॥ ओ३म् ॥

# ऋग्वेद-संहिता

( भाग-२ )

स्वामी जगदीश्वरानन्द सरस्वती

वेदज्योति प्रेस
जी-७, मॉडल टाउन, दिल्ली-११० ००९

ऋग्वेद-संहिता स्वामी जगदीश्वरानन्द सरस्वती



वेदज्योति प्रेस

ओ३म्

# ऋग्वेदसंहिता

## ( द्वितीयो भागः )

( मण्डलम् ८-१० मन्त्रानुक्रमणिका च )


सम्पादक :

परमहंस स्वामी जगदीश्वरानन्द सरस्वती



प्रकाशक :

वेदज्योति प्रेस

जी-७, मॉडल टाउन, दिल्ली

...ीर श्री हरबंसलालजी शर्मा जालन्धर
...उदारतापूर्वक प्रदान किये थे। आज
...उनकी कीर्ति सदा अमर रहेगी।



प्रकाशक : **वेदज्योति प्रेस**
जी-७, मॉडल टाउन, दिल्ली-११० ००९
संस्करण : प्रथम,
श्रावणी उपाकर्म [रक्षाबन्धन]
सन् २००३
मूल्य : चारों वेदों का सेट ३५०.०० रुपये
शब्द संयोजन : **भगवती लेज़र प्रिंट्स**
४६/५ कम्युनिटी सेंटर, ईस्ट ऑफ कैलाश,
नई दिल्ली-११० ०६५
दूरभाष : २६४१४३५९
मुद्रक : **राधा प्रेस**
कैलाशनगर, दिल्ली-११० ०३१





# अथाष्टमं मण्डलम्

प्रथमोऽनुवाकः [ १ ] प्रथमं सूक्तम्

ऋषिः—१-२ प्रगाथो घौरः काण्वो वा; ३-२९ मेधातिथिमेध्यातिथी काण्वौ; ३०-३२, ३३ आसङ्गः प्लायोगिः; ३४ शश्वत्याङ्गिरस्यासङ्गस्य पत्नी॥ देवता—१-२९ इन्द्रः; ३०-३३ आसङ्गस्य दानस्तुतिः; ३४ आसङ्गः॥ छन्दः—१ उपरिष्टाद्बृहती; २ आर्षीभुरिग्बृहती; ३, ७, १०, १४, १८, २१ विराड्बृहती; ४ आर्षीस्वराड्बृहती; ५, ८, १५, १७, १९, २२, २५, ३१ निचृद्बृहती; ६, ९, ११, १२, २०, २४, २६, २७ आर्षीबृहती; १३ शङ्कुमतीबृहती; १६, २३, ३०, ३२ आर्चीभुरिग्बृहती; २८ आसुरीस्वराड्निचृद्बृहती; २९ बृहती; ३३ त्रिष्टुप्; ३४ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-३२ मध्यमः; ३३, ३४ धैवतः॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

मा चिदन्यद्वि शंसत सखायो मा रिषण्यत ।
इन्द्रमित्स्तोता वृषणं सचा सुते मुहुरुक्था च शंसत॥ १॥
अवक्रक्षिणं वृषभं यथाजुरं गां न चर्षणीसहम् ।
विद्वेषणं संवननोभयंकरं मंहिष्ठमुभयाविनम् ॥ २॥
यच्चिद्धि त्वा जना इमे नाना हवन्त ऊतये ।
अस्माकं ब्रह्मेदमिन्द्र भूतु तेऽहा विश्वा च वर्धनम्॥ ३॥
वि तर्तूर्यन्ते मघवन्विपश्चितोऽर्यो विपो जनानाम्।
उप क्रमस्व पुरुरूपमा भर वाजं नेदिष्ठमूतये ॥ ४॥
महे चन त्वामद्रिवः परा शुल्काय देयाम् ।
न सहस्राय नायुताय वज्रिवो न शताय शतामघ ॥ ५॥

अथैकादशो वर्गः॥ ११॥

वस्याँ इन्द्रासि मे पितुरुत भ्रातुरभुञ्जतः ।
माता च मे छदयथः समा वसो वसुत्वनाय राधसे॥ ६॥
क्वेयथ क्वेदसि पुरुत्रा चिद्धि ते मनः ।
अलर्षि युध्म खजकृत्पुरन्दर प्र गायत्रा अगासिषुः॥ ७॥

प्रास्मै गायत्रमर्चत वावातुर्यः पुरन्दरः ।
याभिः काण्वस्योप बर्हिरासदं यासद्वज्री भिनत्पुरः ॥ ८ ॥
ये ते सन्ति दशग्विनः शतिनो ये सहस्रिणः ।
अश्वासो ये ते वृषणो रघुद्रुवस्तेभिर्नस्तूयमा गहि ॥ ९ ॥
आ त्व१द्य सबर्दुघां हुवे गायत्रवेपसम् ।
इन्द्रं धेनुं सुदुघामन्यामिषमुरुधारामरंकृतम् ॥ १० ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

यत्तुदत्सूर एतशं वङ्कू वातस्य पर्णिना ।
वहत्कुत्समार्जुनेयं शतक्रतुः त्सरद्गन्धर्वमस्तृतम् ॥ ११ ॥
य ऋते चिदभिश्रिषः पुरा जत्रुभ्य आतृदः ।
सन्धाता सन्धिं मघवा पुरूवसुरिष्कर्ता विह्रुतं पुनः ॥ १२ ॥
मा भूम निष्ट्याइवेन्द्र त्वदरणाइव ।
वनानि न प्रजहितान्यद्रिवो दुरोषासो अमन्महि ॥ १३ ॥
अमन्महीदनाशवोऽनुग्रासश्च वृत्रहन् ।
सकृत्सु ते महता शूर राधसानु स्तोमं मुदीमहि ॥ १४ ॥
यदि स्तोमं मम श्रवदस्माकमिन्द्रमिन्दवः ।
तिरः पवित्रं ससृवांस आशवो मन्दन्तु तुग्र्यावृधः ॥ १५ ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

आ त्व१द्य सधस्तुतिं वावातुः सख्युरा गहि ।
उपस्तुतिर्मघोनां प्र त्वावत्वधा ते वश्मि सुष्टुतिम् ॥ १६ ॥
सोता हि सोममद्रिभिरेमेनमप्सु धावत ।
गव्या वस्त्रेव वासयन्त इन्नरो निर्धुक्षन्वक्षणाभ्यः ॥ १७ ॥
अध ज्मो अध वा दिवो बृहतो रोचनादधि ।
अया वर्धस्व तन्वा गिरा ममा जाता सुक्रतो पृण ॥ १८ ॥
इन्द्राय सु मदिन्तमं सोमं सोता वरेण्यम् ।
शक्र एणं पीपयद्विश्वया धिया हिन्वानं न वाजयुम् ॥ १९ ॥



मा त्वा सोमस्य गल्दया सदा याचन्नहं गिरा ।
भूर्णिं मृगं न सवनेषु चुक्रुधं क ईशानं न याचिषत् ॥ २० ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

मदेनेषितं मदमुग्रमुग्रेण शवसा ।
विश्वेषां तरुतारं मदच्युतं मदे हि ष्मा ददाति नः ॥ २१ ॥
शेवारे वार्या पुरु देवो मर्ताय दाशुषे ।
स सुन्वते च स्तुवते च रासते विश्वगूर्तो अरिष्टुतः ॥ २२ ॥
एन्द्र याहि मत्स्व चित्रेण देव राधसा ।
सरो न प्रास्युदरं सपीतिभिरा सोमेभिरुरु स्फिरम् ॥ २३ ॥
आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिरण्यये ।
ब्रह्मयुजो हरय इन्द्र केशिनो वहन्तु सोमपीतये ॥ २४ ॥
आ त्वा रथे हिरण्यये हरी मयूरशेप्या ।
शितिपृष्ठा वहतां मध्वो अन्धसो विवक्षणस्य पीतये ॥ २५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

पिबा त्व१स्य गिर्वणः सुतस्य पूर्वपाइव ।
परिष्कृतस्य रसिन इयमासुतिश्चारुर्मदाय पत्यते ॥ २६ ॥
य एको अस्ति दंसना महाँ उग्रो अभि व्रतैः ।
गमत्स शिप्री न स योषदा गमद्धवं न परि वर्जति ॥ २७ ॥
त्वं पुरं चरिष्ण्वं वधैः शुष्णस्य सं पिणक् ।
त्वं भा अनु चरो अध द्विता यदिन्द्र हव्यो भुवः ॥ २८ ॥
मम त्वा सूर उदिते मम मध्यन्दिने दिवः ।
मम प्रपित्वे अपिशर्वरे वसवा स्तोमासो अवृत्सत ॥ २९ ॥
स्तुहि स्तुहीदेते घा ते मंहिष्ठासो मघोनाम् ।
निन्दिताश्वः प्रपथी परमज्या मघस्य मेध्यातिथे ॥ ३० ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

आ यदश्वान्वनन्वतः श्रद्धयाहं रथे रुहम् ।
उत वामस्य वसुनश्चिकेतति यो अस्ति याद्वः पशुः ॥ ३१ ॥
य ऋज्रा मह्यं मामहे सह त्वचा हिरण्यया ।
एष विश्वान्यभ्यस्तु सौभगासङ्गस्य स्वनद्रथः ॥ ३२ ॥
अध प्लायोगिरति दासदन्यानासङ्गो अग्ने दशभिः सहस्रैः ।
अधोक्षणो दश मह्यं रुशन्तो नळाइव सरसो निरतिष्ठन् ॥ ३३ ॥
अन्वस्य स्थूरं ददृशे पुरस्तादनस्थ ऊरुरवरम्बमाणः ।
शश्वती नार्यभिचक्ष्याह सुभद्रमर्य भोजनं बिभर्षि ॥ ३४ ॥

## [ २ ] द्वितीयं सूक्तम्

ऋषिः—१-४० मेधातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चाङ्गिरसः; ४१, ४२ मेधातिथिः ॥ देवता—१-४० इन्द्रः; ४१, ४२ विभिन्दोर्दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१-३, ५, ६, ९, ११, १२, १४, १६-१८, २२, २७, २९, ३१, ३३, ३५, ३७-३९ आर्षीगायत्री; ४, १३, १५, १९-२१, २३-२६, ३०, ३२, ३६, ४२ आर्षीनिचृद्गायत्री; ७, ८, १०, ३४, ४० आर्षीविराड्गायत्री; ४१ पादनिचृद्गायत्री; २८ आर्चीस्वराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-२७, २९-४२ षड्जः; २८ गान्धारः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

इदं वसो सुतमन्धः पिबा सुपूर्णमुदरम् । अनाभयिन्ररिमा ते ॥ १ ॥
नृभिर्धूतः सुतो अश्नैरव्यो वारैः परिपूतः । अश्वो न निक्तो नदीषु ॥ २ ॥
तं ते यवं यथा गोभिः स्वादुमकर्म श्रीणन्तः । इन्द्र त्वास्मिन्त्सधमादे ॥ ३ ॥
इन्द्र इत्सोमपा एक इन्द्रः सुतपा विश्वायुः । अन्तर्देवान्मर्त्यांश्च ॥ ४ ॥
न यं शुक्रो न दुराशीर्न तृप्रा उरुव्यचसम् । अपस्पृण्वते सुहार्दम् ॥ ५ ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

गोभिर्यदीमन्ये अस्मन्मृगं न व्रा मृगयन्ते । अभित्सरन्ति धेनुभिः ॥ ६ ॥
त्रय इन्द्रस्य सोमाः सुतासः सन्तु देवस्य । स्वे क्षये सुतपाव्नः ॥ ७ ॥
त्रयः कोशासः श्चोतन्ति तिस्रश्चम्वः सुपूर्णाः । समाने अधि भार्मन् ॥ ८ ॥
शुचिरसि पुरुनिःष्ठाः क्षीरैर्मध्यत आशीर्तः । दध्ना मन्दिष्ठः शूरस्य ॥ ९ ॥



इमे त इन्द्र सोमास्तीव्रा अस्मे सुतासः । शुक्रा आशिरं याचन्ते ॥ १० ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

ताँ आशिरं पुरोळाशमिन्द्रेमं सोमं श्रीणीहि । रेवन्तं हि त्वा शृणोमि ॥ ११ ॥
हृत्सु पीतासो युध्यन्ते दुर्मदासो न सुरायाम् । ऊधर्न नग्ना जरन्ते ॥ १२ ॥
रेवाँ इद्रेवतः स्तोता स्यात्त्वावतो मघोनः । प्रेदु हरिवः श्रुतस्य ॥ १३ ॥
उक्थं चन शस्यमानमगोररिरा चिकेत । न गायत्रं गीयमानम् ॥ १४ ॥
मा न इन्द्र पीयत्नवे मा शर्धते परा दाः । शिक्षा शचीवः शचीभिः ॥ १५ ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

वयमु त्वा तदिदर्था इन्द्र त्वायन्तः सखायः । कण्वा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ १६ ॥
न घेमन्यदा पपन वज्रिन्नपसो नविष्टौ । तवेदु स्तोमं चिकेत ॥ १७ ॥
इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्नाय स्पृहयन्ति । यन्ति प्रमादमतन्द्राः ॥ १८ ॥
ओ षु प्र याहि वाजेभिर्मा हृणीथा अभ्यस्मान् । महाँइव युवजानिः ॥ १९ ॥
मो ष्वद्य दुर्हणावान्त्सायं करदारे अस्मत् । अश्रीरइव जामाता ॥ २० ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

विद्मा ह्यस्य वीरस्य भूरिदावरीं सुमतिम् । त्रिषु जातस्य मनांसि ॥ २१ ॥
आ तू षिञ्च कण्वमन्तं न घा विद्म शवसानात् । यशस्तरं शतमूतेः ॥ २२ ॥
ज्येष्ठेन सोतरिन्द्राय सोमं वीराय शक्राय । भरा पिबन्नर्याय ॥ २३ ॥
यो वेदिष्ठो अव्यथिष्वश्वावन्तं जरितृभ्यः । वाजं स्तोतृभ्यो गोमन्तम् ॥ २४ ॥
पन्यंपन्यमित्सोतार आ धावत मद्याय । सोमं वीराय शूराय ॥ २५ ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

पाता वृत्रहा सुतमा घा गमन्नारे अस्मत् । नि यमते शतमूतिः ॥ २६ ॥
एह हरी ब्रह्मयुजा शग्मा वक्षतः सखायम् । गीर्भिः श्रुतं गिर्वणसम् ॥ २७ ॥
स्वादवः सोमा आ याहि श्रीताः सोमा आ याहि ।
शिप्रिन्नृषीवः शचीवो नायमच्छा सधमादम् ॥ २८ ॥
स्तुतश्च यास्त्वा वर्धन्ति महे राधसे नृम्णाय । इन्द्र कारिणं वृधन्तः ॥ २९ ॥
गिरश्च यास्ते गिर्वाह उक्था च तुभ्यं तानि । सत्रा दधिरे शवांसि ॥ ३० ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

एवेदेष तुविकूर्मिर्वाजाँ एको वज्रहस्तः । सनादमृक्तो दयते ॥ ३१ ॥
हन्ता वृत्रं दक्षिणेनेन्द्रः पुरू पुरुहूतः । महान्महीभिः शचीभिः ॥ ३२ ॥
यस्मिन्विश्वाश्चर्षणय उत च्यौत्ना ज्रयांसि च । अनु घेन्मन्दी मघोनः ॥ ३३ ॥
एष एतानि चकारेन्द्रो विश्वा योऽति शृण्वे । वाजदावा मघोनाम् ॥ ३४ ॥
प्रभर्ता रथं गव्यन्तमपाकाच्चिद्यमवति । इनो वसु स हि वोळ्हा ॥ ३५ ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

सनिता विप्रो अर्वद्भिर्हन्ता वृत्रं नृभिः शूरः । सत्योऽविता विधन्तम् ॥ ३६ ॥
यजध्वैनं प्रियमेधा इन्द्रं सत्राचा मनसा । यो भूत्सोमैः सत्यमद्वा ॥ ३७ ॥
गाथश्रवसं सत्पतिं श्रवस्कामं पुरुत्मानम् । कण्वासो गात वाजिनम् ॥ ३८ ॥
य ऋते चिद्गास्पदेभ्यो दात्सखा नृभ्यः शचीवान् ।
ये अस्मिन्काममश्रियन् ॥ ३९ ॥
इत्था धीवन्तमद्रिवः काण्वं मेध्यातिथिम् । मेषो भूतो३ऽभि यन्नयः ॥ ४० ॥
शिक्षा विभिन्दो अस्मै चत्वार्ययुता ददत् । अष्टा परः सहस्रा ॥ ४१ ॥
उत सु त्ये पयोवृधा माकी रणस्य नप्त्या । जनित्वनाय मामहे ॥ ४२ ॥

## [ ३ ] तृतीयं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यातिथिः काण्वः ॥ देवता—१-२० इन्द्रः; २१-२४ पाकस्थाम्नः कौरयाणस्य दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१ ककुम्मतीबृहती; २, १०, १४ सतःपङ्क्तिः; ३, ५, ७, ९, १९ निचृद्बृहती; ४, १२, १६, १८ निचृत्पङ्क्तिः; ६ भुरिक्पङ्क्तिः; ८ स्वराड्बृहती; ११, २१, भुरिगनुष्टुप्; १३ अनुष्टुप्; १५, २४ बृहती; १७ पथ्याबृहती; २० विराट्पङ्क्तिः; २२ विराड्गायत्री; २३ निचृद् गायत्री ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७-९, १५, १७, १९, २४ मध्यमः; २, ४, ६, १०, १२, १४, १६, १८, २० पञ्चमः; ११, १३, २१ गान्धारः; २२, २३ षड्जः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

पिबा सुतस्य रसिनो मत्स्वा न इन्द्र गोमतः ।
आपिर्नो बोधि सधमाद्यो वृधे३ऽस्माँ अवन्तु ते धियः ॥ १ ॥
भूयाम ते सुमतौ वाजिनो वयं मा नः स्तरभिमातये ।
अस्माञ्चित्राभिरवतादभिष्टिभिरा नः सुम्नेषु यामय ॥ २ ॥



इमा उ त्वा पुरूवसो गिरो वर्धन्तु या मम ।
पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोऽभि स्तोमैरनूषत ॥ ३ ॥
अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्रइव पप्रथे ।
सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥ ४ ॥
इन्द्रमिद्देवतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे ।
इन्द्रं समीके वनिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये ॥ ५ ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

इन्द्रो मह्ना रोदसी पप्रथच्छव इन्द्रः सूर्यमरोचयत् ।
इन्द्रे ह विश्वा भुवनानि येमिर इन्द्रे सुवानास इन्दवः ॥ ६ ॥
अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः ।
समीचीनास ऋभवः समस्वरन्रुद्रा गृणन्त पूर्व्यम् ॥ ७ ॥
अस्येदिन्द्रो वावृधे वृष्ण्यं शवो मदे सुतस्य विष्णवि ।
अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु ष्टुवन्ति पूर्वथा ॥ ८ ॥
तत्त्वा यामि सुवीर्यं तद् ब्रह्म पूर्वचित्तये ।
येना यतिभ्यो भृगवे धने हिते येन प्रस्कण्वमाविथ ॥ ९ ॥
येना समुद्रमसृजो महीरपस्तदिन्द्र वृष्णि ते शवः ।
सद्यः सो अस्य महिमा न संनशे यं क्षोणीरनुचक्रदे ॥ १० ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

शग्धी न इन्द्र यत्त्वा रयिं यामि सुवीर्यम् ।
शग्धि वाजाय प्रथमं सिषासते शग्धि स्तोमाय पूर्व्य ॥ ११ ॥
शग्धी नो अस्य यद्ध पौरमाविथ धिय इन्द्र सिषासतः ।
शग्धि यथा रुशमं श्यावकं कृपमिन्द्र प्रावः स्वर्णरम् ॥ १२ ॥
कन्नव्यो अतसीनां तुरो गृणीत मर्त्यः ।
नही न्वस्य महिमानमिन्द्रियं स्वर्गृणन्त आनशुः ॥ १३ ॥
कदु स्तुवन्त ऋतयन्त देवत ऋषिः को विप्र ओहते ।
कदा हवं मघवन्निन्द्र सुन्वतः कदु स्तुवत आ गमः ॥ १४ ॥

उदु त्ये मधुमत्तमा गिरः स्तोमास ईरते ।
सत्राजितो धनसा अक्षितोतयो वाजयन्तो रथाइव ॥ १५ ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

कण्वाइव भृगवः सूर्याइव विश्वमिद्धीतमानशुः ।
इन्द्रं स्तोमेभिर्महयन्त आयवः प्रियमेधासो अस्वरन् ॥ १६ ॥
युक्ष्वा हि वृत्रहन्तम हरी इन्द्र परावतः ।
अर्वाचीनो मघवन्त्सोमपीतय उग्र ऋष्वेभिरा गहि ॥ १७ ॥
इमे हि ते कारवो वावशुर्धिया विप्रासो मेधसातये ।
स त्वं नो मघवन्निन्द्र गिर्वणो वेनो न शृणुधी हवम् ॥ १८ ॥
निरिन्द्र बृहतीभ्यो वृत्रं धनुभ्यो अस्फुरः ।
निरर्बुदस्य मृगयस्य मायिनो निः पर्वतस्य गा आजः ॥ १९ ॥
निरग्नयो रुरुचुर्निरु सूर्यो निः सोम इन्द्रियो रसः ।
निरन्तरिक्षादधमो महामहिं कृषे तदिन्द्र पौंस्यम् ॥ २० ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

यं मे दुरिन्द्रो मरुतः पाकस्थामा कौरयाणः ।
विश्वेषां त्मना शोभिष्ठमुपेव दिवि धावमानम् ॥ २१ ॥
रोहितं मे पाकस्थामा सुधुरं कक्ष्यप्राम् ।
अदाद्रायो विबोधनम् ॥ २२ ॥
यस्मा अन्ये दश प्रति धुरं वहन्ति वह्नयः ।
अस्तं वयो न तुग्र्यम् ॥ २३ ॥
आत्मा पितुस्तनूर्वास ओजोदा अभ्यञ्जनम् ।
तुरीयमिद्रोहितस्य पाकस्थामानं भोजं दातारमब्रवम् ॥ २४ ॥

## [ ४ ] चतुर्थं सूक्तम्

ऋषिः—देवातिथिः काण्वः ॥ देवता—१-१४ इन्द्रः; १५-१८ इन्द्रः पूषा वा; १९-२१ कुरुङ्गस्य दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१, १३ भुरिगनुष्टुप्; २, ४, ६, ८, १२, १४, १८ निचृत्पङ्क्तिः; ३, ११, १५ निचृद्बृहती; ५, ९ पथ्याबृहती; ७ अनुष्टुप्; १० सतःपङ्क्तिः; १६, २० विराट्पङ्क्तिः;



१७, १९ विराड्बृहती; २१ विराडुष्णिक् ॥ स्वरः—१, ७, १३ गान्धारः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १८, २० पञ्चमः; ३, ५, ९, ११, १५, १७, १९ मध्यमः; २१ ऋषभः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

यदिन्द्र प्रागपागुदङ् न्यग्वा हूयसे नृभिः ।
सिमा पुरू नृषूतो अस्यानवेऽसि प्रशर्ध तुर्वशे ॥ १ ॥
यद्वा रुमे रुशमे श्यावके कृप इन्द्र मादयसे सचा ।
कण्वासस्त्वा ब्रह्मभिः स्तोमवाहस इन्द्रा यच्छन्त्या गहि ॥ २ ॥
यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् ।
आपित्वे नः प्रपित्वे तूयमा गहि कण्वेषु सु सचा पिब ॥ ३ ॥
मन्दन्तु त्वा मघवन्निन्द्रेन्दवो राधोदेयाय सुन्वते ।
आमुष्या सोममपिबश्चमू सुतं ज्येष्ठं तद् दधिषे सहः ॥ ४ ॥
प्र चक्रे सहसा सहो बभञ्ज मन्युमोजसा ।
विश्वे त इन्द्र पृतनायवो यहो नि वृक्षाइव येमिरे ॥ ५ ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

सहस्रेणेव सचते यवीयुधा यस्त आनळुपस्तुतिम् ।
पुत्रं प्रावर्गं कृणुते सुवीर्ये दाश्नोति नमउक्तिभिः ॥ ६ ॥
मा भेम मा श्रमिष्मोग्रस्य सख्ये तव ।
महत्ते वृष्णो अभिचक्ष्यं कृतं पश्येम तुर्वशं यदुम् ॥ ७ ॥
सव्यामनु स्फिग्यं वावसे वृषा न दानो अस्य रोषति ।
मध्वा संपृक्ताः सारघेण धेनवस्तूयमेहि द्रवा पिब ॥ ८ ॥
अश्वी रथी सुरूप इद्गोमाँ इदिन्द्र ते सखा ।
श्वात्रभाजा वयसा सचते सदा चन्द्रो याति सभामुप ॥ ९ ॥
ऋश्यो न तृष्यन्नवपानमा गहि पिबा सोमं वशाँ अनु ।
निमेघमानो मघवन्दिवेदिव ओजिष्ठं दधिषे सहः ॥ १० ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

अध्वर्यो द्रावया त्वं सोममिन्द्रः पिपासति ।
उप नूनं युयुजे वृषणा हरी आ च जगाम वृत्रहा ॥ ११ ॥

स्वयं चित्स मन्यते दाशुरिर्जनो यत्रा सोमस्य तृम्पसि ।
इदं ते अन्नं युज्यं समुक्षितं तस्येहि प्र द्रवा पिब ॥ १२ ॥
रथेष्ठायाध्वर्यवः सोममिन्द्राय सोतन ।
अधि ब्रध्नस्याद्रयो वि चक्षते सुन्वन्तो दाश्वध्वरम् ॥ १३ ॥
उप ब्रध्नं वावाता वृषणा हरी इन्द्रमपसु वक्षतः ।
अर्वाञ्चं त्वा सप्तयोऽध्वरश्रियो वहन्तु सवनेदुप ॥ १४ ॥
प्र पूषणं वृणीमहे युज्याय पुरूवसुम् ।
स शक्र शिक्ष पुरुहूत नो धिया तुजे राये विमोचन ॥ १५ ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

सं नः शिशीहि भुरिजोरिव क्षुरं रास्व रायो विमोचन ।
त्वे तन्नः सुवेदमुस्रियं वसु यं त्वं हिनोषि मर्त्यम् ॥ १६ ॥
वेमि त्वा पूषन्नृञ्जसे वेमि स्तोतव आघृणे ।
न तस्य वेम्यरणं हि तद्वसो स्तुषे पज्राय साम्ने ॥ १७ ॥
परा गावो यवसं कच्चिदाघृणे नित्यं रेक्णो अमर्त्य ।
अस्माकं पूषन्नविता शिवो भव मंहिष्ठो वाजसातये ॥ १८ ॥
स्थूरं राधः शताश्वं कुरुङ्गस्य दिविष्टिषु ।
राज्ञस्त्वेषस्य सुभगस्य रातिषु तुर्वशेष्वमन्महि ॥ १९ ॥
धीभिः सातानि काण्वस्य वाजिनः प्रियमेधैरभिद्युभिः ।
षष्टिं सहस्रानु निर्मजामजे निर्यूथानि गवामृषिः ॥ २० ॥
वृक्षाश्चिन्मे अभिपित्वे अरारणुः ।
गां भजन्त मेहनाश्वं भजन्त मेहना ॥ २१ ॥

इति पञ्चमाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥

## अथ पञ्चमाष्टकेऽ ष्टमोऽध्यायः

### [ ५ ] पञ्चमं सूक्तम्

ऋषिः—ब्रह्मातिथिः काण्वः ॥ देवता—१-३७[१] अश्विनौ; ३७[२]-३९ चैद्यस्य कशोर्दानस्तुतिः ॥
छन्दः—१, ५, ११, १२, १४, १८, २१, २२, २९, ३२, ३३ निचृद्गायत्री; २-४,



६-१०, १५-१७, १९, २०, २४, २५, २७, २८, ३०, ३४, ३६ गायत्री; १३, २३, ३१, ३५ विराड्गायत्री; २६ आर्चीस्वराड्गायत्री; ३७, ३८ निचृद्बृहती; ३९ आर्षीनिचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१-३६ षड्जः; ३७, ३८ मध्यमः; ३९ गान्धारः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

दूरादिहेव यत्सत्यरुणप्सुरशिश्वितत् । वि भानुं विश्वधातनत् ॥ १ ॥
नृवद्दस्रा मनोयुजा रथेन पृथुपाजसा । सचेथे अश्विनोषसम् ॥ २ ॥
युवाभ्यां वाजिनीवसू प्रति स्तोमा अदृक्षत । वाचं दूतो यथोहिषे ॥ ३ ॥
पुरुप्रिया ण ऊतये पुरुमन्द्रा पुरूवसू । स्तुषे कण्वासो अश्विना ॥ ४ ॥
मंहिष्ठा वाजसातमेषयन्ता शुभस्पती । गन्तारा दाशुषो गृहम् ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

ता सुदेवाय दाशुषे सुमेधामवितारिणीम् । घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् ॥ ६ ॥
आ नः स्तोममुप द्रवत्तूयं श्येनेभिराशुभिः । यातमश्वेभिरश्विना ॥ ७ ॥
येभिस्तिस्रः परावतो दिवो विश्वानि रोचना । त्रीँरक्तून्परिदीयथः ॥ ८ ॥
उत नो गोमतीरिष उत सातीरहर्विदा । वि पथः सातये सितम् ॥ ९ ॥
आ नो गोमन्तमश्विना सुवीरं सुरथं रयिम् । वोळ्हमश्वावतीरिषः ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

वावृधाना शुभस्पती दस्रा हिरण्यवर्तनी । पिबतं सोम्यं मधु ॥ ११ ॥
अस्मभ्यं वाजिनीवसू मघवद्भ्यश्च सप्रथः । छर्दिर्यन्तमदाभ्यम् ॥ १२ ॥
नि षु ब्रह्म जनानां याविष्टं तूयमा गतम् । मो ष्व१न्याँ उपारतम् ॥ १३ ॥
अस्य पिबतमश्विना युवं मदस्य चारुणः । मध्वो रातस्य धिष्ण्या ॥ १४ ॥
अस्मे आ वहतं रयिं शतवन्तं सहस्रिणम् । पुरुक्षुं विश्वधायसम् ॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

पुरुत्रा चिद्धि वां नरा विह्वयन्ते मनीषिणः । वाघद्भिरश्विना गतम् ॥ १६ ॥
जनासो वृक्तबर्हिषो हविष्मन्तो अरंकृतः । युवां हवन्ते अश्विना ॥ १७ ॥
अस्माकमद्य वामयं स्तोमो वाहिष्ठो अन्तमः । युवाभ्यां भूत्वश्विना ॥ १८ ॥
यो ह वां मधुनो दृतिराहितो रथचर्षणे । ततः पिबतमश्विना ॥ १९ ॥
तेन नो वाजिनीवसू पश्वे तोकाय शं गवे । वहतं पीवरीरिषः ॥ २० ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

उत नो दिव्या इष उत सिन्धूँरहर्विदा। अप द्वारेव वर्षथः ॥ २१ ॥
कदा वां तौग्र्यो विधत्समुद्रे जहितो नरा। यद्वां रथो विभिष्पतात्॥ २२ ॥
युवं कण्वाय नासत्यापिरिप्ताय हर्म्ये। शश्वदूतीर्दशस्यथः ॥ २३ ॥
ताभिरा यातमूतिभिर्नव्यसीभिः सुशस्तिभिः। यद्वां वृषण्वसू हुवे॥ २४ ॥
यथा चित्कण्वमावतं प्रियमेधमुपस्तुतम्। अत्रिं शिञ्जारमश्विना॥ २५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

यथोत कृत्व्ये धनेंऽशुं गोष्वगस्त्यम्। यथा वाजेषु सोभरिम् ॥ २६ ॥
एतावद्वां वृषण्वसू अतो वा भूयो अश्विना। गृणन्तः सुम्नमीमहे॥ २७ ॥
रथं हिरण्यवन्धुरं हिरण्याभीशुमश्विना। आ हि स्थाथो दिविस्पृशम्॥ २८ ॥
हिरण्ययी वां रभिरीषा अक्षो हिरण्ययः। उभा चक्रा हिरण्यया॥ २९ ॥
तेन नो वाजिनीवसू परावतश्चिदा गतम्। उपेमां सुष्टुतिं मम ॥ ३० ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

आ वहेथे पराकात्पूर्वीरश्नन्तावश्विना। इषो दासीरमर्त्या ॥ ३१ ॥
आ नो द्युम्नैरा श्रवोभिरा राया यातमश्विना। पुरुश्चन्द्रा नासत्या॥ ३२ ॥
एह वां प्रुषितप्सवो वयो वहन्तु पर्णिनः। अच्छा स्वध्वरं जनम्॥ ३३ ॥
रथं वामनुगायसं य इषा वर्तते सह। न चक्रमभि बाधते ॥ ३४ ॥
हिरण्ययेन रथेन द्रवत्पाणिभिरश्वैः। धीजवना नासत्या ॥ ३५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

युवं मृगं जागृवांसं स्वदथो वा वृषण्वसू। ता नः पृङ्क्तमिषा रयिम्॥ ३६ ॥
ता मे अश्विना सनीनां विद्यातं नवानाम् ।
यथा चिच्चैद्यः कशुः शतमुष्ट्रानां ददत्सहस्रा दश गोनाम् ॥ ३७ ॥
यो मे हिरण्यसंदृशो दश राज्ञो अमंहत ।
अधस्पदा इच्चैद्यस्य कृष्टयश्चर्मम्ना अभितो जनाः ॥ ३८ ॥



माकिरेना पथा गाद्येनेमे यन्ति चेदयः ।
अन्यो नेत्सूरिरोहते भूरिदावत्तरो जनः ॥ ३९ ॥

द्वितीयोऽनुवाकः

## [ ६ ] षष्ठं सूक्तम्

ऋषिः—वत्सः काण्वः॥ देवता—१-४५ इन्द्रः; ४६-४८ तिरिन्दिरस्य पारशव्यस्य दानस्तुतिः॥ छन्दः—१-१३, १५-१७, १९, २५-२७, २९, ३०, ३२, ३५, ३८, ४२ गायत्री; १४, १८, २३, ३३, ३४, ३६, ३७, ३९-४१, ४३, ४५, ४८ निचृद्गायत्री; २० आर्चीस्वराड्गायत्री; २४, ४७ पादनिचृद्गायत्री; २१, २२, २८, ३१, ४४, ४६ आर्षीविराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

महाँ इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाँइव। स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे॥ १ ॥
प्रजामृतस्य पिप्रतः प्र यद्भरन्त वह्नयः। विप्रा ऋतस्य वाहसा ॥ २ ॥
कण्वा इन्द्रं यदक्रत स्तोमैर्यज्ञस्य साधनम् जामि ब्रुवत आयुधम्॥ ३ ॥
समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमन्त कृष्टयः। समुद्रायेव सिन्धवः॥ ४ ॥
ओजस्तदस्य तित्विष उभे यत्समवर्तयत्॥ इन्द्रश्चर्मेव रोदसी॥ ५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

वि चिद् वृत्रस्य दोधतो वज्रेण शतपर्वणा। शिरो बिभेद वृष्णिना॥ ६ ॥
इमा अभि प्र णोनुमो विपामग्रेषु धीतयः। अग्नेः शोचिर्न दिद्युतः॥ ७ ॥
गुहा सतीरुप त्मना प्र यच्छोचन्त धीतयः। कण्वा ऋतस्य धारया॥ ८ ॥
प्र तमिन्द्र नशीमहि रयिं गोमन्तमश्विनम्। प्र ब्रह्म पूर्वचित्तये॥ ९ ॥
अहमिद्धि पितुष्परि मेधामृतस्य जग्रभ। अहं सूर्यइवाजनि ॥ १० ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

अहं प्रत्नेन मन्मना गिरः शुम्भामि कण्ववत्। येनेन्द्रः शुष्ममिद्दधे॥ ११ ॥
ये त्वामिन्द्र न तुष्टुवुर्ऋषयो ये च तुष्टुवुः। ममेद्वर्धस्व सुष्टुतः॥ १२ ॥
यदस्य मन्युरध्वनीद्वि वृत्रं पर्वशो रुजन्। अपः समुद्रमैरयत् ॥ १३ ॥
नि शुष्ण इन्द्र धर्णसिं वज्रं जघन्थ दस्यवि। वृषा ह्युग्र शृण्विषे॥ १४ ॥
न द्याव इन्द्रमोजसा नान्तरिक्षाणि वज्रिणम्। न विव्यचन्त भूमयः॥ १५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

यस्त इन्द्र महीरपः स्तभूयमान आशयत्। नि तं पद्यासु शिश्नथः ॥ १६ ॥
य इमे रोदसी मही समीची समजग्रभीत्। तमोभिरिन्द्र तं गुहः ॥ १७ ॥
य इन्द्र यतयस्त्वा भृगवो ये च तुष्टुवुः। ममेदुग्र श्रुधी हवम् ॥ १८ ॥
इमास्त इन्द्र पृश्नयो घृतं दुहत आशिरम्। एनामृतस्य पिप्युषीः ॥ १९ ॥
या इन्द्र प्रस्वस्त्वासा गर्भमचक्रिरन्। परि धर्मेव सूर्यम् ॥ २० ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

त्वामिच्छवसस्पते कण्वा उक्थेन वावृधुः। त्वां सुतास इन्दवः ॥ २१ ॥
तवेदिन्द्र प्रणीतिषूत प्रशस्तिरद्रिवः। यज्ञो वितन्तसाय्यः ॥ २२ ॥
आ न इन्द्र महीमिषं पुरं न दर्षि गोमतीम्। उत प्रजां सुवीर्यम् ॥ २३ ॥
उत त्यदाश्वश्व्यं यदिन्द्र नाहुषीष्वा। अग्रे विक्षु प्रदीदयत् ॥ २४ ॥
अभि व्रजं न तत्निषे सूर उपाकचक्षसम्। यदिन्द्र मृळयासि नः ॥ २५ ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

यदङ्ग तविषीयस इन्द्र प्रराजसि क्षितीः। महाँ अपार ओजसा ॥ २६ ॥
तं त्वा हविष्मतीर्विश उप ब्रुवत ऊतये। उरुज्रयसमिन्दुभिः ॥ २७ ॥
उपह्वरे गिरीणां संगथे च नदीनाम्। धिया विप्रो अजायत ॥ २८ ॥
अतः समुद्रमुद्वतश्चिकित्वाँ अव पश्यति। यतो विपान एजति ॥ २९ ॥
आदित्प्रत्नस्य रेतसो ज्योतिष्पश्यन्ति वासरम्। परो यदिध्यते दिवा ॥ ३० ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

कण्वास इन्द्र ते मतिं विश्वे वर्धन्ति पौंस्यम्। उतो शविष्ठ वृष्ण्यम् ॥ ३१ ॥
इमां म इन्द्र सुष्टुतिं जुषस्व प्र सु मामव। उत प्र वर्धया मतिम् ॥ ३२ ॥
उत ब्रह्मण्या वयं तुभ्यं प्रवृद्ध वज्रिवः। विप्रा अतक्ष्म जीवसे ॥ ३३ ॥
अभि कण्वा अनूषतापो न प्रवता यतीः। इन्द्रं वनन्वती मतिः ॥ ३४ ॥
इन्द्रमुक्थानि वावृधुः समुद्रमिव सिन्धवः। अनुत्तमन्युमजरम् ॥ ३५ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

आ नो याहि परावतो हरिभ्यां हर्यताभ्याम्। इममिन्द्र सुतं पिब ॥ ३६ ॥



त्वामिद् वृत्रहन्तम जनासो वृक्तबर्हिषः। हवन्ते वाजसातये ॥ ३७ ॥
अनु त्वा रोदसी उभे चक्रं न वर्त्येतशम्। अनु सुवानास इन्दवः ॥ ३८ ॥
मन्दस्वा सु स्वर्णर उतेन्द्र शर्यणावति। मत्स्वा विवस्वतो मती ॥ ३९ ॥
वावृधान उप द्यवि वृषा वज्र्यरोरवीत्। वृत्रहा सोमपातमः ॥ ४० ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

ऋषिर्हि पूर्वजा अस्येक ईशान ओजसा। इन्द्र चोष्कूयसे वसु ॥ ४१ ॥
अस्माकं त्वा सुताँ उप वीतपृष्ठा अभि प्रयः। शतं वहन्तु हरयः ॥ ४२ ॥
इमां सु पूर्व्यां धियं मधोर्घृतस्य पिप्युषीम्। कण्वा उक्थेन वावृधुः ॥ ४३ ॥
इन्द्रमिद्विमहीनां मेधे वृणीत मर्त्यः। इन्द्रं सनिष्युरूतये ॥ ४४ ॥
अर्वाञ्चं त्वा पुरुष्टुत प्रियमेधस्तुता हरी। सोमपेयाय वक्षतः ॥ ४५ ॥
शतमहं तिरिन्दिरे सहस्रं पर्शावा ददे। राधांसि याद्वानाम् ॥ ४६ ॥
त्रीणि शतान्यर्वतां सहस्रा दश गोनाम्। ददुष्पज्राय साम्ने ॥ ४७ ॥
उदानट् ककुहो दिवमुष्ट्राञ्चतुर्युजो ददत्। श्रवसा याद्वं जनम् ॥ ४८ ॥

## [ ७ ] सप्तमं सूक्तम्

ऋषिः—पुनर्वत्सः काण्वः ॥ देवता—मरुतः ॥ छन्दः—१, ३-५, ७-१३, १७-१९, २१, २८, ३०-३२, ३४ गायत्री; २, ६, १४, १६, २०, २२-२७, ३५, ३६ निचृद्गायत्री; १५ पादनिचृद्गायत्री; २९, ३३ आर्षीविराडगायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

प्र यद्वस्त्रिष्टुभमिषं मरुतो विप्रो अक्षरत्। वि पर्वतेषु राजथ ॥ १ ॥
यदङ्ग तविषीयवो यामं शुभ्रा अचिध्वम्। नि पर्वता अहासत ॥ २ ॥
उदीरयन्त वायुभिर्वाश्रासः पृश्निमातरः। धुक्षन्त पिप्युषीमिषम् ॥ ३ ॥
वपन्ति मरुतो मिहं प्र वेपयन्ति पर्वतान्। यद्यामं यान्ति वायुभिः ॥ ४ ॥
नि यद्यामाय वो गिरिर्नि सिन्धवो विधर्मणे। महे शुष्माय येमिरे ॥ ५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

युष्माँ उ नक्तमूतये युष्मान्दिवा हवामहे। युष्मान्प्रयत्यध्वरे ॥ ६ ॥
उदु त्ये अरुणप्सवश्चित्रा यामेभिरीरते। वाश्रा अधि ष्णुना दिवः ॥ ७ ॥

सृजन्ति रश्मिमोजसा पन्थां सूर्याय यातवे। ते भानुभिर्वि तस्थिरे॥ ८॥
इमां मे मरुतो गिरमिमं स्तोममृभुक्षणः। इमं मे वनता हवम् ॥ ९॥
त्रीणि सरांसि पृश्नयो दुदुह्रे वज्रिणे मधु। उत्सं कवन्धमुद्रिणम्॥ १०॥
अथ विंशो वर्गः॥ २०॥
मरुतो यद्ध वो दिवः सुम्नायन्तो हवामहे। आ तू न उप गन्तन॥ ११॥
यूयं हि ष्ठा सुदानवो रुद्रा ऋभुक्षणो दमे। उत प्रचेतसो मदे ॥ १२॥
आ नो रयिं मदच्युतं पुरुक्षुं विश्वधायसम्। इयर्ता मरुतो दिवः॥ १३॥
अधीव यद्गिरीणां यामं शुभ्रा अचिध्वम्। सुवानैर्मन्दध्व इन्दुभिः॥ १४॥
एतावतश्चिदेषां सुम्नं भिक्षेत मर्त्यः। अदाभ्यस्य मन्मभिः ॥ १५॥
अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥
ये द्रप्सा इव रोदसी धमन्त्यनु वृष्टिभिः। उत्सं दुहन्तो अक्षितम्॥ १६॥
उदु स्वानेभिरीरत उद्रथैरुदु वायुभिः। उत्स्तोमैः पृश्निमातरः ॥ १७॥
येनाव तुर्वशं यदुं येन कण्वं धनस्पृतम्। राये सु तस्य धीमहि॥ १८॥
इमा उ वः सुदानवो घृतं न पिप्युषीरिषः। वर्धान्काण्वस्य मन्मभिः॥ १९॥
क्व नूनं सुदानवो मदथा वृक्तबर्हिषः। ब्रह्मा को वः सपर्यति ॥ २०॥
अथ द्वाविंशो वर्गः॥ २२॥
नहि ष्म यद्ध वः पुरा स्तोमेभिर्वृक्तबर्हिषः। शर्धाँ ऋतस्य जिन्वथ॥ २१॥
समु त्ये महतीरपः सं क्षोणी समु सूर्यम्। सं वज्रं पर्वशो दधुः॥ २२॥
वि वृत्रं पर्वशो ययुर्वि पर्वताँ अराजिनः। चक्राणा वृष्णि पौंस्यम्॥ २३॥
अनु त्रितस्य युध्यतः शुष्ममावन्नुत क्रतुम्। अन्विन्द्रं वृत्रतूर्ये ॥ २४॥
विद्युद्धस्ता अभिद्यवः शिप्राः शीर्षन्हिरण्ययीः। शुभ्रा व्यञ्जत श्रिये॥ २५॥
अथ त्रयोविंशो वर्गः॥ २३॥
उशना यत्परावत उक्ष्णो रन्ध्रमयातन। द्यौर्न चक्रदद्भिया ॥ २६॥
आ नो मखस्य दावनेऽश्वैर्हिरण्यपाणिभिः। देवास उप गन्तन॥ २७॥
यदेषां पृषती रथे प्रष्टिर्वहति रोहितः। यान्ति शुभ्रा रिणन्नपः ॥ २८॥
सुषोमे शर्यणावत्यार्जीके पस्त्यावति। ययुर्निचक्रया नरः ॥ २९॥



कदा गच्छाथ मरुत इत्था विप्रं हवमानम्। मार्डीकेभिर्नाधमानम्॥ ३०॥
अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥
कद्ध नूनं कधप्रियो यदिन्द्रमजहातन। को वः सखित्व ओहते॥ ३१॥
सहो षु णो वज्रहस्तैः कण्वासो अग्निं मरुद्भिः। स्तुषे हिरण्यवाशीभिः॥ ३२॥
ओ षु वृष्णः प्रयज्यूना नव्यसे सुविताय। ववृत्यां चित्रवाजान्॥ ३३॥
गिरयश्चिन्नि जिहते पर्शानासो मन्यमानाः। पर्वताश्चिन्नि येमिरे॥ ३४॥
आक्ष्णयावानो वहन्त्यन्तरिक्षेण पततः। धातारः स्तुवते वयः ॥ ३५॥
अग्निर्हि जानि पूर्व्यश्छन्दो न सूरो अर्चिषा। ते भानुभिर्वि तस्थिरे॥ ३६॥

## [ ८ ] अष्टमं सूक्तम्

ऋषिः—सध्वंशः काण्वः॥ देवता—अश्विनौ॥ छन्दः—१-३, ५, ९, १२, १४, १५, १८-२०, २२ निचृदनुष्टुप्; ४, ७, ८, १०, ११, १३, १७, २१, २३ आर्षीविराडनुष्टुप्; ६, १६ अनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥ २५॥
आ नो विश्वाभिरूतिभिरश्विना गच्छतं युवम् ।
दस्रा हिरण्यवर्तनी पिबतं सोम्यं मधु ॥ १॥
आ नूनं यातमश्विना रथेन सूर्यत्वचा ।
भुजी हिरण्यपेशसा कवी गम्भीरचेतसा ॥ २॥
आ यातं नहुषस्पर्यान्तरिक्षात्सुवृक्तिभिः ।
पिबाथो अश्विना मधु कण्वानां सवने सुतम् ॥ ३॥
आ नो यातं दिवस्पर्यान्तरिक्षादधप्रिया ।
पुत्रः कण्वस्य वामिह सुषाव सोम्यं मधु ॥ ४॥
आ नो यातमुपश्रुत्यश्विना सोमपीतये ।
स्वाहा स्तोमस्य वर्धना प्र कवी धीतिभिर्नरा ॥ ५॥
अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥
यच्चिद्धि वां पुर ऋषयो जुहूरेऽवसे नरा ।
आ यातमश्विना गतमुपेमां सुष्टुतिं मम ॥ ६॥
दिवश्चिद्रोचनादध्या नो गन्तं स्वर्विदा ।
धीभिर्वत्सप्रचेतसा स्तोमेभिर्हवनश्रुता ॥ ७॥

किमन्ये पर्यासतेऽस्मत्स्तोमेभिरश्विना ।
पुत्रः कण्वस्य वामृषिर्गीर्भिर्वत्सो अवीवृधत् ॥ ८ ॥
आ वां विप्र इहावसेऽह्वत्स्तोमेभिरश्विना ।
अरिप्रा वृत्रहन्तमा ता नो भूतं मयोभुवा ॥ ९ ॥
आ यद्वां योषणा रथमतिष्ठद्वाजिनीवसू ।
विश्वान्यश्विना युवं प्र धीतान्यगच्छतम् ॥ १० ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

अतः सहस्रनिर्णिजा रथेना यातमश्विना ।
वत्सो वां मधुमद्वचोऽशंसीत्काव्यः कविः ॥ ११ ॥
पुरुमन्द्रा पुरूवसू मनोतरा रयीणाम् ।
स्तोमं मे अश्विनाविममभि वह्नी अनूषाताम् ॥ १२ ॥
आ नो विश्वान्यश्विना धत्तं राधांस्यह्रया ।
कृतं न ऋत्वियावतो मा नो रीरधतं निदे ॥ १३ ॥
यन्नासत्या परावति यद्वा स्थो अध्यम्बरे ।
अतः सहस्रनिर्णिजा रथेना यातमश्विना ॥ १४ ॥
यो वां नासत्यावृषिर्गीर्भिर्वत्सो अवीवृधत् ।
तस्मै सहस्रनिर्णिजमिषं धत्तं घृतश्चुतम् ॥ १५ ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

प्रास्मा ऊर्जं घृतश्चुतमश्विना यच्छतं युवम् ।
यो वां सुम्नाय तुष्टवद्वसूयाद्दानुनस्पती ॥ १६ ॥
आ नो गन्तं रिशादसेमं स्तोमं पुरुभुजा ।
कृतं नः सुश्रियो नरेमा दातमभिष्टये ॥ १७ ॥
आ वां विश्वाभिरूतिभिः प्रियमेधा अहूषत ।
राजन्तावध्वराणामश्विना यामहूतिषु ॥ १८ ॥
आ नो गन्तं मयोभुवाश्विना शंभुवा युवम् ।
यो वां विपन्यू धीतिभिर्गीर्भिर्वत्सो अवीवृधत् ॥ १९ ॥



याभिः कण्वं मेधातिथिं याभिर्वशं दशव्रजम् ।
याभिर्गोशर्यमावतं ताभिर्नोऽवतं नरा ॥ २० ॥

अथ एकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

याभिर्नरा त्रसदस्युमावतं कृत्व्ये धने ।
ताभिः ष्व१स्माँ अश्विना प्रावतं वाजसातये ॥ २१ ॥
प्र वां स्तोमाः सुवृक्तयो गिरो वर्धन्त्वश्विना ।
पुरुत्रा वृत्रहन्तमा ता नो भूतं पुरुस्पृहा ॥ २२ ॥
त्रीणि पदान्यश्विनोराविः सान्ति गुहा परः ।
कवी ऋतस्य पत्मभिरर्वाग्जीवेभ्यस्परि ॥ २३ ॥

## [ ९ ] नवमं सूक्तम्

ऋषिः—शशकर्णः काण्वः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१, ४, ६ बृहती; २, २० गायत्री; ३, २१ निचृद्गायत्री; ५ ककुबुष्णिक्; ७, ८, १७, १९ अनुष्टुप्; ९ पादनिचृदनुष्टुप्; १० आर्षी निचृत्पङ्क्तिः; ११ त्रिपादविराड्गायत्री; १२ जगती; १३ निचृदनुष्टुप्; १४, १५ निचृद्बृहती; १६ आर्च्यनुष्टुप्; १८ विराडनुष्टुप्॥ स्वरः—१, ४, ६, १४, १५ मध्यमः; २, ३, ११, २०, २१ षड्जः; ५ ऋषभः; ७-९, १३, १६-१९ गान्धारः; १० पञ्चमः; १२ निषादः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

आ नूनमश्विना युवं वत्सस्य गन्तमवसे ।
प्रास्मै यच्छतमवृकं पृथु च्छर्दिर्युयुतं या अरातयः ॥ १ ॥
यदन्तरिक्षे यद्दिवि यत्पञ्च मानुषाँ अनु । नृम्णं तद्धत्तमश्विना ॥ २ ॥
ये वां दंसांस्यश्विना विप्रासः परिमामृशुः । एवेत्काण्वस्य बोधतम् ॥ ३ ॥
अयं वां घर्मो अश्विना स्तोमेन परि षिच्यते ।
अयं सोमो मधुमान्वाजिनीवसू येन वृत्रं चिकेतथः ॥ ४ ॥
यदप्सु यद्वनस्पतौ यदोषधीषु पुरुदंससा कृतम् ।
तेन माविष्टमश्विना ॥ ५ ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

यन्नासत्या भुरण्यथो यद्वा देव भिषज्यथः ।
अयं वां वत्सो मतिभिर्न विन्धते हविष्मन्तं हि गच्छथः ॥ ६ ॥

आ नूनमश्विनोर्ऋषिः स्तोमं चिकेत वामया ।
आ सोमं मधुमत्तमं घर्मं सिञ्चादथर्वणि ॥ ७ ॥
आ नूनं रघुवर्तनिं रथं तिष्ठाथो अश्विना ।
आ वां स्तोमा इमे मम नभो न चुच्यवीरत ॥ ८ ॥
यदद्य वां नासत्योक्थैराचुच्युवीमहि ।
यद्वा वाणीभिरश्विनेवेत्काण्वस्य बोधतम् ॥ ९ ॥
यद्वां कक्षीवाँ उत यद्व्यश्व ऋषिर्यद्वां दीर्घतमा जुहाव ।
पृथी यद्वां वैन्यः सादनेष्वेवेदतो अश्विना चेतयेथाम् ॥ १० ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

यातं छर्दिष्पा उत नः परस्पा भूतं जगत्पा उत नस्तनूपा ।
वर्तिस्तोकाय तनयाय यातम् ॥ ११ ॥
यदिन्द्रेण सरथं याथो अश्विना यद्वा वायुना भवथः समोकसा ।
यदादित्येभिर्ऋभुभिः सजोषसा यद्वा विष्णोर्विक्रमणेषु तिष्ठथः ॥ १२ ॥
यदद्याश्विनावहं हुवेय वाजसातये ।
यत्पृत्सु तुर्वणे सहस्तच्छ्रेष्ठमश्विनोरवः ॥ १३ ॥
आ नूनं यातमश्विनेमा हव्यानि वां हिता ।
इमे सोमासो अधि तुर्वशे यदाविमे कण्वेषु वामथ ॥ १४ ॥
यन्नासत्या पराके अर्वाके अस्ति भेषजम् ।
तेन नूनं विमदाय प्रचेतसा छर्दिर्वत्साय यच्छतम् ॥ १५ ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

अभुत्स्यु प्र देव्या साकं वाचाहमश्विनोः ।
व्यावर्देव्या मतिं वि रातिं मर्त्येभ्यः ॥ १६ ॥
प्र बोधयोषो अश्विना प्र देवि सूनृते महि ।
प्र यज्ञहोतरानुषक्प्र मदाय श्रवो बृहत् ॥ १७ ॥
यदुषो यासि भानुना सं सूर्येण रोचसे ।
आ हायमश्विनो रथो वर्तिर्याति नृपाय्यम् ॥ १८ ॥



यदापीतासो अंशवो गावो न दुह्र ऊधभिः ।
यद्वा वाणीरनूषत प्र देवयन्तो अश्विना ॥ १९ ॥
प्र द्युम्नाय प्र शवसे प्र नृषाह्याय शर्मणे । प्र दक्षाय प्रचेतसा ॥ २० ॥
यन्नूनं धीभिरश्विना पितुर्योना निषीदथः । यद्वा सुम्नेभिरुक्थ्या ॥ २१ ॥

## [ १० ] दशमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रगाथः काण्वः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१, ५ आर्चीस्वराड्बृहती; २ त्रिष्टुप्; ३ आर्चीभुरिगनुष्टुप्; ४ आर्चीभुरिक्पङ्क्तिः; ६ आर्षीस्वराड्बृहती ॥ स्वरः—१, ५, ६ मध्यमः; २ धैवतः; ३ गान्धारः; ४ पञ्चमः ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

यत्स्थो दीर्घप्रसद्मनि यद्वादो रोचने दिवः ।
यद्वा समुद्रे अध्याकृते गृहेऽत आ यातमश्विना ॥ १ ॥
यद्वा यज्ञं मनवे संमिमिक्षथुरेवेत्काण्वस्य बोधतम् ।
बृहस्पतिं विश्वान्देवाँ अहं हुव इन्द्राविष्णू अश्विनावाशुहेषसा ॥ २ ॥
त्या न्व१श्विना हुवे सुदंससा गृभे कृता ।
ययोरस्ति प्र णः सख्यं देवेष्वध्याप्यम् ॥ ३ ॥
ययोरधि प्र यज्ञा असूरे सन्ति सूरयः ।
ता यज्ञस्याध्वरस्य प्रचेतसा स्वधाभिर्या पिबतः सोम्यं मधु ॥ ४ ॥
यदद्याश्विनावपाग्यत्प्राक्स्थो वाजिनीवसू ।
यद् द्रुह्यव्यनवि तुर्वशे यदौ हुवे वामथ मा गतम् ॥ ५ ॥
यदन्तरिक्षे पतथः पुरुभुजा यद्वेमे रोदसी अनु ।
यद्वा स्वधाभिरधितिष्ठथो रथमत आ यातमश्विना ॥ ६ ॥

## [ ११ ] एकादशं सूक्तम्

ऋषिः—वत्सः काण्वः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ आर्चीभुरिग्गायत्री; २ वर्धमानागायत्री; ३, ५-७, ९ निचृद्गायत्री; ४ विराड्गायत्री; ८ गायत्री; १० आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-९ षड्जः; १० धैवतः ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

त्वमग्ने व्रतपा असि देव आ मर्त्येष्वा । त्वं यज्ञेष्वीड्यः ॥ १ ॥

त्वमसि प्रशस्यो विदथेषु सहन्त्य। अग्ने रथीरध्वराणाम् ॥ २ ॥
स त्वमस्मदप द्विषो युयोधि जातवेदः। अदेवीरग्ने अरातीः ॥ ३ ॥
अन्ति चित्सन्तमह यज्ञं मर्तस्य रिपोः। नोप वेषि जातवेदः ॥ ४ ॥
मर्ता अमर्त्यस्य ते भूरि नाम मनामहे। विप्रासो जातवेदसः ॥ ५ ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

विप्रं विप्रासोऽवसे देवं मर्तास ऊतये। अग्निं गीर्भिर्हवामहे ॥ ६ ॥
आ ते वत्सो मनो यमत्परमाच्चित्सधस्थात्। अग्ने त्वांकामया गिरा ॥ ७ ॥
पुरुत्रा हि सदृङ्ङसि विशो विश्वा अनु प्रभुः। समत्सु त्वा हवामहे ॥ ८ ॥
समत्स्वग्निमवसे वाजयन्तो हवामहे। वाजेषु चित्रराधसम् ॥ ९ ॥
प्रत्नो हि कमीड्यो अध्वरेषु सनाच्च होता नव्यश्च सत्सि ।
स्वां चाग्ने तन्वं पिप्रयस्वास्मभ्यं च सौभगमा यजस्व ॥ १० ॥

इति पञ्चमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥

इति पञ्चमोऽष्टकः ॥

## अथ षष्ठाऽष्टके प्रथमोऽध्यायः

### [ १२ ] द्वादशं सूक्तम्

ऋषिः—पर्वतः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २, ८, ९, १५, १६, २०, २१, २५, ३१, ३२ निचृदुष्णिक्; ३-६, १०-१२, १४, १७, १८, २२-२४, २६-३० उष्णिक्; ७, १३, १९ आर्षीविराडुष्णिक्; ३३ आर्चीस्वराडुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

य इन्द्र सोमपातमो मदः शविष्ठ चेतति ।
येना हंसि न्यत्रिणं तमीमहे ॥ १ ॥
येना दशग्वमध्रिगुं वेपयन्तं स्वर्णरम् ।
येना समुद्रमाविथा तमीमहे ॥ २ ॥
येन सिन्धुं महीरपो रथाँइव प्रचोदयः ।
पन्थामृतस्य यातवे तमीमहे ॥ ३ ॥



इमं स्तोममभिष्टये घृतं न पूतमद्रिवः ।
येना नु सद्य ओजसा ववक्षिथ ॥ ४ ॥
इमं जुषस्व गिर्वणः समुद्रइव पिन्वते ।
इन्द्र विश्वाभिरूतिभिर्ववक्षिथ ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

यो नो देवः परावतः सखित्वनाय मामहे ।
दिवो न वृष्टिं प्रथयन्ववक्षिथ ॥ ६ ॥
ववक्षुरस्य केतव उत वज्रो गभस्त्योः ।
यत्सूर्यो न रोदसी अवर्धयत् ॥ ७ ॥
यदि प्रवृद्ध सत्पते सहस्रं महिषाँ अघः ।
आदित्त इन्द्रियं महि प्र वावृधे ॥ ८ ॥
इन्द्रः सूर्यस्य रश्मिभिर्न्यर्शसानमोषति ।
अग्निर्वनेव सासहिः प्र वावृधे ॥ ९ ॥
इयं त ऋत्वियावती धीतिरेति नवीयसी ।
सपर्यन्ती पुरुप्रिया मिमीत इत् ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

गर्भो यज्ञस्य देवयुः क्रतुं पुनीत आनुषक्।
स्तोमैरिन्द्रस्य वावृधे मिमीत इत् ॥ ११ ॥
सनिर्मित्रस्य पप्रथ इन्द्रः सोमस्य पीतये ।
प्राची वाशीव सुन्वते मिमीत इत् ॥ १२ ॥
यं विप्रा उक्थवाहसोऽभिप्रमन्दुरायवः ।
घृतं न पिप्य आसन्यृतस्य यत् ॥ १३ ॥
उत स्वराजे अदितिः स्तोममिन्द्राय जीजनत्।
पुरुप्रशस्तमूतय ऋतस्य यत् ॥ १४ ॥

अभि वह्नय ऊतयेऽनूषत प्रशस्तये ।
न देव विव्रता हरी ऋतस्य यत् ॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

यत्सोममिन्द्र विष्णवि यद्वा घ त्रित आप्त्ये ।
यद्वा मरुत्सु मन्दसे समिन्दुभिः ॥ १६ ॥
यद्वा शक्र परावति समुद्रे अधि मन्दसे ।
अस्माकमित्सुते रणा समिन्दुभिः ॥ १७ ॥
यद्वासि सुन्वतो वृधो यजमानस्य सत्पते ।
उक्थे वा यस्य रण्यसि समिन्दुभिः ॥ १८ ॥
देवंदेवं वोऽवस इन्द्रमिन्द्रं गृणीषणि ।
अधा यज्ञाय तुर्वणे व्यानशुः ॥ १९ ॥
यज्ञेभिर्यज्ञवाहसं सोमेभिः सोमपातमम् ।
होत्राभिरिन्द्रं वावृधुर्व्यानशुः ॥ २० ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

महीरस्य प्रणीतयः पूर्वीरुत प्रशस्तयः ।
विश्वा वसूनि दाशुषे व्यानशुः ॥ २१ ॥
इन्द्रं वृत्राय हन्तवे देवासो दधिरे पुरः ।
इन्द्रं वाणीरनूषता समोजसे ॥ २२ ॥
महान्तं महिना वयं स्तोमेभिर्हवनश्रुतम् ।
अर्कैरभि प्र णोनुमः समोजसे ॥ २३ ॥
न यं विविक्तो रोदसी नान्तरिक्षाणि वज्रिणम् ।
अमादिदस्य तित्विषे समोजसः ॥ २४ ॥
यदिन्द्र पृतनाज्ये देवास्त्वा दधिरे पुरः ।
आदित्ते हर्यता हरी ववक्षतुः ॥ २५ ॥



अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

यदा वृत्रं नदीवृतं शवसा वज्रिन्नवधीः ।
आदित्ते हर्यता हरी ववक्षतुः ॥ २६ ॥
यदा ते विष्णुरोजसा त्रीणि पदा विचक्रमे ।
आदित्ते हर्यता हरी ववक्षतुः ॥ २७ ॥
यदा ते हर्यता हरी वावृधाते दिवेदिवे ।
आदित्ते विश्वा भुवनानि येमिरे ॥ २८ ॥
यदा ते मारुतीर्विशस्तुभ्यमिन्द्र नियेमिरे ।
आदित्ते विश्वा भुवनानि येमिरे ॥ २९ ॥
यदा सूर्यममुं दिवि शुक्रं ज्योतिरधारयः ।
आदित्ते विश्वा भुवनानि येमिरे ॥ ३० ॥
इमां त इन्द्र सुष्टुतिं विप्र इयर्ति धीतिभिः ।
जामिं पदेव पिप्रतीं प्राध्वरे ॥ ३१ ॥
यदस्य धामनि प्रिये समीचीनासो अस्वरन् ।
नाभा यज्ञस्य दोहना प्राध्वरे ॥ ३२ ॥
सुवीर्यं स्वश्व्यं सुगव्यमिन्द्र दद्धि नः ।
होतेव पूर्वचित्तये प्राध्वरे ॥ ३३ ॥

तृतीयोऽनुवाकः [ १३ ] त्रयोदशं सूक्तम्

ऋषिः—नारदः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ८, ११, १४, १९, २१, २२, २६, २७, ३१ निचृदुष्णिक्; २-४, ६, ७, ९, १०, १२, १३, १५-१८, २०, २३-२५, २८, २९, ३२, ३३ उष्णिक्; ३० आर्षीविराडुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

इन्द्रः सुतेषु सोमेषु क्रतुं पुनीत उक्थ्यम् ।
विदे वृधस्य दक्षसो महान्हि षः ॥ १ ॥
स प्रथमे व्योमनि देवानां सदने वृधः ।
सुपारः सुश्रवस्तमः समप्सुजित् ॥ २ ॥

तमीमहे वाजसातय इन्द्रं भराय शुष्मिणम् ।
भवा नः सुम्ने अन्तमः सखा वृधे ॥ ३ ॥
इयं त इन्द्र गिर्वणो रातिः क्षरति सुन्वतः ।
मन्दानो अस्य बर्हिषो वि राजसि ॥ ४ ॥
नूनं तदिन्द्र दद्धि नो यत्त्वा सुन्वन्त ईमहे ।
रयिं नश्चित्रमा भरा स्वर्विदम् ॥ ५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

स्तोता यत्ते विचर्षणिरतिप्रशर्धयद्गिरः ।
वयाइवानु रोहते जुषन्त यत् ॥ ६ ॥
प्रत्नवज्जनया गिरः शृणुधी जरितुर्हवम् ।
मदेमदे ववक्षिथा सुकृत्वने ॥ ७ ॥
क्रीळन्त्यस्य सूनृता आपो न प्रवता यतीः ।
अया धिया य उच्यते पतिर्दिवः ॥ ८ ॥
उतो पतिर्य उच्यते कृष्टीनामेक इद्वशी ।
नमोवृधैरवस्युभिः सुते रण ॥ ९ ॥
स्तुहि श्रुतं विपश्चितं हरी यस्य प्रसक्षिणा ।
गन्तारा दाशुषो गृहं नमस्विनः ॥ १० ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

तूतुजानो महेमतेऽश्वेभिः प्रुषितप्सुभिः ।
आ याहि यज्ञमाशुभिः शमिद्धि ते ॥ ११ ॥
इन्द्र शविष्ठ सत्पते रयिं गृणत्सु धारय ।
श्रवः सूरिभ्यो अमृतं वसुत्वनम् ॥ १२ ॥
हवे त्वा सूर उदिते हवे मध्यन्दिने दिवः ।
जुषाण इन्द्र सप्तिभिर्न आ गहि ॥ १३ ॥
आ तू गहि प्र तु द्रव मत्स्वा सुतस्य गोमतः ।
तन्तुं तनुष्व पूर्व्यं यथा विदे ॥ १४ ॥



यच्छक्रासि परावति यदर्वावति वृत्रहन् ।
यद्वा समुद्रे अन्धसोऽवितेदसि ॥ १५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

इन्द्रं वर्धन्तु नो गिर इन्द्रं सुतास इन्दवः ।
इन्द्रे हविष्मतीर्विशो अराणिषुः ॥ १६ ॥
तमिद्विप्रा अवस्यवः प्रवत्वतीभिरूतिभिः ।
इन्द्रं क्षोणीरवर्धयन्वयाइव ॥ १७ ॥
त्रिकद्रुकेषु चेतनं देवासो यज्ञमत्नत ।
तमिद्वर्धन्तु नो गिरः सदावृधम् ॥ १८ ॥
स्तोता यत्ते अनुव्रत उक्थान्यृतुथा दधे ।
शुचिः पावक उच्यते सो अद्भुतः ॥ १९ ॥
तदिद्रुद्रस्य चेतति यह्वं प्रत्नेषु धामसु ।
मनो यत्रा वि तद्दधुर्विचेतसः ॥ २० ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

यदि मे सख्यमावर इमस्य पाह्यन्धसः ।
येन विश्वा अति द्विषो अतारिम ॥ २१ ॥
कदा त इन्द्र गिर्वणः स्तोता भवाति शन्तमः ।
कदा नो गव्ये अश्व्ये वसौ दधः ॥ २२ ॥
उत ते सुष्टुता हरी वृषणा वहतो रथम् ।
अजुर्यस्य मदिन्तमं यमीमहे ॥ २३ ॥
तमीमहे पुरुष्टुतं यह्वं प्रत्नाभिरूतिभिः ।
नि बर्हिषि प्रिये सददध द्विता ॥ २४ ॥
वर्धस्वा सु पुरुष्टुत ऋषिष्टुताभिरूतिभिः ।
धुक्षस्व पिप्युषीमिषमवा च नः ॥ २५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

इन्द्र त्वमवितेदसीत्था स्तुवतो अद्रिवः ।
ऋतादियर्मि ते धियं मनोयुजम् ॥ २६ ॥
इह त्या सधमाद्या युजानः सोमपीतये ।
हरी इन्द्र प्रतद्वसू अभि स्वर ॥ २७ ॥
अभि स्वरन्तु ये तव रुद्रासः सक्षत श्रियम् ।
उतो मरुत्वतीर्विशो अभि प्रयः ॥ २८ ॥
इमा अस्य प्रतूर्तयः पदं जुषन्त यद्दिवि ।
नाभा यज्ञस्य सं दधुर्यथा विदे ॥ २९ ॥
अयं दीर्घाय चक्षसे प्राचि प्रयत्यध्वरे ।
मिमीते यज्ञमानुषग्विचक्ष्य ॥ ३० ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

वृषायमिन्द्र ते रथ उतो ते वृषणा हरी ।
वृषा त्वं शतक्रतो वृषा हवः ॥ ३१ ॥
वृषा ग्रावा वृषा मदो वृषा सोमो अयं सुतः ।
वृषा यज्ञो यमिन्वसि वृषा हवः ॥ ३२ ॥
वृषा त्वा वृषणं हुवे वज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः ।
वावन्थ हि प्रतिष्टुतिं वृषा हवः ॥ ३३ ॥

## [ १४ ] चतुर्दशं सूक्तम्

ऋषिः—गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ११ विराड्गायत्री; २, ४, ५, ७, १५ निचृद्गायत्री; ३, ६, ८-१०, १२-१४ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

यदिन्द्राहं यथा त्वमीशीय वस्व एक इत् । स्तोता मे गोषखा स्यात् ॥ १ ॥
शिक्षेयमस्मै दित्सेयं शचीपते मनीषिणे । यदहं गोपतिः स्याम् ॥ २ ॥
धेनुष्ट इन्द्र सूनृता यजमानाय सुन्वते । गामश्वं पिप्युषी दुहे ॥ ३ ॥
न ते वर्तास्ति राधस इन्द्र देवो न मर्त्यः । यद्दित्ससि स्तुतो मघम् ॥ ४ ॥



यज्ञ इन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिं व्यवर्तयत् । चक्राण ओपशं दिवि ॥ ५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

वावृधानस्य ते वयं विश्वा धनानि जिग्युषः । ऊतिमिन्द्रा वृणीमहे ॥ ६ ॥
व्य१न्तरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना । इन्द्रो यदभिनद्वलम् ॥ ७ ॥
उद्गा आजदङ्गिरोभ्य आविष्कृण्वन्गुहा सतीः । अर्वाञ्चं नुनुदे वलम् ॥ ८ ॥
इन्द्रेण रोचना दिवो दृळ्हानि दृंहितानि च । स्थिराणि न पराणुदे ॥ ९ ॥
अपामूर्मिर्मदन्निव स्तोम इन्द्राजिरायते । वि ते मदा अराजिषुः ॥ १० ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

त्वं हि स्तोमवर्धन इन्द्रास्युक्थवर्धनः । स्तोतॄणामुत भद्रकृत् ॥ ११ ॥
इन्द्रमित्केशिना हरी सोमपेयाय वक्षतः । उप यज्ञं सुराधसम् ॥ १२ ॥
अपां फेनेन नमुचेः शिर इन्द्रोदवर्तयः । विश्वा यदजयः स्पृधः ॥ १३ ॥
मायाभिरुत्सिसृप्सत इन्द्र द्यामारुरुक्षतः । अव दस्यूँरधूनुथाः ॥ १४ ॥
असुन्वामिन्द्र संसदं विषूचीं व्यनाशयः । सोमपा उत्तरो भवन् ॥ १५ ॥

## [ १५ ] पञ्चदशं सूक्तम्

ऋषिः—गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-३, ५-७, ११, १३ निचृदुष्णिक्; ४ उष्णिक्; ८, १२ विराडुष्णिक्; ९, १० पादनिचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

तम्वभि प्र गायत पुरुहूतं पुरुष्टुतं । इन्द्रं गीर्भिस्तविषमा विवासत ॥ १ ॥
यस्य द्विबर्हसो बृहत्सहो दाधार रोदसी । गिरीँरज्राँ अपः स्वर्वृषत्वना ॥ २ ॥
स राजसि पुरुष्टुतँ एको वृत्राणि जिघ्नसे । इन्द्र जैत्रा श्रवस्या च यन्तवे ॥ ३ ॥
तं ते मदं गृणीमसि वृषणं पृत्सु सासहिम् ।
उ लोककृत्नुमद्रिवो हरिश्रियम् ॥ ४ ॥
येन ज्योतींष्यायवे मनवे च विवेदिथ ।
मन्दानो अस्य बर्हिषो वि राजसि ॥ ५ ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

तदद्या चित्त उक्थिनोऽनु ष्टुवन्ति पूर्वथा । वृषपत्नीरपो जया दिवेदिवे ॥ ६ ॥

तव त्यदिन्द्रियं बृहत्तव शुष्ममुत क्रतुम्। वज्रं शिशाति धिषणा वरेण्यम्॥ ७॥
तव द्यौरिन्द्र पौंस्यं पृथिवी वर्धति श्रवः। त्वामापः पर्वतासश्च हिन्विरे॥ ८॥
त्वां विष्णुर्बृहन्क्षयो मित्रो गृणाति वरुणः। त्वां शर्धो मदत्यनु मारुतम्॥ ९॥
त्वं वृषा जनानां मंहिष्ठ इन्द्र जज्ञिषे। सत्रा विश्वा स्वपत्यानि दधिषे॥ १०॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

सत्रा त्वं पुरुष्टुतँ एको वृत्राणि तोशसे।
नान्य इन्द्रात्करणं भूय इन्वति ॥ ११॥
यदिन्द्र मन्मशस्त्वा नाना हवन्त ऊतये।
अस्माकेभिर्नृभिरत्रा स्वर्जय ॥ १२॥
अरं क्षयाय नो महे विश्वा रूपाण्याविशन्।
इन्द्रं जैत्राय हर्षया शचीपतिम् ॥ १३॥

## [ १६ ] षोडशं सूक्तम्

ऋषिः—इरिम्बिठिः काण्वः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ९-१२ गायत्री; २-७ निचृद्गायत्री; ८ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

प्र सम्राजं चर्षणीनामिन्द्रं स्तोता नव्यं गीर्भिः। नरं नृषाहं मंहिष्ठम्॥ १॥
यस्मिन्नुक्थानि रण्यन्ति विश्वानि च श्रवस्या। अपामवो न समुद्रे॥ २॥
तं सुष्टुत्या विवासे ज्येष्ठराजं भरे कृत्नुम्। महो वाजिनं सनिभ्यः॥ ३॥
यस्यानूना गभीरा मदा उरवस्तरुत्राः। हर्षुमन्तः शूरसातौ ॥ ४॥
तमिद्धनेषु हितेष्वधिवाकाय हवन्ते। येषामिन्द्रस्ते जयन्ति ॥ ५॥
तमिच्च्यौत्नैरार्यन्ति तं कृतेभिश्चर्षणयः। एष इन्द्रो वरिवस्कृत्॥ ६॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

इन्द्रो ब्रह्मेन्द्र ऋषिरिन्द्रः पुरू पुरुहूतः। महान्महीभिः शचीभिः॥ ७॥
स स्तोम्यः स हव्यः सत्यः सत्वा तुविकूर्मिः। एकश्चित्सन्नभिभूतिः॥ ८॥
तमर्केभिस्तं सामभिस्तं गायत्रैश्चर्षणयः। इन्द्रं वर्धन्ति क्षितयः॥ ९॥
प्रणेतारं वस्यो अच्छा कर्तारं ज्योतिः समत्सु। सासह्वांसं युधामित्रान्॥ १०॥



स नः पप्रिः पारयाति स्वस्ति नावा पुरुहूतः। इन्द्रो विश्वा अति द्विषः॥ ११॥
स त्वं न इन्द्र वाजेभिर्दशस्या च गातुया च। अच्छा च नः सुम्नं नेषि॥ १२॥

## [ १७ ] सप्तदशं सूक्तम्

ऋषिः—इरिम्बिठिः काण्वः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१-३, ७, ८ गायत्री; ४-६, ९-१२ निचृद्गायत्री; १३ विराड्गायत्री; १४ आसुरीबृहती; १५ आर्षीभुरिग्बृहती॥ स्वरः—१-१३, षड्जः; १४, १५ मध्यमः॥

अथ द्वाविंशो वर्गः॥ २२॥

आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम्। एदं बर्हिः सदो मम॥ १॥
आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी वहतामिन्द्र केशिना। उप ब्रह्माणि नः शृणु॥ २॥
ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा सोमपामिन्द्र सोमिनः। सुतावन्तो हवामहे॥ ३॥
आ नो याहि सुतावतोऽस्माकं सुष्टुतीरुप। पिबा सु शिप्रिन्नन्धसः॥ ४॥
आ ते सिञ्चामि कुक्ष्योरनु गात्रा वि धावतु। गृभाय जिह्वया मधु॥ ५॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः॥ २३॥

स्वादुष्टे अस्तु संसुदे मधुमान्तन्वे३ तव। सोमः शमस्तु ते हृदे॥ ६॥
अयमु त्वा विचर्षणे जनीरिवाभि संवृतः। प्र सोम इन्द्र सर्पतु॥ ७॥
तुविग्रीवो वपोदरः सुबाहुरन्धसो मदे। इन्द्रो वृत्राणि जिघ्नते ॥ ८॥
इन्द्र प्रेहि पुरस्त्वं विश्वस्येशान ओजसा। वृत्राणि वृत्रहञ्जहि ॥ ९॥
दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो येना वसु प्रयच्छसि। यजमानाय सुन्वते॥ १०॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥

अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि। एहीमस्य द्रवा पिब ॥ ११॥
शाचिगो शाचिपूजनायं रणाय ते सुतः। आखण्डल प्र हूयसे ॥ १२॥
यस्ते शृङ्गवृषो नपात्प्रणपात्कुण्डपाय्यः। न्यस्मिन्दध्र आ मनः॥ १३॥
वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणांसत्रं सोम्यानाम् ।
द्रप्सो भेत्ता पुरां शश्वतीनामिन्द्रो मुनीनां सखा ॥ १४॥
पृदाकुसानुर्यजतो गवेषण एकः सन्नभि भूयसः ।
भूर्णिमश्वं नयत्तुजा पुरो गृभेन्द्रं सोमस्य पीतये ॥ १५॥

## [ १८ ] अष्टादशं सूक्तम्

ऋषिः—इरिम्बिठिः काण्वः ॥ देवता—१-७, १०-२२ आदित्याः; ८ अश्विनौ; ९ अग्निसूर्यानिलाः ॥ छन्दः—१, १३, १५, १६ पादनिचृदुष्णिक्; २ आर्चीस्वराडुष्णिक्; ३, ८, १०, ११, १७, १८, २२ उष्णिक्; ४, ९, २१ विराडुष्णिक्; ५-७, १२, १४, १९, २० निचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

इदं ह नूनमेषां सुम्नं भिक्षेत मर्त्यः। आदित्यानामपूर्व्यं सवीमनि ॥ १ ॥
अनर्वाणो ह्येषां पन्था आदित्यानाम्। अदब्धाः सन्ति पायवः सुगेवृधः ॥ २ ॥
तत्सु नः सविता भगो वरुणो मित्रो अर्यमा।
शर्म यच्छन्तु सप्रथो यदीमहे ॥ ३ ॥
देवेभिर्देव्यदितेऽरिष्टभर्मन्ना गहि। स्मत्सूरिभिः पुरुप्रिये सुशर्मभिः ॥ ४ ॥
ते हि पुत्रासो अदितेर्विदुर्द्वेषांसि योतवे।
अंहोश्चिदुरुचक्रयोऽनेहसः ॥ ५ ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

अदितिर्नो दिवा पशुमदितिर्नक्तमद्वयाः।
अदितिः पात्वंहसः सदावृधा ॥ ६ ॥
उत स्या नो दिवा मतिरदितिरूत्या गमत्।
सा शन्ताति मयस्करदप स्रिधः ॥ ७ ॥
उत त्या दैव्या भिषजा शं नः करतो अश्विना ।
युयुयातामितो रपो अप स्रिधः ॥ ८ ॥
शमग्निरग्निभिः करच्छं नस्तपतु सूर्यः।
शं वातो वात्वरपा अप स्रिधः ॥ ९ ॥
अपामीवामप स्रिधमप सेधत दुर्मतिम्।
आदित्यासो युयोतना नो अंहसः ॥ १० ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

युयोता शरुमस्मदाँ आदित्यास उतामतिम् ।
ऋधग्द्वेषः कृणुत विश्ववेदसः ॥ ११ ॥



तत्सु नः शर्म यच्छतादित्या यन्मुमोचति ।
एनस्वन्तं चिदेनसः सुदानवः ॥ १२ ॥
यो नः कश्चिद्रिरिक्षति रक्षस्त्वेन मर्त्यः।
स्वैः ष एवै रिरिषीष्ट युर्जनः ॥ १३ ॥
समित्तमघमश्नवद्दुःशंसं मर्त्यं रिपुम्।
यो अस्मत्रा दुर्हणावाँ उप द्वयुः ॥ १४ ॥
पाकत्रा स्थन देवा हृत्सु जानीथ मर्त्यम्।
उप द्वयुं चाद्वयुं च वसवः ॥ १५ ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

आ शर्म पर्वतानामोतापां वृणीमहे।
द्यावाक्षामारे अस्मद्रपस्कृतम् ॥ १६ ॥
ते नो भद्रेण शर्मणा युष्माकं नावा वसवः।
अति विश्वानि दुरिता पिपर्तन ॥ १७ ॥
तुचे तनाय तत्सु नो द्राघीय आयुर्जीवसे ।
आदित्यासः सुमहसः कृणोतन ॥ १८ ॥
यज्ञो हीळो वो अन्तर आदित्या अस्ति मृळत।
युष्मे इद्वो अपि ष्मसि सजात्ये ॥ १९ ॥
बृहद्वरूथं मरुतां देवं त्रातारमश्विना। मित्रमीमहे वरुणं स्वस्तये ॥ २० ॥
अनेहो मित्रार्यमन्नृवद्वरुण शंस्यम्। त्रिवरूथं मरुतो यन्त नश्छर्दिः ॥ २१ ॥
ये चिद्धि मृत्युबन्धव आदित्या मनवः स्मसि।
प्र सू न आयुर्जीवसे तिरेतन ॥ २२ ॥

## [ १९ ] एकोनविंशं सूक्तम्

ऋषिः—सोभरिः काण्वः ॥ देवता—१-३३ अग्निः; ३४, ३५ आदित्याः; ३६, ३७ त्रसदस्योर्दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१, ३, १५, २१, २३, २८, ३२ निचृदुष्णिक्; २, २२, २९, ३७ विराट् पङ्क्तिः; ४, ६, १२, १६, २०, ३१ निचृत्पङ्क्तिः; ५, १९, ३० ककुबुष्णिक्; ७, ९, ३४ पादनिचृदुष्णिक्; ८ आर्चीभुरिक्पङ्क्तिः; १० सतःपङ्क्तिः; ११, १७, ३६ विराड्

उष्णिक्; १३ पुरउष्णिक्; १४ पङ्क्तिः; १८, ३३ पादनिचृत्पङ्क्तिः २४,
२६ आर्चीस्वराट्पङ्क्तिः; २५ आर्चीस्वराडुष्णिक्; २७ भुरिगार्चीविराडुष्णिक्; ३५ स्वराड्बृहती॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १३, १५, १७, १९, २१, २३, २५, २७, २८, ३०, ३२, ३४, ३६, ऋषभः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १८, २०, २२, २४, २६, २९, ३१, ३३, ३७ पञ्चमः; ३५ मध्यमः॥

अथ एकोनत्रिंशो वर्गः॥ २९॥

तं गूर्धया स्वर्णरं देवासो देवमरतिं दधन्विरे। देवत्रा हव्यमोहिरे॥ १॥
विभूतरातिं विप्र चित्रशोचिषमग्निमीळिष्व यन्तुरम् ।
अस्य मेधस्य सोम्यस्य सोभरे प्रेमध्वराय पूर्व्यम् ॥ २॥
यजिष्ठं त्वा ववृमहे देवं देवत्रा होतारममर्त्यम्। अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्॥ ३॥
ऊर्जो नपातं सुभगं सुदीदितिमग्निं श्रेष्ठशोचिषम् ।
स नो मित्रस्य वरुणस्य सो अपामा सुम्नं यक्षते दिवि॥ ४॥
यः समिधा य आहुती यो वेदेन ददाश मर्तो अग्नये।
यो नमसा स्वध्वरः ॥ ५॥

अथ त्रिंशो वर्गः॥ ३०॥

तस्येदर्वन्तो रंहयन्त आशवस्तस्य द्युम्नितमं यशः ।
न तमंहो देवकृतं कुतश्चन न मर्त्यकृतं नशत् ॥ ६॥
स्वग्नयो वो अग्निभिः स्याम सूनो सहस ऊर्जां पते। सुवीरस्त्वमस्मयुः॥ ७॥
प्रशंसमानो अतिथिर्न मित्रियोऽग्नी रथो न वेद्यः ।
त्वे क्षेमासो अपि सन्ति साधवस्त्वं राजा रयीणाम् ॥ ८॥
सो अद्धा दाश्वध्वरोऽग्ने मर्तः सुभग स प्रशंस्यः। स धीभिरस्तु सनिता॥ ९॥
यस्य त्वमूर्ध्वो अध्वराय तिष्ठसि क्षयद्वीरः स साधते ।
सो अर्वद्भिः सनिता स विपन्युभिः स शूरैः सनिता कृतम् ॥ १०॥

अथैकत्रिंशो वर्गः॥ ३१॥

यस्याग्निर्वपुर्गृहे स्तोमं चनो दधीत विश्ववार्यः। हव्या वा वेविषद्विषः॥ ११॥
विप्रस्य वा स्तुवतः सहसो यहो मक्षूतमस्य रातिषु ।
अवोदेवमुपरिमर्त्यं कृधि वसो विविदुषो वचः ॥ १२॥



यो अग्निं हव्यदातिभिर्नमोभिर्वा सुदक्षमाविवासति ।
गिरा वाजिरशोचिषम् ॥ १३॥
समिधा यो निशिती दाशददितिं धामभिरस्य मर्त्यः ।
विश्वेत्स धीभिः सुभगो जनाँ अति द्युम्नैरुद्न इव तारिषत्॥ १४॥
तदग्ने द्युम्नमा भर यत्सासहत्सदने कं चिदत्रिणम्।
मन्युं जनस्य दूढ्यः ॥ १५॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः॥ ३२॥

येन चष्टे वरुणो मित्रो अर्यमा येन नासत्या भगः ।
वयं तत्ते शवसा गातुवित्तमा इन्द्रत्वोता विधेमहि ॥ १६॥
ते घेदग्ने स्वाध्यो३ ये त्वा विप्र निदधिरे नृचक्षसम् ।
विप्रासो देव सुक्रतुम् ॥ १७॥
त इद्वेदिं सुभग त आहुतिं ते सोतुं चक्रिरे दिवि ।
त इद्वाजेभिर्जिग्युर्महद्धनं ये त्वे कामं न्येरिरे ॥ १८॥
भद्रो नो अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः।
भद्रा उत प्रशस्तयः ॥ १९॥
भद्रं मनः कृणुष्व वृत्रतूर्ये येना समत्सु सासहः ।
अव स्थिरा तनुहि भूरि शर्धतां वनेमा ते अभिष्टिभिः॥ २०॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः॥ ३३॥

ईळे गिरा मनुर्हितं यं देवा दूतमरतिं न्येरिरे। यजिष्ठं हव्यवाहनम्॥ २१॥
तिग्मजम्भाय तरुणाय राजते प्रयो गायस्यग्नये ।
यः पिंशते सूनृताभिः सुवीर्यमग्निर्घृतेभिराहुतः ॥ २२॥
यदी घृतेभिराहुतो वाशीमग्निर्भरत उच्चाव च। असुर इव निर्णिजम्॥ २३॥
यो हव्यान्यैरयता मनुर्हितो देव आसा सुगन्धिना ।
विवासते वार्याणि स्वध्वरो होता देवो अमर्त्यः ॥ २४॥

यदग्ने मर्त्यस्त्वं स्यामहं मित्रमहो अमर्त्यः। सहसः सूनवाहुत ॥ २५ ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

न त्वा रासीयाभिशस्तये वसो न पापत्वाय सन्त्य ।
न मे स्तोतामतीवा न दुर्हितः स्यादग्ने न पापया ॥ २६ ॥
पितुर्न पुत्रः सुभृतो दुरोण आ देवाँ एतु प्र णो हविः ॥ २७ ॥
तवाहमग्न ऊतिभिर्नेदिष्ठाभिः सचेय जोषमा वसो ।
सदा देवस्य मर्त्यः ॥ २८ ॥
तव क्रत्वा सनेयं तव रातिभिरग्ने तव प्रशस्तिभिः ।
त्वामिदाहुः प्रमतिं वसो ममाग्ने हर्षस्व दातवे ॥ २९ ॥
प्र सो अग्ने तवोतिभिः सुवीराभिस्तिरते वाजभर्मभिः ।
यस्य त्वं सख्यमावरः ॥ ३० ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

तव द्रप्सो नीलवान्वाश ऋत्विय इन्धानः सिष्णवा ददे ।
त्वं महीनामुषसामसि प्रियः क्षपो वस्तुषु राजसि ॥ ३१ ॥
तमागन्म सोभरयः सहस्रमुष्कं स्वभिष्टिमवसे। सम्राजं त्रासदस्यवम् ॥ ३२ ॥
यस्य ते अग्ने अन्ये अग्नय उपक्षितो वयाइव ।
विपो न द्युम्ना नि युवे जनानां तव क्षत्राणि वर्धयन् ॥ ३३ ॥
यमादित्यासो अद्रुहः पारं नयथ मर्त्यम्। मघोनां विश्वेषां सुदानवः ॥ ३४ ॥
यूयं राजानः कं चिच्चर्षणीसहः क्षयन्तं मानुषाँ अनु ।
वयं ते वो वरुण मित्रार्यमन्त्स्यामेदृतस्य रथ्यः ॥ ३५ ॥
अदान्मे पौरुकुत्स्यः पञ्चाशतं त्रसदस्युर्वधूनाम् ।
मंहिष्ठो अर्यः सत्पतिः ॥ ३६ ॥
उत मे प्रयियोर्वयियोः सुवास्त्वा अधि तुग्वनि ।
तिसृणां सप्ततीनां श्यावः प्रणेता भुवद्वसुर्दियानां पतिः ॥ ३७ ॥



## [ २० ] विंशं सूक्तम्

ऋषिः—सोभरिः काण्वः ॥ देवता—मरुतः ॥ छन्दः—१, ५, ७, १९, २३ ककुबुष्णिक्; २, १०, १६, २२ सतःपङ्क्तिः; ३, १५, १७ विराडुष्णिक्; ४, १८ विराट्पङ्क्तिः; ६, १२ पादनिचृत् पङ्क्तिः; ८, २०, २४, २६ निचृत्पङ्क्तिः; ९, १३, २१, २५ निचृदुष्णिक्; ११ पादनिचृद् उष्णिक्; १४ आर्चीभुरिक्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १३, १५, १७, १९, २१, २३, २५ ऋषभः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १८, २०, २२, २४, २६ पञ्चमः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

आ गन्ता मा रिषण्यत प्रस्थावानो माप स्थाता समन्यवः ।
स्थिरा चिन्नमयिष्णवः ॥ १ ॥
वीळुपविभिर्मरुत ऋभुक्षण आ रुद्रासः सुदीतिभिः ।
इषा नो अद्या गता पुरुस्पृहो यज्ञमा सोभरीयवः ॥ २ ॥
विद्मा हि रुद्रियाणां शुष्ममुग्रं मरुतां शिमीवताम् ।
विष्णोरेषस्य मीळ्हुषाम् ॥ ३ ॥
वि द्वीपानि पापतन्तिष्ठद्दुच्छुनोभे युजन्त रोदसी ।
प्र धन्वान्यैरत शुभ्रखादयो यदेजथ स्वभानवः ॥ ४ ॥
अच्युता चिद्वो अज्मन्ना नानदति पर्वतासो वनस्पतिः ।
भूमिर्यामेषु रेजते ॥ ५ ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

अमाय वो मरुतो यातवे द्यौर्जिहीत उत्तरा बृहत् ।
यत्रा नरो देदिशते तनूष्वा त्वक्षांसि बाह्वोजसः ॥ ६ ॥
स्वधामनु श्रियं नरो महि त्वेषा अमवन्तो वृषप्सवः ।
वहन्ते अह्रुतप्सवः ॥ ७ ॥
गोभिर्वाणो अज्यते सोभरीणां रथे कोशे हिरण्यये ।
गोबन्धवः सुजातास इषे भुजे महान्तो नः स्परसे नु ॥ ८ ॥
प्रति वो वृषदञ्जयो वृष्णे शर्धाय मारुताय भरध्वम् ।
हव्या वृषप्रयाव्णे ॥ ९ ॥

वृषणश्वेन मरुतो वृषप्सुना रथेन वृषनाभिना ।
आ श्येनासो न पक्षिणो वृथा नरो हव्या नो वीतये गत ॥ १० ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

समानमञ्ज्येषां वि भ्राजन्ते रुक्मासो अधि बाहुषु ।
दविद्युतत्यृष्टयः ॥ ११ ॥
त उग्रासो वृषण उग्रबाहवो नकिष्टनूषु येतिरे ।
स्थिरा धन्वान्यायुधा रथेषु वोऽनीकेष्वधि श्रियः ॥ १२ ॥
येषामर्णो न सप्रथो नाम त्वेषं शश्वतामेकमिद्भुजे ।
वयो न पित्र्यं सहः ॥ १३ ॥
तान्वन्दस्व मरुतस्ताँ उप स्तुहि तेषां हि धुनीनाम् ।
अराणां न चरमस्तदेषां दाना मह्ना तदेषाम् ॥ १४ ॥
सुभगः स व ऊतिष्वास पूर्वासु मरुतो व्युष्टिषु ।
यो वा नूनमुतासति ॥ १५ ॥

अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥

यस्य वा यूयं प्रति वाजिनो नर आ हव्या वीतये गथ ।
अभि ष द्युम्नैरुत वाजसातिभिः सुम्ना वो धूतयो नशत् ॥ १६ ॥
यथा रुद्रस्य सूनवो दिवो वशन्त्यसुरस्य वेधसः ।
युवानस्तथेदसत् ॥ १७ ॥
ये चार्हन्ति मरुतः सुदानवः स्मन्मीळ्हुषश्चरन्ति ये ।
अतश्चिदा न उप वस्यसा हृदा युवान आ ववृध्वम् ॥ १८ ॥
यून ऊ षु नविष्ठया वृष्णः पावकाँ अभि सोभरे गिरा ।
गाय गा इव चर्कृषत् ॥ १९ ॥
साहा ये सन्ति मुष्टिहेव हव्यो विश्वासु पृत्सु होतृषु ।
वृष्णश्चन्द्रान्न सुश्रवस्तमान् गिरा वन्दस्व मरुतो अह ॥ २० ॥



अथ चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४० ॥

गावश्चिद्घा समन्यवः सजात्येन मरुतः सबन्धवः ।
रिहते ककुभो मिथः ॥ २१ ॥
मर्तश्चिद्वो नृतवो रुक्मवक्षस उप भ्रातृत्वमायति ।
अधि नो गात मरुतः सदा हि व आपित्वमस्ति निध्रुवि ॥ २२ ॥
मरुतो मारुतस्य न आ भेषजस्य वहता सुदानवः ।
यूयं सखायः सप्तयः ॥ २३ ॥
याभिः सिन्धुमवथ याभिस्तूर्वथ याभिर्दशस्यथा क्रिविम् ।
मयो नो भूतोतिभिर्मयोभुवः शिवाभिरसचद्विषः ॥ २४ ॥
यत्सिन्धौ यदसिक्न्यां यत्समुद्रेषु मरुतः सुबर्हिषः ।
यत्पर्वतेषु भेषजम् ॥ २५ ॥
विश्वं पश्यन्तो बिभृथा तनूष्वा तेना नो अधि वोचत ।
क्षमा रपो मरुत आतुरस्य न इष्कर्ता विह्रुतं पुनः ॥ २६ ॥

इति षष्ठाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥

## अथ षष्ठाष्टके द्वितीयोऽध्यायः

चतुर्थोऽनुवाकः [ २१ ] एकविंशं सूक्तम्

ऋषिः—सोभरिः काण्वः ॥ देवता—१-१६ इन्द्रः; १७, १८ चित्रस्य दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१, ३, १५ विराडुष्णिक्; २, १२, १४ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ४ भुरिक्पङ्क्तिः; ५, ७, ९, ११ ककुबुष्णिक्; ६, ८, १६, १८ निचृत्पङ्क्तिः; १० विराट्पङ्क्तिः; १३, १७ निचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १३, १५, १७ ऋषभः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १८ पञ्चमः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

वयमु त्वामपूर्व्य स्थूरं न कच्चिद्भरन्तोऽवस्यवः ।
वाजे चित्रं हवामहे ॥ १ ॥
उप त्वा कर्मन्नूतये स नो युवोग्रश्चक्राम यो धृषत् ।
त्वामिद्ध्यवितारं ववृमहे सखाय इन्द्र सानसिम् ॥ २ ॥

आ याहीम इन्दवोऽश्वपते गोपत उर्वरापते ।
सोमं सोमपते पिब ॥ ३ ॥
वयं हि त्वा बन्धुमन्तमबन्धवो विप्रास इन्द्र येमिम ।
या ते धामानि वृषभ तेभिरा गहि विश्वेभिः सोमपीतये ॥ ४ ॥
सीदन्तस्ते वयो यथा गोश्रीते मधौ मदिरे विवक्षणे ।
अभि त्वामिन्द्र नोनुमः ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

अच्छा च त्वैना नमसा वदामसि किं मुहुश्चिद्वि दीधयः ।
सन्ति कामासो हरिवो ददिष्ट्वं स्मो वयं सन्ति नो धियः ॥ ६ ॥
नूत्ना इदिन्द्र ते वयमूती अभूम नहि नू ते अद्रिवः ।
विद्मा पुरा परीणसः ॥ ७ ॥
विद्मा सखित्वमुत शूर भोज्य1मा ते ता वज्रिन्नीमहे ।
उतो समस्मिन्ना शिशीहि नो वसो वाजे सुशिप्र गोमति ॥ ८ ॥
यो न इदमिदं पुरा प्र वस्य आनिनाय तमु वः स्तुषे ।
सखाय इन्द्रमूतये ॥ ९ ॥
हर्यश्वं सत्पतिं चर्षणीसहं स हि ष्मा यो अमन्दत ।
आ तु नः स वयति गव्यमश्व्यं स्तोतृभ्यो मघवा शतम् ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

त्वया ह स्विद्युजा वयं प्रति श्वसन्तं वृषभ ब्रुवीमहि ।
संस्थे जनस्य गोमतः ॥ ११ ॥
जयेम कारे पुरुहूत कारिणोऽभि तिष्ठेम दूढ्यः ।
नृभिर्वृत्रं हन्याम शूशुयाम चावेरिन्द्र प्र णो धियः ॥ १२ ॥
अभ्रातृव्यो अना त्वमनापिरिन्द्र जनुषा सनादसि ।
युधेदापित्वमिच्छसे ॥ १३ ॥
नकी रेवन्तं सख्याय विन्दसे पीयन्ति ते सुराश्वः ।
यदा कृणोषि नदनुं समूहस्यादित्पितेव हूयसे ॥ १४ ॥



मा ते अमाजुरो यथा मूरास इन्द्र सख्ये त्वावतः ।
नि षदाम सचा सुते ॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

मा ते गोदत्र निरराम राधस इन्द्र मा ते गृहामहि ।
दृळ्हा चिदर्यः प्र मृशाभ्या भर न ते दामान आदभे ॥ १६ ॥
इन्द्रो वा घेदियन्मघं सरस्वती वा सुभगा ददिर्वसु ।
त्वं वा चित्र दाशुषे ॥ १७ ॥
चित्र इद्राजा राजका इदन्यके यके सरस्वतीमनु ।
पर्जन्यइव ततनद्धि वृष्ट्या सहस्रमयुता ददत् ॥ १८ ॥

## [ २२ ] द्वाविंशं सूक्तम्

ऋषिः—सोभरिः काण्वः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१ विराड्बृहती; २ विराट्पङ्क्तिः; ३, ५ निचृद्बृहती; ४, १० सतःपङ्क्तिः; ६, १६, १८ निचृत्पङ्क्तिः; ७ पथ्याबृहती; ८ अनुष्टुप्; ९, ११, १७ उष्णिक्; १२ निचृत्त्रिष्टुप्; १३ निचृदुष्णिक्; १४ भुरिक्पङ्क्तिः; १५ पादनिचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७ मध्यमः; २, ४, ६, १०, १४, १६, १८ पञ्चमः; ८ गान्धारः; ९, ११, १३, १५, १७ ऋषभः; १२ धैवतः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

ओ त्यमह्व आ रथमद्या दंसिष्ठमूतये ।
यमश्विना सुहवा रुद्रवर्तनी आ सूर्यायै तस्थथुः ॥ १ ॥
पूर्वापुषं सुहवं पुरुस्पृहं भुज्युं वाजेषु पूर्व्यम् ।
सचनावन्तं सुमतिभिः सोभरे विद्वेषसमनेहसम् ॥ २ ॥
इह त्या पुरुभूतमा देवा नमोभिरश्विना ।
अर्वाचीना स्ववसे करामहे गन्तारा दाशुषो गृहम् ॥ ३ ॥
युवो रथस्य परि चक्रमीयत ईर्मान्यद्वामिषण्यति ।
अस्माँ अच्छा सुमतिर्वां शुभस्पती आ धेनुरिव धावतु ॥ ४ ॥
रथो यो वां त्रिवन्धुरो हिरण्याभीशुरश्विना ।
परि द्यावापृथिवी भूषति श्रुतस्तेन नासत्या गतम् ॥ ५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

दशस्यन्ता मनवे पूर्व्यं दिवि यवं वृकेण कर्षथः ।
ता वामद्य सुमतिभिः शुभस्पती अश्विना प्र स्तुवीमहि ॥ ६ ॥
उप नो वाजिनीवसू यातमृतस्य पथिभिः ।
येभिस्तृक्षिं वृषणा त्रासदस्यवं महे क्षत्राय जिन्वथः ॥ ७ ॥
अयं वामद्रिभिः सुतः सोमो नरा वृषण्वसू ।
आ यातं सोमपीतये पिबतं दाशुषो गृहे ॥ ८ ॥
आ हि रुहतमश्विना रथे कोशे हिरण्यये वृषण्वसू ।
युञ्जाथां पीवरीरिषः ॥ ९ ॥
याभिः पक्थमवथो याभिरध्रिगुं याभिर्बभ्रुं विजोषसम् ।
ताभिर्नो मक्षू तूयमश्विना गतं भिषज्यतं यदातुरम् ॥ १० ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

यदध्रिगावो अध्रिगू इदा चिदह्नो अश्विना हवामहे ।
वयं गीर्भिर्विपन्यवः ॥ ११ ॥
ताभिरा यातं वृषणोप मे हवं विश्वप्सुं विश्ववार्यम् ।
इषा मंहिष्ठा पुरुभूतमा नरा याभिः क्रिविं वावृधुस्ताभिरा गतम् ॥ १२ ॥
ताविदा चिदहानां तावश्विना वन्दमान उप ब्रुवे ।
ता ऊ नमोभिरीमहे ॥ १३ ॥
ताविद्दोषा ता उषसि शुभस्पती ता यामन्रुद्रवर्तनी ।
मा नो मर्ताय रिपवे वाजिनीवसू परो रुद्रावति ख्यतम् ॥ १४ ॥
आ सुग्म्याय सुग्म्यं प्राता रथेनाश्विना वा सक्षणी ।
हुवे पितेव सोभरी ॥ १५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

मनोजवसा वृषणा मदच्युता मक्षुंगमाभिरूतिभिः ।
आरात्ताच्चिद्भूतमस्मे अवसे पूर्वीभिः पुरुभोजसा ॥ १६ ॥



आ नो अश्वावदश्विना वर्तिर्यासिष्टं मधुपातमा नरा ।
गोमद्दस्रा हिरण्यवत् ॥ १७ ॥
सुप्रावर्गं सुवीर्यं सुष्ठु वार्यमनाधृष्टं रक्षस्विना ।
अस्मिन्ना वामायाने वाजिनीवसू विश्वा वामानि धीमहि ॥ १८ ॥

## [ २३ ] त्रयोविंशं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वमना वैयश्वः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ३, १०, १४-१६, १९-२२, २६, २७ निचृदुष्णिक्; २, ४, ५, ७, ११, १७, २५, २९, ३० विराडुष्णिक्; ६, ८, ९, १३, १८, उष्णिक्; १२, २३, २८ पादनिचृदुष्णिक्; २४ आर्चीस्वराडुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

ईळिष्वा हि प्रतीव्यं यजस्व जातवेदसम् ।
चरिष्णुधूममगृभीतशोचिषम् ॥ १ ॥
दामानं विश्वचर्षणेऽग्निं विश्वमनो गिरा ।
उत स्तुषे विष्पर्धसो रथानाम् ॥ २ ॥
येषामाबाध ऋग्मिय इषः पृक्षश्च निग्रभे ।
उपविदा वह्निर्विन्दते वसु ॥ ३ ॥
उदस्य शोचिरस्थाद्दीदियुषो व्यजरम् ।
तपुर्जम्भस्य सुद्युतो गणश्रियः ॥ ४ ॥
उदु तिष्ठ स्वध्वर स्तवानो देव्या कृपा ।
अभिख्या भासा बृहता शुशुक्वनिः ॥ ५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

अग्ने याहि सुशस्तिभिर्हव्या जुह्वान आनुषक् ।
यथा दूतो बभूथ हव्यवाहनः ॥ ६ ॥
अग्निं वः पूर्व्यं हुवे होतारं चर्षणीनाम् ।
तमया वाचा गृणे तमु वः स्तुषे ॥ ७ ॥
यज्ञेभिरद्भुतक्रतुं यं कृपा सूदयन्त इत् ।
मित्रं न जने सुधितमृतावनि ॥ ८ ॥

ऋतावानमृतायवो यज्ञस्य साधनं गिरा ।
उपो एनं जुजुषुर्नमसस्पदे ॥ ९ ॥
अच्छा नो अङ्गिरस्तमं यज्ञासो यन्तु संयतः ।
होता यो अस्ति विक्ष्वा यशस्तमः ॥ १० ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

अग्ने तव त्ये अजरेन्धानासो बृहद्भाः ।
अश्वा इव वृषणस्तविषीयवः ॥ ११ ॥
स त्वं न ऊर्जां पते रयिं रास्व सुवीर्यम् ।
प्राव नस्तोके तनये समत्स्वा ॥ १२ ॥
यद्वा उ विश्पतिः शितः सुप्रीतो मनुषो विशि ।
विश्वेदग्निः प्रति रक्षांसि सेधति ॥ १३ ॥
श्रुष्ट्यग्ने नवस्य मे स्तोमस्य वीर विश्पते ।
नि मायिनस्तपुषा रक्षसो दह ॥ १४ ॥
न तस्य मायया चन रिपुरीशीत मर्त्यः ।
यो अग्नये ददाश हव्यदातिभिः ॥ १५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

व्यश्वस्त्वा वसुविदमुक्षण्युरप्रीणादृषिः ।
महो राये तमु त्वा समिधीमहि ॥ १६ ॥
उशना काव्यस्त्वा नि होतारमसादयत् ।
आयजिं त्वा मनवे जातवेदसम् ॥ १७ ॥
विश्वे हि त्वा सजोषसो देवासो दूतमक्रत ।
श्रुष्टी देव प्रथमो यज्ञियो भुवः ॥ १८ ॥
इमं घा वीरो अमृतं दूतं कृण्वीत मर्त्यः ।
पावकं कृष्णवर्तनिं विहायसम् ॥ १९ ॥
तं हुवेम यतस्रुचः सुभासं शुक्रशोचिषम् ।
विशामग्निमजरं प्रत्नमीड्यम् ॥ २० ॥



अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

यो अस्मै हव्यदातिभिराहुतिं मर्तोऽविधत् ।
भूरि षोषं स धत्ते वीरवद्यशः ॥ २१ ॥
प्रथमं जातवेदसमग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम् ।
प्रति स्रुगेति नमसा हविष्मती ॥ २२ ॥
आभिर्विधेमाग्नये ज्येष्ठाभिर्व्यश्ववत् ।
मंहिष्ठाभिर्मतिभिः शुक्रशोचिषे ॥ २३ ॥
नूनमर्च विहायसे स्तोमेभिः स्थूरयूपवत् ।
ऋषे वैयश्व दम्यायाग्नये ॥ २४ ॥
अतिथिं मानुषाणां सूनुं वनस्पतीनाम् ।
विप्रा अग्निमवसे प्रत्नमीळते ॥ २५ ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

महो विश्वाँ अभि षतो३ऽभि हव्यानि मानुषा ।
अग्ने नि षत्सि नमसाधि बर्हिषि ॥ २६ ॥
वंस्वा नो वार्या पुरु वंस्व रायः पुरुस्पृहः ।
सुवीर्यस्य प्रजावतो यशस्वतः ॥ २७ ॥
त्वं वरो सुषाम्णेऽग्ने जनाय चोदय ।
सदा वसो रातिं यविष्ठ शश्वते ॥ २८ ॥
त्वं हि सुप्रतूरसि त्वं नो गोमतीरिषः ।
महो रायः सातिमग्ने अपा वृधि ॥ २९ ॥
अग्ने त्वं यशा अस्या मित्रावरुणा वह ।
ऋतावाना सम्राजा पूतदक्षसा ॥ ३० ॥

## [ २४ ] चतुर्विंशं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वमना वैयश्वः ॥ देवता—१-२७ इन्द्रः; २८-३० वरोः सौषाम्णस्य दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१, ६, ११, १३, २०, २३, २४ निचृदुष्णिक्; २-५, ७, ८, १०, १६, २५-२७ उष्णिक्; ९, १२, १८, २२, २८, २९ विराडुष्णिक्; १४, १५, १७, २१ पाद निचृदुष्णिक्; १९ आर्चीस्वराडुष्णिक्; ३० निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-२९ ऋषभः; ३० गान्धारः ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

सखाय आ शिषामहि ब्रह्मेन्द्राय वज्रिणे ।
स्तुष ऊ षु वो नृतमाय धृष्णवे ॥ १ ॥
शवसा ह्यसि श्रुतो वृत्रहत्येन वृत्रहा ।
मघैर्मघोनो अति शूर दाशसि ॥ २ ॥
स नः स्तवान आ भर रयिं चित्रश्रवस्तमम् ।
निरेके चिद्यो हरिवो वसुर्ददिः ॥ ३ ॥
आ निरेकमुत प्रियमिन्द्र दर्षि जनानाम् ।
धृषता धृष्णो स्तवमान आ भर ॥ ४ ॥
न ते सव्यं न दक्षिणं हस्तं वरन्त आमुरः ।
न परिबाधो हरिवो गविष्टिषु ॥ ५ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

आ त्वा गोभिरिव व्रजं गीर्भिर्ऋणोम्यद्रिवः ।
आ स्मा कामं जरितुरा मनः पृण ॥ ६ ॥
विश्वानि विश्वमनसो धिया नो वृत्रहन्तम ।
उग्र प्रणेतरधि षू वसो गहि ॥ ७ ॥
वयं ते अस्य वृत्रहन्विद्याम शूर नव्यसः ।
वसोः स्पार्हस्य पुरुहूत राधसः ॥ ८ ॥
इन्द्र यथा ह्यस्ति तेऽपरीतं नृतो शवः ।
अमृक्ता रातिः पुरुहूत दाशुषे ॥ ९ ॥
आ वृषस्व महामह महे नृतम राधसे ।
दृळ्हश्चिद् दृह्य मघवन्मघत्तये ॥ १० ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

नू अन्यत्रा चिदद्रिवस्त्वन्नो जग्मुराशसः ।
मघवञ्छग्धि तव तन्न ऊतिभिः ॥ ११ ॥



नह्य१ङ्ग नृतो त्वदन्यं विन्दामि राधसे ।
राये द्युम्नाय शवसे च गिर्वणः ॥ १२ ॥
एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत पिबाति सोम्यं मधु ।
प्र राधसा चोदयाते महित्वना ॥ १३ ॥
उपो हरीणां पतिं दक्षं पृञ्चन्तमब्रवम् ।
नूनं श्रुधि स्तुवतो अश्व्यस्य ॥ १४ ॥
नह्य१ङ्ग पुरा चन जज्ञे वीरतरस्त्वत् ।
नकी राया नैवथा न भन्दना ॥ १५ ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

एदु मध्वो मदिन्तरं सिञ्च वाध्वर्यो अन्धसः ।
एवा हि वीरः स्तवते सदावृधः ॥ १६ ॥
इन्द्र स्थातर्हरीणां नकिष्टे पूर्व्यस्तुतिम् ।
उदानंश शवसा न भन्दना ॥ १७ ॥
तं वो वाजानां पतिमहूमहि श्रवस्यवः ।
अप्रायुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेन्यम् ॥ १८ ॥
एतो न्विन्द्रं स्तवाम सखायः स्तोम्यं नरम् ।
कृष्टीर्यो विश्वा अभ्यस्त्येक इत् ॥ १९ ॥
अगोरुधाय गविषे द्युक्षाय दस्म्यं वचः ।
घृतात्स्वादीयो मधुनश्च वोचत ॥ २० ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

यस्यामितानि वीर्या३ न राधः पर्येतवे ।
ज्योतिर्न विश्वमभ्यस्ति दक्षिणा ॥ २१ ॥
स्तुहीन्द्रं व्यश्ववदनूर्मिं वाजिनं यमम् ।
अर्यो गयं मंहमानं वि दाशुषे ॥ २२ ॥
एवा नूनमुप स्तुहि वैयश्व दशमं नवम् ।
सुविद्वांसं चर्कृत्यं चरणीनाम् ॥ २३ ॥

वेत्था हि निर्ऋतीनां वज्रहस्त परिवृजम् ।
अहरहः शुन्ध्युः परिपदामिव ॥ २४ ॥
तदिन्द्राव आ भर येना दंसिष्ठ कृत्वने ।
द्विता कुत्साय शिश्नथो नि चोदय ॥ २५ ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

तमु त्वा नूनमीमहे नव्यं दंसिष्ठ सन्यसे ।
स त्वं नो विश्वा अभिमातीः सक्षणिः ॥ २६ ॥
य ऋक्षादंहसो मुचद्यो वार्यात्सप्त सिन्धुषु ।
वधर्दासस्य तुविनृम्ण नीनमः ॥ २७ ॥
यथा वरो सुषाम्णे सनिभ्य आवहो रयिम् ।
व्यश्वेभ्यः सुभगे वाजिनीवति ॥ २८ ॥
आ नार्यस्य दक्षिणा व्यश्वाँ एतु सोमिनः ।
स्थूरं च राधः शतवत्सहस्रवत् ॥ २९ ॥
यत्त्वा पृच्छादीजानः कुहया कुहयाकृते ।
एषो अपश्रितो वलो गोमतीमव तिष्ठति ॥ ३० ॥

## [ २५ ] पञ्चविंशं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वमना वैयश्वः ॥ देवता—१-९, १३-२४ मित्रावरुणौ; १०-१२ विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, २, ५-९, १९ निचृदुष्णिक्; ३, १०, १३-१६, २०, २१, २२ विराडुष्णिक्; ४, ११, १२, २४ उष्णिक्; १७, १८ पादनिचृदुष्णिक्; २३ आर्च्युष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

ता वां विश्वस्य गोपा देवा देवेषु यज्ञिया ।
ऋतावाना यजसे पूतदक्षसा ॥ १ ॥
मित्रा तना न रथ्या३ वरुणो यश्च सुक्रतुः ।
सनात्सुजाता तनया धृतव्रता ॥ २ ॥
ता माता विश्ववेदसासुर्याय प्रमहसा ।
मही जजानादितिर्ऋतावरी ॥ ३ ॥



महान्ता मित्रावरुणा सम्राजा देवावसुरा ।
ऋतावानावृतमा घोषतो बृहत् ॥ ४ ॥
नपाता शवसो महः सूनू दक्षस्य सुक्रतू ।
सृप्रदानू इषो वास्त्वधि क्षितः ॥ ५ ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

सं या दानूनि येमथुर्दिव्याः पार्थिवीरिषः ।
नभस्वतीरा वां चरन्तु वृष्टयः ॥ ६ ॥
अधि या बृहतो दिवो३ऽभि यूथेव पश्यतः ।
ऋतावाना सम्राजा नमसे हिता ॥ ७ ॥
ऋतावाना नि षेदतुः साम्राज्याय सुक्रतू ।
धृतव्रता क्षत्रिया क्षत्रमाशतुः ॥ ८ ॥
अक्ष्णश्चिद्गातुवित्तरानुल्बणेन चक्षसा ।
नि चिन्मिषन्ता निचिरा नि चिक्यतुः ॥ ९ ॥
उत नो देव्यदितिरुरुष्यतां नासत्या ।
उरुष्यन्तु मरुतो वृद्धशवसः ॥ १० ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

ते नो नावमुरुष्यत दिवा नक्तं सुदानवः ।
अरिष्यन्तो नि पायुभिः सचेमहि ॥ ११ ॥
अघ्नते विष्णवे वयमरिष्यन्तः सुदानवे ।
श्रुधि स्वयावन्त्सिन्धो पूर्वचित्तये ॥ १२ ॥
तद्वार्यं वृणीमहे वरिष्ठं गोपयत्यम् ।
मित्रो यत्पान्ति वरुणो यदर्यमा ॥ १३ ॥
उत नः सिन्धुरपां तन्मरुतस्तदश्विना ।
इन्द्रो विष्णुर्मीढ्वांसः सजोषसः ॥ १४ ॥
ते हि ष्मा वनुषो नरोऽभिमातिं कयस्य चित् ।
तिग्मं न क्षोदः प्रतिघ्नन्ति भूर्णयः ॥ १५ ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

अयमेक इत्था पुरूरु चष्टे वि विश्पतिः ।
तस्य व्रतान्यनु वश्चरामसि ॥ १६ ॥
अनु पूर्वाण्योक्या साम्राज्यस्य सश्चिम ।
मित्रस्य व्रता वरुणस्य दीर्घश्रुत् ॥ १७ ॥
परि यो रश्मिना दिवोऽन्तान्ममे पृथिव्याः ।
उभे आ पप्रौ रोदसी महित्वा ॥ १८ ॥
उदु ष्य शरणे दिवो ज्योतिरयंस्त सूर्यः ।
अग्निर्न शुक्रः समिधान आहुतः ॥ १९ ॥
वचो दीर्घप्रसद्मनीशे वाजस्य गोमतः ।
ईशे हि पित्वोऽविषस्य दावने ॥ २० ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

तत्सूर्यं रोदसी उभे दोषा वस्तोरुप ब्रुवे ।
भोजेष्वस्माँ अभ्युच्चरा सदा ॥ २१ ॥
ऋज्रमुक्षण्यायने रजतं हरयाणे ।
रथं युक्तमसनाम सुषामणि ॥ २२ ॥
ता मे अश्व्यानां हरीणां नितोशना ।
उतो नु कृत्व्यानां नृवाहसा ॥ २३ ॥
स्मदभीशू कशावन्ता विप्रा नविष्ठया मती ।
महो वाजिनावर्वन्ता सचासनम् ॥ २४ ॥

## [ २६ ] षड्विंशं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वमना वैयश्वो व्यश्वो वाङ्गिरसः ॥ देवता—१-१९ अश्विनौ; २०, २१, २२-२५ वायुः ॥ छन्दः—१, ३, ४, ६, ७ उष्णिक्; २, ८, २३ विराडुष्णिक्; ५, ९-१५, २२ निचृदुष्णिक्; १६, १९ विराड्गायत्री; १७, १८, २१ निचृद्गायत्री; २० विराडनुष्टुप्; २४ पादनिचृदुष्णिक्; २५ गायत्री ॥ स्वरः—१-१५, २२-२४ ऋषभः; १६-१९, २१, २५ षड्जः; २० गान्धारः ॥



अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

युवोरु षू रथं हुवे सधस्तुत्याय सूरिषु ।
अतूर्तदक्षा वृषणा वृषण्वसू ॥ १ ॥
युवं वरो सुषाम्णे महे तने नासत्या ।
अवोभिर्याथो वृषणा वृषण्वसू ॥ २ ॥
ता वामद्य हवामहे हव्येभिर्वाजिनीवसू ।
पूर्वीरिष इषयन्तावति क्षपः ॥ ३ ॥
आ वां वाहिष्ठो अश्विना रथो यातु श्रुतो नरा ।
उप स्तोमान्तुरस्य दर्शथः श्रिये ॥ ४ ॥
जुहुराणा चिदश्विना मन्येथां वृषण्वसू ।
युवं हि रुद्रा पर्षथो अति द्विषः ॥ ५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

दस्रा हि विश्वमानुषङ् मक्षूभिः परिदीयथः ।
धियंजिन्वा मधुवर्णा शुभस्पती ॥ ६ ॥
उप नो यातमश्विना राया विश्वपुषा सह ।
मघवाना सुवीरावनपच्युता ॥ ७ ॥
आ मे अस्य प्रतीव्य१मिन्द्रनासत्या गतम् ।
देवा देवेभिरद्य सचनस्तमा ॥ ८ ॥
वयं हि वां हवामह उक्षण्यन्तो व्यश्ववत् ।
सुमतिभिरुप विप्राविहा गतम् ॥ ९ ॥
अश्विना स्वृषे स्तुहि कुवित्ते श्रवतो हवम् ।
नेदीयसः कूळयातः पणीँरुत ॥ १० ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

वैयश्वस्य श्रुतं नरोतो मे अस्य वेदथः ।
सजोषसा वरुणो मित्रो अर्यमा ॥ ११ ॥

युवादत्तस्य धिष्ण्या युवानीतस्य सूरिभिः ।
अहरहर्वृषणा मह्यं शिक्षतम् ॥ १२ ॥
यो वां यज्ञेभिरावृतोऽधिवस्त्रा वधूरिव ।
सपर्यन्ता शुभे चक्राते अश्विना ॥ १३ ॥
यो वामुरुव्यचस्तमं चिकेतति नृपाय्यम् ।
वर्तिरश्विना परि यातमस्मयू ॥ १४ ॥
अस्मभ्यं सु वृषणवसू यातं वर्तिर्नृपाय्यम् ।
विषुद्रुहेव यज्ञमूहथुर्गिरा ॥ १५ ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

वाहिष्ठो वां हवानां स्तोमो दूतो हुवन्नरा ।
युवाभ्यां भूत्वश्विना ॥ १६ ॥
यद्दो दिवो अर्णव इषो वा मदथो गृहे ।
श्रुतमिन्मे अमर्त्या ॥ १७ ॥
उत स्या श्वेतयावरी वाहिष्ठा वां नदीनाम् ।
सिन्धुर्हिरण्यवर्तनिः ॥ १८ ॥
स्मदेतया सुकीर्त्याश्विना श्वेतया धिया ।
वहेथे शुभ्रयावाना ॥ १९ ॥
युक्ष्वा हि त्वं रथासहा युवस्व पोष्या वसो ।
आन्नो वायो मधु पिबास्माकं सवना गहि ॥ २० ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

तव वायवृतस्पते त्वष्टुर्जामातरद्भुत ।
अवांस्या वृणीमहे ॥ २१ ॥
त्वष्टुर्जामातरं वयमीशानं राय ईमहे ।
सुतावन्तो वायुं द्युम्ना जनासः ॥ २२ ॥
वायो याहि शिवा दिवो वहस्वा सु स्वश्व्यम् ।
वहस्व महः पृथुपक्षसा रथे ॥ २३ ॥



त्वां हि सुप्सरस्तमं नृषदनेषु हूमहे ।
ग्रावाणं नाश्वपृष्ठं मंहना ॥ २४ ॥
स त्वं नो देव मनसा वायो मन्दानो अग्रियः ।
कृधि वाजाँ अपो धियः ॥ २५ ॥

[ २७ ] सप्तविंशं सूक्तम्

ऋषिः—मनुर्वैवस्वतः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ७, ९ निचृद्बृहती; २, ८, १४, २० पङ्क्तिः; ३ शङ्कुमतीबृहती; ४, ६, १६, २२ निचृत्पङ्क्तिः; ५, ११, १३ विराड्बृहती; १० पादनिचृत्पङ्क्तिः; १२ आर्चीस्वराट्पङ्क्तिः; १५ आर्चीबृहती; १७ विराट्पङ्क्तिः; १८, १९, २१ बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १३, १५, १८, १९, २१ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १७, २०, २२ पञ्चमः ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

अग्निरुक्थे पुरोहितो ग्रावाणो बर्हिरध्वरे ।
ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पतिं देवाँ अवो वरेण्यम् ॥ १ ॥
आ पशुं गासि पृथिवीं वनस्पतीनुषासा नक्तमोषधीः ।
विश्वे च नो वसवो विश्ववेदसो धीनां भूत प्रावितारः ॥ २ ॥
प्र सू न एत्वध्वरो३ऽग्ना देवेषु पूर्व्यः ।
आदित्येषु प्र वरुणे धृतव्रते मरुत्सु विश्वभानुषु ॥ ३ ॥
विश्वे हि ष्मा मनवे विश्ववेदसो भुवन्वृधे रिशादसः ।
अरिष्टेभिः पायुभिर्विश्ववेदसो यन्ता नोऽवृकं छर्दिः ॥ ४ ॥
आ नो अद्य समनसो गन्ता विश्वे सजोषसः ।
ऋचा गिरा मरुतो देव्यदिते सदने पस्त्ये महि ॥ ५ ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

अभि प्रिया मरुतो या वो अश्व्या हव्या मित्र प्रयाथन ।
आ बर्हिरिन्द्रो वरुणस्तुरा नर आदित्यासः सदन्तु नः ॥ ६ ॥
वयं वो वृक्तबर्हिषो हितप्रयस आनुषक् ।
सुतसोमासो वरुण हवामहे मनुष्वदिद्धाग्नयः ॥ ७ ॥

आ प्र यात मरुतो विष्णो अश्विना पूषन्माकीनया धिया ।
इन्द्र आ यातु प्रथमः सनिष्युभिर्वृषा यो वृत्रहा गृणे ॥ ८ ॥
वि नो देवासो अद्रुहोऽच्छिद्रं शर्म यच्छत ।
न यद्दूराद्वसवो नू चिदन्तितो वरूथमादधर्षति ॥ ९ ॥
अस्ति हि वः सजात्यं रिशादसो देवासो अस्त्याप्यम् ।
प्र णः पूर्वस्मै सुविताय वोचत मक्षू सुम्नाय नव्यसे ॥ १० ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

इदा हि व उपस्तुतिमिदा वामस्य भक्तये ।
उप वो विश्ववेदसो नमस्युराँ असृक्ष्यन्यामिव ॥ ११ ॥
उदु ष्य वः सविता सुप्रणीतयोऽस्थादूर्ध्वो वरेण्यः ।
नि द्विपादश्चतुष्पादो अर्थिनोऽविश्रन्पतयिष्णवः ॥ १२ ॥
देवंदेवं वोऽवसे देवंदेवमभिष्टये ।
देवंदेवं हुवेम वाजसातये गृणन्तो देव्या धिया ॥ १३ ॥
देवासो हि ष्मा मनवे समन्यवो विश्वे साकं सरातयः ।
ते नो अद्य ते अपरं तुचे तु नो भवन्तु वरिवोविदः ॥ १४ ॥
प्र वः शंसाम्यद्रुहः संस्थ उपस्तुतीनाम् ।
न तं धूर्तिर्वरुण मित्र मर्त्यं यो वो धामभ्योऽविधत् ॥ १५ ॥
प्र स क्षयं तिरते वि महीरिषो यो वो वराय दाशति ।
प्र प्रजाभिर्जायते धर्मणस्पर्यरिष्टः सर्व एधते ॥ १६ ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

ऋते स विन्दते युधः सुगेभिर्यात्यध्वनः ।
अर्यमा मित्रो वरुणः सरातयो यं त्रायन्ते सजोषसः ॥ १७ ॥
अज्रे चिदस्मै कृणुथा न्यञ्चनं दुर्गे चिदा सुसरणम् ।
एषा चिदस्मादशनिः परो नु सास्रेधन्ती वि नश्यतु ॥ १८ ॥
यदद्य सूर्य उद्यति प्रियक्षत्रा ऋतं दध ।
यन्निम्रुचि प्रबुधि विश्ववेदसो यद्वा मध्यन्दिने दिवः ॥ १९ ॥



यद्वाभिपित्वे असुरा ऋतं यते छर्दिर्येम वि दाशुषे ।
वयं तद्वो वसवो विश्ववेदस उप स्थेयाम मध्य आ ॥ २० ॥
यदद्य सूर उदिते यन्मध्यन्दिन आतुचि ।
वामं धत्थ मनवे विश्ववेदसो जुह्वानाय प्रचेतसे ॥ २१ ॥
वयं तद्वः सम्राज आ वृणीमहे पुत्रो न बहुपाय्यम् ।
अश्याम तदादित्या जुह्वतो हविर्येन वस्योऽनशामहै ॥ २२ ॥

## [ २८ ] अष्टाविंशं सूक्तम्

ऋषिः—मनुर्वैवस्वतः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, २ गायत्री; ३, ५ विराड्गायत्री; ४ विराडुष्णिक् ॥ स्वरः—१-३, ५ षड्जः; ४ ऋषभः ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

ये त्रिंशति त्रयस्परो देवासो बर्हिरासदन् । विदन्नह द्वितासनन् ॥ १ ॥
वरुणो मित्रो अर्यमा स्मद्रातिषाचो अग्नयः । पत्नीवन्तो वषट्कृताः ॥ २ ॥
ते नो गोपा अपाच्यास्त उदक्त इत्था न्यक् । पुरस्तात्सर्वया विशा ॥ ३ ॥
यथा वशन्ति देवास्तथेदसत्तदेषां नकिरा मिनत् । अरावा चन मर्त्यः ॥ ४ ॥
सप्तानां सप्त ऋष्टयः सप्त द्युम्नान्येषाम् । सप्तो अधि श्रियो धिरे ॥ ५ ॥

## [ २९ ] एकोनत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मनुर्वैवस्वतः कश्यपो वा मारीचः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, २ आर्चीगायत्री; ३, ४, १० आर्चीस्वराड्गायत्री; ५ विराड्गायत्री; ६-९ आर्चीभुरिग्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

बभ्रुरेको विषुणः सूनरो युवाञ्ज्यङ्क्ते हिरण्ययम् ॥ १ ॥
योनिमेक आ ससाद द्योतनोऽन्तर्देवेषु मेधिरः ॥ २ ॥
वाशीमेको बिभर्ति हस्त आयसीमन्तर्देवेषु निध्रुविः ॥ ३ ॥
वज्रमेको बिभर्ति हस्त आहितं तेन वृत्राणि जिघ्नते ॥ ४ ॥
तिग्ममेको बिभर्ति हस्त आयुधं शुचिरुग्रो जलाषभेषजः ॥ ५ ॥
पथ एकः पीपाय तस्करो यथाँ एष वेद निधीनाम् ॥ ६ ॥
त्रीण्येक उरुगायो वि चक्रमे यत्र देवासो मदन्ति ॥ ७ ॥

विभिर्द्वा चरत एकया सह प्र प्रवासेव वसतः ॥८॥
सदो द्वा चक्राते उपमा दिवि सम्राजा सर्पिरासुती ॥९॥
अर्चन्त एके महि साम मन्वत तेन सूर्यमरोचयन् ॥१०॥

## [ ३० ] त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मनुर्वैवस्वतः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१ निचृद्गायत्री; २ पुरउष्णिक्; ३ विराड् बृहती; ४ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१ षड्जः; २ ऋषभः; ३ मध्यमः; ४ गान्धारः ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

नहि वो अस्त्यर्भको देवासो न कुमारकः ।
विश्वे सतोमहान्त इत् ॥१॥
इति स्तुतासो असथा रिशादसो ये स्थ त्रयश्च त्रिंशच्च ।
मनोर्देवा यज्ञियासः ॥२॥
ते नस्त्राध्वं तेऽवत त उ नो अधि वोचत ।
मा नः पथः पित्र्यान्मानवादधि दूरं नैष्ट परावतः ॥३॥
ये देवास इह स्थन विश्वे वैश्वानरा उत ।
अस्मभ्यं शर्म सप्रथो गवेऽश्वाय यच्छत ॥४॥

पञ्चमोऽनुवाकः

## [ ३१ ] एकत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मनुर्वैवस्वतः ॥ देवता—१-४ ईज्यास्तवो यजमानप्रशंसा च; ५-९ दम्पती; १०-१८ दम्पत्योराशिषः ॥ छन्दः—१, ३, ५, ७, १२ गायत्री; २, ४, ६, ८ निचृद्गायत्री; ९ अनुष्टुप्; १० पादनिचृद्गायत्री; ११, १३ विराड्गायत्री; १४ विराडनुष्टुप्; १५-१७ विराट्पङ्क्तिः; १८ आर्चीभुरिक्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१-८, १०-१३ षड्जः; ९, १४ गान्धार; १५-१८ पञ्चमः ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

यो यजाति यजात इत्सुनवच्च पचाति च ।
ब्रह्मेदिन्द्रस्य चाकनत् ॥१॥
पुरोळाशं यो अस्मै सोमं ररत आशिरम् ।
पादित्तं शक्रो अंहसः ॥२॥
तस्य द्युमाँ असद्रथो देवजूतः स शूशुवत् ।
विश्वा वन्वन्नमित्रिया ॥३॥



अस्य प्रजावती गृहेऽसश्चन्ती दिवेदिवे ।
इळा धेनुमती दुहे ॥४॥
या दंपती समनसा सुनुत आ च धावतः ।
देवासो नित्ययाशिरा ॥५॥

अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥

प्रति प्राशव्याँ इतः सम्यञ्चा बर्हिराशाते ।
न ता वाजेषु वायतः ॥६॥
न देवानामपि ह्नुतः सुमतिं न जुगुक्षतः ।
श्रवो बृहद्विवासतः ॥७॥
पुत्रिणा ता कुमारिणा विश्वमायुर्व्यश्नुतः ।
उभा हिरण्यपेशसा ॥८॥
वीतिहोत्रा कृतद्वसू दशस्यन्तामृताय कम् ।
समूधो रोमशं हतो देवेषु कृणुतो दुवः ॥९॥
आ शर्म पर्वतानां वृणीमहे नदीनाम् ।
आ विष्णोः सचाभुवः ॥१०॥

अथ चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४० ॥

ऐतु पूषा रयिर्भगः स्वस्ति सर्वधातमः ।
उरुरध्वा स्वस्तये ॥११॥
अरमतिरनर्वणो विश्वो देवस्य मनसा ।
आदित्यानामनेह इत् ॥१२॥
यथा नो मित्रो अर्यमा वरुणः सन्ति गोपाः ।
सुगा ऋतस्य पन्थाः ॥१३॥
अग्निं वः पूर्व्यं गिरा देवमीळे वसूनाम् ।
सपर्यन्तः पुरुप्रियं मित्रं न क्षेत्रसाधसम् ॥१४॥
मक्षू देववतो रथः शूरो वा पृत्सु कासु चित् ।
देवानां य इन्मनो यजमान इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् ॥१५॥

न यजमान रिष्यसि न सुन्वान न देवयो ।
देवानां य इन्मनो यजमान इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् ॥ १६ ॥
नकिष्टं कर्मणा नशन्न प्र योषन्न योषति ।
देवानां य इन्मनो यजमान इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् ॥ १७ ॥
असदत्र सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्व्यम् ।
देवानां य इन्मनो यजमान इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत् ॥ १८ ॥

इति षष्ठाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥

## अथ षष्ठाष्टके तृतीयोऽध्यायः

### [ ३२ ] द्वात्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मेधातिथिः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ७, १३, १५, २७, २८, निचृद्गायत्री; २, ४, ६, ८-१२, १४, १६, १७, २१, २२, २४-२६ गायत्री; ३, ५, १९, २०, २३, २९ विराड्गायत्री; १८, ३० भुरिग्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

प्र कृतान्यृजीषिणः कण्वा इन्द्रस्य गाथया । मदे सोमस्य वोचत ॥ १ ॥
यः सृबिन्दमनर्शनिं पिप्रुं दासमहीशुवम् । वधीदुग्रो रिणन्नपः ॥ २ ॥
न्यर्बुदस्य विष्टपं वर्ष्माणं बृहतस्तिर । कृषे तदिन्द्र पौंस्यम् ॥ ३ ॥
प्रति श्रुताय वो धृषत्तूर्णाशं न गिरेरधि । हुवे सुशिप्रमूतये ॥ ४ ॥
स गोरश्वस्य वि व्रजं मन्दानः सोम्येभ्यः । पुरं न शूर दर्षसि ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

यदि मे रारणः सुत उक्थे वा दधसे चनः । आरादुप स्वधा गहि ॥ ६ ॥
वयं घा ते अपि ष्मसि स्तोतार इन्द्र गिर्वणः । त्वं नो जिन्व सोमपाः ॥ ७ ॥
उत नः पितुमा भर संरराणो अविक्षितम् । मघवन्भूरि ते वसु ॥ ८ ॥
उत नो गोमतस्कृधि हिरण्यवतो अश्विनः । इळाभिः सं रभेमहि ॥ ९ ॥
बृबदुक्थं हवामहे सृप्रकरस्नमूतये । साधु कृण्वन्तमवसे ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

यः संस्थे चिच्छतक्रतुरादीं कृणोति वृत्रहा । जरितृभ्यः पुरूवसुः ॥ ११ ॥



स नः शक्रश्चिदा शकद्दानवाँ अन्तराभरः । इन्द्रो विश्वाभिरूतिभिः ॥ १२ ॥
यो रायो३ऽवनिर्महान्त्सुपारः सुन्वतः सखा । तमिन्द्रमभि गायत ॥ १३ ॥
आयन्तारं महि स्थिरं पृतनासु श्रवोजितम् । भूरेरीशानमोजसा ॥ १४ ॥
नकिरस्य शचीनां नियन्ता सूनृतानाम् । नकिर्वक्ता न दादिति ॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

न नूनं ब्रह्मणामृणं प्राशूनामस्ति सुन्वताम् । न सोमो अप्रता पपे ॥ १६ ॥
पन्य इदुप गायत पन्य उक्थानि शंसत । ब्रह्मा कृणोत पन्य इत् ॥ १७ ॥
पन्य आ दर्दिरच्छता सहस्रा वाज्यवृतः । इन्द्रो यो यज्वनो वृधः ॥ १८ ॥
वि षू चर स्वधा अनु कृष्टीनामन्वाहुवः । इन्द्र पिब सुतानाम् ॥ १९ ॥
पिब स्वधैनवानामुत यस्तुग्र्ये सचा । उतायमिन्द्र यस्तव ॥ २० ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

अतीहि मन्युषाविणं सुषुवांसमुपारणे । इमं रातं सुतं पिब ॥ २१ ॥
इहि तिस्रः परावत इहि पञ्च जनाँ अति । धेना इन्द्रावचाकशत् ॥ २२ ॥
सूर्यो रश्मिं यथा सृजा त्वा यच्छन्तु मे गिरः । निम्नमापो न सध्र्यक् ॥ २३ ॥
अध्वर्यवा तु हि षिञ्च सोमं वीराय शिप्रिणे । भरा सुतस्य पीतये ॥ २४ ॥
य उद्नः फलिगं भिनन्न्य१क्सिन्धूँरवासृजत् । यो गोषु पक्वं धारयत् ॥ २५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

अहन्वृत्रमृचीषम और्णवाभमहीशुवम् । हिमेनाविध्यदर्बुदम् ॥ २६ ॥
प्र व उग्राय निष्टुरेऽषाळ्हाय प्रसक्षिणे । देवत्तं ब्रह्म गायत ॥ २७ ॥
यो विश्वान्यभि व्रता सोमस्य मदे अन्धसः । इन्द्रो देवेषु चेतति ॥ २८ ॥
इह त्या सधमाद्या हरी हिरण्यकेश्या । वोळ्हामभि प्रयो हितम् ॥ २९ ॥
अर्वाञ्चं त्वा पुरुष्टुत प्रियमेधस्तुता हरी । सोमपेयाय वक्षतः ॥ ३० ॥

### [ ३३ ] त्रयस्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मेधातिथिः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-३, ५ बृहती; ४, ७, ८, १०, १२ विराड् बृहती; ६, ९, ११, १४, १५ निचृद्बृहती; १३ आर्चीभुरिग्बृहती; १६, १८ गायत्री; १७ निचृद् गायत्री; १९ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-१५ मध्यमः; १६-१८ षड्जः; १९ गान्धारः ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

वयं घ त्वा सुतावन्त आपो न वृक्तबर्हिषः ।
पवित्रस्य प्रस्रवणेषु वृत्रहन्परि स्तोतार आसते ॥ १ ॥
स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः ।
कदा सुतं तृषाण ओक आ गम इन्द्र स्वब्दीव वंसगः ॥ २ ॥
कण्वेभिर्धृष्णवा धृषद्वाजं दर्षि सहस्रिणम् ।
पिशङ्गरूपं मघवन्विचर्षणे मक्षू गोमन्तमीमहे ॥ ३ ॥
पाहि गायान्धसो मद इन्द्राय मेध्यातिथे ।
यः संमिश्लो हर्योर्यः सुते सचा वज्री रथो हिरण्ययः ॥ ४ ॥
यः सुषव्यः सुदक्षिण इनो यः सुक्रतुर्गृणे ।
य आकरः सहस्रा यः शतामघ इन्द्रो यः पूर्भिदारितः ॥ ५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

यो धृषितो योऽवृतो यो अस्ति श्मश्रुषु श्रितः ।
विभूतद्युम्नश्च्यवनः पुरुष्टुतः क्रत्वा गौरिव शाकिनः ॥ ६ ॥
क ईं वेद सुते सचा पिबन्तं कद्वयो दधे ।
अयं यः पुरो विभिनत्त्योजसा मन्दानः शिप्र्यन्धसः ॥ ७ ॥
दाना मृगो न वारणः पुरुत्रा चरथं दधे ।
नकिष्ट्वा नि यमदा सुते गमो महाँश्चरस्योजसा ॥ ८ ॥
य उग्रः सन्ननिष्टृतः स्थिरो रणाय संस्कृतः ।
यदि स्तोतुर्मघवा शृणवद्धवं नेन्द्रो योषत्या गमत् ॥ ९ ॥
सत्यमित्था वृषेदसि वृषजूतिर्नोऽवृतः ।
वृषा ह्युग्र शृण्विषे परावति वृषो अर्वावति श्रुतः ॥ १० ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

वृषणस्ते अभीशवो वृषा कशा हिरण्ययी ।
वृषा रथो मघवन्वृषणा हरी वृषा त्वं शतक्रतो ॥ ११ ॥



वृषा सोता सुनोतु ते वृषन्नृजीपिन्ना भर ।
वृषा दधन्वे वृषणं नदीष्वा तुभ्यं स्थातर्हरीणाम् ॥ १२ ॥
एन्द्र याहि पीतये मधु शविष्ठ सोम्यम् ।
नायमच्छा मघवा शृणवद्गिरो ब्रह्मोक्था च सुक्रतुः ॥ १३ ॥
वहन्तु त्वा रथेष्ठामा हरयो रथयुजः ।
तिरश्चिदर्यं सवनानि वृत्रहन्नन्येषां या शतक्रतो ॥ १४ ॥
अस्माकमद्यान्तमं स्तोमं धिष्व महामह ।
अस्माकं ते सवना सन्तु शन्तमा मदाय द्युक्ष सोमपा ॥ १५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

नहि षस्तव नो मम शास्त्रे अन्यस्य रण्यति ।
यो अस्मान्वीर आनयत् ॥ १६ ॥
इन्द्रश्चिद्घा तदब्रवीत्स्त्रिया अशास्यं मनः ।
उतो अह क्रतुं रघुम् ॥ १७ ॥
सप्ती चिद्घा मदच्युता मिथुना वहतो रथम् ।
एवेद्धूर्वृष्ण उत्तरा ॥ १८ ॥
अधः पश्यस्व मोपरि सन्तरां पादकौ हर ।
मा ते कशप्लकौ दृशन्त्स्त्री हि ब्रह्मा बभूविथ ॥ १९ ॥

## [ ३४ ] चतुस्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—१-१५ नीपातिथिः काण्वः; १६-१८ सहस्रं वसुरोचिषोऽङ्गिरसः ॥ देवता—इन्द्रः ॥
छन्दः—१, ३, ८, १०, १२, १३, १५ निचृदनुष्टुप्; २, ४, ६, ७, ९ अनुष्टुप्; ५, ११, १४ विराडनुष्टुप्; १६, १८ निचृद्गायत्री; १७ विराड्गायत्री ॥
स्वरः—१-१५ गान्धारः; १६-१८ षड्जः ॥

अथ एकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

एन्द्र याहि हरिभिरुप कण्वस्य सुष्टुतिम् ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १ ॥
आ त्वा ग्रावा वदन्निह सोमी घोषेण यच्छतु ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ २ ॥

अत्रा वि नेमिरेषामुरां न धूनुते वृकः ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ३ ॥
आ त्वा कण्वा इहावसे हवन्ते वाजसातये ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ४ ॥
दधामि ते सुतानां वृष्णे न पूर्वपाय्यम् ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

स्मत्पुरन्धिर्न आ गहि विश्वतोधीर्न ऊतये ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ६ ॥
आ नो याहि महेमते सहस्रोते शतामघ ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ७ ॥
आ त्वा होता मनुर्हितो देवत्रा वक्षदीड्यः ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ८ ॥
आ त्वा मदच्युता हरी श्येनं पक्षेव वक्षतः ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ९ ॥
आ याह्यर्य आ परि स्वाहा सोमस्य पीतये ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १० ॥

अत त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

आ नो याह्युपश्रुत्युक्थेषु रणया इह ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ११ ॥
सरूपैरा सु नो गहि संभृतैः संभृताश्वः ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १२ ॥
आ याहि पर्वतेभ्यः समुद्रस्याधि विष्टपः ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १३ ॥
आ नो गव्यान्यश्व्या सहस्रा शूर दर्दृहि ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १४ ॥



आ नः सहस्रशो भरायुतानि शतानि च ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १५ ॥
आ यदिन्द्रश्च दद्वहे सहस्रं वसुरोचिषः ।
ओजिष्ठमश्व्यं पशुम् ॥ १६ ॥
य ऋज्रा वातरंहसोऽ रुषासो रघुष्यदः ।
भ्राजन्ते सूर्याइव ॥ १७ ॥
पारावतस्य रातिषु द्रवच्चक्रेष्वाशुषु ।
तिष्ठं वनस्य मध्य आ ॥ १८ ॥

## [ ३५ ] पञ्चत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—श्यावाश्वः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१-५, १६, १८, विराट्त्रिष्टुप्; ६, १०-१२, १४, १५, १७ भुरिक्पङ्क्तिः; ७-९, १३ निचृत्त्रिष्टुप्; १९, २२ निचृत्पङ्क्तिः; २०, २१, २४ पङ्क्तिः; २३ पुरस्ताज्ज्योतिर्नामजगती ॥ स्वरः—१-५, ७-९, १३, १६, १८ धैवतः; ६, १०-१२, १४, १५, १७, १९-२२, २४ पञ्चमः; २३ निषादः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

अग्निनेन्द्रेण वरुणेन विष्णुनादित्यै रुद्रैर्वसुभिः सचाभुवा ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं पिबतमश्विना ॥ १ ॥
विश्वाभिर्धीभिर्भुवनेन वाजिना दिवा पृथिव्याद्रिभिः सचाभुवा ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं पिबतमश्विना ॥ २ ॥
विश्वैर्देवैस्त्रिभिरेकादशैरिहाद्भिर्मरुद्भिर्भृगुभिः सचाभुवा ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं पिबतमश्विना ॥ ३ ॥
जुषेथां यज्ञं बोधतं हवस्य मे विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चेषं नो वोळ्हमश्विना ॥ ४ ॥
स्तोमं जुषेथां युवशेव कन्यनां विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चेषं नो वोळ्हमश्विना ॥ ५ ॥
गिरो जुषेथामध्वरं जुषेथां विश्वेह देवौ सवनाव गच्छतम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चेषं नो वोळ्हमश्विना ॥ ६ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

हारिद्रवेव पतथो वनेदुप सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च त्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ॥ ७ ॥
हंसाविव पतथो अध्वगाविव सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च त्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ॥ ८ ॥
श्येनाविव पतथो हव्यदातये सोमं सुतं महिषेवाव गच्छथः ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च त्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ॥ ९ ॥
पिबतं च तृप्णुतं चा च गच्छतं प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चोर्जं नो धत्तमश्विना ॥ १० ॥
जयतं च प्र स्तुतं च प्र चावतं प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चोर्जं नो धत्तमश्विना ॥ ११ ॥
हतं च शत्रून्यततं च मित्रिणः प्रजां च धत्तं द्रविणं च धत्तम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चोर्जं नो धत्तमश्विना ॥ १२ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

मित्रावरुणवन्ता उत धर्मवन्ता मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चादित्यैर्यातमश्विना ॥ १३ ॥
अङ्गिरस्वन्ता उत विष्णुवन्ता मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चादित्यैर्यातमश्विना ॥ १४ ॥
ऋभुमन्ता वृषणा वाजवन्ता मरुत्वन्ता जरितुर्गच्छथो हवम् ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चादित्यैर्यातमश्विना ॥ १५ ॥
ब्रह्म जिन्वतमुत जिन्वतं धियो हतं रक्षांसि सेधतममीवाः ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं सुन्वतो अश्विना ॥ १६ ॥
क्षत्रं जिन्वतमुत जिन्वतं नृन्हतं रक्षांसि सेधतममीवाः ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं सुन्वतो अश्विना ॥ १७ ॥
धेनूर्जिन्वतमुत जिन्वतं विशो हतं रक्षांसि सेधतममीवाः ।
सजोषसा उषसा सूर्येण च सोमं सुन्वतो अश्विना ॥ १८ ॥



अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

अत्रेरिव शृणुतं पूर्व्यस्तुतिं श्यावाश्वस्य सुन्वतो मदच्युता ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चाश्विना तिरोअह्न्यम् ॥ १९ ॥
सर्गाँ इव सृजतं सुष्टुतीरुप श्यावाश्वस्य सुन्वतो मदच्युता ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चाश्विना तिरोअह्न्यम् ॥ २० ॥
रश्मीँरिव यच्छतमध्वराँ उप श्यावाश्वस्य सुन्वतो मदच्युता ।
सजोषसा उषसा सूर्येण चाश्विना तिरोअह्न्यम् ॥ २१ ॥
अर्वाग्रथं नि यच्छतं पिबतं सोम्यं मधु ।
आ यातमश्विना गतमवस्युर्वामहं हुवे धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ २२ ॥
नमोवाके प्रस्थिते अध्वरे नरा विवक्षणस्य पीतये ।
आ यातमश्विना गतमवस्युर्वामहं हुवे धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ २३ ॥
स्वाहाकृतस्य तृम्पतं सुतस्य देवावन्धसः ।
आ यातमश्विना गतमवस्युर्वामहं हुवे धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ २४ ॥

## [ ३६ ] षट्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—श्यावाश्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ६ शक्वरी; २, ४ निचृच्छक्वरी; ३ विराट्शक्वरी; ७ विराड्जगती ॥ स्वरः—१-६ धैवतः; ७ निषादः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

अवितासि सुन्वतो वृक्तबर्हिषः पिबा सोमं मदाय कं शतक्रतो ।
यं ते भागमधारयन्विश्वाः सेहानः पृतना उरु ज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्र सत्पते ॥ १ ॥
प्राव स्तोतारं मघवन्नव त्वां पिबा सोमं मदाय कं शतक्रतो ।
यं ते भागमधारयन्विश्वाः सेहानः पृतना उरु ज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्र सत्पते ॥ २ ॥
ऊर्जा देवाँ अवस्योजसा त्वां पिबा सोमं मदाय कं शतक्रतो ।
यं ते भागमधारयन्विश्वाः सेहानः पृतना उरु ज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्र सत्पते ॥ ३ ॥

जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः पिबा सोमं मदाय कं शतक्रतो।
यं ते भागमधारयन्विश्वाः सेहानः पृतना उरु ज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्र सत्पते ॥४॥
जनिताश्वानां जनिता गवामसि पिबा सोमं मदाय कं शतक्रतो।
यं ते भागमधारयन्विश्वाः सेहानः पृतना उरु ज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्र सत्पते ॥५॥
अत्रीणां स्तोममद्रिवो महस्कृधि पिबा सोमं मदाय कं शतक्रतो।
यं ते भागमधारयन्विश्वाः सेहानः पृतना उरु ज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्र सत्पते ॥६॥
श्यावाश्वस्य सुन्वतस्तथा शृणु यथाशृणोरत्रेः कर्माणि कृण्वतः।
प्र त्रसदस्युमाविथ त्वमेक इन्नृषाह्य इन्द्र ब्रह्माणि वर्धयन् ॥७॥

## [ ३७ ] सप्तत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—श्यावाश्वः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१ विराडतिजगती; २-६ निचृज्जगती;
७ विराड्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

प्रेदं ब्रह्म वृत्रतूर्येष्वाविथ प्र सुन्वतः शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमस्य वज्रिवः ॥१॥
सेहान उग्र पृतना अभि द्रुहः शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमस्य वज्रिवः ॥२॥
एकराळस्य भुवनस्य राजसि शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमस्य वज्रिवः ॥३॥
सस्थावाना यवयसि त्वमेक इच्छचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमस्य वज्रिवः ॥४॥
क्षेमस्य च प्रयुजश्च त्वमीशिषे शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमस्य वज्रिवः ॥५॥



क्षत्राय त्वमवसि न त्वमाविथ शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमस्य वज्रिवः ॥६॥
श्यावाश्वस्य रेभतस्तथा शृणु यथाशृणोरत्रेः कर्माणि कृण्वतः।
प्र त्रसदस्युमाविथ त्वमेक इन्नृषाह्य इन्द्र क्षत्राणि वर्धयन् ॥७॥

## [ ३८ ] अष्टात्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—श्यावाश्वः॥ देवता—इन्द्राग्नी॥ छन्दः—१, २, ४, ६, ९ गायत्री;
३, ५, ७, १० निचृद्गायत्री; ८ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा सस्नी वाजेषु कर्मसु। इन्द्राग्नी तस्य बोधतम्॥ १॥
तोशासा रथयावाना वृत्रहणापराजिता। इन्द्राग्नी तस्य बोधतम्॥ २॥
इदं वां मदिरं मध्वधुक्षन्नद्रिभिर्नरः। इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥३॥
जुषेथां यज्ञमिष्टये सुतं सोमं सधस्तुती। इन्द्राग्नी आ गतं नरा॥४॥
इमा जुषेथां सवना येभिर्हव्यान्यूहथुः। इन्द्राग्नी आ गतं नरा ॥५॥
इमां गायत्रवर्तनिं जुषेथां सुष्टुतिं मम। इन्द्राग्नी आ गतं नरा ॥६॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

प्रातर्यावभिरा गतं देवेभिर्जेन्यावसू। इन्द्राग्नी सोमपीतये ॥७॥
श्यावाश्वस्य सुन्वतोऽत्रीणां शृणुतं हवम्। इन्द्राग्नी सोमपीतये॥८॥
एवा वामह्व ऊतये यथाहुवन्त मेधिराः। इन्द्राग्नी सोमपीतये ॥९॥
आहं सरस्वतीवतोरिन्द्राग्न्योरवो वृणे। याभ्यां गायत्रमृच्यते ॥१०॥

## [ ३९ ] एकोनचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—नाभाकः काण्वः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, ३, ५ भुरिक्त्रिष्टुप्; २ विराट्त्रिष्टुप्;
४, ६-८ स्वराट्त्रिष्टुप्; ९ निचृज्जगती; १० त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-८, १० धैवतः;
९ निषादः॥

अथ द्वाविंशो वर्गः॥ २२॥

अग्निमस्तोष्यृग्मियमग्निमीळा यजध्यै ।
अग्निर्देवाँ अनक्तु न उभे हि विदथे कविरन्तश्चरति
दूत्यं१ नभन्तामन्यके समे ॥१॥

न्यग्ने नव्यसा वचस्तनूषु शंसमेषाम् ।
न्यराती रराव्णां विश्वा अर्यो अरातीरितो
युच्छन्त्वामुरो नभन्तामन्यके समे ॥ २ ॥
अग्ने मन्मानि तुभ्यं कं घृतं न जुह्व आसनि ।
स देवेषु प्र चिकिद्धि त्वं ह्यसि पूर्व्यः
शिवो दूतो विवस्वतो नभन्तामन्यके समे ॥ ३ ॥
तत्तदग्निर्वयो दधे यथायथा कृपण्यति ।
ऊर्जाहुतिर्वसूनां शं च योश्च मयो दधे
विश्वस्यै देवहूत्यै नभन्तामन्यके समे ॥ ४ ॥
स चिकेत सहीयसाग्निश्चित्रेण कर्मणा ।
स होता शश्वतीनां दक्षिणाभिरभीवृत
इनोति च प्रतीव्यं नभन्तामन्यके समे ॥ ५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

अग्निर्जाता देवानामग्निर्वेद मर्तानामपीच्यम् ।
अग्निः स द्रविणोदा अग्निर्द्वारा व्यूर्णुते
स्वाहुतो नवीयसा नभन्तामन्यके समे ॥ ६ ॥
अग्निर्देवेषु संवसुः स विक्षु यज्ञियास्वा ।
स मुदा काव्या पुरु विश्वं भूमेव पुष्यति
देवो देवेषु यज्ञियो नभन्तामन्यके समे ॥ ७ ॥
यो अग्निः सप्तमानुषः श्रितो विश्वेषु सिन्धुषु ।
तमागन्म त्रिपस्त्यं मन्धातुर्दस्युहन्तममग्निं
यज्ञेषु पूर्व्यं नभन्तामन्यके समे ॥ ८ ॥
अग्निस्त्रीणि त्रिधातून्या क्षेति विदथा कविः ।
स त्रीँरेकादशाँ इह यक्षच्च पिप्रयच्च नो
विप्रो दूतः परिष्कृतो नभन्तामन्यके समे ॥ ९ ॥



त्वं नो अग्न आयुषु त्वं देवेषु पूर्व्य वस्व एक इरज्यसि ।
त्वामापः परिस्रुतः परि यन्ति स्वसेतवो नभन्तामन्यके समे ॥ १० ॥

## [ ४० ] चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—नाभाकः काण्वः ॥ देवता—इन्द्राग्नी ॥ छन्दः—१, ११ भुरिक्त्रिष्टुप्; २ स्वराट्शक्वरी; ३, ४ स्वराट्त्रिष्टुप्; ५, ७, ९ जगती; ६ भुरिग्जगती; ८, १० निचृज्जगती; १२ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-४, ११, १२ धैवतः; ५-१० निषादः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

इन्द्राग्नी युवं सु नः सहन्ता दासथो रयिम् ।
येन दृळ्हा समत्स्वा वीळु चित्साहिषीमह्यग्निर्वनेव
वात इन्नभन्तामन्यके समे ॥ १ ॥
नहि वां वव्रयामहेऽथेन्द्रमिद्यजामहे शविष्ठं नृणां नरम् ।
स नः कदा चिदर्वता गमदा वाजसातये
गमदा मेधसातये नभन्तामन्यके समे ॥ २ ॥
ता हि मध्यं भराणामिन्द्राग्नी अधिक्षितः ।
ता उ कवित्वना कवी पृच्छ्यमाना सखीयते
सं धीतमश्नुतं नरा नभन्तामन्यके समे ॥ ३ ॥
अभ्यर्च नभाकवदिन्द्राग्नी यजसा गिरा ।
ययोर्विश्वमिदं जगदियं द्यौः पृथिवी मह्युपस्थे
बिभृतो वसु नभन्तामन्यके समे ॥ ४ ॥
प्र ब्रह्माणि नभाकवदिन्द्राग्निभ्यामिरज्यत ।
या सप्तबुध्नमर्णवं जिह्मबारमपोर्णुत
इन्द्र ईशान ओजसा नभन्तामन्यके समे ॥ ५ ॥
अपि वृश्च पुराणवद् व्रततेरिव गुष्पितमोजो दासस्य दम्भय ।
वयं तदस्य संभृतं वस्विन्द्रेण वि भजेमहि नभन्तामन्यके समे ॥ ६ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

यदिन्द्राग्नी जना इमे विह्वयन्ते तना गिरा ।
अस्माकेभिर्नृभिर्वयं सासह्याम पृतन्यतो
वनुयाम वनुष्यतो नभन्तामन्यके समे ॥ ७ ॥
या नु श्वेताववो दिव उच्चरात उप द्युभिः ।
इन्द्राग्न्योरनु व्रतमुहाना यन्ति सिन्धवो
यान्त्सीं बन्धादमुञ्चतां नभन्तामन्यके समे ॥ ८ ॥
पूर्वीष्ट इन्द्रोपमातयः पूर्वीरुत प्रशस्तयः सूनो हिन्वस्य हरिवः ।
वस्वो वीरस्यापृचो या नु साधन्त नो धियो नभन्तामन्यके समे ॥ ९ ॥
तं शिशीता सुवृक्तिभिस्त्वेषं सत्वानमृग्मियम् ।
उतो नु चिद्य ओजसा शुष्णस्याण्डानि भेदति
जेषत्स्वर्वतीरपो नभन्तामन्यके समे ॥ १० ॥
तं शिशीता स्वध्वरं सत्यं सत्वानमृत्वियम् ।
उतो नु चिद्य ओहत आण्डा शुष्णस्य भेदत्यजैः
स्वर्वतीरपो नभन्तामन्यके समे ॥ ११ ॥
एवेन्द्राग्निभ्यां पितृवन्नवीयो मन्धातृवदङ्गिरस्वदवाचि ।
त्रिधातुना शर्मणा पातमस्मान्वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ १२ ॥

[ ४१ ] एकचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—नाभाकः काण्वः ॥ देवता—वरुणः ॥ छन्दः—१, ५ त्रिष्टुप्; २, ३, ६, १० निचृज्जगती; ४, ७ भुरिक्त्रिष्टुप्; ८ स्वराट्त्रिष्टुप्; ९ जगती ॥ स्वरः—१, ४, ५, ७, ८ धैवतः; २, ३, ६, ९, १० निषादः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

अस्मा ऊ षु प्रभूतये वरुणाय मरुद्भ्योऽर्चा विदुष्टरेभ्यः ।
यो धीता मानुषाणां पश्वो गाइव रक्षति नभन्तामन्यके समे ॥ १ ॥
तमू षु समना गिरा पितॄणां च मन्मभिः ।
नाभाकस्य प्रशस्तिभिर्यः सिन्धूनामुपोदये
सप्तस्वसा स मध्यमो नभन्तामन्यके समे ॥ २ ॥



स क्षपः परि षस्वजे न्यु१स्रो मायया दधे स विश्वं परि दर्शतः ।
तस्य वेनीरनु व्रतमुषस्तिस्रो अवर्धयन्नभन्तामन्यके समे ॥ ३ ॥
यः ककुभो निधारयः पृथिव्यामधि दर्शतः ।
स माता पूर्व्यं पदं तद्वरुणस्य सप्त्यं स हि गोपाइवेर्यो
नभन्तामन्यके समे ॥ ४ ॥
यो धर्ता भुवनानां य उस्राणामपीच्या३ वेद नामानि गुह्या ।
स कविः काव्या पुरु रूपं द्यौरिव पुष्यति नभन्तामन्यके समे ॥ ५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

यस्मिन्विश्वानि काव्या चक्रे नाभिरिव श्रिता ।
त्रितं जूती सपर्यत व्रजे गावो न संयुजे
युजे अश्वाँ अयुक्षत नभन्तामन्यके समे ॥ ६ ॥
य आस्वत्क आशये विश्वा जातान्येषाम् ।
परि धामानि मर्मृशद्वरुणस्य पुरो गये
विश्वे देवा अनु व्रतं नभन्तामन्यके समे ॥ ७ ॥
स समुद्रो अपीच्यस्तुरो द्यामिव रोहति नि यदासु यजुर्दधे ।
स माया अर्चिना पदास्तृणान्नाकमारुहन्नभन्तामन्यके समे ॥ ८ ॥
यस्य श्वेता विचक्षणा तिस्रो भूमीरधिक्षितः ।
त्रिरुत्तराणि पप्रतुर्वरुणस्य ध्रुवं सदः
स सप्तानामिरज्यति नभन्तामन्यके समे ॥ ९ ॥
यः श्वेताँ अधिनिर्णिजश्चक्रे कृष्णाँ अनु व्रता ।
स धाम पूर्व्यं ममे यः स्कम्भेन वि रोदसी
अजो न द्यामधारयन्नभन्तामन्यके समे ॥ १० ॥

[ ४२ ] द्विचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—१-६ नाभाकः काण्व अर्चनाना वा; अथवा १-३ नाभाकः काण्वः; ४-६ नाभाकः काण्व अर्चनाना वा ॥ देवता—१-३ वरुणः; ४-६ अश्विनौ ॥ छन्दः—१-३ त्रिष्टुप्; ४-६ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-३ धैवतः; ४-६ गान्धारः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

अस्तभ्नाद् द्यामसुरो विश्ववेदा अमिमीत वरिमाणं पृथिव्याः ।
आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड् विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि ॥ १ ॥
एवा वन्दस्व वरुणं बृहन्तं नमस्या धीरममृतस्य गोपाम् ।
स नः शर्म त्रिवरूथं वि यंसत्पातं नो द्यावापृथिवी उपस्थे ॥ २ ॥
इमां धियं शिक्षमाणस्य देव क्रतुं दक्षं वरुण सं शिशाधि ।
ययाति विश्वा दुरिता तरेम सुतर्माणमधि नावं रुहेम ॥ ३ ॥
आ वां ग्रावाणो अश्विना धीभिर्विप्रा अचुच्यवुः ।
नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके समे ॥ ४ ॥
यथा वामत्रिरश्विना गीर्भिर्विप्रो अजोहवीत् ।
नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके समे ॥ ५ ॥
एवा वामह्व ऊतये यथाहुवन्त मेधिराः ।
नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके समे ॥ ६ ॥

षष्ठोऽनुवाकः

[ ४३ ] त्रिचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—विरूप आङ्गिरसः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ९-१२, २२, २६, २८, २९, ३३ निचृद्गायत्री; २-८, १३, १५-२१, २३-२५, २७, ३१, ३२ गायत्री; १४ ककुम्मतीगायत्री; ३० पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

इमे विप्रस्य वेधसोऽग्नेरस्तृतयज्वनः । गिरः स्तोमास ईरते ॥ १ ॥
अस्मै ते प्रतिहर्यते जातवेदो विचर्षणे । अग्ने जनामि सुष्टुतिम् ॥ २ ॥
आरोका इव घेदह तिग्मा अग्ने तव त्विषः । दद्भिर्वनानि बप्सति ॥ ३ ॥
हरयो धूमकेतवो वातजूता उप द्यवि । यतन्ते वृथगग्नयः ॥ ४ ॥
एते त्ये वृथगग्नय इद्धासः समदृक्षत । उषसामिव केतवः ॥ ५ ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

कृष्णा रजांसि पत्सुतः प्रयाणे जातवेदसः । अग्निर्यद्रोधति क्षमि ॥ ६ ॥
धासिं कृण्वान ओषधीर्बप्सदग्निर्न वायति । पुनर्यन्तरुणीरपि ॥ ७ ॥



जिह्वाभिरह नन्नमदर्चिषा जञ्जणाभवन् । अग्निर्वनेषु रोचते ॥ ८ ॥
अप्स्वग्ने सधिष्टव सौषधीरनु रुध्यसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः ॥ ९ ॥
उदग्ने तव तद् घृतादर्ची रोचत आहुतम् । निंसानं जुह्वो मुखे ॥ १० ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

उक्षान्नाय वशान्नाय सोमपृष्ठाय वेधसे । स्तोमैर्विधेमाग्नये ॥ ११ ॥
उत त्वा नमसा वयं होतर्वरेण्यक्रतो । अग्ने समिद्भिरीमहे ॥ १२ ॥
उत त्वा भृगुवच्छुचे मनुष्वदग्न आहुत । अङ्गिरस्वद्धवामहे ॥ १३ ॥
त्वं ह्यग्ने अग्निना विप्रो विप्रेण सन्त्सता । सखा सख्या समिध्यसे ॥ १४ ॥
स त्वं विप्राय दाशुषे रयिं देहि सहस्रिणम् । अग्ने वीरवतीमिषम् ॥ १५ ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

अग्ने भ्रातः सहस्कृत रोहिदश्व शुचिव्रत । इमं स्तोमं जुषस्व मे ॥ १६ ॥
उत त्वाग्ने मम स्तुतो वाश्राय प्रतिहर्यते । गोष्ठं गाव इवाशत ॥ १७ ॥
तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः पृथक् । अग्ने कामाय येमिरे ॥ १८ ॥
अग्निं धीभिर्मनीषिणो मेधिरासो विपश्चितः । अद्मसद्याय हिन्विरे ॥ १९ ॥
तं त्वामज्मेषु वाजिनं तन्वाना अग्ने अध्वरम् । वह्निं होतारमीळते ॥ २० ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

पुरुत्रा हि सदृङ्ङसि विशो विश्वा अनु प्रभुः । समत्सु त्वा हवामहे ॥ २१ ॥
तमीळिष्व य आहुतोऽग्निर्विभ्राजते घृतैः । इमं नः शृणवद्धवम् ॥ २२ ॥
तं त्वा वयं हवामहे शृण्वन्तं जातवेदसम् । अग्ने घ्नन्तमप द्विषः ॥ २३ ॥
विशां राजानमद्भुतमध्यक्षं धर्मणामिमम् । अग्निमीळे स उ श्रवत् ॥ २४ ॥
अग्निं विश्वायुवेपसं मर्यं न वाजिनं हितम् । सप्तिं न वाजयामसि ॥ २५ ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

घ्नन्मृध्राण्यप द्विषो दहन्रक्षांसि विश्वहा । अग्ने तिग्मेन दीदिहि ॥ २६ ॥
यं त्वा जनास इन्धते मनुष्वदङ्गिरस्तम । अग्ने स बोधि मे वचः ॥ २७ ॥
यदग्ने दिविजा अस्यप्सुजा वा सहस्कृत । तं त्वा गीर्भिर्हवामहे ॥ २८ ॥
तुभ्यं घेत्ते जना इमे विश्वाः सुक्षितयः पृथक् । धासिं हिन्वन्त्यत्तवे ॥ २९ ॥

ते घेदग्ने स्वाध्यो३ हा विश्वा नृचक्षसः। तरन्तः स्याम दुर्गहा ॥ ३० ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

अग्निं मन्द्रं पुरुप्रियं शीरं पावकशोचिषम्। हृद्भिर्मन्द्रेभिरीमहे ॥ ३१ ॥
स त्वमग्ने विभावसुः सृजन्त्सूर्यो न रश्मिभिः। शर्धन्तमांसि जिघ्नसे ॥ ३२ ॥
तत्ते सहस्व ईमहे दात्रं यन्नोपदस्यति। त्वदग्ने वार्यं वसु ॥ ३३ ॥

## [ ४४ ] चतुश्चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—विरूप आङ्गिरसः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ३, ४, ६, १०, २०-२२, २५, २६ गायत्री; २, ५, ७, ८, ११, १४-१७, २४ निचृद्गायत्री; ९, १२, १३, १८, २८, ३० विराड्गायत्री; २७ यवमध्यागायत्री; २९ ककुम्मतीगायत्री; १९, २३ पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

समिधाग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम्। आस्मिन्हव्या जुहोतन ॥ १ ॥
अग्ने स्तोमं जुषस्व मे वर्धस्वानेन मन्मना। प्रति सूक्तानि हर्य नः ॥ २ ॥
अग्निं दूतं पुरो दधे हव्यवाहमुप ब्रुवे। देवाँ आ सादयादिह ॥ ३ ॥
उत्ते बृहन्तो अर्चयः समिधानस्य दीदिवः। अग्ने शुक्रास ईरते ॥ ४ ॥
उप त्वा जुह्वो३ मम घृताचीर्यन्तु हर्यत। अग्ने हव्या जुषस्व नः ॥ ५ ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

मन्द्रं होतारमृत्विजं चित्रभानुं विभावसुम्। अग्निमीळे स उ श्रवत् ॥ ६ ॥
प्रत्नं होतारमीड्यं जुष्टमग्निं कविक्रतुम्। अध्वराणामभिश्रियम् ॥ ७ ॥
जुषाणो अङ्गिरस्तमेमा हव्यान्यानुषक्। अग्ने यज्ञं नय ऋतुथा ॥ ८ ॥
समिधान उ सन्त्य शुक्रशोच इहा वह। चिकित्वान्दैव्यं जनम् ॥ ९ ॥
विप्रं होतारमद्रुहं धूमकेतुं विभावसुम्। यज्ञानां केतुमीमहे ॥ १० ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

अग्ने नि पाहि नस्त्वं प्रति ष्म देव रीषतः। भिन्धि द्वेषः सहस्कृतः ॥ ११ ॥
अग्निः प्रत्नेन मन्मना शुम्भानस्तन्वं१ स्वाम्। कविर्विप्रेण वावृधे ॥ १२ ॥
ऊर्जो नपातमा हुवेऽग्निं पावकशोचिषम्। अस्मिन्यज्ञे स्वध्वरे ॥ १३ ॥
स नो मित्रमहस्त्वमग्ने शुक्रेण शोचिषा। देवैरा सत्सि बर्हिषि ॥ १४ ॥



यो अग्निं तन्वो३ दमे देवं मर्तः सपर्यति। तस्मा इद्दीदयद्वसु ॥ १५ ॥

अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपां रेतांसि जिन्वति ॥ १६ ॥
उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव ज्योतींष्यर्चयः ॥ १७ ॥
ईशिषे वार्यस्य हि दात्रस्याग्ने स्वर्पतिः। स्तोता स्यां तव शर्मणि ॥ १८ ॥
त्वामग्ने मनीषिणस्त्वां हिन्वन्ति चित्तिभिः। त्वां वर्धन्तु नो गिरः ॥ १९ ॥
अदब्धस्य स्वधावतो दूतस्य रेभतः सदा। अग्नेः सख्यं वृणीमहे ॥ २० ॥

अथ चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४० ॥

अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। शुची रोचत आहुतः ॥ २१ ॥
उत त्वा धीतयो मम गिरो वर्धन्तु विश्वहा। अग्ने सख्यस्य बोधि नः ॥ २२ ॥
यदग्ने स्यामहं त्वं त्वं वा घा स्या अहम्। स्युष्टे सत्या इहाशिषः ॥ २३ ॥
वसुर्वसुपतिर्हि कमस्यग्ने विभावसुः। स्याम ते सुमतावपि ॥ २४ ॥
अग्ने धृतव्रताय ते समुद्रायेव सिन्धवः। गिरो वाश्रास ईरते ॥ २५ ॥

अथैकचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४१ ॥

युवानं विश्पतिं कविं विश्वादं पुरुवेपसम्। अग्निं शुम्भामि मन्मभिः ॥ २६ ॥
यज्ञानां रथ्ये वयं तिग्मजम्भाय वीळवे। स्तोमैरिषेमाग्नये ॥ २७ ॥
अयमग्ने त्वे अपि जरिता भूतु सन्त्य। तस्मै पावक मृळय ॥ २८ ॥
धीरो ह्यस्यद्मसद्विप्रो न जागृविः सदा। अग्ने दीदयसि द्यवि ॥ २९ ॥
पुराग्ने दुरितेभ्यः पुरा मृध्रेभ्यः कवे। प्र ण आयुर्वसो तिर ॥ ३० ॥

## [ ४५ ] पञ्चचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—त्रिशोकः काण्वः ॥ देवता—१ इन्द्राग्नी; २-४२ इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३-६, ८, ९, १२, १३, १५-२१, २३-२५, ३१, ३६, ३७, ३९-४२ गायत्री; २, १०, ११, १४, २२, २८-३०, ३३-३५ निचृद्गायत्री; २६, २७, ३२, ३८ विराड्गायत्री; ७ पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ द्विचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४२ ॥

आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक्। येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ १ ॥
बृहन्निदिध्म एषां भूरि शस्तं पृथुः स्वरुः। येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ २ ॥

अयुद्ध इद्युधा वृतं शूर आजति सत्वभिः। येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ ३ ॥
आ बुन्दं वृत्रहा ददे जातः पृच्छद्वि मातरम्। क उग्राः के ह शृण्विरे ॥ ४ ॥
प्रति त्वा शवसी वदद्गिरावप्सो न योधिषत्। यस्ते शत्रुत्वमाचके ॥ ५ ॥
अथ त्रयचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४३ ॥
उत त्वं मघवञ्छृणु यस्ते वष्टि ववक्षि तत्। यद्वीळयासि वीळु तत् ॥ ६ ॥
यदाजिं यात्याजिकृदिन्द्रः स्वश्वयुरुप। रथीतमो रथीनाम् ॥ ७ ॥
वि षु विश्वा अभियुजो वज्रिन्विष्वग्यथा वृह। भवा नः सुश्रवस्तमः ॥ ८ ॥
अस्माकं सु रथं पुर इन्द्रः कृणोतु सातये। न यं धूर्वन्ति धूर्तयः ॥ ९ ॥
वृज्याम ते परि द्विषोऽरं ते शक्र दावने। गमेमेदिन्द्र गोमतः ॥ १० ॥
अथ चतुश्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४४ ॥
शनैश्चिद्यन्तो अद्रिवोऽश्वावन्तः शतग्विनः। विवक्षणा अनेहसः ॥ ११ ॥
ऊर्ध्वा हि ते दिवेदिवे सहस्रा सूनृता शता। जरितृभ्यो विमंहते ॥ १२ ॥
विद्मा हि त्वा धनंजयमिन्द्र दृळ्हा चिदारुजम्। आदारिणं यथा गयम् ॥ १३ ॥
ककुहं चित्त्वा कवे मन्दन्तु धृष्णविन्दवः। आ त्वा पणिं यदीमहे ॥ १४ ॥
यस्ते रेवाँ अदाशुरिः प्रममर्ष मघत्तये। तस्य नो वेद आ भर ॥ १५ ॥
अथ पञ्चचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४५ ॥
इम उ त्वा वि चक्षते सखाय इन्द्र सोमिनः। पुष्टावन्तो यथा पशुम् ॥ १६ ॥
उत त्वाबधिरं वयं श्रुत्कर्णं सन्तमूतये। दूरादिह हवामहे ॥ १७ ॥
यच्छुश्रूया इमं हवं दुर्मर्षं चक्रिया उत। भवेरापिर्नो अन्तमः ॥ १८ ॥
यच्चिद्धि ते अपि व्यथिर्जगन्वांसो अमन्महि। गोदा इदिन्द्र बोधि नः ॥ १९ ॥
आ त्वा रम्भं न जिव्रयो ररभ्मा शवसस्पते। उश्मसि त्वा सधस्थ आ ॥ २० ॥
अथ षट्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४६ ॥
स्तोत्रमिन्द्राय गायत पुरुनृम्णाय सत्वने। नकिर्यं वृण्वते युधि ॥ २१ ॥
अभि त्वा वृषभा सुते सुतं सृजामि पीतये। तृम्पा व्यश्नुही मदम् ॥ २२ ॥
मा त्वा मूरा अविष्यवो मोपहस्वान आ दभन्। माकीं ब्रह्मद्विषो वनः ॥ २३ ॥



इह त्वा गोपरीणसा महे मन्दन्तु राधसे। सरो गौरो यथा पिब ॥ २४ ॥
या वृत्रहा परावति सना नवा च चुच्युवे। ता संसत्सु प्र वोचत ॥ २५ ॥
अथ सप्तचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४७ ॥
अपिबत्कद्रुवः सुतमिन्द्रः सहस्रबाह्वे। अत्रादेदिष्ट पौंस्यम् ॥ २६ ॥
सत्यं तत्तुर्वशे यदौ विदानो अह्नवाय्यम्। व्यानट् तुर्वणे शमि ॥ २७ ॥
तरणिं वो जनानां त्रदं वाजस्य गोमतः। समानमु प्र शंसिषम् ॥ २८ ॥
ऋभुक्षणं न वर्तव उक्थेषु तुग्र्यावृधम्। इन्द्रं सोमे सचा सुते ॥ २९ ॥
यः कृन्तदिद्वि योन्यं त्रिशोकाय गिरिं पृथुम्। गोभ्यो गातुं निरेतवे ॥ ३० ॥
अथाष्टचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४८ ॥
यद्दधिषे मनस्यसि मन्दानः प्रेदियक्षसि। मा तत्करिन्द्र मृळय ॥ ३१ ॥
दभ्रं चिद्धि त्वावतः कृतं शृण्वे अधि क्षमि। जिगात्विन्द्र ते मनः ॥ ३२ ॥
तवेदु ताः सुकीर्तयोऽसन्नुत प्रशस्तयः। यदिन्द्र मृळयासि नः ॥ ३३ ॥
मा न एकस्मिन्नागसि मा द्वयोरुत त्रिषु। वधीर्मा शूर भूरिषु ॥ ३४ ॥
बिभया हि त्वावत उग्रादभिप्रभङ्गिणः। दस्मादहमृतीषहः ॥ ३५ ॥
अथैकोनपञ्चाशो वर्गः ॥ ४९ ॥
मा सख्युः शूनमा विदे मा पुत्रस्य प्रभूवसो। आवृत्वद्भूतु ते मनः ॥ ३६ ॥
को नु मर्या अमिथितः सखा सखायमब्रवीत्। जहा को अस्मदीषते ॥ ३७ ॥
एवारे वृषभा सुतेऽसिन्वन्भूर्यावयः। श्वघ्नीव निवता चरन् ॥ ३८ ॥
आ त एता वचोयुजा हरी गृभ्णे सुमद्रथा। यदीं ब्रह्मभ्य इद्ददः ॥ ३९ ॥
भिन्धि विश्वा अप द्विषः परि बाधो जही मृधः। वसु स्पार्हं तदा भर ॥ ४० ॥
यद्वीळाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पर्शाने पराभृतम्। वसु स्पार्हं तदा भर ॥ ४१ ॥
यस्य ते विश्वमानुषो भूरेर्दत्तस्य वेदति। वसु स्पार्हं तदा भर ॥ ४२ ॥

इति षष्ठाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥

## अथ षष्ठाष्टके चतुर्थोऽध्यायः

### [ ४६ ] षट्चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—वशोऽश्व्यः ॥ देवता—१-२०, २९-३१, ३३ इन्द्रः; २१-२४ पृथुश्रवसः कानीतस्य दानस्तुतिः; २५-२८, ३२ वायुः ॥ छन्दः—१ पादनिचृद्गायत्री; २, १०, १५, २९ विराड्गायत्री; ३, २३ गायत्री; ४ प्रतिष्ठागायत्री; ५ निचृदुष्णिक्; ६, १३, ३३ निचृद्गायत्री; ७, २०, २७, २८ निचृद्बृहती; ८ विराडनुष्टुप्; ९, २६ स्वराड्बृहती; ११, १४ विराड्बृहती; १२, २२, २४ निचृत्पङ्क्तिः; १६ भुरिगुष्णिक्; १७ जगती; १८ अनुष्टुप्; १९ भुरिगनुष्टुप्; २१, २५, ३२ बृहती; ३० आर्चीस्वराट्गायत्री; ३१ स्वराड्गायत्री ॥ स्वरः—१-४, ६, १०, १३, १५, २३, २९-३१, ३३ षड्जः; ५, १६ ऋषभः; ७, ९, ११, १४, २०, २१, २५-२८, ३२ मध्यमः; ८, १८, १९ गान्धारः; १२, २२, २४ पञ्चमः; १७ निषादः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

त्वावतः पुरूवसो वयमिन्द्र प्रणेतः। स्मसि स्थातर्हरीणाम् ॥ १ ॥
त्वां हि सत्यमद्रिवो विद्म दातारमिषाम्। विद्म दातारं रयीणाम् ॥ २ ॥
आ यस्य ते महिमानं शतमूते शतक्रतो। गीर्भिर्गृणन्ति कारवः ॥ ३ ॥
सुनीथो घा स मर्त्यो यं मरुतो यमर्यमा। मित्रः पान्त्यद्रुहः ॥ ४ ॥
दधानो गोमदश्ववत्सुवीर्यमादित्यजूत एधते। सदा राया पुरुस्पृहा ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

तमिन्द्रं दानमीमहे शवसानमभीर्वम्। ईशानं राय ईमहे ॥ ६ ॥
तस्मिन्हि सन्त्यूतयो विश्वा अभीरवः सचा ।
तमा वहन्तु सप्तयः पुरूवसुं मदाय हरयः सुतम् ॥ ७ ॥
यस्ते मदो वरेण्यो य इन्द्र वृत्रहन्तमः ।
य आददिः स्व१र्नृभिर्यः पृतनासु दुष्टरः ॥ ८ ॥
यो दुष्टरो विश्ववार श्रवाय्यो वाजेष्वस्ति तरुता ।
स नः शविष्ठ सवना वसो गहि गमेम गोमति व्रजे ॥ ९ ॥
गव्यो षु णो यथा पुराश्वयोत रथया। वरिवस्य महामह ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

नहि ते शूर राधसोऽन्तं विन्दामि सत्रा ।
दशस्या नो मघवन्नू चिदद्रिवो धियो वाजेभिराविथ ॥ ११ ॥



य ऋष्वः श्रावयत्सखा विश्वेत्स वेद जनिमा पुरुष्टुतः।
तं विश्वे मानुषा युगेन्द्रं हवन्ते तविषं यतस्रुचः ॥ १२ ॥
स नो वाजेष्वविता पुरूवसुः पुरःस्थाता मघवा वृत्रहा भुवत् ॥ १३ ॥
अभि वो वीरमन्धसो मदेषु गाय गिरा महा विचेतसम्।
इन्द्रं नाम श्रुत्यं शाकिनं वचो यथा ॥ १४ ॥
ददी रेक्णस्तन्वे ददिर्वसु ददिर्वाजेषु पुरुहूत वाजिनम् ।
नूनमथ ॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

विश्वेषामिरज्यन्तं वसूनां सासह्वांसं चिदस्य वर्पसः ।
कृपयतो नूनमत्यथ ॥ १६ ॥
महः सु वो अरमिषे स्तवामहे मीळ्हुषे अरंगमाय जग्मये।
यज्ञेभिर्गीर्भिर्विश्वमनुषां मरुतामियक्षसि गाये त्वा नमसा गिरा ॥ १७ ॥
ये पातयन्ते अज्मभिर्गिरीणां स्नुभिरेषाम् ।
यज्ञं महिष्वणीनां सुम्नं तुविष्वणीनां प्राध्वरे ॥ १८ ॥
प्रभङ्गं दुर्मतीनामिन्द्र शविष्ठा भर ।
रयिमस्मभ्यं युज्यं चोदयन्मते ज्येष्ठं चोदयन्मते ॥ १९ ॥
सनितः सुसनितरुग्र चित्र चेतिष्ठ सूनृत ।
प्रासहा सम्राट् सहुरिं सहन्तं भुज्युं वाजेषु पूर्व्यम् ॥ २० ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

आ स एतु य ईवदाँ अदेवः पूर्तमाददे ।
यथा चिद्वशो अश्व्यः पृथुश्रवसि कानीतेऽ३स्या व्युष्याददे ॥ २१ ॥
षष्टिं सहस्राश्व्यस्यायुतासनमुष्ट्राणां विंशतिं शता ।
दश श्यावीनां शता दश त्र्यरुषीणां दश गवां सहस्रा ॥ २२ ॥
दश श्यावा ऋधद्रयो वीतवारास आशवः ।
मथ्रा नेमिं नि वावृतुः ॥ २३ ॥

दानासः पृथुश्रवसः कानीतस्य सुराधसः ।
रथं हिरण्ययं ददन्मंहिष्ठः सूरिरभूद्वर्षिष्ठमकृत श्रवः ॥ २४ ॥
आ नो वायो महे तने याहि मखाय पाजसे ।
वयं हि ते चकृमा भूरि दावने सद्यश्चिन्महि दावने ॥ २५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

यो अश्वेभिर्वहते वस्त उस्रास्त्रिः सप्त सप्ततीनाम् ।
एभिः सोमेभिः सोमसुद्भिः सोमपा दानाय शुक्रपूतपाः ॥ २६ ॥
यो म इमं चिदु त्मनामन्दच्चित्रं दावने ।
अरट्वे अक्षे नहुषे सुकृत्वनि सुकृत्तराय सुक्रतुः ॥ २७ ॥
उचथ्ये३ वपुषि यः स्वराळुत वायो घृतस्नाः ।
अश्वेषितं रजेषितं शुनेषितं प्राज्म तदिदं नु तत् ॥ २८ ॥
अध प्रियमिषिराय षष्टिं सहस्रासनम् । अश्वानामिन्न वृष्णाम् ॥ २९ ॥
गावो न यूथमुप यन्ति वध्रय उप मा यन्ति वध्रयः ॥ ३० ॥
अध यच्चारथे गणे शतमुष्ट्राँ अचिक्रदत् ।
अध श्वित्नेषु विंशतिं शता ॥ ३१ ॥
शतं दासे बल्बूथे विप्रस्तरुक्ष आ ददे ।
ते ते वायविमे जना मदन्तीन्द्रगोपा मदन्ति देवगोपाः ॥ ३२ ॥
अध स्या योषणा मही प्रतीची वशमश्व्यम् ।
अधिरुक्मा वि नीयते ॥ ३३ ॥

## [ ४७ ] सप्तचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—त्रित आप्त्यः ॥ देवता—१-१३ आदित्याः; १४-१८ आदित्या उषाश्च ॥ छन्दः—१ जगती; २, ३, ५, ९, १३, १५, १६, १८ भुरिक्त्रिष्टुप्; ४, ६-८, १२ निचृज्जगती; १०, ११, १७ स्वराट्त्रिष्टुप्; १४ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१, ४, ६-८, १२ निषादः; २, ३, ५, ९-११, १३-१८ धैवतः ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

महि वो महतामवो वरुण मित्र दाशुषे ।
यमादित्या अभि द्रुहो रक्षथा नेमघं
नशदनेहसो व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ १ ॥



विदा देवा अघानामादित्यासो अपाकृतिम् ।
पक्षा वयो यथोपरि व्य१स्मे शर्म यच्छतानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ २ ॥
व्य१स्मे अधि शर्म तत्पक्षा वयो न यन्तन ।
विश्वानि विश्ववेदसो वरूथ्या मनामहेऽनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ३ ॥
यस्मा अरासत क्षयं जीवातुं च प्रचेतसः ।
मनोर्विश्वस्य घेदिम आदित्या राय ईशतेऽनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ४ ॥
परि णो वृणजन्नघा दुर्गाणि रथ्यो यथा ।
स्यामेदिन्द्रस्य शर्मण्यादित्यानामुतावस्यनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

परिह्वृतेदना जनो युष्मादत्तस्य वायति ।
देवा अदभ्रमाश वो यमादित्या अहेतनानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ६ ॥
न तं तिग्मं चन त्यजो न द्रासदभि तं गुरु ।
यस्मा उ शर्म सप्रथ आदित्यासो अराध्वमनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ७ ॥
युष्मे देवा अपि ष्मसि युध्यन्तइव वर्मसु ।
यूयं महो न एनसो यूयमर्भादुरुष्यतानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ८ ॥
अदितिर्न उरुष्यत्वदितिः शर्म यच्छतु ।
माता मित्रस्य रेवतोऽर्यम्णो वरुणस्य चानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥ ९ ॥

यद्देवाः शर्म शरणं यद्भद्रं यदनातुरम् ।
त्रिधातु यद्वरूथ्यं तदस्मासु वि यन्तनानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१०॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

आदित्या अव हि ख्यताधि कूलादिव स्पशः ।
सुतीर्थमर्वतो यथानु नो नेषथा सुगमनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥११॥
नेह भद्रं रक्षस्विने नावयै नोपया उत ।
गवे च भद्रं धेनवे वीराय च श्रवस्यतेऽनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१२॥
यदाविर्यदपीच्यं देवासो अस्ति दुष्कृतम् ।
त्रिते तद्विश्वमाप्त्य आरे अस्मद्दधातनानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१३॥
यच्च गोषु दुष्वप्न्यं यच्चास्मे दुहितर्दिवः ।
त्रिताय तद्विभावर्याप्त्याय परा वहानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१४॥
निष्कं वा घा कृणवते स्रजं वा दुहितर्दिवः ।
त्रिते दुष्वप्न्यं सर्वमाप्त्ये परि दद्मस्यनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१५॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

तदन्नाय तदपसे तं भागमुपसेदुषे ।
त्रिताय च द्विताय चोषो दुष्वप्न्यं वहानेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१६॥
यथा कलां यथा शफं यथ ऋणं संनयामसि ।
एवा दुष्वप्न्यं सर्वमाप्त्ये सं नयामस्यनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१७॥



अजैष्माद्यासनाम चाभूमानागसो वयम् ।
उषो यस्माद्दुष्वप्न्यादभैष्माप तदुच्छत्वनेहसो
व ऊतयः सुऊतयो व ऊतयः ॥१८॥

### [ ४८ ] अष्टचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—प्रगाथः काण्वः ॥ देवता—सोमः ॥ छन्दः—१, २, १३ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ३, ७-९ विराट्त्रिष्टुप्; ४, ६, १०, ११, १४ त्रिष्टुप्; ५ विराड्जगती; १२, १५ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-४, ६-१५ धैवतः; ५ निषादः ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

स्वादोरभक्षि वयसः सुमेधाः स्वाध्यो वरिवोवित्तरस्य ।
विश्वे यं देवा उत मर्त्यासो मधु ब्रुवन्तो अभि संचरन्ति ॥१॥
अन्तश्च प्रागा अदितिर्भवास्यवयाता हरसो दैव्यस्य ।
इन्दविन्द्रस्य सख्यं जुषाणः श्रौष्टीव धुरमनु राय ऋध्याः ॥२॥
अपाम सोमममृता अभूमागन्म ज्योतिरविदाम देवान् ।
किं नूनमस्मान्कृणवदरातिः किमु धूर्तिरमृत मर्त्यस्य ॥३॥
शं नो भव हृद आ पीत इन्दो पितेव सोम सूनवे सुशेवः ।
सखेव सख्य उरुशंस धीरः प्र ण आयुर्जीवसे सोम तारीः ॥४॥
इमे मा पीता यशस उरुष्यवो रथं न गावः समनाह पर्वसु ।
ते मा रक्षन्तु विस्रसश्चरित्रादुत मा स्रामाद्यवयन्त्विन्दवः ॥५॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

अग्निं न मा मथितं सं दिदीपः प्र चक्षय कृणुहि वस्यसो नः ।
अथा हि ते मद आ सोम मन्ये रेवाँइव प्र चरा पुष्टिमच्छ ॥६॥
इषिरेण ते मनसा सुतस्य भक्षीमहि पित्र्यस्येव रायः ।
सोम राजन्प्र ण आयूंषि तारीरहानीव सूर्यो वासराणि ॥७॥
सोम राजन्मृळया नः स्वस्ति तव स्मसि व्रत्यास्तस्य विद्धि ।
अलर्ति दक्ष उत मन्युरिन्दो मा नो अर्यो अनुकामं परा दाः ॥८॥

त्वं हि नस्तन्वः सोम गोपा गात्रेगात्रे निषसत्था नृचक्षाः ।
यत्ते वयं प्रमिनाम व्रतानि स नो मृळ सुषखा देव वस्यः ॥ ९ ॥
ऋदूदरेण सख्या सचेय यो मा न रिष्येद्धर्यश्व पीतः ।
अयं यः सोमो न्यधाय्यस्मे तस्मा इन्द्रं प्रतिरमेम्यायुः ॥ १० ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

अप त्या अस्थुरनिरा अमीवा निरत्रसन्तमिषीचीरभैषुः ।
आ सोमो अस्माँ अरुहद्विहाया अगन्म यत्र प्रतिरन्त आयुः ॥ ११ ॥
यो न इन्दुः पितरो हृत्सु पीतोऽमर्त्यो मर्त्याँ आविवेश ।
तस्मै सोमाय हविषा विधेम मृळीके अस्य सुमतौ स्याम ॥ १२ ॥
त्वं सोम पितृभिः संविदानोऽनु द्यावापृथिवी आ ततन्थ ।
तस्मै त इन्दो हविषा विधेम वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ १३ ॥
त्रातारो देवा अधि वोचता नो मा नो निद्रा ईशत मोत जल्पिः ।
वयं सोमस्य विश्वह प्रियासः सुवीरासो विदथमा वदेम ॥ १४ ॥
त्वं नः सोम विश्वतो वयोधास्त्वं स्वर्विदा विशा नृचक्षाः ।
त्वं न इन्द ऊतिभिः सजोषाः पाहि पश्चातादुत वा पुरस्तात् ॥ १५ ॥

## अथ बालखिल्यम्

### [ ४९ ] एकोनपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—प्रस्कण्वः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ बृहती; २ पङ्क्तिः; ३ विराड्बृहती; ४, ६, ८, १० निचृत्पङ्क्तिः; ५ भुरिग्बृहती; ७, ९ निचृद्बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १० पञ्चमः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

अभि प्र वः सुराधसमिन्द्रमर्च यथा विदे ।
यो जरितृभ्यो मघवा पुरूवसुः सहस्रेणेव शिक्षति ॥ १ ॥
शतानीकेव प्र जिगाति धृष्णुया हन्ति वृत्राणि दाशुषे ।
गिरेरिव प्र रसा अस्य पिन्विरे दत्राणि पुरुभोजसः ॥ २ ॥



आ त्वा सुतास इन्दवो मदा य इन्द्र गिर्वणः ।
आपो न वज्रिन्नन्वोक्यं१ सरः पृणन्ति शूर राधसे ॥ ३ ॥
अनेहसं प्रतरणं विवक्षणं मध्वः स्वादिष्ठमीं पिब ।
आ यथा मन्दसानः किरासि नः प्र क्षुद्रेव त्मना धृषत् ॥ ४ ॥
आ नः स्तोममुप द्रवद्धियानो अश्वो न सोतृभिः ।
यं ते स्वधावन्स्वदयन्ति धेनव इन्द्र कण्वेषु रातयः ॥ ५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

उग्रं न वीरं नमसोप सेदिम विभूतिमक्षितावसुम् ।
उद्रीव वज्रिन्नवतो न सिञ्चते क्षरन्तीन्द्र धीतयः ॥ ६ ॥
यद्ध नूनं यद्वा यज्ञे यद्वा पृथिव्यामधि ।
अतो नो यज्ञमाशुभिर्महेमत उग्र उग्रेभिरा गहि ॥ ७ ॥
अजिरासो हरयो ये त आशवो वाताइव प्रसक्षिणः ।
येभिरपत्यं मनुषः परीयसे येभिर्विश्वं स्वर्दृशे ॥ ८ ॥
एतावतस्त ईमह इन्द्र सुम्नस्य गोमतः ।
यथा प्रावो मघवन्मेध्यातिथिं यथा नीपातिथिं धने ॥ ९ ॥
यथा कण्वे मघवन्त्रसदस्यवि यथा पक्थे दशव्रजे ।
यथा गोशर्ये असनोर्ऋजिश्वनीन्द्र गोमद्धिरण्यवत् ॥ १० ॥

### [ ५० ] पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—पुष्टिगुः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३, ५, ७ निचृद्बृहती; २, ४, ६, १० पङ्क्तिः; ८ निचृत्पङ्क्तिः; ९ विराड्बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १० पञ्चमः ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

प्र सु श्रुतं सुराधसमर्चा शक्रमभिष्टये ।
यः सुन्वते स्तुवते काम्यं वसु सहस्रेणेव मंहते ॥ १ ॥
शतानीका हेतयो अस्य दुष्टरा इन्द्रस्य समिषो महीः ।
गिरिर्न भुज्मा मघवत्सु पिन्वते यदीं सुता अमन्दिषुः ॥ २ ॥

यदीं सुतास इन्दवोऽभि प्रियममन्दिषुः ।
आपो न धायि सवनं म आ वसो दुघाइवोप दाशुषे ॥ ३ ॥
अनेहसं वो हवमानमूतये मध्वः क्षरन्ति धीतयः ।
आ त्वा वसो हवमानास इन्दव उप स्तोत्रेषु दधिरे ॥ ४ ॥
आ नः सोमे स्वध्वर इयानो अत्यो न तोशते ।
यं ते स्वदावन्त्स्वदन्ति गूर्तयः पौरे छन्दयसे हवम् ॥ ५ ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

प्र वीरमुग्रं विविचिं धनस्पृतं विभूतिं राधसो महः ।
उद्रीव वज्रिन्नवतो वसुत्वना सदा पीपेथ दाशुषे ॥ ६ ॥
यद्ध नूनं परावति यद्वा पृथिव्यां दिवि ।
युजान इन्द्र हरिभिर्महेमत ऋष्व ऋष्वेभिरा गहि ॥ ७ ॥
रथिरासो हरयो ये ते अस्रिध ओजो वातस्य पिप्रति ।
येभिर्नि दस्युं मनुषो निघोषयो येभिः स्वः परीयसे ॥ ८ ॥
एतावतस्ते वसो विद्याम शूर नव्यसः ।
यथा प्राव एतशं कृत्व्ये धने यथा वशं दशव्रजे ॥ ९ ॥
यथा कण्वे मघवन्मेधे अध्वरे दीर्घनीथे दमूनसि ।
यथा गोशर्ये असिषासो अद्रिवो मयि गोत्रं हरिश्रियम् ॥ १० ॥

## [ ५१ ] एकपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—श्रुष्टिगुः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३, ९ निचृद्बृहती; २ विराट्पङ्क्तिः; ४, ६, ८, १० निचृत्पङ्क्तिः; ५ विराड्बृहती; ७ बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १० पञ्चमः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

यथा मनौ सांवरणौ सोममिन्द्रापिबः सुतम् ।
नीपातिथौ मघवन्मेध्यातिथौ पुष्टिगौ श्रुष्टिगौ सचा ॥ १ ॥
पार्षद्वाणः प्रस्कण्वं समसादयच्छयानं जिव्रिमुद्धितम् ।
सहस्राण्यसिषासद्गवामृषिस्त्वोतो दस्यवे वृकः ॥ २ ॥



य उक्थेभिर्न विन्धते चिकिद्य ऋषिचोदनः ।
इन्द्रं तमच्छा वद नव्यस्या मत्यरिष्यन्तं न भोजसे ॥ ३ ॥
यस्मा अर्कं सप्तशीर्षाणमानृचुस्त्रिधातुमुत्तमे पदे ।
स त्वि१मा विश्वा भुवनानि चिक्रदादिज्जनिष्ट पौंस्यम् ॥ ४ ॥
यो नो दाता वसूनामिन्द्रं तं हूमहे वयम् ।
विद्मा ह्यस्य सुमतिं नवीयसीं गमेम गोमति व्रजे ॥ ५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

यस्मै त्वं वसो दानाय शिक्षसि स रायस्पोषमश्नुते ।
तं त्वा वयं मघवन्निन्द्र गिर्वणः सुतावन्तो हवामहे ॥ ६ ॥
कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥ ७ ॥
प्र यो ननक्षे अभ्योजसा क्रिविं वधैः शुष्णं निघोषयन् ।
यदेदस्तम्भीत्प्रथयन्नमूं दिवमादिज्जनिष्ट पार्थिवः ॥ ८ ॥
यस्यायं विश्व आर्यो दासः शेवधिपा अरिः ।
तिरश्चिदर्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सो अज्यते रयिः ॥ ९ ॥
तुरण्यवो मधुमन्तं घृतश्चुतं विप्रासो अर्कमानृचुः ।
अस्मे रयिः पप्रथे वृष्ण्यं शवोऽस्मे सुवानास इन्दवः ॥ १० ॥

## [ ५२ ] द्विपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—आयुः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ७ निचृद्बृहती; २ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ३, ५ बृहती; ४, ६, ८, १० निचृत्पङ्क्तिः; ९ विराड्बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १० पञ्चमः ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

यथा मनौ विवस्वति सोमं शक्रापिबः सुतम् ।
यथा त्रिते छन्द इन्द्र जुजोषस्यायौ मादयसे सचा ॥ १ ॥
पृषध्रे मेध्ये मातरिश्वनीन्द्र सुवाने अमन्दथाः ।
यथा सोमं दशशिप्रे दशोण्ये स्यूमरश्मावृजूनसि ॥ २ ॥

य उक्था केवला दधे यः सोमं धृषितापिबत् ।
यस्मै विष्णुस्त्रीणि पदा विचक्रम उप मित्रस्य धर्मभिः ॥ ३ ॥
यस्य त्वमिन्द्र स्तोमेषु चाकनो वाजे वाजिञ्छतक्रतो ।
तं त्वा वयं सुदुघामिव गोदुहो जुहूमसि श्रवस्यवः ॥ ४ ॥
यो नो दाता स नः पिता महाँ उग्र ईशानकृत् ।
अयामन्नुग्रो मघवा पुरूवसुर्गोरश्वस्य प्र दातु नः ॥ ५ ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

यस्मै त्वं वसो दानाय मंहसे स रायस्पोषमिन्वति ।
वसूयवो वसुपतिं शतक्रतुं स्तोमैरिन्द्रं हवामहे ॥ ६ ॥
कदा चन प्र युच्छस्युभे नि पासि जन्मनी ।
तुरीयादित्य हवनं त इन्द्रियमा तस्थावमृतं दिवि ॥ ७ ॥
यस्मै त्वं मघवन्निन्द्र गिर्वणः शिक्षो शिक्षसि दाशुषे ।
अस्माकं गिर उत सुष्टुतिं वसो कण्ववच्छृणुधी हवम् ॥ ८ ॥
अस्तावि मन्म पूर्व्यं ब्रह्मेन्द्राय वोचत ।
पूर्वीर्ऋतस्य बृहतीरनूषत स्तोतुर्मेधा असृक्षत ॥ ९ ॥
समिन्द्रो रायो बृहतीरधूनुत सं क्षोणी समु सूर्यम् ।
सं शुक्रासः शुचयः सं गवाशिरः सोमा इन्द्रममन्दिषुः ॥ १० ॥

## [ ५३ ] त्रिपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ७ विराड्बृहती; २, ४, ६ निचृत्पङ्क्तिः; ३ आर्चीस्वराड्बृहती; ८ विराट्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७ मध्यमः; २, ४, ६, ८ पञ्चमः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

उपमं त्वा मघोनां ज्येष्ठं च वृषभाणाम् ।
पूर्भित्तमं मघवन्निन्द्र गोविदमीशानं राय ईमहे ॥ १ ॥
य आयुं कुत्समतिथिग्वमर्दयो वावृधानो दिवेदिवे ।
तं त्वा वयं हर्यश्वं शतक्रतुं वाजयन्तो हवामहे ॥ २ ॥



आ नो विश्वेषां रसं मध्वः सिञ्चन्त्वद्रयः ।
ये परावति सुन्विरे जनेष्वा ये अर्वावतीन्दवः ॥ ३ ॥
विश्वा द्वेषांसि जहि चाव चा कृधि विश्वे सन्वन्त्वा वसु ।
शीष्टेषु चित्ते मदिरासो अंशवो यत्रा सोमस्य तृम्पसि ॥ ४ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

इन्द्र नेदीय एदिहि मितमेधाभिरूतिभिः ।
आ शन्तम शन्तमाभिरभिष्टिभिरा स्वापे स्वापिभिः ॥ ५ ॥
आजितुरं सत्पतिं विश्वचर्षणिं कृधि प्रजास्वाभगम् ।
प्र सू तिरा शचीभिर्ये त उक्थिनः क्रतुं पुनत आनुषक् ॥ ६ ॥
यस्ते साधिष्ठोऽवसे ते स्याम भरेषु ते ।
वयं होत्राभिरुत देवहूतिभिः ससवांसो मनामहे ॥ ७ ॥
अहं हि ते हरिवो ब्रह्म वाजयुराजिं यामि सदोतिभिः ।
त्वामिदेव तममे समश्वयुर्गव्युरग्रे मथीनाम् ॥ ८ ॥

## [ ५४ ] चतुःपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—मातरिश्वा काण्वः ॥ देवता—१, २, ५-८ इन्द्रः; ३, ४ विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ५ निचृद्बृहती; २, ४, ६, ८ निचृत्पङ्क्तिः; ३ बृहती; ७ विराड्बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७ मध्यमः; २, ४, ६, ८ पञ्चमः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

एतत्त इन्द्र वीर्यं गीर्भिर्गृणन्ति कारवः ।
ते स्तोभन्त ऊर्जमावन्घृतश्चुतं पौरासो नक्षन्धीतिभिः ॥ १ ॥
नक्षन्त इन्द्रमवसे सुकृत्यया येषां सुतेषु मन्दसे ।
यथा संवर्ते अमदो यथा कृश एवास्मे इन्द्र मत्स्व ॥ २ ॥
आ नो विश्वे सजोषसो देवासो गन्तनोप नः ।
वसवो रुद्रा अवसे न आ गमञ्छृण्वन्तु मरुतो हवम् ॥ ३ ॥
पूषा विष्णुर्हवनं मे सरस्वत्यवन्तु सप्त सिन्धवः ।
आपो वातः पर्वतासो वनस्पतिः शृणोतु पृथिवी हवम् ॥ ४ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

यदिन्द्र राधो अस्ति ते माघोनं मघवत्तम ।
तेन नो बोधि सधमाद्यो वृधे भगो दानाय वृत्रहन् ॥ ५ ॥
आजिपते नृपते त्वमिद्धि नो वाज आ वक्षि सुक्रतो ।
वीती होत्राभिरुत देववीतिभिः ससवांसो वि शृण्विरे ॥ ६ ॥
सन्ति ह्यर्य आशिष इन्द्र आयुर्जनानाम् ।
अस्मान्नक्षस्व मघवन्नुपावसे धुक्षस्व पिप्युषीमिषम् ॥ ७ ॥
वयं त इन्द्र स्तोमेभिर्विधेम त्वमस्माकं शतक्रतो ।
महि स्थूरं शशयं राधो अह्रयं प्रस्कण्वाय नि तोशय ॥ ८ ॥

### [ ५५ ] पञ्चपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—कृशः काण्वः ॥ देवता—प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१ पादनिचृद्गायत्री; २, ४ गायत्री; ३, ५ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, २, ४ षड्जः; ३, ५ गान्धारः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

भूरीदिन्द्रस्य वीर्यं व्यख्यमभ्यायति । राधस्ते दस्यवे वृक ॥ १ ॥
शतं श्वेतास उक्षणो दिवि तारो न रोचन्ते । मह्ना दिवं न तस्तभुः ॥ २ ॥
शतं वेणूञ्छतं शुनः शतं चर्माणि म्लातानि ।
शतं मे बल्बजस्तुका अरुषीणां चतुःशतम् ॥ ३ ॥
सुदेवाः स्थ काण्वायना वयोवयो विचरन्तः । अश्वासो न चङ्क्रमत ॥ ४ ॥
आदित्साप्तस्य चर्किरन्नानूनस्य महि श्रवः ।
श्यावीरतिध्वसन्पथश्चक्षुषा चन संनशे ॥ ५ ॥

### [ ५६ ] षट्पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—पृषध्रः काण्वः ॥ देवता—१-४ प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिः; ५ अग्निसूर्यौ ॥ छन्दः—१, ३, ४ विराड्गायत्री; २ गायत्री; ५ निचृत्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१-४ षड्जः; ५ पञ्चमः ॥

अत सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

प्रति ते दस्यवे वृक राधो अदर्श्यह्रयम् । द्यौर्न प्रथिना शवः ॥ १ ॥
दश मह्यं पौतक्रतः सहस्रा दस्यवे वृकः । नित्याद्रायो अमंहत ॥ २ ॥



शतं मे गर्दभानां शतमूर्णावतीनाम् । शतं दासाँ अति स्रजः ॥ ३ ॥
तत्रो अपि प्राणीयत पूतक्रतायै व्यक्ता । अश्वानामिन्न यूथ्याम् ॥ ४ ॥
अचेत्यग्निश्चिकितुर्हव्यवाट् स सुमद्रथः ।
अग्निः शुक्रेण शोचिषा बृहत्सूरो अरोचत दिवि सूर्यो अरोचत ॥ ५ ॥

### [ ५७ ] सप्तपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यः काण्वः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ अष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

युवं देवा क्रतुना पूर्व्येण युक्ता रथेन तविषं यजत्रा ।
आगच्छतं नासत्या शचीभिरिदं तृतीयं सवनं पिबाथः ॥ १ ॥
युवां देवास्त्रय एकादशासः सत्याः सत्यस्य ददृशे पुरस्तात् ।
अस्माकं यज्ञं सवनं जुषाणा पातं सोममश्विना दीद्यग्नी ॥ २ ॥
पनाय्यं तदश्विना कृतं वां वृषभो दिवो रजसः पृथिव्याः ।
सहस्रं शंसा उत ये गविष्टौ सर्वाँ इत्ताँ उप याता पिबध्यै ॥ ३ ॥
अयं वां भागो निहितो यजत्रेमा गिरो नासत्योप यातम् ।
पिबतं सोमं मधुमन्तमस्मे प्र दाश्वांसमवतं शचीभिः ॥ ४ ॥

### [ ५८ ] अष्टपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यः काण्वः ॥ देवता—१ विश्वे देवा ऋत्विजो वा; २, ३ विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१ भुरिक्त्रिष्टुप्; २ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ एकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

यमृत्विजो बहुधा कल्पयन्तः सचेतसो यज्ञमिमं वहन्ति ।
यो अनूचानो ब्राह्मणो युक्त आसीत्का स्वित्तत्र यजमानस्य संवित् ॥ १ ॥
एक एवाग्निर्बहुधा समिद्ध एकः सूर्यो विश्वमनु प्रभूतः ।
एकैवोषाः सर्वमिदं वि भात्येकं वा इदं वि बभूव सर्वम् ॥ २ ॥
ज्योतिष्मन्तं केतुमन्तं त्रिचक्रं सुखं रथं सुषदं भूरिवारम् ।
चित्रामघा यस्य योगेऽधिजज्ञे तं वां हुवे अति रिक्तं पिबध्यै ॥ ३ ॥

## [ ५९ ] एकोनषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—सुपर्णः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रावरुणौ ॥ छन्दः—१ जगती; २, ३ निचृज्जगती; ४, ५, ७ विराड्जगती; ६ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-५, ७ निषादः; ६ धैवतः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

इमानि वां भागधेयानि सिस्रत इन्द्रावरुणा प्र महे सुतेषु वाम् ।
यज्ञेयज्ञे ह सवना भुरण्यथो यत्सुन्वते यजमानाय शिक्षथः ॥ १ ॥
निष्षिध्वरीरोषधीराप आस्तामिन्द्रावरुणा महिमानमाशत ।
या सिस्रतू रजसः पारे अध्वनो ययोः शत्रुर्नकिरादेव ओहते ॥ २ ॥
सत्यं तदिन्द्रावरुणा कृशस्य वां मध्व ऊर्मिं दुहते सप्त वाणीः ।
ताभिर्दाश्वांसमवतं शुभस्पती यो वामदब्धो अभि पाति चित्तिभिः ॥ ३ ॥
घृतप्रुषः सौम्या जीरदानवः सप्त स्वसारः सदन ऋतस्य ।
या ह वामिन्द्रावरुणा घृतश्चुतस्ताभिर्धत्तं यजमानाय शिक्षतम् ॥ ४ ॥

अथ एकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

अवोचाम महते सौभगाय सत्यं त्वेषाभ्यां महिमानमिन्द्रियम् ।
अस्मान्त्स्विन्द्रावरुणा घृतश्चुतस्त्रिभिः साप्तेभिरवतं शुभस्पती ॥ ५ ॥
इन्द्रावरुणा यदृषिभ्यो मनीषां वाचो मतिं श्रुतमदत्तमग्रे ।
यानि स्थानान्यसृजन्त धीरा यज्ञं तन्वानास्तपसाभ्यपश्यम् ॥ ६ ॥
इन्द्रावरुणा सौमनसमदृप्तं रायस्पोषं यजमानेषु धत्तम् ।
प्रजां पुष्टिं भूतिमस्मासु धत्तं दीर्घायुत्वाय प्र तिरतं न आयुः ॥ ७ ॥

इति बालखिल्यं समाप्तम् ॥

सप्तमोऽनुवाकः

## [ ६० ] षष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—भर्गः प्रागाथः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ९, १३, १७ विराड्बृहती; २ आर्चीस्वराट्पङ्क्तिः; ३, ५ पादनिचृद्बृहती; ४, ६, ८, १४, १८, २० निचृत्पङ्क्तिः; ७, १९ बृहती; १०, १६ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ११, १५ निचृद्बृहती; १२ पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १३, १५, १७, १९ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १८, २० पञ्चमः ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

अग्न आ याह्यग्निभिर्होतारं त्वा वृणीमहे ।
आ त्वामनक्तु प्रयता हविष्मती यजिष्ठं बर्हिरासदे ॥ १ ॥



अच्छा हि त्वा सहसः सूनो अङ्गिरः स्रुचश्चरन्त्यध्वरे ।
ऊर्जो नपातं घृतकेशमीमहेऽग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम् ॥ २ ॥
अग्ने कविर्वेधा असि होता पावक यक्ष्यः ।
मन्द्रो यजिष्ठो अध्वरेष्वीड्यो विप्रेभिः शुक्र मन्मभिः ॥ ३ ॥
अद्रोघमा वहोशतो यविष्ठ्य देवाँ अजस्र वीतये ।
अभि प्रयांसि सुधिता वसो गहि मन्दस्व धीतिभिर्हितः ॥ ४ ॥
त्वमित्सप्रथा अस्यग्ने त्रातर्ऋतस्कविः ।
त्वां विप्रासः समिधान दीदिव आ विवासन्ति वेधसः ॥ ५ ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

शोचा शोचिष्ठ दीदिहि विशे मयो रास्व स्तोत्रे महाँ असि ।
देवानां शर्मन्मम सन्तु सूरयः शत्रूषाहः स्वग्नयः ॥ ६ ॥
यथा चिद् वृद्धमतसमग्ने संजूर्वसि क्षमि ।
एवा दह मित्रमहो यो अस्मध्रुग्दुर्मन्मा कश्च वेनति ॥ ७ ॥
मा नो मर्ताय रिपवे रक्षस्विने माघशंसाय रीरधः ।
अस्रेधद्भिस्तरणिभिर्यविष्ठ्य शिवेभिः पाहि पायुभिः ॥ ८ ॥
पाहि नो अग्न एकया पाह्यु१त द्वितीयया ।
पाहि गीर्भिस्तिसृभिरूर्जां पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥ ९ ॥
पाहि विश्वस्माद्रक्षसो अराव्णः प्र स्म वाजेषु नोऽव ।
त्वामिद्धि नेदिष्ठं देवतातय आपिं नक्षामहे वृधे ॥ १० ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

आ नो अग्ने वयोवृधं रयिं पावक शंस्यम् ।
रास्वा च न उपमाते पुरुस्पृहं सुनीती स्वयशस्तरम् ॥ ११ ॥
येन वंसाम पृतनासु शर्धतस्तरन्तो अर्य आदिशः ।
स त्वं नो वर्ध प्रयसा शचीवसो जिन्वा धियो वसुविदः ॥ १२ ॥
शिशानो वृषभो यथाग्निः शृङ्गे दविध्वत् ।
तिग्मा अस्य हनवो न प्रतिधृषे सुजम्भः सहसो यहुः ॥ १३ ॥

नहि ते अग्ने वृषभ प्रतिधृषे जम्भासो यद्वितिष्ठसे ।
स त्वं नो होतः सुहुतं हविष्कृधि वंस्वा नो वार्या पुरु ॥ १४ ॥
शेषे वनेषु मात्रोः सं त्वा मर्तास इन्धते ।
अतन्द्रो हव्या वहसि हविष्कृत आदिद्देवेषु राजसि ॥ १५ ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

सप्त होतारस्तमिदीळते त्वाग्ने सुत्यजमह्रयम् ।
भिनत्स्यद्रिं तपसा वि शोचिषा प्राग्ने तिष्ठ जनाँ अति ॥ १६ ॥
अग्निमग्निं वो अध्रिगुं हुवेम वृक्तबर्हिषः ।
अग्निं हितप्रयसः शश्वतीष्वा होतारं चर्षणीनाम् ॥ १७ ॥
केतेन शर्मन्त्सचते सुषामण्यग्ने तुभ्यं चिकित्वना ।
इषण्यया नः पुरुरूपमा भर वाजं नेदिष्ठमूतये ॥ १८ ॥
अग्ने जरितर्विश्पतिस्तेपानो देव रक्षसः ।
अप्रोषिवान्गृहपतिर्महाँ असि दिवस्पायुर्दुरोणयुः ॥ १९ ॥
मा नो रक्ष आ वेशीदाघृणीवसो मा यातुर्यातुमावताम् ।
परोगव्यूत्यनिरामप क्षुधमग्ने सेध रक्षस्विनः ॥ २० ॥

### [ ६१ ] एकषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—भर्गः प्रगाथः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ११, १५ निचृद्बृहती; २, ४, १० पङ्क्तिः; ३, ९ विराड्बृहती; ६, १४, १६ विराट्पङ्क्तिः; ७, १७ पादनिचृद्बृहती; ८, १२, १८ निचृत्पङ्क्तिः; १३ बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १३, १५, १७ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४, १६, १८ पञ्चमः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

उभयं शृणवच्च न इन्द्रो अर्वागिदं वचः ।
सत्राच्या मघवा सोमपीतये धिया शविष्ठ आ गमत् ॥ १ ॥
तं हि स्वराजं वृषभं तमोजसे धिषणे निष्टतक्षतुः ।
उतोपमानां प्रथमो नि षीदसि सोमकामं हि ते मनः ॥ २ ॥
आ वृषस्व पुरूवसो सुतस्येन्द्रान्धसः ।
विद्मा हि त्वा हरिवः पृत्सु सासहिमधृष्टं चिद्दधृष्वणिम् ॥ ३ ॥



अप्रामिसत्य मघवन्तथेदसदिन्द्र क्रत्वा यथा वशः ।
सनेम वाजं तव शिप्रिन्नवसा मक्षू चिद्यन्तो अद्रिवः ॥ ४ ॥
शग्ध्यू३षु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः ।
भगं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ ५ ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

पौरो अश्वस्य पुरुकृद्गवामस्युत्सो देव हिरण्ययः ।
नकिर्हि दानं परिमर्धिषत्त्वे यद्यद्यामि तदा भर ॥ ६ ॥
त्वं ह्येहि चेरवे विदा भगं वसुत्तये ।
उद्वावृषस्व मघवन्गविष्टय उदिन्द्राश्वमिष्टये ॥ ७ ॥
त्वं पुरू सहस्राणि शतानि च यूथा दानाय मंहसे ।
आ पुरन्दरं चकृम विप्रवचस इन्द्रं गायन्तोऽवसे ॥ ८ ॥
अविप्रो वा यदविधद्विप्रो वेन्द्र ते वचः ।
स प्र ममन्दत्त्वाया शतक्रतो प्राचामन्यो अहंसन ॥ ९ ॥
उग्रबाहुर्म्रक्षकृत्वा पुरन्दरो यदि मे शृणवद्धवम् ।
वसूयवो वसुपतिं शतक्रतुं स्तोमैरिन्द्रं हवामहे ॥ १० ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

न पापासो मनामहे नारायासो न जल्हवः ।
यदिन्न्विन्द्रं वृषणं सचा सुते सखायं कृणवामहै ॥ ११ ॥
उग्रं युयुज्म पृतनासु सासहिमृणकातिमदाभ्यम् ।
वेदा भृमं चित्सनिता रथीतमो वाजिनं यमिदू नशत् ॥ १२ ॥
यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि ।
मघवञ्छग्धि तव तन्न ऊतिभिर्वि द्विषो वि मृधो जहि ॥ १३ ॥
त्वं हि राधस्पते राधसो महः क्षयस्यासि विधतः ।
तं त्वा वयं मघवन्निन्द्र गिर्वणः सुतावन्तो हवामहे ॥ १४ ॥
इन्द्रः स्पळुत वृत्रहा परस्पा नो वरेण्यः ।
स नो रक्षिषच्चरमं स मध्यमं स पश्चात्पातु नः पुरः ॥ १५ ॥

अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥

त्वं नः पश्चादधरादुत्तरात्पुर इन्द्र नि पाहि विश्वतः ।
आरे अस्मत्कृणुहि दैव्यं भयमारे हेतीरदेवीः ॥ १६ ॥
अद्याद्या श्वःश्व इन्द्र त्रास्व परे च नः ।
विश्वा च नो जरितॄन्त्सत्पते अहा दिवा नक्तं च रक्षिषः ॥ १७ ॥
प्रभङ्गी शूरो मघवा तुवीमघः संमिश्लो वीर्याय कम् ।
उभा ते बाहू वृषणा शतक्रतो नि या वज्रं मिमिक्षतुः ॥ १८ ॥

## [ ६२ ] द्विषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रगाथः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३, ६, १०, ११ निचृत्पङ्क्तिः; २, ५ विराट्पङ्क्तिः; ४, १२ पङ्क्तिः; ७ निचृद्बृहती; ८, ९ बृहती ॥
स्वरः—१-६, १०-१२ पञ्चमः; ७-९ मध्यमः ॥

अथ चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४० ॥

प्रो अस्मा उपस्तुतिं भरता यज्जुजोषति ।
उक्थैरिन्द्रस्य माहिनं वयो वर्धन्ति सोमिनो भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ १ ॥
अयुजो असमो नृभिरेकः कृष्टीरयास्यः ।
पूर्वीरति प्र वावृधे विश्वा जातान्योजसा भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ २ ॥
अहितेन चिदर्वता जीरदानुः सिषासति ।
प्रवाच्यमिन्द्र तत्तव वीर्याणि करिष्यतो भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ३ ॥
आ याहि कृणवाम त इन्द्र ब्रह्माणि वर्धना ।
येभिः शविष्ठ चाकनो भद्रमिह श्रवस्यते भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ४ ॥
धृषतश्चिद् धृषन्मनः कृणोषीन्द्र यत्त्वम् ।
तीव्रैः सोमैः सपर्यतो नमोभिः प्रतिभूषतो भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ५ ॥
अव चष्ट ऋचीषमोऽवताँइव मानुषः ।
जुष्ट्वी दक्षस्य सोमिनः सखायं कृणुते युजं भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ६ ॥

अथैकचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४१ ॥

विश्वे त इन्द्र वीर्यं देवा अनु क्रतुं ददुः ।
भुवो विश्वस्य गोपतिः पुरुष्टुत भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ७ ॥



गृणे तदिन्द्र ते शव उपमं देवतातये ।
यद्धंसि वृत्रमोजसा शचीपते भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ८ ॥
समनेव वपुष्यतः कृणवन्मानुषा युगा ।
विदे तदिन्द्रश्चेतनमध श्रुतो भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ९ ॥
उज्जातमिन्द्र ते शव उत्त्वामुत्तव क्रतुम् ।
भूरिगो भूरि वावृधुर्मघवन्तव शर्मणि भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ १० ॥
अहं च त्वं च वृत्रहन्त्सं युज्याव सनिभ्य आ ।
अरातीवा चिदद्रिवोऽनु नौ शूर मंसते भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ ११ ॥
सत्यमिद्वा उ तं वयमिन्द्रं स्तवाम नानृतम् ।
महाँ असुन्वतो वधो भूरि ज्योतींषि सुन्वतो भद्रा इन्द्रस्य रातयः ॥ १२ ॥

## [ ६३ ] त्रिषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रगाथः काण्वः ॥ देवता—१-११ इन्द्रः; १२ देवाः ॥ छन्दः—१, ४, ७ विराडनुष्टुप्; २, ३, ६ विराड्गायत्री; ५ निचृदनुष्टुप्; ८, ९, ११ निचृद्गायत्री; १० गायत्री; १२ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१, ४, ५, ७ गान्धारः; २, ३, ६, ८, ९-११ षड्जः; १२ धैवतः ॥

अथ द्विचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४२ ॥

स पूर्व्यो महानां वेनः क्रतुभिरानजे ।
यस्य द्वारा मनुष्पिता देवेषु धिय आनजे ॥ १ ॥
दिवो मानं नोत्सदन्त्सोमपृष्ठासो अद्रयः ।
उक्था ब्रह्म च शंस्या ॥ २ ॥
स विद्वाँ अङ्गिरोभ्य इन्द्रो गा अवृणोदप ।
स्तुषे तदस्य पौंस्यम् ॥ ३ ॥
स प्रत्नथा कविवृध इन्द्रो वाकस्य वक्षणिः ।
शिवो अर्कस्य होमन्यस्मत्रा गन्त्ववसे ॥ ४ ॥
आदू नु ते अनु क्रतुं स्वाहा वरस्य यज्यवः ।
श्वात्रमर्का अनूषतेन्द्र गोत्रस्य दावने ॥ ५ ॥

इन्द्रे विश्वानि वीर्या कृतानि कर्त्वानि च ।
यमर्का अध्वरं विदुः ॥ ६ ॥

अथ त्रयश्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४३ ॥

यत्पाञ्चजन्यया विशेन्द्रे घोषा असृक्षत ।
अस्तृणाद्बर्हणा विपो३ऽर्यो मानस्य स क्षयः ॥ ७ ॥
इयमु ते अनुष्टुतिश्चकृषे तानि पौंस्या । प्रावश्चक्रस्य वर्तनिम् ॥ ८ ॥
अस्य वृष्णो व्योदन उरु क्रमिष्ट जीवसे । यवं न पश्व आ ददे ॥ ९ ॥
तद्दधाना अवस्यवो युष्माभिर्दक्षपितरः । स्याम मरुत्वतो वृधे ॥ १० ॥
बळृत्वियाय धाम्न ऋक्वभिः शूर नोनुमः । जेषामेन्द्र त्वया युजा ॥ ११ ॥
अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरहूतौ सजोषाः ।
यः शंसते स्तुवते धायि पज्र इन्द्रज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः ॥ १२ ॥

## [ ६४ ] चतुःषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रगाथः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ७, ९ निचृद्गायत्री; २, ६, ८, १०-१२ गायत्री; ३ आर्चीस्वराड्गायत्री; ४ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुश्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४४ ॥

उत्त्वा मन्दन्तु स्तोमाः कृणुष्व राधो अद्रिवः । अव ब्रह्मद्विषो जहि ॥ १ ॥
पदा पणीँरराधसो नि बाधस्व महाँ असि । नहि त्वा कश्चन प्रति ॥ २ ॥
त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र त्वमसुतानाम् । त्वं राजा जनानाम् ॥ ३ ॥
एहि प्रेहि क्षयो दिव्या३ घोषञ्चर्षणीनाम् । ओभे पृणासि रोदसी ॥ ४ ॥
त्यं चित्पर्वतं गिरिं शतवन्तं सहस्रिणम् । वि स्तोतृभ्यो रुरोजिथ ॥ ५ ॥
वयमु त्वा दिवा सुते वयं नक्तं हवामहे । अस्माकं काममा पृण ॥ ६ ॥

अथ पञ्चचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४५ ॥

क्व१ स्य वृषभो युवा तुविग्रीवो अनानतः । ब्रह्मा कस्तं सपर्यति ॥ ७ ॥
कस्य स्वित्सवनं वृषा जुजुष्वाँ अव गच्छति । इन्द्रं क उ स्विदा चके ॥ ८ ॥
कं ते दाना असक्षत वृत्रहन्कं सुवीर्या । उक्थे क उ स्विदन्तमः ॥ ९ ॥
अयं ते मानुषे जने सोमः पूरुषु सूयते । तस्येहि प्र द्रवा पिब ॥ १० ॥



अयं ते शर्यणावति सुषोमायामधि प्रियः । आर्जीकीये मदिन्तमः ॥ ११ ॥
तमद्य राधसे महे चारुं मदाय घृष्वये । एहीमिन्द्र द्रवा पिब ॥ १२ ॥

## [ ६५ ] पञ्चषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रगाथः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २, ५, ६, ९, ११, १२ निचृद्गायत्री; ३, ४ गायत्री; ७, ८, १० विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षट्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४६ ॥

यदिन्द्र प्रागपागुदङ्न्यग्वा हूयसे नृभिः । आ याहि तूयमाशुभिः ॥ १ ॥
यद्वा प्रस्रवणे दिवो मादयासे स्वर्णरे । यद्वा समुद्रे अन्धसः ॥ २ ॥
आ त्वा गीर्भिर्महामुरुं हुवे गामिव भोजसे । इन्द्र सोमस्य पीतये ॥ ३ ॥
आ त इन्द्र महिमानं हरयो देव ते महः । रथे वहन्तु बिभ्रतः ॥ ४ ॥
इन्द्र गृणीष उ स्तुषे महाँ उग्र ईशानकृत् । एहि नः सुतं पिब ॥ ५ ॥
सुतावन्तस्त्वा वयं प्रयस्वन्तो हवामहे । इदं नो बर्हिरासदे ॥ ६ ॥

अथ सप्तचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४७ ॥

यच्चिद्धि शश्वतामसीन्द्र साधारणस्त्वम् । तं त्वा वयं हवामहे ॥ ७ ॥
इदं ते सोम्यं मध्वधुक्षन्नद्रिभिर्नरः । जुषाण इन्द्र तत्पिब ॥ ८ ॥
विश्वाँ अर्यो विपश्चितोऽति ख्यस्तूयमा गहि । अस्मे धेहि श्रवो बृहत् ॥ ९ ॥
दाता मे पृषतीनां राजा हिरण्यवीनाम् । मा देवा मघवा रिषत् ॥ १० ॥
सहस्रे पृषतीनामधि श्चन्द्रं बृहत्पृथु । शुक्रं हिरण्यमा ददे ॥ ११ ॥
नपातो दुर्गहस्य मे सहस्रेण सुराधसः । श्रवो देवेष्वक्रत ॥ १२ ॥

## [ ६६ ] षट्षष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—कलिः प्रागाथः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ बृहती; २, ८, १२ निचृत्पङ्क्तिः; ३, ५, ११, १३ विराड्बृहती; ४, ६ विराट्पङ्क्तिः; ७ पादनिचृद्बृहती; १० पङ्क्तिः; १४ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ९, १५ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ११, १३ मध्यमः; २, ४, ६, ८, १०, १२, १४ पञ्चमः; ९, १५ गान्धारः ॥

अथाष्टचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४८ ॥

तरोभिर्वो विदद्वसुमिन्द्रं सबाध ऊतये ।
बृहद्गायन्तः सुतसोमे अध्वरे हुवे भरं न कारिणम् ॥ १ ॥

न यं दुध्रा वरन्ते न स्थिरा मुरो मदे सुशिप्रमन्धसः।
य आदृत्या शशमानाय सुन्वते दाता जरित्र उक्थ्यम्॥ २॥
यः शक्रो मृक्षो अश्व्यो यो वा कीजो हिरण्ययः।
स ऊर्वस्य रेजयत्यपावृतिमिन्द्रो गव्यस्य वृत्रहा ॥ ३॥
निखातं चिद्यः पुरुसंभृतं वसूदिद्वपति दाशुषे ।
वज्री सुशिप्रो हर्यश्व इत्करदिन्द्रः क्रत्वा यथा वशत्॥ ४॥
यद्वावन्थ पुरुष्टुत पुरा चिच्छूर नृणाम् ।
वयं तत्त इन्द्र सं भरामसि यज्ञमुक्थं तुरं वचः ॥ ५॥

अथैकोनपञ्चाशो वर्गः॥ ४९॥

सचा सोमेषु पुरुहूत वज्रिवो मदाय द्युक्ष सोमपाः।
त्वमिद्धि ब्रह्मकृते काम्यं वसु देष्ठः सुन्वते भुवः॥ ६॥
वयमेनमिदा ह्योऽपीपेमेह वज्रिणम् ।
तस्मा उ अद्य समना सुतं भरा नूनं भूषत श्रुते ॥ ७॥
वृकश्चिदस्य वारण उरामथिरा वयुनेषु भूषति ।
सेमं नः स्तोमं जुजुषाण आ गहीन्द्र प्र चित्रया धिया॥ ८॥
कदू न्व१स्याकृतमिन्द्रस्यास्ति पौंस्यम् ।
केनो नु कं श्रोमतेन न शुश्रुवे जनुषः परि वृत्रहा॥ ९॥
कदू महीरधृष्टा अस्य तविषीः कदु वृत्रघ्नो अस्तृतम्।
इन्द्रो विश्वान्बेकनाटाँ अहर्दृश उत क्रत्वा पणीँरभि॥ १०॥

अथ पञ्चाशो वर्गः॥ ५०॥

वयं घा ते अपूर्व्येन्द्र ब्रह्माणि वृत्रहन् ।
पुरूतमासः पुरुहूत वज्रिवो भृतिं न प्र भरामसि॥ ११॥
पूर्वीश्चिद्धि त्वे तुविकूर्मिन्नाशसो हवन्त इन्द्रोतयः।
तिरश्चिदर्यः सवना वसो गहि शविष्ठ श्रुधि मे हवम्॥ १२॥
वयं घा ते त्वे इद्विन्द्र विप्रा अपि ष्मसि ।
नहि त्वदन्यः पुरुहूत कश्चन मघवन्नस्ति मर्डिता॥ १३॥



त्वं नो अस्या अमतेरुत क्षुधो३ऽभिशस्तेरव स्पृधि।
त्वं न ऊती तव चित्रया धिया शिक्षा शचिष्ठ गातुवित्॥ १४॥
सोम इद्वः सुतो अस्तु कलयो मा बिभीतन ।
अपेदेष ध्वस्मायति स्वयं घैषो अपायति ॥ १५॥

### [ ६७ ] सप्तषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—मत्स्यः साम्मदो मान्यो वा मैत्रावरुणिर्बहवो वा मत्स्या जालनद्धाः॥ देवता—आदित्याः॥
छन्दः—१-३, ५, ७, ९, १३-१५, २१ निचृद्गायत्री; ४, १० विराड्गायत्री;
६, ८, ११, १२, १६-२० गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ एकपञ्चाशो वर्गः॥ ५१॥

त्यान्नु क्षत्रियाँ अव आदित्यान्याचिषामहे। सुमृळीकाँ अभिष्टये॥ १॥
मित्रो नो अत्यंहतिं वरुणः पर्षदर्यमा। आदित्यासो यथा विदुः ॥ २॥
तेषां हि चित्रमुक्थ्यं१ वरूथमस्ति दाशुषे। आदित्यानामरंकृते ॥ ३॥
महि वो महतामवो वरुण मित्रार्यमन्। अवांस्या वृणीमहे ॥ ४॥
जीवान्नो अभि धेतनादित्यासः पुरा हथात्। कद्ध स्थ हवनश्रुतः॥ ५॥

अथ द्विपञ्चाशो वर्गः॥ ५२॥

यद्वः श्रान्ताय सुन्वते वरूथमस्ति यच्छर्दिः। तेना नो अधि वोचत॥ ६॥
अस्ति देवा अंहोरुर्वस्ति रत्नमनागसः। आदित्या अद्भुतैनसः ॥ ७॥
मा नः सेतुः सिषेदयं महे वृणक्तु नस्परि। इन्द्र इद्धि श्रुतो वशी॥ ८॥
मा नो मृचा रिपूणां वृजिनानामविष्यवः। देवा अभि प्र मृक्षत॥ ९॥
उत त्वामदिते मह्यहं देव्युप ब्रुवे। सुमृळीकामभिष्टये ॥ १०॥

अथ त्रिपञ्चाशो वर्गः॥ ५३॥

पर्षि दीने गभीर आँ उग्रपुत्रे जिघांसतः। माकिस्तोकस्य नो रिषत्॥ ११॥
अनेहो न उरुव्रज उरूचि वि प्रसर्तवे। कृधि तोकाय जीवसे ॥ १२॥
ये मूर्धानः क्षितीनामदब्धासः स्वयशसः। व्रता रक्षन्ते अद्रुहः ॥ १३॥
ते न आस्नो वृकाणामादित्यासो मुमोचत। स्तेनं बद्धमिवादिते॥ १४॥
अपो षु ण इयं शरुरादित्या अप दुर्मतिः। अस्मदेत्वजघ्नुषी ॥ १५॥

अथ चतुष्पञ्चाशो वर्गः ॥ ५४ ॥

शश्वद्धि वः सुदानव आदित्या ऊतिभिर्वयम्। पुरा नूनं बुभुज्महे॥ १६ ॥
शश्वन्तं हि प्रचेतसः प्रतियन्तं चिदेनसः। देवाः कृणुथ जीवसे॥ १७ ॥
तत्सु नो नव्यं सन्यस आदित्या यन्मुमोचति। बन्धाद्बद्धमिवादिते॥ १८ ॥
नास्माकमस्ति तत्तर आदित्यासो अतिष्कदे। यूयमस्मभ्यं मृळत॥ १९ ॥
मा नो हेतिर्विवस्वत आदित्याः कृत्रिमा शरुः। पुरा नु जरसो वधीत्॥ २० ॥
वि षु द्वेषो व्यंहतिमादित्यासो वि संहितम्। विष्वग्वि वृहता रपः॥ २१ ॥

इति षष्ठाष्टके चतुर्थोऽध्यायः॥

## अथ षष्ठाष्टके पञ्चमोऽध्यायः

### [ ६८ ] अष्टषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रियमेधः॥ देवता—१-१३ इन्द्रः; १४-१९ ऋक्षाश्वमेधयोर्दानस्तुतिः॥ छन्दः—१ अनुष्टुप्; २, ३, १५ गायत्री; ४, ७ विराडनुष्टुप्; ५, ६, ८, १२, १३, १७, १९ निचृद्गायत्री; ९, १४, १८ पादनिचृद्गायत्री; १० निचृदनुष्टुप्; ११ विराड्गायत्री; १६ आर्चीस्वराड्गायत्री॥ स्वरः—१, ४, ७, १० गान्धारः; २, ३, ५, ६, ८, ९, ११-१९ षड्जः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १ ॥

आ त्वा रथं यथोतये सुम्नाय वर्तयामसि ।
तुविकूर्मिमृतीषहमिन्द्र शविष्ठ सत्पते ॥ १ ॥
तुविशुष्म तुविक्रतो शचीवो विश्वया मते। आ पप्राथ महित्वना॥ २ ॥
यस्य ते महिना महः परि ज्मायन्तमीयतुः। हस्ता वज्रं हिरण्ययम्॥ ३ ॥
विश्वानरस्य वस्पतिमनानतस्य शवसः।
एवैश्च चर्षणीनामूती हुवे रथानाम् ॥ ४ ॥
अभिष्टये सदावृधं स्वर्मीळ्हेषु यं नरः। नाना हवन्त ऊतये ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २ ॥

परोमात्रमृचीषममिन्द्रमुग्रं सुराधसम्। ईशानं चिद्वसूनाम् ॥ ६ ॥
तन्तमिद्राधसे मह इन्द्रं चोदामि पीतये।
यः पूर्व्यामनुष्टुतिमीशे कृष्टीनां नृतुः ॥ ७ ॥



न यस्य ते शवसान सख्यमानंश मर्त्यः। नकिः शवांसि ते नशत्॥ ८ ॥
त्वोतासस्त्वा युजाप्सु सूर्ये महद्धनम्। जयेम पृत्सु वज्रिवः ॥ ९ ॥
तं त्वा यज्ञेभिरीमहे तं गीर्भिर्गिर्वणस्तम ।
इन्द्र यथा चिदाविथ वाजेषु पुरुमाय्यम् ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः॥ ३ ॥

यस्य ते स्वादु सख्यं स्वाद्वी प्रणीतिरद्रिवः। यज्ञो वितन्तसाय्यः॥ ११ ॥
उरु णस्तन्वे३ तन उरु क्षयाय नस्कृधि। उरु णो यन्धि जीवसे॥ १२ ॥
उरुं नृभ्य उरुं गव उरुं रथाय पन्थाम्। देववीतिं मनामहे ॥ १३ ॥
उप मा षड् द्वाद्वा नरः सोमस्य हर्ष्या। तिष्ठन्ति स्वादुरातयः ॥ १४ ॥
ऋज्राविन्द्रोत आ ददे हरी ऋक्षस्य सूनवि। आश्वमेधस्य रोहिता॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४ ॥

सुरथाँ आतिथिग्वे स्वभीशूँरार्क्षे। आश्वमेधे सुपेशसः ॥ १६ ॥
षळश्वाँ आतिथिग्व इन्द्रोते वधूमतः। सचा पूतक्रतौ सनम् ॥ १७ ॥
ऐषु चेतद् वृषण्वत्यन्तर्ऋज्रेष्वरुषी। स्वभीशुः कशावती ॥ १८ ॥
न युष्मे वाजबन्धवो निनित्सुश्चन मर्त्यः। अवद्यमधि दीधरत् ॥ १९ ॥

### [ ६९ ] एकोनसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रियमेधः॥ देवता—१-१०, १३-१८ इन्द्रः; ११[1] विश्वे देवाः; ११[2], १२ वरुणः॥ छन्दः—१, ३, १० विराडनुष्टुप्; २ निचृदुष्णिक्; ४, ५ निचृद्गायत्री; ६ गायत्री; ७, ९, १२, १३, १५ निचृदनुष्टुप्; ८ पादनिचृदनुष्टुप्; ११ पङ्क्तिः; १४ अनुष्टुप्; १६ निचृत्पङ्क्तिः; १७ बृहती; १८ विराड्बृहती॥ स्वरः—१, ३, ७-१०, १२-१५ गान्धारः; २ ऋषभः; ४-६ षड्जः; ११, १६ पञ्चमः; १७, १८ मध्यमः॥

अथ पञ्चमो वर्गः॥ ५ ॥

प्रप्र वस्त्रिष्टुभमिषं मन्दद्वीरायेन्दवे ।
धिया वो मेधसातये पुरन्ध्या विवासति ॥ १ ॥
नदं व ओदतीनां नदं योयुवतीनाम् ।
पतिं वो अघ्न्यानां धेनूनामिषुध्यसि ॥ २ ॥

ता अस्य सूददोहसः सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानां विशस्त्रिष्वा रोचने दिवः ॥ ३ ॥
अभि प्र गोपतिं गिरेन्द्रमर्च यथा विदे। सूनुं सत्यस्य सत्पतिम् ॥ ४ ॥
आ हरयः ससृज्रिरेऽरुषीरधि बर्हिषि। यत्राभि संनवामहे ॥ ५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

इन्द्राय गाव आशिरं दुदुह्रे वज्रिणे मधु। यत्सीमुपह्वरे विदत् ॥ ६ ॥
उद्यद् ब्रध्नस्य विष्टपं गृहमिन्द्रश्च गन्वहि ।
मध्वः पीत्वा सचेवहि त्रिः सप्त सख्युः पदे ॥ ७ ॥
अर्चत प्रार्चत प्रियमेधासो अर्चत ।
अर्चन्तु पुत्रका उत पुरं न धृष्ण्वर्चत ॥ ८ ॥
अव स्वराति गर्गरो गोधा परि सनिष्वणत् ।
पिङ्गा परि चनिष्कददिन्द्राय ब्रह्मोद्यतम् ॥ ९ ॥
आ यत्पतन्त्येन्यः सुदुघा अनपस्फुरः ।
अपस्फुरं गृभायत सोममिन्द्राय पातवे ॥ १० ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

अपादिन्द्रो अपादग्निर्विश्वे देवा अमत्सत ।
वरुण इदिह क्षयत्तमापो अभ्यनूषत वत्सं संशिश्वरीरिव ॥ ११ ॥
सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।
अनुक्षरन्ति काकुदं सूर्म्यं सुषिरामिव ॥ १२ ॥
यो व्यतीँरफाणयत्सुयुक्ताँ उप दाशुषे ।
तक्वो नेता तदिद्वपुरुपमा यो अमुच्यत ॥ १३ ॥
अतीदु शक्र ओहत इन्द्रो विश्वा अति द्विषः ।
भिनत्कनीन ओदनं पच्यमानं परो गिरा ॥ १४ ॥
अर्भको न कुमारकोऽधि तिष्ठन्नवं रथम् ।
स पक्षन्महिषं मृगं पित्रे मात्रे विभुक्रतुम् ॥ १५ ॥



आ तू सुशिप्र दम्पते रथं तिष्ठा हिरण्ययम् ।
अध द्युक्षं सचेवहि सहस्रपादमरुषं स्वस्तिगामनेहसम् ॥ १६ ॥
तं घेमित्था नमस्विन उप स्वराजमासते ।
अर्थं चिदस्य सुधितं यदेतव आवर्तयन्ति दावने ॥ १७ ॥
अनु प्रत्नस्यौकसः प्रियमेधास एषाम् ।
पूर्वामनु प्रयतिं वृक्तबर्हिषो हितप्रयस आशत ॥ १८ ॥

अष्टमोऽनुवाकः [ ७० ] सप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—पुरुहन्मा ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ पादनिचृद्बृहती; २, ६ निचृत्पङ्क्तिः; ३ निचृद्बृहती; ४ पङ्क्तिः; ५, ७ विराड्बृहती; ८, १० आर्चीस्वराड्बृहती; ९, ११ बृहती; १२ आर्चीबृहती; १३ उष्णिक्; १४ भुरिगनुष्टुप्; १५ निचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७-१२ मध्यमः; २, ४, ६, पञ्चमः; १३, १५ ऋषभः; १४ गान्धारः ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

यो राजा चर्षणीनां याता रथेभिरध्रिगुः ।
विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठो यो वृत्रहा गृणे ॥ १ ॥
इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन्मन्नवसे यस्य द्विता विधर्तरि ।
हस्ताय वज्रः प्रति धायि दर्शतो महो दिवे न सूर्यः ॥ २ ॥
नकिष्टं कर्मणा नशद्यश्चकार सदावृधम् ।
इन्द्रं न यज्ञैर्विश्वगूर्तमृभ्वसमधृष्टं धृष्ण्वोजसम् ॥ ३ ॥
अषाळ्हमुग्रं पृतनासु सासहिं यस्मिन्महीरुरुज्रयः ।
सं धेनवो जायमाने अनोनवुर्द्यावः क्षामो अनोनवुः ॥ ४ ॥
यद् द्याव इन्द्र ते शतं शतं भूमीरुत स्युः ।
न त्वा वज्रिन्त्सहस्रं सूर्या अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ ५ ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

आ पप्राथ महिना वृष्ण्या वृषन्विश्वा शविष्ठ शवसा।
अस्माँ अव मघवन्गोमति व्रजे वज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः ॥ ६ ॥
न सीमदेव आपदिषं दीर्घायो मर्त्यः ।
एतग्वा चिद्य एतशा युयोजते हरी इन्द्रो युयोजते ॥ ७ ॥

तं वो महो महाय्यमिन्द्रं दानाय सक्षणिम् ।
यो गाधेषु य आरणेषु हव्यो वाजेष्वस्ति हव्यः ॥ ८ ॥
उदू षु णो वसो महे मृशस्व शूर राधसे ।
उदू षु मह्यै मघवन्मघत्तय उदिन्द्र श्रवसे महे ॥ ९ ॥
त्वं न इन्द्र ऋतयुस्त्वानिदो नि तृम्पसि ।
मध्ये वसिष्व तुविनृम्णोर्वोर्नि दासं शिश्नथो हथैः ॥ १० ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

अन्यव्रतममानुषमयज्वानमदेवयुम् ।
अव स्वः सखा दुधुवीत पर्वतः सुघ्नाय दस्युं पर्वतः ॥ ११ ॥
त्वं न इन्द्रासां हस्ते शविष्ठ दावने ।
धानानां न सं गृभायास्मयुर्द्विः सं गृभायास्मयुः ॥ १२ ॥
सखायः क्रतुमिच्छत कथा राधाम शरस्य ।
उपस्तुतिं भोजः सूरियो अह्रयः ॥ १३ ॥
भूरिभिः समह ऋषिभिर्बर्हिष्मद्भिः स्तविष्यसे ।
यदित्थमेकमेकमिच्छर वत्सान्पराददः ॥ १४ ॥
कर्णगृह्या मघवा शौरदेव्यो वत्सं नस्त्रिभ्य आनयत् ।
अजां सूरिर्न धातवे ॥ १५ ॥

## [ ७१ ] एकसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—सुदीतिपुरुमीळ्हौ तयोर्वान्यतरः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ४, ७ विराड्गायत्री; २, ६, ८, ९ निचृद्गायत्री; ३, ५ गायत्री; १०, १३ निचृद्बृहती; ११, १५ बृहती; १२ पादनिचृद्बृहती; १४ विराड्बृहती ॥ स्वरः—१-९ षड्जः; १०-१५ मध्यमः ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

त्वं नो अग्ने महोभिः पाहि विश्वस्या अरातेः । उत द्विषो मर्त्यस्य ॥ १ ॥
नहि मन्युः पौरुषेय ईशे हि वः प्रियजात । त्वमिदसि क्षपावान् ॥ २ ॥
स नो विश्वेभिर्देवेभिरूर्जो नपाद्भद्रशोचे । रयिं देहि विश्ववारम् ॥ ३ ॥
न तमग्ने अरातयो मर्तं युवन्त रायः । यं त्रायसे दाश्वांसम् ॥ ४ ॥



यं त्वं विप्र मेधसातावग्ने हिनोषि धनाय । स तवोती गोषु गन्ता ॥ ५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

त्वं रयिं पुरुवीरमग्ने दाशुषे मर्ताय । प्र णो नय वस्यो अच्छ ॥ ६ ॥
उरुष्या णो मा परा दा अघायते जातवेदः । दुराध्ये३ मर्ताय ॥ ७ ॥
अग्ने माकिष्टे देवस्य रातिमदेवो युयोत । त्वमीशिषे वसूनाम् ॥ ८ ॥
स नो वस्व उप मास्यूर्जो नपान्माहिनस्य । सखे वसो जरितृभ्यः ॥ ९ ॥
अच्छा नः शीरशोचिषं गिरो यन्तु दर्शतम् ।
अच्छा यज्ञासो नमसा पुरूवसुं पुरुप्रशस्तमूतये ॥ १० ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

अग्निं सूनुं सहसो जातवेदसं दानाय वार्याणाम् ।
द्विता यो भूदमृतो मर्त्येष्वा होता मन्द्रतमो विशि ॥ ११ ॥
अग्निं वो देवयज्ययाग्निं प्रयत्यध्वरे ।
अग्निं धीषु प्रथममग्निमर्वत्यग्निं क्षैत्राय साधसे ॥ १२ ॥
अग्निरिषां सख्ये ददातु न ईशे यो वार्याणाम् ।
अग्निं तोके तनये शश्वदीमहे वसुं सन्तं तनूपाम् ॥ १३ ॥
अग्निमीळिष्वावसे गाथाभिः शीरशोचिषम् ।
अग्निं राये पुरुमीळ्ह श्रुतं नरोऽग्निं सुदीतये छर्दिः ॥ १४ ॥
अग्निं द्वेषो योतवै नो गृणीमस्यग्निं शं योश्च दातवे ।
विश्वासु विक्ष्ववितेव हव्यो भुवद्वस्तुर्ऋषूणाम् ॥ १५ ॥

## [ ७२ ] द्विसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—हर्यतः प्रागाथः ॥ देवता—अग्निर्हवींषि वा ॥ छन्दः—१, ३, ८-१०, १२, १६ गायत्री; २ पादनिचृद्गायत्री; ४-६, ११, १३-१५, १७ निचृद्गायत्री; ७, १८ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

हविष्कृणुध्वमा गमदध्वर्युर्वनते पुनः । विद्वाँ अस्य प्रशासनम् ॥ १ ॥
नि तिग्ममभ्यं१शुं सीदद्धोता मनावधि । जुषाणो अस्य सख्यम् ॥ २ ॥

अन्तरिच्छन्ति तं जने रुद्रं परो मनीषया। गृभ्णन्ति जिह्वया ससम् ॥ ३ ॥
जाम्यतीतपे धनुर्वयोधा अरुहद्वनम्। दृषदं जिह्वयावधीत् ॥ ४ ॥
चरन्वत्सो रुशन्निह निदातारं न विन्दते। वेति स्तोतव अम्ब्यम् ॥ ५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

उतो न्वस्य यन्महदश्वावद्योजनं बृहत्। दामा रथस्य ददृशे ॥ ६ ॥
दुहन्ति सप्तैकामुप द्वा पञ्च सृजतः। तीर्थे सिन्धोरधि स्वरे ॥ ७ ॥
आ दशभिर्विवस्वत इन्द्रः कोशमचुच्यवीत्। खेदया त्रिवृता दिवः ॥ ८ ॥
परि त्रिधातुरध्वरं जूर्णिरेति नवीयसी। मध्वा होतारो अञ्जते ॥ ९ ॥
सिञ्चन्ति नमसावतमुच्चाचक्रं परिज्मानम्। नीचीनबारमक्षितम् ॥ १० ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

अभ्यारमिदद्रयो निषिक्तं पुष्करे मधु। अवतस्य विसर्जने ॥ ११ ॥
गाव उपावतावतं मही यज्ञस्य रप्सुदा। उभा कर्णा हिरण्यया ॥ १२ ॥
आ सुते सिञ्चत श्रियं रोदस्योरभिश्रियम्। रसा दधीत वृषभम् ॥ १३ ॥
ते जानत स्वमोक्यं१ सं वत्सासो न मातृभिः। मिथो नसन्त जामिभिः ॥ १४ ॥
उप स्रक्केषु बप्सतः कृण्वते धरुणं दिवि। इन्द्रे अग्ना नमः स्वः ॥ १५ ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

अधुक्षत्पिप्युषीमिषमूर्जं सप्तपदीमरिः। सूर्यस्य सप्त रश्मिभिः ॥ १६ ॥
सोमस्य मित्रावरुणोदिता सूर आ ददे। तदातुरस्य भेषजम् ॥ १७ ॥
उतो न्वस्य यत्पदं हर्यतस्य निधान्यम्। परि द्यां जिह्वयातनत् ॥ १८ ॥

## [ ७३ ] त्रिसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—गोपवन आत्रेयः सप्तवध्रिर्वा ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१, २, ४, ५, ७, ९-११, १६-१८ गायत्री; ३, ८, १२-१५ निचृद्गायत्री; ६ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

उदीराथामृतायते युञ्जाथामश्विना रथम्। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १ ॥
निमिषश्चिज्जवीयसा रथेना यातमश्विना। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ २ ॥
उप स्तृणीतमत्रये हिमेन घर्ममश्विना। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ३ ॥



कुह स्थः कुह जग्मथुः कुह श्येनेव पेतथुः। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ४ ॥
यदद्य कर्हि कर्हि चिच्छुश्रूयातमिमं हवम्। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

अश्विना यामहूतमा नेदिष्ठं याम्याप्यम्। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ६ ॥
अवन्तमत्रये गृहं कृणुतं युवमश्विना। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ७ ॥
वरेथे अग्निमातपो वदते वल्ग्वत्रये। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ८ ॥
प्र सप्तवध्रिराशसा धारामग्नेरशायत। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ९ ॥
इहा गतं वृषण्वसू शृणुतं म इमं हवम्। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १० ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

किमिदं वां पुराणवज्जरतोरिव शस्यते। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ ११ ॥
समानं वां सजात्यं समानो बन्धुरश्विना। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १२ ॥
यो वां रजांस्यश्विना रथो वियाति रोदसी। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १३ ॥
आ नो गव्येभिरश्व्यैः सहस्रैरुप गच्छतम्। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १४ ॥
मा नो गव्येभिरश्व्यैः सहस्रेभिरति ख्यतम्। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १५ ॥
अरुणप्सुरुषा अभूदकर्ज्योतिर्ऋतावरी। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १६ ॥
अश्विना सु विचाकशद् वृक्षं परशुमाँ इव। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १७ ॥
पुरं न धृष्णवा रुज कृष्णया बाधितो विशा। अन्ति षद्भूतु वामवः ॥ १८ ॥

## [ ७४ ] चतुःसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—गोपवन आत्रेयः ॥ देवता—१-१२ अग्निः; १३-१५ श्रुतर्वण आर्क्षस्य दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१, १० निचृदनुष्टुप्; २, ११ गायत्री; ३ विराड्गायत्री; ४, १३-१५ विराडनुष्टुप्; ५, ६, ८, ९, १२ निचृद्गायत्री; ७ पादनिचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, ४, ७, १०, १३-१५ गान्धारः; २, ३, ५, ६, ८, ९, ११, १२ षड्जः ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

विशोविशो वो अतिथिं वाजयन्तः पुरुप्रियम् ।
अग्निं वो दुर्यं वचः स्तुषे शूषस्य मन्मभिः ॥ १ ॥
यं जनासो हविष्मन्तो मित्रं न सर्पिरासुतिम् ।
प्रशंसन्ति प्रशस्तिभिः ॥ २ ॥

पन्यांसं जातवेदसं यो देवतात्युद्यता। हव्यान्यैरयद्दिवि ॥ ३ ॥
आगन्म वृत्रहन्तमं ज्येष्ठमग्निमानवम् ।
यस्य श्रुतर्वा बृहन्नार्क्षो अनीक एधते ॥ ४ ॥
अमृतं जातवेदसं तिरस्तमांसि दर्शतम्। घृताहवनमीड्यम् ॥ ५ ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

सबाधो यं जना इमे३ऽग्निं हव्येभिरीळते। जुह्वानासो यतस्रुचः ॥ ६ ॥
इयं ते नव्यसी मतिरग्ने अधाय्यस्मदा ।
मन्द्र सुजात सुक्रतोऽमूर दस्मातिथे ॥ ७ ॥
सा ते अग्ने शन्तमा चनिष्ठा भवतु प्रिया। तया वर्धस्व सुष्टुतः ॥ ८ ॥
सा द्युम्नैर्द्युम्निनी बृहदुपोप श्रवसि श्रवः। दधीत वृत्रतूर्ये ॥ ९ ॥
अश्वमिद्गां रथप्रां त्वेषमिन्द्रं न सत्पतिम् ।
यस्य श्रवांसि तूर्वथ पन्यंपन्यं च कृष्टयः ॥ १० ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

यं त्वा गोपवनो गिरा चनिष्ठदग्ने अङ्गिरः। स पावक श्रुधी हवम् ॥ ११ ॥
यं त्वा जनास ईळते सबाधो वाजसातये। स बोधि वृत्रतूर्ये ॥ १२ ॥
अहं हुवान आर्क्षे श्रुतर्वणि मदच्युति ।
शर्धांसीव स्तुकाविनां मृक्षा शीर्षा चतुर्णाम् ॥ १३ ॥
मां चत्वार आशवः शविष्ठस्य द्रवित्नवः ।
सुरथासो अभि प्रयो वक्षन्वयो न तुग्र्यम् ॥ १४ ॥
सत्यमित्त्वा महेनदि परुष्ण्यव देदिशम् ।
नेमापो अश्वदातरः शविष्ठादस्ति मर्त्यः ॥ १५ ॥

[ ७५ ] पञ्चसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—विरूपः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ४, ५, ७, ९, ११ निचृद्गायत्री; २, ३, १५ विराड्गायत्री; ६, १०, १२-१४, १६ गायत्री; ८ आर्चीस्वराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

युक्ष्वा हि देवहूतमाँ अश्वाँ अग्ने रथीरिव। नि होता पूर्व्यः सदः ॥ १ ॥



उत नो देव देवाँ अच्छा वोचो विदुष्टरः। श्रद्विश्वा वार्या कृधि ॥ २ ॥
त्वं ह यद्यविष्ठ्य सहसः सूनवाहुत। ऋतावा यज्ञियो भुवः ॥ ३ ॥
अयमग्निः सहस्रिणो वाजस्य शतिनस्पतिः। मूर्धा कवी रयीणाम् ॥ ४ ॥
तं नेमिमृभवो यथा नमस्व सहूतिभिः। नेदीयो यज्ञमङ्गिरः ॥ ५ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया। वृष्णे चोदस्व सुष्टुतिम् ॥ ६ ॥
कमु ष्विदस्य सेनयाग्नेरपाकचक्षसः। पणिं गोषु स्तरामहे ॥ ७ ॥
मा नो देवानां विशः प्रस्नातीरिवोस्राः। कृशं न हासुरघ्न्याः ॥ ८ ॥
मा नः समस्य दूढ्यः परिद्वेषसो अंहतिः। ऊर्मिर्न नावमा वधीत् ॥ ९ ॥
नमस्ते अग्न ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः। अमैरमित्रमर्दय ॥ १० ॥

अथ षडविंशो वर्गः ॥ २६ ॥

कुवित्सु नो गविष्टयेऽग्ने संवेषिषो रयिम्। उरुकृदुरु णस्कृधि ॥ ११ ॥
मा नो अस्मिन्महाधने परा वर्ग्भारभृद्यथा। संवर्गं सं रयिं जय ॥ १२ ॥
अन्यमस्मद्भिया इयमग्ने सिषक्तु दुच्छुना। वर्धा नो अमवच्छवः ॥ १३ ॥
यस्याजुषन्नमस्विनः शमीमदुर्मखस्य वा। तं घेदग्निर्वृधावति ॥ १४ ॥
परस्या अधि संवतोऽवराँ अभ्या तर। यत्राहमस्मि ताँ अव ॥ १५ ॥
विद्मा हि ते पुरा वयमग्ने पितुर्यथावसः। अधा ते सुम्नमीमहे ॥ १६ ॥

[ ७६ ] षट्सप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कुरुसुतिः काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २, ५, ६, ८-१२ गायत्री; ३, ४, ७ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

इमं नु मायिनं हुव इन्द्रमीशानमोजसा। मरुत्वन्तं न वृञ्जसे ॥ १ ॥
अयमिन्द्रो मरुत्सखा वि वृत्रस्याभिनच्छिरः। वज्रेण शतपर्वणा ॥ २ ॥
वावृधानो मरुत्सखेन्द्रो वि वृत्रमैरयत्। सृजन्त्समुद्रिया अपः ॥ ३ ॥
अयं ह येन वा इदं स्वर्मरुत्वता जितम्। इन्द्रेण सोमपीतये ॥ ४ ॥
मरुत्वन्तमृजीषिणमोजस्वन्तं विरप्शिनम्। इन्द्रं गीर्भिर्हवामहे ॥ ५ ॥

इन्द्रं प्रत्नेन मन्मना मरुत्वन्तं हवामहे। अस्य सोमस्य पीतये॥ ६॥

अथाष्टाविंशो वर्गः॥ २८॥

मरुत्वाँ इन्द्र मीढ्वः पिबा सोमं शतक्रतो। अस्मिन्यज्ञे पुरुष्टुत॥ ७॥
तुभ्येदिन्द्र मरुत्वते सुताः सोमासो अद्रिवः। हृदा हूयन्त उक्थिनः॥ ८॥
पिबेदिन्द्र मरुत्सखा सुतं सोमं दिविष्टिषु। वज्रं शिशान ओजसा॥ ९॥
उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वी शिप्रे अवेपयः। सोममिन्द्र चमू सुतम्॥ १०॥
अनु त्वा रोदसी उभे क्रक्षमाणमकृपेताम्। इन्द्र यद्दस्युहाभवः॥ ११॥
वाचमष्टापदीमहं नवस्रक्तिमृतस्पृशम्। इन्द्रात्परि तन्वं ममे॥ १२॥

## [ ७७ ] सप्तसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कुरुसुतिः काण्वः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ३, ४, ७, ८ गायत्री; २, ५, ६, ९ निचृद्गायत्री; १० निचृद्बृहती; ११ निचृत्पङ्क्तिः॥ स्वरः—१-९ षड्जः; १० मध्यमः; ११ पञ्चमः॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः॥ २९॥

जज्ञानो नु शतक्रतुर्वि पृच्छदिति मातरम्। क उग्राः के ह शृण्विरे॥ १॥
आदीं शवस्यब्रवीदौर्णवाभमहीशुवम्। ते पुत्र सन्तु निष्टुरः॥ २॥
समित्तान्वृत्रहाखिदत्खे अराँइव खेदया। प्रवृद्धो दस्युहाभवत्॥ ३॥
एकया प्रतिधापिबत्साकं सरांसि त्रिंशतम्। इन्द्रः सोमस्य काणुका॥ ४॥
अभि गन्धर्वमतृणदबुध्नेषु रजःस्वा। इन्द्रो ब्रह्मभ्य इद् वृधे॥ ५॥

अथ त्रिंशो वर्गः॥ ३०॥

निराविध्यद्गिरिभ्य आ धारयत्पक्वमोदनम्। इन्द्रो बुन्दं स्वाततम्॥ ६॥
शतब्रध्न इषुस्तव सहस्रपर्ण एक इत्। यमिन्द्र चकृषे युजम्॥ ७॥
तेन स्तोतृभ्य आ भर नृभ्यो नारिभ्यो अत्तवे। सद्यो जात ऋभुष्ठिर॥ ८॥
एता च्यौत्नानि ते कृता वर्षिष्ठानि परीणसा। हृदा वीड्वधारयः॥ ९॥
विश्ववेत्ता विष्णुराभरदुरुक्रमस्त्वेषितः।
शतं महिषान्क्षीरपाकमोदनं वराहमिन्द्र एमुषम्॥ १०॥
तुविक्षं ते सुकृतं सूमयं धनुः साधुर्बुन्दो हिरण्ययः।
उभा ते बाहू रण्या सुसंस्कृत ऋदूपे चिदृदूवृधा॥ ११॥



ऋषिः—कुरुसुतिः काण्वः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ३ निचृद्गायत्री; २, ६-९ विराड्गायत्री; ४, ५ गायत्री; १० बृहती॥ स्वरः—१-९ षड्जः; १० मध्यमः॥

अथैकत्रिंशो वर्गः॥ ३१॥

पुरोळाशं नो अन्धस इन्द्र सहस्रमा भर। शता च शूर गोनाम्॥ १॥
आ नो भर व्यञ्जनं गामश्वमभ्यञ्जनम्। सचा मना हिरण्यया॥ २॥
उत नः कर्णशोभना पुरूणि धृष्णवा भर। त्वं हि शृण्विषे वसो॥ ३॥
नकीं वृधीक इन्द्र ते न सुषा न सुदा उत। नान्यस्त्वच्छूर वाघतः॥ ४॥
नकीमिन्द्रो निकर्तवे न शक्रः परिशक्तवे। विश्वं शृणोति पश्यति॥ ५॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः॥ ३२॥

स मन्युं मर्त्यानामदब्धो नि चिकीषते। पुरा निदश्चिकीषते॥ ६॥
क्रत्व इत्पूर्णमुदरं तुरस्यास्ति विधतः। वृत्रघ्नः सोमपाव्नः॥ ७॥
त्वे वसूनि संगता विश्वा च सोम सौभगा। सुदात्वपरिह्वृता॥ ८॥
त्वामिद्यवयुर्मम कामो गव्युर्हिरण्ययुः। त्वामश्वयुरेषते॥ ९॥
तवेदिन्द्राहमाशसा हस्ते दात्रं चना ददे।
दिनस्य वा मघवन्त्संभृतस्य वा पूर्धि यवस्य काशिना॥ १०॥

## [ ७९ ] एकोनाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कृत्नुर्भार्गवः॥ देवता—सोमः॥ छन्दः—१, २, ६ निचृद्गायत्री; ३ विराड्गायत्री; ४, ५, ७, ८ गायत्री; ९ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१-८ षड्जः; ९ गान्धारः॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः॥ ३३॥

अयं कृत्नुरगृभीतो विश्वजिदुद्भिदित्सोमः।
ऋषिर्विप्रः काव्येन॥ १॥
अभ्यूर्णोति यन्नग्नं भिषक्ति विश्वं यत्तुरम्।
प्रेमन्धः ख्यन्निः श्रोणो भूत्॥ २॥
त्वं सोम तनूकृद्भ्यो द्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्यः।
उरु यन्तासि वरूथम्॥ ३॥
त्वं चित्ती तव दक्षैर्दिव आ पृथिव्या ऋजीषिन्।
यावीरघस्य चिद् द्वेषः॥ ४॥

अर्थिनो यन्ति चेदर्थं गच्छानिद्ददुषो रातिम् ।
ववृज्युस्तृष्यतः कामम् ॥५॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

विदद्यत्पूर्व्यं नष्टमुदीमृतायुमीरयत् ।
प्रेमायुस्तारीदतीर्णम् ॥६॥
सुशेवो नो मृळयाकुरदृप्तक्रतुरवातः ।
भवा नः सोम शं हृदे ॥७॥
मा नः सोम सं वीविजो मा वि बीभिषथा राजन्।
मा नो हार्दि त्विषा वधीः ॥८॥
अव यत्स्वे सधस्थे देवानां दुर्मतीरीक्षे ।
राजन्नप द्विषः सेध मीढ्वो अप स्त्रिधः सेध ॥९॥

[ ८० ] अशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—एकद्यूर्नैधसः ॥ देवता—१-९ इन्द्रः; १० देवाः ॥ छन्दः—१ विराड्गायत्री;
२, ३, ५, ८ निचृद्गायत्री; ४, ६, ७, ९, गायत्री १० त्रिष्टुप्॥
स्वरः—१-९ षड्जः, १ धैवतः ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

नह्य१न्यं बळाकरं मर्डितारं शतक्रतो। त्वं न इन्द्र मृळय ॥१॥
यो नः शश्वत्पुराविथामृध्रो वाजसातये। स त्वं न इन्द्र मृळय ॥२॥
किमङ्ग रध्रचोदनः सुन्वानस्यावितेदसि। कुवित्स्विन्द्र णः शकः॥३॥
इन्द्र प्र णो रथमव पश्चाच्चित्सन्तमद्रिवः। पुरस्तादेनं मे कृधि॥४॥
हन्तो नु किमाससे प्रथमं नो रथं कृधि। उपमं वाजयु श्रवः ॥५॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

अवा नो वाजयुं रथं सुकरं ते किमित्परि। अस्मान्त्सु जिग्युषस्कृधि॥६॥
इन्द्र दृह्यस्व पूरसि भद्रा त एति निष्कृतम्। इयं धीर्ऋत्वियावती॥७॥
मा सीमवद्य आ भागुर्वी काष्ठा हितं धनम्। अपावृक्ता अरत्नयः॥८॥
तुरीयं नाम यज्ञियं यदा करस्तदुश्मसि। आदित्पतिर्न ओहसे ॥९॥



अवीवृधद्वो अमृता अमन्दीदेकद्यूर्देवा उत याश्च देवीः ।
तस्मा उ राधः कृणुत प्रशस्तं प्रातर्मक्षू धियावसुर्जगम्यात् ॥१०॥

नवमोऽनुवाकः [ ८१ ] एकाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कुसीदी काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ८ गायत्री; २, ३,
६, ७ निचृद्गायत्री; ४, ९ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं चित्रं ग्राभं सं गृभाय। महाहस्ती दक्षिणेन॥१॥
विद्मा हि त्वा तुविकूर्मिं तुविदेष्णं तुवीमघम्। तुविमात्रमवोभिः॥२॥
नहि त्वा शूर देवा न मर्तासो दित्सन्तम्। भीमं न गां वारयन्ते॥३॥
एतो न्विन्द्रं स्तवामेशानं वस्वः स्वराजम्। न राधसा मर्धिषन्नः॥४॥
प्र स्तोषदुप गासिषच्छ्रवत्साम गीयमानम्। अभि राधसा जुगुरत्॥५॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

आ नो भर दक्षिणेनाभि सव्येन प्र मृश। इन्द्र मा नो वसोर्निर्भाक्॥६॥
उप क्रमस्वा भर धृषता धृष्णो जनानाम्। अदाशूष्टरस्य वेदः ॥७॥
इन्द्र य उ नु ते अस्ति वाजो विप्रेभिः सनित्वः। अस्माभिः सु तं सनुहि॥८॥
सद्योजुवस्ते वाजा अस्मभ्यं विश्वश्चन्द्राः। वशैश्च मक्षू जरन्ते॥९॥

इति षष्ठाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥

## अथ षष्ठाष्टके षष्ठोऽध्यायः

[ ८२ ] द्व्यशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कुसीदी काण्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ७, ९ निचृद्गायत्री;
२, ५, ६, ८ गायत्री; ३, ४ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

आ प्र द्रव परावतोऽर्वावतश्च वृत्रहन्। मध्वः प्रति प्रभर्मणि ॥१॥
तीव्राः सोमास आ गहि सुतासो मादयिष्णवः। पिबा दधृग्यथोचिषे॥२॥
इषा मन्दस्वादु तेऽरं वराय मन्यवे। भुवत्त इन्द्र शं हृदे ॥३॥

आ त्वशत्रवा गहि न्यु१क्थानि च हूयसे। उपमे रोचने दिवः ॥४॥
तुभ्यायमद्रिभिः सुतो गोभिः श्रीतो मदाय कम्। प्र सोम इन्द्र हूयते॥५॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥२॥

इन्द्र श्रुधि सु मे हवमस्मे सुतस्य गोमतः। वि पीतिं तृप्तिमश्नुहि॥६॥
य इन्द्र चमसेष्वा सोमश्चमूषु ते सुतः। पिबेदस्य त्वमीशिषे ॥७॥
यो अप्सु चन्द्रमाइव सोमश्चमूषु ददृशे। पिबेदस्य त्वमीशिषे ॥८॥
यं ते श्येनः पदाभरत्तिरो रजांस्यस्पृतम्। पिबेदस्य त्वमीशिषे ॥९॥

## [ ८३ ] त्र्यशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कुसीदी काण्वः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१, २, ५, ६, ९ गायत्री; ३ निचृद्गायत्री; ४ पादनिचृद्गायत्री; ७ आर्चीस्वराड्गायत्री; ८ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥३॥

देवानामिदवो महत्तदा वृणीमहे वयम्। वृष्णामस्मभ्यमूतये ॥१॥
ते नः सन्तु युजः सदा वरुणो मित्रो अर्यमा। वृधासश्च प्रचेतसः॥२॥
अति नो विष्पिता पुरु नौभिरपो न पर्षथ। यूयमृतस्य रथ्यः ॥३॥
वामं नो अस्त्वर्यमन्वामं वरुण शंस्यम्। वामं ह्यावृणीमहे ॥४॥
वामस्य हि प्रचेतस ईशानासो रिशादसः। नेमादित्या अघस्य यत्॥५॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥४॥

वयमिद्वः सुदानवः क्षियन्तो यान्तो अध्वन्ना। देवा वृधाय हूमहे॥६॥
अधि न इन्द्रैषां विष्णो सजात्यानाम्। इता मरुतो अश्विना ॥७॥
प्र भ्रातृत्वं सुदानवोऽध द्विता समान्या। मातुर्गर्भे भरामहे ॥८॥
यूयं हि ष्ठा सुदानव इन्द्रज्येष्ठा अभिद्यवः। अधा चिद्व उत ब्रुवे॥९॥

## [ ८४ ] चतुरशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—उशना काव्यः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१ पादनिचृद्गायत्री; २ विराड्गायत्री; ३, ६ निचृद्गायत्री; ४, ५, ७-९ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥५॥

प्रेष्ठं वो अतिथिं स्तुषे मित्रमिव प्रियम्। अग्निं रथं न वेद्यम् ॥१॥



कविमिव प्रचेतसं यं देवासो अध द्विता। नि मर्त्येष्वादधुः ॥२॥
त्वं यविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः। रक्षा तोकमुत त्मना॥३॥
कया ते अग्ने अङ्गिर ऊर्जो नपादुपस्तुतिम्। वराय देव मन्यवे॥४॥
दाशेम कस्य मनसा यज्ञस्य सहसो यहो। कदु वोच इदं नमः॥५॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥६॥

अधा त्वं हि नस्करो विश्वा अस्मभ्यं सुक्षितीः। वाजद्रविणसो गिरः॥६॥
कस्य नूनं परीणसो धियो जिन्वसि दंपते। गोषाता यस्य ते गिरः॥७॥
तं मर्जयन्त सुक्रतुं पुरोयावानमाजिषु। स्वेषु क्षयेषु वाजिनम्॥८॥
क्षेति क्षेमेभिः साधुभिर्नकिर्यं घ्नन्ति हन्ति यः। अग्ने सुवीर एधते॥९॥

## [ ८५ ] पञ्चाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कृष्णः॥ देवता—अश्विनौ॥ छन्दः—१, ९ विराड्गायत्री; २, ५, ७ निचृद्गायत्री; ३, ४, ६, ८ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥७॥

आ मे हवं नासत्याश्विना गच्छतं युवम्। मध्वः सोमस्य पीतये॥१॥
इमं मे स्तोममश्विनेमं मे शृणुतं हवम्। मध्वः सोमस्य पीतये॥२॥
अयं वां कृष्णो अश्विना हवते वाजिनीवसू। मध्वः सोमस्य पीतये॥३॥
शृणुतं जरितुर्हवं कृष्णस्य स्तुवतो नरा। मध्वः सोमस्य पीतये॥४॥
छर्दिर्यन्तमदाभ्यं विप्राय स्तुवते नरा। मध्वः सोमस्य पीतये ॥५॥

अथाष्टमो वर्गः ॥८॥

गच्छतं दाशुषो गृहमित्था स्तुवतो अश्विना। मध्वः सोमस्य पीतये॥६॥
युञ्जाथां रासभं रथे वीड्वङ्गे वृषण्वसू। मध्वः सोमस्य पीतये॥७॥
त्रिवन्धुरेण त्रिवृता रथेना यातमश्विना। मध्वः सोमस्य पीतये॥८॥
नू मे गिरो नासत्याश्विना प्रावतं युवम्। मध्वः सोमस्य पीतये॥९॥

## [ ८६ ] षडशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कृष्णो विश्वको वा कार्ष्णिः॥ देवता—अश्विनौ॥ छन्दः—१, ३ विराड्जगती; २, ४, ५ निचृज्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

उभा हि दस्रा भिषजा मयोभुवोभा दक्षस्य वचसो बभूवथुः ।
ता वां विश्वको हवते तनूकृथे मा नो वि यौष्टं सख्या मुमोचतम् ॥ १ ॥
कथा नूनं वां विमना उप स्तवद्युवं धियं ददथुर्वस्यइष्टये ।
ता वां विश्वको हवते तनूकृथे मा नो वि यौष्टं सख्या मुमोचतम् ॥ २ ॥
युवं हि ष्मा पुरुभुजेममेधतुं विष्णाप्वे ददथुर्वस्यइष्टये ।
ता वां विश्वको हवते तनूकृथे मा नो वि यौष्टं सख्या मुमोचतम् ॥ ३ ॥
उत त्यं वीरं धनसामृजीषिणं दूरे चित्सन्तमवसे हवामहे ।
यस्य स्वादिष्ठा सुमतिः पितुर्यथा मा नो वि यौष्टं सख्या मुमोचतम् ॥ ४ ॥
ऋतेन देवः सविता शमायत ऋतस्य शृङ्गमुर्विया वि पप्रथे ।
ऋतं सासाह महि चित्पृतन्यतो मा नो वि यौष्टं सख्या मुमोचतम् ॥ ५ ॥

## [ ८७ ] सप्ताशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कृष्णो द्युम्नीको वा वासिष्ठः प्रियमेधो वा ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१, ३ बृहती; २, ४, ६ निचृत्पङ्क्तिः; ५ निचृद्बृहती ॥ स्वरः—१, ३, ५ मध्यमः; २, ४, ६ पञ्चमः ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

द्युम्नी वां स्तोमो अश्विना क्रिविर्न सेक आ गतम् ।
मध्वः सुतस्य स दिवि प्रियो नरा पातं गौराविवेरिणे ॥ १ ॥
पिबतं घर्मं मधुमन्तमश्विना बर्हिः सीदतं नरा ।
ता मन्दसाना मनुषो दुरोण आ नि पातं वेदसा वयः ॥ २ ॥
आ वां विश्वाभिरूतिभिः प्रियमेधा अहूषत ।
ता वर्तिर्यातमुप वृक्तबर्हिषो जुष्टं यज्ञं दिविष्टिषु ॥ ३ ॥
पिबतं सोमं मधुमन्तमश्विना बर्हिः सीदतं सुमत् ।
ता वावृधाना उप सुष्टुतिं दिवो गन्तं गौराविवेरिणम् ॥ ४ ॥
आ नूनं यातमश्विनाश्वेभिः प्रुषितप्सुभिः ।
दस्रा हिरण्यवर्तनी शुभस्पती पातं सोममृतावृधा ॥ ५ ॥
वयं हि वां हवामहे विपन्यवो विप्रासो वाजसातये ।
ता वल्गू दस्रा पुरुदंससा धियाश्विना श्रुष्ट्या गतम् ॥ ६ ॥



## [ ८८ ] अष्टाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—नोधा ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३ बृहती; २, ४ पङ्क्तिः; ५ निचृद्बृहती; ६ विराट्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, ३, ५ मध्यमः; २, ४, ६ पञ्चमः ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

तं वो दस्ममृतीषहं वसोर्मन्दानमन्धसः ।
अभि वत्सं न स्वसरेषु धेनव इन्द्रं गीर्भिर्नवामहे ॥ १ ॥
द्युक्षं सुदानुं तविषीभिरावृतं गिरिं न पुरुभोजसम् ।
क्षुमन्तं वाजं शतिनं सहस्रिणं मक्षू गोमन्तमीमहे ॥ २ ॥
न त्वा बृहन्तो अद्रयो वरन्त इन्द्र वीळवः ।
यद्दित्ससि स्तुवते मावते वसु नकिष्टदा मिनाति ते ॥ ३ ॥
योद्धासि क्रत्वा शवसोत दंसना विश्वा जाताभि मज्मना ।
आ त्वायमर्क ऊतये ववर्तति यं गोतमा अजीजनन् ॥ ४ ॥
प्र हि रिरिक्ष ओजसा दिवो अन्तेभ्यस्परि ।
न त्वा विव्याच रज इन्द्र पार्थिवमनु स्वधां ववक्षिथ ॥ ५ ॥
नकिः परिष्टिर्मघवन्मघस्य ते यद्दाशुषे दशस्यसि ।
अस्माकं बोध्युचथस्य चोदिता मंहिष्ठो वाजसातये ॥ ६ ॥

## [ ८९ ] एकोननवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—नृमेधपुरुमेधौ ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ७ बृहती; २ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ३ निचृद्बृहती; ४ विराट्पङ्क्तिः; ५ विराडनुष्टुप्; ६ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, ३, ७ मध्यमः; २, ४ पञ्चमः; ५, ६ गान्धारः ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

बृहदिन्द्राय गायत मरुतो वृत्रहन्तमम् ।
येन ज्योतिरजनयन्नृतावृधो देवं देवाय जागृवि ॥ १ ॥
अपाधमदभिशस्तीरशस्तिहाथेन्द्रो द्युम्न्याभवत् ।
देवास्त इन्द्र सख्याय येमिरे बृहद्भानो मरुद्गण ॥ २ ॥
प्र व इन्द्राय बृहते मरुतो ब्रह्मार्चत ।
वृत्रं हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥ ३ ॥

अभि प्र भर धृषता धृषन्मनः श्रवश्चित्ते असद् बृहत्।
अर्षन्त्वापो जवसा वि मातरो हनो वृत्रं जया स्वः॥४॥
यज्जायथा अपूर्व्य मघवन्वृत्रहत्याय ।
तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तभ्ना उत द्याम् ॥५॥
तत्ते यज्ञो अजायत तदर्क उत हस्कृतिः ।
तद्विश्वमभिभूरसि यज्जातं यच्च जन्त्वम् ॥६॥
आमासु पक्वमैरय आ सूर्यं रोहयो दिवि ।
घर्मं न सामन्तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे बृहत्॥७॥

## [ ९० ] नवतितमं सूक्तम्

ऋषिः–नृमेधपुरुमेधौ॥ देवता–इन्द्रः॥ छन्दः–१ निचृद्बृहती; २, ४ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ३ विराड्बृहती; ५ पादनिचृद्बृहती; ६ निचृत्पङ्क्तिः॥ स्वरः–१, ३, ५ मध्यमः; २, ४, ६ गान्धारः॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥१३॥

आ नो विश्वासु हव्य इन्द्रः समत्सु भूषतु ।
उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहा परमज्या ऋचीषमः॥१॥
त्वं दाता प्रथमो राधसामस्यसि सत्य ईशानकृत्।
तुविद्युम्नस्य युज्या वृणीमहे पुत्रस्य शवसो महः॥२॥
ब्रह्मा त इन्द्र गिर्वणः क्रियन्ते अनतिद्भुता ।
इमा जुषस्व हर्यश्व योजनेन्द्र या ते अमन्महि ॥३॥
त्वं हि सत्यो मघवन्ननानतो वृत्रा भूरि न्यृञ्जसे ।
स त्वं शविष्ठ वज्रहस्त दाशुषेऽर्वाञ्चं रयिमा कृधि॥४॥
त्वमिन्द्र यशा अस्यृजीषी शवसस्पते ।
त्वं वृत्राणि हंस्यप्रतीन्येक इदनुत्ता चर्षणीधृता ॥५॥
तमु त्वा नूनमसुर प्रचेतसं राधो भागमिवेमहे ।
महीव कृत्तिः शरणा त इन्द्र प्र ते सुम्ना नो अश्नवन्॥६॥



## [ ९१ ] एकनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः–अपालात्रेयी॥ देवता–इन्द्रः॥ छन्दः–१ आर्चीस्वराट्पङ्क्तिः; २ पङ्क्तिः; ३ निचृदनुष्टुप्; ४ अनुष्टुप्; ५, ६ विराडनुष्टुप्; ७ पादनिचृदनुष्टुप्॥ स्वरः–१, २ पञ्चमः; ३-७ गान्धारः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥१४॥

कन्या३ वारवायती सोममपि स्रुताविदत् ।
अस्तं भरन्त्यब्रवीदिन्द्राय सुनवै त्वा शक्राय सुनवै त्वा॥१॥
असौ य एषि वीरको गृहंगृहं विचाकशत् ।
इमं जम्भसुतं पिब धानावन्तं करम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम्॥२॥
आ चन त्वा चिकित्सामोऽधि चन त्वा नेमसि ।
शनैरिव शनकैरिवेन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥३॥
कुविच्छकत्कुवित्करत्कुविन्नो वस्यसस्करत् ।
कुवित्पतिद्विषो यतीरिन्द्रेण संगमामहै ॥४॥
इमानि त्रीणि विष्टपा तानीन्द्र वि रोहय ।
शिरस्ततस्योर्वरामादिदं म उपोदरे ॥५॥
असौ च या न उर्वरादिमां तन्वं१ मम ।
अथो ततस्य यच्छिरः सर्वा ता रोमशा कृधि ॥६॥
खे रथस्य खेऽनसः खे युगस्य शतक्रतो ।
अपालामिन्द्र त्रिष्पूत्व्यकृणोः सूर्यत्वचम् ॥७॥

## [ ९२ ] द्विनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः–श्रुतकक्षः सुकक्षो वा॥ देवता–इन्द्रः॥ छन्दः–१ विराडनुष्टुप्; २, ४, ८-१२, २२, २५-२७, ३० निचृद्गायत्री; ३, ७, ३१, ३३ पादनिचृद्गायत्री; ५ आर्चीस्वराड्गायत्री; ६, १३-१५, २८ विराड्गायत्री; १६-२१, २३, २४, २९, ३२ गायत्री॥ स्वरः–१ गान्धारः; २-३३ षड्जः॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥१५॥

पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत ।
विश्वासाहं शतक्रतुं मंहिष्ठं चर्षणीनाम् ॥१॥

पुरूहूतं पुरुष्टुतं गाथान्यं सनश्रुतम्। इन्द्र इति ब्रवीतन ॥ २ ॥
इन्द्र इन्नो महानां दाता वाजानां नृतुः। महाँ अभिज्ञ्वा यमत् ॥ ३ ॥
अपादु शिप्र्यन्धसः सुदक्षस्य प्रहोषिणः। इन्दोरिन्द्रो यवाशिरः ॥ ४ ॥
तम्वभि प्रार्चतेन्द्रं सोमस्य पीतये। तदिद्ध्यस्य वर्धनम् ॥ ५ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

अस्य पीत्वा मदानां देवो देवस्यौजसा। विश्वाभि भुवना भुवत् ॥ ६ ॥
त्यमु वः सत्रासाहं विश्वासु गीर्ष्वायतम्। आ च्यावयस्यूतये ॥ ७ ॥
युध्मं सन्तमनर्वाणं सोमपामनपच्युतम्। नरमवार्यक्रतुम् ॥ ८ ॥
शिक्षा ण इन्द्र राय आ पुरु विद्वाँ ऋचीषम। अवा नः पार्ये धने ॥ ९ ॥
अतश्चिदिन्द्र ण उपा याहि शतवाजया। इषा सहस्रवाजया ॥ १० ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

अयाम धीवतो धियोऽर्वद्भिः शक्र गोदरे। जयेम पृत्सु वज्रिवः ॥ ११ ॥
वयमु त्वा शतक्रतो गावो न यवसेष्वा। उक्थेषु रणयामसि ॥ १२ ॥
विश्वा हि मर्त्यत्वनानुकामा शतक्रतो। अगन्म वज्रिन्नाशसः ॥ १३ ॥
त्वे सु पुत्र शवसोऽवृत्रन्कामकातयः। न त्वामिन्द्राति रिच्यते ॥ १४ ॥
स नो वृषन्त्सनिष्ठया सं घोरया द्रवित्न्वा। धियाविड्ढि पुरन्ध्या ॥ १५ ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

यस्ते नूनं शतक्रतविन्द्र द्युम्नितमो मदः। तेन नूनं मदे मदेः ॥ १६ ॥
यस्ते चित्रश्रवस्तमो य इन्द्र वृत्रहन्तमः। य ओजोदातमो मदः ॥ १७ ॥
विद्मा हि यस्ते अद्रिवस्त्वादत्तः सत्य सोमपाः। विश्वासु दस्म कृष्टिषु ॥ १८ ॥
इन्द्राय मद्वने सुतं परि ष्टोभन्तु नो गिरः। अर्कमर्चन्तु कारवः ॥ १९ ॥
यस्मिन्विश्वा अधि श्रियो रणन्ति सप्त संसदः। इन्द्रं सुते हवामहे ॥ २० ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

त्रिकद्रुकेषु चेतनं देवासो यज्ञमत्नत। तमिद्वर्धन्तु नो गिरः ॥ २१ ॥
आ त्वा विशन्त्विन्दवः समुद्रमिव सिन्धवः। न त्वामिन्द्राति रिच्यते ॥ २२ ॥
विव्यक्थ महिना वृषन्भक्षं सोमस्य जागृवे। य इन्द्र जठरेषु ते ॥ २३ ॥



अरं त इन्द्र कुक्षये सोमो भवतु वृत्रहन्। अरं धामभ्य इन्दवः ॥ २४ ॥
अरमश्वाय गायति श्रुतकक्षो अरं गवे। अरमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ २५ ॥
अरं हि ष्मा सुतेषु णः सोमेष्विन्द्र भूषसि। अरं ते शक्र दावने ॥ २६ ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

पराकात्ताच्चिदद्रिवस्त्वां नक्षन्त नो गिरः। अरं गमाम ते वयम् ॥ २७ ॥
एवा ह्यसि वीरयुरेवा शूर उत स्थिरः। एवा ते राध्यं मनः ॥ २८ ॥
एवा रातिस्तुवीमघ विश्वेभिर्धायि धातृभिः। अधा चिदिन्द्र मे सचा ॥ २९ ॥
मो षु ब्रह्मेव तन्द्रयुर्भुवो वाजानां पते। मत्स्वा सुतस्य गोमतः ॥ ३० ॥
मा न इन्द्राभ्या३ दिशः सूरो अक्तुष्वा यमन्। त्वा युजा वनेम तत् ॥ ३१ ॥
त्वयेदिन्द्र युजा वयं प्रति ब्रुवीमहि स्पृधः। त्वमस्माकं तव स्मसि ॥ ३२ ॥
त्वामिद्धि त्वायवोऽनुनोनुवतश्चरान्। सखाय इन्द्र कारवः ॥ ३३ ॥

## [ ९३ ] त्रिनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—सुकक्षः ॥ देवता—१-३३ इन्द्रः; ३४ इन्द्र ऋभवश्च ॥ छन्दः—१, २४, ३३ विराड्गायत्री; २-४, १०, ११, १३, १५, १६, १८, २१, २३, २७-३१ निचृद्गायत्री; ५-९, १२, १४, १७, २०, २२, २५, २६, ३२, ३४ गायत्री; १९ पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

उद्घेदभि श्रुतामघं वृषभं नर्यापसम्। अस्तारमेषि सूर्य ॥ १ ॥
नव यो नवतिं पुरो बिभेद बाह्वोजसा। अहिं च वृत्रहावधीत् ॥ २ ॥
स न इन्द्रः शिवः सखाश्वावद्गोमद्यवमत्। उरुधारेव दोहते ॥ ३ ॥
यदद्य कच्च वृत्रहन्नुदगा अभि सूर्य। सर्वं तदिन्द्र ते वशे ॥ ४ ॥
यद्वा प्रवृद्ध सत्पते न मरा इति मन्यसे। उतो तत्सत्यमित्तव ॥ ५ ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

ये सोमासः परावति ये अर्वावति सुन्विरे। सर्वाँस्ताँ इन्द्र गच्छसि ॥ ६ ॥
तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे। स वृषा वृषभो भुवत् ॥ ७ ॥
इन्द्रः स दामने कृत ओजिष्ठः स मदे हितः। द्युम्नी श्लोकी स सोम्यः ॥ ८ ॥
गिरा वज्रो न संभृतः सबलो अनपच्युतः। ववक्ष ऋष्वो अस्तृतः ॥ ९ ॥

दुर्गे चिन्नः सुगं कृधि गृणान इन्द्र गिर्वणः। त्वं च मघवन्वशः ॥ १० ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

यस्य ते नू चिदादिशं न मिनन्ति स्वराज्यम्। न देवो नाध्रिगुर्जनः ॥ ११ ॥
अधा ते अप्रतिष्कुतं देवी शुष्मं सपर्यतः। उभे सुशिप्र रोदसी ॥ १२ ॥
त्वमेतदधारयः कृष्णासु रोहिणीषु च। परुष्णीषु रुशत्पयः ॥ १३ ॥
वि यदहेरध त्विषो विश्वे देवासो अक्रमुः। विदन्मृगस्य ताँ अमः ॥ १४ ॥
आदु मे निवरो भुवद् वृत्रहादिष्ट पौंस्यम्। अजातशत्रुरस्तृतः ॥ १५ ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

श्रुतं वो वृत्रहन्तमं प्र शर्धं चर्षणीनाम्। आ शुषे राधसे महे ॥ १६ ॥
अया धिया च गव्यया पुरुणामन्पुरुष्टुत। यत्सोमेसोम आभवः ॥ १७ ॥
बोधिन्मना इदस्तु नो वृत्रहा भूर्यासुतिः। शृणोतु शक्र आशिषम् ॥ १८ ॥
कया त्वं न ऊत्याभि प्र मन्दसे वृषन्। कया स्तोतृभ्य आ भर ॥ १९ ॥
कस्य वृषा सुते सचा नियुत्वान्वृषभो रणत्। वृत्रहा सोमपीतये ॥ २० ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

अभी षु णस्त्वं रयिं मन्दसानः सहस्त्रिणम्। प्रयन्ता बोधि दाशुषे ॥ २१ ॥
पत्नीवन्तः सुता इम उशन्तो यन्ति वीतये। अपां जग्मिर्निचुम्पुणः ॥ २२ ॥
इष्टा होत्रा असृक्षतेन्द्रं वृधासो अध्वरे। अच्छावभृथमोजसा ॥ २३ ॥
इह त्या सधमाद्या हरी हिरण्यकेश्या। वोळ्हामभि प्रयो हितम् ॥ २४ ॥
तुभ्यं सोमाः सुता इमे स्तीर्णं बर्हिर्विभावसो। स्तोतृभ्य इन्द्रमा वह ॥ २५ ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

आ ते दक्षं वि रोचना दधद्रत्ना वि दाशुषे। स्तोतृभ्य इन्द्रमर्चत ॥ २६ ॥
आ ते दधामीन्द्रियमुक्था विश्वा शतक्रतो। स्तोतृभ्य इन्द्र मृळय ॥ २७ ॥
भद्रंभद्रं न आ भरेषमूर्जं शतक्रतो। यदिन्द्र मृळयासि नः ॥ २८ ॥
स नो विश्वान्या भर सुवितानि शतक्रतो। यदिन्द्र मृळयासि नः ॥ २९ ॥
त्वामिद् वृत्रहन्तम सुतावन्तो हवामहे। यदिन्द्र मृळयासि नः ॥ ३० ॥



अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

उप नो हरिभिः सुतं याहि मदानां पते। उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ३१ ॥
द्विता यो वृत्रहन्तमो विद इन्द्रः शतक्रतुः। उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ३२ ॥
त्वं हि वृत्रहन्नेषां पाता सोमानामसि। उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ३३ ॥
इन्द्र इषे ददातु न ऋभुक्षणमृभुं रयिम्। वाजी ददातु वाजिनम् ॥ ३४ ॥

दशमोऽनुवाकः

## [ ९४ ] चतुर्नवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—बिन्दुः पूतदक्षो वा ॥ देवता—मरुतः ॥ छन्दः—१, २, ८ विराड्गायत्री; ३, ५, ७, ९ गायत्री; ४, ६, १०-१२ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

गौर्धयति मरुतां श्रवस्युर्माता मघोनाम्। युक्ता वह्नी रथानाम् ॥ १ ॥
यस्या देवा उपस्थे व्रता विश्वे धारयन्ते। सूर्यामासा दृशे कम् ॥ २ ॥
तत्सु नो विश्वे अर्य आ सदा गृणन्ति कारवः। मरुतः सोमपीतये ॥ ३ ॥
अस्ति सोमो अयं सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः। उत स्वराजो अश्विना ॥ ४ ॥
पिबन्ति मित्रो अर्यमा तना पूतस्य वरुणः। त्रिषधस्थस्य जावतः ॥ ५ ॥
उतो न्वस्य जोषमाँ इन्द्रः सुतस्य गोमतः। प्रातर्होतेव मत्सति ॥ ६ ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

कदत्विषन्त सूरयस्तिर आपइव स्त्रिधः। अर्षन्ति पूतदक्षसः ॥ ७ ॥
कद्वो अद्य महानां देवानामवो वृणे। त्मना च दस्मवर्चसाम् ॥ ८ ॥
आ ये विश्वा पार्थिवानि पप्रथन्रोचना दिवः। मरुतः सोमपीतये ॥ ९ ॥
त्यान्नु पूतदक्षसो दिवो वो मरुतो हुवे। अस्य सोमस्य पीतये ॥ १० ॥
त्यान्नु ये वि रोदसी तस्तभुर्मरुतो हुवे। अस्य सोमस्य पीतये ॥ ११ ॥
त्यं नु मारुतं गणं गिरिष्ठां वृषणं हुवे। अस्य सोमस्य पीतये ॥ १२ ॥

## [ ९५ ] पञ्चनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—तिरश्चीः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-४, ६, ७ विराडनुष्टुप्; ५, ९ अनुष्टुप्; ८ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

आ त्वा गिरो रथीरिवास्थुः सुतेषु गिर्वणः।
अभि त्वा समनूषतेन्द्र वत्सं न मातरः ॥ १ ॥

आ त्वा शुक्रा अचुच्यवुः सुतास इन्द्र गिर्वणः ।
पिबा त्व१स्यान्धस इन्द्र विश्वासु ते हितम् ॥ २ ॥
पिबा सोमं मदाय कमिन्द्र श्येनाभृतं सुतम् ।
त्वं हि शश्वतीनां पती राजा विशामसि ॥ ३ ॥
श्रुधी हवं तिरश्च्या इन्द्र यस्त्वा सपर्यति ।
सुवीर्यस्य गोमतो रायस्पूर्धि महाँ असि ॥ ४ ॥
इन्द्र यस्ते नवीयसीं गिरं मन्द्रामजीजनत् ।
चिकित्विन्मनसं धियं प्रत्नामृतस्य पिप्युषीम् ॥ ५ ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

तमु ष्टवाम यं गिर इन्द्रमुक्थानि वावृधुः ।
पुरूण्यस्य पौंस्या सिषासन्तो वनामहे ॥ ६ ॥
एतो न्विन्द्रं स्तवाम शुद्धं शुद्धेन साम्ना ।
शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वांसं शुद्ध आशीर्वान्ममत्तु ॥ ७ ॥
इन्द्र शुद्धो न आ गहि शुद्धः शुद्धाभिरूतिभिः ।
शुद्धो रयिं नि धारय शुद्धो ममद्धि सोम्यः ॥ ८ ॥
इन्द्र शुद्धो हि नो रयिं शुद्धो रत्नानि दाशुषे ।
शुद्धो वृत्राणि जिघ्नसे शुद्धो वाजं सिषाससि ॥ ९ ॥

## [ ९६ ] षण्णवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—तिरश्चीर्द्युतानो वा मरुतः ॥ देवता—१-१४[३], १६-२१ इन्द्रः; १४[४] मरुतः; १५ इन्द्राबृहस्पती ॥ छन्दः—१, २, ५, १३, १४ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ६, ७, १०, ११, १६ विराट्त्रिष्टुप्; ४, १७ पङ्क्तिः; ८, ९, १२ त्रिष्टुप्; १५, १८, १९ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २० निचृत्पङ्क्तिः; २१ विराट्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१-३, ५-१६, १८, १९ धैवतः; ४, १७, २०, २१ पञ्चमः ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

अस्मा उषास आतिरन्त याममिन्द्राय नक्तमूर्म्याः सुवाचः ।
अस्मा आपो मातरः सप्त तस्थुर्नृभ्यस्तराय सिन्धवः सुपाराः ॥ १ ॥



अतिविद्धा विथुरेणा चिदस्त्रा त्रिः सप्त सानु संहिता गिरीणाम् ।
न तद्देवो न मर्त्यस्तुतुर्याद्यानि प्रवृद्धो वृषभश्चकार ॥ २ ॥
इन्द्रस्य वज्र आयसो निमिश्ल इन्द्रस्य बाह्वोर्भूयिष्ठमोजः ।
शीर्षन्निन्द्रस्य क्रतवो निरेक आसन्नेषन्त श्रुत्या उपाके ॥ ३ ॥
मन्ये त्वा यज्ञियं यज्ञियानां मन्ये त्वा च्यवनमच्युतानाम् ।
मन्ये त्वा सत्वनामिन्द्र केतुं मन्ये त्वा वृषभं चर्षणीनाम् ॥ ४ ॥
आ यद्वज्रं बाह्वोरिन्द्र धत्से मदच्युतमहये हन्तवा उ ।
प्र पर्वता अनवन्त प्र गावः प्र ब्रह्माणो अभिनक्षन्त इन्द्रम् ॥ ५ ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

तमु ष्टवाम य इमा जजान विश्वा जातान्यवराण्यस्मात् ।
इन्द्रेण मित्रं दिधिषेम गीर्भिरुपो नमोभिर्वृषभं विशेम ॥ ६ ॥
वृत्रस्य त्वा श्वसथादीषमाणा विश्वे देवा अजहुर्ये सखायः ।
मरुद्भिरिन्द्र सख्यं ते अस्त्वथेमा विश्वाः पृतना जयासि ॥ ७ ॥
त्रिः षष्टिस्त्वा मरुतो वावृधाना उस्राइव राशयो यज्ञियासः ।
उप त्वेमः कृधि नो भागधेयं शुष्मं त एना हविषा विधेम ॥ ८ ॥
तिग्ममायुधं मरुतामनीकं कस्त इन्द्र प्रति वज्रं दधर्ष ।
अनायुधासो असुरा अदेवाश्चक्रेण ताँ अप वप ऋजीषिन् ॥ ९ ॥
मह उग्राय तवसे सुवृक्तिं प्रेरय शिवतमाय पश्वः ।
गिर्वाहसे गिर इन्द्राय पूर्वीर्धेहि तन्वे कुविदङ्ग वेदत् ॥ १० ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

उक्थवाहसे विभ्वे मनीषां द्रुणा न पारमीरया नदीनाम् ।
नि स्पृश धिया तन्वि श्रुतस्य जुष्टतरस्य कुविदङ्ग वेदत् ॥ ११ ॥
तद्विविड्ढि यत्त इन्द्रो जुजोषत्स्तुहि सुष्टुतिं नमसा विवास ।
उप भूष जरितर्मा रुवण्यः श्रावया वाचं कुविदङ्ग वेदत् ॥ १२ ॥
अव द्रप्सो अंशुमतीमतिष्ठदियानः कृष्णो दशभिः सहस्रैः ।
आवत्तमिन्द्रः शच्या धमन्तमप स्नेहितीर्नृमणा अधत्त ॥ १३ ॥

द्रप्समपश्यं विषुणे चरन्तमुपह्वरे नद्यो अंशुमत्याः ।
नभो न कृष्णमवतस्थिवांसमिष्यामि वो वृषणो युध्यताजौ ॥ १४ ॥
अध द्रप्सो अंशुमत्या उपस्थेऽधारयत्तन्वं तित्विषाणः ।
विशो अदेवीरभ्याचरन्तीर्बृहस्पतिना युजेन्द्रः ससाहे ॥ १५ ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

त्वं ह त्यत्सप्तभ्यो जायमानोऽशत्रुभ्यो अभवः शत्रुरिन्द्र ।
गूळ्हे द्यावापृथिवी अन्वविन्दो विभुमद्भ्यो भुवनेभ्यो रणं धाः ॥ १६ ॥
त्वं ह त्यदप्रतिमानमोजो वज्रेण वज्रिन्धृषितो जघन्थ ।
त्वं शुष्णस्यावातिरो वधत्रैस्त्वं गा इन्द्र शच्येदविन्दः ॥ १७ ॥
त्वं ह त्यद् वृषभ चर्षणीनां घनो वृत्राणां तविषो बभूथ ।
त्वं सिन्धूँरसृजस्तस्तभानान्त्वमपो अजयो दासपत्नीः ॥ १८ ॥
स सुक्रतू रणिता यः सुतेष्वनुत्तमन्युर्यो अहेव रेवान् ।
य एक इन्नर्यपांसि कर्ता स वृत्रहा प्रतीदन्यमाहुः ॥ १९ ॥
स वृत्रहेन्द्रश्चर्षणीधृत्तं सुष्टुत्या हव्यं हुवेम ।
स प्राविता मघवा नोऽधिवक्ता स वाजस्य श्रवस्यस्य दाता ॥ २० ॥
स वृत्रहेन्द्र ऋभुक्षाः सद्यो जज्ञानो हव्यो बभूव ।
कृण्वन्नपांसि नर्या पुरूणि सोमो न पीतो हव्यः सखिभ्यः ॥ २१ ॥

## [ ९७ ] सप्तनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—रेभः काश्यपः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ११ विराड्बृहती; २, ६, ९, १२ निचृद्बृहती; ३ भुरिगनुष्टुप्; ४, ५, ८ बृहती; ७ अनुष्टुप्; १० भुरिग्जगती; १३ अतिजगती; १४ विराट्त्रिष्टुप्; १५ ककुम्मतीजगती ॥ स्वरः—१, २, ४-६, ८, ९, ११, १२ मध्यमः; ३, ७ गान्धारः; १०, १३, १५ निषादः; १४ धैवतः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ २६ ॥

या इन्द्र भुज आभरः स्वर्वाँ असुरेभ्यः ।
स्तोतारमिन्मघवन्नस्य वर्धय ये च त्वे वृक्तबर्हिषः ॥ १ ॥
यमिन्द्र दधिषे त्वमश्वं गां भागमव्ययम् ।
यजमाने सुन्वति दक्षिणावति तस्मिन्तं धेहि मा पणौ ॥ २ ॥



य इन्द्र सस्त्यव्रतोऽनुष्वापमदेवयुः ।
स्वैः ष एवैर्मुमुरत्पोष्यं रयिं सनुतर्धेहि तं ततः ॥ ३ ॥
यच्छक्रासि परावति यदर्वावति वृत्रहन् ।
अतस्त्वा गीर्भिर्द्युगदिन्द्र केशिभिः सुतावाँ आ विवासति ॥ ४ ॥
यद्वासि रोचने दिवः समुद्रस्याधि विष्टपि ।
यत्पार्थिवे सदने वृत्रहन्तम यदन्तरिक्ष आ गहि ॥ ५ ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

स नः सोमेषु सोमपाः सुतेषु शवसस्पते ।
मादयस्व राधसा सूनृतावतेन्द्र राया परीणसा ॥ ६ ॥
मा न इन्द्र परा वृणग्भवा नः सधमाद्यः ।
त्वं न ऊती त्वमिन्न आप्यं मा न इन्द्र परा वृणक् ॥ ७ ॥
अस्मे इन्द्र सचा सुते नि षदा पीतये मधु ।
कृधी जरित्रे मघवन्नवो महदस्मे इन्द्र सचा सुते ॥ ८ ॥
न त्वा देवास आशत न मर्त्यासो अद्रिवः ।
विश्वा जातानि शवसाभिभूरसि न त्वा देवास आशत ॥ ९ ॥
विश्वाः पृतना अभिभूतरं नरं सजूस्ततक्षुरिन्द्रं जजनुश्च राजसे ।
क्रत्वा वरिष्ठं वर आमुरिमुतोग्रमोजिष्ठं तवसं तरस्विनम् ॥ १० ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

समीं रेभासो अस्वरन्निन्द्रं सोमस्य पीतये ।
स्वर्पतिं यदीं वृधे धृतव्रतो ह्योजसा समूतिभिः ॥ ११ ॥
नेमिं नमन्ति चक्षसा मेषं विप्रा अभिस्वरा ।
सुदीतयो वो अद्रुहोऽपि कर्णे तरस्विनः समृक्वभिः ॥ १२ ॥
तमिन्द्रं जोहवीमि मघवानमुग्रं सत्रा दधानमप्रतिष्कुतं शवांसि ।
मंहिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियो ववर्तद्राये नो विश्वा सुपथा कृणोतु वज्री ॥ १३ ॥
त्वं पुर इन्द्र चिकिदेना व्योजसा शविष्ठ शक्र नाशयध्यै ।
त्वद्विश्वानि भुवनानि वज्रिन्द्यावा रेजेते पृथिवी च भीषा ॥ १४ ॥

तन्मं ऋतमिन्द्र शूर चित्र पात्वपो न वज्रिन्दुरितार्ति पर्षि भूरिं ।
कुदा नं इन्द्र राय आ दंशस्येर्विश्वप्स्न्यस्य स्पृहयाय्यस्य राजन् ॥ १५ ॥

इति षष्ठाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥

## अथ षष्ठाष्टके सप्तमोऽध्यायः

### [ ९८ ] अष्टनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—नृमेधः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५ उष्णिक्; २, ६ ककुम्मतीउष्णिक्; ३, ७, ८, १०-१२ विराडुष्णिक्; ४ पादनिचृदुष्णिक्; ९ निचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहत् । धर्मकृते विपश्चिते पनस्यवे ॥ १ ॥
त्वमिन्द्राभिभूरसि त्वं सूर्यमरोचयः । विश्वकर्मा विश्वदेवो महाँ असि ॥ २ ॥
विभ्राजञ्ज्योतिषा स्व१रगच्छो रोचनं दिवः ।
देवास्त इन्द्र सख्याय येमिरे ॥ ३ ॥
एन्द्र नो गधि प्रियः सत्राजिदगोह्यः । गिरिर्न विश्वतस्पृथुः पतिर्दिवः ॥ ४ ॥
अभि हि सत्य सोमपा उभे बभूथ रोदसी ।
इन्द्रासि सुन्वतो वृधः पतिर्दिवः ॥ ५ ॥
त्वं हि शश्वतीनामिन्द्र दर्ता पुरामसि । हन्ता दस्योर्मनोर्वृधः पतिर्दिवः ॥ ६ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

अधा हीन्द्र गिर्वण उप त्वा कामान्महः ससृज्महे । उदेव यन्त उदभिः ॥ ७ ॥
वार्ण त्वा यव्याभिर्वर्धन्ति शूर ब्रह्माणि । वावृध्वांसं चिदद्रिवो दिवेदिवे ॥ ८ ॥
युञ्जन्ति हरी इषिरस्य गाथयोरौ रथ उरुयुगे । इन्द्रवाहा वचोयुजा ॥ ९ ॥
त्वं न इन्द्रा भरँ ओजो नृम्णं शतक्रतो विचर्षणे । आ वीरं पृतनाषहम् ॥ १० ॥
त्वं हि नः पिता वसो त्वं माता शतक्रतो बभूविथ । अधा ते सुम्नमीमहे ॥ ११ ॥
त्वां शुष्मिन्पुरुहूत वाजयन्तमुप ब्रुवे शतक्रतो । स नो रास्व सुवीर्यम् ॥ १२ ॥

### [ ९९ ] नवनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—नृमेधः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ आर्चीस्वराड्बृहती; २ बृहती; ३, ७ निचृद्बृहती; ४, ६, ८ पङ्क्तिः; ५ पादनिचृद्बृहती ॥ स्वरः—१-३, ५, ७ गान्धारः; ४, ६, ८ पञ्चमः ॥



अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

त्वामिदा ह्यो नरोऽपीप्यन्वज्रिन्भूर्णयः ।
स इन्द्र स्तोमवाहसामिह श्रुध्युप स्वसरमा गहि ॥ १ ॥
मत्स्वा सुशिप्र हरिवस्तदीमहे त्वे आ भूषन्ति वेधसः ।
तव श्रवांस्युपमान्युक्थ्या सुतेष्विन्द्र गिर्वणः ॥ २ ॥
श्रायन्तइव सूर्यं विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत ।
वसूनि जाते जनमान ओजसा प्रति भागं न दीधिम ॥ ३ ॥
अनर्शरातिं वसुदामुप स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य रातयः ।
सो अस्य कामं विधतो न रोषति मनो दानाय चोदयन् ॥ ४ ॥
त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि विश्वा असि स्पृधः ।
अशस्तिहा जनिता विश्वतूरसि त्वं तूर्य तरुष्यतः ॥ ५ ॥
अनु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं न मातरा ।
विश्वास्ते स्पृधः श्नथयन्त मन्यवे वृत्रं यदिन्द्र तूर्वसि ॥ ६ ॥
इत ऊती वो अजरं प्रहेतारमप्रहितम् ।
आशुं जेतारं हेतारं रथीतममतूर्तं तुग्र्यावृधम् ॥ ७ ॥
इष्कर्तारमनिष्कृतं सहस्कृतं शतमूतिं शतक्रतुम् ।
समानमिन्द्रमवसे हवामहे वसवानं वसूजुवम् ॥ ८ ॥

### [ १०० ] शततमं सूक्तम्

ऋषिः—१-३, ६-१२ नेमो भार्गवः; ४, ५ इन्द्रः ॥ देवता—१-९, १२ इन्द्रः; १०, ११ वाक् ॥ छन्दः—१, ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ५, १२ त्रिष्टुप्; ६ निचृज्जगती; ७, ८ अनुष्टुप्; ९ निचृदनुष्टुप्; १० विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-५, १०-१२ धैवतः; ६ निषादः; ७-९ गान्धारः ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

अयं त एमि तन्वा पुरस्ताद्विश्वे देवा अभि मा यन्ति पश्चात् ।
यदा मह्यं दीधरो भागमिन्द्रादिन्मया कृणवो वीर्याणि ॥ १ ॥
दधामि ते मधुनो भक्षमग्रे हितस्ते भागः सुतो अस्तु सोमः ।
असश्च त्वं दक्षिणतः सखा मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि ॥ २ ॥

प्र सु स्तोमं भरत वाजयन्त इन्द्राय सत्यं यदि सत्यमस्ति ।
नेन्द्रो अस्तीति नेम उ त्व आह क ईं ददर्श कमभि ष्टवाम ॥ ३ ॥
अयमस्मि जरितः पश्य मेह विश्वा जातान्यभ्यस्मि मह्ना ।
ऋतस्य मा प्रदिशो वर्धयन्त्यादर्दिरो भुवना दर्दरीमि ॥ ४ ॥
आ यन्मा वेना अरुहन्नृतस्यँ एकमासीनं हर्यतस्य पृष्ठे ।
मनश्चिन्मे हृद आ प्रत्यवोचदचिक्रदञ्छिशुमन्तः सखायः ॥ ५ ॥
विश्वेत्ता ते सवनेषु प्रवाच्या या चकर्थ मघवन्निन्द्र सुन्वते ।
पारावतं यत्पुरुसंभृतं वस्वपावृणोः शरभाय ऋषिबन्धवे ॥ ६ ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

प्र नूनं धावता पृथङ् नेह यो वो अवावरीत् ।
नि षीं वृत्रस्य मर्मणि वज्रमिन्द्रो अपीपतत् ॥ ७ ॥
मनोजवा अयमान आयसीमतरत्पुरम् ।
दिवं सुपर्णो गत्वाय सोमं वज्रिण आभरत् ॥ ८ ॥
समुद्रे अन्तः शयत उद्ना वज्रो अभीवृतः ।
भरन्त्यस्मै संयतः पुरःप्रस्रवणा बलिम् ॥ ९ ॥
यद्वाग्वदन्त्यविचेतनानि राष्ट्री देवानां निषसाद मन्द्रा ।
चतस्र ऊर्जं दुदुहे पयांसि क्व स्विदस्याः परमं जगाम ॥ १० ॥
देवीं वाचमजनयन्त देवास्तां विश्वरूपाः पशवो वदन्ति ।
सा नो मन्द्रेषमूर्जं दुहाना धेनुर्वागस्मानुप सुष्टुतैतु ॥ ११ ॥
सखे विष्णो वितरं वि क्रमस्व द्यौर्देहि लोकं वज्राय विष्कभे ।
हनाव वृत्रं रिणचाव सिन्धूनिन्द्रस्य यन्तु प्रसवे विसृष्टाः ॥ १२ ॥

## [ १०१ ] एकोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—जमदग्निर्भार्गवः ॥ देवता—१-५[३] मित्रावरुणौ; ५[४], ६ आदित्याः; ७, ८ अश्विनौ; ९, १० वायुः; ११, १२ सूर्यः; १३ उषाः सूर्यप्रभा वा; १४ पवमानः; १५, १६ गौः ॥ छन्दः—१ निचृद्बृहती; २, ४, ८ पङ्क्तिः; ३ गायत्री; ५ आर्चीस्वराड्बृहती; ६, ७, ९, ११ विराड्बृहती; १० स्वराड्बृहती; १२ भुरिग्बृहती; १३ आर्चीबृहती; १४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; १५ त्रिष्टुप्; १६ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१, ५-७, ९-१३ मध्यमः; २, ४, ८ पञ्चमः; ३ षड्जः; १४-१६ धैवतः ॥



अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

ऋधगित्था स मर्त्यः शशमे देवतातये ।
यो नूनं मित्रावरुणावभिष्टय आचक्रे हव्यदातये ॥ १ ॥
वर्षिष्ठक्षत्रा उरुचक्षसा नरा राजाना दीर्घश्रुत्तमा ।
ता बाहुता न दंसना रथर्यतः साकं सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ २ ॥
प्र यो वां मित्रावरुणाजिरो दूतो अद्रवत् । अयःशीर्षा मदेरघुः ॥ ३ ॥
न यः संपृच्छे न पुनर्हवीतवे न संवादाय रमते ।
तस्मान्नो अद्य समृतेरुरुष्यतं बाहुभ्यां न उरुष्यतम् ॥ ४ ॥
प्र मित्राय प्रार्यम्णे सचथ्यमृतावसो ।
वरूथ्यं१ वरुणे छन्द्यं वचः स्तोत्रं राजसु गायत ॥ ५ ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

ते हिन्विरे अरुणं जेन्यं वस्वेकं पुत्रं तिसृणाम् ।
ते धामान्यमृता मर्त्यानामदब्धा अभि चक्षते ॥ ६ ॥
आ मे वचांस्युद्यता द्युमत्तमानि कर्त्वा ।
उभा यातं नासत्या सजोषसा प्रति हव्यानि वीतये ॥ ७ ॥
रातिं यद्वामरक्षसं हवामहे युवाभ्यां वाजिनीवसू ।
प्राचीं होत्रां प्रतिरन्तावितं नरा गृणाना जमदग्निना ॥ ८ ॥
आ नो यज्ञं दिविस्पृशं वायो याहि सुमन्मभिः ।
अन्तः पवित्र उपरि श्रीणानो३ऽयं शुक्रो अयामि ते ॥ ९ ॥
वेत्यध्वर्युः पथिभी रजिष्ठैः प्रति हव्यानि वीतये ।
अधा नियुत्व उभयस्य नः पिब शुचिं सोमं गवाशिरम् ॥ १० ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

बण्महाँ असि सूर्य बळादित्य महाँ असि ।
महस्ते सतो महिमा पनस्यतेऽद्धा देव महाँ असि ॥ ११ ॥
बट् सूर्य श्रवसा महाँ असि सत्रा देव महाँ असि ।
मह्ना देवानामसुर्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ॥ १२ ॥

इयं या नीच्यर्किणी रूपा रोहिण्या कृता ।
चित्रेव प्रत्यदर्श्यायत्य१न्तर्दशसु बाहुषु ॥ १३ ॥
प्रजा ह तिस्रो अत्यायमीयुर्न्य१न्या अर्कमभितो विविश्रे ।
बृहद्ध तस्थौ भुवनेष्वन्तः पवमानो हरित आ विवेश ॥ १४ ॥
माता रुद्राणां दुहिता वसूनां स्वसादित्यानाममृतस्य नाभिः ।
प्र नु वोचं चिकितुषे जनाय मा गामनागामदितिं वधिष्ट ॥ १५ ॥
वचोविदं वाचमुदीरयन्तीं विश्वाभिर्धीभिरुपतिष्ठमानाम् ।
देवीं देवेभ्यः पर्येयुषीं गामा मावृक्त मर्त्यो दभ्रचेताः ॥ १६ ॥

[ १०२ ] द्व्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रयोगो भार्गव अग्निर्वा पावको बार्हस्पत्यः; अथवाग्नी गृहपतियविष्ठौ सहसः सुतौ तयोर्वान्यतरः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ३-५, ८, ९, १४, १५, २०-२२ निचृद् गायत्री; २, ६, १२, १३, १६ गायत्री; ७, ११, १७, १९ विराड्गायत्री; १०, १८ पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

त्वमग्ने बृहद्वयो दधासि देव दाशुषे । कविर्गृहपतिर्युवा ॥ १ ॥
स न ईळानया सह देवाँ अग्ने दुवस्युवा । चिकिद्विभानवा वह ॥ २ ॥
त्वया ह स्विद्युजा वयं चोदिष्ठेन यविष्ठ्य । अभि ष्मो वाजसातये ॥ ३ ॥
और्वभृगुवच्छुचिमप्नवानवदा हुवे । अग्निं समुद्रवाससम् ॥ ४ ॥
हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रन्द्यं सहः । अग्निं समुद्रवाससम् ॥ ५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

आ सवं सवितुर्यथा भगस्येव भुजिं हुवे । अग्निं समुद्रवाससम् ॥ ६ ॥
अग्निं वो वृधन्तमध्वराणां पुरूतमम् । अच्छा नप्त्रे सहस्वते ॥ ७ ॥
अयं यथा न आभुवत्त्वष्टा रूपेव तक्ष्या । अस्य क्रत्वा यशस्वतः ॥ ८ ॥
अयं विश्वा अभि श्रियोऽग्निर्देवेषु पत्यते । आ वाजैरुप नो गमत् ॥ ९ ॥
विश्वेषामिह स्तुहि होतॄणां यशस्तमम् । अग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम् ॥ १० ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

शीरं पावकशोचिषं ज्येष्ठो यो दमेष्वा । दीदाय दीर्घश्रुत्तमः ॥ ११ ॥



तमर्वन्तं न सानसिं गृणीहि विप्र शुष्मिणम् । मित्रं न यातयज्जनम् ॥ १२ ॥
उप त्वा जामयो गिरो देदिशतीर्हविष्कृतः । वायोरनीके अस्थिरन् ॥ १३ ॥
यस्य त्रिधात्ववृतं बर्हिस्तस्थावसंदिनम् । आपश्चिन्नि दधा पदम् ॥ १४ ॥
पदं देवस्य मीळ्हुषोऽनाधृष्टाभिरूतिभिः । भद्रा सूर्यइवोपदृक् ॥ १५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

अग्ने घृतस्य धीतिभिस्तेपानो देव शोचिषा । आ देवान्वक्षि यक्षि च ॥ १६ ॥
तं त्वाजनन्त मातरः कविं देवासो अङ्गिरः । हव्यवाहममर्त्यम् ॥ १७ ॥
प्रचेतसं त्वा कवेऽग्ने दूतं वरेण्यम् । हव्यवाहं नि षेदिरे ॥ १८ ॥
नहि मे अस्त्यघ्न्या न स्वधितिर्वनन्वति । अथैतादृग्भरामि ते ॥ १९ ॥
यदग्ने कानि कानि चिदा ते दारूणि दध्मसि । ता जुषस्व यविष्ठ्य ॥ २० ॥
यदत्त्युपजिह्विका यद्वम्रो अतिसर्पति । सर्वं तदस्तु ते घृतम् ॥ २१ ॥
अग्निमिन्धानो मनसा धियं सचेत मर्त्यः । अग्निमीधे विवस्वभिः ॥ २२ ॥

[ १०३ ] त्र्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सोभरिः काण्वः ॥ देवता—१-१३ अग्निः; १४ अग्निर्मरुतश्च ॥ छन्दः—१, ३, १३ विराड्बृहती; २ निचृद्बृहती; ४ बृहती; ५ पङ्क्तिः; ६ आर्चीस्वराड्बृहती; ७, ९ स्वराड्बृहती; ८ निचृदुष्णिक्; १० आर्चीभुरिग्गायत्री; ११ निचृत्पङ्क्तिः; १२ विराडुष्णिक्; १४ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-४, ६, ७, ९, १३ मध्यमः; ५, ११ पञ्चमः; ८, १२ ऋषभः; १० षड्जः; १४ गान्धारः ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

अदर्शि गातुवित्तमो यस्मिन्व्रतान्यादधुः ।
उपो षु जातमार्यस्य वर्धनमग्निं नक्षन्त नो गिरः ॥ १ ॥
प्र दैवोदासो अग्निर्देवाँ अच्छा न मज्मना ।
अनु मातरं पृथिवीं वि वावृते तस्थौ नाकस्य सानवि ॥ २ ॥
यस्माद्रेजन्त कृष्टयश्चर्कृत्यानि कृण्वतः ।
सहस्रसां मेधसाताविव त्मनाग्निं धीभिः सपर्यत ॥ ३ ॥
प्र यं राये निनीषसि मर्तो यस्ते वसो दाशत् ।
स वीरं धत्ते अग्न उक्थशंसिनं त्मना सहस्रपोषिणम् ॥ ४ ॥

स दृळ्हे चिदभि तृणत्ति वाजमर्वता स धत्ते अक्षिति श्रवः ।
त्वे देवत्रा सदा पुरूवसो विश्वा वामानि धीमहि ॥५॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥१४॥

यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् ।
मधोर्न पात्रा प्रथमान्यस्मै प्र स्तोमा यन्त्यग्नये ॥६॥
अश्वं न गीर्भी रथ्यं सुदानवो मर्मृज्यन्ते देवयवः ।
उभे तोके तनये दस्म विश्पते पर्षि राधो मघोनाम् ॥७॥
प्र मंहिष्ठाय गायत ऋताव्ने बृहते शुक्रशोचिषे ।
उपस्तुतासो अग्नये ॥८॥
आ वंसते मघवा वीरवद्यशः समिद्धो द्युम्न्याहुतः ।
कुविन्नो अस्य सुमतिर्नवीयस्यच्छा वाजेभिरागमत् ॥९॥
प्रेष्ठमु प्रियाणां स्तुह्यासावातिथिम् । अग्निं रथानां यमम् ॥१०॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥१५॥

उदिता यो निदिता वेदिता वस्वा यज्ञियो ववर्तति ।
दुष्टरा यस्य प्रवणे नोर्मयो धिया वाजं सिषासतः ॥११॥
मा नो हृणीतामतिथिर्वसुरग्निः पुरुप्रशस्त एषः ।
यः सुहोता स्वध्वरः ॥१२॥
मो ते रिषन्ये अच्छोक्तिभिर्वसोऽग्ने केभिश्चिदेवैः ।
कीरिश्चिद्धि त्वामीट्टे दूत्याय रातहव्यः स्वध्वरः ॥१३॥
आग्ने याहि मरुत्सखा रुद्रेभिः सोमपीतये ।
सोभर्या उप सुष्टुतिं मादयस्व स्वर्णरे ॥१४॥

इत्यष्टमं मण्डलम् ॥



# अथ नवमं मण्डलम्

प्रथमोऽनुवाकः [ १ ] प्रथमं सूक्तम्

ऋषिः—मधुच्छन्दाः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ६ गायत्री; ३, ७-१० निचृद्गायत्री; ४, ५ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥१६॥

स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया । इन्द्राय पातवे सुतः ॥१॥
रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि योनिमयोहतम् । द्रुणा सधस्थमासदत् ॥२॥
वरिवोधातमो भव मंहिष्ठो वृत्रहन्तमः । पर्षि राधो मघोनाम् ॥३॥
अभ्यर्ष महानां देवानां वीतिमन्धसा । अभि वाजमुत श्रवः ॥४॥
त्वामच्छा चरामसि तदिदर्थं दिवेदिवे । इन्दो त्वे न आशसः ॥५॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥१७॥

पुनाति ते परिस्रुतं सोमं सूर्यस्य दुहिता । वारेण शश्वता तना ॥६॥
तमीमण्वीः समर्य आ गृभ्णन्ति योषणो दश । स्वसारः पार्ये दिवि ॥७॥
तमीं हिन्वन्त्यग्रुवो धमन्ति बाकुरं दृतिम् । त्रिधातु वारणं मधु ॥८॥
अभी३ममघ्न्या उत श्रीणन्ति धेनवः शिशुम् । सोममिन्द्राय पातवे ॥९॥
अस्येदिन्द्रो मदेष्वा विश्वा वृत्राणि जिघ्नते । शूरो मघा च मंहते ॥१०॥

[ २ ] द्वितीयं सूक्तम्

ऋषिः—मेधातिथिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ४, ६ निचृद्गायत्री; २, ३, ५, ७-९ गायत्री; १० विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥१८॥

पवस्व देववीरति पवित्रं सोम रंह्या । इन्द्रमिन्दो वृषा विश ॥१॥
आ वच्यस्व महि प्सरो वृषेन्दो द्युम्नवत्तमः । आ योनिं धर्णसिः सदः ॥२॥
अधुक्षत प्रियं मधु धारा सुतस्य वेधसः । अपो वसिष्ट सुक्रतुः ॥३॥
महान्तं त्वा महीरन्वापो अर्षन्ति सिन्धवः । यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥४॥
समुद्रो अप्सु मामृजे विष्टम्भो धरुणो दिवः । सोमः पवित्रे अस्मयुः ॥५॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

अचिक्रदद् वृषा हरिर्महान्मित्रो न दर्शतः। सं सूर्येण रोचते ॥ ६ ॥
गिरस्त इन्द ओजसा मर्मृज्यन्ते अपस्युवः। याभिर्मदाय शुम्भसे ॥ ७ ॥
तं त्वा मदाय घृष्वय उ लोककृत्नुमीमहे। तव प्रशस्तयो महीः ॥ ८ ॥
अस्मभ्यमिन्दविन्द्रयुर्मध्वः पवस्व धारया। पर्जन्यो वृष्टिमाँइव ॥ ९ ॥
गोषा इन्दो नृषा अस्यश्वसा वाजसा उत। आत्मा यज्ञस्य पूर्व्यः ॥ १० ॥

## [ ३ ] तृतीयं सूक्तम्

ऋषिः—शुनः शेपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २ विराड्गायत्री; ३, ५, ७, १० गायत्री; ४, ६, ८, ९ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

एष देवो अमर्त्यः पर्णवीरिव दीयति। अभि द्रोणान्यासदम् ॥ १ ॥
एष देवो विपा कृतोऽति ह्वरांसि धावति। पवमानो अदाभ्यः ॥ २ ॥
एष देवो विपन्युभिः पवमान ऋतायुभिः। हरिर्वाजाय मृज्यते ॥ ३ ॥
एष विश्वानि वार्या शूरो यन्निव सत्वभिः। पवमानः सिषासति ॥ ४ ॥
एष देवो रथर्यति पवमानो दशस्यति। आविष्कृणोति वग्वनुम् ॥ ५ ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

एष विप्रैरभिष्टुतोऽपो देवो वि गाहते। दधद्रत्नानि दाशुषे ॥ ६ ॥
एष दिवं वि धावति तिरो रजांसि धारया। पवमानः कनिक्रदत् ॥ ७ ॥
एष दिवं व्यासरत्तिरो रजांस्यस्पृतः। पवमानः स्वध्वरः ॥ ८ ॥
एष प्रत्नेन जन्मना देवो देवेभ्यः सुतः। हरिः पवित्रे अर्षति ॥ ९ ॥
एष उ स्य पुरुव्रतो जज्ञानो जनयन्निषः। धारया पवते सुतः ॥ १० ॥

## [ ४ ] चतुर्थं सूक्तम्

ऋषिः—हिरण्यस्तूपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४, १० गायत्री; २, ५, ८, ९ निचृद्गायत्री; ६, ७ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

सना च सोम जेषि च पवमान महि श्रवः। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १ ॥
सना ज्योतिः सना स्व१र्विश्वा च सोम सौभगा। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ २ ॥



सना दक्षमुत क्रतुमप सोम मृधो जहि। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ३ ॥
पवीतारः पुनीतन सोममिन्द्राय पातवे। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ४ ॥
त्वं सूर्ये न आ भज तव क्रत्वा तवोतिभिः। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

तव क्रत्वा तवोतिभिर्ज्योक्पश्येम सूर्यम्। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ६ ॥
अभ्यर्ष स्वायुध सोम द्विबर्हसं रयिम्। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ७ ॥
अभ्य१र्षानपच्युतो रयिं समत्सु सासहिः। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ८ ॥
त्वां यज्ञैरवीवृधन्पवमान विधर्मणि। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ९ ॥
रयिं नश्चित्रमश्विनमिन्दो विश्वायुमा भर। अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १० ॥

## [ ५ ] पञ्चमं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—आप्रियः ॥ छन्दः—१, २, ४-६ गायत्री; ३, ७ निचृद्गायत्री; ८ निचृदनुष्टुप्; ९, १० अनुष्टुप्; ११ विराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-७ षड्जः; ८-११ गान्धारः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

समिद्धो विश्वतस्पतिः पवमानो वि राजति। प्रीणन्वृषा कनिक्रदत् ॥ १ ॥
तनूनपात्पवमानः शृङ्गे शिशानो अर्षति। अन्तरिक्षेण रारजत् ॥ २ ॥
ईळेन्यः पवमानो रयिर्वि राजति द्युमान्। मधोर्धाराभिरोजसा ॥ ३ ॥
बर्हिः प्राचीनमोजसा पवमानः स्तृणन्हरिः। देवेषु देव ईयते ॥ ४ ॥
उदातैर्जिहते बृहद् द्वारो देवीर्हिरण्ययीः। पवमानेन सुष्टुताः ॥ ५ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

सुशिल्पे बृहती मही पवमानो वृषण्यति ।
नक्तोषासा न दर्शते ॥ ६ ॥
उभा देवा नृचक्षसा होतारा दैव्या हुवे ।
पवमान इन्द्रो वृषा ॥ ७ ॥
भारती पवमानस्य सरस्वतीळा मही ।
इमं नो यज्ञमा गमन्तिस्रो देवीः सुपेशसः ॥ ८ ॥

त्वष्टारमग्रजां गोपां पुरोयावानमा हुवे ।
इन्दुरिन्द्रो वृषा हरिः पवमानः प्रजापतिः ॥ ९ ॥
वनस्पतिं पवमान मध्वा समङ्ग्धि धारया ।
सहस्रवल्शं हरितं भ्राजमानं हिरण्ययम् ॥ १० ॥
विश्वे देवाः स्वाहाकृतिं पवमानस्या गत ।
वायुर्बृहस्पतिः सूर्योऽग्निरिन्द्रः सजोषसः ॥ ११ ॥

## [ ६ ] षष्ठं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ७ निचृद्गायत्री; ३-६, ९ गायत्री; ८ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

मन्द्रया सोम धारया वृषा पवस्व देवयुः । अव्यो वारेष्वस्मयुः ॥ १ ॥
अभि त्यं मद्यं मदमिन्दविन्द्र इति क्षर । अभि वाजिनो अर्वतः ॥ २ ॥
अभि त्यं पूर्व्यं मदं सुवानो अर्ष पवित्र आ । अभि वाजमुत श्रवः ॥ ३ ॥
अनु द्रप्सास इन्दव आपो न प्रवतासरन् । पुनाना इन्द्रमाशत ॥ ४ ॥
यमत्यमिव वाजिनं मृजन्ति योषणो दश । वने क्रीळन्तमत्यविम् ॥ ५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

तं गोभिर्वृषणं रसं मदाय देववीतये । सुतं भराय सं सृज ॥ ६ ॥
देवो देवाय धारयेन्द्राय पवते सुतः । पयो यदस्य पीपयत् ॥ ७ ॥
आत्मा यज्ञस्य रंह्या सुष्वाणः पवते सुतः । प्रत्नं नि पाति काव्यम् ॥ ८ ॥
एवा पुनान इन्द्रयुर्मदं मदिष्ठ वीतये । गुहा चिद्दधिषे गिरः ॥ ९ ॥

## [ ७ ] सप्तमं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ५-९ गायत्री; २ निचृद्गायत्री; ४ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

असृग्रमिन्दवः पथा धर्मन्नृतस्य सुश्रियः । विदाना अस्य योजनम् ॥ १ ॥
प्र धारा मध्वो अग्रियो महीरपो वि गाहते । हविर्हविष्षु वन्द्यः ॥ २ ॥
प्र युजो वाचो अग्रियो वृषाव चक्रदद्वने । सद्माभि सत्यो अध्वरः ॥ ३ ॥



परि यत्काव्या कविर्नृम्णा वसानो अर्षति । स्वर्वाजी सिषासति ॥ ४ ॥
पवमानो अभि स्पृधो विशो राजेव सीदति । यदीमृण्वन्ति वेधसः ॥ ५ ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

अव्यो वारे परि प्रियो हरिर्वनेषु सीदति । रेभो वनुष्यते मती ॥ ६ ॥
स वायुमिन्द्रमश्विना साकं मदेन गच्छति । रणा यो अस्य धर्मभिः ॥ ७ ॥
आ मित्रावरुणा भगं मध्वः पवन्त ऊर्मयः । विदाना अस्य शक्मभिः ॥ ८ ॥
अस्मभ्यं रोदसी रयिं मध्वो वाजस्य सातये । श्रवो वसूनि सं जितम् ॥ ९ ॥

## [ ८ ] अष्टमं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ५, ८ निचृद्गायत्री; ३, ४, ७ गायत्री; ६ पादनिचृद्गायत्री; ९ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

एते सोमा अभि प्रियमिन्द्रस्य काममक्षरन् । वर्धन्तो अस्य वीर्यम् ॥ १ ॥
पुनानासश्चमूषदो गच्छन्तो वायुमश्विना । ते नो धान्तु सुवीर्यम् ॥ २ ॥
इन्द्रस्य सोम राधसे पुनानो हार्दि चोदय । ऋतस्य योनिमासदम् ॥ ३ ॥
मृजन्ति त्वा दश क्षिपो हिन्वन्ति सप्त धीतयः । अनु विप्रा अमादिषुः ॥ ४ ॥
देवेभ्यस्त्वा मदाय कं सृजानमति मेष्यः । सं गोभिर्वासयामसि ॥ ५ ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

पुनानः कलशेष्वा वस्त्राण्यरुषो हरिः । परि गव्यान्यव्यत ॥ ६ ॥
मघोन आ पवस्व नो जहि विश्वा अप द्विषः । इन्दो सखायमा विश ॥ ७ ॥
वृष्टिं दिवः परि स्रव द्युम्नं पृथिव्या अधि । सहो नः सोम पृत्सु धाः ॥ ८ ॥
नृचक्षसं त्वा वयमिन्द्रपीतं स्वर्विदम् । भक्षीमहि प्रजामिषम् ॥ ९ ॥

## [ ९ ] नवमं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३-५, ८ गायत्री; २, ६, ७, ९ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

परि प्रिया दिवः कविर्वयांसि नप्त्योर्हितः । सुवानो याति कविक्रतुः ॥ १ ॥
प्रप्र क्षयाय पन्यसे जनाय जुष्टो अद्रुहे । वीत्यर्ष चनिष्ठया ॥ २ ॥

स सूनुर्मातरा शुचिर्जातो जाते अरोचयत्। महान्मही ऋतावृधा ॥ ३ ॥
स सप्त धीतिभिर्हितो नद्यो अजिन्वदद्रुहः। या एकमक्षि वावृधुः ॥ ४ ॥
ता अभि सन्तमस्तृतं महे युवानमा दधुः। इन्दुमिन्द्र तव व्रते ॥ ५ ॥
अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥
अभि वह्निरमर्त्यः सप्त पश्यति वावहिः। क्रिविर्देवीरतर्पयत् ॥ ६ ॥
अवा कल्पेषु नः पुमस्तमांसि सोम योध्या। तानि पुनान जङ्घनः ॥ ७ ॥
नू नव्यसे नवीयसे सूक्ताय साधया पथः। प्रत्नवद्रोचया रुचः ॥ ८ ॥
पवमान महि श्रवो गामश्वं रासि वीरवत्। सना मेधां सना स्वः ॥ ९ ॥

## [ १० ] दशमं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ६, ८ निचृद्गायत्री; ३, ५, ७, ९ गायत्री; ४ भुरिग्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥
प्र स्वानासो रथाइवार्वन्तो न श्रवस्यवः। सोमासो राये अक्रमुः ॥ १ ॥
हिन्वानासो रथाइव दधन्विरे गभस्त्योः। भरासः कारिणामिव ॥ २ ॥
राजानो न प्रशस्तिभिः सोमासो गोभिरञ्जते। यज्ञो न सप्त धातृभिः ॥ ३ ॥
परि सुवानास इन्दवो मदाय बर्हणा गिरा। सुता अर्षन्ति धारया ॥ ४ ॥
आपानासो विवस्वतो जनन्त उषसो भगम्। सूरा अण्वं वि तन्वते ॥ ५ ॥
अथ पञ्चस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥
अप द्वारा मतीनां प्रत्ना ऋण्वन्ति कारवः। वृष्णो हरस आयवः ॥ ६ ॥
समीचीनास आसते होतारः सप्तजामयः। पदमेकस्य पिप्रतः ॥ ७ ॥
नाभा नाभिं न आ ददे चक्षुश्चित्सूर्ये सचा। कवेरपत्यमा दुहे ॥ ८ ॥
अभि प्रिया दिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहा हितम्। सूरः पश्यति चक्षसा ॥ ९ ॥

## [ ११ ] एकादशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपः देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१-४, ९ निचृद्गायत्री; ५-८ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥
उपास्मै गायता नरः पवमानायेन्दवे। अभि देवाँ इयक्षते ॥ १ ॥



अभि ते मधुना पयोऽथर्वाणो अशिश्रयुः। देवं देवाय देवयु ॥ २ ॥
स नः पवस्व शं गवे शं जनाय शमर्वते। शं राजन्नोषधीभ्यः ॥ ३ ॥
बभ्रवे नु स्वतवसेऽरुणाय दिविस्पृशे। सोमाय गाथमर्चत ॥ ४ ॥
हस्तच्युतेभिरद्रिभिः सुतं सोमं पुनीतन। मधावा धावता मधु ॥ ५ ॥
अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥
नमसेदुप सीदत दध्नेदभि श्रीणीतन। इन्दुमिन्द्रे दधातन ॥ ६ ॥
अमित्रहा विचर्षणिः पवस्व सोम शं गवे। देवेभ्यो अनुकामकृत् ॥ ७ ॥
इन्द्राय सोम पातवे मदाय परि षिच्यसे। मनश्चिन्मनसस्पतिः ॥ ८ ॥
पवमान सुवीर्यं रयिं सोम रिरीहि नः। इन्दविन्द्रेण नो युजा ॥ ९ ॥

## [ १२ ] द्वादशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ६-८ गायत्री; ३-५ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥
सोमा असृग्रमिन्दवः सुता ऋतस्य सादने। इन्द्राय मधुमत्तमाः ॥ १ ॥
अभि विप्रा अनूषत गावो वत्सं न मातरः। इन्द्रं सोमस्य पीतये ॥ २ ॥
मदच्युत्क्षेति सादने सिन्धोरूर्मा विपश्चित्। सोमो गौरी अधि श्रितः ॥ ३ ॥
दिवो नाभा विचक्षणोऽव्यो वारे महीयते। सोमो यः सुक्रतुः कविः ॥ ४ ॥
यः सोमः कलशेष्वाँ अन्तः पवित्र आहितः। तमिन्दुः परि षस्वजे ॥ ५ ॥
अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥
प्र वाचमिन्दुरिष्यति समुद्रस्याधि विष्टपि। जिन्वन्कोशं मधुश्चुतम् ॥ ६ ॥
नित्यस्तोत्रो वनस्पतिर्धीनामन्तः सबर्दुघः। हिन्वानो मानुषा युगा ॥ ७ ॥
अभि प्रिया दिवस्पदा सोमो हिन्वानो अर्षति। विप्रस्य धारया कविः ॥ ८ ॥
आ पवमान धारय रयिं सहस्रवर्चसम्। अस्मे इन्दो स्वाभुवम् ॥ ९ ॥

इति षष्ठाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥

## अथ षष्ठाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः

### [ १३ ] त्रयोदशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१-३, ५, ८ गायत्री; ४ निचृद्गायत्री; ६ भुरिग्गायत्री; ७ पादनिचृद्गायत्री; ९ यवमध्यागायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

सोमः पुनानो अर्षति सहस्रधारो अत्यविः। वायोरिन्द्रस्य निष्कृतम्॥ १॥
पवमानमवस्यवो विप्रमभि प्र गायत। सुष्वाणं देववीतये॥ २॥
पवन्ते वाजसातये सोमाः सहस्रपाजसः। गृणाना देववीतये॥ ३॥
उत नो वाजसातये पवस्व बृहतीरिषः। द्युमदिन्दो सुवीर्यम्॥ ४॥
ते नः सहस्रिणं रयिं पवन्तामा सुवीर्यम्। सुवाना देवास इन्दवः॥ ५॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

अत्या हियाना न हेतृभिरसृग्रं वाजसातये। वि वारमव्यमाशवः॥ ६॥
वाश्रा अर्षन्तीन्दवोऽभि वत्सं न धेनवः। दधन्विरे गभस्त्योः॥ ७॥
जुष्ट इन्द्राय मत्सरः पवमान कनिक्रदत्। विश्वा अप द्विषो जहि॥ ८॥
अपघ्नन्तो अराव्णः पवमानाः स्वर्दृशः। योनावृतस्य सीदत॥ ९॥

### [ १४ ] चतुर्दशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१-३, ५, ७ गायत्री; ४, ८ निचृद्गायत्री; ६ ककुम्मतीगायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ तृतीयो वर्गः॥ ३॥

परि प्रासिष्यदत्कविः सिन्धोरूर्मावधि श्रितः। कारं बिभ्रत्पुरुस्पृहम्॥ १॥
गिरा यदी सबन्धवः पञ्च व्राता अपस्यवः। परिष्कृण्वन्ति धर्णसिम्॥ २॥
आदस्य शुष्मिणो रसे विश्वे देवा अमत्सत। यदी गोभिर्वसायते॥ ३॥
निरिणानो वि धावति जहच्छर्याणि तान्वा। अत्रा सं जिघ्रते युजा॥ ४॥
नप्तीभिर्यो विवस्वतः शुभ्रो न मामृजे युवा। गाः कृण्वानो न निर्णिजम्॥ ५॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४॥

अति श्रिती तिरश्चता गव्या जिगात्यण्व्या। वग्नुमियर्ति यं विदे॥ ६॥



अभि क्षिपः समग्मत मर्जयन्तीरिषस्पतिम्। पृष्ठा गृभ्णत वाजिनः॥ ७॥
परि दिव्यानि मर्मृशद्विश्वानि सोम पार्थिवा। वसूनि याह्यस्मयुः॥ ८॥

### [ १५ ] पञ्चदशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३-५, ८ निचृद्गायत्री; २, ६ गायत्री; ७ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ पञ्चमो वर्गः॥ ५॥

एष धिया यात्यण्व्या शूरो रथेभिराशुभिः। गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम्॥ १॥
एष पुरू धियायते बृहते देवतातये। यत्रामृतास आसते॥ २॥
एष हितो वि नीयतेऽन्तः शुभ्रावता पथा। यदी तुञ्जन्ति भूर्णयः॥ ३॥
एष शृङ्गाणि दोधुवच्छिशीते यूथ्यो३ वृषा। नृम्णा दधान ओजसा॥ ४॥
एष रुक्मिभिरीयते वाजी शुभ्रेभिरंशुभिः। पतिः सिन्धूनां भवन्॥ ५॥
एष वसूनि पिब्दना परुषा ययिवाँ अति। अव शादेषु गच्छति॥ ६॥
एतं मृजन्ति मर्ज्यमुप द्रोणेष्वायवः। प्रचक्राणं महीरिषः॥ ७॥
एतमु त्यं दश क्षिपो मृजन्ति सप्त धीतयः। स्वायुधं मदिन्तमम्॥ ८॥

### [ १६ ] षोडशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ विराड्गायत्री; २, ८ निचृद्गायत्री; ३-७ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

प्र ते सोतार ओण्यो३ रसं मदाय घृष्वये। सर्गो न तक्त्येतशः॥ १॥
क्रत्वा दक्षस्य रथ्यमपो वसानमन्धसा। गोषामण्वेषु सश्चिम॥ २॥
अनप्तमप्सु दुष्टरं सोमं पवित्र आ सृज। पुनीहीन्द्राय पातवे॥ ३॥
प्र पुनानस्य चेतसा सोमः पवित्रे अर्षति। क्रत्वा सधस्थमासदत्॥ ४॥
प्र त्वा नमोभिरिन्दव इन्द्र सोमा असृक्षत। महे भराय कारिणः॥ ५॥
पुनानो रूपे अव्यये विश्वा अर्षन्नभि श्रियः। शूरो न गोषु तिष्ठति॥ ६॥
दिवो न सानु पिप्युषी धारा सुतस्य वेधसः। वृथा पवित्रे अर्षति॥ ७॥
त्वं सोम विपश्चितं तना पुनान आयुषु। अव्यो वारं वि धावसि॥ ८॥

## [ १७ ] सप्तदशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३-८ गायत्री; २ भुरिग्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

प्र निम्नेनेव सिन्धवो घ्नन्तो वृत्राणि भूर्णयः। सोमा असृग्रमाशवः॥ १॥
अभि सुवानास इन्दवो वृष्टयः पृथिवीमिव। इन्द्रं सोमासो अक्षरन्॥ २॥
अत्यूर्मिर्मत्सरो मदः सोमः पवित्रे अर्षति। विघ्नन्रक्षांसि देवयुः॥ ३॥
आ कलशेषु धावति पवित्रे परि षिच्यते। उक्थैर्यज्ञेषु वर्धते॥ ४॥
अति त्री सोम रोचना रोहन्न भ्राजसे दिवम्। इष्णन्त्सूर्यं न चोदयः॥ ५॥
अभि विप्रा अनूषत मूर्धन्यज्ञस्य कारवः। दधानाश्चक्षसि प्रियम्॥ ६॥
तमु त्वा वाजिनं नरो धीभिर्विप्रा अवस्यवः। मृजन्ति देवतातये॥ ७॥
मधोर्धारामनु क्षर तीव्रः सधस्थमासदः। चारुर्ऋताय पीतये॥ ८॥

## [ १८ ] अष्टादशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४ निचृद्गायत्री; २ ककुम्मतीगायत्री; ३, ५, ६ गायत्री; ७ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

परि सुवानो गिरिष्ठाः पवित्रे सोमो अक्षाः। मदेषु सर्वधा असि॥ १॥
त्वं विप्रस्त्वं कविर्मधु प्र जातमन्धसः। मदेषु सर्वधा असि॥ २॥
तव विश्वे सजोषसो देवासः पीतिमाशत। मदेषु सर्वधा असि॥ ३॥
आ यो विश्वानि वार्या वसूनि हस्तयोर्दधे। मदेषु सर्वधा असि॥ ४॥
य इमे रोदसी मही सं मातरेव दोहते। मदेषु सर्वधा असि॥ ५॥
परि यो रोदसी उभे सद्यो वाजेभिरर्षति। मदेषु सर्वधा असि॥ ६॥
स शुष्मी कलशेष्वा पुनानो अचिक्रदत्। मदेषु सर्वधा असि॥ ७॥

## [ १९ ] एकोनविंशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमान सोमः॥ छन्दः—१ विराड्गायत्री; २, ५, ७ निचृद्गायत्री; ३, ४ गायत्री; ६ भुरिग्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

यत्सोम चित्रमुक्थ्यं दिव्यं पार्थिवं वसु। तन्नः पुनान आ भर॥ १॥



युवं हि स्थः स्वर्पती इन्द्रश्च सोम गोपती। ईशाना पिप्यतं धियः॥ २॥
वृषा पुनान आयुषु स्तनयन्नधि बर्हिषि। हरिः सन्योनिमासदत्॥ ३॥
अवावशन्त धीतयो वृषभस्याधि रेतसि। सूनोर्वत्सस्य मातरः॥ ४॥
कुविद् वृषण्यन्तीभ्यः पुनानो गर्भमादधत्। याः शुक्रं दुहते पयः॥ ५॥
उप शिक्षापतस्थुषो भियसमा धेहि शत्रुषु। पवमान विदा रयिम्॥ ६॥
नि शत्रोः सोम वृष्ण्यं नि शुष्मं नि वयस्तिर। दूरे वा सतो अन्ति वा॥ ७॥

## [ २० ] विंशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४-७ निचृद्गायत्री; २, ३ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

प्र कविर्देववीतयेऽव्यो वारेभिरर्षति। साह्वान्विश्वा अभि स्पृधः॥ १॥
स हि ष्मा जरितृभ्य आ वाजं गोमन्तमिन्वति। पवमानः सहस्रिणम्॥ २॥
परि विश्वानि चेतसा मृशसे पवसे मती। स नः सोम श्रवो विदः॥ ३॥
अभ्यर्ष बृहद्यशो मघवद्भ्यो ध्रुवं रयिम्। इषं स्तोतृभ्य आ भर॥ ४॥
त्वं राजेव सुव्रतो गिरः सोमा विवेशिथ। पुनानो वह्ने अद्भुत॥ ५॥
स वह्निरप्सु दुष्टरो मृज्यमानो गभस्त्योः। सोमश्चमूषु सीदति॥ ६॥
क्रीळुर्मखो न मंहयुः पवित्रं सोम गच्छसि। दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम्॥ ७॥

## [ २१ ] एकविंशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥
छन्दः—१, ३ विराड्गायत्री; २, ७ गायत्री;
४-६ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथैकादशो वर्गः॥ ११॥

एते धावन्तीन्दवः सोमा इन्द्राय घृष्वयः। मत्सरासः स्वर्विदः॥ १॥
प्रवृण्वन्तो अभियुजः सुष्वये वरिवोविदः। स्वयं स्तोत्रे वयस्कृतः॥ २॥
वृथा क्रीळन्त इन्दवः सधस्थमभ्येकमित्। सिन्धोरूर्मा व्यक्षरन्॥ ३॥
एते विश्वानि वार्या पवमानास आशत। हिता न सप्तयो रथे॥ ४॥
आस्मिन्पिशङ्गमिन्दवो दधाता वेनमादिशे। यो अस्मभ्यमरावा॥ ५॥

ऋभुर्न रथ्यं नवं दधाता केतमादिशे। शुक्राः पवध्वमर्णसा ॥ ६ ॥
एत उ त्ये अवीवशन्काष्ठां वाजिनो अक्रत। सतः प्रासाविषुर्मतिम् ॥ ७ ॥

[ २२ ] द्वाविंशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २ गायत्री; ३ विराड्गायत्री; ४, ५, ६, ७ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

एते सोमास आशवो रथाइव प्र वाजिनः। सर्गाः सृष्टा अहेषत ॥ १ ॥
एते वाताइवोरवः पर्जन्यस्येव वृष्टयः। अग्नेरिव भ्रमा वृथा ॥ २ ॥
एते पूता विपश्चितः सोमासो दध्याशिरः। विपा व्यानशुर्धियः ॥ ३ ॥
एते मृष्टा अमर्त्याः ससृवांसो न शश्रमुः। इयक्षन्तः पथो रजः ॥ ४ ॥
एते पृष्ठानि रोदसोर्विप्रयन्तो व्यानशुः। उतेदमुत्तमं रजः ॥ ५ ॥
तन्तुं तन्वानमुत्तममनु प्रवत आशत। उतेदमुत्तमाय्यम् ॥ ६ ॥
त्वं सोम पणिभ्य आ वसु गव्यानि धारयः। ततं तन्तुमचिक्रदः ॥ ७ ॥

[ २३ ] त्रयोविंशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४, ६ निचृद्गायत्री; ५ गायत्री; ७ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

सोमा असृग्रमाशवो मधोर्मदस्य धारया। अभि विश्वानि काव्या ॥ १ ॥
अनु प्रत्नास आयवः पदं नवीयो अक्रमुः। रुचे जनन्त सूर्यम् ॥ २ ॥
आ पवमान नो भरार्यो अदाशुषो गयम्। कृधि प्रजावतीरिषः ॥ ३ ॥
अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम्। अभि कोशं मधुश्चुतम् ॥ ४ ॥
सोमो अर्षति धर्णसिर्दधान इन्द्रियं रसम्। सुवीरो अभिशस्तिपाः ॥ ५ ॥
इन्द्राय सोम पवसे देवेभ्यः सधमाद्यः। इन्दो वाजं सिषाससि ॥ ६ ॥
अस्य पीत्वा मदानामिन्द्रो वृत्राण्यप्रति। जघान जघनच्च नु ॥ ७ ॥

[ २४ ] चतुर्विंशं सूक्तम्

ऋषिः—असितः काश्यपो देवलो वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २ गायत्री; ३, ५, ७ निचृद्गायत्री; ४, ६ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥



अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

प्र सोमासो अधन्विषुः पवमानास इन्दवः। श्रीणाना अप्सु मृञ्जत ॥ १ ॥
अभि गावो अधन्विषुरापो न प्रवता यतीः। पुनाना इन्द्रमाशत ॥ २ ॥
प्र पवमान धन्वसि सोमेन्द्राय पातवे। नृभिर्यतो वि नीयसे ॥ ३ ॥
त्वं सोम नृमादनः पवस्व चर्षणीसहे। सस्निर्यो अनुमाद्यः ॥ ४ ॥
इन्दो यदद्रिभिः सुतः पवित्रं परिधावसि। अरमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ ५ ॥
पवस्व वृत्रहन्तमोक्थेभिरनुमाद्यः। शुचिः पावको अद्भुतः ॥ ६ ॥
शुचिः पावक उच्यते सोमः सुतस्य मध्वः। देवावीरघशंसहा ॥ ७ ॥

द्वितीयोऽनुवाकः

[ २५ ] पञ्चविंशं सूक्तम्

ऋषिः—दृळहच्युत आगस्त्यः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३, ५, ६ गायत्री; २, ४ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे। मरुद्भ्यो वायवे मदः ॥ १ ॥
पवमान धिया हितो३ऽभि योनिं कनिक्रदत्। धर्मणा वायुमा विश ॥ २ ॥
सं देवैः शोभते वृषा कविर्योनावधि प्रियः। वृत्रहा देववीतमः ॥ ३ ॥
विश्वा रूपाण्याविशन्पुनानो याति हर्यतः। यत्रामृतास आसते ॥ ४ ॥
अरुषो जनयन्गिरः सोमः पवत आयुषक्। इन्द्रं गच्छन्कविक्रतुः ॥ ५ ॥
आ पवस्व मदिन्तम पवित्रं धारया कवे। अर्कस्य योनिमासदम् ॥ ६ ॥

[ २६ ] षड्विंशं सूक्तम्

ऋषिः—इध्मवाहो दार्ळहच्युतः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३, ४, ५ निचृद्गायत्री; २, ६ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

तममृक्षन्त वाजिनमुपस्थे अदितेरधि। विप्रासो अण्व्या धिया ॥ १ ॥
तं गावो अभ्यनूषत सहस्रधारमक्षितम्। इन्दुं धर्तारमा दिवः ॥ २ ॥
तं वेधां मेधयाह्यन्पवमानमधि द्यवि। धर्णसिं भूरिधायसम् ॥ ३ ॥
तमह्यन्भुरिजोर्धिया संवसानं विवस्वतः। पतिं वाचो अदाभ्यम् ॥ ४ ॥
तं सानावधि जामयो हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। हर्यतं भूरिचक्षसम् ॥ ५ ॥

तं त्वा हिन्वन्ति वेधसः पवमान गिरावृधम्। इन्दविन्द्राय मत्सरम्॥ ६॥

[ २७ ] सप्तविंशं सूक्तम्

ऋषिः—नृमेधः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २, ६ निचृद्गायत्री;
३-५ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ सप्तदशो वर्गः॥ १७॥

एष कविरभिष्टुतः पवित्रे अधि तोशते। पुनानो घ्नन्नप स्रिधः॥ १॥
एष इन्द्राय वायवे स्वर्जित्परि षिच्यते। पवित्रे दक्षसाधनः॥ २॥
एष नृभिर्वि नीयते दिवो मूर्धा वृषा सुतः। सोमो वनेषु विश्ववित्॥ ३॥
एष गव्युरचिक्रदत्पवमानो हिरण्ययुः। इन्दुः सत्राजिदस्तृतः॥ ४॥
एष सूर्येण हासते पवमानो अधि द्यवि। पवित्रे मत्सरो मदः॥ ५॥
एष शुष्म्यसिष्यददन्तरिक्षे वृषा हरिः। पुनान इन्दुरिन्द्रमा॥ ६॥

[ २८ ] अष्टाविंशं सूक्तम्

ऋषिः—प्रियमेधः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४, ५ गायत्री;
२, ३, ६ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ अष्टादशो वर्गः॥ १८॥

एष वाजी हितो नृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः। अव्यो वारं वि धावति॥ १॥
एष पवित्रे अक्षरत्सोमो देवेभ्यः सुतः। विश्वा धामान्याविशन्॥ २॥
एष देवः शुभायतेऽधि योनावमर्त्यः। वृत्रहा देववीतमः॥ ३॥
एष वृषा कनिक्रदद्दशभिर्जामिभिर्यतः। अभि द्रोणानि धावति॥ ४॥
एष सूर्यमरोचयत्पवमानो विचर्षणिः। विश्वा धामानि विश्ववित्॥ ५॥
एष शुष्म्यदाभ्यः सोमः पुनानो अर्षति। देवावीरघशंसहा॥ ६॥

[ २९ ] एकोनत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—नृमेधः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ विराड्गायत्री;
२-४, ६ निचृद्गायत्री; ५ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

प्रास्य धारा अक्षरन्वृष्णः सुतस्यौजसा। देवाँ अनु प्रभूषतः॥ १॥
सप्तिं मृजन्ति वेधसो गृणन्तः कारवो गिरा। ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यम्॥ २॥



सुषहा सोम तानि ते पुनानाय प्रभूवसो। वर्धा समुद्रमुक्थ्यम्॥ ३॥
विश्वा वसूनि संजयन्पवस्व सोम धारया। इनु द्वेषांसि सध्र्यक्॥ ४॥
रक्षा सु नो अररुषः स्वनात्समस्य कस्य चित्। निदो यत्र मुमुच्महे॥ ५॥
एन्दो पार्थिवं रयिं दिव्यं पवस्व धारया। द्युमन्तं शुष्ममा भर॥ ६॥

[ ३० ] त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—बिन्दुः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २, ६ गायत्री;
३-५ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

प्र धारा अस्य शुष्मिणो वृथा पवित्रे अक्षरन्। पुनानो वाचमिष्यति॥ १॥
इन्दुर्हियानः सोतृभिर्मृज्यमानः कनिक्रदत्। इयर्ति वग्नुमिन्द्रियम्॥ २॥
आ नः शुष्मं नृषाह्यं वीरवन्तं पुरुस्पृहम्। पवस्व सोम धारया॥ ३॥
प्र सोमो अति धारया पवमानो असिष्यदत्। अभि द्रोणान्यासदम्॥ ४॥
अप्सु त्वा मधुमत्तमं हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। इन्दविन्द्राय पीतये॥ ५॥
सुनोता मधुमत्तमं सोममिन्द्राय वज्रिणे। चारुं शर्धाय मत्सरम्॥ ६॥

[ ३१ ] एकत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—गोतमः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ ककुम्मतीगायत्री; २ यवमध्यागायत्री;
३, ५ गायत्री; ४, ६ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

प्र सोमासः स्वाध्य१ः पवमानासो अक्रमुः। रयिं कृण्वन्ति चेतनम्॥ १॥
दिवस्पृथिव्या अधि भवेन्दो द्युम्नवर्धनः। भवा वाजानां पतिः॥ २॥
तुभ्यं वाता अभिप्रियस्तुभ्यमर्षन्ति सिन्धवः। सोम वर्धन्ति ते महः॥ ३॥
आ प्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्ण्यम्। भवा वाजस्य संगथे॥ ४॥
तुभ्यं गावो घृतं पयो बभ्रो दुदुह्रे अक्षितम्। वर्षिष्ठे अधि सानवि॥ ५॥
स्वायुधस्य ते सतो भुवनस्य पते वयम्। इन्दो सखित्वमुश्मसि॥ ६॥

[ ३२ ] द्वात्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—श्यावाश्वः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २ निचृद्गायत्री;
३-६ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

प्र सोमासो मदच्युतः श्रवसे नो मघोनः। सुता विदथे अक्रमुः ॥ १ ॥
आदीं त्रितस्य योषणो हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ २ ॥
आदीं हंसो यथा गणं विश्वस्यावीवशन्मतिम्। अत्यो न गोभिरज्यते ॥ ३ ॥
उभे सोमावचाकशन्मृगो न तक्तो अर्षसि। सीदन्नृतस्य योनिमा ॥ ४ ॥
अभि गावो अनूषत योषा जारमिव प्रियम्। अगन्नाजिं यथा हितम् ॥ ५ ॥
अस्मे धेहि द्युमद्यशो मघवद्भ्यश्च मह्यं च। सनिं मेधामुत श्रवः ॥ ६ ॥

## [ ३३ ] त्रयस्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ ककुम्मतीगायत्री;
२, ४, ५ गायत्री; ३, ६ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

प्र सोमासो विपश्चितोऽपां न यन्त्यूर्मयः। वनानि महिषाइव ॥ १ ॥
अभि द्रोणानि बभ्रवः शुक्रा ऋतस्य धारया। वाजं गोमन्तमक्षरन् ॥ २ ॥
सुता इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः। सोमा अर्षन्ति विष्णवे ॥ ३ ॥
तिस्रो वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः। हरिरेति कनिक्रदत् ॥ ४ ॥
अभि ब्रह्मीरनूषत यह्वीर्ऋतस्य मातरः। मर्मृज्यन्ते दिवः शिशुम् ॥ ५ ॥
रायः समुद्रांश्चतुरोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः। आ पवस्व सहस्रिणः ॥ ६ ॥

## [ ३४ ] चतुस्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ४ निचृद्गायत्री;
३, ५, ६ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

प्र सुवानो धारया तनेन्दुर्हिन्वानो अर्षति। रुजद् दृळ्हा व्योजसा ॥ १ ॥
सुत इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः। सोमो अर्षति विष्णवे ॥ २ ॥
वृषाणं वृषभिर्यतं सुन्वन्ति सोममद्रिभिः। दुहन्ति शक्मना पयः ॥ ३ ॥
भुवत्त्रितस्य मर्ज्यो भुवदिन्द्राय मत्सरः। सं रूपैरज्यते हरिः ॥ ४ ॥
अभीमृतस्य विष्टपं दुहते पृश्निमातरः। चारु प्रियतमं हविः ॥ ५ ॥
समेनमह्रुता इमा गिरो अर्षन्ति सस्रुतः। धेनूर्वाश्रो अवीवशत् ॥ ६ ॥



## [ ३५ ] पञ्चत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—प्रभूवसुः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ४-६ गायत्री;
३ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

आ नः पवस्व धारया पवमान रयिं पृथुम्। यया ज्योतिर्विदासि नः ॥ १ ॥
इन्दो समुद्रमीङ्खय पवस्व विश्वमेजय। रायो धर्ता न ओजसा ॥ २ ॥
त्वया वीरेण वीरवोऽभि ष्याम पृतन्यतः। क्षरा णो अभि वार्यम् ॥ ३ ॥
प्र वाजमिन्दुरिष्यति सिषासन्वाजसा ऋषिः। व्रता विदान आयुधा ॥ ४ ॥
तं गीर्भिर्वाचमीङ्खयं पुनानं वासयामसि। सोमं जनस्य गोपतिम् ॥ ५ ॥
विश्वो यस्य व्रते जनो दाधार धर्मणस्पतेः। पुनानस्य प्रभूवसोः ॥ ६ ॥

## [ ३६ ] षट्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—प्रभूवसुः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ पादनिचृद्गायत्री;
२, ६ गायत्री; ३-५ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

असर्जि रथ्यो यथा पवित्रे चम्वोः सुतः। कार्ष्मन्वाजी न्यक्रमीत् ॥ १ ॥
स वह्निः सोम जागृविः पवस्व देववीरति। अभि कोशं मधुश्चुतम् ॥ २ ॥
स नो ज्योतींषि पूर्व्य पवमान वि रोचय। क्रत्वे दक्षाय नो हिनु ॥ ३ ॥
शुम्भमान ऋतायुभिर्मृज्यमानो गभस्त्योः। पवते वारे अव्यये ॥ ४ ॥
स विश्वा दाशुषे वसु सोमो दिव्यानि पार्थिवा। पवतामान्तरिक्ष्या ॥ ५ ॥
आ दिवस्पृष्ठमश्वयुर्गव्ययुः सोम रोहसि। वीरयुः शवसस्पते ॥ ६ ॥

## [ ३७ ] सप्तत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—रहूगणः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१-३ गायत्री;
४-६ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

स सुतः पीतये वृषा सोमः पवित्रे अर्षति। विघ्नन्रक्षांसि देवयुः ॥ १ ॥
स पवित्रे विचक्षणो हरिरर्षति धर्णसिः। अभि योनिं कनिक्रदत् ॥ २ ॥
स वाजी रोचना दिवः पवमानो वि धावति। रक्षोहा वारमव्ययम् ॥ ३ ॥

स त्रितस्याधि सानवि पवमानो अरोचयत्। जामिभिः सूर्यं सह ॥ ४ ॥
स वृत्रहा वृषा सुतो वरिवोविददाभ्यः। सोमो वाजमिवासरत् ॥ ५ ॥
स देवः कविनेषितो३ऽभि द्रोणानि धावति। इन्दुरिन्द्राय मंहना ॥ ६ ॥

### [ ३८ ] अष्टात्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—रहूगणः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ४, ६ निचृद्गायत्री; ३ गायत्री; ५ ककुम्मतीगायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

एष उ स्य वृषा रथोऽव्यो वारेभिरर्षति। गच्छन्वाजं सहस्रिणम् ॥ १ ॥
एतं त्रितस्य योषणो हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ २ ॥
एतं त्यं हरितो दश मर्मृज्यन्ते अपस्युवः। याभिर्मदाय शुम्भते ॥ ३ ॥
एष स्य मानुषीष्वा श्येनो न विक्षु सीदति। गच्छञ्जारो न योषितम् ॥ ४ ॥
एष स्य मद्यो रसोऽव चष्टे दिवः शिशुः। य इन्दुर्वारमाविशत् ॥ ५ ॥
एष स्य पीतये सुतो हरिरर्षति धर्णसिः। क्रन्दन्योनिमभि प्रियम् ॥ ६ ॥

### [ ३९ ] एकोनचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—बृहन्मतिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ४, ६ निचृद्गायत्री; २, ३, ५ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

आशुरर्ष बृहन्मते परि प्रियेण धाम्ना। यत्र देवा इति ब्रवन् ॥ १ ॥
परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं जनाय यातयन्निषः। वृष्टिं दिवः परि स्रव ॥ २ ॥
सुत एति पवित्र आ त्विषिं दधान ओजसा। विचक्षाणो विरोचयन् ॥ ३ ॥
अयं स यो दिवस्परि रघुयामा पवित्र आ। सिन्धोरूर्मा व्यक्षरत् ॥ ४ ॥
आविवासन्परावतो अथो अर्वावतः सुतः। इन्द्राय सिच्यते मधु ॥ ५ ॥
समीचीना अनूषत हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। योनावृतस्य सीदत ॥ ६ ॥

### [ ४० ] चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—बृहन्मतिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २ गायत्री; ३-६ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः। शुम्भन्ति विप्रं धीतिभिः ॥ १ ॥



आ योनिमरुणो रुहद्गमदिन्द्रं वृषा सुतः। ध्रुवे सदसि सीदति ॥ २ ॥
नू नो रयिं महामिन्दोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः। आ पवस्व सहस्रिणम् ॥ ३ ॥
विश्वा सोम पवमान द्युम्नानीन्दवा भर। विदाः सहस्रिणीरिषः ॥ ४ ॥
स नः पुनान आ भर रयिं स्तोत्रे सुवीर्यम्। जरितुर्वर्धया गिरः ॥ ५ ॥
पुनान इन्दवा भर सोम द्विबर्हसं रयिम्। वृषन्निन्दो न उक्थ्यम् ॥ ६ ॥

### [ ४१ ] एकचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यातिथिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३-५ गायत्री; २ ककुम्मतीगायत्री; ६ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

प्र ये गावो न भूर्णयस्त्वेषा अयासो अक्रमुः। घ्नन्तः कृष्णामप त्वचम् ॥ १ ॥
सुवितस्य मनामहेऽति सेतुं दुराव्यम्। साह्वांसो दस्युमव्रतम् ॥ २ ॥
शृण्वे वृष्टेरिव स्वनः पवमानस्य शुष्मिणः। चरन्ति विद्युतो दिवि ॥ ३ ॥
आ पवस्व महीमिषं गोमदिन्दो हिरण्यवत्। अश्वावद्वाजवत्सुतः ॥ ४ ॥
स पवस्व विचर्षण आ मही रोदसी पृण। उषाः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ ५ ॥
परि णः शर्मयन्त्या धारया सोम विश्वतः। सरा रसेव विष्टपम् ॥ ६ ॥

### [ ४२ ] द्विचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यातिथिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २ निचृद्गायत्री; ३, ४, ६ गायत्री; ५ ककुम्मतीगायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

जनयन्रोचना दिवो जनयन्नप्सु सूर्यम्। वसानो गा अपो हरिः ॥ १ ॥
एष प्रत्नेन मन्मना देवो देवेभ्यस्परि। धारया पवते सुतः ॥ २ ॥
वावृधानाय तूर्वये पवन्ते वाजसातये। सोमाः सहस्रपाजसः ॥ ३ ॥
दुहानः प्रत्नमित्पयः पवित्रे परि षिच्यते। क्रन्दन्देवाँ अजीजनत् ॥ ४ ॥
अभि विश्वानि वार्याभि देवाँ ऋतावृधः। सोमः पुनानो अर्षति ॥ ५ ॥
गोमन्नः सोम वीरवदश्वावद्वाजवत्सुतः। पवस्व बृहतीरिषः ॥ ६ ॥

### [ ४३ ] त्रिचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—मेध्यातिथिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ४, ५ गायत्री; ३, ६ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

यो अत्यइव मृज्यते गोभिर्मदाय हर्यतः। तं गीर्भिर्वासयामसि ॥ १ ॥
तं नो विश्वा अवस्युवो गिरः शुम्भन्ति पूर्वथा। इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ २ ॥
पुनानो याति हर्यतः सोमो गीर्भिः परिष्कृतः। विप्रस्य मेध्यातिथेः ॥ ३ ॥
पवमान विदा रयिमस्मभ्यं सोम सुश्रियम्। इन्दो सहस्रवर्चसम् ॥ ४ ॥
इन्दुरत्यो न वाजसृत्कनिक्रन्ति पवित्र आ। यदक्षारति देवयुः ॥ ५ ॥
पवस्व वाजसातये विप्रस्य गृणतो वृधे। सोम रास्व सुवीर्यम् ॥ ६ ॥

इति षष्ठाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥

इति षष्ठोऽष्टकः ॥

## अथ सप्तमाष्टके प्रथमोऽध्यायः

### [ ४४ ] चतुश्चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—अयास्यः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ निचृद्गायत्री;
२-६ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

प्र ण इन्दो महे तन ऊर्मिं न बिभ्रदर्षसि। अभि देवाँ अयास्यः ॥ १ ॥
मती जुष्टो धिया हितः सोमो हिन्वे परावति। विप्रस्य धारया कविः ॥ २ ॥
अयं देवेषु जागृविः सुत एति पवित्र आ। सोमो याति विचर्षणिः ॥ ३ ॥
स नः पवस्व वाजयुश्चक्राणश्चारुमध्वरम्। बर्हिष्माँ आ विवासति ॥ ४ ॥
स नो भगाय वायवे विप्रवीरः सदावृधः। सोमो देवेष्वा यमत् ॥ ५ ॥
स नो अद्य वसुत्तये क्रतुविद्गातुवित्तमः। वाजं जेषि श्रवो बृहत् ॥ ६ ॥

### [ ४५ ] पञ्चचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—अयास्यः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३-५ गायत्री;
२, विराड्गायत्री; ६ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

स पवस्व मदाय कं नृचक्षा देववीतये। इन्दविन्द्राय पीतये ॥ १ ॥
स नो अर्षाभि दूत्यं त्वमिन्द्राय तोशसे। देवान्त्सखिभ्य आ वरम् ॥ २ ॥



उत त्वामरुणं वयं गोभिरञ्ज्मो मदाय कम्। वि नो राये दुरो वृधि ॥ ३ ॥
अत्यू पवित्रमक्रमीद्वाजी धुरं न यामनि। इन्दुर्देवेषु पत्यते ॥ ४ ॥
समी सखायो अस्वरन्वने क्रीळन्तमत्यविम्। इन्दुं नावा अनूषत ॥ ५ ॥
तया पवस्व धारया यया पीतो विचक्षसे। इन्दो स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ ६ ॥

### [ ४६ ] षट्चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—अयास्यः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ ककुम्मतीगायत्री;
२, ४, ६ निचृद्गायत्री; ३, ५ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

असृग्रन्देववीतयेऽत्यासः कृत्व्याइव। क्षरन्तः पर्वतावृधः ॥ १ ॥
परिष्कृतास इन्दवो योषेव पित्र्यावती। वायुं सोमा असृक्षत ॥ २ ॥
एते सोमास इन्दवः प्रयस्वन्तश्चमू सुताः। इन्द्रं वर्धन्ति कर्मभिः ॥ ३ ॥
आ धावता सुहस्त्यः शुक्रा गृभ्णीत मन्थिना। गोभिः श्रीणीत मत्सरम् ॥ ४ ॥
स पवस्व धनंजय प्रयन्ता राधसो महः। अस्मभ्यं सोम गातुवित् ॥ ५ ॥
एतं मृजन्ति मर्ज्यं पवमानं दश क्षिपः। इन्द्राय मत्सरं मदम् ॥ ६ ॥

### [ ४७ ] सप्तचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कविर्भार्गवः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४ गायत्री;
२ निचृद्गायत्री; ५ विराट्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

अया सोमः सुकृत्यया महश्चिदभ्यवर्धत। मन्दान उद् वृषायते ॥ १ ॥
कृतानीदस्य कर्त्वा चेतन्ते दस्युतर्हणा। ऋणा च धृष्णुश्चयते ॥ २ ॥
आत्सोम इन्द्रियो रसो वज्रः सहस्रसा भुवत्। उक्थं यदस्य जायते ॥ ३ ॥
स्वयं कविर्विधर्तरि विप्राय रत्नमिच्छति। यदी मर्मृज्यते धियः ॥ ४ ॥
सिषासतू रयीणां वाजेष्वर्वतामिव। भरेषु जिग्युषामसि ॥ ५ ॥

### [ ४८ ] अष्टचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कविर्भार्गवः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ५ गायत्री;
२-४ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

तं त्वा नृम्णानि बिभ्रतं सधस्थेषु महो दिवः। चारुं सुकृत्ययेमहे ॥ १ ॥

संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यं महामहिव्रतं मदम्। शतं पुरो रुरुक्षणिम्॥ २॥
अतस्त्वा रयिमभि राजानं सुक्रतो दिवः। सुपर्णो अव्यथिर्भरत्॥ ३॥
विश्वस्मा इत्स्वर्दृशे साधारणं रजस्तुरम्। गोपामृतस्य विर्भरत्॥ ४॥
अधा हिन्वान इन्द्रियं ज्यायो महित्वमानशे। अभिष्टिकृद्विचर्षणिः॥ ५॥

### [ ४९ ] एकोनपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—कविर्भार्गवः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४, ५ निचृद्गायत्री; २, ३ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

पवस्व वृष्टिमा सु नोऽपामूर्मिं दिवस्परि। अयक्ष्मा बृहतीरिषः॥ १॥
तया पवस्व धारया यया गाव इहागमन्। जन्यास उप नो गृहम्॥ २॥
घृतं पवस्व धारया यज्ञेषु देववीतमः। अस्मभ्यं वृष्टिमा पव॥ ३॥
स न ऊर्जे व्य१व्ययं पवित्रं धाव धारया। देवासः शृणवन्हि कम्॥ ४॥
पवमानो असिष्यद्रक्षांस्यपजङ्घनत्। प्रत्नवद्रोचयन्रुचः ॥ ५॥

### [ ५० ] पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—उचथ्यः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २, ४, ५ गायत्री; ३ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

उत्ते शुष्मास ईरते सिन्धोरूर्मेरिव स्वनः। वाणस्य चोदया पविम्॥ १॥
प्रसवे त उदीरते तिस्रो वाचो मखस्युवः। यदव्य एषि सानवि॥ २॥
अव्यो वारे परि प्रियं हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। पवमानं मधुश्चुतम्॥ ३॥
आ पवस्व मदिन्तम पवित्रं धारया कवे। अर्कस्य योनिमासदम्॥ ४॥
स पवस्व मदिन्तम गोभिरञ्जानो अक्तुभिः। इन्दविन्द्राय पीतये॥ ५॥

### [ ५१ ] एकपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—उचथ्यः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २ गायत्री; ३-५ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

अध्वर्यो अद्रिभिः सुतं सोमं पवित्र आ सृज। पुनीहीन्द्राय पातवे॥ १॥



दिवः पीयूषमुत्तमं सोममिन्द्राय वज्रिणे। सुनोता मधुमत्तमम्॥ २॥
तव त्य इन्दो अन्धसो देवा मधोर्व्यश्नते। पवमानस्य मरुतः॥ ३॥
त्वं हि सोम वर्धयन्त्सुतो मदाय भूर्णये। वृषन्त्स्तोतारमूतये॥ ४॥
अभ्यर्ष विचक्षण पवित्रं धारया सुतः। अभि वाजमुत श्रवः॥ ५॥

### [ ५२ ] द्विपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—उचथ्यः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ भुरिग्गायत्री; २ गायत्री; ३, ५ निचृद्गायत्री; ४ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

परि द्युक्षः सनद्रयिर्भरद्वाजं नो अन्धसा। सुवानो अर्ष पवित्र आ॥ १॥
तव प्रत्नेभिरध्वभिरव्यो वारे परि प्रियः। सहस्रधारो यात्तना॥ २॥
चरुर्न यस्तमीङ्खयेन्दो न दानमीङ्खय। वधैर्वधस्नवीङ्खय ॥ ३॥
नि शुष्ममिन्दवेषां पुरुहूत जनानाम्। यो अस्माँ आदिदेशति॥ ४॥
शतं न इन्द ऊतिभिः सहस्रं वा शुचीनाम्। पवस्व मंहयद्रयिः॥ ५॥

### [ ५३ ] त्रिपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३ निचृद्गायत्री; २, ४ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

उत्ते शुष्मासो अस्थू रक्षो भिन्दन्तो अद्रिवः। नुदस्व याः परिस्पृधः॥ १॥
अया निजघ्निरोजसा रथसङ्गे धने हिते। स्तवा अबिभ्युषा हृदा॥ २॥
अस्य व्रतानि नाधृषे पवमानस्य दूढ्या। रुज यस्त्वा पृतन्यति॥ ३॥
तं हिन्वन्ति मदच्युतं हरिं नदीषु वाजिनम्। इन्दुमिन्द्राय मत्सरम्॥ ४॥

### [ ५४ ] चतुष्पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २, ४ गायत्री; ३ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथैकादशो वर्गः॥ ११॥

अस्य प्रत्नामनु द्युतं शुक्रं दुदुह्रे अह्रयः। पयः सहस्रसामृषिम्॥ १॥
अयं सूर्य इवोपदृगयं सरांसि धावति। सप्त प्रवत आ दिवम्॥ २॥

अयं विश्वानि तिष्ठति पुनानो भुवनोपरि। सोमो देवो न सूर्यः ॥ ३ ॥
परि णो देववीतये वाजाँ अर्षसि गोमतः। पुनान इन्दविन्द्रयुः ॥ ४ ॥

### [ ५५ ] पञ्चपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २ गायत्री; ३, ४ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ द्वादशो वर्गः॥ १२॥

यवंयवं नो अन्धसा पुष्टंपुष्टं परि स्रव। सोम विश्वा च सौभगा ॥ १ ॥
इन्दो यथा तव स्तवो यथा ते जातमन्धसः। नि बर्हिषि प्रिये सदः ॥ २ ॥
उत नो गोविदश्ववित्पवस्व सोमान्धसा। मक्षूतमेभिरहभिः ॥ ३ ॥
यो जिनाति न जीयते हन्ति शत्रुमभीत्य। स पवस्व सहस्रजित् ॥ ४ ॥

### [ ५६ ] षट्पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१-३ गायत्री; ४ यवमध्यागायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥ १३॥

परि सोम ऋतं बृहदाशुः पवित्रे अर्षति। विघ्नन्रक्षांसि देवयुः ॥ १ ॥
यत्सोमो वाजमर्षति शतं धारा अपस्युवः। इन्द्रस्य सख्यमाविशन् ॥ २ ॥
अभि त्वा योषणो दश जारं न कन्यानूषत। मृज्यसे सोम सातये ॥ ३ ॥
त्वमिन्द्राय विष्णवे स्वादुरिन्दो परि स्रव। नॄन्त्स्तोतॄन्पाह्यंहसः ॥ ४ ॥

### [ ५७ ] सप्तपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३ गायत्री; २ निचृद्गायत्री; ४ ककुम्मतीगायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४॥

प्र ते धारा असश्चतो दिवो न यन्ति वृष्टयः। अच्छा वाजं सहस्रिणम् ॥ १ ॥
अभि प्रियाणि काव्या विश्वा चक्षाणो अर्षति। हरिस्तुञ्जान आयुधा ॥ २ ॥
स मर्मृजान आयुभिरिभो राजेव सुव्रतः। श्येनो न वंसु षीदति ॥ ३ ॥
स नो विश्वा दिवो वसूतो पृथिव्या अधि। पुनान इन्दवा भर ॥ ४ ॥

### [ ५८ ] अष्टपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३ निचृद्गायत्री; २ विराड्गायत्री; ४ गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥



अथ पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥

तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः। तरत्स मन्दी धावति ॥ १ ॥
उस्रा वेद वसूनां मर्तस्य देव्यवसः। तरत्स मन्दी धावति ॥ २ ॥
ध्वस्रयोः पुरुषन्त्योरा सहस्राणि दद्महे। तरत्स मन्दी धावति ॥ ३ ॥
आ ययोस्त्रिंशतं तना सहस्राणि च दद्महे। तरत्स मन्दी धावति ॥ ४ ॥

### [ ५९ ] एकोनषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ गायत्री; २ आर्चीस्वराड्गायत्री; ३, ४ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ षोडशो वर्गः॥ १६॥

पवस्व गोजिदश्वजिद्विश्वजित्सोम रण्यजित्। प्रजावद्रत्नमा भर ॥ १ ॥
पवस्वाद्भ्यो अदाभ्यः पवस्वौषधीभ्यः। पवस्व धिषणाभ्यः ॥ २ ॥
त्वं सोम पवमानो विश्वानि दुरिता तर। कविः सीद नि बर्हिषि ॥ ३ ॥
पवमान स्वर्विदो जायमानोऽभवो महान्। इन्दो विश्वाँ अभीदसि ॥ ४ ॥

### [ ६० ] षष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—अवत्सारः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २, ४ गायत्री; ३ निचृदुष्णिक्॥ स्वरः—१, २, ४ षड्जः; ३ ऋषभः॥

अथ सप्तदशो वर्गः॥ १७॥

प्र गायत्रेण गायत पवमानं विचर्षणिम्। इन्दुं सहस्रचक्षसम् ॥ १ ॥
तं त्वा सहस्रचक्षसमथो सहस्रभर्णसम्। अति वारमपाविषुः ॥ २ ॥
अति वारान्पवमानो असिष्यदत्कलशाँ अभि धावति।
इन्द्रस्य हार्द्याविशन् ॥ ३ ॥
इन्द्रस्य सोम राधसे शं पवस्व विचर्षणे। प्रजावद्रेत आ भर ॥ ४ ॥

तृतीयोऽनुवाकः

### [ ६१ ] एकषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—अमहीयुः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४, ५, ८, १०, १२, १५, १८, २२-२४, २९, ३० निचृद्गायत्री; २, ३, ६, ७, ९, १३, १४, १६, १७, २०, २१, २६-२८ गायत्री; ११, १९ विराड्गायत्री; २५ ककुम्मतीगायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

अया वीती परि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा। अवाहन्नवतीर्नव ॥ १ ॥
पुरः सद्य इत्थाधिये दिवोदासाय शम्बरम्। अध त्यं तुर्वशं यदुम् ॥ २ ॥
परि णो अश्वमश्वविद्गोमदिन्दो हिरण्यवत्। क्षरा सहस्रिणीरिषः ॥ ३ ॥
पवमानस्य ते वयं पवित्रमभ्युन्दतः। सखित्वमा वृणीमहे ॥ ४ ॥
ये ते पवित्रमूर्मयोऽभिक्षरन्ति धारया। तेभिर्नः सोम मृळय ॥ ५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

स नः पुनान आ भर रयिं वीरवतीमिषम्। ईशानः सोम विश्वतः ॥ ६ ॥
एतमु त्यं दश क्षिपो मृजन्ति सिन्धुमातरम्। समादित्येभिरख्यत ॥ ७ ॥
समिन्द्रेणोत वायुना सुत एति पवित्र आ। सं सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ ८ ॥
स नो भगाय वायवे पूष्णे पवस्व मधुमान्। चारुर्मित्रे वरुणे च ॥ ९ ॥
उच्चा ते जातमन्धसो दिवि षद्भूम्या ददे। उग्रं शर्म महि श्रवः ॥ १० ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

एना विश्वान्यर्य आ द्युम्नानि मानुषाणाम्। सिषासन्तो वनामहे ॥ ११ ॥
स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भ्यः। वरिवोवित्परि स्रव ॥ १२ ॥
उपो षु जातमप्तुरं गोभिर्भङ्गं परिष्कृतम्। इन्दुं देवा अयासिषुः ॥ १३ ॥
तमिद्वर्धन्तु नो गिरो वत्सं संशिश्वरीरिव। य इन्द्रस्य हृदंसनिः ॥ १४ ॥
अर्षा णः सोम शं गवे धुक्षस्व पिप्युषीमिषम्। वर्धा समुद्रमुक्थ्यम् ॥ १५ ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

पवमानो अजिजनद्दिवश्चित्रं न तन्यतुम्। ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥ १६ ॥
पवमानस्य ते रसो मदो राजन्नदुच्छुनः। वि वारमव्यमर्षति ॥ १७ ॥
पवमान रसस्तव दक्षो वि राजति द्युमान्। ज्योतिर्विश्वं स्वर्दृशे ॥ १८ ॥
यस्ते मदो वरेण्यस्तेना पवस्वान्धसा। देवावीरघशंसहा ॥ १९ ॥
जघ्निर्वृत्रममित्रियं सस्निर्वाजं दिवेदिवे। गोषा उ अश्वसा असि ॥ २० ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

संमिश्लो अरुषो भव सूपस्थाभिर्न धेनुभिः। सीदञ्छ्येनो न योनिमा ॥ २१ ॥



स पवस्व य आविथेन्द्रं वृत्राय हन्तवे। वव्रिवांसं महीरपः ॥ २२ ॥
सुवीरासो वयं धना जयेम सोम मीढ्वः। पुनानो वर्ध नो गिरः ॥ २३ ॥
त्वोतासस्तवावसा स्याम वन्वन्त आमुरः। सोम व्रतेषु जागृहि ॥ २४ ॥
अपघ्नन्पवते मृधोऽप सोमो अराव्णः। गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ २५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

महो नो राय आ भर पवमान जही मृधः। रास्वेन्दो वीरवद्यशः ॥ २६ ॥
न त्वा शतं चन ह्रुतो राधो दित्सन्तमा मिनन्। यत्पुनानो मखस्यसे ॥ २७ ॥
पवस्वेन्दो वृषा सुतः कृधी नो यशसो जने। विश्वा अप द्विषो जहि ॥ २८ ॥
अस्य ते सख्ये वयं तवेन्दो द्युम्न उत्तमे। सासह्याम पृतन्यतः ॥ २९ ॥
या ते भीमान्यायुधा तिग्मानि सन्ति धूर्वणे। रक्षा समस्य नो निदः ॥ ३० ॥

## [ ६२ ] द्विषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—जमदग्निः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ६, ७, ९, १०, २३, २५, २८, २९ निचृद्गायत्री; २, ५, ११-१९, २१-२४, २७, ३० गायत्री; ३ ककुम्मतीगायत्री; ४ पिपीलिकामध्यागायत्री; ८, २०, २६ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

एते असृग्रमिन्दवस्तिरः पवित्रमाशवः। विश्वान्यभि सौभगा ॥ १ ॥
विघ्नन्तो दुरिता पुरु सुगा तोकाय वाजिनः। तना कृण्वन्तो अर्वते ॥ २ ॥
कृण्वन्तो वरिवो गवेऽभ्यर्षन्ति सुष्टुतिम्। इळामस्मभ्यं संयतम् ॥ ३ ॥
असाव्यंशुर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः। श्येनो न योनिमासदत् ॥ ४ ॥
शुभ्रमन्धो देववातमप्सु धूतो नृभिः सुतः। स्वदन्ति गावः पयोभिः ॥ ५ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

आदीमश्वं न हेतारोऽशूशुभन्नमृताय। मध्वो रसं सधमादे ॥ ६ ॥
यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिन्द ऊतये। ताभिः पवित्रमासदः ॥ ७ ॥
सो अर्षेन्द्राय पीतये तिरो रोमाण्यव्यया। सीदन्योना वनेष्वा ॥ ८ ॥
त्वमिन्दो परि स्रव स्वादिष्ठो अङ्गिरोभ्यः। वरिवोविद् घृतं पयः ॥ ९ ॥
अयं विचर्षणिर्हितः पवमानः स चेतति। हिन्वान आप्यं बृहत् ॥ १० ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

एष वृषा वृषव्रतः पवमानो अशस्तिहा। करद्वसूनि दाशुषे ॥ ११ ॥
आ पवस्व सहस्रिणं रयिं गोमन्तमश्विनम्। पुरुश्चन्द्रं पुरुस्पृहम् ॥ १२ ॥
एष स्य परि षिच्यते मर्मृज्यमान आयुभिः। उरुगायः कविक्रतुः ॥ १३ ॥
सहस्रोतिः शतामघो विमानो रजसः कविः। इन्द्राय पवते मदः ॥ १४ ॥
गिरा जात इह स्तुत इन्दुरिन्द्राय धीयते। विर्योना वसताविव ॥ १५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

पवमानः सुतो नृभिः सोमो वाजमिवासरत्। चमूषु शक्मनासदम् ॥ १६ ॥
तं त्रिपृष्ठे त्रिवन्धुरे रथे युञ्जन्ति यातवे। ऋषीणां सप्त धीतिभिः ॥ १७ ॥
तं सोतारो धनस्पृतमाशुं वाजाय यातवे। हरिं हिनोत वाजिनम् ॥ १८ ॥
आविशन्कलशं सुतो विश्वा अर्षन्नभि श्रियः। शूरो न गोषु तिष्ठति ॥ १९ ॥
आ त इन्दो मदाय कं पयो दुहन्त्यायवः। देवा देवेभ्यो मधु ॥ २० ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

आ नः सोमं पवित्र आ सृजता मधुमत्तमम्। देवेभ्यो देवश्रुत्तमम् ॥ २१ ॥
एते सोमा असृक्षत गृणानाः श्रवसे महे। मदिन्तमस्य धारया ॥ २२ ॥
अभि गव्यानि वीतये नृम्णा पुनानो अर्षसि। सनद्वाजः परि स्रव ॥ २३ ॥
उत नो गोमतीरिषो विश्वा अर्ष परिष्टुभः। गृणानो जमदग्निना ॥ २४ ॥
पवस्व वाचो अग्रियः सोम चित्राभिरूतिभिः। अभि विश्वानि काव्या ॥ २५ ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

त्वं समुद्रिया अपोऽग्रियो वाच ईरयन्। पवस्व विश्वमेजय ॥ २६ ॥
तुभ्येमा भुवना कवे महिम्ने सोम तस्थिरे। तुभ्यमर्षन्ति सिन्धवः ॥ २७ ॥
प्र ते दिवो न वृष्टयो धारा यन्त्यसश्चतः। अभि शुक्रामुपस्तिरम् ॥ २८ ॥
इन्द्रायेन्दुं पुनीतनोग्रं दक्षाय साधनम्। ईशानं वीतिराधसम् ॥ २९ ॥
पवमान ऋतः कविः सोमः पवित्रमासदत्। दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ ३० ॥

## [ ६३ ] त्रिषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—निध्रुविः काश्यपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ४, १२, १७,



२०, २२ २३, २५, २७, २८, ३० निचृद्गायत्री; ३, ७-११, १६, १८, १९, २१, २४, २६ गायत्री; ५, १३, १५ विराड्गायत्री; ६, १४, २९ ककुम्मतीगायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

आ पवस्व सहस्रिणं रयिं सोम सुवीर्यम्। अस्मे श्रवांसि धारय ॥ १ ॥
इषमूर्जं च पिन्वस इन्द्राय मत्सरिन्तमः। चमूष्वा नि षीदसि ॥ २ ॥
सुत इन्द्राय विष्णवे सोमः कलशे अक्षरत्। मधुमाँ अस्तु वायवे ॥ ३ ॥
एते असृग्रमाशवोऽति ह्वरांसि बभ्रवः। सोमा ऋतस्य धारया ॥ ४ ॥
इन्द्रं वर्धन्तो अप्तुरः कृण्वन्तो विश्वमार्यम्। अपघ्नन्तो अराव्णः ॥ ५ ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

सुता अनु स्वमा रजोऽभ्यर्षन्ति बभ्रवः। इन्द्रं गच्छन्त इन्दवः ॥ ६ ॥
अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः। हिन्वानो मानुषीरपः ॥ ७ ॥
अयुक्त सूर एतशं पवमानो मनावधि। अन्तरिक्षेण यातवे ॥ ८ ॥
उत त्या हरितो दश सूरो अयुक्त यातवे। इन्दुरिन्द्र इति ब्रुवन् ॥ ९ ॥
परीतो वायवे सुतं गिर इन्द्राय मत्सरम्। अव्यो वारेषु सिञ्चत ॥ १० ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

पवमान विदा रयिमस्मभ्यं सोम दुष्टरम्। यो दूणाशो वनुष्यता ॥ ११ ॥
अभ्यर्ष सहस्रिणं रयिं गोमन्तमश्विनम्। अभि वाजमुत श्रवः ॥ १२ ॥
सोमो देवो न सूर्योऽद्रिभिः पवते सुतः। दधानः कलशे रसम् ॥ १३ ॥
एते धामान्यार्या शुक्रा ऋतस्य धारया। वाजं गोमन्तमक्षरन् ॥ १४ ॥
सुता इन्द्राय वज्रिणे सोमासो दध्याशिरः। पवित्रमत्यक्षरन् ॥ १५ ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

प्र सोम मधुमत्तमो राये अर्ष पवित्र आ। मदो यो देववीतमः ॥ १६ ॥
तमी मृजन्त्यायवो हरिं नदीषु वाजिनम्। इन्दुमिन्द्राय मत्सरम् ॥ १७ ॥
आ पवस्व हिरण्यवदश्वावत्सोम वीरवत्। वाजं गोमन्तमा भर ॥ १८ ॥
परि वाजे न वाजयुमव्यो वारेषु सिञ्चत। इन्द्राय मधुमत्तमम् ॥ १९ ॥
कविं मृजन्ति मर्ज्यं धीभिर्विप्रा अवस्यवः। वृषा कनिक्रदर्षति ॥ २० ॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३४ ॥

वृषणं धीभिरप्तुरं सोममृतस्य धारया। मती विप्राः समस्वरन् ॥ २१ ॥
पवस्व देवायुषगिन्द्रं गच्छतु ते मदः। वायुमा रोह धर्मणा ॥ २२ ॥
पवमान नि तोशसे रयिं सोम श्रवाय्यम्। प्रियः समुद्रमा विश ॥ २३ ॥
अपघ्नन्पवसे मृधः क्रतुवित्सोम मत्सरः। नुदस्वादेवयुं जनम् ॥ २४ ॥
पवमाना असृक्षत सोमाः शुक्रास इन्दवः। अभि विश्वानि काव्या ॥ २५ ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

पवमानास आशवः शुभ्रा असृग्रमिन्दवः। घ्नन्तो विश्वा अप द्विषः ॥ २६ ॥
पवमाना दिवस्पर्यन्तरिक्षादसृक्षत। पृथिव्या अधि सानवि ॥ २७ ॥
पुनानः सोम धारयेन्दो विश्वा अप स्रिधः। जहि रक्षांसि सुक्रतो ॥ २८ ॥
अपघ्नन्त्सोम रक्षसोऽभ्यर्ष कनिक्रदत्। द्युमन्तं शुष्ममुत्तमम् ॥ २९ ॥
अस्मे वसूनि धारय सोम दिव्यानि पार्थिवा। इन्दो विश्वानि वार्या ॥ ३० ॥

## [ ६४ ] चतुःषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—काश्यपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४, ७, १२, १३, १५, १७, १९, २२, २४, २६ गायत्री; २, ५, ६, ८-११, १४, १६, २०, २३, २५, २९ निचृद्गायत्री; १८, २१, २७, २८ विराड्गायत्री; ३० यवमध्यागायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

वृषा सोम द्युमाँ असि वृषा देव वृषव्रतः। वृषा धर्माणि दधिषे ॥ १ ॥
वृष्णस्ते वृष्ण्यं शवो वृषा वनं वृषा मदः। सत्यं वृषन्वृषेदसि ॥ २ ॥
अश्वो न चक्रदो वृषा सं गा इन्दो समर्वतः। वि नो राये दुरो वृधि ॥ ३ ॥
असृक्षत प्र वाजिनो गव्या सोमासो अश्वया। शुक्रासो वीरयाशवः ॥ ४ ॥
शुम्भमाना ऋतायुभिर्मृज्यमाना गभस्त्योः। पवन्ते वारे अव्यये ॥ ५ ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

ते विश्वा दाशुषे वसु सोमा दिव्यानि पार्थिवा। पवन्तामान्तरिक्ष्या ॥ ६ ॥
पवमानस्य विश्ववित्प्र ते सर्गा असृक्षत। सूर्यस्येव न रश्मयः ॥ ७ ॥
केतुं कृण्वन्दिवस्परि विश्वा रूपाभ्यर्षसि। समुद्रः सोम पिन्वसे ॥ ८ ॥
हिन्वानो वाचमिष्यसि पवमान विधर्मणि। अक्रान्देवो न सूर्यः ॥ ९ ॥



इन्दुः पविष्ट चेतनः प्रियः कवीनां मती। सृजदश्वं रथीरिव ॥ १० ॥

अथाष्टत्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

ऊर्मिर्यस्ते पवित्र आ देवावीः पर्यक्षरत्। सीदन्नृतस्य योनिमा ॥ ११ ॥
स नो अर्ष पवित्र आ मदो यो देववीतमः। इन्दविन्द्राय पीतये ॥ १२ ॥
इषे पवस्व धारया मृज्यमानो मनीषिभिः। इन्दो रुचाभि गा इहि ॥ १३ ॥
पुनानो वरिवस्कृध्यूर्जं जनाय गिर्वणः। हरे सृजान आशिरम् ॥ १४ ॥
पुनानो देववीतय इन्द्रस्य याहि निष्कृतम्। द्युतानो वाजिभिर्यतः ॥ १५ ॥

अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥

प्र हिन्वानास इन्दवोऽच्छा समुद्रमाशवः। धिया जूता असृक्षत ॥ १६ ॥
मर्मृजानास आयवो वृथा समुद्रमिन्दवः। अग्मन्नृतस्य योनिमा ॥ १७ ॥
परि णो याह्यस्मयुर्विश्वा वसून्योजसा। पाहि नः शर्म वीरवत् ॥ १८ ॥
मिमाति वह्निरेतशः पदं युजान ऋक्वभिः। प्र यत्समुद्र आहितः ॥ १९ ॥
आ यद्योनिं हिरण्ययमाशुर्ऋतस्य सीदति। जहात्यप्रचेतसः ॥ २० ॥

अथ चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४० ॥

अभि वेना अनूषतेयक्षन्ति प्रचेतसः। मज्जन्त्यविचेतसः ॥ २१ ॥
इन्द्रायेन्दो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः। ऋतस्य योनिमासदम् ॥ २२ ॥
तं त्वा विप्रा वचोविदः परिष्कृण्वन्ति वेधसः। सं त्वा मृजन्त्यायवः ॥ २३ ॥
रसं ते मित्रो अर्यमा पिबन्ति वरुणः कवे। पवमानस्य मरुतः ॥ २४ ॥
त्वं सोम विपश्चितं पुनानो वाचमिष्यसि। इन्दो सहस्रभर्णसम् ॥ २५ ॥

अथैकचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४१ ॥

उतो सहस्रभर्णसं वाचं सोम मखस्युवम्। पुनान इन्दवा भर ॥ २६ ॥
पुनान इन्दवेषां पुरुहूत जनानाम्। प्रियः समुद्रमा विश ॥ २७ ॥
दविद्युतत्या रुचा परिष्टोभन्त्या कृपा। सोमाः शुक्रा गवाशिरः ॥ २८ ॥
हिन्वानो हेतृभिर्यत आ वाजं वाज्यक्रमीत्। सीदन्तो वनुषो यथा ॥ २९ ॥
ऋधक्सोम स्वस्तये संजग्मानो दिवः कविः। पवस्व सूर्यो दृशे ॥ ३० ॥

इति सप्तमाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥

## अथ सप्तमाष्टके द्वितीयोऽध्यायः

### [ ६५ ] पञ्चषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वा॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ९, १०, १२, १३, १६, १८, २१, २२, २४-२६ गायत्री; २, ११, १४, १५, २९, ३० विराड्गायत्री; ३, ६-८, १९, २०, २७, २८ निचृद्गायत्री; ४, ५, पादनिचृद्गायत्री; १७, २३ ककुम्मतीगायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

हिन्वन्ति सूरमुस्रयः स्वसारो जामयस्पतिम्। महामिन्दुं महीयुवः॥ १॥
पवमान रुचारुचा देवो देवेभ्यस्परि। विश्वा वसून्या विश॥ २॥
आ पवमान सुष्टुतिं वृष्टिं देवेभ्यो दुवः। इषे पवस्व संयतम्॥ ३॥
वृषा ह्यसि भानुना द्युमन्तं त्वा हवामहे। पवमान स्वाध्यः॥ ४॥
आ पवस्व सुवीर्यं मन्दमानः स्वायुध। इहो ष्विन्दवा गहि॥ ५॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

यदद्भिः परिषिच्यसे मृज्यमानो गभस्त्योः। द्रुणा सधस्थमश्नुषे॥ ६॥
प्र सोमाय व्यश्ववत्पवमानाय गायत। महे सहस्रचक्षसे॥ ७॥
यस्य वर्णं मधुश्चुतं हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः। इन्दुमिन्द्राय पीतये॥ ८॥
तस्य ते वाजिनो वयं विश्वा धनानि जिग्युषः। सखित्वमा वृणीमहे॥ ९॥
वृषा पवस्व धारया मरुत्वते च मत्सरः। विश्वा दधान ओजसा॥ १०॥

अथ तृतीयो वर्गः॥ ३॥

तं त्वा धर्तारमोण्यो३ः पवमान स्वर्दृशम्। हिन्वे वाजेषु वाजिनम्॥ ११॥
अया चित्तो विपानया हरिः पवस्व धारया। युजं वाजेषु चोदय॥ १२॥
आ न इन्दो महीमिषं पवस्व विश्वदर्शतः। अस्मभ्यं सोम गातुवित्॥ १३॥
आ कलशा अनूषतेन्दो धाराभिरोजसा। एन्द्रस्य पीतये विश॥ १४॥
यस्य ते मद्यं रसं तीव्रं दुहन्त्यद्रिभिः। स पवस्वाभिमातिहा॥ १५॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४॥

राजा मेधाभिरीयते पवमानो मनावधि। अन्तरिक्षेण यातवे॥ १६॥



आ न इन्दो शतग्विनं गवां पोषं स्वश्व्यम्। वहा भगत्तिमूतये॥ १७॥
आ नः सोम सहो जुवो रूपं न वर्चसे भर। सुष्वाणो देववीतये॥ १८॥
अर्षा सोम द्युमत्तमोऽभि द्रोणानि रोरुवत्। सीदञ्छ्येनो न योनिमा॥ १९॥
अप्सा इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः। सोमो अर्षति विष्णवे॥ २०॥

अथ पञ्चमो वर्गः॥ ५॥

इषं तोकाय नो दधदस्मभ्यं सोम विश्वतः। आ पवस्व सहस्रिणम्॥ २१॥
ये सोमासः परावति ये अर्वावति सुन्विरे। ये वादः शर्यणावति॥ २२॥
य आर्जीकेषु कृत्वसु ये मध्ये पस्त्यानाम्। ये वा जनेषु पञ्चसु॥ २३॥
ते नो वृष्टिं दिवस्परि पवन्तामा सुवीर्यम्। सुवाना देवास इन्दवः॥ २४॥
पवते हर्यतो हरिर्गृणानो जमदग्निना। हिन्वानो गोरधि त्वचि॥ २५॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

प्र शुक्रासो वयोजुवो हिन्वानासो न सप्तयः। श्रीणाना अप्सु मृञ्जत॥ २६॥
तं त्वा सुतेष्वाभुवो हिन्विरे देवतातये। स पवस्वानया रुचा॥ २७॥
आ ते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे। पान्तमा पुरुस्पृहम्॥ २८॥
आ मन्द्रमा वरेण्यमा विप्रमा मनीषिणम्। पान्तमा पुरुस्पृहम्॥ २९॥
आ रयिमा सुचेतुनमा सुक्रतो तनूष्वा। पान्तमा पुरुस्पृहम्॥ ३०॥

### [ ६६ ] षट्षष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—शतं वैखानसाः॥ देवता—१-१८, २२-३० पवमानः सोमः॥ १९-२१ अग्निः॥ छन्दः—१ पादनिचृद्गायत्री; २, ३, ५-८, १०, ११, १३, १५-१७, १९, २०, २३-२६, ३० गायत्री; ४, १४, २२, २७ विराड्गायत्री; ९, १२, २१, २८, २९ निचृद्गायत्री; १८ पादनिचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१-१७, १९-३० षड्जः; १८ गान्धारः॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

पवस्व विश्वचर्षणेऽभि विश्वानि काव्या। सखा सखिभ्य ईड्यः॥ १॥
ताभ्यां विश्वस्य राजसि ये पवमान धामनी। प्रतीची सोम तस्थतुः॥ २॥
परि धामानि यानि ते त्वं सोमासि विश्वतः। पवमान ऋतुभिः कवे॥ ३॥
पवस्व जनयन्निषोऽभि विश्वानि वार्या। सखा सखिभ्य ऊतये॥ ४॥

तव शुक्रासो अर्चयो दिवस्पृष्ठे वि तन्वते। पवित्रं सोम धामभिः ॥ ५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

तवेमे सप्त सिन्धवः प्रशिषं सोम सिस्रते। तुभ्यं धावन्ति धेनवः ॥ ६ ॥
प्र सोम याहि धारया सुत इन्द्राय मत्सरः। दधानो अक्षिति श्रवः ॥ ७ ॥
समु त्वा धीभिरस्वरन्हिन्वतीः सप्त जामयः। विप्रमाजा विवस्वतः ॥ ८ ॥
मृजन्ति त्वा समग्रुवोऽव्ये जीरावधि ष्वणि। रेभो यदज्यसे वने ॥ ९ ॥
पवमानस्य ते कवे वाजिन्त्सर्गा असृक्षत। अर्वन्तो न श्रवस्यवः ॥ १० ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

अच्छा कोशं मधुश्चुतमसृग्रं वारे अव्यये। अवावशन्त धीतयः ॥ ११ ॥
अच्छा समुद्रमिन्दवोऽस्तं गावो न धेनवः। अग्मन्नृतस्य योनिमा ॥ १२ ॥
प्र ण इन्दो महे रण आपो अर्षन्ति सिन्धवः। यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥ १३ ॥
अस्य ते सख्ये वयमियक्षन्तस्त्वोतयः। इन्दो सखित्वमुश्मसि ॥ १४ ॥
आ पवस्व गविष्टये महे सोम नृचक्षसे। एन्द्रस्य जठरे विश ॥ १५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

महाँ असि सोम ज्येष्ठ उग्राणामिन्द ओजिष्ठः। युध्वा सञ्छश्वज्जिगेथ ॥ १६ ॥
य उग्रेभ्यश्चिदोजीयाञ्छूरेभ्यश्चिच्छूरतरः। भूरिदाभ्यश्चिन्मंहीयान् ॥ १७ ॥
त्वं सोम सूर एषस्तोकस्य साता तनूनाम् ।
वृणीमहे सख्याय वृणीमहे युज्याय ॥ १८ ॥
अग्न आयूंषि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम् ॥ १९ ॥
अग्निर्ऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः। तमीमहे महागयम् ॥ २० ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधद्रयिं मयि पोषम् ॥ २१ ॥
पवमानो अति स्रिधोऽभ्यर्षति सुष्टुतिम्। सूरो न विश्वदर्शतः ॥ २२ ॥
स मर्मृजान आयुभिः प्रयस्वान्प्रयसे हितः। इन्दुरत्यो विचक्षणः ॥ २३ ॥
पवमान ऋतं बृहच्छुक्रं ज्योतिरजीजनत्। कृष्णा तमांसि जङ्घनत् ॥ २४ ॥
पवमानस्य जङ्घ्नतो हरेश्चन्द्रा असृक्षत। जीरा अजिरशोचिषः ॥ २५ ॥



अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

पवमानो रथीतमः शुभ्रेभिः शुभ्रशस्तमः। हरिश्चन्द्रो मरुद्गणः ॥ २६ ॥
पवमानो व्यश्नवद्रश्मिभिर्वाजसातमः। दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ २७ ॥
प्र सुवान इन्दुरक्षाः पवित्रमत्यव्ययम्। पुनान इन्दुरिन्द्रमा ॥ २८ ॥
एष सोमो अधि त्वचि गवां क्रीळत्यद्रिभिः। इन्द्रं मदाय जोहुवत् ॥ २९ ॥
यस्य ते द्युम्नवत्पयः पवमानाभृतं दिवः। तेन नो मृळ जीवसे ॥ ३० ॥

[ ६७ ] सप्तषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—१-३ भरद्वाजः; ४-६ कश्यपः; ७-९ गोतमः; १०-१२ अत्रिः; १३, १४, १५ विश्वामित्रः; १६-१८ जमदग्निः; १९-२१ वसिष्ठः; २२-३२ पवित्रो वसिष्ठो वोभौ वा॥ देवता—१-९, १३-२२, २८-३० पवमानः सोमः; १०, ११, १२ पवमानः सोमः पूषा वा; २३, २४ अग्निः; २५ अग्निः सविता वा; २६ अग्निरग्निर्वा सविता च; २७ अग्निर्विश्वे देवा वा; ३१, ३२ पवमान्यध्येतृ-स्तुतिः॥ छन्दः—१, २, ४, ५, ११-१३, १५, १९, २३, २५ निचृद्गायत्री; ३, ८ विराड्गायत्री; १० यवमध्यागायत्री; १६-१८ भुरिगार्चीविराड्गायत्री; ६, ७, ९, १४, २०-२२, २४, २६, २८, २९ गायत्री; २७ अनुष्टुप्; ३१, ३२ निचृदनुष्टुप्; ३० पुरउष्णिक्॥ स्वरः—१-२६, २८, २९ षड्जः; २७, ३१, ३२ गान्धारः; ३० ऋषभः॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

त्वं सोमासि धारयुर्मन्द्र ओजिष्ठो अध्वरे। पवस्व मंहयद्रयिः ॥ १ ॥
त्वं सुतो नृमादनो दधन्वान्मत्सरिन्तमः। इन्द्राय सूरिरन्धसा ॥ २ ॥
त्वं सुष्वाणो अद्रिभिरभ्यर्ष कनिक्रदत्। द्युमन्तं शुष्ममुत्तमम् ॥ ३ ॥
इन्दुर्हिन्वानो अर्षति तिरो वाराण्यव्यया। हरिर्वाजमचिक्रदत् ॥ ४ ॥
इन्दो व्यव्यमर्षसि वि श्रवांसि वि सौभगा ।
वि वाजान्त्सोम गोमतः ॥ ५ ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

आ न इन्दो शतग्विनं रयिं गोमन्तमश्विनम्। भरा सोम सहस्रिणम् ॥ ६ ॥
पवमानास इन्दवस्तिरः पवित्रमाशवः। इन्द्रं यामेभिराशत ॥ ७ ॥
ककुहः सोम्यो रस इन्दुरिन्द्राय पूर्व्यः। आयुः पवत आयवे ॥ ८ ॥
हिन्वन्ति सूरमुस्रयः पवमानं मधुश्चुतम्। अभि गिरा समस्वरन् ॥ ९ ॥

अविता नो अजाश्वः पूषा यामनियामनि। आ भक्षत्कन्यासु नः ॥ १० ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

अयं सोमः कपर्दिने घृतं न पवते मधु। आ भक्षत्कन्यासु नः ॥ ११ ॥

अयं त आघृणे सुतो घृतं न पवते शुचि। आ भक्षत्कन्यासु नः ॥ १२ ॥

वाचो जन्तुः कवीनां पवस्व सोम धारया। देवेषु रत्नधा असि ॥ १३ ॥

आ कलशेषु धावति श्येनो वर्म वि गाहते। अभि द्रोणा कनिक्रदत् ॥ १४ ॥

परि प्र सोम ते रसोऽसर्जि कलशे सुतः। श्येनो न तक्तो अर्षति ॥ १५ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

पवस्व सोम मन्दयन्निन्द्राय मधुमत्तमः ॥ १६ ॥
असृग्रन्देववीतये वाजयन्तो रथाइव ॥ १७ ॥
ते सुतासो मदिन्तमाः शुक्रा वायुमसृक्षत ॥ १८ ॥

ग्राव्णा तुन्नो अभिष्टुतः पवित्रं सोम गच्छसि। दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ १९ ॥

एष तुन्नो अभिष्टुतः पवित्रमति गाहते। रक्षोहा वारमव्ययम् ॥ २० ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

यदन्ति यच्च दूरके भयं विन्दति मामिह। पवमान वि तज्जहि ॥ २१ ॥

पवमानः सो अद्य नः पवित्रेण विचर्षणिः। यः पोता स पुनातु नः ॥ २२ ॥

यत्ते पवित्रमर्चिष्यग्ने विततमन्तरा। ब्रह्म तेन पुनीहि नः ॥ २३ ॥

यत्ते पवित्रमर्चिवदग्ने तेन पुनीहि नः। ब्रह्मसवैः पुनीहि नः ॥ २४ ॥

उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण सवेन च। मां पुनीहि विश्वतः ॥ २५ ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

त्रिभिष्ट्वं देव सवितर्वर्षिष्ठैः सोम धामभिः। अग्ने दक्षैः पुनीहि नः ॥ २६ ॥

पुनन्तु मां देवजनाः पुनन्तु वसवो धिया ।
विश्वे देवाः पुनीत मा जातवेदः पुनीहि मा ॥ २७ ॥
प्र प्यायस्व प्र स्यन्दस्व सोम विश्वेभिरंशुभिः।
देवेभ्य उत्तमं हविः ॥ २८ ॥



उप प्रियं पनिप्नतं युवानमाहुतीवृधम् ।
अगन्म बिभ्रतो नमः ॥ २९ ॥
अलाय्यस्य परशुर्ननाश तमा पवस्व देव सोम।
आखुं चिदेव देव सोम ॥ ३० ॥
यः पावमानीरध्येत्यृषिभिः संभृतं रसम् ।
सर्वं स पूतमश्नाति स्वदितं मातरिश्वना ॥ ३१ ॥
पावमानीर्यो अध्येत्यृषिभिः संभृतं रसम् ।
तस्मै सरस्वती दुहे क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् ॥ ३२ ॥

चतुर्थोऽनुवाकः [ ६८ ] अष्टषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—वत्सप्रिर्भालन्दनः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ६, ७ निचृज्जगती; २, ४, ५, ९ जगती; ८ विराड्जगती; १० त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-९ निषादः; १० धैवतः ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

प्र देवमच्छा मधुमन्त इन्दवोऽसिष्यदन्त गाव आ न धेनवः।
बर्हिषदो वचनावन्त ऊधभिः परिस्रुतमुस्रिया निर्णिजं धिरे ॥ १ ॥
स रोरुवदभि पूर्वा अचिक्रददुपारुहः श्रथयन्त्स्वादते हरिः।
तिरः पवित्रं परियन्नुरु ज्रयो नि शर्याणि दधते देव आ वरम् ॥ २ ॥
वि यो ममे यम्या संयती मदः साकंवृधा पयसा पिन्वदक्षिता।
मही अपारे रजसी विवेविददभिव्रजन्नक्षितं पाज आ ददे ॥ ३ ॥
स मातरा विचरन्वाजयन्नपः प्र मेधिरः स्वधया पिन्वते पदम्।
अंशुर्यवेन पिपिशे यतो नृभिः सं जामिभिर्नसते रक्षते शिरः ॥ ४ ॥
सं दक्षेण मनसा जायते कविर्ऋतस्य गर्भो निहितो यमा परः।
यूना ह सन्ता प्रथमं वि जज्ञतुर्गुहा हितं जनिम नेममुद्यतम् ॥ ५ ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

मन्द्रस्य रूपं विविदुर्मनीषिणः श्येनो यदन्धो अभरत्परावतः।
तं मर्जयन्त सुवृधं नदीष्वाँ उशन्तमंशुं परियन्तमृग्मियम् ॥ ६ ॥

त्वां मृजन्ति दश योषणः सुतं सोम ऋषिभिर्मतिभिर्धीतिभिर्हितम्।
अव्यो वारेभिरुत देवहूतिभिर्नृभिर्यतो वाजमा दर्षि सातये ॥ ७ ॥
परिप्रयन्तं वय्यं सुषंसदं सोमं मनीषा अभ्यनूषत स्तुभः।
यो धारया मधुमाँ ऊर्मिणा दिव इयर्ति वाचं रयिषाळमर्त्यः ॥ ८ ॥
अयं दिव इयर्ति विश्वमा रजः सोमः पुनानः कलशेषु सीदति।
अद्भिर्गोभिर्मृज्यते अद्रिभिः सुतः पुनान इन्दुर्वरिवो विदत्प्रियम् ॥ ९ ॥
एवा नः सोम परिषिच्यमानो वयो दधच्चित्रतमं पवस्व।
अद्वेषे द्यावापृथिवी हुवेम देवा धत्त रयिमस्मे सुवीरम् ॥ १० ॥

[ ६९ ] एकोनसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—हिरण्यस्तूपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ५ पादनिचृज्जगती; २-४, ६ जगती; ७, ८ निचृज्जगती; ९ निचृत्त्रिष्टुप्; १० त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-८ निषादः; ९, १० धैवतः ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

इषुर्न धन्वन्प्रति धीयते मतिर्वत्सो न मातुरुप सर्ज्यूधनि।
उरुधारेव दुहे अग्र आयत्यस्य व्रतेष्वपि सोम इष्यते ॥ १ ॥
उपो मतिः पृच्यते सिच्यते मधु मन्द्राजनी चोदते अन्तरासनि।
पवमानः सन्तनिः प्रघ्नतामिव मधुमान्द्रप्सः परि वारमर्षति ॥ २ ॥
अव्ये वधूयुः पवते परि त्वचि श्रथ्नीते नप्तीरदितेर्ऋतं यते।
हरिरक्रान्यजतः संयतो मदो नृम्णा शिशानो महिषो न शोभते ॥ ३ ॥
उक्षा मिमाति प्रति यन्ति धेनवो देवस्य देवीरुप यन्ति निष्कृतम्।
अत्यक्रमीदर्जुनं वारमव्ययमत्कं न निक्तं परि सोमो अव्यत ॥ ४ ॥
अमृक्तेन रुशता वाससा हरिरमर्त्यो निर्णिजानः परि व्यत।
दिवस्पृष्ठं बर्हणा निर्णिजे कृतोपस्तरणं चम्वोर्नभस्मयम् ॥ ५ ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

सूर्यस्येव रश्मयो द्रावयित्नवो मत्सरासः प्रसुपः साकमीरते।
तन्तुं ततं परि सर्गास आशवो नेन्द्रादृते पवते धाम किं चन ॥ ६ ॥



सिन्धोरिव प्रवणे निम्न आशवो वृषच्युता मदासो गातुमाशत।
शं नो निवेशे द्विपदे चतुष्पदेऽस्मे वाजाः सोम तिष्ठन्तु कृष्टयः ॥ ७ ॥
आ नः पवस्व वसुमद्धिरण्यवदश्वावद्गोमद्यवमत्सुवीर्यम् ।
यूयं हि सोम पितरो मम स्थन दिवो मूर्धानः प्रस्थिता वयस्कृतः ॥ ८ ॥
एते सोमाः पवमानास इन्द्रं रथाइव प्र ययुः सातिमच्छ।
सुताः पवित्रमति यन्त्यव्यं हित्वी वव्रिं हरितो वृष्टिमच्छ ॥ ९ ॥
इन्दविन्द्राय बृहते पवस्व सुमृळीको अनवद्यो रिशादाः।
भरा चन्द्राणि गृणते वसूनि देवैर्द्यावापृथिवी प्रावतं नः ॥ १० ॥

[ ७० ] सप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—रेणुर्वैश्वामित्रः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३ त्रिष्टुप्; २, ६, ९, १० निचृज्जगती; ४, ५, ७ जगती; ८ विराड्जगती ॥ स्वरः—१, ३ धैवतः; २, ४-१० निषादः ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

त्रिरस्मै सप्त धेनवो दुदुह्रे सत्यामाशिरं पूर्व्ये व्योमनि।
चत्वार्यन्या भुवनानि निर्णिजे चारूणि चक्रे यदृतैरवर्धत ॥ १ ॥
स भिक्षमाणो अमृतस्य चारुण उभे द्यावा काव्येना वि शश्रथे।
तेजिष्ठा अपो मंहना परि व्यत यदी देवस्य श्रवसा सदो विदुः ॥ २ ॥
ते अस्य सन्तु केतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासो जनुषी उभे अनु।
येभिर्नृम्णा च देव्या च पुनत आदिद्राजानं मनना अगृभ्णत ॥ ३ ॥
स मृज्यमानो दशभिः सुकर्मभिः प्र मध्यमासु मातृषु प्रमे सचा।
व्रतानि पानो अमृतस्य चारुण उभे नृचक्षा अनु पश्यते विशौ ॥ ४ ॥
स मर्मृजान इन्द्रियाय धायस ओभे अन्ता रोदसी हर्षते हितः।
वृषा शुष्मेण बाधते वि दुर्मतीरादेदिशानः शर्यहेव शुरुधः ॥ ५ ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

स मातरा न ददृशान उस्रियो नानददेति मरुतामिव स्वनः।
जानन्नृतं प्रथमं यत्स्वर्णरं प्रशस्तये कमवृणीत सुक्रतुः ॥ ६ ॥

रुवति भीमो वृषभस्तविष्यया शृङ्गे शिशानो हरिणी विचक्षणः ।
आ योनिं सोमः सुकृतं नि षीदति गव्ययी त्वग्भवति निर्णिगव्ययी ॥ ७ ॥
शुचिः पुनानस्तन्वमरेपसमव्ये हरिर्न्यधाविष्ट सानवि ।
जुष्टो मित्राय वरुणाय वायवे त्रिधातु मधु क्रियते सुकर्मभिः ॥ ८ ॥
पवस्व सोम देववीतये वृषेन्द्रस्य हार्दि सोमधानमा विश ।
पुरा नो बाधाद्दुरिताति पारय क्षेत्रविद्धि दिश आहा विपृच्छते ॥ ९ ॥
हितो न सप्तिरभि वाजमर्षेन्द्रस्येन्दो जठरमा पवस्व ।
नावा न सिन्धुमति पर्षि विद्वाञ्छूरो न युध्यन्नव नो निदः स्पः ॥ १० ॥

## [ ७१ ] एकसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—ऋषभो वैश्वामित्रः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ४, ७ विराड्जगती; २, जगती; ३, ५, ८ निचृज्जगती; ६ पादनिचृज्जगती; ९ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-८ निषादः; ९ धैवतः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

आ दक्षिणा सृज्यते शुष्म्या३ सदं वेति द्रुहो रक्षसः पाति जागृविः ।
हरिरोपशं कृणुते नभस्पय उपस्तिरे चम्वो३र्ब्रह्म निर्णिजे ॥ १ ॥
प्र कृष्टिहेव शूष एति रोरुवदसुर्यं१ वर्णं नि रिणीते अस्य तम् ।
जहाति वव्रिं पितुरेति निष्कृतमुपप्रुतं कृणुते निर्णिजं तना ॥ २ ॥
अद्रिभिः सुतः पवते गभस्त्योर्वृषायते नभसा वेपते मती ।
स मोदते नसते साधते गिरा नेनिक्ते अप्सु यजते परीमणि ॥ ३ ॥
परि द्युक्षं सहसः पर्वतावृधं मध्वः सिञ्चन्ति हर्म्यस्य सक्षणिम् ।
आ यस्मिन्गावः सुहुताद ऊधनि मूर्धञ्छ्रीणन्त्यग्रियं वरीमभिः ॥ ४ ॥
समी रथं न भुरिजोरहेषत दश स्वसारो अदितेरुपस्थ आ ।
जिगादुप ज्रयति गोरपीच्यं पदं यदस्य मतुथा अजीजनन् ॥ ५ ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

श्येनो न योनिं सदनं धिया कृतं हिरण्ययमासदं देव एषति ।
ए रिणन्ति बर्हिषि प्रियं गिराश्वो न देवाँ अप्येति यज्ञियः ॥ ६ ॥



परा व्यक्तो अरुषो दिवः कविर्वृषा त्रिपृष्ठो अनविष्ट गा अभि ।
सहस्रणीतिर्यतिः परायती रेभो न पूर्वीरुषसो वि राजति ॥ ७ ॥
त्वेषं रूपं कृणुते वर्णो अस्य स यत्राशयत्समृता सेधति स्रिधः ।
अप्सा याति स्वधया दैव्यं जनं सं सुष्टुती नसते सं गोअग्रया ॥ ८ ॥
उक्षेव यूथा परियन्नरावीदधि त्विषीरधित सूर्यस्य ।
दिव्यः सुपर्णोऽव चक्षत क्षां सोमः परि क्रतुना पश्यते जाः ॥ ९ ॥

## [ ७२ ] द्विसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—हरिमन्तः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१-३, ६, ७ निचृज्जगती; ४, ८ जगती; ५ विराड्जगती; ९ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

हरिं मृजन्त्यरुषो न युज्यते सं धेनुभिः कलशे सोमो अज्यते ।
उद्वाचमीरयति हिन्वते मती पुरुष्टुतस्य कति चित्परिप्रियः ॥ १ ॥
साकं वदन्ति बहवो मनीषिण इन्द्रस्य सोमं जठरे यदादुहुः ।
यदी मृजन्ति सुगभस्तयो नरः सनीळाभिर्दशभिः काम्यं मधु ॥ २ ॥
अरममाणो अत्येति गा अभि सूर्यस्य प्रियं दुहितुस्तिरो रवम् ।
अन्वस्मै जोषमभरद्विनंगृसः सं द्वयीभिः स्वसृभिः क्षेति जामिभिः ॥ ३ ॥
नृधूतो अद्रिषुतो बर्हिषि प्रियः पतिर्गवां प्रदिव इन्दुर्ऋत्वियः ।
पुरन्धिवान्मनुषो यज्ञसाधनः शुचिर्धिया पवते सोम इन्द्र ते ॥ ४ ॥
नृबाहुभ्यां चोदितो धारया सुतोऽनुष्वधं पवते सोम इन्द्र ते ।
आप्राः क्रतून्त्समजैरध्वरे मतीर्वेर्न द्रुषच्चम्वो३रासदद्धरिः ॥ ५ ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

अंशुं दुहन्ति स्तनयन्तमक्षितं कविं कवयोऽपसो मनीषिणः ।
समी गावो मतयो यन्ति संयत ऋतस्य योना सदने पुनर्भुवः ॥ ६ ॥
नाभा पृथिव्या धरुणो महो दिवो३ऽपामूर्मौ सिन्धुष्वन्तरुक्षितः ।
इन्द्रस्य वज्रो वृषभो विभूवसुः सोमो हृदे पवते चारु मत्सरः ॥ ७ ॥

स तू पवस्व परि पार्थिवं रजः स्तोत्रे शिक्षन्नाधून्वते च सुक्रतो ।
मा नो निर्भाग्वसुनः सादनस्पृशो रयिं पिशङ्गं बहुलं वसीमहि ॥ ८ ॥
आ तू न इन्दो शतदात्वश्व्यं सहस्रदातु पशुमद्धिरण्यवत् ।
उप मास्व बृहती रेवतीरिषोऽधि स्तोत्रस्य पवमान नो गहि ॥ ९ ॥

### [ ७३ ] त्रिसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—पवित्रः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ जगती; २-७ निचृज्जगती; ८, ९ विराड्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

स्रक्वे द्रप्सस्य धमतः समस्वरन्नृतस्य योना समरन्त नाभयः ।
त्रीन्त्स मूर्ध्नो असुरश्चक्र आरभे सत्यस्य नावः सुकृतमपीपरन् ॥ १ ॥
सम्यक्सम्यञ्चो महिषा अहेषत सिन्धोरूर्मावधि वेना अवीविपन् ।
मधोर्धाराभिर्जनयन्तो अर्कमित्प्रियामिन्द्रस्य तन्वमवीवृधन् ॥ २ ॥
पवित्रवन्तः परि वाचमासते पितैषां प्रत्नो अभि रक्षति व्रतम् ।
महः समुद्रं वरुणस्तिरो दधे धीरा इच्छेकुर्धरुणेष्वारभम् ॥ ३ ॥
सहस्रधारेऽव ते समस्वरन्दिवो नाके मधुजिह्वा असश्चतः ।
अस्य स्पशो न नि मिषन्ति भूर्णयः पदेपदे पाशिनः सन्ति सेतवः ॥ ४ ॥
पितुर्मातुरध्या ये समस्वरन्नृचा शोचन्तः सन्दहन्तो अव्रतान् ।
इन्द्रद्विष्टामप धमन्ति मायया त्वचमसिक्नीं भूमनो दिवस्परि ॥ ५ ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

प्रत्नान्मानादध्या ये समस्वरञ्छ्लोकयन्त्रासो रभसस्य मन्तवः ।
अपानक्षासो बधिरा अहासत ऋतस्य पन्थां न तरन्ति दुष्कृतः ॥ ६ ॥
सहस्रधारे वितते पवित्र आ वाचं पुनन्ति कवयो मनीषिणः ।
रुद्रास एषामिषिरासो अद्रुहः स्पशः स्वञ्चः सुदृशो नृचक्षसः ॥ ७ ॥
ऋतस्य गोपा न दभाय सुक्रतुस्त्री ष पवित्रा हृद्यन्तरा दधे ।
विद्वान्त्स विश्वा भुवनाभि पश्यत्यवाजुष्टान्विध्यति कर्ते अव्रतान् ॥ ८ ॥
ऋतस्य तन्तुर्विततः पवित्र आ जिह्वाया अग्रे वरुणस्य मायया ।
धीराश्चित्तत्समिनक्षन्त आशतात्रा कर्तमव पदात्यप्रभुः ॥ ९ ॥



### [ ७४ ] चतुःसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कक्षीवान् ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३ पादनिचृज्जगती; २, ६ विराड्जगती; ४, ७ जगती; ५, ९ निचृज्जगती; ८ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-७, ९ निषादः; ८ धैवतः ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

शिशुर्न जातोऽव चक्रदद्वने स्वर्यद्वाज्यरुषः सिषासति ।
दिवो रेतसा सचते पयोवृधा तमीमहे सुमती शर्म सप्रथः ॥ १ ॥
दिवो यः स्कम्भो धरुणः स्वातत आपूर्णो अंशुः पर्येति विश्वतः ।
सेमे मही रोदसी यक्षदावृता समीचीने दाधार समिषः कविः ॥ २ ॥
महि प्सरः सुकृतं सोम्यं मधूर्वी गव्यूतिरदितेर्ऋतं यते ।
ईशे यो वृष्टेरित उस्रियो वृषापां नेता य इतऊतिर्ऋग्मियः ॥ ३ ॥
आत्मन्वन्नभो दुह्यते घृतं पय ऋतस्य नाभिरमृतं वि जायते ।
समीचीनाः सुदानवः प्रीणन्ति तं नरो हितमव मेहन्ति पेरवः ॥ ४ ॥
अरावीदंशुः सचमान ऊर्मिणा देवाव्यं मनुषे पिन्वति त्वचम् ।
दधाति गर्भमदितेरुपस्थ आ येन तोकं च तनयं च धामहे ॥ ५ ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

सहस्रधारेऽव ता असश्चतस्तृतीये सन्तु रजसि प्रजावतीः ।
चतस्रो नाभो निहिता अवो दिवो हविर्भरन्त्यमृतं घृतश्चुतः ॥ ६ ॥
श्वेतं रूपं कृणुते यत्सिषासति सोमो मीढ्वाँ असुरो वेद भूमनः ।
धिया शमी सचते सेमभि प्रवद्दिवस्कवन्धमव दर्षदुद्रिणम् ॥ ७ ॥
अध श्वेतं कलशं गोभिरक्तं कार्ष्मन्ना वाज्यक्रमीत्ससवान् ।
आ हिन्विरे मनसा देवयन्तः कक्षीवते शतहिमाय गोनाम् ॥ ८ ॥
अद्भिः सोम पपृचानस्य ते रसोऽव्यो वारं वि पवमान धावति ।
स मृज्यमानः कविभिर्मदिन्तम स्वदस्वेन्द्राय पवमान पीतये ॥ ९ ॥

### [ ७५ ] पञ्चसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कविः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४ निचृज्जगती; २ पादनिचृज्जगती; ५ विराड्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३३ ॥

अभि प्रियाणि पवते चनोहितो नामानि यह्वो अधि येषु वर्धते ।
आ सूर्यस्य बृहतो बृहन्नधि रथं विष्वञ्चमरुहद्विचक्षणः ॥ १ ॥
ऋतस्य जिह्वा पवते मधु प्रियं वक्ता पतिर्धियो अस्या अदाभ्यः ।
दधाति पुत्रः पित्रोरपीच्यं१ नाम तृतीयमधि रोचने दिवः ॥ २ ॥
अव द्युतानः कलशाँ अचिक्रदन्नृभिर्येमानः कोश आ हिरण्यये ।
अभीमृतस्य दोहना अनूषताधि त्रिपृष्ठ उषसो वि राजति ॥ ३ ॥
अद्रिभिः सुतो मतिभिश्चनोहितः प्ररोचयन्रोदसी मातरा शुचिः ।
रोमाण्यव्या समया वि धावति मधोर्धारा पिन्वमाना दिवेदिवे ॥ ४ ॥
परि सोम प्र धन्वा स्वस्तये नृभिः पुनानो अभि वासयाशिरम् ।
ये ते मदा आहनसो विहायसस्तेभिरिन्द्रं चोदय दातवे मघम् ॥ ५ ॥

इति सप्तमाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥

## अथ सप्तमाष्टके तृतीयोऽध्यायः

### [ ७६ ] षट्सप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कविः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २ विराड्जगती; ३, ५ निचृज्जगती; ४ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—१ धैवतः; २-५ निषादः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

धर्ता दिवः पवते कृत्व्यो रसो दक्षो देवानामनुमाद्यो नृभिः ।
हरिः सृजानो अत्यो न सत्वभिर्वृथा पाजांसि कृणुते नदीष्वा ॥ १ ॥
शूरो न धत्त आयुधा गभस्त्योः स्व१ः सिषासन्रथिरो गविष्टिषु ।
इन्द्रस्य शुष्ममीरयन्नपस्युभिरिन्दुर्हिन्वानो अज्यते मनीषिभिः ॥ २ ॥
इन्द्रस्य सोम पवमान ऊर्मिणा तविष्यमाणो जठरेष्वा विश ।
प्र णः पिन्व विद्युदभ्रेव रोदसी धिया न वाजाँ उप मासि शश्वतः ॥ ३ ॥
विश्वस्य राजा पवते स्वर्दृशः ऋतस्य धीतिमृषिषाळवीवशत् ।
यः सूर्यस्यासिरेण मृज्यते पिता मतीनामसमष्टकाव्यः ॥ ४ ॥



वृषेव यूथा परि कोशमर्षस्यपामुपस्थे वृषभः कनिक्रदत् ।
स इन्द्राय पवसे मत्सरिन्तमो यथा जेषाम समिथे त्वोतयः ॥ ५ ॥

### [ ७७ ] सप्तसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कविः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ जगती; २, ४, ५ निचृज्जगती; ३ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

एष प्र कोशे मधुमाँ अचिक्रददिन्द्रस्य वज्रो वपुषो वपुष्टरः ।
अभीमृतस्य सुदुघा घृतश्चुतो वाश्रा अर्षन्ति पयसेव धेनवः ॥ १ ॥
स पूर्व्यः पवते यं दिवस्परि श्येनो मथायदिषितस्तिरो रजः ।
स मध्व आ युवते वेविजान इत्कृशानोरस्तुर्मनसाह बिभ्युषा ॥ २ ॥
ते नः पूर्वास उपरास इन्दवो महे वाजाय धन्वन्तु गोमते ।
ईक्षेण्यासो अह्यो३ न चारवो ब्रह्मब्रह्म ये जुजुषुर्हविर्हविः ॥ ३ ॥
अयं नो विद्वान्वनवद्वनुष्यत इन्दुः सत्राचा मनसा पुरुष्टुतः ।
इनस्य यः सदने गर्भमादधे गवामुरुब्जमभ्यर्षति व्रजम् ॥ ४ ॥
चक्रिर्दिवः पवते कृत्व्यो रसो महाँ अदब्धो वरुणो हुरुग्यते ।
असावि मित्रो वृजनेषु यज्ञियोऽत्यो न यूथे वृषयुः कनिक्रदत् ॥ ५ ॥

### [ ७८ ] अष्टसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—कविः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ५ निचृज्जगती; २-४ जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

प्र राजा वाचं जनयन्नसिष्यददपो वसानो अभि गा इयक्षति ।
गृभ्णाति रिप्रमविरस्य तान्वा शुद्धो देवानामुप याति निष्कृतम् ॥ १ ॥
इन्द्राय सोम परि षिच्यसे नृभिर्नृचक्षा ऊर्मिः कविरज्यसे वने ।
पूर्वीर्हि ते स्रुतयः सन्ति यातवे सहस्रमश्वा हरयश्चमूषदः ॥ २ ॥
समुद्रिया अप्सरसो मनीषिणमासीना अन्तरभि सोममक्षरन् ।
ता ईं हिन्वन्ति हर्म्यस्य सक्षणिं याचन्ते सुम्नं पवमानमक्षितम् ॥ ३ ॥

गोजिन्नः सोमो रथजिद्धिरण्यजित्स्वर्जिदब्जित्पवते सहस्रजित्।
यं देवासश्चक्रिरे पीतये मदं स्वादिष्ठं द्रप्समरुणं मयोभुवम्॥ ४॥
एतानि सोम पवमानो अस्मयुः सत्यानि कृण्वन्द्रविणान्यर्षसि।
जहि शत्रुमन्तिके दूरके च य उर्वी गव्यूतिमभयं च नस्कृधि॥ ५॥

## [ ७९ ] एकोनाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कविः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३ पादनिचृज्जगती; २, ४, ५ निचृज्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ ४॥

अचोदसो नो धन्वन्त्विन्दवः प्र सुवानासो बृहद्दिवेषु हरयः।
वि च नशन्न इषो अरातयोऽर्यो नशन्त सनिषन्त नो धियः॥ १॥
प्र णो धन्वन्त्विन्दवो मदच्युतो धना वा येभिरर्वतो जुनीमसि।
तिरो मर्तस्य कस्य चित्परिह्वृतिं वयं धनानि विश्वधा भरेमहि॥ २॥
उत स्वस्या अरात्या अरिर्हि ष उतान्यस्या अरात्या वृको हि षः।
धन्वन्न तृष्णा समरीत ताँ अभि सोम जहि पवमान दुराध्यः॥ ३॥
दिवि ते नाभा परमो य आददे पृथिव्यास्ते रुरुहुः सानवि क्षिपः।
अद्रयस्त्वा बप्सति गोरधि त्वच्य१प्सु त्वा हस्तैर्दुदुहुर्मनीषिणः॥ ४॥
एवा त इन्दो सुभ्वं सुपेशसं रसं तुञ्जन्ति प्रथमा अभिश्रियः।
निदंनिदं पवमान नि तारिष आविस्ते शुष्मो भवतु प्रियो मदः॥ ५॥

## [ ८० ] अशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वसुर्भारद्वाजः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४ जगती; २, ५ विराड्जगती; ३ निचृज्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥ ५॥

सोमस्य धारा पवते नृचक्षस ऋतेन देवान्हवते दिवस्परि।
बृहस्पते रवथेना वि दिद्युते समुद्रासो न सवनानि विव्यचुः॥ १॥
यं त्वा वाजिन्नघ्न्या अभ्यनूषतायोहतं योनिमा रोहसि द्युमान्।
मघोनामायुः प्रतिरन्महि श्रव इन्द्राय सोम पवसे वृषा मदः॥ २॥



एन्द्रस्य कुक्षा पवते मदिन्तम ऊर्जं वसानः श्रवसे सुमङ्गलः।
प्रत्यङ् स विश्वा भुवनाभि पप्रथे क्रीळन्हरिरत्यः स्यन्दते वृषा॥ ३॥
तं त्वा देवेभ्यो मधुमत्तमं नरः सहस्रधारं दुहते दश क्षिपः।
नृभिः सोम प्रच्युतो ग्रावभिः सुतो विश्वान्देवाँ आ पवस्वा सहस्रजित्॥ ४॥
तं त्वा हस्तिनो मधुमन्तमद्रिभिर्दुहन्त्यप्सु वृषभं दश क्षिपः।
इन्द्रं सोम मादयन्दैव्यं जनं सिन्धोरिवोर्मिः पवमानो अर्षसि॥ ५॥

## [ ८१ ] एकाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वसुर्भारद्वाजः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१-३ निचृज्जगती; ४ जगती; ५ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-४ निषादः; ५ धैवतः॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

प्र सोमस्य पवमानस्योर्मय इन्द्रस्य यन्ति जठरं सुपेशसः।
दध्ना यदीमुन्नीता यशसा गवां दानाय शूरमुदमन्दिषुः सुताः॥ १॥
अच्छा हि सोमः कलशाँ असिष्यददत्यो न वोळ्हा रघुवर्तनिर्वृषा।
अथा देवानामुभयस्य जन्मनो विद्वाँ अश्नोत्यमुत इतश्च यत्॥ २॥
आ नः सोम पवमानः किरा वस्विन्दो भव मघवा राधसो महः।
शिक्षा वयोधो वसवे सु चेतुना मा नो गयमारे अस्मत्परा सिचः॥ ३॥
आ नः पूषा पवमानः सुरातयो मित्रो गच्छन्तु वरुणः सजोषसः।
बृहस्पतिर्मरुतो वायुरश्विना त्वष्टा सविता सुयमा सरस्वती॥ ४॥
उभे द्यावापृथिवी विश्वमिन्वे अर्यमा देवो अदितिर्विधाता।
भगो नृशंस उर्व१न्तरिक्षं विश्वे देवाः पवमानं जुषन्त॥ ५॥

## [ ८२ ] द्व्यशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वसुर्भारद्वाजः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४ विराड्जगती; २ निचृज्जगती; ३ जगती; ५ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-४ निषादः; ५ धैवतः॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

असावि सोमो अरुषो वृषा हरी राजेव दस्मो अभि गा अचिक्रदत्।
पुनानो वारं पर्येत्यव्ययं श्येनो न योनिं घृतवन्तमासदम्॥ १॥

कविर्वेधस्या पर्येषि माहिनमत्यो न मृष्टो अभि वाजमर्षसि।
अपसेधन्दुरिता सोम मृळय घृतं वसानः परि यासि निर्णिजम्॥ २॥
पर्जन्यः पिता महिषस्य पर्णिनो नाभा पृथिव्या गिरिषु क्षयं दधे।
स्वसार आपो अभि गा उतासरन्त्सं ग्रावभिर्नसते वीते अध्वरे॥ ३॥
जायेव पत्यावधि शेव मंहसे पज्राया गर्भ शृणुहि ब्रवीमि ते।
अन्तर्वाणीषु प्र चरा सु जीवसेऽनिन्द्यो वृजने सोम जागृहि॥ ४॥
यथा पूर्वेभ्यः शतसा अमृध्रः सहस्रसाः पर्यया वाजमिन्दो।
एवा पवस्व सुविताय नव्यसे तव व्रतमन्वापः सचन्ते॥ ५॥

### [ ८३ ] त्र्यशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—पवित्रः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ४ निचृज्जगती; २, ५ विराड्जगती; ३ जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विश्वतः।
अतप्ततनूर्न तदामो अश्नुते शृतास इद्वहन्तस्तत्समाशत॥ १॥
तपोष्पवित्रं विततं दिवस्पदे शोचन्तो अस्य तन्तवो व्यस्थिरन्।
अवन्त्यस्य पवीतारमाशवो दिवस्पृष्ठमधि तिष्ठन्ति चेतसा॥ २॥
अरूरुचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा बिभर्ति भुवनानि वाजयुः।
मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमा दधुः॥ ३॥
गन्धर्व इत्था पदमस्य रक्षति पाति देवानां जनिमान्यद्भुतः।
गृभ्णाति रिपुं निधया निधापतिः सुकृत्तमा मधुनो भक्षमाशत॥ ४॥
हविर्हविष्मो महि सद्म दैव्यं नभो वसानः परि यास्यध्वरम्।
राजा पवित्ररथो वाजमारुहः सहस्रभृष्टिर्जयसि श्रवो बृहत्॥ ५॥

### [ ८४ ] चतुरशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रजापतिर्वाच्यः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३ विराड्जगती; २ निचृत्त्रिष्टुप्; ४ जगती; ५ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३, ४ निषादः; २, ५ धैवतः॥



अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

पवस्व देवमादनो विचर्षणिरप्सा इन्द्राय वरुणाय वायवे।
कृधी नो अद्य वरिवः स्वस्तिमदुरुक्षितौ गृणीहि दैव्यं जनम्॥ १॥
आ यस्तस्थौ भुवनान्यमर्त्यो विश्वानि सोमः परि तान्यर्षति।
कृण्वन्त्संचृतं विचृतमभिष्टय इन्दुः सिषक्त्युषसं न सूर्यः॥ २॥
आ यो गोभिः सृज्यत ओषधीष्वा देवानां सुम्न इषयन्नुपावसुः।
आ विद्युता पवते धारया सुत इन्द्रं सोमो मादयन्दैव्यं जनम्॥ ३॥
एष स्य सोमः पवते सहस्रजिद्धिन्वानो वाचमिषिरामुषर्बुधम्।
इन्दुः समुद्रमुदियर्ति वायुभिरेन्द्रस्य हार्दि कलशेषु सीदति॥ ४॥
अभि त्यं गावः पयसा पयोवृधं सोमं श्रीणन्ति मतिभिः स्वर्विदम्।
धनंजयः पवते कृत्व्यो रसो विप्रः कविः काव्येना स्वर्चनाः॥ ५॥

### [ ८५ ] पञ्चाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वेनो भार्गवः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ५, ९, १० विराड्जगती; २, ७ निचृज्जगती; ३ जगती; ४, ६ पादनिचृज्जगती; ८ आर्चीस्वराड्जगती; ११ भुरिक्त्रिष्टुप्; १२ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-१० निषादः; ११, १२ धैवतः॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

इन्द्राय सोम सुषुतः परि स्रवापामीवा भवतु रक्षसा सह।
मा ते रसस्य मत्सत द्वयाविनो द्रविणस्वन्त इह सन्त्विन्दवः॥ १॥
अस्मान्त्समर्ये पवमान चोदय दक्षो देवानामसि हि प्रियो मदः।
जहि शत्रूँरभ्या भन्दनायतः पिबेन्द्र सोममव नो मृधो जहि॥ २॥
अदब्ध इन्दो पवसे मदिन्तम आत्मेन्द्रस्य भवसि धासिरुत्तमः।
अभि स्वरन्ति बहवो मनीषिणो राजानमस्य भुवनस्य निंसते॥ ३॥
सहस्रणीथः शतधारो अद्भुत इन्द्रायेन्दुः पवते काम्यं मधु।
जयन्क्षेत्रमभ्यर्षा जयन्नप उरुं नो गातुं कृणु सोम मीढ्वः॥ ४॥
कनिक्रदत्कलशे गोभिरज्यसे व्य१व्ययं समया वारमर्षसि।
मर्मृज्यमानो अत्यो न सानसिरिन्द्रस्य सोम जठरे समक्षरः॥ ५॥

स्वादुः पवस्व दिव्याय जन्मने स्वादुरिन्द्राय सुहवीतुनाम्ने।
स्वादुर्मित्राय वरुणाय वायवे बृहस्पतये मधुमाँ अदाभ्यः॥ ६ ॥

अथैकादशो वर्गः॥ ११ ॥

अत्यं मृजन्ति कलशे दश क्षिपः प्र विप्राणां मतयो वाच ईरते।
पवमाना अभ्यर्षन्ति सुष्टुतिमेन्द्रं विशन्ति मदिरास इन्दवः॥ ७ ॥
पवमानो अभ्यर्षा सुवीर्यमुर्वीं गव्यूतिं महि शर्म सप्रथः।
माकिर्नो अस्य परिषूतिरीशतेन्दो जयेम त्वया धनंधनम्॥ ८ ॥
अधि द्यामस्थाद् वृषभो विचक्षणोऽरूरुचद्वि दिवो रोचना कविः।
राजा पवित्रमत्येति रोरुवद्दिवः पीयूषं दुहते नृचक्षसः॥ ९ ॥
दिवो नाके मधुजिह्वा असश्चतो वेना दुहन्त्युक्षणं गिरिष्ठाम्।
अप्सु द्रप्सं वावृधानं समुद्र आ सिन्धोरूर्मा मधुमन्तं पवित्र आ॥ १० ॥
नाके सुपर्णमुपपप्तिवांसं गिरो वेनानामकृपन्त पूर्वीः।
शिशुं रिहन्ति मतयः पनिप्नतं हिरण्ययं शकुनं क्षामणि स्थाम्॥ ११ ॥
ऊर्ध्वो गन्धर्वो अधि नाके अस्थाद्विश्वा रूपा प्रतिचक्षाणो अस्य।
भानुः शुक्रेण शोचिषा व्यद्यौत्प्रारूरुचद्रोदसी मातरा शुचिः॥ १२ ॥

पञ्चमोऽनुवाकः

## [ ८६ ] षडशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—१-१० अकृष्टा माषाः; ११-२० सिकता निवावरी; २१-३० पृश्नयोऽजाः; ३१-४० त्रय ऋषिगणाः; ४१-४५ अत्रिः; ४६-४८ गृत्समदः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ६, २१, २६, ३३, ४० जगती; २, ७, ८, ११, १२, १७, २०, २३, ३०, ३१, ३४-३६, ३८, ३९, ४२, ४४, ४७ विराड्जगती; ३-५, ९, १०, १३, १६, १८, १९, २२, २५, २७, ३२, ३७, ४१, ४६ निचृज्जगती; १४, १५, २८, २९, ४३, ४८ पादनिचृज्जगती; २४ आर्चीजगती; ४५ आर्चीस्वराड्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथ द्वादशो वर्गः॥ १२ ॥

प्र त आशवः पवमान धीजवो मदा अर्षन्ति रघुजाइव त्मना।
दिव्याः सुपर्णा मधुमन्त इन्दवो मदिन्तमासः परि कोशमासते॥ १ ॥
प्र ते मदासो मदिरास आशवोऽसृक्षत रथ्यासो यथा पृथक्।
धेनुर्न वत्सं पयसाभि वज्रिणमिन्द्रमिन्दवो मधुमन्त ऊर्मयः॥ २ ॥



अत्यो न हियानो अभि वाजमर्ष स्वर्वित्कोशं दिवो अद्रिमातरम्।
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्यये सोमः पुनान इन्द्रियाय धायसे॥ ३ ॥
प्र त आश्विनीः पवमान धीजुवो दिव्या असृग्रन्पयसा धरीमणि।
प्रान्तरृषयः स्थाविरीरसृक्षत ये त्वा मृजन्त्यृषिषाण वेधसः॥ ४ ॥
विश्वा धामानि विश्वचक्ष ऋभ्वसः प्रभोस्ते सतः परि यन्ति केतवः।
व्यानशिः पवसे सोम धर्मभिः पतिर्विश्वस्य भुवनस्य राजसि॥ ५ ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥ १३ ॥

उभयतः पवमानस्य रश्मयो ध्रुवस्य सतः परि यन्ति केतवः।
यदी पवित्रे अधि मृज्यते हरिः सत्ता नि योना कलशेषु सीदति॥ ६ ॥
यज्ञस्य केतुः पवते स्वध्वरः सोमो देवानामुप याति निष्कृतम्।
सहस्रधारः परि कोशमर्षति वृषा पवित्रमत्येति रोरुवत्॥ ७ ॥
राजा समुद्रं नद्यो३ वि गाहतेऽपामूर्मिं सचते सिन्धुषु श्रितः।
अध्यस्थात्सानु पवमानो अव्ययं नाभा पृथिव्या धरुणो महो दिवः॥ ८ ॥
दिवो न सानु स्तनयन्नचिक्रदद् द्यौश्च यस्य पृथिवी च धर्मभिः।
इन्द्रस्य सख्यं पवते विवेविदत्सोमः पुनानः कलशेषु सीदति॥ ९ ॥
ज्योतिर्यज्ञस्य पवते मधु प्रियं पिता देवानां जनिता विभूवसुः।
दधाति रत्नं स्वधयोरपीच्यं मदिन्तमो मत्सर इन्द्रियो रसः॥ १० ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४ ॥

अभिक्रन्दन्कलशं वाज्यर्षति पतिर्दिवः शतधारो विचक्षणः।
हरिर्मित्रस्य सदनेषु सीदति मर्मृजानोऽविभिः सिन्धुभिर्वृषा॥ ११ ॥
अग्रे सिन्धूनां पवमानो अर्षत्यग्रे वाचो अग्रियो गोषु गच्छति।
अग्रे वाजस्य भजते महाधनं स्वायुधः सोतृभिः पूयते वृषा॥ १२ ॥
अयं मतवाञ्छकुनो यथा हितोऽव्ये ससार पवमान ऊर्मिणा।
तव क्रत्वा रोदसी अन्तरा कवे शुचिर्धिया पवते सोम इन्द्र ते॥ १३ ॥

द्रापिं वसानो यजतो दिविस्पृशमन्तरिक्षप्रा भुवनेष्वर्पितः ।
स्वर्जज्ञानो नभसाभ्यक्रमीत्प्रत्नमस्य पितरमा विवासति ॥ १४ ॥
सो अस्य विशे महि शर्म यच्छति यो अस्य धाम प्रथमं व्यानशे ।
पदं यदस्य परमे व्योमन्यतो विश्वा अभि सं याति संयतः ॥ १५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

प्रो अयासीदिन्दुरिन्द्रस्य निष्कृतं सखा सख्युर्न प्र मिनाति संगिरम् ।
मर्यइव युवतिभिः समर्षति सोमः कलशे शतयाम्ना पथा ॥ १६ ॥
प्र वो धियो मन्द्रयुवो विपन्युवः पनस्युवः संवसनेष्वक्रमुः ।
सोमं मनीषा अभ्यनूषत स्तुभोऽभि धेनवः पयसेमशिश्रयुः ॥ १७ ॥
आ नः सोम संयतं पिप्युषीमिषमिन्दो पवस्व पवमानो अस्रिधम् ।
या नो दोहते त्रिरहन्नसश्चुषी क्षुमद्वाजवन्मधुमत्सुवीर्यम् ॥ १८ ॥
वृषा मतीनां पवते विचक्षणः सोमो अह्नः प्रतरीतोषसो दिवः ।
क्राणा सिन्धूनां कलशाँ अवीवशदिन्द्रस्य हार्द्याविशन्मनीषिभिः ॥ १९ ॥
मनीषिभिः पवते पूर्व्यः कविर्नृभिर्यतः परि कोशाँ अचिक्रदत् ।
त्रितस्य नाम जनयन्मधु क्षरदिन्द्रस्य वायोः सख्याय कर्तवे ॥ २० ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

अयं पुनान उषसो वि रोचयदयं सिन्धुभ्यो अभवदु लोककृत् ।
अयं त्रिः सप्त दुदुहान आशिरं सोमो हृदे पवते चारु मत्सरः ॥ २१ ॥
पवस्व सोम दिव्येषु धामसु सृजान इन्दो कलशे पवित्र आ ।
सीदन्निन्द्रस्य जठरे कनिक्रदन्नृभिर्यतः सूर्यमारोहयो दिवि ॥ २२ ॥
अद्रिभिः सुतः पवसे पवित्र आँ इन्दविन्द्रस्य जठरेष्वाविशन् ।
त्वं नृचक्षा अभवो विचक्षण सोम गोत्रमङ्गिरोभ्योऽवृणोरप ॥ २३ ॥
त्वां सोम पवमानं स्वाध्योऽनु विप्रासो अमदन्नवस्यवः ।
त्वां सुपर्ण आभरद्दिवस्परीन्दो विश्वाभिर्मतिभिः परिष्कृतम् ॥ २४ ॥
अव्ये पुनानं परि वार ऊर्मिणा हरिं नवन्ते अभि सप्त धेनवः ।
अपामुपस्थे अध्यायवः कविमृतस्य योना महिषा अहेषत ॥ २५ ॥



अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

इन्दुः पुनानो अति गाहते मृधो विश्वानि कृण्वन्सुपथानि यज्यवे ।
गाः कृण्वानो निर्णिजं हर्यतः कविरत्यो न क्रीळन्परि वारमर्षति ॥ २६ ॥
असश्चतः शतधारा अभिश्रियो हरिं नवन्तेऽव ता उदन्युवः ।
क्षिपो मृजन्ति परि गोभिरावृतं तृतीये पृष्ठे अधि रोचने दिवः ॥ २७ ॥
तवेमाः प्रजा दिव्यस्य रेतसस्त्वं विश्वस्य भुवनस्य राजसि ।
अथेदं विश्वं पवमान ते वशे त्वमिन्दो प्रथमो धामधा असि ॥ २८ ॥
त्वं समुद्रो असि विश्ववित्कवे तवेमाः पञ्च प्रदिशो विधर्मणि ।
त्वं द्यां च पृथिवीं चाति जभ्रिषे तव ज्योतींषि पवमान सूर्यः ॥ २९ ॥
त्वं पवित्रे रजसो विधर्मणि देवेभ्यः सोम पवमान पूयसे ।
त्वामुशिजः प्रथमा अगृभ्णत तुभ्येमा विश्वा भुवनानि येमिरे ॥ ३० ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

प्र रेभ एत्यति वारमव्ययं वृषा वनेष्वव चक्रदद्धरिः ।
सं धीतयो वावशाना अनूषत शिशुं रिहन्ति मतयः पनिप्रतम् ॥ ३१ ॥
स सूर्यस्य रश्मिभिः परि व्यत तन्तुं तन्वानस्त्रिवृतं यथा विदे ।
नयन्नृतस्य प्रशिषो नवीयसीः पतिर्जनीनामुप याति निष्कृतम् ॥ ३२ ॥
राजा सिन्धूनां पवते पतिर्दिव ऋतस्य याति पथिभिः कनिक्रदत् ।
सहस्रधारः परि षिच्यते हरिः पुनानो वाचं जनयन्नुपावसुः ॥ ३३ ॥
पवमान मह्यर्णो वि धावसि सूरो न चित्रो अव्ययानि पव्यया ।
गभस्तिपूतो नृभिरद्रिभिः सुतो महे वाजाय धन्याय धन्वसि ॥ ३४ ॥
इषमूर्जं पवमानाभ्यर्षसि श्येनो न वंसु कलशेषु सीदसि ।
इन्द्राय मद्वा मद्यो मदः सुतो दिवो विष्टम्भ उपमो विचक्षणः ॥ ३५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

सप्त स्वसारो अभि मातरः शिशुं नवं जज्ञानं जेन्यं विपश्चितम् ।
अपां गन्धर्वं दिव्यं नृचक्षसं सोमं विश्वस्य भुवनस्य राजसे ॥ ३६ ॥

ईशान इमा भुवनानि वीयसे युजान इन्दो हरितः सुपर्ण्यः।
तास्ते क्षरन्तु मधुमद् घृतं पयस्तव व्रते सोम तिष्ठन्तु कृष्टयः॥ ३७॥
त्वं नृचक्षा असि सोम विश्वतः पवमान वृषभ ता वि धावसि।
स नः पवस्व वसुमद्धिरण्यवद्वयं स्याम भुवनेषु जीवसे॥ ३८॥
गोवित्पवस्व वसुविद्धिरण्यविद्रेतोधा इन्दो भुवनेष्वर्पितः।
त्वं सुवीरो असि सोम विश्ववित्तं त्वा विप्रा उप गिरेम आसते॥ ३९॥
उन्मध्व ऊर्मिर्वनना अतिष्ठिपदपो वसानो महिषो वि गाहते।
राजा पवित्ररथो वाजमारुहत्सहस्रभृष्टिर्जयति श्रवो बृहत्॥ ४०॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

स भन्दना उदियर्ति प्रजावतीर्विश्वायुर्विश्वाः सुभरा अहर्दिवि।
ब्रह्म प्रजावद्रयिमश्वपस्त्यं पीत इन्दविन्द्रमस्मभ्यं याचतात्॥ ४१॥
सो अग्रे अह्नां हरिर्हर्यतो मदः प्र चेतसा चेतयते अनु द्युभिः।
द्वा जना यातयन्नन्तरीयते नरा च शंसं दैव्यं च धर्तरि॥ ४२॥
अञ्जते व्यञ्जते समञ्जते क्रतुं रिहन्ति मधुनाभ्यञ्जते।
सिन्धोरुच्छ्वासे पतयन्तमुक्षणं हिरण्यपावाः पशुमासु गृभ्णते॥ ४३॥
विपश्चिते पवमानाय गायत मही न धारात्यन्धो अर्षति।
अहिर्न जूर्णामति सर्पति त्वचमत्यो न क्रीळन्नसरद् वृषा हरिः॥ ४४॥
अग्रेगो राजाप्यस्तविष्यते विमानो अह्नां भुवनेष्वर्पितः।
हरिर्घृतस्नुः सुदृशीको अर्णवो ज्योतीरथः पवते राय ओक्यः॥ ४५॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

असर्जि स्कम्भो दिव उद्यतो मदः परि त्रिधातुर्भुवनान्यर्षति।
अंशुं रिहन्ति मतयः पनिप्नतं गिरा यदि निर्णिजमृग्मिणो ययुः॥ ४६॥
प्र ते धारा अत्यण्वानि मेष्यः पुनानस्य संयतो यन्ति रंहयः।
यद्गोभिरिन्दो चम्वोः समज्यस आ सुवानः सोम कलशेषु सीदसि॥ ४७॥
पवस्व सोम क्रतुविन्न उक्थ्योऽव्यो वारे परि धाव मधु प्रियम्।
जहि विश्वान्रक्षस इन्दो अत्रिणो बृहद्वदेम विदथे सुवीराः॥ ४८॥



## [ ८७ ] सप्ताशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—उशनाः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ पादनिचृत् त्रिष्टुप्; ४, ८ विराट्त्रिष्टुप्; ५-७, ९ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ द्वाविंशो वर्गः॥ २२॥

प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष।
अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति॥ १॥
स्वायुधः पवते देव इन्दुरशस्तिहा वृजनं रक्षमाणः।
पिता देवानां जनिता सुदक्षो विष्टम्भो दिवो धरुणः पृथिव्याः॥ २॥
ऋषिर्विप्रः पुरएता जनानामृभुर्धीर उशना काव्येन।
स चिद्विवेद निहितं यदासामपीच्यं गुह्यं नाम गोनाम्॥ ३॥
एष स्य ते मधुमाँ इन्द्र सोमो वृषा वृष्णे परि पवित्रे अक्षाः।
सहस्रसाः शतसा भूरिदावा शश्वत्तमं बर्हिरा वाज्यस्थात्॥ ४॥
एते सोमा अभि गव्या सहस्रा महे वाजायामृताय श्रवांसि।
पवित्रेभिः पवमाना असृग्रञ्छ्रवस्यवो न पृतनाजो अत्याः॥ ५॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः॥ २३॥

परि हि ष्मा पुरुहूतो जनानां विश्वासरद्भोजना पूयमानः।
अथा भर श्येनभृत प्रयांसि रयिं तुञ्जानो अभि वाजमर्ष॥ ६॥
एष सुवानः परि सोमः पवित्रे सर्गो न सृष्टो अदधावदर्वा।
तिग्मे शिशानो महिषो न शृङ्गे गा गव्यन्नभि शूरो न सत्वा॥ ७॥
एषा ययौ परमादन्तरद्रेः कूचित्सतीरूर्वे गा विवेद।
दिवो न विद्युत्स्तनयन्त्यभ्रैः सोमस्य ते पवत इन्द्र धारा॥ ८॥
उत स्म राशिं परि यासि गोनामिन्द्रेण सोम सरथं पुनानः।
पूर्वीरिषो बृहतीर्जीरदानो शिक्षा शचीवस्तव ता उपष्टुत्॥ ९॥

## [ ८८ ] अष्टाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—उशनाः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ सतःपङ्क्तिः; २, ४, ८ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ६, ७ निचृत्त्रिष्टुप्; ५ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१ पञ्चमः; २-८ धैवतः॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

अयं सोम इन्द्र तुभ्यं सुन्वे तुभ्यं पवते त्वमस्य पाहि।
त्वं ह यं चकृषे त्वं ववृष इन्दुं मदाय युज्याय सोमम् ॥ १ ॥
स ईं रथो न भुरिषाळयोजि महः पुरूणि सातये वसूनि।
आदीं विश्वा नहुष्याणि जाता स्वर्षाता वन ऊर्ध्वा नवन्त ॥ २ ॥
वायुर्न यो नियुत्वाँ इष्टयामा नासत्येव हव आ शंभविष्ठः।
विश्ववारो द्रविणोदाइव त्मन्पूषेव धीजवनोऽसि सोम ॥ ३ ॥
इन्द्रो न यो महा कर्माणि चक्रिर्हन्ता वृत्राणामसि सोम पूर्भित्।
पैद्वो न हि त्वमहिनाम्नां हन्ता विश्वस्यासि सोम दस्योः ॥ ४ ॥
अग्निर्न यो वन आ सृज्यमानो वृथा पाजांसि कृणुते नदीषु।
जनो न युध्वा महत उपब्दिरियर्ति सोमः पवमान ऊर्मिम् ॥ ५ ॥
एते सोमा अति वाराण्यव्या दिव्या न कोशासो अभ्रवर्षाः।
वृथा समुद्रं सिन्धवो न नीचीः सुतासो अभि कलशाँ असृग्रन् ॥ ६ ॥
शुष्मी शर्धो न मारुतं पवस्वानभिशस्ता दिव्या यथा विट्।
आपो न मक्षू सुमतिर्भवा नः सहस्राप्साः पृतनाषाण्न यज्ञः ॥ ७ ॥
राज्ञो नु ते वरुणस्य व्रतानि बृहद्गभीरं तव सोम धाम।
शुचिष्ट्वमसि प्रियो न मित्रो दक्षाय्यो अर्यमेवासि सोम ॥ ८ ॥

[ ८९ ] एकोननवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—उशनाः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ५, ६ त्रिष्टुप्; ३, ७ विराट्त्रिष्टुप्; ४ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

प्रो स्य वह्निः पथ्याभिरस्यान्दिवो न वृष्टिः पवमानो अक्षाः।
सहस्रधारो असदन्न्य१स्मे मातुरुपस्थे वन आ च सोमः ॥ १ ॥
राजा सिन्धूनामवसिष्ट वास ऋतस्य नावमारुहद्रजिष्ठाम्।
अप्सु द्रप्सो वावृधे श्येनजूतो दुह ईं पिता दुह ईं पितुर्जाम् ॥ २ ॥
सिंहं नसन्त मध्वो अयासं हरिमरुषं दिवो अस्य पतिम्।
शूरो युत्सु प्रथमः पृच्छते गा अस्य चक्षसा परि पात्युक्षा ॥ ३ ॥



मधुपृष्ठं घोरमयासमश्वं रथे युञ्जन्त्युरुचक्र ऋष्वम्।
स्वसार ईं जामयो मर्जयन्ति सनाभयो वाजिनमूर्जयन्ति ॥ ४ ॥
चतस्र ईं घृतदुहः सचन्ते समाने अन्तर्धरुणे निषत्ताः।
ता ईमर्षन्ति नमसा पुनानास्ता ईं विश्वतः परि षन्ति पूर्वीः ॥ ५ ॥
विष्टम्भो दिवो धरुणः पृथिव्या विश्वा उत क्षितयो हस्ते अस्य।
असत्त उत्सो गृणते नियुत्वान्मध्वो अंशुः पवत इन्द्रियाय ॥ ६ ॥
वन्वन्नवातो अभि देववीतिमिन्द्राय सोम वृत्रहा पवस्व।
शग्धि महः पुरुश्चन्द्रस्य रायः सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥ ७ ॥

[ ९० ] नवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वसिष्ठः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४ त्रिष्टुप्; २, ६ निचृत्त्रिष्टुप्; ५ भुरिक्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

प्र हिन्वानो जनिता रोदस्यो रथो न वाजं सनिष्यन्नयासीत्।
इन्द्रं गच्छन्नायुधा संशिशानो विश्वा वसु हस्तयोरादधानः ॥ १ ॥
अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामाङ्गूषाणामवावशन्त वाणीः।
वना वसानो वरुणो न सिन्धून्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ २ ॥
शूरग्रामः सर्ववीरः सहावाञ्जेता पवस्व सनिता धनानि।
तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वा समत्स्वषाळ्हः साह्वान्पृतनासु शत्रून् ॥ ३ ॥
उरुगव्यूतिरभयानि कृण्वन्त्समीचीने आ पवस्वा पुरन्धी।
अपः सिषासन्नुषसः स्व१र्गाः सं चिक्रदो महो अस्मभ्यं वाजान् ॥ ४ ॥
मत्सि सोम वरुणं मत्सि मित्रं मत्सीन्द्रमिन्दो पवमान विष्णुम्।
मत्सि शर्धो मारुतं मत्सि देवान्मत्सि महामिन्द्रमिन्दो मदाय ॥ ५ ॥
एवा राजेव क्रतुमाँ अमेन विश्वा घनिघ्नद्दुरिता पवस्व।
इन्दो सूक्ताय वचसे वयो धा यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ६ ॥

इति सप्तमाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥

## अथ सप्तमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः

### [ ९१ ] एकनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कश्यपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ६ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ३ त्रिष्टुप्; ४, ५ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

असर्जि वक्वा रथ्ये यथाजौ धिया मनोता प्रथमो मनीषी ।
दश स्वसारो अधि सानो अव्येऽजन्ति वह्निं सदनान्यच्छ ॥ १ ॥
वीतो जनस्य दिव्यस्य कव्यैरधि सुवानो नहुष्येभिरिन्दुः ।
प्र यो नृभिरमृतो मर्त्येभिर्मर्मृजानोऽविभिर्गोभिरद्भिः ॥ २ ॥
वृषा वृष्णे रोरुवदंशुरस्मै पवमानो रुशदीर्ते पयो गोः ।
सहस्रमृक्वा पथिभिर्वचोविदध्वस्मभिः सूरो अण्वं वि याति ॥ ३ ॥
रुजा दृळ्हा चिद्रक्षसः सदांसि पुनान इन्द ऊर्णुहि वि वाजान् ।
वृश्चोपरिष्टात्तुजता वधेन ये अन्ति दूरादुपनायमेषाम् ॥ ४ ॥
स प्रत्नवन्नव्यसे विश्ववार सूक्ताय पथः कृणुहि प्राचः ।
ये दुष्षहासो वनुषा बृहन्तस्तांस्ते अश्याम पुरुकृत्पुरुक्षो ॥ ५ ॥
एवा पुनानो अपः स्व१र्गा अस्मभ्यं तोका तनयानि भूरि ।
शं नः क्षेत्रमुरु ज्योतींषि सोम ज्योङ् नः सूर्यं दृशये रिरीहि ॥ ६ ॥

### [ ९२ ] द्विनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कश्यपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ भुरिक्त्रिष्टुप्; २, ४, ५ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ विराट्त्रिष्टुप्; ६ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

परि सुवानो हरिरंशुः पवित्रे रथो न सर्जि सनये हियानः ।
आपच्छ्लोकमिन्द्रियं पूयमानः प्रति देवाँ अजुषत प्रयोभिः ॥ १ ॥
अच्छा नृचक्षा असरत्पवित्रे नाम दधानः कविरस्य योनौ ।
सीदन्होतेव सदने चमूषूपेमग्मन्नृषयः सप्त विप्राः ॥ २ ॥
प्र सुमेधा गातुविद्विश्वदेवः सोमः पुनानः सद एति नित्यम् ।
भुवद्विश्वेषु काव्येषु रन्तानु जनान्यतते पञ्च धीरः ॥ ३ ॥



तव त्ये सोम पवमान निण्ये विश्वे देवास्त्रय एकादशासः ।
दश स्वधाभिरधि सानो अव्ये मृजन्ति त्वा नद्यः सप्त यह्वीः ॥ ४ ॥
तन्नु सत्यं पवमानस्यास्तु यत्र विश्वे कारवः संनसन्त ।
ज्योतिर्यदह्ने अकृणोदु लोकं प्रावन्मनुं दस्यवे करभीकम् ॥ ५ ॥
परि सद्मेव पशुमान्ति होता राजा न सत्यः समितीरियानः ।
सोमः पुनानः कलशाँ अयासीत्सीदन्मृगो न महिषो वनेषु ॥ ६ ॥

### [ ९३ ] त्रिनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—नोधाः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४ विराट्त्रिष्टुप्; २ त्रिष्टुप्; ५ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

साकमुक्षो मर्जयन्त स्वसारो दश धीरस्य धीतयो धनुत्रीः ।
हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी ॥ १ ॥
सं मातृभिर्न शिशुर्वावशानो वृषा दधन्वे पुरुवारो अद्भिः ।
मर्यो न योषामभि निष्कृतं यन्त्सं गच्छते कलश उस्रियाभिः ॥ २ ॥
उत प्र पिप्य ऊधरघ्न्याया इन्दुर्धाराभिः सचते सुमेधाः ।
मूर्धानं गावः पयसा चमूष्वभि श्रीणन्ति वसुभिर्न निक्तैः ॥ ३ ॥
स नो देवेभिः पवमान रदेन्दो रयिमश्विनं वावशानः ।
रथिरायतामुशती पुरंधिरस्मद्र्य१गा दावने वसूनाम् ॥ ४ ॥
नू नो रयिमुप मास्व नृवन्तं पुनानो वाताप्यं विश्वश्चन्द्रम् ।
प्र वन्दितुरिन्दो तार्यायुः प्रातर्मक्षू धियावसुर्जगम्यात् ॥ ५ ॥

### [ ९४ ] चतुर्नवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—कण्वः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ३, ५ विराट्त्रिष्टुप्; ४ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

अधि यदस्मिन्वाजिनीव शुभः स्पर्धन्ते धियः सूर्ये न विशः ।
अपो वृणानः पवते कवीयन्व्रजं न पशुवर्धनाय मन्म ॥ १ ॥

द्विता व्यूर्ण्वन्नमृतस्य धाम स्वर्विदे भुवनानि प्रथन्त।
धियः पिन्वानाः स्वसरे न गाव ऋतायन्तीरभि वावश्र इन्दुम्॥ २॥
परि यत्कविः काव्या भरते शूरो न रथो भुवनानि विश्वा।
देवेषु यशो मर्ताय भूषन्दक्षाय रायः पुरुभूषु नव्यः॥ ३॥
श्रिये जातः श्रिय आ निरियाय श्रियं वयो जरितृभ्यो दधाति।
श्रियं वसाना अमृतत्वमायन्भवन्ति सत्या समिथा मितद्रौ॥ ४॥
इषमूर्जमभ्य१र्षाश्वं गामुरु ज्योतिः कृणुहि मत्सि देवान्।
विश्वानि हि सुषहा तानि तुभ्यं पवमान बाधसे सोम शत्रून्॥ ५॥

## [ ९५ ] पञ्चनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रस्कण्वः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २ संस्तारपङ्क्तिः; ३ विराट्त्रिष्टुप्; ४ निचृत्त्रिष्टुप्; ५ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३-५ धैवतः; २ पञ्चमः॥

अथ पञ्चमो वर्गः॥ ५॥

कनिक्रन्ति हरिरा सृज्यमानः सीदन्वनस्य जठरे पुनानः।
नृभिर्यतः कृणुते निर्णिजं गा अतो मतीर्जनयत स्वधाभिः॥ १॥
हरिः सृजानः पथ्यामृतस्येयर्ति वाचमरितेव नावम्।
देवो देवानां गुह्यानि नामाविष्कृणोति बर्हिषि प्रवाचे॥ २॥
अपामिवेदूर्मयस्तर्तुराणाः प्र मनीषा ईरते सोममच्छ।
नमस्यन्तीरुप च यन्ति सं चा च विशन्त्युशतीरुशन्तम्॥ ३॥
तं मर्मृजानं महिषं न सानावंशुं दुहन्त्युक्षणं गिरिष्ठाम्।
तं वावशानं मतयः सचन्ते त्रितो बिभर्ति वरुणं समुद्रे॥ ४॥
इष्यन्वाचमुपवक्तेव होतुः पुनान इन्दो वि ष्या मनीषाम्।
इन्द्रश्च यत्क्षयथः सौभगाय सुवीर्यस्य पतयः स्याम॥ ५॥

## [ ९६ ] षण्णवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रतर्दनो दैवोदासिः॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, ३, ११, १२, १४, १९, २३, त्रिष्टुप्; २, १७ विराट्त्रिष्टुप्; ४-१०, १३, १५, १८, २१, २४ निचृत्त्रिष्टुप्; १६ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; २०, २२ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥



अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

प्र सेनानीः शूरो अग्रे रथानां गव्यन्नेति हर्षते अस्य सेना।
भद्रान्कृण्वन्निन्द्रहवान्त्सखिभ्य आ सोमो वस्त्रा रभसानि दत्ते॥ १॥
समस्य हरिं हरयो मृजन्त्यश्वहयैरनिशितं नमोभिः।
आ तिष्ठति रथमिन्द्रस्य सखा विद्वाँ एना सुमतिं यात्यच्छ॥ २॥
स नो देव देवताते पवस्व महे सोम प्सरस इन्द्रपानः।
कृण्वन्नपो वर्षयन्द्यामुतेमामुरोरा नो वरिवस्या पुनानः॥ ३॥
अजीतयेऽहतये पवस्व स्वस्तये सर्वतातये बृहते।
तदुशन्ति विश्व इमे सखायस्तदहं वश्मि पवमान सोम॥ ४॥
सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः।
जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः॥ ५॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणाम्।
श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन्॥ ६॥
प्रावीविपद्वाच ऊर्मिं न सिन्धुर्गिरः सोमः पवमानो मनीषाः।
अन्तः पश्यन्वृजनेमावराण्या तिष्ठति वृषभो गोषु जानन्॥ ७॥
स मत्सरः पृत्सु वन्वन्नवातः सहस्ररेता अभि वाजमर्ष।
इन्द्रायेन्दो पवमानो मनीष्यं१शोरूर्मिमीरय गा इषण्यन्॥ ८॥
परि प्रियः कलशे देववात इन्द्राय सोमो रण्यो मदाय।
सहस्रधारः शतवाज इन्दुर्वाजी न सप्तिः समना जिगाति॥ ९॥
स पूर्व्यो वसुविज्जायमानो मृजानो अप्सु दुदुहानो अद्रौ।
अभिशस्तिपा भुवनस्य राजा विदद्गातुं ब्रह्मणे पूयमानः॥ १०॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

त्वया हि नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान धीराः।
वन्वन्नवातः परिधीँरपोर्णु वीरेभिरश्वैर्मघवा भवा नः॥ ११॥

यथापवथा मनवे वयोधा अमित्रहा वरिवोविद्धविष्मान्।
एवा पवस्व द्रविणं दधान इन्द्रे सं तिष्ठ जनयायुधानि ॥ १२ ॥
पवस्व सोम मधुमाँ ऋतावापो वसानो अधि सानो अव्ये।
अव द्रोणानि घृतवान्ति सीद मदिन्तमो मत्सर इन्द्रपानः ॥ १३ ॥
वृष्टिं दिवः शतधारः पवस्व सहस्रसा वाजयुर्देववीतौ।
सं सिन्धुभिः कलशे वावशानः समुस्रियाभिः प्रतिरन्न आयुः ॥ १४ ॥
एष स्य सोमो मतिभिः पुनानोऽ त्यो न वाजी तरतीदरातीः।
पयो न दुग्धमदितेरिषिरमुर्विव गातुः सुयमो न वोळ्हा ॥ १५ ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

स्वायुधः सोतृभिः पूयमानोऽभ्यर्ष गुह्यं चारु नाम ।
अभि वाजं सप्तिरिव श्रवस्याभि वायुमभि गा देव सोम ॥ १६ ॥
शिशुं जज्ञानं हर्यतं मृजन्ति शुम्भन्ति वह्निं मरुतो गणेन।
कविर्गीर्भिः काव्येना कविः सन्त्सोमः पवित्रमत्येति रेभन् ॥ १७ ॥
ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः सहस्रणीथः पदवीः कवीनाम्।
तृतीयं धाम महिषः सिषासन्त्सोमो विराजमनु राजति ष्टुप् ॥ १८ ॥
चमूषच्छ्येनः शकुनो विभृत्वा गोविन्दुर्द्रप्स आयुधानि बिभ्रत्।
अपामूर्मिं सचमानः समुद्रं तुरीयं धाम महिषो विवक्ति ॥ १९ ॥
मर्यो न शुभ्रस्तन्वं मृजानोऽ त्यो न सृत्वा सनये धनानाम् ।
वृषेव यूथा परि कोशमर्षन्कनिक्रदच्चम्वो३रा विवेश ॥ २० ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

पवस्वेन्दो पवमानो महोभिः कनिक्रदत्परि वाराण्यर्ष ।
क्रीळञ्चम्वो३रा विश पूयमान इन्द्रं ते रसो मदिरो ममत्तु ॥ २१ ॥
प्रास्य धारा बृहतीरसृग्रन्नक्तो गोभिः कलशाँ आ विवेश।
साम कृण्वन्त्सामन्यो विपश्चित्क्रन्दन्नेत्यभि सख्युर्न जामिम् ॥ २२ ॥



अपघ्नन्नेषि पवमान शत्रून्प्रियां न जारो अभिगीत इन्दुः।
सीदन्वनेषु शकुनो न पत्वा सोमः पुनानः कलशेषु सत्ता ॥ २३ ॥
आ ते रुचः पवमानस्य सोम योषेव यन्ति सुदुघाः सुधाराः।
हरिरानीतः पुरुवारो अप्स्वचिक्रदत्कलशे देवयूनाम् ॥ २४ ॥

षष्ठोऽनुवाकः

## [ ९७ ] सप्तनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—१-३ वसिष्ठः; ४-६ इन्द्रप्रमतिर्वासिष्ठः; ७-९ वृषगणो वासिष्ठः; १०, ११, १२ मन्युर्वासिष्ठः; १३-१५ उपमन्युर्वासिष्ठः; १६-१८ व्याघ्रपाद्वासिष्ठः; १९, २०, २१ शक्तिर्वासिष्ठः; २२-२४ कर्णश्रुद्वासिष्ठः; २५-२७ मृळीको वासिष्ठः; २८, २९, ३० वसुक्रोवासिठः; ३१-४४ पराशरः शाक्तः; ४५-५८ कुत्सः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ६, १०, १२, १४, १५, १९, २१, २५, २६, ३२, ३६, ३८, ३९, ४५, ४६, ५२, ५४, ५६ निचृत् त्रिष्टुप्; २-४, ७, ८, ११, १६, १७, २०, २३, २४, ३३, ४८, ५३ विराट्त्रिष्टुप्; ५, ९, १३, २२, २७-३०, ३४, ३५, ३७, ४२-४४, ४७, ५७, ५८ त्रिष्टुप्; १८, ४१, ५०, ५१, ५५ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ३१, ४९ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ४० भुरिक्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

अस्य प्रेषा हेमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम्।
सुतः पवित्रं पर्येति रेभन्मितेव सद्म पशुमान्ति होता ॥ १ ॥
भद्रा वस्त्रा समन्या३ वसानो महान्कविर्निवचनानि शंसन्।
आ वच्यस्व चम्वोः पूयमानो विचक्षणो जागृविर्देववीतौ ॥ २ ॥
समु प्रियो मृज्यते सानो अव्ये यशस्तरो यशसां क्षैतो अस्मे।
अभि स्वर धन्वा पूयमानो यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥
प्र गायताभ्यर्चाम देवान्त्सोमं हिनोत महते धनाय।
स्वादुः पवाते अति वारमव्यमा सीदाति कलशं देवयुर्नः ॥ ४ ॥
इन्दुर्देवानामुप सख्यमायन्त्सहस्रधारः पवते मदाय ।
नृभिः स्तवानो अनु धाम पूर्वमगन्निन्द्रं महते सौभगाय ॥ ५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

स्तोत्रे राये हरिरर्षा पुनान इन्द्रं मदो गच्छतु ते भराय।
देवैर्याहि सरथं राधो अच्छा यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ६ ॥

प्र काव्यमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा विवक्ति।
महिव्रतः शुचिबन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन्॥ ७॥
प्र हंसासस्तृपलं मन्युमच्छामादस्तं वृषगणा अयासुः।
आङ्गूष्यं१ पवमानं सखायो दुर्मर्षं साकं प्र वदन्ति वाणम्॥ ८॥
स रंहत उरुगायस्य जूतिं वृथा क्रीळन्तं मिमते न गावः।
परीणसं कृणुते तिग्मशृङ्गो दिवा हरिर्ददृशे नक्तमृज्रः॥ ९॥
इन्दुर्वाजी पवते गोन्योघा इन्द्रे सोमः सह इन्वन्मदाय।
हन्ति रक्षो बाधते पर्यरातीर्वरिवः कृण्वन्वृजनस्य राजा॥ १०॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥ १३॥

अध धारया मध्वा पृचानस्तिरो रोम पवते अद्रिदुग्धः।
इन्दुरिन्द्रस्य सख्यं जुषाणो देवो देवस्य मत्सरो मदाय॥ ११॥
अभि प्रियाणि पवते पुनानो देवो देवान्त्स्वेन रसेन पृञ्चन्।
इन्दुर्धर्माण्यृतुथा वसानो दश क्षिपो अव्यत सानो अव्ये॥ १२॥
वृषा शोणो अभिकनिक्रदद्गा नदयन्नेति पृथिवीमुत द्याम्।
इन्द्रस्येव वग्नुरा शृण्व आजौ प्रचेतयन्नर्षति वाचमेमाम्॥ १३॥
रसाय्यः पयसा पिन्वमान ईरयन्नेषि मधुमन्तमंशुम्।
पवमानः सन्तनिमेषि कृण्वन्निन्द्राय सोम परिषिच्यमानः॥ १४॥
एवा पवस्व मदिरो मदायोदग्राभस्य नमयन्वधस्नैः।
परि वर्णं भरमाणो रुशन्तं गव्युर्नो अर्ष परि सोम सिक्तः॥ १५॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४॥

जुष्टी न इन्दो सुपथा सुगान्युरौ पवस्व वरिवांसि कृण्वन्।
घनेव विष्वग्दुरितानि विघ्नन्नधि ष्णुना धन्व सानो अव्ये॥ १६॥
वृष्टिं नो अर्ष दिव्यां जिगत्नुमिळावतीं शंगयीं जीरदानुम्।
स्तुकेव वीता धन्वा विचिन्वन्बन्धूँरिमाँ अवराँ इन्दो वायून्॥ १७॥
ग्रन्थिं न वि ष्य ग्रथितं पुनान ऋजुं च गातुं वृजिनं च सोम।
अत्यो न क्रदो हरिरा सृजानो मर्यो देव धन्व पस्त्यावान्॥ १८॥



जुष्टो मदाय देवतात इन्दो परि ष्णुना धन्व सानो अव्ये।
सहस्रधारः सुरभिरदब्धः परि स्रव वाजसातौ नृषह्ये॥ १९॥
अरश्मानो येऽरथा अयुक्ता अत्यासो न ससृजानास आजौ।
एते शुक्रासो धन्वन्ति सोमा देवासस्ताँ उप याता पिबध्यै॥ २०॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥

एवा न इन्दो अभि देववीतिं परि स्रव नभो अर्णश्चमूषु।
सोमो अस्मभ्यं काम्यं बृहन्तं रयिं ददातु वीरवन्तमुग्रम्॥ २१॥
तक्षद्यदी मनसो वेनतो वाग्ज्येष्ठस्य वा धर्मणि क्षोरनीके।
आदीमायन्वरमा वावशाना जुष्टं पतिं कलशे गाव इन्दुम्॥ २२॥
प्र दानुदो दिव्यो दानुपिन्व ऋतमृताय पवते सुमेधाः।
धर्मा भुवद्वृजन्यस्य राजा प्र रश्मिभिर्दशभिर्भारि भूम॥ २३॥
पवित्रेभिः पवमानो नृचक्षा राजा देवानामुत मर्त्यानाम्।
द्विता भुवद्रयिपती रयीणामृतं भरत्सुभृतं चार्विन्दुः॥ २४॥
अर्वाँ इव श्रवसे सातिमच्छेन्द्रस्य वायोरभि वीतिमर्ष।
स नः सहस्रा बृहतीरिषो दा भवा सोम द्रविणोवित्पुनानः॥ २५॥

अथ षोडशो वर्गः॥ १६॥

देवाव्यो नः परिषिच्यमानाः क्षयं सुवीरं धन्वन्तु सोमाः।
आयज्यवः सुमतिं विश्ववारा होतारो न दिवियजो मन्द्रतमाः॥ २६॥
एवा देव देवताते पवस्व महे सोम प्सरसे देवपानः।
महश्चिद्धि ष्मसि हिताः समर्ये कृधि सुष्ठाने रोदसी पुनानः॥ २७॥
अश्वो न क्रदो वृषभिर्युजानः सिंहो न भीमो मनसो जवीयान्।
अर्वाचीनैः पथिभिर्ये रजिष्ठा आ पवस्व सौमनसं न इन्दो॥ २८॥
शतं धारा देवजाता असृग्रन्त्सहस्रमेनाः कवयो मृजन्ति।
इन्दो सनित्रं दिव आ पवस्व पुरएतासि महतो धनस्य॥ २९॥
दिवो न सर्गा अससृग्रमह्नां राजा न मित्रं प्र मिनाति धीरः।
पितुर्न पुत्रः क्रतुभिर्यतान आ पवस्व विशे अस्या अजीतिम्॥ ३०॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

प्र ते धारा मधुमतीरसृग्रन्वारान्यत्पूतो अत्येष्यव्यान् ।
पवमान पवसे धाम गोनां जज्ञानः सूर्यमपिन्वो अर्कैः ॥ ३१ ॥
कनिक्रददनु पन्थामृतस्य शुक्रो वि भास्यमृतस्य धाम ।
स इन्द्राय पवसे मत्सरवान्हिन्वानो वाचं मतिभिः कवीनाम् ॥ ३२ ॥
दिव्यः सुपर्णोऽव चक्षि सोम पिन्वन्धाराः कर्मणा देववीतौ ।
एन्दो विश कलशं सोमधानं क्रन्दन्निहि सूर्यस्योप रश्मिम् ॥ ३३ ॥
तिस्रो वाच ईरयति प्र वह्निर्ऋतस्य धीतिं ब्रह्मणो मनीषाम् ।
गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ ३४ ॥
सोमं गावो धेनवो वावशानाः सोमं विप्रा मतिभिः पृच्छमानाः ।
सोमः सुतः पूयते अज्यमानः सोमे अर्कास्त्रिष्टुभः सं नवन्ते ॥ ३५ ॥

अथ अष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

एवा नः सोम परिषिच्यमान आ पवस्व पूयमानः स्वस्ति ।
इन्द्रमा विश बृहता रवेण वर्धया वाचं जनया पुरन्धिम् ॥ ३६ ॥
आ जागृविर्विप्र ऋता मतीनां सोमः पुनानो असदच्चमूषु ।
सपन्ति यं मिथुनासो निकामा अध्वर्यवो रथिरासः सुहस्ताः ॥ ३७ ॥
स पुनान उप सूरे न धातोभे अप्रा रोदसी वि ष आवः ।
प्रिया चिद्यस्य प्रियसास ऊती स तू धनं कारिणे न प्र यंसत् ॥ ३८ ॥
स वर्धिता वर्धनः पूयमानः सोमो मीढ्वाँ अभि नो ज्योतिषावीत् ।
येना नः पूर्वे पितरः पदज्ञाः स्वर्विदो अभि गा अद्रिमुष्णन् ॥ ३९ ॥
अक्रान्त्समुद्रः प्रथमे विधर्मञ्जनयन्प्रजा भुवनस्य राजा ।
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्ये बृहत्सोमो वावृधे सुवान इन्दुः ॥ ४० ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

महत्तत्सोमो महिषश्चकारापां यद्गर्भोऽवृणीत देवान् ।
अदधादिन्द्रे पवमान ओजोऽजनयत्सूर्ये ज्योतिरिन्दुः ॥ ४१ ॥



मत्सि वायुमिष्टये राधसे च मत्सि मित्रावरुणा पूयमानः ।
मत्सि शर्धो मारुतं देवान्मत्सि द्यावापृथिवी देव सोम ॥ ४२ ॥
ऋजुः पवस्व वृजिनस्य हन्तापामीवां बाधमानो मृधश्च ।
अभिश्रीणन्पयः पयसाभि गोनामिन्द्रस्य त्वं तव वयं सखायः ॥ ४३ ॥
मध्वः सूदं पवस्व वस्व उत्सं वीरं च न आ पवस्वा भगं च ।
स्वदस्वेन्द्राय पवमान इन्दो रयिं च न आ पवस्वा समुद्रात् ॥ ४४ ॥
सोमः सुतो धारयात्यो न हित्वा सिन्धुर्न निम्नमभि वाज्यक्षाः ।
आ योनिं वन्यमसदत्पुनानः समिन्दुर्गोभिरसरत्समद्भिः ॥ ४५ ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

एष स्य ते पवत इन्द्र सोमश्चमूषु धीर उशते तवस्वान् ।
स्वर्चक्षा रथिरः सत्यशुष्मः कामो न यो देवयतामसर्जि ॥ ४६ ॥
एष प्रत्नेन वयसा पुनानस्तिरो वर्पांसि दुहितुर्दधानः ।
वसानः शर्म त्रिवरूथमप्सु होतेव याति समनेषु रेभन् ॥ ४७ ॥
नू नस्त्वं रथिरो देव सोम परि स्रव चम्वोः पूयमानः ।
अप्सु स्वादिष्ठो मधुमाँ ऋतावा देवो न यः सविता सत्यमन्मा ॥ ४८ ॥
अभि वायुं वीत्यर्षा गृणानो३ऽभि मित्रावरुणा पूयमानः ।
अभी नरं धीजवनं रथेष्ठामभीन्द्रं वृषणं वज्रबाहुम् ॥ ४९ ॥
अभि वस्त्रा सुवसनान्यर्षाभि धेनूः सुदुघाः पूयमानः ।
अभि चन्द्रा भर्तवे नो हिरण्याभ्यश्वान्रथिनो देव सोम ॥ ५० ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

अभी नो अर्ष दिव्या वसून्यभि विश्वा पार्थिवा पूयमानः ।
अभि येन द्रविणमश्नवामाभ्यार्षेयं जमदग्निवन्नः ॥ ५१ ॥
अया पवा पवस्वैना वसूनि माँश्चत्व इन्दो सरसि प्र धन्व ।
ब्रध्नश्चिदत्र वातो न जूतः पुरुमेधश्चित्तकवे नरं दात् ॥ ५२ ॥
उत न एना पवया पवस्वाधि श्रुते श्रवाय्यस्य तीर्थे ।
षष्टिं सहस्रा नैगुतो वसूनि वृक्षं न पक्वं धूनवद्रणाय ॥ ५३ ॥

महीमे अस्य वृषनाम शूषे माँश्चत्वे वा पृशने वा वधत्रे।
अस्वापयन्निगुतः स्नेहयच्चापामित्राँ अपाचितो अचेतः ॥५४॥
सं त्री पवित्रा विततान्येष्यन्वेकं धावसि पूयमानः ।
असि भगो असि दात्रस्य दातासि मघवा मघवद्भ्य इन्दो ॥५५॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

एष विश्ववित्पवते मनीषी सोमो विश्वस्य भुवनस्य राजा।
द्रप्साँ ईरयन्विदथेष्विन्दुर्वि वारमव्यं समयाति याति ॥५६॥
इन्दुं रिहन्ति महिषा अदब्धाः पदे रेभन्ति कवयो न गृध्राः।
हिन्वन्ति धीरा दशभिः क्षिपाभिः समञ्जते रूपमपां रसेन ॥५७॥
त्वया वयं पवमानेन सोम भरे कृतं वि चिनुयाम शश्वत्।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥५८॥

## [ ९८ ] अष्टनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—अम्बरीष ऋजिष्वा च॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१, २, ४, ७, १० अनुष्टुप्; ३, ५, ९ निचृदनुष्टुप्; ६, १२ विराडनुष्टुप्; ८ आर्चीस्वराडनुष्टुप्; ११ निचृद्बृहती॥ स्वरः—१-१०, १२ गान्धारः; ११ मध्यमः॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

अभि नो वाजसातमं रयिमर्ष पुरुस्पृहम् ।
इन्दो सहस्रभर्णसं तुविद्युम्नं विभ्वासहम् ॥१॥
परि ष्य सुवानो अव्ययं रथे न वर्माव्यत ।
इन्दुरभि द्रुणा हितो हियानो धाराभिरक्षाः ॥२॥
परि ष्य सुवानो अक्षा इन्दुरव्ये मदच्युतः ।
धारा य ऊर्ध्वो अध्वरे भ्राजा नैति गव्ययुः ॥३॥
स हि त्वं देव शश्वते वसु मर्ताय दाशुषे ।
इन्दो सहस्रिणं रयिं शतात्मानं विवाससि ॥४॥
वयं ते अस्य वृत्रहन्वसो वस्वः पुरुस्पृहः ।
नि नेदिष्ठतमा इषः स्याम सुम्नस्याध्रिगो ॥५॥



द्विर्यं पञ्च स्वयशसं स्वसारो अद्रिसंहतम् ।
प्रियमिन्द्रस्य काम्यं प्रस्नापयन्त्यूर्मिणम् ॥६॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

परि त्यं हर्यतं हरिं बभ्रुं पुनन्ति वारेण ।
यो देवान्विश्वाँ इत्परि मदेन सह गच्छति ॥७॥
अस्य वो ह्यवसा पान्तो दक्षसाधनम् ।
यः सूरिषु श्रवो बृहद्दधे स्वर्ण हर्यतः ॥८॥
स वां यज्ञेषु मानवी इन्दुर्जनिष्ट रोदसी ।
देवो देवी गिरिष्ठा अस्रेधन्तं तुविष्वणि ॥९॥
इन्द्राय सोम पातवे वृत्रघ्ने परि षिच्यसे ।
नरे च दक्षिणावते देवाय सदनासदे ॥१०॥
ते प्रत्नासो व्युष्टिषु सोमाः पवित्रे अक्षरन् ।
अपप्रोथन्तः सनुतर्हुरश्चितः प्रातस्ताँ अप्रचेतसः ॥११॥
तं सखायः पुरोरुचं यूयं वयं च सूरयः ।
अश्याम वाजगन्ध्यं सनेम वाजपस्त्यम् ॥१२॥

## [ ९९ ] नवनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—रेभसूनू काश्यपौ॥ देवता—पवमानः सोमः॥ छन्दः—१ विराड्बृहती; २, ३, ५, ६ अनुष्टुप्; ४, ७, ८ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१ मध्यमः; २-८ गान्धारः॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

आ हर्यताय धृष्णवे धनुस्तन्वन्ति पौंस्यम् ।
शुक्रां वयन्त्यसुराय निर्णिजं विपामग्रे महीयुवः ॥१॥
अध क्षपा परिष्कृतो वाजाँ अभि प्र गाहते।
यदी विवस्वतो धियो हरिं हिन्वन्ति यातवे ॥२॥
तमस्य मर्जयामसि मदो य इन्द्रपातमः ।
यं गाव आसभिर्दधुः पुरा नूनं च सूरयः ॥३॥
तं गाथया पुराण्या पुनानमभ्यनूषत ।
उतो कृपन्त धीतयो देवानां नाम बिभ्रतीः ॥४॥

तमुक्षमाणमव्यये वारे पुनन्ति धर्णसिम् ।
दूतं न पूर्वचित्तय आ शासते मनीषिणः ॥ ५ ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

स पुनानो मदिन्तमः सोमश्चमूषु सीदति ।
पशौ न रेत आदधत्पतिर्वचस्यते धियः ॥ ६ ॥
स मृज्यते सुकर्मभिर्देवो देवेभ्यः सुतः ।
विदे यदासु सन्ददिर्महीरपो वि गाहते ॥ ७ ॥
सुत इन्दो पवित्र आ नृभिर्यतो वि नीयसे ।
इन्द्राय मत्सरिन्तमश्चमूष्वा नि षीदसि ॥ ८ ॥

## [ १०० ] शततमं सूक्तम्

ऋषिः—रेभसूनू काश्यपौ ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ४, ७, ९ निचृदनुष्टुप्; ३ विराडनुष्टुप्; ५, ६, ८ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

अभी नवन्ते अद्रुहः प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् ।
वत्सं न पूर्व आयुनि जातं रिहन्ति मातरः ॥ १ ॥
पुनान इन्दवा भर सोम द्विबर्हसं रयिम् ।
त्वं वसूनि पुष्यसि विश्वानि दाशुषो गृहे ॥ २ ॥
त्वं धियं मनोयुजं सृजा वृष्टिं न तन्यतुः ।
त्वं वसूनि पार्थिवा दिव्या च सोम पुष्यसि ॥ ३ ॥
परि ते जिग्युषो यथा धारा सुतस्य धावति ।
रंहमाणा व्य१व्ययं वारं वाजीव सानसिः ॥ ४ ॥
क्रत्वे दक्षाय नः कवे पवस्व सोम धारया ।
इन्द्राय पातवे सुतो मित्राय वरुणाय च ॥ ५ ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

पवस्व वाजसातमः पवित्रे धारया सुतः ।
इन्द्राय सोम विष्णवे देवेभ्यो मधुमत्तमः ॥ ६ ॥



त्वां रिहन्ति मातरो हरिं पवित्रे अद्रुहः ।
वत्सं जातं न धेनवः पवमान विधर्मणि ॥ ७ ॥
पवमान महि श्रवश्चित्रेभिर्यासि रश्मिभिः ।
शर्धन्तमांसि जिघ्नसे विश्वानि दाशुषो गृहे ॥ ८ ॥
त्वं द्यां च महिव्रत पृथिवीं चाति जभ्रिषे ।
प्रति द्रापिममुञ्चथाः पवमान महित्वना ॥ ९ ॥

इति सप्तमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥

## अथ सप्तमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः

## [ १०१ ] एकोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१-३ अन्धीगुः श्यावाश्विः; ४-६ ययातिर्नाहुषः; ७-९ नहुषो मानवः; १०-१२ मनुः सांवरणः; १३-१६ प्रजापतिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ६, ७, ९, ११-१४ निचृदनुष्टुप्; २ निचृद्गायत्री; ३ विराड्गायत्री; ४, ५, ८, १५, १६ अनुष्टुप्; १० पादनिचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, ४-१६ गान्धारः; २, ३ षड्जः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादयित्नवे ।
अप श्वानं श्नथिष्टन सखायो दीर्घजिह्व्यम् ॥ १ ॥
यो धारया पावकया परिप्रस्यन्दते सुतः ।
इन्दुरश्वो न कृत्व्यः ॥ २ ॥
तं दुरोषमभी नरः सोमं विश्वाच्या धिया ।
यज्ञं हिन्वन्त्यद्रिभिः ॥ ३ ॥
सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः ।
पवित्रवन्तो अक्षरन्देवान्गच्छन्तु वो मदाः ॥ ४ ॥
इन्दुरिन्द्राय पवत इति देवासो अब्रुवन् ।
वाचस्पतिर्मखस्यते विश्वस्येशान ओजसा ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

सहस्रधारः पवते समुद्रो वाचमीङ्खयः ।
सोमः पती रयीणां सखेन्द्रस्य दिवेदिवे ॥ ६ ॥
अयं पूषा रयिर्भगः सोमः पुनानो अर्षति ।
पतिर्विश्वस्य भूमनो व्यख्यद्रोदसी उभे ॥ ७ ॥
समु प्रिया अनूषत गावो मदाय घृष्वयः ।
सोमासः कृण्वते पथः पवमानास इन्दवः ॥ ८ ॥
य ओजिष्ठस्तमा भर पवमान श्रवाय्यम् ।
यः पञ्च चर्षणीरभि रयिं येन वनामहै ॥ ९ ॥
सोमाः पवन्त इन्दवोऽस्मभ्यं गातुवित्तमाः ।
मित्राः सुवाना अरेपसः स्वाध्यः स्वर्विदः ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

सुष्वाणासो व्यद्रिभिश्चिताना गोरधि त्वचि ।
इषमस्मभ्यमभितः समस्वरन्वसुविदः ॥ ११ ॥
एते पूता विपश्चितः सोमासो दध्याशिरः ।
सूर्यासो न दर्शतासो जिगत्नवो ध्रुवा घृते ॥ १२ ॥
प्र सुन्वानस्यान्धसो मर्तो न वृत तद्वचः ।
अप श्वानमराधसं हता मखं न भृगवः ॥ १३ ॥
आ जामिरत्के अव्यत भुजे न पुत्र ओण्योः ।
सरज्जारो न योषणां वरो न योनिमासदम् ॥ १४ ॥
स वीरो दक्षसाधनो वि यस्तस्तम्भ रोदसी ।
हरिः पवित्रे अव्यत वेधा न योनिमासदम् ॥ १५ ॥
अव्यो वारेभिः पवते सोमो गव्ये अधि त्वचि ।
कनिक्रदद्वृषा हरिरिन्द्रस्याभ्येति निष्कृतम् ॥ १६ ॥



## [ १०२ ] द्व्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१-४, ८ निचृदुष्णिक्; ५-७ उष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

क्राणा शिशुर्महीनां हिन्वन्नृतस्य दीधितिम् ।
विश्वा परि प्रिया भुवदध द्विता ॥ १ ॥
उप त्रितस्य पाष्यो३रभक्त यद् गुहा पदम् ।
यज्ञस्य सप्त धामभिरध प्रियम् ॥ २ ॥
त्रीणि त्रितस्य धारया पृष्ठेष्वेरया रयिम् ।
मिमीते अस्य योजना वि सुक्रतुः ॥ ३ ॥
जज्ञानं सप्त मातरो वेधामशासत श्रिये ।
अयं ध्रुवो रयीणां चिकेत यत् ॥ ४ ॥
अस्य व्रते सजोषसो विश्वे देवासो अद्रुहः ।
स्पार्हा भवन्ति रन्तयो जुषन्त यत् ॥ ५ ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

यमी गर्भमृतावृधो दृशे चारुमजीजनन् ।
कविं मंहिष्ठमध्वरे पुरुस्पृहम् ॥ ६ ॥
समीचीने अभि त्मना यह्वी ऋतस्य मातरा ।
तन्वाना यज्ञमानुषग्यदञ्जते ॥ ७ ॥
क्रत्वा शुक्रेभिरक्षभिर्ऋणोरप व्रजं दिवः ।
हिन्वन्नृतस्य दीधितिं प्राध्वरे ॥ ८ ॥

## [ १०३ ] त्र्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—द्वित आप्त्यः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३ उष्णिक्; २, ५ निचृदुष्णिक्; ४ पादनिचृदुष्णिक्; ६ विराडुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

प्र पुनानाय वेधसे सोमाय वच उद्यतम् ।
भृतिं न भरा मतिभिर्जुजोषते ॥ १ ॥

परि वारांण्यव्यया गोभिरञ्जानो अर्षति ।
त्री षधस्था पुनानः कृणुते हरिः ॥ २ ॥
परि कोशं मधुश्चुतमव्यये वारे अर्षति ।
अभि वाणीर्ऋषीणां सप्त नूषत ॥ ३ ॥
परि णेता मतीनां विश्वदेवो अदाभ्यः ।
सोमः पुनानश्चम्वोर्विशद्धरिः ॥ ४ ॥
परि दैवीरनु स्वधा इन्द्रेण याहि सरथम् ।
पुनानो वाघद्वाघद्भिरमर्त्यः ॥ ५ ॥
परि सप्तिर्न वाजयुर्देवो देवेभ्यः सुतः ।
व्यानशिः पवमानो वि धावति ॥ ६ ॥

सप्तमोऽनुवाकः

## [ १०४ ] चतुरुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—पर्वतनारदौ द्वे शिखण्डिन्यौ वा काश्यप्यावप्सरसौ ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४ उष्णिक्; २, ५, ६ निचृदुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

सखाय आ नि षीदत पुनानाय प्र गायत ।
शिशुं न यज्ञैः परि भूषत श्रिये ॥ १ ॥
समी वत्सं न मातृभिः सृजता गयसाधनम् ।
देवाव्यं१ मदमभि द्विशवसम् ॥ २ ॥
पुनाता दक्षसाधनं यथा शर्धाय वीतये ।
यथा मित्राय वरुणाय शन्तमः ॥ ३ ॥
अस्मभ्यं त्वा वसुविदमभि वाणीरनूषत ।
गोभिष्टे वर्णमभि वासयामसि ॥ ४ ॥
स नो मदानां पत इन्दो देवप्सरा असि ।
सखेव सख्ये गातुवित्तमो भव ॥ ५ ॥
सनेमि कृध्य१स्मदा रक्षसं कं चिदत्रिणम् ।
अपादेवं द्वयुमंहो युयोधि नः ॥ ६ ॥



## [ १०५ ] पञ्चोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—पर्वतनारदौ ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २ उष्णिक्; ३, ४, ६ निचृदुष्णिक्; ५ विराडुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

तं वः सखायो मदाय पुनानमभि गायत ।
शिशुं न यज्ञैः स्वदयन्त गूर्तिभिः ॥ १ ॥
सं वत्सइव मातृभिरिन्दुर्हिन्वानो अज्यते ।
देवावीर्मदो मतिभिः परिष्कृतः ॥ २ ॥
अयं दक्षाय साधनोऽयं शर्धाय वीतये ।
अयं देवेभ्यो मधुमत्तमः सुतः ॥ ३ ॥
गोमन्न इन्दो अश्ववत्सुतः सुदक्ष धन्व ।
शुचिं ते वर्णमधि गोषु दीधरम् ॥ ४ ॥
स नो हरीणां पत इन्दो देवप्सरस्तमः ।
सखेव सख्ये नर्यो रुचे भव ॥ ५ ॥
सनेमि त्वमस्मदाँ अदेवं कं चिदत्रिणम् ।
साह्वाँ इन्दो परि बाधो अप द्वयुम् ॥ ६ ॥

## [ १०६ ] षडुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१-३ अग्निश्चाक्षुषः; ४-६ चक्षुर्मानवः; ७-९ मनुराप्सवः; १०-१४ अग्निः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ३, ४, ८, १०, १४ निचृदुष्णिक्; २, ५-७, ११, १२ उष्णिक्; ९, १३ विराडुष्णिक् ॥ स्वरः—ऋषभः ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

इन्द्रमच्छ सुता इमे वृषणं यन्तु हरयः ।
श्रुष्टी जातास इन्दवः स्वर्विदः ॥ १ ॥
अयं भराय सानसिरिन्द्राय पवते सुतः ।
सोमो जैत्रस्य चेतति यथा विदे ॥ २ ॥
अस्येदिन्द्रो मदेष्वा ग्राभं गृभ्णीत सानसिम् ।
वज्रं च वृषणं भरत्समप्सुजित् ॥ ३ ॥

प्र धन्वा सोम जागृविरिन्द्रायेन्दो परि स्रव।
द्युमन्तं शुष्ममा भरा स्वर्विदम् ॥४॥
इन्द्राय वृषणं मदं पवस्व विश्वदर्शतः ।
सहस्रयामा पथिकृद्विचक्षणः ॥५॥

अथ दशमो वर्गः ॥१०॥

अस्मभ्यं गातुवित्तमो देवेभ्यो मधुमत्तमः ।
सहस्रं याहि पथिभिः कनिक्रदत् ॥६॥
पवस्व देववीतय इन्दो धाराभिरोजसा ।
आ कलशं मधुमान्त्सोम नः सदः ॥७॥
तव द्रप्सा उदप्रुत इन्द्रं मदाय वावृधुः ।
त्वां देवासो अमृताय कं पपुः ॥८॥
आ नः सुतास इन्दवः पुनाना धावता रयिम्।
वृष्टिद्यावो रीत्यापः स्वर्विदः ॥९॥
सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यो वारं वि धावति ।
अग्रे वाचः पवमानः कनिक्रदत् ॥१०॥

अथैकादशो वर्गः ॥११॥

धीभिर्हिन्वन्ति वाजिनं वने क्रीळन्तमत्यविम्।
अभि त्रिपृष्ठं मतयः समस्वरन् ॥११॥
असर्जि कलशाँ अभि मीळ्हे सप्तिर्न वाजयुः।
पुनानो वाचं जनयन्नसिष्यदत् ॥१२॥
पवते हर्यतो हरिरति ह्वरांसि रंह्या ।
अभ्यर्षन्त्स्तोतृभ्यो वीरवद्यशः ॥१३॥
अया पवस्व देवयुर्मधोर्धारा असृक्षत ।
रेभन्पवित्रं पर्येषि विश्वतः ॥१४॥



## [ १०७ ] सप्तोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सप्तर्षयः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ४, ६, ९, १४, १७, २१ विराड्बृहती; २, ५ भुरिग्बृहती; ३, १६ द्विपदा विराट्; ७, ११, १८, २०, २४, २६ निचृत्पङ्क्तिः; ८, १०, १२, १३, १९, २५ बृहती; १५, २२ पङ्क्तिः; २३ पादनिचृद्बृहती ॥ स्वरः—१, २, ४, ५, ६, ८-१०, १२-१४, १७, १९, २१, २३, २५ मध्यमः; ३, १६ षड्जः; ७, ११, १५, १८, २०, २२, २४, २६ पञ्चमः ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥१२॥

परीतो षिञ्चता सुतं सोमो य उत्तमं हविः ।
दधन्वाँ यो नर्यो अप्स्व१न्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥१॥
नूनं पुनानोऽविभिः परि स्रवादब्धः सुरभिन्तरः ।
सुते चित्त्वाप्सु मदामो अन्धसा श्रीणन्तो गोभिरुत्तरम् ॥२॥
परि सुवानश्चक्षसे देवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ॥३॥
पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि ।
आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देव हिरण्ययः ॥४॥
दुहान ऊधर्दिव्यं मधु प्रियं प्रत्नं सधस्थमासदत्।
आपृच्छ्यं धरुणं वाज्यर्षति नृभिर्धूतो विचक्षणः ॥५॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥१३॥

पुनानः सोम जागृविरव्यो वारे परि प्रियः ।
त्वं विप्रो अभवोऽङ्गिरस्तमो मध्वा यज्ञं मिमिक्ष नः ॥६॥
सोमो मीढ्वान्पवते गातुवित्तम ऋषिर्विप्रो विचक्षणः।
त्वं कविरभवो देववीतम आ सूर्यं रोहयो दिवि ॥७॥
सोम उ षुवाणः सोतृभिरधि ष्णुभिरवीनाम् ।
अश्वयेव हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ॥८॥
अनूपे गोमान्गोभिरक्षाः सोमो दुग्धाभिरक्षाः ।
समुद्रं न संवरणान्यग्मन्मन्दी मदाय तोशते ॥९॥
आ सोम सुवानो अद्रिभिस्तिरो वाराण्यव्यया ।
जनो न पुरि चम्वोर्विशद्धरिः सदो वनेषु दधिषे ॥१०॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

स मामृजे तिरो अण्वानि मेष्यो मीळ्हे सप्तिर्न वाजयुः ।
अनुमाद्यः पवमानो मनीषिभिः सोमो विप्रेभिर्ऋक्वभिः ॥ ११ ॥
प्र सोम देववीतये सिन्धुर्न पिप्ये अर्णसा ।
अंशोः पयसा मदिरो न जागृविरच्छा कोशं मधुश्चुतम् ॥ १२ ॥
आ हर्यतो अर्जुने अत्के अव्यत प्रियः सूनुर्न मर्ज्यः ।
तमीं हिन्वन्त्यपसो यथा रथं नदीष्वा गभस्त्योः ॥ १३ ॥
अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम् ।
समुद्रस्याधि विष्टपि मनीषिणो मत्सरासः स्वर्विदः ॥ १४ ॥
तरत्समुद्रं पवमान ऊर्मिणा राजा देव ऋतं बृहत् ।
अर्षन्मित्रस्य वरुणस्य धर्मणा प्र हिन्वान ऋतं बृहत् ॥ १५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

नृभिर्येमानो हर्यतो विचक्षणो राजा देवः समुद्रियः ॥ १६ ॥
इन्द्राय पवते मदः सोमो मरुत्वते सुतः ।
सहस्रधारो अत्यव्यमर्षति तमीं मृजन्त्यायवः ॥ १७ ॥
पुनानश्चमू जनयन्मतिं कविः सोमो देवेषु रण्यति ।
अपो वसानः परि गोभिरुत्तरः सीदन्वनेष्वव्यत ॥ १८ ॥
तवाहं सोम रारण सख्य इन्दो दिवेदिवे ।
पुरूणि बभ्रो नि चरन्ति मामव परिधीँरति ताँ इहि ॥ १९ ॥
उताहं नक्तमुत सोम ते दिवा सख्याय बभ्र ऊधनि ।
घृणा तपन्तमति सूर्यं परः शकुनाइव पप्तिम ॥ २० ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

मृज्यमानः सुहस्त्य समुद्रे वाचमिन्वसि ।
रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ २१ ॥
मृजानो वारे पवमानो अव्यये वृषाव चक्रदो वने ।
देवानां सोम पवमान निष्कृतं गोभिरञ्जानो अर्षसि ॥ २२ ॥



पवस्व वाजसातयेऽभि विश्वानि काव्या ।
त्वं समुद्रं प्रथमो वि धारयो देवेभ्यः सोम मत्सरः ॥ २३ ॥
स तू पवस्व परि पार्थिवं रजो दिव्या च सोम धर्मभिः ।
त्वां विप्रासो मतिभिर्विचक्षण शुभ्रं हिन्वन्ति धीतिभिः ॥ २४ ॥
पवमाना असृक्षत पवित्रमति धारया ।
मरुत्वन्तो मत्सरा इन्द्रिया हया मेधामभि प्रयांसि च ॥ २५ ॥
अपो वसानः परि कोशमर्षतीन्दुर्हियानः सोतृभिः ।
जनयञ्ज्योतिर्मन्दना अवीवशद्गाः कृण्वानो न निर्णिजम् ॥ २६ ॥

## [ १०८ ] अष्टोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१, २ गौरिवीतिः; ३, १४-१६ शक्तिः; ४, ५ उरुः; ६, ७ ऋजिष्वा; ८, ९ ऊर्ध्वसद्मा; १०, ११ कृतयशाः; १२, १३ ऋणञ्चयः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ९, ११ ककुबुष्णिक्; २ निचृद्बृहती; ३ पादनिचृदुष्णिक्; ४, ६, १०, १२ स्वराड्बृहती; ५, ७, १५ निचृदुष्णिक्; ८, १६ पङ्क्तिः; १३ गायत्री; १४ निचृत्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, ३, ५, ७, ९, ११, १५ ऋषभः; २, ४, ६, १०,१२ मध्यमः; ८, १४, १६ पञ्चमः; १३ षड्जः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम क्रतुवित्तमो मदः ।
महि द्युक्षतमो मदः ॥ १ ॥
यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीता स्वर्विदः ।
स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषोऽच्छा वाजं नैतशः ॥ २ ॥
त्वं ह्य१ङ्ग दैव्या पवमान जनिमानि द्युमत्तमः ।
अमृतत्वाय घोषयः ॥ ३ ॥
येना नवग्वो दध्यङ्ङपोर्णुते येन विप्रास आपिरे ।
देवानां सुम्ने अमृतस्य चारुणो येन श्रवांस्यानशुः ॥ ४ ॥
एष स्य धारया सुतोऽव्यो वारेभिः पवते मदिन्तमः ।
क्रीळन्नूर्मिरपामिव ॥ ५ ॥

अथ अष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

य उस्रिया अप्या अन्तरश्मनो निर्गा अकृन्तदोजसा ।
अभि व्रजं तत्निषे गव्यमश्व्यं वर्मीव धृष्णवा रुज ॥ ६ ॥
आ सोता परि षिञ्चताश्वं न स्तोममप्तुरं रजस्तुरम् ।
वनक्रक्षमुदप्रुतम् ॥ ७ ॥
सहस्रधारं वृषभं पयोवृधं प्रियं देवाय जन्मने ।
ऋतेन य ऋतजातो विवावृधे राजा देव ऋतं बृहत् ॥ ८ ॥
अभि द्युम्नं बृहद्यश इषस्पते दिदीहि देव देवयुः ।
वि कोशं मध्यमं युव ॥ ९ ॥
आ वच्यस्व सुदक्ष चम्वोः सुतो विशां वह्निर्न विश्पतिः ।
वृष्टिं दिवः पवस्व रीतिमपां जिन्वा गविष्टये धियः ॥ १० ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

एतमु त्यं मदच्युतं सहस्रधारं वृषभं दिवो दुहुः ।
विश्वा वसूनि बिभ्रतम् ॥ ११ ॥
वृषा वि जज्ञे जनयन्नमर्त्यः प्रतपञ्ज्योतिषा तमः ।
स सुष्टुतः कविभिर्निर्णिजं दधे त्रिधात्वस्य दंससा ॥ १२ ॥
स सुन्वे यो वसूनां यो रायामानेता य इळानाम् ।
सोमो यः सुक्षितीनाम् ॥ १३ ॥
यस्य न इन्द्रः पिबाद्यस्य मरुतो यस्य वार्यमणा भगः ।
आ येन मित्रावरुणा करामह एन्द्रमवसे महे ॥ १४ ॥
इन्द्राय सोम पातवे नृभिर्यतः स्वायुधो मदिन्तमः ।
पवस्व मधुमत्तमः ॥ १५ ॥
इन्द्रस्य हार्दि सोमधानमा विश समुद्रमिव सिन्धवः ।
जुष्टो मित्राय वरुणाय वायवे दिवो विष्टम्भ उत्तमः ॥ १६ ॥



## [ १०९ ] नवोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अग्नयो धिष्ण्या ऐश्वराः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, ७, ८, १०, १३-१५, १७, १८ आर्चीभुरिग्गायत्री; २-६, ९, ११, १२, १९, २२ आर्चीस्वराड्गायत्री; १६ पादनिचृद्गायत्री; २०, २१ आर्चीगायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

परि प्र धन्वेन्द्राय सोम स्वादुर्मित्राय पूष्णे भगाय ॥ १ ॥
इन्द्रस्ते सोम सुतस्य पेयाः क्रत्वे दक्षाय विश्वे च देवाः ॥ २ ॥
एवामृताय महे क्षयाय स शुक्रो अर्ष दिव्यः पीयूषः ॥ ३ ॥
पवस्व सोम महान्त्समुद्रः पिता देवानां विश्वाभि धाम ॥ ४ ॥
शुक्रः पवस्व देवेभ्यः सोम दिवे पृथिव्यै शं च प्रजायै ॥ ५ ॥
दिवो धर्तासि शुक्रः पीयूषः सत्ये विधर्मन्वाजी पवस्व ॥ ६ ॥
पवस्व सोम द्युम्नी सुधारो महामवीनामनु पूर्व्यः ॥ ७ ॥
नृभिर्येमानो जज्ञानः पूतः क्षरद्विश्वानि मन्द्रः स्वर्वित् ॥ ८ ॥
इन्दुः पुनानः प्रजामुराणः करद्विश्वानि द्रविणानि नः ॥ ९ ॥
पवस्व सोम क्रत्वे दक्षायाश्वो न निक्तो वाजी धनाय ॥ १० ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

तं ते सोतारो रसं मदाय पुनन्ति सोमं महे द्युम्नाय ॥ ११ ॥
शिशुं जज्ञानं हरिं मृजन्ति पवित्रे सोमं देवेभ्य इन्दुम् ॥ १२ ॥
इन्दुः पविष्ट चारुर्मदायापामुपस्थे कविर्भगाय ॥ १३ ॥
बिभर्ति चार्विन्द्रस्य नाम येन विश्वानि वृत्रा जघान ॥ १४ ॥
पिबन्त्यस्य विश्वे देवासो गोभिः श्रीतस्य नृभिः सुतस्य ॥ १५ ॥
प्र सुवानो अक्षाः सहस्रधारस्तिरः पवित्रं वि वारमव्यम् ॥ १६ ॥
स वाज्यक्षाः सहस्ररेता अद्भिर्मृजानो गोभिः श्रीणानः ॥ १७ ॥
प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा नृभिर्येमानो अद्रिभिः सुतः ॥ १८ ॥
असर्जि वाजी तिरः पवित्रमिन्द्राय सोमः सहस्रधारः ॥ १९ ॥
अञ्जन्त्येनं मध्वो रसेनेन्द्राय वृष्ण इन्दुं मदाय ॥ २० ॥

देवेभ्यस्त्वा वृथा पाजसेऽपो वसानं हरिं मृजन्ति ॥ २१ ॥
इन्दुरिन्द्राय तोशते नि तोशते श्रीणन्नुग्रो रिणन्नपः ॥ २२ ॥

### [ ११० ] दशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—त्र्यरुणत्रसदस्यू ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, १२ निचृदनुष्टुप्; ३ विराडनुष्टुप्; ४, ७, ८ विराड्बृहती; ५, ६ पादनिचृद्बृहती; ९ बृहती; १०, ११ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-३, १०-१२ गान्धारः; ४-९ मध्यमः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

पर्यू षु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि सक्षणिः ।
द्विषस्तरध्या ऋणया न ईयसे ॥ १ ॥
अनु हि त्वा सुतं सोम मदामसि महे समर्यराज्ये ।
वाजाँ अभि पवमान प्र गाहसे ॥ २ ॥
अजीजनो हि पवमान सूर्यं विधारे शक्मना पयः ।
गोजीरया रंहमाणः पुरन्ध्या ॥ ३ ॥
अजीजनो अमृत मर्त्येष्वाँ ऋतस्य धर्मन्नमृतस्य चारुणः ।
सदासरो वाजमच्छा सनिष्यदत् ॥ ४ ॥
अभ्यभि हि श्रवसा ततर्दिथोत्सं न कं चिज्जनपानमक्षितम् ।
शर्याभिर्न भरमाणो गभस्त्योः ॥ ५ ॥
आदीं के चित्पश्यमानास आप्यं वसुरुचो दिव्या अभ्यनूषत ।
वारं न देवः सविता व्यूर्णुते ॥ ६ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

त्वे सोम प्रथमा वृक्तबर्हिषो महे वाजाय श्रवसे धियं दधुः ।
स त्वं नो वीर वीर्याय चोदय ॥ ७ ॥
दिवः पीयूषं पूर्व्यं यदुक्थ्यं महो गाहाद्दिव आ निरधुक्षत ।
इन्द्रमभि जायमानं समस्वरन् ॥ ८ ॥
अध यदिमे पवमान रोदसी इमा च विश्वा भुवनाभि मज्मना ।
यूथे न निःष्ठा वृषभो वि तिष्ठसे ॥ ९ ॥



सोमः पुनानो अव्यये वारे शिशुर्न क्रीळन्पवमानो अक्षाः ।
सहस्रधारः शतवाज इन्दुः ॥ १० ॥
एष पुनानो मधुमाँ ऋतावेन्द्रायेन्दुः पवते स्वादुरूर्मिः ।
वाजसनिर्वरिवोविद्वयोधाः ॥ ११ ॥
स पवस्व सहमानः पृतन्यून्त्सेधन्रक्षांस्यप दुर्गहाणि ।
स्वायुधः सासह्वान्त्सोम शत्रून् ॥ १२ ॥

### [ १११ ] एकादशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अनानतः पारुच्छेपिः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१ निचृदष्टिः; २ भुरिगष्टिः; ३ अष्टिः ॥ स्वरः—मध्यमः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति स्वयुग्वभिः
सूरो न स्वयुग्वभिः । धारा सुतस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः ।
विश्वा यद्रूपा परियात्यृक्वभिः सप्तास्येभिरृक्वभिः ॥ १ ॥
त्वं त्यत्पणीनां विदो वसु सं मातृभिर्मर्जयसि स्व आ दम
ऋतस्य धीतिभिर्दमे । परावतो न साम तद्यत्रा रणन्ति धीतयः ।
त्रिधातुभिररुषीभिर्वयो दधे रोचमानो वयो दधे ॥ २ ॥
पूर्वामनु प्रदिशं याति चेकितत्सं रश्मिभिर्यतते दर्शतो रथो
दैव्यो दर्शतो रथः । अग्मन्नुक्थानि पौंस्येन्द्रं जैत्राय हर्षयन् ।
वज्रश्च यद्भवथो अनपच्युता समत्स्वनपच्युता ॥ ३ ॥

### [ ११२ ] द्वादशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शिशुः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१-३ विराट्पङ्क्तिः; ४ निचृत्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—पञ्चमः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

नानानं वा उ नो धियो वि व्रतानि जनानाम् ।
तक्षा रिष्टं रुतं भिषग्ब्रह्मा सुन्वन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ १ ॥
जरतीभिरोषधीभिः पर्णेभिः शकुनानाम् ।
कार्मारो अश्मभिर्द्युभिर्हिरण्यवन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ २ ॥

कारुरहं ततो भिषगुपलप्रक्षिणी नना ।
नानाधियो वसूयवोऽनु गाइव तस्थिमेन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ३ ॥
अश्वो वोळ्हा सुखं रथं हसनामुपमन्त्रिणः ।
शेपो रोमण्वन्तौ भेदौ वारिन्मण्डूक इच्छतीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ४ ॥

### [ ११३ ] त्रयोदशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कश्यपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २, ७ विराट्पङ्क्तिः; ३ भुरिक्पङ्क्तिः; ४ पङ्क्तिः; ५, ६, ८-११ निचृत्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—पञ्चमः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

शर्यणावति सोममिन्द्रः पिबतु वृत्रहा ।
बलं दधान आत्मनि करिष्यन्वीर्यं महदिन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ १ ॥
आ पवस्व दिशां पत आर्जीकात्सोम मीढ्वः ।
ऋतवाकेन सत्येन श्रद्धया तपसा सुत इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ २ ॥
पर्जन्यवृद्धं महिषं तं सूर्यस्य दुहिताभरत् ।
तं गन्धर्वाः प्रत्यगृभ्णन्तं सोमे रसमादधुरिन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ३ ॥
ऋतं वदन्नृतद्युम्न सत्यं वदन्त्सत्यकर्मन् ।
श्रद्धां वदन्त्सोम राजन्धात्रा सोम परिष्कृत इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ४ ॥
सत्यमुग्रस्य बृहतः सं स्रवन्ति संस्रवाः ।
सं यन्ति रसिनो रसाः पुनानो ब्रह्मणा हर इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

यत्र ब्रह्मा पवमान छन्दस्यां३ वाचं वदन् ।
ग्राव्णा सोमे महीयते सोमेनानन्दं जनयन्निन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ६ ॥
यत्र ज्योतिरजस्रं यस्मिँल्लोके स्वर्हितम् ।
तस्मिन्मां धेहि पवमानामृते लोके अक्षित इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ७ ॥
यत्र राजा वैवस्वतो यत्रावरोधनं दिवः ।
यत्रामूर्यह्वतीरापस्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ८ ॥



यत्रानुकामं चरणं त्रिनाके त्रिदिवे दिवः ।
लोका यत्र ज्योतिष्मन्तस्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ९ ॥
यत्र कामा निकामाश्च यत्र ब्रध्नस्य विष्टपम् ।
स्वधा च यत्र तृप्तिश्च तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ १० ॥
यत्रानन्दाश्च मोदाश्च मुदः प्रमुद आसते ।
कामस्य यत्राप्ताः कामास्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ११ ॥

### [ ११४ ] चतुर्दशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कश्यपः ॥ देवता—पवमानः सोमः ॥ छन्दः—१, २ विराट्पङ्क्तिः; ३, ४ पङ्क्तिः ॥ स्वरः—पञ्चमः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

य इन्दोः पवमानस्यानु धामान्यक्रमीत् ।
तमाहुः सुप्रजा इति यस्ते सोमाविधन्मन इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ १ ॥
ऋषे मन्त्रकृतां स्तोमैः कश्यपोद्वर्धयन्गिरः ।
सोमं नमस्य राजानं यो जज्ञे वीरुधां पतिरिन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ २ ॥
सप्त दिशो नानासूर्याः सप्त होतार ऋत्विजः ।
देवा आदित्या ये सप्त तेभिः सोमाभि रक्ष न इन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ३ ॥
यत्ते राजञ्छृतं हविस्तेन सोमाभि रक्ष नः ।
अरातीवा मा नस्तारीन्मो च नः किं चनाममदिन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ ४ ॥

इति नवमं मण्डलम् ॥

# अथ दशमं मण्डलम्

प्रथमोऽनुवाकः [ १ ] प्रथमं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ६ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ३ विराट्त्रिष्टुप्; ४, ५ निचृत्त्रिष्टुप्; ७ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

अग्रे बृहन्नुषसामूर्ध्वो अस्थान्निर्जगन्वान्तमसो ज्योतिषागात् ।
अग्निर्भानुना रुशता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः ॥ १ ॥
स जातो गर्भो असि रोदस्योरग्ने चारुर्विभृत ओषधीषु ।
चित्रः शिशुः परि तमांस्यक्तून्प्र मातृभ्यो अधि कनिक्रदद्गाः ॥ २ ॥
विष्णुरित्था परममस्य विद्वाञ्जातो बृहन्नभि पाति तृतीयम् ।
आसा यदस्य पयो अक्रत स्वं सचेतसो अभ्यर्चन्त्यत्र ॥ ३ ॥
अत उ त्वा पितुभृतो जनित्रीरन्नावृधं प्रति चरन्त्यन्नैः ।
ता ईं प्रत्येषि पुनरन्यरूपा असि त्वं विक्षु मानुषीषु होता ॥ ४ ॥
होतारं चित्ररथमध्वरस्य यज्ञस्ययज्ञस्य केतुं रुशन्तम् ।
प्रत्यर्धिं देवस्यदेवस्य मह्ना श्रिया त्व१ग्निमतिथिं जनानाम् ॥ ५ ॥
स तु वस्त्राण्यध पेशनानि वसानो अग्निर्नाभा पृथिव्याः ।
अरुषो जातः पद इळायाः पुरोहितो राजन्यक्षीह देवान् ॥ ६ ॥
आ हि द्यावापृथिवी अग्न उभे सदा पुत्रो न मातरा ततन्थ ।
प्र याह्यच्छोशतो यविष्ठाथा वह सहस्येह देवान् ॥ ७ ॥

[ २ ] द्वितीयं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ५ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ४, ६, ७ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

पिप्रीहि देवाँ उशतो यविष्ठ विद्वाँ ऋतूँरृतुपते यजेह ।
ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरग्ने त्वं होतॄणामस्यायजिष्ठः ॥ १ ॥



वेषि होत्रमुत पोत्रं जनानां मन्धातासि द्रविणोदा ऋतावा ।
स्वाहा वयं कृणवामा हवींषि देवो देवान्यजत्वग्निरर्हन् ॥ २ ॥
आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्नवाम तदनु प्रवोळ्हुम् ।
अग्निर्विद्वान्त्स यजात्सेदु होता सो अध्वरान्त्स ऋतून्कल्पयाति ॥ ३ ॥
यद्वो वयं प्रमिनाम व्रतानि विदुषां देवा अविदुष्टरासः ।
अग्निष्टद्विश्वमा पृणाति विद्वान्येभिर्देवाँ ऋतुभिः कल्पयाति ॥ ४ ॥
यत्पाकत्रा मनसा दीनदक्षा न यज्ञस्य मन्वते मर्त्यासः ।
अग्निष्टद्धोता क्रतुविद्विजानन्यजिष्ठो देवाँ ऋतुशो यजाति ॥ ५ ॥
विश्वेषां ह्यध्वराणामनीकं चित्रं केतुं जनिता त्वा जजान ।
स आ यजस्व नृवतीरनु क्षाः स्पार्हा इषः क्षुमतीर्विश्वजन्याः ॥ ६ ॥
यं त्वा द्यावापृथिवी यं त्वापस्त्वष्टा यं त्वा सुजनिमा जजान ।
पन्थामनु प्रविद्वान्पितृयाणं द्युमदग्ने समिधानो वि भाहि ॥ ७ ॥

[ ३ ] तृतीयं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; ४ विराट्त्रिष्टुप्; ५-७ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथैकत्रिंशो वर्गः ॥ ३१ ॥

इनो राजन्नरतिः समिद्धो रौद्रो दक्षाय सुषुमाँ अदर्शि ।
चिकिद्वि भाति भासा बृहतासिक्नीमेति रुशतीमपाजन् ॥ १ ॥
कृष्णां यदेनीमभि वर्पसा भूज्जनयन्योषां बृहतः पितुर्जाम् ।
ऊर्ध्वं भानुं सूर्यस्य स्तभायन्दिवो वसुभिररतिर्वि भाति ॥ २ ॥
भद्रो भद्रया सचमान आगात्स्वसारं जारो अभ्येति पश्चात् ।
सुप्रकेतैर्द्युभिरग्निर्वितिष्ठन्रुशद्भिर्वर्णैरभि राममस्थात् ॥ ३ ॥
अस्य यामासो बृहतो न वग्नूनिन्धाना अग्नेः सख्युः शिवस्य ।
ईड्यस्य वृष्णो बृहतः स्वासो भामासो यामन्नक्तवश्चिकित्रे ॥ ४ ॥
स्वना न यस्य भामासः पवन्ते रोचमानस्य बृहतः सुदिवः ।
ज्येष्ठेभिर्यस्तेजिष्ठैः क्रीळुमद्भिर्वर्षिष्ठेभिर्भानुभिर्नक्षति द्याम् ॥ ५ ॥

अस्य शुष्मासो ददृशानपवेर्जेहमानस्य स्वनयन्नियुद्भिः ।
प्रत्नेभिर्यो रुशद्भिर्देवतमो वि रेभद्भिररतिर्भाति विभ्वा ॥ ६ ॥
स आ वक्षि महि न आ च सत्सि दिवस्पृथिव्योररतिर्युवत्योः ।
अग्निः सुतुकः सुतुकेभिरश्वै रभस्वद्भी रभस्वाँ एह गम्याः ॥ ७ ॥

[ ४ ] चतुर्थं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१-४ निचृत्त्रिष्टुप्; ५, ६ त्रिष्टुप्;
७ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ द्वात्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

प्र ते यक्षि प्र त इयर्मि मन्म भुवो यथा वन्द्यो नो हवेषु ।
धन्वन्निव प्रपा असि त्वमग्न इयक्षवे पूरवे प्रत्न राजन् ॥ १ ॥
यं त्वा जनासो अभि संचरन्ति गाव उष्णमिव व्रजं यविष्ठ ।
दूतो देवानामसि मर्त्यानामन्तर्महाँश्चरसि रोचनेन ॥ २ ॥
शिशुं न त्वा जेन्यं वर्धयन्ती माता बिभर्ति सचनस्यमाना ।
धनोरधि प्रवता यासि हर्यञ्जिगीषसे पशुरिवावसृष्टः ॥ ३ ॥
मूरा अमूर न वयं चिकित्वो महित्वमग्ने त्वमङ्ग वित्से ।
शये वव्रिश्चरति जिह्वयादन्रेरिह्यते युवतिं विश्पतिः सन् ॥ ४ ॥
कूचिज्जायते सनयासु नव्यो वने तस्थौ पलितो धूमकेतुः ।
अस्नातापो वृषभो न प्र वेति सचेतसो यं प्रणयन्त मर्ताः ॥ ५ ॥
तनूत्यजेव तस्करा वनर्गू रशनाभिर्दशभिरभ्यधीताम् ।
इयं ते अग्ने नव्यसी मनीषा युक्ष्वा रथं न शुचयद्भिरङ्गैः ॥ ६ ॥
ब्रह्म च ते जातवेदो नमश्चेयं च गीः सदमिद्वर्धनी भूत् ।
रक्षा णो अग्ने तनयानि तोका रक्षोत नस्तन्वो३ अप्रयुच्छन् ॥ ७ ॥

[ ५ ] पञ्चमं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २-५ त्रिष्टुप्;
६, ७ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥



अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः ॥ ३२ ॥

एकः समुद्रो धरुणो रयीणामस्मद्धृदो भूरिजन्मा वि चष्टे ।
सिषक्त्यूधर्निण्योरुपस्थ उत्सस्य मध्ये निहितं पदं वेः ॥ १ ॥
समानं नीळं वृषणो वसानाः सं जग्मिरे महिषा अर्वतीभिः ।
ऋतस्य पदं कवयो नि पान्ति गुहा नामानि दधिरे पराणि ॥ २ ॥
ऋतायिनी मायिनी सं दधाते मित्वा शिशुं जज्ञतुर्वर्धयन्ती ।
विश्वस्य नाभिं चरतो ध्रुवस्य कवेश्चित्तन्तुं मनसा वियन्तः ॥ ३ ॥
ऋतस्य हि वर्तनयः सुजातमिषो वाजाय प्रदिवः सचन्ते ।
अधीवासं रोदसी वावसाने घृतैरन्नैर्वावृधाते मधूनाम् ॥ ४ ॥
सप्त स्वसृररुषीर्वावशानो विद्वान्मध्व उज्जभारा दृशे कम् ।
अन्तर्येमे अन्तरिक्षे पुराजा इच्छन्वव्रिमविदत्पूषणस्य ॥ ५ ॥
सप्त मर्यादाः कवयस्ततक्षुस्तासामेकामिदभ्यंहुरो गात् ।
आयोर्ह स्कम्भ उपमस्य नीळे पथां विसर्गे धरुणेषु तस्थौ ॥ ६ ॥
असच्च सच्च परमे व्योमन्दक्षस्य जन्मन्नदितेरुपस्थे ।
अग्निर्ह नः प्रथमजा ऋतस्य पूर्व आयुनि वृषभश्च धेनुः ॥ ७ ॥

इति सप्तमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥

## अथ सप्तमाष्टके षष्ठोऽध्यायः

[ ६ ] षष्ठं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; २ विराट्पङ्क्तिः;
३ निचृत्पङ्क्तिः; ४, ५ विराट्त्रिष्टुप्; ६ पङ्क्तिः; ७ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥
स्वरः—१, ४, ५, ७ धैवतः; २, ३, ६ पञ्चमः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

अयं स यस्य शर्मन्नवोभिरग्नेरेधते जरिताभिष्टौ ।
ज्येष्ठेभिर्यो भानुभिर्ऋषूणां पर्येति परिवीतो विभावा ॥ १ ॥
यो भानुभिर्विभावा विभात्यग्निर्देवेभिर्ऋतावाजस्रः ।
आ यो विवाय सख्या सखिभ्योऽपरिह्वृतो अत्यो न सप्तिः ॥ २ ॥

ईशे यो विश्वस्या देववीतेरीशे विश्वायुरुषसो व्युष्टौ।
आ यस्मिन्मना हवींष्यग्नावरिष्टरथः स्कभ्नाति शूषैः॥ ३॥
शूषेभिर्वृधो जुषाणो अर्कैर्देवाँ अच्छा रघुपत्वा जिगाति।
मन्द्रो होता स जुह्वा३ यजिष्ठः संमिश्लो अग्निरा जिघर्ति देवान्॥ ४॥
तमुस्रामिन्द्रं न रेजमानमग्निं गीर्भिर्नमोभिरा कृणुध्वम्।
आ यं विप्रासो मतिभिर्गृणन्ति जातवेदसं जुह्वं सहानाम्॥ ५॥
सं यस्मिन्विश्वा वसूनि जग्मुर्वाजे नाश्वाः सप्तीवन्त एवैः।
अस्मे ऊतीरिन्द्रवाततमा अर्वाचीना अग्न आ कृणुष्व॥ ६॥
अधा ह्यग्ने मह्ना निषद्या सद्यो जज्ञानो हव्यो बभूथ।
तं ते देवासो अनु केतमायन्नधावर्धन्त प्रथमास ऊमाः॥ ७॥

### [ ७ ] सप्तमं सूक्तम्

ऋषिः—त्रितः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, ३, ५, ६ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ४ त्रिष्टुप्; ७ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

स्वस्ति नो दिवो अग्ने पृथिव्या विश्वायुर्धेहि यजथाय देव।
सचेमहि तव दस्म प्रकेतैरुरुष्या ण उरुभिर्देव शंसैः॥ १॥
इमा अग्ने मतयस्तुभ्यं जाता गोभिरश्वैरभि गृणन्ति राधः।
यदा ते मर्तो अनु भोगमानड्वसो दधानो मतिभिः सुजात॥ २॥
अग्निं मन्ये पितरमग्निमापिमग्निं भ्रातरं सदमित्सखायम्।
अग्नेरनीकं बृहतः सपर्यं दिवि शुक्रं यजतं सूर्यस्य॥ ३॥
सिध्रा अग्ने धियो अस्मे सनुत्रीर्यं त्रायसे दम आ नित्यहोता।
ऋतावा स रोहिदश्वः पुरुक्षुर्द्युभिरस्मा अहभिर्वाममस्तु॥ ४॥
द्युभिर्हितं मित्रमिव प्रयोगं प्रत्नमृत्विजमध्वरस्य जारम्।
बाहुभ्यामग्निमायवोऽजनन्त विक्षु होतारं न्यसादयन्त॥ ५॥
स्वयं यजस्व दिवि देव देवान्किं ते पाकः कृणवदप्रचेताः।
यथायज ऋतुभिर्देव देवानेवा यजस्व तन्वं सुजात॥ ६॥



भवा नो अग्नेऽवितोत गोपा भवा वयस्कृदुत नो वयोधाः।
रास्वा च नः सुमहो हव्यदातिं त्रास्वोत नस्तन्वो३ अप्रयुच्छन्॥ ७॥

### [ ८ ] अष्टमं सूक्तम्

ऋषिः—त्रिशिरास्त्वाष्ट्रः॥ देवता—१-६ अग्निः; ७-९ इन्द्रः॥ छन्दः—१, ५-७, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; २ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ४, ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ तृतीयो वर्गः॥ ३॥

प्र केतुना बृहता यात्यग्निरा रोदसी वृषभो रोरवीति।
दिवश्चिदन्ताँ उपमाँ उदानळपामुपस्थे महिषो ववर्ध॥ १॥
मुमोद गर्भो वृषभः ककुद्मानस्रेमा वत्सः शिमीवाँ अरावीत्।
स देवतात्युद्यतानि कृण्वन्त्स्वेषु क्षयेषु प्रथमो जिगाति॥ २॥
आ यो मूर्धानं पित्रोररब्ध न्यध्वरे दधिरे सूरो अर्णः।
अस्य पत्मन्नरुषीरश्वबुध्ना ऋतस्य योनौ तन्वो जुषन्त॥ ३॥
उषउषो हि वसो अग्रमेषि त्वं यमयोरभवो विभावा।
ऋताय सप्त दधिषे पदानि जनयन्मित्रं तन्वे३ स्वायै॥ ४॥
भुवश्चक्षुर्मह ऋतस्य गोपा भुवो वरुणो यदृताय वेषि।
भुवो अपां नपाज्जातवेदो भुवो दूतो यस्य हव्यं जुजोषः॥ ५॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४॥

भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः सचसे शिवाभिः।
दिवि मूर्धानं दधिषे स्वर्षां जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहम्॥ ६॥
अस्य त्रितः क्रतुना वव्रे अन्तरिच्छन्धीतिं पितुरेवैः परस्य।
सचस्यमानः पित्रोरुपस्थे जामि ब्रुवाण आयुधानि वेति॥ ७॥
स पित्र्याण्यायुधानि विद्वानिन्द्रेषित आप्त्यो अभ्ययुध्यत्।
त्रिशीर्षाणं सप्तरश्मिं जघन्वान्त्वाष्ट्रस्य चिन्निः ससृजे त्रितो गाः॥ ८॥
भूरीदिन्द्र उदिनक्षन्तमोजोऽवाभिनत्सत्पतिर्मन्यमानम्।
त्वाष्ट्रस्य चिद्विश्वरूपस्य गोनामाचक्राणस्त्रीणि शीर्षा परा वर्क्॥ ९॥

## [ ९ ] नवमं सूक्तम्

ऋषिः—त्रिशिरास्त्वाष्ट्रः सिन्धुद्वीपो वाम्बरीषः ॥ देवता—आपः ॥ छन्दः—१-४, ६ गायत्री; ५ वर्धमाना गायत्री; ७ प्रतिष्ठा गायत्री; ८, ९ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-७ षड्जः; ८, ९ गान्धारः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

आपो॒ हि ष्ठा म॑यो॒भुव॒स्ता न॑ ऊ॒र्जे द॑धातन।<br>
म॒हे रणा॑य॒ चक्ष॑से ॥ १ ॥<br>
यो वः॑ शि॒वत॑मो॒ रस॒स्तस्य॑ भाजयते॒ह नः॑ ।<br>
उ॒श॒तीरि॑व मा॒तरः॑ ॥ २ ॥<br>
तस्मा॒ अरं॑ गमाम वो॒ यस्य॒ क्षया॑य॒ जिन्व॑थ।<br>
आपो॑ ज॒नय॑था च नः ॥ ३ ॥<br>
शं नो॑ दे॒वीर॒भिष्ट॑य॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑ ।<br>
शं योर॒भि स्र॑वन्तु नः ॥ ४ ॥<br>
ईशा॑ना॒ वार्या॑णां॒ क्षय॑न्तीश्चर्षणी॒नाम् ।<br>
अ॒पो या॑चामि भेष॒जम् ॥ ५ ॥<br>
अ॒प्सु मे॒ सोमो॑ अब्रवीद॒न्तर्विश्वा॑नि भेष॒जा।<br>
अ॒ग्निं च॑ वि॒श्वश॑म्भुवम् ॥ ६ ॥<br>
आपः॑ पृणी॒त भे॑ष॒जं वरू॑थं त॒न्वे॒३॒॑ मम॑ ।<br>
ज्योक्च॒ सूर्यं॑ दृ॒शे ॥ ७ ॥<br>
इ॒दमा॑पः॒ प्र व॑हत॒ यत्किं च॑ दुरि॒तं मयि॑ ।<br>
यद्वा॒हम॑भिदु॒द्रोह॒ यद्वा॑ शे॒प उ॒तानृ॑तम् ॥ ८ ॥<br>
आपो॑ अ॒द्यान्व॑चारिषं॒ रसे॑न॒ सम॑गस्महि ।<br>
पय॑स्वानग्न॒ आ ग॑हि॒ तं मा॒ सं सृ॑ज॒ वर्च॑सा ॥ ९ ॥

## [ १० ] दशमं सूक्तम्

ऋषिः—१, ३, ५-७, ११, १३ यमी वैवस्वती; २, ४, ८-१०, १२, १४, यमो वैवस्वतः ॥
देवता—१, ३, ५-७, ११, १३ यमो वैवस्वतः; २, ४, ८-१०, १२, १४ यमी वैवस्वती ॥
छन्दः—१, २, ४, ६, ८ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ११ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ५, ९, १०, १२ त्रिष्टुप्; ७, १३ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; १४ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥



अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

ओ चि॒त्सखा॑यं स॒ख्या व॑वृत्यां ति॒रः पु॒रू चि॑दर्ण॒वं ज॑ग॒न्वान्।<br>
पि॒तुर्नपा॑त॒मा द॑धीत वे॒धा अधि॒ क्षमि॑ प्रत॒रं दीध्या॑नः ॥ १ ॥<br>
न ते॒ सखा॑ स॒ख्यं व॑ष्ट्ये॒तत्सल॑क्ष्मा॒ यद्विषु॑रूपा॒ भवा॑ति।<br>
म॒हस्पु॒त्रासो॒ असु॑रस्य वी॒रा दि॒वो ध॒र्तार॑ उर्वि॒या परि॑ ख्यन् ॥ २ ॥<br>
उ॒शन्ति॑ घा॒ ते अ॒मृता॑स ए॒तदेक॑स्य चित्त्य॒जसं॒ मर्त्य॑स्य।<br>
नि ते॒ मनो॒ मन॑सि धाय्य॒स्मे जन्युः॒ पति॑स्त॒न्व१॒॑मा वि॑विश्याः ॥ ३ ॥<br>
न यत्पु॒रा च॑कृ॒मा कद्ध॑ नू॒नमृ॒ता वद॑न्तो॒ अनृ॑तं रपेम।<br>
ग॒न्ध॒र्वो अ॒प्स्वप्या॑ च॒ योषा॒ सा नो॒ नाभिः॑ पर॒मं जा॒मि तन्नौ॑ ॥ ४ ॥<br>
गर्भे॒ नु नौ॑ जनि॒ता दम्प॑ती कर्दे॒वस्त्वष्टा॑ सवि॒ता वि॒श्वरू॑पः।<br>
नकि॑रस्य॒ प्र मि॑नन्ति व्र॒तानि॒ वेद॑ नाव॒स्य पृ॑थि॒वी उ॒त द्यौः ॥ ५ ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

को अ॒स्य वे॑द प्रथ॒मस्याह्नः॒ क ईं॑ ददर्श॒ क इ॒ह प्र वो॑चत्।<br>
बृ॒हन्मि॒त्रस्य॒ वरु॑णस्य॒ धाम॒ कदु॑ ब्रव आहनो॒ वीच्या॒ नॄन् ॥ ६ ॥<br>
य॒मस्य॑ मा य॒म्यं१॒॑ काम॒ आग॑न्त्समा॒ने योनौ॑ सह॒शेय्या॑य।<br>
जा॒येव॒ पत्ये॑ त॒न्वं॑ रिरिच्यां॒ वि चि॑द्वृहेव॒ रथ्ये॑व च॒क्रा ॥ ७ ॥<br>
न ति॑ष्ठन्ति॒ न नि मि॑षन्त्ये॒ते दे॒वानां॒ स्पश॑ इ॒ह ये चर॑न्ति।<br>
अ॒न्येन॒ मदा॑हनो याहि॒ तूयं॒ तेन॒ वि वृ॑ह॒ रथ्ये॑व च॒क्रा ॥ ८ ॥<br>
रात्री॑भिरस्मा॒ अह॑भिर्दशस्ये॒त्सूर्य॑स्य॒ चक्षु॒र्मुहु॒रुन्मि॑मीयात् ।<br>
दि॒वा पृ॑थि॒व्या मि॑थु॒ना सब॑न्धू य॒मीर्य॒मस्य॑ बिभृया॒दजा॑मि ॥ ९ ॥<br>
आ घा॒ ता ग॑च्छा॒नुत्त॑रा यु॒गानि॒ यत्र॑ जा॒मयः॑ कृ॒णव॒न्नजा॑मि।<br>
उप॑ बर्बृहि वृष॒भाय॑ बा॒हुम॒न्यमि॑च्छस्व सुभगे॒ पतिं॒ मत् ॥ १० ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

किं भ्राता॑स॒द्यद॑ना॒थं भवा॑ति॒ किमु॒ स्वसा॒ यन्निर्ऋ॑ति॒र्निगच्छा॑त्।<br>
काम॑मूता ब॒ह्वे३॒॑तद्र॑पामि त॒न्वा॑ मे त॒न्वं१॒॑ सं पि॑पृग्धि ॥ ११ ॥

न वा उ ते तन्वा तन्वं१ सं पपृच्यां पापमाहुर्यः स्वसारं निगच्छात्।
अन्येन मत्प्रमुदः कल्पयस्व न ते भ्राता सुभगे वष्ट्येतत्॥ १२॥
बतो बतासि यम नैव ते मनो हृदयं चाविदाम।
अन्या किल त्वां कक्ष्येव युक्तं परि ष्वजाते लिबुजेव वृक्षम्॥ १३॥
अन्यमू षु त्वं यम्यन्य उ त्वां परि ष्वजाते लिबुजेव वृक्षम्।
तस्य वा त्वं मन इच्छा स वा तवाधा कृणुष्व संविदं सुभद्राम्॥ १४॥

### [ ११ ] एकादशं सूक्तम्

ऋषिः—हविर्धान आङ्गिः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, २, ६ निचृज्जगती; ३-५ विराड्जगती; ७-९ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-६ निषादः; ७-९ धैवतः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

वृषा वृष्णे दुदुहे दोहसा दिवः पयांसि यह्वो अदितेरदाभ्यः।
विश्वं स वेद वरुणो यथा धिया स यज्ञियो यजतु यज्ञियाँ ऋतून्॥ १॥
रपद्गन्धर्वीरप्या च योषणा नदस्य नादे परि पातु मे मनः।
इष्टस्य मध्ये अदितिर्नि धातु नो भ्राता नो ज्येष्ठः प्रथमो वि वोचति॥ २॥
सो चिन्नु भद्रा क्षुमती यशस्वत्युषा उवास मनवे स्वर्वती।
यदीमुशन्तमुशतामनु क्रतुमग्निं होतारं विदथाय जीजनन्॥ ३॥
अध त्यं द्रप्सं विभ्वं विचक्षणं विराभरदिषितः श्येनो अध्वरे।
यदी विशो वृणते दस्ममार्या अग्निं होतारमध धीरजायत॥ ४॥
सदासि रण्वो यवसेव पुष्यते होत्राभिरग्ने मनुषः स्वध्वरः।
विप्रस्य वा यच्छशमान उक्थ्यं१ वाजं ससवाँ उपयासि भूरिभिः॥ ५॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

उदीरय पितरा जार आ भगमियक्षति हर्यतो हृत्त इष्यति।
विवक्ति वह्निः स्वपस्यते मखस्तविष्यते असुरो वेपते मती॥ ६॥
यस्ते अग्ने सुमतिं मर्तो अक्षत्सहसः सूनो अति स प्र शृण्वे।
इषं दधानो वहमानो अश्वैरा स द्युमाँ अमवान्भूषति द्यून्॥ ७॥



यदग्न एषा समितिर्भवाति देवी देवेषु यजता यजत्र।
रत्ना च यद्विभजासि स्वधावो भागं नो अत्र वसुमन्तं वीतात्॥ ८॥
श्रुधी नो अग्ने सदने सधस्थे युक्ष्वा रथममृतस्य द्रवित्नुम्।
आ नो वह रोदसी देवपुत्रे माकिर्देवानामप भूरिह स्याः॥ ९॥

### [ १२ ] द्वादशं सूक्तम्

ऋषिः—हविर्धान आङ्गिः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, ३ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४, ५, ७ निचृत्त्रिष्टुप्; ६ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ९ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथैकादशो वर्गः॥ ११॥

द्यावा ह क्षामा प्रथमे ऋतेनाभिश्रावे भवतः सत्यवाचा।
देवो यन्मर्तान्यजथाय कृण्वन्त्सीदद्धोता प्रत्यङ् स्वमसुं यन्॥ १॥
देवो देवान्परिभूर्ऋतेन वहा नो हव्यं प्रथमश्चिकित्वान्।
धूमकेतुः समिधा भाऋजीको मन्द्रो होता नित्यो वाचा यजीयान्॥ २॥
स्वावृग्देवस्यामृतं यदी गोरतो जातासो धारयन्त उर्वी।
विश्वे देवा अनु तत्ते यजुर्गुर्दुहे यदेनी दिव्यं घृतं वाः॥ ३॥
अर्चामि वां वर्धायापो घृतस्नू द्यावाभूमी शृणुतं रोदसी मे।
अहा यद् द्यावोऽसुनीतिमयन्मध्वा नो अत्र पितरा शिशीताम्॥ ४॥
किं स्विन्नो राजा जगृहे कदस्याति व्रतं चकृमा को वि वेद।
मित्रश्चिद्धि ष्मा जुहुराणो देवाञ्छ्लोको न यातामपि वाजो अस्ति॥ ५॥

अथ द्वादशो वर्गः॥ १२॥

दुर्मन्त्वत्रामृतस्य नाम सलक्ष्मा यद्विषुरूपा भवाति।
यमस्य यो मनवते सुमन्त्वग्ने तमृष्व पाह्यप्रयुच्छन्॥ ६॥
यस्मिन्देवा विदथे मादयन्ते विवस्वतः सदने धारयन्ते।
सूर्ये ज्योतिरदधुर्मास्य१क्तून्परि द्योतनिं चरतो अजस्रा॥ ७॥
यस्मिन्देवा मन्मनि संचरन्त्यपीच्ये३ न वयमस्य विद्म।
मित्रो नो अत्रादितिरनागान्त्सविता देवो वरुणाय वोचत्॥ ८॥

श्रुधी नो अग्ने सदने सधस्थे युक्ष्वा रथममृतस्य द्रवित्नुम् ।
आ नो वह रोदसी देवपुत्रे माकिर्देवानामप भूरिह स्याः ॥ ९ ॥

[ १३ ] त्रयोदशं सूक्तम्

ऋषिः—विवस्वानादित्यः॥ देवता—हविर्धाने॥ छन्दः—१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ४ निचृत् त्रिष्टुप्; ३ विराट्त्रिष्टुप्; ५ निचृज्जगती॥ स्वरः—१-४ धैवतः; ५ निषादः॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥ १३॥

युजे वां ब्रह्म पूर्व्यं नमोभिर्वि श्लोक एतु पथ्येव सूरेः ।
शृण्वन्तु विश्वे अमृतस्य पुत्रा आ ये धामानि दिव्यानि तस्थुः ॥ १ ॥
यमेइव यतमाने यदैतं प्र वां भरन्मानुषा देवयन्तः ।
आ सीदतं स्वमु लोकं विदाने स्वासस्थे भवतमिन्दवे नः ॥ २ ॥
पञ्च पदानि रुपो अन्वरोहं चतुष्पदीमन्वेमि व्रतेन ।
अक्षरेण प्रति मिम एतामृतस्य नाभावधि सं पुनामि ॥ ३ ॥
देवेभ्यः कमवृणीत मृत्युं प्रजायै कममृतं नावृणीत ।
बृहस्पतिं यज्ञमकृण्वत ऋषिं प्रियां यमस्तन्वं१ प्रारिरेचीत् ॥ ४ ॥
सप्त क्षरन्ति शिशवे मरुत्वते पित्रे पुत्रासो अप्यवीवतन्नृतम् ।
उभे इदस्योभयस्य राजत उभे यतेते उभयस्य पुष्यतः ॥ ५ ॥

[ १४ ] चतुर्दशं सूक्तम्

ऋषिः—यमः॥ देवता—१-५, १३-१६ यमः; ६ लिङ्गोक्ताः; ७-९ लिङ्गोक्ताः पितरो वा; १०-१२ श्वानौ॥ छन्दः—१, १२ भुरिक्त्रिष्टुप्; २, ३, ७, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ४, ६ विराट्त्रिष्टुप्; ५, ९ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ८ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; १० त्रिष्टुप्; १३, १४ निचृदनुष्टुप्; १५ विराड्बृहती; १६ अनुष्टुप्॥ स्वरः—१-१२ धैवतः; १३, १४, १६ गान्धारः; १५ मध्यमः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४॥

परेयिवांसं प्रवतो महीरनु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानम् ।
वैवस्वतं संगमनं जनानां यमं राजानं हविषा दुवस्य ॥ १ ॥
यमो नो गातुं प्रथमो विवेद नैषा गव्यूतिरपभर्तवा उ ।
यत्रा नः पूर्वे पितरः परेयुरेना जज्ञानाः पथ्या३ अनु स्वाः ॥ २ ॥



मातली कव्यैर्यमो अङ्गिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्वभिर्वावृधानः ।
याँश्च देवा वावृधुर्ये च देवान्त्स्वाहान्ये स्वधयान्ये मदन्ति ॥ ३ ॥
इमं यम प्रस्तरमा हि सीदाङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः ।
आ त्वा मन्त्राः कविशस्ता वहन्त्वेना राजन्हविषा मादयस्व ॥ ४ ॥
अङ्गिरोभिरा गहि यज्ञियेभिर्यम वैरूपैरिह मादयस्व ।
विवस्वन्तं हुवे यः पिता तेऽस्मिन्यज्ञे बर्हिष्या निषद्य ॥ ५ ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥

अङ्गिरसो नः पितरो नवग्वा अथर्वाणो भृगवः सोम्यासः ।
तेषां वयं सुमतौ यज्ञियानामपि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ ६ ॥
प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्व्येभिर्यत्रा नः पूर्वे पितरः परेयुः ।
उभा राजाना स्वधया मदन्ता यमं पश्यासि वरुणं च देवम् ॥ ७ ॥
सं गच्छस्व पितृभिः सं यमेनेष्टापूर्तेन परमे व्योमन् ।
हित्वायावद्यं पुनरस्तमेहि सं गच्छस्व तन्वा सुवर्चाः ॥ ८ ॥
अपेत वीत वि च सर्पतातोऽस्मा एतं पितरो लोकमक्रन् ।
अहोभिरद्भिरक्तुभिर्व्यक्तं यमो ददात्यवसानमस्मै ॥ ९ ॥
अति द्रव सारमेयौ श्वानौ चतुरक्षौ शबलौ साधुना पथा ।
अथा पितॄन्त्सुविदत्राँ उपेहि यमेन ये सधमादं मदन्ति ॥ १० ॥

अथ षोडशो वर्गः॥ १६॥

यौ ते श्वानौ यम रक्षितारौ चतुरक्षौ पथिरक्षी नृचक्षसौ ।
ताभ्यामेनं परि देहि राजन्त्स्वस्ति चास्मा अनमीवं च धेहि ॥ ११ ॥
उरूणसावसुतृपा उदुम्बलौ यमस्य दूतौ चरतो जनाँ अनु ।
तावस्मभ्यं दृशये सूर्याय पुनर्दातामसुमद्येह भद्रम् ॥ १२ ॥
यमाय सोमं सुनुत यमाय जुहुता हविः ।
यमं ह यज्ञो गच्छत्यग्निदूतो अरंकृतः ॥ १३ ॥
यमाय घृतवद्धविर्जुहोत प्र च तिष्ठत ।
स नो देवेष्वा यमद्दीर्घमायुः प्र जीवसे ॥ १४ ॥

यमाय मधुमत्तमं राज्ञे हव्यं जुहोतन ।
इदं नम ऋषिभ्यः पूर्वजेभ्यः पूर्वेभ्यः पथिकृद्भ्यः ॥ १५ ॥
त्रिकद्रुकेभिः पतति षळुर्वीरेकमिद् बृहत् ।
त्रिष्टुब्गायत्री छन्दांसि सर्वा ता यम आहिता ॥ १६ ॥

## [ १५ ] पञ्चदशं सूक्तम्

ऋषिः—शङ्खो यामायनः ॥ देवता—पितरः ॥ छन्दः—१, २, ७, १२, १३, १४ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ९, १० त्रिष्टुप्; ४, ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ५ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ६ निचृत्त्रिष्टुप्; ११ निचृज्जगती ॥ स्वरः—१-१०, १२-१४ धैवतः; ११ निषादः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

उदीरतामवर उत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुं य ईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥ १ ॥
इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्य ये पूर्वासो य उपरास ईयुः ।
ये पार्थिवे रजस्या निषत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु विक्षु ॥ २ ॥
आहं पितृन्त्सुविदत्राँ अवित्सि नपातं च विक्रमणं च विष्णोः ।
बर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य भजन्त पित्वस्त इहागमिष्ठाः ॥ ३ ॥
बर्हिषदः पितर ऊत्यर्वागिमा वो हव्या चकृमा जुषध्वम् ।
त आ गतावसा शन्तमेनाथा नः शं योररपो दधात ॥ ४ ॥
उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ।
त आ गमन्तु त इह श्रुवन्त्वधि ब्रुवन्तु तेऽवन्त्वस्मान् ॥ ५ ॥

अथ अष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

आच्या जानु दक्षिणतो निषद्येमं यज्ञमभि गृणीत विश्वे ।
मा हिंसिष्ट पितरः केन चिन्नो यद्व आगः पुरुषता कराम ॥ ६ ॥
आसीनासो अरुणीनामुपस्थे रयिं धत्त दाशुषे मर्त्याय ।
पुत्रेभ्यः पितरस्तस्य वस्वः प्र यच्छत त इहोर्जं दधात ॥ ७ ॥
ये नः पूर्वे पितरः सोम्यासोऽनूहिरे सोमपीथं वसिष्ठाः ।
तेभिर्यमः संरराणो हवींष्युशन्नुशद्भिः प्रतिकाममत्तु ॥ ८ ॥



ये तातृषुर्देवत्रा जेहमाना होत्राविदः स्तोमतष्टासो अर्कैः ।
आग्ने याहि सुविदत्रेभिरर्वाङ् सत्यैः कव्यैः पितृभिर्घर्मसद्भिः ॥ ९ ॥
ये सत्यासो हविरदो हविष्पा इन्द्रेण देवैः सरथं दधानाः ।
आग्ने याहि सहस्रं देववन्दैः परैः पूर्वैः पितृभिर्घर्मसद्भिः ॥ १० ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

अग्निष्वात्ताः पितर एह गच्छत सदःसदः सदत सुप्रणीतयः ।
अत्ता हवींषि प्रयतानि बर्हिष्यथा रयिं सर्ववीरं दधातन ॥ ११ ॥
त्वमग्न ईळितो जातवेदोऽवाड्ढव्यानि सुरभीणि कृत्वी ।
प्रादाः पितृभ्यः स्वधया ते अक्षन्नद्धि त्वं देव प्रयता हवींषि ॥ १२ ॥
ये चेह पितरो ये च नेह याँश्च विद्म याँ उ च न प्रविद्म ।
त्वं वेत्थ यति ते जातवेदः स्वधाभिर्यज्ञं सुकृतं जुषस्व ॥ १३ ॥
ये अग्निदग्धा ये अनग्निदग्धा मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ।
तेभिः स्वराळसुनीतिमेतां यथावशं तन्वं कल्पयस्व ॥ १४ ॥

## [ १६ ] षोडशं सूक्तम्

ऋषिः—दमनो यामायनः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ४, ७, ८ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ५ विराट्त्रिष्टुप्; ३ भुरिक्त्रिष्टुप्; ६, ९ त्रिष्टुप्; १० स्वराट्त्रिष्टुप्; ११ अनुष्टुप्; १२ निचृदनुष्टुप्; १३, १४ विराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-१० धैवतः; ११-१४ गान्धारः ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

मैनमग्ने वि दहो माभि शोचो मास्य त्वचं चिक्षिपो मा शरीरम् ।
यदा शृतं कृणवो जातवेदोऽथेमेनं प्र हिणुतात्पितृभ्यः ॥ १ ॥
शृतं यदा करसि जातवेदोऽथेमेनं परि दत्तात्पितृभ्यः ।
यदा गच्छात्यसुनीतिमेतामथा देवानां वशनीर्भवाति ॥ २ ॥
सूर्यं चक्षुर्गच्छतु वातमात्मा द्यां च गच्छ पृथिवीं च धर्मणा ।
अपो वा गच्छ यदि तत्र ते हितमोषधीषु प्रति तिष्ठा शरीरैः ॥ ३ ॥
अजो भागस्तपसा तं तपस्व तं ते शोचिस्तपतु तं ते अर्चिः ।
यास्ते शिवास्तन्वो जातवेदस्ताभिर्वहैनं सुकृतामु लोकम् ॥ ४ ॥

अव सृज पुनरग्ने पितृभ्यो यस्त आहुतश्चरति स्वधाभिः।
आयुर्वसान उप वेतु शेषः सं गच्छतां तन्वा जातवेदः॥५॥

अथ एकविंशो वर्गः॥२१॥

यत्ते कृष्णः शकुन आतुतोद पिपीलः सर्प उत वा श्वापदः।
अग्निष्टद्विश्वादगदं कृणोतु सोमश्च यो ब्राह्मणाँ आविवेश॥६॥
अग्नेर्वर्म परि गोभिर्व्ययस्व सं प्रोर्णुष्व पीवसा मेदसा च।
नेत्त्वा धृष्णुर्हरसा जर्हृषाणो दधृग्विधक्ष्यन्पर्यङ्खयाते ॥७॥
इममग्ने चमसं मा वि जिह्वरः प्रियो देवानामुत सोम्यानाम्।
एष यश्चमसो देवपानस्तस्मिन्देवा अमृता मादयन्ते ॥८॥
क्रव्यादमग्निं प्र हिणोमि दूरं यमराज्ञो गच्छतु रिप्रवाहः।
इहैवायमितरो जातवेदा देवेभ्यो हव्यं वहतु प्रजानन् ॥९॥
यो अग्निः क्रव्यात्प्रविवेश वो गृहमिमं पश्यन्नितरं जातवेदसम्।
तं हरामि पितृयज्ञाय देवं स घर्ममिन्वात्परमे सधस्थे॥१०॥

अथ द्वाविंशो वर्गः॥२२॥

यो अग्निः क्रव्यवाहनः पितॄन्यक्षदृतावृधः।
प्रेदु हव्यानि वोचति देवेभ्यश्च पितृभ्य आ॥११॥
उशन्तस्त्वा नि धीमह्युशन्तः समिधीमहि।
उशन्नुशत आ वह पितॄन्हविषे अत्तवे ॥१२॥
यं त्वमग्ने समदहस्तमु निर्वापया पुनः।
कियाम्ब्वत्र रोहतु पाकदूर्वा व्यल्कशा ॥१३॥
शीतिके शीतिकावति ह्लादिके ह्लादिकावति।
मण्डूक्या३ सु सं गम इमं स्व१ग्निं हर्षय ॥१४॥

द्वितीयोऽनुवाकः [१७] सप्तदशं सूक्तम्

ऋषिः—देवश्रवा यामायनः॥ देवता—१, २ सरण्यूः; ३-६ पूषा; ७-९ सरस्वती; १०, १४ आपः; ११-१३ आपः सोमो वा॥ छन्दः—१, ५, ८ विराट्त्रिष्टुप्; २, ६, १२ त्रिष्टुप्; ३, ४, ७, ९-११ निचृत्त्रिष्टुप्; १३ ककुम्मतीबृहती; १४ अनुष्टुप्॥ स्वरः—१-१२ धैवतः; १३ मध्यमः; १४ गान्धारः॥





अथ त्रयोविंशो वर्गः॥२३॥

त्वष्टा दुहित्रे वहतुं कृणोतीतीदं विश्वं भुवनं समेति।
यमस्य माता पर्युह्यमाना महो जाया विवस्वतो ननाश॥१॥
अपागूहन्नमृतां मर्त्येभ्यः कृत्वी सवर्णामददुर्विवस्वते।
उताश्विनावभरद्यत्तदासीदजहादु द्वा मिथुना सरण्यूः॥२॥
पूषा त्वेतश्च्यावयतु प्र विद्वाननष्टपशुर्भुवनस्य गोपाः।
स त्वैतेभ्यः परि ददत्पितृभ्योऽग्निर्देवेभ्यः सुविदत्रियेभ्यः॥३॥
आयुर्विश्वायुः परि पासति त्वा पूषा त्वा पातु प्रपथे पुरस्तात्।
यत्रासते सुकृतो यत्र ते ययुस्तत्र त्वा देवः सविता दधातु॥४॥
पूषेमा आशा अनु वेद सर्वाः सो अस्माँ अभयतमेन नेषत्।
स्वस्तिदा आघृणिः सर्ववीरोऽप्रयुच्छन्पुर एतु प्रजानन्॥५॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः॥२४॥

प्रपथे पथामजनिष्ट पूषा प्रपथे दिवः प्रपथे पृथिव्याः।
उभे अभि प्रियतमे सधस्थे आ च परा च चरति प्रजानन्॥६॥
सरस्वतीं देवयन्तो हवन्ते सरस्वतीमध्वरे तायमाने।
सरस्वतीं सुकृतो अह्वयन्त सरस्वती दाशुषे वार्यं दात्॥७॥
सरस्वति या सरथं ययाथ स्वधाभिर्देवि पितृभिर्मदन्ती।
आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयस्वानमीवा इष आ धेह्यस्मे॥८॥
सरस्वतीं यां पितरो हवन्ते दक्षिणा यज्ञमभिनक्षमाणाः।
सहस्रार्घमिळो अत्र भागं रायस्पोषं यजमानेषु धेहि॥९॥
आपो अस्मान्मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु।
विश्वं हि रिप्रं प्रवहन्ति देवीरुदिदाभ्यः शुचिरा पूत एमि॥१०॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥२५॥

द्रप्सश्चस्कन्द प्रथमाँ अनु द्यूनिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः।
समानं योनिमनु संचरन्तं द्रप्सं जुहोम्यनु सप्त होत्राः ॥११॥

यस्ते द्रप्सः स्कन्दति यस्ते अंशुर्बाहुच्युतो धिषणाया उपस्थात्।
अध्वर्योर्वा परि वा यः पवित्रात्तं ते जुहोमि मनसा वषट्कृतम्॥ १२॥
यस्ते द्रप्सः स्कन्नो यस्ते अंशुरवश्च यः परः स्रुचा ।
अयं देवो बृहस्पतिः सं तं सिञ्चतु राधसे ॥ १३॥
पयस्वतीरोषधयः पयस्वन्मामकं वचः ।
अपां पयस्वदित्पयस्तेन मा सह शुन्धत ॥ १४॥

[ १८ ] अष्टादशं सूक्तम्

ऋषिः—सङ्कुसुको यामायनः॥ देवता—१-४ मृत्यु; ५ धाता; ६ त्वष्टा; ७-१०, ११-१३ पितृमेधः; १४ पितृमेधः प्रजापतिर्वा॥ छन्दः—१, ५, ७-९ निचृत्त्रिष्टुप्; २-४, ६, १२, १३ त्रिष्टुप्; १० भुरिक्त्रिष्टुप्; ११ निचृत्पङ्क्तिः; १४ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१-१०, १२, १३ धैवतः; ११ पञ्चमः; १४ गान्धारः॥

अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥

परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतरो देवयानात्।
चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजां रीरिषो मोत वीरान्॥ १॥
मृत्योः पदं योपयन्तो यदैत द्राघीय आयुः प्रतरं दधानाः।
आप्यायमानाः प्रजया धनेन शुद्धाः पूता भवत यज्ञियासः॥ २॥
इमे जीवा वि मृतैराववृत्रन्नभूद्भद्रा देवहूतिर्नो अद्य।
प्राञ्चो अगाम नृतये हसाय द्राघीय आयुः प्रतरं दधानाः॥ ३॥
इमं जीवेभ्यः परिधिं दधामि मैषां नु गादपरो अर्थमेतम्।
शतं जीवन्तु शरदः पुरूचीरन्तर्मृत्युं दधतां पर्वतेन॥ ४॥
यथाहान्यनुपूर्वं भवन्ति यथ ऋतव ऋतुभिर्यन्ति साधु।
यथा न पूर्वमपरो जहात्येवा धातरायूंषि कल्पयैषाम्॥ ५॥

अथ सप्तविंशो वर्गः॥ २७॥

आ रोहतायुर्जरसं वृणाना अनुपूर्वं यतमाना यति ष्ठ।
इह त्वष्टा सुजनिमा सजोषा दीर्घमायुः करति जीवसे वः॥ ६॥
इमा नारीरविधवाः सुपत्नीराञ्जनेन सर्पिषा सं विशन्तु।
अनश्रवोऽनमीवाः सुरत्ना आ रोहन्तु जनयो योनिमग्रे॥ ७॥



उदीर्ष्व नार्यभि जीवलोकं गतासुमेतमुप शेष एहि।
हस्तग्राभस्य दिधिषोस्तवेदं पत्युर्जनित्वमभि सं बभूथ॥ ८॥
धनुर्हस्तादाददानो मृतस्यास्मे क्षत्राय वर्चसे बलाय।
अत्रैव त्वमिह वयं सुवीरा विश्वाः स्पृधो अभिमातीर्जयेम॥ ९॥
उप सर्प मातरं भूमिमेतामुरुव्यचसं पृथिवीं सुशेवाम्।
ऊर्णम्रदा युवतिर्दक्षिणावत एषा त्वा पातु निर्ऋतेरुपस्थात्॥ १०॥

अथाष्टाविंशो वर्गः॥ २८॥

उच्छ्वञ्चस्व पृथिवि मा नि बाधथाः सूपायनास्मै भव सूपवञ्चना।
माता पुत्रं यथा सिचाभ्येनं भूम ऊर्णुहि ॥ ११॥
उच्छ्वञ्चमाना पृथिवी सु तिष्ठतु सहस्रं मित उप हि श्रयन्ताम्।
ते गृहासो घृतश्चुतो भवन्तु विश्वाहास्मै शरणाः सन्त्वत्र ॥ १२॥
उत्ते स्तभ्नामि पृथिवीं त्वत्परीमं लोगं निदधन्मो अहं रिषम्।
एतां स्थूणां पितरो धारयन्तु तेऽत्रा यमः सादना ते मिनोतु ॥ १३॥
प्रतीचीने मामहनीष्वाः पर्णमिवा दधुः ।
प्रतीचीं जग्रभा वाचमश्वं रशनया यथा ॥ १४॥

इति सप्तमाष्टके षष्ठोऽध्यायः॥

अथ सप्तमाष्टके सप्तमो अध्यायः

[ १९ ] एकोनविंशं सूक्तम्

ऋषिः—मथितो यामायनो भृगुर्वा वारुणिश्च्यवनो वा भार्गवः॥ देवता—१[१], २-८ आपो गावो वा; १[२] अग्नीषोमौ॥ छन्दः—१, ३-५ निचृदनुष्टुप्; २ विराडनुष्टुप्; ६ गायत्री; ७, ८ अनुष्टुप्॥ स्वरः—१-५, ७, ८ गान्धारः; ६ षड्जः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

नि वर्तध्वं मानु गाताऽस्मान्त्सिषक्त रेवतीः ।
अग्नीषोमा पुनर्वसू अस्मे धारयतं रयिम् ॥ १॥
पुनरेना नि वर्तय पुनरेना न्या कुरु ।
इन्द्र एणा नि यच्छत्वग्निरेना उपाजतु ॥ २॥

पुनरेता नि वर्तन्तामस्मिन्पुष्यन्तु गोपतौ ।
इहैवाग्ने नि धारयेह तिष्ठतु या रयिः ॥ ३ ॥
यन्नियानं न्ययनं संज्ञानं यत्परायणम् ।
आवर्तनं निवर्तनं यो गोपा अपि तं हुवे ॥ ४ ॥
य उदानड् व्ययनं य उदानट् परायणम् ।
आवर्तनं निवर्तनमपि गोपा नि वर्तताम् ॥ ५ ॥
आ निवर्त नि वर्तय पुनर्न इन्द्र गा देहि ।
जीवाभिर्भुनजामहै ॥ ६ ॥
परि वो विश्वतो दध ऊर्जा घृतेन पयसा ।
ये देवाः के च यज्ञियास्ते रय्या सं सृजन्तु नः ॥ ७ ॥
आ निवर्तन वर्तय नि निवर्तन वर्तय ।
भूम्याश्चतस्रः प्रदिशस्ताभ्य एना नि वर्तय ॥ ८ ॥

## [ २० ] विंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ आसुरीत्रिष्टुप्; २, ९ अनुष्टुप्; ३ पादनिचृद्गायत्री; ४, ५, ७ निचृद्गायत्री; ६ गायत्री; ८ विराड्गायत्री; १० त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१, १० धैवतः; २, ९ गान्धारः; ३-८ षड्जः ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

भद्रं नो अपि वातय मनः ॥ १ ॥
अग्निमीळे भुजां यविष्ठं शासा मित्रं दुर्धरीतुम् ।
यस्य धर्मन्त्स्व१रेनीः सपर्यन्ति मातुरूधः ॥ २ ॥
यमासा कृपनीळं भासाकेतुं वर्धयन्ति । भ्राजते श्रेणिदन् ॥ ३ ॥
अर्यो विशां गातुरेति यदानड् दिवो अन्तान् । कविरभ्रं दीद्यानः ॥ ४ ॥
जुषद्धव्या मानुषस्योर्ध्वस्तस्थावृभ्वा यज्ञे । मिन्वन्त्सद्म पुर एति ॥ ५ ॥
स हि क्षेमो हविर्यज्ञः श्रुष्टीदस्य गातुरेति । अग्निं देवा वाशीमन्तम् ॥ ६ ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

यज्ञासाहं दुव इषेऽग्निं पूर्वस्य शेवस्य । अद्रेः सूनुमायुमाहुः ॥ ७ ॥



नरो ये के चास्मदा विश्वेत्ते वाम आ स्युः । अग्निं हविषा वर्धन्तः ॥ ८ ॥
कृष्णः श्वेतोऽरुषो यामो अस्य ब्रध्न ऋज्र उत शोणो यशस्वान् ।
हिरण्यरूपं जनिता जजान ॥ ९ ॥
एवा ते अग्ने विमदो मनीषामूर्जो नपादमृतेभिः सजोषाः ।
गिर आ वक्षत्सुमतीरियान इषमूर्जं सुक्षितिं विश्वमाभाः ॥ १० ॥

## [ २१ ] एकविंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ४, ८ निचृत्पङ्क्तिः; २ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ३, ५, ७ विराट्पङ्क्तिः; ६ आर्चीपङ्क्तिः ॥ स्वरः—पञ्चमः ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

आग्निं न स्ववृक्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे ।
यज्ञाय स्तीर्णबर्हिषे वि वो मदे शीरं पावकशोचिषं विवक्षसे ॥ १ ॥
त्वामु ते स्वाभुवः शुम्भन्त्यश्वराधसः ।
वेति त्वामुपसेचनी वि वो मद ऋजीतिरग्न आहुतिर्विवक्षसे ॥ २ ॥
त्वे धर्माण आसते जुहूभिः सिञ्चतीरिव ।
कृष्णा रूपाण्यर्जुना वि वो मदे विश्वा अधि श्रियो धिषे विवक्षसे ॥ ३ ॥
यमग्ने मन्यसे रयिं सहसावन्नमर्त्य ।
तमा नो वाजसातये वि वो मदे यज्ञेषु चित्रमा भरा विवक्षसे ॥ ४ ॥
अग्निर्जातो अथर्वणा विदद्विश्वानि काव्या ।
भुवद्दूतो विवस्वतो वि वो मदे प्रियो यमस्य काम्यो विवक्षसे ॥ ५ ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

त्वां यज्ञेष्वीळतेऽग्ने प्रयत्यध्वरे ।
त्वं वसूनि काम्या वि वो मदे विश्वा दधासि दाशुषे विवक्षसे ॥ ६ ॥
त्वां यज्ञेष्वृत्विजं चारुमग्ने नि षेदिरे ।
घृतप्रतीकं मनुषो वि वो मदे शुक्रं चेतिष्ठमक्षभिर्विवक्षसे ॥ ७ ॥
अग्ने शुक्रेण शोचिषोरु प्रथयसे बृहत् ।
अभिक्रन्दन्वृषायसे वि वो मदे गर्भं दधासि जामिषु विवक्षसे ॥ ८ ॥

## [ २२ ] द्वाविंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ४, ८, १०, १४ पादनिचृद्बृहती; २, ६, १२, १३ निचृदनुष्टुप्; ३, ११ विराड्बृहती; ५ पादनिचृदनुष्टुप्; ७ आर्च्यनुष्टुप्; ९ अनुष्टुप्; १५ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३, ४, ८, १०, ११, १४ मध्यमः; २, ५-७, ९, १२, १३ गान्धारः; १५ धैवतः॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

कुह श्रुत इन्द्रः कस्मिन्नद्य जने मित्रो न श्रूयते ।
ऋषीणां वा यः क्षये गुहा वा चर्कृषे गिरा ॥ १ ॥
इह श्रुत इन्द्रो अस्मे अद्य स्तवे वज्र्यृचीषमः ।
मित्रो न यो जनेष्वा यशश्चक्रे असाम्या ॥ २ ॥
महो यस्पतिः शवसो असाम्या महो नृम्णस्य तूतुजिः ।
भर्ता वज्रस्य धृष्णोः पिता पुत्रमिव प्रियम् ॥ ३ ॥
युजानो अश्वा वातस्य धुनी देवो देवस्य वज्रिवः ।
स्यन्ता पथा विरुक्मता सृजानः स्तोष्यध्वनः ॥ ४ ॥
त्वं त्या चिद्वातस्याश्वागा ऋज्रा त्मना वहध्यै ।
ययोर्देवो न मर्त्यो यन्ता नकिर्विदाय्यः ॥ ५ ॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

अध ग्मन्तोशना पृच्छते वां कदर्था न आ गृहम् ।
आ जग्मथुः पराकाद्दिवश्च ग्मश्च मर्त्यम् ॥ ६ ॥
आ न इन्द्र पृक्षसेऽस्माकं ब्रह्मोद्यतम् ।
तत्त्वा याचामहेऽवः शुष्णं यद्धन्नमानुषम् ॥ ७ ॥
अकर्मा दस्युरभि नो अमन्तुरन्यव्रतो अमानुषः ।
त्वं तस्यामित्रहन्वधर्दासस्य दम्भय ॥ ८ ॥
त्वं न इन्द्र शूर शूरैरुत त्वोतासो बर्हणा ।
पुरुत्रा ते वि पूर्तयो नवन्त क्षोणयो यथा ॥ ९ ॥
त्वं तान्वृत्रहत्ये चोदयो नॄन्कार्पाणे शूर वज्रिवः ।
गुहा यदी कवीनां विशां नक्षत्रशवसाम् ॥ १० ॥



अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

मक्षू ता त इन्द्र दानाप्नस आक्षाणे शूर वज्रिवः ।
यद्ध शुष्णस्य दम्भयो जातं विश्वं सयावभिः ॥ ११ ॥
माकुध्र्यगिन्द्र शूर वस्वीरस्मे भूवन्नभिष्टयः ।
वयंवयं त आसां सुम्ने स्याम वज्रिवः ॥ १२ ॥
अस्मे ता त इन्द्र सन्तु सत्याहिंसन्तीरुपस्पृशः ।
विद्याम यासां भुजो धेनूनां न वज्रिवः ॥ १३ ॥
अहस्ता यदपदी वर्धत क्षाः शचीभिर्वेद्यानाम् ।
शुष्णं परि प्रदक्षिणिद्विश्वायवे नि शिश्नथः ॥ १४ ॥
पिबापिबेदिन्द्र शूर सोमं मा रिषण्यो वसवान वसुः सन् ।
उत त्रायस्व गृणतो मघोनो महश्च रायो रेवतस्कृधी नः ॥ १५ ॥

## [ २३ ] त्रयोविंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४ आर्चीभुरिग्जगती; ३ निचृज्जगती; ५, ७ निचृत्त्रिष्टुप्; ६ आर्चीस्वराड्जगती॥ स्वरः—१, ५, ७ धैवतः; २-४, ६ निषादः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

यजामह इन्द्रं वज्रदक्षिणं हरीणां रथ्यं१ विव्रतानाम् ।
प्र श्मश्रु दोधुवदूर्ध्वथा भूद्वि सेनाभिर्दयमानो वि राधसा ॥ १ ॥
हरी न्वस्य या वने विदे वस्विन्द्रो मघैर्मघवा वृत्रहा भुवत् ।
ऋभुर्वाज ऋभुक्षाः पत्यते शवोऽव क्ष्णौमि दासस्य नाम चित् ॥ २ ॥
यदा वज्रं हिरण्यमिदथा रथं हरी यमस्य वहतो वि सूरिभिः ।
आ तिष्ठति मघवा सनश्रुत इन्द्रो वाजस्य दीर्घश्रवसस्पतिः ॥ ३ ॥
सो चिन्नु वृष्टिर्यूथ्या३ स्वा सचाँ इन्द्रः श्मश्रूणि हरिताभि प्रुष्णुते ।
अव वेति सुक्षयं सुते मधूदिद्धूनोति वातो यथा वनम् ॥ ४ ॥
यो वाचा विवाचो मृध्रवाचः पुरू सहस्राशिवा जघान ।
तत्तदिदस्य पौंस्यं गृणीमसि पितेव यस्तविषीं वावृधे शवः ॥ ५ ॥

स्तोमं त इन्द्र विमदा अजीजनन्नपूर्व्यं पुरुतमं सुदानवे ।
विद्मा ह्यस्य भोजनमिनस्य यदा पशुं न गोपाः करामहे ॥ ६ ॥
माकिर्न एना सख्या वि यौषुस्तव चेन्द्र विमदस्य च ऋषेः ।
विद्मा हि ते प्रमतिं देव जामिवदस्मे ते सन्तु सख्या शिवानि ॥ ७ ॥

### [ २४ ] चतुर्विंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः ॥ देवता—१-३ इन्द्रः; ४-६ अश्विनौ ॥ छन्दः—१ आस्तारपङ्क्तिः; २ आर्चीस्वराट्पङ्क्तिः; ३ शङ्कुमती पङ्क्तिः; ४, ६ अनुष्टुप्; ५ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-३ पञ्चमः; ४-६ गान्धारः ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

इन्द्र सोममिमं पिब मधुमन्तं चमू सुतम् ।
अस्मे रयिं नि धारय वि वो मदे सहस्रिणं पुरूवसो विवक्षसे ॥ १ ॥
त्वां यज्ञेभिरुक्थैरुप हव्येभिरीमहे ।
शचीपते शचीनां वि वो मदे श्रेष्ठं नो धेहि वार्यं विवक्षसे ॥ २ ॥
यस्पतिर्वार्याणामसि रध्रस्य चोदिता ।
इन्द्र स्तोतॄणामविता वि वो मदे द्विषो नः पाह्यंहसो विवक्षसे ॥ ३ ॥
युवं शक्रा मायाविना समीची निरमन्थतम् ।
विमदेन यदीळिता नासत्या निरमन्थतम् ॥ ४ ॥
विश्वे देवा अकृपन्त समीच्योर्निष्पतन्त्योः ।
नासत्यावब्रुवन्देवाः पुनरा वहतादिति ॥ ५ ॥
मधुमन्मे परायणं मधुमत्पुनरायनम् ।
ता नो देवा देवतया युवं मधुमतस्कृतम् ॥ ६ ॥

### [ २५ ] पञ्चविंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः ॥ देवता—सोमः ॥ छन्दः—१, २, ६, १०, ११ आस्तारपङ्क्तिः; ३-५ आर्षीनिचृत्पङ्क्तिः; ७-९ आर्षीविराट्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—पञ्चमः ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

भद्रं नो अपि वातय मनो दक्षमुत क्रतुम् ।
अधा ते सख्ये अन्धसो वि वो मदे रणन्गावो न यवसे विवक्षसे ॥ १ ॥



हृदिस्पृशस्त आसते विश्वेषु सोम धामसु ।
अधा कामा इमे मम वि वो मदे वि तिष्ठन्ते वसूयवो विवक्षसे ॥ २ ॥
उत व्रतानि सोम ते प्राहं मिनामि पाक्या ।
अधा पितेव सूनवे वि वो मदे मृळा नो अभि चिद्वधाद्विवक्षसे ॥ ३ ॥
समु प्र यन्ति धीतयः सर्गासोऽवताँइव ।
क्रतुं नः सोम जीवसे वि वो मदे धारया चमसाँइव विवक्षसे ॥ ४ ॥
तव त्ये सोम शक्तिभिर्निकामासो व्यृण्विरे ।
गृत्सस्य धीरास्तवसो वि वो मदे व्रजं गोमन्तमश्विनं विवक्षसे ॥ ५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

पशुं नः सोम रक्षसि पुरुत्रा विष्ठितं जगत् ।
समाकृणोषि जीवसे वि वो मदे विश्वा संपश्यन्भुवना विवक्षसे ॥ ६ ॥
त्वं नः सोम विश्वतो गोपा अदाभ्यो भव ।
सेध राजन्नप स्रिधो वि वो मदे मा नो दुःशंस ईशता विवक्षसे ॥ ७ ॥
त्वं नः सोम सुक्रतुर्वयोधेयाय जागृहि ।
क्षेत्रवित्तरो मनुषो वि वो मदे द्रुहो नः पाह्यंहसो विवक्षसे ॥ ८ ॥
त्वं नो वृत्रहन्तमेन्द्रस्येन्दो शिवः सखा ।
यत्सीं हवन्ते समिथे वि वो मदे युध्यमानास्तोकसातौ विवक्षसे ॥ ९ ॥
अयं घ स तुरो मद इन्द्रस्य वर्धत प्रियः ।
अयं कक्षीवतो महो वि वो मदे मतिं विप्रस्य वर्धयद्विवक्षसे ॥ १० ॥
अयं विप्राय दाशुषे वाजाँ इयर्ति गोमतः ।
अयं सप्तभ्य आ वरं वि वो मदे प्रान्धं श्रोणं च तारिषद्विवक्षसे ॥ ११ ॥

### [ २६ ] षड्विंशं सूक्तम्

ऋषिः—विमदः ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः ॥ देवता—पूषा ॥ छन्दः—१ उष्णिक्; २ आर्चीस्वराडनुष्टुप्; ३ ककुम्मत्यनुष्टुप्; ४ आर्चीनिचृदुष्णिक्; ५-८ पादनिचृदनुष्टुप्; ९ आर्चीविराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, ४ ऋषभः; २, ३, ५-९ गान्धारः ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

प्र ह्यच्छा मनीषाः स्पार्हा यन्ति नियुतः ।
प्र दस्रा नियुद्रथः पूषा अविष्टु माहिनः ॥ १ ॥
यस्य त्यन्महित्वं वाताप्यमयं जनः ।
विप्र आ वंसद्धीतिभिश्चिकेत सुष्टुतीनाम् ॥ २ ॥
स वेद सुष्टुतीनामिन्दुर्न पूषा वृषा ।
अभि प्सुरः प्रुषायति व्रजं न आ प्रुषायति ॥ ३ ॥
मंसीमहि त्वा वयमस्माकं देव पूषन् ।
मतीनां च साधनं विप्राणां चाधवम् ॥ ४ ॥
प्रत्यर्धिर्यज्ञानामश्वहयो रथानाम् ।
ऋषिः स यो मनुर्हितो विप्रस्य यावयत्सखः ॥ ५ ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

आधीषमाणायाः पतिः शुचायाश्च शुचस्य च ।
वासोवायोऽवीनामा वासांसि मर्मृजत् ॥ ६ ॥
इनो वाजानां पतिरिनः पुष्टीनां सखा ।
प्र श्मश्रु हर्यतो दूधोद्वि वृथा यो अदाभ्यः ॥ ७ ॥
आ ते रथस्य पूषन्नजा धुरं ववृत्युः ।
विश्वस्यार्थिनः सखा सनोजा अनपच्युतः ॥ ८ ॥
अस्माकमूर्जा रथं पूषा अविष्टु माहिनः ।
भुवद्वाजानां वृध इमं नः शृणवद्धवम् ॥ ९ ॥

[ २७ ] सप्तविंशं सूक्तम्

ऋषिः—वसुक्र ऐन्द्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ८, १०, १४, २२ त्रिष्टुप्; २, ९, १६, १८ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ४, ११, १२, १५, १९-२१, २३ निचृत्त्रिष्टुप्; ६, ७, १३, १७ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २४ भुरिक्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

असत्सु मे जरितः साभिवेगो यत्सुन्वते यजमानाय शिक्षम् ।
अनाशीर्दामहमस्मि प्रहन्ता सत्यध्वृतं वृजिनायन्तमाभुम् ॥ १ ॥



यदीदहं युधये संनयान्यदेवयून्तन्वा३ शूशुजानान् ।
अमा ते तुम्रं वृषभं पचानि तीव्रं सुतं पञ्चदशं नि षिञ्चम् ॥ २ ॥
नाहं तं वेद य इति ब्रवीत्यदेवयून्त्समरणे जघन्वान् ।
यदावाख्यत्समरणमृघावदादिद्ध मे वृषभा प्र ब्रुवन्ति ॥ ३ ॥
यदज्ञातेषु वृजनेष्वासं विश्वे सतो मघवानो म आसन् ।
जिनामि वेत्क्षेम आ सन्तमाभुं प्र तं क्षिणां पर्वते पादगृह्य ॥ ४ ॥
न वा उ मां वृजने वारयन्ते न पर्वतासो यदहं मनस्ये ।
मम स्वनात्कृधुकर्णो भयात एवेदनु द्यून्किरणः समेजात् ॥ ५ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

दर्शन्न्वत्र शृतपाँ अनिन्द्रान्बाहुक्षदः शरवे पत्यमानान् ।
घृषुं वा ये निनिदुः सखायमध्यू न्वेषु पवयो ववृत्युः ॥ ६ ॥
अभूर्वौक्षीर्व्यु१ आयुरानड्दर्षन्नु पूर्वो अपरो नु दर्षत् ।
द्वे पवस्ते परि तं न भूतो यो अस्य पारे रजसो विवेष ॥ ७ ॥
गावो यवं प्रयुता अर्यो अक्षन्ता अपश्यं सहगोपाश्चरन्तीः ।
हवा इदर्यो अभितः समायन्कियदासु स्वपतिश्छन्दयाते ॥ ८ ॥
सं यद्वयं यवसादो जनानामहं यवाद उर्वज्रे अन्तः ।
अत्रा युक्तोऽवसातारमिच्छादथो अयुक्तं युनजद्ववन्वान् ॥ ९ ॥
अत्रेदु मे मंससे सत्यमुक्तं द्विपाच्च यच्चतुष्पात्संसृजानि ।
स्त्रीभिर्यो अत्र वृषणं पृतन्यादयुद्धो अस्य वि भजानि वेदः ॥ १० ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

यस्यानक्षा दुहिता जात्वास कस्तां विद्वाँ अभि मन्याते अन्धाम् ।
कतरो मेनिं प्रति तं मुचाते य ईं वहाते य ईं वा वरेयात् ॥ ११ ॥
कियती योषा मर्यतो वधूयोः परिप्रीता पन्यसा वार्येण ।
भद्रा वधूर्भवति यत्सुपेशाः स्वयं सा मित्रं वनुते जने चित् ॥ १२ ॥
पत्तो जगार प्रत्यञ्चमत्ति शीर्ष्णा शिरः प्रति दधौ वरूथम् ।
आसीन ऊर्ध्वामुपसि क्षिणाति न्यङ्ङुत्तानामन्वेति भूमिम् ॥ १३ ॥

बृहन्नच्छायो अपलाशो अर्वा तस्थौ माता विषितो अत्ति गर्भः।
अन्यस्या वत्सं रिहती मिमाय कया भुवा नि दधे धेनुरूधः॥ १४॥
सप्त वीरासो अधरादुदायन्नष्टोत्तरात्तात्समजग्मिरन्ते।
नव पश्चातात्स्थिविमन्त आयन्दश प्राक्सानु वि तिरन्त्यश्नः॥ १५॥

अथाष्टादशो वर्गः॥ १८॥

दशानामेकं कपिलं समानं तं हिन्वन्ति क्रतवे पार्याय।
गर्भं माता सुधितं वक्षणास्ववेनन्तं तुषयन्ती बिभर्ति॥ १६॥
पीवानं मेषमपचन्त वीरा न्युप्ता अक्षा अनु दीव आसन्।
द्वा धनुं बृहतीमप्स्व१न्तः पवित्रवन्ता चरतः पुनन्ता॥ १७॥
वि क्रोशनासो विष्वञ्च आयन्पचाति नेमो नहि पक्षदर्धः।
अयं मे देवः सविता तदाह द्र्वन्न इद्वनवत्सर्पिरन्नः॥ १८॥
अपश्यं ग्रामं वहमानमारादचक्रया स्वधया वर्तमानम्।
सिषक्त्यर्यः प्र युगा जनानां सद्यः शिश्ना प्रमिनानो नवीयान्॥ १९॥
एतौ मे गावौ प्रमरस्य युक्तौ मो षु प्र सेधीर्मुहुरिन्ममन्धि।
आपश्चिदस्य वि नशन्त्यर्थं सूरश्च मर्क उपरो बभूवान्॥ २०॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

अयं यो वज्रः पुरुधा विवृत्तोऽवः सूर्यस्य बृहतः पुरीषात्।
श्रव इदेना परो अन्यदस्ति तदव्यथी जरिमाणस्तरन्ति॥ २१॥
वृक्षेवृक्षे नियता मीमयद्गौस्ततो वयः प्र पतान्पूरुषादः।
अथेदं विश्वं भुवनं भयात इन्द्राय सुन्वदृषये च शिक्षत्॥ २२॥
देवानां माने प्रथमा अतिष्ठन्कृन्तत्रादेषामुपरा उदायन्।
त्रयस्तपन्ति पृथिवीमनूपा द्वा बृबूकं वहतः पुरीषम्॥ २३॥
सा ते जीवातुरुत तस्य विद्धि मा स्मैतादृगप गूहः समर्ये।
आविः स्वः कृणुते गूहते बुसं स पादुरस्य निर्णिजो न मुच्यते॥ २४॥



## [ २८ ] अष्टाविंशं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्रवसुक्रयोः संवाद ऐन्द्रः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, २, ७, ८, १२ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ६ त्रिष्टुप्; ४, ५, १० विराट्त्रिष्टुप्; ९, ११ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

विश्वो ह्य१न्यो अरिराजगाम ममेदह श्वशुरो ना जगाम।
जक्षीयाद्धाना उत सोमं पपीयात्स्वाशितः पुनरस्तं जगायात्॥ १॥
स रोरुवद् वृषभस्तिग्मशृङ्गो वर्ष्मन्तस्थौ वरिमन्ना पृथिव्याः।
विश्वेष्वेनं वृजनेषु पामि यो मे कुक्षी सुतसोमः पृणाति॥ २॥
अद्रिणा ते मन्दिन इन्द्र तूयान्त्सुन्वन्ति सोमान्पिबसि त्वमेषाम्।
पचन्ति ते वृषभाँ अत्सि तेषां पृक्षेण यन्मघवन्हूयमानः॥ ३॥
इदं सु मे जरितरा चिकिद्धि प्रतीपं शापं नद्यो वहन्ति।
लोपाशः सिंहं प्रत्यञ्चमत्साः क्रोष्टा वराहं निरतक्त कक्षात्॥ ४॥
कथा त एतदहमा चिकेतं गृत्सस्य पाकस्तवसो मनीषाम्।
त्वं नो विद्वाँ ऋतुथा वि वोचो यमर्धं ते मघवन्क्षेम्या धूः॥ ५॥
एवा हि मां तवसं वर्धयन्ति दिवश्चिन्मे बृहत उत्तरा धूः।
पुरू सहस्रा नि शिशामि साकमशत्रुं हि मा जनिता जजान॥ ६॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

एवा हि मां तवसं जज्ञुरुग्रं कर्मन्कर्मन्वृषणमिन्द्र देवाः।
वधीं वृत्रं वज्रेण मन्दसानोऽप व्रजं महिना दाशुषे वम्॥ ७॥
देवास आयन्परशूँरबिभ्रन्वना वृश्चन्तो अभि विड्भिरायन्।
नि सुद्र्वं१ दधतो वक्षणासु यत्रा कृपीटमनु तद्दहन्ति॥ ८॥
शशः क्षुरं प्रत्यञ्चं जगाराद्रिं लोगेन व्यभेदमारात्।
बृहन्तं चिदृहते रन्धयानि वयद्वत्सो वृषभं शूशुवानः॥ ९॥
सुपर्ण इत्था नखमा सिषायावरुद्धः परिपदं न सिंहः।
निरुद्धश्चिन्महिषस्तर्ष्यावान्गोधा तस्मा अयथं कर्षदेतत्॥ १०॥

तेभ्यो गोधा अयथं कर्षदेतद्ये ब्रह्मणः प्रतिपीयन्त्यन्नैः।
सिम उक्ष्णोऽ वसृष्टाँ अदन्ति स्वयं बलानि तन्वः शृणानाः ॥ ११ ॥
एते शमीभिः सुशमी अभूवन्ये हिन्विरे तन्व१ः सोम उक्थैः।
नृवद्वदन्नुप नो माहि वाजान्दिवि श्रवो दधिषे नाम वीरः ॥ १२ ॥

## [ २९ ] एकोनत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—वसुक्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ५, ७ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४, ६ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

वने न वा यो न्यधायि चाकञ्छुचिर्वां स्तोमो भुरणावजीगः।
यस्येदिन्द्रः पुरुदिनेषु होता नृणां नर्यो नृतमः क्षपावान् ॥ १ ॥
प्र ते अस्या उषसः प्रापरस्या नृतौ स्याम नृतमस्य नृणाम्।
अनु त्रिशोकः शतमावहन्नॄन्कुत्सेन रथो यो असत्ससवान् ॥ २ ॥
कस्ते मद इन्द्र रन्त्यो भूद्दुरो गिरो अभ्यु१ग्रो वि धाव।
कद्वाहो अर्वागुप मा मनीषा आ त्वा शक्यामुपमं राधो अन्नैः ॥ ३ ॥
कदु द्युम्नमिन्द्र त्वावतो नॄन्कया धिया करसे कन्न आगन्।
मित्रो न सत्य उरुगाय भृत्या अन्ने समस्य यदसन्मनीषाः ॥ ४ ॥
प्रेरय सूरो अर्थं न पारं ये अस्य कामं जनिधाइव ग्मन्।
गिरश्च ये ते तुविजात पूर्वीर्नर इन्द्र प्रतिशिक्षन्त्यन्नैः ॥ ५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

मात्रे नु ते सुमिते इन्द्र पूर्वी द्यौर्मज्मना पृथिवी काव्येन।
वराय ते घृतवन्तः सुतासः स्वाद्मन्भवन्तु पीतये मधूनि ॥ ६ ॥
आ मध्वो अस्मा असिचन्नमत्रमिन्द्राय पूर्णं स हि सत्यराधाः।
स वावृधे वरिमन्ना पृथिव्या अभि क्रत्वा नर्यः पौंस्यैश्च ॥ ७ ॥
व्यानळिन्द्रः पृतनाः स्वोजा आस्मै यतन्ते सख्याय पूर्वीः।
आ स्मा रथं न पृतनासु तिष्ठ यं भद्रया सुमत्या चोदयासे ॥ ८ ॥



तृतीयोऽनुवाकः

## [ ३० ] त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कवष ऐलूषः ॥ देवता—आप अपान्नपाद्वा ॥ छन्दः—१, ३, ९, ११, १२, १५ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ४, ६, ८, १४ विराट्त्रिष्टुप्; ५, ७, १०, १३ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

प्र देवत्रा ब्रह्मणे गातुरेत्वपो अच्छा मनसो न प्रयुक्ति।
महीं मित्रस्य वरुणस्य धासिं पृथुज्रयसे रीरधा सुवृक्तिम् ॥ १ ॥
अध्वर्यवो हविष्मन्तो हि भूताऽ च्छाप इतोशतीरुशन्तः ।
अव याश्चष्टे अरुणः सुपर्णस्तमास्यध्वमूर्मिमद्या सुहस्ताः ॥ २ ॥
अध्वर्यवोऽ प इता समुद्रमपां नपातं हविषा यजध्वम् ।
स वो ददूर्मिमद्या सुपूतं तस्मै सोमं मधुमन्तं सुनोत ॥ ३ ॥
यो अनिध्मो दीदयदप्स्व१न्तर्यं विप्रास ईळते अध्वरेषु ।
अपां नपान्मधुमतीरपो दा याभिरिन्द्रो वावृधे वीर्याय ॥ ४ ॥
याभिः सोमो मोदते हर्षते च कल्याणीभिर्युवतिभिर्न मर्यः।
ता अध्वर्यो अपो अच्छा परेहि यदासिञ्चा ओषधीभिः पुनीतात् ॥ ५ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

एवेद्यूने युवतयो नमन्त यदीमुशन्नुशतीरेत्यच्छ ।
सं जानते मनसा सं चिकित्रेऽध्वर्यवो धिषणापश्च देवीः ॥ ६ ॥
यो वो वृताभ्यो अकृणोदु लोकं यो वो मह्या अभिशस्तेरमुञ्चत्।
तस्मा इन्द्राय मधुमन्तमूर्मिं देवमादनं प्र हिणोतनापः ॥ ७ ॥
प्रास्मै हिनोत मधुमन्तमूर्मिं गर्भो यो वः सिन्धवो मध्व उत्सः।
घृतपृष्ठमीड्यमध्वरेष्वापो रेवतीः शृणुता हवं मे ॥ ८ ॥
तं सिन्धवो मत्सरमिन्द्रपानमूर्मिं प्र हेत य उभे इयर्ति।
मदच्युतमौशानं नभोजां परि त्रितन्तुं विचरन्तमुत्सम् ॥ ९ ॥
आववृततीरध नु द्विधारा गोषुयुधो न नियवं चरन्तीः।
ऋषे जनित्रीर्भुवनस्य पत्नीरपो वन्दस्व सवृधः सयोनीः ॥ १० ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

हिनोता नो अध्वरं देवयज्या हिनोत ब्रह्म सनये धनानाम्।
ऋतस्य योगे वि ष्यध्वमूधः श्रुष्टीवरीर्भूतनास्मभ्यमापः ॥ ११ ॥
आपो रेवतीः क्षयथा हि वस्वः क्रतुं च भद्रं बिभृथामृतं च।
रायश्च स्थ स्वपत्यस्य पत्नीः सरस्वती तद् गृणते वयो धात् ॥ १२ ॥
प्रति यदापो अदृश्रमायतीर्घृतं पयांसि बिभ्रतीर्मधूनि।
अध्वर्युभिर्मनसा संविदाना इन्द्राय सोमं सुषुतं भरन्तीः ॥ १३ ॥
एमा अग्मन्रेवतीर्जीवधन्या अध्वर्यवः सादयता सखायः।
नि बर्हिषि धत्तन सोम्यासोऽपां नप्त्रा संविदानास एनाः ॥ १४ ॥
आग्मन्नाप उशतीर्बर्हिरेदं न्यध्वरे असदन्देवयन्तीः।
अध्वर्यवः सुनुतेन्द्राय सोममभूदु वः सुशका देवयज्या ॥ १५ ॥

## [ ३१ ] एकत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कवष ऐलूषः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ८ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ४, ५, ७, ११ त्रिष्टुप्; ३, १० विराट्त्रिष्टुप्; ६ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ९ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

आ नो देवानामुप वेतु शंसो विश्वेभिस्तुरैरवसे यजत्रः।
तेभिर्वयं सुषखायो भवेम तरन्तो विश्वा दुरिता स्याम ॥ १ ॥
परि चिन्मर्तो द्रविणं ममन्यादृतस्य पथा नमसा विवासेत्।
उत स्वेन क्रतुना सं वदेत श्रेयांसं दक्षं मनसा जगृभ्यात् ॥ २ ॥
अधायि धीतिरससृग्रमंशास्तीर्थे न दस्ममुप यन्त्यूमाः।
अभ्यानश्म सुवितस्य शूषं नवेदसो अमृतानामभूम ॥ ३ ॥
नित्यश्चाकन्यात्स्वपतिर्दमूना यस्मा उ देवः सविता जजान।
भगो वा गोभिरर्यमेमनज्यात्सो अस्मै चारुश्छदयदुत स्यात् ॥ ४ ॥
इयं सा भूया उषसामिव क्षा यद्ध क्षुमन्तः शवसा समायन्।
अस्य स्तुतिं जरितुर्भिक्षमाणा आ नः शग्मास उप यन्तु वाजाः ॥ ५ ॥



अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

अस्येदेषा सुमतिः पप्रथानाऽभवत्पूर्व्या भूमना गौः।
अस्य सनीळा असुरस्य योनौ समान आ भरणे बिभ्रमाणाः ॥ ६ ॥
किं स्विद्वनं क उ स वृक्ष आस यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः।
संतस्थाने अजरे इतऊती अहानि पूर्वीरुषसो जरन्त ॥ ७ ॥
नैतावदेना परो अन्यदस्त्युक्षा स द्यावापृथिवी बिभर्ति।
त्वचं पवित्रं कृणुत स्वधावान्यदीं सूर्यं न हरितो वहन्ति ॥ ८ ॥
स्तेगो न क्षामत्येति पृथ्वीं मिहं न वातो वि ह वाति भूम।
मित्रो यत्र वरुणो अज्यमानोऽग्निर्वने न व्यसृष्ट शोकम् ॥ ९ ॥
स्तरीर्यत्सूत सद्यो अज्यमाना व्यथिरव्यथीः कृणुत स्वगोपा।
पुत्रो यत्पूर्वः पित्रोर्जनिष्ट शम्यां गौर्जगार यद्ध पृच्छान् ॥ १० ॥
उत कण्वं नृषदः पुत्रमाहुरुत श्यावो धनमादत्त वाजी।
प्र कृष्णाय रुशदपिन्वतोधर्ऋतमत्र नकिरस्मा अपीपेत् ॥ ११ ॥

## [ ३२ ] द्वात्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कवष ऐलूषः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, २ विराड्जगती; ३ निचृत् जगती; ४ पादनिचृज्जगती; ५ आर्चीभुरिग्जगती; ६ त्रिष्टुप्; ७ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ८, ९ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-५ निषादः; ६-९ धैवतः ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

प्र सु ग्मन्ता धियसानस्य सक्षणि वरेभिर्वराँ अभि षु प्रसीदतः।
अस्माकमिन्द्र उभयं जुजोषति यत्सोम्यस्यान्धसो बुबोधति ॥ १ ॥
वीन्द्र यासि दिव्यानि रोचना वि पार्थिवानि रजसा पुरुष्टुत।
ये त्वा वहन्ति मुहुरध्वराँ उप ते सु वन्वन्तु वग्वनाँ अराधसः ॥ २ ॥
तदिन्मे छन्त्सद्वपुषो वपुष्टरं पुत्रो यज्जानं पित्रोरधीयति।
जाया पतिं वहति वग्नुना सुमत्पुंस इद्भद्रो वहतुः परिष्कृतः ॥ ३ ॥
तदित्सधस्थमभि चारु दीधय गावो यच्छासन्वहतुं न धेनवः।
माता यन्मन्तुर्यूथस्य पूर्व्याभि वाणस्य सप्तधातुरिज्जनः ॥ ४ ॥

प्र वोऽच्छा रिरिचे देवयुष्पदमेको रुद्रेभिर्याति तुर्वणिः ।
जरा वा येष्वमृतेषु दावने परि व ऊमेभ्यः सिञ्चता मधु ॥ ५ ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

निधीयमानमपगूळ्हमप्सु प्र मे देवानां व्रतपा उवाच ।
इन्द्रो विद्वाँ अनु हि त्वा चचक्ष तेनाहमग्ने अनुशिष्ट आगाम् ॥ ६ ॥
अक्षेत्रवित्क्षेत्रविदं ह्यप्राट् स प्रैति क्षेत्रविदानुशिष्टः ।
एतद्वै भद्रमनुशासनस्योत स्रुतिं विन्दत्यञ्जसीनाम् ॥ ७ ॥
अद्येदु प्राणीदममन्निमाहापीवृतो अधयन्मातुरूधः ।
एमेनमाप जरिमा युवानमहेळन्वसुः सुमना बभूव ॥ ८ ॥
एतानि भद्रा कलश क्रियाम कुरुश्रवण ददतो मघानि ।
दान इद्वो मघवानः सो अस्त्वयं च सोमो हृदि यं बिभर्मि ॥ ९ ॥

इति सप्तमाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥

## अथ सप्तमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः

### [ ३३ ] त्रयस्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कवष ऐलूषः ॥ देवता—१ विश्वे देवाः; २, ३ इन्द्रः; ४, ५ कुरुश्रवणस्य त्रासदस्यवस्य दानस्तुतिः; ६-९ उपमश्रवा मित्रातिथिपुत्राः ॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २ निचृद्बृहती; ३ भुरिग्बृहती; ४-७, ९ गायत्री; ८ पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—१ धैवतः; २, ३ मध्यमः; ४-९ षड्जः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

प्र मा युयुज्रे प्रयुजो जनानां वहामि स्म पूषणमन्तरेण ।
विश्वे देवासो अध मामरक्षन्दुःशासुरागादिति घोष आसीत् ॥ १ ॥
सं मा तपन्त्यभितः सपत्नीरिव पर्शवः ।
नि बाधते अमतिर्नग्नता जसुर्वेर्न वेवीयते मतिः ॥ २ ॥
मूषो न शिश्ना व्यदन्ति माध्यः स्तोतारं ते शतक्रतो ।
सकृत्सु नो मघवन्निन्द्र मृळयाधा पितेव नो भव ॥ ३ ॥



कुरुश्रवणमावृणि राजानं त्रासदस्यवम् ।
मंहिष्ठं वाघतामृषिः ॥ ४ ॥
यस्य मा हरितो रथे तिस्रो वहन्ति साधुया ।
स्तवै सहस्रदक्षिणे ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

यस्य प्रस्वादसो गिर उपमश्रवसः पितुः । क्षेत्रं न रण्वमूचुषे ॥ ६ ॥
अधि पुत्रोपमश्रवो नपान्मित्रातिथेरिहि । पितुष्टे अस्मि वन्दिता ॥ ७ ॥
यदीशीयामृतानामुत वा मर्त्यानाम् । जीवेदिन्मघवा मम ॥ ८ ॥
न देवानामति व्रतं शतात्मा चन जीवति । तथा युजा वि वावृते ॥ ९ ॥

### [ ३४ ] चतुस्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कवष ऐलूष अक्षो वा मौजवान् ॥ देवता—१, ७, ९, १२, १३ अक्षकृषिप्रशंसा; २-६, ८, १०, ११, १४ अक्षकितवनिन्दा ॥ छन्दः—१, २, ८, १२, १३ त्रिष्टुप्; ३, ६, ११, १४ निचृत्त्रिष्टुप्; ४, ५, ९, १० विराट्त्रिष्टुप्; ७ जगती ॥ स्वरः—१-६, ८-१४ धैवतः; ७ निषादः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

प्रावेपा मा बृहतो मादयन्ति प्रवातेजा इरिणे वर्वृतानाः ।
सोमस्येव मौजवतस्य भक्षो विभीदको जागृविर्मह्यमच्छान् ॥ १ ॥
न मा मिमेथ न जिहीळ एषा शिवा सखिभ्य उत मह्यमासीत् ।
अक्षस्याहमेकपरस्य हेतोरनुव्रतामप जायामरोधम् ॥ २ ॥
द्वेष्टि श्वश्रूरप जाया रुणद्धि न नाथितो विन्दते मर्डितारम् ।
अश्वस्येव जरतो वस्न्यस्य नाहं विन्दामि कितवस्य भोगम् ॥ ३ ॥
अन्ये जायां परि मृशन्त्यस्य यस्यागृधद्वेदने वाज्य१क्षः ।
पिता माता भ्रातर एनमाहुर्न जानीमो नयता बद्धमेतम् ॥ ४ ॥
यदादीध्ये न दविषाण्येभिः परायद्भ्योऽव हीये सखिभ्यः ।
न्युप्ताश्च बभ्रवो वाचमक्रतँ एमीदेषां निष्कृतं जारिणीव ॥ ५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

सभामेति कितवः पृच्छमानो जेष्यामीति तन्वा३ शूशुजानः ।
अक्षासो अस्य वि तिरन्ति कामं प्रतिदीव्ने दधत आ कृतानि ॥ ६ ॥
अक्षास इदङ्कुशिनो नितोदिनो निकृत्वानस्तपनास्तापयिष्णवः ।
कुमारदेष्णा जयतः पुनर्हणो मध्वा सम्पृक्ताः कितवस्य बर्हणा ॥ ७ ॥
त्रिपञ्चाशः क्रीळति व्रात एषां देवइव सविता सत्यधर्मा ।
उग्रस्य चिन्मन्यवे ना नमन्ते राजा चिदेभ्यो नम इत्कृणोति ॥ ८ ॥
नीचा वर्तन्त उपरि स्फुरन्त्यहस्तासो हस्तवन्तं सहन्ते ।
दिव्या अङ्गारा इरिणे न्युप्ताः शीताः सन्तो हृदयं निर्दहन्ति ॥ ९ ॥
जाया तप्यते कितवस्य हीना माता पुत्रस्य चरतः क्व स्वित् ।
ऋणावा बिभ्यद्धनमिच्छमानोऽन्येषामस्तमुप नक्तमेति ॥ १० ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

स्त्रियं दृष्ट्वाय कितवं ततापान्येषां जायां सुकृतं च योनिम् ।
पूर्वाह्णे अश्वान्युयुजे हि बभ्रून्त्सो अग्नेरन्ते वृषलः पपाद ॥ ११ ॥
यो वः सेनानीर्महतो गणस्य राजा व्रातस्य प्रथमो बभूव ।
तस्मै कृणोमि न धना रुणध्मि दशाहं प्राचीस्तदृतं वदामि ॥ १२ ॥
अक्षैर्मा दीव्यः कृषिमित्कृषस्व वित्ते रमस्व बहु मन्यमानः ।
तत्र गावः कितव तत्र जाया तन्मे वि चष्टे सवितायमर्यः ॥ १३ ॥
मित्रं कृणुध्वं खलु मृळता नो मा नो घोरेण चरताभि धृष्णु ।
नि वो नु मन्युर्विशतामरातिरन्यो बभ्रूणां प्रसितौ न्वस्तु ॥ १४ ॥

## [ ३५ ] पञ्चत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—लुशो धानाकः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ६, ९, ११ विराड्जगती; २ भुरिग्जगती; ३, ७, १०, १२ पादनिचृज्जगती; ४, ८ आर्चीस्वराड्जगती; ५ आर्चीभुरिग्जगती; १३ निचृत्त्रिष्टुप्; १४ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-१२ निषादः; १३, १४ धैवतः ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

अबुध्रमु त्य इन्द्रवन्तो अग्नयो ज्योतिर्भरन्त उषसो व्युष्टिषु ।
मही द्यावापृथिवी चेततामपोऽद्या देवानामव आ वृणीमहे ॥ १ ॥



दिवस्पृथिव्योरव आ वृणीमहे मातॄन्त्सिन्धून्पर्वताञ्छर्यणावतः ।
अनागास्त्वं सूर्यमुषासमीमहे भद्रं सोमः सुवानो अद्या कृणोतु नः ॥ २ ॥
द्यावा नो अद्य पृथिवी अनागसो मही त्रायेतां सुविताय मातरा ।
उषा उच्छन्त्यप बाधतामघं स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ३ ॥
इयं न उस्रा प्रथमा सुदेव्यं रेवत्सनिभ्यो रेवती व्युच्छतु ।
आरे मन्युं दुर्विदत्रस्य धीमहि स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ४ ॥
प्र याः सिस्रते सूर्यस्य रश्मिभिर्ज्योतिर्भरन्तीरुषसो व्युष्टिषु ।
भद्रा नो अद्य श्रवसे व्युच्छत स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ५ ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

अनमीवा उषस आ चरन्तु न उदग्नयो जिहतां ज्योतिषा बृहत् ।
आयुक्षातामश्विना तूतुजिं रथं स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ६ ॥
श्रेष्ठं नो अद्य सवितर्वरेण्यं भागमा सुव स हि रत्नधा असि ।
रायो जनित्रीं धिषणामुप ब्रुवे स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ७ ॥
पिपर्तु मा तदृतस्य प्रवाचनं देवानां यन्मनुष्या३ अमन्महि ।
विश्वा इदुस्राः स्पळुदेति सूर्यः स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ८ ॥
अद्वेषो अद्य बर्हिषः स्तरीमणि ग्राव्णां योगे मन्मनः साध ईमहे ।
आदित्यानां शर्मणि स्था भुरण्यसि स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ९ ॥
आ नो बर्हिः सधमादे बृहद्दिवि देवाँ ईळे सादया सप्त होतॄन् ।
इन्द्रं मित्रं वरुणं सातये भगं स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ १० ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

त आदित्या आ गता सर्वतातये वृधे नो यज्ञमवता सजोषसः ।
बृहस्पतिं पूषणमश्विना भगं स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ ११ ॥
तन्नो देवा यच्छत सुप्रवाचनं छर्दिरादित्याः सुभरं नृपाय्यम् ।
पश्वे तोकाय तनयाय जीवसे स्वस्त्य१ग्निं समिधानमीमहे ॥ १२ ॥
विश्वे अद्य मरुतो विश्व ऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ।
विश्वे नो देवा अवसा गमन्तु विश्वमस्तु द्रविणं वाजो अस्मे ॥ १३ ॥

यं देवासोऽवथ वाजसातौ यं त्रायध्वे यं पिपृथात्यंहः।
यो वो गोपीथे न भयस्य वेद ते स्याम देववीतये तुरासः॥१४॥

[ ३६ ] षट्त्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—लुशो धानाकः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१, २, ४, ६-८, ११ निचृज्जगती; ३ विराड्जगती; ५, ९, १० जगती; १२ पादनिचृज्जगती; १३ त्रिष्टुप्; १४ स्वराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-१२ निषादः; १३, १४ धैवतः॥

अथ नवमो वर्गः॥९॥

उषासानक्ता बृहती सुपेशसा द्यावाक्षामा वरुणो मित्रो अर्यमा।
इन्द्रं हुवे मरुतः पर्वताँ अप आदित्यान्द्यावापृथिवी अपः स्वः॥१॥
द्यौश्च नः पृथिवी च प्रचेतस ऋतावरी रक्षतामंहसो रिषः।
मा दुर्विदत्रा निर्ऋतिर्न ईशत तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥२॥
विश्वस्मान्नो अदितिः पात्वंहसो माता मित्रस्य वरुणस्य रेवतः।
स्वर्वज्ज्योतिरवृकं नशीमहि तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥३॥
ग्रावा वदन्नप रक्षांसि सेधतु दुष्ष्वप्न्यं निर्ऋतिं विश्वमत्रिणम्।
आदित्यं शर्म मरुतामशीमहि तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥४॥
एन्द्रो बर्हिः सीदतु पिन्वतामिळा बृहस्पतिः सामभिर्ऋक्वो अर्चतु।
सुप्रकेतं जीवसे मन्म धीमहि तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥५॥

अथ दशमो वर्गः॥१०॥

दिविस्पृशं यज्ञमस्माकमश्विना जीराध्वरं कृणुतं सुम्नमिष्टये।
प्राचीनरश्मिमाहुतं घृतेन तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥६॥
उप ह्वये सुहवं मारुतं गणं पावकमृष्वं सख्याय शंभुवम्।
रायस्पोषं सौश्रवसाय धीमहि तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥७॥
अपां पेरुं जीवधन्यं भरामहे देवाव्यं सुहवमध्वरश्रियम्।
सुरश्मिं सोममिन्द्रियं यमीमहि तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥८॥
सनेम तत्सुसनिता सनित्वभिर्वयं जीवा जीवपुत्रा अनागसः।
ब्रह्मद्विषो विष्वगेनो भरेरत तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥९॥



ये स्था मनोर्यज्ञियास्ते शृणोतन यद्वो देवा ईमहे तद्ददातन।
जैत्रं क्रतुं रयिमद्वीरवद्यशस्तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥१०॥

अथैकादशो वर्गः॥११॥

महदद्य महतामा वृणीमहेऽवो देवानां बृहतामनर्वणाम्।
यथा वसु वीरजातं नशामहै तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥११॥
महो अग्नेः समिधानस्य शर्मण्यनागा मित्रे वरुणे स्वस्तये।
श्रेष्ठे स्याम सवितुः सवीमनि तद्देवानामवो अद्या वृणीमहे॥१२॥
ये सवितुः सत्यसवस्य विश्वे मित्रस्य व्रते वरुणस्य देवाः।
ते सौभगं वीरवद्गोमदप्नो दधातन द्रविणं चित्रमस्मे॥१३॥
सविता पश्चातात्सविता पुरस्तात्सवितोत्तरात्तात्सविताधरात्तात्।
सविता नः सुवतु सर्वतातिं सविता नो रासतां दीर्घमायुः॥१४॥

[ ३७ ] सप्तत्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—अभितपाः सौर्यः॥ देवता—सूर्यः॥ छन्दः—१-५ निचृज्जगती; ६-९ विराड्जगती; ११, १२ जगती; १० निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-९, ११, १२ निषादः; १० धैवतः॥

अथ द्वादशो वर्गः॥१२॥

नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतं सपर्यत।
दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शंसत॥१॥
सा मा सत्योक्तिः परि पातु विश्वतो द्यावा च यत्र ततनन्नहानि च।
विश्वमन्यन्नि विशते यदेजति विश्वाहापो विश्वाहोदेति सूर्यः॥२॥
न ते अदेवः प्रदिवो नि वासते यदेतशेभिः पतरै रथर्यसि।
प्राचीनमन्यदनु वर्तते रज उदन्येन ज्योतिषा यासि सूर्य॥३॥
येन सूर्य ज्योतिषा बाधसे तमो जगच्च विश्वमुदियर्षि भानुना।
तेनास्मद्विश्वामनिरामनाहुतिमपामीवामप दुष्ष्वप्न्यं सुव॥४॥
विश्वस्य हि प्रेषितो रक्षसि व्रतमहेळयन्नुच्चरसि स्वधा अनु।
यदद्य त्वा सूर्योपब्रवामहै तं नो देवा अनु मंसीरत क्रतुम्॥५॥

तं नो द्यावापृथिवी तन्न आप इन्द्रः शृण्वन्तु मरुतो हवं वचः।
मा शूने भूम सूर्यस्य संदृशि भद्रं जीवन्तो जरणामशीमहि॥ ६॥
अथ त्रयोदशो वर्गः॥ १३॥
विश्वाहा त्वा सुमनसः सुचक्षसः प्रजावन्तो अनमीवा अनागसः।
उद्यन्तं त्वा मित्रमहो दिवेदिवे ज्योग्जीवाः प्रति पश्येम सूर्य॥ ७॥
महि ज्योतिर्बिभ्रतं त्वा विचक्षण भास्वन्तं चक्षुषेचक्षुषे मयः।
आरोहन्तं बृहतः पाजसस्परि वयं जीवाः प्रति पश्येम सूर्य॥ ८॥
यस्य ते विश्वा भुवनानि केतुना प्र चेरते नि च विशन्ते अक्तुभिः।
अनागास्त्वेन हरिकेश सूर्याह्नाह्ना नो वस्यसावस्यसोदिहि॥ ९॥
शं नो भव चक्षसा शं नो अह्ना शं भानुना शं हिमा शं घृणेन।
यथा शमध्वञ्छमसद्दुरोणे तत्सूर्य द्रविणं धेहि चित्रम्॥ १०॥
अस्माकं देवा उभयाय जन्मने शर्म यच्छत द्विपदे चतुष्पदे।
अदत्पिबदूर्जयमानमाशितं तदस्मे शं योररपो दधातन॥ ११॥
यद्वो देवाश्चकृम जिह्वया गुरु मनसो वा प्रयुती देवहेळनम्।
अरावा यो नो अभि दुच्छुनायते तस्मिन्तदेनो वसवो नि धेतन॥ १२॥

## [ ३८ ] अष्टात्रिंशं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्रो मुष्कवान्॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ५ निचृज्जगती;
२ पादनिचृज्जगती; ३, ४ विराड्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४॥
अस्मिन्न इन्द्र पृत्सुतौ यशस्वति शिमीवति क्रन्दसि प्राव सातये।
यत्र गोषाता धृषितेषु खादिषु विष्वक्पतन्ति दिद्यवो नृषाह्ये॥ १॥
स नः क्षुमन्तं सदने व्यूर्णुहि गोअर्णसं रयिमिन्द्र श्रवाय्यम्।
स्याम ते जयतः शक्र मेदिनो यथा वयमुश्मसि तद्वसो कृधि॥ २॥
यो नो दास आर्यो वा पुरुष्टुतादेव इन्द्र युधये चिकेतति ।
अस्माभिष्टे सुषहाः सन्तु शत्रवस्त्वया वयं तान्वनुयाम संगमे॥ ३॥



यो दभ्रेभिर्हव्यो यश्च भूरिभिर्यो अभीके वरिवोविन्नृषाह्ये ।
तं विखादे सस्निमद्य श्रुतं नरमर्वाञ्चमिन्द्रमवसे करामहे ॥ ४॥
स्ववृजं हि त्वामहमिन्द्र शुश्रवानानुदं वृषभ रध्रचोदनम् ।
प्र मुञ्चस्व परि कुत्सादिहा गहि किमु त्वावान्मुष्कयोर्बद्ध आसते॥ ५॥

## [ ३९ ] एकोनचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—घोषा काक्षीवती॥ देवता—अश्विनौ॥ छन्दः—१, ६, ७, ११, १३ निचृज्जगती; २, ८,
९, १२ जगती; ३ विराड्जगती; ४, ५ पादनिचृज्जगती; १० आर्चीस्वराड्जगती;
१४ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-१३ निषादः; १४ धैवतः॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥
यो वां परिज्मा सुवृदश्विना रथो दोषामुषासो हव्यो हविष्मता।
शश्वत्तमासस्तमु वामिदं वयं पितुर्न नाम सुहवं हवामहे॥ १॥
चोदयतं सूनृताः पिन्वतं धिय उत्पुरन्धीरीरयतं तदुश्मसि।
यशसं भागं कृणुतं नो अश्विना सोमं न चारुं मघवत्सु नस्कृतम्॥ २॥
अमाजुरश्चिद्भवथो युवं भगोऽनाशोश्चिदवितारापमस्य चित्।
अन्धस्य चिन्नासत्या कृशस्य चिद्युवामिदाहुर्भिषजा रुतस्य चित्॥ ३॥
युवं च्यवानं सनयं यथा रथं पुनर्युवानं चरथाय तक्षथुः।
निष्टौग्र्यमूहथुरद्भ्यस्परि विश्वेत्ता वां सवनेषु प्रवाच्या ॥ ४॥
पुराणा वां वीर्या३ प्र ब्रवा जनेऽथो हासथुर्भिषजा मयोभुवा।
ता वां नु नव्याववसे करामहेऽयं नासत्या श्रदरिर्यथा दधत्॥ ५॥
अथ षोडशो वर्गः॥ १६॥
इयं वामह्वे शृणुतं मे अश्विना पुत्रायेव पितरा मह्यं शिक्षतम्।
अनापिरज्ञा असजात्यामतिः पुरा तस्या अभिशस्तेरव स्पृतम्॥ ६॥
युवं रथेन विमदाय शुन्ध्युवं न्यूहथुः पुरुमित्रस्य योषणाम्।
युवं हवं वध्रिमत्या अगच्छतं युवं सुषुतिं चक्रथुः पुरन्धये॥ ७॥
युवं विप्रस्य जरणामुपेयुषः पुनः कलेरकृणुतं युवद्वयः ।
युवं वन्दनमृश्यदादुदूपथुर्युवं सद्यो विश्पलामेतवे कृथः ॥ ८॥

युवं ह रेभं वृषणा गुहा हितमुदैरयतं ममृवांसमश्विना ।
युवमृबीसमुत तप्तमत्रय ओमन्वन्तं चक्रथुः सप्तवध्रये ॥ ९ ॥
युवं श्वेतं पेदवेऽश्विनाश्वं नवभिर्वाजैर्नवती च वाजिनम् ।
चर्कृत्यं ददथुर्द्रावयत्सखं भगं न नृभ्यो हव्यं मयोभुवम् ॥ १० ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

न तं राजानावदिते कुतश्चन नांहो अश्नोति दुरितं नकिर्भयम् ।
यमश्विना सुहवा रुद्रवर्तनी पुरोरथं कृणुथः पत्न्या सह ॥ ११ ॥
आ तेन यातं मनसो जवीयसा रथं यं वामृभवश्चक्रुरश्विना ।
यस्य योगे दुहिता जायते दिव उभे अहनी सुदिने विवस्वतः ॥ १२ ॥
ता वर्तिर्यातं जयुषा वि पर्वतमपिन्वतं शयवे धेनुमश्विना ।
वृकस्य चिद्वर्तिकामन्तरास्याद्युवं शचीभिर्ग्रसिताममुञ्चतम् ॥ १३ ॥
एतं वां स्तोममश्विनावकर्मातक्षाम भृगवो न रथम् ।
न्यमृक्षाम योषणां न मर्ये नित्यं न सूनुं तनयं दधानाः ॥ १४ ॥

## [ ४० ] चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—घोषा काक्षीवती ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१, ५, १२, १४ विराड्जगती; २, ३, ७, १०, १३ जगती; ४, ९, ११ निचृज्जगती; ६, ८ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

रथं यान्तं कुह को ह वां नरा प्रति द्युमन्तं सुविताय भूषति ।
प्रातर्यावाणं विभ्वं विशेविशे वस्तोर्वस्तोर्वहमानं धिया शमि ॥ १ ॥
कुह स्विद्दोषा कुह वस्तोरश्विना कुहाभिपित्वं करतः कुहोषतुः ।
को वां शयुत्रा विधवेव देवरं मर्यं न योषा कृणुते सधस्थ आ ॥ २ ॥
प्रातर्जरेथे जरणेव कापया वस्तोर्वस्तोर्यजता गच्छथो गृहम् ।
कस्य ध्वस्रा भवथः कस्य वा नरा राजपुत्रेव सवनाव गच्छथः ॥ ३ ॥
युवां मृगेव वारणा मृगण्यवो दोषा वस्तोर्हविषा नि ह्वयामहे ।
युवं होत्रामृतुथा जुह्वते नरेषं जनाय वहथः शुभस्पती ॥ ४ ॥



युवां ह घोषा पर्यश्विना यती राज्ञ ऊचे दुहिता पृच्छे वां नरा ।
भूतं मे अह्न उत भूतमक्तवेऽश्वावते रथिने शक्तमर्वते ॥ ५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

युवं कवी ष्ठः पर्यश्विना रथं विशो न कुत्सो जरितुर्नशायथः ।
युवोर्ह मक्षा पर्यश्विना मध्वासा भरत निष्कृतं न योषणा ॥ ६ ॥
युवं ह भुज्युं युवमश्विना वशं युवं शिञ्जारमुशनामुपारथुः ।
युवो ररावा परि सख्यमासते युवोरहमवसा सुम्नमा चके ॥ ७ ॥
युवं ह कृशं युवमश्विना शयुं युवं विधन्तं विधवामुरुष्यथः ।
युवं सनिभ्यः स्तनयन्तमश्विनाप व्रजमूर्णुथः सप्तास्यम् ॥ ८ ॥
जनिष्ट योषा पतयत्कनीनको वि चारुहन्वीरुधो दंसना अनु ।
आस्मै रीयन्ते निवनेव सिन्धवोऽस्मा अह्ने भवति तत्पतित्वनम् ॥ ९ ॥
जीवं रुदन्ति वि मयन्ते अध्वरे दीर्घामनु प्रसितिं दीधियुर्नरः ।
वामं पितृभ्यो य इदं समेरिरे मयः पतिभ्यो जनयः परिष्वजे ॥ १० ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

न तस्य विद्म तदु षु प्र वोचत युवा ह यद्युवत्याः क्षेति योनिषु ।
प्रियोस्रियस्य वृषभस्य रेतिनो गृहं गमेमाश्विना तदुश्मसि ॥ ११ ॥
आ वामगन्त्सुमतिर्वाजिनीवसू न्यश्विना हृत्सु कामा अयंसत ।
अभूतं गोपा मिथुना शुभस्पती प्रिया अर्यम्णो दुर्यां अशीमहि ॥ १२ ॥
ता मन्दसाना मनुषो दुरोण आ धत्तं रयिं सहवीरं वचस्यवे ।
कृतं तीर्थं सुप्रपाणं शुभस्पती स्थाणुं पथेष्ठामप दुर्मतिं हतम् ॥ १३ ॥
क्व स्विदद्य कतमास्वश्विना विक्षु दस्रा मादयेते शुभस्पती ।
क ईं नि येमे कतमस्य जग्मतुर्विप्रस्य वा यजमानस्य वा गृहम् ॥ १४ ॥

## [ ४१ ] एकचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—सुहस्त्यो घौषेयः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१ पादनिचृज्जगती; २ निचृज्जगती; ३ विराड्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ एकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

समानमु त्यं पुरुहूतमुक्थ्यं१ रथं त्रिचक्रं सवना गनिग्मतम् ।
परिज्मानं विदथ्यं सुवृक्तिभिर्वयं व्युष्टा उषसो हवामहे ॥ १ ॥
प्रातर्युजं नासत्याधि तिष्ठथः प्रातर्यावाणं मधुवाहनं रथम् ।
विशो येन गच्छथो यज्वरीर्नरा कीरेश्चिद्यज्ञं होतृमन्तमश्विना ॥ २ ॥
अध्वर्युं वा मधुपाणिं सुहस्त्यमग्निधं वा धृतदक्षं दमूनसम् ।
विप्रस्य वा यत्सवनानि गच्छथोऽत आ यातं मधुपेयमश्विना ॥ ३ ॥

[ ४२ ] द्विचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कृष्णः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३, ७-९, ११ त्रिष्टुप्; २, ५ निचृत् त्रिष्टुप्; ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ६, १० विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

अस्तेव सु प्रतरं लायमस्यन्भूषन्निव प्र भरा स्तोममस्मै ।
वाचा विप्रास्तरत वाचमर्यो नि रामय जरितः सोम इन्द्रम् ॥ १ ॥
दोहेन गामुप शिक्षा सखायं प्र बोधय जरितर्जारमिन्द्रम् ।
कोशं न पूर्णं वसुना न्यृष्टमा च्यावय मघदेयाय शूरम् ॥ २ ॥
किमङ्ग त्वा मघवन्भोजमाहुः शिशीहि मा शिशयं त्वा शृणोमि ।
अप्नस्वती मम धीरस्तु शक्र वसुविदं भगमिन्द्रा भरा नः ॥ ३ ॥
त्वां जना ममसत्येष्विन्द्र सन्तस्थाना वि ह्वयन्ते समीके ।
अत्रा युजं कृणुते यो हविष्मान्नासुन्वता सख्यं वष्टि शूरः ॥ ४ ॥
धनं न स्पन्द्रं बहुलं यो अस्मै तीव्रान्त्सोमाँ आसुनोति प्रयस्वान् ।
तस्मै शत्रून्त्सुतुकान्प्रातरह्नो नि स्वष्ट्रान्युवति हन्ति वृत्रम् ॥ ५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

यस्मिन्वयं दधिमा शंसमिन्द्रे यः शिश्राय मघवा काममस्मे ।
आराच्चित्सन्भयतामस्य शत्रुर्न्यस्मै द्युम्ना जन्या नमन्ताम् ॥ ६ ॥
आराच्छत्रुमप बाधस्व दूरमुग्रो यः शम्बः पुरुहूत तेन ।
अस्मे धेहि यवमद्गोमदिन्द्र कृधी धियं जरित्रे वाजरत्नाम् ॥ ७ ॥



प्र यमन्तर्वृषसवासो अग्मन्तीव्राः सोमा बहुलान्तास इन्द्रम् ।
नाह दामानं मघवा नि यंसन्नि सुन्वते वहति भूरि वामम् ॥ ८ ॥
उत प्रहामतिदीव्या जयाति कृतं यच्छ्वघ्नी विचिनोति काले ।
यो देवकामो न धना रुणद्धि समित्तं राया सृजति स्वधावान् ॥ ९ ॥
गोभिष्टरेमामतिं दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वाम् ।
वयं राजभिः प्रथमा धनान्यस्माकेन वृजनेना जयेम ॥ १० ॥
बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः ।
इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोतु ॥ ११ ॥

चतुर्थोऽनुवाकः [ ४३ ] त्रिचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कृष्णः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ९ निचृज्जगती; २ आर्चीस्वराड्जगती; ३, ६ जगती; ४, ५, ७, ८ विराड्जगती; १० विराट्त्रिष्टुप्; ११ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-९ निषादः; १०, ११ धैवतः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

अच्छा म इन्द्रं मतयः स्वर्विदः सध्रीचीर्विश्वा उशतीरनूषत ।
परि ष्वजन्ते जनयो यथा पतिं मर्यं न शुन्ध्युं मघवानमूतये ॥ १ ॥
न घा त्वद्रिगप वेति मे मनस्त्वे इत्कामं पुरुहूत शिश्रय ।
राजेव दस्म नि षदोऽधि बर्हिष्यस्मिन्त्सु सोमेऽवपानमस्तु ते ॥ २ ॥
विषूवृदिन्द्रो अमतेरुत क्षुधः स इद्रायो मघवा वस्व ईशते ।
तस्येदिमे प्रवणे सप्त सिन्धवो वयो वर्धन्ति वृषभस्य शुष्मिणः ॥ ३ ॥
वयो न वृक्षं सुपलाशमासदन्त्सोमास इन्द्रं मन्दिनश्चमूषदः ।
प्रैषामनीकं शवसा दविद्युतद्विदत्स्व१र्मनवे ज्योतिरार्यम् ॥ ४ ॥
कृतं न श्वघ्नी वि चिनोति देवने संवर्गं यन्मघवा सूर्यं जयत् ।
न तत्ते अन्यो अनु वीर्यं शकन्न पुराणो मघवन्नोत नूतनः ॥ ५ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

विशंविशं मघवा पर्यशायत जनानां धेना अवचाकशद्वृषा ।
यस्याह शक्रः सवनेषु रण्यति स तीव्रैः सोमैः सहते पृतन्यतः ॥ ६ ॥

आपो न सिन्धुमभि यत्समक्षरन्त्सोमास इन्द्रं कुल्याइव ह्रदम्।
वर्धन्ति विप्रा महो अस्य सादने यवं न वृष्टिर्दिव्येन दानुना॥ ७॥
वृषा न क्रुद्धः पतयद्रजःस्वा यो अर्यपत्नीरकृणोदिमा अपः।
स सुन्वते मघवा जीरदानवेऽविन्दज्ज्योतिर्मनवे हविष्मते ॥ ८॥
उज्जायतां परशुर्ज्योतिषा सह भूया ऋतस्य सुदुघा पुराणवत्।
वि रोचतामरुषो भानुना शुचिः स्व१र्ण शुक्रं शुशुचीत सत्पतिः॥ ९॥
गोभिष्टरेमामतिं दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वाम् ।
वयं राजभिः प्रथमा धनान्यस्माकेन वृजनेना जयेम ॥ १०॥
बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः ।
इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोतु॥ ११॥

[ ४४ ] चतुश्चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—कृष्णः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, १० विराट्त्रिष्टुप्; ३, ११ त्रिष्टुप्; ४ विराड्जगती; ५-७, ९ पादनिचृज्जगती; ८ निचृज्जगती॥ स्वरः—१-३, १०, ११ धैवतः; ४-९ निषादः॥

अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥

आ यात्विन्द्रः स्वपतिर्मदाय यो धर्मणा तूतुजानस्तुविष्मान्।
प्रत्वक्षाणो अति विश्वा सहांस्यपारेण महता वृष्ण्येन॥ १॥
सुष्ठामा रथः सुयमा हरी ते मिम्यक्ष वज्रो नृपते गभस्तौ।
शीभं राजन्त्सुपथा याह्यर्वाङ्वर्धाम ते पपुषो वृष्ण्यानि॥ २॥
एन्द्रवाहो नृपतिं वज्रबाहुमुग्रमुग्रासस्तविषास एनम् ।
प्रत्वक्षसं वृषभं सत्यशुष्ममेमस्मत्रा सधमादो वहन्तु ॥ ३॥
एवा पतिं द्रोणसाचं सचेतसमूर्जः स्कम्भं धरुण आ वृषायसे।
ओजः कृष्व सं गृभाय त्वे अप्यसो यथा केनिपानामिनो वृधे॥ ४॥
गमन्नस्मे वसून्या हि शंसिषं स्वाशिषं भरमा याहि सोमिनः।
त्वमीशिषे सास्मिन्ना सत्सि बर्हिष्यनाधृष्या तव पात्राणि धर्मणा॥ ५॥



अथ सप्तविंशो वर्गः॥ २७॥

पृथक्प्रायन्प्रथमा देवहूतयोऽकृण्वत श्रवस्यानि दुष्टरा ।
न ये शेकुर्यज्ञियां नावमारुहमीर्मैव ते न्यविशन्त केपयः ॥ ६॥
एवैवापागपरे सन्तु दूढ्योऽश्वा येषां दुर्युज आयुयुज्रे।
इत्था ये प्रागुपरे सन्ति दावने पुरूणि यत्र वयुनानि भोजना॥ ७॥
गिरीँरज्रान्रेजमानाँ अधारयद् द्यौः क्रन्ददन्तरिक्षाणि कोपयत्।
समीचीने धिषणे वि ष्कभायति वृष्णः पीत्वा मद उक्थानि शंसति॥ ८॥
इमं बिभर्मि सुकृतं ते अङ्कुशं येनारुजासि मघवञ्छफारुजः।
अस्मिन्त्सु ते सवने अस्त्वोक्यं सुत इष्टौ मघवन्बोध्याभगः॥ ९॥
गोभिष्टरेमामतिं दुरेवां यवेन क्षुधं पुरुहूत विश्वाम् ।
वयं राजभिः प्रथमा धनान्यस्माकेन वृजनेना जयेम ॥ १०॥
बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः ।
इन्द्रः पुरस्तादुत मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरिवः कृणोतु॥ ११॥

[ ४५ ] पञ्चचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—वत्सप्रिः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१-५, ७ निचृत्त्रिष्टुप्; ६ त्रिष्टुप्; ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ९-१२ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथाष्टाविंशो वर्गः॥ २८॥

दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं परि जातवेदाः।
तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं जरते स्वाधीः ॥ १॥
विद्मा ते अग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्मा ते धाम विभृता पुरुत्रा।
विद्मा ते नाम परमं गुहा यद्विद्मा तमुत्सं यत आजगन्थ॥ २॥
समुद्रे त्वा नृमणा अप्स्व१न्तर्नृचक्षा ईधे दिवो अग्न ऊधन्।
तृतीये त्वा रजसि तस्थिवांसमपामुपस्थे महिषा अवर्धन्॥ ३॥
अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन्।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः॥ ४॥
श्रीणामुदारो धरुणो रयीणां मनीषाणां प्रार्पणः सोमगोपाः।
वसुः सूनुः सहसो अप्सु राजा वि भात्यग्र उषसामिधानः॥ ५॥

विश्वस्य केतुर्भुवनस्य गर्भ आ रोदसी अपृणाज्जायमानः ।
वीळुं चिदद्रिमभिनत्परायञ्जना यदग्निमयजन्त पञ्च ॥ ६ ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

उशिक्पावको अरतिः सुमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो नि धायि ।
इयर्ति धूममरुषं भरिभ्रदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षन् ॥ ७ ॥
दृशानो रुक्म उर्विया व्यद्यौद्दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
अग्निरमृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौर्जनयत्सुरेताः ॥ ८ ॥
यस्ते अद्य कृणवद्भद्रशोचेऽपूपं देव घृतवन्तमग्ने ।
प्र तं नय प्रतरं वस्यो अच्छाभि सुम्नं देवभक्तं यविष्ठ ॥ ९ ॥
आ तं भज सौश्रवसेष्वग्न उक्थउक्थ आ भज शस्यमाने ।
प्रियः सूर्ये प्रियो अग्ना भवात्युज्जातेन भिनददुज्जनित्वैः ॥ १० ॥
त्वामग्ने यजमाना अनु द्यून्विश्वा वसु दधिरे वार्याणि ।
त्वया सह द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः ॥ ११ ॥
अस्ताव्यग्निर्नरां सुशेवो वैश्वानर ऋषिभिः सोमगोपाः ।
अद्वेषे द्यावापृथिवी हुवेम देवा धत्त रयिमस्मे सुवीरम् ॥ १२ ॥

इति सप्तमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥

## अथाष्टमाष्टके प्रथमोऽध्यायः

### [ ४६ ] षट्चत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—वत्सप्रिः ॥ देवता—अग्निः—१, २ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ३, ५ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ४, ८, १० त्रिष्टुप्; ६ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ७ विराट्त्रिष्टुप्; ९ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

प्र होता जातो महान्नभोविन्नृषद्वा सीददपामुपस्थे ।
दधिर्यो धायि स ते वयांसि यन्ता वसूनि विधते तनूपाः ॥ १ ॥
इमं विधन्तो अपां सधस्थे पशुं न नष्टं पदैरनु ग्मन् ।
गुहा चतन्तमुशिजो नमोभिरिच्छन्तो धीरा भृगवोऽविन्दन् ॥ २ ॥



इमं त्रितो भूर्यविन्ददिच्छन्वैभूवसो मूर्धन्यघ्न्यायाः ।
स शेवृधो जात आ हर्म्येषु नाभिर्युवा भवति रोचनस्य ॥ ३ ॥
मन्द्रं होतारमुशिजो नमोभिः प्राञ्चं यज्ञं नेतारमध्वराणाम् ।
विशामकृण्वन्नरतिं पावकं हव्यवाहं दधतो मानुषेषु ॥ ४ ॥
प्र भूर्जयन्तं महां विपोधां मूरा अमूरं पुरां दर्माणम् ।
नयन्तो गर्भं वनां धियं धुर्हिरिश्मश्रुं नार्वाणं धनर्चम् ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

नि पस्त्यासु त्रितः स्तभूयन्परिवीतो योनौ सीददन्तः ।
अतः संगृभ्या विशां दमूना विधर्मणायन्त्रैरीयते नॄन् ॥ ६ ॥
अस्याजरासो दमामरित्रा अर्चद्धूमासो अग्नयः पावकाः ।
श्वितीचयः श्वात्रासो भुरण्यवो वनर्षदो वायवो न सोमाः ॥ ७ ॥
प्र जिह्वया भरते वेपो अग्निः प्र वयुनानि चेतसा पृथिव्याः ।
तमायवः शुचयन्तं पावकं मन्द्रं होतारं दधिरे यजिष्ठम् ॥ ८ ॥
द्यावा यमग्निं पृथिवी जनिष्टामापस्त्वष्टा भृगवो यं सहोभिः ।
ईळेन्यं प्रथमं मातरिश्वा देवास्ततक्षुर्मनवे यजत्रम् ॥ ९ ॥
यं त्वा देवा दधिरे हव्यवाहं पुरुस्पृहो मानुषासो यजत्रम् ।
स यामन्नग्ने स्तुवते वयो धाः प्र देवयन्यशसः सं हि पूर्वीः ॥ १० ॥

### [ ४७ ] सप्तचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—सप्तगुः ॥ देवता—इन्द्रो वैकुण्ठः ॥ छन्दः—१, ४, ७ त्रिष्टुप्; २ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ३ भुरिक्त्रिष्टुप्; ५, ६, ८ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

जगृभ्मा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसूनाम् ।
विद्मा हि त्वा गोपतिं शूर गोनामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ १ ॥
स्वायुधं स्ववसं सुनीथं चतुःसमुद्रं धरुणं रयीणाम् ।
चर्कृत्यं शंस्यं भूरिवारमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ २ ॥

सुब्रह्माणं देववन्तं बृहन्तमुरुं गभीरं पृथुबुध्नमिन्द्र।
श्रुतऋषिमुग्रमभिमातिषाहमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ ३ ॥
सनद्वाजं विप्रवीरं तरुत्रं धनस्पृतं शूशुवांसं सुदक्षम्।
दस्युहनं पूर्भिदमिन्द्र सत्यमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ ४ ॥
अश्वावन्तं रथिनं वीरवन्तं सहस्रिणं शतिनं वाजमिन्द्र।
भद्रव्रातं विप्रवीरं स्वर्षामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ ५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

प्र सप्तगुमृतधीतिं सुमेधां बृहस्पतिं मतिरच्छा जिगाति।
य आङ्गिरसो नमसोपसद्योऽस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ ६ ॥
वनीवानो मम दूतास इन्द्रं स्तोमाश्चरन्ति सुमतीरियानाः।
हृदिस्पृशो मनसा वच्यमाना अस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ ७ ॥
यत्त्वा यामि दद्धि तन्न इन्द्र बृहन्तं क्षयमसमं जनानाम्।
अभि तद् द्यावापृथिवी गृणीतामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ॥ ८ ॥

## [ ४८ ] अष्टचत्वारिंशं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्रो वैकुण्ठः ॥ देवता—इन्द्रो वैकुण्ठः ॥ छन्दः—१, ३ पादनिचृज्जगती; २, ८ जगती; ४ निचृज्जगती; ५ विराड्जगती; ६, ९ आर्चीस्वराड्जगती; ७ विराट्त्रिष्टुप्; १०, ११ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-६, ८, ९ निषादः; ७, १०, ११ धैवतः॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

अहं भुवं वसुनः पूर्व्यस्पतिरहं धनानि सं जयामि शश्वतः।
मां हवन्ते पितरं न जन्तवोऽहं दाशुषे वि भजामि भोजनम् ॥ १ ॥
अहमिन्द्रो रोधो वक्षो अथर्वणस्त्रिताय गा अजनयमहेरधि।
अहं दस्युभ्यः परि नृम्णमा ददे गोत्रा शिक्षन्दधीचे मातरिश्वने ॥ २ ॥
मह्यं त्वष्टा वज्रमतक्षदायसं मयि देवासोऽवृजन्नपि क्रतुम्।
ममानीकं सूर्यस्येव दुष्टरं मामार्यन्ति कृतेन कर्त्वेन च ॥ ३ ॥
अहमेतं गव्ययमश्व्यं पशुं पुरीषिणं सायकेना हिरण्ययम्।
पुरू सहस्रा नि शिशामि दाशुषे यन्मा सोमास उक्थिनो अमन्दिषुः ॥ ४ ॥



अहमिन्द्रो न परा जिग्य इद्धनं न मृत्यवेऽव तस्थे कदा चन।
सोममिन्मा सुन्वन्तो याचता वसु न मे पूरवः सख्ये रिषाथन ॥ ५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

अहमेताञ्छाश्वसतो द्वाद्वेन्द्रं ये वज्रं युधयेऽकृण्वत।
आह्वयमानाँ अव हन्मनाहनं दृळ्हा वदन्ननमस्युर्नमस्विनः ॥ ६ ॥
अभीइदमेकमेको अस्मि निष्षाळभी द्वा किमु त्रयः करन्ति।
खले न पर्षान्प्रति हन्मि भूरि किं मा निन्दन्ति शत्रवोऽनिन्द्राः ॥ ७ ॥
अहं गुङ्गुभ्यो अतिथिग्वमिष्करमिषं न वृत्रतुरं विक्षु धारयम्।
यत्पर्णयघ्न उत वा करञ्जहे प्राहं महे वृत्रहत्ये अशुश्रवि ॥ ८ ॥
प्र मे नमी साप्य इषे भुजे भूद्गवामेषे सख्या कृणुत द्विता।
दिद्युं यदस्य समिथेषु मंहयमादिदेनं शंस्यमुक्थ्यं करम् ॥ ९ ॥
प्र नेमस्मिन्ददृशे सोमो अन्तर्गोपा नेममाविरस्था कृणोति।
स तिग्मशृङ्गं वृषभं युयुत्सन्द्रुहस्तस्थौ बहुले बद्धो अन्तः ॥ १० ॥
आदित्यानां वसूनां रुद्रियाणां देवो देवानां न मिनामि धाम।
ते मा भद्राय शवसे ततक्षुरपराजितमस्तृतमषाळहम् ॥ ११ ॥

## [ ४९ ] एकोनपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्रो वैकुण्ठः ॥ देवता—इन्द्रो वैकुण्ठः ॥ छन्दः—१ आर्चीभुरिग्जगती; २ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ९ विराड्जगती; ४ जगती; ५, ६, ८ निचृज्जगती; ७ आर्चीस्वराड्जगती; १० पादनिचृज्जगती; ११ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३-१० निषादः; २, ११ धैवतः॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

अहं दां गृणते पूर्व्यं वस्वहं ब्रह्म कृणवं मह्यं वर्धनम्।
अहं भुवं यजमानस्य चोदितायज्वनः साक्षि विश्वस्मिन्भरे ॥ १ ॥
मां धुरिन्द्रं नाम देवता दिवश्च ग्मश्चापां च जन्तवः।
अहं हरी वृषणा विव्रता रघू अहं वज्रं शवसे धृष्ण्वा ददे ॥ २ ॥
अहमत्कं कवये शिश्नथं हथैरहं कुत्समावमाभिरूतिभिः।
अहं शुष्णस्य श्नथिता वधर्यमं न यो रर आर्यं नाम दस्यवे ॥ ३ ॥

अहं पितेव वेतसूँरभिष्टये तुग्रं कुत्साय स्मदिभं च रन्धयम्।
अहं भुवं यजमानस्य राजनि प्र यद्भरे तुजये न प्रियाधृषे॥ ४॥
अहं रन्धयं मृगयं श्रुतर्वणे यन्माजिहीत वयुना चनानुषक्।
अहं वेशं नम्रमायवेऽकरमहं सव्याय पड्गृभिमरन्धयम्॥ ५॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

अहं स यो नववास्त्वं बृहद्रथं सं वृत्रेव दासं वृत्रहारुजम्।
यद्वर्धयन्तं प्रथयन्तमानुषग्दूरे पारे रजसो रोचनाकरम्॥ ६॥
अहं सूर्यस्य परि याम्याशुभिः प्रैतशेभिर्वहमान ओजसा।
यन्मा सावो मनुष आह निर्णिज ऋधक्कृषे दासं कृत्व्यं हथैः॥ ७॥
अहं सप्तहा नहुषो नहुष्टरः प्राश्रावयं शवसा तुर्वशं यदुम्।
अहं न्य१न्यं सहसा सहस्करं नव व्राधतो नवतिं च वक्षयम्॥ ८॥
अहं सप्त स्रवतो धारयं वृषा द्रवित्न्वः पृथिव्यां सीरा अधि।
अहमर्णांसि वि तिरामि सुक्रतुर्युधा विदं मनवे गातुमिष्टये॥ ९॥
अहं तदासु धारयं यदासु न देवश्चन त्वष्टाधारयद्रुशत्।
स्पार्हं गवामूधःसु वक्षणास्वा मधोर्मधु श्वात्र्यं सोममाशिरम्॥ १०॥
एवा देवाँ इन्द्रो विव्ये नॄन्प्र च्यौत्नेन मघवा सत्यराधाः।
विश्वेत्ता ते हरिवः शचीवोऽभि तुरासः स्वयशो गृणन्ति॥ ११॥

## [ ५० ] पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्रो वैकुण्ठः॥ देवता—इन्द्रो वैकुण्ठः॥ छन्दः—१ निचृज्जगती; २ आर्चीस्वराड्जगती; ३ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ४ विराट्त्रिष्टुप्; ५ त्रिष्टुप्; ६, ७ पादनिचृज्जगती॥ स्वरः—१, २, ६, ७ निषादः; ३, ४, ५ धैवतः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

प्र वो महे मन्दमानायान्धसोऽर्चा विश्वानराय विश्वाभुवे।
इन्द्रस्य यस्य सुमखं सहो महि श्रवो नृम्णं च रोदसी सपर्यतः॥ १॥
सो चिन्नु सख्या नर्य इनः स्तुतश्चर्कृत्य इन्द्रो मावते नरे।
विश्वासु धूर्षु वाजकृत्येषु सत्पते वृत्रे वाप्स्व१भि शूर मन्दसे॥ २॥



के ते नर इन्द्र ये त इषे ये ते सुम्नं सधन्य१मियक्षान्।
के ते वाजायासुर्याय हिन्विरे के अप्सु स्वासूर्वरासु पौंस्ये॥ ३॥
भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणा महान्भुवो विश्वेषु सवनेषु यज्ञियः।
भुवो नॄँश्च्यौत्नो विश्वस्मिन्भरे ज्येष्ठश्च मन्त्रो विश्वचर्षणे॥ ४॥
अवा नु कं ज्यायान्यज्ञवनसो महीं त ओमात्रां कृष्टयो विदुः।
असो नु कमजरो वर्धाश्च विश्वेदेता सवना तूतुमा कृषे॥ ५॥
एता विश्वा सवना तूतुमा कृषे स्वयं सूनो सहसो यानि दधिषे।
वराय ते पात्रं धर्मणे तना यज्ञो मन्त्रो ब्रह्मोद्यतं वचः॥ ६॥
ये ते विप्र ब्रह्मकृतः सुते सचा वसूनां च वसुनश्च दावने।
प्र ते सुम्नस्य मनसा पथा भुवन्मदे सुतस्य सोम्यस्यान्धसः॥ ७॥

## [ ५१ ] एकपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—१, ३, ५, ७, ९ देवाः; २, ४, ६, ८ अग्निः सौचीकः॥ देवता—१, ३, ५, ७, ९ अग्निः सौचीकः; २, ४, ६, ८ देवाः॥ छन्दः—१, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ५, ६ विराट्त्रिष्टुप्; ४, ७, त्रिष्टुप्; ८, ९ भुरिक्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

महत्तदुल्बं स्थविरं तदासीद्येनाविष्टितः प्रविवेशिथापः।
विश्वा अपश्यद्बहुधा ते अग्ने जातवेदस्तन्वो देव एकः॥ १॥
को मा ददर्श कतमः स देवो यो मे तन्वो बहुधा पर्यपश्यत्।
क्वाह मित्रावरुणा क्षियन्त्यग्नेर्विश्वाः समिधो देवयानीः॥ २॥
ऐच्छाम त्वा बहुधा जातवेदः प्रविष्टमग्ने अप्स्वोषधीषु।
तं त्वा यमो अचिकेच्चित्रभानो दशान्तरुष्यादतिरोचमानम्॥ ३॥
होत्रादहं वरुण बिभ्यदायं नेदेव मा युनजन्नत्र देवाः।
तस्य मे तन्वो बहुधा निविष्टा एतमर्थं न चिकेताहमग्निः॥ ४॥
एहि मनुर्देवयुर्यज्ञकामोऽरंकृत्या तमसि क्षेष्यग्ने।
सुगान्पथः कृणुहि देवयानान्वह हव्यानि सुमनस्यमानः॥ ५॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

अग्नेः पूर्वे भ्रातरो अर्थमेतं रथीवाध्वानमन्वावरीवुः ।
तस्माद्भिया वरुण दूरमायं गौरो न क्षेप्नोरविजे ज्यायाः ॥ ६ ॥
कुर्मस्त आयुरजरं यदग्ने यथा युक्तो जातवेदो न रिष्याः ।
अथा वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजात ॥ ७ ॥
प्रयाजान्मे अनुयाजाँश्च केवलानूर्जस्वन्तं हविषो दत्त भागम् ।
घृतं चापां पुरुषं चौषधीनामग्नेश्च दीर्घमायुरस्तु देवाः ॥ ८ ॥
तव प्रयाजा अनुयाजाश्च केवल ऊर्जस्वन्तो हविषः सन्तु भागाः ।
तवाग्ने यज्ञोऽ३ऽयमस्तु सर्वस्तुभ्यं नमन्तां प्रदिशश्चतस्रः ॥ ९ ॥

## [ ५२ ] द्विपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—अग्निः सौचीकः ॥ देवता—देवाः ॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २-४ निचृत्त्रिष्टुप्;
५, ६ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

विश्वे देवाः शास्तन मा यथेह होता वृतो मनवै यन्निषद्य ।
प्र मे ब्रूत भागधेयं यथा वो येन पथा हव्यमा वो वहानि ॥ १ ॥
अहं होता न्यसीदं यजीयान्विश्वे देवा मरुतो मा जुनन्ति ।
अहरहरश्विनाध्वर्यवं वां ब्रह्मा समिद्भवति साहुतिर्वाम् ॥ २ ॥
अयं यो होता किरु स यमस्य कमप्यूहे यत्समञ्जन्ति देवाः ।
अहरहर्जायते मासिमास्यथा देवा दधिरे हव्यवाहम् ॥ ३ ॥
मां देवा दधिरे हव्यवाहमपम्लुक्तं बहु कृच्छ्रा चरन्तम् ।
अग्निर्विद्वान्यज्ञं नः कल्पयाति पञ्चयामं त्रिवृतं सप्ततन्तुम् ॥ ४ ॥
आ वो यक्ष्यमृतत्वं सुवीरं यथा वो देवा वरिवः कराणि ।
आ बाह्वोर्वज्रमिन्द्रस्य धेयामथेमा विश्वाः पृतना जयाति ॥ ५ ॥
त्रीणि शता त्री सहस्राण्यग्निं त्रिंशच्च देवा नव चासपर्यन् ।
औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्मा आदिद्धोतारं न्यसादयन्त ॥ ६ ॥



## [ ५३ ] त्रिपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—१-३, ६-११ देवाः; ४, ५ अग्निः सौचीकः ॥ देवता—१-३, ६-११ अग्निः सौचीकः;
४, ५ देवाः ॥ छन्दः—१, ३, ८ त्रिष्टुप्; २, ४ विराट्त्रिष्टुप्; ५ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्;
६, ७, ९ निचृज्जगती; १० विराड्जगती; ११ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—१-५,
८ धैवतः; ६, ७, ९-११ निषादः ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

यमैच्छाम मनसा सोऽ३ऽयमागाद्यज्ञस्य विद्वान्परुषश्चिकित्वान् ।
स नो यक्षद्देवताता यजीयान्नि हि षत्सदन्तरः पूर्वो अस्मत् ॥ १ ॥
अराधि होता निषदा यजीयानभि प्रयांसि सुधितानि हि ख्यत् ।
यजामहै यज्ञियान्हन्त देवाँ ईळामहा ईड्याँ आज्येन ॥ २ ॥
साध्वीमकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्याम् ।
स आयुरागात्सुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य ॥ ३ ॥
तदद्य वाचः प्रथमं मसीय येनासुराँ अभि देवा असाम ।
ऊर्जाद उत यज्ञियासः पञ्च जना मम होत्रं जुषध्वम् ॥ ४ ॥
पञ्च जना मम होत्रं जुषन्तां गोजाता उत ये यज्ञियासः ।
पृथिवी नः पार्थिवात्पात्वंहसोऽन्तरिक्षं दिव्यात्पात्वस्मान् ॥ ५ ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

तन्तुं तन्वन्रजसो भानुमन्विहि ज्योतिष्मतः पथो रक्ष धिया कृतान् ।
अनुल्बणं वयत जोगुवामपो मनुर्भव जनया दैव्यं जनम् ॥ ६ ॥
अक्षानहो नह्यतनोत सोम्या इष्कृणुध्वं रशना ओत पिंशत ।
अष्टावन्धुरं वहताभितो रथं येन देवासो अनयन्नभि प्रियम् ॥ ७ ॥
अश्मन्वती रीयते सं रभध्वमुत्तिष्ठत प्र तरता सखायः ।
अत्रा जहाम ये असन्नशेवाः शिवान्वयमुत्तरेमाभि वाजान् ॥ ८ ॥
त्वष्टा माया वेदपसामपस्तमो बिभ्रत्पात्रा देवपानानि शन्तमा ।
शिशीते नूनं परशुं स्वायसं येन वृश्चादेतशो ब्रह्मणस्पतिः ॥ ९ ॥
सतो नूनं कवयः सं शिशीत वाशीभिर्याभिरमृताय तक्षथ ।
विद्वांसः पदा गुह्यानि कर्तन येन देवासो अमृतत्वमानशुः ॥ १० ॥

गर्भे योषामदधुर्वत्समासन्यपीच्येन मनसोत जिह्वया ।
स विश्वाहा सुमना योग्या अभि सिषासनिर्वनते कार इज्जितिम् ॥ ११ ॥

### [ ५४ ] चतुःपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—बृहदुक्थो वामदेव्यः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ६ त्रिष्टुप्; २ विराट्त्रिष्टुप्; ३, ४ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ५ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

तां सु ते कीर्तिं मघवन्महित्वा यत्त्वा भीते रोदसी अह्वयेताम् ।
प्रावो देवाँ आतिरो दासमोजः प्रजायै त्वस्यै यदशिक्ष इन्द्र ॥ १ ॥
यदचरस्तन्वा वावृधानो बलानीन्द्र प्रब्रुवाणो जनेषु ।
मायेत्सा ते यानि युद्धान्याहुर्नाद्य शत्रुं ननु पुरा विवित्से ॥ २ ॥
क उ नु ते महिमानः समस्यास्मत्पूर्व ऋषयोऽन्तमापुः ।
यन्मातरं च पितरं च साकमजनयथास्तन्व१ः स्वायाः ॥ ३ ॥
चत्वारि ते असुर्याणि नामादाभ्यानि महिषस्य सन्ति ।
त्वमङ्ग तानि विश्वानि वित्से येभिः कर्माणि मघवञ्चकर्थ ॥ ४ ॥
त्वं विश्वा दधिषे केवलानि यान्याविर्या च गुहा वसूनि ।
काममिन्मे मघवन्मा वि तारीस्त्वमाज्ञाता त्वमिन्द्रासि दाता ॥ ५ ॥
यो अदधाज्ज्योतिषि ज्योतिरन्तर्यो असृजन्मधुना सं मधूनि ।
अध प्रियं शूषमिन्द्राय मन्म ब्रह्मकृतो बृहदुक्थादवाचि ॥ ६ ॥

### [ ५५ ] पञ्चपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—बृहदुक्थो वामदेव्यः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ८ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ५ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ३, ४, ६ त्रिष्टुप्; ७ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

दूरे तन्नाम गुह्यं पराचैर्यत्त्वा भीते अह्वयेतां वयोधै ।
उदस्तभ्नाः पृथिवीं द्यामभीके भ्रातुः पुत्रान्मघवन्तित्विषाणः ॥ १ ॥
महत्तन्नाम गुह्यं पुरुस्पृग्येन भूतं जनयो येन भव्यम् ।
प्रत्नं जातं ज्योतिर्यदस्य प्रियं प्रियाः समविशन्त पञ्च ॥ २ ॥



आ रोदसी अपृणादोत मध्यं पञ्च देवाँ ऋतुशः सप्तसप्त ।
चतुस्त्रिंशता पुरुधा वि चष्टे सरूपेण ज्योतिषा विव्रतेन ॥ ३ ॥
यदुष औच्छः प्रथमा विभानामजनयो येन पुष्टस्य पुष्टम् ।
यत्ते जामित्वमवरं परस्या महन्महत्या असुरत्वमेकम् ॥ ४ ॥
विधुं दद्राणं समने बहूनां युवानं सन्तं पलितो जगार ।
देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्या ममार स ह्यः समान ॥ ५ ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

शाक्मना शाको अरुणः सुपर्ण आ यो महः शूरः सनादनीळः ।
यच्चिकेत सत्यमित्तन्न मोघं वसु स्पार्हमुत जेतोत दाता ॥ ६ ॥
ऐभिर्ददे वृष्ण्या पौंस्यानि येभिरौक्षद्वृत्रहत्याय वज्री ।
ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह्न ऋतेकर्ममुदजायन्त देवाः ॥ ७ ॥
युजा कर्माणि जनयन्विश्वौजा अशस्तिहा विश्वमनास्तुराषाट् ।
पीत्वी सोमस्य दिव आ वृधानः शूरो निर्युधाधमद्दस्यून् ॥ ८ ॥

### [ ५६ ] षट्पञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—बृहदुक्थो वामदेव्यः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; २ विराट्त्रिष्टुप्; ४ पादनिचृज्जगती; ५ विराड्जगती; ६ आर्चीभुरिग्जगती; ७ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-३, ७ धैवतः; ४-६ निषादः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

इदं त एकं पर ऊ त एकं तृतीयेन ज्योतिषा सं विशस्व ।
संवेशने तन्व१श्चारुरेधि प्रियो देवानां परमे जनित्रे ॥ १ ॥
तनूष्टे वाजिन्तन्वं१ नयन्ती वाममस्मभ्यं धातु शर्म तुभ्यम् ।
अह्रुतो महो धरुणाय देवान्दिवीव ज्योतिः स्वमा मिमीयाः ॥ २ ॥
वाज्यसि वाजिनेना सुवेनीः सुवितः स्तोमं सुवितो दिवं गाः ।
सुवितो धर्म प्रथमानु सत्या सुवितो देवान्त्सुवितोऽनु पत्म ॥ ३ ॥
महिम्न एषां पितरश्चनेशिरे देवा देवेष्वदधुरपि क्रतुम् ।
समविव्यचुरुत यान्यत्विषुरैषां तनूषु नि विविशुः पुनः ॥ ४ ॥

सहोभिर्विश्वं परि चक्रमू रजः पूर्वा धामान्यमिता मिमानाः।
तनूषु विश्वा भुवना नि येमिरे प्रासारयन्त पुरुध प्रजा अनु॥५॥
द्विधा सूनवोऽसुरं स्वर्विदमास्थापयन्त तृतीयेन कर्मणा।
स्वां प्रजां पितरः पित्र्यं सह आवरेष्वदधुस्तन्तुमाततम्॥६॥
नावा न क्षोदः प्रदिशः पृथिव्याः स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा।
स्वां प्रजां बृहदुक्थो महित्वावरेष्वदधादा परेषु ॥७॥

[ ५७ ] सप्तपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च गौपायनाः॥ देवता—विश्वे देवाः॥
छन्दः—१ गायत्री; २-६ निचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

मा प्र गाम पथो वयं मा यज्ञादिन्द्र सोमिनः। मान्तः स्थुर्नो अरातयः॥१॥
यो यज्ञस्य प्रसाधनस्तन्तुर्देवेष्वाततः। तमाहुतं नशीमहि॥२॥
मनो न्वा हुवामहे नाराशंसेन सोमेन। पितृणां च मन्मभिः॥३॥
आ त एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे। ज्योक्च सूर्यं दृशे॥४॥
पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः। जीवं व्रातं सचेमहि॥५॥
वयं सोम व्रते तव मनस्तनूषु बिभ्रतः। प्रजावन्तः सचेमहि॥६॥

[ ५८ ] अष्टपञ्चाशं सूक्तम्

ऋषिः—बन्ध्वादयो गौपायनाः॥ देवता—मन आवर्त्तनम्॥ छन्दः—निचृदनुष्टुप्॥
स्वरः—गान्धारः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

यत्ते यमं वैवस्वतं मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥१॥
यत्ते दिवं यत्पृथिवीं मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥२॥
यत्ते भूमिं चतुर्भृष्टिं मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥३॥



यत्ते चतस्रः प्रदिशो मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥४॥
यत्ते समुद्रमर्णवं मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥५॥
यत्ते मरीचीः प्रवतो मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥६॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

यत्ते अपो यदोषधीर्मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥७॥
यत्ते सूर्यं यदुषसं मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥८॥
यत्ते पर्वतान्बृहतो मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥९॥
यत्ते विश्वमिदं जगन्मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥१०॥
यत्ते पराः परावतो मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥११॥
यत्ते भूतं च भव्यं च मनो जगाम दूरकम्।
तत्त आ वर्तयामसीह क्षयाय जीवसे ॥१२॥

[ ५९ ] एकोनषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—बन्ध्वादयो गौपायनाः॥ देवता—१-३ निर्ऋतिः; ४ निर्ऋतिः सोमश्च; ५, ६ असुनीतिः; ७ लिङ्गोक्ताः; ८, ९, १०$^{२}$ द्यावापृथिव्यौ; १०$^{१}$ द्यावापृथिव्याविन्द्रश्च॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४-६ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ७ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ८ भुरिक्पङ्क्तिः; ९ जगती; १० विराड्जगती॥ स्वरः—१-७ धैवतः; ८ पञ्चमः; ९, १० निषादः॥

अथ द्वाविंशो वर्गः॥ २२॥

प्र तार्यायुः प्रतरं नवीयः स्थातारेव क्रतुमता रथस्य।
अध च्यवान उत्तवीत्यर्थं परातरं सु निर्ऋतिर्जिहीताम्॥१॥

सामन्नु राये निधिमन्न्वन्नं करामहे सु पुरुध श्रवांसि।
ता नो विश्वानि जरिता ममत्तु परातरं सु निर्ऋतिर्जिहीताम्॥ २॥
अभी ष्वर्1यः पौंस्यैर्भवेम द्यौर्न भूमिं गिरयो नाज्रान्।
ता नो विश्वानि जरिता चिकेत परातरं सु निर्ऋतिर्जिहीताम्॥ ३॥
मो षु णः सोम मृत्यवे परा दाः पश्येम नु सूर्यमुच्चरन्तम्।
द्युभिर्हितो जरिमा सू नो अस्तु परातरं सु निर्ऋतिर्जिहीताम्॥ ४॥
असुनीते मनो अस्मासु धारय जीवातवे सु प्र तिरा न आयुः।
रारन्धि नः सूर्यस्य संदृशि घृतेन त्वं तन्वं वर्धयस्व॥ ५॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः॥ २३॥

असुनीते पुनरस्मासु चक्षुः पुनः प्राणमिह नो धेहि भोगम्।
ज्योक्पश्येम सूर्यमुच्चरन्तमनुमते मृळया नः स्वस्ति॥ ६॥
पुनर्नो असुं पृथिवी ददातु पुनर्द्यौर्देवी पुनरन्तरिक्षम्।
पुनर्नः सोमस्तन्वं ददातु पुनः पूषा पथ्यां3 या स्वस्तिः॥ ७॥
शं रोदसी सुबन्धवे यह्वी ऋतस्य मातरा।
भरतामप यद्रपो द्यौः पृथिवि क्षमा रपो मो षु ते किं चनाममत्॥ ८॥
अव द्वके अव त्रिका दिवश्चरन्ति भेषजा।
क्षमा चरिष्णवेककं भरतामप यद्रपो द्यौः
पृथिवि क्षमा रपो मो षु ते किं चनाममत्॥ ९॥
समिन्द्रेरय गामनड्वाहं य आवहदुशीनराण्या अनः।
भरतामप यद्रपो द्यौः पृथिवि क्षमा रपो मो षु ते किं चनाममत्॥ १०॥

## [ ६० ] षष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—१-५, ७-१२ बन्ध्वादयो गौपायनाः; ६ अगस्त्यस्य स्वसैषां माता॥ देवता—१-४, ६ असमाती राजा; ५ इन्द्रः; ७-११ सुबन्धोर्जीविताह्वानम्; १२ हस्तः॥ छन्दः—१-३ गायत्री; ४, ५ निचृद्गायत्री; ६ पादनिचृदनुष्टुप्; ७, १०, १२ निचृदनुष्टुप्; ८, ९ निचृत्पङ्क्तिः; ११ आर्च्यनुष्टुप्॥ स्वरः—१-५ षड्जः; ६, ७, १०-१२ गान्धारः; ८, ९ पञ्चमः॥



अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥

आ जनं त्वेषसन्दृशं माहीनानामुपस्तुतम्। अगन्म बिभ्रतो नमः॥ १॥
असमातिं नितोशनं त्वेषं निययिनं रथम्। भजेरथस्य सत्पतिम्॥ २॥
यो जनान्महिषाँ इवातितस्थौ पवीरवान्। उतापवीरवान्युधा॥ ३॥
यस्येक्ष्वाकुरुप व्रते रेवान्मराय्येधते। दिवीव पञ्च कृष्टयः॥ ४॥
इन्द्र क्षत्रासमातिषु रथप्रोष्ठेषु धारय। दिवीव सूर्यं दृशे॥ ५॥
अगस्त्यस्य नद्भ्यः सप्ती युनक्षि रोहिता।
पणीन्न्यक्रमीरभि विश्वान्राजन्नराधसः॥ ६॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥ २५॥

अयं मातायं पितायं जीवातुरागमत्।
इदं तव प्रसर्पणं सुबन्धवेहि निरिहि॥ ७॥
यथा युगं वरत्रया नह्यन्ति धरुणाय कम्।
एवा दाधार ते मनो जीवातवे न मृत्यवेऽथो अरिष्टतातये॥ ८॥
यथेयं पृथिवी मही दाधारेमान्वनस्पतीन्।
एवा दाधार ते मनो जीवातवे न मृत्यवेऽथो अरिष्टतातये॥ ९॥
यमादहं वैवस्वतात्सुबन्धोर्मन आभरम्।
जीवातवे न मृत्यवेऽथो अरिष्टतातये॥ १०॥
न्य1ग्वातोऽव वाति न्यक्तपति सूर्यः।
नीचीनमघ्न्या दुहे न्यग्भवतु ते रपः॥ ११॥
अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः।
अयं मे विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥ १२॥

पञ्चमोऽनुवाकः

## [ ६१ ] एकषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—नाभानेदिष्ठो मानवः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१, ८-१०, १५, १६, १८, १९, २१ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ७, ११, १२, २० विराट्त्रिष्टुप्; ३, २६ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ४, १४, १७, २२, २३, २५ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ५, ६, १३ त्रिष्टुप्; २४, २७ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

इदमित्था रौद्रं गूर्तवचा ब्रह्म क्रत्वा शच्यामन्तराजौ ।
क्राणा यदस्य पितरा मंहनेष्ठाः पर्षत्पक्थे अहन्ना सप्त होतॄन् ॥ १ ॥
स इद्दानाय दभ्याय वन्वञ्च्यवानः सूदैरमिमीत वेदिम् ।
तूर्वयाणो गूर्तवचस्तमः क्षोदो न रेत इतऊति सिञ्चत् ॥ २ ॥
मनो न येषु हवनेषु तिग्मं विपः शच्या वनुथो द्रवन्ता ।
आ यः शर्याभिस्तुविनृम्णो अस्याश्रीणीतादिशं गभस्तौ ॥ ३ ॥
कृष्णा यद्गोष्वरुणीषु सीदद्दिवो नपाताश्विना हुवे वाम् ।
वीतं मे यज्ञमा गतं मे अन्नं ववन्वांसा नेषमस्मृतध्रू ॥ ४ ॥
प्रथिष्ट यस्य वीरकर्ममिष्णदनुष्ठितं नु नर्यो अपौहत् ।
पुनस्तदा वृहति यत्कनाया दुहितुरा अनुभृतमनर्वा ॥ ५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

मध्या यत्कर्त्वमभवदभीके कामं कृण्वाने पितरि युवत्याम् ।
मनानग्रेतो जहतुर्वियन्ता सानौ निषिक्तं सुकृतस्य योनौ ॥ ६ ॥
पिता यत्स्वां दुहितरमधिष्कन्क्ष्मया रेतः संजग्मानो नि षिञ्चत् ।
स्वाध्योऽजनयन्ब्रह्म देवा वास्तोष्पतिं व्रतपां निरतक्षन् ॥ ७ ॥
स ईं वृषा न फेनमस्यदाजौ स्मदा परैदप दभ्रचेताः ।
सरत्पदा न दक्षिणा परावृङ्न ता नु मे पृशन्यो जगृभ्रे ॥ ८ ॥
मक्षू न वह्निः प्रजाया उपब्दिरग्निं न नग्न उप सीददूधः ।
सनितेध्मं सनितोत वाजं स धर्ता जज्ञे सहसा यवीयुत् ॥ ९ ॥
मक्षू कनायाः सख्यं नवग्वा ऋतं वदन्त ऋतयुक्तिमग्मन् ।
द्विबर्हसो य उप गोपमागुरदक्षिणासो अच्युता दुदुक्षन् ॥ १० ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

मक्षू कनायाः सख्यं नवीयो राधो न रेत ऋतमित्तुरण्यन् ।
शुचि यत्ते रेक्ण आयजन्त सबर्दुघायाः पय उस्रियायाः ॥ ११ ॥



पश्वा यत्पश्चा वियुता बुधन्तेति ब्रवीति वक्तरी ररणः ।
वसोर्वसुत्वा कारवोऽनेहा विश्वं विवेष्टि द्रविणमुप क्षु ॥ १२ ॥
तदिन्न्वस्य परिषद्वानो अग्मन्पुरू सदन्तो नार्षदं बिभित्सन् ।
वि शुष्णस्य संग्रथितमनर्वा विदत्पुरुप्रजातस्य गुहा यत् ॥ १३ ॥
भर्गो ह नामोत यस्य देवाः स्व१र्ण ये त्रिषधस्थे निषेदुः ।
अग्निर्ह नामोत जातवेदाः श्रुधी नो होतर्ऋतस्य होताध्रुक् ॥ १४ ॥
उत त्या मे रौद्रावर्चिमन्ता नासत्याविन्द्र गूर्तये यजध्यै ।
मनुष्वद् वृक्तबर्हिषे रराणा मन्दू हितप्रयसा विक्षु यज्यू ॥ १५ ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

अयं स्तुतो राजा वन्दि वेधा अपश्च विप्रस्तरति स्वसेतुः ।
स कक्षीवन्तं रेजयत्सो अग्निं नेमिं न चक्रमर्वतो रघुद्रु ॥ १६ ॥
स द्विबन्धुर्वैतरणो यष्टा सबर्धुं धेनुमस्वं दुहध्यै ।
सं यन्मित्रावरुणो वृञ्ज उक्थैर्ज्येष्ठेभिरर्यमणं वरूथैः ॥ १७ ॥
तद्बन्धुः सूरिर्दिवि ते धियन्धा नाभानेदिष्ठो रपति प्र वेनन् ।
सा नो नाभिः परमास्य वा घाहं तत्पश्चा कतिथश्चिदास ॥ १८ ॥
इयं मे नाभिरिह मे सधस्थमिमे मे देवा अयमस्मि सर्वः ।
द्विजा अह प्रथमजा ऋतस्येदं धेनुरदुहज्जायमाना ॥ १९ ॥
अधासु मन्द्रो अरतिर्विभावाव स्यति द्विवर्तनिर्वनेषाट् ।
ऊर्ध्वा यच्छ्रेणिर्न शिशुर्दन्मक्षू स्थिरं शेवृधं सूत माता ॥ २० ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

अधा गाव उपमातिं कनाया अनु श्वान्तस्य कस्य चित्परेयुः ।
श्रुधि त्वं सुद्रविणो नस्त्वं याळाश्वघ्नस्य वावृधे सूनृताभिः ॥ २१ ॥
अध त्वमिन्द्र विद्ध्य१स्मान्महो राये नृपते वज्रबाहुः ।
रक्षा च नो मघोनः पाहि सूरीननेहसस्ते हरिवो अभिष्टौ ॥ २२ ॥
अध यद्राजाना गविष्टौ सरत्सरण्युः कारवे जरण्युः ।
विप्रः प्रेष्ठः स ह्येषां बभूव परा च वक्षदुत पर्षदेनान् ॥ २३ ॥

अधा न्वस्य जेन्यस्य पुष्टौ वृथा रेभन्त ईमहे तदू नु ।
सरण्युरस्य सूनुरश्वो विप्रश्चासि श्रवसश्च सातौ ॥ २४ ॥
युवोर्यदि सख्यायास्मे शर्धाय स्तोमं जुजुषे नमस्वान् ।
विश्वत्र यस्मिन्ना गिरः समीचीः पूर्वीव गातुर्दाशत्सूनृतायै ॥ २५ ॥
स गृणानो अद्भिर्देववानिति सुबन्धुर्नमसा सूक्तैः ।
वर्धदुक्थैर्वचोभिरा हि नूनं व्यध्वैति पयस उस्रियायाः ॥ २६ ॥
त ऊ षु णो महो यजत्रा भूत देवास ऊतये सजोषाः ।
ये वाजाँ अनयता वियन्तो ये स्था निचेतारो अमूराः ॥ २७ ॥

इत्यष्टमाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥

## अथाष्टमाष्टके द्वितीयोऽध्यायः

### [ ६२ ] द्विषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—नाभानेदिष्ठो मानवः ॥ देवता—१-६ विश्वे देवा आङ्गिरसो वा; ७ विश्वे देवाः; ८-११ सावर्णेर्दानस्तुतिः ॥ छन्दः—१, २ विराड्जगती; ३ पादनिचृज्जगती; ४ निचृज्जगती; ५ अनुष्टुप्; ६ बृहती; ७ विराट्पङ्क्तिः; ८, ९ निचृदनुष्टुप्; १० गायत्री; ११ भुरिक्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-४ निषादः; ५, ८, ९ गान्धारः; ६ मध्यमः; ७ पञ्चमः; १० षड्जः; ११ धैवतः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

ये यज्ञेन दक्षिणया समक्ता इन्द्रस्य सख्यममृतत्वमानश ।
तेभ्यो भद्रमङ्गिरसो वो अस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं सुमेधसः ॥ १ ॥
य उदाजन्पितरो गोमयं वस्वृतेनाभिन्दन्परिवत्सरे वलम् ।
दीर्घायुत्वमङ्गिरसो वो अस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं सुमेधसः ॥ २ ॥
य ऋतेन सूर्यमारोहयन्दिव्यप्रथयन्पृथिवीं मातरं वि ।
सुप्रजास्त्वमङ्गिरसो वो अस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं सुमेधसः ॥ ३ ॥
अयं नाभा वदति वल्गु वो गृहे देवपुत्रा ऋषयस्तच्छृणोतन ।
सुब्रह्मण्यमङ्गिरसो वो अस्तु प्रति गृभ्णीत मानवं सुमेधसः ॥ ४ ॥
विरूपास इदृषयस्त इद्गम्भीरवेपसः ।
ते अङ्गिरसः सूनवस्ते अग्नेः परि जज्ञिरे ॥ ५ ॥



अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

ये अग्नेः परि जज्ञिरे विरूपासो दिवस्परि ।
नवग्वो नु दशग्वो अङ्गिरस्तमः सचा देवेषु मंहते ॥ ६ ॥
इन्द्रेण युजा निः सृजन्त वाघतो व्रजं गोमन्तमश्विनम् ।
सहस्रं मे ददतो अष्टकर्ण्य१ः श्रवो देवेष्वक्रत ॥ ७ ॥
प्र नूनं जायतामयं मनुस्तोक्मेव रोहतु ।
यः सहस्रं शताश्वं सद्यो दानाय मंहते ॥ ८ ॥
न तमश्नोति कश्चन दिवइव सान्वारभम् ।
सावर्ण्यस्य दक्षिणा वि सिन्धुरिव पप्रथे ॥ ९ ॥
उत दासा परिविषे स्मद्दिष्टी गोपरीणसा । यदुस्तुर्वश्च मामहे ॥ १० ॥
सहस्रदा ग्रामणीर्मा रिषन्मनुः सूर्येणास्य यतमानैतु दक्षिणा ।
सावर्णेर्देवाः प्र तिरन्त्वायुर्यस्मिन्नश्रान्ता असनाम वाजम् ॥ ११ ॥

### [ ६३ ] त्रिषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—गयः प्लातः ॥ देवता—१-१४, १७ विश्वे देवाः; १५, १६ पथ्यास्वस्तिः ॥ छन्दः—१, ६, ८, ११-१३ विराड्जगती; २, ३, १०, १४ पादनिचृज्जगती; ४, ५, ७ निचृज्जगती; ९ आर्चीस्वराड्जगती; १५ जगती त्रिष्टुप् वा; १६ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; १७ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-१४ निषादः; १५ निषादो धैवतो वा; १६, १७ धैवतः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

परावतो ये दिधिषन्त आप्यं मनुप्रीतासो जनिमा विवस्वतः ।
ययातेर्ये नहुष्यस्य बर्हिषि देवा आसते ते अधि ब्रुवन्तु नः ॥ १ ॥
विश्वा हि वो नमस्यानि वन्द्या नामानि देवा उत यज्ञियानि वः ।
ये स्थ जाता अदितेरद्भ्यस्परि ये पृथिव्यास्ते म इह श्रुता हवम् ॥ २ ॥
येभ्यो माता मधुमत्पिन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्रिबर्हाः ।
उक्थशुष्मान्वृषभरान्त्स्वप्नसस्ताँ आदित्याँ अनु मदा स्वस्तये ॥ ३ ॥
नृचक्षसो अनिमिषन्तो अर्हणा बृहद्देवासो अमृतत्वमानशुः ।
ज्योतीरथा अहिमाया अनागसो दिवो वर्ष्माणं वसते स्वस्तये ॥ ४ ॥

सम्राजो ये सुवृधो यज्ञमाययुरपरिह्वृता दधिरे दिवि क्षयम्।
ताँ आ विवास नमसा सुवृक्तिभिर्महो आदित्याँ अदितिं स्वस्तये॥ ५॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४॥

को वः स्तोमं राधति यं जुजोषथ विश्वे देवासो मनुषो यति ष्ठन।
को वोऽध्वरं तुविजाता अरं करद्यो नः पर्षदत्यंहः स्वस्तये॥ ६॥
येभ्यो होत्रां प्रथमामायेजे मनुः समिद्धाग्निर्मनसा सप्त होतृभिः।
त आदित्या अभयं शर्म यच्छत सुगा नः कर्त सुपथा स्वस्तये॥ ७॥
य ईशिरे भुवनस्य प्रचेतसो विश्वस्य स्थातुर्जगतश्च मन्तवः।
ते नः कृतादकृतादेनसस्पर्यद्या देवासः पिपृता स्वस्तये॥ ८॥
भरेष्विन्द्रं सुहवं हवामहेंऽहोमुचं सुकृतं दैव्यं जनम्।
अग्निं मित्रं वरुणं सातये भगं द्यावापृथिवी मरुतः स्वस्तये॥ ९॥
सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम्।
दैवीं नावं स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये॥ १०॥

अथ पञ्चमो वर्गः॥ ५॥

विश्वे यजत्रा अधि वोचतोतये त्रायध्वं नो दुरेवाया अभिह्रुतः।
सत्यया वो देवहूत्या हुवेम शृण्वतो देवा अवसे स्वस्तये॥ ११॥
अपामीवामप विश्वामनाहुतिमपारातिं दुर्विदत्रामघायतः।
आरे देवा द्वेषो अस्मद्युयोतनोरु णः शर्म यच्छता स्वस्तये॥ १२॥
अरिष्टः स मर्तो विश्व एधते प्र प्रजाभिर्जायते धर्मणस्परि।
यमादित्यासो नयथा सुनीतिभिरति विश्वानि दुरिता स्वस्तये॥ १३॥
यं देवासोऽवथ वाजसातौ यं शूरसाता मरुतो हिते धने।
प्रातर्यावाणं रथमिन्द्र सानसिमरिष्यन्तमा रुहेमा स्वस्तये॥ १४॥
स्वस्ति नः पथ्यासु धन्वसु स्वस्त्य१प्सु वृजने स्वर्वति।
स्वस्ति नः पुत्रकृथेषु योनिषु स्वस्ति राये मरुतो दधातन॥ १५॥
स्वस्तिरिद्धि प्रपथे श्रेष्ठा रेक्णस्वत्यभि या वाममेति।
सा नो अमा सो अरणे नि पातु स्वावेशा भवतु देवगोपा॥ १६॥



एवा प्लतेः सूनुरवीवृधद्वो विश्व आदित्या अदिते मनीषी।
ईशानासो नरो अमर्त्येनास्तावि जनो दिव्यो गयेन॥ १७॥

[ ६४ ] चतुःषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—गयः प्लातः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१, ४, ५, ९, १०, १३, १५ निचृज्जगती; २, ३, ७, ८, ११ विराड्जगती; ६, १४ जगती; १२ त्रिष्टुप्; १६ निचृत्त्रिष्टुप्; १७ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-११, १३-१५ निषादः; १२, १६, १७ धैवतः॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

कथा देवानां कतमस्य यामनि सुमन्तु नाम शृण्वतां मनामहे।
को मृळाति कतमो नो मयस्करत्कतम ऊती अभ्या ववर्तति॥ १॥
क्रतूयन्ति क्रतवो हृत्सु धीतयो वेनन्ति वेनाः पतयन्त्या दिशः।
न मर्डिता विद्यते अन्य एभ्यो देवेषु मे अधि कामा अयंसत॥ २॥
नरा वा शंसं पूषणमगोह्यमग्निं देवेद्धमभ्यर्चसे गिरा।
सूर्यामासा चन्द्रमसा यमं दिवि त्रितं वातमुषसमक्तुमश्विना॥ ३॥
कथा कविस्तुवीरवान्कया गिरा बृहस्पतिर्वावृधते सुवृक्तिभिः।
अज एकपात्सुहवेभिर्ऋक्वभिरहिः शृणोतु बुध्न्यो३ हवीमनि॥ ४॥
दक्षस्य वादिते जन्मनि व्रते राजाना मित्रावरुणा विवाससि।
अतूर्तपन्थाः पुरुरथो अर्यमा सप्तहोता विषुरूपेषु जन्मसु॥ ५॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

ते नो अर्वन्तो हवनश्रुतो हवं विश्वे शृण्वन्तु वाजिनो मितद्रवः।
सहस्रसा मेधसाताविव त्मना महो ये धनं समिथेषु जभ्रिरे॥ ६॥
प्र वो वायुं रथयुजं पुरन्धिं स्तोमैः कृणुध्वं सख्याय पूषणम्।
ते हि देवस्य सवितुः सवीमनि क्रतुं सचन्ते सचितः सचेतसः॥ ७॥
त्रिः सप्त सस्रा नद्यो महीरपो वनस्पतीन्पर्वताँ अग्निमूतये।
कृशानुमस्तॄन्तिष्यं सधस्थ आ रुद्रं रुद्रेषु रुद्रियं हवामहे॥ ८॥
सरस्वती सरयुः सिन्धुरूर्मिभिर्महो महीरवसा यन्तु वक्षणीः।
देवीरापो मातरः सूदयित्न्वो घृतवत्पयो मधुमन्नो अर्चत॥ ९॥

उत माता बृहद्दिवा शृणोतु नस्त्वष्टा देवेभिर्जनिभिः पिता वचः।
ऋभुक्षा वाजो रथस्पतिर्भगो रण्वः शंसः शशमानस्य पातु नः॥ १०॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

रण्वः सन्दृष्टौ पितुमाँइव क्षयो भद्रा रुद्राणां मरुतामुपस्तुतिः।
गोभिः ष्याम यशसो जनेष्वा सदा देवास इळया सचेमहि॥ ११॥
यां मे धियं मरुत इन्द्र देवा अददात वरुण मित्र यूयम्।
तां पीपयत पयसेव धेनुं कुविद्गिरो अधि रथे वहाथ॥ १२॥
कुविदङ्ग प्रति यथा चिदस्य नः सजात्यस्य मरुतो बुबोधथ।
नाभा यत्र प्रथमं संनसामहे तत्र जामित्वमदितिर्दधातु नः॥ १३॥
ते हि द्यावापृथिवी मातरा मही देवी देवाञ्जन्मना यज्ञिये इतः।
उभे बिभृत उभयं भरीमभिः पुरू रेतांसि पितृभिश्च सिञ्चतः॥ १४॥
वि षा होत्रा विश्वमश्नोति वार्यं बृहस्पतिररमतिः पनीयसी।
ग्रावा यत्र मधुषुदुच्यते बृहदवीवशन्त मतिभिर्मनीषिणः॥ १५॥
एवा कविस्तुवीरवाँ ऋतज्ञा द्रविणस्युर्द्रविणसश्चकानः।
उक्थेभिरत्र मतिभिश्च विप्रोऽपीपयद्गयो दिव्यानि जन्म॥ १६॥
एवा प्लतेः सूनुरवीवृधद्वो विश्व आदित्या अदिते मनीषी।
ईशानासो नरो अमर्त्येनास्तावि जनो दिव्यो गयेन॥ १७॥

### [ ६५ ] पञ्चषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—वसुकर्णो वासुक्रः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१, ४, ६, १०, १२, १३ निचृज्जगती; २ पादनिचृज्जगती ३, ७, ९ विराड्जगती; ५, ८, ११ जगती; १४ त्रिष्टुप्; १५ विराट्त्रिष्टुप्॥
स्वरः—१-१३ निषादः; १४, १५ धैवतः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

अग्निरिन्द्रो वरुणो मित्रो अर्यमा वायुः पूषा सरस्वती सजोषसः।
आदित्या विष्णुर्मरुतः स्वर्बृहत्सोमो रुद्रो अदितिर्ब्रह्मणस्पतिः॥ १॥
इन्द्राग्नी वृत्रहत्येषु सत्पती मिथो हिन्वाना तन्वा३ समोकसा।
अन्तरिक्षं मह्या पप्रुरोजसा सोमो घृतश्रीर्महिमानमीरयन्॥ २॥



तेषां हि मह्ना महतामनर्वणां स्तोमाँ इयर्म्यृतज्ञा ऋतावृधाम्।
ये अप्सवमर्णवं चित्रराधसस्ते नो रासन्तां महये सुमित्र्याः॥ ३॥
स्वर्णरमन्तरिक्षाणि रोचना द्यावाभूमी पृथिवीं स्कम्भुरोजसा।
पृक्षाइव महयन्तः सुरातयो देवाः स्तवन्ते मनुषाय सूरयः॥ ४॥
मित्राय शिक्ष वरुणाय दाशुषे या सम्राजा मनसा न प्रयुच्छतः।
ययोर्धाम धर्मणा रोचते बृहद्ययोरुभे रोदसी नाधसी वृतौ॥ ५॥

अथ दशमो वर्गः॥ १०॥

या गौर्वर्तनिं पर्येति निष्कृतं पयो दुहाना व्रतनीरवारतः।
सा प्रब्रुवाणा वरुणाय दाशुषे देवेभ्यो दाशद्धविषा विवस्वते॥ ६॥
दिवक्षसो अग्निजिह्वा ऋतावृध ऋतस्य योनिं विमृशन्त आसते।
द्यां स्कभित्व्य१प आ चक्रुरोजसा यज्ञं जनित्वी तन्वी३नि मामृजुः॥ ७॥
परिक्षिता पितरा पूर्वजावरी ऋतस्य योना क्षयतः समोकसा।
द्यावापृथिवी वरुणाय सव्रते घृतवत्पयो महिषाय पिन्वतः॥ ८॥
पर्जन्यावाता वृषभा पुरीषिणेन्द्रवायू वरुणो मित्रो अर्यमा।
देवाँ आदित्याँ अदितिं हवामहे ये पार्थिवासो दिव्यासो अप्सु ये॥ ९॥
त्वष्टारं वायुमृभवो य ओहते दैव्या होतारा उषसं स्वस्तये।
बृहस्पतिं वृत्रखादं सुमेधसमिन्द्रियं सोमं धनसा उ ईमहे॥ १०॥

अथैकादशो वर्गः॥ ११॥

ब्रह्म गामश्वं जनयन्त ओषधीर्वनस्पतीन्पृथिवीं पर्वताँ अपः।
सूर्यं दिवि रोहयन्तः सुदानव आर्या व्रता विसृजन्तो अधि क्षमि॥ ११॥
भुज्युमंहसः पिपृथो निरश्विना श्यावं पुत्रं वध्रिमत्या अजिन्वतम्।
कमद्युवं विमदायोहथुर्युवं विष्णाप्वं१ विश्वकायाव सृजथः॥ १२॥
पावीरवी तन्यतुरेकपादजो दिवो धर्ता सिन्धुरापः समुद्रियः।
विश्वे देवासः शृणवन्वचांसि मे सरस्वती सह धीभिः पुरन्ध्या॥ १३॥
विश्वे देवाः सह धीभिः पुरन्ध्या मनोर्यजत्रा अमृता ऋतज्ञाः।
रातिषाचो अभिषाचः स्वर्विदः स्व१र्गिरो ब्रह्म सूक्तं जुषेरत॥ १४॥

देवान्वसिष्ठो अमृतान्ववन्दे ये विश्वा भुवनाभि प्रतस्थुः।
ते नो रासन्तामुरुगायमद्य यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ १५ ॥

## [ ६६ ] षट्षष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—वसुकर्णो वासुक्रः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ३, ५-७ जगती; २, १०, १२, १३ निचृज्जगती; ४, ८, ११ विराड्जगती; ९ पादनिचृज्जगती; १४ आर्चीस्वराड्जगती; १५ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-१४ निषादः; १५ धैवतः ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

देवान्हुवे बृहच्छ्रवसः स्वस्तये ज्योतिष्कृतो अध्वरस्य प्रचेतसः।
ये वावृधुः प्रतरं विश्ववेदस इन्द्रज्येष्ठासो अमृता ऋतावृधः ॥ १ ॥
इन्द्रप्रसूता वरुणप्रशिष्टा ये सूर्यस्य ज्योतिषो भागमानशुः।
मरुद्गणे वृजने मन्म धीमहि माघोने यज्ञं जनयन्त सूरयः ॥ २ ॥
इन्द्रो वसुभिः परि पातु नो गयमादित्यैर्नो अदितिः शर्म यच्छतु।
रुद्रो रुद्रेभिर्देवो मृळयाति नस्त्वष्टा नो ग्नाभिः सुविताय जिन्वतु ॥ ३ ॥
अदितिर्द्यावापृथिवी ऋतं महदिन्द्राविष्णू मरुतः स्वर्बृहत्।
देवाँ आदित्याँ अवसे हवामहे वसून्रुद्रान्त्सवितारं सुदंससम् ॥ ४ ॥
सरस्वान्धीभिर्वरुणो धृतव्रतः पूषा विष्णुर्महिमा वायुरश्विना।
ब्रह्मकृतो अमृता विश्ववेदसः शर्म नो यंसन्त्रिवरूथमंहसः ॥ ५ ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

वृषा यज्ञो वृषणः सन्तु यज्ञिया वृषणो देवा वृषणो हविष्कृतः।
वृषणा द्यावापृथिवी ऋतावरी वृषा पर्जन्यो वृषणो वृषस्तुभः ॥ ६ ॥
अग्नीषोमा वृषणा वाजसातये पुरुप्रशस्ता वृषणा उप ब्रुवे।
यावीजिरे वृषणो देवयज्यया ता नः शर्म त्रिवरूथं वि यंसतः ॥ ७ ॥
धृतव्रताः क्षत्रिया यज्ञनिष्कृतो बृहद्दिवा अध्वराणामभिश्रियः।
अग्निहोतार ऋतसापो अद्रुहोऽपो असृजन्ननु वृत्रतूर्ये ॥ ८ ॥
द्यावापृथिवी जनयन्नभि व्रताप ओषधीर्वनिनानि यज्ञिया।
अन्तरिक्षं स्व१रा पप्रुरूतये वशं देवासस्तन्वी३ नि मामृजुः ॥ ९ ॥



धर्तारो दिव ऋभवः सुहस्ता वातापर्जन्या महिषस्य तन्यतोः।
आप ओषधीः प्र तिरन्तु नो गिरो भगो रातिर्वाजिनो यन्तु मे हवम् ॥ १० ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

समुद्रः सिन्धू रजो अन्तरिक्षमज एकपात्तनयित्नुरर्णवः।
अहिर्बुध्न्यः शृणवद्वचांसि मे विश्वे देवास उत सूरयो मम ॥ ११ ॥
स्याम वो मनवो देववीतये प्राञ्चं नो यज्ञं प्र णयत साधुया।
आदित्या रुद्रा वसवः सुदानव इमा ब्रह्म शस्यमानानि जिन्वत ॥ १२ ॥
दैव्या होतारा प्रथमा पुरोहित ऋतस्य पन्थामन्वेमि साधुया।
क्षेत्रस्य पतिं प्रतिवेशमीमहे विश्वान्देवाँ अमृताँ अप्रयुच्छतः ॥ १३ ॥
वसिष्ठासः पितृवद्वाचमक्रत देवाँ ईळाना ऋषिवत्स्वस्तये।
प्रीताइव ज्ञातयः काममेत्यास्मे देवासोऽव धूनुता वसु ॥ १४ ॥
देवान्वसिष्ठो अमृतान्ववन्दे ये विश्वा भुवनाभि प्रतस्थुः।
ते नो रासन्तामुरुगायमद्य यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ १५ ॥

## [ ६७ ] सप्तषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—अयास्यः ॥ देवता—बृहस्पतिः ॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २-७, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ८-१०, १२ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

इमां धियं सप्तशीर्ष्णीं पिता न ऋतप्रजातां बृहतीमविन्दत्।
तुरीयं स्विज्जनयद्विश्वजन्योऽयास्य उक्थमिन्द्राय शंसन् ॥ १ ॥
ऋतं शंसन्त ऋजु दीध्याना दिवस्पुत्रासो असुरस्य वीराः।
विप्रं पदमङ्गिरसो दधाना यज्ञस्य धाम प्रथमं मनन्त ॥ २ ॥
हंसैरिव सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानि नहना व्यस्यन् ।
बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गा उत प्रास्तौदुच्च विद्वाँ अगायत् ॥ ३ ॥
अवो द्वाभ्यां पर एकया गा गुहा तिष्ठन्तीरनृतस्य सेतौ।
बृहस्पतिस्तमसि ज्योतिरिच्छन्नुदुस्रा आकर्वि हि तिस्र आवः ॥ ४ ॥

विभिद्या पुरं शयथेमपाचीं निस्त्रीणि साकमुदधेरकृन्तत्।
बृहस्पतिरुषसं सूर्यं गामर्कं विवेद स्तनयन्निव द्यौः ॥ ५ ॥
इन्द्रो वलं रक्षितारं दुघानां करेणेव वि चकर्ता रवेण।
स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमानोऽरोदयत्पणिमा गा अमुष्णात् ॥ ६ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

स ईं सत्येभिः सखिभिः शुचद्भिर्गोधायसं वि धनसैरदर्दः।
ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणं व्यानट् ॥ ७ ॥
ते सत्येन मनसा गोपतिं गा इयानास इषणयन्त धीभिः।
बृहस्पतिर्मिथोअवद्यपेभिरुदुस्रिया असृजत स्वयुग्भिः ॥ ८ ॥
तं वर्धयन्तो मतिभिः शिवाभिः सिंहमिव नानदतं सधस्थे।
बृहस्पतिं वृषणं शूरसातौ भरेभरे अनु मदेम जिष्णुम् ॥ ९ ॥
यदा वाजमसनद्विश्वरूपमा द्यामरुक्षदुत्तराणि सद्म।
बृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना सन्तो बिभ्रतो ज्योतिरासा ॥ १० ॥
सत्यामाशिषं कृणुता वयोधै कीरिं चिद्ध्यवथ स्वेभिरेवैः।
पश्चा मृधो अप भवन्तु विश्वास्तद्रोदसी शृणुतं विश्वमिन्वे ॥ ११ ॥
इन्द्रो मह्ना महतो अर्णवस्य वि मूर्धानमभिनदर्बुदस्य।
अहन्नहिमरिणात्सप्त सिन्धून्देवैर्द्यावापृथिवी प्रावतं नः ॥ १२ ॥

### [ ६८ ] अष्टषष्टितमं सूक्तम्

ऋषिः—अयास्यः ॥ देवता—बृहस्पतिः ॥ छन्दः—१, १२ विराट्त्रिष्टुप्; २, ८-११ त्रिष्टुप्; ३-७ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

उदप्रुतो न वयो रक्षमाणा वावदतो अभ्रियस्येव घोषाः।
गिरिभ्रजो नोर्मयो मदन्तो बृहस्पतिमभ्य१र्का अनावन् ॥ १ ॥
सं गोभिराङ्गिरसो नक्षमाणो भग इवेदर्यमणं निनाय।
जने मित्रो न दम्पती अनक्ति बृहस्पते वाजयाशूँरिवाजौ ॥ २ ॥



साध्वर्या अतिथिनीरिषिराः स्पार्हाः सुवर्णा अनवद्यरूपाः।
बृहस्पतिः पर्वतेभ्यो वितूर्या निर्गा ऊपे यवमिव स्थिविभ्यः ॥ ३ ॥
आप्रुषायन्मधुन ऋतस्य योनिमवक्षिपन्नर्क उल्कामिव द्योः।
बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मनो गा भूम्या उद्नेव वि त्वचं बिभेद ॥ ४ ॥
अप ज्योतिषा तमो अन्तरिक्षादुद्नः शीपालमिव वात आजत्।
बृहस्पतिरनुमृश्या वलस्याभ्रमिव वात आ चक्र आ गाः ॥ ५ ॥
यदा वलस्य पीयतो जसुं भेद्बृहस्पतिरग्नितपोभिरर्कैः।
दद्भिर्न जिह्वा परिविष्टमाददाविर्निधीँरकृणोदुस्रियाणाम् ॥ ६ ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

बृहस्पतिरमत हि त्यदासां नाम स्वरीणां सदने गुहा यत्।
आण्डेव भित्त्वा शकुनस्य गर्भमुदुस्रियाः पर्वतस्य त्मनाजत् ॥ ७ ॥
अश्नापिनद्धं मधु पर्यपश्यन्मत्स्यं न दीन उदनि क्षियन्तम्।
निष्टज्जभार चमसं न वृक्षाद्बृहस्पतिर्विरवेणा विकृत्य ॥ ८ ॥
सोषामविन्दत्स स्व१ः सो अग्निं सो अर्केण वि बबाधे तमांसि।
बृहस्पतिर्गोवपुषो वलस्य निर्मज्जानं न पर्वणो जभार ॥ ९ ॥
हिमेव पर्णा मुषिता वनानि बृहस्पतिनाकृपयद्वलो गाः।
अनानुकृत्यमपुनश्चकार यात्सूर्यामासा मिथ उच्चरातः ॥ १० ॥
अभि श्यावं न कृशनेभिरश्वं नक्षत्रेभिः पितरो द्यामपिंशन्।
रात्र्यां तमो अदधुर्ज्योतिरहन्बृहस्पतिर्भिनदद्रिं विदद्गाः ॥ ११ ॥
इदमकर्म नमो अभ्रियाय यः पूर्वीरन्वानोनवीति।
बृहस्पतिः स हि गोभिः सो अश्वैः स वीरेभिः स नृभिर्नो वयो धात् ॥ १२ ॥

षष्ठोऽनुवाकः

### [ ६९ ] एकोनसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—सुमित्रो वाध्र्यश्वः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ निचृज्जगती; २ विराड्जगती; ३, ७ त्रिष्टुप्; ४, ५, १२ निचृत्त्रिष्टुप्; ६ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ८, १० पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ९, ११ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१, २ निषादः; ३-१२ धैवतः ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

भद्रा अग्नेर्वध्र्यश्वस्य सन्दृशो वामी प्रणीतिः सुरणा उपेतयः ।
यदीं सुमित्रा विशो अग्र इन्धते घृतेनाहुतो जरते दविद्युतत् ॥ १ ॥
घृतमग्नेर्वध्र्यश्वस्य वर्धनं घृतमन्नं घृतम्वस्य मेदनम् ।
घृतेनाहुत उर्विया वि पप्रथे सूर्यइव रोचते सर्पिरासुतिः ॥ २ ॥
यत्ते मनुर्यदनीकं सुमित्रः समीधे अग्ने तदिदं नवीयः ।
स रेवच्छोच स गिरो जुषस्व स वाजं दर्षि स इह श्रवो धाः ॥ ३ ॥
यं त्वा पूर्वमीळितो वध्र्यश्वः समीधे अग्ने स इदं जुषस्व ।
स नः स्तिपा उत भवा तनूपा दात्रं रक्षस्व यदिदं ते अस्मे ॥ ४ ॥
भवा द्युम्नी वाध्र्यश्वोत गोपा मा त्वा तारीदभिमातिर्जनानाम् ।
शूरइव धृष्णुश्च्यवनः सुमित्रः प्र नु वोचं वाध्र्यश्वस्य नाम ॥ ५ ॥
समज्र्या पर्वत्या३ वसूनि दासा वृत्राण्यार्या जिगेथ ।
शूरइव धृष्णुश्च्यवनो जनानां त्वमग्ने पृतनायूँरभि ष्याः ॥ ६ ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

दीर्घतन्तुर्बृहदुक्षायमग्निः सहस्रस्तरीः शतनीथ ऋभ्वा ।
द्युमान्द्युमत्सु नृभिर्मृज्यमानः सुमित्रेषु दीदयो देवयत्सु ॥ ७ ॥
त्वे धेनुः सुदुघा जातवेदोऽसश्चतेव समना सबर्धुक् ।
त्वं नृभिर्दक्षिणावद्भिरग्ने सुमित्रेभिरिध्यसे देवयद्भिः ॥ ८ ॥
देवाश्चित्ते अमृता जातवेदो महिमानं वाध्र्यश्व प्र वोचन् ।
यत्संपृच्छं मानुषीर्विश आयन्त्वं नृभिरजयस्त्वावृधेभिः ॥ ९ ॥
पितेव पुत्रमबिभरुपस्थे त्वामग्ने वध्र्यश्वः सपर्यन् ।
जुषाणो अस्य समिधं यविष्ठोत पूर्वाँ अवनोर्व्राधतश्चित् ॥ १० ॥
शश्वदग्निर्वध्र्यश्वस्य शत्रून्नृभिर्जिगाय सुतसोमवद्भिः ।
समनं चिददहश्चित्रभानोऽव व्राधन्तमभिनद् वृधश्चित् ॥ ११ ॥
अयमग्निर्वध्र्यश्वस्य वृत्रहा सनकात्प्रेद्धो नमसोपवाक्यः ।
स नो अजामीँरुत वा विजामीनभि तिष्ठ शर्धतो वाध्र्यश्व ॥ १२ ॥



## [ ७० ] सप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—सुमित्रो वाध्र्यश्वः ॥ देवता—आप्रियः ॥ छन्दः—१, २, ४, १० निचृत्त्रिष्टुप्; ३ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ५-७, ९, ११ त्रिष्टुप्; ८ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

इमां मे अग्ने समिधं जुषस्वेळस्पदे प्रति हर्या घृताचीम् ।
वर्ष्मन्पृथिव्याः सुदिनत्वे अह्नामूर्ध्वो भव सुक्रतो देवयज्या ॥ १ ॥
आ देवानामग्रयावेह यातु नराशंसो विश्वरूपेभिरश्वैः ।
ऋतस्य पथा नमसा मियेधो देवेभ्यो देवतमः सुषूदत् ॥ २ ॥
शश्वत्तममीळते दूत्याय हविष्मन्तो मनुष्यासो अग्निम् ।
वहिष्ठैरश्वैः सुवृता रथेना देवान्वक्षि नि षदेह होता ॥ ३ ॥
वि प्रथतां देवजुष्टं तिरश्चा दीर्घं द्राघ्मा सुरभि भूत्वस्मे ।
अहेळता मनसा देव बर्हिरिन्द्रज्येष्ठाँ उशतो यक्षि देवान् ॥ ४ ॥
दिवो वा सानु स्पृशता वरीयः पृथिव्या वा मात्रया वि श्रयध्वम् ।
उशतीर्द्वारो महिना महद्भिर्देवं रथं रथयुर्धारयध्वम् ॥ ५ ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

देवी दिवो दुहितरा सुशिल्पे उषासानक्ता सदतां नि योनौ ।
आ वां देवास उशती उशन्त उरौ सीदन्तु सुभगे उपस्थे ॥ ६ ॥
ऊर्ध्वो ग्रावा बृहदग्निः समिद्धः प्रिया धामान्यदितेरुपस्थे ।
पुरोहितावृत्विजा यज्ञे अस्मिन्विदुष्टरा द्रविणमा यजेथाम् ॥ ७ ॥
तिस्रो देवीर्बर्हिरिदं वरीय आ सीदत चकृमा वः स्योनम् ।
मनुष्वद्यज्ञं सुधिता हवींषीळा देवी घृतपदी जुषन्त ॥ ८ ॥
देव त्वष्टर्यद्ध चारुत्वमानड्यदङ्गिरसामभवः सचाभूः ।
स देवानां पाथ उप प्र विद्वानुशन्यक्षि द्रविणोदः सुरत्नः ॥ ९ ॥
वनस्पते रशनया नियूया देवानां पाथ उप वक्षि विद्वान् ।
स्वदाति देवः कृणवद्धवींष्यवतां द्यावापृथिवी हवं मे ॥ १० ॥

आग्ने वह वरुणमिष्टये न इन्द्रं दिवो मरुतो अन्तरिक्षात्।
सीदन्तु बर्हिर्विश्व आ यजत्राः स्वाहा देवा अमृता मादयन्ताम्॥ ११॥

## [ ७१ ] एकसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—बृहस्पतिः॥ देवता—ज्ञानम्॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २ भुरिक्त्रिष्टुप्; ३, ७ निचृत्त्रिष्टुप्; ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ५, ६, ८, १०, ११ विराट्त्रिष्टुप्; ९ विराड्जगती॥ स्वरः—१-८, १०, ११ धैवतः; ९ निषादः॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः॥ २३॥

बृहस्पते प्रथमं वाचो अग्रं यत्प्रैरत नामधेयं दधानाः।
यदेषां श्रेष्ठं यदरिप्रमासीत्प्रेणा तदेषां निहितं गुहाविः॥ १॥
सक्तुमिव तितउना पुनन्तो यत्र धीरा मनसा वाचमक्रत।
अत्रा सखायः सख्यानि जानते भद्रैषां लक्ष्मीर्निहिताधि वाचि॥ २॥
यज्ञेन वाचः पदवीयमायन्तामन्वविन्दन्नृषिषु प्रविष्टाम्।
तामाभृत्या व्यदधुः पुरुत्रा तां सप्त रेभा अभि सं नवन्ते॥ ३॥
उत त्वः पश्यन्न ददर्श वाचमुत त्वः शृण्वन्न शृणोत्येनाम्।
उतो त्वस्मै तन्वं१ वि सस्रे जायेव पत्य उशती सुवासाः॥ ४॥
उत त्वं सख्ये स्थिरपीतमाहुर्नैनं हिन्वन्त्यपि वाजिनेषु।
अधेन्वा चरति माययैष वाचं शुश्रुवाँ अफलामपुष्पाम्॥ ५॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥

यस्तित्याज सचिविदं सखायं न तस्य वाच्यपि भागो अस्ति।
यदीं शृणोत्यलकं शृणोति नहि प्रवेद सुकृतस्य पन्थाम्॥ ६॥
अक्षण्वन्तः कर्णवन्तः सखायो मनोजवेष्वसमा बभूवुः।
आदघ्नास उपकक्षास उ त्वे ह्रदाइव स्नात्वा उ त्वे ददृश्रे॥ ७॥
हृदा तष्टेषु मनसो जवेषु यद् ब्राह्मणाः संयजन्ते सखायः।
अत्राह त्वं वि जहुर्वेद्याभिरोहब्रह्माणो वि चरन्त्यु त्वे॥ ८॥
इमे ये नार्वाङ्न परश्चरन्ति न ब्राह्मणासो न सुतेकरासः।
त एते वाचमभिपद्य पापया सिरीस्तन्त्रं तन्वते अप्रजज्ञयः॥ ९॥



सर्वे नन्दन्ति यशसागतेन सभासाहेन सख्या सखायः।
किल्बिषस्पृत्पितुषणिर्ह्येषामरं हितो भवति वाजिनाय॥ १०॥
ऋचां त्वः पोषमास्ते पुपुष्वान्गायत्रं त्वो गायति शक्वरीषु।
ब्रह्मा त्वो वदति जातविद्यां यज्ञस्य मात्रां वि मिमीत उ त्वः॥ ११॥

इत्यष्टमाष्टके द्वितीयोऽध्यायः॥

# अथाष्टमाष्टके तृतीयोऽध्यायः

## [ ७२ ] द्विसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—बृहस्पतिर्बृहस्पतिर्वा लौक्य अदितिर्वा दाक्षायणी॥ देवता—देवाः॥ छन्दः—१, ४, ६ अनुष्टुप्; २ पादनिचृदनुष्टुप्; ३, ५, ७ निचृदनुष्टुप्; ८, ९ विराडनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

देवानां नु वयं जाना प्र वोचाम विपन्यया।
उक्थेषु शस्यमानेषु यः पश्यादुत्तरे युगे॥ १॥
ब्रह्मणस्पतिरेता सं कर्मारइवाधमत्।
देवानां पूर्व्ये युगेऽसतः सदजायत॥ २॥
देवानां युगे प्रथमेऽसतः सदजायत।
तदाशा अन्वजायन्त तदुत्तानपदस्परि॥ ३॥
भूर्जज्ञ उत्तानपदो भुव आशा अजायन्त।
अदितेर्दक्षो अजायत दक्षाद्वदितिः परि॥ ४॥
अदितिर्ह्यजनिष्ट दक्ष या दुहिता तव।
तां देवा अन्वजायन्त भद्रा अमृतबन्धवः॥ ५॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

यद्देवा अदः सलिले सुसंरब्धा अतिष्ठत।
अत्रा वो नृत्यतामिव तीव्रो रेणुरपायत॥ ६॥
यद्देवा यतयो यथा भुवनान्यपिन्वत।
अत्रा समुद्र आ गूळ्हमा सूर्यमजभर्तन॥ ७॥

अष्टौ पुत्रासो अदितेर्ये जातास्तन्व१स्परि ।
देवाँ उप प्रैत्सप्तभिः परा मार्ताण्डमास्यत् ॥ ८ ॥
सप्तभिः पुत्रैरदितिरुप प्रैत्पूर्व्यं युगम् ।
प्रजायै मृत्यवे त्वत्पुनर्मार्ताण्डमाभरत् ॥ ९ ॥

## [ ७३ ] त्रिसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—गौरिवीतिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २, ५ त्रिष्टुप्; ३, ४, ८, १० पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ६ विराट्त्रिष्टुप्; ७ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ९ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ११ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

जनिष्ठा उग्रः सहसे तुराय मन्द्र ओजिष्ठो बहुलाभिमानः ।
अवर्धन्निन्द्रं मरुतश्चिदत्र माता यद्वीरं दधनद्धनिष्ठा ॥ १ ॥
द्रुहो निषत्ता पृशनी चिदेवैः पुरू शंसेन वावृधुष्ट इन्द्रम् ।
अभीवृतेव ता महापदेन ध्वान्तात्प्रपित्वादुदरन्त गर्भाः ॥ २ ॥
ऋष्वा ते पादा प्र यज्जिगास्यवर्धन्वाजा उत ये चिदत्र ।
त्वमिन्द्र सालावृकान्त्सहस्रमासन्दधिषे अश्विना ववृत्याः ॥ ३ ॥
समना तूर्णिरुप यासि यज्ञमा नासत्या सख्याय वक्षि ।
वसाव्यामिन्द्र धारयः सहस्राश्विना शूर ददतुर्मघानि ॥ ४ ॥
मन्दमान ऋतादधि प्रजायै सखिभिरिन्द्र इषिरेभिरर्थम् ।
आभिर्हि माया उप दस्युमागान्मिहः प्र तम्रा अवपत्तमांसि ॥ ५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

सनामाना चिद् ध्वसयो न्यस्मा अवाहन्निन्द्र उषसो यथानः ।
ऋष्वैरगच्छः सखिभिर्निकामैः साकं प्रतिष्ठा हृद्या जघन्थ ॥ ६ ॥
त्वं जघन्थ नमुचिं मखस्युं दासं कृण्वान ऋषये विमायम् ।
त्वं चकर्थ मनवे स्योनान्पथो देवत्राञ्जसेव यानान् ॥ ७ ॥
त्वमेतानि पप्रिषे वि नामेशान इन्द्र दधिषे गभस्तौ ।
अनु त्वा देवाः शवसा मदन्त्युपरिबुध्नान्वनिनश्चकर्थ ॥ ८ ॥



चक्रं यदस्याप्स्वा निषत्तमुतो तदस्मै मध्विच्चच्छद्यात् ।
पृथिव्यामतिषितं यदूधः पयो गोष्वदधा ओषधीषु ॥ ९ ॥
अश्वादियायेति यद्वदन्त्योजसो जातमुत मन्य एनम् ।
मन्योरियाय हर्म्येषु तस्थौ यतः प्रजज्ञ इन्द्रो अस्य वेद ॥ १० ॥
वयः सुपर्णा उप सेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाधमानाः ।
अप ध्वान्तमूर्णुहि पूर्धि चक्षुर्मुमुग्ध्य१स्मान्निधयेव बद्धान् ॥ ११ ॥

## [ ७४ ] चतुःसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—गौरिवीतिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ५ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ६ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

वसूनां वा चर्कृष इयक्षन्धिया वा यज्ञैर्वा रोदस्योः ।
अर्वन्तो वा ये रयिमन्तः सातौ वनुं वा ये सुश्रुणं सुश्रुतो धुः ॥ १ ॥
हव एषामसुरो नक्षत द्यां श्रवस्यता मनसा निंसत क्षाम् ।
चक्षाणा यत्र सुविताय देवा द्यौर्न वारेभिः कृणवन्त स्वैः ॥ २ ॥
इयमेषाममृतानां गीः सर्वताता ये कृपणन्त रत्नम् ।
धियं च यज्ञं च साधन्तस्ते नो धान्तु वसव्य१मसामि ॥ ३ ॥
आ तत्त इन्द्रायवः पनन्ताभि य ऊर्वं गोमन्तं तितृत्सान् ।
सकृत्स्वं१ ये पुरुपुत्रां महीं सहस्रधारां बृहतीं दुदुक्षन् ॥ ४ ॥
शचीव इन्द्रमवसे कृणुध्वमनानतं दमयन्तं पृतन्यून् ।
ऋभुक्षणं मघवानं सुवृक्तिं भर्ता यो वज्रं नर्यं पुरुक्षुः ॥ ५ ॥
यद्वावान पुरुतमं पुराषाळा वृत्रहेन्द्रो नामान्यप्राः ।
अचेति प्रासहस्पतिस्तुविष्मान्यदीमुश्मसि कर्तवे करत्तत् ॥ ६ ॥

## [ ७५ ] पञ्चसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—सिन्धुक्षित्प्रैयमेधः ॥ देवता—नद्यः ॥ छन्दः—१ निचृज्जगती; २, ३ विराड्जगती; ४ जगती; ५, ७ आर्चीस्वराड्जगती; ६ आर्चीभुरिग्जगती; ८, ९ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

प्र सु व आपो महिमानमुत्तमं कारुर्वोचाति सदने विवस्वतः ।
प्र सप्तसप्त त्रेधा हि चक्रमुः प्र सृत्वरीणामति सिन्धुरोजसा ॥ १ ॥
प्र तेऽरदद्वरुणो यातवे पथः सिन्धो यद्वाजाँ अभ्यद्रवस्त्वम् ।
भूम्या अधि प्रवता यासि सानुना यदेषामग्रं जगतामिरज्यसि ॥ २ ॥
दिवि स्वनो यतते भूम्योपर्यनन्तं शुष्ममुदियर्ति भानुना ।
अभ्रादिव प्र स्तनयन्ति वृष्टयः सिन्धुर्यदेति वृषभो न रोरुवत् ॥ ३ ॥
अभि त्वा सिन्धो शिशुमिन्न मातरो वाश्रा अर्षन्ति पयसेव धेनवः ।
राजेव युध्वा नयसि त्वमित्सिचौ यदासामग्रं प्रवतामिनक्षसि ॥ ४ ॥
इमं मे गङ्गे यमुने सरस्वति शुतुद्रि स्तोमं सचता परुष्ण्या ।
असिक्न्या मरुद्वृधे वितस्तयार्जीकीये शृणुह्या सुषोमया ॥ ५ ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

तृष्टामया प्रथमं यातवे सजूः सुसर्त्वा रसया श्वेत्या त्या ।
त्वं सिन्धो कुभया गोमतीं क्रुमुं मेहत्न्वा सरथं याभिरीयसे ॥ ६ ॥
ऋजीत्येनी रुशती महित्वा परि ज्रयांसि भरते रजांसि ।
अदब्धा सिन्धुरपसामपस्तमाश्वा न चित्रा वपुषीव दर्शता ॥ ७ ॥
स्वश्वा सिन्धुः सुरथा सुवासा हिरण्ययी सुकृता वाजिनीवती ।
ऊर्णावती युवतिः सीलमावत्युताधि वस्ते सुभगा मधुवृधम् ॥ ८ ॥
सुखं रथं युयुजे सिन्धुरश्विनं तेन वाजं सनिषदस्मिन्नाजौ ।
महान्ह्यस्य महिमा पनस्यतेऽदब्धस्य स्वयशसो विरप्शिनः ॥ ९ ॥

[ ७६ ] षट्सप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—जरत्कर्ण ऐरावतः सर्पः ॥ देवता—ग्रावाणः ॥ छन्दः—१, ६, ८ पादनिचृज्जगती; २, ३ आर्चीस्वराड्जगती; ४, ७ निचृज्जगती; ५ आसुरीस्वराडार्ची निचृज्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

आ व ऋञ्जस ऊर्जां व्युष्टिष्विन्द्रं मरुतो रोदसी अनक्तन ।
उभे यथा नो अहनी सचाभुवा सदःसदो वरिवस्यात उद्भिदा ॥ १ ॥



तदु श्रेष्ठं सवनं सुनोतनात्यो न हस्तयतो अद्रिः सोतरि ।
विदद्ध्य१र्यो अभिभूति पौंस्यं महो राये चित्तरुते यदर्वतः ॥ २ ॥
तदिद्ध्यस्य सवनं विवेरपो यथा पुरा मनवे गातुमश्रेत् ।
गोअर्णसि त्वाष्ट्रे अश्वनिर्णिजि प्रेमध्वरेष्वध्वराँ अशिश्रयुः ॥ ३ ॥
अप हत रक्षसो भङ्गुरावतः स्कभायत निर्ऋतिं सेधतामतिम् ।
आ नो रयिं सर्ववीरं सुनोतन देवाव्यं भरत श्लोकमद्रयः ॥ ४ ॥
दिवश्चिदा वोऽमवत्तरेभ्यो विभ्वना चिदाश्वपस्तरेभ्यः ।
वायोश्चिदा सोमरभस्तरेभ्योऽग्नेश्चिदर्च पितुकृत्तरेभ्यः ॥ ५ ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

भुरन्तु नो यशसः सोत्वन्धसो ग्रावाणो वाचा दिविता दिवित्मता ।
नरो यत्र दुहते काम्यं मध्वाघोषयन्तो अभितो मिथस्तुरः ॥ ६ ॥
सुन्वन्ति सोमं रथिरासो अद्रयो निरस्य रसं गविषो दुहन्ति ते ।
दुहन्त्यूधरुपसेचनाय कं नरो हव्या न मर्जयन्त आसभिः ॥ ७ ॥
एते नरः स्वपसो अभूतन य इन्द्राय सुनुथ सोममद्रयः ।
वामंवामं नो दिव्याय धाम्ने वसुवसु वः पार्थिवाय सुन्वते ॥ ८ ॥

[ ७७ ] सप्तसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—स्यूमरश्मिर्भार्गवः ॥ देवता—मरुतः ॥ छन्दः—१, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ४ त्रिष्टुप्; ६-८ विराट्त्रिष्टुप्; ५ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—१-४, ६-८ धैवतः; ५ निषादः ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

अभ्रप्रुषो न वाचा प्रुषा वसु हविष्मन्तो न यज्ञा विजानुषः ।
सुमारुतं न ब्रह्माणमर्हसे गणमस्तोष्येषां न शोभसे ॥ १ ॥
श्रिये मर्यासो अञ्जीँरकृण्वत सुमारुतं न पूर्वीरति क्षपः ।
दिवस्पुत्रास एता न येतिर आदित्यासस्ते अक्रा न वावृधुः ॥ २ ॥
प्र ये दिवः पृथिव्या न बर्हणा त्मना रिरिच्रे अभ्रान्न सूर्यः ।
पाजस्वन्तो न वीराः पनस्यवो रिशादसो न मर्या अभिद्यवः ॥ ३ ॥

युष्माकं बुध्ने अपां न यामनि विथुर्यति न मही श्रथर्यति।
विश्वप्सुर्यज्ञो अर्वागयं सु वः प्रयस्वन्तो न सत्राच आ गत ॥ ४ ॥
यूयं धूर्षु प्रयुजो न रश्मिभिर्ज्योतिष्मन्तो न भासा व्युष्टिषु।
श्येनासो न स्वयशसो रिशादसः प्रवासो न प्रसितासः परिप्रुषः ॥ ५ ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

प्र यद्वहध्वे मरुतः पराकाद्यूयं महः संवरणस्य वस्वः ।
विदानासो वसवो राध्यस्याराच्चिद् द्वेषः सनुतर्युयोत ॥ ६ ॥
य उदृचि यज्ञे अध्वरेष्ठा मरुद्भ्यो न मानुषो ददाशत् ।
रेवत्स वयो दधते सुवीरं स देवानामपि गोपीथे अस्तु ॥ ७ ॥
ते हि यज्ञेषु यज्ञियास ऊमा आदित्येन नाम्ना शंभविष्ठाः ।
ते नोऽवन्तु रथतूर्मनीषां महश्च यामन्नध्वरे चकानाः ॥ ८ ॥

[ ७८ ] अष्टसप्ततितमं सूक्तम्

ऋषिः—स्यूमरश्मिर्भार्गवः ॥ देवता—मरुतः ॥ छन्दः—१ आर्चीत्रिष्टुप्; २, ५, ६ विराड्जगती; ३, ४ विराट्त्रिष्टुप्; ७ पादनिचृज्जगती; ८ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३, ४, ८ धैवतः; २, ५-७ निषादः ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

विप्रासो न मन्मभिः स्वाध्यो देवाव्यो३ न यज्ञैः स्वप्नसः।
राजानो न चित्राः सुसंदृशः क्षितीनां न मर्या अरेपसः ॥ १ ॥
अग्निर्न ये भ्राजसा रुक्मवक्षसो वातासो न स्वयुजः सद्यऊतयः।
प्रज्ञातारो न ज्येष्ठाः सुनीतयः सुशर्माणो न सोमा ऋतं यते ॥ २ ॥
वातासो न ये धुनयो जिगत्नवोऽग्नीनां न जिह्वा विरोकिणः।
वर्मण्वन्तो न योधाः शिमीवन्तः पितॄणां न शंसाः सुरातयः ॥ ३ ॥
रथानां न ये३ऽराः सनाभयो जिगीवांसो न शूरा अभिद्यवः।
वरेयवो न मर्या घृतप्रुषोऽभिस्वर्तारो अर्कं न सुष्टुभः ॥ ४ ॥
अश्वासो न ये ज्येष्ठास आशवो दिधिषवो न रथ्यः सुदानवः।
आपो न निम्नैरुदभिर्जिगत्नवो विश्वरूपा अङ्गिरसो न सामभिः ॥ ५ ॥



अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

ग्रावाणो न सूरयः सिन्धुमातर आदर्दिरासो अद्रयो न विश्वहा।
शिशूला न क्रीळयः सुमातरो महाग्रामो न यामन्नुत त्विषा ॥ ६ ॥
उषसां न केतवोऽध्वरश्रियः शुभंयवो नाञ्जिभिर्व्यश्वितन्।
सिन्धवो न ययियो भ्राजदृष्टयः परावतो न योजनानि ममिरे ॥ ७ ॥
सुभागान्नो देवाः कृणुता सुरत्नानस्मान्त्स्तोतॄन्मरुतो वावृधानाः।
अधि स्तोत्रस्य सख्यस्य गात सनाद्धि वो रत्नधेयानि सन्ति ॥ ८ ॥

[ ७९ ] एकोनाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—अग्निः सौचीको वैश्वानरो वा, सप्तिर्वा वाजम्भरः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २, ४, ६ विराट्त्रिष्टुप्; ३ निचृत्त्रिष्टुप्; ५ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; ७ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

अपश्यमस्य महतो महित्वममर्त्यस्य मर्त्यासु विक्षु।
नाना हनू विभृते सं भरेते असिन्वती बप्सती भूर्यत्तः ॥ १ ॥
गुहा शिरो निहितमृधगक्षी असिन्वन्नत्ति जिह्वया वनानि।
अत्राण्यस्मै पड्भिः सं भरन्त्युत्तानहस्ता नमसाधि विक्षु ॥ २ ॥
प्र मातुः प्रतरं गुह्यमिच्छन्कुमारो न वीरुधः सर्पदुर्वीः।
ससं न पक्वमविदच्छुचन्तं रिरिह्वांसं रिप उपस्थे अन्तः ॥ ३ ॥
तद्वामृतं रोदसी प्र ब्रवीमि जायमानो मातरा गर्भो अत्ति।
नाहं देवस्य मर्त्यश्चिकेताग्निरङ्ग विचेताः स प्रचेताः ॥ ४ ॥
यो अस्मा अन्नं तृष्वा३दधात्याज्यैर्घृतैर्जुहोति पुष्यति।
तस्मै सहस्रमक्षभिर्वि चक्षेऽग्ने विश्वतः प्रत्यङ्ङसि त्वम् ॥ ५ ॥
किं देवेषु त्यज एनश्चकर्थाग्ने पृच्छामि नु त्वामविद्वान्।
अक्रीळन्क्रीळन्हरिरत्तवेऽदन्वि पर्वशश्चकर्त गामिवासिः ॥ ६ ॥
विषूचो अश्वान्युयुजे वनेजा ऋजीतिभी रशनाभिर्गृभीतान्।
चक्षदे मित्रो वसुभिः सुजातः समानृधे पर्वभिर्वावृधानः ॥ ७ ॥

## [ ८० ] अशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—अग्निः सौचीको वैश्वानरो वा॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, ५, ६ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ३, ७ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥

अग्निः सप्तिं वाजंभरं ददात्यग्निर्वीरं श्रुत्यं कर्मनिःष्ठाम्।
अग्नी रोदसी वि चरत्समञ्जन्नग्निर्नारीं वीरकुक्षिं पुरन्धिम्॥ १॥
अग्नेरप्नसः समिदस्तु भद्राग्निर्मही रोदसी आ विवेश।
अग्निरेकं चोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणि दयते पुरूणि॥ २॥
अग्निर्ह त्यं जरतः कर्णमावाग्निरद्भ्यो निरदहज्जरूथम्।
अग्निरत्रिं घर्म उरुष्यदन्तरग्निर्नृमेधं प्रजयासृजत्सम्॥ ३॥
अग्निर्दाद् द्रविणं वीरपेशा अग्निरृषिं यः सहस्रा सनोति।
अग्निर्दिवि हव्यमा ततानाग्नेर्धामानि विभृता पुरुत्रा॥ ४॥
अग्निमुक्थैरृषयो वि ह्वयन्तेऽग्निं नरो यामनि बाधितासः।
अग्निं वयो अन्तरिक्षे पतन्तोऽग्निः सहस्रा परि याति गोनाम्॥ ५॥
अग्निं विश ईळते मानुषीर्या अग्निं मनुषो नहुषो वि जाताः।
अग्निर्गान्धर्वीं पथ्यामृतस्याग्नेर्गव्यूतिर्घृत आ निषत्ता॥ ६॥
अग्नये ब्रह्म ऋभवस्ततक्षुरग्निं महामवोचामा सुवृक्तिम्।
अग्ने प्राव जरितारं यविष्ठाग्ने महि द्रविणमा यजस्व॥ ७॥

## [ ८१ ] एकाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वकर्मा भौवनः॥ देवता—विश्वकर्मा॥ छन्दः—१, ५, ६ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ३, ७ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ षोडशो वर्गः॥ १६॥

य इमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होता न्यसीदत्पिता नः।
स आशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराँ आ विवेश॥ १॥
किं स्विदासीदधिष्ठानमारम्भणं कतमत्स्वित्कथासीत्।
यतो भूमिं जनयन्विश्वकर्मा वि द्यामौर्णोन्महिना विश्वचक्षाः॥ २॥



विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहुरुत विश्वतस्पात्।
सं बाहुभ्यां धमति सं पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन्देव एकः॥ ३॥
किं स्विद्वनं क उ स वृक्ष आस यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः।
मनीषिणो मनसा पृच्छतेदु तद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन्॥ ४॥
या ते धामानि परमाणि यावमा या मध्यमा विश्वकर्मन्नुतेमा।
शिक्षा सखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयं यजस्व तन्वं वृधानः॥ ५॥
विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः स्वयं यजस्व पृथिवीमुत द्याम्।
मुह्यन्त्वन्ये अभितो जनास इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु॥ ६॥
वाचस्पतिं विश्वकर्माणमूतये मनोजुवं वाजे अद्या हुवेम।
स नो विश्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्मा॥ ७॥

## [ ८२ ] द्व्यशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वकर्मा भौवनः॥ देवता—विश्वकर्मा॥ छन्दः—१, ५, ६ त्रिष्टुप्; २, ४ भुरिक्त्रिष्टुप्; ३ निचृत्त्रिष्टुप्; ७ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ सप्तदशो वर्गः॥ १७॥

चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो घृतमेने अजनन्नम्नमाने।
यदेदन्ता अददृहन्त पूर्व आदिद् द्यावापृथिवी अप्रथेताम्॥ १॥
विश्वकर्मा विमना आद्विहाया धाता विधाता परमोत संदृक्।
तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्तऋषीन्पर एकमाहुः॥ २॥
यो नः पिता जनिता यो विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा।
यो देवानां नामधा एक एव तं संप्रश्नं भुवना यन्त्यन्या॥ ३॥
त आयजन्त द्रविणं समस्मा ऋषयः पूर्वे जरितारो न भूना।
असूर्ते सूर्ते रजसि निषत्ते ये भूतानि समकृण्वन्निमानि॥ ४॥
परो दिवा पर एना पृथिव्या परो देवेभिरसुरैर्यदस्ति।
कं स्विद्गर्भं प्रथमं दध्र आपो यत्र देवाः समपश्यन्त विश्वे॥ ५॥
तमिद्गर्भं प्रथमं दध्र आपो यत्र देवाः समगच्छन्त विश्वे।
अजस्य नाभावध्येकमर्पितं यस्मिन्विश्वानि भुवनानि तस्थुः॥ ६॥

न तं विदाथ य इमा जजानान्यद्युष्माकमन्तरं बभूव।
नीहारेण प्रावृता जल्प्या चासुतृप उक्थशासश्चरन्ति ॥ ७ ॥

[ ८३ ] त्र्यशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—मन्युस्तापसः ॥ देवता—मन्युः ॥ छन्दः—१ विराड्जगती; २ त्रिष्टुप्; ३, ६ विराट्त्रिष्टुप्; ४ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ५, ७ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१ निषादः; २-७ धैवतः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

यस्ते मन्योऽविधद्वज्र सायक सह ओजः पुष्यति विश्वमानुषक्।
साह्याम दासमार्यं त्वया युजा सहस्कृतेन सहसा सहस्वता ॥ १ ॥
मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास देवो मन्युर्होता वरुणो जातवेदाः।
मन्युं विश ईळते मानुषीर्याः पाहि नो मन्यो तपसा सजोषाः ॥ २ ॥
अभीहि मन्यो तवसस्तवीयान्तपसा युजा वि जहि शत्रून्।
अमित्रहा वृत्रहा दस्युहा च विश्वा वसून्या भरा त्वं नः ॥ ३ ॥
त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयंभूर्भामो अभिमातिषाहः।
विश्वचर्षणिः सहुरिः सहावानस्मास्वोजः पृतनासु धेहि ॥ ४ ॥
अभागः सन्नप परेतो अस्मि तव क्रत्वा तविषस्य प्रचेतः।
तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिहीळाहं स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि ॥ ५ ॥
अयं ते अस्म्युप मेह्यर्वाङ् प्रतीचीनः सहुरे विश्वधायः।
मन्यो वज्रिन्नभि मामा ववृत्स्व हनाव दस्यूँरुत बोध्यापेः ॥ ६ ॥
अभि प्रेहि दक्षिणतो भवा मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि।
जुहोमि ते धरुणं मध्वो अग्रमुभा उपांशु प्रथमा पिबाव ॥ ७ ॥

[ ८४ ] चतुरशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—मन्युस्तापसः ॥ देवता—मन्युः ॥ छन्दः—१, ३ त्रिष्टुप्; २ भुरिक्त्रिष्टुप्; ४, ५ पादनिचृज्जगती; ६ आर्चीस्वराड्जगती; ७ विराड्जगती ॥ स्वरः—१-३ धैवतः; ४-७ निषादः ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो हर्षमाणासो धृषिता मरुत्वः।
तिग्मेषव आयुधा संशिशाना अभि प्र यन्तु नरो अग्निरूपाः ॥ १ ॥



अग्निरिव मन्यो त्विषितः सहस्व सेनानीर्नः सहुरे हूत एधि।
हत्वाय शत्रून्वि भजस्व वेद ओजो मिमानो वि मृधो नुदस्व ॥ २ ॥
सहस्व मन्यो अभिमातिमस्मे रुजन्मृणन्प्रमृणन्प्रेहि शत्रून्।
उग्रं ते पाजो नन्वा रुरुध्रे वशी वशं नयस एकज त्वम् ॥ ३ ॥
एको बहूनामसि मन्यवीळितो विशंविशं युधये सं शिशाधि।
अकृत्तरुक्त्वया युजा वयं द्युमन्तं घोषं विजयाय कृण्महे ॥ ४ ॥
विजेषकृदिन्द्र इवानवब्रवो३ऽस्माकं मन्यो अधिपा भवेह।
प्रियं ते नाम सहुरे गृणीमसि विद्मा तमुत्सं यत आबभूथ ॥ ५ ॥
आभूत्या सहजा वज्र सायक सहो बिभर्ष्यभिभूत उत्तरम्।
क्रत्वा नो मन्यो सह मेद्येधि महाधनस्य पुरुहूत संसृजि ॥ ६ ॥
संसृष्टं धनमुभयं समाकृतमस्मभ्यं दत्तां वरुणश्च मन्युः।
भियं दधाना हृदयेषु शत्रवः पराजितासो अप नि लयन्ताम् ॥ ७ ॥

सप्तमोऽनुवाकः

[ ८५ ] पञ्चाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—सूर्या सावित्री ॥ देवता—१-५ सोमः; ६-१६ सूर्याविवाहः; १७ देवाः; १८ सोमार्कौ; १९ चन्द्रमाः; २०-२८ नृणां विवाहमन्त्रा आशीःप्रायाः; २९, ३० वधूवासः संस्पर्शनिन्दा; ३१ यक्ष्मनाशिनी दम्पत्योः; ३२-४७ सूर्या ॥ छन्दः—१, ३, ८, ११, २५, २८, ३२, ३३, ३८, ४१, ४५ निचृदनुष्टुप्; २, ४, ५, ९, ३०, ३१, ३५, ३९, ४६, ४७ अनुष्टुप्; ६, १०, १३, १६, १७, २९, ४२ विराडनुष्टुप्; ७, १२, १५, २२ पादनिचृदनुष्टुप्; १४, २०, २४, २६, ३७ निचृत्त्रिष्टुप्; १८ पादनिचृज्जगती; १९ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २१, ४४ विराट्त्रिष्टुप्; २३, २७, ३६ त्रिष्टुप्; ३४ उरोबृहती; ४० भुरिगनुष्टुप्; ४३ निचृज्जगती ॥ स्वरः—१-१३, १५-१७, २२, २५, २८-३३, ३५, ३८-४२, ४५-४७ गान्धारः; १४, १९-२१, २३, २४, २६, ३६, ३७, ४४ धैवतः; १८, २७, ४३ निषादः; ३४ मध्यमः ॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

सत्येनोत्तभिता भूमिः सूर्येणोत्तभिता द्यौः ।
ऋतेनादित्यास्तिष्ठन्ति दिवि सोमो अधि श्रितः ॥ १ ॥
सोमेनादित्या बलिनः सोमेन पृथिवी मही ।
अथो नक्षत्राणामेषामुपस्थे सोम आहितः ॥ २ ॥

सोमं मन्यते पपिवान्यत्संपिंषन्त्योषधिम् ।
सोमं यं ब्रह्माणो विदुर्न तस्याश्नाति कश्चन ॥ ३ ॥
आच्छद्विधानैर्गुपितो बार्हतैः सोम रक्षितः ।
ग्राव्णामिच्छृण्वन्तिष्ठसि न ते अश्नाति पार्थिवः ॥ ४ ॥
यत्त्वा देव प्रपिबन्ति तत आ प्यायसे पुनः ।
वायुः सोमस्य रक्षिता समानां मास आकृतिः ॥ ५ ॥

अथ एकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

रैभ्यासीदनुदेयी नाराशंसी न्योचनी ।
सूर्याया भद्रमिद्वासो गाथयैति परिष्कृतम् ॥ ६ ॥
चित्तिरा उपबर्हणं चक्षुरा अभ्यञ्जनम् ।
द्यौर्भूमिः कोश आसीद्यदयात्सूर्या पतिम् ॥ ७ ॥
स्तोमा आसन्प्रतिधयः कुरीरं छन्द ओपशः ।
सूर्याया अश्विना वराग्निरासीत्पुरोगवः ॥ ८ ॥
सोमो वधूयुरभवदश्विनास्तामुभा वरा ।
सूर्यां यत्पत्ये शंसन्तीं मनसा सविताददात् ॥ ९ ॥
मनो अस्या अन आसीद् द्यौरासीदुत च्छदिः ।
शुक्रावनड्वाहावास्तां यदयात्सूर्या गृहम् ॥ १० ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

ऋक्सामाभ्यामभिहितौ गावौ ते सामनावितः ।
श्रोत्रं ते चक्रे आस्तां दिवि पन्थाश्चराचरः ॥ ११ ॥
शुची ते चक्रे यात्या व्यानो अक्ष आहतः ।
अनो मनस्मयं सूर्यारोहत्प्रयती पतिम् ॥ १२ ॥
सूर्याया वहतुः प्रागात्सविता यमवासृजत् ।
अघासु हन्यन्ते गावोऽर्जुन्योः पर्युह्यते ॥ १३ ॥
यदश्विना पृच्छमानावयातं त्रिचक्रेण वहतुं सूर्यायाः ।
विश्वे देवा अनु तद्वामजानन्पुत्रः पितराववृणीत पूषा ॥ १४ ॥



यदयातं शुभस्पती वरेयं सूर्यामुप ।
क्वैकं चक्रं वामासीत्क्व देष्ट्राय तस्थथुः ॥ १५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

द्वे ते चक्रे सूर्ये ब्रह्माण ऋतुथा विदुः ।
अथैकं चक्रं यद् गुहा तदद्धातय इद्विदुः ॥ १६ ॥
सूर्यायै देवेभ्यो मित्राय वरुणाय च ।
ये भूतस्य प्रचेतस इदं तेभ्योऽकरं नमः ॥ १७ ॥
पूर्वापरं चरतो माययैतौ शिशू क्रीळन्तौ परि यातो अध्वरम् ।
विश्वान्यन्यो भुवनाभिचष्ट ऋतूँरन्यो विदधज्जायते पुनः ॥ १८ ॥
नवोनवो भवति जायमानोऽह्नां केतुरुषसामेत्यग्रम् ।
भागं देवेभ्यो वि दधात्यायन्प्र चन्द्रमास्तिरते दीर्घमायुः ॥ १९ ॥
सुकिंशुकं शल्मलिं विश्वरूपं हिरण्यवर्णं सुवृतं सुचक्रम् ।
आ रोह सूर्ये अमृतस्य लोकं स्योनं पत्ये वहतुं कृणुष्व ॥ २० ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

उदीर्ष्वातः पतिवती ह्ये३षा विश्वावसुं नमसा गीर्भिरीळे ।
अन्यामिच्छ पितृषदं व्यक्तां स ते भागो जनुषा तस्य विद्धि ॥ २१ ॥
उदीर्ष्वातो विश्वावसो नमसेळामहे त्वा ।
अन्यामिच्छ प्रफर्व्यं१ सं जायां पत्या सृज ॥ २२ ॥
अनृक्षरा ऋजवः सन्तु पन्था येभिः सखायो यन्ति नो वरेयम् ।
समर्यमा सं भगो नो निनीयात्सं जास्पत्यं सुयममस्तु देवाः ॥ २३ ॥
प्र त्वा मुञ्चामि वरुणस्य पाशाद्येन त्वाबध्नात्सविता सुशेवः ।
ऋतस्य योनौ सुकृतस्य लोकेऽरिष्टां त्वा सह पत्या दधामि ॥ २४ ॥
प्रेतो मुञ्चामि नामुतः सुबद्धाममुतस्करम् ।
यथेयमिन्द्र मीढ्वः सुपुत्रा सुभगासति ॥ २५ ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

पूषा त्वेतो नयतु हस्तगृह्याश्विना त्वा प्र वहतां रथेन।
गृहान्गच्छ गृहपत्नी यथासो वशिनी त्वं विदथमा वदासि ॥ २६ ॥
इह प्रियं प्रजया ते समृध्यतामस्मिन्गृहे गार्हपत्याय जागृहि।
एना पत्या तन्वं१ सं सृजस्वाधा जिव्री विदथमा वदाथः ॥ २७ ॥
नीललोहितं भवति कृत्यासक्तिर्व्यज्यते ।
एधन्ते अस्या ज्ञातयः पतिर्बन्धेषु बध्यते ॥ २८ ॥
परा देहि शामुल्यं ब्रह्मभ्यो वि भजा वसु ।
कृत्यैषा पद्वती भूत्व्या जाया विशते पतिम् ॥ २९ ॥
अश्रीरा तनूर्भवति रुशती पापयामुया ।
पतिर्यद्वध्वो३ वाससा स्वमङ्गमभिधित्सते ॥ ३० ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

ये वध्वश्चन्द्रं वहतुं यक्ष्मा यन्ति जनादनु ।
पुनस्तान्यज्ञिया देवा नयन्तु यत आगताः ॥ ३१ ॥
मा विदन्परिपन्थिनो य आसीदन्ति दम्पती ।
सुगेभिर्दुर्गमतीतामप द्रान्त्वरातयः ॥ ३२ ॥
सुमङ्गलीरियं वधूरिमां समेत पश्यत ।
सौभाग्यमस्यै दत्वायाथास्तं वि परेतन ॥ ३३ ॥
तृष्टमेतत् कटुकमेतदपाष्ठवद्विषवन्नैतदत्तवे ।
सूर्यां यो ब्रह्मा विद्यात्स इद्वाधूयमर्हति ॥ ३४ ॥
आशसनं विशसनमथो अधिविकर्तनम् ।
सूर्यायाः पश्य रूपाणि तानि ब्रह्मा तु शुन्धति ॥ ३५ ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

गृभ्णामि ते सौभगत्वाय हस्तं मया पत्या जरदष्टिर्यथासः।
भगो अर्यमा सविता पुरन्धिर्मह्यं त्वादुर्गार्हपत्याय देवाः ॥ ३६ ॥



तां पूषञ्छिवतमामेरयस्व यस्यां बीजं मनुष्या३ वपन्ति।
या न ऊरू उशती विश्रयाते यस्यामुशन्तः प्रहराम शेपम् ॥ ३७ ॥
तुभ्यमग्रे पर्यवहन्त्सूर्यां वहतुना सह ।
पुनः पतिभ्यो जायां दा अग्ने प्रजया सह ॥ ३८ ॥
पुनः पत्नीमग्निरदादायुषा सह वर्चसा ।
दीर्घायुरस्या यः पतिर्जीवाति शरदः शतम् ॥ ३९ ॥
सोमः प्रथमो विविदे गन्धर्वो विविद उत्तरः ।
तृतीयो अग्निष्टे पतिस्तुरीयस्ते मनुष्यजाः ॥ ४० ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

सोमो ददद्गन्धर्वाय गन्धर्वो ददग्नये ।
रयिं च पुत्रांश्चादादग्निर्मह्यमथो इमाम् ॥ ४१ ॥
इहैव स्तं मा वि यौष्टं विश्वमायुर्व्यश्नुतम् ।
क्रीळन्तौ पुत्रैर्नप्तृभिर्मोदमानौ स्वे गृहे ॥ ४२ ॥
आ नः प्रजां जनयतु प्रजापतिराजरसाय समनक्त्वर्यमा।
अदुर्मङ्गलीः पतिलोकमा विश शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ४३ ॥
अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधि शिवा पशुभ्यः सुमनाः सुवर्चाः।
वीरसूर्देवकामा स्योना शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ४४ ॥
इमां त्वमिन्द्र मीढ्वः सुपुत्रां सुभगां कृणु ।
दशास्यां पुत्राना धेहि पतिमेकादशं कृधि ॥ ४५ ॥
सम्राज्ञी श्वशुरे भव सम्राज्ञी श्वश्र्वां भव ।
ननान्दरि सम्राज्ञी भव सम्राज्ञी अधि देवृषु ॥ ४६ ॥
समञ्जन्तु विश्वे देवाः समापो हृदयानि नौ ।
सं मातरिश्वा सं धाता समु देष्ट्री दधातु नौ ॥ ४७ ॥

इत्यष्टमाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥

## अथाष्टमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः

### [ ८६ ] षडशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वृषाकपिरैन्द्र इन्द्राणीन्द्रश्च॥ देवता—वरुणः॥ छन्दः—१, ७, ११, १३, १४, १८, २३ पङ्क्तिः; २, ५ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ३, ६, ९, १०, १२, १५, २०-२२ निचृत्पङ्क्तिः; ४, ८, १६, १७, १९ विराट्पङ्क्तिः॥ स्वरः—पञ्चमः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

वि हि सोतोरसृक्षत नेन्द्रं देवममंसत ।
यत्रामदद् वृषाकपिरर्यः पुष्टेषु मत्सखा विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १॥
परा हीन्द्र धावसि वृषाकपेरति व्यथिः ।
नो अह प्र विन्दस्यन्यत्र सोमपीतये विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ २॥
किमयं त्वां वृषाकपिश्चकार हरितो मृगः ।
यस्मा इरस्यसीदु न्व१र्यो वा पुष्टिमद्वसु विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ३॥
यमिमं त्वं वृषाकपिं प्रियमिन्द्राभिरक्षसि ।
श्वा न्वस्य जम्भिषदपि कर्णे वराहयुर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ४॥
प्रिया तष्टानि मे कपिर्व्यक्ता व्यदूदुषत् ।
शिरो न्वस्य राविषं न सुगं दुष्कृते भुवं विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ५॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

न मत्स्त्री सुभसत्तरा न सुयाशुतरा भुवत् ।
न मत्प्रतिच्यवीयसी न सक्थ्युद्यमीयसी विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ६॥
उवे अम्ब सुलाभिके यथेवाङ्ग भविष्यति ।
भसन्मे अम्ब सक्थि मे शिरो मे वीव हृष्यति विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ७॥
किं सुबाहो स्वङ्गुरे पृथुष्टो पृथुजाघने ।
किं शूरपत्नि नस्त्वमभ्यमीषि वृषाकपिं विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ८॥
अवीरामिव मामयं शरारुरभि मन्यते ।
उताहमस्मि वीरिणीन्द्रपत्नी मरुत्सखा विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ९॥



संहोत्रं स्म पुरा नारी समनं वाव गच्छति ।
वेधा ऋतस्य वीरिणीन्द्रपत्नी महीयते विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १०॥

अथ तृतीयो वर्गः॥ ३॥

इन्द्राणीमासु नारिषु सुभगामहमश्रवम् ।
नह्यस्या अपरं चन जरसा मरते पतिर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ ११॥
नाहमिन्द्राणि रारण सख्युर्वृषाकपेर्ऋते ।
यस्येदमप्यं हविः प्रियं देवेषु गच्छति विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १२॥
वृषाकपायि रेवति सुपुत्र आदु सुस्नुषे ।
घसत्त इन्द्र उक्षणः प्रियं काचित्करं हविर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १३॥
उक्ष्णो हि मे पञ्चदश साकं पचन्ति विंशतिम् ।
उताहमद्मि पीव इदुभा कुक्षी पृणन्ति मे विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १४॥
वृषभो न तिग्मशृङ्गोऽ न्तर्यूथेषु रोरुवत् ।
मन्थस्त इन्द्र शं हृदे यं ते सुनोति भावयुर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १५॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४॥

न सेशे यस्य रम्बतेऽ न्तरा सक्थ्या३ कपृत् ।
सेदीशे यस्य रोमशं निषेदुषो विजृम्भते विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १६॥
न सेशे यस्य रोमशं निषेदुषो विजृम्भते ।
सेदीशे यस्य रम्बतेऽ न्तरा सक्थ्या३ कपृद्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १७॥
अयमिन्द्र वृषाकपिः परस्वन्तं हतं विदत् ।
असिं सूनां नवं चरुमादेधस्यान आचितं विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १८॥
अयमेमि विचाकशद्विचिन्वन्दासमार्यम् ।
पिबामि पाकसुत्वनोऽ भि धीरमचाकशं विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ १९॥
धन्व च यत्कृन्तत्रं च कति स्वित्ता वि योजना ।
नेदीयसो वृषाकपेऽ स्तमेहि गृहाँ उप विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः॥ २०॥

पुनरेहि वृषाकपे सुविता कल्पयावहै ।
य एष स्वप्ननंशनोऽस्तमेषि पथा पुनर्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २१ ॥
यदुदञ्चो वृषाकपे गृहमिन्द्राजगन्तन ।
क्व१ स्य पुल्वघो मृगः कमगञ्जनयोपनो विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २२ ॥
पर्शुर्ह नाम मानवी साकं ससूव विंशतिम् ।
भद्रं भल त्यस्या अभूद्यस्या उदरमामयद्विश्वस्मादिन्द्र उत्तरः ॥ २३ ॥

[ ८७ ] सप्ताशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—पायुः ॥ देवता—अग्नी रक्षोहा ॥ छन्दः—१, ८, १२, १७ त्रिष्टुप्; २, ३, २० विराट्त्रिष्टुप्; ४-७, ९-११, १८, १९ निचृत्त्रिष्टुप्; १३-१६ भुरिक्त्रिष्टुप्; २१ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; २२, २३ अनुष्टुप्; २४, २५ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-२१ धैवतः; २२-२५ गान्धारः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

रक्षोहणं वाजिनमा जिघर्मि मित्रं प्रथिष्ठमुप यामि शर्म ।
शिशानो अग्निः क्रतुभिः समिद्धः स नो दिवा स रिषः पातु नक्तम् ॥ १ ॥
अयोदंष्ट्रो अर्चिषा यातुधानानुप स्पृश जातवेदः समिद्धः ।
आ जिह्वया मूरदेवान्रभस्व क्रव्यादो वृक्त्व्यपि धत्स्वासन् ॥ २ ॥
उभोभयाविन्नुप धेहि दंष्ट्रा हिंस्रः शिशानोऽवरं परं च ।
उतान्तरिक्षे परि याहि राजञ्जम्भैः सं धेह्यभि यातुधानान् ॥ ३ ॥
यज्ञैरिषूः संनममानो अग्ने वाचा शल्याँ अशनिभिर्दिहानः ।
ताभिर्विध्य हृदये यातुधानान्प्रतीचो बाहून्प्रति भङ्ध्येषाम् ॥ ४ ॥
अग्ने त्वचं यातुधानस्य भिन्धि हिंस्राशनिर्हरसा हन्त्वेनम् ।
प्र पर्वाणि जातवेदः शृणीहि क्रव्यात्क्रविष्णुर्वि चिनोतु वृक्णम् ॥ ५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

यत्रेदानीं पश्यसि जातवेदस्तिष्ठन्तमग्न उत वा चरन्तम् ।
यद्वान्तरिक्षे पथिभिः पतन्तं तमस्ता विध्य शर्वा शिशानः ॥ ६ ॥
उतालब्धं स्पृणुहि जातवेद आलेभानादृष्टिभिर्यातुधानात् ।
अग्ने पूर्वो नि जहि शोशुचान आमादः क्ष्विङ्कास्तमदन्त्वेनीः ॥ ७ ॥



इह प्र ब्रूहि यतमः सो अग्ने यो यातुधानो य इदं कृणोति ।
तमा रभस्व समिधा यविष्ठ नृचक्षसश्चक्षुषे रन्धयैनम् ॥ ८ ॥
तीक्ष्णेनाग्ने चक्षुषा रक्ष यज्ञं प्राञ्चं वसुभ्यः प्र णय प्रचेतः ।
हिंस्रं रक्षांस्यभि शोशुचानं मा त्वा दभन्यातुधाना नृचक्षः ॥ ९ ॥
नृचक्षा रक्षः परि पश्य विक्षु तस्य त्रीणि प्रति शृणीह्यग्रा ।
तस्याग्ने पृष्टीर्हरसा शृणीहि त्रेधा मूलं यातुधानस्य वृश्च ॥ १० ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

त्रिर्यातुधानः प्रसितिं त एत्वृतं यो अग्ने अनृतेन हन्ति ।
तमर्चिषा स्फूर्जयञ्जातवेदः समक्षमेनं गृणते नि वृङ्धि ॥ ११ ॥
तदग्ने चक्षुः प्रति धेहि रेभे शफारुजं येन पश्यसि यातुधानम् ।
अथर्ववज्ज्योतिषा दैव्येन सत्यं धूर्वन्तमचितं न्योष ॥ १२ ॥
यदग्ने अद्य मिथुना शपातो यद्वाचस्तृष्टं जनयन्त रेभाः ।
मन्योर्मनसः शरव्या३ जायते या तया विध्य हृदये यातुधानान् ॥ १३ ॥
परा शृणीहि तपसा यातुधानान्पराग्ने रक्षो हरसा शृणीहि ।
परार्चिषा मूरदेवाञ्छृणीहि परासुतृपो अभि शोशुचानः ॥ १४ ॥
पराद्य देवा वृजिनं शृणन्तु प्रत्यगेनं शपथा यन्तु तृष्टाः ।
वाचास्तेनं शरव ऋच्छन्तु मर्मन्विश्वस्यैतु प्रसितिं यातुधानः ॥ १५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

यः पौरुषेयेण क्रविषा समङ्क्ते यो अश्व्येन पशुना यातुधानः ।
यो अघ्न्याया भरति क्षीरमग्ने तेषां शीर्षाणि हरसापि वृश्च ॥ १६ ॥
संवत्सरीणं पय उस्रियायास्तस्य माशीद्यातुधानो नृचक्षः ।
पीयूषमग्ने यतमस्तितृप्सात्तं प्रत्यञ्चमर्चिषा विध्य मर्मन् ॥ १७ ॥
विषं गवां यातुधानाः पिबन्त्वा वृश्च्यन्तामदितये दुरेवाः ।
परैनान्देवः सविता ददातु परा भागमोषधीनां जयन्ताम् ॥ १८ ॥

सनादग्ने मृणसि यातुधानान्न त्वा रक्षांसि पृतनासु जिग्युः ।
अनु दह सहमूरान्क्रव्यादो मा ते हेत्या मुक्षत दैव्यायाः ॥ १९ ॥
त्वं नो अग्ने अधरादुदक्तात्त्वं पश्चादुत रक्षा पुरस्तात् ।
प्रति ते ते अजरासस्तपिष्ठा अघशंसं शोशुचतो दहन्तु ॥ २० ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

पश्चात्पुरस्तादधरादुदक्तात्कविः काव्येन परि पाहि राजन् ।
सखे सखायमजरो जरिम्णेऽग्ने मर्ताँ अमर्त्यस्त्वं नः ॥ २१ ॥
परि त्वाग्ने पुरं वयं विप्रं सहस्य धीमहि ।
धृषद्वर्णं दिवेदिवे हन्तारं भङ्गुरावताम् ॥ २२ ॥
विषेण भङ्गुरावतः प्रति ष्म रक्षसो दह ।
अग्ने तिग्मेन शोचिषा तपुरग्राभिर्ऋष्टिभिः ॥ २३ ॥
प्रत्यग्ने मिथुना दह यातुधाना किमीदिना ।
सं त्वा शिशामि जागृह्यदब्धं विप्र मन्मभिः ॥ २४ ॥
प्रत्यग्ने हरसा हरः शृणीहि विश्वतः प्रति ।
यातुधानस्य रक्षसो बलं वि रुज वीर्यम् ॥ २५ ॥

## [ ८८ ] अष्टाशीतितमं सूक्तम्

ऋषिः—मूर्धन्वानाङ्गिरसो वामदेव्यो वा॥ देवता—सूर्यवैश्वानरौ॥ छन्दः—१-४, ७, १५, १९ विराट्त्रिष्टुप्; ५, ८ त्रिष्टुप्; ६, ९-१४, १६, १७ निचृत्त्रिष्टुप्; १८ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

हविष्पान्तमजरं स्वर्विदि दिविस्पृश्याहुतं जुष्टमग्नौ ।
तस्य भर्मणे भुवनाय देवा धर्मणे कं स्वधया पप्रथन्त ॥ १ ॥
गीर्णं भुवनं तमसापगूळ्हमाविः स्वरभवज्जाते अग्नौ ।
तस्य देवाः पृथिवी द्यौरुतापोऽरणयन्नोषधीः सख्ये अस्य ॥ २ ॥
देवेभिर्न्विषितो यज्ञियेभिरग्निं स्तोषाण्यजरं बृहन्तम् ।
यो भानुना पृथिवीं द्यामुतेमामाततान रोदसी अन्तरिक्षम् ॥ ३ ॥



यो होतासीत्प्रथमो देवजुष्टो यं समाञ्जन्नाज्येना वृणानाः ।
स पतत्रीत्वरं स्था जगद्यच्छ्वात्रमग्निरकृणोज्जातवेदाः ॥ ४ ॥
यज्जातवेदो भुवनस्य मूर्धन्नतिष्ठो अग्ने सह रोचनेन ।
तं त्वाहेम मतिभिर्गीर्भिरुक्थैः स यज्ञियो अभवो रोदसिप्राः ॥ ५ ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

मूर्धा भुवो भवति नक्तमग्निस्ततः सूर्यो जायते प्रातरुद्यन् ।
मायामू तु यज्ञियानामेतामपो यत्तूर्णिश्चरति प्रजानन् ॥ ६ ॥
दृशेन्यो यो महिना समिद्धोऽरोचत दिवियोनिर्विभावा ।
तस्मिन्नग्नौ सूक्तवाकेन देवा हविर्विश्व आजुहवुस्तनूपाः ॥ ७ ॥
सूक्तवाकं प्रथममादिदग्निमादिद्धविरजनयन्त देवाः ।
स एषां यज्ञो अभवत्तनूपास्तं द्यौर्वेद तं पृथिवी तमापः ॥ ८ ॥
यं देवासोऽजनयन्ताग्निं यस्मिन्नाजुहवुर्भुवनानि विश्वा ।
सो अर्चिषा पृथिवीं द्यामुतेमामृजूयमानो अतपन्महित्वा ॥ ९ ॥
स्तोमेन हि दिवि देवासो अग्निमजीजनञ्छक्तिभी रोदसिप्राम् ।
तमू अकृण्वन्त्रेधा भुवे कं स ओषधीः पचति विश्वरूपाः ॥ १० ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् ।
यदा चरिष्णू मिथुनावभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानि विश्वा ॥ ११ ॥
विश्वस्मा अग्निं भुवनाय देवा वैश्वानरं केतुमह्नामकृण्वन् ।
आ यस्ततानोषसो विभातीरपो ऊर्णोति तमो अर्चिषा यन् ॥ १२ ॥
वैश्वानरं कवयो यज्ञियासोऽग्निं देवा अजनयन्नजुर्यम् ।
नक्षत्रं प्रत्नममिनच्चरिष्णु यक्षस्याध्यक्षं तविषं बृहन्तम् ॥ १३ ॥
वैश्वानरं विश्वहा दीदिवांसं मन्त्रैरग्निं कविमच्छा वदामः ।
यो महिम्ना परिबभूवोर्वी उतावस्तादुत देवः परस्तात् ॥ १४ ॥

द्वे स्त्रुती अशृणवं पितॄणामहं देवानामुत मर्त्यानाम्।
ताभ्यामिदं विश्वमेजत्समेति यदन्तरा पितरं मातरं च॥ १५॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥ १३॥

द्वे समीची बिभृतश्चरन्तं शीर्षतो जातं मनसा विमृष्टम्।
स प्रत्यङ्विश्वा भुवनानि तस्थावप्रयुच्छन्तरणिर्भ्राजमानः॥ १६॥
यत्रा वदेते अवरः परश्च यज्ञन्योः कतरो नौ वि वेद।
आ शेकुरित्सधमादं सखायो नक्षन्त यज्ञं क इदं वि वोचत्॥ १७॥
कत्यग्नयः कति सूर्यासः कत्युषासः कत्यु स्विदापः।
नोपस्पिजं वः पितरो वदामि पृच्छामि वः कवयो विद्मने कम्॥ १८॥
यावन्मात्रमुषसो न प्रतीकं सुपर्ण्यो३ वसते मातरिश्वः।
तावद्दधात्युप यज्ञमायन्ब्राह्मणो होतुरवरो निषीदन् ॥ १९॥

## [ ८९ ] एकोननवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—रेणुः॥ देवता—१-४, ६-१८ इन्द्रः; ५ इन्द्रासोमौ॥ छन्दः—१, ४, ६, ७, ११, १२, १५, १८ त्रिष्टुप्; २ आर्चीत्रिष्टुप्; ३, ५, ९, १०, १४, १६, १७ निचृत्त्रिष्टुप्; ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; १३ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४॥

इन्द्रं स्तवा नृतमं यस्य मह्ना विबबाधे रोचना वि ज्मो अन्तान्।
आ यः पप्रौ चर्षणीधृद्वरोभिः प्र सिन्धुभ्यो रिरिचानो महित्वा॥ १॥
स सूर्यः पर्युरू वरांस्येन्द्रो ववृत्याद्रथ्येव चक्रा ।
अतिष्ठन्तमपस्यं१ न सर्गं कृष्णा तमांसि त्विष्या जघान॥ २॥
समानमस्मा अनपावृदर्च क्ष्मया दिवो असमं ब्रह्म नव्यम्।
वि यः पृष्ठेव जनिमान्यर्य इन्द्रश्चिकाय न सखायमीषे॥ ३॥
इन्द्राय गिरो अनिशितसर्गा अपः प्रेरयं सगरस्य बुध्नात्।
यो अक्षेणेव चक्रिया शचीभिर्विष्वक्तस्तम्भ पृथिवीमुत द्याम्॥ ४॥
आपान्तमन्युस्तृपलप्रभर्मा धुनिः शिमीवाञ्छरुमाँ ऋजीषी।
सोमो विश्वान्यतसा वनानि नार्वागिन्द्रं प्रतिमानानि देभुः॥ ५॥



अथ पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥

न यस्य द्यावापृथिवी न धन्व नान्तरिक्षं नाद्रयः सोमो अक्षाः।
यदस्य मन्युरधिनीयमानः शृणाति वीळु रुजति स्थिराणि॥ ६॥
जघान वृत्रं स्वधितिर्वनेव रुरोज पुरो अरदन्न सिन्धून्।
बिभेद गिरिं नवमिन्न कुम्भमा गा इन्द्रो अकृणुत स्वयुग्भिः॥ ७॥
त्वं ह त्यदृणया इन्द्र धीरोऽसिर्न पर्व वृजिना शृणासि।
प्र ये मित्रस्य वरुणस्य धाम युजं न जना मिनन्ति मित्रम्॥ ८॥
प्र ये मित्रं प्रार्यमणं दुरेवाः प्र संगिरः प्र वरुणं मिनन्ति।
न्य१मित्रेषु वधमिन्द्र तुम्रं वृषन्वृषाणमरुषं शिशीहि॥ ९॥
इन्द्रो दिव इन्द्र ईशे पृथिव्या इन्द्रो अपामिन्द्र इत्पर्वतानाम्।
इन्द्रो वृधामिन्द्र इन्मेधिराणामिन्द्रः क्षेमे योगे हव्य इन्द्रः॥ १०॥

अथ षोडशो वर्गः॥ १६॥

प्राक्तुभ्य इन्द्रः प्र वृधो अहभ्यः प्रान्तरिक्षात्प्र समुद्रस्य धासेः।
प्र वातस्य प्रथसः प्र ज्मो अन्तात्प्र सिन्धुभ्यो रिरिचे प्र क्षितिभ्यः॥ ११॥
प्र शोशुचत्या उषसो न केतुरसिन्वा ते वर्ततामिन्द्र हेतिः।
अश्मेव विध्य दिव आ सृजानस्तपिष्ठेन हेषसा द्रोघमित्रान्॥ १२॥
अन्वह मासा अन्विद्वनान्यन्वोषधीरनु पर्वतासः ।
अन्विन्द्रं रोदसी वावशाने अन्वापो अजिहत जायमानम्॥ १३॥
कर्हि स्वित्सा त इन्द्र चेत्यासदघस्य यद्भिनदो रक्ष एषत्।
मित्रक्रुवो यच्छसने न गावः पृथिव्या आपृगमुया शयन्ते॥ १४॥
शत्रूयन्तो अभि ये नस्ततस्रे महि व्राधन्त ओगणास इन्द्र।
अन्धेनामित्रास्तमसा सचन्तां सुज्योतिषो अक्तवस्ताँ अभि ष्युः॥ १५॥
पुरूणि हि त्वा सवना जनानां ब्रह्माणि मन्दन्गृणतामृषीणाम्।
इमामाघोषन्नवसा सहूतिं तिरो विश्वाँ अर्चतो याह्यर्वाङ्॥ १६॥

एवा ते वयमिन्द्र भुञ्जतीनां विद्याम सुमतीनां नवानाम्।
विद्याम वस्तोरवसा गृणन्तो विश्वामित्रा उत त इन्द्र नूनम्॥ १७॥
शुनं हुवेम मघवानमिन्द्रमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।
शृण्वन्तमुग्रमूतये समत्सु घ्नन्तं वृत्राणि संजितं धनानाम्॥ १८॥

## [ ९० ] नवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—नारायणः॥ देवता—पुरुषः॥ छन्दः—१-३, ७, १०, १२, १३ निचृदनुष्टुप्; ४-६, ९, १४, १५ अनुष्टुप्; ८, ११ विराडनुष्टुप्; १६ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-१५ गान्धारः; १६ धैवतः॥

अथ सप्तदशो वर्गः॥ १७॥

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिं विश्वतो वृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥ १॥
पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यम् ।
उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥ २॥
एतावानस्य महिमातो ज्यायाँश्च पूरुषः ।
पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ ३॥
त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः ।
ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशनानशने अभि ॥ ४॥
तस्माद्विराळजायत विराजो अधि पूरुषः ।
स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥ ५॥

अथाष्टादशो वर्गः॥ १८॥

यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तो अस्यासीदाज्यं ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः ॥ ६॥
तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषं जातमग्रतः ।
तेन देवा अयजन्त साध्या ऋषयश्च ये ॥ ७॥
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः संभृतं पृषदाज्यम् ।
पशून्ताँश्चक्रे वायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्च ये ॥ ८॥



तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे ।
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥ ९॥
तस्मादश्वा अजायन्त ये के चोभयादतः ।
गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाता अजावयः ॥ १०॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।
मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते ॥ ११॥
ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः ।
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत ॥ १२॥
चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षोः सूर्यो अजायत ।
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत ॥ १३॥
नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ।
पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ अकल्पयन्॥ १४॥
सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद्यज्ञं तन्वाना अबध्नन्पुरुषं पशुम् ॥ १५॥
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन्।
ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ १६॥

अष्टमोऽनुवाकः

## [ ९१ ] एकनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—अरुणो वैतहव्यः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, ३, ६ निचृज्जगती; २, ४, ५, ७, ९, १०, १३ विराड्जगती; ८, ११ पादनिचृज्जगती; १२, १४ जगती; १५ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-१४ निषादः; १५ धैवतः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

सं जागृवद्भिर्जरमाण इध्यते दमे दमूना इषयन्निळस्पदे।
विश्वस्य होता हविषो वरेण्यो विभुर्विभावा सुषखा सखीयते॥ १॥
स दर्शतश्रीरतिथिर्गृहेगृहे वनेवने शिश्रिये तक्ववीरिव ।
जनंजनं जन्यो नाति मन्यते विश आ क्षेति विश्यो३ विशंविशम्॥ २॥

सुदक्षो दक्षैः क्रतुनासि सुक्रतुरग्ने कविः काव्येनासि विश्ववित्।
वसुर्वसूनां क्षयसि त्वमेक इद् द्यावा च यानि पृथिवी च पुष्यतः ॥ ३ ॥
प्रजानन्नग्ने तव योनिमृत्वियमिळायास्पदे घृतवन्तमासदः ।
आ ते चिकित्र उषसामिवेतयोऽरेपसः सूर्यस्येव रश्मयः ॥ ४ ॥
तव श्रियो वर्ष्यस्येव विद्युतश्चित्राश्चिकित्र उषसां न केतवः।
यदोषधीरभिसृष्टो वनानि च परि स्वयं चिनुषे अन्नमास्ये ॥ ५ ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

तमोषधीर्दधिरे गर्भमृत्वियं तमापो अग्निं जनयन्त मातरः।
तमित्समानं वनिनश्च वीरुधोऽन्तर्वतीश्च सुवते च विश्वहा ॥ ६ ॥
वातोपधूत इषितो वशाँ अनु तृषु यदन्ना वेविषद्वितिष्ठसे।
आ ते यतन्ते रथ्योऽयथा पृथक्शर्धांस्यग्ने अजराणि धक्षतः ॥ ७ ॥
मेधाकारं विदथस्य प्रसाधनमग्निं होतारं परिभूतमं मतिम्।
तमिदर्भे हविष्या समानमित्तमिन्महे वृणते नान्यं त्वत् ॥ ८ ॥
त्वामिदत्र वृणते त्वायवो होतारमग्ने विदथेषु वेधसः।
यद्देवयन्तो दधति प्रयांसि ते हविष्मन्तो मनवो वृक्तबर्हिषः ॥ ९ ॥
तवाग्ने होत्रं तव पोत्रमृत्वियं तव नेष्ट्रं त्वमग्निदृतायतः।
तव प्रशास्त्रं त्वमध्वरीयसि ब्रह्मा चासि गृहपतिश्च नो दमे ॥ १० ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

यस्तुभ्यमग्ने अमृताय मर्त्यः समिधा दाशदुत वा हविष्कृति।
तस्य होता भवसि यासि दूत्य१मुप ब्रूषे यजस्यध्वरीयसि ॥ ११ ॥
इमा अस्मै मतयो वाचो अस्मदाँ ऋचो गिरः सुष्टुतयः समग्मत।
वसूयवो वसवे जातवेदसे वृद्धासु चिद्वर्धनो यासु चाकनत् ॥ १२ ॥
इमां प्रत्नाय सुष्टुतिं नवीयसीं वोचेयमस्मा उशते शृणोतु नः।
भूया अन्तरा हृद्यस्य निस्पृशे जायेव पत्य उशती सुवासाः ॥ १३ ॥



यस्मिन्नश्वास ऋषभास उक्षणो वशा मेषा अवसृष्टास आहुताः।
कीलालपे सोमपृष्ठाय वेधसे हृदा मतिं जनये चारुमग्नये ॥ १४ ॥
अहाव्यग्ने हविरास्ये ते स्रुचीव घृतं चम्वीव सोमः।
वाजसनिं रयिमस्मे सुवीरं प्रशस्तं धेहि यशसं बृहन्तम् ॥ १५ ॥

[ ९२ ] द्विनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—शार्यातो मानवः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ६, १२, १४ निचृत् जगती; २, ५, ८, १०, ११, १५ जगती; ३, ४, ९, १३ विराड्जगती; ७ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

यज्ञस्य वो रथ्यं विश्पतिं विशां होतारमक्तोरतिथिं विभावसुम्।
शोचञ्छुष्कासु हरिणीषु जर्भुरद् वृषा केतुर्यजतो द्यामशायत ॥ १ ॥
इममञ्जस्पामुभये अकृण्वत धर्माणमग्निं विदथस्य साधनम्।
अक्तुं न यह्वमुषसः पुरोहितं तनूनपातमरुषस्य निंसते ॥ २ ॥
बळस्य नीथा वि पणेश्च मन्महे वया अस्य प्रहुता आसुरत्तवे।
यदा घोरासो अमृतत्वमाशतादिज्जनस्य दैव्यस्य चर्किरन् ॥ ३ ॥
ऋतस्य हि प्रसितिर्द्यौरुरु व्यचो नमो मह्य१रमतिः पनीयसी।
इन्द्रो मित्रो वरुणः सं चिकित्रिरेऽथो भगः सविता पूतदक्षसः ॥ ४ ॥
प्र रुद्रेण ययिना यन्ति सिन्धवस्तिरो महीमरमतिं दधन्विरे।
येभिः परिज्मा परियन्नुरु ज्रयो वि रोरुवज्जठरे विश्वमुक्षते ॥ ५ ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

क्राणा रुद्रा मरुतो विश्वकृष्टयो दिवः श्येनासो असुरस्य नीळयः।
तेभिश्चष्टे वरुणो मित्रो अर्यमेन्द्रो देवेभिरर्वशेभिरर्वशः ॥ ६ ॥
इन्द्रे भुजं शशमानास आशत सूरो दृशीके वृषणश्च पौंस्ये।
प्र ये न्वस्यार्हणा ततक्षिरे युजं वज्रं नृषदनेषु कारवः ॥ ७ ॥
सूरश्चिदा हरितो अस्य रीरमदिन्द्रादा कश्चिद्भयते तवीयसः।
भीमस्य वृष्णो जठरादभिश्वसो दिवेदिवे सहुरिः स्तन्नबाधितः ॥ ८ ॥

स्तोमं वो अद्य रुद्राय शिक्वसे क्षयद्वीराय नमसा दिदिष्टन।
येभिः शिवः स्ववाँ एवयावभिर्दिवः सिषक्ति स्वयशा निकामभिः॥ ९॥
ते हि प्रजाया अभरन्त वि श्रवो बृहस्पतिर्वृषभः सोमजामयः।
यज्ञैरथर्वा प्रथमो वि धारयद्देवा दक्षैर्भृगवः सं चिकित्रिरे॥ १०॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥ २५॥

ते हि द्यावापृथिवी भूरिरेतसा नराशंसश्चतुरङ्गो यमोऽदितिः।
देवस्त्वष्टा द्रविणोदा ऋभुक्षणः प्र रोदसी मरुतो विष्णुरर्हिरे॥ ११॥
उत स्य न उशिजामुर्विया कविरहिः शृणोतु बुध्न्यो३ हवीमनि।
सूर्यामासा विचरन्ता दिविक्षिता धिया शमीनहुषी अस्य बोधतम्॥ १२॥
प्र नः पूषा चरथं विश्वदेव्योऽपां नपादवतु वायुरिष्टये।
आत्मानं वस्यो अभि वातमर्चत तदश्विना सुहवा यामनि श्रुतम्॥ १३॥
विशामासामभयानामधिक्षितं गीर्भिरु स्वयशसं गृणीमसि।
ग्नाभिर्विश्वाभिरदितिमनर्वणमक्तोर्युवानं नृमणा अधा पतिम्॥ १४॥
रेभदत्र जनुषा पूर्वो अङ्गिरा ग्रावाण ऊर्ध्वा अभि चक्षुरध्वरम्।
येभिर्विहाया अभवद्विचक्षणः पाथः सुमेकं स्वधितिर्वनन्वति॥ १५॥

## [ ९३ ] त्रिनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—तान्वः पार्थ्यः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१ विराट्पङ्क्तिः; २, १३ आर्चीभुरिगनुष्टुप्; ३ पादनिचृदनुष्टुप्; ४ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ५ आर्चीभुरिक्पङ्क्तिः; ६, ७, १०, १४ निचृत्पङ्क्तिः; ८ आस्तारपङ्क्तिः; ९ अक्षरपङ्क्तिः; ११ न्यङ्कुसारिणीबृहती; १२ आर्चीपङ्क्तिः; १५ पादनिचृद्बृहती॥ स्वरः—१, ४-१०, १२, १४ पञ्चमः; २, ३, १३ गान्धारः; ११, १५ मध्यमः॥

अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥

महि द्यावापृथिवी भूतमुर्वी नारी यह्वी न रोदसी सदं नः।
तेभिर्नः पातं सह्यस एभिर्नः पातं शूषणि॥ १॥
यज्ञेयज्ञे स मर्त्यो देवान्त्सपर्यति।
यः सुम्नैर्दीर्घश्रुत्तम आविवासात्येनान्॥ २॥



विश्वेषामिरज्यवो देवानां वार्महः।
विश्वे हि विश्वमहसो विश्वे यज्ञेषु यज्ञियाः॥ ३॥
ते घा राजानो अमृतस्य मन्द्रा अर्यमा मित्रो वरुणः परिज्मा।
कद्रुद्रो नृणां स्तुतो मरुतः पूषणो भगः॥ ४॥
उत नो नक्तमपां वृषण्वसू सूर्यामासा सदनाय सधन्या।
सचा यत्साद्येषामहिर्बुध्नेषु बुध्न्यः॥ ५॥

अथ सप्तविंशो वर्गः॥ २७॥

उत नो देवावश्विना शुभस्पती धामभिर्मित्रावरुणा उरुष्यताम्।
महः स राय एषतेऽति धन्वेव दुरिता॥ ६॥
उत नो रुद्रा चिन्मृळतामश्विना विश्वे देवासो रथस्पतिर्भगः।
ऋभुर्वाज ऋभुक्षणः परिज्मा विश्ववेदसः॥ ७॥
ऋभुर्ऋभुक्षा ऋभुर्विधतो मद आ ते हरी जूजुवानस्य वाजिना।
दुष्टरं यस्य साम चिदृधग्यज्ञो न मानुषः॥ ८॥
कृधी नो अह्रयो देव सवितः स च स्तुषे मघोनाम्।
सहो न इन्द्रो वह्निभिर्न्येषां चर्षणीनां चक्रं रश्मिं न योयुवे॥ ९॥
ऐषु द्यावापृथिवी धातं महदस्मे वीरेषु विश्वचर्षणि श्रवः।
पृक्षं वाजस्य सातये पृक्षं रायोत तुर्वणे॥ १०॥

अथाष्टाविंशो वर्गः॥ २८॥

एतं शंसमिन्द्रास्मयुष्ट्वं कूचित्सन्तं सहसावन्नभिष्टये सदा
पाह्यभिष्टये। मेदतां वेदता वसो॥ ११॥
एतं मे स्तोमं तना न सूर्ये द्युतद्यामानं वावृधन्त नृणाम्।
संवननं नाश्व्यं तष्टेवानपच्युतम्॥ १२॥
वावर्त येषां राया युक्तैषां हिरण्ययी।
नेमधिता न पौंस्या वृथेव विष्टान्ता॥ १३॥

प्र तद्दुःशीमे पृथवाने वेने प्र रामे वोचमसुरे मघवत्सु ।
ये युक्त्वाय पञ्च शतास्मयु पथा विश्राव्येषाम् ॥१४॥
अधीन्न्वत्र सप्ततिं च सप्त च ।
सद्यो दिदिष्ट तान्वः सद्यो दिदिष्ट पार्थ्यः सद्यो दिदिष्ट मायवः ॥१५॥

[९४] चतुर्नवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—अर्बुदः काद्रवेयः सर्पः॥ देवता—ग्रावाणः॥ छन्दः—१, ३, ४, १०, ११, १३ विराड्जगती; २, ६, १२ जगती; ८, ९ आर्चीस्वराड्जगती; ५, ७ निचृत् त्रिष्टुप्; १४ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-४, ६, ८-१३ निषादः; ५, ७, १४ धैवतः॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः॥२९॥

प्रैते वदन्तु प्र वयं वदाम ग्रावभ्यो वाचं वदता वदद्भ्यः ।
यदद्रयः पर्वताः साकमाशवः श्लोकं घोषं भरथेन्द्राय सोमिनः ॥१॥
एते वदन्ति शतवत्सहस्रवदभि क्रन्दन्ति हरितेभिरासभिः ।
विष्ट्वी ग्रावाणः सुकृतः सुकृत्यया होतुश्चित्पूर्वे हविरद्यमाशत ॥२॥
एते वदन्त्यविदन्नना मधु न्यूङ्खयन्ते अधि पक्व आमिषि ।
वृक्षस्य शाखामरुणस्य बप्सतस्ते सूभर्वा वृषभाः प्रेमराविषुः ॥३॥
बृहद्वदन्ति मदिरेण मन्दिनेन्द्रं क्रोशन्तोऽविदन्नना मधु ।
संरभ्या धीराः स्वसृभिरनर्तिषुराघोषयन्तः पृथिवीमुपब्दिभिः ॥४॥
सुपर्णा वाचमक्रतोप द्यव्याखरे कृष्णा इषिरा अनर्तिषुः ।
न्य१ङ्नि यन्त्युपरस्य निष्कृतं पुरू रेतो दधिरे सूर्यश्वितः ॥५॥

अथ त्रिंशो वर्गः॥३०॥

उग्राइव प्रवहन्तः समायमुः साकं युक्ता वृषणो बिभ्रतो धुरः ।
यच्छ्वसन्तो जग्रसाना अराविषुः शृण्व एषां प्रोथथो अर्वतामिव ॥६॥
दशावनिभ्यो दशकक्ष्येभ्यो दशयोक्त्रेभ्यो दशयोजनेभ्यः ।
दशाभीशुभ्यो अर्चताजरेभ्यो दश धुरो दश युक्ता वहद्भ्यः ॥७॥



ते अद्रयो दशयन्त्रास आशवस्तेषामाधानं पर्येति हर्यतम् ।
त ऊ सुतस्य सोम्यस्यान्धसोंऽशोः पीयूषं प्रथमस्य भेजिरे ॥८॥
ते सोमादो हरी इन्द्रस्य निंसतेंऽशुं दुहन्तो अध्यासते गवि ।
तेभिर्दुग्धं पपिवान्त्सोम्यं मध्विन्द्रो वर्धते प्रथते वृषायते ॥९॥
वृषा वो अंशुर्न किला रिषाथनेळावन्तः सदमित्स्थनाशिताः ।
रैवत्येव महसा चारवः स्थन यस्य ग्रावाणो अजुषध्वमध्वरम् ॥१०॥

अथैकत्रिंशो वर्गः॥३१॥

तृदिला अतृदिलासो अद्रयोऽश्रमणा अशृथिता अमृत्यवः ।
अनातुरा अजराः स्थामविष्णवः सुपीवसो अतृषिता अतृष्णजः ॥११॥
ध्रुवा एव वः पितरो युगेयुगे क्षेमकामासः सदसो न युञ्जते ।
अजुर्यासो हरिषाचो हरिद्रव आ द्यां रवेण पृथिवीमशुश्रवुः ॥१२॥
तदिद्वदन्त्यद्रयो विमोचने यामन्नञ्जस्पाइव घेदुपब्दिभिः ।
वपन्तो बीजमिव धान्याकृतः पृञ्चन्ति सोमं न मिनन्ति बप्सतः ॥१३॥
सुते अध्वरे अधि वाचमक्रता क्रीळयो न मातरं तुदन्तः ।
वि षू मुञ्चा सुषुवुषो मनीषां वि वर्तन्तामद्रयश्चायमानाः ॥१४॥

इत्यष्टमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः॥

## अथाष्टमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः

[९५] पञ्चनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—१, ३, ६, ८-१०, १२, १४, १७, पुरूरवा ऐळः; २, ४, ५, ७, ११, १३, १५, १६, १८ उर्वशी॥ देवता—१, ३, ६, ८-१०, १२, १४, १७ उर्वशी; २, ४, ५, ७, ११, १३, १५, १६, १८ पुरूरवा ऐळः॥ छन्दः—१, २, १२ त्रिष्टुप्; ३, ४, १३, १६ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ५, १० आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ६-८, १५ विराट्त्रिष्टुप्; ९, ११, १४, १७, १८ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥१॥

हये जाये मनसा तिष्ठ घोरे वचांसि मिश्रा कृणवावहै नु ।
न नौ मन्त्रा अनुदितास एते मयस्करन्परतरे चनाहन् ॥१॥

किमेता वाचा कृणवा तवाहं प्राक्रमिषमुषसामग्रियेव ।
पुरूरवः पुनरस्तं परेहि दुरापना वातइवाहमस्मि ॥ २ ॥
इषुर्न श्रिय इषुधेरसना गोषाः शतसा न रंहिः ।
अवीरे क्रतौ वि दविद्युतन्नोरा न मायुं चितयन्त धुनयः ॥ ३ ॥
सा वसु दधती श्वशुराय वय उषो यदि वष्ट्यन्तिगृहात् ।
अस्तं ननक्षे यस्मिञ्चाकन्दिवा नक्तं श्नथिता वैतसेन ॥ ४ ॥
त्रिः स्म माह्नः श्नथयो वैतसेनोत स्म मेऽव्यत्यै पृणासि ।
पुरूरवोऽनु ते केतमायं राजा मे वीर तन्व१स्तदासीः ॥ ५ ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

या सुजूर्णिः श्रेणिः सुम्नआपिर्ह्रदेचक्षुर्न ग्रन्थिनी चरण्युः ।
ता अञ्जयोऽरुणयो न सस्रुः श्रिये गावो न धेनवोऽनवन्त ॥ ६ ॥
समस्मिञ्जायमान आसत ग्ना उतेमवर्धन्नद्य१ः स्वगूर्ताः ।
महे यत्त्वा पुरूरवो रणायावर्धयन्दस्युहत्याय देवाः ॥ ७ ॥
सचा यदासु जहतीष्वत्कममानुषीषु मानुषो निषेवे ।
अप स्म मत्तरसन्ती न भुज्युस्ता अत्रसन्रथस्पृशो नाश्वाः ॥ ८ ॥
यदासु मर्तो अमृतासु निस्पृक्सं क्षोणीभिः क्रतुभिर्न पृङ्क्ते ।
ता आतयो न तन्वः शुम्भत स्वा अश्वासो न क्रीळयो दन्दशानाः ॥ ९ ॥
विद्युन्न या पतन्ती दविद्योद्भरन्ती मे अप्या काम्यानि ।
जनिष्टो अपो नर्यः सुजातः प्रोर्वशी तिरत दीर्घमायुः ॥ १० ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

जज्ञिष इत्था गोपीथ्याय हि दधाथ तत्पुरूरवो म ओजः ।
अशासं त्वा विदुषी सस्मिन्नहन्न म आशृणोः किमभुग्वदासि ॥ ११ ॥
कदा सूनुः पितरं जात इच्छाच्चक्रन्नाश्रु वर्तयद्विजानन् ।
को दम्पती समनसा वि यूयोदध यदग्निः श्वशुरेषु दीदयत् ॥ १२ ॥



प्रति ब्रवाणि वर्तयते अश्रु चक्रन्न क्रन्ददाध्यै शिवायै ।
प्र तत्ते हिनवा यत्ते अस्मे परेह्यस्तं नहि मूर मापः ॥ १३ ॥
सुदेवो अद्य प्रपतेदनावृत्परावतं परमां गन्तवा उ ।
अधा शयीत निर्ऋतेरुपस्थेऽधैनं वृका रभसासो अद्युः ॥ १४ ॥
पुरूरवो मा मृथा मा प्र पप्तो मा त्वा वृकासो अशिवास उ क्षन् ।
न वै स्त्रैणानि सख्यानि सन्ति सालावृकाणां हृदयान्येता ॥ १५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

यद्विरूपाचरं मर्त्येष्ववसं रात्रीः शरदश्चतस्रः ।
घृतस्य स्तोकं सकृदह्न आश्नां तादेवेदं तातृपाणा चरामि ॥ १६ ॥
अन्तरिक्षप्रां रजसो विमानीमुप शिक्षाम्युर्वशीं वसिष्ठः ।
उप त्वा रातिः सुकृतस्य तिष्ठान्नि वर्तस्व हृदयं तप्यते मे ॥ १७ ॥
इति त्वा देवा इम आहुरैळ यथेमेतद्भवसि मृत्युबन्धुः ।
प्रजा ते देवान्हविषा यजाति स्वर्ग उ त्वमपि मादयासे ॥ १८ ॥

### [ ९६ ] षण्णवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—बरुः सर्वहरिर्वैन्द्रः ॥ देवता—हरिस्तुतिः ॥ छन्दः—१, ७, ८ जगती; २-४, ९, १० निचृज्जगती; ५ आर्चीस्वराड्जगती; ६ विराड्जगती; ११ आर्चीभुरिग्जगती; १२, १३ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-११ निषादः; १२, १३ धैवतः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

प्र ते महे विदथे शंसिषं हरी प्र ते वन्वे वनुषो हर्यतं मदम् ।
घृतं न यो हरिभिश्चारु सेचत आ त्वा विशन्तु हरिवर्पसं गिरः ॥ १ ॥
हरिं हि योनिमभि ये समस्वरन्हिन्वन्तो हरी दिव्यं यथा सदः ।
आ यं पृणन्ति हरिभिर्न धेनव इन्द्राय शूषं हरिवन्तमर्चत ॥ २ ॥
सो अस्य वज्रो हरितो य आयसो हरिर्निकामो हरिरा गभस्त्योः ।
द्युम्नी सुशिप्रो हरिमन्युसायक इन्द्रे नि रूपा हरिता मिमिक्षिरे ॥ ३ ॥
दिवि न केतुरधि धायि हर्यतो विव्यचद्वज्रो हरितो न रंह्या ।
तुददहिं हरिशिप्रो य आयसः सहस्रशोका अभवद्धरिंभरः ॥ ४ ॥

त्वंत्वमहर्यथा उपस्तुतः पूर्वेभिरिन्द्र हरिकेश यज्वभिः ।
त्वं हर्यसि तव विश्वमुक्थ्य१मसामि राधो हरिजात हर्यतम् ॥ ५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

ता वज्रिणं मन्दिनं स्तोम्यं मद इन्द्रं रथे वहतो हर्यता हरी ।
पुरूण्यस्मै सवनानि हर्यत इन्द्राय सोमा हरयो दधन्विरे ॥ ६ ॥
अरं कामाय हरयो दधन्विरे स्थिराय हिन्वन्हरयो हरी तुरा ।
अर्वद्भिर्यो हरिभिर्जोषमीयते सो अस्य कामं हरिवन्तमानशे ॥ ७ ॥
हरिश्मशारुर्हरिकेश आयसस्तुरस्पेये यो हरिपा अवर्धत ।
अर्वद्भिर्यो हरिभिर्वाजिनीवसुरति विश्वा दुरिता पारिषद्धरी ॥ ८ ॥
स्रुवेव यस्य हरिणी विपेततुः शिप्रे वाजाय हरिणी दविध्वतः ।
प्र यत्कृते चमसे मर्मृजद्धरी पीत्वा मदस्य हर्यतस्यान्धसः ॥ ९ ॥
उत स्म सद्म हर्यतस्य पस्त्यो३रत्यो न वाजं हरिवाँ अचिक्रदत् ।
मही चिद्धि धिषणाहर्यदोजसा बृहद्वयो दधिषे हर्यतश्चिदा ॥ १० ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

आ रोदसी हर्यमाणो महित्वा नव्यंनव्यं हर्यसि मन्म नु प्रियम् ।
प्र पस्त्यमसुर हर्यतं गोराविष्कृधि हरये सूर्याय ॥ ११ ॥
आ त्वा हर्यन्तं प्रयुजो जनानां रथे वहन्तु हरिशिप्रमिन्द्र ।
पिबा यथा प्रतिभृतस्य मध्वो हर्यन्यज्ञं सधमादे दशोणिम् ॥ १२ ॥
अपाः पूर्वेषां हरिवः सुतानामथो इदं सवनं केवलं ते ।
ममद्धि सोमं मधुमन्तमिन्द्र सत्रा वृषञ्जठर आ वृषस्व ॥ १३ ॥

## [ ९७ ] सप्तनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—भिषगाथर्वणः ॥ देवता—ओषधीस्तुतिः ॥ छन्दः—१, २, ४-७, ११, १७ अनुष्टुप्; ३, ९, १२, २२, २३ निचृदनुष्टुप्; ८, १०, १३-१६, १८-२१ विराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

या ओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा ।
मनै नु बभ्रूणामहं शतं धामानि सप्त च ॥ १ ॥



शतं वो अम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः ।
अधा शतक्रत्वो यूयमिमं मे अगदं कृत ॥ २ ॥
ओषधीः प्रति मोदध्वं पुष्पवतीः प्रसूवरीः ।
अश्वाइव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्ण्वः ॥ ३ ॥
ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुप ब्रुवे ।
सनेयमश्वं गां वास आत्मानं तव पूरुष ॥ ४ ॥
अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ॥ ५ ॥

अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिताविव ।
विप्रः स उच्यते भिषग्रक्षोहामीवचातनः ॥ ६ ॥
अश्वावतीं सोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम् ।
आवित्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये ॥ ७ ॥
उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठादिवेरते ।
धनं सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ॥ ८ ॥
इष्कृतिर्नाम वो माताथो यूयं स्थ निष्कृतीः ।
सीराः पतत्रिणी स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ ९ ॥
अति विश्वाः परिष्ठाः स्तेनइव व्रजमक्रमुः ।
ओषधीः प्राचुच्यवुर्यत्किं च तन्वो३ रपः ॥ १० ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

यदिमा वाजयन्नहमोषधीर्हस्त आदधे ।
आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ॥ ११ ॥
यस्यौषधीः प्रसर्पथाङ्गमङ्गं परुष्परुः ।
ततो यक्ष्मं वि बाधध्व उग्रो मध्यमशीरिव ॥ १२ ॥

साकं यक्ष्म प्र पत चाषेण किकिदीविना ।
साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया ॥ १३ ॥
अन्या वो अन्यामवत्वन्यान्यस्या उपावत ।
ताः सर्वाः संविदाना इदं मे प्रावता वचः ॥ १४ ॥
याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।
बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुञ्चन्त्वंहसः ॥ १५ ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

मुञ्चन्तु मा शपथ्या३दथो वरुण्यादुत ।
अथो यमस्य पड्वीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात् ॥ १६ ॥
अवपतन्तीरवदन्दिव ओषधयस्परि ।
यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः ॥ १७ ॥
या ओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः ।
तासां त्वमस्युत्तमारं कामाय शं हृदे ॥ १८ ॥
या ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु ।
बृहस्पतिप्रसूता अस्यै सं दत्त वीर्यम् ॥ १९ ॥
मा वो रिषत्खनिता यस्मै चाहं खनामि वः ।
द्विपच्चतुष्पदस्माकं सर्वमस्त्वनातुरम् ॥ २० ॥
याश्चेदमुपशृण्वन्ति याश्च दूरं परागताः ।
सर्वाः संगत्य वीरुधोऽस्यै सं दत्त वीर्यम् ॥ २१ ॥
ओषधयः सं वदन्ते सोमेन सह राज्ञा ।
यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तं राजन्पारयामसि ॥ २२ ॥
त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षा उपस्तयः ।
उपस्तिरस्तु सो३ऽस्माकं यो अस्माँ अभिदासति ॥ २३ ॥

[ ९८ ] अष्टनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—देवापिरार्ष्टिषेणः ॥ देवता—देवाः ॥ छन्दः—१, ७ भुरिक्त्रिष्टुप्; २, ६, ८, ११, १२ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, ५ त्रिष्टुप्; ४, १० विराट्त्रिष्टुप्; ९ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥



अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

बृहस्पते प्रति मे देवतामिहि मित्रो वा यद्वरुणो वासि पूषा ।
आदित्यैर्वा यद्वसुभिर्मरुत्वान्त्स पर्जन्यं शन्तनवे वृषाय ॥ १ ॥
आ देवो दूतो अजिरश्चिकित्वान्त्वद्देवापे अभि मामगच्छत् ।
प्रतीचीनः प्रति मामा ववृत्स्व दधामि ते द्युमतीं वाचमासन् ॥ २ ॥
अस्मे धेहि द्युमतीं वाचमासन्बृहस्पते अनमीवामिषिराम् ।
यया वृष्टिं शन्तनवे वनाव दिवो द्रप्सो मधुमाँ आ विवेश ॥ ३ ॥
आ नो द्रप्सा मधुमन्तो विशन्त्विन्द्र देह्यधिरथं सहस्रम् ।
नि षीद होत्रमृतुथा यजस्व देवान्देवापे हविषा सपर्य ॥ ४ ॥
आर्ष्टिषेणो होत्रमृषिर्निषीदन्देवापिर्देवसुमतिं चिकित्वान् ।
स उत्तरस्मादधरं समुद्रमपो दिव्या असृजद्वर्ष्या अभि ॥ ५ ॥
अस्मिन्त्समुद्रे अध्युत्तरस्मिन्नापो देवेभिर्निवृता अतिष्ठन् ।
ता अद्रवन्नार्ष्टिषेणेन सृष्टा देवापिना प्रेषिता मृक्षिणीषु ॥ ६ ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

यद्देवापिः शन्तनवे पुरोहितो होत्राय वृतः कृपयन्नदीधेत् ।
देवश्रुतं वृष्टिवनिं रराणो बृहस्पतिर्वाचमस्मा अयच्छत् ॥ ७ ॥
यं त्वा देवापिः शुशुचानो अग्न आर्ष्टिषेणो मनुष्यः समीधे ।
विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया वृष्टिमन्तम् ॥ ८ ॥
त्वां पूर्वे ऋषयो गीर्भिरायन्त्वामध्वरेषु पुरुहूत विश्वे ।
सहस्राण्यधिरथान्यस्मे आ नो यज्ञं रोहिदश्वोप याहि ॥ ९ ॥
एतान्यग्ने नवतिर्नव त्वे आहुतान्यधिरथा सहस्रा ।
तेभिर्वर्धस्व तन्वः शूर पूर्वीर्दिवो नो वृष्टिमिषितो रिरीहि ॥ १० ॥
एतान्यग्ने नवतिं सहस्रा सं प्र यच्छ वृष्ण इन्द्राय भागम् ।
विद्वान्पथ ऋतुशो देवयानानप्यौलानं दिवि देवेषु धेहि ॥ ११ ॥

अग्ने बाधस्व वि मृधो वि दुर्गहापामीवामप रक्षांसि सेध।
अस्मात्समुद्राद् बृहतो दिवो नोऽ पां भूमानमुप नः सृजेह॥ १२॥

[ ९९ ] नवनवतितमं सूक्तम्

ऋषिः—वम्रो वैखानसः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ७, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ५, ९, १२ त्रिष्टुप्; ३, ६ विराट्त्रिष्टुप्; ४ आसुरीस्वराडार्चीनिचृत्त्रिष्टुप्; ८ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; १० पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥ १४॥

कं नश्चित्रमिषण्यसि चिकित्वान्पृथुग्मानं वाश्रं वावृधध्यै।
कत्तस्य दातु शवसो व्युष्टौ तक्षद्वज्रं वृत्रतुरमपिन्वत् ॥ १॥
स हि द्युता विद्युता वेति साम पृथुं योनिमसुरत्वा ससाद ।
स सनीळेभिः प्रसहानो अस्य भ्रातुर्न ऋते सप्तथस्य मायाः॥ २॥
स वाजं यातापदुष्पदा यन्त्स्वर्षाता परि षदत्सनिष्यन् ।
अनर्वा यच्छतदुरस्य वेदो घ्नञ्छिश्नदेवाँ अभि वर्पसा भूत्॥ ३॥
स यह्व्यो३ऽ वनीर्गोष्ववर्वा जुहोति प्रधन्यासु सस्त्रिः ।
अपादो यत्र युज्यासोऽ रथा द्रोण्यश्वास ईरते घृतं वाः ॥ ४॥
स रुद्रेभिरशस्तवार ऋभ्वा हित्वी गयमारेअवद्य आगात् ।
वम्रस्य मन्ये मिथुना विवव्री अन्नमभीत्यारोदयन्मुषायन् ॥ ५॥
स इद्दासं तुवीरवं पतिर्दन्षळक्षं त्रिशीर्षाणं दमन्यत् ।
अस्य त्रितो न्वोजसा वृधानो विपा वराहमयोअग्रया हन् ॥ ६॥

अत पञ्चदशो वर्गः॥ १५॥

स द्रुह्वणे मनुष ऊर्ध्वसान आ साविषदर्शसानाय शरुम् ।
स नृतमो नहुषोऽ स्मत्सुजातः पुरोऽ भिनदर्हन्दस्युहत्ये ॥ ७॥
सो अभ्रियो न यवस उदन्यन्क्षयाय गातुं विदन्नो अस्मे ।
उप यत्सीददिन्दुं शरीरैः श्येनोऽ योपाष्टिर्हन्ति दस्यून् ॥ ८॥
स व्राधतः शवसानेभिरस्य कुत्साय शुष्णं कृपणे परादात् ।
अयं कविमनयच्छस्यमानमत्कं यो अस्य सनितोत नृणाम्॥ ९॥



अयं दशस्यन्नर्येभिरस्य दस्मो देवेभिर्वरुणो न मायी ।
अयं कनीन ऋतुपा अवेद्यमिमीताररुं यश्चतुष्पात् ॥ १०॥
अस्य स्तोमेभिरौशिज ऋजिश्वा व्रजं दरयद् बृषभेण पिप्रोः।
सुत्वा यद्यजतो दीदयद्गीः पुर इयानो अभि वर्पसा भूत्॥ ११॥
एवा महो असुर वक्षथाय वम्रकः पड्भिरुप सर्पदिन्द्रम्।
स इयानः करति स्वस्तिमस्मा इषमूर्जं सुक्षितिं विश्वमाभाः॥ १२॥

नवमोऽ नुवाकः

[ १०० ] शततमं सूक्तम्

ऋषिः—दुवस्युर्वान्दनः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१-३ जगती; ४, ५, ७, ११ निचृज्जगती; ६, ८, १० विराड्जगती; ९ पादनिचृज्जगती; १२ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-११ निषादः; १२ धैवतः॥

अथ षोडशो वर्गः॥ १८॥

इन्द्र दृह्य मघवन्त्वावदिद्भुज इह स्तुतः सुतपा बोधि नो वृधे।
देवेभिर्नः सविता प्रावतु श्रुतमा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ १॥
भराय सु भरत भागमृत्वियं प्र वायवे शुचिपे क्रन्ददिष्टये।
गौरस्य यः पयसः पीतिमानश आ सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ २॥
आ नो देवः सविता साविषद्वय ऋजूयते यजमानाय सुन्वते।
यथा देवान्प्रतिभूषेम पाकवदा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे ॥ ३॥
इन्द्रो अस्मे सुमना अस्तु विश्वहा राजा सोमः सुवितस्याध्येतु नः।
यथायथा मित्रधितानि सन्दधुरा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे ॥ ४॥
इन्द्र उक्थेन शवसा परुर्दधे बृहस्पते प्रतरीतास्यायुषः।
यज्ञो मनुः प्रमतिर्नः पिता हि कमा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ ५॥
इन्द्रस्य नु सुकृतं दैव्यं सहोऽ ग्निर्गृहे जरिता मेधिरः कविः।
यज्ञश्च भूद्विदथे चारुरन्तम आ सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ ६॥

अथ सप्तदशो वर्गः॥ १७॥

न वो गुहा चकृम भूरि दुष्कृतं नाविष्ट्यं वसवो देवहेळनम्।
माकिर्नो देवा अनृतस्य वर्पस आ सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ ७॥

अपामीवां सविता साविषन्न्यक्वरीय इदप सेधन्त्वद्रयः।
ग्रावा यत्र मधुषुदुच्यते बृहदा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ ८॥
ऊर्ध्वो ग्रावा वसवोऽस्तु सोतरि विश्वा द्वेषांसि सनुतर्युयोत।
स नो देवः सविता पायुरीड्य आ सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ ९॥
ऊर्जं गावो यवसे पीवो अत्तन ऋतस्य याः सदने कोशे अङ्ग्ध्वे।
तनूरेव तन्वो अस्तु भेषजमा सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ १०॥
क्रतुप्रावा जरिता शश्वतामव इन्द्र इद्भद्रा प्रमतिः सुतावताम्।
पूर्णमूधर्दिव्यं यस्य सिक्तय आ सर्वतातिमदितिं वृणीमहे॥ ११॥
चित्रस्ते भानुः क्रतुप्रा अभिष्टिः सन्ति स्पृधो जरणिप्रा अधृष्टाः।
रजिष्ठया रज्या पश्व आ गोस्तूतूर्षति पर्यग्रं दुवस्युः॥ १२॥

[ १०१ ] एकोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—बुधः सौम्यः॥ देवता—विश्वे देवा ऋत्विजो वा॥ छन्दः—१, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ८ त्रिष्टुप्; ३, १० विराट्त्रिष्टुप्; ४, ६ गायत्री; ५ बृहती; ७ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ९ विराड्जगती; १२ निचृज्जगती॥ स्वरः—१-३, ७, ८, १०, ११ धैवतः; ४, ६ षड्जः; ५ मध्यमः; ९, १२ निषादः॥

अथाष्टादशो वर्गः॥ १८॥

उद् बुध्यध्वं समनसः सखायः समग्निमिन्ध्वं बहवः सनीळाः।
दधिक्रामग्निमुषसं च देवीमिन्द्रावतोऽवसे नि ह्वये वः॥ १॥
मन्द्रा कृणुध्वं धिय आ तनुध्वं नावमरित्रपरणीं कृणुध्वम्।
इष्कृणुध्वमायुधारं कृणुध्वं प्राञ्चं यज्ञं प्र णयता सखायः॥ २॥
युनक्त सीरा वि युगा तनुध्वं कृते योनौ वपतेह बीजम्।
गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इत्सृण्यः पक्वमेयात्॥ ३॥
सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वि तन्वते पृथक्। धीरा देवेषु सुम्नया॥ ४॥
निराहावान्कृणोतन सं वरत्रा दधातन ।
सिञ्चामहा अवतमुद्रिणं वयं सुषेकमनुपक्षितम् ॥ ५॥
इष्कृताहावमवतं सुवरत्रं सुषेचनम्। उद्रिणं सिञ्चे अक्षितम्॥ ६॥



अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

प्रीणीताश्वान्हितं जयाथ स्वस्तिवाहं रथमित्कृणुध्वम् ।
द्रोणाहावमवतमश्मचक्रमंसत्रकोशं सिञ्चता नृपाणम् ॥ ७॥
व्रजं कृणुध्वं स हि वो नृपाणो वर्म सीव्यध्वं बहुला पृथूनि।
पुरः कृणुध्वमायसीरधृष्टा मा वः सुस्रोच्चमसो दृंहता तम्॥ ८॥
आ वो धियं यज्ञियां वर्त ऊतये देवा देवीं यजतां यज्ञियामिह।
सा नो दुहीयद्यवसेव गत्वी सहस्रधारा पयसा मही गौः॥ ९॥
आ तू षिञ्च हरिमीं द्रोरुपस्थे वाशीभिस्तक्षताश्मन्मयीभिः।
परि ष्वजध्वं दश कक्ष्याभिरुभे धुरौ प्रति वह्निं युनक्त॥ १०॥
उभे धुरौ वह्निरापिब्दमानोऽन्तर्योनेव चरति द्विजानिः।
वनस्पतिं वन आस्थापयध्वं नि षू दधिध्वमखनन्त उत्सम्॥ ११॥
कपृन्नरः कपृथमुद्दधातन चोदयत खुदत वाजसातये।
निष्टिग्र्यः पुत्रमा च्यावयोतय इन्द्रं सबाध इह सोमपीतये॥ १२॥

[ १०२ ] द्व्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—मुद्गलो भार्म्यश्वः॥ देवता—द्रुघण इन्द्रो वा॥ छन्दः—१ पादनिचृद्बृहती; २, ४, ५, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; ३, १२ निचृद्बृहती; ६ भुरिक्त्रिष्टुप्; ७, ८, १० विराट्त्रिष्टुप्; ११ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३, १२ मध्यमः; २, ४-११ धैवतः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

प्र ते रथं मिथूकृतमिन्द्रोऽवतु धृष्णुया ।
अस्मिन्नाजौ पुरुहूत श्रवाय्ये धनभक्षेषु नोऽव ॥ १॥
उत्स्म वातो वहति वासो अस्या अधिरथं यदजयत्सहस्रम्।
रथीरभून्मुद्गलानी गविष्टौ भरे कृतं व्यचेदिन्द्रसेना ॥ २॥
अन्तर्यच्छ जिघांसतो वज्रमिन्द्राभिदासतः ।
दासस्य वा मघवन्नार्यस्य वा सनुतर्यवया वधम् ॥ ३॥
उद्नो ह्रदमपिबज्जर्हृषाणः कूटं स्म तृंहदभिमातिमेति ।
प्र मुष्कभारः श्रव इच्छमानोऽजिरं बाहू अभरत्सिषासन् ॥ ४॥

न्यक्रन्दयन्नुपयन्त एनममेहयन्वृषभं मध्य आजेः ।
तेन सूभर्वं शतवत्सहस्रं गवां मुद्गलः प्रधने जिगाय ॥५॥
ककर्दवे वृषभो युक्त आसीदवावचीत्सारथिरस्य केशी ।
दुधेर्युक्तस्य द्रवतः सहानस ऋच्छन्ति ष्मा निष्पदो मुद्गलानीम् ॥६॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

उत प्रधिमुदहन्नस्य विद्वानुपायुनग्वंसगमत्र शिक्षन् ।
इन्द्र उदावत्पतिमघ्न्यानामरंहत पद्याभिः ककुद्मान् ॥७॥
शुनमष्ट्राव्यचरत्कपर्दी वरत्रायां दार्वानह्यमानः ।
नृम्णानि कृण्वन्बहवे जनाय गाः पस्पशानस्तविषीरधत्त ॥८॥
इमं तं पश्य वृषभस्य युञ्जं काष्ठाया मध्ये द्रुघणं शयानम् ।
येन जिगाय शतवत्सहस्रं गवां मुद्गलः पृतनाज्येषु ॥९॥
आरे अघा को न्वि१त्था ददर्श यं युञ्जन्ति तम्वा स्थापयन्ति ।
नास्मै तृणं नोदकमा भरन्त्युत्तरो धुरो वहति प्रदेदिशत् ॥१०॥
परिवृक्तेव पतिविद्यमानट् पीप्याना कूचक्रेणेव सिञ्चन् ।
एषैष्या चिद्रथ्या जयेम सुमङ्गलं सिनवदस्तु सातम् ॥११॥
त्वं विश्वस्य जगतश्चक्षुरिन्द्रासि चक्षुषः ।
वृषा यदाजिं वृषणा सिषाससि चोदयन्वध्रिणा युजा ॥१२॥

[ १०३ ] त्र्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अप्रतिरथ ऐन्द्रः ॥ देवता—१-३, ५-११ इन्द्रः; ४ बृहस्पतिः; १२ अप्वा; १३ इन्द्रो मरुतो वा ॥ छन्दः—१, ३-५, ९, त्रिष्टुप्; २ स्वराट्त्रिष्टुप्; ६ भुरिक्त्रिष्टुप्; ७, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ८, १०, १२ विराट्त्रिष्टुप्; १३ विराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—१-१२ धैवतः; १३ गान्धारः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।
संक्रन्दनोऽनिमिष एकवीरः शतं सेना अजयत्साकमिन्द्रः ॥१॥
संक्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ।
तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥२॥



स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी संस्रष्टा स युध इन्द्रो गणेन ।
संसृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ध्यु१ग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥३॥
बृहस्पते परि दीया रथेन रक्षोहामित्राँ अपबाधमानः ।
प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेध्यविता रथानाम् ॥४॥
बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमान उग्रः ।
अभिवीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित् ॥५॥
गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमज्म प्रमृणन्तमोजसा ।
इमं सजाता अनु वीरयध्वमिन्द्रं सखायो अनु सं रभध्वम् ॥६॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदयो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनाषाळयुध्यो३ऽस्माकं सेना अवतु प्र युत्सु ॥७॥
इन्द्र आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः ।
देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रम् ॥८॥
इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुतां शर्ध उग्रम् ।
महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात् ॥९॥
उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्वनां मामकानां मनांसि ।
उद् वृत्रहन्वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतां यन्तु घोषाः ॥१०॥
अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।
अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्माँ उ देवा अवता हवेषु ॥११॥
अमीषां चित्तं प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यप्वे परेहि ।
अभि प्रेहि निर्दह हृत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम् ॥१२॥
प्रेता जयता नर इन्द्रो वः शर्म यच्छतु ।
उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ ॥१३॥

[ १०४ ] चतुरुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अष्टको वैश्वामित्रः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २, ७, ८, ११ त्रिष्टुप्; ३, ४ विराट्त्रिष्टुप्; ५, ६, १० निचृत्त्रिष्टुप्; ९ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥

असावि सोमः पुरुहूत तुभ्यं हरिभ्यां यज्ञमुप याहि तूयम्।
तुभ्यं गिरो विप्रवीरा इयाना दधन्विर इन्द्र पिबा सुतस्य॥१॥
अप्सु धूतस्य हरिवः पिबेह नृभिः सुतस्य जठरं पृणस्व।
मिमिक्षुर्यमद्रय इन्द्र तुभ्यं तेभिर्वर्धस्व मदमुक्थवाहः॥२॥
प्रोग्रां पीतिं वृष्ण इयर्मि सत्यां प्रयै सुतस्य हर्यश्व तुभ्यम्।
इन्द्र धेनाभिरिह मादयस्व धीभिर्विश्वाभिः शच्या गृणानः॥३॥
ऊती शचीवस्तव वीर्येण वयो दधाना उशिज ऋतज्ञाः।
प्रजावदिन्द्र मनुषो दुरोणे तस्थुर्गृणन्तः सधमाद्यासः॥४॥
प्रणीतिभिष्टे हर्यश्व सुष्टोः सुषुम्नस्य पुरुरुचो जनासः।
मंहिष्ठामूतिं वितिरे दधानाः स्तोतार इन्द्र तव सूनृताभिः॥५॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥ २५॥

उप ब्रह्माणि हरिवो हरिभ्यां सोमस्य याहि पीतये सुतस्य।
इन्द्र त्वा यज्ञः क्षममाणमानड् दाश्वाँ अस्यध्वरस्य प्रकेतः॥६॥
सहस्रवाजमभिमातिषाहं सुतेरणं मघवानं सुवृक्तिम्।
उप भूषन्ति गिरो अप्रतीतमिन्द्रं नमस्या जरितुः पनन्त॥७॥
सप्तापो देवीः सुरणा अमृक्ता याभिः सिन्धुमतर इन्द्र पूर्भित्।
नवतिं स्रोत्या नव च स्रवन्तीर्देवेभ्यो गातुं मनुषे च विन्दः॥८॥
अपो महीरभिशस्तेरमुञ्चोऽजागरास्वधि देव एकः।
इन्द्र यास्त्वं वृत्रतूर्ये चकर्थ ताभिर्विश्वायुस्तन्वं पुपुष्याः॥९॥
वीरेण्यः क्रतुरिन्द्रः सुशस्तिरुतापि धेना पुरुहूतमीट्टे।
आर्दयद् वृत्रमकृणोदु लोकं ससाहे शक्रः पृतना अभिष्टिः॥१०॥
शुनं हुवेम मघवानमिन्द्रमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ।
शृण्वन्तमुग्रमूतये समत्सु घ्नन्तं वृत्राणि संजितं धनानाम्॥११॥



## [ १०५ ] पञ्चोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कौत्सः सुमित्रो दुर्मित्रो वा॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१ पिपीलिकामध्योष्णिक्; २ आर्ची-स्वराडनुष्टुप्; ३ भुरिगुष्णिक्; ४, १० निचृदुष्णिक्; ५, ६, ८, ९ विराडुष्णिक्; ७ विराड् अनुष्टुप्; ११ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१, ३-६, ८-१० ऋषभः; २, ७ गान्धारः; ११ धैवतः॥

अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥

कदा वसो स्तोत्रं हर्यत आव श्मशा रुधद्वाः ।
दीर्घं सुतं वाताप्याय ॥१॥
हरी यस्य सुयुजा विव्रता वेरर्वन्तानु शेपा ।
उभा रजी न केशिना पतिर्दन् ॥२॥
अप योरिन्द्रः पापज आ मर्तो न शश्रमाणो बिभीवान्।
शुभे यद्युयुजे तविषीवान् ॥३॥
सचायोरिन्द्रश्चर्कृष आँ उपानसः सपर्यन् ।
नदयोर्विव्रतयोः शूर इन्द्रः ॥४॥
अधि यस्तस्थौ केशवन्ता व्यचस्वन्ता न पुष्ट्यै ।
वनोति शिप्राभ्यां शिप्रिणीवान् ॥५॥

अथ सप्तविंशो वर्गः॥ २७॥

प्रास्तौदृष्वौजा ऋष्वेभिस्ततक्ष शूरः शवसा ।
ऋभुर्न क्रतुभिर्मातरिश्वा ॥६॥
वज्रं यश्चक्रे सुहनाय दस्यवे हिरीमशो हिरीमान् ।
अरुतहनुरद्भुतं न रजः ॥७॥
अव नो वृजिना शिशीह्यृचा वनेमानृचः ।
नाब्रह्मा यज्ञ ऋधग्जोषति त्वे ॥८॥
ऊर्ध्वा यत्ते त्रेतिनी भूद्यज्ञस्य धूर्षु सद्मन् ।
सजूर्नावं स्वयशसं सचायोः ॥९॥
श्रिये ते पृश्निरुपसेचनी भूच्छ्रिये दर्विररेपाः ।
यया स्वे पात्रे सिञ्चस उत् ॥१०॥

शतं वा यदसुर्य प्रति त्वा सुमित्र इत्थास्तौद्दुर्मित्र इत्थास्तौत्।
आवो यद्दस्युहत्ये कुत्सपुत्रं प्रावो यद्दस्युहत्ये कुत्सवत्सम्॥ ११॥

इत्यष्टमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः॥

## अथाष्टमाष्टके षष्ठोऽध्यायः

### [ १०६ ] षडुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—भूतांशः काश्यपः॥ देवता—अश्विनौ॥ छन्दः—१, ३, ७ त्रिष्टुप्; २, ४, ८-११ निचृत्त्रिष्टुप्; ५, ६ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

उभा उ नूनं तदिदर्थयेथे वि तन्वाथे धियो वस्त्रापसेव ।
सध्रीचीना यातवे प्रेमजीगः सुदिनेव पृक्ष आ तंसयेथे ॥ १॥
उष्टारेव फर्वरेषु श्रयेथे प्रायोगेव श्वात्र्या शासुरेथः ।
दूतेव हि ष्ठो यशसा जनेषु माप स्थातं महिषेवावपानात् ॥ २॥
साकंयुजा शकुनस्येव पक्षा पश्वेव चित्रा यजुरा गमिष्टम् ।
अग्निरिव देवयोर्दीदिवांसा परिज्मानेव यजथः पुरुत्रा ॥ ३॥
आपी वो अस्मे पितरेव पुत्रोग्रेव रुचा नृपतीव तुर्यै ।
इर्येव पुष्ट्यै किरणेव भुज्यै श्रुष्टीवानेव हवमा गमिष्टम् ॥ ४॥
वंसगेव पूषर्या शिम्बाता मित्रेव ऋता शतरा शातपन्ता ।
वाजेवोच्चा वयसा घर्म्येष्ठा मेषेवेषा सपर्या३ पुरीषा ॥ ५॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

सृण्येव जर्भरी तुर्फरीतू नैतोशेव तुर्फरी पर्फरीका ।
उदन्यजेव जेमना मदेरू ता मे जराय्वजरं मरायु ॥ ६॥
पज्रेव चर्चरं जारं मरायु क्षद्मेवार्थेषु तर्तरीथ उग्रा ।
ऋभू नापत्खरमज्रा खरज्रुर्वायुर्न पर्फरत्क्षयद्रयीणाम् ॥ ७॥
घर्मेव मधु जठरे सनेरू भगेविता तुर्फरी फारिवारम् ।
पतरेव चचरा चन्द्रनिर्णिङ् मनऋङ्गा मनन्या३ न जग्मी ॥ ८॥



बृहन्तेव गम्भरेषु प्रतिष्ठां पादेव गाधं तरते विदाथः ।
कर्णेव शासुरनु हि स्मराथोंऽशेव नो भजतं चित्रमप्नः ॥ ९॥
आरङ्गरेव मध्वेरयेथे सारघेव गवि नीचीनबारे ।
कीनारेव स्वेदमासिष्विदाना क्षामेवोर्जा सूयवसात्सचेथे ॥ १०॥
ऋध्याम स्तोमं सनुयाम वाजमा नो मन्त्रं सरथेहोप यातम्।
यशो न पक्वं मधु गोष्वन्तरा भूतांशो अश्विनोः काममप्राः ॥ ११॥

### [ १०७ ] सप्तोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—दिव्यो दक्षिणा वा प्राजापत्या॥ देवता—दक्षिणा तद्दातारो वा॥ छन्दः—१, ५, ७ त्रिष्टुप्; २, ३, ६, ९, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ४ निचृज्जगती; ८, १० पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-३, ५-११ धैवतः; ४ निषादः॥

अथ तृतीयो वर्गः॥ ३॥

आविरभून्महि माघोनमेषां विश्वं जीवं तमसो निरमोचि।
महि ज्योतिः पितृभिर्दत्तमागादुरुः पन्था दक्षिणाया अदर्शि॥ १॥
उच्चा दिवि दक्षिणावन्तो अस्थुर्ये अश्वदाः सह ते सूर्येण।
हिरण्यदा अमृतत्वं भजन्ते वासोदाः सोम प्र तिरन्त आयुः॥ २॥
दैवी पूर्तिर्दक्षिणा देवयज्या न कवारिभ्यो नहि ते पृणन्ति।
अथा नरः प्रयतदक्षिणासोऽवद्यभिया बहवः पृणन्ति॥ ३॥
शतधारं वायुमर्कं स्वर्विदं नृचक्षसस्ते अभि चक्षते हविः।
ये पृणन्ति प्र च यच्छन्ति संगमे ते दक्षिणां दुहते सप्तमातरम्॥ ४॥
दक्षिणावान्प्रथमो हूत एति दक्षिणावान्ग्रामणीरग्रमेति ।
तमेव मन्ये नृपतिं जनानां यः प्रथमो दक्षिणामाविवाय॥ ५॥

अथ चतुर्थो वर्गः॥ ४॥

तमेव ऋषिं तमु ब्रह्माणमाहुर्यज्ञन्यं सामगामुक्थशासम्।
स शुक्रस्य तन्वो वेद तिस्रो यः प्रथमो दक्षिणया रराध॥ ६॥
दक्षिणाश्वं दक्षिणा गां ददाति दक्षिणा चन्द्रमुत यद्धिरण्यम्।
दक्षिणान्नं वनुते यो न आत्मा दक्षिणां वर्म कृणुते विजानन्॥ ७॥

न भोजा मम्रुर्न न्यर्थमीयुर्न रिष्यन्ति न व्यथन्ते ह भोजाः।
इदं यद्विश्वं भुवनं स्वश्चैतत्सर्वं दक्षिणैभ्यो ददाति॥८॥
भोजा जिग्युः सुरभिं योनिमग्रे भोजा जिग्युर्वध्वं या सुवासाः।
भोजा जिग्युरन्तःपेयं सुराया भोजा जिग्युर्ये अहूताः प्रयन्ति॥९॥
भोजायाश्वं सं मृजन्त्याशुं भोजायास्ते कन्या शुम्भमाना।
भोजस्येदं पुष्करिणीव वेश्म परिष्कृतं देवमानेव चित्रम्॥१०॥
भोजमश्वाः सुष्ठुवाहो वहन्ति सुवृद्रथो वर्तते दक्षिणायाः।
भोजं देवासोऽवता भरेषु भोजः शत्रून्त्समनीकेषु जेता॥११॥

## [१०८] अष्टोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१, ३, ५, ७, ९ पणयोऽसुराः; २, ४, ६, ८, १०, ११ सरमा देवशुनी॥ देवता—१, ३, ५, ७, ९ सरमा; २, ४, ६, ८, १०, ११ पणयः॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २, १० त्रिष्टुप्; ३, ४, ५, ७, ८, ९, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ६ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ पञ्चमो वर्गः॥५॥

किमिच्छन्ती सरमा प्रेदमानड् दूरे ह्यध्वा जगुरिः पराचैः।
कास्मेहितिः का परितक्म्यासीत्कथं रसाया अतरः पयांसि॥१॥
इन्द्रस्य दूतीरिषिता चरामि मह इच्छन्ती पणयो निधीन्वः।
अतिष्कदो भियसा तन्न आवत्तथा रसाया अतरं पयांसि॥२॥
कीदृङ्ङिन्द्रः सरमे का दृशीका यस्येदं दूतीरसरः पराकात्।
आ च गच्छान्मित्रमेना दधामाथा गवां गोपतिर्नो भवाति॥३॥
नाहं तं वेद दभ्यं दभत्स यस्येदं दूतीरसरं पराकात्।
न तं गूहन्ति स्रवतो गभीरा हता इन्द्रेण पणयः शयध्वे॥४॥
इमा गावः सरमे या ऐच्छः परि दिवो अन्तान्त्सुभगे पतन्ती।
कस्त एना अव सृजादयुध्व्युतास्माकमायुधा सन्ति तिग्मा॥५॥

अथ षष्ठो वर्गः॥६॥

असेन्या वः पणयो वचांस्यनिषव्यास्तन्वः सन्तु पापीः।
अधृष्टो व एतवा अस्तु पन्था बृहस्पतिर्व उभया न मृळात्॥६॥



अयं निधिः सरमे अद्रिबुध्नो गोभिरश्वेभिर्वसुभिर्न्यृष्टः।
रक्षन्ति तं पणयो ये सुगोपा रेकु पदमलकमा जगन्थ॥७॥
एह गमन्नृषयः सोमशिता अयास्यो अङ्गिरसो नवग्वाः।
त एतमूर्वं वि भजन्त गोनामथैतद्वचः पणयो वमन्नित्॥८॥
एवा च त्वं सरम आजगन्थ प्रबाधिता सहसा दैव्येन।
स्वसारं त्वा कृणवै मा पुनर्गा अप ते गवां सुभगे भजाम॥९॥
नाहं वेद भ्रातृत्वं नो स्वसृत्वमिन्द्रो विदुरङ्गिरसश्च घोराः।
गोकामा मे अच्छदयन्यदायमपात इत पणयो वरीयः ॥१०॥
दूरमित पणयो वरीय उद्गावो यन्तु मिनतीर्ऋतेन ।
बृहस्पतिर्या अविन्दन्निगूळ्हाः सोमो ग्रावाण ऋषयश्च विप्राः॥११॥

## [१०९] नवोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—जुहूर्ब्रह्मजाया, ऊर्ध्वनाभा वा ब्राह्मः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ४, ५ त्रिष्टुप्; ३ विराट्त्रिष्टुप्; ६, ७ अनुष्टुप्॥ स्वरः—१-५ धैवतः; ६, ७ गान्धारः॥

अथ सप्तमो वर्गः॥७॥

तेऽवदन्प्रथमा ब्रह्मकिल्बिषेऽकूपारः सलिलो मातरिश्वा।
वीळुहरास्तप उग्रो मयोभूरापो देवीः प्रथमजा ऋतेन॥१॥
सोमो राजा प्रथमो ब्रह्मजायां पुनः प्रायच्छदहृणीयमानः।
अन्वर्तिता वरुणो मित्र आसीदग्निर्होता हस्तगृह्या निनाय॥२॥
हस्तेनैव ग्राह्य आधिरस्या ब्रह्मजायेयमिति चेदवोचन्।
न दूताय प्रह्ये तस्थ एषा तथा राष्ट्रं गुपितं क्षत्रियस्य॥३॥
देवा एतस्यामवदन्त पूर्वे सप्तऋषयस्तपसे ये निषेदुः।
भीमा जाया ब्राह्मणस्योपनीता दुर्धां दधाति परमे व्योमन्॥४॥
ब्रह्मचारी चरति वेविषद्विषः स देवानां भवत्येकमङ्गम्।
तेन जायामन्वविन्दद् बृहस्पतिः सोमेन नीतां जुह्वं न देवाः॥५॥

पुनर्वै देवा अददुः पुनर्मनुष्या उत ।
राजानः सत्यं कृण्वाना ब्रह्मजायां पुनर्ददुः ॥६॥
पुनर्दाय ब्रह्मजायां कृत्वी देवैर्निकिल्बिषम् ।
ऊर्जं पृथिव्या भक्त्वायोरुगायमुपासते ॥७॥

[ ११० ] दशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—जमदग्नी रामो वा॥ देवता—आप्रियः॥ छन्दः—१, २, ५, १०, ११ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ आर्चीत्रिष्टुप्; ४, ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ६, ७, ९ त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथाष्टमो वर्गः॥८॥

समिद्धो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वं दूतः कविरसि प्रचेताः॥१॥
तनूनपात्पथ ऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जन्त्स्वदया सुजिह्व।
मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्देवत्रा च कृणुह्यध्वरं नः ॥२॥
आजुह्वान ईड्यो वन्द्यश्चा याह्यग्ने वसुभिः सजोषाः।
त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो यजीयान्॥३॥
प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्या वस्तोरस्या वृज्यते अग्रे अह्नाम्।
व्यु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम्॥४॥
व्यचस्वतीरुर्विया वि श्रयन्तां पतिभ्यो न जनयः शुम्भमानाः।
देवीर्द्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत सुप्रायणाः ॥५॥

अथ नवमो वर्गः॥९॥

आ सुष्वयन्ती यजते उपाके उषासानक्ता सदतां नि योनौ।
दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे अधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने॥६॥
दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजध्यै।
प्रचोदयन्ता विदथेषु कारू प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता॥७॥
आ नो यज्ञं भारती तूयमेत्विळा मनुष्वदिह चेतयन्ती।
तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु॥८॥



य इमे द्यावापृथिवी जनित्री रूपैरपिंशद्भुवनानि विश्वा।
तमद्य होतरिषितो यजीयान्देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान्॥९॥
उपावसृज त्मन्या समञ्जन्देवानां पाथ ऋतुथा हवींषि।
वनस्पतिः शमिता देवो अग्निः स्वदन्तु हव्यं मधुना घृतेन॥१०॥
सद्यो जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः ।
अस्य होतुः प्रदिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरदन्तु देवाः॥११॥

[ १११ ] एकादशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अष्ट्रादंष्ट्रो वैरूपः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, २, ४ त्रिष्टुप्; ३, ६, १० विराट्त्रिष्टुप्; ५, ७, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ दशमो वर्गः॥१०॥

मनीषिणः प्र भरध्वं मनीषां यथायथा मतयः सन्ति नृणाम्।
इन्द्रं सत्यैरेरयामा कृतेभिः स हि वीरो गिर्वणस्युर्विदानः॥१॥
ऋतस्य हि सदसो धीतिरद्यौत्सं गार्ष्टेयो वृषभो गोभिरानट्।
उदतिष्ठत्तविषेणा रवेण महान्ति चित्सं विव्याचा रजांसि॥२॥
इन्द्रः किल श्रुत्या अस्य वेद स हि जिष्णुः पथिकृत्सूर्याय।
आन्मेनां कृण्वन्नच्युतो भुवद्गोः पतिर्दिवः सनजा अप्रतीतः॥३॥
इन्द्रो मह्ना महतो अर्णवस्य व्रतामिनादङ्गिरोभिर्गृणानः।
पुरूणि चिन्नि तताना रजांसि दाधार यो धरुणं सत्यताता॥४॥
इन्द्रो दिवः प्रतिमानं पृथिव्या विश्वा वेद सवना हन्ति शुष्णम्।
महीं चिद्द्यामातनोत्सूर्येण चास्कम्भ चित्कम्भनेन स्कभीयान्॥५॥

अथ एकादशो वर्गः॥११॥

वज्रेण हि वृत्रहा वृत्रमस्तरदेवस्य शूशुवानस्य मायाः।
वि धृष्णो अत्र धृषता जघन्थाथाभवो मघवन्बाह्वोजाः॥६॥
सचन्त यदुषसः सूर्येण चित्रामस्य केतवो रामविन्दन्।
आ यन्नक्षत्रं ददृशे दिवो न पुनर्यतो नकिरद्धा नु वेद॥७॥

दूरं किल प्रथमा जग्मुरासामिन्द्रस्य याः प्रसवे सस्रुरापः।
क्व स्विदग्रं क्व बुध्न आसामापो मध्यं क्व वो नूनमन्तः॥८॥
सृजः सिन्धूँरहिना जग्रसानाँ आदिदेताः प्र विविज्रे जवेन।
मुमुक्षमाणा उत या मुमुच्रेऽधेदेता न रमन्ते नितिक्ताः॥९॥
सध्रीचीः सिन्धुमुशतीरिवायन्त्सनाज्जार आरितः पूर्भिदासाम्।
अस्तमा ते पार्थिवा वसून्यस्मे जग्मुः सूनृता इन्द्र पूर्वीः॥१०॥

### [ ११२ ] द्वादशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—नभःप्रभेदनो वैरूपः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ३, ७, ८ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४-६, ९, १० निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ द्वादशो वर्गः॥१२॥

इन्द्र पिब प्रतिकामं सुतस्य प्रातःसावस्तव हि पूर्वपीतिः।
हर्षस्व हन्तवे शूर शत्रूनुक्थेभिष्टे वीर्या३ प्र ब्रवाम॥१॥
यस्ते रथो मनसो जवीयानेन्द्र तेन सोमपेयाय याहि।
तूयमा ते हरयः प्र द्रवन्तु येभिर्यासि वृषभिर्मन्दमानः॥२॥
हरित्वता वर्चसा सूर्यस्य श्रेष्ठै रूपैस्तन्वं स्पर्शयस्व।
अस्माभिरिन्द्र सखिभिर्हुवानः सध्रीचीनो मादयस्वा निषद्य॥३॥
यस्य त्यत्ते महिमानं मदेष्विमे मही रोदसी नाविविक्ताम्।
तदोक आ हरिभिरिन्द्र युक्तैः प्रियेभिर्याहि प्रियमन्नमच्छ॥४॥
यस्य शश्वत्पपिवाँ इन्द्र शत्रूननानुकृत्या रण्या चकर्थ।
स ते पुरन्धिं तविषीमियर्ति स ते मदाय सुत इन्द्र सोमः॥५॥

अथ त्रयोदशो वर्गः॥१३॥

इदं ते पात्रं सनवित्तमिन्द्र पिबा सोममेना शतक्रतो।
पूर्ण आहावो मदिरस्य मध्वो यं विश्व इदभिहर्यन्ति देवाः॥६॥
वि हि त्वामिन्द्र पुरुधा जनासो हितप्रयसो वृषभ ह्वयन्ते।
अस्माकं ते मधुमत्तमानीमा भुवन्त्सवना तेषु हर्य॥७॥



प्र त इन्द्र पूर्व्याणि प्र नूनं वीर्या वोचं प्रथमा कृतानि।
सतीनमन्युरश्रथायो अद्रिं सुवेदनामकृणोर्ब्रह्मणे गाम्॥८॥
नि षु सीद गणपते गणेषु त्वामाहुर्विप्रतमं कवीनाम्।
न ऋते त्वत्क्रियते किं चनारे महामर्कं मघवञ्चित्रमर्च॥९॥
अभिख्या नो मघवन्नाधमानान्त्सखे बोधि वसुपते सखीनाम्।
रणं कृधि रणकृत्सत्यशुष्माभक्ते चिदा भजा राये अस्मान्॥१०॥

दशमोऽनुवाकः

### [ ११३ ] त्रयोदशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शतप्रभेदनो वैरूपः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ५ जगती; ३ निचृज्जगती; ४ पादनिचृज्जगती; ६, ९ विराड्जगती; ७, ८ आर्चीस्वराड्जगती; १० पादनिचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-९ निषादः; १० धैवतः॥

अथ चतुर्दशो वर्गः॥१४॥

तमस्य द्यावापृथिवी सचेतसा विश्वेभिर्देवैरनु शुष्ममावताम्।
यदैत्कृण्वानो महिमानमिन्द्रियं पीत्वी सोमस्य क्रतुमाँ अवर्धत॥१॥
तमस्य विष्णुर्महिमानमोजसांशुं दधन्वान्मधुनो वि रप्शते।
देवेभिरिन्द्रो मघवा सयावभिर्वृत्रं जघन्वाँ अभवद्वरेण्यः॥२॥
वृत्रेण यदहिना बिभ्रदायुधा समस्थिथा युधये शंसमाविदे।
विश्वे ते अत्र मरुतः सह त्मनावर्धन्नुग्र महिमानमिन्द्रियम्॥३॥
जज्ञान एव व्यबाधत स्पृधः प्रापश्यद्वीरो अभि पौंस्यं रणम्।
अवृश्चदद्रिमव सस्यदः सृजदस्तभ्नान्नाकं स्वपस्यया पृथुम्॥४॥
आदिन्द्रः सत्रा तविषीरपत्यत वरीयो द्यावापृथिवी अबाधत।
अवाभरद्धृषितो वज्रमायसं शेवं मित्राय वरुणाय दाशुषे॥५॥

अथ पञ्चदशो वर्गः॥५॥

इन्द्रस्यात्र तविषीभ्यो विरप्शिन ऋघायतो अरंहयन्त मन्यवे।
वृत्रं यदुग्रो व्यवृश्चदोजसापो बिभ्रतं तमसा परीवृतम्॥६॥
या वीर्याणि प्रथमानि कर्त्वा महित्वेभिर्यतमानौ समीयतुः।
ध्वान्तं तमोऽव दध्वसे हत इन्द्रो मह्ना पूर्वहूतावपत्यत॥७॥

विश्वे देवासो अध वृष्ण्यानि तेऽवर्धयन्त्सोमवत्या वचस्यया।
रुद्धं वृत्रमहिमिन्द्रस्य हन्मनाग्निर्न जम्भैस्तृष्वन्नमावयत् ॥ ८ ॥
भूरि दक्षेभिर्वचनेभिर्ऋक्वभिः सख्येभिः सख्यानि प्र वोचत।
इन्द्रो धुनिं च चुमुरिं च दम्भयञ्छ्रद्धामनस्या शृणुते दभीतये ॥ ९ ॥
त्वं पुरूण्या भरा स्वश्व्या येभिर्मंसै निवचनानि शंसन्।
सुगेभिर्विश्वा दुरिता तरेम विदो षु ण उर्विया गाधमद्य ॥ १० ॥

[ ११४ ] चतुर्दशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सध्रिर्वैरूपो घर्मो वा तापसः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ५, ७ त्रिष्टुप्; २, ३, ६ भुरिक्त्रिष्टुप्; ४ जगती; ८, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; १० पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-३, ५-१० धैवतः; ४ निषादः ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

घर्मा समन्ता त्रिवृतं व्यापतुस्तयोर्जुष्टिं मातरिश्वा जगाम।
दिवस्पयो दिधिषाणा अवेषन्विदुर्देवाः सहसामानमर्कम् ॥ १ ॥
तिस्रो देष्ट्राय निर्ऋतीरुपासते दीर्घश्रुतो वि हि जानन्ति वह्नयः।
तासां नि चिक्युः कवयो निदानं परेषु या गुह्येषु व्रतेषु ॥ २ ॥
चतुष्कपर्दा युवतिः सुपेशा घृतप्रतीका वयुनानि वस्ते।
तस्यां सुपर्णा वृषणा नि षेदतुर्यत्र देवा दधिरे भागधेयम् ॥ ३ ॥
एकः सुपर्णः स समुद्रमा विवेश स इदं विश्वं भुवनं वि चष्टे।
तं पाकेन मनसापश्यमन्तितस्तं माता रेळ्हि स उ रेळ्हि मातरम् ॥ ४ ॥
सुपर्णं विप्राः कवयो वचोभिरेकं सन्तं बहुधा कल्पयन्ति।
छन्दांसि च दधतो अध्वरेषु ग्रहान्त्सोमस्य मिमते द्वादश ॥ ५ ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

षट्त्रिंशाँश्च चतुरः कल्पयन्तश्छन्दांसि च दधत आद्वादशम्।
यज्ञं विमाय कवयो मनीष ऋक्सामाभ्यां प्र रथं वर्तयन्ति ॥ ६ ॥
चतुर्दशान्ये महिमानो अस्य तं धीरा वाचा प्र णयन्ति सप्त।
आप्नानं तीर्थं क इह प्र वोचद्येन पथा प्रपिबन्ते सुतस्य ॥ ७ ॥



सहस्रधा पञ्चदशान्युक्था यावद् द्यावापृथिवी तावदित्तत्।
सहस्रधा महिमानः सहस्रं यावद् ब्रह्म विष्ठितं तावती वाक् ॥ ८ ॥
कश्छन्दसां योगमा वेद धीरः को धिष्ण्यां प्रति वाचं पपाद।
कमृत्विजामष्टमं शूरमाहुर्हरी इन्द्रस्य नि चिकाय कः स्वित् ॥ ९ ॥
भूम्या अन्तं पर्येके चरन्ति रथस्य धूर्षु युक्तासो अस्थुः।
श्रमस्य दायं वि भजन्त्येभ्यो यदा यमो भवति हर्म्ये हितः ॥ १० ॥

[ ११५ ] पञ्चदशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—उपस्तुतो वार्ष्टिहव्यः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, २, ४, ७ विराड्जगती; ३ जगती; ५ आर्चीभुरिग्जगती; ६ निचृज्जगती; ८ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ९ पादनिचृच्छक्वरी ॥ स्वरः—१-७ निषादः; ८, ९ धैवतः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

चित्र इच्छिशोस्तरुणस्य वक्षथो न यो मातरावप्येति धातवे।
अनूधा यदि जीजनदधा च नु ववक्ष सद्यो महि दूत्यं चरन् ॥ १ ॥
अग्निर्ह नाम धायि दन्नपस्तमः सं यो वना युवते भस्मना दता।
अभिप्रमुरा जुह्वा स्वध्वर इनो न प्रोथमानो यवसे वृषा ॥ २ ॥
तं वो विं न द्रुषदं देवमन्धस इन्दुं प्रोथन्तं प्रवपन्तमर्णवम्।
आसा वह्निं न शोचिषा विरप्शिनं महिव्रतं न सरजन्तमध्वनः ॥ ३ ॥
वि यस्य ते ज्रयसानस्याजर धक्षोर्न वाताः परि सन्त्यच्युताः।
आ रण्वासो युयुधयो न सत्वनं त्रितं नशन्त प्र शिषन्त इष्टये ॥ ४ ॥
स इदग्निः कण्वतमः कण्वसखार्यः परस्यान्तरस्य तरुषः।
अग्निः पातु गृणतो अग्निः सूरीनग्निर्ददातु तेषामवो नः ॥ ५ ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

वाजिन्तमाय सह्यसे सुपित्र्य तृषु च्यवानो अनु जातवेदसे।
अनुद्रे चिद्यो धृषता वरं सते महिन्तमाय धन्वनेदविष्यते ॥ ६ ॥
एवाग्निर्मर्तैः सह सूरिभिर्वसु ष्टवे सहसः सूनरो नृभिः।
मित्रासो न ये सुधिता ऋतायवो द्यावो न द्युम्नैरभि सन्ति मानुषान् ॥ ७ ॥

ऊर्जो नपात्सहसावन्निति त्वोपस्तुतस्य वन्दते वृषा वाक्।
त्वां स्तोषाम त्वया सुवीरा द्राघीय आयुः प्रतरं दधानाः ॥ ८ ॥
इति त्वाग्ने वृष्टिहव्यस्य पुत्रा उपस्तुतास ऋषयोऽवोचन्।
ताँश्च पाहि गृणतश्च सूरीन्वषड्वषळित्यूर्ध्वासो अनक्षन्नमो
नम इत्यूर्ध्वासो अनक्षन् ॥ ९ ॥

[ ११६ ] षोडशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अग्नियुतः स्थौरोग्नियूपो वा स्थौरः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ८, ९ त्रिष्टुप्; २ पादनिचृत् त्रिष्टुप्; ३, ४ निचृत्त्रिष्टुप्; ५, ७ विराट्त्रिष्टुप्; ६ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

पिबा सोमं महत इन्द्रियाय पिबा वृत्राय हन्तवे शविष्ठ ।
पिब राये शवसे हूयमानः पिब मध्वस्तृपदिन्द्रा वृषस्व ॥ १ ॥
अस्य पिब क्षुमतः प्रस्थितस्येन्द्र सोमस्य वरमा सुतस्य।
स्वस्तिदा मनसा मादयस्वार्वाचीनो रेवते सौभगाय ॥ २ ॥
ममत्तु त्वा दिव्यः सोम इन्द्र ममत्तु यः सूयते पार्थिवेषु।
ममत्तु येन वरिवश्चकर्थ ममत्तु येन निरिणासि शत्रून् ॥ ३ ॥
आ द्विबर्हा अमिनो यात्विन्द्रो वृषा हरिभ्यां परिषिक्तमन्धः।
गव्या सुतस्य प्रभृतस्य मध्वः सत्रा खेदामरुशहा वृषस्व ॥ ४ ॥
नि तिग्मानि भ्राशयन्भ्राश्यान्यव स्थिरा तनुहि यातुजूनाम्।
उग्राय ते सहो बलं ददामि प्रतीत्या शत्रून्विगदेषु वृश्च ॥ ५ ॥

अथ एकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

व्य१र्य इन्द्र तनुहि श्रवांस्योजः स्थिरेव धन्वनोऽभिमातीः।
अस्मद्र्यग्वावृधानः सहोभिरनिभृष्टस्तन्वं वावृधस्व ॥ ६ ॥
इदं हविर्मघवन्तुभ्यं रातं प्रति सम्राळहृणानो गृभाय।
तुभ्यं सुतो मघवन्तुभ्यं पक्वो३ऽद्धीन्द्र पिब च प्रस्थितस्य ॥ ७ ॥
अद्धीदिन्द्र प्रस्थितेमा हवींषि चनो दधिष्व पचतोत सोमम्।
प्रयस्वन्तः प्रति हर्यामसि त्वा सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥ ८ ॥



प्रेन्द्राग्निभ्यां सुवचस्यामियर्मि सिन्धाविव प्रेरयं नावमर्कैः।
अयाइव परि चरन्ति देवा ये अस्मभ्यं धनदा उद्भिदश्च ॥ ९ ॥

[ ११७ ] सप्तदशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—भिक्षुः ॥ देवता—धनान्नदानप्रशंसा ॥ छन्दः—१ निचृज्जगती; २ पादनिचृज्जगती; ३, ७, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; ४, ६ त्रिष्टुप्; ५ विराट्त्रिष्टुप्; ८ भुरिक्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—१-२ निषादः; ३-९ धैवतः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

न वा उ देवाः क्षुधमिद्वधं ददुरुताशितमुप गच्छन्ति मृत्यवः।
उतो रयिः पृणतो नोप दस्यत्युतापृणन्मर्डितारं न विन्दते ॥ १ ॥
य आध्राय चकमानाय पित्वोऽन्नवान्त्सन्रफितायोपजग्मुषे।
स्थिरं मनः कृणुते सेवते पुरोतो चित्स मर्डितारं न विन्दते ॥ २ ॥
स इद्भोजो यो गृहवे ददात्यन्नकामाय चरते कृशाय।
अरमस्मै भवति यामहूता उतापरीषु कृणुते सखायम् ॥ ३ ॥
न स सखा यो न ददाति सख्ये सचाभुवे सचमानाय पित्वः।
अपास्मात्प्रेयान्न तदोको अस्ति पृणन्तमन्यमरणं चिदिच्छेत् ॥ ४ ॥
पृणीयादिन्नाधमानाय तव्यान्द्राघीयांसमनु पश्येत पन्थाम्।
ओ हि वर्तन्ते रथ्येव चक्रान्यमन्यमुप तिष्ठन्त रायः ॥ ५ ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

मोघमन्नं विन्दते अप्रचेताः सत्यं ब्रवीमि वध इत्स तस्य।
नार्यमणं पुष्यति नो सखायं केवलाघो भवति केवलादी ॥ ६ ॥
कृषन्नित्फाल आशितं कृणोति यन्नध्वानमप वृङ्क्ते चरित्रैः ।
वदन्ब्रह्मावदतो वनीयान्पृणन्नापिरपृणन्तमभि ष्यात् ॥ ७ ॥
एकपाद्भूयो द्विपदो वि चक्रमे द्विपात्त्रिपादमभ्येति पश्चात्।
चतुष्पादेति द्विपदामभिस्वरे संपश्यन्पङ्क्तीरुपतिष्ठमानः ॥ ८ ॥
समौ चिद्धस्तौ न समं विविष्टः संमातरा चिन्न समं दुहाते।
यमयोश्चिन्न समा वीर्याणि ज्ञाती चित्सन्तौ न समं पृणीतः ॥ ९ ॥

[ ११८ ] अष्टादशोत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—उरुक्षय आमहीयवः॥ देवता—अग्नी रक्षोहा॥ छन्दः—१ पिपीलिकामध्यागायत्री; २, ५ निचृद्गायत्री; ३, ८ विराड्गायत्री; ४, ९ गायत्री; ६, ७ पादनिचृद्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥

अग्ने हंसि न्य१त्रिणं दीद्यन्मर्त्येष्वा। स्वे क्षये शुचिव्रत॥ १॥
उत्तिष्ठसि स्वाहुतो घृतानि प्रति मोदसे। यत्त्वा स्रुचः समस्थिरन्॥ २॥
स आहुतो वि रोचतेऽग्निरीळेन्यो गिरा। स्रुचा प्रतीकमज्यते॥ ३॥
घृतेनाग्निः समज्यते मधुप्रतीक आहुतः। रोचमानो विभावसुः॥ ४॥
जरमाणः समिध्यसे देवेभ्यो हव्यवाहन। तं त्वा हवन्त मर्त्याः॥ ५॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥ २५॥

तं मर्ता अमर्त्यं घृतेनाग्निं सपर्यत। अदाभ्यं गृहपतिम्॥ ६॥
अदाभ्येन शोचिषाग्ने रक्षस्त्वं दह। गोपा ऋतस्य दीदिहि॥ ७॥
स त्वमग्ने प्रतीकेन प्रत्योष यातुधान्यः। उरुक्षयेषु दीद्यत्॥ ८॥
तं त्वा गीर्भिरुरुक्षया हव्यवाहं समीधिरे। यजिष्ठं मानुषे जने॥ ९॥

[ ११९ ] एकोनविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—लब ऐन्द्रः॥ देवता—आत्मस्तुतिः॥ छन्दः—१-५, ७-१० गायत्री; ६, १२, १३ निचृद्गायत्री; ११ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥

इति वा इति मे मनो गामश्वं सनुयामिति। कुवित्सोमस्यापामिति॥ १॥
प्र वाताइव दोधत उन्मा पीता अयंसत। कुवित्सोमस्यापामिति॥ २॥
उन्मा पीता अयंसत रथमश्वाइवाशवः। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ३॥
उप मा मतिरस्थित वाश्रा पुत्रमिव प्रियम्। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ४॥
अहं तष्टेव वन्धुरं पर्यचामि हृदा मतिम्। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ५॥
नहि मे अक्षिपच्चनाच्छान्त्सुः पञ्च कृष्टयः। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ६॥

अथ सप्तविंशो वर्गः॥ २७॥

नहि मे रोदसी उभे अन्यं पक्षं चन प्रति। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ७॥



अभि द्यां महिना भुवमभी३मां पृथिवीं महीम्। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ८॥
हन्ताहं पृथिवीमिमां नि दधानीह वेह वा। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ९॥
ओषमित्पृथिवीमहं जङ्घनानीह वेह वा। कुवित्सोमस्यापामिति॥ १०॥
दिवि मे अन्यः पक्षो३ऽधो अन्यमचीकृषम्। कुवित्सोमस्यापामिति॥ ११॥
अहमस्मि महामहोऽभिनभ्यमुदीषितः। कुवित्सोमस्यापामिति॥ १२॥
गृहो याम्यरंकृतो देवेभ्यो हव्यवाहनः। कुवित्सोमस्यापामिति॥ १३॥

इत्यष्टमाष्टके षष्ठोऽध्यायः॥

## अथाष्टमाष्टके सप्तमोऽध्यायः

[ १२० ] विंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—बृहद्दिव आथर्वणः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्; २, ३, ६ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ४, ५, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; ७, ८ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ प्रथमो वर्गः॥ १॥

तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनृम्णः।
सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रूननु यं विश्वे मदन्त्यूमाः॥ १॥
वावृधानः शवसा भूर्योजाः शत्रुर्दासाय भियसं दधाति।
अव्यनच्च व्यनच्च सस्नि सं ते नवन्त प्रभृता मदेषु॥ २॥
त्वे क्रतुमपि वृञ्जन्ति विश्वे द्विर्यदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः।
स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः सु मधु मधुनाभि योधीः॥ ३॥
इति चिद्धि त्वा धना जयन्तं मदेमदे अनुमदन्ति विप्राः।
ओजीयो धृष्णो स्थिरमा तनुष्व मा त्वा दभन्यातुधाना दुरेवाः॥ ४॥
त्वया वयं शाशद्महे रणेषु प्रपश्यन्तो युधेन्यानि भूरि।
चोदयामि त आयुधा वचोभिः सं ते शिशामि ब्रह्मणा वयांसि॥ ५॥

अथ द्वितीयो वर्गः॥ २॥

स्तुषेय्यं पुरुवर्पसमृभ्वमिनतममाप्त्यमाप्त्यानाम्।
आ दर्षते शवसा सप्त दानून्प्र साक्षते प्रतिमानानि भूरि॥ ६॥

नि तद्दधिषेऽवरं परं च यस्मिन्नाविथावसा दुरोणे ।
आ मातरा स्थापयसे जिगत्नू अत इनोषि कर्वरा पुरूणि ॥ ७ ॥
इमा ब्रह्म बृहद्दिवो विवक्तीन्द्राय शूषमग्रियः स्वर्षाः ।
महो गोत्रस्य क्षयति स्वराजो दुरश्च विश्वा अवृणोदप स्वाः ॥ ८ ॥
एवा महान्बृहद्दिवो अथर्वावोचत्स्वां तन्व१मिन्द्रमेव ।
स्वसारो मातरिभ्वरीररिप्रा हिन्वन्ति च शवसा वर्धयन्ति च ॥ ९ ॥

[ १२१ ] एकविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—हिरण्यगर्भः प्राजापत्यः ॥ देवता—कः ॥ छन्दः—१, ३, ६, ८, ९ त्रिष्टुप्; २, ५ निचृत्त्रिष्टुप्; ४, १० विराट्त्रिष्टुप्; ७ स्वराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १ ॥
य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।
यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ २ ॥
यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव ।
य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ३ ॥
यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रं रसया सहाहुः ।
यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ४ ॥
येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृळ्हा येन स्वः स्तभितं येन नाकः ।
यो अन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ५ ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

यं क्रन्दसी अवसा तस्तभाने अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ।
यत्राधि सूर उदितो विभाति कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ६ ॥
आपो ह यद् बृहतीर्विश्वमायन्गर्भं दधाना जनयन्तीरग्निम् ।
ततो देवानां समवर्ततासुरेकः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ७ ॥



यश्चिदापो महिना पर्यपश्यद्दक्षं दधाना जनयन्तीर्यज्ञम् ।
यो देवेष्वधि देव एक आसीत्कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ८ ॥
मा नो हिंसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवं सत्यधर्मा जजान ।
यश्चापश्चन्द्रा बृहतीर्जजान कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ९ ॥
प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव ।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ १० ॥

[ १२२ ] द्वाविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—चित्रमहा वसिष्ठः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २ जगती; ३, ८ पादनिचृज्जगती; ४, ६ निचृज्जगती; ५ निचृत्त्रिष्टुप्; ७ आर्चीस्वराड्जगती ॥ स्वरः—१, ५ धैवतः; २-४, ६-८ निषादः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

वसुं न चित्रमहसं गृणीषे वामं शेवमतिथिमद्विषेण्यम् ।
स रासते शुरुधो विश्वधायसोऽग्निर्होता गृहपतिः सुवीर्यम् ॥ १ ॥
जुषाणो अग्ने प्रति हर्य मे वचो विश्वानि विद्वान्वयुनानि सुक्रतो ।
घृतनिर्णिग्ब्रह्मणे गातुमेरय तव देवा अजनयन्ननु व्रतम् ॥ २ ॥
सप्त धामानि परियन्नमर्त्यो दाशद्दाशुषे सुकृते मामहस्व ।
सुवीरेण रयिणाग्ने स्वाभुवा यस्त आनट् समिधा तं जुषस्व ॥ ३ ॥
यज्ञस्य केतुं प्रथमं पुरोहितं हविष्मन्त ईळते सप्त वाजिनम् ।
शृण्वन्तमग्निं घृतपृष्ठमुक्षणं पृणन्तं देवं पृणते सुवीर्यम् ॥ ४ ॥
त्वं दूतः प्रथमो वरेण्यः स हूयमानो अमृताय मत्स्व ।
त्वां मर्जयन्मरुतो दाशुषो गृहे त्वां स्तोमेभिर्भृगवो वि रुरुचुः ॥ ५ ॥

अथ षष्ठो वर्गः ॥ ६ ॥

इषं दुहन्त्सुदुघां विश्वधायसं यज्ञप्रिये यजमानाय सुक्रतो ।
अग्ने घृतस्नुस्त्रिर्ऋतानि दीद्यद्वर्तिर्यज्ञं परियन्त्सुक्रतूयसे ॥ ६ ॥
त्वामिदस्या उषसो व्युष्टिषु दूतं कृण्वाना अयजन्त मानुषाः ।
त्वां देवा महयाय्याय वावृधुराज्यमग्ने निमृजन्तो अध्वरे ॥ ७ ॥

नि त्वा वसिष्ठा अह्वन्त वाजिनं गृणन्तो अग्ने विदथेषु वेधसः ।
रायस्पोषं यजमानेषु धारय यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ८ ॥

### [ १२३ ] त्रयोविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—वेनः ॥ देवता—वेनः ॥ छन्दः—१, ५, ७ निचृत्त्रिष्टुप्; २-४, ६, ८ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ सप्तमो वर्गः ॥ ७ ॥

अयं वेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपां संगमे सूर्यस्य शिशुं न विप्रा मतिभी रिहन्ति ॥ १ ॥
समुद्रादूर्मिमुदियर्ति वेनो नभोजाः पृष्ठं हर्यतस्य दर्शि ।
ऋतस्य सानावधि विष्टपि भ्राट् समानं योनिमभ्यनूषत व्राः ॥ २ ॥
समानं पूर्वीरभि वावशानास्तिष्ठन्वत्सस्य मातरः सनीळाः ।
ऋतस्य सानावधि चक्रमाणा रिहन्ति मध्वो अमृतस्य वाणीः ॥ ३ ॥
जानन्तो रूपमकृपन्त विप्रा मृगस्य घोषं महिषस्य हि ग्मन् ।
ऋतेन यन्तो अधि सिन्धुमस्थुर्विदद्गन्धर्वो अमृतानि नाम ॥ ४ ॥
अप्सरा जारमुपसिष्मियाणा योषा बिभर्ति परमे व्योमन् ।
चरत्प्रियस्य योनिषु प्रियः सन्त्सीदत्पक्षे हिरण्यये स वेनः ॥ ५ ॥

अथाष्टमो वर्गः ॥ ८ ॥

नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तं हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा ।
हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥ ६ ॥
ऊर्ध्वो गन्धर्वो अधि नाके अस्थात्प्रत्यङ् चित्रा बिभ्रदस्यायुधानि ।
वसानो अत्कं सुरभिं दृशे कं स्व१र्ण नाम जनत प्रियाणि ॥ ७ ॥
द्रप्सः समुद्रमभि यज्जिगाति पश्यन्गृध्रस्य चक्षसा विधर्मन् ।
भानुः शुक्रेण शोचिषा चकानस्तृतीये चक्रे रजसि प्रियाणि ॥ ८ ॥

### [ १२४ ] चतुर्विंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१, ५-९ अग्निवरुणसोमानां निहवः; २-४ अग्निः ॥ देवता—१-४ अग्निः; ५, ६, ७, ८ यथानिपातम्; ९ इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३, ८ त्रिष्टुप्; २, ४, ९ निचृत्त्रिष्टुप्; ५ विराट् त्रिष्टुप्; ६ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ७ जगती ॥ स्वरः—१-६, ८, ९ धैवतः; ७ निषादः ॥



अथ नवमो वर्गः ॥ ९ ॥

इमं नो अग्न उप यज्ञमेहि पञ्चयामं त्रिवृतं सप्ततन्तुम् ।
असो हव्यवाळुत नः पुरोगा ज्योगेव दीर्घं तम आशयिष्ठाः ॥ १ ॥
अदेवाद्देवः प्रचता गुहा यन्प्रपश्यमानो अमृतत्वमेमि ।
शिवं यत्सन्तमशिवो जहामि स्वात्सख्यादरणीं नाभिमेमि ॥ २ ॥
पश्यन्नन्यस्या अतिथिं वयाया ऋतस्य धाम वि मिमे पुरूणि ।
शंसामि पित्रे असुराय शेवमयज्ञियाद्यज्ञियं भागमेमि ॥ ३ ॥
बह्वीः समा अकरमन्तरस्मिन्निन्द्रं वृणानः पितरं जहामि ।
अग्निः सोमो वरुणस्ते च्यवन्ते पर्यावर्द्राष्ट्रं तदवाम्यायन् ॥ ४ ॥
निर्माया उ त्ये असुरा अभूवन्त्वं च मा वरुण कामयासे ।
ऋतेन राजन्ननृतं विविञ्चन्मम राष्ट्रस्याधिपत्यमेहि ॥ ५ ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

इदं स्वरिदमिदास वाममयं प्रकाश उर्व१न्तरिक्षम् ।
हनाव वृत्रं निरेहि सोम हविष्ट्वा सन्तं हविषा यजाम ॥ ६ ॥
कविः कवित्वा दिवि रूपमासजदप्रभूती वरुणो निरपः सृजत् ।
क्षेमं कृण्वाना जनयो न सिन्धवस्ता अस्य वर्णं शुचयो भरिभ्रति ॥ ७ ॥
ता अस्य ज्येष्ठमिन्द्रियं सचन्ते ता ईमा क्षेति स्वधया मदन्तीः ।
ता ईं विशो न राजानं वृणाना बीभत्सुवो अप वृत्रादतिष्ठन् ॥ ८ ॥
बीभत्सूनां सयुजं हंसमाहुरपां दिव्यानां सख्ये चरन्तम् ।
अनुष्टुभमनु चर्चूर्यमाणमिन्द्रं नि चिक्युः कवयो मनीषा ॥ ९ ॥

### [ १२५ ] पञ्चविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—वागाम्भृणी ॥ देवता—वागाम्भृणी ॥ छन्दः—१, ३, ७, ८ विराट्त्रिष्टुप्; २ पादनिचृज्जगती; ४, ५ त्रिष्टुप्; ६ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१, ३-८ धैवतः; २ निषादः ॥

अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुत विश्वदेवैः ।
अहं मित्रावरुणोभा बिभर्म्यहमिन्द्राग्नी अहमश्विनोभा ॥ १ ॥

अहं सोममाहनसं बिभर्म्यहं त्वष्टारमुत पूषणं भगम् ।
अहं दधामि द्रविणं हविष्मते सुप्राव्येे यजमानाय सुन्वते ॥ २ ॥
अहं राष्ट्री संगमनी वसूनां चिकितुषी प्रथमा यज्ञियानाम् ।
तां मा देवा व्यदधुः पुरुत्रा भूरिस्थात्रां भूर्यावेशयन्तीम् ॥ ३ ॥
मया सो अन्नमत्ति यो विपश्यति यः प्राणिति य ईं शृणोत्युक्तम् ।
अमन्तवो मां त उप क्षियन्ति श्रुधि श्रुत श्रद्धिवं ते वदामि ॥ ४ ॥
अहमेव स्वयमिदं वदामि जुष्टं देवेभिरुत मानुषेभिः ।
यं कामये तंतमुग्रं कृणोमि तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधाम् ॥ ५ ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

अहं रुद्राय धनुरा तनोमि ब्रह्मद्विषे शरवे हन्तवा उ ।
अहं जनाय समदं कृणोम्यहं द्यावापृथिवी आ विवेश ॥ ६ ॥
अहं सुवे पितरमस्य मूर्धन्मम योनिरप्स्व१न्तः समुद्रे ।
ततो वि तिष्ठे भुवनानु विश्वोतामूं द्यां वर्ष्मणोप स्पृशामि ॥ ७ ॥
अहमेव वातइव प्र वाम्यारभमाणा भुवनानि विश्वा ।
परो दिवा पर एना पृथिव्यैतावती महिना सं बभूव ॥ ८ ॥

[ १२६ ] षड्विंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कुल्मलबर्हिषः शैलूषिरंहोमुग्वा वामदेव्यः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ५, ६ निचृद्बृहती; २-४ विराड्बृहती; ७ बृहती; ८ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-७ मध्यमः; ८ धैवतः ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

न तमंहो न दुरितं देवासो अष्ट मर्त्यम् ।
सजोषसो यमर्यमा मित्रो नयन्ति वरुणो अति द्विषः ॥ १ ॥
तद्धि वयं वृणीमहे वरुण मित्रार्यमन् ।
येना निरंहसो यूयं पाथ नेथा च मर्त्यमति द्विषः ॥ २ ॥
ते नूनं नोऽयमूतये वरुणो मित्रो अर्यमा ।
नयिष्ठा उ नो नेषणि पर्षिष्ठा उ नः पर्षण्यति द्विषः ॥ ३ ॥



यूयं विश्वं परि पाथ वरुणो मित्रो अर्यमा ।
युष्माकं शर्मणि प्रिये स्याम सुप्रणीतयोऽति द्विषः ॥ ४ ॥
आदित्यासो अति स्रिधो वरुणो मित्रो अर्यमा ।
उग्रं मरुद्भी रुद्रं हुवेमेन्द्रमग्निं स्वस्तयेऽति द्विषः ॥ ५ ॥
नेतार ऊ षु णस्तिरो वरुणो मित्रो अर्यमा ।
अति विश्वानि दुरिता राजानश्चर्षणीनामति द्विषः ॥ ६ ॥
शुनमस्मभ्यमूतये वरुणो मित्रो अर्यमा ।
शर्म यच्छन्तु सप्रथ आदित्यासो यदीमहे अति द्विषः ॥ ७ ॥
यथा ह त्यद्वसवो गौर्यं चित्पदि षितामनुञ्चता यजत्राः ।
एवो ष्व१स्मन्मुञ्चता व्यंहः प्र तार्यग्ने प्रतरं न आयुः ॥ ८ ॥

[ १२७ ] सप्तविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कुशिकः सौभरो रात्रिर्वा भारद्वाजी ॥ देवता—रात्रिस्तवः ॥ छन्दः—१, ३, ६ विराड्गायत्री; २ पादनिचृद्गायत्री; ४, ५, ८ गायत्री; ७ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

रात्री व्यख्यदायती पुरुत्रा देव्य१क्षभिः । विश्वा अधि श्रियोऽधित ॥ १ ॥
ओर्वप्रा अमर्त्या निवतो देव्यु१द्वतः । ज्योतिषा बाधते तमः ॥ २ ॥
निरु स्वसारमस्कृतोषसं देव्यायती । अपेदु हासते तमः ॥ ३ ॥
सा नो अद्य यस्या वयं नि ते यामन्नविक्ष्महि । वृक्षे न वसतिं वयः ॥ ४ ॥
नि ग्रामासो अविक्षत नि पद्वन्तो नि पक्षिणः । नि श्येनासश्चिदर्थिनः ॥ ५ ॥
यावया वृक्यं१ वृकं यवय स्तेनमूर्म्ये । अथा नः सुतरा भव ॥ ६ ॥
उप मा पेपिशत्तमः कृष्णं व्यक्तमस्थित । उष ऋणेव यातय ॥ ७ ॥
उप ते गाइवाकरं वृणीष्व दुहितर्दिवः । रात्रि स्तोमं न जिग्युषे ॥ ८ ॥

[ १२८ ] अष्टाविंशत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—विहव्यः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, ३ विराट्त्रिष्टुप्; २, ५, ८ त्रिष्टुप्; ३, ६ निचृत्त्रिष्टुप्; ७ भुरिक्त्रिष्टुप्; ९ पादनिचृज्जगती ॥ स्वरः—१-८ धैवतः; ९ निषादः ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

ममाग्ने वर्चो विहवेष्वस्तु वयं त्वेन्धानास्तन्वं पुषेम ।
मह्यं नमन्तां प्रदिशश्चतस्रस्त्वयाध्यक्षेण पृतना जयेम ॥ १ ॥
मम देवा विहवे सन्तु सर्व इन्द्रवन्तो मरुतो विष्णुरग्निः ।
ममान्तरिक्षमुरुलोकमस्तु मह्यं वातः पवतां कामे अस्मिन् ॥ २ ॥
मयि देवा द्रविणमा यजन्तां मय्याशीरस्तु मयि देवहूतिः ।
दैव्या होतारो वनुषन्त पूर्वेऽरिष्टाः स्याम तन्वा सुवीराः ॥ ३ ॥
मह्यं यजन्तु मम यानि हव्याकूतिः सत्या मनसो मे अस्तु ।
एनो मा नि गां कतमच्चनाहं विश्वे देवासो अधि वोचता नः ॥ ४ ॥
देवीः षळुर्वीरुरु नः कृणोत विश्वे देवास इह वीरयध्वम् ।
मा हास्महि प्रजया मा तनूभिर्मा रधाम द्विषते सोम राजन् ॥ ५ ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

अग्ने मन्युं प्रतिनुदन्परेषामदब्धो गोपाः परि पाहि नस्त्वम् ।
प्रत्यञ्चो यन्तु निगुतः पुनस्तेऽमैषां चित्तं प्रबुधां वि नेशत् ॥ ६ ॥
धाता धातॄणां भुवनस्य यस्पतिर्देवं त्रातारमभिमातिषाहम् ।
इमं यज्ञमश्विनोभा बृहस्पतिर्देवाः पान्तु यजमानं न्यर्थात् ॥ ७ ॥
उरुव्यचा नो महिषः शर्म यंसदस्मिन्हवे पुरुहूतः पुरुक्षुः ।
स नः प्रजायै हर्यश्व मृळयेन्द्र मा नो रीरिषो मा परा दाः ॥ ८ ॥
ये नः सपत्ना अप ते भवन्त्विन्द्राग्निभ्यामव बाधामहे तान् ।
वसवो रुद्रा आदित्या उपरिस्पृशं मोग्रं चेत्तारमधिराजमक्रन् ॥ ९ ॥

[ १२९ ] एकोनत्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रजापतिः परमेष्ठी ॥ देवता—भाववृत्तम् ॥ छन्दः—१-३ निचृत्त्रिष्टुप्; ४-६ त्रिष्टुप्; ७ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

नासदासीन्नो सदासीत्तदानीं नासीद्रजो नो व्योमा परो यत् ।
किमावरीवः कुह कस्य शर्मन्नम्भः किमासीद्गहनं गभीरम् ॥ १ ॥



न मृत्युरासीदमृतं न तर्हि न रात्र्या अह्न आसीत्प्रकेतः ।
आनीदवातं स्वधया तदेकं तस्माद्धान्यन्न परः किं चनास ॥ २ ॥
तम आसीत्तमसा गूळ्हमग्रेऽप्रकेतं सलिलं सर्वमा इदम् ।
तुच्छ्येनाभ्वपिहितं यदासीत्तपसस्तन्महिनाजायतैकम् ॥ ३ ॥
कामस्तदग्रे समवर्तताधि मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् ।
सतो बन्धुमसति निरविन्दन्हृदि प्रतीष्या कवयो मनीषा ॥ ४ ॥
तिरश्चीनो विततो रश्मिरेषामधः स्विदासी३दुपरि स्विदासी३त् ।
रेतोधा आसन्महिमान आसन्त्स्वधा अवस्तात्प्रयतिः परस्तात् ॥ ५ ॥
को अद्धा वेद क इह प्र वोचत्कुत आजाता कुत इयं विसृष्टिः ।
अर्वाग्देवा अस्य विसर्जनेनाथा को वेद यत आबभूव ॥ ६ ॥
इयं विसृष्टिर्यत आबभूव यदि वा दधे यदि वा न ।
यो अस्याध्यक्षः परमे व्योमन्त्सो अङ्ग वेद यदि वा न वेद ॥ ७ ॥

[ १३० ] त्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—यज्ञः प्राजापत्यः ॥ देवता—भाववृत्तम् ॥ छन्दः—१ विराड्जगती; २ भुरिक्त्रिष्टुप्; ३, ६, ७ त्रिष्टुप्; ४ विराट्त्रिष्टुप्; ५ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१ निषादः; २-७ धैवतः ॥

अथाष्टादशो वर्गः ॥ १८ ॥

यो यज्ञो विश्वतस्तन्तुभिस्तत एकशतं देवकर्मेभिरायतः ।
इमे वयन्ति पितरो य आययुः प्र वयाप वयेत्यासते तते ॥ १ ॥
पुमाँ एनं तनुत उत्कृणत्ति पुमान्वि तत्ने अधि नाके अस्मिन् ।
इमे मयूखा उप सेदुरू सदः सामानि चक्रुस्तसराण्योतवे ॥ २ ॥
कासीत्प्रमा प्रतिमा किं निदानमाज्यं किमासीत्परिधिः क आसीत् ।
छन्दः किमासीत्प्रउगं किमुक्थं यद्देवा देवमयजन्त विश्वे ॥ ३ ॥
अग्नेर्गायत्र्यभवत्सयुग्वोष्णिहया सविता सं बभूव ।
अनुष्टुभा सोम उक्थैर्महस्वान्बृहस्पतेर्बृहती वाचमावत् ॥ ४ ॥
विराण्मित्रावरुणयोरभिश्रीरिन्द्रस्य त्रिष्टुबिह भागो अह्नः ।
विश्वान्देवाञ्जगत्या विवेश तेन चाक्लृप्र ऋषयो मनुष्याः ॥ ५ ॥

चा॒क्लृ॒प्रे तेन॒ ऋष॑यो मनु॒ष्या॑ य॒ज्ञे जा॒ते पि॒तरो॑ नः पुरा॒णे ।
पश्य॑न्मन्ये॒ मन॑सा॒ चक्ष॑सा॒ तान्य इ॒मं य॒ज्ञमय॑जन्त॒ पूर्वे॑ ॥ ६ ॥
स॒हस्तो॑माः स॒हछ॑न्दस आ॒वृतः॑ स॒हप्र॑मा॒ ऋष॑यः स॒प्त दैव्याः॑ ।
पूर्वे॑षां॒ पन्था॑मनु॒दृश्य॒ धीरा॑ अ॒न्वाले॑भिरे र॒थ्यो॒३॒॑ न र॒श्मीन् ॥ ७ ॥

[ १३१ ] एकत्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सुकीर्तिः काक्षीवतः ॥ देवता—१-३, ६, ७ इन्द्रः; ४, ५ अश्विनौ ॥ छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ विराट्त्रिष्टुप्; ४ निचृदनुष्टुप्; ५, ६, ७ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-३, ५-७ धैवतः; ४ गान्धारः ॥

अथैकोनविंशो वर्गः ॥ १९ ॥

अप॒ प्राच॑ इन्द्र॒ विश्वाँ॑ अ॒मित्रा॒नपापा॑चो अभिभूते नु॒दस्व॑ ।
अपोदी॑चो॒ अप॑ शूराध॒राच॑ उ॒रौ यथा॒ तव॒ शर्म॒न्मदे॑म ॥ १ ॥
कु॒विद॒ङ्ग यव॑मन्तो॒ यवं॑ चि॒द्यथा॒ दान्त्य॑नुपू॒र्वं वि॒यूय॑ ।
इ॒हेहै॑षां कृणुहि॒ भोज॑नानि॒ ये ब॒र्हिषो॒ नमो॑वृक्तिं॒ न ज॒ग्मुः ॥ २ ॥
न॒हि स्थूर्यृ॑तु॒था या॒तमस्ति॒ नोत श्रवो॑ विविदे संग॒मेषु॑ ।
ग॒व्यन्त॒ इन्द्रं॑ स॒ख्याय॒ विप्रा॑ अश्वा॒यन्तो॒ वृष॑णं वा॒जय॑न्तः ॥ ३ ॥
यु॒वं सु॒राम॑मश्विना॒ नमु॑चावासु॒रे सचा॑ ।
वि॒पि॒पा॒ना शु॑भस्पती॒ इन्द्रं॒ कर्म॑स्वावतम् ॥ ४ ॥
पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॑व॒श्विनो॒भेन्द्रा॒वथुः॒ काव्यै॑र्दं॒सना॑भिः ।
यत्सु॒रामं॒ व्यपि॑बः॒ शची॑भि॒ः सर॑स्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥ ५ ॥
इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॒ स्ववाँ॒ अवो॑भिः सुमृळी॒को भ॑वतु वि॒श्ववे॑दाः ।
बाध॑तां॒ द्वेषो॒ अभ॑यं कृणोतु सु॒वीर्य॑स्य॒ पत॑यः स्याम ॥ ६ ॥
तस्य॑ व॒यं सु॑म॒तौ य॒ज्ञिय॒स्यापि॑ भ॒द्रे सौ॑मन॒से स्या॑म ।
स सु॒त्रामा॒ स्ववाँ॒ इन्द्रो॑ अ॒स्मे आ॒राच्चि॒द्द्वेषः॑ सनु॒तर्यु॑योतु ॥ ७ ॥

[ १३२ ] द्वात्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शकपूतो नार्मेधः ॥ देवता—१ लिङ्गोक्ताः; २-७ मित्रावरुणौ ॥ छन्दः—१ बृहती; २, ४ पादनिचृत्पङ्क्तिः; ३ पङ्क्तिः; ५, ६ विराट्पङ्क्तिः; ७ महासतोबृहती ॥ स्वरः—१, ७ मध्यमः; २-६ पञ्चमः ॥



अथ विंशो वर्गः ॥ २० ॥

ई॒जा॒नमिद्द्यौर्गू॒र्तावसुरीजा॒नं भूमि॑र॒भि प्र॑भू॒षणि॑ ।
ई॒जा॒नं दे॒वाव॒श्विना॑व॒भि सु॒म्नैर॑वर्धताम् ॥ १ ॥
ता वां॑ मित्रावरुणा धार॒यत्क्षि॑ती सुषु॒म्नेषि॑त॒त्वता॑ यजामसि ।
यु॒वोः॑ क्रा॒णाय॑ स॒ख्यैर॒भि ष्या॑म र॒क्षसः॑ ॥ २ ॥
अधा॑ चि॒न्नु यद्दिधि॑षामहे वाम॒भि प्रि॒यं रेक्ण॒ः पत्य॑मानाः ।
द॒द्वाँ वा॒ यत्पुष्य॑ति॒ रेक्ण॒ः सम्वा॑र॒न्नकि॑रस्य म॒घानि॑ ॥ ३ ॥
अ॒सा॒व॒न्यो अ॑सुर सूयत॒ द्यौस्त्वं विश्वे॑षां वरुणासि॒ राजा॑ ।
मू॒र्धा रथ॑स्य चाक॒न्नैताव॒तैन॑सान्तक॒ध्रुक् ॥ ४ ॥
अ॒स्मिन्त्स्वे॒३॒॑तच्छक॑पूत॒ एनो॑ हि॒ते मि॒त्रे निग॑तान्हन्ति वी॒रान् ।
अ॒वोर्वा॒ यद्धा॒त्त॒नूष्वव॑ः प्रि॒यासु॑ य॒ज्ञिया॒स्वर्वा॑ ॥ ५ ॥
यु॒वोर्हि मा॒तादि॑ति॒र्विचे॑तसा॒ द्यौर्न भूमि॒ः पय॑सा पुपू॒तनि॑ ।
अव॑ प्रि॒या दि॑दिष्टन॒ सूरो॑ निनिक्त र॒श्मिभि॑ः ॥ ६ ॥
यु॒वं ह्य॑प्रराजा॒वसी॑दतं॒ तिष्ठ॒द्रथं॒ न धूर्षदं॑ वन॒र्षद॑म् ।
ता नः॑ कणूक॒यन्ती॑र्नृ॒मेध॑स्त॒त्रे अंह॑सः सु॒मेध॑स्त॒त्रे अंह॑सः ॥ ७ ॥

[ १३३ ] त्रयस्त्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सुदाः पैजवनः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१-३ शक्वरी; ४-६ महापङ्क्तिः; ७ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-३, ७ धैवतः; ४-६ पञ्चमः ॥

अथैकविंशो वर्गः ॥ २१ ॥

प्रो ष्व॑स्मै पुरोर॒थमिन्द्रा॑य शू॒षम॑र्चत ।
अ॒भीके॑ चिदु लोकक॒त्संगे स॒मत्सु॑ वृत्र॒हास्माकं॑ बोधि चोदि॒ता
नभ॑न्तामन्य॒केषां॑ ज्या॒का अधि॒ धन्व॑सु ॥ १ ॥
त्वं सिन्धूँ॒रवा॑सृजोऽध॒राचो॒ अह॒न्नहि॑म् ।
अ॒शत्रु॑रिन्द्र जज्ञिषे॒ विश्वं॑ पुष्यसि॒ वार्यं॒ तं त्वा॒ परि॑ ष्वजामहे॒
नभ॑न्तामन्य॒केषां॑ ज्या॒का अधि॒ धन्व॑सु ॥ २ ॥

वि षु विश्वा अरातयोऽर्यो नशन्त नो धियः ।
अस्तासि शत्रवे वधं यो न इन्द्र जिघांसति या ते रातिर्ददिर्वसु
नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ ३ ॥
यो न इन्द्राभितो जनो वृकायुरादिदेशति ।
अधस्पदं तमीं कृधि विबाधो असि सासहिर्नभन्तामन्यकेषां
ज्याका अधि धन्वसु ॥ ४ ॥
यो न इन्द्राभिदासति सनाभिर्यश्च निष्ट्यः ।
अव तस्य बलं तिर महीव द्यौरध त्मना नभन्तामन्यकेषां
ज्याका अधि धन्वसु ॥ ५ ॥
वयमिन्द्र त्वायवः सखित्वमा रभामहे ।
ऋतस्य नः पथा नयाति विश्वानि दुरिता नभन्तामन्यकेषां
ज्याका अधि धन्वसु ॥ ६ ॥
अस्मभ्यं सु त्वमिन्द्र तां शिक्ष या दोहते प्रति वरं जरित्रे ।
अच्छिद्रोध्नी पीपयद्यथा नः सहस्रधारा पयसा मही गौः ॥ ७ ॥

## [ १३४ ] चतुस्त्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१-६[1] मान्धाता यौवनाश्वः; ६[2], ७ गोधा ॥ देवता—इन्द्रः ॥
छन्दः—१-६ महापङ्क्तिः; ७ पङ्क्तिः ॥ स्वरः—पञ्चमः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

उभे यदिन्द्र रोदसी आपप्राथोषाइव ।
महान्तं त्वा महीनां सम्राजं चर्षणीनां
देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ १ ॥
अव स्म दुर्हणायतो मर्तस्य तनुहि स्थिरम् ।
अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्माँ आदिदेशति
देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ २ ॥



अव त्या बृहतीरिषो विश्वश्चन्द्रा अमित्रहन् ।
शचीभिः शक्र धूनुहीन्द्र विश्वाभिरूतिभिर्देवी
जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ ३ ॥
अव यत्त्वं शतक्रतविन्द्र विश्वानि धूनुषे ।
रयिं न सुन्वते सचा सहस्रिणीभिरूतिभिर्देवी
जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ ४ ॥
अव स्वेदाइवाभितो विष्वक्पतन्तु दिद्यवः ।
दूर्वायाइव तन्तवो व्य१स्मदेतु दुर्मतिर्देवी
जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ ५ ॥
दीर्घं ह्यङ्कुशं यथा शक्तिं बिभर्षि मन्तुमः ।
पूर्वेण मघवन्पदाजो वयां यथा यमो देवी
जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ ६ ॥
नकिर्देवा मिनीमसि नकिरा योपयामसि मन्त्रश्रुत्यं चरामसि ।
पक्षेभिरपिकक्षेभिरत्राभि सं रभामहे ॥ ७ ॥

## [ १३५ ] पञ्चत्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कुमारो यामायनः ॥ देवता—यमः ॥ छन्दः—१-३, ५, ६ अनुष्टुप्;
४ विराडनुष्टुप्; ७ भुरिगनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

यस्मिन्वृक्षे सुपलाशे देवैः संपिबते यमः ।
अत्रा नो विश्पतिः पिता पुराणाँ अनु वेनति ॥ १ ॥
पुराणाँ अनुवेनन्तं चरन्तं पापयामुया ।
असूयन्नभ्यचाकशं तस्मा अस्पृहयं पुनः ॥ २ ॥
यं कुमार नवं रथमचक्रं मनसाकृणोः ।
एकेषं विश्वतः प्राञ्चमपश्यन्नधि तिष्ठसि ॥ ३ ॥
यं कुमार प्रावर्तयो रथं विप्रेभ्यस्परि ।
तं सामानु प्रावर्तत समितो नाव्याहितम् ॥ ४ ॥

कः कुमारमजनयद्रथं को निर्वर्तयत् ।
कः स्वित्तदद्य नो ब्रूयादनुदेयी यथाभवत् ॥ ५ ॥
यथाभवदनुदेयी ततो अग्रमजायत ।
पुरस्ताद् बुध्न आततः पश्चान्निरयणं कृतम् ॥ ६ ॥
इदं यमस्य सादनं देवमानं यदुच्यते ।
इयमस्य धम्यते नाळीरयं गीर्भिः परिष्कृतः ॥ ७ ॥

[ १३६ ] षट्त्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—मुनयो वातरशनाः। १ जूतिः; २ वातजूतिः; ३, विप्रजूतिः; ४ वृषाणकः; ५ करिक्रतः; ६ एतशः; ७ ऋष्यशृङ्गः॥ देवता—केशिनः॥ छन्दः—१ विराड् अनुष्टुप्; २-४, ७ अनुष्टुप्; ५, ६ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः॥ २४॥

केश्य१ग्निं केशी विषं केशी बिभर्ति रोदसी।
केशी विश्वं स्वर्दृशे केशीदं ज्योतिरुच्यते॥ १॥
मुनयो वातरशनाः पिशङ्गा वसते मला ।
वातस्यानु ध्राजिं यन्ति यद्देवासो अविक्षत॥ २॥
उन्मदिता मौनेयेन वाताँ आ तस्थिमा वयम्।
शरीरेदस्माकं यूयं मर्तासो अभि पश्यथ ॥ ३॥
अन्तरिक्षेण पतति विश्वा रूपावचाकशत्।
मुनिर्देवस्यदेवस्य सौकृत्याय सखा हितः॥ ४॥
वातस्याश्वो वायोः सखाथो देवेषितो मुनिः।
उभौ समुद्रावा क्षेति यश्च पूर्व उतापरः ॥ ५॥
अप्सरसां गन्धर्वाणां मृगाणां चरणे चरन् ।
केशी केतस्य विद्वान्त्सखा स्वादुर्मदिन्तमः॥ ६॥
वायुरस्मा उपामन्थत्पिनष्टि स्मा कुनन्नमा ।
केशी विषस्य पात्रेण यद्रुद्रेणापिबत्सह ॥ ७॥



[ १३७ ] सप्तत्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सप्त ऋषय एकर्चाः॥ देवता—विश्वे देवाः॥ छन्दः—१, ४, ६ अनुष्टुप्; २, ३, ५, ७ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः॥ २५॥

उत देवा अवहितं देवा उन्नयथा पुनः ।
उतागश्चक्रुषं देवा देवा जीवयथा पुनः ॥ १॥
द्वाविमौ वातौ वात आ सिन्धोरा परावतः।
दक्षं ते अन्य आ वातु परान्यो वातु यद्रपः॥ २॥
आ वात वाहि भेषजं वि वात वाहि यद्रपः।
त्वं हि विश्वभेषजो देवानां दूत ईयसे॥ ३॥
आ त्वागमं शन्तातिभिरथो अरिष्टतातिभिः।
दक्षं ते भद्रमाभार्षं परा यक्ष्मं सुवामि ते॥ ४॥
त्रायन्तामिह देवास्त्रायतां मरुतां गणः।
त्रायन्तां विश्वा भूतानि यथायमरपा असत्॥ ५॥
आप इद्वा उ भेषजीरापो अमीवचातनीः।
आपः सर्वस्य भेषजीस्तास्ते कृण्वन्तु भेषजम्॥ ६॥
हस्ताभ्यां दशशाखाभ्यां जिह्वा वाचः पुरोगवी।
अनामयित्नुभ्यां त्वा ताभ्यां त्वोप स्पृशामसि॥ ७॥

[ १३८ ] अष्टात्रिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अङ्ग औरवः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ४, ६ पादनिचृज्जगती; २ निचृज्जगती; ३, ५ विराड्जगती॥ स्वरः—निषादः॥

अथ षड्विंशो वर्गः॥ २६॥

तव त्य इन्द्र सख्येषु वह्नय ऋतं मन्वाना व्यदर्दिरुर्वलम्।
यत्रा दशस्यन्नुषसो रिणन्नपः कुत्साय मन्मन्नह्यश्च दंसयः॥ १॥
अवासृजः प्रस्वः श्वञ्चयो गिरीनुदाज उस्रा अपिबो मधु प्रियम्।
अवर्धयो वनिनो अस्य दंससा शुशोच सूर्य ऋतजातया गिरा॥ २॥

वि सूर्यो मध्ये अमुचद्रथं दिवो विदद्दासाय प्रतिमानमार्यः ।
दृळ्हानि पिप्रोरसुरस्य मायिन इन्द्रो व्यास्यच्चकृवाँ ऋजिश्वना ॥ ३ ॥
अनाधृष्टानि धृषितो व्यास्यन्निधीँरदेवाँ अमृणदयास्यः ।
मासेव सूर्यो वसु पुर्यमा ददे गृणानः शत्रूँरशृणाद्विरुक्मता ॥ ४ ॥
अयुद्धसेनो विभ्वा विभिन्दता दाशद् वृत्रहा तुज्यानि तेजते ।
इन्द्रस्य वज्रादबिभेदभिश्नथः प्राक्रामच्छुन्ध्यूरजहादुषा अनः ॥ ५ ॥
एता त्या ते श्रुत्यानि केवला यदेक एकमकृणोरयज्ञम् ।
मासां विधानमदधा अधि द्यवि त्वया विभिन्नं भरति प्रधिं पिता ॥ ६ ॥

## [ १३९ ] एकोनचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वावसुर्देवगन्धर्वः ॥ देवता—१-३ सविता; ४-६ विश्वावसुः ॥ छन्दः—१, २, ४-६ त्रिष्टुप्; ३ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ सप्तविंशो वर्गः ॥

सूर्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाँ अजस्रम् ।
तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्सम्पश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः ॥ १ ॥
नृचक्षा एष दिवो मध्य आस्त आपप्रिवान्रोदसी अन्तरिक्षम् ।
स विश्वाचीरभि चष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च केतुम् ॥ २ ॥
रायो बुध्नः संगमनो वसूनां विश्वा रूपाभि चष्टे शचीभिः ।
देवइव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे धनानाम् ॥ ३ ॥
विश्वावसुं सोम गन्धर्वमापो ददृशुषीस्तदृतेना व्यायन् ।
तदन्ववैदिन्द्रो रारहाण आसां परि सूर्यस्य परिधीँरपश्यत् ॥ ४ ॥
विश्वावसुरभि तन्नो गृणातु दिव्यो गन्धर्वो रजसो विमानः ।
यद्वा घा सत्यमुत यन्न विद्म धियो हिन्वानो धिय इन्नो अव्याः ॥ ५ ॥
सस्निमविन्दच्चरणे नदीनामपावृणोद्दुरो अश्मव्रजानाम् ।
प्रासां गन्धर्वो अमृतानि वोचदिन्द्रो दक्षं परि जानादहीनाम् ॥ ६ ॥



## [ १४० ] चत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अग्निः पावकः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ३, ४, निचृत्पङ्क्तिः; २ भुरिक्पङ्क्तिः; ५ संस्तारपङ्क्तिः; ६ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-५ पञ्चमः; ६ धैवतः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्ते अर्चयो विभावसो ।
बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्यं१ दधासि दाशुषे कवे ॥ १ ॥
पावकवर्चाः शुक्रवर्चा अनूनवर्चा उदियर्षि भानुना ।
पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसी उभे ॥ २ ॥
ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
त्वे इषः सं दधुर्भूरिवर्पसश्चित्रोतयो वामजाताः ॥ ३ ॥
इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य ।
स दर्शतस्य वपुषो वि राजसि पृणक्षि सानसिं क्रतुम् ॥ ४ ॥
इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तं राधसो महः ।
रातिं वामस्य सुभगां महीमिषं दधासि सानसिं रयिम् ॥ ५ ॥
ऋतावानं महिषं विश्वदर्शतमग्निं सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
श्रुत्कर्णं सप्रथस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥ ६ ॥

## [ १४१ ] एकचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अग्निस्तापसः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, २ निचृदनुष्टुप्; ३, ६ विराडनुष्टुप्; ४, ५ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ एकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

अग्ने अच्छा वदेह नः प्रत्यङ् नः सुमना भव ।
प्र नो यच्छ विशस्पते धनदा असि नस्त्वम् ॥ १ ॥
प्र नो यच्छत्वर्यमा प्र भगः प्र बृहस्पतिः ।
प्र देवाः प्रोत सूनृता रायो देवी ददातु नः ॥ २ ॥
सोमं राजानमवसेऽग्निं गीर्भिर्हवामहे ।
आदित्यान्विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्पतिम् ॥ ३ ॥

इन्द्रवायू बृहस्पतिं सुहवेह हवामहे ।
यथा नः सर्व इज्जनः संगत्यां सुमना असत् ॥ ४ ॥
अर्यमणं बृहस्पतिमिन्द्रं दानाय चोदय ।
वातं विष्णुं सरस्वतीं सवितारं च वाजिनम् ॥ ५ ॥
त्वं नो अग्ने अग्निभिर्ब्रह्म यज्ञं च वर्धय ।
त्वं नो देवतातये रायो दानाय चोदय ॥ ६ ॥

[ १४२ ] द्विचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शार्ङ्गाः=१, २ जरिता; ३, ४ द्रोणः; ५, ६ सारिसृक्वः; ७, ८ स्तम्बमित्रः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१-२ निचृज्जगती; ३, ४, ६ त्रिष्टुप्; ५ आर्चीस्वराट् त्रिष्टुप्; ७ निचृदनुष्टुप्; ८ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—१, २ निषादः; ३-६ धैवतः; ७, ८ गान्धारः ॥

अथ त्रिंशो वर्गः ॥ ३० ॥

अयमग्ने जरिता त्वे अभूदपि सहसः सूनो नह्य१न्यदस्त्याप्यम् ।
भद्रं हि शर्म त्रिवरूथमस्ति त आरे हिंसानामप दिद्युमा कृधि ॥ १ ॥
प्रवत्ते अग्ने जनिमा पितूयतः साचीव विश्वा भुवना न्यृञ्जसे ।
प्र सप्तयः प्र सनिषन्त नो धियः पुरश्चरन्ति पशुपाइव त्मना ॥ २ ॥
उत वा उ परि वृणक्षि बप्सद्बहोरग्न उलपस्य स्वधावः ।
उत खिल्या उर्वराणां भवन्ति मा ते हेतिं तविषीं चुक्रुधाम ॥ ३ ॥
यदुद्वतो निवतो यासि बप्सत्पृथगेषि प्रगर्धिनीव सेना ।
यदा ते वातो अनुवाति शोचिर्वप्तेव श्मश्रु वपसि प्र भूम ॥ ४ ॥
प्रत्यस्य श्रेणयो ददृश्र एकं नियानं बहवो रथासः ।
बाहू यदग्ने अनुमर्मृजानो न्यङ्ङुत्तानामन्वेषि भूमिम् ॥ ५ ॥
उत्ते शुष्मा जिहतामुत्ते अर्चिरुत्ते अग्ने शशमानस्य वाजाः ।
उच्छ्वञ्चस्व नि नम वर्धमान आ त्वाद्य विश्वे वसवः सदन्तु ॥ ६ ॥
अपामिदं न्ययनं समुद्रस्य निवेशनम् ।
अन्यं कृणुष्वेतः पन्थां तेन याहि वशाँ अनु ॥ ७ ॥



आयने ते परायणे दूर्वा रोहन्तु पुष्पिणीः ।
ह्रदाश्च पुण्डरीकाणि समुद्रस्य गृहा इमे ॥ ८ ॥

इत्यष्टमाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥

## अथाष्टमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः

[ १४३ ] त्रिचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अत्रिः साङ्ख्यः ॥ देवता—अश्विनौ ॥ छन्दः—१-५ अनुष्टुप्; ६ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ प्रथमो वर्गः ॥ १ ॥

त्यं चिदत्रिमृतजुरमर्थमश्वं न यातवे ।
कक्षीवन्तं यदी पुना रथं न कृणुथो नवम् ॥ १ ॥
त्यं चिदश्वं न वाजिनमरेणवो यमत्नत ।
दृळ्हं ग्रन्थिं न वि ष्यतमत्रिं यविष्ठमा रजः ॥ २ ॥
नरा दंसिष्ठावत्रये शुभ्रा सिषासतं धियः ।
अथा हि वां दिवो नरा पुनः स्तोमो न विशसे ॥ ३ ॥
चिते तद्वां सुराधसा रातिः सुमतिरश्विना ।
आ यन्नः सदने पृथौ समने पर्षथो नरा ॥ ४ ॥
युवं भुज्युं समुद्र आ रजसः पार ईङ्खितम् ।
यातमच्छा पतत्रिभिर्नासत्या सातये कृतम् ॥ ५ ॥
आ वां सुम्नैः शंयूइव मंहिष्ठा विश्ववेदसा ।
समस्मे भूषतं नरोत्सं न पिप्युषीरिषः ॥ ६ ॥

[ १४४ ] चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सुपर्णस्तार्क्ष्यपुत्र ऊर्ध्वकृशनो वा यामायनः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, ३ निचृद्गायत्री; २ आर्चीस्वराड्बृहती; ४ भुरिग्गायत्री; ५ सतोबृहती; ६ निचृत्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, ३, ४ षड्जः; २, ५ मध्यमः; ६ पञ्चमः ॥

अथ द्वितीयो वर्गः ॥ २ ॥

अयं हि ते अमर्त्य इन्दुरत्यो न पत्यते ।
दक्षो विश्वायुर्वेधसे ॥ १ ॥

अयमस्मासु काव्य ऋभुर्वज्रो दास्वते ।
अयं बिभर्त्यूर्ध्वकृशनं मदमृभुर्न कृत्व्यं मदम् ॥ २ ॥
घृषुः श्येनाय कृत्वन आसु स्वासु वंसगः ।
अव दीधेदहीशुवः ॥ ३ ॥
यं सुपर्णः परावतः श्येनस्य पुत्र आभरत् ।
शतचक्रं योऽह्यो वर्तनिः ॥ ४ ॥
यं ते श्येनश्चारुमवृकं पदाभरदरुणं मानमन्धसः ।
एना वयो वि तार्यायुर्जीवस एना जागार बन्धुता ॥ ५ ॥
एवा तदिन्द्र इन्दुना देवेषु चिद्धारयाते महि त्यजः ।
क्रत्वा वयो वि तार्यायुः सुक्रतो क्रत्वायमस्मदा सुतः ॥ ६ ॥

[ १४५ ] पञ्चचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्राणी ॥ देवता—उपनिषत्सपत्नीबाधनम् ॥ छन्दः—१, ५ निचृदनुष्टुप्; २, ४ अनुष्टुप्; ३ आर्चीस्वराडनुष्टुप्; ६ निचृत्पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१-५ गान्धारः; ६ पञ्चमः ॥

अथ तृतीयो वर्गः ॥ ३ ॥

इमां खनाम्योषधिं वीरुधं बलवत्तमाम् ।
यया सपत्नीं बाधते यया संविन्दते पतिम् ॥ १ ॥
उत्तानपर्णे सुभगे देवजूते सहस्वति ।
सपत्नीं मे परा धम पतिं मे केवलं कुरु ॥ २ ॥
उत्तराहमुत्तर उत्तरेदुत्तराभ्यः ।
अधा सपत्नी या ममाधरा साधराभ्यः ॥ ३ ॥
नह्यस्या नाम गृभ्णामि नो अस्मिन्रमते जने ।
परामेव परावतं सपत्नीं गमयामसि ॥ ४ ॥
अहमस्मि सहमानाथ त्वमसि सासहिः ।
उभे सहस्वती भूत्वी सपत्नीं मे सहावहै ॥ ५ ॥
उप तेऽधां सहमानामभि त्वाधां सहीयसा ।
मामनु प्र ते मनो वत्सं गौरिव धावतु पथा वारिव धावतु ॥ ६ ॥



[ १४६ ] षट्चत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—देवमुनिरैरम्मदः ॥ देवता—अरण्यानी ॥ छन्दः—१ विराडनुष्टुप्; २ भुरिगनुष्टुप्; ३, ५ निचृदनुष्टुप्; ४, ६ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ चतुर्थो वर्गः ॥ ४ ॥

अरण्यान्यरण्यान्यसौ या प्रेव नश्यसि ।
कथा ग्रामं न पृच्छसि न त्वा भीरिव विन्दती३ँ ॥ १ ॥
वृषारवाय वदते यदुपावति चिच्चिकः ।
आघाटिभिरिव धावयन्नरण्यानिर्महीयते ॥ २ ॥
उत गाव इवादन्त्युत वेश्मेव दृश्यते ।
उतो अरण्यानिः सायं शकटीरिव सर्जति ॥ ३ ॥
गामङ्गैष आ ह्वयति दार्वङ्गैषो अपावधीत् ।
वसन्नरण्यान्यां सायमक्रुक्षदिति मन्यते ॥ ४ ॥
न वा अरण्यानिर्हन्त्यन्यश्चेन्नाभिगच्छति ।
स्वादोः फलस्य जग्ध्वाय यथाकामं नि पद्यते ॥ ५ ॥
आञ्जनगन्धिं सुरभिं बह्वन्नामकृषीवलाम् ।
प्राहं मृगाणां मातरमरण्यानिमशंसिषम् ॥ ६ ॥

[ १४७ ] सप्तचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सुवेदाः शैरीषिः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ विराड्जगती; २ आर्चीभुरिग्जगती; ३ जगती; ४ पादनिचृज्जगती; ५ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१-४ निषादः; ५ धैवतः ॥

अथ पञ्चमो वर्गः ॥ ५ ॥

श्रत्ते दधामि प्रथमाय मन्यवेऽहन्यद् वृत्रं नर्यं विवेरपः ।
उभे यत्त्वा भवतो रोदसी अनु रेजते शुष्मात्पृथिवी चिदद्रिवः ॥ १ ॥
त्वं मायाभिरनवद्य मायिनं श्रवस्यता मनसा वृत्रमर्दयः ।
त्वामिन्नरो वृणते गविष्टिषु त्वां विश्वासु हव्यास्विष्टिषु ॥ २ ॥
ऐषु चाकन्धि पुरुहूत सूरिषु वृधासो ये मघवन्नानशुर्मघम् ।
अर्चन्ति तोके तनये परिष्टिषु मेधसाता वाजिनमह्रये धने ॥ ३ ॥

स इन्नु रायः सुभृतस्य चाकनन्मदं यो अस्य रंह्यं चिकेतति।
त्वावृधो मघवन्दाश्वध्वरो मक्षू स वाजं भरते धना नृभिः॥ ४॥

त्वं शर्धाय महिना गृणान उरु कृधि मघवञ्छग्धि रायः।
त्वं नो मित्रो वरुणो न मायी पित्वो न दस्म दयसे विभक्ता॥ ५॥

## [ १४८ ] अष्टचत्वारिंशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—पृथुर्वैन्यः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ३, ५ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ४ आर्चीस्वराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ षष्ठो वर्गः॥ ६॥

सुष्वाणास इन्द्र स्तुमसि त्वा ससवांसश्च तुविनृम्ण वाजम्।
आ नो भर सुवितं यस्य चाकन्त्मना तना सनुयाम त्वोताः॥ १॥

ऋष्वस्त्वमिन्द्र शूर जातो दासीर्विशः सूर्येण सह्याः।
गुहा हितं गुह्यं गूळ्हमप्सु बिभृमसि प्रस्रवणे न सोमम्॥ २॥

अर्यो वा गिरो अभ्यर्च विद्वानृषीणां विप्रः सुमतिं चकानः।
ते स्याम ये रणयन्त सोमैरेनोत तुभ्यं रथोळ्ह भक्षैः॥ ३॥

इमा ब्रह्मेन्द्र तुभ्यं शंसि दा नृभ्यो नृणां शूर शवः।
तेभिर्भव सक्रतुर्येषु चाकन्नुत त्रायस्व गृणत उत स्तीन्॥ ४॥

श्रुधी हवमिन्द्र शूर पृथ्या उत स्तवसे वेन्यस्यार्कैः।
आ यस्ते योनिं घृतवन्तमस्वारूर्मिर्न निम्नैर्द्रवयन्त वक्वाः॥ ५॥

## [ १४९ ] एकोनपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अर्चन्हैरण्यस्तूपः॥ देवता—सविता॥ छन्दः—१, ४ भुरिक्त्रिष्टुप्; २, ५ विराट्त्रिष्टुप्; ३ निचृत्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथ सप्तमो वर्गः॥ ७॥

सविता यन्त्रैः पृथिवीमरम्णादस्कम्भने सविता द्यामदृंहत्।
अश्वमिवाधुक्षद्धुनिमन्तरिक्षमतूर्ते बद्धं सविता समुद्रम्॥ १॥

यत्रा समुद्रः स्कभितो व्यौनदपां नपात्सविता तस्य वेद।
अतो भूरत आ उत्थितं रजोऽतो द्यावापृथिवी अप्रथेताम्॥ २॥



पश्चेदमन्यदभवद्यजत्रममर्त्यस्य भुवनस्य भूना।
सुपर्णो अङ्ग सवितुर्गरुत्मान्पूर्वो जातः स उ अस्यानु धर्म॥ ३॥

गावइव ग्रामं यूयुधिरिवाश्वान्वाश्रेव वत्सं सुमना दुहाना।
पतिरिव जायामभि नो न्येतु धर्ता दिवः सविता विश्ववारः॥ ४॥

हिरण्यस्तूपः सवितर्यथा त्वाङ्गिरसो जुह्वे वाजे अस्मिन्।
एवा त्वार्चन्नवसे वन्दमानः सोमस्येवांशुं प्रति जागराहम्॥ ५॥

## [ १५० ] पञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—मृळीको वासिष्ठः॥ देवता—अग्निः॥ छन्दः—१, २ बृहती; ३ निचृद्बृहती; ४ उपरिष्टाज्ज्योतिर्नाम जगती वा; ५ उपरिष्टाज्ज्योतिः॥ स्वरः—१-३ मध्यमः; ४, ५ निषादः॥

अथाष्टमो वर्गः॥ ८॥

समिद्धश्चित्समिध्यसे देवेभ्यो हव्यवाहन।
आदित्यै रुद्रैर्वसुभिर्न आ गहि मृळीकाय न आ गहि॥ १॥

इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण उपागहि।
मर्तासस्त्वा समिधान हवामहे मृळीकाय हवामहे॥ २॥

त्वामु जातवेदसं विश्ववारं गृणे धिया।
अग्ने देवाँ आ वह नः प्रियव्रतान्मृळीकाय प्रियव्रतान्॥ ३॥

अग्निर्देवो देवानामभवत्पुरोहितोऽग्निं मनुष्या३ ऋषयः समीधिरे।
अग्निं महो धनसातावहं हुवे मृळीकं धनसातये॥ ४॥

अग्निरत्रिं भरद्वाजं गविष्ठिरं प्रावन्नः कण्वं त्रसदस्युमाहवे।
अग्निं वसिष्ठो हवते पुरोहितो मृळीकाय पुरोहितः॥ ५॥

## [ १५१ ] एकपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—श्रद्धा कामायनी॥ देवता—श्रद्धा॥ छन्दः—१, ४, ५ अनुष्टुप्; २ विराडनुष्टुप्; ३ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथ नवमो वर्गः॥ ९॥

श्रद्धयाग्निः समिध्यते श्रद्धया हूयते हविः।
श्रद्धां भगस्य मूर्धनि वचसा वेदयामसि॥ १॥

प्रियं श्रद्धे ददतः प्रियं श्रद्धे दिदासतः ।
प्रियं भोजेषु यज्वस्विदं म उदितं कृधि ॥ २ ॥
यथा देवा असुरेषु श्रद्धामुग्रेषु चक्रिरे ।
एवं भोजेषु यज्वस्वस्माकमुदितं कृधि ॥ ३ ॥
श्रद्धां देवा यजमाना वायुगोपा उपासते ।
श्रद्धां हृदय्य१याकूत्या श्रद्धया विन्दते वसु ॥ ४ ॥
श्रद्धां प्रातर्हवामहे श्रद्धां मध्यन्दिनं परि ।
श्रद्धां सूर्यस्य निम्रुचि श्रद्धे श्रद्धापयेह नः ॥ ५ ॥

द्वादशोऽनुवाकः [ १५२ ] द्विपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शासो भारद्वाजः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २, ४ निचृदनुष्टुप्; ३ अनुष्टुप्; ५ विराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ दशमो वर्गः ॥ १० ॥

शास इत्था महाँ अस्यमित्रखादो अद्भुतः ।
न यस्य हन्यते सखा न जीयते कदा चन ॥ १ ॥
स्वस्तिदा विशस्पतिर्वृत्रहा विमृधो वशी ।
वृषेन्द्रः पुर एतु नः सोमपा अभयंकरः ॥ २ ॥
वि रक्षो वि मृधो जहि वि वृत्रस्य हनू रुज ।
वि मन्युमिन्द्र वृत्रहन्नमित्रस्याभिदासतः ॥ ३ ॥
वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।
यो अस्माँ अभिदासत्यधरं गमया तमः ॥ ४ ॥
अपेन्द्र द्विषतो मनोऽप जिज्यासतो वधम् ।
वि मन्योः शर्म यच्छ वरीयो यवया वधम् ॥ ५ ॥

[ १५३ ] त्रिपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—इन्द्रमातरो देवजामयः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ निचृद्गायत्री; २-५ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥



अथैकादशो वर्गः ॥ ११ ॥

ईङ्खयन्तीरपस्युव इन्द्रं जातमुपासते । भेजानासः सुवीर्यम् ॥ १ ॥
त्वमिन्द्र बलादधि सहसो जात ओजसः । त्वं वृषन्वृषेदसि ॥ २ ॥
त्वमिन्द्रासि वृत्रहा व्य१न्तरिक्षमतिरः । उद् द्यामस्तभ्ना ओजसा ॥ ३ ॥
त्वमिन्द्र सजोषसमर्कं बिभर्षि बाह्वोः । वज्रं शिशान ओजसा ॥ ४ ॥
त्वमिन्द्राभिभूरसि विश्वा जातान्योजसा । स विश्वा भुव आभवः ॥ ५ ॥

[ १५४ ] चतुःपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—यमी ॥ देवता—भाववृत्तम् ॥ छन्दः—१, ३, ४ अनुष्टुप्; २, ५ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ द्वादशो वर्गः ॥ १२ ॥

सोम एकेभ्यः पवते घृतमेक उपासते ।
येभ्यो मधु प्रधावति ताँश्चिदेवापि गच्छतात् ॥ १ ॥
तपसा ये अनाधृष्यास्तपसा ये स्वर्ययुः ।
तपो ये चक्रिरे महस्ताँश्चिदेवापि गच्छतात् ॥ २ ॥
ये युध्यन्ते प्रधनेषु शूरासो ये तनूत्यजः ।
ये वा सहस्रदक्षिणास्ताँश्चिदेवापि गच्छतात् ॥ ३ ॥
ये चित्पूर्व ऋतसाप ऋतावान ऋतावृधः ।
पितृन्तपस्वतो यम ताँश्चिदेवापि गच्छतात् ॥ ४ ॥
सहस्रणीथाः कवयो ये गोपायन्ति सूर्यम् ।
ऋषीन्तपस्वतो यम तपोजाँ अपि गच्छतात् ॥ ५ ॥

[ १५५ ] पञ्चपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शिरिम्बिठो भारद्वाजः ॥ देवता—१, ४ अलक्ष्मीघ्नम्; २, ३ ब्रह्मणस्पतिः; ५ विश्वे देवाः ॥ छन्दः—१, २, ४ निचृदनुष्टुप्; ३ अनुष्टुप्; ५ विराडनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ त्रयोदशो वर्गः ॥ १३ ॥

अरायि काणे विकटे गिरिं गच्छ सदान्वे ।
शिरिम्बिठस्य सत्वभिस्तेभिष्ट्वा चातयामसि ॥ १ ॥

चत्तो इतश्चत्तामुतः सर्वा भ्रूणान्यारुषी ।
अराय्यं ब्रह्मणस्पते तीक्ष्णशृङ्गोदृषन्निहि ॥ २ ॥
अदो यद्दारु प्लवते सिन्धोः पारे अपूरुषम् ।
तदा रभस्व दुर्हणो तेन गच्छ परस्तरम् ॥ ३ ॥
यद्ध प्राचीरजगन्तोरो मण्डूरधाणिकीः ।
हता इन्द्रस्य शत्रवः सर्वे बुद्बुदयाशवः ॥ ४ ॥
परीमे गामनेषत पर्यग्निमहृषत ।
देवेष्वक्रत श्रवः क इमाँ आ दधर्षति ॥ ५ ॥

## [ १५६ ] षट्पञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—केतुराग्नेयः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१, ३, ५ गायत्री;
२, ४ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुर्दशो वर्गः ॥ १४ ॥

अग्निं हिन्वन्तु नो धियः सप्तिमाशुमिवाजिषु । तेन जेष्म धनंधनम् ॥ १ ॥
यया गा आकरामहे सेनयाग्ने तवोत्या । तां नो हिन्व मघत्तये ॥ २ ॥
आग्ने स्थूरं रयिं भर पृथुं गोमन्तमश्विनम् । अङ्धि खं वर्तया पणिम् ॥ ३ ॥
अग्ने नक्षत्रमजरमा सूर्यं रोहयो दिवि । दधज्ज्योतिर्जनेभ्यः ॥ ४ ॥
अग्ने केतुर्विशामसि प्रेष्ठः श्रेष्ठ उपस्थसत् । बोधा स्तोत्रे वयो दधत् ॥ ५ ॥

## [ १५७ ] सप्तपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—भुवन आप्त्यः साधनो वा भौवनः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥
छन्दः—द्विपदात्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ पञ्चदशो वर्गः ॥ १५ ॥

इमा नु कं भुवना सीषधामेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ॥ १ ॥
यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां चादित्यैरिन्द्रः सह चीक्लृपाति ॥ २ ॥
आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिरस्माकं भूत्ववितां तनूनाम् ॥ ३ ॥
हत्वाय देवा असुरान्यदायन्देवा देवत्वमभिरक्षमाणाः ॥ ४ ॥
प्रत्यञ्चमर्कमनयञ्छचीभिरादित्स्वधामिषिरां पर्यपश्यन् ॥ ५ ॥



## [ १५८ ] अष्टपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—चक्षुः सौर्यः ॥ देवता—सूर्यः ॥ छन्दः—१ आर्चीस्वराड्गायत्री; २ स्वराड्गायत्री;
३ गायत्री; ४ निचृद्गायत्री; ५ विराड्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षोडशो वर्गः ॥ १६ ॥

सूर्यो नो दिवस्पातु वातो अन्तरिक्षात् । अग्निर्नः पार्थिवेभ्यः ॥ १ ॥
जोषा सवितर्यस्य ते हरः शतं सवाँ अर्हति । पाहि नो दिद्युतः पतन्त्याः ॥ २ ॥
चक्षुर्नो देवः सविता चक्षुर्न उत पर्वतः । चक्षुर्धाता दधातु नः ॥ ३ ॥
चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः । सं चेदं वि च पश्येम ॥ ४ ॥
सुसन्दृशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्य । वि पश्येम नृचक्षसः ॥ ५ ॥

## [ १५९ ] एकोनषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शची पौलोमी ॥ देवता—शची पौलोमी ॥ छन्दः—१-३, ५ निचृदनुष्टुप्;
४ पादनिचृदनुष्टुप्; ६ अनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ सप्तदशो वर्गः ॥ १७ ॥

उदसौ सूर्यो अगादुदयं मामको भगः ।
अहं तद्विद्वला पतिमभ्यसाक्षि विषासहिः ॥ १ ॥
अहं केतुरहं मूर्धाहमुग्रा विवाचनी ।
ममेदनु क्रतुं पतिः सेहानाया उपाचरेत् ॥ २ ॥
मम पुत्राः शत्रुहणोऽथो मे दुहिता विराट् ।
उताहमस्मि संजया पत्यौ मे श्लोक उत्तमः ॥ ३ ॥
येनेन्द्रो हविषा कृत्व्यभवद् द्युम्न्युत्तमः ।
इदं तदक्रि देवा असपत्ना किलाभुवम् ॥ ४ ॥
असपत्ना सपत्नघ्नी जयन्त्यभिभूवरी ।
आवृक्षमन्यासां वर्चो राधो अस्थेयसामिव ॥ ५ ॥
समजैषमिमा अहं सपत्नीरभिभूवरी ।
यथाहमस्य वीरस्य विराजानि जनस्य च ॥ ६ ॥

[ १६० ] षष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—पूरणो वैश्वामित्रः॥ देवता—इन्द्रः॥ छन्दः—१, ३ त्रिष्टुप्; २ पादनिचृत्त्रिष्टुप्; ४, ५ विराट्त्रिष्टुप्॥ स्वरः—धैवतः॥

अथाष्टादशो वर्गः॥ १८॥

तीव्रस्याभिवयसो अस्य पाहि सर्वरथा वि हरी इह मुञ्च।
इन्द्र मा त्वा यजमानासो अन्ये नि रीरमन्तुभ्यमिमे सुतासः॥ १॥
तुभ्यं सुतास्तुभ्यमु सोत्वासस्त्वां गिरः श्वात्र्या आ ह्वयन्ति।
इन्द्रेदमद्य सवनं जुषाणो विश्वस्य विद्वाँ इह पाहि सोमम्॥ २॥
य उशता मनसा सोममस्मै सर्वहृदा देवकामः सुनोति।
न गा इन्द्रस्तस्य परा ददाति प्रशस्तमिच्चारुमस्मै कृणोति॥ ३॥
अनुस्पष्टो भवत्येषो अस्य यो अस्मै रेवान्न सुनोति सोमम्।
निररत्नौ मघवा तं दधाति ब्रह्मद्विषो हन्त्यनानुदिष्टः॥ ४॥
अश्वायन्तो गव्यन्तो वाजयन्तो हवामहे त्वोपगन्तवा उ।
आभूषन्तस्ते सुमतौ नवायां वयमिन्द्र त्वा शुनं हुवेम॥ ५॥

[ १६१ ] एकषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—यक्ष्मनाशनः प्राजापत्यः॥ देवता—राजयक्ष्मघ्नम्॥ छन्दः—१, ४ भुरिक्त्रिष्टुप्; २ त्रिष्टुप्; ३ निचृत्त्रिष्टुप्; ५ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१-४ धैवतः; ५ गान्धारः॥

अथैकोनविंशो वर्गः॥ १९॥

मुञ्चामि त्वा हविषा जीवनाय कमज्ञातयक्ष्मादुत राजयक्ष्मात्।
ग्राहिर्जग्राह यदि वैतदेनं तस्या इन्द्राग्नी प्र मुमुक्तमेनम्॥ १॥
यदि क्षितायुर्यदि वा परेतो यदि मृत्योरन्तिकं नीत एव।
तमा हरामि निर्ऋतेरुपस्थादस्पार्षमेनं शतशारदाय॥ २॥
सहस्राक्षेण शतशारदेन शतायुषा हविषाहार्षमेनम्।
शतं यथेमं शरदो नयातीन्द्रो विश्वस्य दुरितस्य पारम्॥ ३॥
शतं जीव शरदो वर्धमानः शतं हेमन्ताञ्छतमु वसन्तान्।
शतमिन्द्राग्नी सविता बृहस्पतिः शतायुषा हविषेमं पुनर्दुः॥ ४॥



आहार्षं त्वाविदं त्वा पुनरागाः पुनर्नव।
सर्वाङ्ग सर्वं ते चक्षुः सर्वमायुश्च तेऽविदम्॥ ५॥

[ १६२ ] द्विषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—रक्षोहा ब्राह्मः॥ देवता—गर्भसंस्रावे प्रायश्चित्तम्॥ छन्दः—१, २, ४ निचृदनुष्टुप्; ३, ५, ६ अनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथ विंशो वर्गः॥ २०॥

ब्रह्मणाग्निः संविदानो रक्षोहा बाधतामितः।
अमीवा यस्ते गर्भं दुर्णामा योनिमाशये॥ १॥
यस्ते गर्भममीवा दुर्णामा योनिमाशये।
अग्निष्टं ब्रह्मणा सह निष्क्रव्यादमनीनशत्॥ २॥
यस्ते हन्ति पतयन्तं निषत्स्नुं यः सरीसृपम्।
जातं यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि॥ ३॥
यस्त ऊरू विहरत्यन्तरा दम्पती शये।
योनिं यो अन्तरारेळिह तमितो नाशयामसि॥ ४॥
यस्त्वा भ्राता पतिर्भूत्वा जारो भूत्वा निपद्यते।
प्रजां यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि॥ ५॥
यस्त्वा स्वप्नेन तमसा मोहयित्वा निपद्यते।
प्रजां यस्ते जिघांसति तमितो नाशयामसि॥ ६॥

[ १६३ ] त्रिषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—विवृहा काश्यपः॥ देवता—यक्ष्मघ्नम्॥ छन्दः—१, ६ अनुष्टुप्; २-५ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथैकविंशो वर्गः॥ २१॥

अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां कर्णाभ्यां छुबुकादधि।
यक्ष्मं शीर्षण्यं मस्तिष्काज्जिह्वाया वि वृहामि ते॥ १॥
ग्रीवाभ्यस्त उष्णिहाभ्यः कीकसाभ्यो अनूक्यात्।
यक्ष्मं दोषण्य१मंसाभ्यां बाहुभ्यां वि वृहामि ते॥ २॥

आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यो वनिष्ठोर्हृदयादधि ।
यक्ष्मं मतस्नाभ्यां यक्नः प्लाशिभ्यो वि वृहामि ते ॥ ३ ॥
ऊरुभ्यां ते अष्ठीवद्भ्यां पार्ष्णिभ्यां प्रपदाभ्याम् ।
यक्ष्मं श्रोणिभ्यां भासदाद्भंससो वि वृहामि ते ॥ ४ ॥
मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्ते नखेभ्यः ।
यक्ष्मं सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ते ॥ ५ ॥
अङ्गादङ्गाल्लोम्नोलोम्नो जातं पर्वणिपर्वणि ।
यक्ष्मं सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ते ॥ ६ ॥

### [ १६४ ] चतुःषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रचेताः ॥ देवता—दुःस्वप्नघ्नम् ॥ छन्दः—१ निचृदनुष्टुप्; २ अनुष्टुप्; ३ आर्चीभुरिक्त्रिष्टुप्; ४ विराडनुष्टुप्; ५ पङ्क्तिः ॥ स्वरः—१, २, ४ गान्धारः; ३ धैवतः; ५ पञ्चमः ॥

अथ द्वाविंशो वर्गः ॥ २२ ॥

अपेहि मनसस्पतेऽप क्राम परश्चर ।
परो निर्ऋत्या आ चक्ष्व बहुधा जीवतो मनः ॥ १ ॥
भद्रं वै वरं वृणते भद्रं युञ्जन्ति दक्षिणम् ।
भद्रं वैवस्वते चक्षुर्बहुत्रा जीवतो मनः ॥ २ ॥
यदाशसा निःशसाभिशसोपारिम जाग्रतो यत्स्वपन्तः ।
अग्निर्विश्वान्यप दुष्कृतान्यजुष्टान्यारे अस्मद्दधातु ॥ ३ ॥
यदिन्द्र ब्रह्मणस्पतेऽभिद्रोहं चरामसि ।
प्रचेता न आङ्गिरसो द्विषतां पात्वंहसः ॥ ४ ॥
अजैष्माद्यासनाम चाभूमानागसो वयम् ।
जाग्रत्स्वप्नः सङ्कल्पः पापो यं द्विष्मस्तं स ऋच्छतु यो नो द्वेष्टि तमृच्छतु ॥ ५ ॥

### [ १६५ ] पञ्चषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—कपोतो नैर्ऋतः ॥ देवता—कपोतापहतौ प्रायश्चित्तं वैश्वदेवम् ॥ छन्दः—१ स्वराट्त्रिष्टुप्; २, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; ४ भुरिक्त्रिष्टुप्; ५ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥



अथ त्रयोविंशो वर्गः ॥ २३ ॥

देवाः कपोत इषितो यदिच्छन्दूतो निर्ऋत्या इदमाजगाम ।
तस्मा अर्चाम कृणवाम निष्कृतिं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ १ ॥
शिवः कपोत इषितो नो अस्त्वनागा देवाः शकुनो गृहेषु ।
अग्निर्हि विप्रो जुषतां हविर्नः परि हेतिः पक्षिणी वृणक्तु ॥ २ ॥
हेतिः पक्षिणी न दभात्यस्मानाष्ट्र्यां पदं कृणुते अग्निधाने ।
शं नो गोभ्यश्च पुरुषेभ्यश्चास्तु मा नो हिंसीदिह देवाः कपोतः ॥ ३ ॥
यदुलूको वदति मोघमेतद्यत्कपोतः पदमग्नौ कृणोति ।
यस्य दूतः प्रहित एष एतत्तस्मै यमाय नमो अस्तु मृत्यवे ॥ ४ ॥
ऋचा कपोतं नुदत प्रणोदमिषं मदन्तः परि गां नयध्वम् ।
संयोपयन्तो दुरितानि विश्वा हित्वा न ऊर्जं प्र पतात्पतिष्ठः ॥ ५ ॥

### [ १६६ ] षट्षष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—ऋषभो वैराजः शाक्वरो वा ॥ देवता—सपत्नघ्नम् ॥ छन्दः—१, २ अनुष्टुप्; ३, ४ निचृदनुष्टुप्; ५ महापङ्क्तिः ॥ स्वरः—१-४ गान्धारः; ५ पञ्चमः ॥

अथ चतुर्विंशो वर्गः ॥ २४ ॥

ऋषभं मा समानानां सपत्नानां विषासहिम् ।
हन्तारं शत्रूणां कृधि विराजं गोपतिं गवाम् ॥ १ ॥
अहमस्मि सपत्नहेन्द्रइवारिष्टो अक्षतः ।
अधः सपत्ना मे पदोरिमे सर्वे अभिष्ठिताः ॥ २ ॥
अत्रैव वोऽपि नह्याम्युभे आर्त्नीइव ज्यया ।
वाचस्पते नि षेधेमान्यथा मदधरं वदान् ॥ ३ ॥
अभिभूरहमागमं विश्वकर्मेण धाम्ना ।
आ वश्चित्तमा वो व्रतमा वोऽहं समितिं ददे ॥ ४ ॥
योगक्षेमं व आदायाहं भूयासमुत्तम आ वो मूर्धानमक्रमीम् ।
अधस्पदान्म उद्वदत मण्डूका इवोदकान्मण्डूका उदकादिव ॥ ५ ॥

### [ १६७ ] सप्तषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—विश्वामित्रजमदग्नी ॥ देवता—१, २, ४ इन्द्रः; ३ लिङ्गोक्ताः ॥ छन्दः—१ आर्चीस्वराड्जगती; २, ४ विराड्जगती; ३ जगती ॥ स्वरः—निषादः ॥

अथ पञ्चविंशो वर्गः ॥ २५ ॥

तुभ्येदमिन्द्र परि षिच्यते मधु त्वं सुतस्य कलशस्य राजसि ।
त्वं रयिं पुरुवीरामु नस्कृधि त्वं तपः परितप्याजयः स्वः ॥ १ ॥
स्वर्जितं महि मन्दानमन्धसो हवामहे परि शक्रं सुताँ उप ।
इमं नो यज्ञमिह बोध्या गहि स्पृधो जयन्तं मघवानमीमहे ॥ २ ॥
सोमस्य राज्ञो वरुणस्य धर्मणि बृहस्पतेरनुमत्या उ शर्मणि ।
तवाहमद्य मघवन्नुपस्तुतौ धातर्विधातः कलशाँ अभक्षयम् ॥ ३ ॥
प्रसूतो भक्षमकरं चरावपि स्तोमं चेमं प्रथमः सूरिरुन्मृजे ।
सुते सातेन यद्यागमं वां प्रति विश्वामित्रजमदग्नी दमे ॥ ४ ॥

### [ १६८ ] अष्टषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अनिलो वातायनः ॥ देवता—वायुः ॥ छन्दः—१, ३ निचृत्त्रिष्टुप्; २, ४ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ षड्विंशो वर्गः ॥ २६ ॥

वातस्य नु महिमानं रथस्य रुजन्नेति स्तनयन्नस्य घोषः ।
दिविस्पृग्यात्यरुणानि कृण्वन्नुतो एति पृथिव्या रेणुमस्यन् ॥ १ ॥
सं प्रेरते अनु वातस्य विष्ठा ऐनं गच्छन्ति समनं न योषाः ।
ताभिः सयुक्सरथं देव ईयतेऽस्य विश्वस्य भुवनस्य राजा ॥ २ ॥
अन्तरिक्षे पथिभिरीयमानो न नि विशते कतमच्चनाहः ।
अपां सखा प्रथमजा ऋतावा क्व स्विज्जातः कुत आ बभूव ॥ ३ ॥
आत्मा देवानां भुवनस्य गर्भो यथावशं चरति देव एषः ।
घोषा इदस्य शृण्विरे न रूपं तस्मै वाताय हविषा विधेम ॥ ४ ॥

### [ १६९ ] एकोनसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—शबरः काक्षीवतः ॥ देवता—गावः ॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्; २, ४ त्रिष्टुप्; ३ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥



अथ सप्तविंशो वर्गः ॥ २७ ॥

मयोभूर्वातो अभि वातूस्रा ऊर्जस्वतीरोषधीरा रिशन्ताम् ।
पीवस्वतीर्जीवधन्याः पिबन्त्ववसाय पद्वते रुद्र मृळ ॥ १ ॥
याः सरूपा विरूपा एकरूपा यासामग्निरिष्ट्या नामानि वेद ।
या अङ्गिरसस्तपसेह चक्रुस्ताभ्यः पर्जन्य महि शर्म यच्छ ॥ २ ॥
या देवेषु तन्व१मैरयन्त यासां सोमो विश्वा रूपाणि वेद ।
ता अस्मभ्यं पयसा पिन्वमानाः प्रजावतीरिन्द्र गोष्ठे रिरीहि ॥ ३ ॥
प्रजापतिर्मह्यमेता रराणो विश्वैर्देवैः पितृभिः संविदानः ।
शिवाः सतीरुप नो गोष्ठमाकस्तासां वयं प्रजया सं सदेम ॥ ४ ॥

### [ १७० ] सप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—विभ्राट् सूर्यः ॥ देवता—सूर्यः ॥ छन्दः—१, ३ विराड्जगती; २ जगती; ४ आस्तारपङ्क्तिः ॥ स्वरः—१-३ निषादः; ४ पञ्चमः ॥

अथाष्टाविंशो वर्गः ॥ २८ ॥

विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविह्रुतम् ।
वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा वि राजति ॥ १ ॥
विभ्राड् बृहत्सुभृतं वाजसातमं धर्मन्दिवो धरुणे सत्यमर्पितम् ।
अमित्रहा वृत्रहा दस्युहन्तमं ज्योतिर्जज्ञे असुरहा सपत्नहा ॥ २ ॥
इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरुत्तमं विश्वजिद्धनजिदुच्यते बृहत् ।
विश्वभ्राड् भ्राजो महि सूर्यो दृश उरु पप्रथे सह ओजो अच्युतम् ॥ ३ ॥
विभ्राजञ्ज्योतिषा स्व१रगच्छो रोचनं दिवः ।
येनेमा विश्वा भुवनान्याभृता विश्वकर्मणा विश्वदेव्यावता ॥ ४ ॥

### [ १७१ ] एकसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—इटो भार्गवः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१ निचृद्गायत्री; २, ४ विराड्गायत्री; ३ पादनिचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथैकोनत्रिंशो वर्गः ॥ २९ ॥

त्वं त्यमिटतो रथमिन्द्र प्रावः सुतावतः । अशृणोः सोमिनो हवम् ॥ १ ॥
त्वं मखस्य दोधतः शिरोऽव त्वचो भरः । अगच्छः सोमिनो गृहम् ॥ २ ॥
त्वं त्यमिन्द्र मर्त्यमास्त्रबुध्नाय वेन्यम् । मुहुः श्रथ्ना मनस्यवे ॥ ३ ॥

त्वं त्यमिन्द्र सूर्यं पश्चा सन्तं पुरस्कृधि। देवानां चित्तिरो वशम्॥ ४॥

## [ १७२ ] द्विसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—संवर्तः॥ देवता—उषाः॥ छन्दः—द्विपदा विराट्॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ त्रिंशो वर्गः॥ ३०॥

आ याहि वनसा सह गावः सचन्त वर्तनिं यदूधभिः॥ १॥
आ याहि वस्व्या धिया मंहिष्ठो जारयन्मखः सुदानुभिः॥ २॥
पितुभृतो न तन्तुमित्सुदानवः प्रति दध्मो यजामसि ॥ ३॥
उषा अप स्वसुस्तमः सं वर्तयति वर्तनिं सुजातता ॥ ४॥

## [ १७३ ] त्रिसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—ध्रुवः॥ देवता—राज्ञःस्तुतिः॥ छन्दः—१, ३-५ अनुष्टुप्; २ भुरिगनुष्टुप्; ६ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथैकत्रिंशो वर्गः॥ ३१॥

आ त्वाहार्षमन्तरभूर्ध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः ।
विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद्राष्ट्रमधि भ्रशत्॥ १॥
इहैवैधि माप च्योष्ठाः पर्वतइवाविचाचलिः।
इन्द्रइवेह ध्रुवस्तिष्ठेह राष्ट्रमु धारय ॥ २॥
इममिन्द्रो अदीधरद् ध्रुवं ध्रुवेण हविषा ।
तस्मै सोमो अधि ब्रवत्तस्मा उ ब्रह्मणस्पतिः॥ ३॥
ध्रुवा द्यौर्ध्रुवा पृथिवी ध्रुवासः पर्वता इमे ।
ध्रुवं विश्वमिदं जगद् ध्रुवो राजा विशामयम्॥ ४॥
ध्रुवं ते राजा वरुणो ध्रुवं देवो बृहस्पतिः ।
ध्रुवं त इन्द्रश्चाग्निश्च राष्ट्रं धारयतां ध्रुवम् ॥ ५॥
ध्रुवं ध्रुवेण हविषाभि सोमं मृशामसि ।
अथो त इन्द्रः केवलीर्विशो बलिहृतस्करत्॥ ६॥

## [ १७४ ] चतुःसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अभीवर्तः॥ देवता—राज्ञःस्तुतिः॥ छन्दः—१, ५ निचृदनुष्टुप् २, ३ विराडनुष्टुप्; ४ पादनिचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥



अथ द्वात्रिंशो वर्गः॥ ३२॥

अभीवर्तेन हविषा येनेन्द्रो अभिवावृते ।
तेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेऽभि राष्ट्राय वर्तय ॥ १॥
अभिवृत्य सपत्नानभि या नो अरातयः ।
अभि पृतन्यन्तं तिष्ठाभि यो न इरस्यति ॥ २॥
अभि त्वा देवः सविताभि सोमो अवीवृतत्।
अभि त्वा विश्वा भूतान्यभीवर्तो यथाससि॥ ३॥
येनेन्द्रो हविषा कृत्व्यभवद् द्युम्न्युत्तमः ।
इदं तदक्रि देवा असपत्नः किलाभुवम् ॥ ४॥
असपत्नः सपत्नहाभिराष्ट्रो विषासहिः ।
यथाहमेषां भूतानां विराजानि जनस्य च ॥ ५॥

## [ १७५ ] पञ्चसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—ऊर्ध्वग्रावार्बुदः॥ देवता—ग्रावाणः॥ छन्दः—१, २, ४ गायत्री; ३ विराड्गायत्री॥ स्वरः—षड्जः॥

अथ त्रयस्त्रिंशो वर्गः॥ ३३॥

प्र वो ग्रावाणः सविता देवः सुवतु धर्मणा। धूर्षु युज्यध्वं सुनुत॥ १॥
ग्रावाणो अप दुच्छुनामप सेधत दुर्मतिम्। उस्राः कर्तन भेषजम्॥ २॥
ग्रावाण उपरेष्वा महीयन्ते सजोषसः। वृष्णो दधतो वृष्ण्यम्॥ ३॥
ग्रावाणः सविता नु वो देवः सुवतु धर्मणा। यजमानाय सुन्वते॥ ४॥

## [ १७६ ] षट्सप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सूनुरार्भवः॥ देवता—१ ऋभवः; २-४ अग्निः॥ छन्दः—१, ४ विराडनुष्टुप्; २ निचृद्गायत्री; ३ अनुष्टुप्॥ स्वरः—१, ३, ४ गान्धारः; २ षड्जः॥

अथ चतुस्त्रिंशो वर्गः॥ ३४॥

प्र सूनव ऋभूणां बृहन्नवन्त वृजना ।
क्षामा ये विश्वधायसोऽश्नन्धेनुं न मातरम् ॥ १॥
प्र देवं देव्या धिया भरता जातवेदसम् ।
हव्या नो वक्षदानुषक् ॥ २॥
अयमु ष्य प्र देवयुर्होता यज्ञाय नीयते ।
रथो न योरभीवृतो घृणीवाञ्चेतति त्मना ॥ ३॥

अयमग्निरुरुष्यत्यमृतादिव जन्मनः ।
सहसश्चित्सहीयान्देवो जीवातवे कृतः ॥ ४ ॥

[ १७७ ] सप्तसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—पतङ्गः प्राजापत्यः ॥ देवता—मायाभेदः ॥ छन्दः—१ जगती; २ विराट्त्रिष्टुप्;
३ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१ निषादः; २, ३ धैवतः ॥

अथ पञ्चत्रिंशो वर्गः ॥ ३५ ॥

पतङ्गमक्तमसुरस्य मायया हृदा पश्यन्ति मनसा विपश्चितः ।
समुद्रे अन्तः कवयो वि चक्षते मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः ॥ १ ॥
पतङ्गो वाचं मनसा बिभर्ति तां गन्धर्वोऽवदद्गर्भे अन्तः ।
तां द्योतमानां स्वर्यं मनीषामृतस्य पदे कवयो नि पान्ति ॥ २ ॥
अपश्यं गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम् ।
स सध्रीचीः स विषूचीर्वसान आ वरीवर्ति भुवनेष्वन्तः ॥ ३ ॥

[ १७८ ] अष्टसप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अरिष्टनेमिस्ताक्ष्यः ॥ देवता—ताक्ष्यः ॥ छन्दः—१ विराट्त्रिष्टुप्;
२ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ षट्त्रिंशो वर्गः ॥ ३६ ॥

त्यमू षु वाजिनं देवजूतं सहावानं तरुतारं रथानाम् ।
अरिष्टनेमिं पृतनाजमाशुं स्वस्तये ताक्ष्यमिहा हुवेम ॥ १ ॥
इन्द्रस्येव रातिमाजोहुवानाः स्वस्तये नावमिवा रुहेम ।
उर्वी न पृथ्वी बहुले गभीरे मा वामेतौ मा परेतौ रिषाम ॥ २ ॥
सद्यश्चिद्यः शवसा पञ्च कृष्टीः सूर्य इव ज्योतिषापस्ततान ।
सहस्रसाः शतसा अस्य रंहिर्न स्मा वरन्ते युवतिं न शर्याम् ॥ ३ ॥

[ १७९ ] एकोनाशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१ शिबिरौशीनरः; २ प्रतर्दनः काशिराजः; ३ वसुमना रौहिदश्वः ॥ देवता—इन्द्रः ॥
छन्दः—१ निचृदनुष्टुप्; २ निचृत्त्रिष्टुप्; ३ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—१ गान्धारः; २, ३ धैवतः ॥

अथ सप्तत्रिंशो वर्गः ॥ ३७ ॥

उत्तिष्ठताव पश्यतेन्द्रस्य भागमृत्वियम् ।
यदि श्रातो जुहोतन यद्यश्रातो ममत्तन ॥ १ ॥



श्रातं हविरो ष्विन्द्र प्र याहि जगाम सूरो अध्वनो विमध्यम् ।
परि त्वासते निधिभिः सखायः कुलपा न व्राजपतिं चरन्तम् ॥ २ ॥
श्रातं मन्य ऊधनि श्रातमग्नौ सुश्रातं मन्ये तदृतं नवीयः ।
माध्यन्दिनस्य सवनस्य दध्नः पिबेन्द्र वज्रिन्पुरुकृज्जुषाणः ॥ ३ ॥

[ १८० ] अशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—जयः ॥ देवता—इन्द्रः ॥ छन्दः—१, २ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथाष्टात्रिंशो वर्गः ॥ ३८ ॥

प्र ससाहिषे पुरुहूत शत्रूञ्ज्येष्ठस्ते शुष्म इह रातिरस्तु ।
इन्द्रा भर दक्षिणेना वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम् ॥ १ ॥
मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत आ जगन्था परस्याः ।
सृकं संशाय पविमिन्द्र तिग्मं वि शत्रून्ताळ्हि वि मृधो नुदस्व ॥ २ ॥
इन्द्र क्षत्रमभि वाममोजोऽजायथा वृषभ चर्षणीनाम् ।
अपानुदो जनममित्रयन्तमुरुं देवेभ्यो अकृणोरु लोकम् ॥ ३ ॥

[ १८१ ] एकाशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—१ प्रथो वासिष्ठः; २ सप्रथो भारद्वाजः; ३ घर्मः सौर्यः ॥ देवता—विश्वे देवाः ॥
छन्दः—१ निचृत्त्रिष्टुप्; २ त्रिष्टुप्; ३ पादनिचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथैकोनचत्वारिंशो वर्गः ॥ ३९ ॥

प्रथश्च यस्य सप्रथश्च नामानुष्टुभस्य हविषो हविर्यत् ।
धातुर्द्युतानात्सवितुश्च विष्णो रथन्तरमा जभारा वसिष्ठः ॥ १ ॥
अविन्दन्ते अतिहितं यदासीद्यज्ञस्य धाम परमं गुहा यत् ।
धातुर्द्युतानात्सवितुश्च विष्णोर्भरद्वाजो बृहदा चक्रे अग्नेः ॥ २ ॥
तेऽविन्दन्मनसा दीध्याना यजुः ष्कन्नं प्रथमं देवयानम् ।
धातुर्द्युतानात्सवितुश्च विष्णोरा सूर्यादभरन्घर्ममेते ॥ ३ ॥

[ १८२ ] द्व्यशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—तपुर्मूर्धा बार्हस्पत्यः ॥ देवता—बृहस्पतिः ॥ छन्दः—१ भुरिक्त्रिष्टुप्;
२ विराट्त्रिष्टुप्; ३ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथ चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४० ॥

बृहस्पतिर्नयतु दुर्गहा तिरः पुनर्नेषदघशंसाय मन्म ।
क्षिपदशस्तिमप दुर्मतिं हन्नथा करद्यजमानाय शं योः ॥ १ ॥

नराशंसो नोऽवतु प्रयाजे शं नो अस्त्वनुयाजो हवेषु ।
क्षिपदशस्तिमप दुर्मतिं हन्नथा करद्यजमानाय शं योः ॥ २ ॥
तपुर्मूर्धा तपतु रक्षसो ये ब्रह्मद्विषः शरवे हन्तवा उ ।
क्षिपदशस्तिमप दुर्मतिं हन्नथा करद्यजमानाय शं योः ॥ ३ ॥

[ १८३ ] त्र्यशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—प्रजावान्प्राजापत्यः ॥ देवता—अन्वृचं यजमानयजमानपत्नीहोत्राशिषः ॥
छन्दः—१ त्रिष्टुप्; २, ३ विराट्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः—धैवतः ॥

अथैकचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४१ ॥

अपश्यं त्वा मनसा चेकितानं तपसो जातं तपसो विभूतम् ।
इह प्रजामिह रयिं रराणः प्र जायस्व प्रजया पुत्रकाम ॥ १ ॥
अपश्यं त्वा मनसा दीध्यानां स्वायां तनू ऋत्व्ये नाधमानाम् ।
उप मामुच्चा युवतिर्बभूयाः प्र जायस्व प्रजया पुत्रकामे ॥ २ ॥
अहं गर्भमदधामोषधीष्वहं विश्वेषु भुवनेष्वन्तः ।
अहं प्रजा अजनयं पृथिव्यामहं जनिभ्यो अपरीषु पुत्रान् ॥ ३ ॥

[ १८४ ] चतुरशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—त्वष्टा गर्भकर्ता विष्णुर्वा प्राजापत्यः ॥ देवताः—लिङ्गोक्ताः ( गर्भार्थाशीः ) ॥
छन्दः—१, २ अनुष्टुप्; ३ निचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः—गान्धारः ॥

अथ द्विचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४२ ॥

विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु ।
आ सिञ्चतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते ॥ १ ॥
गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति ।
गर्भं ते अश्विनौ देवावा धत्तां पुष्करस्रजा ॥ २ ॥
हिरण्ययी अरणी यं निर्मन्थतो अश्विना ।
तं ते गर्भं हवामहे दशमे मासि सूतवे ॥ ३ ॥

[ १८५ ] पञ्चाशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सत्यधृतिर्वारुणिः ॥ देवता—अदितिः ( स्वस्त्ययनम् ) ॥ छन्दः—१, ३ विराड्गायत्री;
२ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ त्रिचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४३ ॥

महि त्रीणामवोऽस्तु द्युक्षं मित्रस्यार्यम्णः । दुराधर्षं वरुणस्य ॥ १ ॥



नहि तेषाममा चन नाध्वसु वारणेषु । ईशे रिपुरघशंसः ॥ २ ॥
यस्मै पुत्रासो अदितेः प्र जीवसे मर्त्याय । ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ॥ ३ ॥

[ १८६ ] षडशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—उलो वातायनः ॥ देवता—वायुः ॥ छन्दः—१, २ गायत्री;
३ निचृद्गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ चतुश्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४४ ॥

वात आ वातु भेषजं शंभु मयोभु नो हृदे । प्र ण आयूंषि तारिषत् ॥ १ ॥
उत वात पितासि न उत भ्रातोत नः सखा । स नो जीवातवे कृधि ॥ २ ॥
यददो वात ते गृहे३ऽमृतस्य निधिर्हितः । ततो नो देहि जीवसे ॥ ३ ॥

[ १८७ ] सप्ताशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—वत्स आग्नेयः ॥ देवता—अग्निः ॥ छन्दः—१ निचृद्गायत्री;
२-५ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ पञ्चचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४५ ॥

प्राग्नये वाचमीरय वृषभाय क्षितीनाम् । स नः पर्षदति द्विषः ॥ १ ॥
यः परस्याः परावतस्तिरो धन्वातिरोचते । स नः पर्षदति द्विषः ॥ २ ॥
यो रक्षांसि निजूर्वति वृषा शुक्रेण शोचिषा । स नः पर्षदति द्विषः ॥ ३ ॥
यो विश्वाभि विपश्यति भुवना सं च पश्यति । स नः पर्षदति द्विषः ॥ ४ ॥
यो अस्य पारे रजसः शुक्रो अग्निरजायत । स नः पर्षदति द्विषः ॥ ५ ॥

[ १८८ ] अष्टाशीत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—श्येन आग्नेयः ॥ देवता—अग्निर्जातवेदाः ॥ छन्दः—गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ षट्चत्वारिंशो वर्गः ॥ ४६ ॥

प्र नूनं जातवेदसमश्वं हिनोत वाजिनम् । इदं नो बर्हिरासदे ॥ १ ॥
अस्य प्र जातवेदसो विप्रवीरस्य मीळ्हुषः । महीमियर्मि सुष्टुतिम् ॥ २ ॥
या रुचो जातवेदसो देवत्रा हव्यवाहनीः । ताभिर्नो यज्ञमिन्वतु ॥ ३ ॥

[ १८९ ] एकोननवत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—सार्पराज्ञी ॥ देवता—सार्पराज्ञी सूर्यो वा ॥ छन्दः—१ निचृद्गायत्री;
२ विराड्गायत्री; ३ गायत्री ॥ स्वरः—षड्जः ॥

अथ सप्तचत्वारिंशो वर्गः ॥ ४७ ॥

आयं गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥ १ ॥

अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती। व्यख्यन्महिषो दिवम्॥ २॥
त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतङ्गाय धीयते। प्रति वस्तोरह द्युभिः॥ ३॥

## [ १९० ] नवत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—अघमर्षणो माधुच्छन्दसः॥ देवता—भाववृत्तम्॥ छन्दः—१ विराडनुष्टुप्; २ अनुष्टुप्; ३ पादनिचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—गान्धारः॥

अथाष्टचत्वारिंशो वर्गः॥ ४८॥

ऋतं च सत्यं चाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत ।
ततो रात्र्यजायत ततः समुद्रो अर्णवः ॥ १ ॥
समुद्रादर्णवादधि संवत्सरो अजायत ।
अहोरात्राणि विदधद्विश्वस्य मिषतो वशी ॥ २ ॥
सूर्याचन्द्रमसौ धाता यथापूर्वमकल्पयत् ।
दिवं च पृथिवीं चान्तरिक्षमथो स्वः ॥ ३ ॥

## [ १९१ ] एकनवत्युत्तरशततमं सूक्तम्

ऋषिः—संवननः॥ देवता—१ अग्निः; २-४ संज्ञानम्॥ छन्दः—१ विराडनुष्टुप्; २ अनुष्टुप्; ३ त्रिष्टुप्; ४ निचृदनुष्टुप्॥ स्वरः—१, २, ४ गान्धारः; ३ धैवतः॥

अथैकोनपञ्चाशो वर्गः॥ ४९॥

संसमिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वान्यर्य आ ।
इळस्पदे समिध्यसे स नो वसून्या भर ॥ १ ॥
सं गच्छध्वं सं वदध्वं सं वो मनांसि जानताम् ।
देवा भागं यथा पूर्वे संजानाना उपासते ॥ २ ॥
समानो मन्त्रः समितिः समानी समानं मनः सह चित्तमेषाम्।
समानं मन्त्रमभि मन्त्रये वः समानेन वो हविषा जुहोमि॥ ३॥
समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः ।
समानमस्तु वो मनो यथा वः सुसहासति ॥ ४ ॥

इत्यष्टमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः॥
इति दशमं मण्डलम्॥
इति ऋग्वेदसंहिता॥



ओ३म्

# ऋग्वेद-मन्त्रानुक्रम-सूची


| | |
|---|---|
| अकर्म ते स्वपसो | ४.२.१९ |
| अकर्मा दस्युरभि | १०.२२.८ |
| अकारि त इन्द्र | १.६३.९ |
| अकारि ब्रह्म | ४.६.११ |
| अकारि वामन्धसो | ६.६३.३ |
| अक्रन्ददग्निः स्तनयन् | १०.४५.४ |
| अक्रविहस्ता सुकृते | ५.६२.६ |
| अक्रान्त्समुद्रः प्रथमे | ९.९७.४० |
| अक्रो न बभ्रिः | ३.१.१२ |
| अक्षण्वन्तः कर्णवन्तः | १०.७१.७ |
| अक्षन्नमीमदन्त ह्यव | १.८२.२ |
| अक्षानहो नह्यतनोत | १०.५३.७ |
| अक्षास इदङ्कुशिनः | १०.३४.७ |
| अक्षितोतिः सनेदिमं | १.५.९ |
| अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां | १०.१६३.१ |
| अक्षेत्रवित्क्षेत्रविदं | १०.३२.७ |
| अक्षैर्मा दीव्यः | १०.३४.१३ |
| अक्षोदयच्छवसा क्षाम | ४.१९.४ |
| अक्षो न चक्र्योः | ६.२४.३ |
| अक्ष्णश्चिद्गातुवित्तरा | ८.२५.९ |
| अगच्छतं कृपमाणं | १.११९.८ |
| अगच्छदु विप्रतमः | ३.३१.७ |
| अगन्निन्द्र श्रवो बृहत् | ३.३७.१० |
| अगन्म महा नमसा | ७.१२.१ |
| अगव्यूति क्षेत्रमागन्म | ६.४७.२० |
| अगस्त्यः खनमानः | १.१७९.६ |
| अगस्त्यस्य नद्भ्यः | १०.६०.६ |
| अगोरुधाय गविषे | ८.२४.२० |
| अग्न आ याहि | ६.१६.१० |
| अग्न आ याह्यग्निभिः | ८.६०.१ |
| अग्न आयूंषि पवसे | ९.६६.१९ |
| अग्न इळा समिध्यसे | ३.२४.२ |
| अग्न इन्द्र वरुण | ५.४६.२ |
| अग्न इन्द्रश्च दाशुषो | ३.२५.४ |
| अग्न ओजिष्ठमा | ५.१०.१ |
| अग्नये ब्रह्म ऋभवः | १०.८०.७ |
| अग्ना यो मर्त्यो | ६.१४.१ |
| अग्निनाग्निः समिध्यते | १.१२.६. |
| अग्निना तुर्वशं यदुं | १.३६.१८ |
| अग्निना रयिमश्नवत् | १.१.३ |
| अग्निनेन्द्रेण वरुणेन | ८.३५.१ |
| अग्निमग्निं वःसमिधा | ६.१५.६ |
| अग्निमग्निं वो अध्रिगुं | ८.६०.१७ |
| अग्निमग्निं हवीमभिः | १.१२.२ |
| अग्निमच्छा देवयतां | ५.१.४ |
| अग्निमस्तोश्यृग्मियं | ८.३९.१ |
| अग्निमिन्धानो मनसा | ८.१०२.२२ |
| अग्निमीळिष्वावसे | ८.७१.१४ |
| अग्निमीळेन्यं कविम् | ५.१४.५ |
| अग्निमीळे पुरोहितम् | १.१.१ |
| अग्निमीळे भुजां | १०.२०.२ |
| अग्निमुक्थैर्ऋषयः | १०.८०.५ |
| अग्निमुषसमश्विना | ३.२०.१ |
| अग्निरत्रिं भरद्वाजम् | १०.१५०.५ |
| अग्निरप्सामृतीषहं | ६.१४.४ |
| अग्निरस्मि जन्मना | ३.२६.७ |
| अग्निरिद्धि प्रचेता | ६.१४.२ |
| अग्निरिन्द्रो वरुणो | १०.६५.१ |
| अग्निरिव मन्यो | १०.८४.२ |
| अग्निरिषां सख्ये ददातु | ८.७१.१३ |
| अग्निरीशे बृहतः क्षत्रियस्य | ४.१२.३ |
| अग्निरीशे बृहतो अध्वरस्य | ७.११.४ |
| अग्निरीशे वसव्यस्य | ४.५५.८ |
| अग्निरुक्थे पुरोहितः | ८.२७.१ |
| अग्निर्ऋषिः पवमानः | ९.६६.२० |
| अग्निर्जज्ञे जुह्वा३ रेजमानः | ३.३१.३ |
| अग्निर्जागारः तमृचः | ५.४४.१५ |
| अग्निर्जाता देवानां | ८.३९.६ |
| अग्निर्जातो अथर्वणः | १०.२१.५ |
| अग्निर्जातो अरोचतः | ५.१४.४ |
| अग्निर्जुषत नो गिरः | ५.१३.३ |
| अग्निर्ददाति सत्पतिं | ५.२५.६ |
| अग्निर्दाद् द्रविणं | १०.८०.४ |
| अग्निर्देवेभिर्मनुषश्च | ३.३.६ |
| अग्निर्देवेषु राजति | ५.२५.४ |
| अग्निर्देवेषु संवसुः | ८.३९.७ |
| अग्निर्देवो देवानामभवत् | १०.१५०.४ |
| अग्निर्द्यावापृथिवी | ३.२५.३ |
| अग्निर्धिया स चेतति | ३.११.३ |
| अग्निर्न ये भ्राजसा | १०.७८.२ |
| अग्निर्न यो वन आ | ९.८८.५ |
| अग्निर्न शुष्कं वनं | ६.१८.१० |
| अग्निर्नेता भगइव | ३.२०.४ |
| अग्निर्नो यज्ञमुप वेतु | ५.११.४ |
| अग्निर्मूर्धा दिवः | ८.४४.१६ |
| अग्निर्वव्रे सुवीर्यम् | १.३६.१७ |
| अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत् | ६.१६.३४ |
| अग्निर्ह त्यं जरतः | १०.८०.३ |
| अग्निर्ह नाम धायि | १०.११५.२ |
| अग्निर्हि जानि पूर्व्यः | ८.७.३६ |
| अग्निर्हि वाजिनं | ५.६.३ |
| अग्निर्हि विद्मना | ६.१४.५ |
| अग्निर्होता कविक्रतुः | १.१.५ |
| अग्निर्होता गृहपतिः | ६.१५.१३ |
| अग्निर्होता दास्वतः | ५.९.२ |
| अग्निर्होता नो अध्वरे | ४.१५.१ |
| अग्निर्होता न्यसीदत् | ५.१.६ |
| अग्निर्होता पुरोहितो | ३.११.१ |
| अग्निश्च यन्मरुतो | ५.६०.७ |
| अग्निश्रियो मरुतो | ३.२६.५ |
| अग्निष्वात्ताः पितरः | १०.१५.११ |
| अग्निस्तिग्मेन शोचिषा | ६.१६.२८ |
| अग्निस्तुविश्रवस्तमं | ५.२५.५ |
| अग्निस्त्रीणि त्रिधातूनि | ८.३९.९ |
| अग्निं घृतेन वावृधुः | ५.१४.६ |
| अग्निं तं मन्ये यो | ५.६.१ |
| अग्निं दूतं पुरो | ८.४४.३ |
| अग्निं दूतं प्रति | १.१६१.३ |
| अग्निं दूतं वृणीमहे | १.१२.१ |
| अग्निं देवासो अग्रियं | ६.१६.४८ |
| अग्निं देवासो मानुषीषु | २.४.३ |
| अग्निं द्वेषो योतवै नो | ८.७१.१५ |
| अग्निं धीभिर्मणीषिणः | ८.४३.१९ |
| अग्निं न मा मथितं | ८.४८.६ |

| | |
|---|---|
| अग्निं नरो दीधितिभि: | ७.१.१ |
| अग्निं मन्द्रं पुरुप्रियं | ८.४३.३१ |
| अग्निं मन्ये पितरम् | १०.७.३ |
| अग्निं यन्तुरम् | ३.२७.११ |
| अग्निं वर्धन्तु नो गिर: | ३.१०.६ |
| अग्निं व: पूर्व्यं गिरा | ८.३१.१४ |
| अग्निं व: पूर्व्यं हुवे | ८.२३.७ |
| अग्निं विश ईळते | १०.८०.६ |
| अग्निं विश्वा अभि | १.७१.७ |
| अग्निं विश्वायुवेपसं | ८.४३.२५ |
| अग्निं वो देवमग्निभि: | ७.३.१ |
| अग्निं वो देवयज्यया | ८.७१.१२ |
| अग्निं वो वृधन्तं | ८.१०२.७ |
| अग्निं सुदीतिं सुदृशं | ३.१७.४ |
| अग्निं सुम्नाय दधिरे | ३.२.५ |
| अग्निं सनूं सनश्रुतं | ३.११.४ |
| अग्निं सूनूं सहसो | ८.७१.११ |
| अग्निं स्तोमेन योधय | ५.१४.१ |
| अग्निं हिन्वन्तु नो | १०.१५६.१ |
| अग्निं होतारमीळते | १.१२८.८ |
| अग्निं होतारं प्र वृणे | ३.१९.१ |
| अग्निं होतारं मन्ये | १.१२७.१ |
| अग्नि: पूर्वेभिर्ऋषिभि: | १.१.२ |
| अग्नि: प्रत्नेन मन्मना | ८.४४.१२ |
| अग्नि: शुचिव्रततम: | ८.४४.२१ |
| अग्नि: सनोति वीर्याणि | ३.२५.२ |
| अग्नि: सप्तिं वाजं | १०.८०.१ |
| अग्नीपर्जन्याववतं | ६.५२.१६ |
| अग्नी रक्षांसि सेधति | ७.१५.१० |
| अग्नीषोमा चेति तद् | १.९३.४ |
| अग्नीषोमा पिपृतम् | १.९३.१२ |
| अग्नीषोमा य आहुतिं | १.९३.३ |
| अग्नीषोमा यो अद्य वां | १.९३.२ |
| अग्नीषोमावनेन | १.९३.१० |
| अग्नीषोमाविमं | १.९३.१ |
| अग्नीषोमाविमानि नो | १.९३.११ |
| अग्नीषोमा वृषणा | १०.६६.७ |
| अग्नीषोमा सवेदसा | १.९३.९ |
| अग्नीषोमा हविष: | १.९३.७ |
| अग्ने अच्छा वदेह न: | १०.१४१.१ |
| अग्ने अपां समिध्यसे | ३.२५.५ |
| अग्ने कदा त आनुषक् | ४.७.२ |
| अग्ने कविर्वेधा असि | ८.६०.३ |

| | |
|---|---|
| अग्ने केतुर्विशामसि | १०.१५६.५ |
| अग्ने घृतस्य धीतिभि: | ८.१०२.१६ |
| अग्ने चिकिद्ध्यस्य | ५.२२.४ |
| अग्ने जरस्व स्वपत्य | ३.३.७ |
| अग्ने जरितर्विश्पति: | ८.६०.१९ |
| अग्ने जुषस्व नो हवि: | ३.२८.१ |
| अग्ने जुषस्व प्रति | १.१४४.७ |
| अग्ने तमद्याश्वं न | ४.१०.१ |
| अग्ने तव त्यदुक्थ्यम् | १.१०५.१३ |
| अग्ने तव त्ये अजर | ८.२३.११ |
| अग्ने तव श्रवो | १०.१४०.१ |
| अग्ने तृतीये सवने हि | ३.२८.५ |
| अग्ने त्री ते वाजिना | ३.२०.२ |
| अग्ने त्वचं यातुधानस्य | १०.८७.५ |
| अग्ने त्वमस्मद्युयोधि | १.१८९.३ |
| अग्ने त्वं नो अन्तम: | ५.२४.१ |
| अग्ने त्वं पारया नव्य: | १.१८९.२ |
| अग्ने त्वं यशा | ८.२३.३० |
| अग्ने दा दाशुषे | ३.२४.५ |
| अग्ने दिव: सूनुरसि | ३.२५.१ |
| अग्ने दिवो अर्णमच्छा | ३.२२.३ |
| अग्ने देवाँ इहा वह जज्ञान: | १.१२.३ |
| अग्ने देवाँ इहा वह सादया | १.१५.४ |
| अग्ने द्युम्नेन जागृवे | ३.२४.३ |
| अग्ने धृतव्रताय ते | ८.४४.२५ |
| अग्ने नक्षत्रमजरं | १०.१५६.४ |
| अग्ने नय सुपथा | १.१८९.१ |
| अग्ने नि पाहि नस्त्वं | ८.४४.११ |
| अग्ने नेमिरराँइव | ५.१३.६ |
| अग्ने पत्नीरिहा वह | १.२२.९ |
| अग्ने पवस्व स्वपा: | ९.६६.२१ |
| अग्ने पावक रोचिषा | ५.२६.१ |
| अग्ने पूर्वा अनूषसो | १.४४.१० |
| अग्ने बाधस्व वि | १०.९८.१२ |
| अग्ने भव सुषमिधा | ७.१७.१ |
| अग्ने भूरीणि तव | ३.२०.३ |
| अग्ने भ्रात: सहस्कृत | ८.४३.१६ |
| अग्ने मन्मानि तुभ्यं कं | ८.३९.३ |
| अग्ने मन्युं प्रतिनुदन् | १०.१२८.६ |
| अग्ने मरुद्भि: शुभयद्भि: | ५.६०.८ |
| अग्ने माकिष्टे देवस्य | ८.७१.८ |
| अग्ने मळ महाँ असि | ४.९.१ |
| अग्ने यजस्व हविषा | २.९.४ |

| | |
|---|---|
| अग्ने यजिष्ठो अध्वरे | ३.१०.७ |
| अग्ने यत्ते दिवि वर्च: | ३.२२.२ |
| अग्ने यदद्य विशो | ६.१५.१४ |
| अग्ने यं यज्ञमध्वरं | १.१.४ |
| अग्ने याहि दूत्यं | ७.९.५ |
| अग्ने याहि सुशस्तिभि: | ८.२३.६ |
| अग्ने युक्ष्वा हि ये | ६.१६.४३ |
| अग्ने रक्षा णो | ७.१५.१३ |
| अग्नेरप्रस: समिदस्तु | १०.८०.२ |
| अग्नेरिन्द्रस्य सोमस्य | २.८.६ |
| अग्नेर्गायत्र्यभवत् | १०.१३०.४ |
| अग्नेर्वर्म परिगोभि: | १०.१६.७ |
| अग्नेर्वयं प्रथमस्यामृतानां | १.२४.२ |
| अग्ने वाजस्य गोमत: | १.७९.४ |
| अग्ने विवस्वदुषस: | १.४४.१ |
| अग्ने विश्वानि वार्या | ३.११.९ |
| अग्ने विश्वेभि: स्वनीक | ६.१५.१६ |
| अग्ने विश्वेभिरग्निभि: | ३.२४.४ |
| अग्ने विश्वेभिरा गहि | ५.२६.४ |
| अग्ने वीहि पुरोळाशं | ३.२८.३ |
| अग्ने वीहि हविषा | ७.१७.३ |
| अग्ने वृधान आहुतिं | ३.२८.६ |
| अग्ने शकेम ते वयं | ३.२७.३ |
| अग्ने शर्धन्तमा गणं | ५.५६.१ |
| अग्ने शर्ध महते सौभगाय | ५.२८.३ |
| अग्ने शुक्रेण शोचिषा | १.१२.१२ |
| अग्ने शुक्रेण शोचिषोरु | १०.२१.८ |
| अग्ने स क्षेषदृतपा | ६.३.१ |
| अग्ने सहन्तमा भर | ५.२३.१ |
| अग्ने सहस्व पृतना | ३.२४.१ |
| अग्ने सुखतमे रथे | १.१३.४ |
| अग्ने सुतस्य पीतये | ५.५१.१ |
| अग्ने स्तोमं जुषस्व | ८.४४.२ |
| अग्ने हंसि न्यत्रिणं | १०.११८.१ |
| अग्ने: पूर्वे भ्रातरो | १०.५१.६ |
| अग्ने: स्तोमं मनामहे | ५.१३.२ |
| अग्रं पिबा मधूनां | ४.४६.१ |
| अग्रेगो राजाप्यस्त | ९.८६.४५ |
| अग्रे बृहन्नुषसामूर्ध्वो | १०.१.१ |
| अग्रे सिन्धूनां पवमान: | ९.८६.१२ |
| अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधि | १०.८५.४४ |
| अघ्नते विष्णवे वयं | ८.२५.१२ |
| अङ्गादङ्गाल्लोम्नो | १०.१६३.६ |





| | |
|---|---|
| अङ्गिरसो न: पितर: | १०.१४.६ |
| अङ्गिरस्वन्ता उत विष्णु | ८.३५.१४ |
| अङ्गिरोभिरा गहि | १०.१४.५ |
| अचिकित्वाञ्चिकितुष: | १.१६४.६ |
| अचिक्रदद् वृषा हरि: | ९.२.६ |
| अचित्ती यच्चकृमा | ४.५४.३ |
| अचेति दस्रा व्युना | १.१३९.४ |
| अचेति दिवो दुहिता | ७.७८.४ |
| अचेत्यग्निश्चिकितु: | ८.५६.५ |
| अचोदसो नो धन्वन्तु | ९.७९.१ |
| अच्छ ऋषे मारुतं | ५.५२.१४ |
| अच्छा कविं नृमणो | ४.१६.९ |
| अच्छा कोशं मधु: | ९.६६.११ |
| अच्छा गिरो मतयो | ७.१०.३ |
| अच्छा च त्वैना नमसा | ८.२१.६ |
| अच्छा न: शीरशोचिषं | ८.७१.१० |
| अच्छा नृचक्षा असरत् | ९.९२.२ |
| अच्छा नो अङ्गिरस्तमं | ८.२३.१० |
| अच्छा नो मित्रमहो देव | ६.२.११ |
| | ६.१४.६ |
| अच्छा नो याह्या | ६.१६.४४ |
| अच्छा म इन्द्रं | १०.४३.१ |
| अच्छा मही बृहती | ५.४३.८ |
| अच्छायं वो मरुत: | ७.३६.९ |
| अच्छा यो गन्ता | ४.२९.४ |
| अच्छा वद तवसं | ५.८३.१ |
| अच्छा वदा तना | १.३८.१३ |
| अच्छा विवक्मि | ३.५७.४ |
| अच्छा वो अग्निम् | ५.२५.१ |
| अच्छा वोचेय शुशुचानं | ४.१.१९ |
| अच्छा वो देवीम् | ३.६१.५ |
| अच्छा समुद्रमिन्दव: | ९.६६.१२ |
| अच्छा सिन्धुं मातृतमां | ३.३३.३ |
| अच्छा हि त्वा सहस: | ८.६०.२ |
| अच्छा हि सोम: | ९.८१.२ |
| अच्छिद्रा शर्म जरित: | ३.१५.५ |
| अच्छिद्रा सूनो सहसो | १.५८.८ |
| अच्युता चिद्वो अज्मन्ना | ८.२०.५ |
| अजा अन्यस्य वह्नय: | ६.५७.३ |
| अजातशत्रुमजरा स्वर्वती | ५.३४.१ |
| अजा वृत्त इन्द्र | १.१७४.३ |
| अजाश्व: पशुपा | ६.५८.२ |
| अजिरासस्तदप ईयमाना | ५.४७.२ |

| | |
|---|---|
| अजिरासो हरयो | ८.४९.८ |
| अजीजनन्नमृतं | ३.२९.१३ |
| अजीजनो अमृत | ९.११०.४ |
| अजीजनो हि पवमान | ९.११०.३ |
| अजीतयेऽहतये | ९.९६.४ |
| अजैष्माद्यासनाम--- उषो | ८.४७.१८ |
| अजैष्माद्यासनाम---जाग्रत् | १०.१६४.५ |
| अजो न क्षां दाधार | १.६७.३ |
| अजो भागस्तपसा | १०.१६.४ |
| अजोहवीदश्विना तौग्र्यो | १.११७.१५ |
| अजोहवीदश्विना वर्तिका | १.११७.१६ |
| अजोहवीन्नासत्या | १.११६.१३ |
| अज्येष्ठासो अकनिष्ठास: | ५.६०.५ |
| अज्रे चिदस्मै कृणुथा | ८.२७.१८ |
| अञ्जते व्यञ्जते | ८.८६.४३ |
| अञ्जन्ति त्वामध्वरे | ३.८.१ |
| अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो | ५.४३.७ |
| अञ्जन्त्येनं मध्वो | ९.१०९.२० |
| अत उ त्वा पितुभृत: | १०.१.४ |
| अतप्यमाने अवसावन्ती | १.१८५.४ |
| अतश्चिदिन्द्र ण उपा | ८.९२.१० |
| अतस्त्वा रयिमभि | ९.४८.३ |
| अत: परिज्मन्ना गहि | १.६.९ |
| अत: समुद्रमुद्वत: | ८.६.२९ |
| अत: सहस्रनिर्णिजा | ८.८.११ |
| अतारिषुर्भरता गव्यव: | ३.३३.१२ |
| अतारिष्म तमसस्पारमस्य | १.१८३.६ |
| | १.१८४.६ |
| अतारिष्म तम---प्रति स्तोमं | ७.७३.१ |
| अतारिष्म तमसस्पारमस्योषा | १.९२.६ |
| अतितृष्टं ववक्षिथा | ३.९.३ |
| अति त्री सोम रोचना | ९.१७.५ |
| अतिथिं मानुषाणां | ८.२३.२५ |
| अतिद्रव सारमेयौ | १०.१४.१० |
| अति न: सश्चतो | १.४२.७ |
| अति नो विषिता | ८.८३.३ |
| अति वा यो मरुतो | ६.५२.२ |
| अति वायो ससतो | १.१३५.७ |
| अति वारान्पवमानो | ९.६०.३ |
| अतिविद्धा विथुरेणा | ८.९६.२ |
| अति विश्वा: परि | १०.९७.१० |
| अति श्रिती तिरश्चता | ९.१४.६ |
| अतिष्ठन्तीनामनिवेशनानां | १.३२.१० |

| | |
|---|---|
| अतीदु शुक्र ओहत | ८.६९.१४ |
| अतीयाम निदस्तिर: | ५.५३.१४ |
| अतीहि मन्युषाविणं | ८.३२.२१ |
| अतृप्णुवन्तं वियतम् | ४.१९.३ |
| अतो देवा अवन्तु | १.२२.१६ |
| अतो न आ नॄनतिथीन् | ५.५०.३ |
| अतो वयमन्तमेभि: | १.१६५.५ |
| अतो विश्वान्यद्भुता | १.२५.११ |
| अत्यं मृजन्ति कलशे | ९.८५.७ |
| अत्यं हवि: सचते | ५.४४.३ |
| अत्यायातमश्विना | ५.७५.२ |
| अत्या वृधस्नू रोहिता | ४.२.३ |
| अत्यासो न ये | ७.५६.१६ |
| अत्या हियाना न | ९.१३.६ |
| अत्यू पवित्रमक्रमीत् | ९.४५.४ |
| अत्यूर्मिर्मत्सरो मद: | ९.१७.३ |
| अत्यो न हियानो | ९.८६.३ |
| अत्रा ते रूपं | १.१६३.७ |
| अत्र वि नेमिरेषां | ८.३४.३ |
| अत्राह गोरमन्वत | १.८४.१५ |
| अत्राह तद् वहेथे | १.१३५.८ |
| अत्राह ते हरिव: | ४.२२.७ |
| अत्रिमनु स्वराज्यं | २.८.५ |
| अत्रिर्यद् वामवरोहन् | ५.७८.४ |
| अत्रीणां स्तोममद्रिवो | ८.३६.६ |
| अत्रेदु मे मंससे | १०.२७.१० |
| अत्रेरिव शृणुतं | ८.३५.१९ |
| अत्रैव वोऽपि | १०.१६६.३ |
| अथा ते अङ्गिरस्तमा | १.७५.२ |
| अथा ते अन्तमानाम् | १.४.३ |
| अथा न उभयेषां | १.२६.९ |
| अदत्रया दयते | ५.४९.३ |
| अददा अर्भां महते | १.५१.१३ |
| अदब्ध इन्दो पवसे | ९.८५.३ |
| अदब्धस्य स्वधावत: | ८.४४.२० |
| अदब्धेभिस्तव गोपाभि: | ६.८.७ |
| अदब्धेभि: सवित: | ६. ७१.३ |
| अदर्दरुत्समसृजो वि खानि | ५.३२.१ |
| अदर्शि गातुरुरवे | १.१३६.२ |
| अदर्शि गातुवित्तम: | ८.१०३.१ |
| अदान्मे पौरुकुत्स्य: | ८.१९.३६ |
| अदाभ्य:पुरएता | ३.११.५ |
| अदाभ्येन शोचिषा | १०.११८.७ |

अदाभ्यो भुवनानि ४.५३.४
अदितिर्द्यावापृथिवी १०.६६.४
अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षं १.८९.१०
अदितिर्न उरुष्यतु ८.४७.९
अदितिर्नो दिवा ८.१८.६
अदितिर्ह्यजनिष्ट १०.७२.५
अदिते मित्र वरुण २.२७.१४
अदित्सन्तं चिदाघृणे ६.५३.३
अदिद्युतत्स्वपाको ६.११.४
अदृश्रमस्य केतवः १.५०.३
अदृष्टान्हन्त्यायती १.१९१.२
अदेदिष्ट वृत्रहा ३.३१.२१
अदेवाद्देवः प्रचता १०.१२४.२
अदेवेन मनसा २.२३.१२
अदो यद्दारु प्लवते १०.१५५.३
अद्धीदिन्द्र प्रस्थितेमा १०.११६.८
अद्भिः सोम पपृचानस्य ९.७४.९
अद्या चित्रू चित्तदपो ६.३०.३
अद्या दूतं वृणीमहे १.४४.३
अद्या देवा उदिता १.११५.६
अद्याद्या श्वः श्वः ८.६१.१७
अद्या नो देव सवितः ५.८२.४
अद्या मुरीय यदि ७.१०४.१५
अद्येदु प्राणीदममन्निमा १०.३२.८
अद्रिणा ते मन्दिनः १०.२८.३
अद्रिभिः सुतः पवते ९.७१.३
अद्रिभिः सुतः पवसे पवित्र ९.८६.२३
अद्रिभिः सुतो मतिभिः ९.७५.४
अद्रोघमा वहोशतो ८.६०.४
अद्रोघ सत्यं तव ३.३२.९
अद्वेषो अद्य बर्हिषः १०.३५.९
अद्वेषो नो मरुतो ५.८७.८
अध क्रत्वा मघवन् ५.२९.५
अध क्षपा परिष्कृतः ९.९९.२
अध ग्मन्ता नहुषो १.१२२.११
अधग्मन्तोशना पृच्छेते वां १०.२२.६
अध जिह्वा पापतीति ६.६.५
अध ज्मो अध ८.१.१८
अध ते विश्वमनु १.५७.२
अध त्यं द्रप्सं १०.११.४
अध त्वमिन्द्र विद्धि १०.६१.२२
अध त्वष्टा ते ६.१७.१०
अध त्वा विश्वे ६.१७.८
अध त्विषीमाँ अभ्योजसा २.२२.२
अध द्युतानः पित्रोः ४.५.१०
अध द्यौश्चित्ते अपसा ६.१७.९
अध द्रप्सो अंशुमत्या ८.९६.१५
अध धारया मध्वा ९.९७.११
अध प्र जज्ञे तरणिः १.१२१.६
अध प्रियमिषिराय ८.४६.२९
अध प्लायोगिरति ८.१.३३
अध यच्चारथे गणे ८.४६.३१
अध यदिमे पवमान ९.११०.९
अध यद्राजाना गविष्टौ १०.६१.२३
अध श्रुतं कवषं वृद्धं ७.१८.२२
अध श्वेतं कलशं गोभिरक्तमा ४.२७.५
अध श्वेतं कलशं गोभिरक्तं ९.७४.८
अध स्म यस्यार्चयः ५.९.५
अध स्मा ते चर्षणयो ६.२५.७
अध स्मा न उदवता २.३१.२
अध स्मा नो वृधे ६.४६.११
अध स्मास्य पनयन्ति ६.१२.५
अध स्या योषणा ८.४६.३३
अध स्वनादुत बिभ्युः १.९४.११
अध स्वनान्मरुतां १.३८.१०
अध स्वप्नस्य निर्विदे १.१२०.१२
अधः पश्यस्व ८.३३.१९
अधाकृणोः पृथिवीं २.१३.५
अधा कृणोः प्रथमं वीर्यं २.१७.३
अधा गाव उपमातिं १०.६१.२१
अधा चिन्नु यद्दिधिषा १०.१३२.३
अधा ते अप्रतिष्कुतं ८.९३.१२
अधा त्वं हि नस्करः ८.८४.६
अधा नरो न्योहते ५.५२.११
अधा नो विश्वसौभग १.४२.६
अधा न्वस्य जेन्यस्य १०.६१.२४
अधा न्वस्य सन्दृशं ७.८८.२
अधा मन्ये बृहदसुर्यम् ६.३०.२
अधा मन्ये श्रत्ते अस्मा १.१०४.७
अधा मही न आयस्यना ७.१५.१४.
अधा मातुरुषसः सप्त ४.२.१५
अधा यथा नः पितरः ४.२.१६
अधायि धीतिरससृग्रं १०.३१.३
अधा यो विश्वा भुवनाभिः २.१७.४
अधाय्यग्निर्मानुषीषु विक्षु ३.५.३
अधारयतं पृथिवीं ५.६२.३
अधारयन्त वह्नयः १.२०.८
अधासु मन्द्रो अरतिः १०.६१.२०
अधा ह यद्वयमग्ने ४.२.१४
अधा ह यन्तो अश्विना ७.७४.५
अधा हि काव्या युवं ५.६६.४
अधा हिन्वान इन्द्रियं ९.४८.५
अधा हि विक्ष्वीड्यो ६.२.७
अधा हीन्द्र गिर्वणः ८.९८.७
अधा होता न्यसीदो ६.१.२
अधा ह्यग्न एषां ५.१६.४
अधा ह्यग्ने क्रतोः ४.१०.२
अधा ह्यग्ने मह्ना निषद्या १०.६.७
अधि द्यामस्थाद् वृषभो ९.८५.९
अधि द्वयोरदधा उक्थ्यं १.८३.३
अधि न इन्द्रैषां ८.८३.७
अधि पुत्रोपमश्रवः १०.३३.७
अधि पेशांसि वपते १.९२.४
अधि बृबुः पणीनां ६.४५.३१
अधि यदस्मिन्वाजिनीव ९.९४.१
अधि यस्तस्थौ केश १०.१०५.५
अधि या बृहतो ८.२५.७
अधि श्रियं नि दधुः १.७२.१०
अधि श्रिये दुहिता ६.६३.५
अधि सानौ नि जिघ्नते १.८०.६
अधीन्न्वत्र सप्ततिं १०.९३.१५
अधीव यद्गिरीणां ८.७.१४
अधीवासं परि मातू १.१४०.९
अधुक्षत प्रियं मधु ९.२.३
अधुक्षत् पिप्युषीमिषम् ८.७२.१६
अधेनुं दस्रा स्तर्यं १.११७.२०
अध्वर्यवश्चकृवांसो मधूनि ५.४३.३
अध्वर्यवः कर्तना २.१४.९
अध्वर्यवः पयसोधर्यथा २.१४.१०
अध्वर्यवा तु हि ८.३२.२४
अध्वर्यवोऽप इता १०.३०.३
अध्वर्यवो भरतेन्द्राय २.१४.१
अध्वर्यवो य उरणं २.१४.४
अध्वर्यवो यन्नरः २.१४.८
अध्वर्यवो यः शतमा २.१४.७
अध्वर्यवो यः शतं शम्बरस्य २.१४.६
अध्वर्यवो यः स्वश्नं २.१४.५
अध्वर्यवो यो अपो २.१४.२
अध्वर्यवो यो दिव्यस्य २.१४.११





अध्वर्यवो यो दृभीकम् २.१४.३
अध्वर्यवोऽरुणं दुग्धम् ७.९८.१
अध्वर्यवो हविष्मन्तो १०.३०.२
अध्वर्युभिः पञ्चभिः ३.७.७
अध्वर्यु वा मधुपाणिं १०.४१.३
अध्वर्यो अद्रिभिः ९.५१.१
अध्वर्यो द्रावया ८.४.११
अध्वर्यो वीर प्र महे ६.४४.१३
अनच्छये तुरगातु १.१६४.३०
अनप्तमप्सु दुष्टरं ९.१६.३
अनमीवा उषस १०.३५.६
अनमीवास इळया ३.५९.३
अनर्वाणं वृषभं १.१९०.१
अनर्वाणो ह्येषां ८.१८.२
अनर्शरातिं वसुदामुप ८.९९.४
अनवद्यैरभि द्युभिः १.६.८
अनवस्ते रथमश्वाय ५.३१.४
अनश्वो जातो अनभिशुरर्वा १.१५२.५
अनश्वो जातो अनभीशुरुक्थ्यो ४.३६.१
अनस्वन्ता सत्पतिर्मामहे मे ५.२७.१
अनागसो अदितये ५.८२.६
अनाधृष्टानि धृषितः १०.१३८.४
अनानुदो वृषभो जग्मिः २.२३.११
अनानुदो वृषभो दोधतः २.२१.४
अनायतो अनिबद्धः कथायं ४.१३.५
४.१४.५
अनारम्भणे तदवीरयेथाम् १.११६.५
अनिरेण वचसा ४.५.१४
अनुकामं तर्पयेथां १.१७.३
अनु कृष्णे वसुधिती जिहाते ३.३१.१७
अनु कृष्णे वसुधिती येमाते ४.४८.३
अनु तदुर्वी रोदसी ७.३४.२४
अनु तन्नो जास्पतिः ७.३८.६
अनु ते दायि मह ६.२५.८
अनु ते शुष्मं तुरयन्तं ८.९९.६
अनुत्तमा ते मघवन् १.१६५.९
अनु त्रितस्य युध्यतः ८.७.२४
अनु त्वा मही पाजसी १.१२१.११
अनु त्वा रथो अनु १.१६३.८
अनु त्वा रोदसी उभे क्रक्ष ८.७६.११
अनु त्वा रोदसी उभे चक्रं ८.६.३८
अनु त्वाहिघ्ने अध ६.१८.१४
अनु द्यावापृथिवी ६.१८.१५
अनु द्रप्सास इन्दवः ९.६.४
अनु द्वा जहिता नयः ४.३०.१९
अनु पूर्वाण्योक्या ८.२५.१७
अनु प्रत्नस्यौकसः प्रिय ८.६९.१८
अनु प्रत्नस्यौकसो हुवे १.३०.९
अनु प्रत्नास आयवः ९.२३.२
अनु प्र येजे जन ६.३६.२
अनु यदीं मरुतो मन्द ५.२९.२
अनुव्रताय रन्धयन् १.५१.९
अनु श्रुताममतिं वर्धत् ५.६२.५
अनुस्पष्टो भवत्येषः १०.१६०.४
अनु स्वधामक्षरन्नापो १.३३.११
अनु हि त्वा सुतं सोम ९.११०.२
अनूनोदत्र हस्तयतो ५.४५.७
अनूपे गोमान् गोभिरक्षाः ९.१०७.९
अनृक्षरा ऋजवः १०.८५.२३
अनेनो वो मरुतः ६.६६.७
अनेहसं प्रतरणं विवक्षणं ८.४९.४
अनेहसं वो हवमानम् ८.५०.४
अनेहो दात्रमदितेः १.१८५.३
अनेहो न उरु व्रजे ८.६७.१२
अनेहो मित्रार्यमन् ८.१८.२१
अन्तरिक्षप्रां रजसो १०.९५.१७
अन्तरिक्षेण पतति १०.१३६.४
अन्तरिक्षे पथिभिः १०.१६८.३
अन्तरिच्छन्ति तं जने ८.७२.३
अन्तरैश्चक्रैस्तनयाय ६.६२.१०
अन्तर्दूतो रोदसी दस्म ३.३.२
अन्तर्यच्छ जिघांसतः १०.१०२.३
अन्तर्ह्यग्न ईयसे २.६.७
अन्तश्च प्रागा अदितिः ८.४८.२
अन्तश्चरति रोचना १०.१८९.२
अन्ति चित् सन्तमह ८.११.४
अन्तिवामा दूरे अमित्रम् ७.७७.४
अन्यदद्य कर्वरमन्यदु ६.२४.५
अन्यमस्मद्भिया इयम् ८.७५.१३
अन्यमू षु त्वं यम्यन्यः १०.१०.१४
अन्यव्रतममानुषं ८.७०.११
अन्यस्या वत्सं रिहति ३.५५.१३
अन्या वो अन्यामवतु १०.९७.१४
अन्ये जायां परिमृशन्त्यस्य १०.३४.४
अन्यो अन्यमनु गृभ्णाति ७.१०३.४
अन्वपां खान्यतृन्तम् ७.८२.३
अन्वस्य स्थूरं ददृशे ८.१.३४
अन्वह मासा अन्विद्वनानि १०.८९.१३
अन्वेको वदति यद् २.१३.३
अपघ्नन्तो अराव्णः ९.१३.९
अपघ्नन्त्सोम रक्षसः ९.६३.२९
अपघ्नन्नेषि पवमान ९.९६.२३
अपघ्नन् पवते मृधः ९.६१.२५
अपघ्नन् पवसे मृधः ९.६३.२४
अप ज्योतिषा तमो १०.६८.५
अप त्यं परिपन्थिनं १.४२.३
अप त्यं वृजिनं रिपुं ६.५१.१३
अप त्या अस्थुरनिरा ८.४८.११
अप त्ये तायवो यथा १.५०.२
अप द्वारा मतीनां ९.१०.६
अप नः शोशुचदघं १.९७.१
अप प्राच इन्द्र विश्वान् १०.१३१.१
अप योरिन्द्रः पापजे १०.१०५.३
अपश्चिदेष विभ्वो दमूनाः ३.३१.१६
अपश्यमस्य महतः १०.७९.१
अपश्यं गोपामनिपद्य १.१६४.३१
१०.१७७.३
अपश्यं ग्रामं वहमानं १०.२७.१९
अपश्यं त्वा मनसा चेकि १०.१८३.१
अपश्यं त्वा मनसा दीध्यानां १०.१८३.२
अप स्वसुरुषसो नग्जिहीते ७.७१.१
अप हत रक्षसो भङ्गुरावतः १.७६.४
अपागूहन्नमृतां १०.१७.२
अपाङ् प्राङेति स्वधया १.१६४.३८
अपादहस्तो अपृतन्यत् १.३२.७
अपादित उदु नश्चित्र ६.३८.१
अपादिन्द्रो अपादग्निः ८.६९.११
अपादु शिप्रयन्धसः ८.९२.४
अपादेति प्रथमा पद् १.१५२.३
अपाद्धोत्रादुत पोत्रादमत्त २.३७.४
अपाधमदभिशस्तीः ८.८९.२
अपानदेत्यभ्यन्यदेति १.१२३.७
अपामतिष्ठद्धरुणह्वरं १.५४.१०
अपाम सोमममृता ८.४८.३
अपामिदं न्ययनं १०.१४२.७
अपामिवेदूर्मयः ९.९५.३
अपामीवामप विश्वां १०.६३.१२
अपामीवामप स्रिधं ८.१८.१०
अपामीवां सविता १०.१००.८

| | |
|---|---|
| अपामुपस्थे महिषा | ६.८.४ |
| अपामूर्मिर्मदन्निव | ८.१४.१० |
| अपाय्यस्यान्धसः | २.१९.१ |
| अपारो वो महिमा | ५.८७.६ |
| अपां गर्भं दर्शतम् | ३.१.१३ |
| अपां नपातमवसे | १.२२.६ |
| अपां नपादा ह्यस्थाद् | २.३५.९ |
| अपां पेरुं जीवधन्यं | १०.३६.८ |
| अपां फेनेन नमुचेः | ८.१४.१३ |
| अपां मध्ये तस्थिवांसम् | ७.८९.४ |
| अपाः पूर्वेषां हरिवः | १०.९६.१३ |
| अपाः सोममस्तमिन्द्र | ३.५३.६ |
| अपि पन्थामगन्महि | ६.५१.१६ |
| अपिबत्कद्रुवः सुतम् | ८.४५.२६ |
| अपि वृश्च पुराणवत् | ८.४०.६ |
| अपि ष्टुतः सविता | ७.३८.३ |
| अपूर्व्या पुरुतमानि | ६.३२.१ |
| अपेत वीत वि च | १०.१४.९ |
| अपेन्द्र द्विषतो मनः | १०.१५२.५ |
| अपेहि मनसस्पते | १०.१६४.१ |
| अपो देवीरुपह्वये | १.२३.१८ |
| अपो महीरभिशस्तेः | १०.१०४.९ |
| अपो यदद्रिं पुरुहूत | ४.१६.८ |
| अपो वसानः परि | ९.१०७.२६ |
| अपो वृत्रं वव्रिवांसं | ४.१६.७ |
| अपोषा अनसः | ४.३०.१० |
| अपो षु ण इयं | ८.६७.१५ |
| अपो सुम्यक्ष वरुण | २.२८.६ |
| अपो ह्येषामजुषन्त | ४.३३.९ |
| असूर्ये मरुत आपिः | ३.५१.९ |
| अप्नस्वतीमश्विना | १.११२.२४ |
| अप्रक्षितं वसु बिभर्षि | १.५५.८ |
| अप्रतीतो जयति सं | ४.५०.९ |
| अप्रयुच्छन्नप्रयुच्छद्भिः | १.१४३.८ |
| अप्रामिसत्य मघवन् | ८.६१.४ |
| अप्सरसां गन्धर्वाणां | १०.१३६.६ |
| अपसरा जारमुप | १०.१२३.५ |
| अप्सा इन्द्राय वायवे | ९.६५.२० |
| अप्सु त्वा मधुमत्तमं | ९.३०.५ |
| अप्सु धूतस्य हरिवः | १०.१०४.२ |
| अप्सु मे सोमो अब्रवीत् | १.२३.२० |
| | १०.९.६ |
| अप्स्वग्ने सधिष्टव | ८.४३.९ |

| | |
|---|---|
| अप्स्वन्तरमृतमप्सु भेषजं | १.२३.१९ |
| अबुध्ने राजा वरुणो | १.२४.७ |
| अबुध्रमु त्य इन्द्रवन्तः | १०.३५.१ |
| अबोधि जार उषसां | ७.९.१ |
| अबोधि होता यजथाय | ५.१.२ |
| अबोध्यग्निर्ज्म उदेति | १.१५७.१ |
| अबोध्यग्निः समिधा | ५.१.१ |
| अब्जामुक्थैरहिं | ७.३४.१६ |
| अभागः सन्नप परेतः | १०.८३.५ |
| अभि कण्वा अनूषत | ८.६.३४ |
| अभि क्रत्वेन्द्र भूरध | ७.२१.६ |
| अभि क्रन्दन्कलशं | ९.८६.११ |
| अभि क्रन्द स्तनयं | ५.८३.७ |
| अभि क्षिपः समग्मत | ९.१४.७ |
| अभि ख्या नो मघवन् | १०.११२.१० |
| अभिगन्धर्वमतृणत् | ८.७७.५ |
| अभि गव्यानि वीतये | ९.६२.२३ |
| अभि गावो अधन्विषुः | ९.२४.२ |
| अभि गावो अनूषत | ९.३२.५ |
| अभि गोत्राणि सहसा | १०.१०३.७ |
| अभि जैत्रीरसचन्त | ३.३१.४ |
| अभि तष्टेव दीधया | ३.३८.१ |
| अभि ते मधुना पयः | ९.११.२ |
| अभि त्यं गावः पयसा | ९.८४.५ |
| अभि त्यं पूर्व्यं मदम् | ९.६.३ |
| अभि त्यं मद्यं मदम् | ९.६.२ |
| अभि त्यं मेषं पुरुहूतं | १.५१.१ |
| अभि त्यं वीरं गिर्वणसं | ६.५०.६ |
| अभि त्रिपृष्ठं वृषणं | ९.९०.२ |
| अभि त्वा गोतमा गिरा जात | १.७८.१ |
| अभि त्वा गोतमा गिरानूषत | ४.३२.९ |
| अभि त्वा देव सवितः | १.२४.३ |
| अभि त्वा देवः सविताभि | १०.१७४.३ |
| अभि त्वा नक्तीरुषसः | २.२.२ |
| अभि त्वा पाजो रक्षसः | ६.२१.७ |
| अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र | ८.३.७ |
| अभि त्वा पूर्वपीतये सृजामि | १.१९.९ |
| अभि त्वा योषणो | ९.५६.३ |
| अभि त्वा वृषभा | ८.४५.२२ |
| अभि त्वा शूर नोनुमः | ७.३२.२२ |
| अभि त्वा सिन्धो शिशुं | १०.७५.४ |
| अभि द्यां महिना भुवं | १०.११९.८ |
| अभि द्युम्नं बृहद्यशः | ९.१०८.९ |

| | |
|---|---|
| अभि द्युम्नानि वनिनः | ३.४०.७ |
| अभि द्रोणानि बभ्रवः | ९.३३.२ |
| अभि द्विजन्मा त्रिवृद् | १.१४०.२ |
| अभि द्विजन्मा त्री रोचनानि | १.१४९.४ |
| अभि न इळा यूथस्य | ६.४१.१९ |
| अभि नक्षन्तो अभि | २.२४.६ |
| अभि नो देवीरवसा | १.२२.११ |
| अभि नो नर्यं वसु | ६.५३.२ |
| अभि नो वाजसातमं | ९.९८.१ |
| अभि प्र गोपतिं गिरा | ९.६९.४ |
| अभि प्र दद्रुर्जनयो | ४.१९.५ |
| अभि प्र भर धृषता | ८.८९.४ |
| अभि प्रयांसि वाहसा | ३.११.७ |
| अभि प्रयांसि सुधितानि | ६.१५.१५ |
| अभि प्रवन्त समनेव | ४.५८.८ |
| अभि प्र वः सुराधसम् | ८.४९.१ |
| अभि प्र स्थाताहेव | ७.३४.५ |
| अभि प्रियाणि काव्या | ९.५७.२ |
| अभि प्रयाणि पवते चनो | ९.७५.१ |
| अभि प्रियाणि पवते पुनानः | ९.९७.१२ |
| अभि प्रिया दिवस्पदं | ९.१०.९ |
| अभि प्रिया दिवस्पदा | ९.१२.८ |
| अभि प्रिया मरुतो | ८.२७.६ |
| अभि प्रेहि दक्षिणतः | १०.८३.७ |
| अभि ब्रह्मीरनूषत | ९.३३.५ |
| अभि भुवेऽभिभङ्गाय | २.२१.२ |
| अभिभूरहमागमं | १०.१६६.४ |
| अभि यज्ञं गृणीहि नः | १.१५.३ |
| अभि यं देवी निर्ऋतिः | ७.३७.७ |
| अभि यं देव्यदितिः | ७.३८.४ |
| अभि ये त्वा विभावरि | ५.७९.४ |
| अभि ये मिथो वनुषः | ७.३८.५ |
| अभि यो महिमा दिवम् | ३.५९.७ |
| अभि वस्त्रा सुवसनानि | ९.९७.५० |
| अभि वह्नय ऊतये | ८.१२.१५ |
| अभि वह्निरमर्त्यः | ९.९.६ |
| अभि वायुं वीत्यर्षा | ९.९७.४५ |
| अभि वां नूनमश्विना | ७.६७.३ |
| अभि विप्रा अनूषत गावः | ९.१२.२ |
| अभि विप्रा अनूषत मूर्धन् | ९.१७.६ |
| अभि विश्वानि वार्या | ९.४२.५ |
| अभिवृत्य सपत्नान् | १०.१७४.२ |
| अभि वेना अनूषत | ९.६४.२१ |





| | |
|---|---|
| अभि वो अर्चे पोष्या | ५.४१.८ |
| अभि वो देवीं धियम् | ७.३४.९ |
| अभि वो वीरमन्धसो | ८.४६.१४ |
| अभि व्ययस्य खदिरस्य | ३.५३.१९ |
| अभि व्रजं न तत्निषे | ८.६.२५ |
| अभिव्लग्या चिदद्रिवः | १.१३३.२ |
| अभि श्यावं न कृशनेभिः | १०.६८.११ |
| अभिष्टने ते अद्रिवः | १.८०.१४ |
| अभिष्टये सदावृधं | ८.६८.५ |
| अभि सिध्मो अजिगात | १.३३.१३ |
| अभि सुवानास इन्दवः | ९.१७.२ |
| अभि सूयवसं नय | १.४२.८ |
| अभि सोमास---अभि | ९.२३.४ |
| अभि सोमास---समुद्रस्य | ९.१०७.१४ |
| अभि स्वपूभिर्मिथः | ७.५६.३ |
| अभि स्वरन्तु ये तव | ८.१३.२८ |
| अभि स्ववृष्टिं मदे | १.५२.५ |
| अभि हि सत्य सोमपाः | ८.९८.५ |
| अभीक आसां पदवीः | ३.५६.४ |
| अभी३दमेकमेकः | १०.४८.७ |
| अभी न आ ववृत्स्व | ४.३१.४ |
| अभी नवन्ते अद्रुहः | ९.१००.१ |
| अभी नो अग्न उक्थम् | १.१४०.१३ |
| अभी नो अर्ष दिव्या | ९.९७.५१ |
| अभी३ममघ्न्या उत | ९.१.९ |
| अभीमवन्वन्त्स्वभिष्टिम् | १.५१.२ |
| अभीमृतस्य दोहना | १.१४४.२ |
| अभीमृतस्य विष्टपं | ९.३४.५ |
| अभीवर्तेन हविषा | १०.१७४.१ |
| अभीवृतं कृशनैर्विश्वरूपं | १.३५.४ |
| अभी षतस्तदाभर | ७.३२.२४ |
| अभी षु णस्त्वं रयिं | ८.९३.२१ |
| अभी षु णः सखीनां | ४.३१.३ |
| अभीष्व१र्यः पौंस्यैः | १०.५९.३ |
| अभीहि मन्यो तवसः | १०.८३.३ |
| अभुत्सु प्र देव्या | ८.९.१६ |
| अभूदिदं वयुनमो षु | १.१८२.१ |
| अभूदु पारमेतवे | १.४६.११ |
| अभूदु भा उ अंशवे | १.४६.१० |
| अभूदु वो विधते रत्नधेयं | ४.३४.४ |
| अभूदुषा इन्द्रतमा मघोनी | ७.७९.३ |
| अभूदुषा रुशत्पशुः | ५.७५.९ |
| अभूद्देवः सविता | ४.५४.१ |

| | |
|---|---|
| अभूरु वीर गिर्वणः | ६.४५.१३ |
| अभूरेको रयिपते | ६.३१.१ |
| अभूर्वौक्षीर्व्यु१ आयुः | १०.२७.७ |
| अभ्यभि हि श्रवसा | ९.११०.५ |
| अभ्यर्च नभाकवत् | ८.४०.४ |
| अभ्यर्षत सुष्टुतिं गव्यम् | ४.५८.१० |
| अभ्यर्ष बृहद्यशः | ९.२०.४ |
| अभ्यर्ष महानां | ९.१.४ |
| अभ्यर्ष विचक्षण | ९.५१.५ |
| अभ्यर्ष सहस्रिणम् | ९.६३.१२ |
| अभ्यर्ष स्वायुध | ९.४.७ |
| अभ्य१र्षानपच्युतः | ९.४.८ |
| अभ्यवस्थाः प्र जायन्ते | ५.१९.१ |
| अभ्यारमिदद्रयः | ८.७२.११ |
| अभ्यूर्णोति यन्नग्नं | ८.७९.२ |
| अभ्रप्रुषो न वाचा | १०.७७.१ |
| अभ्राजि शर्धो मरुतः | ५.५४.६ |
| अभ्रातरो न योषणः | ४.५.५ |
| अभ्रातृव्यो अना त्वं | ८.२१.१३ |
| अभ्रातेव पुंस एति | १.१२४.७ |
| अमन्थिष्टां भारता | ३.२३.२ |
| अमन्दन्मा मरुत | १.१६५.११ |
| अमन्दान्त्स्तोमान्प्र भरेम | १.१२६.१ |
| अमन्महीदनाशवः | ८.१.१४ |
| अमाजुरश्चिद् भवथो | १०.३९.३ |
| अमाजूरिव पित्रोः | २.१७.७ |
| अमादेषां भियसा | ५.५९.२ |
| अमाय वो मरुतः | ८.२०.६ |
| अमित्रहा विचर्षणिः | ९.११.७ |
| अमित्रायुधो मरुतामिव | ३.२९.१५ |
| अमिनती दैव्यानि | १.१२४.२ |
| अभी य ऋक्षा निहितासः | १.२४.१० |
| अभी ये देवाः स्थन | १.१०५.५ |
| अमी ये पञ्चोक्षणः | १.१०५.१० |
| अमी ये सप्त रश्मयः | १.१०५.९ |
| अमीवहा वास्तोष्पते | ७.५५.१ |
| अमीषां चित्तं प्रति | १०.१०३.१२ |
| अमूरः कविरदितिः | ७.९.३ |
| अमूरा विश्वा वृषणा | ७.६१.५ |
| अमूरो होता न्यसादि | ४.६.२ |
| अमूर्या उप सूर्ये | १.२३.१७ |
| अमृक्तेन रुशता | ९.६९.५ |
| अमृतं जातवेदसं | ८.७४.५ |

| | |
|---|---|
| अमेव नः सुहवा | २.३६.३ |
| अम्बयो यन्त्यध्वभिः | १.२३.१६ |
| अम्बितमे नदीतमे | २.४१.१६ |
| अम्यक्सा त इन्द्र | १.१६९.३ |
| अयमकृणोदुषसः | ६.४४.२३ |
| अयमग्निरुरुष्यति | १०.१७६.४ |
| अयमग्निर्वध्र्यश्वस्य | १०.६९.१२ |
| अयमग्निः सहस्रिणः | ८.७५.४ |
| अयमग्निः सुवीर्यस्येशे | ३.१६.१ |
| अयमग्ने जरिता त्वे | १०.१४२.१ |
| अयमग्ने त्वे अपि | ८.४४.२८ |
| अयमस्मान्वनस्पतिः | ३.५३.२० |
| अयमस्मासु काव्यः | १०.१४४.२ |
| अयमस्मि जरितः | ८.१००.४ |
| अयमिन्द्र वृषाकपिः | १०.८६.१८ |
| अयमिन्द्रो मरुत्सखा | ८.७६.२ |
| अयमिह प्रथमो धायि | ४.७.१ |
| अयमु ते समतसि | १.३०.४ |
| अयमु ते सरस्वति | ७.९५.६ |
| अयमु त्वा विचर्षणे | ८.१७.७ |
| अयमु वां पुरुतमो | ३.६२.२ |
| अयमुशानः पर्यद्रिं | ६.३९.२ |
| अयमु ष्य प्र देवयुः | १०.१७६.३ |
| अयमु ष्य सुमहाँ | ७.८.२ |
| अयमेक इत्था पुरूरु | ८.२५.१६ |
| अयमेमि विचाकशत् | १०.८६.१९ |
| अयं कविरकविषु | ७.४.४ |
| अयं कृत्नुरगृभीतः | ८.७९.१ |
| अयं घ स तुरो | १०.२५.१० |
| अयं चक्रमिषणत् | ४.१७.१४ |
| अयं जायत मनुषो | १.१२८.१ |
| अयं त आ घृणे | ९.६७.१२ |
| अयं त इन्द्र सोमः | ८.१७.११ |
| अयं त एमि तन्वा | ८.१००.१ |
| अयं ते अस्तु हर्यतः | ३.४४.१ |
| अयं ते अस्म्युप मेह्यर्वाङ् | १०.८३.६ |
| अयं ते मानुषे जने | ८.६४.१० |
| अयं ते योनिर्ऋत्वियः | ३.२९.१० |
| अयं ते शर्यणावति | ८.६४.११ |
| अयं ते स्तोमो अग्रियः | १.१६.७ |
| अयं दक्षाय साधनः | ९.१०५.३ |
| अयं दशस्यन्नर्येभिः | १०.९९.१० |
| अयं दिव इयर्ति | ९.६८.९ |

| | |
|---|---|
| अयं दीर्घाय चक्षसे | ८.१३.३० |
| अयं देवः सहसा | ६.४४.२२ |
| अयं देवानामपसामपस्तमो | १.१६०.४ |
| अयं देवाय जन्मने | १.२०.१ |
| अयं देवेषु जागृविः | ९.४४.३ |
| अयं द्यावापृथिवी | ६.४४.२४ |
| अयं द्योतयदद्युतः | ६.३९.३ |
| अयं नाभा वदति | १०.६२.४ |
| अयं निधिः सरमे | १०.१०८.७ |
| अयं नो विद्वान् | ९.७७.४ |
| अयं पन्था अनुवित्ताः | ४.१८.१ |
| अयं पुनान उषसः | ९.८६.२१ |
| अयं पूषा रयिर्भगः | ९.१०१.७ |
| अयं भराय सानसिः | ९.१०६.२ |
| अयं मतवाञ्छकुनः | ९.८६.१३ |
| अयं मातायं पिता | १०.६०.७ |
| अयं मित्रस्य वरुणस्य | १.९४.१२ |
| अयं मित्राय वरुणाय | १.१३६.४ |
| अयं मित्रो नमस्यः | ३.५९.४ |
| अयं मे पीत उदियर्ति | ६.४७.३ |
| अयं मे हस्तो भगवान् | १०.६०.१२ |
| अयं यज्ञो देवया | १.१७७.४ |
| अयं यथा न आभुवत् | ८.१०२.८ |
| अयं यः सृञ्जये पुरः | ४.१५.४ |
| अयं योनिश्चकृमायं | ४.३.२ |
| अयं यो वज्रः | १०.२७.२१ |
| अयं यो होता किरु | १०.५२.३ |
| अयं रोचयदरुचः | ६.३९.४ |
| अयं वामद्रिभिः सुतः | ८.२२.८ |
| अयं वां कृष्णो अश्विना | ८.८५.३ |
| अयं वां घर्मो अश्विना | ८.९.४ |
| अयं वां परि षिच्यते | ४.४९.२ |
| अयं वां भागो निहितः | ८.५७.४ |
| अयं वां मधुमत्तमः | १.४७.१ |
| अयं वां मित्रावरुणा | २.४१.४ |
| अयं विचर्षणिर्हितः | ९.६२.१० |
| अयं विदच्चित्रदृशीकं | ६.४७. ५ |
| अयं विप्राय दाशुषे | १०. २५.११ |
| अयं विश्वा अभि श्रियः | ८.१०२.९ |
| अयं विश्वानि तिष्ठति | ९. ५४. ३ |
| अयं वृतश्चातयते | ४. १७. ९ |
| अयं वेनश्चोदयत् | १०.१२३. १ |
| अयं वो यज्ञ ऋभवः | ४.३४.३ |
| अयं शृण्वे अध जयन् | ४.१७.१० |
| अयं समह मा | १.१२०.११ |
| अयं स यस्य शर्मन् | १०.६.१ |
| अयं स यो दिवस्परि | ९.३९.४ |
| अयं स यो वरिमाणं | ६.४७.४ |
| अयं स शिंक्ते | १.१६४.२९ |
| अयं सहस्रमृषिभिः | ८.३.४ |
| अयं स होता यो | १.१४९.५ |
| अयं सु तुभ्यं वरुण | ७.८६.८ |
| अयं सूर्यइवोपदृक् | ९.५४.२ |
| अयं सो अग्निराहुतः | ७.१.१६ |
| अयं सो अग्निर्यस्मिन् | ३.२२.१ |
| अयं सोम--- सुन्व आ | ७.२९.१ |
| अयं सोम--- सुन्वे तुभ्यं | ९.८८.१ |
| अयं सोमश्चमू सुतो | ५.५१.४ |
| अयं सोमः कपर्दिने | ९.६७.११. |
| अयं स्तुतो राजा वन्दि | १०.६१.१६ |
| अयं स्वादुरिह मदिष्ठः | ६.४७.२ |
| अयं ह यद्वां देवया | ७.६८.४ |
| अयं ह येन वा इदम् | ८.७६.४ |
| अयं हि ते अमर्त्यः | १०.१४४.१ |
| अयं हि नेता वरुणः | ७.४०.४ |
| अयं होता प्रथमः | ६.९.४ |
| अया चित्तो विपानया | ९.६५.१२ |
| अया ते अग्ने विधेमोर्जे | २.६.२ |
| अया ते अग्ने समिधा | ४.४.१५ |
| अया धिया च गव्यया | ८.९३.१७ |
| अया निजघ्निरोजसा | ९.५३.२ |
| अया पवस्व देवयुः | ९.१०६.१४ |
| अया पवस्व धारया | ९.६३.७ |
| अमा पवा पवस्वैना | ९.९७.५२ |
| अयाम धीवतो धियः | ८.९२.११ |
| अयामि घोष इन्द्र | ७.२३.२ |
| अयामि ते नमउक्तिं | ३.१४.२ |
| अया रुचा हरिण्या | ९.१११.१ |
| अया वाजं देवहितं | ६.१७.१५ |
| अया वीति परि स्रव | ९.६१.१ |
| अया सोमः सुकृत्यया | ९.४७.१ |
| अया ह त्यं मायया | ६.२२.६ |
| अयांसमग्ने सुक्षितिं | २.३५.१५ |
| अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः | १.५०.९ |
| अयुक्त सप्त हरितः | ७.६०.३ |
| अयुक्त सूर एतशं | ९.६३.८ |
| अयुजो असमो नृभिः | ८.६२.२ |
| अयुञ्जन्त इन्द्र विश्व | १.१६९.२ |
| अयुद्ध इद्युधा वृतं | ८.४५.३ |
| अयुद्धसेनो विभ्वा | १०.१३८.५ |
| अयुयुत्सन्ननवद्यस्य | १.३३.६ |
| अयोदंष्ट्रो अर्चिषा | १०.८७.२ |
| अयोद्धेव दुर्मद आ हि | १.३२.६ |
| अरण्यान्यरण्यानि | १०.१४६.१ |
| अरण्योर्निहितो जातवेदाः | ३.२९.२ |
| अरमतिरनर्वणो | ८.३१.१२ |
| अरममाणो अत्येति | ९.७२.३ |
| अरमयः सरपसः | २.१३.१२ |
| अरमश्वाय गायति | ८.९२.२५ |
| अरश्मानो येऽरथा | ९.९७.२० |
| अरं कामाय हरयः | १०.९६.७ |
| अरं कृण्वन्तु वेदिं | १.१७०.४ |
| अरं क्षयाय नो महे | ८.१५.१३ |
| अरं त इन्द्र कुक्षये | ८.९२.२४ |
| अरं दासो न मीळ्हुषे | ७.८६.७ |
| अरं म उस्रयाम्ण | ४.३२.२४ |
| अरं मे गन्तं हवमानाय | ६.६३.२ |
| अरं हि ष्मा सुतेषु | ८.९२.२६ |
| अराइवेदचरमा | ५.५८.५ |
| अराधि होता निषदा | १०.५३.२ |
| अरायि काणे विकटे | १०.१५५.१ |
| अरावीदंशुः सचमानः | ९.७४.५ |
| अरित्रं वां दिवस्पृथु | १.४६.८ |
| अरिष्टः स मर्त्तो | १०.६३.१३ |
| अरुणप्सुरुषा अभूत् | ८.७३.१६ |
| अरुणो मा सकृद् | १.१०५.१८ |
| अरुषस्य दुहितरा | ६.४९.३ |
| अरुषो जनयन् गिरो | ९.२५.५ |
| अरूरुचदुषसः पृश्निः | ९.८३.३ |
| अरोरवीद् वृष्णो | २.११.१० |
| अर्चत प्रार्चत | ८.६९.८ |
| अर्चद् वृषा वृषभिः | १.१७३.२ |
| अर्चन्त एके महि | ८.२९.१० |
| अर्चन्तस्त्वा हवामहे | ५.१३.१ |
| अर्चन्ति नारीरपसो | १.९२.३ |
| अर्चा दिवे बृहते | १.५४.३ |
| अर्चामि ते सुमतिं | ४.४.८ |
| अर्चामि वां वर्धायापो | १०.१२.४ |
| अर्चा शक्राय शाकिने | १.५४.२ |





| | |
|---|---|
| अर्णांसि चित्पप्रथाना | ७.१८.५ |
| अर्थमिद्वा उ अर्थिन | १. १०५. २ |
| अर्थिनो यन्ति चेदर्थं | ८. ७९. ५ |
| अर्धं वीरस्य शृतपां | ७.१८.१६ |
| अर्भको न कुमारकः | ८.६९.१५ |
| अर्यमणं बृहस्पतिं | १०.१४१.५ |
| अर्यमणं वरुणं | ४.२.४ |
| अर्यमा णो अदितिः | ३.५४.१८ |
| अर्यम्यं वरुण मित्र्यं | ५.८५.७ |
| अर्यो वा गिरो अभ्यर्च | १०.१४८.३ |
| अर्यो विशां गातुरेति | १०.२०.४ |
| अर्वद्भिरग्ने अर्वतो | १.७३ .९ |
| अर्वन्तो न श्रवसो | ७.९०.७, ९१.७ |
| अर्वाग्रथं विश्वारं | ६.३७.१ |
| अर्वाग्रन्थं नि यच्छतं | ८.३५.२२ |
| अर्वाङेहि सोमकामं | १.१०४.९ |
| अर्वाङ् त्रिचक्रो मधु | १.१५७.३ |
| अर्वाङ् नरा दैव्येनावसा | ७.८२.८ |
| अर्वाचीनं सु ते मनः | ३.३७.२ |
| अर्वाचीनो वसो | ४.३२.१४ |
| अर्वाची सुभगे भव | ४.५७.६ |
| अर्वाञ्चं त्वा पुरुष्टुत | ८.६.४५,३२.३० |
| अर्वाञ्चं त्वा सुखे | ३.४१.९ |
| अर्वाञ्चं दैव्यं जनम् | १.४५.१० |
| अर्वाञ्चमद्य यय्यं | २.३७.५ |
| अर्वाञ्चा वां सप्तयो | १.४७.८ |
| अर्वाञ्चो अद्या भवता | २.२९.६ |
| अर्वावतो न आ गहि | ३.४०.८ |
| अर्वावतो न आ गह्यथो | ३.३७.११ |
| अर्वाँइव श्रवसे सातिं | ९.९७.२५ |
| अर्षा णः सोम | ९.६१.१५ |
| अर्षा सोम द्युमत्तमो | ९.६५.१९ |
| अर्हन्तो ये सुदानवः | ५.५२.५ |
| अर्हन्बिभर्षि सायकानि | २.३३.१० |
| अलातृणो वल इन्द्र | ३.३०.१० |
| अलाय्यस्य परशुर्न | ९.६७.३० |
| अवक्रक्षिणं वृषभं | ८.१.२ |
| अव क्रन्द दक्षिणतो | २.४२.३ |
| अव क्षिप दिवो | २.३०.५ |
| अव चष्ट ऋचीषमो | ८.६२.६ |
| अव ते हेळो वरुण | १.२४.१४ |
| अव त्मना भरते | १.१०४.३ |
| अव त्या बृहतीरिषो | १०.१३४.३ |
| अव त्वे इन्द्र प्रवतो | ६.४७.१४ |
| अवद्यमिव मन्यमाना | ४.१८.५ |
| अव द्युतानाः कलशाँ | ९.७५.३ |
| अव द्रप्सो अंशुमतीम् | ८.९६.१३ |
| अव द्रुग्धानि पित्र्या | ७.८६.५ |
| अव द्रके अव त्रिका | १०.५९.९ |
| अव नो वृजिना | १०.१०५.८ |
| अवन्तमत्रये गृहं | ८.७३.७ |
| अवन्तु नः पितरः | १.१०६.३ |
| अवन्तु मामुषसो | ६.५२.४ |
| अवपतन्तीरवदन् | १०.९७.१७ |
| अव यच्छ्येनो अस्वनीद् | ४.२७.३ |
| अव यत्त्वं शतक्रतविन्द्र | १०.१३४.४ |
| अव यत्स्वे सदस्थे | ८.७९.९ |
| अवर्त्या शुन आन्त्राणि | ४.१८.१३ |
| अवर्धयन् सुभगं सप्त | ३.१.४ |
| अवर्मह इन्द्र दादृहि | १.१३३.६ |
| अवर्षीर्वर्षमुदु | ५.८३.१० |
| अवविद्धं तौग्र्यमप्सु | १. १८२. ६ |
| अव वेदिं होत्राभिः | ७. ६०. ९ |
| अव सिन्धुं वरुणो | ७. ८७. ६ |
| अव सृजन्नुप त्मना | १. १४२. ११ |
| अवसृज पुनरग्ने | १०. १६. ५ |
| अव सृजा वनस्पते | १. १३. ११ |
| अवसृष्टा परा पत | ६. ७५. १६ |
| अव स्पृधि पितरं | ५. ३. ९ |
| अव स्म दुर्हणायतः | १०. १३४.२ |
| अव स्म यस्य वेषणे | ५.७.५ |
| अवस्यते स्तुवते | १.११६.२३ |
| अव स्य शूराध्वनो | ४.१६.२ |
| अव स्यूमेव चिन्वती | ३.६१.४ |
| अव स्वयुक्ता दिव | १.१६८.४ |
| अव स्वराति गर्गरो | ८.६९.९ |
| अव स्वेदाइवाभितो | १०.१३४.५ |
| अवंशे द्यामस्तभायद् | २.१५.२ |
| अवः परेण पर एना | १.१६४.१७ |
| अवः परेण पितरं | १.१६४.१८ |
| अवा कल्पेषु नः | ९.९.७ |
| अवा चचक्षं पदमस्य | ५.३०.२ |
| अवा नु कं ज्यायान् | १०.५०.५ |
| अवा नो अग्न ऊतिभिः | १.७९.७ |
| अवा नो वाजयुं रथं | ८.८०.६ |
| अवावशन्त धीतयो | ९.१९.४ |
| अवासां मघवञ्जहि | १.१३३.३ |
| अवासृजन्त जिव्रयो | ४.१९.२ |
| अवासृजः प्रश्वः | १०.१३८.२ |
| अविता नो अजाश्वः | ९.६७.१० |
| अवितासि सुन्वतो | ८.३६.१ |
| अविदद्दक्षं मित्रो | ६.४४.७ |
| अविन्दद्दिवो निहितं | १.१३०.३ |
| अविन्दन् ते अतिहितं | १०.१८१.२ |
| अविप्रे चिद्वयो दधत् | ६.४५.२ |
| अविप्रो वा यदविधत् | ८.६१.९ |
| अविष्टं धीष्वश्विना | ७.६७.६ |
| अविष्टो अस्मान्विश्वासु | ७.३४.१२ |
| अवीत्रो अग्निर्हव्यान् | ७.३४.१४ |
| अवीरामिव मामयं | १०.८६.९ |
| अवीवृधद्वो अमृता | ८.८०.१० |
| अवीवृधन्त गोतमा | ४.३२.१२ |
| अवेयमश्वैद्युवतिः | १.१२४.११ |
| अवोचाम कवये | ५.१.१२ |
| अवोचाम नमो अस्मा | १.११४.११ |
| अवोचाम निवचनानि | १.१८९.८ |
| अवोचाम महते सौभगाय | ८.५९.५ |
| अवोचाम रहूगणा | १.७८.५ |
| अवो द्वाभ्यां परः | १०.६७.४ |
| अवोरित्था वां छर्दिषः | ६.६७.११ |
| अवोर्वां नूनमश्विना | ७.६७.४ |
| अव्ये पुनानं परि वारं | ९.८६.२५ |
| अव्ये वधूयुः पवते | ९.६९.३ |
| अव्यो वारे परि प्रियं | ९.५०.३ |
| अव्यो वारे परि प्रियो | ९.७.६ |
| अव्यो वारेभिः पवते | ९.१०१.१६ |
| अशोच्यग्निः समिधानो | ७.६७.२ |
| अश्नापिनद्धं मधु | १०.६८.८ |
| अश्मन्वती रीयते | १०.५३.८ |
| अश्मास्यमवतं ब्रह्मणः | २.२४.४ |
| अश्याम तं काममग्ने | ६.५.७ |
| अश्याम ते सुमतिं देव | १.११४.३ |
| अश्रवं हि भूरिदावत्तरा | १.१०९.२ |
| अश्रीरा तनूर्भवति | १०.८५.३० |
| अश्वत्थे वो निषदनं | १०.९७.५ |
| अश्वमिद् गां रथप्रां | ८.७४.१० |
| अश्वस्यात्र जनिमास्य | २.३५.६ |
| अश्वं न गीर्भी रथ्यं | ८.१०३.७ |
| अश्वं न गूळ्हमश्विना | १.११७.४ |

| | |
|---|---|
| अश्वं न त्वा वारवन्तं | १.२७.१ |
| अश्वाइवेदरुषास: | ५.५९.५ |
| अश्वादियायेति यद्वन्ति | १०.७३.१० |
| अश्वा न या वाजिना | ६.६७.४ |
| अश्वायन्तो गव्यन्तो | १०.१६०.५ |
| अश्वावति प्रथमो गोषु | १.८३.१ |
| अश्वावतीर्गोमतीर्न | ७.४१.७,८०.३ |
| अश्वावतीर्गोमतीर्विश्ववारा | १.१२३.१२ |
| अश्वावतीर्गोमतीर्विश्व सुविदो | १.४८.२ |
| अश्वावतीं सोमावतीं | १०.९७.७ |
| अश्वावन्तं रथिनं वीर | १०.४७.५ |
| अश्वासो न ये | १०.७८.५ |
| अश्वासो ये वामुप | ७.७४.४ |
| अश्विना परि वामिष: | ३.५८.८ |
| अश्विना पिबतं मधु | १.१५.११ |
| अश्विना पुरुदंससा | १.३.२ |
| अश्विना मधुमत्तमं | १.४७.३ |
| अश्विना मधुषुत्तमो | ३.५८.९ |
| अश्विना यज्वरीरिष: | १.३.१ |
| अश्विना यद्ध कर्हिचित् | ५.७४.१० |
| अश्विना यामहूतमा | ७.७३.६ |
| अश्विना वर्तिरस्मदा | १.९२.१६ |
| अश्विना वाजिनीवसू | ५.७८.३ |
| अश्विना वायुना युवं | ३.५८.७ |
| अश्विनावेह गच्छतं---तिर | ५.७५.७ |
| अश्विनावेह गच्छतं---हंसा | ५.७८.१ |
| अश्विना सु विचाकशत् | ८.७३.१७ |
| अश्विना स्वृषे स्तुहि | ८.२६.१० |
| अश्विना हरिणाविव | ५.७८.२ |
| अश्विनोरसनं रथं | १.१२०.१० |
| अश्वी रथी सुरूप इत् | ८.४.९ |
| अश्वेव चित्रारुषी | ४.५२.२ |
| अश्वो न क्रदो वृषभि: | ९.९७.२८ |
| अश्वो न क्रन्दञ्जनिभि: | ३.२६.३ |
| अश्वो न चक्रदो वृषा | ९.६४.३ |
| अश्वो वोळ्हा सुखं | ९.११२.४ |
| अश्व्यस्य त्मना रथ्यस्य | ४.४१.१० |
| अश्व्यो वारो अभव: | १.३२.१२ |
| अषाळ्हं युत्सु | १.९१.२१ |
| अषाळ्हमुग्रं पृतनासु | ८.७०.४ |
| अषाळ्हो अग्ने वृषभो | ३.१५.४ |
| अष्टा महो दिव: | १.१२१.८ |
| अष्टौ पत्रासो अदिते: | १०.७२.८ |
| अष्टौ व्यख्यत् ककुभ: | १.३५.८ |
| असच्च सच्च परमे | १०.५.७ |
| असत्सु मे जरित: | १०.२७.१ |
| असदत्र सुवीर्यं | ८.३१.१८ |
| असन्नित्त्वे आहवनानि | ७.८.५ |
| असपत्न: सपत्नहा | १०.१७४.५ |
| असपत्ना सपत्नघ्नी | १०.१५९.५ |
| असमं क्षत्रमसमा मनीषा | १.५४.८ |
| असमातिं नितोशनं | १०.६०.२ |
| असर्जि कलशाँ अभि | ९.१०६.१२ |
| असर्जि रथ्यो | ९.३६.१ |
| असर्जिवक्वा रथ्ये | ९.९१.१ |
| असर्जि वाजी तिर: | ९.१०९.१९ |
| असर्जि वां स्थविरा | १.१८१.७ |
| असर्जि स्कम्भो दिव | ९.८६.४६ |
| असश्चत: शतधारा | ९.८६.२७ |
| असश्चता मघवद्भ्यो | ७.६७.९ |
| असश्चन्ती भूरिधारे | ६.७०.२ |
| असंमृष्टो जायसे | ५.११.३ |
| असादि वृतो वह्नि: | ७.७.५ |
| असाम यथा सुषखाय | १.१७३.९ |
| असामि हि प्रयज्यव: | १.३९.९ |
| असाम्योजो बिभृथा | १.३९.१० |
| असावन्यो असुर | १०.१३२.४ |
| असावि ते जुजुषाणाय | ५.४३.५ |
| असावि देवं गोऋजीकं | ७.२१.१ |
| असावि सोम इन्द्र ते | १.८४.१ |
| असावि सोम: पुरुहूत | १०.१०४.१ |
| असावि सोमो अरुषो | ९.८२.१ |
| असाव्यंशुर्मदायाप्सु | ९.६२.४ |
| असिक्न्यां यजमानो | ४.१७.१५ |
| असि यमो अस्यादित्य: | १.१६३.३ |
| असि हि वीर सेन्यो | १.८१.२ |
| असुनीते पुनरस्मासु | १०.५९.६ |
| असुनीते मनो अस्मासु | १०.५९.५ |
| असुन्वन्तं समं जहि | १.१७६.४ |
| असुन्वामिन्द्र संसदं | ८.१४.१५ |
| असूत पूर्वो वृषभो | ३.३८.५ |
| असूत पृश्निर्महते | १.१६८.९ |
| असृक्षत प्र वाजिनो | ९.६४.४ |
| असृग्रन्देववीतये | ९.४६.१ |
| असृग्रन्देववीतये वाज | ९.६७.१७ |
| असृग्रमिन्दव: पथा | ९.७.१ |
| असृग्रमिन्द्र ते गिर: | १.९.४ |
| असेन्या व: पणयो | १०.१०८.६ |
| असौ च या न उर्वरा | ८.९१.६ |
| असौ य एषि वीरको | ८.९१.२ |
| असौ य: पन्था आदित्यो | १.१०५.१६ |
| अस्तभ्नाद् द्यामसुरो | ८.४२.१ |
| अस्तावि मन्म पूर्व्यं | ८.५२.९ |
| अस्ताव्यग्निर्नरां सुशेवो | १०.४५.१२ |
| अस्ताव्यग्नि: शिमीवद्भि: | १.१४१.१३ |
| अस्ति देवा अंहोरु: | ८.६७.७ |
| अस्ति सोमो अयं | ८.९४.४ |
| अस्ति हि व: सजात्यं | ८.२७.१० |
| अस्ति हि वामिह स्तोता | ५.७४.६ |
| अस्ति हि ष्मा मदाय | १.३७.१५ |
| अस्तीदमधिमन्थनं | ३.२९.१ |
| अस्तु श्रौषट् पुरो | १.१३९.१ |
| अस्तेव सु प्रतरं | १०.४२.१ |
| अस्तोढ्वं स्तोम्या | १.१२४.१३ |
| अस्थुरु चित्रा उषस: | ४.५१.२ |
| अस्मभ्यमिन्दविन्द्रयु: | ९.२.९ |
| अस्मभ्यं गातुवित्तम: | ९.१०६.६ |
| अस्मभ्यं तद्दिवो अद्भ्य: | २.३८.११ |
| अस्मभ्यं तद्वसो दानाय | २.१३.१३ |
| | २.१४.१२ |
| अस्मभ्यं ताँ अपा | ४.३१.१३ |
| अस्मभ्यं त्वा वसुविदं | ९.१०४.४ |
| अस्मभ्यं रोदसी रयिं | ९.७.९ |
| अस्मभ्यं वाजिनीवसू | ८.५.१२ |
| अस्मभ्यं सु त्वमिन्द्र तां | १०.१३३.७ |
| अस्मभ्यं सु वृषण्वसू | ८.२६.१५ |
| अस्माअस्मा इदन्धसो | ६.४२.४ |
| अस्मा इत्काव्यं वच: | ५.३९.५ |
| अस्मा इदु ग्नाश्चित् | १.६१.८ |
| अस्मा इदु त्यदनु | १.६१.१५ |
| अस्मा इदु त्यमुपमं | १.६१.३ |
| अस्मा इदु त्वष्टा | १.६१.६ |
| अस्मा इदु प्र तवसे | १.६१.१ |
| अस्मा इदु प्र भरा | १.६१.१२ |
| अस्मा इदु प्रयइव | १.६१.२ |
| अस्मा इदु सप्तिमिव | १.६१.५ |
| अस्मा इदु स्तोमं | १.६१.४ |
| अस्मा उक्थाय पर्वतस्य | ५.४५.३ |
| अस्मा उ ते महि महे | ६.१.१० |





| | |
|---|---|
| अस्मा उषास आतिरन्त | ८.९६.१ |
| अस्मा ऊ षु प्रभूतये | ८.४१.१ |
| अस्मा एतद्दिव्य१ र्चेव | ६.३४.४ |
| अस्मा एतन्मह्याङ्गूषम् | ६.३४.५ |
| अस्माकमग्ने अध्वरं | ५.४.८ |
| अस्माकमग्ने मघवत्सु दीदिहि | १.१४०.१० |
| अस्माकमग्ने मघवत्सु धारया | ६.८.६ |
| अस्माकमत्र पितरस्ते | ४.४२.८ |
| अस्माकमत्र पितरो मनुष्या: | ४.१.१३ |
| अस्माकमद्य वामयं | ८.५.१८ |
| अस्माकमद्यान्तमं | ८.३३.१५ |
| अस्माकमायुर्वर्धय | ३.६२.१५ |
| अस्माकमित्सु शृणुहि | ४.२२.१० |
| अस्माकमिन्द्र दुष्टरं | ५.३५.७ |
| अस्माकमिन्द्र भूतु ते | ६.४५.३० |
| अस्माकमिन्द्र: समृतेषु | १०.१०३.११ |
| अस्माकमिन्द्रावरुणा | ७.८२.९ |
| अस्माकमिन्द्रेहि नो | ५.३५.८ |
| अस्माकमुत्तमं कृधि | ४.३१.१५ |
| अस्माकमूर्जा रथं | १०.२६.९ |
| अस्माकं जोष्यध्वरं | ४.९.७ |
| अस्माकं त्वा मतीनां | ४.३२.१५ |
| अस्माकं त्वा सुताँ उप | ८.६.४२ |
| अस्माकं देवा उभयाय | १०.३७.११ |
| अस्माकं धृष्णुया रथो | ४.३१.१४ |
| अस्माकं मित्रावरुणा | २.३१.१ |
| अस्माकं व इन्द्रमुश्मसि | १.१२९.४ |
| अस्माकं शिप्रिणीनां | १.३०.११ |
| अस्माकं सु रथं | ८.४५.९ |
| अस्माकेभि: सत्वभि: | २.३०.१० |
| अस्मादहं तविषादीषमाण: | १.१७१.४ |
| अस्मान्त्समर्ये पवमान | ९.८५.२ |
| अस्मान्त्सु तत्र चोदय | १.९.६ |
| अस्माँ अवन्तु ते शतं | ४.३१.१० |
| अस्माँ अविड्ढि | ४.३१.१२ |
| अस्माँ इहा वृणीष्व | ४.३१.११ |
| अस्मिन्त्समुद्रे अध्युत्तर | १०.९८.६ |
| अस्मिन्त्स्वे३ तच्छकपूत | १०.१३२.५ |
| अस्मिन्न इन्द्र पृत् | १०.३८.१ |
| अस्मिन्पदे परमे | २.३५.१४ |
| अस्मिन्यज्ञे अदाभ्या | ५.७५.८ |
| अस्मे आ वहतं रयिं | ८.५.१५ |
| अस्मे इन्द्र सचा सुते | ८.९७.८ |
| अस्मे इन्द्राबृहस्पती | ४.४९.४ |
| अस्मे इन्द्रावरुणा विश्व | ७.८४.४ |
| अस्मे इन्द्रो वरुणो | ७.८२.१०,७.८३.१० |
| अस्मे ऊ षु वृषणा | १.१८४.२ |
| अस्मे तदिन्द्रावरुणा | ३.६२.३ |
| अस्मे ता त इन्द्र | १०.२२.१३ |
| अस्मे धेहि द्युमतीं | १०.९८.३ |
| अस्मे धेहि द्युमद्यशो | ९.३२.६ |
| अस्मे धेहि श्रवो बृहत् | १.९.८ |
| अस्मे प्र यन्धि मघवन् | ३.३६.१० |
| अस्मे रयिं न स्वर्थं | १.१४१.११ |
| अस्मे रायो दिवेदिवे | ४.८.७ |
| अस्मे रुद्रा मेहना | ८.६३.१२ |
| अस्मे वत्सं परिषन्तं | १.७२.२ |
| अस्मे वर्षिष्ठा कृणुहि | ४.२२.९ |
| अस्मे वसूनि धारय | ९.६३.३० |
| अस्मे वीरो मरुत: | ७.५६.२४ |
| अस्मे श्रेष्ठेभिर्भानुभि: | ७.७७.५ |
| अस्मे सा वां माध्वी | १.१८४.४ |
| अस्मे सोम श्रियमधि | १.४३.७ |
| अस्मै तिस्रो अव्यथ्याय | २.३५.५ |
| अस्मै ते प्रतिहर्यते | ८.४३.२ |
| अस्मै बहूनामवमाय | २.३५.१२ |
| अस्मै भीमाय नमसा | १.५७.३ |
| अस्मै वयं यद्वावान | ६.२३.५ |
| अस्य क्रत्वा विचेतसो | ५.१७.४ |
| अस्य घा वीर ईवतो | ४.१५.५ |
| अस्य ते सख्ये वयमिय | ९.६६.१४ |
| अस्य ते सख्ये वयं तव | ९.६१.२९ |
| अस्य त्रित: क्रतुना | १०.८.७ |
| अस्य त्वेषा अजरा | १.१४३.३ |
| अस्य देवस्य मीळ्हुषा | ७.४०.५ |
| अस्य देवस्य संसदि | ७.४.३ |
| अस्य पिब क्षुमत: | १०.११६.२ |
| अस्य पिबतमश्विना | ८.५.१४ |
| अस्य पिब यस्य जज्ञान | ६.४०.२ |
| अस्या पीत्वा मदानां देवो | ८.९२.६ |
| अस्या पीत्वा मदानामिन्द्रो | ९.२३.७ |
| अस्य पीत्वा शतक्रतो | १.४.८ |
| अस्य प्र जातवेदसो | १०.१८८.२ |
| अस्य प्रजावती गृहे | ८.३१.४ |
| अस्य प्रत्नामनु द्युतं | ९.५४.१ |
| अस्य प्रेषा हेमना | ९.९७.१ |
| अस्य मदे पुरु वर्पांसि | ६.४४.१४ |
| अस्य मदे स्वर्यं दा | १.१२१.४ |
| अस्य मन्दानो मध्वो | २.१९.२ |
| अस्य मे द्यावापृथिवी | २.३२.१ |
| अस्य यामासो बृहतो | १०.३.४ |
| अस्य रण्वा स्वस्येव | २.४.४ |
| अस्य वामस्य पलितस्य | १.१६४.१ |
| अस्य वासा उ अर्चिषा | ५.१७.३ |
| अस्य वीरस्य बर्हिषि | १.८६.४ |
| अस्य वृष्णो व्योदन | ८.६३.९ |
| अस्य वो ह्यवसा | ९.९८.८ |
| अस्य व्रतानि नाधृषे | ९.५३.३ |
| अस्य व्रते सजोषसो | ९.१०२.५ |
| अस्य शासुरुभयास: | १.६०.२ |
| अस्य शुष्मासो ददृशानपवे: | १०.३.६ |
| अस्य श्रवो नद्य: सप्त | १.१०२.२ |
| अस्य श्रिये समिधानस्य | ४.५.१५ |
| अस्य श्रेष्ठा सुभगस्य | ४.१.६ |
| अस्य श्रोषन्त्वा भुव: | १.८६.५ |
| अस्य श्लोको दिवीयते | १.१९०.४ |
| अस्य सुवानस्य मन्दिन: | २.११.२० |
| अस्य स्तुषे महिमघस्य | १.१२२.८ |
| अस्य स्तोमेभिरौशिज: | १०.९९.११ |
| अस्य स्तोमे मघोन: | ५.१६.३ |
| अस्य हि स्वयशस्तरं | ५.८२.२ |
| अस्य हि स्वयशस्तर: | ५.१७.२ |
| अस्या ऊ षु ण उप | १.१३८.४ |
| अस्याजरासो दमाम् | १०.४६.७ |
| अस्येदिन्द्रो मदेष्वा ग्राभं | ९.१०६.३ |
| अस्येदिन्द्रो मदेष्वा विश्वा | ९.१.१० |
| अस्येदिन्द्रो वावृधे वृष्ण्यं | ८.३.८ |
| अस्येदु त्वेषसा | १.६१.११ |
| अस्येदु प्र ब्रूहि | १.६१.१३ |
| अस्येदु भिया गिरयश्च | १.६१.१४ |
| अस्येदु मातु: सवनेषु | १.६१.७ |
| अस्येदेव प्र रिरिचे | १.६१.९ |
| अस्येदेव शवसा शुषन्तं | १.६१.१० |
| अस्येदेषा सुमति: | १०.३१.६ |
| अस्वप्रजस्तरणय: | ४.४.१२ |
| अस्वापयद्दभीतये | ४.३०.२१ |
| अहन्नहिं परिशयानं | ३.३२.११ |
| अहन्नहिं पर्वते शिश्रियानं | १.३२.२ |
| अहन्निद्रो अदहदग्नि: | ४.२८.३ |

अहन्वृत्रमृचीषमः ८.३२.२६
अहन्वृत्रं वृत्रतरं १.३२.५
अहमत्कं कवये १०.४९.३
अहमपो अपिन्वम् ४.४२.४
अहमस्मि महामहो १०.११९.१२
अहमस्मि सपत्नहेन्द्र १०.१६६.२
अहमस्मि सहमाना १०.१४५.५
अहमिद्धि पितुष्परि ८.६.१०
अहमिन्द्रो न परा जिग्य १०.४८.५
अहमिन्द्रो रोधो वक्षो १०.४८.२
अहमिन्द्रो वरुणस्ते ४.४२.३
अहमेतं गव्ययमश्व्यं १०.४८.४
अहमेताञ्छाश्वसतो १०.४८.६
अहमेव वातइव १०.१२५.८
अहमेव स्वयमिदं १०.१२५.५
अहश्च कृष्णमहरर्जुनं ६.९.१
अहस्ता यदपदी १०.२२.१४
अहं केतुरहं मूर्धा १०.१५९.२
अहं गर्भमदधां १०.१८३.३
अहं गुङ्गुभ्यो अतिथिग्वं १०.४८.८
अहं च त्वं च वृत्रहन् ८.६२.११
अहं चन तत्सूरिभिः ६.२६.७
अहं तदासु धारयं १०.४९.१०
अहं तष्टेव वन्धुरं १०.११९.५
अहं ता विश्वा चकरं ४.४२.६
अहं दां गृणते पूर्व्यं १०.४९.१
अहं पितेव वेतसूँ १०.४९.४
अहं पुरो मन्दसानो ४.२६.३
अहं प्रत्नेन मन्मना ८.६.११
अहं भुवं वसुनः १०.४८.१
अहं भूमिमददामार्याय ४.२६.२
अहं मनुरभवं सूर्यः ४.२६.१
अहं रन्धयं मृगयं १०.४९.५
अहं राजा वरुणो मह्यं ४.४२.२
अहं राष्ट्री संगमनी १०.१२५.३
अहं रुद्राय धनुरा १०.१२५.६
अहं रुद्रेभिर्वसुभिः १०.१२५.१
अहं सप्त स्रवतो १०.४९.९
अहं सप्तहा नहुषो १०.४९.८
अहं स यो नववास्त्वं १०.४९.६
अहं सुवे पितरमस्य १०.१२५.७
अहं सूर्यस्य परि यामि १०.४९.७
अहं सो अस्मि यः पुरा १.१०५.७
अहं सोममाहनसं १०.१२५.२
अहं हि ते हरिवो ८.५३.८
अहं हुवान आर्क्षे ९.७४.१३
अहं होता न्यसीदं १०.५२.२
अहानि गृध्राः पर्या १.८८.४
अहा यदिन्द्र सुदिना ७.३०.३
अहाव्यग्ने हविरास्ये १०.९१.१५
अहितेन चिदर्वता ८.६२.३
अहिरिव भोगैः ६.७५.१४
अहेळता मनसा २.३२.३
अहेळमान उप याहि ६.४१.१
अहेम यज्ञं पथामुराणा ७.७३.३
अहेर्यातारं कमपश्य १.३२.१४
अंशुं दुहन्ति ९.७२.६
अंसेषु व ऋष्टयः ५.५४.११
अंसेष्वा मरुतः ७.५६.१३
अंहोयुवस्तन्वस्तन्वते ५.१५.३


## आ


आकरे वसोर्जरिता ३.५१.३
आ कलशा अनूषत ९.६५.१४
आ कलशेषु धावति पवित्रे ९.१७.४
आ कलशेषु धावति श्येनः ९.६७.१४
आर्की सूर्यस्य रोचनात् १.१४.९
आ कृष्णेन रजसा १.३५.२
आकेनिपासो अहभिः ४.४५.६
आ क्रन्दय बलमोजो ६.४७.३०
आक्षितपूर्वास्वपरा ३.५५.५
आ क्षोदो महि वृत्तं ६.१७.१२
आक्ष्णयावानो वहन्ति ८.७.३५
आगधिता परिगधिता १.१२६.६
आ गन्ता मा रिषण्यत ८.२०.१
आगन्देव ऋतुभिर्वर्धतु ४.५३.७
अगन्नृभूणामिह ४.३५.२
आगन्म वृत्रहन्तमं ८.७४.४
आ गावो अग्मन् ६.२८.१
आ गोमता नासत्या ७.७२.१
आ ग्रा अग्न इहावसे १.२२.१०
आग्निरगामि भारतो ६.१६.१९
आग्निं न स्ववृक्तिभिः १०.२१.१
आग्ने गिरो दिव ७.३९.५
आग्ने याहि मरुत्सखा ८.१०३.१४
आग्ने वह वरुणं १०.७०.११
आग्ने वह हविरद्याय ७.११.५
आग्ने स्थूरं रयिं भर १०.१५६.३
आग्मन्नाप उशतीर्बर्हिः १०.३०.१५
आग्रावभिरहन्येभिः ५.४८.३
आ घ त्वावान् त्मना १.३०.१४
आ घा गमद्यदि श्रवत् १.३०.८
आ घा ता गच्छानुत्तरा १०.१०.१०
आ घा ये अग्निम् ८.४५.१
आ घा योषेव सूनरी १.४८.५
आ च त्वामेता वृषणा ३.४३.४
आ चन त्वा चिकित्सामो ८.९१.३
आ च नो बर्हिः सदता ७.५९.६
आ चर्षणिप्रा वृषभो १.१७७.१
आ च वहासि ताँ इह १.७४.६
आ चष्ट आसां पाथो ७.३४.१०
आ चिकितान सुक्रतू ५.६६.१
आच्छद्विधानैर्गुपितः १०.८५.४
आच्या जानु दक्षिणतो १०.१५.६
आ जङ्घन्ति सान्वेषां ६.७५.१३
आ जनं त्वेषसंदृशं १०.६०.१
आ जनाय द्रुह्वणे ६.२२.८
आ जागृविर्विप्र ऋता ९.९७.३७
आ जातं जातवेदसि ६.१६.४२
आ जामिरत्के अव्यत ९.१०१.१४
आजासः पूषणं ६.५५.६
आजितुरं सत्पतिं ८.५३.६
आजिपते नृपते त्वम् ८.५४.६
आ जुहोता दुवस्यता ५.२८.६
आ जुहोता स्वध्वरं ३.९.८
आ जुह्वान ईड्यो वन्द्यः १०.११०.३
आ जुह्वानो न ईड्यो १.१८८.३
आञ्जनगन्धिं सुरभिं १०.१४६.६
आ त इन्दो मदाय ९.६२.२०
आ त इन्द्र महिमानं ८.६५.४
आ त एता वचोयुजा ८.४५.३९
आ त एतु मनः पुनः १०.५७.४
आ तक्षत सातिमस्मभ्यं १.१११.३
आ तत्त इन्द्रायवः १०.७४.४
आ तत्ते दस्र मन्तुमः १.४२.५
आ तं भज सौश्रवेषु १०.४५.१०
आ तिष्ठतं सुवृतं यो रथः १.१८३.३
आ तिष्ठन्तं परि विश्वे ३.३८.४
आ तिष्ठ रथं वृषणं १.१७७.३
आ तिष्ठ वृत्रहन् १.८४.३





आ तू गहि प्र तु ८.१३.१४
आ तू न इन्दो शतदातु ९.७२.९
आ तू न इन्द्र कौशिक १.१०.११
आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं ८.८१.१
आ तू न इन्द्र मद्र्यक् ३.४१.१
आ तू न इन्द्र वृत्रहन् ४.३२.१
आ तू भर माकिरेतत् ३.३६.९
आ तू षिञ्च कण्वमन्तं ८.२.२२
आ तू षिञ्च हरिमीं १.१०१.१०
आ तू सुशिप्र दम्पते ८.६९.१६
आ ते अग्न इधीमहि ५.६.४
आ ते अग्न ऋचा हविः शुक्र ५.६.५
आ ते अग्न ऋचा हविर्हृदा ६.१६.४७
आ ते कारो शृणवामा ३.३३.१०
आ ते दक्षं मयोभुवं ९.६५.२८
आ ते दक्षं वि रोचना ९.९३.२६
आ ते दधामीन्द्रियं ८.९३.२७
आ तेन यातं मनसो १०.३९.१२
आ ते पितर्मरुतां २.३३.१
आ ते मह इन्द्रोत्युग्र ७.२५.१
आ ते रथस्य पूषन् १०.२६.८
आ ते रुचः पवमानस्य ९.९६.२४
आ ते वत्सो मनो ८.११.७
आ ते वृषन् वृषणो ६.४४.२०
आ तेऽवो वरेण्यं ५.३५.३
आ ते शुष्मो वृषभ ६.१९.९
आ ते सपर्यू जवसे ३.५०.२
आ ते सिञ्चामि कुक्ष्योः ८.१७.५
आ ते सुपर्णा अमिनन्तँ १.७९.२
आ ते स्वस्तिमीमह ६.५६.६
आ ते हनू हरिवः ५.३६.२
आत्मन्वन्नभो दुह्यते ९.७४.४
आत्मा ते वातो रज ७.८७.२
आत्मा देवानां भुवनस्य १०.१६८.४
आत्मानं ते मनसा १.१६३.६
आत्मा पितुस्तनूर्वासः ८.३.२४
आत्मा यज्ञस्य रंह्या ९.६.८
आ त्व१द्य सधस्तुतिं ८.१.१६
आ त्व१द्य सबदुर्घां ८.१.१०
आ त्वशत्रवा गहि ८.८२.४
आ त्वा कण्वा अहूषत १.१४.२
आ त्वा कण्वा इहावसे ८.३४.४
आ त्वागमं शन्तातिभिः १०.१३७.४
आ त्वा गिरो रथीरिवास्थुः ८.९५.१
आ त्वा गीर्भिर्महामुरुं ८.६५.३
आ त्वा गोभिरिव व्रजं ८.२४.६
आ त्वा ग्रावा वदन्निह ८.३४.२
आ त्वा जुवो रारहाणा १.१३४.१
आ त्वा बृहन्तो हरयो ३.४३.६
आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी ८.१७.२
आ त्वा मदच्युता हरी ८.३४.९
आ त्वा रथं यथोतये ८.६८.१
आ त्वा रथे हिरण्यये ८.१.२५
आ त्वा रम्भं न जिव्रयो ८.४५.२०
आ त्वा वहन्तु हरयो १.१६.१
आ त्वा विप्रा अचुच्यवुः १.४५.८
आ त्वा विशन्त्वाशवः १.५.७
आ त्वा विशन्त्विन्दवः ८.९२.२२
आ त्वा शुक्रा अचुच्यवुः ८.९५.२
आ त्वा सहस्रमा शतं ८.१.२४
आ त्वा सुतास इन्दवः ८.४९.३
आ त्वा हरयो वृषणो ६.४४.१९
आ त्वा हर्यन्तं प्रयुजो १०.९६.१२
आ त्वाहार्षमन्तरेधि १०.१७३.१
आ त्वा होता मनुर्हितो ८.३४.८
आ त्वेता नि षीदत १.५.१
आत्सोम इन्द्रियो रसो ९.४७.३
आथर्वणायाश्विना १.११७.२२
आ दक्षिणा सृज्यते ९.७१.१
आदङ्गिराः प्रथमं दधिरे १.८३.४
आ दधिक्राः शवसा ४.३८.१०
आ दशभिर्विवस्वत ८.७२.८
आदस्य ते ध्वसयन्तो १.१४०.५
आदस्य शुष्मिणो रसे ९.१४.३
आ दस्युघ्ना मनसा ४.१६.१०
आदह स्वधामनु १.६.४
आदाय श्येनो अभरत् ४.२६.७
आदारो वां मतीनां १.४६.५
आदित्ते अस्य वीर्यस्य १.१३१.५
आदित्ते विश्वे क्रतुं १.६८.३
आदित्पश्चा बुबुधाना ४.१.१८
आदित्प्रत्नस्य रेतसो ८.६.३०
आदित्या अव हि ८.४७.११
आदित्यानां वसूनां १०.४८.११
आदित्यानामवसा ७.५१.१
आदित्या रुद्रा वसवः ३.८.८
आदित्या रुद्रा वसवो ७.३५.१४
आदित्या विश्वे मरुतश्च ७.५१.३
आदित्यासो अति स्रिधो १०.१२६.५
आदित्यासो अदितयः ७.५२.१
आदित्यासो अदितिः ७.५१.२
आदित्यैरिन्द्रः सगणो १०.१५७.३
आदित्साप्तस्य चर्किरन् ८.५५.५
आदिद्ध नेम इन्द्रियं ४.२४.५
आदिद्धोतारं वृणते १.१४१.६
आदिन्द्रः सत्रा तविषीः १०.११३.५
आदिन्मातृराविशद् १.१४१.५
आ दिवस्पृष्ठमश्वयुः ९.३६.६
आदीमश्वं न हेतारो ९.६२.६
आदीं के चित्पश्य ९.११०.६
आदीं त्रितस्य योषणो ९.३२.२
आदीं शवस्यब्रवीद् ८.७७.२
आदीं हंसो यथा गणम् ९.३२.३
आदू नु ते अनु क्रतुं ८.६३.५
आदू मे निवरो भुवत् ८.९३.१५
आदृध्नोति हविष्कृतिं १.१८.८
आ देवानामग्रयावेह १०.७०.२
आ देवानामपि पन्थां १०.२.३
आ देवानामभवः केतुः ३.१.१७
आ देवो ददे बुध्न्या ७.६.७
आ देवो दूतो अजिरः १०.९८.२
आ देवो यातु सविता ७.४५.१
आ दैव्यानि पार्थिवानि ५.४१.१४
आ दैव्या वृणीमहे ७.९७.२
आद्य रथं भानुमो ५.१.११
आ द्यां तनोषि रश्मिभिः ४.५२.७
आद्रोदसी वितरं वि ५.२९.४
आ द्वाभ्यां हरिभ्यां २.१८.४
आ द्विबर्हा अमिनो १०.११६.४
आ धर्णसिर्बृहद्दिवो ५.४३.१३
आ धावता सुहस्त्यः ९.४६.४
आधीषमाणायाः पतिः १०.२६.६
आ धूर्ष्वस्मै दधाता ७.३४.४
आ धेनवः पयसा ५.४३.१
आ धेनवो धुनयन्तां ३.५५.१६
आ धेनवो मामतेयं १.१५२.६
आध्रेण चित्तद्वेकं ७.१८.१७
आ न इळाभिर्विदथे १.१८६.१
आ न इन्दो महीमिषं ९.६५.१३

आ न इन्दो शतग्विनं गवां ९.६५.१७
आ न इन्दो शतग्विनं रयिं ९.६७.६
आ न इन्द्र पृक्षसे १०.२२.७
आ न इन्द्र महीमिषम् ८.६.२३
आ न इन्द्राबृहस्पती ४.४९.३
आ न इन्द्रो दूरादा ४.२०.१
आ न इन्द्रो हरिभिर्या ४.२०.२
आ न ऊर्जं वहतमश्विना १.१५७.४
आ नपात: शवसो ४.३४.६
आ नस्तुजं रयिं ३.४५.४
आ नस्ते गन्तु मत्सर: १.१७५.२
आ न: पवस्व धारया ९.३५.१
आ न: पवस्व वसुमद् ९.६९.८
आ न: पूषा पवमान: ९.८१.४
आ न: प्रजां जनयतु १०.८५.४३
आ न: शुष्मं वृषाह्यं ९.३०.३
आ न: सहस्रशो भरा ८.३४.१५
आ न: सुतास इन्दव: ९.१०६.९
आ न: सोम पवमान: ९.८१.३
आ न: सोम सहो जवो ९.६५.१८
आ न: सोम संयतं ९.८६.१८
आ न: सोमं पवित्र आ ९.६२.२१
आन न: सोमे स्वध्वर ८.५०.५
आ न: स्तुत उप वाजेभि: ४.२९.१
आ न: स्तोममुप द्रवत् ८.५.७
आ न स्तोममुप द्रवद्धियानो ८.४९.५
आ नामभिर्मरुतो वक्षि ५.४३.१०
आ नार्यस्य दक्षिणा ८.२४.२९
आ नासत्या गच्छतं १.३४.१०
आ नासत्या त्रिभि: १.३४.११
आ निरेकमुत प्रियं ८.२४.४
आ निवर्तन वर्तय १०.१९.८
आ निवर्त नि वर्तय पुन: १०.१९.६
आ नूनमश्विना युवं ८.९.१
आ नूनमश्विनोर्ऋषि: ८.९.७
आ नूनं यातमश्विना रथेन ८.८.२
आ नूनं यातमश्विनाश्वेभि: ८.८७.५
आ नूनं यातमश्विनेमा ८.९.१४
आ नूनं रघुवर्तनिं ८.९.८
आ नो अग्ने रयिं भर १.७९.८
आ नो अग्ने वयोवृधं ८.६०.११
आ नो अग्ने सुचेतुना १.७९.९
आ नो अद्य समनसो ८.२७.५
आ नो अश्वावदश्विना ८.२२.१७
आ नो अश्विना त्रिवृता १.३४.१२
आ नो गन्तं मयोभुवा ८.८.१९
आ नो गन्तं रिशादसा ५.७१.१
आ नो गन्तं रिशादसेमां ८.८.१७
आ नो गव्यान्यश्व्या ८.३४.१४
आ नो गव्येभिरश्व्यै: ८.७३.१४
आ नो गव्येभिरश्व्यैर्वसव्यै: ६.६०.१४
आ नो गहि सख्येभि: ३.१.१९
आ नो गोत्रा दर्दृहि गोपते ३.३०.२१
आ नो गोमन्तमश्विना ८.५.१०
आ नो दधिक्रा: पथ्यां ७.४४.५
आ नो दिव आ पृथिव्या ७.२४.३
आ नो दिवो बृहत: ५.४३.११
आ नो देव शवसा ७.३०.१
आ नो देव: सविता त्राय ६.५०.८
आ नो देव: सविता सावि १०.१००.३
आ नो देवानामुप वेतु १०.३१.१
आ नो देवेभिरुप देवहूतिं ७.१४.३
आ नो देवेभिरुप यातं ७.७२.२
आ नो द्युम्नैरा श्रवोभि: ८.५.३२
आ नो द्रप्सा मधुमन्तो १०.९८.४
आ नो नावा मतीनां १.४६.७
आ नो नियुद्भि: शतिनी ७.९२.५
आ नो नियुद्भि: शतिनीभि: १.१३५.३
आ नो बर्हि: सधमादे १०.३५.१०
आ नो बर्ही रिशादसो १.२६.४
आ नो बृहन्ता बृहतीभि: ४.४१.११
आ नो ब्रह्माणि मरुत: २.३४.६
आ नो भज परमेषु १.२७.५
आ नो भद्रा: क्रतवो यन्तु १.८९.१
आ नो भर दक्षणेनाभि ८.८१.६
आ नो भर भगमिन्द्र ३.३०.१९
आ नो भर वृषणं ६.१९.८
आ नो भर व्यञ्जनं ८.७८.२
आ नो मखस्य दावने ८.७.२७
आ नो महीमरमतिं ५.४३.६
आ नो मित्र सुदीतिभि: ५.६४.५
आ नो मित्रावरुणा घृतै: ३.६२.१६
आ नो मित्रावरुणा हव्यजुष्टिं ७.६५.४
आ नो यज्ञं दिविस्पृशं ८.१०१.९
आ नो यज्ञं नमोवृधं ३.४३.३
आ नो यज्ञं भारती १०.११०.८
आ नो यज्ञाय तक्षत १.१११.२
आ नो यातमुपश्रुति ८.८.५
आ नो यातं दिवस्परि ८.८.४
आ नो यातं दिवो अच्छा ४.४४.५
आ नो याहि परावत: ८.६.३६
आ नो याहि महेमते ८.३४.७
आ नो याहि सुतावतो ८.१७.४
आ नो याह्युपश्रुति ८.३४.११
आ नो रत्नानि बिभ्रता ५.७५.३
आ नो रयिं मदच्युतं ८.७.१३
आ नो राधांसि सवित: ७.३७.८
आ नो रुद्रस्य सूनवो ६.५०.४
आ नो वायो महे तने ८.४६.२५
आ नो विश्व आस्क्रा: १.१८६.२
आ नो विश्वान्यश्विना ८.८.१३
आ नो विश्वाभिरूतिभिरश्वि ८.८.१
आ नो विश्वाभिरूतिभि: सजो ७.२४.४
आ नो विश्वासु हव्य ८.९०.१
आ नो विश्वेषां रसं ८.५३.३
आ नो विश्वे सजोषसो ८.५४.३
आ नोऽवोभिर्मरुतो १.१६७.२
आन्त्रेभ्यस्ते १०.१६३.३
आन्यं दिवो मातरिश्वा १.९३.६
आप इद्वा उ भेषजी १०.१३७.६
आ पक्थासो भलानसो ७.१८.७
आपथयो विपथयो ५.५२.१०
आ पप्राथ महिना ८.७०.६
आपप्रुषी पार्थिवान्युरु ६.६१.११
आपप्रुषी विभावरि ४.५२.६
आ पप्रौ पार्थिवं १.८१.५
आ परमाभिरुत ६.६२.११
आ पर्वतस्य मरुतां ४.५५.५
आ पवमान धारय ९.१२.९
आ पवमान नो भरार्यो ९.२३.३
आ पवमान सुष्टुतिं ९.६५.३
आ पवस्व गविष्टये ९.६६.१५
आ पवस्व दिशां पत ९.११३.२
आ पवस्व मदिन्तम ९.२५.६,९.५०.४
आ पवस्व महीमिषं ९.४१.४
आ पवस्व--- रयिं गोमन्तं ९.६२.१२
आ पवस्व--- रयिं सोम ९.६३.१
आ पवस्व सुवीर्यं ९.६५.५
आ पवस्व हिरण्यवद् ९.६३.१८





आ पशुं गासि पृथिवीं ८.२७.२
आ पश्चातान्नासत्या ७.७२.५,७३.५
आपश्चित्पिप्यु: स्तर्यो ७.२३.४
आपश्चिदस्मै पिन्वन्त ७.३४.३
आपश्चिद्धि स्वयशस: ७.८५.३
आप: पृणीत भेषजं १.२३.२१,१०.९.७
आपानासो विवस्वतो ९.१०.५
आपान्तमन्युस्तृपलप्रभर्मा १०.८९.५
आपी वो अस्मे पितरेव १०.१०६.४
आ पुत्रासो न मातरं ७.४३.३
आ पूर्णो अस्य कलश: ३.३२.१५
आ पूषञ्चित्रबर्हिषं १.२३.१३
आपो अद्यान्वचारिषं १.२३.२३,१०.९.९
आपो अस्मान्मातर: १०.१७.१०
आपो न देवीरुप यन्ति १.८३.२
आपो न सिन्धुमभि यत् १०.४३.७
आपो भूयिष्ठा इत्येको १.१६१.९
आपो यं व: प्रथमं ७.४७.१
आपो रेवती: क्षयथा १०.३०.१२
आपो ह यद् बृहतीर्विश्व १०.१२१.७
आपो हि ष्ठा मयोभुव: १०.९.१
आ प्यायस्व मदिन्तम १.९१.१७
आ प्यायस्व समेतु १.९१.१६,९.३१.४
आ प्र द्रव परावतो ८.८२.१
आ प्र द्रव हरिवो ५.३१.२
आ प्र यात मरुतो ८.२७.८
आप्रा रजांसि दिव्यानि ४.५३.३
आप्रुषायन्मधुन: १०.६८.४
आ बुन्दं वृत्रहा ८.४५.४
आ भन्दमाने उपाके १.१४२.७
आ भन्दमाने उषसा ३.४.६
आ भरतं शिक्षतं वज्रबाहू १.१०९.७
आ भात्यग्निरुषसां ५.७६.१
आ भानुना पार्थिवानि ६.६.६
आ भारती भारतीभि: ३.४.८, ७.२.८
आभिर्विधेमाग्नये ८.२३.२३
आभिष्टे अद्य गीर्भि: ४.१०.४
आभि: स्पृधो मिथती: ६.२५.२
आभूत्या सहजा वज्र १०.८४.६
आभूषेण्यं वो मरुतो ५.५५.४
आभोगयं प्र १.११०.२
आ मध्वो अस्मा असिचन् १०.२९.७
आ मनीषामन्तरिक्षस्य १.११०.६
आ मन्द्रमा वरेण्यं ९.६५.२९
आ मन्द्रस्य सनिष्यन्तो ३.२.४
आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभि: ३.४५.१
आ मन्येथामा गतं ३.५८.४
आ मा पूषन्नुप द्रव ६.४८.१६
आमासु पक्वमैरय ८.८९.७
आ मां मित्रावरुणेह ७.५०.१
आ मित्रावरुणा भगं ९.७.८
आ मित्रे वरुणे वयं ५.७२.१
आमूरज प्रत्यावर्तये ६.४७.३१
आ मे अस्य प्रतीव्यं ८.२६.८
आ मे वचांस्युद्यता ८.१०१.७
आ मे हवं नासत्याश्विना ८.८५.१
आयजी वाजसातमा १.२८.७
आ यज्ञैर्देव मर्त्य ५.१७.१
आ यत्पतन्त्येन्य: ८.६९.१०
आ यत्साकं यशसो ७.३६.६
आ यदश्वान्वनन्वत: ८.१.३१
आ यदिन्द्रश्च दद्वहे ८.३४.१६
आ यदिषे नृपतिं तेज १.७१.८
आ यद् दुवस्याद् दुवसे १.१६५.१४
आ यद् दुव: शतक्रत १.३०.१५
आ यद्धरी इन्द्र विव्रता १.६३.२
आ यद्योनिं हिरण्यमाशु: ९.६४.२०
आ यद्योनिं हिरण्ययं वरुण ५.६७.२
आ यद्रुहाव वरुणश्च ७.८८.३
आ यद्वज्रं बाह्वोरिन्द्र धत्से ८.९६.५
आ यद्वामीयचक्षसा ५.६६.६
आ यद्वां योषणा रथं ८.८.१०
आ यद्वां सूर्या रथं ५.७३.५
आयने ते परायणे १०.१४२.८
आयन्तारं महि स्थिरं ८.३२.१४
आ यन्न: पत्नीर्गमन् ७.३४.२०
आ यन्मा वेना अरुहन् ८.१००.५
आ यन्मे अभ्वं २.४.५
आयमद्य सुकृतं प्रातरिच्छ १.१२५.३
आ ययोस्त्रिंशतं तना ९.५८.४
आ यस्ततन्थ रोदसी ६.१.११
आ यस्तस्थौ भुवनानि ९.८४.२
आ यस्ते अग्न इधते ७.१.८
आ यस्ते सर्पिरासुते ५.७.९
आ यस्मिन्ते स्वपाके ६.१२.२
आ यस्मिन्त्सप्त २.५.२
आ यस्मिन्हस्ते नर्या ६.२९.२
आ यस्य ते महिमानं ८.४६.३
आयं गौ: पृश्नीरक्रमीत् १०.१८९.१
आयं जना अभिचक्षे ५.३१.१२
आ यं नर: सुदानवो ५.५३.६
आ यं पृणन्ति दिवि १.५२.४
आ यं हस्ते न खादिनं ६.१६.४०
आ य: पप्रौ जायमान ६.१०.४
आ य: पप्रौ भानुना ६.४८.६
आ य: पुरं नार्मिणीम् १.१४९.३
आ य: सोमेन जठरं ५.३४.२
आ य: स्वर्ण भानुना २.८.४
आ यात मरुतो दिव ५.५३.८
आ यातमुप भूषतं ७.७४.३
आ यातं नहुषस्परि ८.८.३
आ यातं मित्रावरुणा जुषाणा ७.६६.१९
आ यातं मित्रावरुणा सुशस्ति ६.६७.३
आ यात्विन्द्र: स्वपति: १०.४४.१
आ यात्विन्द्रो दिव आ ४.२१.३
आ यात्विन्द्रोऽवस उप ४.२१.१
आ याहि कृणवाम त ८.६२.४
आ याहि पर्वतेभ्य: ८.३४.१३
आ याहि पूर्वीरति ३.४३.२
आ याहि वनसा सह १०.१७२.१
आ याहि वस्व्या धिया १०.१७२.२
आ याहि शश्वदुशत ६.४०.४
आ याहि सुषुमा हि ८.१७.१
आ याहीम इन्दवो ८.२१.३
आ याह्यग्ने पथ्या ७.७.२
आ याह्यग्ने समिधानो ३.४.११,७.२.११
आ याह्यद्रिभि: सुतं ५.४०.१
आ याह्यर्य आ परि ८.३४.१०
आ याह्यर्वाङ् उप ३.४३.१
आयुर्विश्वायु: परि १०.१७.४
आ युवान: कवयो ६.४९.११
आ यूथेव क्षुमति पश्वो ४.२.१८
आ ये तन्वन्ति रश्मिभि: १.१९.८
आ ये तस्थु: पृषतीषु ५.६०.२
आ ये रजांसि तविषीभि: १.१६६.४
आ ये विश्वा पार्थिवानि ८.९४.९
आ ये विश्वा स्वपत्यानि १.७२.९
आ यो गोभि: सृज्यत ९.८४.३
आ योनिमग्निर्घृतवन्तम् ३.५.७

| | |
|---|---|
| आ योनिमरुणो रुहत् | ९.४०.२ |
| आ यो मूर्धानं पित्रो: | १०.८.३ |
| आ यो योनिं देवकृतं | ७.४.५ |
| आ यो वना तातृषाणो | २.४.६ |
| आ यो विवाय सचथाय | १.१५६.५ |
| आ यो विश्वानि वार्या | ९.१८.४ |
| आरङ्गरेव मध्वे | १०.१०६.१० |
| आ रयिमा सुचेतुनं | ९.६५.३० |
| आराच्छत्रुमप बाधस्व | १०.४२.७ |
| आ राजाना मह ऋतस्य | ७.६४.२ |
| आ रिख किकिरा | ६.५३.७ |
| आ रुक्मैरा युधा | ५.५२.६ |
| आ रुद्रास इन्द्रवन्त: | ५.५७.१ |
| आरे अघा को१ न्वित्था | १०.१०२.१० |
| आरे अस्मदमतिमारे | ४.११.६ |
| आरे ते गोघ्नमुत | १.११४.१० |
| आरे साव: सुदानवो | १.१७२.२ |
| आरोकाइव घेदह | ८.४३.३ |
| आ रोदसी अपृणदा स्व: | ३.२.७ |
| आ रोदसी अपृणा जायमान | ३.६.२ |
| आ रोदसी अपृणादोत | १०.५५.३ |
| आ रोदसी बृहती वेविदाना: | १.७२.४ |
| आ रोदसी हर्यमाणो | १०.९६.११ |
| आरोहतायुर्जरसं | १०.१८.६ |
| आर्चन्नत्र मरुत: | १.५२.१५ |
| आर्ष्टिषेणो होत्रम् | १०.९८.५ |
| आलाक्ता या रुरुशीर्ष्णी | ६.७५.१५ |
| आ व इन्द्रं क्रिविं यथा | १.३०.१ |
| आ व ऋञ्जस ऊर्जां | १०.७६.१ |
| आ वक्षि देवाँ इह विप्र | २.३६.४ |
| आ वच्यस्व महि प्सरो | ९.२.२ |
| आ वच्यस्व सुदक्ष | ९.१०८.१० |
| आवदंस्त्वं शकुने भद्रमा | २.४३.३ |
| आवदिन्द्रं यमुना | ७.१८.१९ |
| आवर्वृततीरध नु | १०.३०.१० |
| आवहन्ती पोष्या वार्याणि | १.११३.१५ |
| आवहन्त्यरुणीर्ज्योतिषा | ४.१४.३ |
| आ वहेथे पराकात् | ८.५.३१ |
| आ वंसते मघवा वीरवत् | ८.१०३.९ |
| आव: कुत्समिन्द्र यस्मिन् | १.३३.१४ |
| आव: शमं वृषभं | १.३३.१५ |
| आ वाजा यातोप | ४.३४.५ |
| आ वात वाहि भेषजं | १०.१३७.३ |

| | |
|---|---|
| आ वातस्य ध्रजतो | ७.३६.३ |
| आ वामगन्त्सुमतिर्वा | १०.४०.१२ |
| आ वामश्वास: शुचय: | १.१८१.२ |
| आ वामश्वास: सुयुजो | ५.६२.४ |
| आ वामश्वासो अभिमाति | ६.६९.४ |
| आ वामुपस्थमद्रुहा | २.४१.२१ |
| आ वामृताय केशिनीरनुषत | १.१५१.६ |
| आ वायो भूष शुचिपा | ७.९२.१ |
| आ वां ग्रावाणो | ८.४२.४ |
| आ वां दानाय | १.१८०.५ |
| आ वां धियो ववृत्यु: | १.१३५.५ |
| आ वां नरा मनोयुजो | ५.७५.६ |
| आ वां भूषन्क्षितयो | १.१५१.३ |
| आ वां मित्रावरुणा | १.१५२.७ |
| आ वां येष्ठाश्विना | ५.४१.३ |
| आ वां रथमवमस्यां | ७.७१.३ |
| आ वां रथं दुहिता | १.११६.१७ |
| आ वां रथं पुरुमायं | १.११९.१ |
| आ वां रथं युवति: | १.११८.५ |
| आ वां रथो अश्विना | १.११८.१ |
| आ वां रथो नियुत्वान्वक्षद | १.१३५.४ |
| आ वां रथो रथानां | ५.७४.८ |
| आ वां रथो रोदसी | ७.६९.१ |
| आ वां रथोऽवनिर्न | १.१८१.३ |
| आ वां राजानावध्वरे | ७.८४.१ |
| आ वां वयोऽश्वासो | ६.६३.७ |
| आ वां वहिष्ठा इह ते | ४.१४.४ |
| आ वां वाहिष्ठो अश्विना | ८.२६.४ |
| आ वां विप्र इहावसे | ८.८.९ |
| आ वां विश्वाभिरुतिभि: | ८.८७.३ |
| | ८.८.१८ |
| आ वां श्येनासो अश्विना | १.११८.४ |
| आ वां सहस्रं हरय | ४.४६.३ |
| आ वां सुम्ने वरिमन् | ६.६३.११ |
| आ वां सुम्नै: शंयूइव | १०.१४३.६ |
| आ विद्युन्मद्भिर्मरुत: | १.८८.१ |
| आ विबाध्या परिराप: | २.२३.३ |
| आविरभून्महि माघोनं | १०.१०७.१ |
| आ विवासन्परावतो | ९.३९.५ |
| आविशन्कलशं सुतो | ९.६२.१९ |
| आ विश्वत: प्रत्यञ्चा | २.१०.५ |
| आ विश्वदेवं सत्पतिं | ५.८२.७ |
| आ विश्ववाराश्विना | ७.७०.१ |

| | |
|---|---|
| आ विष्ट्यो वर्धते | १.९५.५ |
| आ विंशत्या त्रिंशता | २.१८.५ |
| आ वृत्रहणा वृत्रहभि: | ६.६०.३ |
| आ वृषस्व पुरूवसो | ८.६१.३ |
| आ वृषस्व महामह | ८.२४.१० |
| आ वेधसं नीलपृष्ठं | ५.४३.१२ |
| आ वो धियं यज्ञियां | १०.१०१.९ |
| आ वो मक्षू तनाय कं | १.३९.७ |
| आ वो यक्ष्यमृतत्वं | १०.५२.५ |
| आ वो यन्तूदवाहासो | ५.५८.३ |
| आ वो यस्य द्विबर्हसो | १.१७६.५ |
| आ वो राजानमध्वरस्य | ४.३.१ |
| आ वो रुवण्युमौशिजो | १.१२२.५ |
| आ वो वहन्तु सप्तयो | १.८५.६ |
| आ वो वाहिष्ठो वहतु | ७.३७.१ |
| आ वो होता जोहवीति | ७.५६.१८ |
| आ शर्म पर्वतानामोतापां | ८.१८.१६ |
| आ शर्म पर्वतानां वृणीमहे | ८.३१.१० |
| आशसनं विशसनं | १०.८५.३५ |
| आशीत्या नवत्याया | २.१८.६ |
| आशुभिश्चिद्यान्वि | २.३८.३ |
| आ शुभ्रा यातमश्विना | ७.६८.१ |
| आशुरर्ष बृहन्मते | ९.३९.१ |
| आशुं दधिक्रां तमु नु | ४.३९.१ |
| आशुं दूतं विवस्वतो | ४.७.४ |
| आशु: शिशानो वृषभो | १०.१०३.१ |
| आश्रृण्वते अदृपिता | ४.३.३ |
| आ श्येनस्य जवसा | १.११८.११ |
| आश्रुत्कर्ण श्रुधी हवं | १.१०.९ |
| आश्विनावश्वावत्येषा | १.३०.१७ |
| आ श्वैत्रेयस्य जन्तवो | ५.१९.३ |
| आ स एतु य ईवदाँ | ८.४६.२१ |
| आ सखाय: सबर्दुघां | ६.४८.११ |
| आ सत्यो यातु मघवाँ | ४.१६.१ |
| आ सवं सवितुर्यथा | ८.१०२.६ |
| आसस्राणास: शवसानं | ६.३७.३ |
| आ सहस्रं पथिभिरिन्द्र | ६.१८.११ |
| आसंयतमिन्द्र ण: | ६.२२.१० |
| आसां पूर्वासामहसु | १.१२४.९ |
| आसीनासो अरुणीनां | १०.१५.७ |
| आ सीमरोहत्सुयमा | ३.७.३ |
| आ सुग्म्याय सुग्म्यं | ८.२२.१५ |
| आ सुते सिञ्चत श्रियं | ८.७२.१३ |





| | |
|---|---|
| आ सुष्टुती नमसा | ५.४३.२ |
| आसु ष्मा णो मघवन् | ६.४४.१८ |
| आ सुष्वयन्ती यजते | १०.११०.६ |
| आ सूर्ये न रश्मयो | १.५९.३ |
| आ सूर्यो अरुहच्छुक्रं | ५.४५.१० |
| आ सूर्यो न भानुमद्भि: | ६.४.६ |
| आ सूर्यो यातु सप्ताश्व: | ५.४५.९ |
| आ सोता परिषिञ्चिता | ९.१०८.७ |
| आ सोम सुवानो | ९.१०७.१० |
| आ स्तुतासो मरुतो | ७.५७.७ |
| आस्थापयन्त युवतिं | १.१६७.६ |
| आस्नो वृकस्य वर्तिकां | १.११६.१४ |
| आ स्मा रथं वृषपाणेषु | १.५१.१२ |
| आस्मिन्पिशङ्गमिन्दवो | ९.२१.५ |
| आ स्वमद्म युवमानो | १.५८.२ |
| आ हरय: ससृज्रिरे | ८.६९.५ |
| आ हर्यताय धृष्णवे | ९.९९.१ |
| आ हर्यतो अर्जुने | ९.१०७.१३ |
| आहं पितॄन्सुविदत्राँ | १०.१५.३ |
| आहं सरस्वतीवतो: | ८.३८.१० |
| आहार्षं त्वाविदं त्वा | १०.१६१.५ |
| आ हि द्यावापृथिवी | १०.१.७ |
| आ हि रुहतमश्विना | ८.२२.९ |
| आ हि ष्मा याति नर्य: | ४.२९.२ |
| आ हि ष्मा सूनवे | १.२६.३ |
| आ होता मन्द्रो | ३.१४.१ |

## इ

| | |
|---|---|
| इच्छन्ति त्वा सोम्यास: | ३.३०.१ |
| इच्छन्ति देवा: सुन्वन्तं | ८.२.१८ |
| इच्छन्नश्वस्य यच्छिर: | १.८४.१४ |
| इळामग्ने पुरुदंसं | ३.१.२३,५.११ |
| | ६.११,७.११,१५.७,२२.५,२३.५ |
| इळायास्त्वा पदे वयं | ३.२९.४ |
| इळा सरस्वती मही | १.१३.९, ५.५.८ |
| इत ऊती वो अजरम् | ८.९९.७ |
| इति चिद्धि त्वा धना | १०.१२०.४ |
| इति चिन्नु प्रजायै | ५.४१.१७ |
| इति चिन्मन्युमध्रिज: | ५.७.१० |
| इति त्वाग्ने वृष्टिहव्यस्य | १०.११५.९ |
| इति त्वा देवा इम | १०.९५.१८ |
| इति वा इति मे मनो | १०.११९.१ |
| इति स्तुतासो असथा | ८.३०.२ |
| इतो वा सातिमीमहे | १.६.१० |

| | |
|---|---|
| इत्थाधीवन्तमद्रिव: | ८.२.४० |
| इत्था यथा त ऊतये | ५.२०.४ |
| इत्था हि सोम इन्मदे | १.८०.१ |
| इदमकर्म नमो | १०.६८.१२ |
| इदमग्ने सुधितं | १.१४०.११ |
| इदमाप: प्र वहत | १.२३.२२,१०.९.८ |
| इदमित्था रौद्रं | १०.६१.१ |
| इदमु त्युत्पुरुतमं | ४.५१.१ |
| इदमु त्यन्महि महां | ४.५.९ |
| इदमुदकं पिबतेति | १.१६१.८ |
| इदं कवेरादित्यस्य | २.२८.१ |
| इदं त एकं पर ऊ त | १०.५६.१ |
| इदं ते पात्रं सनवित्तं | १०.११२.६ |
| इदं ते सोम्यं मधु | ८.६५.८ |
| इदं त्यत्पात्रमिन्द्रपानं | ६.४४.१६ |
| इदं द्यावापृथिवी सत्यं | १.१८५.११ |
| इदं नमो वृषभाय | १.५१.१५ |
| इदं पितृभ्यो नमो अस्तु | १०.१५.२ |
| इदं पित्रे मरुतां | १.११४.६ |
| इदं मे अग्ने कियते | ४.५.६ |
| इदं यमस्य सादनं | १०.१३५.७ |
| इदं वच: पर्जन्याय | ७.१०१.५ |
| इदं वच: शतसा: | ७.८.६ |
| इदं वपुर्निवचनं | ५.४७.५ |
| इदं वसो सुतमन्ध: | ८.२.१ |
| इदं वामास्ये हवि: | ४.४९.१ |
| इदं वां मदिरं मधु | ८.३८.३ |
| इदं विष्णुर्वि चक्रमे | १.२२.१७ |
| इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरा | १.११३.१ |
| इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरु | १०.१७०.३ |
| इदं सु मे जरित: | १०.२८.४ |
| इदं स्वरिदमिद् | १०.१२४.६ |
| इदं ह नूनमेषां | ८.१८.१ |
| इदं हविर्मघवन् | १०.११६.७ |
| इदं हि वां प्रदिवि | ५.७६.४ |
| इदं ह्यन्वोजसा | ३.५१.१० |
| इदा हि त उषो | ६.६५.५ |
| इदा हि ते वेविषत: | ६.२१.५ |
| इदा हि व उपस्तुतिं | ८.२७.११ |
| इदा हि वो विधते | ६.६५.४ |
| इदाह्न: पीतिं | ४.३३.११ |
| इध्मं यस्ते जभर | ४.१२.२ |
| इध्मेनाग्न इच्छमानो | ३.१८.३ |

| | |
|---|---|
| इनोत पृच्छ | ३.३८.२ |
| इनो राजन्नरति: | १०.३.१ |
| इनो वाजानां | १०.२६.७ |
| इन्दविन्द्राय बृहते | ९.६९.१० |
| इन्दुरत्यो न वाजसृत् | ९.४३.५ |
| इन्दुरिन्द्राय तोशते | ९.१०९.२२ |
| इन्दुरिन्द्राय पवते | ९.१०१.५ |
| इन्दुर्देवानामुप सख्यं | ९.९७.५ |
| इन्दुर्वाजी पवते | ९.९७.१० |
| इन्दुर्हिन्वानो अर्षति | ९.६७.४ |
| इन्दुर्हियान: सोतृभि: | ९.३०.२ |
| इन्दुं रिहन्ति महिषा | ९.९७.५७ |
| इन्दु: पविष्ट चारुर्मदाय | ९.१०९.१३ |
| इन्दु: पविष्ट चेतन: | ९.६४.१० |
| इन्दु: पुनान: प्रजां | ९.१०९.९ |
| इन्दु: पुनानो अति | ९.८६.२६ |
| इन्दो यथा तव | ९.५५.२ |
| इन्दो यदद्रिभि: सुत: | ९.२४.५ |
| इन्दो व्यव्यमर्षसि | ९.६७.५ |
| इन्दो समुद्रमींखय | ९.३५.२ |
| इन्द्र आशाभ्यस्परि | २.४१.१२ |
| इन्द्र आसां नेता | १०.१०३.८ |
| इन्द्र इत्सोमपा | ८.२.४ |
| इन्द्रि इद्धर्यो: | १.७.२ |
| इन्द्र इन्नो महानां | ८.९२.३ |
| इन्द्र इषे ददातु न: | ८.९३.३४ |
| इन्द्र उक्थेन शवसा | १०.१००.५ |
| इन्द्र ऋभुभिर्वाजवद्भि: | ३.६०.५ |
| इन्द्र ऋभुभिर्वाजिभि: | ३.६०.७ |
| इन्द्र ऋभुमान्वाजवान् | ३.६०.६ |
| इन्द्र ओषधीरसनो | ३.३४.१० |
| इन्द्र क्रतुं न आ भर | ७.३२.२६ |
| इन्द्र क्रतुविदं सुतं | ३.४०.२ |
| इन्द्र क्षत्रमभि वामं | १०.१८०.३ |
| इन्द्र क्षत्रासमातिषु | १०.६०.५ |
| इन्द्र गृणीष उ स्तुषे | ८.६५.५ |
| इन्द्र जहि पुमांसं | ७.१०४.२४ |
| इन्द्र जामय उत ये | ६.२५.३ |
| इन्द्र ज्येष्ठं न आ भरँ | ६.४६.५ |
| इन्द्रज्येष्ठान् बृहद्भ्य: | ४.५४.५ |
| इन्द्रज्येष्ठा मरुद्गणा: | १.२३.८,२.४१.१५ |
| इन्द्रतमा हि धिष्ण्या | १.१८२.२ |
| इन्द्र तुभ्यमिदद्रिवो | १.८०.७ |

| | |
|---|---|
| इन्द्र तुभ्यमिन्मघवन् | ६.४४.१० |
| इन्द्र त्रिधातु शरणं | ६.४६.९ |
| इन्द्र त्वमवितेदसी | ८.१३.२६ |
| इन्द्र त्वा वृषभं वयं | ३.४०.१ |
| इन्द्र त्वोतास आ वयं | १.८.३ |
| इन्द्र दृह्य मघवन् | १०.१००.१ |
| इन्द्र दृह्य यामकोशा | ३.३०.१५ |
| इन्द्र दृह्यस्व पूरसि | ८.८०.७ |
| इन्द्र नेदीय एदिहि | ८.५३.५ |
| इन्द्र पिब तुभ्यं सुतो | ६.४०.१ |
| इन्द्र पिब प्रतिकामं | १०.११२.१ |
| इन्द्र पिब वृषधूतस्य | ३.४३.७ |
| इन्द्र पिब स्वधया | ३.३५.१० |
| इन्द्र प्र णः पुरएतेव | ६.४७.७ |
| इन्द्र प्र णो धितावानं | ३.४०.३ |
| इन्द्र प्र णो रथमव | ८.८०.४ |
| इन्द्रप्रसूता वरुणप्रशिष्टा | १०.६६.२ |
| इन्द्र प्रेहि पुरस्त्वम् | ८.१७.९ |
| इन्द्र ब्रह्म क्रियमाणा | ५.२९.१५ |
| इन्द्रमग्निं कविच्छदा | ३.१२.३ |
| इन्द्रमच्छ सुता इमे | ९.१०६.१ |
| इन्द्र मरुत्व इह | ३.५१.७ |
| इन्द्रमित्केशिना हरी | ८.१४.१२ |
| इन्द्रमित्था गिरो | ३.४२.३ |
| इन्द्र मिद्गाथिनो बृहत् | १.७.१ |
| इन्द्रमिद्देवतातय | ८.३.५ |
| इन्द्रमिद्धरी वहतो | १.८४.२ |
| इन्द्रमिद्धिमहीनां | ८.६.४४ |
| इन्द्रमिवेदुभये | ४.३९.५ |
| इन्द्रमीशानमोजसाभि | १.११.८ |
| इन्द्रमुक्थानि वावृधुः | ८.६.३५ |
| इन्द्र मृळ मह्यं | ६.४७.१० |
| इन्द्रमेव धिषणा | ६.१९.२ |
| इन्द्र य उ नु | ८.८१.८ |
| इन्द्र यथा ह्यस्ति | ८.२४.९ |
| इन्द्र यस्ते नवीयसीं | ८.९५.५ |
| इन्द्र वाजेषु नोऽव | १.७.४ |
| इन्द्रवायू अयं सुतः | ४.४६.६ |
| इन्द्रवायू इमे सुता | १.२.४ |
| इन्द्रवायू बृहस्पतिं मित्राग्निम् | १.१४.३ |
| इन्द्रवायू बृहस्पतिं सुहवेह | १०.१४१.४ |
| इन्द्रवायू मनोजुवा | १.२३.३ |
| इन्द्र शविष्ठ सत्पते | ८.१३.१२ |

| | |
|---|---|
| इन्द्र शुद्धो न आ गहि | ८.९५.८ |
| इन्द्र शुद्धो हि नो रयिं | ८.९५.९ |
| इन्द्रश्च मृळयाति नः | २.४१.११ |
| इन्द्रश्च वायवेषां सुतानां | ५.५१.६ |
| इन्द्रश्च वायवेषां सोमानां | ४.४७.२ |
| इन्द्रश्च सोमं पिबतं | ४.५०.१० |
| इन्द्रश्चिद्घा तदब्रवीत् | ८.३३.१७ |
| इन्द्र श्रुधि सु मे | ८.८२.६ |
| इन्द्र श्रेष्ठानि द्रविणानि | २.२१.६ |
| इन्द्र सोममिमं पिब | १०.२४.१ |
| इन्द्र सोमं पिब ऋतुना | १.१५.१ |
| इन्द्र सोमं सोमपते | ३.३२.१ |
| इन्द्र सोमाः सुता इमे तव | ३.४०.४ |
| इन्द्र सोमाः सुता इमे तान् | ३.४२.५ |
| इन्द्रस्तुजो बर्हणा | ३.३४.५ |
| इन्द्रस्ते सोम सुतस्य | ९.१०९.२ |
| इन्द्र स्थातर्हरीणां | ८.२४.१७ |
| इन्द्रस्य कर्म सुकृता | ३.३२.८ |
| इन्द्रस्य दूतीरिषिता | १०.१०८.२ |
| इन्द्रस्य नु वीर्याणि | १.३२.१ |
| इन्द्रस्य नु सुकृतं | १०.१००.६ |
| इन्द्रस्य वज्र आयसो | ८.९६.३ |
| इन्द्रस्य वज्रो मरुतां | ६.४७.२८ |
| इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य | १०.१०३.९ |
| इन्द्रस्य सख्यमृभवः | ३.६०.३ |
| इन्द्रस्य सोम पवमानः | ९.७६.३ |
| इन्द्रस्य सोम राधसे पुनानो | ९.८.३ |
| इन्द्रस्य सोम राधसे शं | ९.६०.४ |
| इन्द्रस्य हार्दि | ९.१०८.१६ |
| इन्द्रस्याङ्गिरसां चेष्टौ | १.६२.३ |
| इन्द्रस्यात्र तविषीभ्यः | १०.११३.६ |
| इन्द्रस्येव रातिमा | १०.१७८.२ |
| इन्द्रं कामा वसूयन्तो | ४.१६.१५ |
| इन्द्रं कुत्सो वृत्रहणं | १.१०६.६ |
| इन्द्रं तं शुम्भ | ८.७०.२ |
| इन्द्रं नरो नेमधिता | ७.२७.१ |
| इन्द्रं नो अग्ने वसुभिः | ७.१०.४ |
| इन्द्रं परेऽवरे | ४.२५.८ |
| इन्द्रं प्रत्नेन मन्मना | ८.७६.६ |
| इन्द्रं प्रातर्हवामहे | १.१६.३ |
| इन्द्रं मतिर्हृद आ | ३.३९.१ |
| इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमा | १.१६४.४६ |
| इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमूतये | १.१०६.१ |

| | |
|---|---|
| इन्द्रं वयं महाधन | १.७.५ |
| इन्द्रं वर्धन्तु नो गिर | ८.१३.१६ |
| इन्द्रं वर्धन्तो अप्तुरः | ९.६३.५ |
| इन्द्रं वाणीरनुत्तमन्युम् | ७.३१.१२ |
| इन्द्रं विश्वा अवीवृधन् | १.११.१ |
| इन्द्रं वृत्राय हन्तवे | ८.१२.२२ |
| इन्द्रं वृत्राय हन्तवे पुरुहूतं | ३.३७.५ |
| इन्द्रं वो नरः सख्याय | ६.२९.१ |
| इन्द्रं वो विश्वतस्परि | १.७.१० |
| इन्द्रं सोमस्य पीतये | ३.४२.४ |
| इन्द्रं स्तवा नृतमं | १०.८९.१ |
| इन्द्रः किल श्रुत्या | १०.१११.३ |
| इन्द्रः पूर्भिदातिरद् | ३.३४.१ |
| इन्द्रः स दामने कृत | ८.९३.८ |
| इन्द्रः समत्सु यजमानं | १.१३०.८ |
| इन्द्रः सहस्रदाव्नां | १.१७.५ |
| इन्द्रः सीतां नि | ४.५७.७ |
| इन्द्रः सुतेषु सोमेषु | ८.१३.१ |
| इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ | ६.४७.१२ |
| | १०.१३१.६ |
| इन्द्रः सु पूषा वृषणा | ३.५७.२ |
| इन्द्रः सुशिप्रो मघवा | ३.३०.३ |
| इन्द्रः सूर्यस्य रश्मिभिः | ८.१२.९ |
| इन्द्रः स्पळुत वृत्रहा | ८.६१.१५ |
| इन्द्रः स्वर्षा जनयन् | ३.३४.४ |
| इन्द्रः स्वाहा पिबतु | ३.५०.१ |
| इन्द्राकुत्सा वहमाना | ५.३१.९ |
| इन्द्रा को वां वरुणा | ४.४१.१ |
| इन्द्राग्नी अपसस्पर्युप | ३.१२.७ |
| इन्द्राग्नी अपादियं | ६.५९.६ |
| इन्द्राग्नी अवसागतं | ७.९४.७ |
| इन्द्राग्नी आ गतं सुतं | ३.१२.१ |
| इन्द्राग्नी आ हि तन्वते | ६.५९.७ |
| इन्द्राग्नी उक्थवाहसा | ६.५९.१० |
| इन्द्राग्नी को अस्य वां | ६.५९.५ |
| इन्द्राग्नी जरितुः सचा | ३.१२.२ |
| इन्द्राग्नी तपन्ति माघा | ६.५९.८ |
| इन्द्राग्नी तविषाणि वां | ३.१२.८ |
| इन्द्राग्नी नवतिं पुरो | ३.१२.६ |
| इन्द्राग्नी मित्रावरुणादितिं | ५.४६.३ |
| इन्द्राग्नी यमवथ उभा | ५.८६.१ |
| इन्द्राग्नी युवं सु नः | ८.४०.१ |
| इन्द्राग्नी युवामिमे | ६.६०.७ |



| | |
|---|---|
| इन्द्राग्नी युवोरपि | ६.५९.९ |
| इन्द्राग्नी रोचना दिवः | ३.१२.९ |
| इन्द्राग्नी वृत्रहत्येषु | १०.६५.२ |
| इन्द्राग्नी शतदाव्नि | ५.२७.६ |
| इन्द्राग्नी शृणुतं हवं | ६.६०.१५ |
| इन्द्राणीमासु नारिषु | १०.८६.११ |
| इन्द्रा नु पूषणा वयम् | ६.५७.१ |
| इन्द्रापर्वता बृहता | ३.५३.१ |
| इन्द्राबृहस्पती वयं | ४.४९.५ |
| इन्द्राय गाव आशिरं | ८.६९.६ |
| इन्द्राय गिरो अनिशित | १०.८९.४ |
| इन्द्राय नूनमर्चतो | १.८४.५ |
| इन्द्राय पवते मदः | ९.१०७.१७ |
| इन्द्राय मद्वने सुतं | ८.९२.१९ |
| इन्द्राय वृषणं मदं | ८.१०६.५ |
| इन्द्राय साम गायत | ८.९८.१ |
| इन्द्राय सु मदिन्तमं | ८.१.१९ |
| इन्द्राय सोम परि | ९.७८.२ |
| इन्द्राय सोम पवसे | ९.२३.६ |
| इन्द्राय सोम पातवे नृभिः | ९.१०८.१५ |
| इन्द्राय सोम पातवे मदाय | ९.११.८ |
| इन्द्राय सोम पातवे वृत्रघ्ने | ९.९८.१० |
| इन्द्राय सोम सुषुतः | ९.८५.१ |
| इन्द्राय सोमाः प्र दिवो | ३.३६.२ |
| इन्द्राय हि द्यौरसुरो | १.१३१.१ |
| इन्द्रा याहि चित्रभानो | १.३.४ |
| इन्द्रा याहि तूतुजानः | १.३.६ |
| इन्द्रा याहि धियेषितो | १.३.५ |
| इन्द्रा युवं वरुणा दिद्युम् | ४.४१.४ |
| इन्द्रा युवं वरुणा भूतं | ४.४१.५ |
| इन्द्रायेन्दुं पुनीतनो | ९.६२.२९ |
| इन्द्रायेन्दो मरुत्वते | ९.६४.२२ |
| इन्द्रावरुण नू नु वां | १.१७.८ |
| इन्द्रावरुणयोरहं | १.१७.१ |
| इन्द्रावरुण वामहं | १.१७.७ |
| इन्द्रावरुणा मधुमत्तमस्य | ६.६८.११ |
| इन्द्रावरुणा यदिमानि | ७.८२.५ |
| इन्द्रावरुणा यदृषिभ्यो | ८.५९.६ |
| इन्द्रावरुणा युवमध्वराय | ७.८२.१ |
| इन्द्रावरुणा वधनाभिरप्रति | ७.८३.४ |
| इन्द्रावरुणावभ्या तपन्ति | ७.८३.५ |
| इन्द्रावरुणा सुतपाविमं | ६.६८.१० |
| इन्द्रावरुणा सौमनसं | ८.५९.७ |

| | |
|---|---|
| इन्द्राविष्णू तत्पनयाय्यं | ६.६९.५ |
| इन्द्राविष्णू दृंहिताः | ७.९९.५ |
| इन्द्राविष्णू पिबतं | ६.६९.७ |
| इन्द्राविष्णू मदपती | ६.६९.३ |
| इन्द्राविष्णू हविषा | ६.६९.६ |
| इन्द्रासोमा तपतं रक्ष | ७.१०४.१ |
| इन्द्रासोमा दुष्कृतो | ७.१०४.३ |
| इन्द्रासोमा पक्वामामासु | ६.७२.४ |
| इन्द्रासोमा परि वां | ७.१०४.६ |
| इन्द्रासोमा महि तद्वां | ६.७२.१ |
| इन्द्रासोमा युवमङ्ग | ६.७२.५ |
| इन्द्रासोमा वर्तयतं दिवस्परि | ७.१०४.५ |
| इन्द्रासोमा वर्तयतं दिवो | ७.१०४.४ |
| इन्द्रासोमावहिमपः | ६.७२.३ |
| इन्द्रासोमा वासयथ | ६.७२.२ |
| इन्द्रासोमा समघशंसं | ७.१०४.२ |
| इन्द्रा ह यो वरुणा | ४.४१.२ |
| इन्द्रा ह रत्नं वरुणा | ४.४१.३ |
| इन्द्रियाणि शतक्रतो | ३.३७.९ |
| इन्द्रे अग्ना नमो | ७.९४.४ |
| इन्द्रेण याथ सरथं | ३.६०.४ |
| इन्द्रेण युजा निः | १०.६२.७ |
| इन्द्रेण रोचना | ८.१४.९ |
| इन्द्रेण सं हि दृक्षसे | १.६.७ |
| इन्द्रेणैते तृत्सवो | ७.१८.१५ |
| इन्द्रे भुजं शशमानासः | १०.९२.७ |
| इन्द्रे विश्वानि वीर्या | ८.६३.६ |
| इन्द्रेषिते प्रसवं भिक्षमाणे | ३.३३.२ |
| इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो | १.९.१ |
| इन्द्रो अंग महद्भ्य | २.४१.१० |
| इन्द्रो अश्रायि सुध्यो | १.५१.१४ |
| इन्द्रो अस्माँ अरदद्वज्रबाहुः | ३.३३.६ |
| इन्द्रो अस्मे सुमना | १०.१००.४ |
| इन्द्रोतिभिर्बहुलाभिः | ३.५३.२१ |
| इन्द्रो दधीचो अस्थभिः | १.८४.१३ |
| इन्द्रो दिव इन्द्र इशे | १०.८९.१० |
| इन्द्रो दिवः प्रतिमानं | १०.१११.५ |
| इन्द्रो दीर्घाय चक्षसे | १.७.३ |
| इन्द्रो न यो महा कर्माणी | ९.८८.४ |
| इन्द्रो नेदिष्ठमवसा | ६.५२.६ |
| इन्द्रो ब्रह्मेन्द्र ऋषिः | ८.१६.७ |
| इन्द्रो मदाय वावृधे | १.८१.१ |
| इन्द्रो मधु संभृतम् | ३.३९.६ |

| | |
|---|---|
| इन्द्रो महां सिन्धुम् | २.११.९ |
| इन्द्रो मह्ना महतो---वि | १०.६७.१२ |
| इन्द्रो मह्ना महतो---व्रता | १०.१११.४ |
| इन्द्रो मह्ना रोदसी | ८.३.६ |
| इन्द्रो यज्वने पृणते | ६.२८.२ |
| इन्द्रो यातुनामभवत् | ७.१०४.२१ |
| इन्द्रो यातोऽवसितस्य | १.३२.१५ |
| इन्द्रो रथाय प्रवतं | ५.३१.१ |
| इन्द्रो राजा जगतः | ७.२७.३ |
| इन्द्रो वलं रक्षितारं | १०.६७.६ |
| इन्द्रो वसुभिः परि पातु | १०.६६.३ |
| इन्द्रो वा घेदियन्मघं | ८.२१.१७ |
| इन्द्रो वाजस्य स्थविरस्य | ६.३७.५ |
| इन्द्रो विश्वैर्वीर्यैः | ३.५४.१५ |
| इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्धनीतिः | ३.३४.३ |
| इन्द्रो वृत्रस्य तविषीं | १.८०.१० |
| इन्द्रो वृत्रस्य दोधतः | १.८०.५ |
| इन्द्रो हरी युयुजे | १.१६१.६ |
| इन्द्रो हर्यतमर्जुनं | ३.४४.५ |
| इन्धन्वभिर्धेनुभिः | २.३४.५ |
| इन्धानो अग्निं वनवत् | २.२५.१ |
| इन्धे राजा समर्यो | ७.८.१ |
| इम आ यातमिन्दवः | १.१३७.२ |
| इम इन्द्र भरतस्य | ३.५३.२४ |
| इम इन्द्राय सुन्विरे | ७.३२.४ |
| इम उ त्वा पुरुशाक | ६.२१.१० |
| इम उ त्वा वि चक्षते | ८.४५.१६ |
| इममग्ने चमसं | १०.१६.८ |
| इममञ्जस्पामुभये | १०.९२.२ |
| इममिन्द्र गवाशिरं | ३.४२.७ |
| इममिन्द्र सुतं पिब | १.८४.४ |
| इममिन्द्रो अदीधरत् | १०.१७३.३ |
| इममु त्यमथर्ववद् | ६.१५.१७ |
| इममू षु त्वमस्माकम् | १.२७.४ |
| इममू षु वो अतिथिं | ६.१५.१ |
| इमं कामं मन्दया | ३.३०.२०,३.५०.४ |
| इमं घा वीरो अमृतं | ८.२३.१९ |
| इमं च नो गवेषणं | ६.५६.५ |
| इमं जीवेभ्यः | १०.१८.४ |
| इमं जुषस्व गिर्वणः | ८.१२.५ |
| इमं तं पश्य वृषभस्य | १०.१०२.९ |
| इमं त्रितो भूर्यविन्दत् | १०.४६.३ |
| इमं नरः पर्वताः | ३.३५.८ |

इमं नरो मरुतः सश्चतानु ७.१८.२५
इमं नरो मरुतः सश्चता वृधं ३.१६.२
इमं नु मायिनं हुवे ८.७६.१
इमं नु सोममन्तितो १.१७९.५
इमं नो अग्र उप १०.१२४.१
इमं नो अग्ने अध्वरं जुषस्व ७.४२.५
इमं नो अग्ने अध्वरं होतः ६.५२.१२
इमं नो यज्ञममृतेषु ३.२१.१
इमं बिभर्मि सुकृतं ते १०.४४.९
इमं महे विदथ्याय ३.५४.१
इमं म गङ्गे यमुने १०.७५.५
इमं मे वरुण श्रुधी १.२५.१९
इमं मे स्तोमम् ८.८५.२
इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण १०.१५०.२
इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण १.९१.१०
इमं यज्ञं चनो धा ६.१०.६
इमं यज्ञं त्वमस्माकं ४.२०.३
इमं यज्ञं सहसावन् ३.१.२२
इमं यम प्रस्तरमा १०.१४.४
इमं रथमधि ये सप्त १.१६४.३
इमं विधन्तो अपां २.४.२
इमं विधन्तो अपां सधस्थे १०.४६.२
इमं स्तोममभिष्टये ८.१२.४
इमं स्तोममर्हते जातवेदसे १.९४.१
इमं स्तोमं रोदसी ३.५४.१०
इमं स्तोमं सक्रतवो २.२७.२
इमं स्वस्मै हृद आ २.३५.२
इमा अग्ने मतयः १०.७.२
इमा अभि प्र णोनुमो ८.६.७
इमा अस्मै मतयो १०.९१.१२
इमा अस्य प्रतूर्तयः ८.१३.२९
इमा इन्द्रं वरुणं मे ४.४१.९
इमा उ त्वा पस्पृधानासो ७.१८.३
इमा उ त्वा पुरुतमस्य ६.२१.१
इमा उ त्वा पुरुशाक ६.२१.१०
इमा उ त्वा पुरूवसो ८.३.३
इमा उ त्वा शतक्रतो ६.४५.२५
इमा उ त्वा सुतेसुते ६.४५.२८
इमा उ वः सुदानवो ८.७.१९
इमा उ वां दिविष्टयः ७.७४.१
इमा उ वां भृमयो ३.६२.१
इमा गावः सरमे १०.१०८.५
इमा गिर आदित्येभ्यो २.२७.१
इमा गिरः सवितारं ७.४५.४
इमा जुषेथां सवना ८.३८.५
इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः ७.९५.५
इमा ते वाजिन्नव १.१६३.५
इमा धाना घृतस्नुवो १.१६.२
इमा नारीरविधवाः १०.१८.७
इमानि त्रीणि विष्टपा ८.९१.५
इमानि वां भागधेयानि ८.५९.१
इमा नु कं भुवना १०.१५७.१
इमा ब्रह्म बृहद्दिवो १०.१२०.८
इमा ब्रह्म ब्रह्मवाहः ३.४१.३
इमा ब्रह्म सरस्वति २.४१.१८
इमा ब्रह्माणि वर्धना ५.७३.१०
इमा ब्रह्मेन्द्र तुभ्यं १०.१४८.४
इमामग्ने शरणिं १.३१.१६
इमामु षु सोमसुतिमुप ७.९३.६
इमामू नु कवितमस्य ५.८५.६
इमामू षु प्रभृतिं ३.३६.१
इमामू ष्वासुरस्य ५.८५.५
इमा रुद्राय तवसे १.११४.१
इमा रुद्राय स्थिरधन्वने ७.४६.१
इमास्त इन्द्र पृश्नयो ८.६.१९
इमां खनाम्योषधिं १०.१४५.१
इमां गायत्रवर्तनिं ८.३८.६
इमां च नः पृथिवीं ३.५५.२१
इमां त इन्द्र सुष्टुतिं ८.१२.३१
इमां ते धियं प्र भरे १.१०२.१
इमां ते वाचं वसूयन्त १.१३०.६
इमां त्वमिन्द्र मीढ्वः १०.८५.४५
इमां धियं शिक्षमाणस्य ८.४२.३
इमां धियं सप्तशीर्ष्णीम् १०.६७.१
इमां प्रत्नाय सुष्टुतिं १०.९१.१३
इमां म इन्द्र सुष्टुतिम् ८.६.३२
इमां मे अग्ने समिधमिमां २.६.१
इमां मे अग्ने समिधं जुषस्व १०.७०.१
इमां मे मरुतो गिरं ८.७.९
इमां वा मित्रावरुणा ७.३६.२
इमां सुपूर्व्यां धियं ८.६.४३
इमे चित्तव मन्यवे १.८०.११
इमे चेतारो अनृतस्य ७.६०.५
इमे जीवा वि मृतैः १०.१८.३
इमे त इन्द्र ते वयं १.५७.४
इमे त इन्द्र सोमाः ८.२.१०
इमे तुरं मरुत्तो ७.५६.१९
इमे दिवो अनिमिषा ७.६०.७
इमे नरो वृत्रहत्येषु ७.१.१०
इमे भोजा अङ्गिरसो ३.५३.७
इमे मा पीता यशसः ८.४८.५
इमे मित्रो वरुणो ७.६०.६
इमे यामासस्त्वद्रिग् ५.३.१२
इमे ये ते सु वायो १.१३५.९
इमे ये नार्वाङ् १०.७१.९
इमे रध्रं चिन्मरुतो ७.५६.२०
इमे वां सोमा अप्स्वा १.१३५.६
इमे विप्रस्य वेधसो ८.४३.१
इमे सोमास इन्दवः १.१६.६
इमे हि ते कारवो ८.३.१८
इमे हि ते ब्रह्मकृतः ७.३२.२
इमो अग्ने वीततमानि ७.१.१८
इमौ देवौ जायमानौ जुषन्त २.४०.२
इयत्तकः कुषुम्भकः १.१९१.१५
इयत्तिका शकुन्तिका १.१९१.११
इयमददाद्रभसं ६.६१.१
इयमिन्द्रं वरुणमष्टमे ७.८४.५, ८५.५
इयमु ते अनुष्टुतिः ८.६३.८
इयमेषाममृतानाम् १०.७४.३
इयं त इन्द्र गिर्वणो ८.१३.४
इयं त ऋत्वियावती ८.१२.१०
इयं ते नव्यसी मतिः ८.७४.७
इयं ते पूषन्नाघृणे ३.६२.७
इयं देव पुरोहितिर्युवभ्यां ७.६०.१२
७.६१.७
इयं न उस्रा प्रथमा १०.३५.४
इयं मद्वां प्र स्तृणीते ६.६७.२
इयं मनीषा इयम् ७.७०.७, ७१.६
इयं मनीषा बृहती बृहन्ता ७.९९.६
इयं मे नाभिरिह १०.६१.१९
इयं या नीच्यर्किणी ८.१०१.१३
इयं वामस्य मन्मन ७.९४.१
इयं वामह्वे शृणुतं १०.३९.६
इयं वां ब्रह्मणस्पते ७.९७.९
इयं विसृष्टिर्यत १०.१२९.७
इयं वेदिः परो अन्तः १.१६४.३५
इयं शुष्मेभिर्बिसखाः ६.६१.२
इयं सा भूया उषसामिव १०.३१.५
इयं सा वो अस्मे दीधितिः १.१८६.११



इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व १०.१४०.४
इरावती धेनुमती ७.९९.३
इरावतीर्वरुण धेनवो ५.६९.२
इषमूर्जमभ्यर्षा ९.९४.५
इषमूर्जं च पिन्वस ९.६३.२
इषमूर्जं पवमान ९.८६.३५
इषं तोकाय नो दधत् ९.६५.२१
इषं दुहन्त्सुदुघां १०.१२२.६
इषा मन्दस्वादु ८.८२.३
इषिरेण ते मनसा ८.४८.७
इषुर्न धन्वन्प्रति ९.६९.१
इषुर्न श्रिय इषुधेः १०.९५.३
इषे पवस्व धारया ९.६४.१३
इष्कर्तारमध्वरस्य १०.१४०.५
इष्कर्तारमनिष्कृतं ८.९९.८
इष्कृताहावमवतं १०.१०१.६
इष्कृतिर्नाम वो माता १०.९७.९
इष्टा होत्रा असृक्षत ८.९३.२३
इष्यन्वाचमुप वक्तेव ९.९५.५
इह त्या पुरुभूतमा देवा ८.२२.३
इह त्या पुरुभूतमा पुरू ५.७३.२
इह त्या सधमाद्या युजानः ८.१३.२७
इह त्या सधमाद्या हरी ८.३२.२९
८.९३.२४
इह त्वष्टारमग्रियं १.१३.१०
इह त्वं सूनो सहसो ४.२.२
इह त्वा गोपरीणसा ८.४५.२४
इह त्वा भूर्या चरेदुप ४.४.९
इह प्रजामिह रयिं ४.३६.९
इह प्र ब्रूहि यतमः १०.८७.८
इह प्रयाणमस्तु वां ४.४६.७
इह प्रियं प्रजया १०.८५.२७
इह ब्रवीतु य ईमङ्ग १.१६४.७
इह श्रुत इन्द्रो अस्मे १०.२२.२
इहा गतं वृषण्वसू ८.७३.१०
इहि तिस्रः परावत ८.३२.२२
इहेन्द्राग्नी उप ह्वये १.२१.१
इहेन्द्राणीमुप ह्वये १.२२.१२
इहेव शृण्व एषां १.३७.३
इहेह जाता समवावशीतां १.१८१.४
इहेह यद्वां समना ४.४३.७, ४४.७
इहेह वः स्वतवसः ५.५९.११
इहेह वो मनसा ३.६०.१
इहैव स्तं मा वि यौष्टं १०.८५.४२
इहैवैधि माप च्योष्ठाः १०.१७३.२
इहोप यात शवसो ४.३५.१

ई

ईक्षे रायः क्षयस्य ४.२०.८
ईङ्खयन्तीरपस्युवो १०.१५३.१
ईजानमिद् द्यौर्गूर्तावसुः १०.१३२.१
ईजे यज्ञेभिः शशमे ६.३.२
ईळते त्वामवस्यवः १.१४.५
ईळानायावस्यवे २.६.६
ईळितो अग्न आ ---इयं १.१४२.४
ईळितो अग्न आ---सुखैः ५.५.३
ईळितो अग्ने मनसा नः २.३.३
ईळिष्वा हि प्रतीव्यं ८.२३.१
ईळे अग्निं विपश्चितम् ३.२७.२
ईळे अग्निं स्ववसं ५.६०.१
ईळे गिरा मनुर्हितं ८.१९.२१
ईळे च त्वा यजमानो ३.१.१५
ईळे द्यावापृथिवी १.११२.१
ईळेन्यं वो असुरं ७.२.३
ईळेन्यः पवमानो ९.५.३
ईळेन्यो नमस्यः ३.२७.१३
ईळेन्यो वो मनुषो ७.९.४
ईयिवांसमति स्रिधः ३.९.४
ईयुरर्थं न न्यर्थं ७.१८.९
ईयुर्गावो न यवसाद् ७.१८.१०
ईयुष्टे ये पूर्वतरामपश्यन् १.११३.११
ईर्मान्तासः सिलिकमध्यमा १.१६३.१०
ईर्मान्यद्वपुषे वपुः ५.७३.३
ईशान इमा भुवनानि ९.८६.३७
ईशानकृतो धुनयो १.६४.५
ईशानाय प्रहुतिं ७.९०.२
ईशाना वार्याणां १०.९.५
ईशानासो ये दधते ७.९०.६
ईशिषे वार्यस्य ८.४४.१८
ईशे यो विश्वस्या १०.६.३
ईशे ह्यग्निरमृतस्य ७.४.६

उ

उक्थउक्थे सोम इन्द्रं ७.२६.२
उक्थभृतं सामभृतं ७.३३.१४
उक्थमिन्द्राय शंस्यं १.१०.५
उक्थवाहसे विभ्वे ८.९६.११
उक्थं चन शस्यमानं ८.२.१४
उक्थेभिरर्वागवसे १.४७.१०
उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा ७.९४.११
उक्थेष्विन्नु शूर येषु २.११.३
उक्षन्ते अश्वाँ इत्याँ २.३४.३
उक्षान्नाय वशान्नाय ८.४३.११
उक्षा महाँ अभि ववक्ष १.१४६.२
उक्षा मिमाति प्रति ९.६९.४
उक्षा समुद्रो अरुषः ५.४७.३
उक्षेव यूथा परियन् ९.७१.९
उक्ष्णो हि मे पञ्चदश १०.८६.१४
उग्रबाहुर्म्रक्षकृत्वा ८.६१.१०
उग्रस्तुराषाळभिभूत्योजा ३.४८.४
उग्रं न वीरं नमसोप ८.४९.६
उग्रं युयुज्म पृतनासु ८.६१.१२
उग्रं व ओजः स्थिरा ७.५६.७
उग्राइव प्रवहन्तः १०.९४.६
उग्रा विघनिना मृध ६.६०.५
उग्रा सन्ता हवामहे १.२१.४
उग्रेष्विन्नु शूर २.११.१७
उग्रो जज्ञे वीर्याय ७.२०.१
उग्रो वां ककुहो ५.७३.७
उचथ्ये वपुषि यः ८.४६.२८
उच्चा ते जातमन्धसो ९.६१.१०
उच्चा दिवि दक्षिणा १०.१०७.२
उच्छन्ती या कृणोति ७.८१.४
उच्छन्तीरद्य चितयन्त ४.५१.३
उच्छन्त्यां मे यजता ५.६४.७
उच्छन्नुषसः सुदिना ७.९०.४
उच्छा दिवो दुहितः ६.६५.६
इच्छिष्टं चम्वोर्भर १.२८.९
उच्छुष्मा ओषधीनां १०.९७.८
उच्छोचिषा सहसस्पुत्र ३.१८.४
उच्छ्रयस्व वनस्पते ३.८.३
उच्छ्वञ्चमाना पृथिवि १०.१८.११
उच्छ्वञ्चस्व पृथिवी १०.१८.१२
उज्जातमिन्द्र ते शव ८.६२.१०
उज्जायतां परशुः १०.४३.९
उत ऋतुभिर्ऋतुपाः ३.४७.३
उत कण्वं नृषदः १०.३१.११
उत गावइवादन्ति १०.१४६.३
उत ग्ना अग्निरध्वर ४.९.४
उत ग्ना व्यन्तु देवपत्नीः ५.४६.८
उत घा नेमो अस्तुतः ५.६१.८

| | |
|---|---|
| उत घा स रथीतमः | ६.५६.२ |
| उत ते सुष्टुता हरी | ८.१३.२३ |
| उत त्यदाश्वश्व्यं | ८.६.२४ |
| उत त्यद्वां जुरते | ७.६८.६ |
| उत त्यन्नो मारुतं | ५.४६.५ |
| उत त्यं चमसं | १.२०.६ |
| उत त्यं पुत्रमग्रुवः | ४.३०.१६ |
| उत त्यं भुज्युमश्विना | ७.६८.७ |
| उत त्यं वीरं धनसाम् | ८.८६.४ |
| उत त्या तुर्वशायदू | ४.३०.१७ |
| उत त्या दैव्या भिषजा | ८.१८.८ |
| उत त्या मे यशसा | १.१२२.४ |
| उत त्या मे रौद्रावर्चि | १०.६१.१५ |
| उत त्या मे हवमा | ६.५०.१० |
| उत त्या यजता हरी | ४.१५.८ |
| उत त्या सद्य आर्या | ४.३०.१८ |
| उय त्या हरितो दश | ९.६३.९ |
| उत त्ये देवी सुभगे | २.३१.५ |
| उत त्ये नः पर्वतासः | ५.४६.६ |
| उत त्ये नो मरुतो | ७.३६.७ |
| उत त्ये मा ध्वन्यस्य | ५.३३.१० |
| उत त्ये मा पौरुकुत्सस्य | ५.३३.८ |
| उत त्ये मा मारुताश्वस्य | ५.३३.९ |
| उत त्वं मघवञ्छृणु | ८.४५.६ |
| उत त्वं सख्ये | १०.७१.५ |
| उत त्वं सूनो सहसो | ६.५०.९ |
| उत त्वः पश्यन्न | १०.७१.४ |
| उत त्वाग्ने मम स्तुतो | ८.४३.१७ |
| उत त्वा धीतयो मम | ८.४४.२२ |
| उत त्वा नमसा | ८.४३.१२ |
| उत त्वा बधिरं | ८.४५.१७ |
| उत त्वा भृगुवच्छुचे | ८.४३.१३ |
| उत त्वामदिते महि | ८.६७.१० |
| उत त्वामरुणं वयं | ९.४५.३ |
| उत त्वा स्त्री शशीयसी | ५.६१.६ |
| उत दासस्य वर्चिनः | ४.३०.१५ |
| उत दासं कौलितरं | ४.३०.१४ |
| उत दासा परिविषे | १०.६२.२ |
| उत देवा अवहितं | १०.१३७.१ |
| उत द्यावापृथिवी क्षत्रम् | ६.५०.३ |
| उत द्युमत्सुवीर्यं | १.७४.९ |
| उत द्वार उशतीः | ७.१७.२ |
| उत न ईं त्वष्टा गन्त्वच्छा | १.१८६.६ |
| उत न ईं मतयो ऽ श्व | १.१८६.७ |
| उत न ईं मरुतो वृद्धसेनाः | १.१८६.८ |
| उत न एना पवया | ९.९७.५३ |
| उत न एषु नृषु | ७.३४.१८ |
| उत नः कर्णशोभना | ८.७८.३ |
| उत नः पितुमा भर | ८.३२.८ |
| उत नः प्रिया प्रियासु | ६.६१.१० |
| उत नः सिन्धुरपां | ८.२५.१४ |
| उत नः सुत्रात्रो | ६.६८.७ |
| उत नः सुद्योत्मा | १.१४१.१२ |
| उत नः सुभगाँ अरिः | १.४.६ |
| उत नूनं यदिन्द्रियं | ४.३०.२३ |
| उत नो गोमतस्कृधि | ८.३२.९ |
| उत नो गोमतीरिष आ | ५.७९.८ |
| उत नो गोमतीरिष उत | ८.५.९ |
| उत नो गोमतीरिषो | ९.६२.२४ |
| उत नो गोविदश्ववित् | ९.५५.३ |
| उत नो गोषणिं धियं | ६.५३.१० |
| उत नो दिव्या इष | ८.५.२१ |
| उत नो देव देवान् | ८.७५.२ |
| उत नो देवावश्विना | १०.९३.६ |
| उत नो देव्यदितिः | ८.२५.१० |
| उत नो धियो गोअग्राः | १.९०.५ |
| उत नो नक्तमपां | १०.९३.५ |
| उत नो ब्रह्मन्नविष | ३.१३.६ |
| उत नो रुद्रा चिन्मृळत | १०.९३.७ |
| उत नो वाजसातये | ९.१३.४ |
| उत नो विष्णुरुत वातो | ५.४६.४ |
| उत नोऽहिर्बुध्न्यः | ६.५०.१४ |
| उत नोऽहिर्बुध्न्यो३ मयस्कः | १.१८६.५ |
| उत प्रधिमुदहन्नस्य | १०.१०२.७ |
| उत प्र पिप्य ऊधरघ्न्यायाः | ९.९३.३ |
| उत प्रहामतिदीव्या | १०.४२.९ |
| उत ब्रह्मण्या वयं | ८.६.३३ |
| उत ब्रह्माणो मरुतो | ५.२९.३ |
| उत ब्रवन्तु जन्तव | १.७४.३ |
| उत ब्रवन्तु नो निदो | १.४.५ |
| उत म ऋज्रे पुर | ६.६३.९ |
| उत मन्ये पितुरद्रुहो | १.१५९.२ |
| उत माता बृहद्दिवा | १०.६४.१० |
| उत माता महिषमन्ववेन | ४.१८.११ |
| उत मे प्रयियोर्वयियोः | ८.१९.३७ |
| उत मेऽ रपद्युवतिः | ५.६१.९ |
| उत मे वोचतादिति | ५.६१.१८ |
| उत यासि सवितस्त्रीणि | ५.८१.४ |
| उत यो मानुषेष्वा | १.२५.१५ |
| उत योषणे दिव्ये मही | ७.२.६ |
| उत वः शंसमुशिजा | २.३१.६ |
| उत वा उ परि वृणक्षि | १०.१४२.३ |
| उत वाजिनं पुरुनिष्षिध्वानं | ४.३८.२ |
| उत वात पितासि नः | १०.१८६.२ |
| उत वा यस्य वाजिनो | १.८६.३ |
| उत वा यः सहस्य | १.१४७.५ |
| उत वा यो नो मर्चयाद् | २.२३.७ |
| उत वां विक्षु मद्यास्वन्धो | १.१५३.४ |
| उत व्रतानि सोम ते | १०.२५.३ |
| उत शुष्णस्य धृष्णुया | ४.३०.१३ |
| उत सखास्यश्विनोः | ४.५२.३ |
| उत सिन्धुं विबाल्यं | ४.३०.१२ |
| उत सु त्ये पयोवृधा | ८.२.४२ |
| उत स्तुतासो मरुतो | ७.५७.६ |
| उत स्म ते परुष्ण्यां | ५.५२.९ |
| उत स्म ते वनस्पते | १.२८.६ |
| उत स्म दुर्गृभीयसे | ५.९.४ |
| उत स्म यं शिशुं | ५.९.३ |
| उत स्म राशिं परि | ९.८७.९ |
| उत स्म सद्म हर्यतस्य | १०९६.१० |
| उत स्मा सद्य इत्परि | ४.३१.८ |
| उत स्मासु प्रथमः | ४.३८.६ |
| उत स्मास्य तन्यतोरिव | ४.३८.८ |
| उत स्मास्य द्रवतस्तुर | ४.४०.३ |
| उत स्मास्य पनयन्ति | ४.३८.९ |
| उत स्मा हि त्वामाहुः | ४.३१.७ |
| उत स्मैनं वस्त्रमथिं | ४.३८.५ |
| उत स्य देवः सविता | ६.५०.१३ |
| उत स्य देवो भुवनस्य | २.३१.४ |
| उत स्य न इन्द्रो | २.३१.३ |
| उत स्य न उशिजामुर्विया | १०.९२.१२ |
| उत स्य वाजी क्षिपणिं | ४.४०.४ |
| उत स्य वाजी सहुरिर्ऋतावा | ४.३८.७ |
| उत स्य वाज्यरुषः | ५.५६.७ |
| उत स्या नः सरस्वती घोरा | ६.६१.७ |
| उत स्या नः सरस्वती जुषाणो | ७.९५.४ |
| उत स्या नो दिवा | ८.१८.७ |
| उत स्या वां मधुमन्मक्षि | १.११९.९ |
| उत स्या वां रुशतो | १.१८१.८ |





| | |
|---|---|
| उत स्या श्वेतयावरी | ८.२६.१८ |
| उत स्वया तन्वा३ सं वदे | ७.८६.२ |
| उत स्वराजे अदितिः | ८.१२.१४ |
| उत स्वराजो अदितिः | ७.६६.६ |
| उत स्वस्या अरात्याः | ९.७९.३ |
| उत स्वानासो दिवि | ५.२.१० |
| उतादः परुषे गवि | ६.५६.३ |
| उताभये पुरुहूत श्रवोभिः | ३.३०.५ |
| उतायातं सङ्गवे प्रातः | ५.७६.३ |
| उतालब्धं स्पृणुहि | १०.८७.७ |
| उताशिष्ठा अनु शृण्वन्ति | २.२४.१३ |
| उतासि मैत्रावरुणो | ७.३३.११ |
| उताहं नक्तमुत सोम | ९.१०७.२० |
| उतेदानीं भगवन्तः | ७.४१.४ |
| उतेशिषे प्रसवस्य | ५.८१.५ |
| उतो घा ते पुरुष्या | ७.२९.४ |
| उतो न अस्य कस्यचित् | ५.३८.४ |
| उतो नो अस्या उषसो | १.१३१.६ |
| उतो न्वस्य जोषमाँ | ८.९४.६ |
| उतो न्वस्य यत्पदं | ८.७२.१८ |
| उतो न्वस्य यन्महत् | ८.७२.६ |
| उतो पतिर्य उच्यते | ८.१३.९ |
| उतो पितृभ्यां प्रविदानु | ३.७.६ |
| उतो स मह्यमिन्दुभिः | १.२३.१५ |
| उतो सहस्रभर्णसं | ९.६४.२६ |
| उतो हि वां दात्रा | ४.३८.१ |
| उतो हि वां पूर्व्या | ३.५४.४ |
| उतो हि वां रत्नधेयानि | ७.५३.३ |
| उत्तराहमुत्तरे | १०.१४५.३ |
| उत्तानपर्णे सुभगे | १०.१४५.२ |
| उत्तानायामजनयन् | २.१०.३ |
| उत्तानायामव भरा | ३.२९.३ |
| उत्तिष्ठताव पश्यत | १०.१७९.१ |
| उत्तिष्ठ नूनमेषां | ५.५६.५ |
| उत्तिष्ठन्नोजसा सह | ८.७६.१० |
| उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते | १.४०.१ |
| उत्तिष्ठसि स्वाहुतो | १०.११८.२ |
| उत्ते बृहन्तो अर्चयः | ८.४४.४ |
| उत्ते वयश्चिद्वसतेरपप्तन् | १.१२४.१२ |
| | ६.६४.६ |
| उत्ते शतान्मघवन्नुच्च | १.१०२.७ |
| उत्ते शुष्मा जिहतां | १०.१४२.६ |
| उत्ते शुष्मास ईरते | ९.५०.१ |
| उत्ते शुष्मासो अस्थुः | ९.५३.१ |
| उत्ते स्तभ्नामि पृथिवीं | १०.१८.१३ |
| उत्त्वा मन्दन्तु स्तोमाः | ८.६४.१ |
| उत्पुरस्तात्सूर्य | १.१९१.८ |
| उत्पूषणं युवामहे | ६.५७.६ |
| उत्सूर्यो बृहदर्चींष्यश्रेत् | ७.६२.१ |
| उत्स्म वातो वहति | १०.१०२.२ |
| उदगादयमादित्यो | १.५०.१३ |
| उदग्ने तव तद् घृतात् | ८.४३.१० |
| उदग्ने तिष्ठ प्रत्या तनुष्व | ४.४.४ |
| उदग्ने भारत द्युमत् | ६.१६.४५ |
| उदग्ने शुचयस्तव | ८.४४.१७ |
| उदपप्तदसौ सूर्यः | १.१९१.९ |
| उदपप्तन्नरुणा भानवो | १.९२.२ |
| उदप्रुतो न वयो | १०.६८.१ |
| उदभ्राणीव स्तनयन् | ६.४४.१२ |
| उदसौ सूर्यो अगात् | १०.१५९.१ |
| उदस्तम्भीत्समिधा | ३.५.१० |
| उदस्य बाहू शिथिरा | ७.४५.२ |
| उदस्य शुष्माद् भानुः | ७.३४.७ |
| उदस्य शोचिरस्थादाजुह्वा | ७.१६.३ |
| उदस्य शोचिरस्थाद् दीदियुषः | ८.२३.४ |
| उदातैर्जिहते बृहद् | ९.५.५ |
| उदानट् ककुहो दिवं | ८.६.४८ |
| उदावता त्वक्षसा | ६.१८.९ |
| उदिता यो निदिता | ८.१०३.११ |
| उदिन्वस्य रिच्यते | ७.३२.१२ |
| उदीरतामवर उत् | १०.१५.१ |
| उदीरतां सूनृता उत | १.१२३.६ |
| उदीरय कवितमं कवी | ५.४२.३ |
| उदीरयथा मरुतः | ५.५५.५ |
| उदीरयन्त वायुभिः | ८.७.३ |
| उदीरय पितरा | १०.११.६ |
| उदीराथामृतायते | ८.७३.१ |
| उदीर्ध्वं जीवो असुः | १.११३.१६ |
| उदीर्ष्व नार्यभि | १०.१८.८ |
| उदीर्ष्वातः पतिवती | १०.८५.२१ |
| उदीर्ष्वातो विश्वावसो | १०.८२.२२ |
| उदु ज्योतिरमृतं | ७.७६.१ |
| उदु तिष्ठ सवितः श्रुधि | ७.३८.२ |
| उदु तिष्ठ स्वध्वर | ८.२३.५ |
| उदुत्तमं मुमुग्धि नो | १.२५.२१ |
| उदुत्तमं वरुण | १.२४.१५ |
| उदु त्यच्चक्षुर्मही | ६.५१.१ |
| उदु त्यद्दर्शतं वपुः | ७.६६.१४ |
| उदु त्यं जातवेदसं | १.५०.१ |
| उदु त्ये अरुणप्सव | ८.७.७ |
| उदु त्ये मधुमत्तमा | ८.३.१५ |
| उदु त्ये सूनवो गिरः | १.३७.१० |
| उदु ब्रह्माण्यैरत | ७.२३.१ |
| उदुश्रिय उषसो | ६.६४.१ |
| उदु ष्टुतः समिधा यह्वो | ३.५.९ |
| उदु ष्य देवः सविता दमूना | ६.७१.४ |
| उदु ष्य देवः सविता ययाम | ७.३८.१ |
| उदु ष्य देवः सविता सवाय | २.३८.१ |
| उदु ष्य देवः सविता हिरण्यया | ६.७१.१ |
| उदु ष्य वः सविता | ८.२७.१२ |
| उदु ष्य शरणे दिवो | ८.२५.१९ |
| उदु स्तोमासो अश्विनोः | ७.७२.३ |
| उदु स्त्रियाः सृजते सूर्यः | ७.८१.२ |
| उदु स्वानेभिरीरत | ८.७.१७ |
| उदू अयाँ उपवक्तेव | ६.७१.५ |
| उदू षु णो वसो महे | ८.७०.९ |
| उद्गा आजदङ्गिरोभ्य | ८.१४.८ |
| उद्गातेव शकुने | २.४३.२ |
| उद् गो ह्रदमपिबज्जर्हषाणः | १०.१०२.४ |
| उद्भेदभि श्रुतामघं | ८.९३.१ |
| उद् द्यामिवेत् तृष्णजो | ७.३३.५ |
| उद्धर्षय मघवन् | १०.१०३.१० |
| उद् बुध्यध्वम् | १०.१०१.१ |
| उद्यत सहः सहस | ५.३१.३ |
| उद्यदिन्द्रो महते दानवाय | ५.३२.७ |
| उद्यद् ब्रध्नस्य विष्टपं | ८.६९.७ |
| उद्यन्नद्य मित्रमह | १.५०.११ |
| उद्यंयमीति | १.९५.७ |
| उद्यस्य ते नवजातस्य | ७.३.३ |
| उद्व ऊर्मिः शम्या | ३.३३.१३ |
| उद्वत्स्वस्मा अकृणोतना | १.१६१.११ |
| उद्वन्दनमैरतम् | १.११८.६ |
| उद्वयं तमसस्परि | १.५०.१० |
| उद्वां चक्षुर्वरुण | ७.६१.१ |
| उद्वां पृक्षासो मधुमन्त | ४.४५.२ |
| उद्वां पृक्षासो मधुमन्तो अस्थुः | ७.६०.४ |
| उद् वृहा रक्षः सह | ३.३०.१७ |
| उद्वेति प्रसवीता जनानां | ७.६३.२ |
| उद्वेति सुभगो विश्वचक्षाः | ७.६३.१ |

उनत्ति भूमिं पृथिवीं ५.८५.४
उन्मदिता मौनेयेन १०.१३६.३
उन्मध्व ऊर्मिर्वनना ९.८६.४०
उन्मा पीता अयंसत १०.११९.३
उन्मा ममन्द वृषभो २.३३.६
उप क्रमस्वा भर ८.८१.७
उप क्षत्रं पृञ्चीत १.४०.८
उप क्षरन्ति सिन्धवो १.१२५.४
उपक्षेतारस्तव सुप्रणीते ३.१.१६
उप च्छायामिव घृणे ६.१६.३८
उप ते गाइवाकरं १०.१२७.८
उप तेऽधां सहमाना १०.१४५.६
उप ते स्तोमान्पशुपा १.११४.९
उप त्मन्या वनस्पते १.१८८.१०
उप त्या वह्नी गमतो ७.७३.४
उप त्रितस्य पाष्यो ९.१०२.२
उप त्वा कर्मन्नूतये ८.२१.२
उप त्वाग्ने दिवेदिवे १.१.७
उप त्वा जामयो गिरो ८.१०२.१३
उप त्वा जुह्वो३मम ८.४४.५
उप त्वा रण्वसंदृशं ६.१६.३७
उप त्वा सातये नरो ७.१५.९
उप नः पितवा चर १.१८७.३
उप नः सवना गहि १.४.२
उप नः सुतमा गतम् ५.७१.३
उत नः सुतमा गहि सोमं ३.४२.१
उप नः सुतमा गहि हरिभिः १.१६.४
उप नः सूनवो गिरः ६.५२.९
उप नो देवा अवसा १.१०७.२
उप नो यातमश्विना ८.२६.७
उप नो वाजा अध्वरं ४.३७.१
उप नो वाजिनीवसू ८.२२.७
उप नो हरिभिः सुतं ८.९३.३१
उप प्र जिन्वन्नुशतीः १.७१.१
उप प्रयन्तो अध्वरं १.७४.१
उप प्रागाच्छसनं वाज्यर्वा १.१६३.१२
उप प्रागात्परमं यत्सधस्थं १.१६३.१३
उप प्रागात्सुमन्मे धायि १.१६२.७
उप प्रियं पनिप्रतं ९.६७.२९
उप प्रेत कुशिकाश्चेतयध्वं ३.५३.११
उप ब्रध्नं वावाता ८.४.१४
उप ब्रह्माणि हरिवो १०.१०४.६
उपमं त्वा मघोनां ८.५३.१
उप मा पेपिषत्तमः १०.१२७.७
उप मा मतिरस्थित १०.११९.४
उप मा श्यावाः स्वनयेन १.१२६.३
उप मा षड् द्वाद्वा ८.६८.१४
उप यमेति युवतिः ७.१.६
उप यो नमो नमसि ४.२१.५
उप व एषे नमसा १.१८६.४
उप व एषे वन्द्येभिः ५.४१.७
उप शिक्षापतस्थुषः ९.१९.६
उप श्वासय पृथिवीं ६.४७.२९
उपसद्याय मीळ्हुषः ७.१५.१
उप सर्प मातरं भूमिं १०.१८.१०
उपस्तुतिरौचथ्यमुरुष्येन् १.१५८.४
उपस्तुतिं नमस उद्यतिं १.१९०.३
उप स्तुहि प्रथमं रत्नधेयं ५.४२.७
उपस्तृणीतमत्रये ८.७३.३
उपस्थाय मातरमन्न ३.४८.३
उपस्थायं चरति यत्समा १.१४५.४
उपस्त्रक्वेषु बप्सतः ८.७२.१५
उपहूताः पितरः सोम्यासः १०.१५.५
उप ह्वये सुदुघां धेनुमेतां १.१६४.२६
उप ह्वये सुहवं मारुतं १०.३६.७
उपह्वरे गिरीणां ८.६.२८
उपह्वरेषु यदचिध्वं १.८७.२
उपाजिरा पुरुहूताय ३.३५.२
उपायातं दाशुषे मर्त्याय ७.७१.२
उपावसृज त्मन्या १०.११०.१०
उपास्मै गायता नरः ९.११.१
उपेदमुपपर्चनं ६.२८.८
उपेदहं धनदामप्रतीतं १.३३.२
उपेमसृक्षि वाजयुः २.३५.१
उपो अदर्शि शुन्ध्युवो १.१२४.४
उपो नयस्व वृषणा ३.३५.३
उपोप मे परामृश १.१२६.७
उपो मतिः पृच्यते ९.६९.२
उपो रथेषु पृषतीः १.३९.६
उपो रुरुचे युवतिर्न ७.७७.१
उपो षु जातमसुरं ९.६१.१३
उपो षु शृणुहि १.८२.१
उपो ह यद्विदथं वाजिनो ७.९३.३
उपो हरीणां पतिम् ८.२४.१४
उभयतः पवमानस्य ९.८६.६
उभयं ते न क्षीयते २.९.५
उभयं शृणवच्च ८.६१.१
उभयासो जातवेदः २.२.१२
उभा उ नूनं तदिदर्थं १०.१०६.१
उभा जिग्यथुर्न परा ६.६९.८
उभा देवा दिवि १.२३.२
उभा देवा नृचक्षसा ९.५.७
उभा पिबतमश्विना १.४६.१५
उभाभ्यां देव सवितः ९.६७.२५
उभा वामिन्द्राग्नी ६.६०.१३
उभा शंसा नर्या मामविष्टा १.१८५.९
उभा हि दस्रा भिषजा ८.८६.१
उभे अस्मै पीपयतः २.२७.१५
उभे चिदिन्द्र रोदसी ७.२०.४
उभे द्यावापृथिवी ९.८१.५
उभे धुरौ वह्निरापिब्द १०.१०१.११
उभे पुनामि रोदसी १.१३३.१
उभे भद्रे जोषयेते १.९५.६
उभे यत्ते महिना ७.९६.२
उभे यदिन्द्र रोदसी १०.१३४.१
उभे सुश्चन्द्र सर्पिषो ५.६.९
उभे सोमावचाकशत् ९.३२.४
उभोभयाविन्नुप धेहि १०.८७.३
उरु गव्यूतिरभयानि ९.९०.४
उरु णस्तन्वे३तने ८.६८.१२
उरु ते ज्रयः पर्येति १.९५.९
उरु वां रथः परि नक्षति ४.४३.५
उरुव्यचसा महिनी १.१६०.२
उरुव्यचसे महिने ७.३१.११
उरुव्यचा नो महिषः १०.१२८.८
उरुशंसा नमोवृधा ३.६२.१७
उरुष्या णो अभिशस्तेः १.९१.१५
उरुष्या णो मा परा दाः ८.७१.७
उरुं गभीरं जनुषा ३.४६.४
उरुं नृभ्य उरुं गव ८.६८.१३
उरुं नो लोकमनु ६.४७.८
उरुं यज्ञाय चक्रथुरु ७.९९.४
उरुं हि राजा वरुणश्चकार १.२४.८
उरूणसावसुतृपौ १०.१४.१२
उरोष्ट इन्द्र राधसो ५.३८.१
उरौ देवा अनिबाधे स्याम ५.४२.१७
५.४३.१६
उरौ महाँ अनिबाधे ३.१.११





उरौ वा ये अन्तरिक्षे ३.६.८
उर्वी पृथिवी बहुले १.१८५.७
उर्वी सद्मनी बृहती १.१८५.६
उलूकयातुं शुशुलूकयातुं ७.१०४.२२
उवाच मे वरुणो ७.८७.४
उवासोषा उच्छाच्च १.४८.३
उवे अम्ब सुलाभिके १०.८६.७
उवोचिथ हि मघवन् ७.३७.३
उशना काव्यस्त्वा ८.२३.१७
उशना यत्परावत ८.७.२६
उशना यत्सह्स्यैः ५.२९.९
उशन्तस्त्वा नि धीमहि १०.१६.१२
उशन्ता दूता न दभाय ७.९१.२
उशन्ति घा ते अमृतास १०.१०.३
उशन्नु षु णः सुमना ४.२०.४
उशिक्पावको अरतिः १०.४५.७
उशिक्पावको वसुर्मा १.६०.४
उष आ भाहि भनुना १.४८.९
उषउषो हि वसो १०.८.४
उषसः पूर्वा अध यत् ३.५५.१
उषसां न केतवो १०.७८.७
उषस्तच्चित्रमा भरा १.९२.१३
उषस्तमश्यां यशसं १.९२.८
उषः प्रतीची भुवनानि ३.६१.३
उषा अप स्वसुस्तमः १०.१७२.४
उषा उच्छन्ती समिधाने १.१२४.१
उषासानक्ता बृहती २०.३६.१
उषो अद्येह गोमति १.९२.१४
उषो देव्यमर्त्या ३.६१.२
उषो न जारः पृथुपाजो ७.१०.१
उषो न जारो विभावोस्त्रः १.६९.५
उषो भद्रेभिरा गहि १.४९.१
उषो मघोन्या वह ४.५५.९
उषो यदग्निं समिधे १.११३.९
उषो यदद्य भानुना १.४८.१५
उषो ये ते प्र यामेषु १.४८.४
उषो वाजं हि वंस्व १.४८.११
उषो वाजेन वाजिनि ३.६१.१
उष्टारेव फर्वरेषु १०.१०६.२
उस्रा वेद वसूनां ९.५८.२

ऊ

ऊती देवानां वयम् १.१३६.७
ऊती शचीवस्तव १०.१०४.४
ऊरुभ्यां ते अष्ठीवद् १०.१६३.४
ऊर्जं गावो यवसे १०.१००.१०
ऊर्जं नो द्यौश्च पृथिवी ६.७०.६
ऊर्जा देवाँ अवस्योजसा ८.३६.३
ऊर्जो नपाज्जातवेदः १०.१४०.३
ऊर्जो नपातमध्वरे ३.२७.१२
ऊर्जो नपातमा हुवे ८.४४.१३
ऊर्जो नपातं स हिनायं ६.४८.२
ऊर्जे नपातं सुभगं ८.१९.४
ऊर्जो नपात्सहसावन् १०.११५.८
ऊर्णम्रदा वि प्रथस्वाभ्य ५.५.४
ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये १.३६.१३
ऊर्ध्व ऊ षु णो अध्वरस्य ४.६.१
ऊर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतये १.३०.६
ऊर्ध्वं केतुं सविता ४.१४.२
ऊर्ध्वं नुनुद्रेऽवतं १.८५.१०
ऊर्ध्वं भानुं सविता ४.१३.२
ऊर्ध्वा धीतिः प्रत्यस्य १.११९.२
ऊर्ध्वा यत्ते त्रेतिनी १०.१०५.९
ऊर्ध्वासस्त्वा न्विन्दवः ७.३१.९
ऊर्ध्वा हि ते दिवेदिवे ८.४५.१२
ऊर्ध्वो अग्निः सुमतिं ७.३९.१
ऊर्ध्वो गन्धर्वो ---चित्रा १०.१२३.७
ऊर्ध्वो गन्धर्वो ---विश्वा ९.८५.१२
ऊर्ध्वो ग्रावा बृहदग्निः १०.७०.७
ऊर्ध्वो ग्रावा वसवो १०.१००.९
ऊर्ध्वो नः पाह्यंहसो १.३६.१४
ऊर्ध्वो भव प्रति विध्या ४.४.५
ऊर्ध्वो वामग्निरध्वरेषु ६.६३.४
ऊर्ध्वो वां गातुरध्वरे ३.४.४
ऊर्ध्वो ह्यस्थादध्यन्तरिक्षे २.३०.३
ऊर्मिर्यस्ते पवित्र आ ९.६४.११

ऋ

ऋक्सामाभ्यामभिहितौ १०.८५.११
ऋचा कपोतं नुदत १०.१६५.५
ऋचां त्वः पोषमास्ते १०.७१.११
ऋचो अक्षरे परमे व्योमन् १.१६४.३९
ऋजिप्य ईमिन्द्रावतो ४.२७.४
ऋजीते परि वृङ्धि ६.७५.१२
ऋजीत्येनी रुशती १०.७५.७
ऋजीपी श्येनो ददमानो ४.२६.६
ऋजीषी वज्री वृषभः ५.४०.४
ऋजुनीती नो वरुणो १.९०.१
ऋजुरिच्छंसो वनवत् २.२६.१
ऋजुः पवस्व वृजिनस्य ९.९७.४३
ऋज्रमुक्षण्यायने ८.२५.२२
ऋज्राविन्द्रोत आ ददे ८.६८.१५
ऋतज्येन क्षिप्रेण २.२४.८
ऋतधीतय आ गत ५.५१.२
ऋतमृतेन सपन्तेषिरं ५.६८.४
ऋतस्य गोपा न दभाय ९.७३.८
ऋतस्य गोपावधि ५.६३.१
ऋतस्य जिह्वा पवते ९.७५.२
ऋतस्य तन्तुर्विततः ९.७३.९
ऋतस्य दृळ्हा धरुणानि ४.२३.९
ऋतस्या देवा अनु व्रता १.६५.२
ऋतस्य पथि वेधा ६.४४.८
ऋतस्य प्रेषा ऋतस्य १.६८.३
ऋतस्य बुध्न उषसाम् ३.६१.७
ऋतस्य रश्मिमनुयच्छ १.१२३.१३
ऋतस्य वा केशिना ३.६.६
ऋतस्य वो रथ्यः ६.५१.९
ऋतस्य हि धेनवो वाव १.७३.६
ऋतस्य हि प्रसितिर्द्यौः १०.९२.४
ऋतस्य हि वर्तनयः १०.५.४
ऋतस्य हि शुरुधः सन्ति ४.२३.८
ऋतस्य हि सदसो १०.१११.२
ऋतं च सत्यं चाभीद्धात् १०.१९०.१
ऋतं चिकित्व ऋतमित् ५.१२.२
ऋतं दिवे तदवोचं १.१८५.१०
ऋतं देवाय कृण्वते २.३०.१
ऋतं येमान ऋतमिद्वनो ४.२३.१०
ऋतं वदन्नृतद्युम्न ९.११३.४
ऋतं वोचे नमसा पृच्छ्य ४.५.११
ऋतं शंसन्त ऋजुदीध्यानाः १०.६७.२
ऋतायिनी मायिनी १०.५.३
ऋतावरी दिवो अर्कैः ३.६१.६
ऋतावान ऋतजाता ७.६६.१३
ऋतावानमृतायवो ८.२३.९
ऋतावानं महिषं १०.१४०.६
ऋतावानं यज्ञियं ३.२.१३
ऋतावानं विचेतसं ४.७.३
ऋतावानः प्रतिचक्ष्या २.२४.७
ऋतावाना नि षेदतुः ८.२५.८
ऋतावा यस्य रोदसी ३.१३.२
ऋतुर्जनित्री तस्या २.१३.१

ऋतेन ऋतमपिहितं ५.६२.१
ऋतेन ऋतं धरुणं ५.१५.२
ऋतेन ऋतं नियतम् ४.३.९
ऋतेन देवः सविता ८.८६.५
ऋतेन देवीरमृता ४.३.१२
ऋतेन मित्रावरुणा १.२.८
ऋतेन यावृतावृधा १.२३.५
ऋतेन हि ष्मा वृषभः ४.३.१०
ऋतेनाद्रिं व्यसन्भिदन्तः ४.३.११
ऋते स विन्दते युधः ८.२७.१७
ऋदूदरेण सख्या सचेय ८.४८.१०
ऋधक्सा वो मरुतो ७.५७.४
ऋधक्सोम स्वस्तये ९.६४.३०
ऋधगित्था स मर्त्यः ८.१०१.१
ऋधद्यस्ते सुदानवे ६.२.४
ऋध्याम स्तोमं सनुयाम १०.१०६.११
ऋभुक्षणं न वर्तव ८.४५.२९
ऋभुक्षणामिन्द्रमा हुवे १.१११.४
ऋभुक्षणो वाजा ७.४८.१
ऋभुतो रयिः प्रथमश्रवः ४.३६.५
ऋभुमन्ता वृषणा वाज ८.३५.१५
ऋभुमृभुक्षणो रयिं ४.३७.५
ऋभुर्ऋभुक्षा ऋभुर्विधतः १०.९३.८
ऋभुर्ऋभुभिरभि वः ७.४८.२
ऋभुर्न इन्द्रः शवसान १.११०.७
ऋभुर्न रथ्यं नवं ९.२१.६
ऋभुर्भराय सं शिशातु १.१११.५
ऋभुर्विभ्वा वाज इन्द्रो ४.३४.१
ऋभुश्चक्र ईड्यं चारु नाम ३.५.६
ऋश्यो न तृष्यन्नव ८.४.१०
ऋषभं मा समानानां १०.१६६.१
ऋषिमना य ऋषिकृत् ९.९६.१८
ऋषिर्विप्रः पुरएता ९.८७.३
ऋषिर्हि पूर्वजा असि ८.६.४१
ऋषिं नरावंहसः पांचजन्यं १.११७.३
ऋषे मन्त्रकृतां स्तोमैः ९.११४.२
ऋष्टयो वो मरुतो ५.५७.६
ऋष्वस्त्वमिन्द्र शूर जातः १०.१४८.२
ऋष्वा ते पादा प्र १०.७३.३

## ए

एक एवाग्निर्बहुधा ८.५८.२
एकपाद् भूयो द्विपदो १०.११७.८
एकया प्रतिधापिबत् ८.७७.४
एकराळस्य भुवनस्य ८.३७.३
एकस्त्वष्टुरश्वस्याविशस्ता १.१६२.१९
एकस्मिन् योगे भुरणा ७.६७.८
एकस्य चिन्मे विभ्वस्त्वोजः १.१६५.१०
एकस्या वस्तोरावतं १.११६.२१
एकं चमसं चतुरः १.१६१.२
एकं च यो विंशतिं ७.१८.११
एकं नु त्वा सत्पतिं ५.३२.११
एकं वि चक्र चमसं ४.३६.४
एकः समुद्रो धरुणः १०.५.१
एकः सुपर्णः स समुद्रं १०.११४.४
एकाचेतत्सरस्वती ७.९५.२
एको द्वे वसुमती समीची ३.३०.११
एकोबहूनामसि मन्यवीळितो १०.८४.४
एत उ त्ये अवीवशन् ९.२१.७
एत उ त्ये पतयन्ति ७.१०४.२०
एत उ त्ये प्रत्यदृश्रन् १.१९१.५
एतच्चन त्वो विचिकेत १.१५२.२
एतत्त इन्द्र वीर्यम् ८.५४.१
एतत्त्यत्त इन्द्र वृष्ण १.१००.१७
एतत्त्यत्त इन्द्रियं ६.२७.४
एतत्त्यन्न योजनमचेति १.८८.५
एतदस्या अनः शये ४.३०.११
एतद्धेदुत वीर्यं ४.३०.८
एतद्वचो जरितर्मापि ३.३३.८
एतमु त्यं---मृजन्ति सप्त ९.१५.८
एतमु त्यं ---मृजन्ति सिन्धु ९.६१.७
एतमु त्यं मदच्युतं ९.१०८.११
एतं ते स्तोमं तुविजात ५.२.११
एतं त्यं हरितो दश ९.३८.३
एतं त्रितस्य योषणो ९.३८.२
एतं मृजन्ति मर्ज्यमुप द्रोणे ९.१५.७
एतं मृजन्ति मर्ज्यं पवमानं ९.४६.६
एतं मे स्तोममूर्म्ये ५.६१.१७
एतं मे स्तोमं तना १०.९३.१२
एतं वां स्तोममश्विनौ १०.३९.१४
एतं शर्धं धाम यस्य सूरेः १.१२२.१२
एतं शंसमिद्रास्मयुष्ट्वं १०.९३.११
एता अग्न आशुषाणास ७.९३.८
एता अर्षन्ति हृद्यात् ४.५८.५
एता अर्षन्त्यलला ४.१८.६
एता उ त्या उषसः १.९२.१
एता उ त्याः प्रत्यदृश्रन् ७.७८.३
एता च्यौत्नानि ते कृता ८.७७.९
एता ते अग्न ---जुष्टानि १.७३.१०
एता ते अग्न ---वोचाम ४.२.२०
एता ते अग्ने जनिमा ३.१.२०
एता त्या ते श्रुत्यानि १०.१३८.६
एता धियं कृणवामा ५.४५.६
एतानि धीरो निण्या ७.५६.४
एतानि भद्रा कलश १०.३२.९
एतानि वामश्विना वर्धनानि २.३९.८
एतानि वामश्विना वीर्या १.११७.२५
एतानि वां श्रवस्या १.११७.१०
एतानि सोम पवमानो ९.७८.५
एता नो अग्ने सौभगा ७.३.१०,४.१०
एतान्यग्ने नवतिर्नव १०.९८.१०
एतान्यग्ने नवतिं सहस्रा १०.९८.११
एतायामोप गव्यन्त १.३३.१
एतावतश्चिदेषां ८.७.१५
एतावतस्त ईमह इन्द्र ८.४९.९
एतावतस्ते वसो विद्याम ८.५०.९
एतावद्वां वृषण्वसू ८.५.२७
एतावद्वेदुषस्त्वम् ५.७९.१०
एतावानस्य महिमा १०.९०.३
एता विश्वा चकृवाँ ५.२९.१४
एता विश्वा विदुषे ४.३.१६
एता विश्वा सवना १०.५०.६
एता वो वश्म्युद्यता २.३१.७
एति प्र होता व्रतमस्य १.१४४.१
एते असृग्रमाशवो ९.६३.४
एते असृग्रमिन्दवः ९.६२.१
एते त इन्द्र जन्तवो १.८१.९
एते त्ये भानवो ७.७५.३
एते त्ये वृथगग्नयः ८.४३.५
एते द्युम्नेभिर्विश्वं ७.७.६
एते धामान्यार्या ९.६३.१४
एते धावन्तीन्दवः ९.२१.१
एते नरः स्वपसो १०.७६.८
एतेनाग्ने ब्रह्मणा १.३१.१८
एते पूता ---विपा ९.२२.३
एते पूता ---सूर्यासो ९.१०१.१२
एते पृष्ठानि रोदसोः ९.२२.५
एते मृष्टा अमर्त्याः ९.२२.४
एते वदन्ति शतवत् १०.९४.२





एते वदन्त्यविदन्नना १०.९४.३
एते वाता इवोरवः ९.२२.२
एते विश्वानि वार्या ९.२१.४
एते शमीभिः सुशमी १०.२८.१२
एते सोमा अति वारा ९.८८.६
एते सोमा अभि गव्या ९.८७.५
एते सोमा अभि प्रियं ९.८.१
एते सोमा असृक्षत ९.६२.२२
एते सोमास आशवो ९.२२.१
एके सोमास इन्दवः ९.४६.३
एते सोमाः पवमानास ९.६९.९
एते स्तोमा नरां नृतम ७.१९.१०
एतो न्वद्य सुध्यो ५.४५.५
एतो न्विन्द्रं स्तवाम शुद्धम् ८.९५.७
एतो न्विन्द्रं स्तवाम सखायः ८.२४.१९
एतो न्विन्द्रं स्तवाममेशानं ८.८१.४
एतौ मे गावौ प्रमरस्य १०.२७.२०
एदं मरुतो अश्विना ५.२६.९
एदु मध्वो मदिन्तरं ८.२४.१६
एनाङ्‍गूषेण वयमिन्द्रवन्तो १.१०५.१९
एना मन्दानो जहि शूर ६.४४.१७
एना वयं पयसा ३.३३.४
एना विश्वान्यर्य आ ९.६१.११
एना वो अग्निं नमसो ७.१६.१
एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत ८.२४.१३
एन्दो पार्थिवं रयिं ९.२९.६
एन्द्र नो गधि प्रियः ८.९८.४
एन्द्र याहि पीतये ८.३३.१३
एन्द्र याहि मत्स्व ८.१.२३
एन्द्र याहि हरिभिः ८.३४.१
एन्द्र याह्युप नः १.१३०.१
एन्द्रवाहो नृपतिं १०.४४.३
एन्द्र सानसिं रयिं १.८.१
एन्द्रस्य कुक्षा पवते ९.८०.३
एन्द्रो बर्हिः सीदतु १०.३६.५
एभिर्द्युभिः सुमना १.५३.४
एभिर्न इन्द्राहभिः ७.२८.४
एभिर्नृभिरिन्द्र त्वायुभिः ४.१६.१९
एभिर्नो अर्कैर्भवा ४.१०.३
एभिर्भव सुमना अग्ने ४.३.१५
एमा अग्मन्रेवतीः १०.३०.१४
एमाशुमाशवे १.४.७
एमेनं प्रत्येतन ६.४२.२
एमेनं सृजता १.९.२
एवा कविस्तुवीरवाँ १०.६४.१६
एवाग्निं सहस्यं ७.४२.६
एवाग्निर्गोतमेभिर्ऋतावा १.७७.५
एवाग्निर्मर्तैः सह १०.११५.७
एवा च त्वं सरम १०.१०८.९
एवा जज्ञानं सहसे ६.३८.५
एवा त इन्दो सुभ्वम् ९.७९.५
एवा त इन्द्रोचथमहेम २.१९.७
एवा तदिन्द्र इन्दुना १०.१४४.६
एवा तमाहुरुत ७.२६.४
एवा ता विश्वा चकृ ६.१७.१३
एवा ते अग्ने विमदो १०.२०.१०
एवा ते अग्ने सुमतिं ५.२७.३
एवा ते गृत्समदाः २.१९.८
एवा ते वयमिन्द्र १०.८९.१७
एवा ते हारियोजना १.६१.१६
एवा त्वामिन्द्र वज्रिन्नत्र ४.१९.१
एवा देव देवताते ९.९७.२७
एवा देवाँ इन्द्रो विव्ये १०.४९.११
एवा न इन्दो अभि ९.९७.२१
एवा न इन्द्र वार्यस्य ७.२४.६, २५.६
एवा न इन्द्रोतिभिरव ५.३३.७
एवा न इन्द्रो मघवा ४.१७.२०
एवा नपातो मम तस्य ६.५०.१५
एवा नः सोम परिसच्यमान ९.९७.३६
एवा नः सोम परिषिच्यमानो ९.६८.१०
एवा नः स्पृधः समजा ६.२५.९
एवा नूनमुप स्तुहि ८.२४.२३
एवा नृभिरिन्द्रः सुश्रवस्या १.१७८.४
एवा नो अग्ने अमृतेषु २.२.९
एवा नो अग्ने विक्ष्वा ७.४३.५
एवा नो अग्ने समिधा १.९५.११
१.९६.९
एवा पतिं द्रोणसाचं १०.४४.४
एवा पवस्व मदिरो ९.९७.१५
एवा पाहि प्रत्नथा ६.१७.३
एवा पित्रे विश्वदेवाय ४.५०.६
एवा पुनान इन्द्रयुः ९.६.९
एवा पुनानो अपः स्वः ९.९१.६
एवा प्लतेः सुनुरवीवृधद्वः १०.६३.१७
१०.६४.१७
एवा बभ्रो वृषभ २.३३.१५
एवा महस्तुविजातः १.१९०.८
एवा महान्बृहद्दिवो १०.१२०.९
एवा महो असुर १०.९९.१२
एवामृताय महे क्षयाय ९.१०९.३
एवा राजेव क्रतुमाँ ९.९०.६
एवा रातिस्तुवीमघ ८.९२.२९
एवारे वृषभा सुते ८.४५.३८
एवा वन्दस्व वरुणं बृहन्तं ८.४२.२
एवा वसिष्ठ इन्द्रं ७.२६.५
एवा वस्व इन्द्र सत्यः ४.२१.१०
एवा वामह्व ---इन्द्राग्नी ८.३८.९
एवा वामह्व ---नासत्या ८.४२.६
एवा सत्यं मघवाना युवं ४.२८.५
एवा हि ते विभूतय १.८.९
एवा हि ते शं सवना १.१७३.८
एवा हि त्वामृतुथा ५.३२.१२
एवा हि मां तवसं जज्ञुः १०.२८.७
एवा हि मां तवसं वर्धयन्ति १०.२८.६
एवा ह्यसि वीरयुः ८.९२.२८
एवा ह्यस्य काम्या १.८.१०
एवा ह्यस्य सूनृता १.८.८
एवाँ अग्निमजुर्यमुः ५.६.१०
एवाँ अग्निं वसूयवः ५.२५.९
एवेदिन्द्रं वृषणं ७.२३.६
एवेदिन्द्रः सुते अस्तावि ६.२३.१०
एवेदिन्द्रः सुहव ६.२९.६
एवेदिन्द्राय वृषभाय ४.१६.२०
एवेदेते प्रति मा १.१६५.१२
एवेदेष तुविकूर्मिः ८.२.३१
एवेदेषा पुरुतमा दृशे कं १.१२४.६
एवेद्यूने युवतयो नमन्त १०.३०.६
एवेन सद्यः पर्येति १.१२८.३
एवेन्द्राग्निभ्यामहावि ५.८६.६
एवेन्द्राग्निभ्यां पितृवन् ८.४०.१२
एवेन्द्राग्नी पपिवांसा १.१०८.१३
एवेन्नु कं सिन्धुमेभिः ७.३३.३
एवैवापागपरे १०.४४.७
एष इन्द्राय वायवे ९.२७.२
एष उ स्य पुरुव्रतो ९.३.१०
एष उ स्य वृषा रथो ९.३८.१
एष एतानि चकारेन्द्रो ८.२.३४
एष कविरभिष्टुतः ९.२७.१
एष क्षेति रथवीतिः ५.६१.१९

एष गव्युरचिक्रदत् ९.२७.४
एष ग्रावेव जरिता ५.३६.४
एष च्छागः पुरो १.१६२.३
एष तुन्नो अभिष्टुतः ९.६७.२०
एष ते देव नेता ५.५०.५
एष दिवं वि धावति ९.३.७
एष दिवं व्यासरत् ९.३.८
एष देवः शुभायते ९.२८.३
एष देवो अमर्त्यः ९.३.१
एष देवो रथर्यति ९.३.५
एष देवो विपन्युभिः ९.३.३
एष देवो विपा कृतो ९.३.२
एष द्रप्सो वृषभो ६.४१.३
एष धिया यात्यण्व्या ९.१५.१
एष नृभिर्वि नीयते ९.२७.३
एष पवित्रे अक्षरत् ९.२८.२
एष पुनानो मधुमाँ ९.११०.११
एष पुरू धियायते ९.१५.२
एष प्र कोशे मधुमाँ ९.७७.१
एष प्रत्नेन जन्मना ९.३.९
एष प्रत्नेन मन्मना ९.४२.२
एष प्रत्नेन वयसा ९.९७.४७
एष प्र पूर्वीरव १.५६.१
एष रुक्मिभिरीयते ९.१५.५
एष वसूनि पिब्दना ९.१५.६
एष वः स्तोमो मरुत इयं १.१६५.१५,
१६६.१५, १६७.११,१६८.१०
एष वः स्तोमो मरुतो नम १.१७१.२
एष वाजी हितो नृभिः ९.२८.१
एष वां देवावश्विना ४.१५.९
एष वां स्तोमो अश्विना १.१८४.५
एष विप्रैरभिष्टुतो ९.३.६
एष विश्ववित्पवते ९.९७.५६
एष विश्वानि वार्या ९.३.४
एष वृषा कनिक्रदत् ९.२८.४
एष वृषा वृषव्रतः ९.६२.११
एष शुष्म्यदाभ्यः ९.२८.६
एष शुष्म्यसिष्यदत् ९.२७.६
एष शृङ्गाणि दोधुवत् ९.१५.४
एष सुवानः परि सोमः ९.८७.७
एष सूर्यमरोचयत् ९.२८.५
एष सूर्येण हासते ९.२७.५
एष सोमो अधि त्वचि ९.६६.२९
एष स्तोमो इन्द्र तुभ्यम् १.१७३.१३
एष स्तोमो अचिक्रदद् ७.२०.९
एष स्तोमो मह उग्राय ७.२४.५
एष स्तोमो मारुतं ५.४२.१५
एष स्तोमो वरुण मित्र ७.६४.५
७.६५.५
एष स्य कारुर्जरते ७.६८.९
एष स्य ते तन्वो २.३६.५
एष स्य ते पवत ९.९७.४६
एष स्य ते मधुमाँ ९.८७.४
एष स्य धारया सुतो ९.१०८.५
एष स्य परि षिच्यते ९.६२.१३
एष स्य पीतये सुतो ९.३८.६
एष स्य भानुरुदियर्ति ४.४५.१
एष स्य मद्यो रसो ९.३८.५
एश स्य मानुषीष्वा ९.३८.४
एष स्य मित्रावरुणा ७.६०.२
एष स्य वां पूर्वगत्वेव ७.६७.७
एष स्य सोमः पवते ९.८४.४
एष स्य सोमो मतिभिः ९.९६.१५
एष हितो वि नीयते ९.१५.३
एषा गोभिररुणेभिः ५.८०.३
एषा जनं दर्शता बोधयन्ती ५.८०.२
एषा दिवो ---ज्योतिः १.१२४.३
एषा दिवो ---व्युच्छन्ती १.११३.७
एषा नेत्री राधसः ७.७६.७
एषा प्रतीची दुहिता ५.८०.६
एषा ययौ परमादन्तः ९.८७.८
एषायुक्त परावतः १.४८.७
एषा व्येनी भवति ५.८०.४
एषा शुभ्रा न तन्वो ५.८०.५
एषा स्या नव्यमायुर्दधाना ७.८०.२
एषा स्या नो दुहिता ६.६५.१
एषा स्या युजाना ७.७५.४
एषा स्या वो मरुतो १.८८.६
एषो उषा अपूर्व्या १.४६.१
एह गमन्नृषयः सोम १०.१०८.८
एह देवा मयोभुवा १.९२.१८
एह वां प्रुषितप्सवो ८.५.३३
एह हरी ब्रह्मयुजा ८.२.२७
एहि प्रेहि क्षयो दिव्या ८.६४.४
एहि मनुर्देवयुः १०.५१.५
एहि वां विमुचो ६.५५.१
एहि स्तोमाँ अभि स्वराभिः १.१०.४
एह्यग्न इह होता नि १.७६.२
एह्यू षु ब्रवाणि ६.१६.१६


## ऐ


ऐच्छाम त्वा बहुधा १०.५१.३
ऐतान्रथेषु तस्थुषः ५.५३.२
ऐतु पूषा रयिर्भगः ८.३१.११
ऐभिरग्ने दुवो गिरो १.१४.१
ऐभिरग्ने सरथं ३.६.९
ऐभिर्ददे वृष्ण्या पौंस्यानि १०.५५.७
ऐषु चाकन्धि पुरुहूत १०.१४७.३
ऐषु चेतद् वृषण्वती ८.६८.१८
ऐषु द्यावापृथिवी १०.९३.१०
ऐषु धा वीरवद्यशः ५.७९.६


## ओ


ओकिवांसा सुते सचाँ ६.५९.३
ओ चित्सखायं सख्या १०.१०.१
ओजस्तदस्य तित्विषे ८.६.५
ओ जिष्ठं ते मध्यतो ३.२१.५
ओ त्यमह्व आ रथं ८.२२.१
ओ त्ये नर इन्द्रमूतये १.१०४.२
ओमानमापो मानुषी ६.५०.७
ओमासश्चर्षणीधृतो १.३.७
ओर्वप्रा अमर्त्या १०.१२७.२
ओ श्रुष्टिर्विदथ्या ७.४०.१
ओषधयः सं वदन्ते १०.९७.२२
ओषधीः प्रति मोदध्वं १०.९७.३
ओषधीरिति मातरः १०.९७.४
ओषमित्पृथिवीमहं १०.११९.१०
ओ षु घृष्विराधसो ७.५९.७
ओ षु प्र याहि वाजेभिः ८.२.१९
ओ षु वृष्णः प्रयज्यून् ८.७.३३
ओ षु स्वसारः कारवे ३.३३.९
ओ षू णो अग्ने शृणुहि त्वं १.१३९.७
ओष्ठाविव मध्वास्ने वदन्ता २.३९.६
ओ सुष्टुत इन्द्र याहि १.१७७.५


## औ


औच्छत्सा रात्री परितक्म्या ५.३०.१४
और्वभृगुवच्छुचिम् ८.१०२.४


## क


क इमं दशभिर्मम ४.२४.१०
क इमं वो निण्यमा चिकेत १.९५.४





क ईषते तुज्यते १.८४.१७
क ईं वेद सुते सचा ८.३३.७
क ईं व्यक्ता नरः सनीळाः ७.५६.१
क ईं स्तवत्कः पृणात्को ६.४७.१५
क उ नु ते महिमनः १०.५४.३
क उ श्रवत्कतमो ४.४३.१
ककर्दवे वृषभो युक्त १०.१०२.६
ककुहं चित्त्वा कवे ८.४५.१४
ककुहः सोम्यो रस ९.६७.८
कङ्कतो न कङ्कतो १.१९१.१
कण्वा इन्द्रं यदक्रत ८.६.३
कण्वाइव भृगवः ८.३.१६
कण्वास इन्द्र ते मतिं ८.६.३१
कण्वेभिर्धृष्णवा धृषत् ८.३३.३
कतरा पूर्वा कतरा परायोः १.१८५.१
कत्यग्नयः कति सूर्यासः १०.८८.१८
कथा कदस्या उषसो ४.२३.५
कथा कविस्तुवीरवान्कया १०.६४.४
कथा त एतदहमा १०.२८.५
कथा ते अग्ने शुचयन्त १.१४७.१
कथा दाशेम नमसा ५.४१.१६
कथा दाशेमाग्नये १.७७.१
कथा देवानां कतमस्य १०.६४.१
कथा नूनं वां विमना ८.८६.२
कथा महामवृधत्कस्य ४.२३.१
कथा महे पुष्टिंभराय ४.३.७
कथा महे रुद्रियाय ५.४१.११
कथा राधाम सखायः १.४१.७
कथा शर्धाय मरुतामृताय ४.३.८
कथा शृणोति हूयमानमिन्द्रः ४.२३.३
कथा सबाधः शशमानो ४.२३.४
कथा ह तद्वरुणाय त्वमग्ने ४.३.५
कथा नु ते परिचराणि ५.२९.१३
कदत्विषन्त सूरयः ८.९४.७
कदा क्षत्रश्रियं नरं १.२५.५
कदा गच्छाथ मरुतः ८.७.३०
कदा चन प्र युच्छस्युभे ८.५२.७
कदा चन स्तरीरसि ८.५१.७
कदा त इन्द्र गिर्वण ८.१३.२२
कदा भुवन्रथक्षयाणि ६.३५.१
कदा मर्तमराधसं १.८४.८
कदा वसो स्तोत्रं हर्यत १०.१०५.१
कदा वां तौग्र्यो विधत् ८.५.२२
कदा सूनुः पितरं जात १०.९५.१२
कदित्था नॄँः पात्रं देवयतां १.१२१.१
कदु द्युम्नमिन्द्र त्वावतो १०.२९.४
कदु प्रियाय धाम्ने मनामहे ५.४८.१
कदु प्रेष्ठाविषां रयीणां १.१८१.१
कदु स्तुवन्त ऋतयन्त ८.३.१४
कदू न्व१स्याकृतं ८.६६.९
कदू महीरधृष्टा अस्य ८.६६.१०
कद्ध नूनं कधप्रियः १.३८.१
कद्ध नूनं कधप्रियो यद् ८.७.३१
कद्धिष्ण्यासु वृधसानो ४.३.६
कद्रुद्राय प्रचेतसे १.४३.१
कद्व ऋतस्य धर्णसि १.१०५.६
कद्वो अद्य महानां ८.९४.८
कनिक्रदज्जनुषं प्रब्रुवाणः २.४२.१
कनिक्रदत्कलशे गोभिरज्यसे ९.८५.५
कनिक्रददनु पन्थामृतस्य ९.९७.३२
कनिक्रन्ति हरिरा सृज्यमानः ९.९५.१
कनीनकेव विद्रधे ४.३२.२३
कन्नव्यो अतसीनां ८.३.१३
कन्याइव वहतु ४.५८.९
कन्या वारवायती ८.९१.१
कन्येव तन्वा३ शाशदानाँ १.१२३.१०
कपृन्नरः कपृथमुद्दधातन १०.१०१.१२
कमु ष्विदस्य सेनयाग्नेः ८.७५.७
कमेतं त्वं युवते कुमारं ५.२.२
कया तच्छृण्वे शच्या ४.२०.९
कया ते अग्ने अङ्गिरः ८.८४.४
कया त्वं न ऊत्याभि ८.९३.१९
कया नश्चित्र आ भुवदूती ४.३१.१
कया नो अग्न ऋतयन्नृतेन ५.१२.३
कया नो अग्ने वि वसः ७.८.३
कया शुभा सवयशः १.१६५.१
करम्भ ओषधे भव १.१८७.१०
कर्णगृह्या मघवा शौरदेव्यः ८.७०.१५
कर्हि स्वित्तदिन्द्र यज्जरित्रे ६.३५.३
कर्हि स्वित्तदिन्द्र यन्नृभिर्नॄन् ६.३५.२
कर्हि स्वित्सा त इन्द्र १०.८९.१४
कविमग्निमुप स्तुहि १.१२.७
कविमिव प्रचेतसं ८.८४.२
कविर्न निण्यम् ४.१६.३
कविर्नृचक्षा अभि षीमचष्ट ३.५४.६
कविर्वेधस्या पर्येषि ९.८२.२
कविं केतुं धासिं भानुः ७.६.२
कविं मृजन्ति मर्ज्यं ९.६३.२०
कविं शशासुः कवयो ४.२.१२
कविः कवित्वा दिवि १०.१२४.७
कवी नो मित्रावरुणा १.२.९
कश्छन्दसां योगं १०.११४.९
कस्त उषः कधप्रिये १.३०.२०
कस्तमिन्द्र त्वावसुं ७.३२.१४
कस्ते जामिर्जनानां १.७५.३
कस्ते मद इन्द्र रन्त्यो १०.२९.३
कस्ते मातरं विधवामचिक्रत् ४.१८.१२
कस्त्वा सत्यो मदानां ४.३१.२
कस्मा अद्य सुजाताय ५.५३.१२
कस्य नूनं कतमस्यामृतानां १.२४.१
कस्य नूनं परीणसो ८.८४.७
कस्य ब्रह्माणि जुजुषुर्युवा १.१६५.२
कस्य वृषा सुते सचा ८.९३.२०
कस्य स्वित्सवनं वृषा ८.६४.८
कं ते दाना असक्षत ८.६४.९
कं नश्चित्रमिषण्यसि १०.९९.१
कं याथः कं ह गच्छथ ५.७४.३
कः कुमारमजनयत् १०.१३५.५
कः स्विद् वृक्षो १.१८२.७
का त उपेतिर्मनसो १.७६.१
का ते अस्त्यरंकृतिः ७.२९.३
का मर्यादा वयुना ४.५.१३
कामस्तदग्रे समवर्तताधि १०.१२९.४
कायमानो वना त्वं ३.९.२
का राधद्धोत्राश्विना १.१२०.१
कारुरहं ततोऽभिषक् ९.११२.३
का वां भूदुपमातिः ४.४३.४
काव्येभिरदाभ्या ७.६६.१७
कासीत्प्रमा प्रतिमा १०.१३०.३
का सुष्टुतिः शवसः ४.२४.१
कितवासो यद्रिरिपुर्न ५.८५.८
किमङ्ग त्वा ब्रह्मणः सोम ६.५२.३
किमङ्ग त्वा मघवन्भोजमाहुः १०.४२.३
किमङ्ग रध्रचोदनः ८.८०.३
किमत्र दस्रा कृणुथः १.१८२.३
किमन्ये पर्यासते ८.८.८
किमयं त्वां वृषाकपिः १०.८६.३
किमस्य मदे किम्वस्य ६.२७.१
किमाग आस वरुण ज्येष्ठं ७.८६.४

किमादमत्रं सख्यं सखिभ्य: ४.२३.६
किमादुतासि वृत्रहन् ४.३०.७
किमिच्छन्ती सरमा १०.१०८.१
किमित्ते विष्णो परिचक्षि ७.१००.६
किमिदं वां पुराणवत् ८.७३.११
किमु श्रेष्ठ: किं यविष्ठो १.१६१.१
किमु ष्विदस्मै निविदो ४.१८.७
किमू नु व: कृणवामा २.२९.३
किमेता वाचा कृणवा १०.९५.२
कियती योषा मर्यतो १०.२७.१२
कियत्स्विदिन्द्रो अध्येति ४.१७.१२
कियात्या यत्समया १.११३.१०
किं ते कृण्वन्ति कीकटेषु ३.५३.१४
किं देवेषु त्यज एनश्चकर्थ १०.७९.६
किं न इन्द्र जिघांससि १.१७०.२
किं नो अस्य द्रविणं कद्ध ४.५.१२
किं नो भ्रातरगस्त्य १.१७०.३
किं भ्रातासद्यदनाथं भवाति१०.१०.११
किंमय: शिवच्चमस एष आस ४.३५.४
किं स ऋधक् कृणवद्य ४.१८.४
किं सुबाहो स्वङ्गुरे १०.८६.८
किं स्विदासीदधिष्ठानमारंभ १०.८१.२
किं स्विद्वनं ---मनीषिणो १०.८१.४
किं स्विद्वनं ---सन्तस्थाने १०.३१.७
किं स्विन्नो राजा जगृहे १०.१२.५
कीदृङ्ङिन्द्र: सरमे १०.१०८.३
कीरिश्चिद्धि त्वामवसे ७.२१.८
कुतस्त्वमिन्द्र माहिन: १.१६५.३
कुत्राचिद्यस्य समृतौ ५.७.२
कुत्सा एते हर्यश्वाय ७.२५.५
कुत्साय शुष्णमशुषं ४.१६.१२
कुमारश्चित्पितरं २.३३.१२
कुमारं माता युवति ५.२.१
कुरुश्रवणमावृणि १०.३३.४
कुर्मस्त आयुरजरं १०.५१.७
कुविच्छकत्कुवित्करत् ८.९१.४
कुवित्स देवी: सनयो ४.५१.४
कुवित्सस्य प्र हि व्रजं ६.४५.२४
कुवित्सु नो गविष्टये ८.७५.११
कुविदङ्ग नमसा ये वृधास: ७.९१.१
कुविदङ्ग प्रति यथा १०.६४.१३
कुविदङ्ग यवमन्तो १०.१३१.२
कुविद् वृषण्यन्तीभ्य: ९.१९.५
कुविन्नो अग्निरुचथस्य १.१४३.६
कुविन्मा गोपां करसे ३.४३.५
कुषुम्भकस्तदब्रवीत् १.१९१.१६
कुह त्या कुह न श्रुता ५.७४.२
कुह यान्ता सुष्टुतिं १.११७.१२
कुह श्रुत इन्द्र: कस्मिन् १०.२२.१
कुह स्थ: कुह जग्मथु: ८.७३.४
कुह स्विद्दोषा कुह वस्तो १०.४०.२
कूचिज्जायते सनयासु १०.४.५
कूष्ठो देवावश्विनाद्या ५.७४.१
कृणुष्व पाज: प्रसितिं ४.४.१
कृणोत धूमं वृषणं ३.२९.९
कृणोत्यस्मै वरिवो ४.२४.६
कृण्वन्तो वरिवो गवे ९.६२.३
कृतं चिद्धि ष्मा सनेमि ४.१०.७
कृतं न श्वघ्नी वि चिनोति १०.४३.५
कृतं नो यज्ञं विदथेषु ७.८४.३
कृतानीदस्य कर्त्वा ९.४७.२
कृते चिदत्र मरुतो रणन्त ७.५७.५
कृधि रत्नं यजमानाय ७.१६.६
कृधि रत्नं सुसनित: ३.१८.५
कृधी नो अह्रयो देव १०.९३.९
कृषन्नित्फाल आशितम् १०.११७.७
कृष्णपृतौ वेविजे अस्य १.१४०.३
कृष्णं त एम रुशत: ४.७.९
कृष्णं नियानं हरय: १.१६४.४७
कृष्ण: श्वेतोऽरुषो १०.२०.९
कृष्णा यद्गोष्वरुणीषु १०.६१.४
कृष्णा रजांसि पत्सुत: ८.४३.६
कृष्णां यदेनीमभि १०.३.२
केतुं कृण्वन्दिवस्परि ९.६४.८
केतुं कृण्वन्नकेतवे १.६.३
केतुं यज्ञानां विदथस्य ३.३.३
के ते अग्ने रिपवे ५.१२.४
के ते नर इन्द्र १०.५०.३
केतेन शर्मन्त्सचते ८.६०.१८
के मे मर्यकं वि यवन्त ५.२.५
केश्य १ग्निं केशी १०.१३६.१
के ष्ठा नर: श्रेष्ठतमा ५.६१.१
को अग्निमीट्टे हविषा १.८४.१८
को अद्धा वेद---वोचत १०.१२९.६
को अद्धा वेद---अच्छ ३.५४.५
को अद्य नर्यो देवकाम: ४.२५.१
को अद्य युङ्क्ते १.८४.१६
को अस्य वीर: ४.२३.२
को अस्य वेद प्रथमस्याह्न: १०.१०.६
को अस्य शुष्मं ५.३२.९
को ददर्श प्रथमं १.१६४.४
को देवयन्तमश्नवत् १.४०.७
को देवानामवो अद्या ४.२५.३
को नानाम वचसा ४.२५.२
को नु मर्या अमिथित: ८.४५.३७
को नु वां मित्रावरुणावृतायन् ५.४१.१
को नु वां मित्रास्तुतो ५.६७.५
को न्वत्र मरुतो १.१६५.१३
को मा ददर्श कतम: १०.५१.२
को मृळाति कतम ४.४३.२
को व: स्तोमं राधति १०.६३.६
को वस्त्राता वसव: ४.५५.१
को वामद्य पुरूणां ५.७४.७
को वामद्या करते ४.४४.३
को वां दाशत्सुमतये १.१५८.२
को वेद जानमेषां ५.५३.१
को वेद नूनमेषां ५.६१.१४
को वोऽन्तर्मरुत १.१६८.५
को वो महान्ति महता ५.५९.४
को वो वर्षिष्ठ आ नरो १.३७.६
क्रतुप्रावा जरिता १०.१००.११
क्रतूयन्ति क्रतवो १०.६४.२
क्रतूयन्ति क्षितयो १०.२४.४
क्रत्व इत्पूर्णमुदरं ८.७८.७
क्रत्व: समह दीनता ७.८९.३
क्रत्वा दक्षस्य तरुषो ३.२.३
क्रत्वा दक्षस्य रथ्यं ९.१६.२
क्रत्वा दा अस्तु श्रेष्ठ: ६.१६.२६
क्रत्वा महाँ अनुष्वधं १.८१.४
क्रत्वा यदस्य तविषीषु १.१२८.५
क्रत्वा शुक्रेभिरक्षभि: ९.१०२.८
क्रत्वा हि द्रोणे अज्यसे ६.२.८
क्रत्वे दक्षाय न: कवे ९.१००.५
क्रव्यादमग्निं प्र हिणोमि १०.१६.९
क्राणा रुद्रा मरुतो १०.९२.६
क्राणा रुद्रेभिर्वसुभि: १.५८.३
क्राणा शिशुर्महीनां ९.१०२.१
क्रीळन्त्यस्य सूनृता ८.१३.८
क्रीळन्नो रश्म आ ५.१९.५





क्रीळं व: शर्धो १.३७.१
क्रीळुर्मखो ९.२०.७
क्व१ त्यानि नौ सख्या ७.८८.५
क्व१ त्या वल्गू पुरु ६.६३.१
क्व त्री चक्रा त्रिवृतो १.३४.९
क्व नूनं कद्वो अर्थं १.३८.२
क्व नूनं सुदानवो ८.७.२०
क्व व: सुम्ना नव्यांसि १.३८.३
क्व१ वो अश्वा: क्वा३भीशव:५.६१.२
क्व१ स्य ते रुद्र: २.३३.७
क्व१ स्य वीर: को अपश्यद् ५.३०.१
क्व१ स्य वृषभो युवा ८.६४.७
क्व१ स्या वो मरुत: १.१६५.६
क्वस्विदद्य कतमास्व १०.४०.१४
क्व स्विदस्य रजसो १.१६८.६
क्व स्विदासां कतमा पुराणी ४.५१.६
क्वेयथ क्वेदसि ८.१.७
क्षत्रं जिन्वतमुत ८.३५.१७
क्षत्राय त्वमवसि ८.३७.६
क्षत्राय त्वं श्रवसे १.११३.६
क्षप उस्रश्च दीदिहि ७.१५.८
क्षपो राजन्नुत १.७९.६
क्षियन्तं त्वमक्षियन्तं ४.१७.१३
क्षेति क्षेमेभि: साधुभि: ८.८४.९
क्षेत्रमिव वि ममु: १.११०.५
क्षेत्रस्य पतिना वयं ४.५७.१
क्षेत्रस्य पते मधुमन्तं ४.५७.२
क्षेत्रादपश्यं सनुत: ५.२.४
क्षेमस्य च प्रयुजश्च ८.३७.५

**ख**

खे रथस्य खेऽनस: ८.९१.७

**ग**

गच्छतं दाशुषो गृहं ८.८५.६
गणानां त्वा गणपतिं २.२३.१
गन्ता नो यज्ञं यज्ञिया: ५.८७.९
गन्तारा हि स्थोऽवसे १.१७.२
गन्तेयान्ति सवना ६.२३.४
गन्धर्व इत्था पदमस्य ९.८३.४
गमद्वाजं वाजयन्निन्द्र ७.३२.११
गमन्नस्मे वसून्या १०.४४.५
गम्भीराँ उदधीँरिव ३.४५.३
गम्भीरेण न उरुणा ६.२४.९
गयस्फानो अमीवहा १.९१.१२
गर्भं धेहि सिनीवालि १०.१८४.२
गर्भे नु नौ जनिता १०.१०.५
गर्भे नु सन्नन्वेषामवेद ४.२७.१
गर्भे मातु: पितुष्पिता ६.१६.३५
गर्भे योषामदधु: १०.५३.११
गर्भो यज्ञस्य देवयु: ८.१२.११
गर्भो यो अपां गर्भ: १.७०.२
गवामिव श्रियसे शृङ्गमुत्तमं ५.५९.३
गवाशिरं मन्थिनमिन्द्र ३.३२.२
गव्यन्त इन्द्रं सख्याय ४.१७.१६
गव्यो षु णो यथा पुरा ८.४६.१०
गाथपतिं मेधपतिं १.४३.४
गाथश्रवसं सत्पतिं ८.२.३८
गामङ्गैष आ ह्वयति १०.१४६.४
गायत्रेण प्रति मिमीते १.१६४.२४
गायत्साम नभन्यं १.१७३.१
गायन्ति त्वा गायत्रिणो १.१०.१
गार्हपत्येन सन्त्य १.१५.१२
गावइव ग्रामं यूयुधि: १०.१४९.४
गाव उपावतावतं ८.७२.१२
गावश्चिद्धा समन्यव: ८.२०.२१
गावो न यूथमुप यन्ति ८.४६.३०
गावो भगो गाव इन्द्रो ६.२८.५
गावो यवं प्रयुता १०.२७.८
गिरयश्चिन्नि जिहते ८.७.३४
गिरश्च यास्ते गिर्वाह: ८.२.३०
गिरस्त इन्द्र ओजसा ९.२.७
गिरा जात इह स्तुत ९.६२.१५
गिरा य एता युनजद्धरी ७.३६.४
गिरा यदी सबन्धव: ९.१४.२
गिरा वज्रो न संभृत: ८.९३.९
गिरिर्न य: स्वतवाँ ४.२०.६
गिरीँरज्रान्रेजमानाँ १०.४४.८
गिरो जुषेथामध्वरं जुषेथां ८.३५.६
गिर्वण: पाहि न: सुतं ३.४०.६
गीर्णं भुवनं तमसाप १०.८८.२
गीर्भिर्विप्र: प्रमतिमिच्छमान ७.९३.४
गुहा शिरो निहितमृधगक्षी १०.७९.२
गुहा सतीरुप त्मना ८.६.८
गुहा हितं गुह्यं गूळ्हं २.११.५
गूहता गुह्यं तमो १.८६.१०
गृणाना जमदग्निना ३.६२.१८
गृणानो अङ्गिरोभिर्दस्म १.६२.५
गृणे तदिन्द्र ते ८.६२.८
गृभीतं ते मन इन्द्र द्विबर्हा: ७.२४.२
गृभ्णामि ते सौभगत्वाय १०.८५.३६
गृष्टि: ससूव स्थविरं ४.१८.१०
गृहंगृहमहना यात्यच्छा १.१२३.४
गृहमेधास आ गत ७.५९.१०
गृहो याम्यरंकृतो १०.११९.१३
गोजिता बाहू अमितक्रतु: १.१०२.६
गोजिन्न: सोमो रथजिद् ९.७८.४
गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं १०.१०३.६
गोभिर्मिमिक्षुं दधिरे ३.५०.३
गोभिर्यदीमन्ये अस्मत् ८.२.६
गोभिर्वाणो अज्यते सोभरी ८.२०.८
गोभिष्टरेमामति दुरेवां १०.४२.१०
४३.१०, ४४.१०
गोमदश्वावद्रथवत्सुवीरं ५.५७.७
गोमदू षु नासत्या २.४१.७
गोमद्धिरण्यवद्वसु ७.९४.९
गोमन्न इन्दो अश्ववत् ९.१०५.४
गोमन्न: सोम वीरवद् ९.४२.६
गोमातरो यच्छुभयन्ते १.८५.३
गोमायुरदादजमायुरदाद् १.१०३.१०
गोमायुरेको अजमायुरेक: ७.१०३.६
गोमाँ अग्नेऽविमाँ अश्वी ४.२.५
गोवित्पवस्व वसविद्धिरण्य ९.८६.३९
गोषा इन्दो नृषा ९.२.१०
गोषु प्रशस्तिं वनेषु धिषे १.७०.५
गौरमीमेदनु वत्सं १.१६४.२८
गौरीर्मिमाय सलिलानि १.१६४.४१
गौर्धयति मरुतां ८.९४.१
ग्नाश्च यन्नरश्च वावृधन्त ६.६८.४
ग्रन्थिनं न वि ष्य ९.९७.१८
ग्रावाण उपरेष्वा १०.१७५.३
ग्रावाण: सविता नु वो १०.१७५.४
ग्रावाण: सोम नो ६.५१.१४
ग्रावाणेव तदिदर्थं २.३९.१
ग्रावाणो अप दुच्छुनां १०.१७५.२
ग्रावाणो न सूरय: १०.७८.६
ग्रावा वदन्नप रक्षांसि १०.३६.४
ग्राव्णा तुन्नो अभिष्टुत: ९.६७.१९
ग्राव्णो ब्रह्मा युयुजान: ५.४०.८
ग्रीवाभ्यस्त उष्णिहाभ्य: १०.१६३.२

**घ**

घनेव विष्वग्वि जह्य १.३६.१६
घर्मा समन्ता त्रिवृतं १०.११४.१
घर्मेव मधु जठरे सनेरू १०.१०६.८
घृतपृष्ठा मनोयुजो १.१४.६
घृतप्रतीकं व ऋतस्य १.१४३.७
घृतप्रुषः सौम्या ८.५९.४
घृतमग्रेर्वध्र्यश्वस्य वर्धन १०.६९.२
घृतवती भुवनानामभिश्रि ६.७०.१
घृतवन्तमुप मासि १.१४२.२
घृतवन्तः पावक ते ३.२१.२
घृतं न पूतं तनूररेपाः ४.१०.६
घृतं पवस्व धारया ९.४९.३
घृतं मिमिक्षे घृतमस्य २.३.११
घृताहवन दीदिवः १.१२.५
घृताहवन सन्त्येमा १.४५.५
घृतेन द्यावापृथिवी ६.७०.४
घृतेनाग्निः समज्यते १०.११८.४
घृषुं पावकं वनिनं १.६४.१२
घृषुः श्येनाय कृत्वने १०.१४४.३
घ्नन्तो वृत्रमतरन्रोदसी १.३६.८
घ्नन्मृध्राण्यप द्विषो ८.४३.२६

**च**

चकार ता कृण्वन् ७.२६.३
चकृवांस ऋभवस्तदपृच्छत १.१६१.४
चक्रं न वृत्तं पुरहूत ५.३६.३
चक्रं यदस्याप्स्वा निषत्तं १०.७३.९
चक्राणासः परीणहं पृथिव्या १.३३.८
चक्राथे हि सध्र्यङ् १.१०८.३
चक्रिर्दिवः पवते कृत्वो ९.७७.५
चक्रिर्यो विश्वा भुवना ३.१६.४
चक्षुर्नो देवः सविता १०.१५८.३
चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे १०.१५८.४
चक्षुषः पिता मनसा १०.८२.१
चतस्र ईं घृतदुहः ९.८९.५
चतुरश्चिद्ददमानात् १.४१.९
चतुर्दशान्ये महिमानो १०.११४.७
चतुर्भिः साकं नवतिं च १.१५५.६
चतुष्कपर्दा युवतिः १०.११४.३
चतुस्त्रिंशद्वाजिनो देव १.१६२.१८
चतुः सहस्रं गव्यस्य ५.३०.१५
चत्तो इतश्चत्तामुतः १०.१५५.२
चत्वार ईं बिभ्रति ५.४७.४
चत्वारि ते असुर्याणि १०.५४.४
चत्वारि वाक्परिमिता १.१६४.४५
चत्वारि शृंगा त्रयो ४.५८.३
चत्वारिंशद्दशरथस्य १.१२६.४
चत्वारो मा पैजवनस्य ७.१८.२३
चत्वारो मा मशर्शारस्य १.१२२.१५
चनिष्टं देवा ओषधीषु ७.७०.४
चन्द्रमग्निं चन्द्ररथं ३.३.५
चन्द्रमा अप्स्वन्तरा १.१०५.१
चन्द्रमा मनसो जातः १०.९०.१३
चमूषच्छ्येनः शकुनो ९.९६.१९
चरन्वत्सो रुशन्निह ८.७२.५
चरित्रं हि वेरिवाच्छेदि १.११६.१५
चरुर्न यस्तमीङ्खय ९.५२.३
चर्कृत्यं मरुतः पृत्सु १.६४.१४
चर्षणीधृतं मघवानमुक्थ्यं ३.५१.१
चाक्लृप्रे तेन ऋषयो १०.१३०.६
चिकित्विन्मनसं ५.२२.३
चिते तद्वां सुराधसा १०.१४३.४
चित्तिमचित्तिं चिनवद् ४.२.११
चित्तिरा उपबर्हणं १०.८५.७
चित्र इच्छिशोस्तरुणस्य १०.११५.१
चित्र इद्राजा राजका ८.२१.१८
चित्रस्ते भानुः क्रतुप्रा १०.१००.१२
चित्रं तद्वो मरुतो २.३४.१०
चित्रं देवानामुदगादनीकं १.११५.१
चित्रं ह यद्वां भोजनं ७.६८.५
चित्रा वा येषु दीधितिः ५.१८.४
चित्रैरञ्जिभिर्वपुषे १.६४.४
चित्रो वोऽस्तु यामः १.१७२.१
चोदयतं सूनृताः पिन्वतं १०.३९.२
चोदयित्री सूनृतानां १.३.११

**छ**

छन्दस्तुभः कुभन्यवः ५.५२.१२
छर्दिर्यन्तमदाभ्यं ८.८५.५

**ज**

जगता सिन्धुं दिव्यस्तभाय १.१६४.२५
जगृभ्मा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तं १०.४७.१
जघने चोद एषां ५.६१.३
जघन्वाँ इन्द्र मित्रेरूञ्चोद १.१७४.६
जघन्वाँ उ हरिभिः १.५२.८
जघान वृत्रं स्वधितिर्वनेव १०.८९.७
जघ्निर्वृत्रममित्रियं ९.६१.२०
जज्ञान एव व्यबाधत १०.११३.४
जज्ञानं सप्तमातरो ९.१०२.४
जज्ञानः सोमं सहसे ७.९८.३
जज्ञानो नु शतक्रतुः ८.७७.१
जज्ञानो हरितो वृषा ३.४४.४
जज्ञिष इत्था गोपीथ्याय १०.९५.११
जनयन्रोचना दिवो ९.४२.१
जनस्य गोपा अजनिष्ट ५.११.१
जनं वज्रिन्महि चिन् ६.१९.१२
जनाय चिद्य ईवते ६.७३.२
जनासो अग्निं दधिरे १.३६.२
जनासो वृक्तबर्हिषो ८.५.१७
जनिता दिवो जनिता ८.३६.४
जनिताश्वानां जनिता ८.३६.५
जनिष्ट योषा पतयत्कनीनक १०.४०.९
जनिष्ट हि जेन्यो अग्रे अह्नां ५.१.५
जनिष्ठा उग्रः सहसे तुराय १०.७३.१
जनिष्वा देववीतये ६.१५.१८
जनीयन्तो न्वग्रवः ७.९६.४
जनूश्चिद्वो मरुतस्त्वेष्येण ७.५८.२
जनो यो मित्रावरुणा १.१२२.९
जन्मञ्जन्मन्निहितो जातवेदा ३.१.२१
जम्भयतमभितो १.१८२.४
जयं च प्र स्तुतं ८.३५.११
जयतामिव तन्यतुः १.२३.११
जयेम कारे पुरुहूत कारिणः ८.२१.१२
जरतीभिरोषधीभिः ९.११२.२
जरमाणः समिध्यसे १०.११८.५
जराबोध तद्विविड्ढि १.२७.१०
जातवेदसे सुनवाम १.९९.१
जातो अग्नी रोचते ३.२९.७
जातो जायते सुदिनत्वे ३.८.५
जातो यदग्रे भुवना ७.१३.३
जानत्यह्नः प्रथमस्य १.१२३.९
जानन्ति वृष्णो अरुषस्य ३.७.५
जानन्तो रूपमकृपन्त १०.१२३.४
जामिः सिन्धूनां भ्रातेव १.६५.४
जाम्यतीतपे धनुः ८.७२.४
जाया तप्यते कितवस्य १०.३४.१०
जायेदस्तं मघवन्त्सेदु ३.५३.४
जायेव पत्यावधि शेव ९.८२.४
जिघर्म्यग्निं हविषा २.१०.४
जिह्मं नुनुद्रेऽवतं तया १.८५.११





जिह्मश्ये चरितवे मघोनी १.११३.५
जिह्माभिरह नन्नमद ८.४३.८
जीमूतस्येव भवति ६.७५.१
जीवं रुदन्ति वि मयन्ते १०.४०.१०
जीवान्नो अभि धेतना ८.६७.५
जुजुरुषो नासत्योत वव्रिं १.११६.१०
जुषद्धव्या मानुषस्य १०.२०.५
जुषस्व नः समिधमग्ने ७.२.१
जुषस्व सप्रथस्तमं १.७५.१
जुषस्वाग्न इळया सजोषाः ५.४.४
जुषाणो अग्ने प्रति हर्य मे १०.१२२.२
जुषाणो अङ्गिरस्तमेमा ८.४४.८
जुषेथां यज्ञमिष्टये ८.३८.४
जुषेथां यज्ञं बोधतं---विश्व ८.३५.४
जुषेथां यज्ञं बोधतं---सत्तो २.३६.६
जुष्ट इन्द्राय मत्सरः ९.१३.८
जुष्टी नरो ब्रह्मणा ७.३३.४
जुष्टो दमूना अतिथिर्दुरोणे ५.४.५
जुष्टो मदाय देवतात ९.९७.१९
जुष्टो हि दूतो असि १.४४.२
जुष्ट्वी न इन्द्रो सुपथा ९.९७.१६
जुहुराणा चिदश्विना ८.२६.५
जुहुरे वि चितयन्तो ५.१९.२
जेतानृभिरिन्द्रः पृत्सु १.१७८.३
जोषद्यदीमसूर्या सचध्यै १.१६७.५
जोषा सवितर्यस्य ते १०.१५८.२
जोष्यग्ने समिधं जोष्याहुतिं २.३७.६
जोहूत्रो अग्निः प्रथमः २.१०.१
ज्ञेया भागं सहसा नो २.१०.६
ज्मया अत्र वसवो ७.३९.३
ज्यायांसमस्य यतुनस्य ५.४४.८
ज्येष्ठ आह चमसा द्वा करेति ४.३३.५
ज्येष्ठेन सोतरिन्द्राय सोमं ८.२.२३
ज्योतिर्यज्ञस्य पवते ९.८६.१०
ज्योतिर्यज्ञाय रोदसी अनु ३.३९.८
ज्योतिर्वृणीत तमसो ३.३९.७
ज्योतिष्मतीमदितिं धारयत् १.१३६.३
ज्योतिष्मन्तं केतुमन्तं ८.५८.३

**त**

त आदित्या---सर्वतातये १.१०६.२
त आदित्या--सर्वतातये वृधे १०.३५.११
त आदित्यास उरवो २.२७.३
त आयजन्त द्रविणं समस्या १०.८२.४
त इदुग्राः शवसा ६.६६.६
त इद्देवानां सधमाद ७.७६.४
त इद्वेदिं सुभग ८.१९.१८
त इन्निण्यं हृदयस्य ७.३३.९
इन्वस्य मधुमद्वि ३.३२.४
त उक्षितासो महिमानं १.८५.२
त उग्रास वृषण ८.२०.१२
त ऊ षु णो महो यजत्राः १०.६१.२७
तक्षद्यत्त उशना १.५१.१०
तक्षद्यदी मनसो ९.९७.२२
तक्षन्नासत्याभ्यां १.२०.३
तक्षन्रथं सुवृतं १.१११.१
तच्चक्षुर्देवहितं ७.६६.१६
तच्चित्रं राध आ भरोषो ७.८१.५
ततं मे अपस्तदु १.११०.१
ततुरिर्वीरो नर्यो विचेताः ६.२४.२
ततृदानाः सिन्धवः ५.५३.७
तत्त इन्द्रियं परमं १.१०३.१
तत्तदग्निर्वयो दधे ८.३९.४
तत्तदिदश्विनोः १.४६.१२
तत्तदिदस्य पौंस्यं १.१५५.४
तत्तु प्रयः प्रत्नथा ते १.१३२.३
तत्ते भद्रं यत् १.९४.१४
तत्ते यज्ञो अजायत ८.८९.६
तत्ते सहस्व ईमहे ८.४३.३३
तत्त्वा यामि ब्रह्मणा १.२४.११
तत्त्वा यामि सुवीर्यम् ८.३.९
तत्रो अपि प्राणीयत ८.५६.४
तत्सविता वोऽमृतत्वं १.११०.३
तत्सवितुर्वरेण्यम् ३.६२.१०
तत्सवितुर्वृणीमहे वयं ५.८२.१
तत्सु नः शर्म यच्छता ८.१८.१२
तत्सु नः सवितो ---इन्द्रो ४.५५.१०
तत्सु नः सविता ---शर्म ८.१८.३
तत्सु नो नव्यं सन्यस ८.६७.१८
तत्सु नो विश्वे ---बृबुम् ६.४५.३३
तत्सु नो विश्वे ---मरुतः ८.९४.३
तत्सु वां मित्रावरुणा ५.६२.२
तत्सूर्यस्य देवत्वं १.११५.४
तत्सूर्यं रोदसी उभे ८.२५.२१
तथा तदस्तु सोमपाः १.३०.१२
तदग्ने चक्षुः प्रति १०.८७.१२
तदग्ने द्युम्नमा भर ८.१९.१५
तदद्य वाचः प्रथमं १०.५३.४
तदद्या चित्त उक्थिनो ८.१५.६
तदन्नाय तदपसे ८.४७.१६
तदस्तु मित्रावरुणा ५.४७.७
तदस्मै नव्यमङ्गिरस्वद् २.१७.१
तदस्य प्रियमभि १.१५४.५
तदस्यानीकमुत चारु २.३५.११
तदस्येदं पश्यता १.१०३.५
तदित्सधस्थमभि चारु १०.३२.४
तदित्समानमाशाते १.२५.६
तदिदास भुवनेषु १०.१२०.१
तदिद्ध्यस्य सवनं विवेरपः १०.७६.३
तदिद्रुदस्य चेतति ८.१३.२०
तदिद्वदन्त्यद्रयो विमोचने १०.९४.१३
तदिन्द्र प्रेव वीर्यं १.१०३.७
तदिन्द्राव आ भर ८.२४.२५
तदिन्नक्तं तद्दिवा मह्यमाहुः १.२४.१२
तदिन्नु ते करणं ५.३१.७
तदिन्वस्य परिषद्वानो १०.६१.१३
तदिन्वस्य वृषभस्य ३.३८.७
तदिन्वस्य सवितुः ३.३८.८
तदिन्मे च्छन्त्सद्वपुषो १०.३२.३
तदु प्रयक्षतमस्य १.६२.६
तदु श्रेष्ठं सवनं १०.७६.२
तदूचुषे मानुषेमा १.१०३.४
तदू षु वामेना कृतं ५.७३.४
तदृतं पृथिवि बृहत् ५.६६.५
तद्दधाना अवस्यवो ८.६३.१०
तद्देवस्य सवितुर्वार्यं ४.५३.१
तद्देवानां देवतमाय २.२४.३
तद्धि वयं वृणीमहे १०.१२६.२
तद् बन्धुः सूरिर्दिवि १०.६१.१८
तद् भद्रं तव दंसना ३.९.७
तद्राधो अद्य सवितुर्वरेण्यं १.१५९.५
तद्व उक्थस्य बर्हणे ६.४४.६
तद्वः सुजाता मरुतो १.१६६.१२
तद्वामृतं रोदसी १०.७९.४
तद्वार्यं वृणीमहे ८.२५.१३
तद्वां नरा नासत्यावनुष्यात् १.१८२.८
तद्वां नरा शंस्यं पज्रियेन १.११७.६
तद्वां नरा शंस्यं राध्यं १.११६.११
तद्वां नरा सनये १.११६.१२
तद्विप्रासो विपन्यवो १.२२.२१

तद्विविड्ढि यत्त इन्द्रो ८.९६.१२
तद्विष्णोः परमं पदं १.२२.२०
तद्वीर्यं वो मरुतो ५.५४.५
तद्वो अद्य मनामहे ७.६६.१२
तद्वो गाय सुते सचा ६.४५.२२
तद्वो जामित्वं मरुतः १.१६६.१३
तद्वो दिवो दुहितरो ४.५१.११
तद्वो यामि द्रविणं ५.५४.१५
तद्वो वाजा ऋभवः ४.३६.३
तनूत्यजेव तस्करा १०.४.६
तनूनपात्पथ ऋतस्य १०.११०.२
तनूनपात्पवमानः ९.५.२
तनूनपादुच्यते ३.२९.११
तनूनपादृतं यते १.१८८.२
तनूष्टे वाजिन्तन्वं १०.५६.२
तन्तुं तन्वन्नजसो १०.५३.६
तन्तुं तन्वानमुत्तमं ९.२२.६
तन्न इन्द्रस्तद्वरुणः १.१०७.३
तन्न इन्द्रो वरुणो ७.३४.२५,५६.२५
तन्नः प्रत्नं सख्यं ६.१८.५
तन्नस्तुरीपमद्भुतं १.१४२.१०
तन्नस्तुरीपमध ३.४.९, ७.२.९
तन्नु वोचाम रभसाय १.१६६.१
तन्नु सत्यं पवमान ९.९२.५
तन्नो अनर्वा सविता ५.४९.४
तन्नो देवा यच्छत १०.३५.१२
तन्नो रायः पर्वताः ७.३४.२३
तन्नो वातो मयोभु १.८९.४
तन्नो वि वोचो यदि ६.२२.४
तन्नोऽहिर्बुध्न्यो अद्भिः ६.४९.१४
तन्म ऋतमिन्द्र शूर ८.९७.१५
तन्मित्रस्य वरुणस्याभि १.११५.५
तपन्ति शत्रुं स्व१र्ण ७.३४.१९
तपसा ये अनाधृष्याः १०.१५४.२
तपुर्जम्भो वन आ १.५८.५
तपुर्मूर्धा तपतु रक्षसो १०.१८२.३
तपोष्पवित्रं विततं ९.८३.२
तपो ष्वग्ने अन्तराँ ३.१८.२
तम आसीत्तमसा १०.१२९.३
तमग्निमस्ते वसवो ७.१.२
तमग्ने पास्युत ६.१५.११
तमग्ने पृतनाषहं ५.२३.२
तमग्रुवः केशिनीः १.१४०.८
तमङ्गिरस्वन्नमसा ३.३१.१९
तमद्य राधसे महे ८.६४.१२
तमध्वरेष्वीळते ५.१४.२
तमप्सन्त शवस उत्सवेषु १.१००.८
तममृक्षन्त वाजिनं ९.२६.१
तमर्केभिस्तं सामभिः ८.१६.९
तमर्वन्तं न सानसिं ८.१०२.१२
तमर्वन्तं न सानसिमरुषं ४.१५.६
तमस्मेरा युवतयो २.३५.४
तमस्य द्यावापृथिवी १.११३.१
तमस्य पृक्षमुपरासु १.१२७.५
तमस्य मर्जयामसि ९.९९.३
तमस्य राजा वरुणः १.१५६.४
तमस्य विष्णुर्महिमानमोज १०.११३.२
तमह्यन् भुरिजोर्धिया ९.२६.४
तमह्वे वाजसातय ८.१३.३
तमागन्म सोभरयः ८.१९.३२
तमानूनं व्रजनमन्यथा ६.३५.५
तमा नो अर्कममृताय ७.९७.५
तमिच्च्यौत्नैरार्यन्ति ८.१६.६
तमित्पृच्छन्ति न सिमो १.१४५.२
तमित्सखित्व १.१०.६
तमित्सुहव्यमङ्गिरः १.७४.५
तमिद्गच्छन्ति जुह्वस्तमर्वतीः १.१४५.३
तमिद्गर्भं प्रथमं दध्र आपः १०.८२.६
तमिद्दोषा तमुषसि यविष्ठं ७.३.५
तमिद्धनेषु हितेषु ८.१६.५
तमिद्ध इन्द्रं सुहवं हुवेम ४.१६.१६
तमिद्वर्धन्तु नो गिरो ९.६१.१४
तमिद्विप्रा अवस्यवः ८.१३.१७
तमिद्वोचेमा विदथेषु १.४०.६
तमिन्द्र मदमा गहि ३.४२.२
तमिद्रं जोहवीमि ८.९७.१३
तमिन्द्रं दानमीमहे ८.४६.६
तमिन्द्रं वाजयामसि ८.९३.७
तमिन्नरो वि ह्वयन्ते ४.२४.३
तमिन्न्वे३व समना ४.५.७
तमीमण्वीः समर्य ९.१.७
तमीमह इन्द्रमस्य रायः ६.२२.३
तमीमहे पुरुष्टुतं ८.१३.२४
तमी मृजन्त्यायवो ९.६३.१७
तमीळत प्रथमं यज्ञसाधं १.९६.३
तमीळिष्व य आहुतो ८.४३.२२
तमीळिष्व यो अर्चिषा ६.६०.१०
तमीशानं जगतः १.८९.५
तमीं हिन्वन्ति धीतयो १.१४४.५
तमीं हिन्वन्त्यग्रुवो ९.१.८
तमीं होतारमानुषक् ४.७.५
तमुक्षमाणमव्यये ९.९९.५
तमुक्षमाणं राजसि २.२.४
तमु ज्येष्ठं नमसा ९.९७.३
तमु त्वा गोतमा १.७८.२
तमु त्वा दध्यङ्ङृषिः ६.१६.१४
तमु त्वा नूनमसुर ८.९०.६
तमु त्वा नूममीमहे ८.२४.२६
तमु त्वा पाथ्यो वृषा ६.१६.१५
तमु त्वा यः पुरासिथ ६.४५.११
तमु त्वा वाजसातमं १.७८.३
तमु त्वा वाजिनं नरो ९.१७.७
तमु त्वा वृत्रहन्तमं १.७८.४
तमु त्वा सत्यसोमपा ६.४५.१०
तमु द्युमः पुर्वणीक ६.१०.२
तमु नः पूर्वे पितरो ६.२२.२
तमु नूनं तविषीमन्तमेषां ५.५८.१
तमु ष्टवाम य इमा ८.९६.६
तमु ष्टवाम यं गिर ८.९५.६
तमु ष्टुहि यः स्विषुः ५.४२.११
तमु ष्टुहि यो अभिभूत्योजाः ६.१८.१
तमु ष्टुहीन्द्रं यो १.१७३.५
तमु स्तुष इन्द्रं तं २.२०.४
तमु स्तुष इन्द्रं यो विदानः ६.२१.२
तमु स्तोतारः पूर्व्यं १.१५६.३
तमुस्रामिन्द्रं न १०.६.५
तमूतयो रणयञ्छूरसातौ १.१००.७
तमूर्मिमापो ७.४७.२
तमूषु समना गिरा ८.४१.२
तमृत्विया उप वाचः १.१९०.२
तमेव ऋषिं तमु १०.१०७.६
तमोषधीर्दधिरे गर्भमृत्वियं १०.९१.६
तम्वभि प्र गायत ८.१५.१
तम्वभि प्रार्चतेन्द्रं ८.९२.५
तया पवस्व धारया यया गाव ९.४९.२
तया पवस्व धारया यया पीतो ९.४५.६
तयोरिदमवच्छवः ५.८६.३
तयोरिदवसा वयं १.१७.६
तयोरिद् घृतवत्पयः १.२२.१४





तरणिरित्सिषासति ७.३२.२०
तरणिर्विश्वदर्शतो १.५०.४
तरणिं वो जनानां ८.४५.२८
तरत्स मन्दी धावति ९.५८.१
तरत्समुद्रं पवमान ९.१०७.१५
तरोभिर्वो विदद्वसुं ८.६६.१
तव क्रत्वा तव तद्दंसनाभिः ६.१७.६
तव क्रत्वा तवोतिभिः ९.४.६
तव क्रत्वा सनेयं ८.१९.२९
तव च्यौत्नानि वज्रहस्त ७.१९.५
तव त्य इन्दो अन्धसो ९.५१.३
तव त्य इन्द्र सख्येषु वह्नयः १०.१३८.१
तव त्यदिन्द्रियं बृहत् ८.१५.७
तव त्यन्नर्यं नृतोऽप २.२२.४
तव त्ये अग्ने अर्चयो भ्राजन्तो ५.१०.५
तव ते अग्ने अर्चयो महि ५.६.७
तव त्ये अग्ने हरितो ४.६.९
त्व त्ये पितो ददतः १.१८७.५
तव त्ये पितो रसा १.१८७.४
तव त्ये सोम पवमान ९.९२.४
तव त्ये सोम शक्तिभिः १०.२५.५
तव त्रिधातु पृथिवी ७.५.४
तव त्विषो जनिम ४.१७.२
तव द्युमन्तो अर्चयो ५.२५.८
तव द्यौरिन्द्र पौंस्यं ८.१५.८
तव द्रप्सा उदप्रुत ९.१०६.८
तव द्रप्सो नीलवान् ८.१९.३१
तव प्रणीतीन्द्र जोहुवानान् ७.२८.३
तव प्रत्नेभिरध्वभिः ९.५२.२
तव प्र यक्षि सन्दृशं ६.१६.८
तव प्रयाजा अनुयाजाश्च १०.५१.९
तव भ्रमास आशुया ४.४.२
तव वायवृतस्पते ८.२६.२१
तव विश्वे सजोषसो ९.१८.३
तव व्रते सुभगासः २.२८.२
तव शरीरं पतयिष्ण्वर्वन् १.१६३.११
तव शुक्रासो अर्चयो दिवः ९.६६.५
तव श्रिया सुदृशो ५.३.४
तव श्रिये मरुतो मर्जयन्त ५.३.३
तव श्रिये व्यजिहीत २.२३.१८
तव श्रियो वर्ष्यस्येव १०.९१.५
तव स्याम पुरुवीरस्य २.२८.३
तव स्वादिष्ठाग्ने ४.१०.५
तव ह त्यदिन्द्र विश्वमाजौ ६.२०.१३
तवाग्ने होत्रं तव २.१.२,१०.९१.१०
तवायं सोमस्त्वमेह्यर्वाङ् ३.३५.६
तवाहमग्न ऊतिभिर्नेदिष्ठाभिः ८.१९.२८
तवाहमग्न ऊतिभिर्मित्रस्य ५.९.६
तवाहं शूर रातिभिः १.११.६
तवाहं सोम रारण ९.१०७.१९
तवेदं विश्वमभितः पशव्यं ७.९८.६
तवेदिन्द्र प्रणीतिषूत ८.६.२२
तवेदिन्द्रावमं वसु ७.३२.१६
तवेदिन्द्राहमाशसा ८.७८.१०
तवेदु ताः सुकीर्तयो ८.४५.३३
तवेमाः प्रजा दिव्यस्य ९.८६.२८
तवेमे सप्त सिन्धवः ९.६६.६
तवोतिभिः सचमाना ५.४२.८
तस्मा अग्निर्भारतः ४.२५.४
तस्मा अरं गमाम वो १०.९.३
तस्मा अर्षन्ति दिव्या २.२५.४
तस्मा इदास्ये हविः ७.१०२.३
तस्मा इद्विश्वे धुनयन्त २.२५.५
तस्मादश्वा अजायन्त १०.९०.१०
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः १०.९०.९
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः संभृतं १०.९०.८
तस्माद्विराळजायत १०.९०.५
तस्मिन्ना वेशया गिरो १.१७६.२
तस्मिन्हि सन्त्यूतयो ८.४६.७
तस्मै तवस्य१मनु २.२०.८
तस्मै नूनमभिद्यवे ८.७५.६
तस्य ते वाजिनो वयं ९.६५.९
तस्य द्युमाँ असद्रथो ८.३१.३
तस्य वज्रः क्रन्दति १.१००.१३
तस्य वयं सुमतौ ६.४७.१३
१०.१३१.७
तस्याः समुद्रा १.१६४.४२
तस्येदर्वन्तो रंहयन्त ८.१९.६
तस्येदिह स्तवथ वृष्ण्यानि ४.२१.२
तं गाथया पुराण्या ९.९९.४
तं गावो अभ्यनूषत ९.२६.२
तं गीर्भिर्वाचमीङ्खयम् ९.३५.५
तं गूर्तयो नेमन्निषः १.५६.२
तं गूर्धया स्वर्णरं ८.१९.१
तं गोभिर्वृषणं रसं ९.६.६
तं घेमित्था ---अर्थम् ८.६९.१७
त्वं घेमित्था ---होत्राभिः १.३६.७
तं तमिद्राधसे महे ८.६८.७
तं ते मदं गृणीमसि ८.१५.४
तं ते यवं यथा गोभिः ८.२.३
तं ते सोतारो रसं मदाय ९.१०९.११
तं त्रिपृष्ठे त्रिवन्धुरे ९.६२.१७
तं त्वा गीर्भिरुरुक्षया १०.११८.९
तं त्वा गीर्भिर्गिर्वणसं २.६.३
तं त्वा घृतस्नवीमहे ५.२६.२
तं त्वाजनन्त मातरः ८.१०२.१७
तं त्वा दूतं कृण्महे ७.१६.४
तं त्वा देवेभ्यो मधुमत्तमं ९.८०.४
तं त्वा धर्तारमोण्योः ९.६५.११
तं त्वा नरो दम आ १.७३.४
तं त्वा नृम्णानि बिभ्रतं ९.४८.१
तं त्वामज्मेषु ८.४३.२०
तं त्वा मदाय घृष्वय ९.२.८
तं त्वा मरुत्वती परि ७.३१.८
तं त्वा मर्ता अगृभ्णत ३.९.६
चं त्वा यज्ञेभिरीमहे ८.६८.१०
तं त्वा वयं पतिमग्ने १.६०.५
तं त्वा वयं पितो १.१८७.११
तं त्वा वयं विश्ववारा १.३०.१०
तं त्वा वयं सुध्यो ६.१.७
तं त्वा वयं हवामहे ८.४३.२३
तं त्वा वाजेषु वाजिनम् १.४.९
तं त्वा विप्रा वचोविदः ९.६४.२३
तं त्वा विप्रा विपन्यवो ३.१०.९
तं त्वा समिद्भिरङ्गिरो ६.१६.११
तं त्वा सहस्रचक्षसं ९.६०.२
तं त्वा सुतेष्वाभुवो ९.६५.२७
तं त्वा हविष्मतीः ८.६.२७
तं त्वा हस्तिनो मधुमन्तं ९.८०.५
तं त्वा हिन्वन्ति वेधसः ९.२६.६
तं दुरोषमभी नरः ९.१०१.३
तं देवा बुध्ने रजसः २.२.३
तं नव्यसी हृद आ १.६०.३
तं नाकमर्यो ५.५४.१२
तं नेमिमृभवो यथा ८.७५.५
तं नो अग्ने अभि नरो ५.९.७
तं नो अग्ने मघवद्भ्यः ७.५.९
तं नो दात मरुतो २.३४.७
तं नो द्यावापृथिवी १०.३७.६

तं नो वाजा ऋभुक्षण ४.३७.८
तं नो विश्वा अवस्युवो ९.४३.२
तं पृच्छता स १.१४५.१
तं पृच्छन्ती वज्रहस्तं ६.२२.५
तं पृच्छन्तोऽवरासः ६.२१.६
तं प्रत्नथा पूर्वथा ५.४४.१
तं मर्जयन्त सुक्रतुम् ८.८४.८
तं मर्ता अमर्त्यं १०.११८.६
तं मर्मृजानं महिषं ९.९५.४
तं यज्ञसाधमपि १.१२८.२
तं यज्ञं बर्हिषि १०.९०.७
तं युञ्जाथां मनसो १.१८३.१
तं युवं देवावश्विना ४.१५.१०
तं व इन्द्रं चतिनं ६.१९.४
तं व इन्द्रं न सुक्रतुम् ६.४८.१४
तं वर्धयन्तो मतिभिः १०.६७.९
तं वश्चराथा १.६६.५
तं वः शर्धं मारुतं २.३०.११
तं वः शर्धं रथानाम् ५.५३.१०
तं वः शर्धं रथेशुभम् ५.५६.९
तं वः सखायः सं ६.२३.९
तं वः सखायो मदाय ९.१०५.१
तं वां रथं वय ---पृथु ४.४४.१
तं वां रथं वय ---स्तोमैः १.१८०.१०
तं वृधन्तं मारुतं ६.६६.११
तं वेधां मेधयाह्नन् ९.२६.३
तं वो दस्ममृतीषहम् ८.८८.१
तं वो दीर्घायुशोचिषं ५.१८.३
तं वो धिया नव्यस्या ६.२२.७
तं वो धिया परमया ६.३८.३
तं वो महो महाय्यम् ८.७०.८
तं वो वाजानां पतिं ८.२४.१८
तं वो विं न द्रुषदम् १०.११५.३
तं शग्मासो अरुषासो ७.९७.६
तं शश्वतीषु मातृषु ४.७.६
तं शिशीता सुवृक्तिभिः ८.४०.१०
तं शिशीता स्वध्वरम् ८.४०.११
तं शुभ्रमग्निमवसे ३.२६.२
तं सखायः पुरोरुचम् ९.९८.१२
तं सध्रीचीरूतयो ६.३६.३
तं सबाधो यतस्रुच ३.२७.६
तं सानावधि जामयो ९.२६.५
तं सिन्धवो मत्सरं १०.३०.९
तं सुप्रतीकं सुदृशम् ६.१५.१०
तं सुष्टुत्या विवासे ८.१६.३
तं सोतारो धनस्पृतं ९.६२.१८
तं स्मा रथं मघवन् १.१०२.३
तं हिन्वन्ति मदच्युतं ९.५३.४
तं हि शश्वन्त ईळते ५.१४.३
तं हि स्वराजं वृषभं ८.६१.२
तं हुवेम यतस्रुचः ८.२३.२०
तं होतारमध्वरस्य ७.१६.१२
ता अत्नत वयुनं ५.४८.२
ता अभि सन्तमस्तृतं ९.९.५
ता अस्य ज्येष्ठमिन्द्रियं १०.१२४.८
ता अस्य नमसा सहः १.८४.१२
ता अस्य पृशनायुवः १.८४.११
ता अस्य वर्णमायुवो २.५.५
ता अस्य सूददोहसः ८.६९.३
ता आ चरन्ति समना ४.५१.८
ता इन्वे३व समना ४.५१.९
ता ईं वर्धन्ति मह्यस्य १.१५५.३
ता कर्मार्षतरास्मै १.१७३.४
ता गृणीहि नमस्येभिः ६.६८.३
ता घा ता भद्रा उषसः ४.५१.७
ता जिह्वया सदमेदं ६.६७.८
ता तू त इन्द्र महतो ४.२२.५
ता तू ते सत्या तुवि ४.२२.६
ता ते गृणन्ति वेधसो ४.३२.११
ता न आ वोळ्हमश्विना २.४१.९
ता नव्यसो जरमाणस्य ६.६२.४
ता नः शक्तं पार्थिवस्य ५.६८.३
ता नः स्तिपा तनूपा ७.६६.३
तानीदहानि बहुलान्यासन् ७.७६.३
ता नृभ्या आ सौश्रवसा ६.१३.५
ता नो अद्य वनस्पती १.२८.८
ता नो रासन्रातिषाचो ७.३४.२२
ता नो वाजवतीरिष ६.६०.१२
तान्पूर्वया निविदा १.८९.३
तान्यजत्राँ ऋतावृधो १.१४.७
तान्वन्दस्व मरुतस्ताँ ८.२०.१४
तान्वो महो मरुत २.३४.११
ता बाहवा सुचेतुना ५.६४.२
ताभिरा गच्छतं नरो ६.६०.९
ताभिरा यातमूतिभिः ८.५.२४
ताभिरा यातं वृषणोप ८.२२.१२
ता भुज्युं विभिरद्भ्यः ६.६२.६
ता भूरिपाशावनृतस्य ७.६५.३
ताभ्यां विश्वस्य राजसि ९.६६.२
तामग्ने अस्मे इषं ७.५.८
ता मन्दसाना मनुषो १०.४०.१३
तामस्य रीतिं ५.४८.४
ता महान्ता सदस्पती १.२१.५
ता माता विश्ववेदसा ८.२५.३
ता मित्रस्य प्रशस्तये १.२१.३
ता मे अश्विना सनीनां ८.५.३७
ता मे अश्व्यानां ८.२५.२३
ता यज्ञमा शुचिभिश्चक्रमाणा ६.६२.२
ता यज्ञेषु प्र शंसते १.२१.२
ता योधिष्टमभि गा ६.६०.२
ता राजाना शुचिव्रता ६.१६.२४
ता वज्रिणं मन्दिनं १०.९६.६
तावदुषो राधो अस्मभ्यं ७.७९.४
ता वर्तिर्यातं जयुषा १०.३९.१३
ता वल्गू दस्रा पुरु ६.६२.५
ता वामद्य तावपरं १.१८४.१
ता वामद्य हवामहे ८.२६.३
ता वामियानोऽवसे ५.६५.३
ता वामेषे रथानामिन्द्रा ५.८६.४
ता वामेषे रथानामुर्वी ५.६६.३
ता वां गीर्भिर्विपन्यवः ७.९४.६
ता वां धियोऽवसे ४.४१.८
ता वां नरा स्ववसे १.११८.१०
ता वां मित्रावरुणे १०.१३२.२
ता वां वास्तून्युश्मसि १.१५४.६
ता वां विश्वस्य गोपा ८.२५.१
ता वां सम्यगद्रुह्वाणे ५.७०.२
ता विग्रं धैथे ६.६७.७
ताविदा चिदहानां ८.२२.१३
ताविद् दुःशंसं मर्त्यं ७.९४.१२
ताविद्दोषा ता उषसि ८.२२.१४
ता विद्वांसा हवामहे वा १.१२०.३
ता वृधन्तावनु द्यून् ५.८६.५
ता सम्राजा घृतासुती २.४१.६
ता सानसी शवसाना ७.९३.२
ता सुजिह्वा उप ह्वये १.१३.८
आ सुदेवाय दाशुषे ८.५.६
ता ह त्यद्वर्तिर्यद् ६.६२.३
ता हि क्षत्रमविह्रुतं ५.६६.२





ता हि क्षत्रं धारयेथे ६.६७.६
ता हि देवानामसुरा ता ७.६५.२
ता हि मध्यं भराणां ८.४०.३
ता हि शश्वन्त ईळत ७.९४.५
ता हि श्रेष्ठवर्चसा ५.६५.२
ता हि श्रेष्ठा देवताता ६.६८.२
ता हुवे ययोरिदं ६.६०.४
ताँ आ रुद्रस्य माळ्हुषो ७.५८.५
ताँ आशिरं पुरोळाशं ८.२.११
ताँ इयानो महि २.३४.१४
ताँ उशतो वि बोधय १.१२.४
तां जुषस्व गिरं मम ३.६२.८
तां पूषञ्छिवतमाम् १०.८५.३७
तां पूष्णः सुमतिं वयं ६.५७.६
तां वां धेनुं न १.१३७.३
तां वो देवाः सुमतिं ५.४१.१८
तां सु ते कीर्तिम् १०.५४.१
तिग्मजम्भाय तरुणाय ८.१९.२२
तिग्ममायुधं मरुतां ८.९६.९
तिग्ममेको बिभर्ति ८.२९.५
तिग्मं चिदेम ६.३.४
तिग्मा यदन्तरशनिः ४.१६.१७
तिग्मायुधौ तिग्महेती ६.७४.४
तिरश्चीनो विततो १०.१२९.५
तिरः पुरू चिदश्विना ३.५८.५
तिष्ठा सु कं मघवन् ३.५३.२
तिष्ठा हरी रथ आ ३.३५.१
तिस्रः क्षपस्त्रिः १.११६.४
तिस्रो देवीर्बर्हिरिदं १०.७०.८
तिस्रो देष्ट्राय १०.११४.२
तिस्रो द्यावः सवितुः १.३५.६
तिस्रो द्यावो निहिता ७.८७.५
तिस्रो भूमीर्धारयन् २.२७.८
तिस्रो मातृस्त्रीन्पितृन् १.१६४.१०
तिस्रो यदग्ने शरदः १.७२.३
तिस्रो यह्वस्य समिधः ३.२.९
तिस्रो वाच ईरयति ९.९७.३४
तिस्रो वाच उदीरते ९.३३.४
तिस्रो वाचः प्र वद ७.१०१.१
तीक्ष्णेनाग्ने चक्षुषा १०.८७.९
तीव्रस्याभिवयसो १०.१६०.१
तीव्रान्घोषान्कृण्वते ६.७५.७
तीव्राः सोमास आगहि ८.८२.२
तीव्राः सोमास आ गह्याशीः १.२३.१
तीव्रो वो मधुमाँ अयं २.४१.१४
तुग्रो ह भुज्युमश्विनो १.११६.३
तुचे तनाय तत्सु नो ८.१८.१८
तुजे नस्तेन पर्वताः ५.४१.९
तुञ्जेतुञ्जे य १.७.७
तुभ्यमग्ने पर्यवहन् १०.८५.३८
तुभ्यमुषासः शुचयः १.१३४.४
तुभ्यं गावो घृतं ९.३१.५
तुभ्यं घेत्ते जना ८.४३.२९
तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम ८.४३.१८
तुभ्यं दक्ष कविक्रतो ३.१४.७
तुभ्यं पयो यत् १.१२१.५
तुभ्यं ब्रह्माणि गिर ३.५१.६
तुभ्यं भरन्ति क्षितयो ५.१.१०
तुभ्यं वाता अभिप्रियः ९.३१.३
तुभ्यं शुक्रासः शुचयस्तु १.१३४.५
तुभ्यं श्चोतन्त्यध्रिगो ३.२१.४
तुभ्यं सुतास्तुभ्यमु १०.१६०.२
तुभ्यं सोमाः सुता इमे ८.९३.२५
तुभ्यं स्तोका घृत ३.२१.३
तुभ्यं हिन्वानो वसिष्ठ २.३६.१
तुभ्यायमद्रिभिः सुतो ८.८२.५
तुभ्यायं सोमः परिपूतो १.१३५.२
तुभ्येदमग्ने मधुमत्तमं ५.११.५
तुभ्येदमिन्द्र परि षिच्यते १०.१६७.१
तुभ्येदिन्द्र मरुत्वते ८.७६.८
तुभ्येदिन्द्र स्व ओक्ये ३.४२.८
तुभ्येदिमा सवना ७.२२.७
तुभ्येदेते बहुला १.५४.९
तुभ्यदेते मरुतः ५.३०.६
तुभ्येमा भुवना कवे ९.६२.२७
तुरण्यवोऽङ्गिरसो ७.५२.३
तुरण्यवो मधुमन्तं ८.५१.१०
तुरीयं नाम यज्ञियं ८.८०.९
तुविक्षं ते सुकृतं ८.७७.११
तुविग्रीवो वपोदरः ८.१७.८
तुविग्रीवो वृषभो वावृधानो ५.२.१२
तुविशुष्म तुविक्रतो ८.६८.२
तूतुजानो महेमते ८.१३.११
तूर्वन्नोजीयान् ६.२०.३
तृणस्कन्दस्य नु विशः १.१७२.३
तृतीये धानाः सवने ३.५२.६
तृदिला अतृदिलासो १०.९४.११
तृषु यदन्ना तृषुणा ४.७.११
तृष्टमेतत्कटुकमेतत् १०.८५.३४
तृष्टामया प्रथमं १०.७५.६
ते अज्येष्ठा अकनिष्ठास ५.५९.६
ते अद्रयो दशयन्त्रास १०.९४.८
ते अस्मभ्यं शर्म १.९०.३
ते अस्य सन्तु केतवो ९.७०.३
ते आचरन्ती समनेव ६.७५.४
ते क्षोणीभिररुणेभिः २.३४.१३
ते गव्यता मनसा ४.१.१५
ते घा राजानो अमृतस्य १.९३.४
ते घेदग्ने स्वाध्यो ये त्वा ८.१९.१७
ते घेदग्ने स्वाध्योऽहा विश्वा ८.४३.३०
ते चिद्धि पूर्वीरभि ७.४८.३
ते जज्ञिरे दिव ऋष्वास १.६४.२
ते जानत स्वमोक्यं ८.७२.१४
तेजिष्ठया तपनी २.२३.१४
तेजिष्ठा यस्यारतिः ६.१२.३
ते ते अग्ने त्वोता ७.१६.२७
ते ते देव नेतः ५.५०.२
ते ते देवाय दाशतः ७.१७.७
ते त्वा मदा अमदन् १. ५३.६
ते त्वा मदा इन्द्र मादयन्तु ६.२३.५
ते त्वा मदा बृहदिन्द्र ६.१७.४
ते दशग्वाः प्रथमा २.३४.१२
ते न आस्नो वृकाणां ८.६७.१४
ते न इन्द्रः पृथिवी ६.५१.११
तेन नासत्या गतं १.४७.९
तेन नो वाजिनीवसू परावतः ८.५.३०
तेन नो वाजिनीवसू पश्वे ८.५.२०
तेन सत्येन जागृतम् १.२१.६
तेन स्तोतृभ्य आ भर ८.७७.८
ते नस्राध्वं ते ८.३०.३
ते नः पूर्वास उपरास ९.७७.३
ते नः सन्तु युजः सदा ८.८३.२
ते नः सहस्रिणं रयिं ९.१३.५
ते नूनं नोऽयमूतये १०.१२६.३
ते नो अर्वन्तो हवन १०.६४.६
ते नो गृणाने महिनी १.१६०.५
ते नो गोपा अपाच्याः ८.२८.३
ते नो नावमुरुष्यत ८.२५.११
ते नो भद्रेण शर्मणा ८.१८.१७

| | |
|---|---|
| ते नो मित्रो वरुणो अर्यमा | ५.४१.२ |
| ते नो रत्नानि धत्तन | १.२०.७ |
| ते नो रायो द्युमतो वाजवत: | ६.५०.११ |
| ते नो रुद्र: सरस्वती | ६.५०.१२ |
| ते नो वसूनि काम्या | ५.६१.१६ |
| ते नो वृष्टिं दिवस्परि | ९.६५.२४ |
| ते प्रत्नासो व्युष्टिषु | ९.९८.११ |
| तेभ्यो गोधा अयथं | १०.२८.११ |
| तेभ्यो द्युम्नं बृहद्यश: | ५.७९.७ |
| ते म आहुर्य आययु: | ५.५३.३ |
| ते मन्वत प्रथमं नाम | ४.१.१६ |
| ते मर्मृजत ददृवांसो | ४.१.१४ |
| ते मायिनो ममिरे | १.१५९.४ |
| ते राया ते सुवीर्यै: | ४.८.६ |
| तेऽरुणेभिर्वरमा पिशङ्गै: | १.८८.२ |
| ते रुद्रास: सुमखा | ५.८७.७ |
| तेऽवदन् प्रथमा | १०.१०९.१ |
| तेऽवर्धन्त स्वतवसो | १.८५.७ |
| तेऽविन्दन्मनसा | १०.१८१.३ |
| ते विश्वा दाशुषे वसु | ९.६४.६ |
| ते वो हृदे मनसे | ४.३७.२ |
| तेषां हि चित्रमुक्थ्यं | ८.६७.३ |
| तेषां हि मह्ना महतां | १०.६५.३ |
| ते सत्येन मनसा गोपतिं | १०.६७.८ |
| ते सत्येन मनसा दीध्याना: | ७.९०.५ |
| ते सीषपन्त जोषम् | ७.४३.४ |
| ते सुतासो मदिन्तमा: | ९.६७.१८ |
| ते सूनव: स्वपस: | १.१५९.३ |
| ते सोमादो हरी | १०.९४.९ |
| ते स्पन्द्रासो नोक्षणो | ५.५२.३ |
| ते स्याम देव वरुण | ७.६६.९ |
| ते स्याम ये अग्नये | ४.८.५ |
| ते हि द्यावापृथिवी भूरि | १०.९२.११ |
| ते हि द्यावापृथिवी मातरा | १०.६४.१४ |
| ते हि द्यावापृथिवी विश्व | १.१६०.१ |
| ते हिन्विरे अरुणं | ८.१०१.६ |
| ते हि पुत्रसो अदिते: | ८.१८.५ |
| ते हि प्रजाया अभरन्त | १०.९२.१० |
| ते हि यज्ञेषु ---आदित्येन | १०.७७.८ |
| ते हि यज्ञेषु ---सधस्थम् | ७.३९.४ |
| ते हि वस्वो वसवाना: | १.९०.२ |
| ते हि श्रेष्ठवर्चस: | ६.५१.१० |
| ते हि ष्मा वनुषो | ८.२५.१५ |
| ते हि सत्या ऋतस्पृश | ५.६७.४ |
| ते हि स्थिरस्य शवस: | ५.५२.२ |
| तोके हिते तनये | ४.४१.६ |
| तोशा वृत्रहणा हुवे | ३.१२.४ |
| तोशासा रथयावाना | ८.३८.२ |
| त्मना समत्सु हिनोत | ७.३४.६ |
| त्यमु व: सत्रासाहं | ८.९२.७ |
| त्यमु वो अप्रहणं | ६.४४.४ |
| त्यमू षु वाजिनं | १०.१७८.१ |
| त्यस्य चिन्महतो निर्मृगस्य | ५.३२.३ |
| त्यं चित्पर्वतं गिरिं | ८.६४.५ |
| त्यं चिदत्रिमृतजुरं | १०.१४३.१ |
| त्यं चिदर्णं मधुपं | ५.३२.८ |
| त्यं चिदश्वं न वाजिनं | १०.१४३.२ |
| त्यं चिदस्य क्रतुभि: | ५.३२.५ |
| त्यं चिदित्था कत्पयं | ५.३२.६ |
| त्यं चिदेषां स्वधया | ५.३२.४ |
| त्यं चिद्घा दीर्घं | १.३७.११ |
| त्यं नु मारुतं गणं | ८.९४.१२ |
| त्यं सु मेषं महया | १.५२.१ |
| त्यान्नु क्षत्रियाँ | ८.६७.१ |
| त्यान्नु पूतदक्षसो | ८.९४.१० |
| त्यान्नु ये वि रोदसी | ८.९४.११ |
| त्या न्व१श्विना हुवे | ८.१०.३ |
| त्रय इन्द्रस्य सोमा: | ८.२.७ |
| त्रय: कृण्वन्ति भुवनेषु | ७.३३.७ |
| त्रय: केशिन | १.१६४.४४ |
| त्रय: कोशास: श्चोतन्ति | ८.२.८ |
| त्रय: पवयो मधुवाहने | १.३४.२ |
| त्राता नो बोधि ददृशान | ४.१७.१७ |
| त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं | ६.४७.११ |
| त्रातारं त्वा तनूनां | २.२३.८ |
| त्रातारो देवा अधि वोचता | ८.४८.१४ |
| त्रायन्तामिह देवा: | १०.१३७.५ |
| त्रिकद्रुकेभि: पतति | १०.१४.१६ |
| त्रिकद्रुकेषु -- नो गिर: | ८.९२.२१ |
| त्रिकद्रुकेषु --नो गिर: सदा | ८.१३.१८ |
| त्रिकद्रुकेषु महिषो | २.२२.१ |
| त्रित: कूपेऽ वहितो | १.१०५.१७ |
| त्रिधा हितं पणिभि: | ४.५८.४ |
| त्रिपञ्चाश: क्रीळति | १०.३४.८ |
| त्रिपाजस्यो वृषभो | ३.५६.३ |
| त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुष: | १०.९०.४ |
| त्रिभि: पवित्रैरपुपोद् | ३.२६.८ |
| त्रिभिष्ट्वं देव सवित: | ९.६७.२६ |
| त्रिमूर्धानं सप्तरश्मिं | १.१४६.१ |
| त्रिरन्तरिक्षं सविता | ४.५३.५ |
| त्रिरश्विना सिन्धुभि: | १.३४.८ |
| त्रिरस्मै सप्त धेनवो | ९.७०.१ |
| त्रिरस्य ता परमा | ४.१.७ |
| त्रिरा दिव: सवितर्वार्याणि | ३.५६.६ |
| त्रिरा दिव: सविता सोषवीति | ३.५६.७ |
| त्रिरुत्तमा दूणशा | ३.५६.८ |
| त्रिर्देव: पृथिवी | ७.१००.३ |
| त्रिर्नो अश्विना दिव्यानि | १.३४.६ |
| त्रिर्नो अश्विना यजता | १.३४.७ |
| त्रिर्नो रयिं वहतमश्विना | १.३४.५ |
| त्रिर्यातुधान: प्रसितिं | १०.८७.११ |
| त्रिर्वर्तिर्यातं त्रिरनुव्रते | १.३४.४ |
| त्रिवन्धुरेण त्रिवृता रथेन | १.११८.२ |
| त्रिवन्धुरेण त्रिवृता रथेना यातं | ८.८५.८ |
| त्रिवन्धुरेण त्रिवृता सुपेशसा | १.४७.२ |
| त्रिविष्टिधातु प्रतिमानं | १.१०२.८ |
| त्रिश्चिदक्तो: प्र चिकितु: | ७.११.३ |
| त्रिश्चिन्नो अद्या | १.३४.१ |
| त्रिषधस्था सप्तधातु: | ६.६१.१२ |
| त्रिषधस्थे बर्हिषि | २.४७.४ |
| त्रिंशच्छतं वर्मिण | ६.२७.६ |
| त्रिंशद्धाम वि राजति | १०.१८९.३ |
| त्रि: षष्टिस्त्वा मरुतो | ८.९६.८ |
| त्रि: सप्त मयूर्य: | १.१९१.१४ |
| त्रि: सप्त यद्गुह्यानि | १.७२.६ |
| त्रि: सप्त विष्पुलिङ्गका | १.१९१.१२ |
| त्रि: सप्त सस्रा नद्यो | १०.६४.८ |
| त्रि: स्मा माह्न: | १०.९५.५ |
| त्रीणि जाना परि | १.९५.३ |
| त्रीणि त आहुर्दिवि | १.१६३.४ |
| त्रीणि त्रितस्य धारया | ९.१०२.३ |
| त्रीणि पदान्यश्विनो: | ८.८.२३ |
| त्रीणि पदा वि चक्रमे | १.२२.१८ |
| त्रीणि राजाना विदथे | ३.३८.६ |
| त्रीणि शता त्री सहस्राणि | ३.९.९, १०.५२.६ |
| त्रीणि शतान्यर्वतां | ८.६.४७ |
| त्रीणि सरांसि पृश्नयो | ८.७.१० |
| त्रीण्यायूंषि तव | ३.१७.३ |





| | |
|---|---|
| त्रीण्येक उरुगायो | ८.२९.७ |
| त्री यच्छता महिषाणाम् | ५.२९.८ |
| त्री रोचना दिव्या धारयन्त | २.२७.९ |
| त्री रोचना वरुण | ५.६९.१ |
| त्री षधस्था सिन्धव: | ३.५६.५ |
| त्र्यम्बकं यजामहे | ७.५९.१२ |
| त्र्यर्यमा मनुषो | ५.२९.१ |
| त्र्युदायं देवहितं | ४.३७.३ |
| त्वदग्ने काव्या | ४.११.३ |
| त्वद्धि पुत्र सहसो | ३.१४.६ |
| त्वद्भिया विश आयन्नसि | ७.५.३ |
| त्वद्भियेन्द्र पार्थिवानि | ६.३१.२ |
| त्वद्वाजी वाजंभरो | ४.११.४ |
| त्वद्विप्रो जायते | ६.७.३ |
| त्वद्विश्वा सुभगा | ६.१३.१ |
| त्वमग्न इन्द्रो वृषभ: | २.१.३ |
| त्वमग्न ईळितो जातवेदो | १०.१५.१२ |
| त्वमग्न उरुशंसाय | १.३१.१४ |
| त्वमग्न ऋभुराके | २.१.१० |
| त्वमग्ने अदितिर्देव | २.१.११ |
| त्वमग्ने गृहपति: | ७.१६.५ |
| त्वमग्ने त्वष्टा विधते | २.१.५ |
| त्वमग्ने द्युभिस्त्वमा | २.१.१ |
| त्वमग्ने द्रविणोदा अरं | २.१.७ |
| त्वमग्ने परुरूपो | ५.८.५ |
| त्वमग्ने प्रथमो अङ्गिरस्तम: | १.३१.२ |
| त्वमग्ने प्रथमो अङ्गिरा | १.३१.१ |
| त्वमग्ने प्रथमो मातरिश्वन | १.३१.३ |
| त्वमग्ने प्रमतिस्त्वं | १.३१.१० |
| त्वमग्ने प्रयतदक्षिणं | १.३१.१५ |
| त्वमग्ने बृहद्वयो | ८.१०२.१ |
| त्वमग्ने मनवे द्याम् | १.३१.४ |
| त्वमग्ने यज्ञानां | ६.१६.१ |
| त्वमग्ने यज्यवे पायु: | १.३१.१३ |
| त्वमग्ने राजा वरुणो | २.१.४ |
| त्वमग्ने रुद्रो असुरो | २.१.६ |
| त्वमग्ने वनुष्यतो | ६.१५.१२,७.४.९ |
| त्वमग्ने वरुणो जायसे | ५.३.१ |
| त्वमग्ने वसूँरिह | १.४५.१ |
| त्वमग्ने वाघते सुप्रणीति: | ४.२.१३ |
| त्वमग्ने वीरवद्यशो | ७.१५.१२ |
| त्वमग्ने वृजिनवर्तनिं | १.३१.६ |
| त्वमग्ने वृषभ: पुष्टिवर्धन: | १.३१.५ |
| त्वमग्ने व्रतपा असि | ८.११.१ |
| त्वमग्ने शशमानाय | १.१४१.१० |
| त्वमग्ने शोचिषा शोशुचान: | ७.१३.२ |
| त्वमग्ने सप्रथा असि | ५.१३.४ |
| त्वमग्ने सहसा सहन्तम: | १.१२७.९ |
| त्वमग्ने सुभृत उत्तमं | २.१.१२ |
| त्वमग्ने सुहवो रण्वसंदृक् | ७.१.२१ |
| त्वमङ्ग जरितारम् | ५.३.११ |
| त्वमङ्ग प्र शंसिषो देव: | १.८४.१९ |
| त्वमध प्रथमं जायमान: | ४.१७.७ |
| त्वमध्वर्युरुत होतासि | १.९४.६ |
| त्वमपामपिधानावृणोरपा | १.५१.४ |
| त्वमपो यदवे तुर्वशाय | ५.३१.८ |
| त्वमपो यद्ध वृत्रं जघन्वाँ | ३.३२.६ |
| त्वमपो वि दुरो | ६.३०.५ |
| त्वमर्यमा भवसि यत् | ५.३.२ |
| त्वमसि प्रशस्यो | ८.११.२ |
| त्वमस्माकमिन्द्र विश्वध | १.१७४.१० |
| त्वमस्य पारे रजसो | १.५२.१२ |
| त्वमायसं प्रति | १.१२१.९ |
| त्वमाविथ नर्यं तुर्वशं | १.५४.६ |
| त्वमाविथ सुश्रवसं | १.५३.१० |
| त्वमित्सप्रथा अस्य | ८.६०.५ |
| त्वमिन्दो परि स्रव | ९.६२.९ |
| त्वमिन्द्र नर्यो याँ | १.१२१.१२ |
| त्वमिन्द्र प्रतूर्तिषु | ८.९९.५ |
| त्वमिन्द्र बलादधि | १०.१५३.२ |
| त्वमिन्द्र यशा असि | ८.९०.५ |
| त्वमिन्द्र सजोषसं | १०.१५३.४ |
| त्वमिन्द्र स्रवितवा अपस्क: | ७.२१.३ |
| त्वमिन्द्र स्वयशा ऋभुक्षा: | ७.३७.४ |
| त्वमिन्द्राभिभूरसि त्वं सूर्यं | ८.९८.२ |
| त्वमिन्द्राभिभूरसि विश्वा | १०.१५३.५ |
| त्वमिन्द्राय विष्णवे | ९.५६.४ |
| त्वमिन्द्रासि वृत्रहा | १०.१५३.३ |
| त्वमिमा ओषधी: सोम | १.९१.२२ |
| त्वमिमा वार्या पुरु | ६.१६.५ |
| त्वमीशिषे वसुपते वसूनां | १.१७०.५ |
| त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र | ८.६४:३ |
| त्वमुत्तमास्योषधे | १०.९७.२३ |
| त्वमुत्साँ ऋतुभिर्बद्धधानाँ | ५.३२.२ |
| त्वमेकस्य वृत्रहन् | ६.४५.५ |
| त्वमेतदधारय: कृष्णासु | ८.९३.१३ |
| त्वमेताञ्जनराज्ञो द्विर्दशा | १.५३.९ |
| त्वमेतानि पप्रिषे | १०.७३.८ |
| त्वमेतान्रुदतो जक्षत: | १.३३.७ |
| त्वया मन्यो सरथं | १०.८४.१ |
| त्वया यथा गृत्समदासो | २.४.९ |
| त्वया वयमुत्तमं | २.२३.१० |
| त्वया वयं पवमानेन सोम | ९.९७.५८ |
| त्वया वयं मघवन्निन्द्र | १.१७८.५ |
| त्वया वयं मघवन्पूर्व्ये | १.१३२.१ |
| त्वया वयं शाशद्महे | १०.१२०.५ |
| त्वया वयं सधन्य१स्त्वोता: | ४.४.१४ |
| त्वया वयं सुवृधा | २.२३.९ |
| त्वया वीरेण वीरवो | ९.३५.३ |
| त्वया ह स्विद्युजा वयं चोदि | ८.१०२.३ |
| त्वया ह स्विद्युजा वयं प्रति | ८.२१.११ |
| त्वया हितमप्यमप्सु | २.३८.७ |
| त्वया हि न: पितर: | ९.९६.११ |
| त्वया ह्यग्ने वरुणो धृतव्रतो | १.१४१.९ |
| त्वयेदिन्द्र युजा वयं | ७.९२.३२ |
| त्वष्टा दुहित्रे वहतुं | १०.१७.१ |
| त्वष्टा माया वेदपसा | १०.५३.९ |
| त्वष्टा यद्वज्रं सुकृतं | १.८५.९ |
| त्वष्टारमग्रजां गोपां | ९.५.९ |
| त्वष्टारं वायुमृभवो | १०.६५.१० |
| त्वष्टा रूपाणि हि प्रभु: | १.१८८.९ |
| त्वष्टुर्जामातरं वयं | ८.२६.२२ |
| त्वं करञ्जमुत | १.५३.८ |
| त्वं कविं चोदयो | ६.२६.३ |
| त्वं कुत्सं शुष्णहत्येषु | १.५१.६ |
| त्वं कुत्सेनाभि शुष्णं | ६.३१.३ |
| त्वं गोत्रमङ्गिरोभ्यो | १.५१.३ |
| त्वं च सोम नो वशो | १.९१.६ |
| त्वं चित्ती तव दक्षै: | ८.७९.४ |
| त्वं चित्र: शम्या | ४.३.४ |
| त्वं जघन्थ नमुचिं | १०.७३.७ |
| त्वं जामिर्जनानां | १.७५.४ |
| त्वं जिगेथ न धना | १.१०२.१० |
| त्वं तदुक्थमिन्द्र | ६.२६.५ |
| त्वं तमग्ने अमृतत्व | १.३१.७ |
| त्वं तमिन्द्र पर्वतं न | १.५५.३ |
| त्वं तमिन्द्र पर्वतं महां | १.५७.६ |
| त्वं तमिन्द्र मर्त्यम् | ५.३५.५ |
| त्वं तमिन्द्र वावृधानो | १.१३१.७ |

| | |
|---|---|
| त्वं तस्य द्वयाविनो | १.४२.४ |
| त्वं तं देव जिह्वया | ६.१६.३२ |
| त्वं तं ब्रह्मणस्पते | १.१८.५ |
| त्वं ताँ अग्न उभयान्वि | १.१८९.७ |
| त्वां ताँ इन्द्रोभयाँ | ६.३३.३ |
| त्वं तान्त्सं च प्रति | २.१.१५ |
| त्वं तान्वृत्रहत्ये | १०.२२.१० |
| त्वं तू न इन्द्रं तं | १.१६९.४ |
| त्वं त्यत्यपणीनां विदो | ९.१११.२ |
| त्वं त्यमिटतो रथं | १०.१७१.१ |
| त्वं त्यमिन्द्र मर्त्यम् | १०.१७१.३ |
| त्वं त्यमिन्द्र सूर्यं | १०.१७१.४ |
| त्वं त्या चिदच्युताग्ने | ६.२.९ |
| त्वं त्या चिद्वातस्याश्वा | १०.२२.५ |
| त्वं त्यां न इन्द्र देव | १.६३.८ |
| त्वं त्योभिरा गहि | १.३०.२२ |
| त्वं त्वमहर्यथा | १०.९६.५ |
| त्वं दाता प्रथमो | ८.९०.२ |
| त्वं दिवो धरुणं धिष | १.५६.६ |
| त्वं दिवो बृहतः सानु | १.५४.४ |
| त्वं दूतः प्रथमो | १०.१२२.५ |
| त्वं दूतस्त्वमु नः | २.९.२ |
| त्वं दूतो अमर्त्य आ | ६.१६.६ |
| तं देवि सरस्वत्यवा | ६.६१.६ |
| त्वं द्यां च महिव्रत | ९.१००.९ |
| त्वं धियं मनोयुजं | ९.१००.३ |
| त्वं धनुरिन्द्र धुनिमतीः | १.१७४.९ |
| | ६.२०.१२ |
| त्वं धृष्णो धृषता | ७.१९.३ |
| त्वं न इन्द्र ऋतयुः | ८.७०.१० |
| त्वं न इन्द्र त्वाभिरूती | २.२०.२ |
| त्वं न इन्द्र राया तरूषसो | १.१२९.१० |
| त्वं न इन्द्र राया परीणसा | १.१२९.९ |
| त्वं न इन्द्र वाजयुः | ७.३१.३ |
| त्वं न इन्द्र शूर | १०.२२.९ |
| त्वं न इन्द्रा भरँ ओजो | ८.९८.१० |
| त्वं न इन्द्रासां हस्ते | ८.७०.१२ |
| त्वं नश्चित्र ऊत्या | ६.४८.९ |
| त्वं नः पश्चादधराद् | ८.६१.१६ |
| त्वं नः पाह्यंहसो जातवेदो | ६.१६.३० |
| त्वं नः पाह्यंहसो दोषा | ७.१५.१५ |
| त्वं नः सोम विश्वतो गोपा | १०.२५.७ |
| त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा | २.९१.८ |
| त्वं नः सोम विश्वतो वयो | ८.४८.१५ |
| त्वं नः सोम सुक्रतुः | १०.२५.८ |
| त्वं नृचक्षा असि सोम | ९.८६.३८ |
| त्वं नृचक्षा वृषभानु | ३.१५.३ |
| त्वं नृभिर्नृमणो | ७.१९.४ |
| त्वं नो अग्न आयुषु | ८.३९.१० |
| त्वं नो अग्न एषां | ५.१०.३ |
| त्वं नो अग्ने अग्निभिः | १०.१४१.६ |
| त्वं नो अग्ने अङ्गिरः स्तुतः | ५.१०.७ |
| त्वं नो अग्ने अद्भुत | ५.१०.२ |
| त्वं नो अग्ने अधराद् | १०.८७.२० |
| त्वं नो अग्ने तव देव | १.३१.१२ |
| त्वं नो अग्ने पित्रोरुपस्थे | १.३१.९ |
| त्वं नो अग्ने महोभिः | ८.७१.१ |
| त्वं नो अग्ने वरुणस्य | ४.१.४ |
| त्वं नो अग्ने सनये | १.३१.८ |
| त्वं नो असि भारताग्ने | २.७.५ |
| त्वं नो अस्या अमतेरुत | ८.६६.१४ |
| त्वं नो अस्या इन्द्र | १.१२१.१४ |
| त्वं नो अस्या उषसो | ३.१५.२ |
| त्वं नो गोपाः पथिकृद् | २.२३.६ |
| त्वं नो वायवेषामपूर्व्यः | १.१३४.६ |
| त्वं नो वृत्रहन्तमे | १०.२५.९ |
| त्वं पवित्रे रजसो | ९.८६.३० |
| त्वं पाहीन्द्र सहीयसो | १.१७१.६ |
| त्व पिप्रुं मृगयं | ४.१६.१३ |
| त्वं पुर इन्द्र चिकिद् | ८.९७.१४ |
| त्वं पुरं चरिष्ण्वं | ८.१.२८ |
| त्वं पुरूण्या भरा | १०.११३.१० |
| त्वं पुरू सहस्राणि | ८.६१.८ |
| त्वं भगो न आ हि | ६.१३.२ |
| त्वं भुवः प्रतिमानं | १.५२.१३ |
| त्वं मखस्य दोधतः | १०.१७१.२ |
| त्वं महाँ इन्द्र तुभ्यं | ४.१७.१ |
| त्वं महाँ इन्द्र यो | १.६३.१ |
| त्वं महीमवनिं विश्वधेनां | ४.१९.६ |
| त्वं मानेभ्य इन्द्र | १.१६९.८ |
| त्वं मायाभिरनवद्य | १०.१४७.२ |
| त्वं मायाभिरप | १.५१.५ |
| त्वं यविष्ठ दाशुषो | ८.८४.३ |
| त्वं रथं प्र भरो | ६.२६.४ |
| त्वं रयिं पुरुवीरं | ८.७१.६ |
| त्वं राजेन्द्र ये च | १.१७४.१ |
| त्वं राजेव सुव्रतो | ९.२०.५ |
| त्वं वरुण उत मित्रो | ७.१२.३ |
| त्वं वरो सुषाम्णे | ८.२३.२८ |
| त्वं वर्मासि सप्रथः | ७.३१.६ |
| त्वं वलस्य गोमतो | १.११.५ |
| त्वं विक्षु प्रदिवः सीद | ६.५.३ |
| त्वं विप्रस्त्वं कविः | ९.१८.२ |
| त्वं विशवस्य जगतश्चक्षुः | १०.१०२.१२ |
| त्वं विश्वस्य धनदा | ७.३२.१७ |
| त्वं विश्वस्य मेधिरः | १.२५.२० |
| त्वं विश्वा दधिषे | १०.५४.५ |
| त्वं विश्वेषां वरुणासि | २.२७.१० |
| त्वं विष्णो सुमतिं विश्व | ७.१००.२ |
| त्वं वृथा नद्य इन्द्र | १.१३०.५ |
| त्वं वृध इन्द्र पूर्व्यो | ६.२०.११ |
| त्वं वृषा जनानां | ८.१५.१० |
| त्वं शतान्यव शम्बरस्य | ६.३१.४ |
| त्वं शर्धाय महिना | १०.१४७.५ |
| त्वं श्रद्धाभिर्मन्दसानः | ६.२६.६ |
| त्वं सत्य इन्द्र धृष्णुरेता | १.६३.३ |
| त्वं सद्यो अपिबो जात | ३.३२.१० |
| त्वं समुद्रिया अपो | ९.६२.२६ |
| त्वं समुद्रो असि विश्ववित् | ९.८६.२९ |
| त्वं सिन्धूँरवासृजो | १०.१३३.२ |
| त्वं सुतस्य पीतये | १.५.६ |
| त्वं सुतो नृमादनो | ९.६७.२ |
| त्वं सुष्वाणो अद्रिभिः | ९.६७.३ |
| त्वं सूकरस्य दर्दृहि | ७.५५.४ |
| त्वं सूरो हरितो रामयो | १.१२१.१३ |
| त्वं सूर्ये न आ भज | ९.४.५ |
| त्वं सोम क्रतुभिः | १.९१.२ |
| त्वं सोम तनूकृद्भ्यो | ८.७९.३ |
| त्वं सोम नृमादनः | ९.२४.४ |
| त्वं सोम पणिभ्य आ | ९.२२.७ |
| त्वं सोम पवमानो | ९.५९.३ |
| त्वं सोम पितृभिः संविदानो | ८.४८.१३ |
| त्वं सोम प्र चिकितो | १.९१.१ |
| त्वं सोम महे | १.९१.७ |
| त्वं सोम विपश्चितं तना | ९.१६.८ |
| त्वं सोम विपश्चितं पुनानो | ९.६४.२५ |
| त्वं सोम सूर एषस्तोकस्य | ९.६६.१८ |
| त्वं सोमासि धारयुः | ९.६७.१ |
| त्वं सोमासि सत्पतिः | १.९१.५ |





| | |
|---|---|
| त्वं ह त्यत्सप्तभ्यो जायमानो | ८.९६.१६ |
| त्वं ह त्यदप्रतिमानमोजः | ८.९६.१७ |
| त्वं ह त्यदिन्द्र कुत्समावः | ७.१९.२ |
| त्वं ह त्यदिन्द्र चोदीः | १.६३.४ |
| त्वं ह त्यदिन्द्र सप्त | १.६३.७ |
| त्वं ह त्यदिन्द्रा रिषण्यन् | १.६३.५ |
| त्वं ह त्यदृणया इन्द्र | १०.८९.८ |
| त्वं ह त्यद् वृषभ | ८.९६.१८ |
| त्यं ह नु त्यददमायो | ६.१८.३ |
| त्यं ह यद्यविष्ठ्य | ८.७५.३ |
| त्वं हि क्षैतवद्यशो | ६.२.१ |
| त्वं हि नस्तन्वः | ४.४८.९ |
| त्वं हि नः पिता वसो | ८.९८.११ |
| त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः | १०.८३.४ |
| त्वं हि मानुषे जने | ५.२१.२ |
| त्वं हि राधस्पते | ८.६१.१४ |
| त्वं हि विश्वतोमुख | १.९७.६ |
| त्वं हि वृत्रहन्नेषां | ८.९३.३३ |
| त्वं हि शश्वतीनामिन्द्र | ८.९८.६ |
| त्वं हि शूरः सनिता | १.१७५.३ |
| त्वं हि ष्मा च्यावयन्नच्युता | ३.३०.४ |
| त्वं हि सत्यो मघवन्ननानतः | ८.९०.४ |
| त्वं हि सुप्रतूरसि | ८.२३.२९ |
| त्वं हि सोम वर्धयन् | ९.५१.४ |
| त्वं हि स्तोमवर्धन | ८.१४.११ |
| त्वं होता मनुर्हितोऽग्ने | १.१४.११ |
| त्वं होता मनुर्हितो वह्निः | ६.१६.९ |
| त्वं होता मन्द्रतमो | ६.११.२ |
| त्वं ह्यग्ने अग्निना | ८.४३.१४ |
| त्वं ह्यग्ने दिव्यस्य | १.१४४.६ |
| त्वं ह्यग्ने प्रथमो | ६.१.१ |
| त्वं ह्य१ङ्ग दैव्या | ९.१०८.३ |
| त्वं ह्येक ईशिषे | ४.३२.७ |
| त्वं ह्येहि चेरवे | ८.६१.७ |
| त्वा दत्तेभी रुद्र शन्तमेभिः | २.३३.२ |
| त्वामग्न आदित्यासः | २.१.१३ |
| त्वामग्न ऋतायवः समीधिरे | ५.८.१ |
| त्वामग्ने अङ्गिरसो गुहा | ५.११.६ |
| त्वामग्ने अतिथिं पूर्व्यं | ५.८.२ |
| त्वामग्ने दम आ विश्पतिं | २.१.८ |
| त्वामग्ने धर्णसिं विश्वधा | ५.८.४ |
| त्वामग्ने पितरमिष्टिभिः | २.१.९ |
| त्वामग्ने पुष्करादधि | ६.१६.१३ |
| त्वामग्ने प्रथममायुम् | १.३१.११ |
| त्वामग्ने प्रथमं देवयन्तो | ४.११.५ |
| त्वामग्ने प्रदिव आहुतं | ५.८.७ |
| त्वामग्ने मनीषिणस्त्वाम् | ८.४४.१९ |
| त्वामग्ने मनीषिणः सम्राजं | ३.१०.१ |
| त्वामग्ने मानुषीरीळते | ५.८.३ |
| त्वामग्ने यजमाना अनुद्यून | १०.४५.११ |
| त्वामग्ने वसुपतिं वसूनां | ५.४.१ |
| त्वामग्ने वाजसातमं | ५.१३.५ |
| त्वामग्ने समिधानं यविष्ठ्य | ५.८.६ |
| त्वामग्ने समिधानो वसिष्ठो | ७.९.६ |
| त्वामग्ने स्वाध्यो ३ मर्तासो | ६.१६.७ |
| त्वामग्ने हरितो | ७.५.५ |
| त्वामग्ने हविष्मन्तो | ५.९.१ |
| त्वामच्छा चरामसि | ९.१.५ |
| त्वामस्या व्युषि देव पूर्वे | ५.३.८ |
| त्वामिच्छवसस्पते | ८.६.२१ |
| त्वामिदत्र वृणते त्वायवः | १०.९१.९ |
| त्वामिदस्या उषसो व्युष्टि | १०.१२२.७ |
| त्वामिदा ह्यो नरो | ८.९९.१ |
| त्वामिद्धि त्वायवो | ८.९२.३३ |
| त्वामिद्धि सहसस्पुत्र | १.४०.२ |
| त्वामिद्धि हवामहे साता | ६.४६.१ |
| त्वामिद्यवयुर्मम | ८.७८.९ |
| त्वामिद् वृत्रहन्त ---उग्रम् | ५.३५.६ |
| त्वामिद् वृत्रहन्त ---सुतावन्तो | ८.९३.३० |
| त्वामिद् वृत्रहन्त ---हवन्ते | ८.६.३७ |
| त्वामीळते अजिरं | ७.११.२ |
| त्वामीळे अध द्विता | ६.१६.४ |
| त्वामुग्रमवसे चर्षणीसहं | ६.४६.६ |
| त्वामु जातवेदसं | १०.१५०.३ |
| त्वामु ते दधिरे हव्यवाहं | ७.१७.६ |
| त्वामु ते स्वाभुवः | १०.२१.२ |
| त्वा युजा तव तत्सोम सख्यः | ४.२८.१ |
| त्वा युजा नि खिदत्सूर्यस्य | ४.२८.२ |
| त्वायेन्द्र सोमं सुषुमा | १.१०१.९ |
| त्वावतः पुरूवसो | ८.४६.१ |
| त्वावतो हीन्द्र क्रत्वे | ७.२५.४ |
| त्वां चित्रश्रवस्तम | १.४५.६ |
| त्वां जना ममसत्येष्विन्द्र | १०.४२.४ |
| त्वां दूतमग्ने अमृतं | ६.१५.८ |
| त्वां देवेषु प्रथमं हवामहे | १.१०२.९ |
| त्वां पूर्व ऋषयो | १०.९८.९ |
| त्वां मृजन्ति दश | ९.६८.७ |
| त्वां यज्ञेभिरुक्थैः | १०.२४.२ |
| त्वां यज्ञेष्वीळते | १०.२१.६ |
| त्वां यज्ञेष्वृत्विजमग्ने | ३.१०.२ |
| त्वां यज्ञेष्वृत्विजं चारुं | १०.२१.७ |
| त्वां यज्ञैरवीवृधन् | ९.४.९ |
| त्वां रिहन्ति मातरो | ९.१००.७ |
| त्वां वर्धन्ति क्षितयः पृथिव्या | ६.१.५ |
| त्वां वाजी हवते वाजिनेयो | ६.२६.२ |
| त्वां विश्वे अमृत जायमानं | ६.७.४ |
| त्वां विश्वे सजोषसो | ५.२१.३ |
| त्वां विष्णुर्बृहन्क्षयो | ८.१५.९ |
| त्वां शुष्मिन्पुरुहूत वाजयं | ८.९८.१२ |
| त्वां सुतस्य पीतये | ३.४२.९ |
| त्वां सोम पवमानं स्वाध्यः | ९.८६.२४ |
| त्वां स्तोमा अवीवृधन् | १.५.८ |
| त्वां ह त्यदिन्द्रार्णसातौ | १.६३.६ |
| त्वां हि मन्द्रतममर्कशोकैः | ६.४.७ |
| त्वां हि ष्मा चर्षणयो | ६.२.२ |
| त्वां हि सत्यमद्रिवो | ८.४६.२ |
| त्वां हि सुप्सरस्तमं | ८.२६.२४ |
| त्वां हीन्द्रावसे विवाचो | ६.३३.२ |
| त्वां ह्यग्ने सदमित्समन्यवः | ४.१.१ |
| त्विषीमन्तो अध्वरस्येव | ६.६६.१० |
| त्वे अग्न आहवनानि | ७.१.१७ |
| त्वे अग्ने विश्वे अमृतासो | २.१.१४ |
| त्वे अग्ने सुमतिं भिक्ष | १.७३.७ |
| त्वे अग्ने स्वाहुत | ७.१६.७ |
| त्वे असुर्यं वसवो | ७.५.६ |
| त्वे इदग्ने सुभगे | १.३६.६ |
| त्वे इन्द्राप्यभूम विप्रा | २.११.१२ |
| त्वे क्रतुमपि वृञ्जन्ति | १०.१२०.३ |
| त्वे धर्माण आसते | १०.२१.३ |
| त्वे धेनुः सुदुघा | १०.६९.८ |
| त्वे पितो महानां | १.१८७.६ |
| त्वे राय इन्द्र तोशतमाः | १.१६९.५ |
| त्वे वसूनि पुर्वणीक | ६.५.२ |
| त्वे वसूनि संगता | ८.७८.८ |
| त्वे विश्वा तविषी | १.५१.७ |
| त्वे विश्वा सरस्वती | २.४१.१७ |
| त्वेषमित्था समरणं शिमी | १.१५५.२ |
| त्वेषस्ते धूम ऋण्वति | ६.२.६ |
| त्वेषं गणं तवसं | ५.५८.२ |

त्वेषं रूपं कृणुत उत्तरं यत् १.९५.८
त्वेषं रूपं कृणुते वर्णो अस्य ९.७१.८
त्वेषं वयं रुद्रं यज्ञसाधं १.११४.४
त्वेषं शर्धो न मारुतं ६.४८.१५
त्वेषासो अग्नेरमवन्तो १.३६.२०
त्वे सु पुत्र शवसो ८.९२.१४
त्वे सोम प्रथमा वृक्तबर्हिष: ९.११०.७
त्वे ह यत्पितरश्चिन् ७.१८.१
त्वोतासस्तवावसा ९.६१.२४
त्वोतासस्त्वा युजाप्सु ८.६८.९
त्वोतासो मघवन्निन्द्र विप्रा: ४.२९.५
त्वोतो वाज्यह्रयो १.७४.८


## द


दक्षस्य वादिते जन्मनि १०.६४.५
दक्षिणावतामिदिमानि १.१२५.६
दक्षिणावान्प्रथमो १०.१०७.५
दक्षिणाश्वं दक्षिणा १०.१०७.७
दण्डाइवेद्गोअजनास ७.३३.६
ददानमिन्न ददभन्त १.१४८.२
ददी रेक्णस्तन्वे ददिर्वसु ८.४६.१५
दधन्नृतं धनयन्नस्य १.७१.३
दधन्वे वा यदीमनु २.५.३
दधानो गोमदश्ववत् ८.४६.५
दधामि ते मधुनो ८.१००.२
दधामि ते सुतानां ८.३४.५
दधिक्रामग्निमुषसं ३.२०.५
दधिक्रामु नमसा ७.४४.२
दधिक्रावाणं बुबुधानो ७.४४.३
दधिक्रावा प्रथमो वाज्यर्वा ७.४४.४
दधिक्राव्ण इदु नु ४.४०.१
दधिक्राव्ण इष ऊर्जो ४.३९.४
दधिक्राव्णो अकारिषं ४.३९.६
दधिक्रां व: प्रथम ७.४४.१
दधिष्वा जठरे सुतं ३.४०.५
दधुष्ट्वा भृगवो मानुषे १.५८.६
दध्यङ् ह मे जनुषं १.१३९.९
दनो विश इन्द्र १.१७४.२
दभ्रं चिद्धि त्वावत: ८.४५.३२
दभ्रेभिश्चिच्छशीयांसं ४.३२.३
दमूनसो अपसो ये सुहस्ता: ५.४२.१२
दर्शन्वत्र शृतपाँ अनिद्रान् १०.२७.६
दर्शुं नु विश्वदर्शतं १.२५.१८
दविद्युतत्या रुचा ९.६४.२८
दश क्षिप: पूर्व्यं सीम् ३.२३.३
दश क्षिपो युञ्जते बाहू ५.४३.४
दश ते कलशानां ४.३२.१९
दश मह्यं पौतक्रत: ८.५६.२
दश मासाञ्छशयान: ५.७८.९
दश रथान् प्रष्टिमत: ६.४७.२४
दश राजान: समिता ७.८३.७
दश रात्रीरशिवेना १.११६.२४
दश श्यावा ऋधद्रयो ८.४६.२३
दशस्यन्ता मनवे पूर्व्यं ८.२२.६
दशस्यन्तो नो मरुतो ७.५६.१७
दशस्या न: पुर्वणीक ६.११.६
दशानामेकं कपिलं १०.२७.१६
दशावनिभ्यो दशकक्षेभ्य: १०.९४.७
दशाश्वान्दश कोशान् ६.४७.२३
दशेमं त्वष्टुर्जनयन्त गर्भं १.९५.२
दस्मो हि ष्मा वृषणं १.१२९.३
दस्यूञ्छिम्यूँश्च पुरुहूत १.१००.१८
दस्रा युवाकव: सुता १.३.३
दस्रा हि विश्वमानुषङ् ८.२६.६
दाता मे पृषतीनां ८.६५.१०
दादृहाणो वज्रमिन्द्रो १.१३०.४
दाधार क्षेममोको न १.६६.२
दाना मृगो न वारण: ८.३३.८
दानाय मन: सोमपावन् १.५५.७
दानास: पृथुश्रवस: ८.४६.२४
दा नो अग्ने धिया रयिं ७.१.५
दा नो अग्ने बृहतो दा: २.२.७
दामानं विश्वचर्षणे ८.२३.२
दाशराज्ञे परियत्ताय विश्व ७.८३.८
दाशेम कस्य मनसा ८.८४.५
दासपत्नीरहिगोपा १.३२.११
दिदृक्षन्त उषसो ३.३०.१३
दिदृक्षेण्य: परि काष्ठासु १.१४६.५
दिवक्षसो अग्निजिह्वा १०.६५.७
दिवक्षसो धेनवो ३.७.२
दिवश्चित्ते बृहतो जातवेद: १.५९.५
दिवश्चिदस्य वरिमा १.५५.१
दिवश्चिदा ते रुचयन्त ३.६.७
दिवश्चिदा पूर्व्या ३.३९.२
दिवश्चिदा वोऽमवत्तरेभ्यो १०.७६.५
दिवश्चिद् घा दुहितरं ४.३०.९
दिवश्चिद्रोचनादधि ८.८.७
दिवस्कण्वास इन्दवो १.४६.९
दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्नि: १०.४५.१
दिवस्पृथिव्या अधि भवेन्दो ९.३१.२
दिवस्पृथिव्या पर्योज ६.४७.२७
दिवस्पृथिव्योरव आ १०.३५.२
दिव: पीयूषमुत्तमं ९.५१.२
दिव: पीयूषं पूर्व्यं ९.११०.८
दिवा चित्तम: कृण्वन्ति १.३८.९
दिवा यान्ति मरुतो १.१६१.१४
दिवि क्षयन्ता रजस: ७.६४.१
दिवि ते नाभा परमो ९.७९.४
दिवि न केतुरधि १०.९६.४
दिवि मे अन्य: पक्षो १०.११९.११
दिविस्पृशं यज्ञमस्माकं १०.३६.६
दिवि स्वनो यतते १०.७५.३
दिवेदिवे सदृशीरन्यमर्धं ६.४७.२१
दिवो धर्ता भुवनस्य ४.५३.२
दिवो धर्तासि शुक्र: पीयूष: ९.१०९.६
दिवो धामभिर्वरुण ७.६६.१८
दिवो न तुभ्यमन्विन्द्र ६.२०.२
दिवो न यस्य रेतसो १.१००.३
दिवो न यस्य विधतो ६.३.७
दिवो न सर्गा असृग्रमह्नां ९.९७.३०
दिवो न सानु पिप्युषी ९.१६.७
दिवो न सानु स्तनयन्न ९.८६.९
दिवो नाके मधुजिह्वा ९.८५.१०
दिवो नाभा विचक्षणो ९.१२.४
दिवो नो वृष्टिं मरुतो ५.८३.६
दिवो मानं नोत्सदन् ८.६३.२
दिवो य: स्कम्भो धरुण: ९.७४.२
दिवो रुक्म उरुचक्षा ७.६३.४
दिवो वराहमरुषं १.११४.५
दिवो वा सानु १०.७०.५
दिव्यन्य: सदनं २.४०.४
दिव्यं सुपर्णं वायसं १.१६४.५२
दिव्य: सुपर्णोऽवचक्षि ९.९७.३३
दिव्या आपो अभि यदेनम् ७.१०३.२
दिश: सूर्यो न मिनाति ३.३०.१२
दीदिवांसमपूर्व्यं ३.१३.५
दीर्घतन्तुर्बृहदुक्षायमग्नि: १०.६९.७
दीर्घतमा मामतेयो १.१५८.६
दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो ८.१७.१०
दीर्घं ह्यङ्कुशं १०.१३४.६





दुराध्यो अदितिं स्रेवयन्तो ७.१८.८
दुरो अश्वस्य १.५३.२
दुरोकशोचि: क्रतुर्न १.६६.३
दुर्गे चिन्न: सुगं कृधि ८.९३.१०
दुर्मन्त्वत्रामृतस्य नाम १०.१२.६
दुहन्ति सप्तैकामुप ८.७२.७
दुहान ऊधर्दिव्यं ९.१०७.५
दुहान: प्रत्नमित्पय ९.४२.४
दुहीयन्मित्रधितये युवाकु: १.१२०.९
दूणाशं सख्यं तव ६.४५.२६
दूतं वो विश्ववेदसं ४.८.१
दूरमित पणयो वरीय: १०.१०८.११
दूरं किल प्रथमा १०.१११.८
दूराच्चिदा वसतो ६.३८.२
दूरादिन्द्रमनयन्ना ७.३३.२
दूरादिहेव यत्सत्य ८.५.१
दूरे तन्नाम गुह्यं पराचै: १०.५५.१
दृतेरिव तेऽवृकमस्तु ६.४८.१८
दृशानोरुक्म उर्विया १०.४५.८
दृशेन्यो यो महिना १०.८८.७
दृळ्हा चिदस्मा अनु दु: १.१२७.४
दृळ्हा चिद्या वनस्पतीन् ५.८४.३
देव त्वष्टर्यद्ध १०.७०.९
देव बर्हिर्वर्धमानं २.३.४
देवयन्तो यथा मतिं १.६.६
देवस्त्वष्टा सविता विश्वरूप: ३.५५.१९
देवस्य वयं सवितु: सवीमनि ६.७१.२
देवस्य सवितुर्वयं ३.६२.११
देवहितिं जुगुपुर्द्वादशस्य ७.१०३.९
देवंदेवं राधसे चोदयन्ति ७.७९.५
देवंदेवं वोऽवस इन्द्रमिन्द्रं ८.१२.१९
देवंदेवं वोऽवसे देवंदेवं ८.२७.१३
देवं नर: सवितारं ३.६२.१२
देवं वो अद्य सवितारमेषे ५.४९.१
देवं वो देवयज्यया ५.२१.४
देवा एतस्यामवदन्त पूर्वे १०.१०९.४
देवानामिदवो महत् ८.८३.१
देवानां चक्षु: सुभगा ७.७७.३
देवानां दूत: पुरुध ३.५४.१९
देवानां नु वयं जाना १०.७२.१
देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु ५.४६.७
देवानां भद्रा सुमतिर्ऋजू १.८९.२
देवानां माने प्रथमातिष्ठ १०.२७.२३
देवानां युगे प्रथमे १०.७२.३
देवान्वसिष्ठो अमृतान् १०.६५.१५
१०.६६.१५
देवान्वा यच्चकृमा १.१८५.८
देवान्हुवे बृहच्छ्रवस: १०.६६.१
देवाव्यो न: परिषिच्यमाना: ९.९७.२६
देवाश्चित्ते अमृता जातवेद: १०.६९.९
देवाश्चित्ते असुर्य २.२३.२
देवाश्चित्ते असुर्याय पूर्वे ७.२१.७
देवास आयन् परशूँरबिभ्रन् १०.२८.८
देवासो हि ष्मा मनवे ८.२७.१४
देवास्त्वा वरुणो मित्रो १.३६.४
देवा: कपोत इषितो १०.१६५.१
देवी दिवो दुहितरा १०.७०.६
देवी देवस्य रोदसी ७.९७.८
देवी देवेभिर्यजते ४.५६.२
देवी यदि तविषी १.५६.४
देवीर्द्वारो विश्रयध्वम् ५.५.५
देवीं वाचमजनयन्त देवा: ८.१००.११
देवी: षळुर्वीरुरु न: कृणोत १०.१२८.५
देवेन नो मनसा देव १.९१.२३
देवेभिर्देव्यदिते ८.१८.४
देवेभिर्न्विषितो यज्ञियेभि: १०.८८.३
देवेभ्यस्त्वा मदाय ९.८.५
देवेभ्यस्त्वा वृथा पाजसे ९.१०९.२१
देवेभ्य: कमवृणीत मृत्युं १०.१३.४
देवेभ्यो हि प्रथमं ४.५४.२
देवैर्नो देव्यदिति ---तन्नो १.१०६.७
देवैर्नो देव्यदिति ---नहि ४.५५.७
देवो देवानामसि मित्रो १.९४.१३
देवो देवान्परिभूर्ऋतेन १०.१२.२
देवो देवाय धारयेन्द्राय ९.६.७
देवो न य: पृथिवीं १.७३.३
देवो न य: सविता १.७३.२
देवो भग: सविता रायो ५.४२.५
देवो वो द्रविणोदा: ७.१६.११
दैवी पूर्तिर्दक्षिणा १०.१०७.३
दैव्या होतारा प्रथमा न्यृञ्जे ३.४.७
३.७.८
दैव्या होतारा प्रथमा पुरो १०.६६.१३
दैव्या होतारा प्रथमा विदु २.३.७
दैव्या होतारा प्रथमा सुवा १०.११०.७
दोहेन गामुप शिक्षा १०.४२.२
द्यामिन्द्रो हरिधायसं ३.४४.३
द्यावा चिदस्मै पृथिवी २.१२.१३
द्यावा न: पृथिवी इमं २.४१.२०
द्यावा नो अद्य पृथिवी १०.३५.३
द्यावापृथिवी जनयन्नभि १०.६६.९
द्यावाभूमी अदिते ७.६२.४
द्यावा यमग्निं पृथिवी १०.४६.९
द्यावा ह क्षामा प्रथमे १०.१२.१
द्यावो न यस्य पनयन्ति ६.४.३
द्यावो न स्तृभिश्चितयन्त २.३४.२
द्युक्षं सुदानुं तविषीभिरावृतं ८.८८.२
द्युतद्यामानं बृहतीमृतेन ५.८०.१
द्युतानं वो अतिथिं स्वर्णरं ६.१५.४
द्युभिरक्तुभि: परिपातम १.११२.२५
द्युभिर्हितं मित्रमिव प्रयोगं १०.७.५
द्युमत्तमं दक्षं धेह्यस्मे ६.४४.९
द्युम्नी वां स्तोमो अश्विना ८.८७.१
द्युम्नेषु पृतनाज्ये ३.३७.७
द्यौर्न य इन्द्राभि भूमा: ६.२०.१
द्यौर्मे पिता जनिता नाभि: १.१६४.३३
द्यौर्व: पिता पृथिवी १.१९१.६
द्यौश्च त्वा पृथिवी यज्ञियास: ३.६.३
द्यौश्च न: पृथिवी १०.३६.२
द्यौश्चिदस्यामवाँ अहे: १.५२.१०
द्यौष्पित: पृथिवि मात: ६.५१.५
द्रप्समपश्यं विषुणे चरन्तं ८.९६.१४
द्रप्सश्चस्कन्द प्रथमाँ १०.१७.११
द्रप्स: समुद्रमभि यज्जिगा १०.१२३.८
द्रवतां त उषसा ३.१४.३
द्रविणोंदा ददातु नो १.१५.८
द्रविणोदा द्रविणसस्तुरस्य १.९६.८
द्रविणोदा द्रविणसो ग्रावा १.१५.७
द्रविणोदा: पिपीषति १.१५.९
द्रापिं वसानो यजतो दिवि ९.८६.१४
द्रुहं जिघांसन्ध्वरसम ४.२३.७
द्रुहो निषत्ता पृशनी चिदेव: १०.७३.२
द्रवन्न: सर्पिरा सुति: २.७.६
द्वयाँ अग्ने रथिनो ६.२७.८
द्वादश द्यून्यदगोह्यस्य ४.३३.७
द्वादश प्रधयश्चक्र १.१६४.४८
द्वादशारं नहि तज्जराय १.१६४.११
द्वाविमौ वातौ वात: १०.१३७.२
द्वा सुपर्णा सयुजा सखाया १.१६४.२०

| | |
|---|---|
| द्विता यदीं कीस्तासो | १.१२७.७ |
| द्विताय मृक्तवाहसे | ५.१८.२ |
| द्विता यो वृत्रहन्तमो | ८.९३.३२ |
| द्विता वि वव्रे सनजा | १.६२.७ |
| द्विता व्यूर्ण्वन्नमृतस्य | ९.९४.२ |
| द्विधा सूनवोऽसुरं स्वर्विदं | १०.५६.६ |
| द्विमाता होता विदथेषु | ३.५५.७ |
| द्विर्यं पञ्च जीजनन्त्संवसा | ४.६.८ |
| द्विर्यं पञ्च स्वयशसं | ९.९८.६ |
| द्विषो नो विश्वतोमुखा | १.९७.७ |
| द्वे इदस्य क्रमणे स्वर्दृशो | १.१५५.५ |
| द्वे ते चक्रे सूर्ये | १०.८५.१६ |
| द्वे नप्तुर्देववतः | ७.१८.२२ |
| द्वे विरूपे चरतः स्वर्थे | १.९५.१ |
| द्वेष्टि श्वश्रूरप जाया | १०.३४.३ |
| द्वे समीची बिभृतश्चरन्तं | १०.८८.१६ |
| द्वे स्रुती अशृणवं पितृणां | १०.८८.१५ |

ध

| | |
|---|---|
| धनं न स्पन्द्रं बहुलं | १०.४२.५ |
| धनुर्हस्तादाददानो | १०.१८.९ |
| धन्या चिद्धि त्वे धिषणा | ६.११.३ |
| धन्व च यत्कृन्तत्रं च | १०.८६.२० |
| धन्वना गा धन्वनाजिं | ६.७५.२ |
| धन्वन्त्स्रोतः कृणुते गातुं | १.९५.१० |
| धर्ता दिवः पवते कृत्व्यो रसः | ९.७६.१ |
| धर्ता दिवो रजसस्पृष्ट | ३.४९.४ |
| धर्तारो दिव ऋभवः | १०.६६.१० |
| धर्मणा मित्रावरुणा | ५.६३.७ |
| धाता धातॄणां भुवनस्य | १०.१२८.७ |
| धानावन्तं करम्भिणं | ३.५२.१ |
| धामन्ते विश्वं भुवनमधि | ४.५८.११ |
| धायोभिर्वा यो युज्येभिरर्कैः | ६.३.८ |
| धारयन्त आदित्यासो | २.२७.४ |
| धारावरा मरुतो | २.३४.१ |
| धासिं कृण्वान ओषधीः | ८.४३.७ |
| धियं पूषा जिन्वतु | २.४०.६ |
| धियं वो अप्सु दधिषे स्वर्षां | ५.४५.११ |
| धिया चक्रे वरेण्यो | ३.२७.९ |
| धिषा यदि धिषण्यन्तः | ४.२१.६ |
| धिष्व वज्रं गभस्त्यो | ६.४५.१८ |
| धिष्वा शवः शूर ये नः | २.११.१८ |
| धीभिरर्वद्भिरर्वतो | ६.४५.१२ |
| धीभिर्हिन्वन्ति वाजिनं | ९.१०६.११ |
| धीभिः सातानि काण्वस्य | ८.४.२० |
| धीरा त्वस्य महिना | ७.८६.१ |
| धीरासः पदं कवयो | १.१४६.४ |
| धीरो ह्यस्यद्मसद् | ८.४४.२९ |
| धुनेतयः सुप्रकेतं | ४.५०.२ |
| धूनुथ द्यां पर्वतान् | ५.५७.३ |
| धृतव्रता आदित्या | २.२९.१ |
| धृतव्रताः क्षत्रिया | १०.६६.८ |
| धृतव्रतो धनदाः | ६.१९.५ |
| धृषतश्चिद् धृषन्मनः | ८.६२.५ |
| धृषत्पिब कलशे | ६.४७.६ |
| धेनुष्ट इन्द्र सूनृता | ८.१४.३ |
| धेनुं न त्वा सुयवसे | ७.१८.४ |
| धेनुः प्रत्नस्य काम्यं | ३.५८.१ |
| धेनुर्जिन्वतमुत | ८.३५.१८ |
| ध्रुवं ज्योतिर्निहितं | ६.९.५ |
| ध्रुवं ते राजा वरुणो | १०.१७३.५ |
| ध्रुवं ध्रुवेण हविषा | १०.१७३.६ |
| ध्रुवा एव वः पितरो | १०.९४.१२ |
| ध्रुवा द्यौर्ध्रुवा | १०.१७३.४ |
| ध्रुवासु त्वासु क्षितिषु | ७.८८.७ |
| ध्वस्रयोः पुरुषन्त्योः | ९.५८.३ |

न

| | |
|---|---|
| नकिरस्य शचीनां | ८.३२.१५ |
| नकिरस्य सहन्त्य | १.२७.८ |
| नकिरिन्द्र त्वदुत्तरो | ४.३०.१ |
| नकिरेषां निन्दिता मर्त्येषु | ३.३९.४ |
| नकिर्देवा मिनीमसि | १०.१३४.७ |
| नकिर्ह्येषां जनूंषि | ७.५६.२ |
| नकिष्ट एता व्रता | १.६९.४ |
| नकिष्टं कर्मणा नशद् | ८.७०.३ |
| नकिष्टं कर्मणा नशन्न प्र | ८.३१.१७ |
| नकिष्ट्वद्रथीतरो | १.८४.६ |
| नकिः परिष्टिर्मघवन् | ८.८८.६ |
| नकिः सुदासो रथं | ७.३२.१० |
| नकीमिन्द्रो निकर्तवे | ८.७८.५ |
| नकी रेवन्तं सख्याय विन्दसे | ८.२१.१४ |
| नकीं वृधीक इन्द्र ते | ८.७८.४ |
| नक्तोषासा वर्णमामेम्याने | १.९६.५ |
| नक्तोषासा सुपेशसास्मिन् | १.१३.७ |
| नक्षद्धवमरुणीः पूर्व्यं राट् | १.१२१.३ |
| नक्षद्धोता परि सद्म | १.१७३.३ |
| नक्षन्त इन्द्रमवसे | ८.५४.२ |
| न क्षोणीभ्यां परिभ्वे | २.१६.३ |
| न घा त्वद्रिगप | १०.४३.२ |
| न घा राजेन्द्र आ दभन्नः | १.१७८.२ |
| न घा वसुर्नि यमते | ६.४५.२३ |
| न घा स मामप जोषं जभार | ४.२७.२ |
| न घेमन्यदा पपन | ८.२.१७ |
| न जामये तान्वो रिक्थमा | ३.३१.२ |
| न त इन्द्र सुमतयो न रायः | ७.१८.२० |
| न तद्दिवा न पृथिव्या | ६.५२.१ |
| न तमग्ने अरातयो | ८.७१.४ |
| न तमश्नोति कश्चन | १०.६२.९ |
| न तमंहो न दुरितं कुतः | २.२३.५ |
| न तमंहो न दुरितं देवासो | १०.१२६.१ |
| न तमंहो न दुरितानि | ७.८२.७ |
| न तस्य मायया चन | ८.२३.१५ |
| न तस्य विद्म तदु षु | १०.४०.११ |
| न तं जिनन्ति बहवो | ४.२५.५ |
| न तं तिग्मं चन त्यजो | ८.४७.७ |
| न तं राजानावदिते | १०.३९.११ |
| न तं विदाथ य इमा जजान | १०.८२.७ |
| न ता अर्वा रेणुककाटो | ६.२८.४ |
| न ता नशन्ति न दभाति | ६.२८.३ |
| न ता मिनन्ति मायिनो | ३.५६.१ |
| न तिष्ठन्ति न नि मिषन्ति | १०.१०.८ |
| न ते अदेवः प्रदिवो | १०.३७.३ |
| न ते अन्तः शवसो | ६.२९.५ |
| न ते गिरो अपि मृष्ये | ७.२२.५ |
| न ते त इन्द्राभ्यस्मदृष्वा | ५.३३.३ |
| न ते दूरे परमा | ३.३०.२ |
| न ते वर्तास्ति राधस | ८.१४.४ |
| न ते विष्णो जायमानो | ७.९९.२ |
| न ते सखा सख्यं | १०.१०.२ |
| न ते सव्यं न दक्षिणं | ८.२४.५ |
| न त्वद्धोता पूर्वो अग्ने | ५.३.५ |
| न त्वा गभीरः पुरुहूत | ३.३२.१६ |
| न त्वा देवास आशत | ८.९७.९ |
| न त्वा बृहन्तो अद्रयो | ८.८८.३ |
| न त्वा रासीयाभिशस्तये | ८.१९.२६ |
| न त्वा वरन्ते अन्यथा | ४.३२.८ |
| न त्वावाँ अन्यो दिव्यो | ७.३२.२३ |
| न त्वा शतं चन ह्रुतो | ९.६१.२७ |
| न दक्षिणा वि चिकिते | १.२७.११ |
| नदस्य मा रुधतः काम | १.१७९.४ |





| | |
|---|---|
| नदं न भिन्नममुया | १.३२.८ |
| नदं व ओदतीनां | ८.६९.२ |
| न दुष्टुती मर्त्यो विन्दते | ७.३२.२१ |
| न देवानामति व्रतं | १०.३३.९ |
| न देवानामपि ह्नुतः | ८.३१.७ |
| न द्याव इन्द्रमोजसा | ८.६.१५ |
| न नूनमस्ति नो श्वः | १.१७०.१ |
| न नूनं ब्रह्मणामृणं | ८.३२.१६ |
| न पञ्चभिर्दशभिः | ५.३४.५ |
| न पर्वता न नद्यो | ५.५५.७ |
| नपाता शवसो महः | ८.२५.५ |
| नपातो दुर्गहस्य मे | ८.६५.१२ |
| न पापासो मनामहे | ८.६१.११ |
| न पूषणं मेथामसि | १.४२.१० |
| नप्तीभिर्यो विवस्वतः | ९.१४.५ |
| न प्रमिये सवितुर्दैव्यस्य | ४.५४.४ |
| न भोजा मम्रुर्न | १०.१०७.८ |
| नम इदुग्रं नम आ विवासे | ६.५१.८ |
| न म इन्द्रेण सख्यं | २.१८.८ |
| न मत्स्त्री सुभसत्तरा | १०.८६.६ |
| नमसेदुप सीदत | ९.११.६ |
| नमस्ते अग्न ओजसे | ८.७५.१० |
| नमस्यत हव्यदातिं | ३.२.८ |
| नमः पुरा ते वरुणोत | २.२८.८ |
| न मा गरन्नद्यो मातृतमा | १.१५८.५ |
| न मा तमन्न श्रमन्नोत | २.३०.७ |
| न मा मिमेथ न जिहीळे | १०.३४.२ |
| न मृत्युरासीदमृतं न | १०.१२९.२ |
| न मृषा श्रान्तं यदवन्ति | १.१७९.३ |
| नमो दिवे बृहते | १.१३६.६ |
| नमो महद्भ्यो नमो | १.२७.१३ |
| नमो मित्रस्य वरुणस्य | १०.३७.१ |
| नमोवाके प्रस्थिते | ८.३५.२३ |
| न य ईषन्ते जनुषो | ६.६६.४ |
| न यजमान रिष्यसि | ८.३१.१६ |
| न यत्परो नान्तर | २.४१.८ |
| न यत्पुरा चकृमा कद्ध नूनं | १०.१०.४ |
| नयसीद्वति द्विषः | ६.४५.६ |
| न यस्य ते शवसान | ८.६८.८ |
| न यस्य देवा देवता | १.१००.१५ |
| न यस्य द्यावापृथिवी अनु | १.५२.१४ |
| न यस्य द्यावापृथिवी न धन्व | १०.८९.६ |
| न यस्य वर्ता जनुषा | ४.२०.७ |
| न यस्य सातुर्जनितो | ४.६.७ |
| न यस्येन्द्रो वरुणो | २.३८.९ |
| न यं जरन्ति शरदो | ६.२४.७ |
| न यं दिप्सन्ति | १.२५.१४ |
| न यं दुध्रा वरन्ते | ८.६६.२ |
| न यं रिपवो न रिषण्यवो | १.१४८.५ |
| न यं विविक्तो रोदसी | ८.१२.२४ |
| न यं शुक्रो न दुराशी | ८.२.५ |
| न यं हिंसन्ति धीतयो | ६.३४.३ |
| न यः संपृच्छे न पुनः | ८.१०१.४ |
| न यातव इन्द्र जूजुवुर्नः | ७.२१.५ |
| न युष्मे वाजबन्धवो | ८.६८.१९ |
| न ये दिवः पृथिव्या | १.३३.१० |
| न योरुपब्दिरश्व्यः | १.७४.७ |
| न यो वराय मरुतां | १.१४३.५ |
| नरा गौरेव विद्युतं | ७.६९.६ |
| नरा दंसिष्ठावत्रये | १०.१४३.३ |
| नरा वा शंसं पूषणमगोह्यं | १०.६४.३ |
| नराशंसमिह प्रियं | १.१३.३ |
| नराशंसस्य महिमानमेषां | ७.२.२ |
| नराशंसं वाजिनं वाजयन्निह | १.१०६.४ |
| नराशंसं सुधृष्टमं | १.१८.९ |
| नराशंसः प्रतिधामानि | २.३.२ |
| नराशंसः सुषूदति | ५.५.२ |
| नराशंसो नोऽवतु | १०.१८२.२ |
| न रेवता पणिना सख्यमिन्द्रः | ४.२५.७ |
| नरो ये के चास्मदा | १०.२०.८ |
| नवग्वासः सुतसोमास | ५.२९.१२ |
| नव यदस्य नवतिं | ५.२९.६ |
| नव यो नवतिं पुरो | ८.९३.२ |
| नवं नु स्तोममग्नये | ७.१५.४ |
| न वा अरण्यानिर्हन्ति | १०.१४६.५ |
| न वा उ एतन्म्रियसे | १.१६२.२१ |
| न वा उ ते तन्वा तन्वं | १०.१०.१२ |
| न वा उ देवाः क्षुधम् | १०.११७.१ |
| न वा उ मां वृजने | १०.२७.५ |
| न वा उ सोमो वृजिनं | ७.१०४.१३ |
| नवानां नवतीनां | १.१९१.१३ |
| नवा नो अग्न आ भर | ५.६.८ |
| न वि जानामि यदिवेदम् | १.१६४.३७ |
| न वीळवे नमते न | ६.२४.८ |
| न वेपसा न तन्यतेन्द्रम् | १.८०.१२ |
| न वो गुहा चकृम | १०.१००.७ |
| नवोनवो भवति | १०.८५.१९ |
| नव्यं तदुक्थ्यं हितं | १.१०५.१२ |
| न स जीयते मरुतो | ५.५४.७ |
| न स राजा व्यथते यस्मिन् | ५.३७.४ |
| न स सखा यो न ददाति | १०.११७.४ |
| न स स्वो दक्षो वरुण | ७.८६.६ |
| न संस्कृतं प्र मिमीतो | ५.७६.२ |
| न सायकस्य चिकिते | ३.५३.२३ |
| न सीमदेव आपदिषं | ८.७०.७ |
| न सेशे यस्य रम्बते | १०.८६.१६ |
| न सेशे यस्य रोमशं | १०.८६.१७ |
| न सोम इन्द्रमसुतो | ७.२६.१ |
| नहि ग्रभायारणः सुशेवः | ७.४.८ |
| नहि ते अग्ने वृषभ | ८.६०.१४ |
| नहि ते क्षत्रं न सहो | १.२४.६ |
| न हि ते पूर्तमक्षिपत् | ६.१६.१८ |
| नहि ते शूर राधसो | ८.४६.११ |
| नहि तेषाममा चन | १०.१८५.२ |
| नहि त्वा रोदसी उभे | १.१०.८ |
| नहि त्वा शूर देवा | ८.८१.३ |
| नहि त्वा शूरो न | ६.२५.५ |
| नहि देवो न मर्त्यो | १.१९.२ |
| नहि नु ते महिमनः | ६.२७.३ |
| नहि नु यादधीमसि | १.८०.१५ |
| नहि मन्युः पौरुषेय | ८.७१.२ |
| नहि मे अक्षिपच्चन | १०.११९.६ |
| नहि मे अस्त्यघ्न्या | ८.१०२.१९ |
| नहि मे रोदसी उभे | १०.११९.७ |
| नहि व ऊतिः पृतनासु | ७.५९.४ |
| नहि वश्चरमं चन | ७.५९.३ |
| नहि वः शत्रुर्विविदे | १.३९.४ |
| नहि वामस्ति दूरके | १.२२.४ |
| नहि वां वव्रयामहे | ८.४०.२ |
| नहि वो अस्त्यर्भको | ८.३०.१ |
| नहि षस्तव नो मम | ८.३३.१६ |
| नहि ष्म यद्ध वः पुरा | ८.७.२१ |
| नहि ष्मा ते शतं चन | ४.३१.९ |
| नहि स्थूर्यृतुथा यात | १०.१३१.३ |
| नही नु वो मरुतो | १.१६७.९ |
| नह्यङ्ग नृतो त्वद् | ८.२४.१२ |
| नह्यङ्ग पुरा चन | ८.२४.१५ |
| नह्यन्यं बळाकरं | ८.८०.१ |
| नह्यस्य नाम गृभ्णामि | १०.१४५.४ |

| | |
|---|---|
| नाकस्य पृष्ठे अधि | १.१२५.५ |
| नाके सुपर्णमुपपप्तिवांसं | ९.८५.११ |
| नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तं | १०.१२३.६ |
| नाना चक्राते यम्या | ३.५५.११ |
| नानानं वा उ नो धियो | ९.११२.१ |
| नाना हि त्वा हवमाना | १.१०२.५ |
| नाना ह्यग्नेऽवसे | ६.१४.३ |
| नानौकांसि दुर्यो | २.३८.५ |
| नापाभूत न वो | ४.३४.११ |
| नाभा नाभिं न आ ददे | ९.१०.८ |
| नाभा पृथिव्या धरुणः | ९.७२.७ |
| नाभिं यज्ञानां सदनं | ६.७.२ |
| नाभ्या आसीदन्तरिक्षं | १०.९०.१४ |
| नामानि ते शतक्रतो | ३.३७.३ |
| नावा न क्षोदः प्रदिशः | १०.५६.७ |
| नावेव नः पारयन्तं | २.३९.४ |
| नासत्याभ्यां बर्हिरिव | १.११६.१ |
| नासत्या मे पितरा | ३.५४.१६ |
| नासदासीन्नो | १०.१२९.१ |
| नास्माकमस्ति तत्तरः | ८.६७.१९ |
| नास्मै विद्युन्न तन्यतुः | १.३२.१३ |
| नास्य वर्ता न तरुता | ६.६६.८ |
| नाहमतो निरया | ४.१८.२ |
| नाहमिन्द्राणि रारण | १०.८६.१२ |
| नाहं तन्तुं न वि जानाम्योतुं | ६.९.२ |
| नाहं तं वेद दभ्यं | १०.१०८.४ |
| नाहं तं वेद य इति | १०.२७.३ |
| नाहं वेद भ्रातृत्वं नो | १०.१०८.१० |
| नि काव्या वेधसः | १.७२.१ |
| निक्रमणं निषदनं | १.१६२.१४ |
| निखातं चिद्यः पुरुसंभृतं | ८.६६.४ |
| नि गव्यता मनसा सेदुः | ३.३१.९ |
| नि गव्यवोऽनवो द्रुह्यवश्च | ७.१८.१४ |
| नि गावो गोष्ठे असदन् | १.१९१.४ |
| नि ग्रामासो अविक्षत | १०.१२७.५ |
| निचेतारो हि मरुतो | ७.५७.२ |
| नि तद्दधिषेऽवरं परं च | १०.१२०.७ |
| नितिक्ति यो वारणमन्नम् | ६.४.५ |
| नि तिग्ममभ्यंशुं | ८.७२.२ |
| नि तिग्मानि भ्राशयन् | १०.११६.५ |
| नित्यश्चाकन्यात्स्वपतिर्दमू | १०.३१.४ |
| नित्यस्तोत्रो वनस्पतिः | ९.१२.७ |
| नित्यं न सूनुं मधु बिभ्रतः | १.१६६.२ |

| | |
|---|---|
| नित्ये चिन्नु यं सदने | १.१४८.३ |
| नि त्वा दधे वर आ | ३.२३.४ |
| नि त्वा दधे वरेण्यं | ३.२७.१० |
| नि त्वा नक्ष्य विश्पते | ७.१५.७ |
| नि त्वामग्ने मनुर्दधे | १.३६.१९ |
| नि त्वा यज्ञस्य साधनं | १.४४.११ |
| नि त्वा वसिष्ठा अह्वन्त | १०.१२२.८ |
| नि त्वा होतारमृत्विजं | १.४५.७ |
| नि दुरोणे अमृतो | ३.१.१८ |
| नि दुर्ग इन्द्र श्नथिह्यमित्रान् | ७.२५.२ |
| निधीयमानमपगूळ्हमप्सु | १०.३२.६ |
| नि नो होता वरेण्यः | १.२६.२ |
| नि पर्वतः साद्यप्रयुच्छन् | २.११.८ |
| नि पस्त्यासु त्रित स्तभूयन् | १०.४६.६ |
| निमिषश्चिज्जवीयसा | ८.७३.२ |
| नि यद्यामाय वो गिरिः | ८.७.५ |
| नि यद्युवेथे नियुतः | १.१८०.६ |
| नि यद् वृणक्षि | १.५४.५ |
| नियुत्वन्तो ग्रामजितो | ५.५४.८ |
| नियुत्वान्वायवा गहि | २.४१.२ |
| नियुवाना नियुतः | ७.९१.५ |
| नि येन मुष्टिहत्यया | १.८.२ |
| नि ये रिणन्त्योजसा | ५.५६.४ |
| निरग्नयो रुरुचुर्निरु सूर्यः | ८.३.२० |
| निराविध्यद्गिरिभ्य आ | ८.७७.६ |
| निराहावान्कृणोतन | १०.१०१.५ |
| निरिणानो वि धावति | ९.१४.४ |
| निरिन्द्र बृहतीभ्यो | ८.३.१९ |
| निरिन्द्र भूम्या अधि | १.८०.४ |
| निरु स्वसारमस्कृतोषसं | १०.१२७.३ |
| निर्मथितः सुधित | ३.२३.१ |
| निर्माया उ त्ये असुरा | १०.१२४.५ |
| निर्यत्पूतेव स्वधितिः शुचि | ७.३.९ |
| निर्यदीं बुध्नान्महिषस्य | १.१४१.३ |
| निर्युवाणो अशस्ती | ४.४८.२ |
| नि वर्तध्वं मानु गाता | १०.१९.१ |
| नि वेवेति पलितो | ३.५५.९ |
| नि वो यामाय मानुषो | १.३७.७ |
| नि शत्रोः सोम वृष्ण्यं | ९.१९.७ |
| नि शुष्ण इन्द्र धर्णसिं | ८.६.१४ |
| नि शुष्ममिन्दवेषां | ९.५२.४ |
| निश्चर्मण ऋभवो | १.११०.८ |
| निश्चर्मणो गामरिणीत | १.१६१.७ |

| | |
|---|---|
| नि षसाद धृतव्रतो | १.२५.१० |
| नि षीमिदत्र गुह्या | ३.३८.३ |
| नि षु ब्रह्म जनानां | ८.५.१३ |
| नि षु सीद गणपते | १०.११२.९ |
| नि षू नमातिमतिं | १.१२९.५ |
| निष्कं वा घा कृणवते | ८.४७.१५ |
| नि ष्वापया मिथूदृशा | १.२९.३ |
| निष्षिध्वरीरोषधीराप | ८.५९.२ |
| निष्षिध्वरीस्त ओषधीरुता | ३.५५.२२ |
| नि सर्वसेन इषुधीँ | १.३३.३ |
| नि सामनामिषिरामिन्द्र | ३.३०.९ |
| नि होता होतृषदने | २.९.१ |
| नीचावया अभवद् | १.३२.९ |
| नीचा वर्तन्त उपरि | १०.३४.९ |
| नीचीनबारं वरुणः | ५.८५.३ |
| नीललोहितं भवति | १०.८५.२८ |
| नू अन्यत्रा चिदद्रिवः | ८.२४.११ |
| नू इत्था ते पूर्वथा च | १.१३२.४ |
| नू इन्द्र राये वरिवस्कृधी | ७.२७.५ |
| नू इन्द्र शूर स्तवमान | ७.१९.११ |
| नू गृणानो गृणते | ६.३९.५ |
| नू च पुरा च सदनं | १.९६.७ |
| नू चित्स भ्रेषते जनो | ७.२०.६ |
| नू चित्सहोजा अमृतो | १.५८.१ |
| नू चिन्न इन्द्रो मघवा | ७.२७.४ |
| नू चिन्नू ते मन्यमानस्य | ७.२२.८ |
| नू त आभिरभिष्टिभिः | ५.३८.५ |
| नू ते पूर्वस्यावसो | २.४.८ |
| नूत्ना इदिन्द्र ते वयं | ८.२१.७ |
| नू त्वामग्न ईमहे वसिष्ठाः | ७.७.७, ८.७ |
| नू देवासो वरिवः | ७.४८.४ |
| नू न इद्धि वार्यमासा | ५.१७.५ |
| नू न इन्द्रावरुणा | ६.६८.८ |
| नू न एहि वार्यमग्ने | ५.१६.५ |
| नूनमर्च विहायसे | ८.२३.२४ |
| नू नव्यसे नवीयसे | ९.९.८ |
| नू नश्चित्रं पुरुवाजाभिरूती | ६.१०.५ |
| नू नस्त्वं रथिरो देव सोम | ९.९७.४८ |
| नूनं तदिन्द्र दद्धि | ८.१३.५ |
| नूनं न इन्द्रापराय | ६.३३.५ |
| नूनं पुनानोऽविभिः परि स्रव | ९.१०७.२ |
| नूनं सा ते प्रति वरं | २.११.२१,१५.१० |
| | १६.९,१७.९,१८.९,१९.९,२०.९ |





| | |
|---|---|
| नू नो अग्न ऊतये | ५.१०.६ |
| नू नो अग्नेऽवृकेभिः | ६.४.८ |
| नू नो गोमद्वीरवद्धेहि | ७.७५.८ |
| नू नो रयिमुप मास्व | ९.९३.५ |
| नू नो रयिं पुरुवीरं | ४.४४.६ |
| नू नो रयिं महामिन्दो | ९.४०.३ |
| नू नो रयिं रथ्यम् | ६.४९.१५ |
| नू नो रास्व सहस्रवत् | ३.१३.७ |
| नू म आ वाचमुप याहि | ६.२१.११ |
| नू मन्वान एषां | ५.५२.१५ |
| नू मर्तो दयते सनिष्यन् | ७.१००.१ |
| नू मित्रो वरुणो | ७.६२.६, ६३.६ |
| नू मे गिरो नासत्याश्विना | ८.८५.९ |
| नू मे ब्रह्माण्यग्न | ७.१.२०, २५ |
| नू मे हवमा शृणुतं | ७.६७.१०, ६९.८ |
| नू रोदसी अभिष्टुते | ७.३९.७, ४०.७ |
| नू रोदसी अहिना | ४.५५.६ |
| नू रोदसी बृहद्भिर्नो | ४.५६.४ |
| नू ष्टुत इन्द्र नू गृणानः | ४.१६.२१ |
| | १७.२१,१९.११,२०.११ |
| | २१.११,२२.११,२३.११,२४.११ |
| नू ष्ठिरं मरुतो वीरवन्तं | १.६४.१५ |
| नू सद्मानं दिव्यं | ६.५१.१२ |
| नृचक्षसं त्वा वयं | ९.८.९ |
| नृचक्षसो अनिमिषन्तो | १०.६३.४ |
| नृचक्षसा एष दिवो | १०.१३९.२ |
| नृचक्षा रक्षः परि पश्य | १०.८७.१० |
| नृणामु त्वा नृतमं | ३.५१.४ |
| नृधूतो अद्रिषुतो | ९.७२.४ |
| नृबाहुभ्यां चोदितो | ९.७२.५ |
| नृभिर्धूतः सुतो | ८.२.२ |
| नृभिर्येमानो हर्यतो | ९.१०७.१६ |
| नृवत्त इन्द्र नृतमाभिरूती | ६.१९.१० |
| नृवद्दस्रा मनोयुजा | ८.५.२ |
| नृवद्वसो सदमिद्धेह्यस्मे | ६.१.१२ |
| नेतार ऊ षु णस्तिरो | १०.१२६.६ |
| नेमिं नमन्ति चक्षसा | ८.९७.१२ |
| नेशत्तमो दुधितं | ४.१.१७ |
| नेह भद्रं रक्षस्विने | ८.४७.१२ |
| नैतावदन्ये मरुतो | ७.५७.३ |
| नैतावदेना परो अन्यत् | १०.३१.८ |
| न्यक्रतून् ग्रथिनो | ७.६.३ |
| न्यक्रन्दयन्नुपयन्त | १०.१०२.५ |

| | |
|---|---|
| न्यग्निं जातवेदसं दधाता | ५.२२.२ |
| न्यग्निं जातवेदसं होत्रवाहं | ५.२६.७ |
| न्यग्ने नव्यसा वचः | ८.३९.२ |
| न्यग्वातोऽव वाति | १०.६०.११ |
| न्यघ्न्यस्य मूर्धनि | १.३०.१९ |
| न्युर्बुदस्य विष्टपं | ८.३२.३ |
| न्यस्मै देवी स्वधितिर्जिहीत | ५.३२.१० |
| न्याविध्यदिलीबिशस्य | १.३३.१२ |
| न्यु प्रियो मनुषः | ७.७३.२ |
| न्यू३षु वाचं प्र महे | १.५३.१ |

## प

| | |
|---|---|
| पज्रेव चर्चरं जारं | १०.१०६.७ |
| पञ्च जना मम होत्रं | १०.५३.५ |
| पञ्च पदानि रुपो | १०.१३.३ |
| पञ्चपादं पितरं द्वादशाकृतिं | १.१६४.१२ |
| पञ्चारे चक्रे परिवर्तमाने | १.१६४.१३ |
| पतङ्गमक्तमसुरस्य | १०.१७७.१ |
| पतङ्गो वाचं मनसा | १०.१७७.२ |
| पताति कुण्डृणाच्या | १.२९.६ |
| पतिर्भव वृत्रहन्त्सूनृतानां | ३.३१.१८ |
| पतिर्ह्यध्वराणां | १.४४.९ |
| पत्तो जगार प्रत्यञ्चं | १०.२७.१३ |
| पत्नीवन्तः सुता इमे | ८.९३.२२ |
| पत्नीव पूर्वहूतिं | १.१२२.२ |
| पथ एकः पीपाय | ८.२९.६ |
| पथस्पथः परिपतिं | ६.४९.८ |
| पदं देवस्य नमसा | ६.१.४ |
| पदं देवस्य मीळ्हुषो | ८.१०२.१५ |
| पदापर्णीँरराधसो | ८.६४.२ |
| पदेइव निहिते | ३.५५.१५ |
| पदेपदे मे जरिमा | ५.४१.१५ |
| पद्या वस्ते पुरुरूपाः | ३.५५.१४ |
| पनाय्यं तदश्विना | ८.५७.३ |
| पन्य आ दर्दिरच्छता | ८.३२.१८ |
| पन्य इदुप गायत | ८.३२.१७ |
| पन्यंपन्यमित्सोतारः | ८.२.२५ |
| पन्यांसं जातवेदसं | ८.७४.३ |
| पपृक्षेण्यमिन्द्र त्वे ह्योजः | ५.३३.६ |
| पप्राथ क्षां महि | ६.१७.७ |
| पयस्वतीरोषधयः | १०.१७.१४ |
| पर ऋणा सावीरध | २.२८.९ |
| परशुं चिद्धि तपति | ३.५३.२२ |
| परस्या अधि संवतो | ८.७५.१५ |

| | |
|---|---|
| परं मृत्यो अनु | १०.१८.१ |
| परः सो अस्तु तन्वा | ७.१०४.११ |
| पराकात्ताच्चिदद्रिवः | ८.९२.२७ |
| परा गावो यवसं कश्चिद् | ८.४.१८ |
| परा चिच्छीर्षा ववृजुस्त इन्द्र | १.३३.५ |
| परा णुदस्व मघवन्नमित्रान् | ७.३२.२५ |
| परा देहि शामुल्यं | १०.८५.२९ |
| पराद्य देवा वृजिनं | १०.८७.१५ |
| परा पूर्वेषां सख्या वृणक्ति | ६.४७.१७ |
| परा मे यन्ति धीतयो | १.२५.१६ |
| परायतीनामन्वेति पाथः | १.११३.८ |
| परायतीं मातरं | ४.१८.३ |
| परा याहि मघवन् | ३.५३.५ |
| परावतं नासत्या | २.११६.९ |
| परावतो ये दिधिषन्त | १०.६३.१ |
| परा वीरास एतन | ५.६१.४ |
| परा व्यक्तो अरुषो | ९.७१.७ |
| परा शुभ्रा अयासो | १.१६७.४ |
| परा शृणीहि तपसा | १०.८७.१४ |
| परा ह यत्स्थिरं | १.३९.३ |
| परा हि मे विमन्यवः | १.२५.४ |
| परा हीन्द्र धावसि | १०.८६.२ |
| परि कोशं मधुश्चुतं | ९.१०३.३ |
| परिक्षिता पितरा | १०.६५.८ |
| परि चिन्मर्तो द्रविणं | १०.३१.२ |
| परि णः शर्मयन्त्या | ९.४१.६ |
| परि णेता मतीनां | ९.१०३.४ |
| परि णो अश्वमश्ववित् | ९.६१.३ |
| परि णो देववीतये | ९.५४.४ |
| परि णो याह्यस्मयुः | ९.६४.१८ |
| परि णो वृणजन्नघा | ८.४७.५ |
| परि णो हेती रुद्रस्य | २.३३.१४ |
| परि तृन्धि पणीनां | ६.५३.५ |
| परि ते जिग्युषो | ९.१००.४ |
| परि ते दूळभो | ४.९.८ |
| परि त्मना मितद्रुरेति | ४.६.५ |
| परि त्यं हर्यतं हरिं | ९.९८.७ |
| परि त्रिधातुरध्वरं | ८.७२.९ |
| परि त्रिविष्ट्यध्वरं | ४.१५.२ |
| परि त्वा गिर्वणो | १.१०.१२ |
| परि त्वाग्ने पुरं वयं | १०.८७.२२ |
| परि दिव्यानि मर्मृशत् | ९.१४.८ |
| परि दैवीरनु स्वधा | ९.१०३.५ |

| | |
|---|---|
| परि द्युक्षं सहसः | ९.७१.४ |
| परि द्युक्षः सनद्रयिः | ९.५२.१ |
| परि धामनि यानि ते | ९.६६.३ |
| परि पूषा पुरस्तात् | ६.५४.१० |
| परि प्र धन्वेन्द्राय | ९.१०९.१ |
| परिप्रयन्तं वय्यं | ९.६८.८ |
| परि प्र सोम ते रसो | ९.६७.१५ |
| परि प्रासिष्यदत्कविः | ९.१४.१ |
| परि प्रियः कलशे | ९.९६.९ |
| परि प्रिया दिवः कविः | ९.९.१ |
| परि यत्कविः काव्या | ९.९४.३ |
| परि यत्काव्या कविः | ९.७.४ |
| परि यदिन्द्र रोदसी | १.३३.९ |
| परि यो रश्मिना दिवो | ८.२५.१८ |
| परि यो रोदसी उभे | ९.१८.६ |
| परि वाजपतिः कविः | ४.१५.३ |
| परि वाजे न वाजयुं | ९.६३.१९ |
| परि वाराण्यव्यया गोभिः | ९.१०३.२ |
| परि विश्वानि चेतसा | ९.२०.३ |
| परि विश्वानि सुधिताग्नेः | ३.११.८ |
| परिविष्टं जाहुषं विश्वतः | १.११६.२० |
| परि वृक्तेव पतिविद्य | १०.१०२.११ |
| परि वो विश्वतो दध | १०.१९.७ |
| परिषद्यं ह्यरणस्य | ७.४.७ |
| परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं | ९.३९.२ |
| परिष्कृतास इन्दवो योषेव | ९.४६.२ |
| परि ष्य सुवानो अक्षाः | ९.९८.३ |
| परि ष्य सुवानो अव्ययं | ९.९८.२ |
| परि सद्मेव पशुमान्ति | ९.९२.६ |
| परि सप्तिर्न वाजयुः | ९.१०३.६ |
| परि सुवानश्चक्षसे | ९.१०७.३ |
| परि सुवानास इन्दवो | ९.१०.४ |
| परि सुवानो गिरिष्ठाः | ९.१८.१ |
| परि सुवानो हरिरंशुः | ९.९२.१ |
| परि सोम ऋतं बृहत् | ९.५६.१ |
| परि सोम प्र धन्वा | ९.७५.५ |
| परि स्पशो वरुणस्य | ७.८७.३ |
| परि हि ष्मा पुरहूतो | ९.८७.६ |
| परिह्वृतेदना जनो | ८.४७.६ |
| परीतो वायवे सुतं | ९.६३.१० |
| परीतो षिञ्चता सुतं | ९.१०७.१ |
| परीमे गामनेषत | १०.१५५.५ |
| परीं घृणा चरति | १.५२.६ |
| परेयिवांसं प्रवतो | १०.१४.१ |
| परेहि विग्रमस्तृतं | १.४.४ |
| परो दिवा पर एना | १०.८२.५ |
| परो मात्रमृचीषमं | ८.६८.६ |
| परो मात्रया तन्वा | ७.९९.१ |
| परो यत्त्वं परम | ५.३०.५ |
| परो हि मर्त्यैरसि | ६.४८.१९ |
| पर्जन्यवाता वृषभा | ६.४९.६ |
| पर्जन्यवृद्धं महिषं | ९.११३.३ |
| पर्जन्यः पिता महिषस्य | ९.८२.३ |
| पर्जन्याय प्र गायत | ७.१०२.१ |
| पर्जन्यावाता वृषभा | १०.६५.९ |
| पर्यू षु प्र धन्व वाजसातये | ९.११०.१ |
| पर्वतश्चिन्महि वृद्धो | ५.६०.३ |
| पर्शुर्ह नाम मानवी | १०.८६.२३ |
| पर्षि तोकं तनयं | ६.४८.१० |
| पर्षि दीने गभीर | ८.६७.११ |
| पवते हर्यतो हरिरति | ९.१०६.१३ |
| पवते हर्यतो हरिर्गृणानो | ९.६५.२५ |
| पवन्ते वाजसातये | ९.१३.३ |
| पवमान ऋतं बृहत् | ९.६६.२४ |
| पवमान ऋतः कविः | ९.६२.३० |
| पवमान धिया हितो | ९.२५.२ |
| पवमान नि तोशसे | ९.६३.२३ |
| पवमानमवस्यवो | ९.१३.२ |
| पवमान महि श्रवश्चित्रेभिः | ९.१००.८ |
| पवमान महि श्रवो गाम् | ९.९.९ |
| पवमान मह्यर्णो | ९.८६.३४ |
| पवमान रसस्तव | ९.६१.१८ |
| पवमान रुचारुचा | ९.६५.२ |
| पवमान विदा--दुष्टरम् | ९.६३.११ |
| पवमान विदा --सुश्रियं | ९.४३.४ |
| पवमान सुवीर्यं | ९.११.९ |
| पवमानस्य जङ्घ्नतो | ९.६६.२५ |
| पवमानस्य ते कवे | ९.६६.१० |
| पवमानस्य ते रसो | ९.६१.१७ |
| पवमानस्य ते वयं | ९.६१.४ |
| पवमानस्य विश्ववित् | ९.६४.७ |
| पवमान स्वर्विदो | ९.५९.४ |
| पवमानः सुतो नृभिः | ९.६२.१६ |
| पवमानः सो अद्य नः | ९.६७.२२ |
| पवमाना असृक्षत पवित्रं | ९.१०७.२५ |
| पवमाना असृक्षत सोमाः | ९.६३.२५ |
| पवमाना दिवस्परि | ९.६३.२७ |
| पवमानास आशवः | ९.६३.२६ |
| पवमानास इन्दवः | ९.६७.७ |
| पवमानो अजीजनद् | ९.६१.१६ |
| पवमानो अति स्रिधो | ९.६६.२२ |
| पवमानो अभि स्पृधो | ९.७.५ |
| पवमानो अभ्यर्षा सुवीर्यम् | ९.८५.८ |
| पवमानो असिष्यदद्रक्षांसि | ९.४९.५ |
| पवमानो रथीतमः | ९.६६.२६ |
| पवमानो व्यश्नवत् | ९.६६.२७ |
| पवस्व गोजिदश्वजित् | ९.५९.१ |
| पवस्व जनयन्निषो | ९.६६.४ |
| पवस्व दक्षसाधनो | ९.२५.१ |
| पवस्व देवमादनो | ९.८४.१ |
| पवस्व देववीतय इन्दो | ९.१०६.७ |
| पवस्व देववीरति | ९.२.१ |
| पवस्व देवायुषग् | ९.६३.२२ |
| पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय | ९.१०८.१ |
| पवस्व वाचो अग्रियः | ९.६२.२५ |
| पवस्व वाजसातमः | ९.१००.६ |
| पवस्व वाजसातयेऽभि | ९.१०७.२३ |
| पवस्व वाजसातये विप्र | २.४३.६ |
| पवस्व विश्वचर्षणे | ९.६६.१ |
| पवस्व वृत्रहन्तमोक्थेभिः | ९.२४.६ |
| पवस्व वृष्टिमा सु नो | ९.४९.१ |
| पवस्व सोम क्रतुविन्न | ९.८६.४८ |
| पवस्व सोम क्रत्वे दक्षाय | ९.१०९.१० |
| पवस्व सोम दिव्येषु | ९.८६.२२ |
| पवस्व सोम देववीतये | ९.७०.९ |
| पवस्व सोम द्युम्नी | ९.१०९.७ |
| पवस्व सोम मधुमाँ | ९.९६.१३ |
| पवस्व सोम मन्दयन् | ९.६७.१६ |
| पवस्व सोम महान्त्समुद्रः | ९.१०९.४ |
| पवस्वाद्भ्यो अदाभ्यः | ५.५९.२ |
| पवस्वेन्दो पवमानो | ९.९६.२१ |
| पवस्वेन्दो वृषा सुतः | ९.६१.२८ |
| पवित्रं ते विततं | ९.८३.१ |
| पवित्रवन्तः परि वाचं | ९.७३.३ |
| पवित्रेभिः पवमानो | ९.९७.२४ |
| पवीतारः पुनीतन | ९.४.४ |
| पशुं नः सोम रक्षसि | १०.२५.६ |
| पशून्न चित्रा सुभगा | १.९२.१२ |
| पश्चात्पुरस्तादधरात् | १०.८७.२१ |





| | |
|---|---|
| पश्चेदमन्यदभवत् | १०.१४९.३ |
| पश्यन्नन्यस्या अतिथिं | १०.१२४.३ |
| पश्वा न तायुं गुहा | १.६५.१ |
| पश्वा यत्पश्चा वियुता | १०.६१.१२ |
| पाकत्रा स्थन देवा | ८.१८.१५ |
| पाकः पृच्छामि मनसा | १.१६४.५ |
| पातं नो रुद्रा पायुभिः | ५.७०.३ |
| पाता वृत्रहा सुतं | ८.२.२६ |
| पाता सुतमिन्द्रो ---प्रणेनीः | ६.२३.३ |
| पाता सुतमिन्द्रो ---हन्ता | ६.४४.१५ |
| पाति प्रियं रिपो अग्रं पदं | ३.५.५ |
| पान्तमा वो अन्धसः | ८.९२.१ |
| पान्ति मित्रावरुणाववद्यात् | १.१६७.८ |
| पारावतस्य रातिषु | ८.३४.१८ |
| पार्षद्वाणः प्रस्कण्वं | ८.५१.२ |
| पावकया यश्चितयन्त्या | ६.१५.५ |
| पावकवर्चाः शुक्रवर्चाः | १०.१४०.२ |
| पावकशोचे तव हि क्षयं | ३.२.६ |
| पावका नः सरस्वती | १.३.१० |
| पावमानीर्यो अध्येति | ९.६७.३२ |
| पावीरवी कन्या चित्रायुः | ६.४९.७ |
| पावीरवी तन्यतुरेकपादजो | १०.६५.१३ |
| पाहि गायान्धसो मदे | ८.३३.४ |
| पाहि न इन्द्र सुष्टुत | १.१२९.११ |
| पाहि नो अग्न एकया | ८.६०.९ |
| पाहि नो अग्ने पायुभि | १.१८९.४ |
| पाहि नो अग्ने रक्षसः पाहि | १.३६.१५ |
| पाहि नो अग्ने रक्षसो | ७.१.१३ |
| पाहि विश्वस्माद्रक्षसो | ८.६०.१० |
| पिता यज्ञानामसुरो | ३.३.४ |
| पिता यस्त्वां दुहितरं | १०.६१.७ |
| पितुभृतो न तन्तुमित् | १०.१७२.३ |
| पितुर्न पुत्रः सुभृतो | ८.१९.२७ |
| पितुर्न पुत्राः क्रतुं | १.६८.५ |
| पितुर्मातुरध्या ये | ९.७३.५ |
| पितुश्च गर्भं जनितुश्च | ३.१.१० |
| पितुश्चिदूधर्जनुषा | ३.१.९ |
| पितुं नु स्तोषं महो | १.१८७.१ |
| पितुः प्रत्नस्य जन्मना | १.८७.५ |
| पितेव पुत्रमबिभः | १०.६९.१० |
| पित्रे चिच्चक्रुः सदनं | ३.३१.१२ |
| पिन्वन्त्यपो मरुतः सुदान | १.६४.६ |
| पिपर्तु नो अदिती राजपुत्रा | २.२७.७ |
| पिपर्तु मा तदृतस्य | १०.३५.८ |
| पिपीळे अंशुर्मद्यो न | ४.२२.८ |
| पिप्रीहि देवाँ उशतो | १०.२.१ |
| पिबतं घर्मं मधुमन्तम् | ८.८७.२ |
| पिबतं च तृप्णुतं च | ८.३५.१० |
| पिबतं सोमं मधुमन्तं | ८.८७.४ |
| पिबन्ति मित्रो अर्यमा | ८.९४.५ |
| पिबन्त्यस्य विश्वे देवासो | ९.१०९.१५ |
| पिब स्वधैनवानां | ८.३२.२० |
| पिबा त्वस्य गिर्वणः | ८.१.२६ |
| पिबापिबेदिन्द्र ---मन्दन्तु | २.११.११ |
| पिबापिबेदिन्द्र शूर सोमं मा | १०.२२.१५ |
| पिबा वर्धस्व तव घा सुतासः | ३.३६.३ |
| पिबा सुतस्य रसिनो | ८.३.१ |
| पिबा सोममभि यमुग्र | ६.१७.१ |
| पिबा सोममिन्द्र मन्दतु | ७.२२.१ |
| पिबा सोममिन्द्र सुवानं | १.१३०.२ |
| पिबा सोमं मदाय कं | ८.९५.३ |
| पिबा सोमं महत | १०.११६.१ |
| पिबेदिन्द्र मरुत्सखा | ८.७६.९ |
| पिशङ्गभृष्टिमम्भृणं | १.१३३.५ |
| पिशङ्गरूपः सुभरो | २.३.९ |
| पीपाय धेनुरदितिः | १.१५३.३ |
| पीपाय स श्रवसा मर्त्येषु | ६.१०.३ |
| पीपिवांसं सरस्वत | ७.९६.६ |
| पीवानं मेषमपचन्त | १०.२७.१७ |
| पीवोअन्नाँ रयिवृधः | ७.९१.३ |
| पीवोअश्वाः शुचद्रथा | ४.३७.४ |
| पुत्रमिव पितरौ | १०.१३१.५ |
| पुत्रिणा ता कुमारिणा | ८.३१.८ |
| पुत्रो न जातो रण्वो | १.६९.३ |
| पुनन्तु ता देवजनाः | ९.६७.२७ |
| पुनरेता नि वर्तन्ताम् | १०.१९.३ |
| पुनरेना नि वर्तय | १०.१९.२ |
| पुनरेहि वृषाकपे | १०.८६.२१ |
| पुनर्दाय ब्रह्मजायां | १०.१०९.७ |
| पुनर्नः पितरो मनो | १०.५७.५ |
| पुनर्नो असुं पृथिवी | १०.५९.७ |
| पुनर्ये चक्रुः पितरा युवाना | ४.३३.३ |
| पुनर्वै देवा अददुः | १०.१०९.६ |
| पुनः पत्नीमग्निरदाद् | १०.८५.३९ |
| पुनः पुनर्जायमाना | १.९२.१० |
| पुनः समव्यद्विततं | २.३८.४ |
| पुनाता दक्षसाधनं | ९.१०४.३ |
| पुनाति ते परिस्रुतं | ९.१.६ |
| पुनान इन्दवा ---वसूनि | ९.१००.२ |
| पुनान इन्दवा ---वृषन् | ९.४०.६ |
| पुनान इन्दवेषां पुरुहूत | ९.६४.२७ |
| पुनानश्चमू जनयन् | ९.१०७.१८ |
| पुनानः कलशेष्वा | ९.८.६ |
| पुनानः सोम जागृविः | ९.१०७.६ |
| पुनानः सोम धारयापो | ९.१०७.४ |
| पुनानः सोम धारयेन्दो | ९.६३.२८ |
| पुनानासश्चमूषदो | ९.८.२ |
| पुनाने तन्वा मिथः | ४.५६.६ |
| पुनानो अक्रमीदभि | ९.४०.१ |
| पुनानो देववीतय | ९.६४.१५ |
| पुनानो याति हर्यतः | ९.४३.३ |
| पुनानो रूपे अव्यये | ९.१६.६ |
| पुनानो वरिवस्कृधि | ९.६४.१४ |
| पुनीषे वामरक्षसं | ७.८५.१ |
| पुमाँ एनं तनुत उत् | १०.१३०.२ |
| पुरंदरा शिक्षतं | १.१०९.८ |
| पुरं न धृष्णवा रुज | ८.७३.१८ |
| पुरः सद्य इत्थाधिये | ९.६१.२ |
| पुराग्ने दुरितेभ्यः | ८.४४.३० |
| पुराणमोकः सख्यम् | ३.५८.६ |
| पुराणा वां वीर्या | १०.३९.५ |
| पुराणाँ अनुवेनन्तं | १०.१३५.२ |
| पुरा यत्सूरस्तमसो | १.१२१.१० |
| पुरा संबाधादभ्याववृतस्व | २.१६.८ |
| पुरां भिन्दुर्युवा कविः | १.११.४ |
| पुरीष्यासो अग्नयः | ३.२२.४ |
| पुरुकुत्सानी हि वामदाशत् | ४.४२.९ |
| पुरुत्रा चिद्धि वां नरा | ८.५.१६ |
| पुरुत्रा हि सदृङ्ङसि | ८.११.८,४३.२१ |
| पुरु त्वा दाश्वान्वोचे | १.१५०.१ |
| पुरुद्रप्सा अञ्जिमन्तः | ५.५७.५ |
| पुरुप्रिया ण ऊतये | ८.५.४ |
| पुरुमन्द्रा पुरूवसू | ८.८.१२ |
| पुरुष एवेदं सर्वं | १०.९०.२ |
| पुरुष्टुतस्य धामभिः | ३.३७.४ |
| पुरु हि वां पुरुभुजा | ६.६३.८ |
| पुरुहूतं पुरुष्टुतं | ८.९२.२ |
| पुरुहूतो यः पुरुगूर्तः | ६.३४.२ |
| पुरूणि दस्मो नि रिणाति | १.१४८.४ |

| | |
|---|---|
| पुरूणि हि त्वा | १०.८९.१६ |
| पुरूण्यग्ने पुरुधा त्वाया | ६.१.१३ |
| पुरूतमं पुरूणामीशानं | १.५.२ |
| पुरूतमं पुरूणां स्तोतॄणां | ६.४५.२९ |
| पुरू यत्त इन्द्र सन्त्युक्था | ५.३३.४ |
| पुरूरवो मा मृथा | १०.९५.१५ |
| पुरूरुणा चिद्ध्यस्ति | ५.७०.१ |
| पुरू वर्पांस्यश्विना दधाना | १.११७.९ |
| पुरोगा अग्निर्देवानां | १.१८८.११ |
| पुरोजिती वो अन्धसः | ९.१०१.१ |
| पुरोळा अग्ने पचतः | ३.२८.२ |
| पुरोळा इत्तुर्वशो | ७.१८.६ |
| पुरोळाशं च नो घसो | ३.५२.३ |
| | ४.३२.१६ |
| पुरोळाशं नो अन्धस | ८.७८.१ |
| पुरोळासं पचत्यं | ३.५२.२ |
| पुरोळाशं यो अस्मै सोमं | ८.३१.२ |
| पुरोळाशं सनश्रुत | ३.५२.४ |
| पुरो वो मन्द्रं दिव्यं | ६.१०.१ |
| पुष्टिर्न रण्वा क्षितिर्न | १.६५.३ |
| पुष्यात्क्षेमे अभियोगे | ५.३७.५ |
| पूर्वापरं चरतो | १०.८५.१८ |
| पूर्वापुषं सुहवं पुरुस्पृहं | ८.२२.२ |
| पूर्वामनु प्रदिशं | ९.१११.३ |
| पूर्वामनु प्रयतिम् | १.१२६.५ |
| पूर्वा विश्वस्माद् भुवनाद् | १.१२३.२ |
| पूर्वीभिर्हि ददाशिम | १.८६.६ |
| पूर्वीरस्य निष्षिधो | ३.५१.५ |
| पूर्वीरहं शरदः शश्रमाणा | १.१७९.१ |
| पूर्वीरिन्द्रस्य रातयो | १.११.३ |
| पूर्वीरुषसः शरदश्च | ४.१९.८ |
| पूर्वीश्चिद्धि त्वे तुविकूर्मिन् | ८.६६.१२ |
| पूर्वीष्ट इन्द्रोपमातयः | ८.४०.९ |
| पूर्वे अर्धे रजसो | १.१२४.५ |
| पूर्वो देवा भवतु | १.९४.८ |
| पूर्व्य होतरस्य नो | १.२६.५ |
| पूषणं न्वजाश्वं | ६.५५.४ |
| पूषण्वते ते चकृमा | ३.५२.७ |
| पूषण्वते मरुत्वते | १.१४२.१२ |
| पूषन्तव व्रते वयं | ६.५४.९ |
| पूषन्नु प्र गा इहि | ६.५४.६ |
| पूषा गा अन्वेतु नः | ६.५४.५ |
| पूषा त्वेतश्च्यावयतु | १०.१७.३ |
| पूषा त्वेतो नयतु | १०.८५.२६ |
| पूषा राजानमाघृणिः | १.२३.१४ |
| पूषा विष्णुर्हवनं मे | ८.५४.४ |
| पूषा सुबन्धुर्दिव | ६.५८.४ |
| पूषेमा आशा अनु वेद | १०.१७.५ |
| पूष्णश्चक्रं न रिष्यति | ६.५४.३ |
| पृक्षप्रयजो द्रविणः | ३.७.१० |
| पृक्षस्य वृष्णो अरुषस्य | ६.८.१ |
| पृक्षे ता विश्वा भुवना | २.३४.४ |
| पृक्षो वपुः पितुमान् | १.१४१.२ |
| पृच्छामि त्वा परमन्तं | १.१६४.३४ |
| पृच्छे तदेनो वरुण | ७.८६.३ |
| पृणीयादिन्नाधमानाय | १०.११७.५ |
| पृथक्प्रायन्प्रथमा | १०.४४.६ |
| पृथुपाजा अमर्त्यो | ३.२७.५ |
| पृथू करस्ना बहुला | ६.१९.३ |
| पृथू रथो दक्षिणाया | १.१२३.१ |
| पृदाकुसानुर्यजतो गवेषणः | ८.१७.१५ |
| पृषदश्वा मरुतः पृश्नि | १.८९.७ |
| पृषध्रे मेध्ये मातरिश्वनि | ८.५२.२ |
| पृष्टो दिवि धाय्यग्निः | ७.५.२ |
| पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः | १.९८.२ |
| पौरं चिद्ध्युदप्रुतं | ५.७४.४ |
| पौरो अश्वस्य पुरुकृद् | ८.६१.६ |
| प्र ऋभुभ्यो दूतमिव | ४.३३.१ |
| प्र कविर्देववीतये | ९.२०.१ |
| प्र कारवो मनना | ३.६.१ |
| प्र काव्यमुशनेव | ९.९७.७ |
| प्र कृतान्यृजीषिणः | ८.३२.१ |
| प्र कृष्टिहेव शूष एति | ९.७१.२ |
| प्र केतुना बृहता यात्यग्निः | १०.८.१ |
| प्र क्षोदसा धायसा | ७.९५.१ |
| प्र गायताभ्यर्चाम | ९.९७.४ |
| प्र गायत्रेण गायत | ९.६०.१ |
| प्र घा न्वस्य महतो | २.१५.१ |
| प्र चक्रे सहसा सहो | ८.४.५ |
| प्र चर्षणिभ्यः पृतना | १.१०९.६ |
| प्र चित्रमर्कं गृणते | ६.६६.९ |
| प्रचेतसं त्वा कवे | ८.१०२.१८ |
| प्र च्यवानाज्जुजुरुषो | ५.७४.५ |
| प्रजानन्नग्ने तव योनिं | १०.९१.४ |
| प्रजापतिर्मह्यमेता | १०.१६९.४ |
| प्रजापते न त्वदेता | १०.१२१.१० |
| प्रजाभ्यः पुष्टिं विभजन्त | २.१३.४ |
| प्रजामृतस्य पिप्रतः | ८.६.२ |
| प्रजावता वचसा | १.७६.४ |
| प्रजावतीः सूयवसं | ६.२८.७ |
| प्रजा ह तिस्रो अत्यायम् | ८.१०१.१४ |
| प्र जिह्वया भरते वेपो | १०.४६.८ |
| प्र ण इन्दो महे तन | ९.४४.१ |
| प्र ण इन्दो महे रण | ९.६६.१३ |
| प्रणीतिभिष्टे हर्यश्व | १०.१०४.५ |
| प्र णु त्यं विप्रमध्वरेषु | ५.१.७ |
| प्रणेतारं वस्यो अच्छा | ८.१६.१० |
| प्र णो देवी सरस्वती | ६.६१.४ |
| प्र णो धन्वन्त्विन्दवो | ९.७९.२ |
| प्र त आशवः पवमान | ९.८६.१ |
| प्र त आश्विनीः पवमान | ९.८६.४ |
| प्र त इन्द्र पूर्व्याणि | १०.११२.८ |
| प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट | ७.१००.५ |
| प्र तत्ते अद्या करणम् | ६.१८.१३ |
| प्र तद्दुःशीमे पृथवाने | १०.९३.१४ |
| प्र तद् विष्णुः स्तवते | १.१५४.२ |
| प्र तद्वोचेयं भव्याये | १.१२९.६ |
| प्र तमिन्द्र नशीमहि | ८.६.९ |
| प्र तव्यसीं नव्यसीं | १.१४३.१ |
| प्र तव्यसो नमउक्तिं तुरस्य | ५.४३.९ |
| प्र तं विविक्मि | १.१६७.७ |
| प्र तार्यायुः प्रतरं | १०.५९.१ |
| प्र ताँ अग्निर्बभसत् | ४.५.४ |
| प्रति केतवः प्रथमा अदृश्रन् | ७.७८.१ |
| प्रति घोराणामेतानाम् | १.१६९.७ |
| प्रति चक्ष्व वि चक्ष्व | ७.१०४.२५ |
| प्रति ते दस्यवे वृक | ८.५६.१ |
| प्रति त्यं चारुमध्वरं | १.१९.१ |
| प्रति त्वा दुहितर्दिवः | ७.८१.३ |
| प्रति त्वाद्य सुमनसो | ७.७८.५ |
| प्रति त्वा शवसी वदत् | ८.४५.५ |
| प्रति त्वा स्तौमैरीळते | ७.७६.६ |
| प्रति द्युतानामरुषासो | ७.७५.६ |
| प्रति धाना भरत | ३.५२.८ |
| प्रति नः स्तोमं त्वष्टा | ७.३४.२१ |
| प्रति प्रयाणमसुरस्य | ५.४९.२ |
| प्रति प्र याहीन्द्र मीळ्हुषः | १.१६९.६ |
| प्रति प्राशव्याँ इतः | ८.३१.६ |
| प्रति प्रियतमं रथं | ५.७५.१ |





| | |
|---|---|
| प्रति ब्रवाणि वर्तयते | १०.९५.१३ |
| प्रति भद्रा अदृक्षत | ४.५२.५ |
| प्रति मे स्तोममदिति | ५.४२.२ |
| प्रति यत्स्या नीथा दर्शि | १.१०४.५ |
| प्रति यदापो अदृश्रं | १०.३०.१३ |
| प्रति वा एना नमसाहम् | १.१७१.१ |
| प्रति वां रथं नृपती | ७.६७.१ |
| प्रति वां सूर उदिते मित्रं | ७.६६.७ |
| प्रति वां सूर उदिते सूक्तैः | ७.६५.१ |
| प्रति वो वृषदञ्जयो | ८.२०.९ |
| प्रति श्रुताय वो धृषत् | ८.३२.४ |
| प्रति षीमग्निर्जरते समिद्धः | ७.७८.२ |
| प्रति ष्टोभन्ति सिन्धवः | १.१६८.८ |
| प्रति ष्या सूनरी जनी | ४.५२.१ |
| प्रति स्तोमेभिरुषसं वसिष्ठाः | ७.८०.१ |
| प्रति स्पशो वि सृज | ४.४.३ |
| प्रति स्मरेथां तुजयद्भिरेवैः | ७.१०४.७ |
| प्रतीचीने मामहनी | १०.१८.१४ |
| प्र तु द्रव परि कोशं | ९.८७.१ |
| प्र तुविद्युम्नस्य स्थविरस्य | ६.१८.१२ |
| प्र ते अग्रयोऽग्निभ्यो वरं | ७.१.४ |
| प्र ते अग्ने हविष्मतीं | ३.१९.२ |
| प्र ते अश्नोतु कुक्ष्योः | ३.५१.१२ |
| प्र ते अस्या उषसः | १०.२९.२ |
| प्र ते दिवो न वृष्टयो | ९.६२.२८ |
| प्र ते धारा अत्यण्वानि | ९.८६.४७ |
| प्र ते धारा असश्चतो | ९.५७.१ |
| प्र ते धारा मधुमतीः | ९.९७.३१ |
| प्र ते नावं न समने | २.१६.७ |
| प्र ते पूर्वाणि करणानि विप्रा | ४.१९.१० |
| प्र ते पूर्वाणि करणानि वोचं | ५.३१.६ |
| प्र ते बभ्रू विचक्षण | ४.३२.२२ |
| प्र ते मदासो मदिरास | ९.८६.२ |
| प्र ते महे विदथे शंसिषं | १०.९६.१ |
| प्र ते यक्षि प्र त इयर्मि | १०.४.१ |
| प्र ते रथं मिथूकृतं | १०.१०२.१ |
| प्र तेऽरदद्वरुणो यातवे | १०.७५.२ |
| प्र ते वोचाम वीर्या | ४.३२.१० |
| प्र ते सोतार ओण्योः | ९.१६.१ |
| प्रत्नवज्जनया गिरः | ८.१३.७ |
| प्रत्नं रयीणां युजं | ६.४५.१९ |
| प्रत्नं होतारमीड्यं | ८.४४.७ |
| प्रत्नान्मानादध्या ये | ९.७३.६ |
| प्रत्नो हि कमीड्यो अध्वरेषु | ८.११.१० |
| प्रत्यग्निरुषसश्चेकितानो | ३.५.१ |
| प्रत्यग्निरुषसामग्रम् | ४.१३.१ |
| प्रत्यग्निरुषसो जातवेदा | ४.१४.१ |
| प्रत्यग्ने मिथुना दह | १०.८७.२४ |
| प्रत्यग्ने हरसा हरः | १०.८७.२५ |
| प्रत्यङ् देवानां विशः | १.५०.५ |
| प्रत्यञ्चमर्कमनयन् | १०.१५७.५ |
| प्रत्यर्चीरुशदस्या | १.९२.५ |
| प्रत्यर्धिर्यज्ञानां | १०.२६.५ |
| प्रत्यस्मै पिपीषते | ६.४२.१ |
| प्रत्यस्य श्रेणयो ददृश्रे | १०.१४२.५ |
| प्रत्यु अदर्श्यायती | ७.८१.१ |
| प्रत्वक्षसः प्रतवसो | १.८७.१ |
| प्र त्वा दूतं वृणीमहे | १.३६.३ |
| प्र त्वा नमोभिरिन्दव | ९.१६.५ |
| प्र त्वा मुञ्चामि वरुणस्य | १०.८५.२४ |
| प्रथमभाजं यशसं | ६.४९.९ |
| प्रथमं जातवेदसमग्निं | ८.२३.२२ |
| प्रथमा हि सुवाचसा | १.१८८.७ |
| प्रथश्च यस्य सप्रथश्च | १०.१८१.१ |
| प्रथिष्ट यस्य वीरकर्म | १०.६१.५ |
| प्रथिष्ट यामन्पृथिवी | ५.५८.७ |
| प्रदक्षिणिदभि गृणन्ति | २.४३.१ |
| प्र दानुदो दिव्यो दानु | ९.९७.२३ |
| प्र दीधितिर्विश्ववारा | ३.४.३ |
| प्र देवत्रा ब्रह्मणे | १०.३०.१ |
| प्र देवमच्छा मधुमन्त | ९.६८.१ |
| प्र देवं देववीतये | ६.१६.४१ |
| प्र देवं देव्या धिया | १०.१७६.२ |
| प्र दैवोदासो अग्निः | ८.१०३.२ |
| प्र द्यावा यज्ञैः पृथिवी ऋता | १.१५९.१ |
| प्र द्यावा यज्ञैः पृथिवी नमो | ७.५३.१ |
| प्र द्युम्नाय प्र शवसे | ८.९.२० |
| प्र धन्वा सोम जागृविः | ९.१०६.४ |
| प्र धारा अस्य शुष्मिणो | ९.३०.१ |
| प्र धारा मध्वो अग्रियो | ९.७.२ |
| प्र नव्यसा सहसः सूनुम् | ६.६.१ |
| प्र नः पूषा चरथं | १०.९२.१३ |
| प्र निम्नेनेव सिन्धवो | ९.१७.१ |
| प्र नु यदेषां महिना | १.१८६.९ |
| प्र नु वयं सुते या | ५.३०.३ |
| प्र नु वोचा सुतेषु वां | ६.५९.१ |
| प्र नूनं जातवेदसं | १०.१८८.१ |
| प्र नूनं जायतामयं | १०.६२.८ |
| प्र नूनं धावता पृथक् | ८.१००.७ |
| प्र नूनं ब्रह्मणस्पतिः | १.४०.५ |
| प्र नू महित्वं वृषभस्य | १.५९.६ |
| प्र नू स मर्तः शवसा | १.६४.१३ |
| प्र नेमस्मिन्ददृशे | १०.४८.१० |
| प्र नो यच्छत्वर्यमा | १०.१४१.२ |
| प्रपथे पथामजनिष्ट | १०.१७.६ |
| प्र पर्वतानामुशती | ३.३३.१ |
| प्र पवमान धन्वसि | ९.२४.३ |
| प्र पस्त्यामदितिं सिन्धुम् | ४.५५.३ |
| प्र पीपय वृषभ जिन्व | ३.१५.६ |
| प्र पुनानस्य चेतसा | ९.१६.४ |
| प्र पुनानाय वेधसे | ९.१०३.१ |
| प्र पूतास्तिग्मशोचिषे | १.७९.१० |
| प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिः | ७.५३.२ |
| प्र पूषणं वृणीमहे | ८.४.१५ |
| प्र प्यायस्व प्र स्यन्दस्व | ९.६७.२८ |
| प्रप्र क्षयाय पन्यसे | ९.९.२ |
| प्रप्र पूष्णस्तुविजातस्य | १.१३८.१ |
| प्र प्र वस्त्रिष्टुभं | ८.६९.१ |
| प्रप्रायमग्निर्भरतस्य | ७.८.४ |
| प्रप्रा वो अस्मे | १.१२९.८ |
| प्र बभ्रवे वृषभाय | २.३३.८ |
| प्र बाहवा सिसृतं | ७.६२.५ |
| प्र बुन्ध्या व ईरते | ७.५६.१४ |
| प्र बोधयोषः पृणतो | १.१२४.१० |
| प्र बोधयोषो अश्विना | ८.९.१७ |
| प्र ब्रह्माणि नभाकवद् | ८.४०.५ |
| प्र ब्रह्माणो अङ्गिरसो | ७.४२.१ |
| प्र ब्रह्मैतु सदनादृतस्य | ७.३६.१ |
| प्रभङ्गं दुर्मतीनां | ८.४६.१९ |
| प्रभङ्गी शूरो मघवा | ८.६१.१८ |
| प्रभर्ता रथं गव्यन्त | ८.२.३५ |
| प्र भूजर्यन्तं महाँ | १०.४६.५ |
| प्र भ्रातृत्वं सुदानवो | ८.८३.८ |
| प्र मन्दिने पितुमदर्चता | १.१०१.१ |
| प्र मंहिष्ठाय गायत | ८.१०३.८ |
| प्र मंहिष्ठाय बृहते | १.५७.१ |
| प्र मन्महे शवसानाय | १.६२.१ |
| प्र मातुः प्रतरं गुह्यं | १०.७९.३ |
| प्र मात्राभी रिरिचे | ३.४६.३ |

| | |
|---|---|
| प्र मा युयुज्रे प्रयुजो | १०.३३.१ |
| प्र मित्रयोर्वरुणयो | ७.६६.१ |
| प्र मित्राय प्रार्यम्णे | ८.१०१.५ |
| प्र मे नमी साप्य | १०.४८.९ |
| प्र मे पन्था देवयाना | ७.७६.२ |
| प्र मे विविक्वाँ अविदन् | ३.५७.१ |
| प्र य आरुः शितिपृष्ठस्य | ३.७.१ |
| प्र यज्ञ एतु हेत्वो | ७.४३.२ |
| प्र यज्ञ एत्वानुषक् | ५.२६.८ |
| प्र यज्यवो मरुतो | ५.५५.१ |
| प्र यत्ते अग्ने सूरयो | १.९७.४ |
| प्र यत्पितुः परमान् | १.१४१.४ |
| प्र यत्सिन्धवः प्रसवं | ३.३६.६ |
| प्र यदग्नेः सहस्वतो | १.९७.५ |
| प्र यदित्था परावतः | १.३९.१ |
| प्र यदित्था महिना | १.१७३.६ |
| प्र यद्भन्दिष्ठ एषां | १.९७.३ |
| प्र यद्रथेषु पृषतीरयुग्ध्वं | १.८५.५ |
| प्र यद्विस्त्रिष्टुभमिषं | ८.७.१ |
| प्र यद्वहध्वे मरुतः | १०.७७.६ |
| प्र यद्वहेथे महिना | १.१८०.९ |
| प्र यद्वां मित्रावरुणा | ६.६७.९ |
| प्र यन्तमित्परि जारं | १.१५२.४ |
| प्र यन्ति यज्ञं विपयन्ति | ७.२१.२ |
| प्र यन्तु वाजास्तविषीभिः | ३.२६.४ |
| प्र यमन्तर्वृषसवासो | १०.४२.८ |
| प्र यं राये निनीषसि | ८.१०३.४ |
| प्र या घोषे भृगवाणे | १.१२०.५ |
| प्रयाजान्मे अनुयाजाँश्च | १०.५१.८ |
| प्र या जिगाति खर्गलेव | ७.१०४.१७ |
| प्र यात शीममाशुभिः | १.३७.१४ |
| प्र याभिर्यासि दाश्वांसम् | ७.९२.३ |
| प्र या महिम्ना महिमासु | ६.६१.१३ |
| प्र याः सिस्रते सूर्यस्य | १०.३५.५ |
| प्र युजो वाचो अग्रियो | ९.७.३ |
| प्र युञ्जती दिव एति | ५.४७.१ |
| प्र ये गावो न भूर्णयः | ९.४१.१ |
| प्र ये गृहादममदुस्त्वाया | ७.१८.२१ |
| प्र ये जाता महिना | ५.८७.२ |
| प्र ये दिवः पृथिव्या | १०.७७.३ |
| प्र ये दिवो बृहतः | ५.८७.३ |
| प्र ये धामानि पूर्व्याण्यर्चान् | ४.५५.२ |
| प्र ये मित्रं प्रार्यमणं | १०.८९.९ |

| | |
|---|---|
| प्र ये मे बन्ध्वेषे | ५.५२.१६ |
| प्र ये ययुरवृकासो रथाइव | ७.७४.६ |
| प्र ये वसुभ्य ईवदा | ५.४९.५ |
| प्र ये शुम्भन्ते जनयो | १.८५.१ |
| प्र यो ननक्षे अभ्योजसा | ८.५१.८ |
| प्र यो वां मित्रावरुणाजिरो | ८.१०१.३ |
| प्र राजा वाचं जनयन् | ९.७८.१ |
| प्र रुद्रेण ययिना यन्ति | १०.९२.५ |
| प्र रेभ एत्यति वारं | ९.८६.३१ |
| प्र व इन्द्राय बृहते | ८.८९.३ |
| प्र व इन्द्राय मादनं | ७.३१.१ |
| प्र व उग्राय निष्टुरे | ८.३२.२७ |
| प्र व एको मिमय | २.२९.५ |
| प्र व एते सुयुजो | ५.४४.४ |
| प्रवता हि क्रतूनां | ४.३१.५ |
| प्रवत्ते अग्ने जनिमा | १०.१४२.२ |
| प्रवत्वतीयं पृथिवी | ५.५४.९ |
| प्रवद्यामना सुवृता | १.११८.३ |
| प्र वर्तय दिवो अश्मानमिन्द्र | ७.१०४.१९ |
| प्र वः पान्तमन्धसो | १.१५५.१ |
| प्र वः पान्तं रघुमन्यवो | १.१२२.१ |
| प्र वः शर्धाय घृष्वये | १.३७.४ |
| प्र वः शंसाम्यद्रुहः | ८.२७.१५ |
| प्र वः शुक्राय भानवे | ७.४.१ |
| प्र वः सखायो अग्नये | ६.१६.२२ |
| प्र वः सतां ज्येष्ठतमाय | २.१६.१ |
| प्र वः स्पळक्रन्त्सुविताय | ५.५९.१ |
| प्र वाचमिन्दुरिष्यति | ९.१२.६ |
| प्र वाच्यं वचसः | ४.५.८ |
| प्र वाच्यं शश्वधा वीर्यं तत् | ३.३३.७ |
| प्र वाजमिन्दुरिष्यति | ९.३५.४ |
| प्र वाज्यक्षाः सहस्रेता | ९.१०९.१७ |
| प्र वाताइव दोधत | १०.११९.२ |
| प्र वाता वान्ति पतयन्ति | ५.८३.४ |
| प्र वामन्धांसि मद्यान्यस्थुः | ७.६८.२ |
| प्र वामर्चन्त्युक्थिनो | ३.१२.५ |
| प्र वामवोचमश्विना | ४.४५.७ |
| प्र वामश्नोतु सुष्टुतिः | १.१७.९ |
| प्र वायुमच्छा बृहती | ६.४९.४ |
| प्र वावृजे सुप्रया बर्हिरेषां | ७.३९.२ |
| प्र वां दंसांस्यश्विना वोचं | १.११६.२५ |
| प्र वां निचेरुः कुकुहो वशां | १.१८१.५ |
| प्र वां महि द्यवि | ४.५६.५ |

| | |
|---|---|
| प्र वां रथो मनोजवा | ७.६८.३ |
| प्र वां शरद्वान्वृषभो | १.१८१.६ |
| प्र वां स मित्रावरुणावृतावा | ७.६१.२ |
| प्र वां स्तोमाः सुवृक्तयो | ८.८.२२ |
| प्र विश्वसामन् | ५.२२.१ |
| प्र विष्णवे शूषमेतु | १.१५४.३ |
| प्र वीरमुग्रं विविचिं | ८.५०.६ |
| प्र वीरया शुचयो दद्रिरे | ७.९०.१ |
| प्र वीराय प्र तवसे | ६.४९.१२ |
| प्रवृण्वन्तो अभियुजः | ९.२१.२ |
| प्र वेधसे कवये वेद्याय | ५.१५.१ |
| प्र वेपयन्ति पर्वतान् | १.३९.५ |
| प्र वो ग्रावाणः सविता | १०.१७५.१ |
| प्र वोऽच्छा रिरिचे देवयुः | १०.३२.५ |
| प्र वो देवं चित्सहसानमग्निं | ७.७.१ |
| प्र वो देवायाग्नये | ३.१३.१ |
| प्र वो धियो मन्द्रयुवो | ९.८६.१७ |
| प्र वो भ्रियन्त इन्दवो | १.१४.४ |
| प्र वो मरुतस्तविषा | ५.५४.२ |
| प्र वो महीमरमतिं कृणुध्वं | ७.३६.८ |
| प्र वो महे मतयो | ५.८७.१ |
| प्र वो महे मन्दमानायान्धसः | १०.५०.१ |
| प्र वो महे महि नमो | १.६२.२ |
| प्र वो महे महिवृधे भरध्वं | ७.३१.१० |
| प्र वो महे सहसा | १.१२७.१० |
| प्र वो मित्राय गायत | ५.६८.१ |
| प्र वो यज्ञेषु देवयन्तो अर्चन् | ७.४३.१ |
| प्र वो यह्वं पुरूणां | १.३६.१ |
| प्र वो रयिं युक्ताश्वं भरध्वं | ५.४१.५ |
| प्र वो वाजा अभिद्यवो | ३.२७.१ |
| प्र वो वायुं रथयुजं कृणुध्वं | ५.४१.६ |
| प्र वो वायुं रथयुजं पुरंधिं | १०.६४.७ |
| प्र शन्तमा वरुणं | ५.४२.१ |
| प्र शर्ध आर्त प्रथमं | ४.१.१२ |
| प्र शर्धाय मारुताय | ५.५४.१ |
| प्रशंसमानो अतिथिर्न | ८.१९.८ |
| प्र शंसा गोष्वघ्न्यं | १.३७.५ |
| प्र शुक्रासो वयोजुवो | ९.६५.२६ |
| प्र शुक्रैतु देवी मनीषा | ७.३४.१ |
| प्र शुन्ध्युवं वरुणाय | ७.८८.१ |
| प्र शोशुचत्या उषसो | १०.८९.१२ |
| प्र श्यावाश्व धृष्णुया | ५.५२.१ |
| प्र श्येनो न मदिरं | ६.२०.६ |





| | |
|---|---|
| प्र सक्षणो दिव्यः | ५.४१.४ |
| प्र स क्षयं तिरते | ८.२७.१६ |
| प्र सद्यो अग्ने अत्येष्यन्यान् | ५.१.९ |
| प्र ससगुमृतधीतिं | १०.४७.६ |
| प्र ससवध्रिराशसा | ८.७३.९ |
| प्र सस होता सनकादरोचत् | ३.२९.१४ |
| प्र स मित्र मर्तो अस्तु | ३.५९.२ |
| प्र सम्राजं चर्षणीनां | ८.१६.१ |
| प्र सम्राजे बृहते मन्म नु | ६.६८.९ |
| प्र सम्राजे बृहदर्चा गभीरं | ५.८५.१ |
| प्र सम्राजो असुरस्य प्रशस्तिं | ७.६.१ |
| प्रसवे त उदीरते | ९.५०.२ |
| प्र ससाहिषे पुरुहूत | १०.१८०.१ |
| प्र साकमुक्षे अर्चता गणाय | ७.५८.१ |
| प्र सा क्षितिरसुर | १.१५१.४ |
| प्र सा वाचि सुष्टुतिर्मघोनां | ७.५८.६ |
| प्र सीमादित्यो असृजत् | २.२८.४ |
| प्र सु ग्मन्ता धियसानस्य | १०.३२.१ |
| प्र सु ज्येष्ठं निचिराभ्यां | १.१३६.१ |
| प्र सुन्वानस्यान्धसो | ९.१०१.१३ |
| प्र सुमेधा गातुवित् | ९.९२.३ |
| प्र सु व आपो महिमानं | १०.७५.१ |
| प्र सुवान इन्दुरक्षाः | ९.६६.२८ |
| प्र सुवानो अक्षाः सहस्र | ९.१०९.१६ |
| प्र सुवानो धारया | ९.३४.१ |
| प्र सु विश्वान्रक्षसो | १.७६.३ |
| प्र सु श्रुतं सुराधसं | ८.५०.१ |
| प्र सु ष विभ्यो मरुतो | ४.२६.४ |
| प्र सुष्टुतिः स्तन्यन्तं | ५.४२.१४ |
| प्र सु स्तोमं भरत | ८.१००.३ |
| प्र सू त इन्द्र प्रवता | ३.३०.६ |
| प्रसूतो भक्षमकरं | १०.१६७.४ |
| प्र सू न एत्वध्वरो | ८.२७.३ |
| प्र सूनव ऋभूणां | १०.१७६.१ |
| प्र सू महे सुशरणाय | ५.४२.१३ |
| प्र सेनानीः शूरो अग्रे | ९.९६.१ |
| प्र सो अग्ने तवोतिभिः | ८.१९.३० |
| प्र सोता जीरो अध्वरेषु | ७.९२.२ |
| प्र सोम देववीतये | ८.१०७.१२ |
| प्र सोम मधुमत्तमो | ९.६३.१६ |
| प्र सोम याहि धारया | ९.६६.७ |
| प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा | ९.१०९.१८ |
| प्र सोमस्य पवमानस्योर्मयः | ९.८१.१ |

| | |
|---|---|
| प्र सोमाय व्यश्ववत् | ९.६५.७ |
| प्र सोमासः स्वाध्यः | ९.३१.१ |
| प्र सोमासो अधन्विषुः | ९.२४.१ |
| प्र सोमासो मदच्युतः | ९.३२.१ |
| प्र सोमासो विपश्चितो | ९.३३.१ |
| प्र सोमो अति धारया | ९.३०.४ |
| प्र स्कम्भदेष्णा अनवभ्र | १.१६६.७ |
| प्रस्तुतिर्वां धाम | १.१५३.२ |
| प्रस्तोक इन्नु राधसस्त | ६.४७.२२ |
| प्र स्तोषदुप गासिषत् | ८.८१.५ |
| प्र स्वानासो रथा | ९.१०.१ |
| प्र हंसासस्तृपलं मन्युं | ९.९७.८ |
| प्र हि क्रतुं वृहथो | २.३०.६ |
| प्र हि त्वा पूषन् | १.१३८.२ |
| प्र हिन्वानास इन्दवो | ९.६४.१६ |
| प्र हिन्वानो जनिता | ९.९०.१ |
| प्र हि रिरिक्ष ओजसा | ८.८८.५ |
| प्र होता जातो महान् | १०.४६.१ |
| प्र होत्रे पूर्व्यं वचो | ३.१०.५ |
| प्र ह्यच्छा मनीषाः | १०.२६.१ |
| प्राक्तुभ्य इन्द्रः प्र | १०.८९.११ |
| प्राग्नये तवसे भरध्वम् | ७.५.१ |
| प्राग्नये बृहते यज्ञियाय | ५.१२.१ |
| प्राग्नये वाचमीरय | १०.१८७.१ |
| प्राग्नये विश्वशुचे धियं | ७.१३.१ |
| प्राग्रुवो नभन्वो | ४.१९.७ |
| प्राचीनं बर्हिरोजसा | १.१८८.४ |
| प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा | १०.११०.४ |
| प्राचीनो यज्ञः सुधितं | ७.७.३ |
| प्राचीमु देवाश्विना धियं | ७.६७.५ |
| प्राञ्चं यज्ञं चकृम | ३.२.१ |
| प्रातरग्निः पुरुप्रियो | ५.१८.१ |
| प्रातरग्निं प्रातरिन्द्रं | ७.४१.१ |
| प्रातर्जरेथे जरणेव | १०.४०.३ |
| प्रातर्जितं भगमुग्रं | ७.४१.२ |
| प्रातर्देवीमदितिं जोहवीमि | ५.६९.३ |
| प्रातर्यजध्वमश्विना | ५.७७.२ |
| प्रातर्यावभिरा गतं | ८.३८.७ |
| प्रातर्यावाणा प्रथमा यजध्वं | ५.७७.१ |
| प्रातर्यावाणा रथ्येव | २.३९.२ |
| प्रातर्याव्णः सहस्कृत | १.४५.९ |
| प्रातर्युजं नासत्याधि | १०.४१.२ |
| प्रातर्युजा वि बोधय | १.२२.१ |

| | |
|---|---|
| प्रातः सुतमपिबो | ४.३५.७ |
| प्राता रत्नं प्रातरित्वा | १.१२५.१ |
| प्राता रथो नवो | २.१८.१ |
| प्रान्यच्चक्रमवृहः सूर्यस्य | ५.२९.१० |
| प्राव स्तोतारं मघवन्नव | ८.३६.२ |
| प्रावीविपद्वाच ऊर्मिं | ९.९६.७ |
| प्रावेपा मा बृहतो | १०.३४.१ |
| प्रास्तौदृष्वौजा ऋष्वेभिः | १०.१०५.६ |
| प्रास्मा ऊर्जं घृतश्चुतं | ८.८.१६ |
| प्रास्मै गायत्रमर्चत | ८.१.८ |
| प्रास्मै हिनोत मधुमन्तं | १०.३०.८ |
| प्रास्य धारा अक्षरन् | ९.२९.१ |
| प्रास्य धारा बृहतीः | ९.९६.२२ |
| प्रियमेधवदत्रिवत् | १.४५.३ |
| प्रियं दुग्धं न काम्यं | ५.१९.४ |
| प्रियं श्रद्धे ददतः | १०.१५१.२ |
| प्रिया तष्टानि मे कपिः | १०.८६.५ |
| प्रिया वो नाम हुवे | ७.५६.१० |
| प्रियास इत्ते मघवन्नभिष्टौ | ७.१९.८ |
| प्रियो नो अस्तु विश्पतिः | १.२६.७ |
| प्रीणीताश्वान्हितं जयाथ | १०.१०१.७ |
| प्रेता जयता नरः | १०.१०३.१३ |
| प्रेतां यज्ञस्य शम्भुवा | २.४१.१९ |
| प्रेतो मुञ्चामि नामुतः | १०.८५.२५ |
| प्रेदं ब्रह्म वृत्रतूर्येष्वाविथ | ८.३७.१ |
| प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो | ७.१.३ |
| प्रेद्वग्निर्वावृधे स्तोमेभिः | ३.५.२ |
| प्रेन्द्रस्य वोचं प्रथमा | ७.९८.५ |
| प्रेन्द्राग्निभ्यां सुवचस्यां | १०.११६.९ |
| प्रेरय सूरो अर्थं न | १०.२९.५ |
| प्रेष्ठमु प्रियाणां | ८.१०३.१० |
| प्रेष्ठं वो अतिथिं गृणीषे | १.१८६.३ |
| प्रेष्ठं वो अतिथिं स्तुषे | ८.८४.१ |
| प्रेहिप्रेहि पथिभिः | १०.१४.७ |
| प्रेह्यभीहि धृष्णुहि | १.८०.३ |
| प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः | १.४०.३ |
| प्रैते वदन्तु प्र वयं | १०.९४.१ |
| प्रैषः स्तोमः पृथिवीमन्तरिक्षं | ५.४२.१६ |
| प्रैषामज्मेषु विथुरेव | १.८७.३ |
| प्रो अयासीदिन्दुरिन्द्रस्य | ९.८६.१६ |
| प्रो अश्विनाववसे | १.१८६.१० |
| प्रो अस्मा उपस्तुतिं | ८.६२.१ |
| प्रोग्रां पीतिं वृष्ण | १०.१०४.३ |

प्रोतये वरुणं मित्रमिन्द्रं ६.२१.९
प्रो त्ये अग्रयोऽग्रिषु ५.६.६
प्रोथदश्वो न यवसे ७.३.२
प्रो द्रोणे हरय: ६.३७.२
प्रोरोर्मित्रावरुणा ७.६१.३
प्रोष्ठेशया वह्येशया ७.५५.८
प्रो ष्वस्मै पुरोरथं १०.१३३.१
प्रो स्य वह्नि: पथ्याभि: ९.८९.१

**ब**

बट् सूर्य श्रवसा ८.१०१.१२
बण्महाँ असि सूर्य ८.१०१.११
बतो बतासि १०.१०.१३
बभ्रवे नु स्वतवसे ९.११.४
बभ्राण: सूनो सहसो ३.१.८
बभ्रुरेको विषुण: ८.२९.१
बर्हिर्वा यत्स्वपत्याय १.८३.६
बर्हिषद: पितर ऊति १०.१५.४
बर्हि: प्राचीनमोजसा ९.५.४
बलविज्ञाय स्थविर: १०.१०३.५
बलं धेहि तनूषु नो ३.५३.१८
बहव: सूरचक्षसो ७.६६.१०
बह्वीनां पिता ६.७५.५
बह्वी: समा अकरमन्त: १०.१२४.४
बळस्य नीथा वि १०.९२.३
बळित्था तद्वपुषे १.१४१.१
बळित्था देव निष्कृतं ५.६७.१
बळित्था पर्वतानां ५.८४.१
बळित्था महिमा वां ६.५९.२
बळृत्वियाय धाम्न ८.६३.११
बाधसे जनान्वृषभेव मन्युना ६.४६.४
बिभया हि त्वावत: ८.४५.३५
बिभर्ति चार्विन्द्रस्य ९.१०९.१४
बिभ्रद् द्रापिं हिरण्ययं १.२५.१३
बीभत्सूनां सुयजं हंसं १०.१२४.९
बृबदुक्थं हवामहे ८.३२.१०
बृहतीइव सूनवे रोदसी १.५९.४
बृहत्सुम्न: प्रसवीता निवेश ४.५३.६
बृहत्स्वश्चन्द्रममवद्य १.५२.९
बृहदिन्द्राय गायत ८.८९.१
बृहदु गायिषे वचो सूर्या ७.९६.१
बृहद्भिरग्ने अर्चिभि: ६.४८.७
बृहद्वदन्ति मदिरेण १०.९४.४
बृहद्वयो बृहते तुभ्यमग्ने ५.४३.१५
बृहद्वयो मघवद्भ्यो ७.५८.३
बृहद्वयो हि भानवे ५.१६.१
बृहद्वरूथं मरुतां ८.१८.२०
बृहन्त इद्भानवो ३.१.१४
बृहन्त इन्नु ये ते २.११.१६
बृहन्तेव गम्भरेषु १०.१०६.९
बृहन्नच्छायो अपलाश: १०.२७.१४
बृहन्निदिध्म एषां ८.४५.२
बृहस्पत इन्द्र वर्धतं ४.५०.११
बृहस्पतिरमत हि त्यत् १०.६८.७
बृहस्पतिर्नयतु दुर्गहा १०.१८२.१
बृहस्पतिर्न: परि पातु १०.४२.११
४३.११, ४४.११
बृहस्पति: प्रथमं जायमानो ४.५०.४
बृहस्पति: समजयद्वसूनि ६.७३.३
बृहस्पते अति यदर्यो २.२३.१५
बृहस्पते जुषस्व नो ३.६२.४
बृहस्पते तपुषाश्नेव २.३०.४
बृहस्पते परि दीया १०.१०३.४
बृहस्पते प्रति मे देवताम् १०.९८.१
बृहस्पते प्रथमं वाचो १०.७१.१
बृहस्पते या परमा परावत् ४.५०.३
बृहस्पते युवमिन्द्रश्च ७.९७.१०
७.९८.७
बृहस्पते सदमित्र: १.१०६.५
बोधद्यन्मा हरिभ्यां ४.१५.७
बोधा मे अस्य वचसो १.१४७.२
बोधा सु मे मघवन्वाचमेमां ७.२२.३
बोधिन्मनसा रथ्ये ५.७५.५
बोधिन्मना इदस्तु नो ८.९३.१८
ब्रह्म गामश्वं जनयन्त १०.६५.११
ब्रह्म च ते जातवेदो १०.४.७
ब्रह्मचारी चरति १०.१०९.५
ब्रह्म जिन्वतमुत जिन्वतं ८.३५.१६
ब्राह्मणस्पतिरेता १०.७२.२
ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता २.२३.१९
२.२४.१६
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथा २.२४.१४
ब्रह्मणस्पते सुयमस्य २.२४.१५
ब्रह्माग्नि: संविदानो १०.१६२.१
ब्रह्मणा ते ब्रह्मयुजा ३.३५.४
ब्रह्मन्वीर ब्रह्मकृतिं ७.२९.२
ब्रह्म प्रजावदा भर ६.१६.३६
ब्रह्मा कृणोति वरुणो १.१०५.१५
ब्रह्मा ण इन्द्रोप याहि ७.२८.१
ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा ८.१७.३
ब्रह्माणं ब्रह्मवाहसं ६.४५.७
ब्रह्माणि मे मतय: ५.१६५.४
ब्रह्माणि हि चकृषे वर्धनानि ६.२३.६
ब्रह्मा त इन्द्र गिर्वण: ८.९०.३
ब्रह्मा देवानां पदवी: ९.९६.६
ब्राह्मणादिन्द्र राधस: १.१५.५
ब्राह्मणास: पितर: ६.७५.१०
ब्राह्मणास: सोमिनो वच ७.१०३.८
ब्राह्मणासो अतिरात्रे ७.१०३.७
ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत् १०.९०.१२

**भ**

भग एव भगवाँ ७.४१.५
भग प्रणेतर्भग सत्य ७.४१.३
भगभक्तस्य ते वयं १.२४.५
भगस्य स्वसा वरुणस्य १.१२३.५
भगं धियं वाजयन्त: २.३८.१०
भद्रमिदं रुशमा अग्ने ५.३०.१२
भद्रमिद्भद्रा ७.९६.३
भद्रं कर्णेभि: शृणुयाम १.८९.८
भद्रं ते अग्ने सहसिन् ४.११.१
भद्रं नो अपि वातय १०.२०.१
भद्रं नो अपि वातय मनो १०.२५.१
भद्रंभद्रं न आ भर ८.९३.२८
भद्रं मन: कृणुष्व वृत्रतूर्ये ८.१९.२०
भद्रं वै वरं वृणते १०.१६४.२
भद्रा अग्नेर्वध्र्यश्वस्य १०.६९.१
भद्रा अश्वा हरित: १.११५.३
भद्रा ते अग्ने स्वनीक ४.६.६
भद्रा ते हस्ता सुकृतोत ४.२१.९
भद्रा ददृक्ष उर्विया ६.६४.२
भद्रा वस्त्रा समन्या ९.९७.२
भद्रो नो अग्निराहुतो ८.१९.१९
भद्रो भद्रया सचमान १०.३.३
भरद्यदि विरतो ४.२६.५
भरद्वाजाय सप्रथ: ६.१६.३३
भरद्वाजायाव धुक्षत ६.४८.१३
भरामेध्मं कृणवा १.९४.४
भराय सु भरत भागं १०.१००.२
भरेषु हव्यो नमसोप २.२३.१३
भरेष्विन्द्रं सुहवं १०.६३.९





भर्गो ह नामोत १०.६१.१४
भवा द्युम्नी वाध्र्यश्वोत १०.६९.५
भवा नो अग्नेऽवितोत १०.७.७
भवा नो अग्ने सुमना ३.१८.१
भवा मित्रो न शेव्यो १.१५६.१
भवा वरूथं गृणते १.५८.९
भवा वरूथं मघवन्मघोनां ७.३२.७
भारती पवमानस्य ९.५.८
भारतीळे सरस्वति १.१८८.८
भास्वती नेत्री सूनृतानां १.९२.७
भास्वती नेत्री सूनृतानामचेति १.११३.४
भिनत्पुरो नवतिमिन्द्र १.१३०.७
भिनद्गिरिं शवसा ४.१७.३
भिनद्वलमङ्गिरोभि: २.१५.८
भिन्धि विश्वा अप द्विष: ८.४५.४०
भीताय नाधमानाय ५.७८.६
भीमो विवेषायुधेभिरेषां ७.२१.४
भुज्युमंहस: पिपृथो १०.६५.१२
भुरन्तु नो यशस: १०.७६.६
भुवत्त्रितस्य मर्ज्यो ९.३४.४
भुवनस्य पितरं गीर्भिराभि: ६.४९.१०
भुवश्चक्षुर्मह ऋतस्य १०.८.५
भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणा १०.५०.४
भुवो जनस्य दिव्यस्य ६.२२.९
भुवो यज्ञस्य रजसश्च १०.८.६
भुवोऽविता वामदेवस्य ४.१६.१८
भूम्या अन्तं पर्येके १०.११४.१०
भूय इद्वावृधे वीर्या ६.३०.१
भूयसा वस्नमचरत् ४.२४.९
भूयाम ते सुमतौ ८.३.२
भूयामो षु त्वावत: ४.३२.६
भूरिकर्मणे वृषभाय १.१०३.६
भूरि चकर्थ युज्येभि: १.१६५.७
भूरि चक्र मरुत: पित्र्याणि ७.५६.२३
भूरि त इन्द्र वीर्यं १.५७.५
भूरि दक्षेभिर्वचनेभि: १०.११३.९
भूरिदा भूरि देहि ४.३२.२०
भूरिदा ह्यसि श्रुत: ४.३२.२१
भूरि नाम वन्दमानो ५.३.१०
भूरिभि: समह ऋषिभि: ८.७०.१४
भूरि हि ते सवना ७.२२.६
भूरिं द्वे अचरन्ती चरन्तं १.१८५.२
भूरीणि भद्रा नर्येषु १.१६६.१०
भूरीणि हि त्वे दधिरे ३.१९.४
भूरीदिन्द्र उदिनक्षन्त १०.८.९
भूरीदिन्द्रस्य वीर्यं ८.५५.१
भूर्जज्ञ उत्तानपद: १०.७२.४
भूषन्न योऽधि बभ्रूषु १.१४०.६
भृमिश्चिद्घासि तूतुजि: ४.३२.२
भोजमश्वा: सुष्ठुवाह: १०.१०७.११
भोजं त्वामिन्द्र २.१७.८
भोजा जिग्यु: सुरभिं १०.१०७.९
भोजायाश्वं समृजन्ति १०.१०७.१०

**म**

मक्षू कनाया: सख्यं १०.६१.१०
मक्षू कनाया: सख्यं नवीयो १०.६१.११
मक्षू ता त इन्द्र दानाप्नस १०.२२.११
मक्षू देववतो रथ: ८.३१.१५
मक्षू न येषु दोहसे ६.६६.५
मक्षू न वह्नि: प्रजाया १०.६१.९
मक्षू हि ष्मा गच्छथ ४.४३.३
मखस्य ते तविषस्य ३.३४.२
मघोन आ पवस्व नो ९.८.७
मघोन: स्म वृत्रहत्येषु ७.३२.१५
मतय: सोमपामुरुं ३.४१.५
मती जुष्टो धिया हित: ९.४४.२
मत्सि नो वस्य इष्टये १.१७६.१
मत्सि वायुमिष्टये ९.९७.४२
मत्सि सोम वरुणं ९.९०.५
मत्स्यपायि ते मह: १.१७५.१
मत्स्वा सुशिप्र मन्दिभि: १.९.३
मत्स्वा सुशिप्र हरिवस्तदीम ८.९९.२
मथीद्यदीं विभृतो १.७१.४
मथीद्यदीं विष्टो मा १.१४८.१
मदच्युत्क्षेति सादने ९.१२.३
मदेनेषितं मदं ८.१.२१
मदेमदे हि नो ददि: १.८१.७
मधु नक्तमुतोषसो १.९०.७
मधु नो द्यावापृथिवी ६.७०.५
मधुपृष्ठं घोरमयासं ९.८९.४
मधुमतीरोषधीर्द्याव आप: ४.५७.३
मधुमन्तं तनूनपाद् १.१३.२
मधुमन्मे परायणं १०.२४.६
मधुमान्नो वनस्पति: १.९०.८
मधु वाता ऋतायते १.९०.६
मधोर्धारामनु क्षर ९.१७.८
मध्या यत्कर्त्वमभवत् १०.६१.६
मध्ये होता दुरोणे बर्हिषो ६.१२.१
मध्व ऊ षु मधुयुवा ५.७३.८
मध्व: पिबतं मधुपेभिरास ४.४५.३
मध्व: सूदं पवस्व ९.९७.४४
मध्व: सोमस्याश्विना १.११७.१
मध्वो वो नाम मारुतं ७.५७.१
मनीषिण: प्र भरध्वं १०.१११.१
मनीषिभि: पवते पूर्व्य: ९.८६.२०
मनुष्वत्त्वा नि धीमहि ५.२१.१
मनुष्वदग्ने अङ्गीरस्वदङ्गिर: १.३१.१७
मनुष्वदिन्द्र सवनं जुषाण: ३.३२.५
मनो अस्या अन आसीत् १०.८५.१०
मनोजवसा वृषणा मदच्युता ८.२२.१६
मनोजवा अयमान ८.१००.८
मनो न येषु हवनेषु १०.६१.३
मनो न योऽध्वन: १.७१.९
मनो न्वा हुवामहे १०.५७.३
मन्त्रमखर्वं सुधितं ७.३२.१३
मन्थता नर: कविमद्वयन्तं ३.२९.५
मन्दन्तु त्वा मघवन्निन्द्रेन्दव: ८.४.४
मन्दन्तु त्वा मन्दिनो १.१३४.२
मन्दमान ऋतादधि १०.७३.५
मन्दस्व होत्रादनु जोषमन्धस: २.३७.१
मन्दस्वा सु स्वर्णर ८.६.३९
मन्दामहे दशतयस्य १.१२२.१३
मन्दिष्ट यदुशने काव्ये १.५१.११
मन्द्रजिह्वा जुगुर्वणि: १.१४२.८
मन्द्रया सोम धारया ९.६.१
मन्द्रस्य कवेर्दिव्यस्य ६.३९.१
मन्द्रस्य रूपं विविदु: ९.६८.६
मन्द्रं होतारमुशिजो नमोभि: १०.४६.४
मन्द्रं होतारमुशिजो यविष्ठं ७.१०.५
मन्द्रं होतारमृत्विजम् ८.४४.६
मन्द्रं होतारं शुचिमद्वया ३.२.१५
मन्द्रा कृणुध्वं धिय १०.१०१.२
मन्द्रो होता गृहपति: १.३६.५
मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास १०.८३.२
मन्ये त्वा यज्ञियं ८.९६.४
ममच्चन ते मघवन् ४.१८.९
ममच्चन त्वा युवति: ४.१८.८
ममत्तु त्वा दिव्य: सोम: १०.११६.३
ममत्तु न: परिज्मा १.१२२.३

मम त्वा सूर उदिते ८.१.२९
मम देवा विहवे १०.१२८.२
मम द्विता राष्ट्रं क्षत्रियस्य ४.४२.१
मम पुत्राः शत्रुहणो १०.१५९.३
मम ब्रह्मेन्द्र याह्यच्छ २.१८.७
ममाग्ने वर्चो विहवेषु १०.१२८.१
मया सो अन्नमत्ति १०.१२५.४
मयि देवा द्रविणम् १०.१२८.३
मयो दधे मेधिरः ३.१.३
मयोभूर्वातो अभि १०.१६९.१
मरुतः पिबत ऋतुना १.१५.२
मरुतो मारुतस्य ८.२०.२३
मरुतो यद्ध वो दिवः ८.७.११
मरुतो यद्ध वो बलं १.३७.१२
मरुतो यस्य हि क्षये १.८६.१
मरुतो वीळुपाणिभिः १.३८.११
मरुत्वतो अप्रतीतस्य ५.४२.६
मरुत्वन्तमृजीषिणं ८.७६.५
मरुत्वन्तं वृषभं ३.४७.५,६.१९.११
मरुत्वन्तं हवामहे १.२३.७
मरुत्वाँ इन्द्र मीढ्वः ८.७६.७
मरुत्वाँ इन्द्र वृषभो ३.४७.१
मरुत्सु वो दधीमहि ५.५२.४
मरुत्स्तोत्रस्य वृजनस्य १.१०१.११
मर्तश्चिद्वो नृतवो रुक्मवक्ष ८.२०.२२
मर्ता अमर्त्यस्य ते ८.११.५
मर्माणि ते वर्मणा ६.७५.१८
मर्मृजानास आयवो ९.६४.१७
मर्यो न शुभ्रस्तन्वं ९.९६.२०
मह उग्राय तवसे ८.९६.१०
महत्तत्सोमो महिषः ९.९७.४१
महत्तदुल्बं स्थविरं १०.५१.१
महत्तद्वः कवयः ३.५४.१७
महत्तन्नाम गुह्यं १०.५५.२
महदद्य महतामा वृणीमहे १०.३६.११
महश्चर्कर्म्यर्वतः क्रतुपाः ४.३९.२
महश्चित्त्वमिन्द्र यत एतान् १.१६९.१
महश्चिदग्न एनसो ४.१२.५
महः स राय एषते २.१४९.१
महः सु वो अरमिषे ८.४६.१७
महाँ अमत्रो वृजने ३.३६.४
महाँ असि महिष ३.४६.२
महाँ असि सोम ज्येष्ठ ९.६६.१६
महाँ अस्यध्वरस्य ७.११.१
महाँ आदित्यो नमसोप ३.५९.५
महाँ इन्द्रः परश्च नः १.८.५
महाँ इन्द्रो नृवदा ६.१९.१
महाँ इन्द्रो य ओजसा ८.६.१
महाँ उग्रो वावृधे ३.३६.५
महाँ उतासि यस्य ते ७.३१.७
महाँ ऋषिर्देवजा ३.५३.९
महान्तं कोशमुदचा ५.८३.८
महान्तं त्वा महीरनु ९.२.४
महान्तं महिना वयं ८.१२.२३
महान्ता मित्रावरुणा ८.२५.४
महान्तो मह्ना विभ्वो १.१६६.११
महान्त्सधस्थे ध्रुव ३.६.४
महिकेरव ऊतये १.४५.४
महि क्षेत्रं पुरु श्चन्द्रं ३.३१.१५
महि ज्योतिर्निहितं ३.३०.१४
महि ज्योतिर्बिभ्रतं १०.३७.८
महि त्रीणामवोऽस्तु १०.१८५.१
महि त्वाष्ट्रमूर्जयन्तीरजुर्यं ३.७.४
महि द्यावापृथिवी भूतं १०.९३.१
महि प्सरः सुकृतं ९.७४.३
महि महे तवसे ५.३३.१
महि महे दिवे ३.५४.२
महिम्न एषां पितरः १०.५६.४
महि राधो विश्वजन्यं ६.४७.२५
महि वो महतामवो वरुण मित्र ८.४७.१
महि वो महतामवो वरुण मित्रा ८.६७.४
महिषासो मायिनश्चित्र १.६४.७
मही अत्र महिना १.१५१.५
मही त्रीणामवोऽस्तु १०.१८५.१
मही द्यावापृथिवी ४.५६.१
मही द्यौः पृथिवी च नः १.२२.१३
मही मित्रस्य साधथः ४.५६.७
महीमे अस्य वृषनाम ९.९७.५४
मही यदि धिषणा शिश्नथे ३.३१.१३
महीरस्य प्रणीतयः---नास्य ६.४५.३
महीरस्य प्रणीतयः--वसूनि ८.१२.२१
मही वामूतिरश्विना मयोभू १.११७.१९
मही समैरच्चम्वा ३.५५.२०
महे चन त्वामद्रिवः ८.१.५
महे नो अद्य बोधयोषो ५.७९.१
महे नो अद्य सुविताय ७.७५.२
महे यत्पित्र ईं रसं १.७१.५
महे शुल्काय वरुणस्य ७.८२.६
महो अग्नेः समिधानस्य १०.३६.१२
महो अर्णः सरस्वती १.३.१२
महो देवान्यजसि यक्ष्यानु ६.४८.४
महो द्रुहो अप विश्वायु ६.२०.५
महो नो अग्ने सुवितस्य ७.१.२४
महो नो राय आ भर ९.६१.२६
महो महानि पनयन्त्यस्य ३.३४.६
महो यस्पतिः शवसो १०.२२.३
महो रुजामि बन्धुता ४.४.११
महो विश्वाँ अभि षतो ८.२३.२६
मह्यं त्वष्टा वज्रमतक्षत् १०.४८.३
मह्यं यजन्तु मम १०.१२८.४
मह्या ते सख्यं ३.३१.१४
मंसीमहि त्वा वयं १०.२६.४
मंहिष्ठं वो मघोनां ५.३९.४
मंहिष्ठा वाजसातमेषा ८.५.५
मा कस्मै धातमभ्यमित्रिणे १.१२०.८
मा कस्य नो अररुषो ७.९४.८
मा कस्य यक्षं सदमित् ४.३.१३
मा कस्याद्भुतक्रतू ५.७०.४
मा काकम्बीरमुद् वृहो ६.४८.१७
माकिरेना पथा गात् ८.५.३९
माकिर्न एना सख्या १०.२३.७
माकिर्नेशन्माकीं ६.५४.७
माकुध्र्यगिन्द्र शूर वस्वीः १०.२२.१२
मा चिदन्यद्वि शंसत ८.१.१
मा च्छेद्म रश्मीँरिति १.१०९.३
मा जस्वने वृषभ ६.४४.११
मातली कव्यैर्यमो १०.१४.३
मात च यत्र दुहिता ३.५५.१२
माता देवानामदितेः १.११३.१९
माता पितरमृत आ भज १.१६४.८
माता रुद्राणां दुहिता ८.१०१.१५
मातुर्दिधिषुम् ६.५५.५
मातुष्पदे परमे ५.४३.१४
मा ते अमाजुरो यथा ८.२१.१५
मा ते अस्यां सहसावन्परि ७.१९.७
मा ते गोदत्र निरराम ८.२१.१६
मा ते राधांसि १.८४.२०
मातेव यद् भरसे ५.१५.४
मा ते हरी वृषणा ३.३५.५



मात्र पूषन्नाघृण ७.४०.६
मात्रे नु ते सुमिते १०.२९.६
मा त्वाग्निर्ध्वनयीद् धूम १.१६२.१५
मा त्वा तपत्प्रिय १.१६२.२०
मा त्वा मूरा अविष्यवो ८.४५.२३
मा त्वा रुद्र चुक्रुधामा २.३३.४
मा त्वा श्येन उद्वधीन् २.४२.२
मा त्वा सोमस्य गल्दया ८.१.२०
मादयस्व सुते सचा १.८१.८
मादयस्व हरिभिः १.१०१.१०
माध्यन्दिनस्य सवनस्य ३.५२.५
माध्यन्दिने सवने ३.२८.४
मा न इन्द्र परा ८.९७.७
मा न इन्द्र पीयत्नवे ८.२.१५
मा न इन्द्राभ्यादिशः ८.९२.३१
मा न एकस्मिन्नागसि ८.४५.३४
मा नस्तोके तनये १.११४.८
मा नः शंसो अररुषो १.१८.३
मा नः समस्य दूढ्यः ८.७५.९
मा नः सेतुः सिषेदयं ८.६७.८
मा नः सोम परिबाधो १.४३.८
मा नः सोम सं वीविजो ८.७९.८
मा नः स्तेनेभ्यो ये अभि २.२३.१६
मा निन्दत य इमां ४.५.२
मा नो अग्ने दुर्भृतये ७.१.२२
मा नो अग्नेऽमतये ३.१६.५
मा नो अग्नेऽवसृजो १.१८९.५
मा नो अग्नेऽवीरते ७.१.१९
मा नो अग्ने सख्या १.७१.१०
मा नो अज्ञाता वृजना ७.३२.२७
मा नो अरातिरीशत २.७.२
मा नो अस्मिन्मघवन् १.५४.१
मा नो अस्मिन्महाधने ८.७५.१२
मा नो गव्येभिरश्व्यैः ८.७३.१५
मा नो गुह्या रिप २.३२.२
मा नो देवानां विशः ८.७५.८
मा नो निदे च वक्तवे ७.३१.५
मा नो मर्ता अभिद्रुहन् १.५.१०
मा नो मर्ताय रिपवे ८.६०.८
मा नो मर्धीरा भरा ४.२०.१०
मा नो महान्तमुत १.११४.७
मा नो मित्रो वरुणो १.१६२.१
मा नो मृचा रिपूणां ८.६७.९
मा नो रक्ष आ वेशीद् ८.६०.२०
मा नो रक्षो अभि नड्यातु ७.१०४.२३
मा नो वधाय हत्नवे १.२५.२
मा नो वधीरिन्द्र मा १.१०४.८
मा नो वधी रुद्र मा ७.४६.४
मा नो वधैर्वरुण २.२८.७
मा नो वृकाय वृक्ये ६.५१.६
मा नोऽहिर्बुध्न्यो रिषेधात् ७.३४.१७
मा नो हिंसीज्जनिता १०.१२१.९
मा नो हृणीतामतिथिर्वसु ८.१०३.१२
मा नो हेतिर्विवस्वत ८.६७.२०
मा पापत्वाय नो नरेन्द्राग्नी ७.९४.३
मा पृणन्तो दुरितम् १.१२५.७
मा प्र गाम पथो वयं १०.५७.१
मा भूम निष्ट्याइव ८.१.१३
मा भेम मा श्रमिष्मो ८.४.७
मा मामिमं तव ५.४०.७
मायाभिरिन्द्र मायिनं १.११.७
मायाभिरुत्सिसृप्सत ८.१४.१४
माया वां मित्रावरुणा ५.६३.४
मारे अस्मद्वि मुमुचो ३.४१.८
मार्जाल्यो मृज्यते स्वे ५.१.८
मा व एनो अन्यकृतं ६.५१.७
मा वां वृको मा वृकीः १.१८३.४
मा विदन्परिपन्थिनो १०.८५.३२
मा वो घ्नन्तं मा शपन्तं १.४१.८
मा वो दात्रान्मरुतो ७.५६.२१
मा वो मृगो न यवसे १.३८.५
मा वो रसानितभा ५.५३.९
मा वो रिषत्खनिता १०.९७.२०
मा शूने अग्ने नि षदाम ७.१.११
मा सख्युः शूनमा विदे ८.४५.३६
मा सा ते अस्मत्सुमतिर्विद १.१२१.१५
मा सीमवद्य आ भाग् ८.८०.८
मा स्रेधत सोमिनो ७.३२.९
माहं मघोनो वरुण २.२७.१७, २८.११,२९.७
मां चत्वार आशवः ८.७४.१४
मां देवा दधिरे १०.५२.४
मां धुरिन्द्रं नाम देवता १०.४९.२
मां नरः स्वश्वा वाजयन्तः ४.४२.५
मित्रश्च तुभ्यं वरुणः ३.१४.४
मित्रश्च नो वरुणश्च ५.७२.३
मित्रस्तन्नो वरुणो देवो ७.६४.३
मित्रस्तन्नो वरुणो मामहन्त ७.५२.२
मित्रस्तन्नो वरुणो रोदसी ७.४०.२
मित्रस्य चर्षणीधृतो ३.५९.६
मित्रं कृणुध्वं खलु १०.३४.१४
मित्रं न यं शिम्या १.१५१.१
मित्रं न यं सुधितं ६.१५.२
मित्रं वयं हवामहे १.२३.४
मित्रं हुवे पूतदक्षं १.२.७
मित्रा तना न रथ्या ८.२५.२
मित्राय पञ्च येमिरे ३.५९.८
मित्राय शिक्ष वरुणाय १०.६५.५
मित्रावरुणवन्ता उत ८.३५.१३
मित्रो अग्निर्भवति यत् ३.५.४
मित्रो अंहोश्चिदादुरु ५.६५.४
मित्रो जनान्यातयति ३.५९.१
मित्रो देवेष्वायुषु ३.५९.९
मित्रो नो अत्यंहतिं ८.६७.२
मिमाति बह्निरेतशः ९.६४.१९
मिमातु द्यौरदितिर्वीतये ५.५९.८
मिमीहि श्लोकमास्ये १.३८.१४
मिम्यक्ष येषु रोदसी ६.५०.५
मिम्यक्ष येषु सुधिता १.१६७.३
मिहः पावकाः प्रतता ३.३१.२०
मीळ्हुष्मतीव पृथिवी ३.५६.३
मुञ्चन्तु मा शपथ्याद् १०.९७.१६
मुञ्चामि त्वा हविषा १०.१६१.१
मुनयो वातरशनाः १०.१३६.२
मुमुक्ष्वो मनवे १.१४०.४
मुमोद गर्भो वृषभः १०.८.२
मुषाय सूर्यं कवे १.१७५.४
मूरा अमूरा न वयं १०.४.४
मूर्धा दिवो नाभिरग्निः १.५९.२
मूर्धानं दिवो अरतिं ६.७.१
मूर्धा भुवो भवति नक्तं १०.८८.६
मूषो न शिश्ना व्यदन्ति १०.३३.३
मृगो न भीमः कुचरो १०.१८०.२
मृजन्ति त्वा दश क्षिपो ९.८.४
मृजन्ति त्वा समग्रुवो ९.६६.९
मृजानो वारे पवमानो ९.१०७.२२
मृज्यमानः सुहस्त्य ९.१०७.२१
मृत्योः पदं योपयन्तो १०.१८.२
मृळत नो मरुतो मा वधि ५.५५.९

मृळा नो रुद्रोत १.११४.२
मेद्यन्तु ते वह्नयो २.३७.३
मेधाकारं विदथस्य १०.९१.८
मेहनाद्वनं करणात् १०.१६३.५
मैनमग्ने वि दहो १०.१६.१
मोघमन्नं विन्दते १०.११७.६
मो ते रिषन्ये अच्छोक्तिभि: ८.१०३.१३
मो षु ण: परापरा १.३८.६
मो षु ण: सोम मृत्यवे १०.५९.४
मो षु त्वा वाघतश्चनारे ७.३२.१
मो षु देवा अद: स्वर: १.१०५.३
मो षु ब्रह्मेव ८.९२.३०
मो षु वरुण मृन्मयं ७.८९.१
मो षु वो अस्मदभि १.१३९.८
मो षू ण इन्द्रात्र १.१७३.१२
मो षू णो अत्र जुहुरन्त ३.५५.२
मो ष्वद्य दुर्हणावान् ८.२.२०

**य**

य आत्मदा बलदा १०.१२१.२
य आध्राय चकमानाय १०.११७.२
य आनयत्परावत: ६.४५.१
य आपिर्नित्यो वरुण प्रिय: ७.८८.६
य आयुं कुत्समतिथिग्व ८.५३.२
य आर्जीकेषु कृत्वसु ९.६५.२३
य आस्ते यश्च चरति ७.५५.६
य आस्वत्क आशये ८.४१.७
य इद्ध आविवासति ६.६०.११
य इन्दो: पवमानस्यानु ९.११४.१
य इन्द्र चमसेष्वा ८.८२.७
य इन्द्र यतयस्त्वा ८.६.१८
य इन्द्र शुष्मो मघवन्ते ७.२७.२
य इन्द्र सस्त्यव्रतो ८.९७.३
य इन्द्र सोमपातमो ८.१२.१
य इन्द्राग्नी चित्रतमो १.१०८.१
य इन्द्राग्नी सुतेषु ६.५९.४
य इन्द्राय वचोयुजा १.२०.२
य इन्द्राय सुनवत् ४.२४.७
य इमा विश्वा जातानि ५.८२.९
य इमा विश्वा भुवनानि १०.८१.१
य इमे उभे अहनी ५.८२.८
य इमे द्यावापृथिवी १०.११०.९
य इमे रोदसी उभे ३.५३.१२
य इमे रोदसी मही समीची ८.६.१७
य इमे रोदसी मही सं ९.१८.५
य ईङ्खयन्ति पर्वतान् १.१९.७
य ईशिरे भुवनस्य १०.६३.८
य ईं चकार न सो १.१६४.३२
य ईं चिकेत गुहा १.६७.४
य ईं राजानवृतुथा ६.६२.९
य ईं वहन्त आशुभि: ५.६१.११
य उक्था केवला दधे ८.५२.३
य उक्थेभिर्न विन्धते ८.५१.३
य उग्रइव शर्यहा ६.१६.३९
य उग्र: सन्ननिष्टृत: ८.३३.९
य उग्रा अर्कमानृचु: १.१९.४
य उग्रेभ्यश्चिदोजियान् ९.६६.१७
य उदाजन्पितरो १०.६२.२
य उदानड् व्ययनं १०.१९.५
य उदृचि यज्ञे अध्वरेष्ठा १०.७७.७
त उदृचीन्द्र देवगोपा: १.५३.११
य उद्न: फलिगं भिनत् ८.३२.२५
य उशता मनसा सो १०.१६०.३
य उ श्रिया दमेष्वा २.८.३
य उस्रिया अप्या अन्त: ९.१०८.६
य ऋक्षादंहसो मुचत् ८.२४.२७
य ऋज्रा मह्यं मामहे ८.१.३२
य ऋज्रा व्रातरंहसो ८.३४.१७
य ऋते चिदभिश्रिष: ८.१.१२
य ऋते चिद् गास्पदेभ्य: ८.२.३९
य ऋतेन सूर्यमारोहयन् १०.६२.३
य ऋष्व: श्रावयत्सखा ८.४६.१२
य ऋष्वा ऋष्टिविद्युत: ५.५२.१३
य एक इच्च्यावयति ४.१७.५
य एक इत्तमु ष्टुहि ६.४५.१६
य एक इद्धव्यश्चर्षणीनां ६.२२.१
य एक इद्वि दयते १.८४.७
य एकश्चर्षणीनाम् १.७.९
य एको अस्ति दंसना ८.१.२७
य एनमादिदेशति ६.५६.१
य ओजिष्ठ इन्द्र तं ६.३३.१
य ओजिष्ठस्तमा भर ९.१०१.९
य ओहते रक्षसो देववीतौ ५.४२.१०
यच्च गोषु दुष्ष्वप्न्यं ८.४७.१४
यच्चित्रमप्न उषसो १.११३.२०
यच्चिद्धि ते अपि ८.४५.१९
यच्चिद्धि ते गणा ५.७९.५
यच्चिद्धि ते पुरुषत्रा ४.१२.४
यच्चिद्धि ते विशो १.२५.१
यच्चिद्धि त्वं गृहेगृहे १.२८.५
यच्चिद्धि त्वा जना इमे ८.१.३
यच्चिद्धि वां पुर ऋषयो ८.८.६
यच्चिद्धि शश्वता तना १.२६.६
यच्चिद्धि शश्वतामसीन्द्र ४.३२.१३
८.६५.७
यच्चिद्धि सत्य सोमपा १.२९.१
यच्छक्रासि परा---अतस्त्वा ८.९७.४
यच्छक्रासि परावति---यद्वा८.१३.१५
यच्छल्मलौ भवति ७.५०.३
यच्छुश्रूया इमं हवं ८.४५.१८
यजध्वैनं प्रियमेधा ८.२.३७
यजन्ते अस्य सख्यम् ७.३६.५
यजमानाय सुन्वत आग्ने ५.२६.५
यजस्व वीर प्र विहि २.२६.२
यजस्व होतरिषितो ६.११.१
यजा नो मित्रावरुणा १.७५.५
यजाम इन्नमसा ३.३२.७
यजामह इन्द्रं वज्र १०.२३.१
यजामहे वां मह: १.१५३.१
यजिष्टं त्वा यजमाना १.१२७.२
यजिष्ठं त्वा ववृमहे ८.१९.३
यज्जातवेदो भुवनस्य १०.८८.५
यज्जायथा अपूर्व्य ८.८९.५
यज्जायथास्तदहरस्य ३.४८.२
यज्ञ इन्द्रमवर्धयत् ८.१४.५
यज्ञस्य केतुं प्रथमं --नर: ५.११.२
यज्ञस्य केतुं प्रथमं --हवि१०.१२२.४
यज्ञस्य केतु: पवते ९.८६.७
यज्ञस्य वो रथ्यं विश्पतिं १०.९२.१
यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा ८.३८.१
यज्ञं च नस्तन्वं च १०.१५७.२
यज्ञं पृच्छामि १.१०५.४
यज्ञानां रथ्ये वयं ८.४४.२७
यज्ञायज्ञा व: समना १.१६८.१
यज्ञायज्ञा वो अग्नये ६.४८.१
यज्ञासाहं दुव इषे १०.२०.७
यज्ञे दिवो नृषदने ७.९७.१
यज्ञेन गातुमप्तुरो २.२१.५
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवा: १.१६४.५०
१०.९०.१६



यज्ञेन वर्धत जातवेदसम् २.२.१
यज्ञेन वाच: पदवीयं १०.७१.३
यज्ञेनेन्द्रमवसा चक्रे ३.३२.१३
यज्ञेभिरद्भुतक्रतुं ८.२३.८
यज्ञेभिर्यज्ञवाहसं ८.१२.२०
यज्ञेयज्ञे स मर्त्यो १०.९३.२
यज्ञैरथर्वा प्रथम: १.८३.५
यज्ञैरिषू: संनममान: १०.८७.४
यज्ञैर्वा यज्ञवाहसो १.८६.२
यज्ञै: सम्मिश्ला: पृषतीभि: २.३६.२
यज्ञो देवानां प्रत्येति १.१०७.१
यज्ञो हि त इन्द्र ३.३२.१२
यज्ञो हि ष्मेन्द्रं १.१७३.११
यज्ञो हीळो वो अन्तर ८.१८.१९
यत इन्द्र भयामहे ८.६१.१३
यता सुजूर्णी रातिनी ४.६.३
यत् किं चेदं वरुण ७.८९.५
यत्तुदत्सूर एतशं ८.१.११
यत्तृतीयं सवनं रत्नधेयं ४.३५.९
यत्ते अपो यदोषधी: १०.५८.७
यत्ते कृष्ण: शकुन १०.१६.६
यत्ते गात्रादग्निना १.१६२.११
यत्ते चतस्र: प्रदिशो १०.५८.४
यत्ते दित्सु प्रराध्यं ५.३९.३
यत्ते दिवं यत्पृथिवीं १०.५८.२
यत्ते परा: परावतो १०.५८.११
यत्ते पर्वतान्बृहतो १०.५८.९
यत्ते पवित्रमर्चिवत् ९.६७.२४
यत्ते पवित्रमर्चिषि ९.६७.२३
यत्ते भूतं च भव्यं च १०.५८.१२
यत्ते भूमिं चतुर्भृष्टिं १०.५८.३
यत्ते मनुर्यदनीकं १०.६९.३
यत्ते मरीची: प्रवतो १०.५८.६
यत्ते यमं वैवस्वतं १०.५८.१
यत्ते राजञ्छृतं हवि: ९.११४.४
यत्ते विश्वमिदं जगत् १०.५८.१०
यत्ते समुद्रमर्णवम् १०.५८.५
यत्ते सादे महसा १.१६२.१७
यत्ते सूर्यं यदुषसं १०.५८.८
यत्ते सोम गवाशिरो १.१८७.९
यत्त्वा तुरीयमृतुभि: १.१५.१०
यत्त्वा देव प्रपिबन्ति १०.८५.५
यत्त्वा पृच्छादीजान: ८.२४.३०
यत्त्वा यामि दद्धि तन्न: १०.४७.८
यत्त्वा सूर्य स्वर्भानु: ५.४०.५
यत्त्वा होतारमनजन् ३.१९.५
यत्त्वेषया मा नदयन्त १.१६६.५
यत्पर्जन्य कनिक्रदत् ५.८३.९
यत्पाकत्रा मनसा १०.२.५
यत्पाञ्चजन्यया विशेन्द्रे ८.६३.७
यत्पुरुषं व्यदधु: १०.९०.११
यत्पुरुषेण हविषा १०.९०.६
यत्पूर्व्यं मरुतो यच्च नूतन ५.५५.८
यत्प्रायासिष्ट पृषतीभिरश्वै: ५.५८.६
यत्र कामा निकामाश्च ९.११३.१०
यत्र क्व च ते मनो ६.१६.१७
यत्र ग्रावा पृथुबुध्न १.२८.१
यत्र ज्योतिरजस्रं ९.११३.७
यत्र देवाँ ऋघायतो ४.३०.५
यत्र द्वाविव जघना १.२८.२
यत्र नार्यपच्यवं १.२८.३
यत्र बाणा: सम्पतन्ति ६.७५.१७
यत्र ब्रह्मा पवमान ९.११३.६
यत्र मन्थां वि बध्नते १.२८.४
यत्र राजा वैवस्वतो ९.११३.८
यत्र वह्निरभिहितो ५.५०.४
यत्र वेत्थ वनस्पते ५.५.१०
यत्र शूरासस्तन्वो ६.४६.१२
यत्रा चक्रुरमृता गातु० ७.६३.५
यत्रानन्दाश्च मोदाश्च ९.११३.११
यत्रा नर: समयन्ते ७.८३.२
यत्रानुकामं चरणं ९.११३.९
यत्रा वदेते अवर: १०.८८.१७
यत्रा समुद्र: स्कभितो १०.१४९.२
यत्रा सुपर्णा अमृतस्य १.१६४.२१
यत्रेदानीं पश्यसि १०.८७.६
यत्रोत बाधितेभ्य: ४.३०.४
यत्रोत मर्त्याय कं ४.३०.६
यत्रौषधी: समग्मत १०.९७.६
यत्संवत्समृभवो गाम् ४.३३.४
यत्सानो: सानुमारुहत् १.१०.२
यत्सिन्धौ यदसिक्न्यां ८.२०.२५
यत्सोम आ सुते नर ७.९४.१०
यत्सोम चित्रमुक्थ्यं ९.१९.१
यत्सोममिन्द्र विष्णवि ८.१२.१६
यत्सोमो वाजमर्षति ९.५६.२
यत्स्थो दीर्घप्रसद्मनि ८.१०.१
यथा कण्वे मघवन्त्रसदस्य ८.४९.१०
यथा कण्वे मघवन्मेधे ८.५०.१०
यथा कलां यथा शफं ८.४७.१७
यथा गौरो अपा कृतं ८.४.३
यथा चित्कण्वमावतं ८.५.२५
यथा चिद् वृद्धमतसं ८.६०.७
यथा चिन्मन्यसे हृदा ५.५६.२
यथा देवा असुरेषु १०.१५१.३
यथा नो अदिति: करत् १.४३.२
यथा नो मित्रो अर्यमा ८.३१.१३
यथा नो मित्रो वरुणो १.४३.३
यथापवथा मनवे ९.९६.१२
यथा पूर्वेभ्य: शतसा ९.८२.५
यथा पूर्वेभ्यो जरितृभ्य: १.१७५.६
१.१७६.६
यथा भवदनुदेयी १०.१३५.६
यथा मनौ विवस्वति ८.५२.१
यथा मनौ सांवरणौ ८.५१.१
यथायजो होत्रमग्ने ३.१७.२
यथा युगं वरत्रया १०.६०.८
यथा रुद्रस्य सूनवो ८.२०.१७
यथा वरो सुषाम्णे ८.२४.२८
यथा वशन्ति देवास्तथेदसत् ८.२८.४
यथा व: स्वाहा अग्नये ७.३.७
यथा वात: पुष्करिणीं ५.७८.७
यथा वातो यथा वनं ५.७८.८
यथा वामत्रिरश्विना ८.४२.५
यथा विद्वाँ अरं करत् २.५.८
यथा विप्रस्य मनुषो १.७६.५
यथा ह त्यद्वसवो ४.१२.६,१०.१२६.८
यथाहान्यनुपूर्वं १०.१८.५
यथा होतर्मनुषो देवताता ६.४.१
यथेयं पृथिवी मही १०.६०.९
यथोत कृत्व्ये धने ८.५.२६
यदक्रन्द: प्रथमं जायमान: १.१६३.१
यदग्न एषा समिति: १०.११.८
यदग्ने अद्य मिथुना १०.८७.१३
यदग्ने कानि कानि चित् ८.१०२.२०
यदग्ने दिविजा असि ८.४३.२८
यदग्ने मर्त्यस्त्वं ८.१९.२५
यदग्ने स्यामहं त्वं ८.४४.२३
यदङ्ग तविषीयवो ८.७.२

| | |
|---|---|
| यदङ्ग तविषीयस | ८.६.२६ |
| यदङ्ग त्वा भरताः | ३.३३.११ |
| यदङ्ग दाशुषे त्वं | १.१.६ |
| यदचरस्तन्वा वावृधानो | १०.५४.२ |
| यदज्ञातेषु वृजनेषु | १०.२७.४ |
| यदत्त्युपजिह्विका | ८.१०२.२१ |
| यददो दिवो अर्णव | ८.२६.१७ |
| यददो पितो अजगन् | १.१८७.७ |
| यददो वात ते गृहे | १०.१८६.३ |
| यदद्भिः परिषिच्यसे | ९.६५.६ |
| यदद्य कच्च वृत्रहन् | ८.९३.४ |
| यदद्य कर्हि कर्हि चित् | ८.७३.५ |
| यदद्य त्वा पुरुष्टुत | ६.५६.४ |
| यदद्य त्वा प्रयति | ३.२९.१६ |
| यदद्य भागं विभजासि | १.१२३.३ |
| यदद्य वां नासत्योक्थैः | ८.९.९ |
| यदद्य सूर उदितेऽनागा | ७.६६.४ |
| यदद्य सूर उदिते यन् | ८.२७.२१ |
| यदद्य सूर्य उद्यति | ८.२७.१९ |
| यदद्य सूर्य ब्रवो | ७.६०.१ |
| यदद्य स्थः परावति | ५.७३.१ |
| यदद्याश्विनावपाक् | ८.१०.५ |
| यदद्याश्विनावहम् | ८.९.१३ |
| यदध्रिगावो अध्रिगू | ८.२२.११ |
| यदन्तरा परावतम् | ३.४०.९ |
| यदन्तरिक्षे पतथः पुरुभुजा | ८.१०.६ |
| यदन्तरिक्षे यद्दिवि | ८.९.२ |
| यदन्ति यच्च दूरके | ९.६७.२१ |
| यदन्यासु वृषभो | ३.५५.१७ |
| यदपामोषधीनां | १.१८७.८ |
| यदप्सु यद्वनस्पतौ | ८.९.५ |
| यदब्रवं प्रथमं वां वृणानः | १.१०८.६ |
| यदयातं दिवोदासाय वर्तिः | १.११६.१८ |
| यदयातं शुभस्पती | १०.८५.१५ |
| यदयुक्था अरुषा | १.९४.१० |
| यदर्जुन सारमेय | ७.५५.२ |
| यदश्वस्य क्रविषो मक्षिका | १.१६२.९ |
| यदश्वान्धूर्षु पृषतीरयुग्ध्वं | ५.५५.६ |
| यदश्वाय वास उपस्तृणन्ति | १.१६२.१६ |
| यदश्विना पृच्छमानाव | १०.८५.१४ |
| यदस्य धामनि प्रिये | ८.१२.३२ |
| यदस्य मन्युरध्वनीत् | ८.६.१३ |
| यदाजिं यात्याजिकृत् | ८.४५.७ |

| | |
|---|---|
| यदा ते मारुतीर्विशः | ८.१२.२९ |
| यदा ते विष्णुरोजसा | ८.१२.२७ |
| यदा ते हर्यता हरी | ८.१२.२८ |
| यदादीध्ये न दविषाणि | १०.३४.५ |
| यदापीतासो अंशवो | ८.९.१९ |
| यदारमक्रन्नृभवः पितृभ्यां | ४.३३.२ |
| यदा वज्रं हिरण्यमित् | १०.२३.३ |
| यदा वलस्य पीयतो | १०.६८.६ |
| यदा वाजमसनत् | १०.६७.१० |
| यदाविर्यदपीच्यं | ८.४७.१३ |
| यदा वीरस्य रेवतो | ७.४२.४ |
| यदा वृत्रं नदीवृतं | ८.१२.२६ |
| यदाशसा निःशसा | १०.१६४.३ |
| यदा समर्यं व्यचेद् | ४.२४.८ |
| यदासु मर्तो अमृतासु | १०.९५.९ |
| यदा सूर्यममुं दिवि | ८.१२.३० |
| यदि क्षितायुर्यदि वा | १०.१६१.२ |
| यदिन्द्र चित्र मेहनास्ति | ५.३९.१ |
| यदिन्द्र ते चतस्रो | ५.३५.२ |
| यदिन्द्र दिवि पार्ये यदृधक् | ६.४०.५ |
| यदिन्द्र नाहुषीष्वाँ | ६.४६.७ |
| यदिन्द्र पूर्वो अपराय | ७.२०.७ |
| यदिन्द्र पृतनाज्ये | ८.१२.२५ |
| यदिन्द्र प्रागपागु ---आ याहि | ८.६५.१ |
| यदिन्द्र प्रागपागु ---सिमा | ८.४.१ |
| यदिन्द्र ब्रह्मणस्पते | १०.१६४.४ |
| यदिन्द्र मन्मशस्त्वा | ८.१५.१२ |
| यदिन्द्र यावतस्त्वं | ७.३२.१८ |
| यदिन्द्र राधो अस्ति | ८.५४.५ |
| यदिन्द्र सर्गे अर्वतः | ६.४६.१३ |
| यदिन्द्राग्नी अवमस्यां | १.१०८.९ |
| यदिन्द्राग्नी उदिता | १.१०८.१२ |
| यदिन्द्राग्नी जना इमे | ८.४०.७ |
| यदिन्द्राग्नी दिवि ष्ठो | १.१०८.११ |
| यदिन्द्राग्नी परमस्यां | १.१०८.१० |
| यदिन्द्राग्नी मदथः | १.१०८.७ |
| यदिन्द्राग्नी यदुषु | १.१०८.८ |
| यदिन्द्राहन्प्रथमजामहीनां | १.३२.४ |
| यदिन्द्राहं यथा त्वं | ८.१४.१ |
| यदिन्द्रेण सरथं याथो | ८.९.१२ |
| यदिन्द्रो अनयद्रितो | ६.५७.४ |
| यदिन्विन्द्र पृथिवी | १.५२.११ |
| यदि प्रवृद्ध सत्पते | ८.१२.८ |

| | |
|---|---|
| यदिमा वाजयन्नहं | १०.९७.११ |
| यदि मे रारणः सुत | ८.३२.६ |
| यदि मे सख्यमावर | ८.१३.२१ |
| यदि वाहमनृतदेव | ७.१०४.१४ |
| यदि स्तुतस्य मरुतो | ७.५६.१५ |
| यदि स्तोमं मम श्रवत् | ८.१.१५ |
| यदी घृतेभिराहुतो | ८.१९.२३ |
| यदीदहं युधये | १०.२७.२ |
| यदी मथ्नन्ति बाहुभिः | ३.२९.६ |
| यदी मातुरुप स्वसा | २.५.६ |
| यदीमिन्द्र श्रवाय्यं | ५.३८.२ |
| यदीमृतस्य पयसा | १.७९.३ |
| यदीमेनाँ उशतो | ७.१०३.३ |
| यदीशीयामृतानां | १०.३३.८ |
| यदी सुतेभिरिन्दुभिः | ६.४२.३ |
| यदीं गणस्य रशनामजीगः | ५.१.३ |
| यदीं सुतास इन्दवो | ८.५०.३ |
| यदीं सोमा बभ्रुधूता | ५.३०.११ |
| यदुत्तमे मरुतो | ५.६०.६ |
| यदुदञ्चो वृषाकपे | १०.८६.२२ |
| यदुदीरत आजयो | १.८१.३ |
| यदुद्वतो निवतो यासि | १०.१४२.४ |
| यदुलूको वदति मोघं | १०.१६५.४ |
| यदुष औच्छः प्रथमा | १०.५५.४ |
| यदुषो यासि भानुना | ८.९.१८ |
| यदूवध्यमुदरस्य | १.१६२.१० |
| यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो | १०.८८.११ |
| यदेमि प्रस्फुरन्निव | ७.८९.२ |
| यदेषामन्यो अन्यस्य वाचं | ७.१०३.५ |
| यदेषां पृषती रथे | ८.७.२८ |
| यद् गायत्रे अधि गायत्रं | १.१६४.२३ |
| यद् गोपावददितिः | ७.६०.८ |
| यद्दधिषे प्रदिवि चार्वन्नं | ७.९८.२ |
| यद्दधिषे मनस्यसि | ८.४५.३१ |
| यद्देवा अदः सलिले | १०.७२.६ |
| यद्देवानां मित्रमहः | १.४४.१२ |
| यद्देवापिः शंतनवे | १०.९८.७ |
| यद्देवा यतयो यथा | १०.७२.७ |
| यद्देवाः शर्म शरणं | ८.४७.१० |
| यद् द्याव इन्द्र ते शतम् | ८.७०.५ |
| यद्ध त्यद्वां पुरुमीळ्हस्य | १.१५१.२ |
| यद्ध त्यन्मित्रावरुणा | १.१३९.२ |
| यद्ध नूनं परावति | ८.५०.७ |





| | |
|---|---|
| यद्ध नूनं यद्वा यज्ञे | ८.४९.७ |
| यद्ध प्राचीरजगन्तोरो | १०.१५५.४ |
| यद्ध यान्ति मरुतः | १.३७.१३ |
| यद्धविष्यमृतुशो देवयानं | १.१६२.४ |
| यद्ध स्या त इन्द्र | १.१७८.१ |
| यद्युञ्जते मरुतो रुक्मवक्षसः | २.३४.८ |
| यद्युञ्जाथे वृषणमश्विना | १.१५७.२ |
| यद्यूयं पृश्निमातरो | १.३८.४ |
| यद्योधया महतो मन्यमानः | ७.९८.४ |
| यद्रोदसी प्रदिवो अस्ति | ६.६२.८ |
| यद्वंहिष्ठं नातिविधे | ५.६२.९ |
| यद्वः श्रान्ताय सुन्वते | ८.६७.६ |
| यद्वा उ विश्पतिः | ८.२३.१३ |
| यद्वाग्वदन्त्यविचेतनानि | ८.१००.१० |
| यद्वाजिनो दाम | १.१६२.८ |
| यद्वा तृक्षौ मघवन् | ६.४६.८ |
| यद्वा दिवि पार्ये सुष्विमिन्द्र | ६.२३.२ |
| यद्वा प्रवृद्ध सत्पते | ८.९३.५ |
| यद्वा प्रस्रवणे दिवो | ८.६५.२ |
| यद्वाभिपित्वे असुरा | ८.२७.२० |
| यद्वा मरुत्वः परमे सधस्थे | १.१०१.८ |
| यद्वा यज्ञं मनवे संमिमिक्ष | ८.१०.२ |
| यद्वा रुमे रुशमे | ८.४.२ |
| यद्वावन्थ पुरुष्टुत | ८.६६.५ |
| यद्वावान पुरुतमं | १०.७४.६ |
| यद्वा शक्र परावति | ८.१२.१७ |
| यद्वासि रोचने दिवः | ८.९७.५ |
| यद्वासि सुन्वतो वृधो | ८.१२.१८ |
| यद्वाहिष्ठं तदग्नये | ५.२५.७ |
| यद्वां कक्षीवाँ उत | ८.९.१० |
| यद्विजामन्परुषि | ७.५०.२ |
| यद्विरूपाचरं मर्त्येषु | १०.९५.१६ |
| यद्वीळाविन्द्र यत्स्थिरे | ८.४५.४१ |
| यद् वृत्रं तव चाशनिं | १.८०.१३ |
| यद्वो देवाश्चकृम | १०.३७.१२ |
| यद्वो वयं प्रमिनाम | १०.२.४ |
| यन्न इन्द्रो जुजुषे | ४.२२.१ |
| यन्नासत्या पराके अर्वाके | ८.९.१५ |
| यन्नासत्या परावति ---अध्य | ८.८.१४ |
| यन्नासत्या परावति ---तुर्वशे | १.४७.७ |
| यन्नासत्या भुरण्यथो | ८.९.६ |
| यन्नियानं न्ययनं | १०.१९.४ |
| यन्निर्णिजा रेक्णसा | १.१६२.२ |

| | |
|---|---|
| यन्नीक्षणं मांस्पचन्या | १.१६२.१३ |
| यन्नूनमश्यां गतिं | ५.६४.३ |
| यन्नूनं धीभिरश्विना | ८.९.२१ |
| यन्मन्यसे वरेण्यं | ५.३९.२ |
| यन्मरुतः सरभसः | ५.५४.१० |
| यमग्निं मेध्यातिथिः | १.३६.११ |
| यमग्ने पृत्सु मर्त्यम् | १.२७.७ |
| यमग्ने मन्यसे रयिम् | १०.२१.४ |
| यमग्ने वाजसातम | ५.२०.१ |
| यमत्यमिव वाजिनं | ९.६.५ |
| यमश्विना ददथुः | १.११६.६ |
| यमश्वी नित्यमुपयाति | ७.१.१२ |
| यमस्य मा यम्यं | १०.१०.७ |
| यमा चिदत्र यमसूरसूत | ३.३९.३ |
| यमादहं वैवस्वतात् | १०.६०.१० |
| यमादित्यासो अद्रुहः | ८.१९.३४ |
| यमापो अद्रयो वना | ६.४८.५ |
| यमाय घृतवद्धविः | १०.१४.१४ |
| यमाय मधुमत्तमं | १०.१४.१५ |
| यमाय सोमं सुनुत | १०.१४.१३ |
| यमासा कृपनीळं | १०.२०.३ |
| यमिन्द्र दधिषे | ८.९७.२ |
| यमिमं त्वं वृषाकपिं | १०.८६.४ |
| यमी गर्भमृतावृधो | ९.१०२.६ |
| यमीं द्वा सवयसा | १.१४४.४ |
| यमु पूर्वमहुवे | २.३७.२ |
| यमृत्विजो बहुधा | ७.५८.१ |
| यमेइव यतमाने | १०.१३.२ |
| यमेन दत्तं त्रित | १.१६३.२ |
| यमेरिरे भृगवो | १.१४३.४ |
| यमैच्छाम मनसा सो | १०.५३.१ |
| यमो नो गातुं प्रथमः | १०.१४.२ |
| यया गा आकरामहे | १०.१५६.२ |
| यया रध्रं पारयथा | २.३४.१५ |
| ययोरधि प्र यज्ञा | ८.१०.४ |
| यवंयवं नो अन्धसा | ९.५५.१ |
| यवं वृकेणाश्विना | १.११७.२१ |
| यश्चिकेत स सुक्रतुः | ५.६५.१ |
| यश्चिदापो महिना | १०.१२१.८ |
| यश्चिद्धि त इत्था | १.२४.४ |
| यश्चिद्धि त्वा बहुभ्यः | १.८४.९ |
| यस्त इध्मं जभरत्सि | ४.२.६ |
| यस्त इन्द्र प्रियो जनो | ७.२०.८ |

| | |
|---|---|
| यस्त इन्द्र महीरपः | ८.६.१६ |
| यस्त ऊरू विहरति | १०.१६२.४ |
| यस्तस्तम्भ सहसा | ४.५०.१ |
| यस्ता चकार सह कुह | ६.२१.४ |
| यस्तिग्मशृङ्गो | ७.१९.१ |
| यस्तित्याज सचिविदं | १०.७१.६ |
| यस्तुभ्यमग्ने अमृताय दाशद् | ४.२.९ |
| यस्तुभ्यमग्ने अमृताय मर्त्यः | १०.९१.११ |
| यस्ते अग्ने नमसा | ५.१२.६ |
| यस्ते अग्ने सुमतिं मर्तो | १०.११.७ |
| यस्ते अद्य कृणवद्भद्रशोचे | १०.४५.९ |
| यस्ते अनु स्वधामसत् | ३.५१.११ |
| यस्ते गर्भममीवा | १०.१६२.२ |
| यस्ते चित्रश्रवस्तमो | ८.९२.१७ |
| यस्ते द्रप्सः स्कन्दति | १०.१७.१२ |
| यस्ते द्रप्सः स्कन्नो | १०.१७.१३ |
| यस्ते नूनं शतक्रतविन्द्र | ८.९२.१६ |
| यस्ते भरादन्नियते | ४.२.७ |
| यस्ते मदः पृतनाषाळ् | ६.१९.७ |
| यस्ते मदो युज्यश्चारुः | ७.२२.२ |
| यस्ते मदो वरेण्यस्तेना | ९.६१.१९ |
| यस्ते मदो वरेण्यो य | ८.४६.८ |
| यस्ते मन्योऽविधद्वज्र | १०.८३.१ |
| यस्ते यज्ञेन समिधा | ६.५.५ |
| यस्ते रथो मनसो | १०.११२.२ |
| यस्ते रेवाँ अदाशुरिः | ८.४५.१५ |
| यस्ते शृङ्गवृषो | ८.१७.१३ |
| यस्ते साधिष्ठोऽवस इन्द्र | ५.३५.१ |
| यस्ते साधिष्ठोऽवसे ते स्याम | ८.५३.७ |
| यस्ते सूनो सहसो | ६.१३.४ |
| यस्ते स्तनः शशयो | १.१६४.४९ |
| यस्ते हन्ति पतयन्तम् | १०.१६२.३ |
| यस्त्वद्धोता पूर्वो | ३.१७.५ |
| यस्त्वा देवि सरस्वति | ६.६१.५ |
| यस्त्वा दोषा य उषसि | ४.२.८ |
| यस्त्वा भ्राता पतिर्भूत्वा | १०.१६२.५ |
| यस्त्वामग्न इनधते | ४.१२.१ |
| यस्त्वामग्ने हविष्पतिः | १.१२.८ |
| यस्त्वा स्वप्नेन तमसा | १०.१६२.६ |
| यस्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो | ४.४.१० |
| यस्त्वा हृदा करिणा | ५.४.१० |
| यस्पतिर्वार्याणामसि | १०.२४.३ |
| यस्मा अन्ये दश प्रति | ८.३.२३ |

यस्मा अरासत क्षयं ८.४७.४
यस्मा अर्कं सप्तशीर्षाणम् ८.५१.४
यस्मा ऊमासो अमृता १.१६६.३
यस्मादिन्द्राद् बृहत: २.१६.२
यस्मादृते न सिध्यति १.१८.७
यस्माद्रेजन्त कृष्टय: ८.१०३.३
यस्मान्न ऋते विजयन्ते २.१२.९
यस्मिन्देवा मन्मनि १०.१२.८
यस्मिन्देवा विदथे १०.१२.७
यस्मिन्नश्वास ऋषभास: १०.९१.१४
यस्मिन्नुक्थानि रण्यन्ति ८.१६.२
यस्मिन्वयं दधिमा १०.४२.६
यस्मिन् विश्वा अधि श्रियो ८.९२.२०
यस्मिन्विश्वानि काव्या ८.४१.६
यस्मिन्विश्वानि भुवनानि ७.१०१.४
यस्मिन्विश्वाश्चर्षणय: ८.२.३३
यस्मिन्वृक्षे मध्वद: १.१६४.२२
यस्मिन्वृक्षे सुपलाशे १०.१३५.१
यस्मै त्वमायजसे १.९४.२
यस्मै त्वं मघवन्निन्द्र ८.५२.८
यस्मै त्वं वसो दानाय मंहसे ८.५२.६
यस्मै त्वं वसो दानाय शिक्षसि ८.५१.६
यस्मै त्वं सुकृते ५.४.११
यस्मै त्वं सुद्रविणो १.९४.१५
यस्मै धायुरदधा ३.३०.७
यस्मै पुत्रासो अदिते: १०.१८५.३
यस्य गा अन्तरश्मनो ६.४३.३
यस्य गावावरुषा ६.२७.७
यस्य तीव्रसुतं मदम् ६.४३.२
यस्य ते अग्ने अन्ये ८.१९.३३
यस्य ते द्युम्नवत्पय: ९.६६.३०
यस्य ते नू चिदादशम् ८.९३.११
यस्य ते पीत्वा वृषभो ९.१०८.२
यस्य ते पूषन्त्सख्ये १.१३८.३
यस्य ते मद्यं रसम् ९.६५.१५
यस्य ते महिना मह: ८.६८.३
यस्य ते विश्वमानुषो ८.४५.४२
यस्य ते विश्वा भुवनानि १०.३७.९
यस्य ते स्वादु सख्यम् ८.६८.११
यस्य त्यच्छम्बरं मदे ६.४३.१
यस्य त्यत्ते महिमानं १०.११२.४
यस्य त्यन्महित्वं वाताप्यं १०.२६.२
यस्य त्रिधात्ववृतं ८.१०२.१४
यस्य त्री पूर्णा मधुना १.१५४.४
यस्य त्वमग्ने अध्वरम् ४.२.१०
यस्य त्वमिन्द्र स्तोमेषु ८.५२.४
यस्य त्वमूर्ध्वो अध्वराय ८.१९.१०
यस्य दूतो असि क्षये १.७४.४
यस्य द्यावापृथिवी पौंस्यं १.१०१.३
यस्य द्विबर्हसो बृहत् ८.१५.२
यस्य न इन्द्र: पिबाद्यस्य ९.१०८.१४
यस्य प्रयाणमन्वन्य ५.८१.३
यस्य प्रस्वादसो गिर १०.३३.६
यस्य मन्दानो अन्धसो ६.४३.४
यस्य मा परुषा: शतं ५.२७.५
यस्य मा हरितो रथे १०.३३.५
यस्य वर्णं मधुश्चुतम् ९.६५.८
यस्य वा यूयं प्रति ८.२०.१६
यस्य वायोरिव द्रवत् ६.४५.३२
यस्य विश्वानि हस्तयो: पञ्च१.१७६.३
यस्य विश्वानि हस्तयोरूचु: ६.४५.८
यस्य व्रते पृथिवी ५.८३.५
यस्य शर्मन्नुप विश्वे ७.६.६
यस्य शश्वत्पपिवाँ १०.११२.५
यस्य श्रवो रोदसि ७.१८.२४
यस्य श्वेता विचक्षणा ८.४१.९
यस्य संस्थे न वृण्वते १.५.४
यस्या अनन्तो अह्रुत: ६.६१.८
यस्याग्निर्वपुर्गृहे ८.१९.११
यस्याजस्रं शवसा १.१००.१४
यस्याजुषन्नमस्विन: ८.७५.१४
यस्या देवा उपस्थे ८.९४.२
यस्यानक्षा दुहिता १०.२७.११
यस्यानाप्त: सूर्यस्येव १.१००.२
यस्यानूना गभीरा ८.१६.४
यस्यामितानि वीर्या ८.२४.२१
यस्यायं विश्व आर्यो ८.५१.९
यस्या रुशन्तो १.४८.१३
यस्यावधीत्पितरं ५.३४.४
यस्याश्वास: प्रदिशि २.१२.७
यस्येक्ष्वाकुरुप व्रते १०.६०.४
यस्येमे हिमवन्तो १०.१२१.४
यस्यौषधी: प्रसर्पथा १०.९७.१२
यं कुमार नवं रथं १०.१३५.३
यं कुमार प्रावर्तयो १०.१३५.४
यं क्रन्दसी अवसा १०.१२१.६
यं क्रन्दसी संयती २.१२.८
यं जनासो हविष्मन्तो ८.७४.२
यं ते श्येनश्चारुमवृकं १०.१४४.५
यं ते श्येन: पदाभरत् ८.८२.९
यं त्रायध्व इदमिदं ७.५९.१
यं त्वमग्ने समदह: १०.१६.१३
यं त्वं रथमिन्द्र मेधसातये १.१२९.१
यं त्वं विप्र मेधसातौ ८.७१.५
यं त्वा गोपवनो गिरा ८.७४.११
यं त्वा जनास इन्धते ८.४३.२७
यं त्वा जनास ईळते ८.७४.१२
यं त्वा जनासो अभि संचरन्ति१०.४.२
यं त्वा देवा दधिरे १०.४६.१०
यं त्वा देवापि: शुशुचानो १०.९८.८
यं त्वा देवासो मनवे १.३६.१०
यं त्वा द्यावापृथिवी १०.२.७
यं त्वा पूर्वमीळितो १०.६९.४
यं त्वा वाजिन्नघ्न्या ९.८०.२
यं देवासस्त्रिरहन् ३.४.२
यं देवासोऽजनयन्ताग्निं १०.८८.९
यं देवासोऽवथ--त्रायध्वे १०.३५.१४
यं देवासोऽवथ--शूरसाता १०.६३.१४
यं नु नकि: पृतनासु ३.४९.५
यं बाहुतेव पिप्रति १.४१.२
यं मर्त्य: पुरुस्पृहं ५.७.६
यं मे दुरिन्द्रो मरुत: ८.३.२१
यं यज्ञं नयथा नर: १.४१.५
यं युवं दाश्वध्वराय देवा ६.६८.६
यं रक्षन्ति प्रचेतसो १.४१.१
यं वर्धयन्तीद्गिर: ६.४४.५
यं विप्रा उक्थवाहसो ८.१२.१३
यं वै सूर्यं स्वर्भानु: ५.४०.९
यं सीमकृण्वन्तमसे ४.१३.३
यं सीमनु प्रवतेव ४.३८.३
यं सुपर्ण: परावत: १०.१४४.४
यं सोममिन्द्र पृथिवी ३.४६.५
यं स्मा पृच्छन्ति कुह २.१२.५
य: ककुभो नि धारय: ८.४१.४
य: कुक्षि: सोमपातम: १.८.७
य: कृन्तदिद्वि योन्यं ८.४५.३०
य: पञ्चचर्षणीरभि ७.१५.२
य: परस्या: परावत: १०.१८७.२
य: पावमानीरध्येति ९.६७.३१





य: पुष्पिणीश्च २.१३.७
य: पूर्व्याय वेधसे १.१५६.२
य: पृथिवीं व्यथमानाम् २.१२.२
य: पौरुषेयेण क्रविषा १०.८७.१६
य: प्राणतो निमिषतो १०.१२१.३
य: शक्रो मृक्षो अश्व्य: ८.६६.३
य: शग्मस्तुविशग्म ते ६.४४.२
य: शम्बरं पर्वतेषु २.१२.११
य: शश्वतो मह्येनो २.१२.१०
य: शुक्रइव सूर्यो १.४३.५
य: शूरेभिर्हव्यो १.१०१.६
य: श्वेताँ अधिनिर्णिज: ८.४१.१०
य: सत्राहा विचर्षणि ६.४६.३
य: सप्तरश्मिर्वृषभ: २.१२.१२
य: समिधा य आहुती ८.१९.५
य: संस्थे चिच्छतक्रतु: ८.३२.११
य: सुनीथो ददाशुषे २.८.२
य: सुन्वते पचते २.१२.१५
य: सुन्वन्तमवति य: २.१२.१४
य: सुषव्य: सुदक्षिण: ८.३३.५
य: सृविन्दमनर्शनिं ८.३२.२
य: सोम: कलशेष्वाँ ९.१२.५
य: सोम सख्ये तव १.९१.१४
य: स्त्रीहितीषु पूर्व्य: १.७४.२
य: स्मारुन्धानो ४.३८.४
या आपो दिव्या ७.४९.२
या इन्द्र प्रस्वस्त्वासा ८.६.२०
या इन्द्र भुज आभर: ८.९७.१
या ओषधी: पूर्वा १०.९७.१
या ओषधी: सोमराज्ञीर्बह्वी: १०.९७.१८
या ओषधी: सोमराज्ञीर्विष्ठि: १०.९७.१९
या गुङ्गूर्या सिनीवाली २.३२.८
या गोमतीरुषस: १.११३.१८
या गौर्वर्तनिं पर्येति १०.६५.६
या जामयो वृष्ण ३.५७.३
या त ऊतिरमित्रहन् ६.४५.१४
या त ऊतिरवमा ६.२५.१
यातं छर्दिष्पा उत न: ८.९.११
याति देव: प्रवता १.३५.३
या ते अग्ने पर्वतस्येव ३.५७.६
या ते अष्ट्रा गोओपशा ६.५३.९
या ते काकुत्सुकृता यावरि ६.४१.२
या ते जिह्वा मधुमती ३.५७.५
या ते दिद्युदवसृष्टा ७.४६.३
या ते धामानि दिवि १.९१.४
या ते धामानि परमाणि १०.८१.५
या ते धामानि हविषा १.९१.१९
या ते भीमान्यायुधा ९.६१.३०
या दम्पती समनसा ८.३१.५
या दस्रा सिन्धुमातरा १.४६.२
यादृगेव ददृशे तादृगुच्यते ५.४४.६
या देवेषु तन्वमैरयन्त १०.१६९.३
याद्राध्यं वरुणो २.३८.८
या धर्तारा रजसो ५.६९.४
या धारयन्त देवा: ७.६६.२
या न: पीपरदश्विना १.४६.६
यानि स्थानान्यश्विना ७.७०.३
यानीन्द्राग्नी चक्रथुर्वीर्या १.१०८.५
या नु श्वेताववो ८.४०.८
यान्राये मर्तान्त्सुषूदो १.७३.८
यान्वो नरो देवयन्तो ३.८.६
या पृतनासु दुष्टरा ५.८६.२
याभिरङ्गिरो मनसा १.११२.१८
याभिरन्तकं जसमानम् १.११२.६
याभिर्नरं गोषुयुधं १.११२.२२
याभिर्नरा त्रसदस्युं ८.८.२१
याभिर्नरा शयवे याभि: १.११२.१६
याभिर्महामतिथिग्वं १.११२.१४
याभिर्वम्रं विपिपानं १.११२.१५
याभिर्विश्पलां धनसां १.११२.१०
याभि: कण्वमभिष्टिभि: १.४७.५
याभि: कण्वं मेधातिथिं ८.८.२०
याभि: कुत्समार्जुनेयं १.११२.२३
याभि: कृशानुमसने १.११२.२१
याभि: पक्थमवथो ८.२२.१०
याभि: पठर्वा जठरस्य १.११२.१७
याभि: पत्नीर्विमदाय १.११२.१९
याभि: परिज्मा तनयस्य १.११२.४
याभि: शचीभिर्वृषणा १.११२.८
याभि: शचीभिश्चमसाँ ३.६०.२
याभि: शंताती भवथो १.११२.२०
याभि: शुचन्तिं धनसां १.११२.७
याभि सिन्धुमवथ याभि ८.२०.२४
याभि: सिन्धुं मधुमन्तं १.११२.९
याभि: सुदानू औशिजाय १.११२.११
याभि: सूर्यं परियाथ: १.११२.१३
याभि: सोमो मोदते १०.३०.५
याभी रसां क्षोदसो १.११२.१२
याभी रेभं निवृतं १.११२.५
यामथर्वा मनुष्पिता १.८०.१६
यामं येष्ठा: शुभा शोभिष्ठा: ७.५६.६
या रुचो जातवेदसो १०.१८८.३
यावत्तरस्तन्वो ७.९१.४
यावदिदं भुवनं विश्वम् १.१०८.२
यावन्मात्रमुषसो १०.८८.१९
यावयद् द्वेषसं त्वा ४.५२.४
यावयद् द्वेषा ऋतपा १.११३.१२
यावया वृक्यं वृकं १०.१२७.६
या व: शर्म शशमानाय १.८५.१२
या वा ते सन्ति दाशुषे ७.३.८
या वां कशा मधुमति १.२२.३
या वां शतं नियुतो या: ७.९१.६
या वां सन्ति पुरु ---अस्मे ४.४७.४
या वां सन्ति पुरु ---इन्द्राग्नी ६.६०.८
यावित्था श्लोकमादिवो १.९२.१७
या विश्वासां जनितारा ६.६९.२
या वीर्याणि प्रथमानि १०.११३.७
या वृत्रहा परावति ८.४५.२५
या वो भेषजा मरुत: २.३३.१३
या वो माया अभिद्रुहे २.२७.१६
या शर्धाय मारुताय ६.४८.१२
याश्चेदमुपशृण्वन्ति १०.९७.२१
यासां तिस्र: पञ्चाशतो १.१३३.४
यासां राजा वरुणो ७.४९.३
यासि कुत्सेन सरथं ४.१६.११
या सुजूर्णि: श्रेणि: १०.९५.६
या सुनीथे शौचद्रथे ५.७९.२
या सुबाहु: स्वङ्गुरि: २.३२.७
या सुरथा रथीतमोभा १.२२.२
यासु राजा वरुणो यासु ७.४९.४
यास्ते धारा मधुश्चुतो ९.६२.७
यास्ते पूषन्नावो ६.५८.३
यास्ते प्रजा अमृतस्य १.४३.९
यास्ते राके सुमतय: २.३२.५
याँ आभजो मरुत ३.३५.९
यां त्वा दिवो दुहित: ७.७७.६
यां पूषन्ब्रह्मचोदनीम् ६.५३.८
यां मे धियं मरुत १०.६४.१२
या: प्रवतो निवता ७.५०.४

या: फलिनीर्या १०.९७.१५
या: सरूपा विरूपा: १०.१६९.२
या: सूर्यो रश्मिभिरा ततान ७.४७.४
युक्तस्ते अस्तु दक्षिण १.८२.५
युक्ता मातासीद् धुरि दक्षि १.१६४.९
युक्तो ह यद्वां तौग्र्याय १.१५८.३
युङ्क्ष्वा हि केशिना हरी १.१०.३
युक्ष्वा हि त्वं रथासहा ८.२६.२०
युक्ष्वा हि देवहूतमाँ ८.७५.१
युक्ष्वा हि वाजिनीवती १.९२.१५
युक्ष्वा हि वृत्रहन्तम ८.३.१७
युक्ष्वा ह्यरुषी रथे १.१४.१२
युगेयुगे विदथ्यं गृणद्भ्य: ६.८.५
युङ्ग्ध्वं ह्यरुषी रथे ५.५६.६
युजं हि मामकृथा आदिदि ५.३०.८
युजा कर्माणि जनयन् १०.५५.८
युजानो अश्वा वातस्य १०.२२.४
युजानो हरिता रथे ६.४७.१९
युजे रथं गवेषणं हरिभ्यां ७.२३.३
युजे वां ब्रह्म पूर्व्यम् १०.१३.१
युञ्जते मन उत युञ्जते ५.८१.१
युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषम् १.६.१
युञ्जन्ति हरी इषिरस्य ८.९८.९
युञ्जन्त्यस्य काम्या १.६.२
युञ्जाथां रासभं रथे ८.८५.७
यधा युधमुप घेदेषि १.५३.७
युधेन्द्रो मह्ना वरिवश्चकार ३.३४.७
युध्मं सन्तमनर्वाणं ८.९२.८
युध्मस्य ते वृषभस्य ३.४६.१
युध्मो अनर्वा खजकृत् ७.२०.३
युनक्त सीरा वि युगा १०.१०१.३
युनज्मि ते ब्रह्मणा १.८२.६
युयूषत: सवयसा १.१४४.३
युयोता शरुमस्मदाँ ८.१८.११
युयोप नाभिरुपरस्यायो: १.१०४.४
युवमत्यस्याव नक्षथो १.१८०.२
युवमत्रयेऽवनीताय तप्तं १.११८.७
युवमेतं चक्रथु: सिन्धुषु प्लवं १.१८२.५
युवमेतानि दिवि १.९३.५
युवं कण्वाय नासत्या ८.५.२३
युवं कवी ष्ठ: पर्यश्विना १०.४०.६
युवं चित्रं ददथुर्भोजनं ७.७४.२
युवं च्यवाममश्विना १.११७.१३
युवं च्यवानं जरसो ७.७१.५
युवं च्यवानं सनयं १०.३९.४
युवं तमिन्द्रपर्वता १.१३२.६
युवं तासां दिव्यस्य १.११२.३
युवं तुग्राय पूर्व्येभिरेवै: १.११७.१४
युवं दक्षं धृतव्रता ८.१५.६
युवं देवा क्रतुना ८.५७.१
युवं धेनुं शयवे १.११८.८
युवं नरा स्तुवते कृष्णियाय १.११७.७
युवं नरा स्तुवते पज्रियाय १.११६.७
युवं नो येषु वरुण ५.६४.६
युवं पय उस्त्रियायामधत्तं १.१८०.३
युवं पेदवे पुरुवारमश्विना १.११९.१०
युवं प्रत्नस्य साधथो ३.३८.९
युवं भुज्युमवविद्धं ७.६९.७
युवं भुज्युं भुरमाणं १.११९.४
युवं भुज्युं समुद्र १०.१४३.५
युवं मित्रेमं जनं ५.६५.६
युवं मृगं जागृवांसं ८.५.३६
युवं रथेन विमदाय १०.३९.७
युवं रेभं परिषूतेरुरुष्यथ: १.११९.६
युवं वन्दनं निर्ऋतं १.११९.७
युवं वरो सुषाम्णे ८.२६.२
युवं वस्त्राणि पीवसा १.१५२.१
युवं विप्रस्य जरणां १०.३९.८
युवं शक्रा मायाविना १०.२४.४
युवं श्यावाय रुशतीमदत्तं १.११७.८
युवं श्रियमश्विना देवताता ४.४४.२
युवं श्रीभिर्दर्शताभि: ६.६३.६
युवं श्वेतं पेदव इन्द्रजूतं १.११८.९
युवं श्वेतं पेदवेऽश्विना १०.३९.१०
युवं सुराममश्विना १०.१३१.४
युवं ह कृशं युवमश्विना १०.४०.८
युवं ह गर्भं जगतीषु १.१५७.५
युवं ह घर्मं मधुमन्तमत्रये १.१८०.४
युवं ह भुज्युं युवमश्विना १०.४०.७
युवं ह रेभं वृषणा १०.३९.९
युवं ह स्थो भिषजा १.१५७.६
युवं हि ष्मा पुरुभुजेममेधतुं ८.८६.३
युवं हि स्थ: स्वर्पती ९.१९.२
युवं ह्यप्रराजावसीदतं १०.१३२.७
युवं ह्यास्तं महो रन्युवं १.१२०.७
युवाकु हि शचीनां १.१७.४
युवादत्तस्य धिष्ण्या ८.२६.१२
युवानं विश्पतिं कविं ८.४४.२६
युवाना पितरा पुन: १.२०.४
युवानो रुद्रा अजरा १.६४.३
युवाभ्यां देवी धिषणा १.१०९.४
युवाभ्यां मित्रावरणोपमं ५.६४.४
युवाभ्यां वाजिनीवसु ८.५.३
युवामिद्ध्यवसे पूर्व्याय ४.४१.७
युवामिद्युत्सु पृतनासु ७.८२.४
युवामिन्द्राग्नी वसुनो १.१०९.५
युवा स मारुतो गण: ५.६१.१३
वा सुवासा: परिवीत ३.८.४
युवां गोतम: पुरुमीळ्हो १.१८३.५
युवां चिद्धि ष्माश्विनावनु १.१८०.८
युवां देवास्त्रय ८.५७.२
युवां नरा पश्यमानास: ७.८३.१
युवां पूषेवाश्विना १.१८१.९
युवां मृगेव वारणा १०.४०.४
युवां यज्ञै: प्रथमा १.१५१.८
युवां स्तोमेभिर्देवयन्तो १.१३९.३
युवां ह घोषा पर्यश्विना १०.४०.५
युवां हवन्त उभयास ७.८३.६
युवो: श्रियं परि योषा ७.६९.४
युवो रजांसि सुयमासो १.१८०.१
युवोरत्रिश्चिकेतति ५.७३.६
युवो रथस्य परि ८.२२.४
युवोरश्विना वपुषे १.११९.५
युवो राष्ट्रं बृहदिन्वति द्यौ: ७.८४.२
युवोरुषा अनु श्रियं १.४६.१४
युवोरु षू रथं हुवे ८.२६.१
युवोर्ऋतं रोदसी ३.५४.३
युवोर्दानाय सुभरा १.११२.२
युवोर्यदि सख्यायास्मे १०.६१.२५
युवोर्हि मातादिति: १०.१३२.६
युष्माकं देवा अवसाहनि ७.५९.२
युष्माकं बुध्ने अपां १०.७७.४
युष्माकं स्मा रथाँ ५.५३.५
युष्मादत्तस्य मरुतो ५.५४.१३
युष्माँ उ नक्तं ८.७.६
युष्मे देवा अपि ष्मसि ८.४७.८
युष्मेषितो मरुतो १.३९.८
युष्मोतो विप्रो मरुत: ७.५८.४
यून ऊ षु नविष्ठया ८.२०.१९





यूपव्रस्का उत ये १.१६२.६
यूयमस्मभ्यं धिषणाभ्य: ४.३६.८
यूयमस्मान्नयत वस्यो ५.५५.१०
यूयं गावो मेदयथा कृशं ६.२८.६
यूयं तत्सत्यशवस १.८६.९
यूयं देवा: प्रमतिर्यूयं २.२९.२
यूयं धूर्षु प्रयुजो न १०.७७.५
यूयं न उग्रा मरुत: १.१६६.६
यूयं मर्तं विपन्यव: ५.६१.१५
यूयं रयिं मरुत: ५.५४.१४
यूयं राजान: कं चिच्चर्षणी ८.१९.३५
यूयं राजानमिर्यं जनाय ५.५८.४
यूयं विश्वं परि पाथ १०.१२६.४
यूयं ह रत्न मघवत्सु ७.३७.२
यूयं हि देवीर्ऋतयुग्भिरश्वै: ४.५१.५
यूयं हि ष्ठा सुदा---अधा चिद् ८.८३.९
यूयं हि ष्ठा सुदा---कर्ता ६.५१.१५
यूयं हि ष्ठा सुदानवो रुद्रा ८.७.१२
ये अग्नयो न शोशुचन् ६.६६.२
ये अग्निदग्धा ये अनग्नि १०.१५.१४
ये अग्ने चन्द्र ते गिर: ५.१०.४
ये अग्ने नेरयन्ति ते ५.२०.२
ये अग्ने: परि जज्ञिरे १०.६२.६
ये अञ्जिषु ये वाशीषु ५.५३.४
ये अर्वाञ्चस्ताँ १.१६४.१९
ये अश्विना ये पितरा ४.३४.९
ये अंस्या ये अङ्ग्या १.१९१.७
ये के च ज्मा महिनो ६.५२.१५
ये गव्यता मनसा शत्रुम् ६.४६.१०
ये गोमन्तं वाजवन्तं सुवीरं ४.३४.१०
ये च पूर्व ऋषयो ये ७.२२.९
ये चाकनन्त चाकनन्त ५.३१.१३
ये चार्हन्ति मरुत: सुदानव: ८.२०.१८
ये चित्पूर्व ऋतसाप १०.१५४.४
ये चिद्धि त्वामृषय: पूर्वे १.४८.१४
ये चिद्धि पूर्व ऋतसाप १.१७९.२
ये चिद्धि मृत्युबन्धव ८.१८.२२
ये चेह पितरो ये १०.१५.१३
ये तातृषुर्देवत्रा १०.१५.९
ये ते त्रिरहन्त्सवित: ४.५४.६
ये ते पन्था: सवित: पूर्व्यास: १.३५.११
ये ते पवित्रमूर्मयो ९.६१.५
ये ते विप्र ब्रह्मकृत: १०.५०.७
ये ते वृषणो वृषभास: १.१७७.२
ये ते शुक्रास: शुचय: ६.६.४
ये ते शुष्मं ये तविषीम् ३.३२.३
ये ते सन्ति दशग्विन: ८.१.९
ये ते सरस्व ऊर्मयो ७.९६.५
ये त्रिंशति त्रयस्परो ८.२८.१
ये त्वा देवोस्त्रिकं मन्ये १.१९०.५
ये त्वामिन्द्र न तुष्टुवु: ८.६.१२
ये त्वाहिहत्ये मघवन् ३.४७.४
ये देवानां यज्ञिया यज्ञियानां ७.३५.१५
ये देवास इह स्थन विश्वे ८.३०.४
ये देवासो अभवता सुकृत्या ४.३५.८
ये देवासो दिव्येकादश १.१३९.११
ये द्रप्साइव रोदसी ८.७.१६
येन चष्टे वरुणो मित्रो ८.१९.१६
येन ज्योतींष्यायवे ८.१५.५
येन तोकाय तनयाय ५.५३.१३
येन दीर्घं मरुत: १.१६६.१४
येन द्यौरुग्रा पृथिवी १०.१२१.५
येन मानासश्चितयन्त १.१७१.५
येन वंसाम पृतनासु ८.६०.१२
येन वृद्धो न शवसा ६.४४.३
येन सिन्धुं महीरपो ८.१२.३
येन सूर्य ज्योतिषा १०.३७.४
ये न: पूर्वे पितर: सोम्यासो १०.१५.८
ये न: सपत्ना अप ते १०.१२८.९
ये नाकस्याधि रोचने १.१९.६
येना दशग्वमध्रिगुं ८.१२.२
येना नवग्वो दध्यङ् ९.१०८.४
येना पावक चक्षसा १.५०.६
येनाव तर्वशं यदुं ८.७.१८
येना समुद्रमसृजो ८.३.१०
येनेन्द्रो हविषा --असपत्न: १०.१७४.४
येनेन्द्रो हविषा --असपत्ना १०.१५९.४
येनेमा विश्वा च्यवना २.१२.४
ये पाकशंसं विहरन्त ७.१०४.९
ये पातयन्ते अज्मभिर्गिरीणां ८.४६.१८
ये पायवो मामतेयं १.१४७.३,४.४.१३
ये पृषतीभिर्ऋष्टिभि: १.३७.२
येभिस्तिस्र: परावतो ८.५.८
येभि: सूर्यमुषसं मन्दसान: ६.१७.५
येभ्यो माता मधुमत् १०.६३.३
येभ्यो होत्रां प्रथमां १०.६३.७
ये महो रजसो विदु: १.१९.३
ये मूर्धान: क्षितीनां ८.६७.१३
ये मे पञ्चाशतं ददु: ५.१८.५
ये यजत्रा य ईड्या: १.१४.८
ये यज्ञेन दक्षिणया १०.६२.१
ये युध्यन्ते प्रधनेषु १०.१५४.३
ये राधांसि ददत्यश्व्या ७.१६.१०
ये वध्वश्चन्द्रं वहतुं १०.८५.३१
ये वाजिनं परिपश्यन्ति १.१६२.१२
ये वायव इन्द्रमादनास ७.९२.४
ये वावृधन्त पार्थिवा ५.५२.७
ये वां दंसांस्यश्विना ८.९.३
ये वृक्णासो अधि क्षमि ३.८.७
ये शुभ्रा घोरवर्पस: १.१९.५
येषामज्मेषु पृथिवी १.३७.८
येषामर्णो न सप्रथो ८.२०.१३
येषामाबाध ऋग्मिय ८.२३.३
येषामिळा घृतहस्ता ७.१६.८
येषां श्रियाधि रोदसी ५.६१.१२
ये सत्यासो हविरदो १०.१५.१०
ये सवितु: सत्यसवस्य १०.३६.१३
ये सोमास: परा---ये वाद: ९.६५.२२
ये सोमास: परा---सर्वास्ताँ ८.९३.६
ये स्तोतृभ्यो गोअग्राम् २.१.१६
२.२.१३
ये स्या मनोर्यज्ञियास्ते १०.३६.१०
ये ह त्ये ते सहमाना: ४.६.१०
ये हरी मेधयोक्था ४.३३.१०
यो अग्निं तन्वो दमे ८.४४.१५
यो अग्निं देववीतये १.१२.९
यो अग्निं हव्यदातिभि: ८.१९.१३
यो अग्नि: कव्यवाहन: १०.१६.११
या अग्नि: क्रव्यात्प्रविवेश १०.१६.१०
यो अग्नि: सप्तमानुष: ८.३९.८
यो अग्नीषोमा हविषा १.९३.८
यो अत्यइव मृज्यते ९.४३.१
यो अदधाज्ज्योतिषि १०.५४.६
यो अद्रिभित्प्रथमजा ६.७३.१
यो अध्वरेषु शन्तम १.७७.२
यो अनिध्मो दीदयत् १०.३०.४
यो अपाचीने तमसि ७.६.४
यो अप्सु चन्द्रमाइव ८.८२.८
यो अप्स्वा शुचिना दैव्येन २.३५.८

यो अर्यो मर्तभोजनं १.८१.६
यो अश्वस्य दधिक्राव्णो ४.३९.३
यो अश्वानां यो गवां गोपति १.१०१.४
यो अश्वेभिर्वहते ८.४६.२६
यो अस्मा अन्नं तृषु १०.७९.५
यो अस्मै घ्रंस उत वा ५.३४.३
यो अस्मै हविषाविधन् ४.५४.४
यो अस्मै हव्यदातिभिः ८.२३.२१
यो अस्मै हव्यैर्घृत २.२६.४
यो अस्य पारे रजसः १०.१८७.५
योगक्षेमं व आदायाहं १०.१६६.५
यो गर्भमोषधीनां ७.१०२.२
यो गृणतामिदासिथापिः ६.४५.१७
योगेयोगे तवस्तरं १.३०.७
यो जनान्महिषाँइवा १०.६०.३
यो जागार तमृचः ५.४४.१४
यो जात एव प्रथमो २.१२.१
यो जिनाति न जीयते ९.५५.४
यो दभ्रेभिर्हव्यो यश्च १०.३८.४
यो दुष्टरो विश्ववार ८.४६.९
यो देवो देवतमो ४.२२.३
यो देह्यो३ अनमयद्वधस्नैः ७.६.५
योद्धासि क्रत्वा शवसो ८.८८.४
यो धर्ता भुवनानां ८.४१.५
यो धारया पावकया ९.१०१.२
यो धृषितो योऽवृतो ८.३३.६
यो न आगो अभ्येनो ५.३.७
यो न इदमिदं पुरा ८.२१.९
यो न इन्दुः पितरो ८.४८.१२
यो न इन्द्राभितो जनो १०.१३३.४
यो न इन्द्राभिदासति १०.१३३.५
यो नन्त्वान्यनमन् २.२४.२
यो नः कश्चिद्रिरिक्षति ८.१८.१३
यो नः पिता जनिता १०.८२.३
यो नः पूषन्नघो वृकः १.४२.२
यो नः शश्वत्पुराविथा ८.८०.२
यो नः सनुत्य उत २.३०.९
यो नः सनुत्यो अभिदासत् ६.५.४
यो नः स्वो अरणो ६.७५.१९
यो नार्मरं सहवसुं २.१३.८
योनिमेक आ ससाद ८.२९.२
योनिष्ट इन्द्र निषदे १.१०४.१
योनिष्ट इन्द्र सदने ७.२४.१
यो नो अग्ने अररिवाँ १.१४७.४
यो नो अग्ने दुरेव आ ६.१६.३१
यो नो अग्नेऽभिदासति १.७९.११
यो नो दाता वसूनां ८.५१.५
यो नो दाता स नः पिता ८.५२.५
यो नो दास आर्यो वा १०.३८.३
यो नो देवः परावतः ८.१२.६
यो नो मरुतो अभि दुर्हणायुः ७.५९.८
यो नो मरुतो वृकताति २.३४.९
यो नो रसं दिप्सति ७.१०४.१०
यो ब्रह्मणे सुमतिमायजाते ७.६०.११
यो भानुभिर्विभावा १०.६.२
यो भूयिष्ठं नासत्याभ्यां ५.७७.४
यो भोजनं च दयसे २.१३.६
यो म इति प्रवोचति ५.२७.४
यो म इमं चिदु त्मना ८.४६.२७
यो मर्त्येष्वमृत ऋतावा ४.२.१
यो मा पाकेन मनसा ७.१०४.८
यो मायातुं यातुधानेत्याह ७.१०४.१६
यो मित्राय वरुणायाविधत् १.१३६.५
यो मृळयाति चक्रुषे ७.८७.७
यो मे धेनूनां शतं ५.६१.१०
यो मे राजन् युज्यो २.२८.१०
यो मे शता च विंशतिं ५.२७.२
यो मे हिरण्यसंदृशो ८.५.३८
यो यजाति यजात ८.३१.१
यो यज्ञस्य प्रसाधनः १०.५७.२
यो यज्ञो विश्वतस्तन्तुभिः १.१३०.१
यो रक्षांसि निजूर्वति १०.१८७.३
यो रजांसि विममे ६.४९.१३
यो रध्रस्य चोदिता २.१२.६
यो रयिवो रयिन्तमो ६.४४.१
यो राजभ्य ऋतनिभ्यो २.२७.१२
यो राजा चर्षणीनां ८.७०.१
यो रायो--- तमिन्द्रम् ८.३२.१३
यो रायो--- तस्मा इन्द्राय १.४.१०
यो रेवान्यो अमीवहा १.१८.२
यो रोहितौ वाजिनौ ५.३६.६
योऽवरे वृजने विश्वथा २.२४.११
यो वर्धन ओषधीनां ७.१०१.२
यो वः शिवतमो रसः १०.९.२
यो वः सुनोत्यभिपित्वे ४.३५.६
यो वः सेनानीर्महतो १०.३४.१२
यो वाघते ददाति सूनरं १.४०.४
यो वाचा विवाचो १०.२३.५
यो वामश्विना मनसो १.११७.२
यो वामुरुव्यचस्तमं ८.२६.१४
यो वामृजवे क्रमणाय ६.७०.३
यो वां गर्तं मनसा ७.६४.४
यो वां नासत्यावृषि ८.८.१५
यो वां परिज्मा सुवृत् १०.३९.१
यो वां यज्ञेभिरावृतो ८.२६.१३
यो वां यज्ञैः शशमानो १.१५१.७
यो वां यज्ञो नासत्या ७.७०.६
यो वां रजांस्यश्विना ८.७३.१३
यो वां रथो नृपती ७.७१.४
यो विश्वतः सुप्रतीकः १.९४.७
यो विश्वस्य जगतः १.१०१.५
यो विश्वा दयते ८.१०३.६
यो विश्वान्यभि व्रता ८.३२.२८
यो विश्वाभि---स नः पर्षत् १०.१८७.४
यो विश्वाभि---स नः पूषा ३.६२.९
यो वृत्राय सिनमत्राभिः २.३०.२
यो वेदिष्ठो अव्यथिषु ८.२.२४
यो वो देवा घृतस्नुना ६.५२.८
यो वो वृताभ्यो अकृणोत् १०.३०.७
यो व्यतीँरफाणयत् ८.६९.१३
यो व्यंसं जाहृषाणेन १.१०१.२
यो हत्वाहिमरिणात् २.१२.३
यो ह वां मधुनो दृतिः ८.५.१९
यो हव्यान्यैरयता मनुर्हितः ८.१९.२४
यो ह स्य वां रथिरा ७.६९.५
यो होतासीत्प्रथमो १०.८८.४
यौ ते श्वानौ यम रक्षितारौ १०.१४.११


**र**


रक्षा णो अग्ने तव ४.३.१४
रक्षा सु नो अररुषः ९.२९.५
रक्षोहणं वाजिनमा जिघर्मि १०.८७.१
रक्षोहा विश्वचर्षणिः ९.१.२
रण्वः संदृष्टौ पितुमाँ १०.६४.११
रथवाहनं हविरस्य ६.७५.८
रथं नु मारुतं वयं ५.५६.८
रथं यान्तं कुह १०.४०.१
रथं युञ्जते मरुतः ५.६३.५
रथं ये चक्रुः सुवृतं नरेष्ठां ४.३३.८
रथं ये चक्रुः सुवृतं सुचेतसो ४.३६.२





रथं वामनुगायसं ८.५.३४
रथं हिरण्यवन्धुरमिन्द्रवायू ४.४६.४
रथं हिरण्यवन्धुरं हिरण्याभी ८.५.२८
रथानां न येऽराः १०.७८.४
रथाय नावमुत नो १.१४०.१२
रथिरासो हरयो ८.५०.८
रथीतमं कपर्दिनं ६.५५.२
रथीव कशयाश्वाँ ५.८३.३
रथे तिष्ठन्नयति ६.७५.६
रथेन पृथुपाजसा ४.४६.५
रथेष्ठायाध्वर्यवः ८.४.१३
रथो न यातः शिक्वभिः १.१४१.८
रथो यो वां त्रिवन्धुरो ८.२२.५
रदत्पथो वरुणः ७.८७.१
रपत्कविरिन्द्रार्कसातौ १.१७४.७
रपद्गन्धर्वीरप्या १०.११.२
रमध्वं मे वचसे ३.३३.५
रयिर्न चित्रा सूरो १.६६.१
रयिर्न यः पितृवित्तो १.७३.१
रयिं दिवो दुहितरो ४.५१.१०
रयिं नश्चित्रमश्विनं ९.४.१०
रयिं सुक्षत्रं स्वपत्यं १.११६.१९
ररे हव्यं मतिभिर्यज्ञियानां ७.३९.६
रश्मीँरिव यच्छतमध्वराँ ८.३५.२१
रसं ते मित्रो अर्यमा ९.६४.२४
रसाय्यः पयसा पिन्वमान ९.९७.१४
राकामहं सुहवां सुष्टुती २.३२.४
राजन्तमध्वराणां १.१.८
राजानावनभिद्रुहा २.४१.५
राजानो न प्रशस्तिभिः ९.१०.३
राजा मेधाभिरीयते ९.६५.१६
राजा राष्ट्रानां पेशो नदीनां ७.३४.११
राजा समुद्रं नद्यो ९.८६.८
राजा सिन्धूनामवसिष्ट ९.८९.२
राजा सिन्धूनां पवते ९.८६.३३
राजेव हि जनिभिः ७.१८.२
राज्ञो नु ते वरुणस्य १.९१.३,९.८८.८
रातिं यद्वामरक्षसं ८.१०१.८
रात्रीभिरस्मा अहभिः १०.१०.९
रात्री व्यख्यदायती १०.१२७.१
रायस्कामो वज्रहस्तं ७.३२.३
रायस्पूर्धि स्वधावो १.३६.१२
रायः समुद्राँश्चतुरो ९.३३.६
राया वयं ससवांसो ४.४२.१०
राया हिरण्यया मतिः ७.६६.८
राये नु यं जज्ञतु ७.९०.३
रायो धारास्याघृणे ६.५५.३
रायो बुध्नः---यज्ञस्य १.९६.६
रायो बुध्नः---विश्वा रूपाभि १०.१३९.३
रारन्धि सवनेषु ण ३.४१.४
रासि क्षयं रासि मित्र २.११.१४
रिशादसः सत्पतीँरदब्धा ६.५१.४
रुजा दृळ्हा चिद्रक्षसः ९.९१.४
रुद्रस्य ये मीळ्हुषः ६.६६.३
रुद्राणामेति प्रदिशा १.१०१.७
रुवति भीमो वृषभः ९.७०.७
रुशद्वत्सा रुशती १.११३.२
रूपंरूपं प्रतिरूपो बभूव ६.४७.१८
रूपंरूपं मघवा ३.५३.८
रेभदत्र जनुषा पूर्वः १०.९२.१५
रेवतीर्नः सधमाद १.३०.१३
रेवद्वयो दधाथे १.१५१.९
रेवाँ इद्रेवतः स्तोता ८.२.१३
रैभ्यासीदनुदेयी १०.८५.६
रोदसी आ वदता १.६४.९
रोहिच्छ्यावा १.१००.१६
रोहितं मे पाकस्थामा ८.३.२२


**व**


वक्ष्यन्तीवेदा ६.७५.३
वचो दीर्घप्रसद्मनीशे ८.२५.२०
वचोविदं वाचमुदीरयन्तीं ८.१०१.१६
वच्यन्ते वां ककुहासो १.४६.३
वज्रमेको बिभर्ति ८.२९.४
वज्रं यश्चक्रे सुहनाय १०.१०५.७
वज्रेण हि वृत्रहा वृत्रं १०.१११.६
वद्मा सूनो सहसो ६.१३.६
वद्मा हि सूनो अस्य ६.४.४
वधीदिन्द्रो वरशिखस्य ६.२७.५
वधीर्हि दस्युं धनिनं १.३३.४
वर्धी वृत्रं मरुत १.१६५.८
वधूरियं पतिमिच्छन्त्येति ५.३७.३
वधेन दस्युं प्र हि ५.४.६
वधैर्दुःशंसाँ अप १.९४.९
वनस्पतिरवसृजन्नुप २.३.१०
वनस्पतिं पवमान ९.५.१०
वनस्पते रशनया नियूया १०.७०.१०
वनस्पतेऽवसृजोप देवान् ३.४.१०
७.२.१०
वनस्पते वीड्वंगो हि भूयाः ६.४७.२६
वनस्पते शतवल्शो ३.८.११
वनीवानो मम दूतास १०.४७.७
वने न वा यो न्यधायि १०.२९.१
वनेम तद्धोत्रया १.१२९.७
वनेम पूर्वीरर्यो १.७०.१
वनेषु जायुर्मर्तेषु १.६७.१
वनेषु व्यन्तरिक्षं ततान ५.८५.२
वनोति हि सुन्वन् १.१३३.७
वन्दस्व मारुतं गणम् १.३८.१५
वन्वन्नवातो अभि ९.८९.७
वपन्ति मरुतो मिहं ८.७.४
वपुर्नु तच्चिकितुषे ६.६६.१
वम्रीभिः पुत्रमग्रुवो ४.१९.९
वयमग्ने अर्वता २.२.१०
वयमग्ने वनुयाम ५.३.६
वयमद्येन्द्रस्य प्रेष्ठा १.१६७.१०
वयमिद्वः सुदानवः ८.८३.६
वयमिन्द्र त्वायवः सखित्वं १०.१३३.६
वयमिन्द्र त्वायवोऽभि ७.३१.४
वयमिन्द्र त्वायवो हविष्मन्तो ३.४१.७
वयमिन्द्र त्वे सचा ४.३२.४
वयमु त्वा गृहपते ६.१५.१९
वयमु त्वा तदिदर्था ८.२.१६
वयमु त्वा दिवा ८.६४.६
वयमु त्वा पथस्पते ६.५३.१
वयमु त्वामपूर्व्य ८.२१.१
वयमु त्वा शतक्रतो ८.९२.१२
वयमेनमिदा ह्योऽ पीपेमेह ८.६६.७
वयश्चित्ते पतत्रिणो १.४९.३
वयं घ त्वा सुतावन्तः ८.३३.१
वयं घा ते अपि ष्मसि ८.३२.७
वयं घा ते अपूर्व्येन्द्र ८.६६.११
वयं घा ते त्वे इत् ८.६६.१३
वयं चिद्धि वां जरितारः १.१८०.७
वयं जयेम त्वया युजा १.१०२.४
वयं त इन्द्र स्तोमेभिः ८.५४.८
वयं त एभिः पुरुहूत ६.१९.१३
वयं तद्वः सम्राज ८.२७.२२
वयं ते अग्न उक्थैर्विधेम ५.४.७
वयं ते अग्ने समिधा ७.१४.२

वयं ते अद्य ररिमा ३.१४.५
वयं ते अस्य वृत्रहन् वसो ९.९८.५
वयं ते अस्य वृत्रहन् विद्याम ८.२४.८
वयं ते अस्यामिन्द्र ६.२६.८
वयं ते त इन्द्र ये च देव ७.३०.४
वयं ते त इन्द्र ये च नरः ५.३३.५
वयं ते वय इन्द्र २.२०.१
वयं नाम प्र ब्रवामा ४.५८.२
वयं मित्रस्यावसि ५.६५.५
वयं वो वृक्तबर्हिषो ८.२७.७
वयं शूरेभिरस्तृभिः १.८.४
वयं सोम व्रते तव १०.५७.६
वयं हि ते अमन्महि १.३०.२१
वयं हि त्वा बन्धुमन्तं ८.२१.४
वयं हि वां हवामह उक्ष ८.३६.९
वयं हि वां हवामहे विपन्यवो ८.८७.६
वयः सुपर्णा उप सेदुः १०.७३.११
वया इदग्ने अग्नयस्ते १.५९.१
वयो न ये श्रेणीः ५.५९.७
वयो न वृक्षं सुपलाशं १०.४३.४
वराइवेद्रैवतासो हिरण्यैः ५.६०.४
वरिवोधातमो भव ९.१.३
वरिष्ठे न इन्द्र वन्धुरे ६.४७.९
वरिष्ठो अस्य दक्षिणां ६.३७.४
वरुणं वो रिशादसं ५.६४.१
वरुणः प्राविता भुवन् १.२३.६
वरुणो मित्रो अर्यमा ८.२८.२
वरेथे अग्निमातपो ८.७३.८
वर्धस्वा सु पुरुष्टुत ८.१३.२५
वर्धाद्यं यज्ञ उत ६.३८.४
वर्धान्यं पूर्वीः क्षपो १.७०.४
वर्धान्यं विश्वे मरुतः ६.१७.११
वर्षिष्ठ क्षत्रा उरुचक्षसा ८.१०१.२
ववक्ष इन्द्रो अमितं ४.१६.५
ववक्षुरस्य केतवो ८.१२.७
वव्राजा सीमनदतीः ३.१.६
वव्रासो न ये स्वजाः १.१६८.२
वषट् ते विष्णवास ७.९९.७,१००.७
वसां राजानं वसतिं ५.२.६
वसिष्ठं ह वरुणो ७.८८.४
वसिष्ठासः पितृवत् १०.६६.१४
वसिष्वा हि मियेध्य १.२६.१
वसुरग्निर्वसुश्रवा ५.२४.२
वसुर्वसुपतिर्हि कं ८.४४.२४
वसुं न चित्रमहसं १०.१२२.१
वसूनां वा चर्कृष १०.७४.१
वसू रुद्रा पुरुमन्तू १.१५८.१
वसोरिन्द्रं वसुपतिं १.९.९
वस्याँ इन्द्रासि मे पितुः ८.१.६
वस्वी ते अग्ने संदृष्टिः ६.१६.२५
वह कुत्समिन्द्र यस्मिन् १.१७४.५
वहन्ति सीमरुणासो ६.६४.३
वहन्तु त्वा मनोयुजा ४.४८.४
वहन्तु त्वा रथेष्ठां ८.३३.१४
वहिष्ठेभिर्विहरन् ४.१३.४
वह्निं यशसं विदथस्य १.६०.१
वंसगेव पूषर्या १०.१०६.५
वंस्व विश्वा वार्याणि ७.१७.५
वंस्वा नो वार्या पुरु ८.२३.२७
वाचमष्टापदीमहं ८.७६.१२
वाचस्पतिं विश्वकर्माणं १०.८१.७
वाचं सु मित्रावरुणाविरावतीं ५.६३.६
वाचो जन्तुः कवीनां ९.६७.१३
वाजयन्निव नू रथान् २.८.१
वाजिनीवती सूर्यस्य यो ७.७५.५
वाजिन्तमाय सह्यसे १०.११५.६
वाजी वाजेषु धीयते ३.२७.८
वाजेभिर्नो वाजसातौ १.११०.९
वाजेवाजेऽवत वाजिनो ७.३८.८
वाजेषु सासहिर्भव ३.३७.६
वाजो नु ते शवसस्पात्वन्तं ५.१५.५
वाज्यसि वाजिनेना १०.५६.३
वात आ वातु भेषजं १०.१८६.१
वातत्विषो मरुतो वर्षनिः ५.५७.४
वातस्य नु महिमानं १०.१६८.१
वातस्य पत्मन्नीळिता ५.५.७
वातस्य युक्तान्त्सुयुजश्चिद् ५.३१.१०
वातस्याश्वो वायोः सखा १०.१३६.५
वातासो न ये धुनयो १०.७८.३
वातेवाजुर्या नद्येव रीतिः २.३९.५
वातोपधूत इषितो १०.९१.७
वाममद्य सवितः ६.७१.६
वामस्य हि प्रचेतसो ८.८३.५
वामं नो अस्त्वर्यमन् ८.८३.४
वामंवामं त आदुरे ४.३०.२४
वामी वामस्य धूतयः ६.४८.२०
वाय उक्थेभिर्जरन्ते १.२.२
वायवा याहि दर्शतेमे १.२.१
वायवा याहि वीतये ५.५१.५
वायविन्द्रश्च चेतथः १.२.५
वायविन्द्रश्च शुष्मिणा ४.४७.३
वायविन्द्रश्च सुन्वत १.२.६
वायुरस्मा उपामन्थत् १०.१३६.७
वायुर्न यो नियुत्वाँ ९.८८.३
वायुर्युङ्क्ते रोहिता १.१३४.३
वायो तव प्रपृञ्चती १.२.३
वायो याहि शिवा दिवो ८.२६.२३
वायो ये ते सहस्रिणो २.४१.१
वायो शतं हरीणां ४.४८.५
वायो शुक्रो अयामि ते ४.४७.१
वार्ण त्वा यव्याभिः ८.९८.८
वार्त्रहत्याय शवसे ३.३७.१
वावर्त एवां राया १०.९३.१३
वावसान विवस्वती १.४६.१३
वावृधान उप द्यवि ८.६.४०
वावृधानस्य ते वयं ८.१४.६
वावृधानः शवसा १०.१२०.२
वावृधानाय तूर्वये ९.४२.३
वावृधाना शुभस्पती ८.५.११
वावृधानो मरुत्सखेन्द्रो ८.७६.३
वाशीमन्त ऋष्टिमन्तो ५.५७.२
वाशीमेको बिभर्ति ८.२९.३
वाश्रा अर्षन्तीन्दवो ९.१३.७
वाश्रेव विद्युन्मिमाति १.३८.८
वासयसीव वेधसस्त्वं नः ७.३७.६
वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणा ८.१७.१४
वास्तोष्पते प्रतरणो ७.५४.२
वास्तोष्पते प्रति जानीहि ७.५४.१
वास्तोष्पते शग्मया संसदा ७.५४.३
वाहिष्ठो वां हवानां ८.२६.१६
वि क्रोशनासो १०.२७.१८
वि घ त्वावाँ ऋतजात १.१८९.६
विघ्नन्तो दुरिता पुरु ९.६२.२
वि चक्रमे पृथिवीमेष ७.१००.४
वि चिद् वृत्रस्य दोधतो ८.६.६
वि चेदुच्छन्त्यश्विना ७.७२.४
वि जनाञ्छ्यावाः १.३५.५
वि जयुषा रथ्या यातम् ६.६२.७
वि जानीह्यार्यान् १.५१.८





वि जिहीष्व वनस्पते ५.७८.५
विजेषकृदिन्द्रइव १०.८४.५
वि ज्योतिषा बृहता भाति ५.२.९
वि तद्ययुररुणयुग्भिरश्वैः ६.६५.२
वि तन्वते धियो अस्मा अपांसि ५.४७.६
वि तर्तूर्यन्ते मघवन् ८.१.४
वि तिष्ठध्वं मरुतो ७.१०४.१८
वि ते वज्रासो अस्थिरन् १.८०.८
वि ते विष्वग्वातजूतासो ६.६.३
वित्वक्षणः समृतौ चक्रमास ५.३४.६
वि त्वदापो न पर्वतस्य ६.२४.६
वि त्वा ततस्रे मिथुना १.१३१.३
विद्यत्पूर्व्यं नष्टं ८.७९.६
विदद्यदी सरमा ३.३१.६
विदा चिन्नु महान्तो ५.४१.१३
विदा दिवो विष्यन्नद्रिम् ५.४५.१
विदा देवा अघानां ८.४७.२
विदानासो जन्मनो ४.३४.२
वि दुर्गा वि द्विषः पुरः १.४१.३
विदुष्टे अस्य वीर्यस्य १.१३१.४
विदुष्टे विश्वा भुवनानि ४.४२.७
विदुः पृथिव्या दिवो ७.३४.२
विदृळ्हानि चिदद्रिवो ६.४५.९
विद्मा ते अग्ने त्रेधा १०.४५.२
विद्मा सखित्वमुत ८.२१.८
विद्मा हि ते पुरा वयं ८.७५.१६
विद्मा हि त्वा तुविकूर्मिं ८.८१.२
विद्मा हि त्वा धनंजयमिन्द्र ८.४५.१३
विद्मा हि त्वा धनञ्जयं ३.४२.६
विद्मा हि त्वा वृषन्तमं १.१०.१०
विद्मा हि यस्ते अद्रिवः ८.९२.१८
विद्मा हि रुद्रियाणां ८.२०.३
विद्मा ह्यस्य वीरस्य ८.२.२१
विद्मामादित्या अवसो २.२७.५
वि द्यामेषि रजस्पृथु १.५०.७
विद्युतो ज्योतिः परि ७.३३.१०
विद्युद्धस्ता अभिद्यवः ८.७.२५
विद्युद्रथा मरुत ३.५४.१३
विद्युन्न या पतन्ती १०.९५.१०
विद्युन्महसो नरो ५.५४.३
विद्वाँ अग्ने वयुनानि १.७२.७
विद्वांसाविदुरः पृच्छेत् १.१२०.२
वि द्वीपानि पापतन् ८.२०.४
वि द्वेषांसीनुहि वर्धयेळां ६.१०.७
विधुं दद्राणं समने १०.५५.५
विधेम ते परमे जन्मन्नग्ने २.९.३
वि न इन्द्र मृधो जहि १०.१५२.४
वि नः पथः सुविताय १.९०.४
वि नः सहस्रं शुरुधो ७.६२.३
वि नो देवासो अद्रुहो ८.२७.९
वि नो वाजा ऋभुक्षणः ४.३७.७
वि पथो वाजसातये ६.५३.४
विपश्चिते पवमानाय ९.८६.४४
वि पाजसा पृथुना ३.१५.१
वि पिप्रोरहिमायस्य दृळ्हाः ६.२०.७
वि पूषन्नारया तुद ६.५३.६
वि पृक्षो अग्ने मघवानो १.७३.५
वि पृच्छामि पाक्या १.१२०.४
वि प्रथतां देवजुष्टं १०.७०.४
विप्रस्य वा स्तुवतः ८.१९.१२
विप्रं विप्रासोऽवसे ८.११.६
विप्रं होतारमद्रुहं ८.४४.१०
विप्रा यज्ञेषु मानुषेषु ७.२.७
विप्रासो न मन्मभिः १०.७८.१
विप्रेभिर्विप्र सन्त्य ५.५१.३
विभक्तारं हवामहे १.२२.७
विभक्तासि चित्रभानो १.२७.६
विभावा देवः सुरणः ३.३.९
विभिद्या पुरं शयथा १०.६७.५
विभिर्द्वा चरत ८.२९.८
विभु प्रभु प्रथमं मेहनां २.२४.१०
विभूतरातिं विप्र ८.१९.२
विभूषन्नग्न उभयाँ ६.१५.९
विभ्राजञ्ज्योतिषा---देवास्त ८.९८.३
विभ्राजञ्ज्योतिषा---येनेमा १०.१७०.४
विभ्राजमान उषसामुपस्थात् ७.६३.३
विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं १०.१७०.१
विभ्राड् बृहत्सुभृतं १०.१७०.२
वि मच्छ्रथाय रशनाम् २.२८.५
वि मृळीकाय ते मनो १.२५.३
वि मे कर्णा पतयतो ६.९.६
वि मे पुरुत्रा पतयन्ति ३.५५.३
वि यत्तिरो धरुणमच्युतं १.५६.५
वि यदस्थाद्यजतो १.१४१.७
वि यदहेरध त्विषो ८.९३.१४
वि यद्वांसि पर्वतस्य ४.२१.८
वि यद्वाचं कीस्तासो ६.६७.१०
वि यस्य ते ज्रयसानस्या १०.११५.४
वि यस्य ते पृथिव्यां ७.३.४
वि या जानाति जसुरिं ५.६१.७
वि या सृजति समनं १.४८.६
वि ये ते अग्ने भेजिरे ७.१.९
वि ये दधुः शरदं ७.६६.११
वि ये भ्राजन्ते सुमखास १.८५.४
वि यो ममे यम्या ९.६८.३
वि यो रजांस्यमिमीत ६.७.७
वि यो ररप्श ऋषिभिः ४.२०.५
वि यो वीरुत्सु रोध १.६७.५
वि रक्षो वि मृधो जहि १०.१५२.३
विराट् सम्राड्विभ्वीः १.१८८.५
विराण्मित्रावरुणयोः १०.१३०.५
विरूपास इदृषयः १०.६२.५
वि वातजूतो अतसेषु १.५८.४
वि वृक्षान्हन्त्युत हन्ति ५.८३.२
वि वृत्रं पर्वशो ययुः ८.७.२३
विवेष यन्मा धिषणा ३.३२.१४
विव्यक्थ महिना वृषन् ८.९२.२३
विशंविशं मघवा परि १०.४३.६
विशामासामभयानां १०.९२.१४
विशां कविं विश्पतिं मानुषीणां ५.४.३
विशां कविं विश्पतिं मानुषीः ३.२.१०
विशां कविं विश्पतिं शश्वतीनां ६.१.८
विशां गोपा अस्य चरन्ति १.९४.५
विशां राजानमद्भुतं ८.४३.२४
विशोविश ईड्यमध्वरेषु ६.४९.२
विशोविशो वो अतिथिं ८.७४.१
विश्पतिं यह्वमतिथिं नरः ३.३.८
वि श्रयन्तामुर्विया २.३.५
वि श्रयन्तामृतावृधः प्रयै १.१४२.६
वि श्रयन्तामृतावृधो द्वारो १.१३.६
विश्वकर्मन् हविषा १०.८१.६
विश्वकर्मा विमना १०.८२.२
विश्वजिते धनजिते २.२१.१
विश्वतश्चक्षुरुत १०.८१.३
विश्वदानीं सुमनसः ६.५२.५
विश्वमस्या नानाम १.४८.८
विश्वमित्सवनं सुतं १.१६.८
विश्ववेदसो रयिभिः १.६४.१०
विश्वस्मा अग्निं भुवनाय १०.८८.१२

विश्वास्मा इत्स्वर्दृशे ९.४८.४
विश्वस्मात्सीमधमाँ ४.२८.४
विश्वस्मान्नो अदितिः १०.३६.३
विश्वस्य केतुर्भुवनस्य १०.४५.६
विश्वस्य राजा पवते ९.७६.४
विश्वस्य हि प्रचेतसा ५.७१.२
विश्वस्य हि प्राणनं १.४८.१०
विश्वस्य हि प्रेषितो १०.३७.५
विश्वस्य हि श्रुष्टये २.३८.२
विश्वं पश्यन्तो बिभृथा ८.२०.२६
विश्वं प्रतीची सप्रथा ७.७७.२
विश्वं सत्यं मघवाना २.२४.१२
विश्वा अग्नेऽप दहाराती: ७.१.७
विश्वा उत त्वया वयं २.७.३
विश्वा द्वेषांसि जहि ८.५३.४
विश्वा धामानि विश्वचक्ष ९.८६.५
विश्वानरस्य वस्पतिं ८.६८.४
विश्वानि देव सवितर्दुरितानि ५.८२.५
विश्वानि देवी भुवना १.९२.९
विश्वानि नो दुर्गहा ५.४.९
विश्वानि भद्रा मरुतो १.१६६.९
विश्वानि विश्वमनसो ८.२४.७
विश्वानि शुक्रो नर्याणि ४.१६.६
विश्वान्देवान्हवामहे १.२३.१०
विश्वान्देवाँ आ वह १.४८.१२
विश्वान्यन्यो भुवना २.४०.५
विश्वाभिर्धीभिर्भुवनेन ८.३५.२
विश्वामित्रा अरासत ३.५३.१३
विश्वा रूपाणि प्रति मुञ्चते ५.८१.२
विश्वा रूपाण्याविशन् ९.२५.४
विश्वा रोधांसि ४.२२.४
विश्वावसुरभि तन्नो १०.१३९.५
विश्वावसुं सोमगन्धर्वम् १०.१३९.४
विश्वा वसूनि संजयन् ९.२९.४
विश्वासां गृहपतिर्विशाम् ६.४८.८
विश्वासां त्वा विशां १.१२७.८
विश्वा सोम पवमानं ९.४०.४
विश्वाहा त्वा सुमनसः १०.३७.७
विश्वा हि मर्त्यत्वना ८.९२.१३
विश्वा हि वो नमस्यानि १०.६३.२
विश्वाहेन्द्रो अधिवक्ता १.१००.१९, १.१०२.११
विश्वाँ अर्यो विपश्चितो ८.६५.९

विश्वा: पृतना अभिभूतरं ८.९७.१०
विश्वे अद्य मरुतो विश्वे १०.३५.१३
विश्वे अस्या व्युषि ५.४५.८
विश्वे चनेदना त्वा ४.३०.३
विश्वे त इन्द्र वीर्यं ८.६२.७
विश्ववेत्ता ते सवनेषु ८.१००.६
विश्वेत्ता विष्णुराभरत् ८.७७.१०
विश्वेदनु रोधना २.१३.१०
विश्वेदेते जनिमा ३.५४.८
विश्वे देवा अकृपन्त १०.२४.५
विश्वे देवा अनमस्यन् ६.९.५
विश्वे देवा ऋतावृध ६.५२.१०
विश्वे देवा नो अद्या ५.५१.१३
विश्वे देवा मम शृन्वन्तु ६.५२.१४
विश्वे देवास आ गत २.४१.१३, ६.५२.७
विश्वे देवासो अध १०.११३.८
विश्वे देवासो असुरः १.३.८
विश्वे देवासो अस्रिध १.३.९
विश्वे देवा: शास्तन मा १०.५२.१
विश्वे देवा: शृणुतेमम् ६.५२.१३
विश्वे देवा: सह धीभिः १०.६५.१४
विश्वे देवा: स्वाहाकृतिं ९.५.११
विश्वेभिरग्ने अग्निभिः १.२६.१०
विश्वेभि: सोम्यं १.१४.१०
विश्वेभ्यो हि त्वा भुवनेभ्यः २.२३.१७
विश्वे यजत्रा अधि १०.६३.११
विश्वे यद्वां मंहना ६.६७.५
विश्वेषामदितिर्यज्ञियानां ४.१.२०
विश्वेषामिरज्यन्तं वसूनां ८.४६.१६
विश्वेषामिरज्यवो १०.९३.३
विश्वेषामिह स्तुहि ८.१०२.१०
विश्वेषां व: सतां ज्येष्ठतमा ६.६७.१
विश्वेषां ह्यध्वराणामनीकं १०.२.६
विश्वेषु हि त्वा सवनेषु १.१३१.२
विश्वे हि त्वा--- जनासो ५.२३.३
विश्वे हि त्वा--- देवासो ८.२३.१८
विश्वे हि विश्ववेदसो ५.६७.३
विश्वे हि ष्मा मनवे ८.२७.४
विश्वे ह्यस्मै यजताय २.१६.४
विश्वैर्देवैस्त्रिभिरेकादशैः ८.३५.३
विश्वो देवस्य नेतुः ५.५०.१
विश्वो यस्य व्रते जनो ९.३५.६

विश्वो विहाया अरतिः १.१२८.६
विश्वो ह्य१न्यो अरिराज १०.२८.१
विषं गवां यातुधानाः १०.८७.१८
वि षा होत्रा विश्वं १०.६४.१५
विषाह्यग्ने गृणते ४.११.२
वि षु द्वेषो व्यंहतिं ८.६७.२१
वि षु विश्वा अभियुजो ८.४५.८
वि षु विश्वा अरातयो १०.१३३.३
वि षू चर स्वधा अनु ८.३२.१९
विषूचो अश्वान्युयुजे १०.७९.७
वि षू मृधो जनुषा ५.३०.७
विषूवृदिन्द्रो अमतेः १०.४३.३
विषेण भङ्गुरावतः १०.८७.२३
विष्टम्भो दिवो धरुणः ९.८९.६
विष्ट्वी शमी तरणित्वेन १.११०.४
विष्णुरित्था परममस्य १०.१.३
विष्णुर्गोपा: परमं ३.५५.१०
विष्णुर्योनिं कल्पयतु १०.१८४.१
विष्णुं सतोमास: पुरुदस्मं ३.५४.१४
विष्णोर्नु कं वीर्याणि १.१५४.१
विष्णो: कर्माणि पश्यत १.२२.१९
विष्पर्धसो नरां न शंसैः १.१७३.१०
वि सद्यो विश्वा ७.१८.१३
विसर्माणं कृणुहि वित्तम् ५.४२.९
वि सुपर्णो अन्तरिक्षाण्यस्य १.३५.७
वि सूर्यो अमतिं न श्रियं ५.४५.२
वि सूर्यो मध्ये अमुचत् १०.१३८.३
वि हि त्वामिन्द्र पुरुधा १०.११२.७
वि हि सोतोरसृक्षत १०.८६.१
विहि होत्रा अवीता ४.४८.१
वि ह्यख्यं मनसा १.१०९.१
वीतिहोत्रं त्वा कवे ५.२६.३
वीतिहोत्रा कृतद्वसू ८.३१.९
वीती जनस्य दिव्यस्य ९.९१.२
वीती यो देवं मर्तो ६.१६.४६
वीन्द्र यासि दिव्यानि १०.३२.२
वीरस्य नु स्वश्व्यं ३.५५.१८
वीरेण्य: क्रतुरिन्द्रः १०.१०४.१०
वीरेभिर्वीरान्वनवद् २.२५.२
वीळु चिदारुजत्नुभिः १.६.५
वीळु चिद् दृळ्हा पितरो १.७१.२
वीळुपत्मभिराशुहेमभिर्वा १.११६.२
वीळुपविभिर्मरुत ८.२०.२





वीळौ सतीरभि धीरा ३.३१.५
वृकश्चिदस्य वारण ८.६६.८
वृकाय चिज्जसमानाय ७.६८.८
वृक्षाश्चिन्मे अभिपित्वे ८.४.२१
वृक्षेवृक्षे नियता १०.२७.२२
वृज्याम ते परि द्विषो ८.४५.१०
वृञ्जे ह यन्नमसा बर्हिरग्नौ ६.११.५
वृतेव यन्तं बहुभिर्वसव्यैः ६.१.३
वृत्रखादो वलंरुजः ३.४५.२
वृत्रस्य त्वा श्वसथादीषमाणा ८.९६.७
वृत्राण्यन्य: समिथेषु ७.८३.९
वृत्रेण यदहिना बिभ्रत् १०.११३.३
वृथा क्रीळन्त इन्दवः ९.२१.३
वृषणश्वेन मरुतो ८.२०.१०
वृषणस्ते अभीशवो ८.३३.११
वृषणं त्वा वयं वृषन् ३.२७.१५
वृषणं धीभिरसुरं ९.६३.२१
वृषन्निन्द्र वृषपाणास १.१३९.६
वृषभं चर्षणीनां ३.६२.६
वृषभो न तिग्मशृङ्गो १०.८६.१५
वृषकपायि रेवति १०.८६.१३
वृषा ग्रावा--- वृषन्निन्द्र ५.४०.३
वृषा ग्रावा--- वृषा यज्ञो ८.१३.३२
वृषा जजान वृषणं रणाय ७.२०.५
वृषाणं वृषभिर्यतं ९.३४.३
वृषा ते वज्र उत ते २.१६.६
वृषा त्वा वृषणं वर्धतु ५.३६.५
वृषा त्वा वृषणं--- वावन्थ ८.१३.३३
वृषा त्वा वृषणं--- वृषन्निन्द्र ५.४०.३
वृषा न क्रुद्धः पतयत् १०.४३.८
वृषा पवस्व धारया ९.६५.१०
वृषा पुनान आयुषु ९.१९.३
वृषा मतीनां पवते ९.८६.१९
वृषा मद इन्द्रे श्लोक ६.२४.१
वृषा यज्ञो वृषणः १०.६६.६
वृषायन्ते महे अत्याय ३.७.९
वृषायमाणोऽवृणीत सोमं १.३२.३
वृषायमिन्द्र ते रथ ८.१३.३१
वृषा यूथेव वंसगः १.७.८
वृषा रवाय वदते १०.१४६.२
वृषा वि जज्ञे जनयन् ९.१०८.१२
वृषा वृषन्धिं चतुरः ४.२२.२
वृषा वृष्णे दुदुहे दोहसा १०.११.१

वृषा वृष्णे रोरुवद् ९.९१.३
वृषा वो अंशुर्न किला १०.९४.१०
वृषा शोणो अभिकनिक्रदद् ९.९७.१३
वृषासि दिवो वृषभो ६.४४.२१
वृषा सोता सुनोतु ते ८.३३.१२
वृषा सोम द्युमाँ असि ९.६४.१
वृषा ह्यग्ने अजरो ६.४८.३
वृषा ह्यसि भानुना ९.६५.४
वृषा ह्यसि राधसे ५.३५.४
वृषेव यूथा परि कोशं ९.७६.५
वृषो अग्निः समिध्यते ३.२७.१४
वृष्टिद्यावा रीत्यापेषः ५.६८.५
वृष्टिं दिव: परि स्रव ९.८.८
वृष्टिं दिव: शतधारः ९.९६.१४
वृष्टिं नो अर्ष दिव्यां ९.९७.१७
वृष्ण: कोश: पवते २.१६.५
वृष्णस्ते वृष्ण्यंशवो ९.६४.२
वृष्णे यत्ते वृषणो ५.३१.५
वृष्णे शर्धाय सुमखाय १.६४.१
वृष्णो अस्तोषि भूम्यस्य ५.४१.१०
वेत्था हि निर्ऋतीनां ८.२४.२४
वेत्था हि वेधो अध्वनः ६.१६.३
वेत्यग्रुर्जनिवान्वा ५.४४.७
वेत्यध्वर्यु: पथिभी रजिष्ठैः ८.१०१.१०
वेद मासो धृतव्रतो १.२५.८
वेद यस्त्रीणि विदथान्येषां ६.५१.२
वेद वातस्य वर्तनिं १.२५.९
वेदा यो वीनां पदं १.२५.७
वेदिषदे प्रियधामाय १.१४०.१
वेधा अदृप्तो अग्निः १.६९.३
वेमि त्वा पूषन्नृञ्जसे ८.४.१७
वेरध्वरस्य दूत्यानि ४.७.८
वेषि होत्रमुत पोत्रं जनानां १०.२.२
वेषि ह्यध्वरीयतामग्ने ६.२.१०
वेषि ह्यध्वरीयतामुपवक्ता ४.९.५
वेषीद्वस्य दूत्यं ४.९.६
वैयश्वस्य श्रुतं नरोतो ८.२६.११
वैश्वानर तव तत्सत्यमस्तु १.९८.३
वैश्वानर तव तानि व्रतानि ६.७.५
वैश्वानर तव धामान्या ३.३.१०
वैश्वानरस्य दंसनाभ्यो ३.३.११
वैश्वानरस्य विमितानि ६.७.६
वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम १.९८.१

वैश्वानरं कवयो यज्ञि १०.८८.१३
वैश्वानरं मनसाग्निं ३.२६.१
वैश्वानरं विश्वहा १०.८८.१४
वैश्वानर: प्रत्नथा नाकम् ३.२.१२
वैश्वानराय धिषणाम् ३.२.१
वैश्वानराय पृथुपाजसे ३.३.१
वैश्वानाराय मीळ्हुषे ४.५.१
वैश्वानरो महिम्ना १.५९.७
वोचेमेदिन्द्रं मघवानमेनं ७.२८.५, २९.५, ३०.५
व्यकृणोत चमसं चतुर्धा ४.३५.३
व्यक्तून्रुद्रा व्यहानि ५.५४.४
व्यचस्वतीरुर्विया १०.११०.५
व्यञ्जते दिवो अन्तेष्वक्तून् ७.७९.२
व्यञ्जिभिर्दिव आतास्व १.११३.१४
व्यनिनस्य धनिनः १.१५०.२
व्यन्तरिक्षमतिरन् ८.१४.७
व्यन्त्विन्नु येषु मन्दसानः २.११.१५
व्यर्य इन्द्र तनुहि श्रवांसि १०.११६.६
व्यर्यमा वरुणश्चेति पन्थां ४.५५.४
व्यश्वस्त्वा वसुविदम् ८.२३.१६
व्यस्तभ्नाद्रोदसी मित्रो ६.८.३
व्यस्मे अधि शर्म तत् ८.४७.३
व्यानळिन्द्रः पृतनाः १०.२९.८
व्युच्छन्ती हि रश्मिभिः १.४९.४
व्युच्छा दुहितर्दिवो ७.७९.९
व्युषा आव: पथ्या ७.७९.१
व्युषा आवो दिविजा ७.७५.१
व्यूर्ण्वती दिवो अन्ताँ १.९२.११
व्येतु दिद्युद् द्विषाम् ७.३४.१३
व्रजं कृणुध्वं १०.१०१.८
व्रता ते अग्ने महतो ३.६.५
व्रतेन स्थो ध्रुवक्षेमा ५.७२.२
व्रातंव्रातं गणंगणम् ३.२६.६

## श

शकमयं धूममारादपश्यं १.१६४.४३
शकेम त्वा समिधं १.९४.३
शग्धि पूर्धि प्र यंसि १.४२.९
शग्धि वाजस्य सुभग ३.१६.६
शग्धी न इन्द्र यत्त्वा ८.३.११
शग्धी नो अस्य यद्ध ८.३.१२
शग्ध्यू षु शचीपत ८.६१.५
शचीभिर्न: शचीवसू १.१३९.५

शचीव इन्द्र पुरुकृद् १.५३.३
शचीव इन्द्रमवसे १०.७४.५
शचीवतस्ते पुरुशाक ६.२४.४
शच्याकर्त पितरा युवाना ४.३५.५
शतक्रतुमर्णवं शाकिनं ३.५१.२
शतधारमुत्समक्षीयमाणं ३.२६.९
शतधारं वायुमर्कं १०.१०७.४
शतपवित्राः स्वधया ७.४७.३
शतब्रध्न इषुस्तव ८.७७.७
शतभुजिभिस्तमभिह्रुते १.१६६.८
शतमश्मन्मयीनां ४.३०.२०
शतमहं तिरिन्दिरे ८.६.४६
शतमिन्नु शरदो १.८९.९
शतं जीव शरदो १०.१६१.४
शतं ते राजन् भिषजः १.२४.९
शतं ते शिप्रिन्नूतयः ७.२५.३
शतं दासे बल्बूथे ८.४६.३२
शतं धारा देवजाताः ९.९७.२९
शतं न इन्द्र ऊतिभिः ९.५२.५
शतं मे गर्दभानां ८.५६.३
शतं मेषान्वृक्ये चक्षदानं १.११६.१६
शतं मेषान्वृक्ये मामहानं १.११७.१७
शतं राज्ञो नाधमानस्य १.१२६.२
शतं वा यदसुर्य १०.१०५.११
शतं वा यस्य दश २.१३.९
शतं वा यः शुचीनां १.३०.२
शतं वेणूञ्छतं शुनः ८.५५.३
शतं वो अम्ब धामानि १०.९७.२
शतं श्वेतास उक्षणो ८.५५.२
शतानीका हेतयो अस्य ८.५०.२
शतानीकेव प्र जिगाति ८.४९.२
शतेना नो अभिष्टिभिः ४.४६.२
शतैरपद्रन्पणय ६.२०.४
शत्रूयन्तो अभि ये नः १०.८९.१५
शनैश्चिद्यन्तो अद्रिवो ८.४५.११
शमग्निरग्निभिः करत् ८.१८.९
शमू षु वां मधू युवा ५.७४.९
शयुः परस्तादध नु ३.५५.६
शरस्य चिदार्चतकस्या १.११६.२२
शरासः कुशरासो १.१९१.३
शर्धंशर्धं व एषां ५.५३.११
शर्धो मारुतमुच्छंस ५.५२.८
शर्यणावति सोमं इन्द्रः ९.११३.१
शवसा ह्यसि श्रुतो ८.२४.२
शविष्ठं न आ भर ६.१९.६
शशमानस्य वा नरः १.८६.८
शशः क्षुरं प्रत्यञ्चं १०.२८.९
शश्वत्तममीळते दूत्याय १०.७०.३
शश्वत्पुरोषा व्युवास १.११३.१३
शश्वदग्निर्वध्र्यश्वस्य १०.६९.११
शश्वदिन्द्रः पोप्रुथद्भिः १.३०.१६
शश्वद्धि वः सुदानव ८.६७.१६
शश्वन्तं हि प्रचेतसः ८.६७.१७
शश्वन्तो हि शत्रवो ७.१८.१८
शं न इन्द्राग्नी भवता ७.३५.१
श न इन्द्रो वसुभिर्देवो ७.३५.६
शं नः करत्यर्वते १.४३.६
शं नः सत्यस्य पतयो ७.३५.१२
शं नः सूर्य उरुचक्षा ७.३५.८
शं नः सोमो भवतु ७.३५.७
शं नो अग्निर्ज्योतिरनीको ७.३५.४
शं नो अज एकपाद्देवो ७.३५.१३
शं नो अदितिर्भवतु ७.३५.९
शं नो देवः सविता ७.३५.१०
शं नो देवा विश्वदेवा ७.३५.११
शं नो देवीरभिष्टय १०.९.४
शं नो द्यावापृथिवी ७.३५.५
शं नो धाता शमु ७.३५.३
शं नो भगः शमु ७.३५.२
शं नो भव चक्षसा १०.३७.१०
शं नो भवन्तु वाजिनो ७.३८.७
शं नो भव हृद ८.४८.४
शं नो मित्रः शं वरुणः १.९०.९
शं रोदसी सुबन्धवे १०.५९.८
शंसा महामिन्द्रं ३.४९.१
शंसा मित्रस्य वरुणस्य ७.६१.४
शंसावाध्वर्यो ३.५३.३
शंसेदुक्थं सुदानव ७.३१.२
शाक्मना शाको अरुणः १०.५५.६
शाचिगो शाचिपूजना० ८.१७.१२
शास इत्था महाँ असि १०.१५२.१
शासद्वह्निर्दुहितुर्नप्त्यम् ३.३१.१
शिक्षा ण इन्द्र राय ८.९२.९
शिक्षा विभिन्दो अस्मै ८.२.४१
शिक्षेयमस्मै दित्सेयम् ८.१४.२
शिक्षेयमिन् महयते ७.३२.१९
शिप्रिन्वाजानां पते १.२९.२
शिवस्त्वष्टरिहा गहि ५.५.९
शिवः कपोत इषितो नो १०.१६५.२
शिवा नः सख्या सन्तु ४.१०.८
शिशानो वृषभो यथाग्निः ८.६०.१३
शिशुं जज्ञानं हरिं ९.१०९.१२
शिशुं जज्ञानं हर्यतं ९.९६.१७
शिशुं न त्वा जेन्यं १०.४.३
शिशुर्न जातोऽव ९.७४.१
शीतिके शीतिकावति १०.१६.१४
शीरं पावकशोचिषम् ८.१०२.११
शीर्ष्णःशीर्ष्णो जगतः ७.६६.१५
शुकेषु मे हरिमाणं १.५०.१२
शुक्रस्याद्य गवाशिर २.४१.३
शुक्रं ते अन्यद्यजतं ६.५८.१
शुक्रः पवस्व देवेभ्यः ९.१०९.५
शुक्रः शुशुक्वाँ उषो न १.६९.१
शुक्रेभिरङ्गै रज आ ३.१.५
शुचिमर्कैर्बृहस्पतिं ३.६२.५
शुचिरपः सूयवसा २.२७.१३
शुचिरसि पुरुनिःष्ठाः ८.२.९
शुचिर्देवेष्वर्पिता १.१४२.९
शुचिं न यामन्निषिरं ३.२.१४
शुचिं नु स्तोमं नवजातम् ७.९३.१
शुचिः पावक उच्यते ९.२४.७
शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने २.७.४
शुचिः पावको अद्भुतो १.१४२.३
शुचिः पुनानस्तन्वं ९.७०.८
शुचिः ष्म यस्मा अत्रिवत् ५.७.८
शुची ते चक्रे १०.८५.१२
शुची वो हव्या मरुतः ७.५६.१२
शुनमन्धाय भरमह्वयत्सा १.११७.१८
शुनमष्ट्रा व्यचरत् १०.१०२.८
शुनमस्मभ्यमूतये १०.१२६.७
शुनश्चिच्छेपं ५.२.७
शुनं नः फाला ४.५७.८
शुनं वाहाः शुनं नरः ४.५७.४
शुनं हुवेम मघवानमिन्द्रं ३.३०.२२
३१.२२,३२.१७,३४.११,३५.११,
३६.११,३८.१०,३९.९,४३.८,४८.५,
४९.५,५०.५,१०.८९.१८,१०४.११
शुनः शेपो ह्यह्वद् गृभीतः १.२४.१३
शुनासीराविमां वाचं जुषे ४.५७.५



शुभ्रमन्धो देववातं ९.६२.५
शुभ्रं नु ते शुष्मं २.११.४
शुभ्रो वः शुष्मः क्रुध्मी ७.५६.८
शुम्भमान ऋतायुभिः ९.३६.४
शुम्भमाना ऋतायुभिः ९.६४.५
शुश्रुवांसा चिदश्विना ७.७०.५
शुष्णं पिप्रुं कुयवं वृत्रमिन्द्र १.१०३.८
शुष्मासो ये ते अद्रिवो ५.३८.३
शुष्मिन्तमं न ऊतये ३.३७.८
शुष्मिन्तमो हि ते मदो १.१७५.५
शुष्मी शर्धो न मारुतं ९.८८.७
शूरग्रामः सर्ववीरः ९.९०.३
शूरस्येव युध्यतो ३.५५.८
शूराइवेद्युयुधयो १.८५.८
शूरो न धत्त आयुधा ९.७६.२
शूरो वा शूरं वनते ६.२५.४
शूषेभिर्वृधो जुषाणो १०.६.४
शृङ्गाणीवेच्छृङ्गिणां ३.८.१०
शृङ्गेव नः प्रथमा २.३९.३
शृणुतं जरितुर्हवमिन्द्राग्नी ७.९४.२
शृणुतं जरितुर्हवं कृष्णस्य ८.८५.४
शृणोतु न ऊर्जां पतिर्गिरः ५.४१.१२
शृण्वन्तं पूषणं वयं ६.५४.८
शृण्वन्तु नो वृषणः ३.५४.२०
शृण्वन्तु स्तोमं मरुतः १.४४.१४
शृण्वे वीर उग्रमुग्रं ६.४७.१६
शृण्वे वृष्टेरिव स्वनः ९.४१.३
शृतं यदा करसि १०.१६.२
शेवारे वार्या ८.१.२२
शेषन्नु त इन्द्र सस्मिन्योनौ १.१७४.४
शेषे वनेषु मात्रोः ८.६०.१५
शोचा शोचिष्ठ दीदिहि ८.६०.६
श्नथद् वृत्रमुत सनोति ६.६०.१
श्यावाश्वस्य रेभतस्तथा ८.३७.७
श्यावाश्वस्य सुन्वतस्तथा ८.३६.७
श्यावाश्वस्य सुन्वतोऽत्रीणां ८.३८.८
श्येन आसामदितिः ५.४४.११
श्येनाविव पतथो ८.३५.९
श्येनो न योनिं सदनं ९.७१.६
श्रत्ते दधामि प्रथमाय १०.१४७.१
श्रद्धयाग्निः समिध्यते १०.१५१.१
श्रद्धां देवा यजमाना १०.१५१.४
श्रद्धां प्रातर्हवामहे १०.१५१.५
श्रवच्छ्रुत्कर्ण ईयते ७.३२.५
श्रवः सूरिभ्यो अमृतं ७.८१.६
श्रवो वाजमिषमूर्जं ६.६५.३
श्रातं मन्य ऊधनि १०.१७९.३
श्रातं हविरोष्विन्द्र १०.१७९.२
श्रायन्तइव सूर्यं ८.९९.३
श्रावयेदस्य कर्णा ४.२९.३
श्रियसे कं भानुभिः १.८७.६
श्रिये कं वो अधि १.८८.३
श्रिये जातः श्रिय आ ९.९४.४
श्रिये ते पादा दुव ६.२९.३
श्रिये ते पृश्निरुपसेचनी १०.१०५.१०
श्रिये पूषन्निषुकृतेव १.१८४.३
श्रिये मर्यासो अञ्जीं १०.७७.२
श्रिये सुदृशीरुपरस्य ५.४४.२
श्रीणन्नुप स्थाद्दिवं १.६८.१
श्रीणामुदारो १०.४५.५
श्रुतं गायत्रं तकवानस्याहं १.१२०.६
श्रुतं मे मित्रावरुणा १.१२२.६
श्रुतं वो वृत्रहन्तमं ८.९३.१६
श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभिः १.४४.१३
श्रुधी न इन्द्र ह्वयामसि ६.२६.१
श्रुधी नो अग्ने सदने १०.११.९, १२.९
श्रुधी हवमिन्द्र मा रिषण्यः २.११.१
श्रुधी हवमिन्द्र शूर १०.१४८.५
श्रुधी हवं तिरश्च्या ८.९५.४
श्रुधी हवं विपिपानस्याद्रेः ७.२२.४
श्रुष्टीवानो हि दाशुषे १.४५.२
श्रुष्टी वां यज्ञ उद्यतः ६.६८.१
श्रुष्ट्यग्ने नवस्य मे ८.२३.१४
श्रूया अग्निश्चित्रभानु २.१०.२
श्रेष्ठं नो अद्य सविता १०.३५.७
श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने २.७.१
श्रेष्ठं यविष्ठमतिथिं १.४४.४
श्रेष्ठं वः पेशो अधि ४.३६.७
श्रेष्ठो जातस्य रुद्रा २.३३.३
श्रोणामेक उदकं १.१६१.१०
श्वसित्यप्सु हंसो न १.६५.५
श्वित्यञ्चो मा दक्षिणत ७.३३.१
श्वेतं रूपं कृणुते ९.७४.७

ष

षट्त्रिंशांशच चतुरः १०.११४.६
षड्भाराँ एको अचरन् ३.५६.२
षळश्वाँ अतिथिग्व ८.६८.१७
षष्टिं सहस्राश्वस्य ८.४६.२२

स

स आ गमदिन्द्रो यो वसूनां ५.३६.१
स आ नो योनिं ७.९७.४
स आ वक्षि महि न १०.३.७
स आहुतो वि रोचते १०.११८.३
स इध्नेन स विशा २.२६.३
स इत्क्षेति सुधितः ४.५०.८
स इत्तन्तुं स वि जानात्योतुं ६.९.३
स इत्तमोऽवयुनं ततन्वत् ६.२१.३
स इत्सुदानुः स्ववाँ ६.६८.५
स इत्स्वपा भुवनेष्वास ४.५६.३
स इदग्निः कण्वतमः १०.११५.५
स इदस्तेव प्रति धाद् ६.३.५
स इद्दानाय दभ्याय १०.६१.२
स इद्दासं तुवीरवं १०.९९.६
स इद्भोजो यो गृहवे १०.११७.३
स इद्राजा प्रतिजन्यानि ४.५०.७
इ इद्वने नमस्युभिर्वचस्यते १.५५.४
स इधान उषसो राम्या २.२.८
स इधानो वसुष्कविः १.७९.५
स इन्नु रायः सुभृतस्य १०.१४७.४
स इन्महानि समिथानि १.५५.५
स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिः १०.१०३.३
स ईं पाहि य ऋजीषी ६.१७.२
स ईं महीं धुनिं २.१५.५
स ईं मृगो अप्यो १.१४५.५
स ईं रथो न भुरिषाट् ९.८८.२
स ईं रेभो न प्रति वस्त ६.३.६
स ईं वृषा जनयत्तासु २.३५.१३
स ईं वृषा न फेनमस्य १०.६१.८
स ईं सत्येभिः सखिभिः १०.६७.७
स ईं स्पृधो वनते अप्रतीतः ६.२०.९
सकृद्ध द्यौरजायत ६.४८.२२
स केतुरध्वराणां ३.१०.४
सक्तुमिव तितउना १०.७१.२
स क्षपः परि षस्वजे ८.४१.३
सखाय आ नि षीदत पुनानाय ९.१०४.१
सखाय आ नि षीदत सविता १.२२.८
सखाय आ शिषामहि ८.२४.१
सखायस्त इन्द्र विश्वह ७.२१.९
सखायस्ते विषुणा ५.१२.५

सखायस्त्वा ववृमहे ३.९.१
सखाय: क्रतुमिच्छत ८.७०.१३
सखाय: सं व: सम्यञ्च ५.७.१
सखायो ब्रह्मवाहसे ६.४५.४
सखा सख्ये अपचत्तूयमग्निः ५.२९.७
सखा ह यत्र सखिभिर्नवग्वै ३.३९.५
सखीयतामविता बोधि ४.१७.१८
सखे विष्णो वितरं ८.१००.१२
सखे सखायमभ्या ४.१.३
सख्ये त इन्द्र वाजिनो १.११.२
स गृणानो अद्भिर्देववान् १०.६१.२६
स गृत्सो अग्निस्तरुणश्चिद् ७.४.२
स गोमघा जरित्रे ६.३५.४
स गोरश्वस्य वि व्रजं ८.३२.५
स ग्रामेभिः सनिता १.१००.१०
स घा तं वृषणं १.८२.४
स घा न: सूनु: १.२७.२
स घा नो देव: सविता ७.४५.३
स घा नो योग आ भुवत् १.५.३
स घा यस्ते ददाशति ३.१०.३
स घा राजा सत्पतिः १.५४.७
स घा वीरो न रिष्यति १.१८.४
स घेदुतासि वृत्रहन् ४.३०.२२
स चक्रमे महतो ५.८७.४
सचन्त यदुषसः १०.१११.७
स चन्द्रो विप्र मर्त्यो १.१५०.३
सचस्व नायमवसे ६.२४.१०
सचा यदासु जहतीषु १०.९५.८
सचायोरिन्द्रश्चर्कृष १०.१०५.४
सचा सोमेषु पुरुहूत ८.६६.६
स चिकेत सहीयसाग्निः ८.३९.५
स चित्रचित्रं चितयन्तमस्मे ६.६.७
स चेतयन्मनुषो ४.१.९
स जातूभर्मा श्रद्दधाने १.१०३.३
स जातेभिर्वृत्रहा ३.३१.११
स जातो गर्भो असि १०.१.२
स जामिभिर्यत्समजाति १.१००.११
स जायत प्रथमः ४.१.११
स जायमान:---व्रतानि ६.८.२
स जायमान:---व्योमन्यावि: १.१४३.२
स जायमान:---व्योमन् वायुर्न ७.५.७
स जिन्वते जठरेषु ३.२.११
स जिह्वया चतुरनीक ५.४८.५
सजूरादित्यैर्वसुभिः ५.५१.१०
सजूर्देवेभिरपां नपातं ७.३४.१५
सजूर्मित्रावरुणाभ्यां ५.५१.९
सजूर्विश्वेभिर्देवेभिः ५.५१.८
सजोषस आदित्यैर्मादयध्वं ४.३४.८
सजोषस्त्वा दिवो नरो ६.२.३
सजोषा इन्द्र वरुणेन ४.३४.७
सजोषा इन्द्र सगणो ३.४७.२
स तत्कृधीषितस्तूयमग्ने ६.५.६
सत:सत: प्रतिमानं ३.३१.८
स तुर्वणिर्महाँ अरेणु १.५६.३
स तु वस्त्राण्यध पेशनानि १०.१.६
स तु श्रुधि श्रुत्या यो ६.३६.५
स तु श्रुधीन्द्र नूतनस्य ६.२१.८
स तू नो अग्निर्नयतु ४.१.१०
स तू पवस्व---राज: स्तोत्रे ९.७२.८
स तू पवस्व---रजो दिव्या ९.१०७.२४
स ते जानाति सुमतिं ४.४.६
स तेजीयसा मनसा ३.१९.३
सतो नूनं कवय: सं १०.५३.१०
सत्तो होता न ऋत्विय: ३.४१.२
सत्तो होता मनुष्वदा १०.१०५.१४
सत्यमित्तन्न त्वावाँ ६.३०.४
सत्यमित्त्वा महेनदि ८.७४.१५
सत्यमित्था वृषेदसि ८.३३.१०
सत्यमिद्वा उ अश्विना ५.७३.९
सत्यमिद्वा उ तं वयं ८.६२.१२
सत्यमुग्रस्य बृहतः ९.११३.५
सत्यमूचुर्नर एवा हि चक्रुः ४.३३.६
सत्यं तत्तुर्वशे यदौ ८.४५.२७
सत्यं तदिन्द्रावरुणा ८.५९.३
सत्यं त्वेषा अमवन्तो १.३८.७
सत्यामाशिषं कृणुता १०.६७.११
सत्या सत्येभिर्महती ७.७५.७
सत्येनोत्तभिता भूमिः १०.८५.१
सत्रा ते अनु कृष्टयो ४.३०.२
सत्रा त्वं पुरुष्टुतँ ८.१५.११
सत्रा मदासस्तव ६.३६.१
सत्रा यदीं भार्वरस्य ४.२१.७
सत्रासाहं वरेण्यं सहोदां ३.३४.८
सत्रासाहो जनभक्षो २.२१.३
सत्रा सोमा अभवन् ४.१७.६
सत्राहणं दाधृषिं ४.१७.८
स त्रितस्याधि सानवि ९.३७.४
सत्रे ह जाता विषिता ७.३३.१३
स त्वमग्ने प्रतीकेन १०.११८.८
स त्वमग्ने विभावसु: ८.४३.३२
स त्वमग्ने सौभगत्वस्य १.९४.१६
स त्वमस्मदप द्विषो ८.११.३
स त्वं दक्षस्यावृको ६.१५.३
स त्वं न इन्द्र धियसानो ५.३३.२
स त्वं न इन्द्र वाजेभिः ८.१६.१२
स त्वं न इन्द्र सूर्ये १.१०४.६
स त्वं न इन्द्राकवाभिः ६.३३.४
स त्वं न ऊर्जां पते ८.२३.१२
स त्वं नश्चित्र वज्रहस्त ६.४६.२
स त्वं नो अग्नेऽवमो ४.१.५
स त्वं नो अर्वन्निदाया ६.१२.६
स त्वं नो देव मनसा ८.२६.२५
स त्वं नो राय: शिशीहि ३.१६.३
स त्वं विप्राय दाशुषे ८.४३.१५
स त्वा भरिषो गविषो ४.४०.२
स त्वामदद् वृषा मदः १.८०.२
स दर्शतश्रीरतिथिः १०.९१.२
सदसस्पतिमद्भुतं १.१८.६
सदस्य मदे सद्वस्य ६.२७.२
सदा कवी सुमतिमाचके १.११७.२३
सदापृणो यजतो वि द्विषो ५.४४.१२
सदासि रण्वो यवसेव १०.११.५
सदा सुगः पितुमाँ ३.५४.२१
सदिद्धि ते तुविजातस्य ६.१८.४
स दूतो विश्वेदभि वृष्टि ४.१.८
स दृळ्हे चिदभि तृणत्ति ८.१०३.५
सदृशीरद्य सदृशीरिदु १.१२३.८
स देव: कविनेषितो ९.३७.६
सदो द्वा चक्राते उप ८.२९.९
सद्येव प्राचो विमिमाय २.१५.३
सद्यश्चिद्य: शवसा १०.१७८.३
सद्यश्चिद्यस्य चर्कृतिः ६.४८.२१
सद्यश्चिन्नु ते मघवन्नभिष्टौ ७.१९.९
सद्यो अध्वरे रथिरं ७.७.४
सद्यो जात ओषधीभिः ३.५.८
सद्यो जातस्य ददृशानं ४.७.१०
सद्यो जातो व्यमिमीत १०.११०.११
सद्योजुवस्ते वाजा ८.८१.९
सद्यो ह जातो वृषभः ३.४८.१



स दुह्वणे मनुष १०.९९.७
स द्विबन्धुर्वैतरणो १०.६१.१७
स धारयत्पृथिवीं १.१०३.२
सध्रीची: सिन्धुमुशतीरिव १०.१११.१०
सध्रीमा यन्ति परि २.१३.२
स न इन्द्र त्वयताया ७.२०.१०,२१.१०
स न इन्द्र: शिव: सखा ८.९३.३
स न इन्द्राय यज्यवे ९.६१.१२
स न ईळानया सह ८.१०२.२
स न ऊर्जे व्यव्ययं ९.४९.४
सनत्साश्व्यं पशुं ५.६१.५
सनद्वाजं विप्रवीरं १०.४७.४
स नश्चित्राभिरद्रिवो ४.३२.५
स न: क्षुमन्तं सदने १०.३८.२
स न: पप्रि: पारयति ८.१६.११
स न: पवस्व वाजयु: ९.४४.४
स न: पवस्व शं गवे ९.११.३
स न: पावक दीदिवो १.१२.१०
स न: पावक दीदिहि ३.१०.८
स न: पितेव सूनवे १.१.९
स न: पुनान--- वीरवतीम् ९.६१.६
स न: पुनान --- स्तोत्रे ९.४०.५
स न: पृथु श्रवाय्यं ६.१६.१२
स न: शक्रश्चिदाशकन् ८.३२.१२
स न: शर्माणि वीतये ३.१३.४
स न: सिन्धुमिव नावयाति १.९७.८
स न: सोमेषु सोमपा: ८.९७.६
स न: स्तवान--- गायत्रेण १.१२.११
स न: स्तवान--- रयिं ८.२४.३
सना च सोम जेषि ९.४.१
सना ज्योति: सना स्व: ९.४.२
सना ता का चिद्भुवना २.२४.५
सना ता त इन्द्र नव्या १.१७४.८
सना त त इन्द्र भोजनानि ७.१९.६
सनात्सनीळा अवनीरवाता १.६२.१०
सना दक्षमुत क्रतुं ९.४.३
सनादग्ने मृणसि यातुधानान् १०.८७.१९
सनादेव तव रायो १.६२.१२
सनाद्दिवं परि भूमा १.६२.८
सना पुराणमध्येमि ३.५४.९
सनामाना चिद् ध्वसयो १०.७३.६
सनायेत गोतम इन्द्र १.६२.१३
सनायुवो नमसा नव्यो १.६२.११
सनित: सुसनितरुग्र ८.४६.२०
सनिता विप्रो अर्वद्भिः ८.२.३६
सनितासि प्रवतो दाशुषे ७.३७.५
सनर्मित्रस्य पप्रथः ८.१२.१२
स नीव्याभिर्जरितारम् ६.३२.४
सनेम तत्सुसनिता १०.३६.९
सनेम तेऽवसा नव्य इन्द्र ६.२०.१०
सनेम ये त ऊतिभिः २.११.१९
सनेमि कृध्यास्मदा ९.१०४.६
सनेमि चक्रमजरं १.१६४.१४
सनेमि त्वमस्मदाँ अदेवं ९.१०५.६
सनेमि सख्यं स्वपस्यमान: १.६२.९
सनेम्यस्मद्युयोत दिद्युं ७.५६.९
स नो अद्य वसुत्तये ९.४४.६
स नो अर्ष पवित्र आ ९.६४.१२
स नो अर्षाभि दूत्यं ९.४५.२
स नो ज्योतींषि पूर्व्य ९.३६.३
स नो दूराच्चासाच्च १.२७.३
स नो देव देवताते ९.९६.३
स नो देवेभि: पवमान ९.९३.४
स नो धीती वरिष्ठया ५.२५.३
स नो नव्येभिर्वृषकर्मन् १.१३०.१०
स नो नियुद्भि: पुरुहूत ६.२२.११
स नो नियुद्भिरा पृण ६.४५.२१
स नो नृणां नृतमो १.७७.४
स नो नेदिष्ठं ददृशान १.१२७.११
स नो बोधि पुरएता ६.२१.१२
स नो बोधि पुरोळाशं ६.२३.७
स नो बोधि श्रुधी हवं ५.२४.२
स नो बोधि सहस्य २.२.११
स नो भगाय वायवे पूष्णे ९.६१.९
स नो भगाय वायवे विप्रवीर: ९.४४.५
स नो मदानां पत ९.१०४.५
स नो मन्द्राभिरध्वरे ६.१६.२
स नो महाँ अनिमानो १.२७.११
स नो मित्रमहस्त्वं ८.४४.१४
स नो युवेन्द्रो जोहूत्र: २.२०.३
स नो राधांस्या भरे ७.१५.११
स नो रेवत्समिधान: २.२.६
स नो वस्व उप मासि ८.७१.९
स नो वाजाय श्रवस ६.१७.१४
स नो वाजेष्वविता ८.४६.१३
स नो विभावा चक्षणिः ६.४.२
स नो विश्वा दिवो ९.५७.४
स नो विश्वान्या भर ८.९३.२९
स नो विश्वाहा सुक्रतु: १.२५.१२
स नो विश्वेभिर्देवेभिः ८.७१.३
स नो वृषन्त्सनिष्ठया ८.९२.१५
स नो वृषन्नमुं चरुं १.७.६
स नो वृष्टिं दिवस्परि २.६.५
स नो वेदो अमात्यं ७.१५.३
स नो हरीणां पत ९.१०५.५
सन्ति ह्यर्य आशिष ८.५४.७
स पत्यत उभयोर्नृम्णमयो: ६.२५.६
स पप्रथानो अभि पञ्च ७.६९.२
सपर्यवो भरमाणा ७.२.४
सपर्येण्य: स प्रियो ६.१.६
स पर्वतो न धरुणेष्वच्युतः १.५२.२
स पवस्व धनञ्जय ९.४६.५
स पवस्व मदाय कं ९.४५.१
स पवस्व मदिन्तम ९.५०.५
स पवस्व य आविथेन्द्रं ९.६१.२२
स पवस्व विचर्षण ९.४१.५
स पवस्व सहमान: ९.११०.१२
स पवित्रे विचक्षणो ९.३७.२
स पित्र्याण्यायुधानि १०.८.८
स पुनान उप सूरे न ९.९७.३८
स पुनानो मदिन्तमः ९.९९.६
स पूर्वया निविदा १.९६.२
स पूर्व्यः पवते ९.७७.२
स पूर्व्यो महानां ८.६३.१
स पूर्व्यो वसुविज्जायमानो ९.९६.१०
सप्त क्षरन्ति शिशवे १०.१३.५
सप्त त्वा हरितो रथे १.५०.८
सप्त दिशो नानासूर्याः ९.११४.३
सप्त धामानि परियन् १०.१२२.३
सप्तभिः पुत्रैरदितिः १०.७२.९
सप्त मर्यादा: कवय: १०.५.६
सप्त मे सप्त शाकिन: ५.५२.१७
सप्त युञ्जन्ति रथमेकचक्रं १.१६४.२
सप्त वीरासो अधरात् १०.२७.१५
सप्त स्वसारो अभि मातर: ९.८६.३६
सप्त स्वसृररुषीर्वावशानः १०.५.५
सप्त होतारस्तमिदीळते ८.६०.१६
सप्त होत्राणि मनसा ३.४.५
सप्तानां सप्त ऋष्टय: ८.२८.५

सप्तापो देवी: सुरणा १०.१०४.८
सप्तार्धगर्भा भुवनस्य रेत: १.१६४.३६
सप्तास्यासन्परिधय: १०.९०.१५
सप्तिं मृजन्ति वेधसो ९.२९.२
सप्ती चिद्धा मदच्युता ८.३३.१८
स प्रकेत उभयस्य ७.३३.१२
स प्रत्नथा कविवृध: ८.३६.४
स प्रत्नथा सहसा १.९६.१
स प्रत्नवन्नवीयसा ६.१६.२१
स प्रत्नवन्नव्यसे ९.९१.५
स प्रथमे व्योमनि ८.१३.२
स प्रवोळ्हृन् परिगत्या २.१५.४
स प्राचीनान्पर्वतान् २.१७.५
स बाधो यं जना इमे ८.७४.६
स बोधि सूरिर्मघवा २.६.४
स भन्दना उदियर्ति ९.८६.४१
सभामेति कितव: १०.३४.६
स भिक्षमाणो अमृतस्य ९.७०.२
स भूतु यो ह प्रथमाय २.१७.२
स भ्रातरं वरुणमग्र ४.१.२
समजैषमिमा अहं १०.१५९.६
समज्मना जनिम मानुषा ६.१८.७
समत्रया पर्वत्या वसूनि १०.६९.६
समञ्जन्तु विश्वे देवा: १०.८५.४७
समत्र गावोऽभितो ५.३०.१०
स मत्सर: पृत्सु वन्वन् ९.९६.८
समत्सु त्वा शूर सतामुराणं १.१७३.७
समत्स्वग्निमवसे ८.११.९
समध्वरायोषसो ७.४१.६
समना तूर्णिरुप यासि १०.७३.४
समनेव वपुष्यत: ८.६२.९
स मन्दस्वा ह्यनुजोषम् ६.२३.८
स मन्दस्वा ह्यन्धसो ३.४१.६
६.४५.२७
स मन्द्रया च जिह्वया ७.१६.९
समन्या यन्त्युप २.३५.३
स मन्युमी: समदनस्यक १.१००.६
स मन्युं मर्त्यानां ८.७८.६
स मर्तो अग्ने ७.१.२३
स मर्मृजान आयुभि: ९.६६.२३
स मर्मृजान आयुभिरिभो ९.५७.३
स मर्मृजान इन्द्रियाय ९.७०.५
समश्विनोरवसा ५.४२.१८,४३.१७
समश्विनोरवसा ७६.५,७७.५
समस्मिञ्जायमान १०.९५.७
समस्य मन्यवे विशो ८.६.४
समस्य हरिं हरयो ९.९६.२
स मह्ना विश्वा दुरितानि ७.१२.२
स मातरा न ददृशान ९.७०.६
स मातरा विचरन् ९.६८.४
स मातरा सूर्येणा ६.३२.२
स मातरिश्वा पुरुवार १.९६.४
समान ऊर्वे अधि संगतास: ७.७६.५
समानमञ्ज्येषां ८.२०.११
समानमस्मा अनपावृत् १०.८९.३
समानमु त्यं पुरुहूतं १०.४१.१
समानमेतदुदकं १.१६४.५१
समानयोजनो हि वाँ १.३०.१८
समानं नीळं वृषणो १०.५.२
समानं पूर्वीरभि १०.१२३.३
समानं वत्समभि १.१४६.३
समानं वां सजात्यं ८.७३.१२
समानी व आकूति: १०.१९१.४
स मानुषीषु दूळभो ४.९.२
स मानुषे वृजने १.१२८.७
समाने अहन्त्रिरवद्यगोहना १.३४.३
समानो अध्वा स्वस्त्रोरनन्त: १.११३.३
समानो मन्त्र: समिति: १०.१९१.३
समानो राजा विभृत: ३.५५.४
समान्या वियुते दूरे ३.५४.७
स मामृजे तिरो ९.१०७.११
समाववर्ति विष्ठितो २.३८.६
स माहिन इन्द्रो २.१९.३
समित्तमघमश्नवत् ८.१८.१४
समित्तान्वृत्रहाखिदद् ८.७७.३
समित्समित्सुमना ३.४.१
समिद्धमग्निं समिधा ६.१५.७
समिद्धश्चित्समिध्यसे १०.१५०.१
समिद्धस्य प्रमहसो ५.२८.४
समिद्धस्य श्रयमाण: ३.८.२
समिद्धाग्निर्वनवत्स्तीर्ण ५.३७.२
समिद्धे अग्नौ सुत ६.४०.३
समिद्धेष्वग्निष्वानजाना १.१०८.४
समिद्धो अग्न आ वह १.१४२.१
समिद्धो अग्न आहुत ५.२८.५
समिद्धो अग्निर्दिवि ५.२८.१
समिद्धो अग्निर्निहित: २.३.१
समिद्धो अद्य मनुषो १०.११०.१
समिद्धो अद्य राजसि १.१८८.१
समिद्धो विश्वतस्पति: ९.५.१
समिधाग्निं दुवस्यत ८.४४.१
समिधा जातवेदसे ७.१४.१
समिधान उ सन्त्य ८.४४.९
समिधान: सहस्रजित् ५.२६.६
समिधा यस्त आहुतिं ६.२.५
समिधा यो निशिती ८.१९.१४
समिध्यमान: प्रथमानु ३.१७.१
समिध्यमानो अध्वरेऽग्नि: ३.२७.४
समिध्यमानो अमृतस्य ५.२८.२
समिन्द्र गर्दभं १.२९.५
समिन्द्र णो मनसा ५.४२.४
समिन्द्र राया समिषा १.५३.५
समिन्द्रेणोत वायुना ९.६१.८
समिन्द्रेरय गामनड्वाहं १०.५९.१०
समिन्द्रो गा अजयत् ४.१७.११
समिन्द्रो रायो बृहती ८.५२.१०
समीचीना अनूषत ९.३९.६
समीचीनास आसते ९.१०.७
समीचीने अभि त्मना ९.१०२.७
समी रथं न भुरिजो: ९.७१.५
समी वत्सं न मातृभि: ९.१०४.२
समी सखायो अस्वरन् ९.४५.५
समीं पणेरजति ५.३४.७
समीं रेभासो अस्वरन् ८.९७.११
समु त्ये महतीरप: ८.७.२२
समु त्वा धीभिरस्वरन् ९.६६.८
समुद्रज्येष्ठा: सलिलस्य ७.४९.१
समुद्रमासामव तस्थे ५.४४.९
समुद्र: सिन्धू रजो १०.६६.११
समुद्रादर्णवादधि १०.१९०.२
समुद्रादूर्मिमुदियर्ति १०.१२३.२
समुद्रादूर्मिर्मधूमाँ ४.५८.१
समुद्रिया अप्सरसो ९.७८.३
समुद्रे अन्त: शयत ८.१००.९
समुद्रेण सिन्धवो ३.३६.७
समुद्रे त्वा नृमणा १०.४५.३
समुद्रो अप्सु मामृजे ९.२.५
समु पूष्णा गमेमहि ६.५४.२
समु प्र यन्ति धीतय: १०.२५.४



समु प्रिया अनूषत ९.१०१.८
समु प्रियो मृज्यते ९.९७.३
समु वां यज्ञं महयं नमोभि: ७.६१.६
समु वो यज्ञं महयन्नमोभि: ७.४२.३
स मृज्यते सुकर्मभि: ९.९९.७
स मृज्यमानो दशभि: ९.७०.४
समेनमह्रुता इमा ९.३४.६
स मे वपुश्छदयदश्विनोर्य: ६.४९.५
समोहे वा य आशत १.८.६
समौ चिद्धस्तौ १०.११७.९
सम्यक्सम्यञ्चो महिषा ९.७३.२
सम्यक्स्रवन्ति सरितो ४.५८.६
सम्राजा उग्रा वृषभादिव ५.६३.३
सम्राजा या घृतयोनी ५.६८.२
सम्राजावस्य भुवनस्य ५.६३.२
सम्राजो ये सुवृधो यज्ञं १०.६३.५
सम्राज्ञी श्वसुरे भव १०.८५.४६
सम्राळन्य: स्वराळन्य ७.८२.२
स यन्ता विप्र एषां ३.१३.३
स यह्वयोऽवनीर्गोष्ववर्वा १०.९९.४
स युध्म: सत्वा खजकृत् ६.१८.२
स योजते अरुषा विश्वभोजसा ७.१६.२
स यो न मुहे न मिथू ६.१८.८
स यो वृषा नरां १.१४९.२
स यो वृषा वृष्ण्येभि: १.१००.१
स यो व्यस्थादभि २.४.७
स रत्नं मर्त्यो वसु १.४१.६
स रथेन रथीतमो ६.४५.१५
स रन्धयत्सदिव: २.१९.६
सरस्वति त्वमस्माँ २.३०.८
सरस्वति देवनिदो ६.६१.३
सरस्वति या सरथं १०.१७.८
सरस्वती सरयु: १०.६४.९
सरस्वती साधयन्ती २.३.८
सरस्वतीं देवयन्तो १०.१७.७
सरस्वतीं यां पितरो १०.१७.९
सरस्वत्यभि नो नेषि ६.६१.१४
सरस्वान्धीभिर्वरुण: १०.६६.५
स रंहत उरुगायस्य ९.९७.९
स राजसि पुरुष्टुतँ ८.१५.३
स रायस्खामुप सृजा ६.३६.४
स रुद्रेभिरशस्तवार १०.९९.५
सरूपैरा सु नो गहि ८.३४.१२
स रेतोधा वृषभ: ७.१०१.६
स रेवाँइव विश्पति: १.२७.१२
स रोचयज्जनुषा ३.२.२
स रोरुवदभि पूर्वा ९.६८.२
स रोरुवद् वृषभ: १०.२८.२
सर्गाँइव सृजतं ८.३५.२०
सर्वं परिक्रोशं जहि १.२९.७
सर्वे नन्दन्ति यशसा १०.७१.१०
स वज्रभृद्दस्युहा १.१००.१२
स वर्धिता वर्धन: ९.९७.३९
स वह्नि: पुत्र: १.१६०.३
स वह्नि: सोम जागृवि: ९.३६.२
स वह्निभिर्ऋक्वभि: ६.३२.३
स वह्निरप्सु दुष्टरो ९.२०.६
स वां यज्ञेषु मानवी ९.९८.९
स वाजं यातापदुष्पदा १०.११.३
स वाजं विचर्षणि: १.२७.९
स वाजी रोचना दिव: ९.३७.३
स वाज्यक्षा: सहस्ररेता: ९.१०९.९
स वाज्यर्वा स ऋषिर्वचस्यया ४.३६.६
स वावृधे नर्यो ७.९५.३
सविता पश्चातात्सविता १०.३६.१४
सविता यन्त्रै: पृथिवीं १०.१४९.१
सवितारमुषसमश्विना १.४४.८
स विद्वाँ अङ्गिरोभ्य इन्द्रो ८.६३.३
स विद्वाँ अपगोहं २.१५.७
स विद्वाँ आ च पिप्रयो २.६.८
स विपश्चर्षणीनां ४.८.८
स विश्वा दाशुषे वसु ९.३६.५
स वीरो अप्रतिष्कुत ७.३२.६
स वीरो दक्षसाधनो ९.१०१.१५
स वृत्रहत्ये हव्य: ४.२४.२
स वृत्रहा वृषा सुतो ९.३७.५
स वृत्रहेन्द्र ऋभुक्षा: ८.९६.२१
स वृत्रहेन्द्र: कृष्णयोनी: २.२०.७
स वृत्रहेन्द्रश्चर्षणीधृत् ८.९६.२०
स वेतसुं दशमायं ५.२०.८
स वेद देव आनमं ४.८.३
स वेद सुष्टुतीनां १०.२६.३
स वायुमिन्द्रमश्विना ९.७.७
स वावशान इह पाहि ३.५१.८
सव्यामनु स्फिग्यं ८.४.८
स व्राधत: शवसानेभि: १०.९९.९
स व्राधतो नहुषो १.१२२.१०
स शुष्मी कलशेष्वा ६.१८.७
स शेवृधमधि धा १.५४.११
स श्रुधी य: स्मा पृतनासु १.१२९.२
स श्वितानस्तन्यतू ६.६.२
स संस्तिरो विष्टर: १.१४०.७
स सत्पति: शवसा ६.१३.३
स सत्यसत्वन्महते ६.३१.५
स सद्म परि णीयते ४.९.३
ससन्तु त्या अरातयो १.२९.४
स संनय: स विनय: २.२४.९
स सप्त धीतिभिर्हितो ९.९.४
स समुद्रो अपीच्य: ८.४१.८
स सर्गेण शवसा ६.३२.५
ससर्परीरभरत् ३.५३.१६
ससर्परीरमतिं ३.५३.१५
स सव्येन यमति व्राधत: ९.१००.९
ससस्य यद्वियुता ४.७.७
ससानात्याँ उत सूर्य ३.३४.९
स सुक्रतु: पुरोहितो १.१२८.४
स सुक्रतुर्ऋतचिदस्तु ७.८५.४
स सुक्रतुर्यो वि दुर: पणीनां ७.९.२
स सुक्रतू रणिता य: सुतेषु ८.९६.१९
स सुत: पीतये वृषा ९.३७.१
स सुन्वत इन्द्र: सूर्य २.१९.५
स सुन्वे यो वसूनां ९.१०८.१३
स सुष्टुभा स ऋक्वता ४.५०.५
स सुष्टुभा स स्तुभा १.६२.४
स सूनुभिर्न रुद्रेभिर्ऋभ्वा १.१००.५
स सूनुर्मातरा शुचि: ९.९.३
स सूर्य: पर्युरू वरांसि १०.८९.२
स सूर्य प्रति पुरो ७.६२.२
स सूर्यस्य रश्मिभि: ९.८६.३२
ससृवांसमिव त्मना ३.९.५
स सोम आमिश्लतम: ६.२९.४
सस्तु माता सस्तु पिता ७.५५.५
स स्तोम्य: स हव्य: ८.१६.८
सस्थावाना यवयसि ८.३७.४
सस्निमविन्दच्चरणे १०.१३९.६
स स्मा कृणोति केतुमा ५.७.४
सस्वश्चिद्धि तन्व: ७.५९.७
सस्वश्चिद्धि समृतिस्त्वेष्ये ७.६०.१०
सहदानुं पुरुहूत ३.३०.८

सह वामेन न उषो १.४८.१
स हव्यवाळमर्त्यः ३.११.२
स ह श्रुत इन्द्रो २.२०.६
सहस्तोमाः सहच्छन्दसः १०.१३०.७
सहस्रं व्यतीनां ४.३२.१७
सहस्रं साकमर्चत १.८०.९
सहस्रणीथः शतधारो ९.८५.४
सहस्रणीथाः कवयो १०.१५४.५
सहस्रदा ग्रामणीः १०.६२.११
सहस्रदा पञ्चदशानि १०.११४.८
सहस्रधारं वृषभं ९.१०८.८
सहस्रधारः पवते ९.१०१.६
सहस्रधारेऽव ता ९.७४.६
सहस्रधारेऽव ते सं ९.७३.४
सहस्रधारे वितते ९.७३.७
सहस्रं त इन्द्रोतयो १.१६७.१
सहस्रवाजमभिमातिषाहं १०.१०४.७
सहस्रशीर्षा पुरुषः १०.९०.१
सहस्रशृङ्गो वृषभो ७.५५.७
सहस्रसामाग्निवेशिं ५.३४.९
सहस्राक्षेण शतशारदेन १०.१६१.३
सहस्राक्षो विचर्षणिः १.७९.१२
सहस्रा ते शता वयं ४.३२.१८
सहस्रेणेव सचते यवीयुधा ८.४.६
सहस्रे पृषतीनां ८.६५.११
सहस्रोतिः शतामघो ९.६२.१४
सहस्व मन्यो अभिमातिं १०.८४.३
सहावा पृत्सु तरणिः ३.४९.३
स हि क्रतुः स मर्यः १.७७.३
स हि क्षत्रस्य मनसस्य ५.४४.१०
स हि क्षपावाँ अग्नी १.७०.३
स हि क्षयेण क्षम्यस्य ७.४६.२
स हि क्षेमो हविर्यज्ञः १०.२०.६
स हि त्वं देव ९.९८.४
स हि द्युता विद्युता १०.९९.२
स हि द्युभिर्जनानां ५.१६.२
स हि द्वरो द्वरिषु १.५२.३
स हि धीभिर्हव्यो ६.१८.६
स हि पुरू चिदोजसा १.१२७.३
स हि यो मानुषा युगा ६.१६.२३
स हि रत्नानि दाशुषे ५.८२.३
स हि विश्वाति पार्थिवा ६.१६.२०
स हि विश्वानि पार्थिवाँ ६.४५.२०
स हि वेदा वसुधितिं ४.८.२
स हि शर्धो न मारुतं १.१२७.६
स हि शुचिः शतपत्रः ७.९७.७
स हि श्रवस्युः सदनानि १.५५.६
स हि ष्मा जरितृभ्य ९.२०.२
स हि ष्मा धन्वाक्षितं ५.७.७
स हि ष्मा विश्वचर्षणिः ५.२३.४
स हि सत्यो यं पूर्वे ५.२५.२
स हि स्वसृत्पृषदश्वो १.८७.४
स होता यस्य रोदसी ३.६.१०
स होता विश्वं परि २.२.५
स होता सेदु ४.८.४
सहोभिर्विश्वं परि १०.५६.५
सहो षु णो वज्रहस्तैः ८.७.३२
संक्रन्दनेनानिमिषेण १०.१०३.२
सं गच्छध्वं सं वदध्वं १०.१९१.२
संगच्छमाने युवती १.१८५.५
सं गच्छस्व पितृभिः १०.१४.८
सं गोभिराङ्गिरसो १०.६८.२
सं गोमदिन्द्र वाजवदस्मे १.९.७
सं घोषः शृण्वेऽवमैरमित्रै ३.३०.१६
सं च त्वे जग्मुर्गिर ६.३४.१
सं चोदय चित्रमर्वाग्राध १.९.५
संजर्भुराणस्तरुभिः ५.४४.५
सं जागृवद्भिर्जरमाण १०.९१.१
संजानाना उप सीदन् १.७२.५
सं ते पयांसि समु १.९१.१८
सं त्री पवित्रा वितता ९.९७.५५
सं दक्षेण मनसा ९.६८.५
सं देवैः शोभते वृषा ९.२५.३
सं नः शिशीहि भुरिजोरिव ८.४.१६
सं नु वोचावहै पुनर्यतो १.२५.१७
सं नो राया बृहता १.४८.१६
संपश्यमाना अमदन्नभि ३.३१.१०
सं पूषन्नध्वनस्तिर १.४२.१
सं पूषन्विदुषा नय ६.५४.१
सं प्रेरते अनु वातस्य १०.१६८.२
सं भानुना यतते ५.३७.१
सं भूम्या अन्ता ध्वसिरा ७.८३.३
सं माग्ने वर्चसा सृज १.२३.२४
सं मा तपन्त्यभितः---नि १०.३३.२
सं मा तपन्त्यभितः---मूषो १.१०५.८
सं मातृभिर्न शिशु ९.९३.२
संमिश्लो अरुषो भव ९.६१.२१
संमील्य यद्भुवना १.१६१.१२
सं यं स्तुभोऽवनयो १.१९०.७
सं यज्जनान् क्रतुभिः १.१३२.५
सं यज्जनौ सुधनौ ५.३४.८
सं यत्त इन्द्र मन्यव ४.३१.६
सं यदिषो वनामहे ५.७.३
सं यद्धनन्त मन्युभिः ७.५६.२२
सं यद्वयं यवसादो १०.२७.९
सं यन्मदाय शुष्मिण १.३०.३
सं यन्मही मिथती ७.९३.५
सं यन्मिथः पस्पृधानासो १.११९.३
सं यस्मिन्विश्वा वसूनि १०.६.६
सं या दानूनि येमथु ८.२५.६
सं वत्सइव मातृभि ९.१०५.२
संवत्सरं शशयाना ७.१०३.१
संवत्सरीणं पय १०.८७.१७
सं वां कर्मणा समिषा ६.६९.१
सं वां शता नासत्या ६.६३.१०
संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यं ९.४८.२
सं वो मदासो अग्मते १.२०.५
संसमिद्युवसे वृषन् १०.१९१.१
सं सीदस्व महाँ असि १.३६.९
संसृष्टं धनमुभयं १०.८४.७
संहोत्रं स्म पुरा नारी १०.८६.१०
साकं यक्ष्म प्र पत १०.९७.१३
साकंयुजा शकुनस्येव १०.१०६.३
साकं वदन्ति बहवो ९.७२.२
साकं हि शुचिना शुचिः २.५.४
साकं जातः क्रतुना २.२२.३
साकं जाताः सुभ्वः ५.५५.३
साकंजानां सप्तथमाहुः १.१६४.१५
साकमुक्षो मर्जयन्त ९.९३.१
सातिर्न वोऽमवती १.१६८.७
सा ते अग्ने शंतमा ८.७४.८
सा ते जीवातुरुत १०.२७.२४
सा द्युम्नैर्द्युम्निनी ८.७४.९
साधुर्न गृध्नुरस्तेव १.७०.६
साध्वपांसि सनता २.३.६
साध्वर्या अतिथिनीः १०.६८.३
साध्वीमकर्देववीतिं १०.५३.३
सा नो अद्य यस्या १०.१२७.४
सा नो अद्या भरद्वसुः ५.७९.३



सा नो विश्वा अति द्विषः ६.६१.९
सांतपना इदं हविः ७.५९.९
साम द्विबर्हा महि ४.५.३
सामन्नु राये निधिमत् १०.५९.२
सा मा सत्योक्तिः परि पातु १०.३७.२
सा वसु दधती श्वशुराय १०.९५.४
सा वह योक्षभिः ६.६४.५
सा विट् सुवीरा मरुद्भिरस्तु ७.५६.३
सास्मा अरं प्रथमं २.१८.२
सास्मा अरं बाहुभ्यां २.१७.६
सास्माकेभिरेतरी ६.१२.४
साहा ये सन्ति मुष्टिहेव ८.२०.२०
साह्वान्विश्वा अभियुजः ३.११.६
सिंहं नसन्त मध्वो ९.८९.३
सिंहाइव नानदति १.६४.८
सिञ्चन्ति नमसावतं ८.७२.१०
सिध्रा अग्ने धियो १०.७.४
सिनीवालि पृथुष्टुके २.३२.६
सिन्धुर्न क्षोदः शिमीवाँ २.२५.३
सिन्धुर्ह वां रसया ४.४३.६
सिन्धूँरिव प्रवण आशुया ६.४६.१४
सिन्धोरिव प्रवणे ९.६९.७
सिन्धोरिव प्राध्वने ४.५८.७
सिषक्ति सा वां सुमति ७.७०.२
सिषक्तु न ऊर्जव्यस्य ५.४१.२०
सिषासतू रयीणां ९.४७.५
सीदन्तस्ते वयो यथा ८.२१.५
सीद होतः स्व उ लोके ३.२९.८
सीरा युञ्जन्ति कवयो १०.१०१.४
सुकर्माणः सुरुचो ४.२.१७
सुकिंशुकं शल्मलिं १०.८५.२०
सुकृत्सुपाणिः स्ववाँ ३.५४.१२
सुक्षेत्रिया सुगातुया १.९७.२
सुखं रथं युयुजे १०.७५.९
सुगः पन्था अनृक्षरः १.४१.४
सुगव्यं नो वाजी १.१६२.२२
सुगस्ते अग्ने सनवित्तो ७.४२.२
सुगुरसत्सुहिरण्यः १.१२५.२
सुगोत ते सुपथा ६.६४.४
सुगो हि वो अर्यमन् २.२७.६
सुज्योतिषः सूर्य दक्षपितॄन् ६.५०.२
सुत इत्त्वं निमिश्ल ६.२३.१
सुत इन्दो पवित्र आ ९.९९.८
सुत इन्द्राय वायवे ९.३४.२
सुत इन्द्राय विष्णवे ९.६३.३
सुत एति पवित्र आ ९.३९.३
सुतः सोमो असुतादिन्द्र ६.४१.४
सुतपात्रे सुता इमे १.५.५
सुतंभरो यजमानस्य ५.४४.१३
सुता अनु स्वमारजो ९.६३.६
सुता इन्द्राय वज्रिणे ९.६३.१५
सुता इन्द्राय वायवे वरुणाय ९.३३.३
सुता इन्द्राय वायवे सोमासो ५.५१.७
सुतावन्तस्त्वा वयं ८.६५.६
सुतासो मधुमत्तमाः ९.१०१.४
सुते अध्वरे अधि वाचं १०.९४.१४
सुतेसुते न्योकसे १.९.१०
सुत्रामाणं पृथिवीं १०.६३.१०
सुदक्षो दक्षैः क्रतुना १०.९१.३
सुदासे दस्रा वसु १.४७.६
सुदेवः समहासति ५.५३.१५
सुदेवाः स्थ काण्वायना ८.५५.४
सुदेवो अद्य प्रपतेद् १०.९५.१४
सुदेवो असि वरुण ८.६९.१२
सुनिर्मथा निर्मथितः ३.२९.१२
सुनीतिभिर्नयसि २.२३.४
सुनीथो घा स मर्त्यो ८.४६.४
सुनोता मधुमत्तमं ९.३०.६
सुनोता सोमपाव्ने ७.३२.८
सुन्वन्ति सोमं रथिरासो १०.७६.७
सुपर्ण इत्था १०.२८.१०
सुपर्ण वस्ते मृगो ६.७५.११
सुपर्णं विप्राः कवयो १०.११४.५
सुपर्णा एत आसते १.१०५.११
सुपर्णा वाचमक्रतोप १०.९४.५
सुपेशसं सुखं रथं १.४९.२
सुपेशसं माव ५.३०.१३
सुप्रतीके वयोवृधा ५.५.६
सुप्रवाचनं तव वीर २.१३.११
सुप्रावर्गं सुवीर्यं ८.२२.१८
सुप्रावीरस्तु स क्षयः ७.६६.५
सुप्राव्यः प्राशुषाळ ४.२५.६
सुप्रैतुः सूयवसो १.१९०.६
सुब्रह्माणं देववन्तं १०.४७.३
सुभगः स प्रयज्यवो १.८६.७
सुभगः स व ऊतिषु ८.२०.१५
सुभगान्नो देवाः कृणुत १०.७८.८
सुमङ्गलीरियं वधूः १०.८५.३३
सुयुग्भिरश्वैः सुवृता ३.५८.३
सुयुग्वहन्ति प्रति ३.५८.२
सुरथाँ आतिथिग्वे ८.६८.१६
सुरुक्मे हि सुपेशसाधि १.१८८.६
सुरूपकृत्नुमूतये १.४.१
सुविज्ञानं चिकितुषे ७.१०४.१२
सुवितस्य मनामहेऽति ९.४१.२
सुविवृतं सुनिरजं १.१०.७
सुवीरं रयिमा भर ६.१६.२९
सुवीरस्ते जनिता मन्यत ४.१७.४
सुवीरासो वयं धना ९.६१.२३
सुवीर्यं स्वश्व्यं ८.१२.३३
सुवृद्रथो वर्तते १.१८३.२
सुशंसो बोधि गृणते १.४४.६
सुशिल्पे बृहती मही ९.५.६
सुशेवो नो मृळयाकुः ८.७९.७
सुषहा सोम तानि ९.२९.३
सुषुप्वांस ऋभव १.१६१.१३
सुषुप्वांसं न निर्ऋतेरुपस्थे १.११७.५
सुषुमा यातमद्रिभिः १.१३७.१
सुषोमे शर्यणावति ८.७.२९
सुष्टुभो वां वृषण्वसू ५.७५.४
सुष्ठामा रथः सुयमा १०.४४.२
सुष्वाणास इन्द्र स्तुमसि १०.१४८.१
सुष्वाणासो व्यद्रिभिः ९.१०१.११
सुसंकाशा मातृमृष्टेव १.१२३.११
सुसन्दृक्ते स्वनीक प्रतीकं ७.३.६
सुसन्दृशं त्वा वयं प्रति पश्ये १०.१५८.५
सुसन्दृशं त्वा वयं मघवन् १.८२.३
सुसमिद्धाय शोचिषे ५.५.१
सुसमिद्धो न आ वह १.१३.१
सूक्तवाकं प्रथमम् १०.८८.८
सूक्तेभिर्वो वचोभिः ५.४५.४
सूनोर्मानेनाश्विना गृणा १.११७.११
सूयवसाद्भगवती १.१६४.४०
सूर उपाके तन्वं दधानो ४.१६.१४
सूरश्चक्रं प्र वृहत् १.१३०.९
सूरश्चिदा हरितो अस्य १०.९२.८
सूरश्चिद्रथं परितक्म्यायां ५.३१.११
सूरो न यस्य दृशतिररेपाः ६.३.३
सूर्यरश्मिर्हरिकेशाः १०.१३९.१

| | |
|---|---|
| सूर्यस्येव रश्मयो द्रावयित्नवो | ९.६९.६ |
| सूर्यस्येव वक्षथो ज्योतिरेषां | ७.३३.८ |
| सूर्यं चक्षुर्गच्छतु | १०.१६.३ |
| सूर्याचन्द्रमसौ धाता | १०.१९०.३ |
| सूर्याया वहतुः प्रागात् | १०.८५.१३ |
| सूर्यायै देवेभ्यो | १०.८५.१७ |
| सूर्ये विषमा सजामि | १.१९१.१० |
| सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां | १.११५.२ |
| सूर्यो नो दिवस्पातु | १०.१५८.१ |
| सूर्यो रश्मिं यथा सृजा | ८.३२.२३ |
| सृजन्ति रश्मिमोजसा | ८.७.८ |
| सृजः सिन्धूँरहिना | १०.१११.९ |
| सृजो महीरिन्द्र या | २.११.२ |
| सृण्येव जर्भरी | १०.१०६.६ |
| सेदग्निरग्नीँरत्यस्त्वन्या | ७.१.१४ |
| सेदग्निर्यो वनुष्यतो | ७.१.१५ |
| सेदग्ने अस्तु सुभगः | ४.४.७ |
| सेदुग्रो अस्तु मरुतः | ७.४०.३ |
| सेदृभवो यमवथ | ४.३७.६ |
| सेनेव सृष्टामं दधा | १.६६.४ |
| सेमं नः काममा पृण | १.१६.९ |
| सेमं नः स्तोममागहि | १.१६.५ |
| सेमामविड्ढि प्रभृतिं | २.२४.१ |
| सेमां वेतु वषट्कृतिम् | ७.१५.६ |
| सेहान उग्र पृतना | ८.३७.२ |
| सैनानीकेन सुविदत्रो | २.९.६ |
| सो अग्न ईजे शशमे | ६.१.९ |
| सो अग्न एना नमसा | ७.९३.७ |
| सो अग्निर्यो वसुर्गृणे | ५.६.२ |
| सो अग्रे अह्नां हरिः | ९.८६.४२ |
| सो अङ्गिरसमुचथा | २.२०.५ |
| सो अङ्गिरोभिः | १.१००.४ |
| सो अद्धा दाश्वध्वरो | ८.१९.९ |
| सो अप्रतीनि मनवे | २.१९.४ |
| सो अभ्रियो न यवस | १०.९९.८ |
| सो अर्णवो न नद्यः | १.५५.२ |
| सो अर्षेन्द्राय पीतये | ९.६२.८ |
| सो अस्य वज्रो हरितो | १०.९६.३ |
| सो अस्य विशे महि शर्म | ९.८६.१५ |
| सो चिन्नु भद्रा क्षुमती | १०.११.३ |
| सो चिन्नु वृष्टिर्यूथ्या | १०.२३.४ |
| सो चिन्नु सख्या | १०.५०.२ |
| सोता हि सोममद्रिभिः | ८.१.१७ |
| सोदञ्चं सिन्धुमरिणान् | २.१५.६ |
| सोम इद्धः सुतो अस्तु | ८.६६.१५ |
| सोम उ षुवाणः सोतृभिः | ९.१०७.८ |
| सोम एकेभ्यः पवते | १०.१५४.१ |
| सोम गीर्भिष्ट्वा वयं | १.९१.११ |
| सोममन्य उपासदत् | ६.५७.२ |
| सोममिन्द्राबृहस्पती | ४.४९.६ |
| सोम यास्ते मयोभुव | १.९१.९ |
| सोम राजन्मृळया नः | ८.४८.८ |
| सोम रारन्धि नो हृदि | १.९१.१३ |
| सोमस्य धारा पवते | ९.८०.१ |
| सोमस्य मा तवसं | ३.१.१ |
| सोमस्य मित्रावरुणोदिता | ८.७२.१७ |
| सोमस्य राज्ञो वरुणस्य | १०.१६७.३ |
| सोमं गावो धेनवो | ९.९७.३५ |
| सोमं मन्यते पपिवान् | १०.८५.३ |
| सोमं राजानमवसे | १०.१४१.३ |
| सोमः पवते जनिता | ९.९६.५ |
| सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यो | ९.१०६.१० |
| सोमः पुनानो अर्षति | ९.१३.१ |
| सोमः पूनानो अव्यये | ९.११०.१० |
| सोमः प्रथमो विविदे | १०.८५.४० |
| सोमः सुतो धारयात्यो | ९.९७.४५ |
| सोमा असृग्रमाशवो | ९.२३.१ |
| सोमा असृग्रमिन्दवः | ९.१२.१ |
| सोमानं स्वरणं | १.१८.१ |
| सोमापूषणा जनना | २.४०.१ |
| सोमापूषणा रजसो | २.४०.३ |
| सोमारुद्रा धारयेथाम् | ६.७४.१ |
| सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मे | ६.७४.३ |
| सोमारुद्रा वि वृहतं | ६.७४.२ |
| सोमासो न ये सुताः | १.१६८.३ |
| सोमाः पवन्त इन्दवो | ९.१०१.१० |
| सोमेनादित्या बलिनः | १०.८५.२ |
| सोमो अर्षति धर्णसिः | ९.२३.५ |
| सोमो अस्मभ्यं द्विपदे | ३.६२.१४ |
| सोमो जिगाति गातुवित् | ३.६२.१३ |
| सोमो ददद्गन्धर्वाय | १०.८५.४१ |
| सोमो देवो न सूर्यो | ९.६३.१३ |
| सोमो धेनुं सोमो | १.९१.२० |
| सोमो मीढ्वान्पवते | ९.१०७.७ |
| सोमो राजा प्रथमो | १०.१०९.२ |
| सोमो वधूयुरभवत् | १०.८५.९ |
| सोषामविन्दत्स स्वः | १०.६८.९ |
| स्तम्भीद्ध द्यां | १.१२१.२ |
| स्तरीरु त्वद् भवति | ७.१०१.३ |
| स्तरीर्यत्सूत | १०.३१.१० |
| स्तवा नु त इन्द्र | २.११.६ |
| स्तविष्यामि त्वामहं | १.४४.५ |
| स्तीर्णं ते बर्हिः सुत | ३.३५.७ |
| स्तीर्णं बर्हिरुप नो | १.१३५.१ |
| स्तीर्णा अस्य संहतो | ३.१.७ |
| स्तीर्णे बर्हिषि---अग्रा ऊर्ध्वो | ४.६.४ |
| स्तीर्णे बर्हिषि---अग्रौ सूक्तेन | ६.५२.१७ |
| स्तुत इन्द्रो मघवा | ४.१७.१९ |
| स्तुतश्च यास्त्वा वर्धन्ति | ८.२.२९ |
| स्तुतासो नो मरुतो | १.१७१.३ |
| स्तुष उ वो मह ऋतस्य | ६.५१.३ |
| स्तुषे जनं सुव्रतं | ६.४९.१ |
| स्तुषे नरा दिवो | ६.६२.१ |
| स्तुषेय्यं पुरुवर्पसं | १०.१२०.६ |
| स्तुषे सा वां वरुण | १.१२२.७ |
| स्तुहि भोजान्स्तुवतो | ५.५३.१६ |
| स्तुहि श्रुतं गर्तसदं | २.३३.११ |
| स्तुहि श्रुतं विपश्चितं | ८.१३.१० |
| स्तुहि स्तुहीदेते | ८.१.३० |
| स्तुहीद्रं व्यश्ववद् | ८.२४.२२ |
| स्तृणानासो यतस्रुचो | १.१४२.५ |
| स्तृणीत बर्हिरानुषक् | १.१३.५ |
| स्तेगो न क्षामत्येति | १०.३१.९ |
| स्तेनं राय सारमेय | ७.५५.३ |
| स्तोता यत्ते अनुव्रत | ८.१३.१९ |
| स्तोता यत्ते विचर्षणिः | ८.१३.६ |
| स्तोत्रमिन्द्राय गायत | ८.४५.२१ |
| स्तोत्रमिन्द्रो मरुद्गणः | ६.५२.११ |
| स्तोत्रं राधानां पते | १.३०.५ |
| स्तोत्रे राये हरिरर्षा | ९.९७.६ |
| स्तोमं जुषेथां युवशेव | ८.३५.५ |
| स्तोमं त इन्द्र विमदा | १०.२३.६ |
| स्तोमं वो अद्य रुद्राय | १०.९२.९ |
| स्तोमा आसन् प्रतिधयः | १०.८५.८ |
| स्तोमासस्त्वा विचारिणी | ५.८४.२ |
| स्तोमेन हि दिवि देवासो | १०.८८.१० |
| स्त्रियं दृष्ट्वाय कितवं | १०.३४.११ |
| स्त्रियः स्तीस्ताँ | १.१६४.१६ |
| स्त्रियो हि दास आयुधानि | ५.३०.९ |





| | |
|---|---|
| स्थिरं मनश्चकृषे | ५.३०.४ |
| स्थिरं हि जानमेषां | १.३७.९ |
| स्थिरा वः सन्तु नेमयो | १.३८.१२ |
| स्थिरा वः सन्त्वायुधा | १.३९.२ |
| स्थिरेभिरङ्गैः पुरुरूप | २.३३.९ |
| स्थिरौ गावौ भवतां | ३.५३.१७ |
| स्थूरस्य रायो बृहतो | ४.२१.४ |
| स्थूरं राधः शताश्वं | ८.४.१९ |
| स्पर्धन्ते वा उ देवहूये | ७.८५.२ |
| स्पार्हा यस्य श्रियो दृशे | ७.१५.५ |
| स्मत्पुरन्धिर्न आ गहि | ८.३४.६ |
| स्मदभीशू कशावन्ता | ८.२५.२४ |
| स्मदेतया सुकीर्त्या | ८.२६.१९ |
| स्याम ते त इन्द्र | २.११.१३ |
| स्याम वो मनवो | १०.६६.१२ |
| स्यूमना वाच उदियर्ति | १.११३.१७ |
| स्योना पृथिवी भवा | १.२२.१५ |
| स्रक्वे द्रप्सस्य धमतः | ९.७३.१ |
| स्रुवेव यस्य हरिणी | १०.९६.९ |
| स्व आ दमे सुदुघा | २.३५.७ |
| स्व आ यस्तुभ्यं दम | १.७१.६ |
| स्वग्नयो वो अग्निभिः | ८.१९.७ |
| स्वग्नयो हि वार्यं | १.२६.८ |
| स्वदस्व हव्या समिषो | ३.५४.२२ |
| स्वधामनु श्रियं नरो | ८.२०.७ |
| स्वध्वरा करति जातवेदा | ७.१७.४ |
| स्वध्वरासो मधुमन्तो | ४.४५.५ |
| स्वना न यस्य भामासः | १०.३.५ |
| स्वनो न वोऽमवान्रेजयद् | ५.८७.५ |
| स्वप्नेनाभ्युप्या चुमुरिं | २.१५.९ |
| स्वयं कविर्विधर्तरि | ९.४७.४ |
| स्वयं चित्स मन्यते | ८.४.१२ |
| स्वयं दधिध्वे तविषीं | ५.५५.२ |
| स्वयं यजस्व दिवि देव | १०.७.६ |
| स्वयुरिन्द्र स्वराळसि | ३.४५.५ |
| स्वरन्ति त्वा सुते | ८.३३.२ |
| स्वर्जितं महि मन्दानं | १०.१६७.२ |
| स्वर्जेषे भर आप्रस्य | १.१३२.२ |
| स्वर्णरमन्तरिक्षाणि | १०.६५.४ |
| स्व१र्ण वस्तोरुषसाम् | ७.१०.२ |
| स्वर्भानोरध यदिन्द्र मायाः | ५.४०.६ |
| स्वर्यद्वेदि सुदृशीकं | ४.१६.४ |
| स्ववृजं हि त्वामहमिन्द्र | १०.३८.५ |
| स्वश्वा यशसा यातमर्वाङ् | ७.६९.३ |
| स्वश्वा सिन्धुः सुरथा | १०.७५.८ |
| स्वसा स्वस्रे ज्यायस्यै | १.१२४.८ |
| स्वस्तये वाजिभिश्च | ३.३०.१८ |
| स्वस्तये वायुमुप ब्रवामहै | ५.५१.१२ |
| स्वस्तिदा विशस्पतिः | १०.१५२.२ |
| स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः | १.८९.६ |
| स्वस्ति नः पथ्यासु | १०.६३.१५ |
| स्वस्ति नो दिवो अग्ने | १०.७.१ |
| स्वस्ति नो मिमीतामश्विना | ५.५१.११ |
| स्वस्ति पन्थामनु चरेम | ५.५१.१५ |
| स्वस्ति मित्रावरुणा | ५.५१.१४ |
| स्वस्तिरिद्धि प्रपथे श्रेष्ठा | १०.६३.१६ |
| स्वः स्वाय धायसे | २.५.७ |
| स्वादवः सोमा आ याहि | ८.२.२८ |
| स्वादिष्ठया मदिष्ठया | ९.१.१ |
| स्वादुषंसदः पितरो | ६.७५.९ |
| स्वादुष्किलायं मधुमाँ | ६.४७.१ |
| स्वादुष्टे अस्तु संसुदे | ८.१७.६ |
| स्वादुः पवस्व दिव्याय | ९.८५.६ |
| स्वादो पितो मधो | १.१८७.२ |
| स्वादोरभक्षि वयसः | ८.४८.१ |
| स्वादोरित्था विषूवतो | १.८४.१० |
| स्वाध्यो दिव आ सप्त | १.७२.८ |
| स्वाध्यो वि दुरो | ७.२.५ |
| स्वायुधस्य ते सतो | ९.३१.६ |
| स्वायुधं स्ववसं | १०.४७.२ |
| स्वायुधः पवते देव | ९.८७.२ |
| स्वायुधः सोतृभिः | ९.९६.१६ |
| स्वायुधास इष्मिणः | ७.५६.११ |
| स्वावृग्देवस्यामृतं यदी | १०.१२.३ |
| स्वाहाकृतस्य तृम्पतं | ८.३५.२४ |
| स्वाहा कृतान्यागह्युप | १.१४२.१३ |
| स्वाहाग्नये वरुणाय | ५.५.११ |
| स्वाहा यज्ञं कृणोतने | १.१३.२ |
| स्विध्मा यद्वनधिति | १.१२१.७ |


## ह


| | |
|---|---|
| हत वृत्रं सुदानव | १.२३.९ |
| हतं च शत्रून्यततं च | ८.३५.१२ |
| हतो वृत्राण्यार्या | ६.६०.६ |
| हत्वाय देवा असुरान् | १०.१५७.४ |
| हनामैनाँ इति त्वष्टा | १.१६१.५ |
| हन्ता वृत्रमिन्द्रः | ७.२०.२ |
| हन्ता वृत्रं दक्षिणेनेन्द्रः | ८.२.३२ |
| हन्ताहं पृथिवीमिमां | १०.११९.९ |
| हन्तो नु किमाससे | ८.८०.५ |
| हये जाये मनसा | १०.९५.१ |
| हये देवा यूयमिद् | २.२९.४ |
| हये नरो मरुतो | ५.५७.८, ५८.८ |
| हयो न विद्वाँ अयुजि | ५.४६.१ |
| हरयो धूमकेतवो | ८.४३.४ |
| हरित्वता वर्चसा सूर्यस्य | १०.११२.३ |
| हरिश्मशारुर्हरि | १०.९६.८ |
| हरिं मृजन्त्यरुषो न | ९.७२.१ |
| हरिं हि योनिमभि | १०.९६.२ |
| हरिः सृजानः पथ्याम् | ९.९५.२ |
| हरी नु कं रथ इन्द्रस्य | २.१८.३ |
| हरी नु त इन्द्र वाजयन्ता | २.११.७ |
| हरी न्वस्य या वने | १०.२३.२ |
| हरी यस्य सुयुजा विव्रता | १०.१०५.२ |
| हर्यन्नुषसमर्चयः | ३.४४.२ |
| हरयश्वं सत्पतिं | ८.२१.१० |
| हव एषामसुरो | १०.७४.२ |
| हवन्त उ त्वा हव्यं | ७.३०.२ |
| हवं त इन्द्र महिमा | ७.२८.२ |
| हविर्हविष्मो महि | ९.८३.५ |
| हविषा जारो अपां | १.४६.४ |
| हविष्कृणुध्वमा गमत् | ८.७२.१ |
| हविष्पान्तमजरं | १०.८८.१ |
| हवीमभिर्हवते यो हविर्भिः | २.३३.५ |
| हवे त्वा सूर उदिते | ८.१३.१३ |
| हव्यवाळग्निरजरः | ५.४.२ |
| हस्काराद्विद्युतस्पर्यतो | १.२३.१२ |
| हस्तच्युतेभिरद्रिभिः | ९.११.५ |
| हस्ताभ्यां दशशाखाभ्यां | १०.१३७.७ |
| हस्ते दधानो नृम्णा | १.६७.२ |
| हस्तेनैव ग्राह्य | १०.१०९.३ |
| हस्तेव शक्तिमभि | २.३९.७ |
| हंसः शुचिषद्वसु | ४.४०.५ |
| हंसाइव कृणुथ श्लोकम् | ३.५३.१० |
| हंसाइव श्रेणिशो | ३.८.९ |
| हंसाविव पतथो | ८.३५.८ |
| हंसासो ये वां मधुमन्तो | ४.४५.४ |
| हंसैरिव सखिभिः | १०.६७.३ |
| हारिद्रवेव पतथो वनेदुप | ८.३५.७ |
| हिङ्कृण्वती वसुपत्नी | १.१६४.२७ |

हितो न सप्तिरभि ९.७०.१०
हिनोता नो अध्वरं १०.३०.११
हिन्वन्ति सूरमुस्रय: पवमानं ९.६७.९
हिन्वन्ति सूरमुस्रय: स्वरासो ९.६५.१
हिन्वानासो रथाइव ९.१०.२
हिन्वानो वाचमिष्यसि ९.६४.९
हिन्वानो हेतृभिर्यत ९.६४.२९
हिमेनाग्निं घ्रंसमवारयेथां १.११६.८
हिमेव पर्णा मुषिता वनानि १०.६८.१०
हिरण्यकर्णं मणिग्रीवं १.१२२.१४
हिरण्यकेशो रजसो १.७९.१
हिरण्यगर्भ: समवर्त्तताग्रे १०.१२१.१
हिरण्यत्वङ्मधुवर्णो ५.७७.३
हिरण्यदन्तं शुचिवर्णं ५.२.३
हिरण्यनिर्णिगयो अस्य ५.६२.७
हिरण्यपाणिमूतये १.२२.५
हिरण्यपाणि:--- विचर्षणि: १.३५.९
हिरण्यपाणि:--- सुजिह्व: ३.५४.११
हिरण्ययी अरणी १०.१८४.३
हिरण्ययी वां रभि: ८.५.२९
हिरण्ययेन पुरुभू ४.४४.४
हिरण्ययेन रथेन द्रवत् ८.५.३५
हिरण्ययेभि: पविभि: १.६४.११
हिरणयरूपमुषसो व्युष्टौ ५.६२.८
हिरण्यरूप: स हिण्यसंदृग् २.३५.१०
हिरण्यशृङ्गोऽयो अस्य १.१६३.९
हिरण्यस्तूप: सवितर्यथा १०.१४९.५
हिरण्यहस्तमश्विना १.११७.२४
हिरण्यहस्तो असुर: १.३५.१०
हुवे व: सुद्योत्मानं २.४.१
हुवे व: सूनुं सहसो ६.५.१
हुवे वातस्वनं कविं ८.१०२.५
हुवे वो देवीमदितिं ६.५०.१
हृणीयमानो अप हि ५.२.८
हृत्सु पीतासो युध्यन्ते ८.२.१२
हृदा तष्टेषु मनसो १०.७१.८
हृदिस्पृशस्त आसते १०.२५.२
हेति: पक्षिणी १०.१६५.३
होताजनिष्ट चेतन: २.५.१
होता देवो अमर्त्य: ३.२७.७
होताध्वर्युरावया १.१६२.५
होता निषत्तो मनोरपत्ये १.६८.४
होता यदक्षद्वनिनो १.१३९.१०
होतारं चित्ररथं १०.१.५
होतारं त्वा वृणीमहे ५.२०.३
होतारं विश्ववेदसं १.४४.७
होतारं सप्तजुह्वो यजिष्ठं १.५८.७
होत्रादहं वरुण बिभ्यदायं १०.५१.४
ह्रदं न हि त्वा न्यृषन्त्यूर्मय: १.५२.७
ह्रदाइव कुक्षय: ३.३६.८
ह्वयामसि त्वेन्द्र याहि ६.४१.५
ह्वयामि देवाँ अयातु: ७.३४.८
ह्वयाम्यग्निं प्रथमं स्वस्तये १.३५.१

—०—

# हमारे प्रकाशन

| | |
|---|---|
| चारों वेद-संहिताएँ (मूल) | ३५०=०० |
| (दुरंगी छपाई २२०० पृष्ठ) | |
| वैदिक सम्पत्ति | १००=०० |
| देवर्षि दयानन्द चरित | २५=०० |
| जैनशास्त्रों की असंगत बातें | १५=०० |
| (श्री बच्छराज जैन द्वारा लिखित) | |
| वैदिक सूक्ति-सौरभ | ५=०० |
| (३६६ वेद की सूक्तियों का हिन्दी एवं अंग्रेजी अनुवाद) | |
| महर्षि दयानन्द बोले | २=०० |
| यज्ञ-रहस्य | २=०० |
| महर्षि दयानन्द चरित | २=०० |
| महर्षि दयानन्द लघुग्रन्थ-संग्रह | २०=०० |
| (शीघ्र प्रकाश्य) | |

**वेदज्योति प्रेस**

**जी-७ माडल टाउन, दिल्ली-९**